

K̄bas Qae-xg'ae sa

Naro New Testament

This Bible is published by The Bible Society of Botswana (batswana.bible/) and is copyrighted by Wycliffe Bible Translators. This edition is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

MATAIO.....	4
MAREKO	38
LUKA	59
JOHANE	95
TSÉÉ ZI.....	121
ROMA NE.....	153
1 KORINTA NE.....	168
2 KORINTA NE.....	182
GALATIA NE.....	191
EFESO NE	197
FILIPi NE.....	203
KOLOSÀ NE	207
1 TESALONIKA NE	211
2 TESALONIKA NE	215
1 TIMOTEO.....	218
2 TIMOTEO.....	223
TITO	227
FILEMONE	230
HEBERA NE	232
JAKOBO.....	244
1 PETERE	248
2 PETERE	253
1 JOHANE	256
2 JOHANE	260
3 JOHANE	261
JUTA	262
XGÒRE-KG'AI.....	264

MATAIO

Mataiom ka góàèa qǎè tchǒà ne,
Jeso Krestem ka

Téé-cookg'ai sa

Ncées tcgāyas dim góá-k'g'ao ba Mataio me e, mari xg'ae-xg'ae-k'g'aom ncée kò Jesom dim xgaa-xgaase-k'g'ao ba kúrú ba (Mt 9:9). Mataio ba kò gam dis tcgāyas koe birí ta a, Jeso Kreste ba nqòòkaguèam Kgoara-k'g'ao Me e sa. Mataio ba kò kái kg'uian Nciís Qáé-xg'aes koe hàna tséékagu, a ba a ncēm dàòm ka x'ái, Nqari ba kò Jesom koe guu a Gam di ne khòè ne cgoam kò Nciís Qáé-xg'aes koe kúrú hãa zi nqòòkaguku zi nxàea tseegukagu sa.

Ncée qǎè tchǒà nea Juta ne di cúí tama, gane ncēm kò Jeso ba gane koe ábàè, a gane cgoa x'ǎèa hãa ne, iga-baga i wèém nqòóm di ne khòè ne di i. Mataiom dis tcgāya sa ko k'g'aia tc'ǎà a Jesom di ábà x'aèan ka tshoa-tshoa, a sa a Gam di tcguù-tcguukuan ka hěé naka kúrú bódèan ka hěéthěé nxàè. A sa a nxãaska Gam di qǎè tchǒàn di xgaa-xgaan ka hěé naka Me kò ma khòè ne Galilea koe kg'òèkagus ka hěéthěé nxàè. Gaa koe guus kas ko Jesom di dàòan ncēm kò Galilea koe guu a Jerusalema koe sían ka hěéthěé nxàè, naka Jesom kò ko còo dim bekem ka kúrú sa hěéthěé e: Gam dis xgàus koe hěé naka ãem kò ko x'ooan koe tée x'aè ka hěéthěé e. Jeso ba kiam Xgaa-xgaa-k'g'ao Me e sas ko ncées tcgāya sa x'ái. Gaam ncée Nqarim di x'áèa nem gha nxàea kabi, a ba a gataga Nqarim di x'aian ka xgaa-xgaa di qarian úúa hãa ba. Gam di xgaa-xgaa ne ko tãáka zi gúù zi di zi dtcõo-coa zi 5 zi cgoa q'aa-q'aa a nxàèè:

1. Xàbim dis xgaa-xgaa sa. Ncée sa ko nqarikg'ai di x'aian di ne khòè ne ka nxàè: ne ii sa hěé, naka tséé zi kúrú méé ne ga zi hěé naka ts'ee-ts'eekg'aiku zi ãe ne gha máàè zi hěé naka ãe ne gha hààkom x'aèm ka hòò zi hěéthěé e (Mt 5-7)
2. 12 xu xgaa-xgaase-k'g'ao xu di x'áè-k'g'ama ne, ãe xu kò tsééa tcg'òòè hãa ka (Mt 10)
3. Nqarikg'ai di x'aian di zi sere-sere zi (Mt 13)
4. Xgaa-xgaase-k'g'aom di tsééan nta ii sa (Mt 18)
5. Ncēm x'aèm di chòò-q'ooan hěé naka nqarikg'ai di x'aian di hàà-q'ooan hěéthěé e (Mt 25)

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- nqarikg'ai di x'aia ne

- “nxãasega i gha Tcgāyas di kg'uian tseegukaguè”

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa
- Jeso ba Galilea koe
- Jeso ba ko Jerusalema koe qǒò
- Jeso ba Jerusalema koe
- Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam di x'ooan koe tée sa hěéthěé e

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa
(1:1–4:11)

Jesom dis qhàò sa
(Lk 3:23-38)

1 Tcgāyas Jeso Krestem dis qhàòs di sa, Dafitem ka tsgõose-coa ba, Abrahamam ka tsgõose-coa ba.

² Abrahama ba kò Isakam ka xǒò me e, me Isaka ba Jakobem ka xǒò me e, me Jakobe ba Jutam ka xǒò me e, káíkhoe ga xu hěé naka qǒese ga xu hěéthěé di ba.
³ Me kò Juta ba Perese ba hěé naka Sera ba hěéthěé tsara ka xǒò me e (gatsara ka xǒò sa kò Tamara si i). Me Perese ba Hesionem ka xǒò me e, me Hesionem ba Ramem ka xǒò me e,

4 me Rame ba Aminadabem ka xòò me e,
 me Aminadabe ba Nasonem ka xòò me e,
 me Nasone ba Salemonem ka xòò me e,
 5 me kò Salemonem ba Boasem ka xòò me e
 (gam ka xòò sa kò Rahabe si i),
 me kò Boase ba Obetem ka xòò me e
 (gam ka xòò sa kò Rute si i),
 me Obete ba Jesem ka xòò me e,
 6 me Jese ba x'aigam Dafitem ka xòò me e.
 Dafite ba kò Solomonem ka xòò me e
 (xòò sa kò Uriam ka kò sèèèas khòè si i).
 7 Me kò Solomone ba Rehoboamem ka xòò me e,
 Me Rehoboame ba Abiam ka xòò me e,
 me Abia ba Asam ka xòò me e,
 8 me Asa ba Jehosafatem ka xòò me e,
 me Jehosafate ba Joramem ka xòò me e,
 me Jorame ba Usiam ka xòò me e,
 9 me Usia ba Jotamem ka xòò me e,
 me Jotame ba Ahasem ka xòò me e,
 me Ahase ba Hesekeam ka xòò me e,
 10 me Hesekeam ba Manasem ka xòò me e,
 me Manase ba Amosem ka xòò me e,
 me Amose ba Josiam ka xòò me e,
 11 me kò Josia, Jekonia ba hěé
 naka qōese ga xu hěéthěé ka xòò me e,
 ncēe khòè ne kò tcg'òòè a ko Babilone koe úúe ka.
 12 Eēs sèèa tcg'òóku a Babilone koe chùia úúkus qǎa
 q'oo
 koem kò Jekonia ba Salatiele ba ábà,
 me Salatiele ba Serobabelem ka xòò me e,
 13 me Serobabele ba Abiutem ka xòò me e,
 me Abiute ba Eliakimem ka xòò me e,
 me Eliakime ba Asorem ka xòò me e,
 14 me Asore ba Satokem ka xòò me e,
 me Satoke ba Akimem ka xòò me e,
 me Akime ba Eliutem ka xòò me e,
 15 me Eliute ba Eleasarem ka xòò me e,
 me Eleasare ba Matanem ka xòò me e,
 me Matane ba Jakobem ka xòò me e,
 16 me kò Jakobe ba Josefam ka xòò me e,
 ncēe kò Marias dim khòè ba ii ba,
 ncēe Jesom ka xòò kò ii sa,
 ncēe ko Krete ta ma tciiè ba.
 17 Nxāaska zi kò wèé zi qhàò zi Abrahamam koe guu
 a síí Dafitem koe tcāà zi 14 zi i, zi kò Dafitem koe guu a
 síí sèèa tcg'òóku a Babilone koe chùia úúkus dim
 x'aèm koe tcāà ka zi 14 zi qhàò zi i, zi kò sèèa tcg'òóku
 a Babilone koe úúkus dim x'aèm koe guu, a síí
 Krestem di x'aèan koe tcāà ka zi kò 14 zi qhàò zi i.

Jeso Krete ba ko ábàè

(Lk 2:1-7)

18 Ncēe zi gúú zi kò Jeso Krestem ko ábàè ka kúrúse.
 Gam ka xòòs Maria sa kò Josefam ka sèèkuan tòóá
 mááèa hāa. Igaba ēe khara qanega xg'ae ta ga hāa kas
 kò bódè a Tcom-tcomsam Tc'ēem ka ncāan úúkaguèa.
 19 Gas dim khòèm Josefa ba kò tchànò khòè me e, a
 kò tc'ēe tama nxāea tcg'òóan gaan di i, sau-cgaekagu

sim gha khama, a ba a kò tcáóa ba q'oo koe birísea
 hāa, cg'uri-cg'uri si tamasem gha q'aa cgoa si sa.
 20 Qanegam hāa a ko ncēe zi gúú zi ka tc'ēe-tc'ēese
 kam ko moengelem X'aigam *Nqarim* di ba sōokuris
 q'oo koe qhúí cgae me, a birí me a máá: "Josefaè,
 Dafitem ka tsgōose-coaè, táá Maria sa sèè bēe guu,
 nakas tsaris khòè sa kúrú. Eē gas ka qórmèa nea
 Tcom-tcomsam Tc'ēem koe guua ke. 21 Si gha kg'áòm
 cóá ba ábà, tsi gha cg'òèa ba Jeso ta ma tcii, Gam di ne
 khòè nem gha gane di chìbian koe kgoara khama,"
 témé.

22 Wèéan ncēe kò kúrúse, nxāasegas gha X'aigam
Nqarim porofitim koe guu a kg'uia hāa sa tseeguk-
 aguè ka, ncēe kò máá: 23 "Dxàe-coas qanega xóe cgoaè
 tama sa gha ncāan úú, a sa a gha kg'áòm Cóá ba ábà,
 Me gha Emanuele ta ma tciiè," tam méé, ncēe sa ko
 máá, 'Nqari ba hāa cgoa taa,' témé.

24 Me Josefa ba tc'oman koe tēe, a ba a ēem kò ma
 X'aigam dim moengele ba ma x'áè mea khama ma
 kúrú. A ba a síí Maria sa gam dis khòès iise sèè. 25 Iga-
 bam kò táá xóe cgoa si, si nxāakg'aiga síí kg'áòm cóá
 ba ábà. Me cg'òèa ba Jeso ta ma tcii.

Cg'áè-kg'ao xu cáms ko tcg'oa xòè koe guua xu

2 Jesom Betelehema koe ábàèa hāa, Jutea di i,
 x'aigam Herotem di x'aèan ka, ka xu kò tçonò
 q'āa-kg'ao xu cáms ko tcg'oa xòè koe guu a Jerusalema
 koe hàà, 2 a hàà tēe a máá: "Gaam ēe ábàèam x'aigam
 Juta ne di ba ndaa? Gaam dim tçonò ba xae ncāa cáms
 ko tcg'oa xòè za bód, xae hààraa hāa, hàà xae gha
 dqom Me ka," témé.

3 Eēm ko x'aigam Herote ba ncēes gúús ka kóm kam
 kò tcg'ái-tcao, naka wèém x'áém Jerusalema di ba
 hěéthěé e, gam cgoa. 4 Me wèé xu kaia xu peresiti xu
 hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu khòè ne di xu
 hěéthěé tcii xg'ae, a tēe xu nda koe méém ga *nqòòk-
 aguèam* Krete ba ábàè sa. 5 Xu birí me a máá: "Betele-
 hema koe e, Jutea di i. Ncēe porofitim kò ma góá hāa
 ga a khama:

6 'Tsáá Betelehema tseè,
 Juta dim nqóm koe hāa tsi,
 cg'áré tama tsia x'aiga xu Juta di xu koe.
 Tsáá koem gha tc'āà-cookg'ai ba guu a tcg'oa khama,
 ncēe gha Tiri ne khòè ne Iseraele di ne kòre ba,'
 témé," ta xu méé.

7 Nxāaskam kò Herote ba tçonò q'āa-kg'ao xu kàa ka
 tcii tcg'òó, a ba a qāèse tēèa kg'ónò xu dùútsa x'aè
 kam tçonò ba bódsea sa. 8 A ba a Betelehema koe
 tsééa úú xu a máá: "Qòò naka síí Cóám ka qāèse kóm,
 naka ēe xao kòò hòò Me ne kg'uian tsééa máá te,
 nakar gha nxāasega tíí igaba síí dqom Me," témé.

9 Eē xu ko x'aiga ba kóma xg'ara ka xu kò xgoaba a
 qòò. Me gaa x'aè kaga tçonòm ēe xu kò cáms ko tcg'oa
 xòè za bóda ba tc'āà-cookg'ai xu, a ba a nxāakg'aiga síí
 Cóám hāa qgái tc'amkg'ai koe tēé. 10 Tçonò ba xu ko
 bód ka xu kò kaisase qāè-tcao. 11 Nquum q'oo koe xu
 kò tcāà, a Cóá ba bód xòòs Marias cgoa, a xu a qámse
 a dqom Me, a x'aian di cāan gaxu di xgobekg'am, a

gautan di zi gùu zi hěé, qǎè h̀m̀m̀ xg'ǎò tshǎán hěé na-ka tcgǎuse di tshǎán hěéthěé di zi aba zi tcg'òó a màà Me.

¹² Sòokuris q'oo koe xu ko q'ǎakaguèa, táá méé xu Herotem koe kǎbise sa khama xu kò tǎám dàò ba sèé a gaxu dim nqǒóm koe kǎbise.

Josefa xuku ne ko ts'ǎà a Egepeto koe qgóé

¹³ Eě xu qǒòà hǎa kam kò moengelem X'aigam Nqarim di ba sòokuris q'oo koe Josefam koe x'áise, a máá: "Těe, naka Cóa ba hěé naka xǒò sa hěéthěé sèé, naka Egepeto koe ts'ǎà naka qgóé! Gaa koe méé tsi hǎa nakar nxǎakg'aiga síí birí tsi kúru tsi gha sa . Kúru i gha me gha Herote ba Cóa ba qaa, cg'ǒo Mem gha ka ke," témé. ¹⁴ Me ěem ntcúúm ka tǎe, a ba a Cóa ba hěé naka xǒò sa hěéthěé sèé, a Egepeto koe qǒò. ¹⁵ Gaa koem kò hǎa, me nxǎakg'aiga síí Herote ba x'óó.

Ncěe sa kò kúru, nxǎasegas gha X'aigam Nqarim porofitim koe guu a kg'uia hǎa sa tseegukaguè ka, ncěe ko máá: "Egepeto koer Cóám Tiri ba tcia tcg'òóà hǎa," témé ba.

Herote ba ko cóá xu cg'ǒo

¹⁶ Eěm ko Herote bóòà q'ǎa, tcǒnò q'ǎa-kg'ao xu kam qàe-qaeèa hǎa sa, kam kò nxǎaska kaisase xg'òà, a ba a ncǒo-kg'ao xu tsééa tcg'òó, síí xu gha wèé xu cóá xu ěe cáím kuri xu, kana gaxu ka nqǎaka hàna kurian úúa xu, Betelehema ba hěé naka gam qàe koe hàna xu qgái xu wèé xu koe hěéthěé hàna xu cg'ǒo ka. Ncěe sam kò kúru, tcǒnò q'ǎa-kg'ao xu hàà birí mea hǎas domka, ěe xu kò birí meam x'aem koe guu a.

¹⁷ Ka i kò nxǎaska porofitim Jeremiam ka kò kg'uièa sa tseegukaguè, ncěe kò máá:

¹⁸ "Dòm ba kò Rama koe kómse, kg'ae sa hěé naka thǒò-tcaoase kg'ae sa hěéthěé di ba. Ragele sa ko gas di cóán kg'ae cgae, a kò qgài-qgai-tcáókuan xgui, kaàra i hǎa khama," témé ba.

Josefa ne ko kǎbise, a Nasareta koe qǒò

¹⁹ Herotem ko x'óó qǎá q'oo koem kò moengelem X'aigam Nqarim di ba Josefam koe sòokuris q'oo koe x'áise, Egepeto koe, ²⁰ a ba a máá: "Těe naka tsia Cóa ba hěé naka xǒò sa hěéthěé sèé, naka tsia Iseraele dim nqǒóm koe qǒò, ěe kò Cóám di kg'ǒèan qaa nea x'óóà hǎa ke," témé.

²¹ Me tǎe, a Cóa ba hěé naka xǒò sa hěéthěé sèé, a ba a Iseraele dim nqǒóm koe qǒò. ²² Igaba ěem ko Josefa kóm Arekelose ba Jutea dim nqǒó ba tc'ǎà-cookg'ia sa, gam ka xǒòm Herotem téé-q'oo koe, kam kò gaa koe síían bèe. Sòokuris koem ko q'ǎakaguèa, khamam kò Galilea dim xòem koe qǒò, ²³ a síí Nasareta ta ko ma tciièm x'áé-dxoom koe x'ǎè, ěe porofiti xu ka kg'uièa hǎas gha nxǎasega tseegukaguè ka, ncěe

kò máá: "Nasareta dim khòè ba, tam gha ma tciiè," témé sa.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di zi kg'ui zi xgaa-xgaa

(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

3 Eě xu cáím xu kam kò Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hàà, a ba a hàà tchàa-xg'óós Jutea dis q'oo koe Nqarim di zi kg'ui zi xgaa-xgaa a máá: ² "Tcóóse tu gatu di chibian koe, nqarikg'ai di x'aia nea cùu u ke," témé. ³ Ncěem Johane ba porofitim Isaiam kò gam ka kg'uia hǎam ga me e, a ko máá:

"C'ěem dòm ba ko tchàa-xg'óós koe guu a q'au a ko máá: 'X'aigam Nqari ba tu dàò ba kg'ónòà máá, naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me,'" témé ba.

⁴ Johane ba kò nqabè c'òò cgoa kúruèa qgáían hǎna, a khòò dim bàne ba kháóà ba koe qáéa. Gam di tc'òoa nea kò tcòmàn hěé naka qǎáka di dènean hěéthěé e. ⁵ Ne kò khòè ne Jerusalema hěé naka wèé Jutea hěé naka wèem xg'aeku-coam Jorotane qàe dim koe hěéthěé guu a síí cgae me, ⁶ a ne a gane di chibian nxàe, a Jorotane dim tshàam koe tcguù-tcguuè.

⁷ Igaba ěem ko kái xu Farasai xu hěé naka Saduke xu hěéthěé bóò, xu tcguù-tcguuukan domka gam koe hààraa, kam kò birí xu a máá: "Gaxao cg'aoan di xao cóá xaoè! Diín ka xaoa q'ǎa-q'ǎaèa hǎa a ko hààko xg'òàn Nqarim di bèe? ⁸ Nxǎaska méé xao chibian koe xao tcóósea hǎa sa gha x'ái tc'áróan kúru. ⁹ Táá méé xao biríse naka máá, 'Abrahama ba xae úúa, sixae ka tsgǒose ba,' témé guu. Birí xao or ko a ko máá: Nqari ba qarian úúa, ncěe zi nxǒá zim gha sèé a Abrahama ba tsgǒo-coan kúrua máá di i ke. ¹⁰ Bòò sa nxǎakama-gha hii zi di tǒbean kg'ónòà tòóà máàèa, si gha wèes hiiis ěe qǎè tc'áróan kúru tama sa xg'aoa tcg'òó, a c'ěean q'oo koe xaoa tcǎàè.

¹¹ "Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu tu u, chibian koe tu gha tcóóse ka, igaba Gaam ěe ko tíí qǎá q'oo koe hàà ba tíí ka qari Me e, ncěe Gam di zi nxàbo zi qg'óóan gar tc'ǎò tama ba. Gabá gha Tcom-tcomsam Tc'ěem cgoa hěé naka c'ěem cgoa hěéthěé tcguù-tcguu tu u. ¹² Mabere tsoroa nem ko dqòrò cgoam hii ba tshàua ba koe hǎa, Me gha maberea nem ko dqòròs qgáís koe dqòròà xgǎá a, a gha Gam di maberean Gam dis nxàés koe xg'ae-xg'ae, igabam gha ts'iri tamam c'ěem koe tsoroan dàò," tam méé.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè

(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³ Me kò Jeso ba Galilea koe guu, a Jorotane koe hàà, hààm gha Johanem ka tcguù-tcguuè ka. ¹⁴ Igabam kò Johane ba xgǎè-kg'am Me, a máá: "Tsáá kar gha tcguù-tcguuè sa ko qaase, ka Tsi gáé ko Tsáá tíí koe hàà?" témé. ¹⁵ Me Jeso ba xǒa me a máá: "Guu u ncěeska, kg'anoa i máá tsama, ncěeta tsam gha hěé sa ke. Ncěem dàòm ka tsam gha ko wèé zi gùu zi tchàno zi kúru, Nqarim ka ko qaaè zi," témé. Me dtcòm Me.

¹⁶ Eëm kò Jeso ba tcguù-tcguuèa xg'ara kam kò kúú-ga tshàam koe tcg'oa, i kò gaa x'aè kaga nqarikg'aian xgobekg'amse, Me Nqarim dim Tc'èe ba bóò, Me tcíbís khama ii a ko Gam koe xõa. ¹⁷ Me gaa x'aè kaga dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: "Ncèe ba Tirim Cómam ncàma Raa Me e, Gam kar ko kaisase qàè-tcao," témé.

Jeso ba ko kúrúá bóòè

(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

4 Me nxãaska Jeso ba Tc'èem ka sée a qãáka úúè, síim gha dxãwam ka kúrúá bóòè ka. ² Eëm ko 40 cáman hée naka 40 ntcúúan hée thée tc'òoan carasea hãa kam kò gaa koe guus ka xàbàa.

³ Me kò kúrúá bóòè-k'ao ba hàà cgae Me, a birí Me a máá: "Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, ncèe nxõán birí naka i péréan kúrúse," témé. ⁴ Me Jeso ba xõa a máá: "Góásea i hãa a ko máá: 'Khòè ba péréan ka cúí kg'òèk-aguè tite, igaba wèém kg'uim ka a, èe ko Nqarim di kg'ámán koe guu a tcg'oa ba,' téméèa," tam méé.

⁵ Kam ko nxãaska dxãwa ba tcom-tcomsam x'áé-dx-oom *Jerusalema dim* koe úú Me, a ba a kaisase tc'ama-ka hàna qgáian tempelem tcobe dim koe síí tòò Me, ⁶ a birí Me a máá: "Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, nqãaka xaoa xòòse. Góásea i hãa ke a ko máá:

'Gam di xu moengele xum gha Tsáá ka x'áèan máà, xu gha gaxu di tshàuan cgoa ghùì Tsi, táá Tsi gha nxãasega nqàrèa Tsi nxõán koe xg'ámá tòò ka,'" tam méé. ⁷ Me Jeso ba birí me a máá: "Gaicara i góásea hãa a ko máá: 'Táá méé tsi tsarim X'aigam Nqari ba kúrúá bóòè guu,'" témé.

⁸ Gaicaram kò dxãwa ba sée a kaisase kaïam xàbim koe úú Me, a ba a wèe x'aian nqòómkg'ai di hée, naka gaan di kàrean hée thée x'ái Me. ⁹ A ba a birí Me a máá: "Wèéan ncèe gar gha máá Tsi, gómankg'ai koe Tsi kòò cg'áé a ko dqòm te ne," témé. ¹⁰ Me Jeso ba nxãaska birí me a máá: "Tíí koe tcg'oa, satanaè! Góásea i hãa a ko máá: 'X'aigam Nqari ba tsi gha dqòm, a Gam cúí ba kúrúá máá,' témé," tam méé.

¹¹ Me nxãaska dxãwa ba guu Me. Ka i ko gaa x'aè kaga moengelean hàà, a hàà hùì Me.

Jeso ba Galilea koe (4:12–16:12)

Jeso ba ko Gam dis tséé sa Galilea koe tshoa-tshoa

(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹² Eëm ko Jeso ba Johane ba qáèèa hãa sa kóm, kam kò Galilea koe kàbise. ¹³ Nasareta koem kò tcg'oa, a Kaperenaume koe síí x'áè, ncèe ko tshàam qàe koe hànam qgái ba, Sebulone ba hée naka Nafetali ba hée thée tsara dim nqòóm koe, ¹⁴ èe porofitim Isaiam ka kò kg'uièas gha nxãasega tseegukaguè ka, ncèe kòò máá:

¹⁵ "Sebulonem dim nqòò ba hée naka Nafetalim dim nqòò ba hée thée tsara tshàam koe ko qòòm dàòm koe hãa, Jorotanem qàe koe, Galilea koe,

nqòóm táá zi qhàò zi di ba;

¹⁶ khòè ne ncèe *gaa koe* ntcúúan q'oo koe x'áèa hãa nea kaïam x'áà ba hòòà. X'ooan dim nqòóm ntcúúm q'oo koe hãa ne koe i x'áàn hààraa," témé.

¹⁷ Eëm x'aèm koem kò Jeso ba guu a tshoa-tshoa a xgaa-xgaa a máá: "Tcòòse tu gatu di chibian koe, nqarikg'ai di x'aia nea cúú u ke," témé.

Jeso ba ko tc'áà di xu xgaa-xgaase-k'ao xu tcii

(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

¹⁸ Eëm Jeso ba Galilea dim tshàam qàe koe xóé a ko qòò kam kò khòè qòeku tsara bóò, Simonem ncèe kòò Petere ta ma tciiè ba hée naka Anterea ba hée thée e, tsara c'uisi sa tshàan q'oo koe tcáà, x'àu qgóó-k'ao tsara a kò ii khama. ¹⁹ A ba a birí tsara a a máá: "Xùri Te tsao, kúrú tsao or gha tsao khòè ne qgóó-k'ao tsao ii," témé. ²⁰ Tsara kúúga gatsara di c'uisian guu, a xùri Me.

²¹ Gaa koem guu a ko qòò kam kò khòè qòeku tsara c'èe tsara bóò, Sebetem ka cóasem Jakobo ba hée naka qòesem Johane ba hée thée e, tsara gatsara ka xòòm Sebetem cgoa dxòrom q'oo koe hãa, xu ko gaxu di c'uisian kg'ónò, Me Jeso ba tcii tsara a. ²² Ka tsara kò kúúga dxòro ba hée naka gatsara ka xòò ba hée thée guu, a xùri Me.

Jeso ba ko tsàako ne khòè ne kg'òèkagu

(Lk 6:17-19)

²³ Me Jeso ba wèém Galileam koe qòò te, a gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, a ko x'aian di qàè tchòàn ka khòè ne birí, a ko wèe tciiian koe hée naka wèe thòòan koe hée thée qàèkagu ne. ²⁴ Gaam di tchòà ne kò wèém Siriam koe tsai-tsaise, ne kò Gaam koe wèe ne èe ko tááka zi tcii zi tsàa ne óá, naka thòòkase tsàara hãa ne hée naka dxãwa tc'èean ka tcáàèa ne hée, naka x'óóa qae ko ne hée naka nqpara ne hée thée e, Me kúrú ne ne qàè. ²⁵ Zi kò kái zi xg'ae zi Galilea koe hée naka Dekapolise koe hée naka Jerusalema koe hée naka Jutea koe hée naka c'èe xòè Jorotane di koe hée thée guu a xùri Me.

Jeso ba ko xàbim koe xgaa-xgaa (5:1–7:29)

5 Eëm ko Jeso ba xg'ae zi bóò kam kò xàbim koe qàò, a síí gaa koe ntcòó, xu Gam di xu xgaa-xgaase-k'ao xu hàà cgae Me.

Tseegu dis ts'ee-ts'ee'g'aiku sa

(Lk 6:20-23)

² Me tshoa-tshoa a xgaa-xgaa xu a máá:

³ "Ts'ee-ts'ee'g'aièa nea gane èe tc'èem koe dxãua hãa igaba Nqari ba dtcãasea hãa ne, nqarikg'ai di x'aia nea gane di i khama.

⁴ Ts'ee-ts'ee'g'aièa nea

gane ãe ko kg'ae ne,
qgàì-qgai tcáòe ne gha khama.

⁵ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ãe ko cg'aré-cg'arese ne,
nqõó ba ne gha q'òò khama.

⁶ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ãe tchànoan xàbà máána hãa ne,
a cáma máá ana ne,
xg'ãàkaguè ne gha khama.

⁷ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
ãe thõò-xama-máákuan úúa ne,
Nqarim ka ne gha thõò-xama mááè khama.

⁸ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ãe q'ano-tcáó ne,
Nqari ba ne gha bõð khama.

⁹ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ãe ko tòókuan kúrú ne,
Nqarim di ne cóa ne ta ne gha ma tciè khama.

¹⁰ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ãe ko tchànoan domka xgàràe ne,
nqarikg'ai di x'aia nea gane di i khama.

¹¹ Ts'ee-ts'eekg'aièa tua,
ncèè khòèan kòò ncõi tu u, a ko xgàra tu u ne,
a ko Tíí domka wèè zi gúú zi cg'ãè zi
[tshúù-ntcõase] gatu ka nxàe ne.

¹² Qãè-tcao méé tu naka tua cgabà-cgaban-tcao,
gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia hãa ke,
gatà iim dàòm kaga ne kò porofiti xu xgàra
ncèè kò gatu cookg'ai koe ga hàna xu khama.

Ṭabean hěé naka x'áàn hěéthěé e (Mk 9:50; Lk 14:34-35)

¹³ "Gatua nqõómkg'ai di tu ṭabe tu u. Igaba i kò ṭabean di tsau-q'ooan kaà cgae e, ne i gha gaicara nta-ma kúrúe a tsau? Cúí gúú ga i qãèa máánaa hãa tite, kg'ama tchàa koe aaguè a khòèan ka náàès cúí si i.

¹⁴ "Gatua nqõóm di tu x'áà tu u. X'áé-dxoom xàbim tc'amkg'ai koe hàna ba cuiskaga chómmea hãa tite.
¹⁵ Cúí khòè ga gataga lampi sa x'áà-x'aa naka q'ores ka nqãaka tòó sia hãa tite, igaba i gha téé-q'ooa sa koe tòó si, si gha wèè ne ãe nquum q'oo koe hàna ne x'áàn màà. ¹⁶ Gatua di x'áàn méé i gatà iim dàòm ka khòè ne cookg'ai koe x'áà, naka ne gha nxãasega gatu di qãè tsééan bõð, naka nea gatu dim Xõòm nqarikg'ai koe hàna ba dqòm.

X'áèan kaàkagu sa kana tseegukagu u sa

¹⁷ "Táá tu tc'èea máá, hààr ko x'áèan ko méé sa kana porofiti xu ko méé sa kaàkagu, ta tc'èe guu. Hààra Raa, hààr gha táá kaàkagu si ka, igabar ko hàà tseegukagu si. ¹⁸ Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Nqarikg'aian hěé naka nqõók'gian hěéthěéa gha kaà, igabam cúím góám cg'arém ga ba kana góá-hiim ka góáèa gúúan ga igaba x'áèan koe guu a kaà tite, i gha nxãakg'aiga síí wèè gúúan kúrúse. ¹⁹ Khama nxãaska, diím wèém ãe gha ncèe x'áè-k'áman ka cg'aré ba kaàkagu ba, a ba a ncèes gúú sa kúrúan khòè ne xgaa-xgaa ba, nxãa ba gha nqarikg'ai di x'aian koe cg'aré ba

ta ma tciè. Igaba ãe ko x'áè-k'áman kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa a ba, nxãa ba gha nqarikg'ai di x'aian koe kaia ba ta ma tciè. ²⁰ Bìrí tu ur ko a ko máá: Gatua di tchànoan kòò x'áè xgaa-xgaa-k'áo xu dian hěé naka Farasai xu dian hěéthěé nqáe tama ne tu cuiskaga nqarikg'ai di x'aian koe tcàa tite.

Cg'õo sa (Lk 12:57-59)

²¹ "Kóma tu hãa, ne kò ncíi kuri di ne khòè ne bìríe a ko máá: 'Táá cg'õo guu.' 'Wèém ãe gha cg'õo ba gha xgàrakuan tééa máá,' témèe. ²² Igabar ko Tíí bìrí tu u a ko máá: Diím wèém ãe qõesem koe xgòà hãa ba gha xgàrakuan tééa máá. Gataga diím wèém ãe ko qõese ba bìrí a máá: 'Kàà hùì tsi gúú tsi i,' témé ba gha x'áèan di xu kaia xu cookg'ai koe xqara mááse. Igaba diím wèém ãe ko máá: 'Tsáá kàà tc'èe tsi gúú tsi,' témé ba chõò tamas c'ees dxãwam dis ka tééa máàèa hãa.

²³ "Khama nxãaska, ãe tsi kò tsaris aba sa altaram koe úú ne, a tsi a ko gaa koe tc'èe-tc'èese tsáá qõe ba c'èes gúú sa tsáá cgoa úúa sa ne, ²⁴ méé tsi tsari aban gaa koe guu, altaram cookg'ai koe. Naka tsia kg'aia qõò naka síí tsáá qõem cgoa tòókuan kúrú, naka nxãwa hàà tsari aban úú.

²⁵ "Qháesega méé tsi ãe ko chibi-chibi tsim cgoa kómku, ãe tsi kòò xgàrakuan dis qhàis koe síí cgoa me ne. Nxãa tama kò ii nem gha xgàra-k'g'aom tshàu q'oo koe tcàa tsi, me gha xgàra-k'g'ao ba qáé-k'g'aom tshàu q'oo koe tcàa tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcàèe.

²⁶ Tseegua ner ko bìrí tsi a ko máá: cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxãakg'aiga síí ãe qaúa hãam mari-coa ba suruta.

Cg'árà kúrúa ne

²⁷ "Kóma tu hãa i kòò ncèeta méèe a ko máá: 'Táá cg'áràn kúrú guu,' témèe. ²⁸ Igabar ko Tíí bìrí tu u a ko máá: wèém khòèm ãe ko dxàe-khoe sa bõð, a ba a ko ncóó si ba, ncãa nxãakamaga cg'áràn kúrú cgoa si tcáóa ba koe. ²⁹ A ncèe kg'áò xòè dim tcgáím tsarim kòò chibian kúrúkagu tsi ne méé tsi nxqbea tcg'òó naka aagu me. Qãè e, c'èe xòèa tsi gha aaguè sa ke, wèè tc'áróa tsi chõò tamas c'ees dxãwam dis koe xaoa tcààèan ka. ³⁰ Gataga ncèe kg'áòm x'òàm tsarim kòò chibian kúrúkagu tsi ne méé tsi q'ãea tcg'òó naka aagu me. Qãè e c'èe xòèa tsi gha aaguè sa, wèè tc'áróa tsi gha chõò tamas c'ees dxãwam dis koe tcààèan ka ke.

Khòès cgoa q'aa sa (Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹ "Gataga i kòò ncèeta méèe a ko máá: 'Diím wèém ãe ko gam dis khòès cgoa q'aa ba méém tcgãya sa góá máá si, q'aa cgoa siam hãa di sa,' ta méèe. ³² Igabar ko Tíí bìrí tu u a ko máá: Wèém khòèm ãe ko gam dis khòè sa aagu ba, cg'árà nes kúrúa domka tamase, ba ko cg'árà-k'g'ao sa kúrú si, me ko diím wèém ãe ko aaguèas khòè sa sée ba cg'áràn kúrú, tar ko méé.

Gàisea ne

³³ "Gataga tu kóma hãa, ne kò ncií kuri di ne khòè ne birìè a ko máá: 'Táá tshúù-ntcōan cgoa gaise guu, iga-ba méé tsi tsari gaisean X'aigam *Nqarim* cookg'ai koe tseegukagu,' témèè. ³⁴ Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: Táá gaise guu, nqarikg'ai cgoa ga igaba, Nqarim dis ntcōó-q'oos x'aian di si i ke, ³⁵ kana nqōómkg'ai cgoa ga igaba, Gam di nqàrèa nem ko tòó qgái i ke, kana Jerusaleman cgoa ga igaba, kaiam X'aigam dim x'áé-dxoo me e ke. ³⁶ Gataga méé tsi táá tcúúa tsi cgoa gaise guu, cuiskaga tsi cúim c'ōòm tsarim ga ba kúrú nakam q'úú kana ntcúúa hãa tite ke. ³⁷ Kg'amaga méés gatu dis 'Eè' sa 'Eè' sa ii, nakas gatu dis 'Eè èè' sa 'Eè èè' sa ii. A ncèè c'èes gúú sa tsi kò ncèè zi kg'ui zi koe càua mááse nes gha nxãa sa dxãwam koe guua.

Kàbia mááku sa

(Lk 6:29-30)

³⁸ "Kóma tu hãa i kò ncèeta mééè a ko máá: 'Tcgáí ba méém tcgáím c'èem domka tcg'òòè, nakam xōò ba xōóm domka tcg'òòè,' ta mééè. ³⁹ Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: Táá cg'ãè tc'èem khòè ba kàbia máá guu, igaba díim wèém èè ko kg'áò xòè di góóa tsi koe xg'ám tsi ba, nxãa ba c'èem góó xòè ba máà thèé *nakam xg'ám*. ⁴⁰ A ncèè khòèm kò xgàrakuan dis qhàis koe úú tsi, a tsari subu marian di qgáían sèé kg'oana ne, máà me gataga thèé tsari kaisa marian di qgáía ne. ⁴¹ Díim wèém èè gha ko chùì tsi, cúim kilomitar ba tsi gha gam di zi gúú zi xgàm a qōò ba, nxãam cgoa méé tsi cam kilomitaran qōò. ⁴² Máà èè ko dtcàrà tsi ba, naka èè cgóbè cgae tsi kg'oana ba táá q'au-mana guu.

Tsari cg'ōo-kg'aoan ncàma ne

(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Kóma tu hãa i kò ncèeta mééè a ko máá: 'Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm, naka tsia tsarim cg'ōo-kg'ao ba hòre,' témèè. ⁴⁴ Igabar ko Tíí birí tu u a ko máá: Gatu di cg'ōo-kg'aoan méé tu ncàm, naka còrèa máá èè ko xgàra tu u ne, ⁴⁵ naka tua gha nxãasega gatu ka Xōòm nqarikg'ai koe hànam di tu cóa tu ii. Gam dis cárm sam ko kúrú si èè cg'ãè ne hée naka èè qãè ne hée thèé qao cgae, a ba a ko túúan èè tchàno ne koe hée naka èè kàma ne koe hée thèé tsééa úú. ⁴⁶ Eè ncàm tua hãa ne tu kò ncàm hãa, ne ia gha dùútsa surutan kàbisea máá tu u? Mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu igaba xu ko thèé gataga hée khama. ⁴⁷ A ncèè gatu di qōean cúí ga tu kò tsgámkagu, ne tu ko dùús cgáé sa kúrú? A táá zi qhàò zi di ne igaba ne gáé thèé gataga hée tama? ⁴⁸ Nxãaska méé tu tchàno ii, ncèem ma gatu ka Xōòm nqarikg'ai koe hàna ba ma tchàno Me e khamaga ma.

Tchàno zi tséé zi

6 "Q'ãa méé tu naka tua gatu di zi tséé zi tchàno zi táá khòè ne cookg'ai koe kúrú guu, naka táá khòè

ne x'ái zi guu. Gatà tu kò hée ne tu surutan hòè tite, gatu ka Xōòm nqarikg'ai koe hànam koe.

² "A c'èem dtcàrà-kg'ao ba tu kò c'èes gúú sa máà kg'oana ne méé tu còrè-nquuan hée naka x'áéan xg'aeku koe hée thèé táá torompitan cgoa nxàe ana téé guu, qãè khòèan khama ko ma kúrúse xu khòè xu ko hée khama, nxãasega xu gha c'èe khòèan ka dqōmmè ka. Tseegua ner ko birí tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu *khòè ne koe* cg'òèase hòèa. ³ Igaba tsáá èè tsi kò c'èem dtcàrà-kg'ao ba c'èes gúú sa máà ne, táá hée nas dxàes x'òàs tsari sa q'ãa, kg'áòm x'òàm tsarim ko kúrú sa. ⁴ Naka i gha nxãasega gúúan tsi tcg'òó q'oo chómsea hãa, Me gha Saòm ncèe ko chómsea zi gúú zi bód ba gha suruta tsi.

Còrèan ka xgae-xgae sa

(Lk 11:2-4)

⁵ "Naka gatà còrè tu kò ne méé tu táá qãè khòèan khama ko ma kúrúse xu khòè xu khama ii guu, còrè-nquuan q'oo koe hée naka x'áéan xg'aeku koe hée thèé ko nqàrè ka téé a còrèan ncàma xu, nxãasega ne gha wèè ne khòè ne bód xu ka. Tseegukar ko birí tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu *khòè ne koe* cg'òèase hòèa. ⁶ Igaba tsáá èè tsi kò còrè ne méé tsi tsarim nquum q'oo koe tcãà, naka nquu-kg'ám ba tcèekg'am, naka tsia Saò ba còrè, ncèe hòèse tama ba. Nakam gha nxãasega Saò ba suruta tsi, ncèe ko chómsea zi gúú zi bód ba. ⁷ Naka gatà còrè tu kò ne, táá qaase tama zi kg'ui zi kái zi tséekagu guu, táá zi qhàò zi di ne ko hée khama, kái zi kg'ui zi èè ne ko kg'ui zi ka ne gha kom-sanaè, ta ne tc'èea khama. ⁸ Táá gane khama ii guu. Gatu ka Xōò ba tu ko dtcàràs cookg'ai koem gatu koe ko tcào sa nxãakamaga q'ana hãa ke. ⁹ Ke méé tu ncèeta ma còrè na máá:

Sita ka Xōò Tseè

nqarikg'ai koe hàna Tseè,
cg'òèa Tsi méé i dqōmmè,

¹⁰ Tsari x'aian méé i hàà.

Tsáá ko tc'èe sa méés nqōómkg'ai koe kúrúè nqarikg'ai koes ko ma kúrúè khama.

¹¹ Sita dis tc'òos wèé cárm di sa ncèe cárm ka máà ta a.

¹² Naka qgóóa máá ta a chibia ta, sita ma c'èe ne gane di chibian ma qgóóa máána hãa khama.

¹³ Táá kúrúa bódkuan koe tcéèa úú ta a guu, igaba dxãwam dim dàòm koe tcg'òó ta a.

[X'aian hée,
naka qarian hée,
naka x'ààn hée thèéa
chòò tamase Tsari i ke.
Amen.]

¹⁴ "Khòè ne tu kò gane di chibian qgóóa máá nem gha gataga gatu ka Xōòm nqarikg'ai di ba gatu di chibian koe qgóóa máá tu u khama. ¹⁵ Igaba ncèè khòèan tu kò gaan di chibian qgóóa máá tama, nem gatu ka Xōò ba thèé cuiskaga chibia tu qgóóa máá tu ua hãa tite.

Tc'ōoan carasea ne

¹⁶ "Gataga thée, ɛe tu kò tc'ōoan carase ne méé tu táá cg'ǎè-cg'ǎe kg'ái guu, qǎè khòèan khama ko ma kúrúse xu khama ma, ncée cg'ǎè-cg'ǎe kg'ái ko xu, c'ée ne xu gha nxāasega x'ái, tc'ōoa ne xu ko carase sa ka xu. Tseegua ner ko birí tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu *khòè ne koe* cg'oèase hòða. ¹⁷ Igaba ɛe tsi kò tc'ōoan carase ne méé tsi xg'aà kg'ái naka nxúian tcgáùse. ¹⁸ Naka i gha nxāasega tsari tc'ōoan carasean táá c'ée ne ka bóðe guu, igaba tsarim Xòòm ka, ncée hòðse tama ba. Me gha Saòm ncée chómsea zi gúú zi ko bóð ba suruta tsi.

Qguùan ka xгаа-xгаа sa

(Lk 12:33-34)

¹⁹ "Táá méé tu nqǒómkg'ai koe qguùan tòóa mááse guu, ncée tcg'ǎan hée naka ncàbàn héeéthée ko tc'óó o koe, ncée ts'ǎa-kg'aoan ko khóá a tcǎa a ts'ǎa a koe. ²⁰ Igaba méé tu gatu di qguùan nqarikg'ai koe tòóa mááse, ncée tcg'ǎan hée naka ncàbàn héeéthée tc'óó o tite koe, kana ts'ǎa-kg'aoan ga khóá naka tcǎa na ts'ǎa tite koe. ²¹ Eɛ tsari qguùan hǎa koe i gha gataga thée tsari tcáóan hǎa khama.

Qǎem tcgái ba

(Lk 11:34-36)

²² "Tcgái ba tc'áróm dim x'áa me e. Ncèè tcgáia tsi kò qǎè ii, nem tsarim tc'áróm wée ba x'áan ka cg'oèa. ²³ Igaba ncèè tcgáia tsi kò tshúú ii, nem tc'áróm tsari ba dcúú-qoman ka cg'òe cgaeèa. A ncèè tsari x'áan kò dcúú-qom sa ii ne, i gáé gha nta noose dcúú-qoman kaia!

Cám x'aigan tsééa máá ne

(Lk 16:13; 12:22-31)

²⁴ "Cám x'aigan gha tsééa máám khòè ba káa me e. C'ée bam gha hòre, a c'ée ba ncám khama, kanam gha c'èem koe dtcǎàse, a c'ée ba ntcoè khama. Cuiskaga tu Nqari ba hée naka qguùan dim nqári ba héeéthée tsara cúí x'aè ka tsééa máána hǎa tite.

Táá káise tc'ée-tc'èese guu

²⁵ "Gaa domkar ko birí tu u, a ko máá: Táá gatu di kg'òèan ka káise tc'ée-tc'èese guu, dùú tu gha tc'óó kana kg'ǎa sa, kana tc'ároa tu ka igaba, dùú tu gha hǎa sa. Kg'òè sa gáé tc'ōoan ka cgáé tama, me tc'áro ba qgáian ka cgáé tama? ²⁶ Bóð nqarikg'ai di tsará ne: xhàrà tama i hǎa, a tcuù tama, a gataga tòóa mááse tama, gabàm ko qanega gatu ka Xòòm nqarikg'ai di ba xàró o. Ka gatu gáé gaan ka cgáé tama? ²⁷ Gatu ka c'èem díí ba gha gáé káise tc'ée-tc'èesean ka, kg'òèa ba di cáman koe cárm ba càù?

²⁸ "A tu a ko dùús domka qgáian ka káise tc'ée-tc'èese? Bóð, nta i qǎáka di x'aan ii sa, nta i ko ma tsom sa. Tséé tama i hǎa, a gataga qgáian qgáéa mááse tama. ²⁹ Igabar ko birí tu u a ko máá: *x'aigam*

Solomonem gabà kò gam di x'aian wée koe ga ncèe zi x'aa zi ka c'èea zi khama ma táá hǎa. ³⁰ Ncèè Nqarim kòo qǎáka di dcāan, ncèe ko ncèe cárm ka hǎa, a q'uu ka c'eean q'oo koe xaoa tcǎàè, nxāan ncèeta ma hǎakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatua hǎakagu tu u, oo, gatu ncèe cg'áre dtcòman úua tuè!

³¹ "Gaa domka méé tu táá káise tc'ée-tc'èese guu naka máá: 'Dúú sa ta gha tc'óó?' témé, kana máá: 'Dúú sa ta gha kg'ǎa?' témé, kana máá: 'Dúú sa ta gha hǎa?' témé guu. ³² Táá zi qhàò zi di nea ko wée gúúan ncèe ga qaa, Me gatu ka Xòòm nqarikg'ai di ba ncèe gúúan tu ko tcào sa q'ana hǎa ke. ³³ Igabaga méé tu kg'áika *X'aigam* Nqarim di x'aian hée naka Gam di tchànoan héeéthée qaa, naka tua gha ncèe zi gúú zi wéea zi ga thée máàè. ³⁴ Ke tu táá q'uu dim cárm ka káise tc'ée-tc'èese guu, q'uu dim cárm ba gha cúí tc'ée-tc'èese gam ka ke. Wèem cárm ba gam di xhàèan tc'áða.

C'ée ne bóð a tc'èea máá sa

(Lk 6:37-38, 41-42)

7 "Táá c'èem khòè ba xgàra guu, naka tua gha nxāasega táá xgàraè guu. ² Gaam dàòm cúím ɛe tu ko c'èe ne bóð a xgàram cgoaga tu gha Nqarim ka bóð a xgàraè ke, si gha tc'ǎò-tc'ǎos ɛe tu ko c'èe ne koe tséékagu sa gatu koe tséékaguè.

³ "Dúús domka tsi ko tsáa ka c'èem tcgái q'oo koe hǎam tcg'óbé ba hòða máá, igaba tsi tsáa tcgái q'oo koe hǎam hii-dxoo ba hòð tama? ⁴ Nta tsi gha tsáa ka c'èe ba birí a máá: 'Tíí tcáràè, hàà nakar tcgái q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òó,' témé, ncèe tsáa tcgái q'oo koe hǎam hii-dxoo ba tsi hòð tama koe. ⁵ Tsáa qǎè khòèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áika tcgái q'ooa tsi koe hànám hii-dxoo ba tcg'òó, naka nxāwa qǎese bóð naka tsáa ka c'èem tcgái q'oo koe hàn tcg'óbéan tcg'òó.

⁶ "Táá ɛe tcom-tcomsa ii sa haghuan máà guu, naka gataga táá gatu di tcǎàko nxǒán xgùuan cookg'ai koe aagu guu. Gatà tu kò hée ne i gha nqàrèan gaan di ka nǎà tcǎà a, a i a gha kǎbise a tòà q'aa tu u.

Dtcàrà, Qaa, Xg'ám-xg'am

(Lk 11:9-13)

⁷ "Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòð tu gha ke, nquu-kg'ám ba tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke. ⁸ Díím wèem ɛe ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèem ɛe ko qaa ba hòð, me gha wèem ɛe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama. ⁹ Kana ndakam khòè ba gha gam dim cóám kòo péréan dtcàrà me ne, péréan téé-q'oo koe nxǒán máà me? ¹⁰ Kana ɛem kòo x'au ba dtcàrà me ne, cg'ao ba máà me? ¹¹ A ncèè gatu ncèe cg'ǎè tc'ée ii tu kò qǎè aban gatu di cóán máà q'ana hǎa, ne ba gha nxāaska gatu ka Xòòm ncèe nqarikg'ai koe hǎa ba ɛe ko dtcàrà Me ne nta noose nqáéa hǎase qǎè aban máà!

¹² "Gaa domka *r ko birí tu u a ko máá*: wée zi gúú zi ɛe tu ko tc'ée khòè ne méé ne gatu koe kúrú zi, nxāa zi méé tu gane koe thée kúrú. Ncèe sa x'áèan ka hée naka porofitian ka héeéthée ko nxàèes ga si i khama.

Cg'árés heke-kg'ám sa

(Lk 13:24)

¹³ "Xgám-xgam naka nquu-kg'ám koe tcää. Cg'äëan koe ko úúm kg'ám ba tchàa me e, me gaa koe ko qòòm dàò ba thamka me e ke, ne gaa koe ko tcää ne kái ne e. ¹⁴ Igaba bóò, kg'òëan dis heke-kg'ám sa cg'aré si i, me gaa koe ko qòòm dàò ba qóm me e, ne èe ko hòò me ne cg'orò ne e.

Hii sa hée naka tc'ároa sa hēéthée e

(Lk 6:43-44)

¹⁵ "Tshúù-ntcōan di xu porofiti xu méé tu q'āa! Gatu koe xu ko ghùuan di khòoan hāa a hàà, igabaga xu q'ooa xu koe xaùko xu ncuutshaa xu u. ¹⁶ Gaxu di tc'ároan ka tu gha bóòda q'āa xu. Khòèa ne gáé ko kuri dxàman úúa zi hii-coa zi koe kg'oman tcuù, kana ia ko dxàmga zi hii-coa zi koe faian tcuù? ¹⁷ Gatagas ko ma wées hiis qāè sa qāè tc'ároan kúrú, igabas ko tshúús hii sa tshúù tc'ároan kúrú. ¹⁸ Qāès hii sa cuiskaga tshúù tc'ároan kúrú hāa tite, kanas gataga tshúús hii sa cuiskaga qāè tc'ároan kúrú hāa tite. ¹⁹ Wées hiis èe tc'ároan qāè kúrú tama sa ko xg'aoa tcg'òòè, a c'eean q'oo koe tcāè. ²⁰ Gaa domka tu gha gaxu di tc'ároan ka q'āa xu.

Ncīsegar kò c'úù tsia

(Lk 13:25-27)

²¹ "Wèém khòèm èe ko bìrí Te a máá: 'X'aigaè, X'aigaè,' témé ba nqarikg'ai di x'aian koe tcāa tite, igaba èe ko Tirim Abom nqarikg'ai koe hànam ko tc'èe sa kúrúm cúím ga ba gha tcāa. ²² Kái ne gha èem cárm còò dim ka bìrí Te a máá: 'X'aigaè, X'aigaè, a gatá tama taa ncēe kòò Tsarim cg'òèem cgoa porofita ta, a Tsarim cg'òèem cgoa dxāwa tc'èean xhàigu ta, a gam cgoa kái zi gúù zi are-aresa zi kúrú ta?' témé. ²³ Ra gha nxāaska tchànose bìrí ne a máá: 'Ncīsegar c'úù tua, gatu cg'āè gúù kúrú-kg'ao tu, ke tu Tíi koe tcg'ba!' témé.

Cám tsara tshòo-kg'ao tsara

(Lk 6:47-49)

²⁴ "Díím wèém èe ko Tiri kg'uian ncēe kóm, a i ko méé sa kúrú ba gha tc'èegam khòèm khama ii, ncēe ko gam dim nquu ba qāès tshoa-tshoase-q'oos koe tshòo ba. ²⁵ I túúan hàà, i tshàan cg'oè a tòè, i tc'āán tc'āá a i a èem nquu ba xàbù, igabagam kò táá cg'áé, qāès tshoa-tshoase-q'oos koem kò tshòoa tòòèa khama. ²⁶ Igaba díím wèém èe ko Tiri kg'uian kóm, igaba kúrú u tama ba gha kàa tc'èem khòèm khama ii, ncēe ko gam dim nquu ba gómankg'ai koe tshòoa tòò ba, qāès tshoa-tshoase-q'oos cgoa tamase. ²⁷ I túúan hàà, i tshàan cg'oè a tòè, i tc'āán tc'āá, a i a èem nquu ba tcāò, me cg'áé, a kaias gúús khama ma cg'áé ba," tam méé.

²⁸ Eëm ko Jeso ba ncēe zi gúù zi nxàea xg'ara ka zi ko xg'ae zi Gam di xgaa-xgaa-q'ooan ka area hāa. ²⁹ Qari-an úúam khòèm khamam kòò ma xgaa-xgaa ne

khama, gane di xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu khama tamase.

Jeso ba ko lepero dis tcìi sa úúam khòè ba qāèkagu

(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

8 Eëm kò Jeso ba xàbim koe guu a ko xōa ka zi kò kái zi xg'ae zi khòè ne di zi xùri Me. ² Me gaa x'aè kaga lepero dis tcìi sa tsàaram khòè ba hàà cgae Me, a hàà cookg'aia ba koe qgom-tsi-quri, a máá: "X'aigaè, tc'èe Tsi kòò ne Tsi ga kúrú ter q'ano," témé. ³ Me tchoanà tshàu, a qgóó me, a máá: "Gatà ko ma tc'èe, ke q'ano!" témé. Kas kò gam dis tcìis lepero di sa kúú-ga kaà cgae me. ⁴ Me Jeso ba bìrí me a máá: "Q'āa, naka táá cúí khòè ga c'èe gúù ga bìrí guu. Igaba méé tsi qòò naka síi peresitim koe x'áise, naka èem Moshe x'áèa hāas aba sa tcg'òò, x'áís iise khòè ne koe," témé.

Ncōo-kg'aom di dtcòmà ne

(Lk 7:1-10)

⁵ Eëm ko Jeso ba Kaperenaume koe síi tcāa kam kò ncōo-kg'ao xu dim tc'āa-cookg'ai ba hàà cgae Me, a hàà hùikuan dtcàrà cgae Me a máá: ⁶ "X'aigaè, tirim qāà ba x'áèa te koe xōe, a nqara hāa, a ba a kaisa thòoan koe hāa," témé. ⁷ Me bìrí me a máá: "Síir gha a kúrú mem qāè," témé. ⁸ Me ncōo-kg'ao xu dim tc'āa-cookg'ai ba xq a máá: "X'aigaè, díi cg'ér tama ra a, nquua te tcqbe dòm q'oo koe Tsi ga tcāa ra. Ke kg'am-aga kg'ui ba tcg'òò nakam gha tirim qāà ba kg'òè. ⁹ Tíi igabar kaia xu dòm q'oo koe hànar khòè ra a, xu gata-ga ncōo-kg'ao xu tíi dòm q'oo koe hàna ke. Ra ko ncēe ba bìrí a máá: 'Q'òò,' témé, me qòò, ra c'èe ba bìrí a máá: 'Hàà,' témé, me hàà. Ra tirim qāà ba bìrí a máá: 'Ncēe sa kúrú,' témé, me kúrú si," tam méé.

¹⁰ Eëm ko Jeso ba èe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a èe kòò xùri Me ne bìrí a máá: "Tseegua ner ko bìrí tu u: Qanegar cúí khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hāa ncēeta ma kaias dtcòm sa úúa hāa a. ¹¹ Bìrí tu ur ko, kái ne gha cáms ko tcg'oa xòè koe hēe naka cáms ko tcheè xòè koe hēéthée guu a hàà, a ne a hàà Abrahama ba hēe naka Isaka ba hēe naka Jakobe ba hēéthée xu cgoa ntcōo a tc'òò, nqarikg'ai di x'aian koe. ¹² Igaba ne gha gane èe x'aian di ne tchàa koe xaoa tcg'òòè, dcùú-qoms q'oo koe, ncēe kg'aeen hēe naka gāò xōoan hēéthée gha hāa koe," tam méé.

¹³ Me nxāaska Jeso ba ncōo-kg'ao xu dim tc'āa-cookg'ai ba bìrí a máá: "Eè tsi ma dtcòmà hāa khama-ga méé i tsáa koe ii, ke qòò," témé. Me kò gam dim qāà ba gaa x'aèan èe kaga qāè.

Jeso ba ko kái ne khòè ne kúrú ne qāè

(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

¹⁴ Eëm ko Jeso ba Peterem dim nquum koe tcāa kam kò Peterem ka c'uise sa bóò, si cg'urukagu si kos tcìis ka qgóòèa, a xóé-xóé. ¹⁵ Me kò tshàua sa qgóó, i tcìian guu si, si tēe a sa a tshoa-tshoa a tsééa máá Me.

¹⁶ Eëm dqòam ka ne kò kái ne khòè ne dxāwa tc'èean úúa hāa ne Gam koe óá. Me kg'uim cgoa dxāwa tc'èean xhàigu, a ba a wèè ne èe kò tsàa ne kúrú ne

kg'òè. ¹⁷ Ncēe sa kò kúrúse, nxāasegas gha ěem ko porofitim Isaia ba nxàea sa tseegukaguè ka, ncēe ko máá:

“Gatá di thòòà nem séèa,
a ba a tcìia ta xgàm a qòò cgoaa,”
témé sa.

Qaase ko sa Jeso ba xùrian koe
(Lk 9:57-62)

¹⁸ ěem ko Jeso ba khòè ne dis xg'ae sa qàea ba koe bóò, kam kò x'áèan tcg'òò, tchoaba méé xu c'ěem xòèm tshàam dim koe di i. ¹⁹ Me nxāaska x'áè xgaa-xgaa-kg'ao ba hàà cgae Me, a hàà birí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'aoè, ěe Tsi ko síi qgái wèè koer gha xùri Tsi,” témé. ²⁰ Me Jeso ba xqa me a máá: “Círía ne gaan di hāèan úúa, i tsaràn gaan di nquuan úúa, igabagam Khòèm dim Cóa ba tòò tcúúm gha qgái úú tama,” témé.

²¹ Me c'ěem xgaa-xgaase-kg'ao ba birí Me a máá: “X'aigaè, kg'aia qāà te nakar síi tirim xòò ba kg'ónò,” témé. ²² Igabam kò Jeso ba birí me a máá: “Xùri Te, naka ěe x'óóa hāa ne guu naka ne gane dian ěe x'óóa hāa kg'ónò,” témé.

Jeso ba ko tc'āá ba nqaekagu
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

²³ ěem ko dxòrom q'oo koe tcāà ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ²⁴ Me kò kúúga kaiam tc'āá ba tshàam tc'amkg'ai koe tēe, me dxòro ba tshàam di qhonèan ka xàbùà tcg'òòè, igabam kò Jeso ba x'ómà hāa. ²⁵ Xu síi ghùì Me a máá: “X'aigaè, hùì xae e! Toṁ xae ko ke!” témé. ²⁶ Me birí xu a máá: “Dùús domka xao ko ma q'aea, gaxao ncēe cg'aré dtcòman úúa hāa xaoè?” témé. Kam ko nxāaska tēe a ba a tc'āá ba hēè naka tshàa ba hēéthēè dqàè, si kaisas nqoo sa xóé. ²⁷ Xu ěe kò hāa cgoa Mea xu are, a tēèku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncēe ba? Tc'āán ga hēè naka tshàn ga hēéthēè ka ko komsanaè ba!” témé.

Cám tsara khòè tsara dxāwa tc'ěean úúa tsara ko qāèkaguè
(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

²⁸ ěem ko c'ěem xòèm tshàam dim koe síi, Gadarene dim xg'aekum di ba, kam ko cám tsara khòè tsara dxāwa tc'ěean úúa tsara cgoa xg'ae, tc'ám zi koe kò guua hāa tsara. Kaisase bèe-beesa kò ii tsara, i kò cúí khòè ga gaam dàò ba séè naka nqáé tite. ²⁹ Gaa x'aè kaga tsara kò q'au a máá: “Dùú sa Tsi ko tc'ěe sitsam koe, Nqarim di Tsi Cóa Tseè? A hààra Tsia, hàà Tsi gha xgàra tsam m ka, nxárá tòòèam x'aèem cookg'ai koe?” ta méé.

³⁰ Zi kò kái zi xgùu zi gaxu ka cg'arése nqúu ka hāa a ko dxòò. ³¹ I kò gatsara di dxāwa tc'ěean Jeso ba dtcàrà a máá: “Ncēè hàà Tsi kò ko xhàiaigu ta a ne méé Tsi xgùuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a,” témé. ³² Me birí i a máá: “Qòò!” témé. I tcg'oa, a i a síi xgùuan koe tcāà. Si wèès xg'aes xgùuan di sa kari-karisea xōa a síi tshàn q'oo koe x'óò.

³³ Xu ěe kò xgùuan kòre xu khòè xu bèe a qgóé, a x'áé-dxoom koe síi, a síi wèèan ga nxàe, ěe kò dxāwa tc'ěean úúa tsara khòè tsara koe kúrúsean ga hēéthēè e. ³⁴ Kam kò wèèm x'áé-dxoo ba tcg'oa, a síi Jesom cgoa xg'ae. ěe ne ko bóò Me, ka ne kò dtcàrà Me, gane dim nqòóm koem gha tcg'oa sa.

Jeso ba ko nqaram khòè ba kúrú me qāè
(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

⁹ Nxāaskam kò Jeso ba dxòrom q'oo koe tcāà, a tchoaba a ba a Gam dim x'áé-dxoom koe síi. ² Ka xu kò gaa x'aè kaga c'ěe xu khòè xu khòèm nqara hāa ba Gam koe óága, gam dim tcoàm koe xòó mea hāase. ěem ko Jeso ba gaxu di dtcòman bóò kam kò ěe nqara hāa ba birí a máá: “Tòón tcáo, Tiri tsi cóá tseè, chibia tsi tsi qgóóa máàèa hāa ke,” témé.

³ Ka xu ko c'ěe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu tcáoá xu q'oo koe máá: “Ncēem khòè ba ko Nqari ba cóè!” témé.

⁴ Igabam ko Jeso ba bóò q'āa ěe xu tc'ěea hāa sa a máá: “Dùús domka xao ko cg'āè zi gúú zi tcáoá xao q'oo koe tc'ěea máá? ⁵ Ndaka nea thamkaà? 'Chibia tsi tsi qgóóa máàèa,' témé saa kana máá: 'Tēe naka qòò,' témé saa?” tam ma tēè xu. ⁶ “Igabagar gha x'ái xao o, xao gha nxāasega q'āa, Khòèm dim Cóa ba nqòómkg'ai koe qarian úúa hāa sa, khòèa nem gha gaan di chibian qgóóa máá di i,” témé. Nxāaskam kò ěe nqara kò hāa ba birí a máá: “Tēe naka tsarim tcoà ba séè naka x'áé koe dìbi,” témé. ⁷ Me tēe a ba a x'áéa ba koe dìbi.

⁸ ěe zi ko khòè ne di zi xg'ae zi ncēes gúú sa bóò, ka ne kò q'áòs ka tcāàè, a ne a Nqari ba dqòm, ncēe kò ěeta ii qarian khòèan máà ba.

Jeso ba ko Mataio ba tcii
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹ ěem ko Jeso ba gaa koe guu kam kò Mataio ta ko ma tciièm mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba bóò, me marian ko séèa xg'ae-xg'aeèm nquum koe ntcóóa-ntcōe. Me birí me a máá: “Xùri Te,” témé. Me tēe a xùri Me.

¹⁰ I kúrúse Me Jeso ba Mataiom x'áé koe síi hāa a ko tc'òò. Ka i ko kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēè naka chibi-kg'aoan hēéthēè hàà, a hàà Jeso ba hēè naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hēéthēè cgoa ntcóò. ¹¹ ěe xu ko Farasai xu ěes gúú sa bóò ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tēè a máá: “Dùús domka ba ko gaxao dim Xgaa-xgaa-kg'ao ba mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēè naka chibi-kg'aoan hēéthēè cgoa tc'òóa máá?” témé.

¹² Ncēes gúú sam ko kóm kam kò Jeso ba máá: “ěe tsàa tama ne khòè nea naakan qaa tama, igaba ěe ko tsàa ne ko qaa a. ¹³ Ke xao qòò naka síi xgaa-xgaase, ncēem kg'ui ba ko dùú sa méé sa: 'Thòò-xama-máákua ner ko khòè ne xg'aeku koe tc'ěe, dàò-máákuan ka tamase,' ta ko méé ba. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ka khama,” tam méé.

Jeso ba ko tc'õoan carasean ka tēè

(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴ Nxãaska xu kò Johanem di xu xgae-xgaase-kg'ao xu síi cgae Me a síi tēè Me a máá: "Dùús domka xae ko sixae hēè naka Farasai xu hēéthēè xae káise tc'õoan carase, igaba xu Tsari xu xgae-xgaase-kg'ao xu tc'õoan carase tama?" témé. ¹⁵ Me Jeso ba xga xu a máá: "Séè-kg'aom kò gam di ne cg'áè-kg'ao ne cgoa hãa ne nea gha dùús domka kg'ae? Igabam gha x'aè ba hàà, séè-kg'aom gha gane koe guu a séèa tcg'òòè ba, ne gha nxãaska tc'õoan carase.

¹⁶ "Diím ga ba cuiskaga qgáí cg'anà ba kãbam qgáím cgoa nqàba hãa tite, èes nqàba sa gha èem qgáím koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càuse khama. ¹⁷ Gataga i khòèan cuiskaga kãba gõéan ncíi zi khòo dtcòbè zi gõéan di zi q'oo koe gõéan qg'oea hãa tite. A ncèè gatà i kò ko hēè ne zi gha khòo dtcòbè zi qgaise, i gõéan ntcãa, zi dtcòbè zi tòàra q'aase. Igaba i ko kãba gõéan kãba zi khòo zi koe qg'oeè, i wèéan qãè qgáí koe tòòè," tam méé.

X'óóas cóá sa hēè naka tsàakos khòè sa hēéthēè e

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Èem qanega hãa a ko ncèes gúú sa gane cgoa nxàe kam kò kúúga c'èem tc'ãà-cookg'ai ba hàà, a hàà cookg'ia ba koe qámse, a máá: "Tiris cóá sa ncãa sencgaga x'óó. Ke hàà naka hàà Tsari tshàuan tòó cgae si, nakas kg'òè," témé. ¹⁹ Me Jeso ba tēè a qõò cgoa me, xu Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu xùri tsara a.

²⁰ Kas ko 12 kurian kò úúa hãa, a ko xòm x'aèse nxoan hòos khòè sa qãáa ba koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáím di xgám-kg'aman qgóó. ²¹ Gaas kas kò bìrìse a máá: "Gam dim qgáí bar kò qgóó ne cúigar gha qãè," témé.

²² Me Jeso ba kãbise a bóò sí, a máá: "Tòón tcáó, Tiri sí cóá seè, sari dtcòma nea qãèkagu sia ke," témé. Si khòè sa gaa x'aèan èe kaga qãè.

²³ Èem ko Jeso ba tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe tcãà, a ko fulutu cii-kg'ao xu hēè naka tcéè-tcèè kò kos xg'ae sa hēéthēè bóò, ²⁴ kam kò máá: "Qõò tu, cóá sa x'óó tama, igabagas kg'ama x'ómã hãa ke," témé. Igabaga ne kò kg'ãè Me. ²⁵ Igaba èes kò xg'ae sa tchàa koe tcg'òòèa xg'ara kam kò q'oo koe tcãà, a ba a cóá sa tshàua sa koe séè, si tēè. ²⁶ Ncèè tchòà ne kò wèém xg'aekum èem koe qõò.

Jeso ba ko khòè tsara kàà tcgáí tsara kúrú tsara qãè

²⁷ Èem Jeso ba èe koe guu a ko qõò ka tsara ko kàà tcgáí tsara khòè tsara xùri Me, a q'au a ko máá: "Thòò-xama máá tsam m, Dafitem ka Tsgõose-coa Tseè," témé.

²⁸ Èem ko nquum q'oo koe tcãà ka tsara ko gaa tsara kàà tcgáí tsara khòè tsara hàà cgae Me, Me tēè tsara a, a máá: "Dtcòm tsao ko qaria ner úúa sa, ncèè gúúa ner gha kúrú di i?" témé. Tsara xga Me a máá: "Èè,

X'aigaè," témé. ²⁹ Me nxãaska tcgáí tsara qgóó, a ba a máá: "Gatsao di dtcòmãan khamaga méé i ma kúrúse," témé. ³⁰ I gatsara di tcgáían xgobekg'amse. Me Jeso ba qarika dqàè tsara a, a máá: "Bòò méé tsao naka i táá cúí khòè ga ncèes gúú sa q'ãa guu!" témé. ³¹ Igabaga tsara kò qõò, a síi Gam di tchòàn wèém xg'aekum èem koe xàà.

Jeso ba ko khòè kg'ui tama ba qãèkagu

³² Èè tsara kòo qõò kam kò dxãwa tc'èean ka tcãàa a kg'ui tamam khòè ba Jesom koe óagaè. ³³ Èè i ko gaa dxãwa tc'èean xhàiguè kam kò gaam khòè èe kò kg'ui tama ba kg'ui. Zi kò xg'ae zi area, a zi a máá: "Ncèeta iis gúú sa qanega Iseraele koe kúrúse tama!" témé.

³⁴ Igaba xu kò Farasai xu máá: "Dxãwa tc'èean dim tc'ãà-cookg'aim cgoam ko dxãwa tc'èean xhàigu," témé.

Tséé-kg'aoa nea cg'orò o

³⁵ Me kò Jeso ba wèè xu x'áé-dxoo xu koe hēè naka x'áé-coa xu koe hēéthēè qõòa te, a ba a gane di còrè-nquuan koe xgae-xgae, a kò x'aian di qãè tchòàn khòè ne xgae-xgae, a ba a kò wèès tcii sa hēè naka wèès thòò sa hēéthēè tsoò. ³⁶ Èè ko xg'ae zi bóò kam kò thòò-xama máá zi, ntcãa-ntcãaè ne kòo, a ne a kò kàà hùì ne e khama, kòre-kg'ao ba úú tama zi ghùu zi khama ma. ³⁷ Me nxãaska Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: "Tcuùè gha gúúa ne káí i, igaba i tséé-kg'aoan cg'orò o. ³⁸ Ke xao tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà, nakam tséé-kg'aoan tsééa óá naka i hàà tcuù," témé.

Jeso ba ko Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu tsééa tcg'òó

(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

10 Me kò Jeso ba Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu 12 xu Gaam koe tcii a óá, a ba a dxãwa tc'èean xhàigu di qarian máà xu, naka wèè zi tcii-kg'ám zi hēè naka wèè zi thòò-kg'ám zi hēéthēè qãèkaguan di i.

² Ncèèa kò cg'òèan x'áé úú-kg'ao † xu 12 xu di ga a. Tc'ãà di ba kò Simonem ncèè kò Petere ta ma tciiè me e, naka gam ka qõesem Anterea ba hēè, naka Sebetem ka cóasem Jakobo ba hēè, naka gam ka qõesem Johane ba hēè, ³ Filipi ba hēè naka Baretolomaio ba hēè, Tomase ba hēè naka Mataiom mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba hēè, Alefaiom ka cóasem Jakobo ba hēè naka Tadaio ba hēè, ⁴ Simonem ncèè kò tòókuan x'ãà máá ba hēè naka Jutasem Isekariote ba hēéthēè e, ncèè kò khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba.

12 xu x'áè úú-kg'ao di tsééa ne

(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵ Nxãa xu 12 xum kò Jeso ba ncèè x'áè-kg'áman cgoa tsééa tcg'òó, a máá: "Táá tãá zi qhàò zi di qgáian koe síi guu, naka táá x'áé-dxooan Samaria ne di ka c'èean

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

koe ga tcää guu. ⁶ Igaba mée xao Iseraele di ne khòe ne koe qòò, ncée aagusea ghùuan *khama* ii ne. ⁷ Naka xaoa ãe xao xóe a ko qòò ka, ncée kg'uiian xgaa-xgaa naka máá: 'Nqarikg'ai di x'aia nea cúu ul' témé. ⁸ Eë ko tsàa ne kg'òèkagu, ãe x'óóa ne ghùì, gane ãe lepero dis tcìis di ne q'ano-q'ano, dxāwa tc'èean xhàiyagu. Surutakaguè tamase xao máàèa hāa, ke xao kg'ama c'èe ne surutakagu tamase thēe máà. ⁹ Táá xao c'èe mari x'òà ga qòè guu. ¹⁰ Gaxao dis qòòs koe mée xao táá dtcòbèan ga, kana cām tsara qgái tsara igaba, kana nxàboan ga igaba, kana dqàbian ga igaba sèe guu. Tséé-kg'ao ba gam di tc'òoan ka kg'anoèa hāa ke.

¹¹ "Wèém x'áe-dxoo ba kana x'áém ãe xao ko tcāam koe mée xao khòèan kg'ano-kg'anosa qaa, naka gaan di x'áéan koe hāa naka nxāakg'aiga síí gaa koe tcg'oa. ¹² Eë xao kòo x'áém koe tcāa ne mée xao tsgámkagu me. ¹³ A ncèè x'áém kò kg'ano-kg'anosa ba ii, ne mée i gaxao di tòókuan gaam koe hāa, igaba ncèè gatàm kò ii tama ne mée i gaxao di tòókuan kàbise cgae xao o. ¹⁴ A ncèè c'èe khòe ga kò qāèse hàakagu xao o tama, kana gaxao di kg'uiian komsana tama, ne mée xao gaam x'áém koe kana x'áe-dxoom koe tcg'oa naka xaoa nqàrèa xao di tsharàn qāè-qāe. ¹⁵ Tseeguan kagar ko birí xao o a ko máá: xgàrakuan dim cām kam gha gam x'áe-dxoo ba Sodoma hēe naka Gomora hēéthēe ka kaisa xgàrakuan hòò.

Xgàrakuan hàako kúrúse e

(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

¹⁶ "Bòò, Tíí ra ko ghùu zi khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úu xao o. Gaa domka mée xao nxāaska tc'èega ii cg'aoan khama ma, naka xaoa tcíbi zi khama ma tc'aua hāa. ¹⁷ Igabaga mée xao khòe ne koe kòrese, qáe xao o ne gha a qhàis cookg'ai koe úu xao o, a gha gane di corè-nquuan koe xg'ám xao o ke. ¹⁸ Xao gha Tíí domka c'èe xu tc'āa-cookg'ai xu koe hēe naka x'aiga xu koe hēéthēe tcéèa úuè, a gha gaxu cookg'ai koe hēe naka táá zi qhàò zi di ne cookg'ai koe hēéthēe Tíí ka nxàea tseegukagu. ¹⁹ Igaba ãe ne kò ko gaxu tshàu q'oo koe tcāa xao o ne mée xao táá káise tc'èe-tc'èese guu, dùu sa xao gha kg'ui sa, kana nta xao gha ma nxàe si sa, ãe xao gha kg'ui sa xao gha ãem x'aèm ka máàè ke. ²⁰ Gaxao tama xao gha ko kg'ui khama, igaba gaxao ka Xòòm dim Tc'èe Me e gha ii, ãe gha ko gaxao koe kg'ui ba.

²¹ "Khòe ba gha qòese ba x'oos koe tcāa, me xòò ba gam dim cóám ka gataga hēe, i gha cóán gaan di xòòan ntcoe, a gha cg'òo o. ²² Xao gha Tiri cg'òèan domka wèe khòèan ka hòrèè. Igaba gaam ãe gha qarika téé a chòò-q'ooos koe síí ba gha kgoaraè. ²³ Eë c'èem x'áém koe xao kò ko xgàràè ne mée xao c'èem za bèea síí. Tseegua ner ko birí xao o a ko máá: X'áe-dxoo xu Iseraele di xu koe qòoatean cgoa xao xg'ara tite, Me gha nxāakg'aiga síí Khòèm dim Cóá ba hàà.

²⁴ "Xgaa-xgaa-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hāa tama, kana qāa ba gam ka q'òòsem ka tc'amaka hāa tama. ²⁵ Tc'āda i hāa, xgaa-xgaa-kg'aom ga gaam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii sa,

me qāa ba gaam ka q'òòsem khama ii. X'áém dim tcúúm kò ko Belesebule ta ma tciiè ne, ne gha gaam x'áém di ne nxāaska ntama cg'āèse tciiè!

Díí ba q'áò sa

(Lk 12:2-7)

²⁶ "Ke táá q'áò ne guu. Wèés gúús ãe chómsea hāa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wèés tchòàs chómsea sa nxàese ke. ²⁷ Eër ko ntcúúan q'oo koe birí xao o gúúan mée xao x'ààn q'oo koe nxàe. Naka ãe xao kóm si ko c'amā hāase nxàe sa mée xao nquuan tcobe koe kgoarasea hāase nxàe. ²⁸ Táá mée xao *khòe ne* ãe ko tc'áró ba cg'òo, igaba tc'èe ba ne gha cg'òo di qarian úu tama ne q'áò guu. Igaba mée xao *Nqarim* ãe tc'áró ba hēe naka tc'èe ba hēéthēe gha chòò tamas c'ees dxāwam dis koe kaàkagu di qarian úua hāa ba q'áò. ²⁹ A nxāe tsará sara gáe cúím mari-coam cgoa x'amáè tama? Igabas cúís ga sa gatú ka Xòòm tc'èe tamase, góman koe tcheèa hāa tite. ³⁰ I gataga wèe c'òòan tcúúa tu di ga nxaráèa. ³¹ Ke táá q'áò guu. Kái zi nxāe tsará zi ka tu kaisase cgáe tu u ke.

Nxàese sa hēe naka xqase sa hēéthēe e

(Lk 12:2-7)

³² "Khama wèém khòèm ãe ko khòe ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bar gha Tíí igaba Tirim Xòòm nqarikg'ai koe hāam cookg'ai koe nxàea tcg'òò. ³³ Igaba díím wèém ãe ko khòe ne cookg'ai koe xqase Te bar gha Tíí igaba Tirim Xòòm nqarikg'ai koe hāam cookg'ai koe xqaseè.

Tòókus tamase igaba ntcàu ba

(Lk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ "Táá tc'èea máá, nqòómkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tc'èea guu. Hààr tòókuan óá tama, igaba ntcàu me e. ³⁵ Hààra Raa,

hààr gha khòe ba kabi ka,
me gam ka xòòm cgoa táá kómku,
si cóá sa gas ka xòòs cgoa táá kómku,
si c'uise-coa sa c'uises cgoa táá kómku ka.

³⁶ I gha khòèm di cg'òo-kg'aoan gam dim x'áém di ne khòe ne ii.

³⁷ "Wèém ãe xòò ba kana xòò sa kaisase Tíí ka ncàma ba kg'ano Te tama. Me wèém ãe gam dim cóá ba kana cóá sa kaisase Tíí ka ncàma ba kg'ano Te tama. ³⁸ Me díím wèém ãe gam dim xgàu ba sèe naka xùri Te tama ba kg'ano Te tama. ³⁹ Díím wèém ãe ko gam dis kg'òè sa qarika qaa ba gha aaguse cgaeè si, me gha díím wèém ãe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha hòò si.

Suruta ne

(Mk 9:41)

⁴⁰ "Wèém ãe ko qāèse hàakagu xao o ba ko Tíí ga Ra qāèse hàakagu, Me ko díím wèém ãe ko qāèse hàakagu Te ba qāèse hàakagu ãe tsééa óága Tea ba. ⁴¹ Díím wèém ãe ko porofiti ba qāèse hàakagu, porofiti me e domka ba gha porofitian ko máàè surutan hòò. Me

gha diim wèem ãe ko tchànóm khòè ba qãèse hàak-
agu, tchànóm khòè me e domka ba tchànóm khòèm
ko máàe surutan hòò. ⁴² Tseeguan kagar ko gataga
birí xao o a ko máá: Diim wèem ãe ko qgàisa tshàan
dis kubis igaba ncèe ne cg'aré ne ka c'èe ba máà, Tirim
xgaa-xgaase-kg'ao me e domka ba gha tseeguan kaga
gam di surutan hòò."

**Jeso ba hëe naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba
hëéthëé e**
(Lk 7:18-35)

11 Eëm ko Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu
12 xu x'áèa xg'ara, kam kò ãe koe guu a qòò,
síim gha Galilea di xu x'áèa xu koe khòè ne xgaa-xgaa, a
Nqarim di kg'uian birí ne ka.

² Me Johane qáe-nquus koe hànase Krestem ko kúru
zi tséé zi ka kóm, a ba a kg'uian gam di tsara xgaa-
xgaase-kg'ao tsara cgoa tsééa úú, ³ síi méé tsara tãè
Me naka máá: "A Tsáa ga Tsia ncèe ga ko koma hàà Tsi
kana méé xae c'èem khòè ba nqòò?" témé.

⁴ Me kò Jeso ba xoa tsara, a máá: "Qòò naka síi Jo-
hane ba birí ãe tsao ko kóm a ko bóò sa: ⁵ Ncèe káa
tcgái ne ko bóò, ne ko ãe kò qòò tama ne qòò, ne kò
lepero dis tciis di ne qãèkaguè, ne ko ãe kóm tama ne
kóm, ne ãe kò x'óóa hãa ne ghùè, ne ko ãe dxàua hãa
ne qãè tchòàn xgaa-xgaaè. ⁶ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa
khòèm ãe gam di dtcòmàn Tíi koe tcgàba tite ba *ncèe
khòèm ko kuri ma nxòás koe ma tcgàba a cg'áé khama*
," tam méé.

⁷ Eë tsara ko qòò kam kò Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae
zi cgoa kg'ui Johanem ka a máá: "Tchàa-xgòós koe tu
kò ko qòò ka tu kò síi dùú sa bóò? Tc'áán ka ko ntcãa-
ntcãaèm tc'áà baa kò ii? *Eë-ëe* . ⁸ Nxãas tamas kò ii ne
tu kò ko síi dùú sa bóò? Khòèm xaam qgái ba hãa
baa? *Eë-ëe* , khòè ne ãe xaa qgáian ko hãa nea x'aigan
di nquuan koe hãa. ⁹ Kháé dùú sa tu kò nxãaska síi ko
bóò? A porofiti baa? Eë, birí tu ur ko, porofitim ka
tc'amaka hãa me e. ¹⁰ Ncèe ba gaam ka i gòáèa hãam
ga me e, a ko máá:

'Bòò, Tirim tchòà xàa-kg'ao bar gha
Tsáa cookg'ai koe tsééa úú,
ncèe gha síi Tsarim dàò ba
kg'ónòa máá Tsi ba,'

ta mééèa ba. ¹¹ Tseegukar ko birí tu u, a ko máá: Eë
khòè zi ka ábàèa hãa xu ka x'áisea hãa ba káa me e, Jo-
hanem tcguù-tcguu-kg'aom kam kaia hãa sa. Igaba
gam ãe nqarikg'ai di x'aian koe cg'aré ii ba gam ka kaia
hãam ga me e. ¹² Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di
cáman koe guu a ncèem x'aèm koe hààs koe i kò
nqarikg'ai di x'aian qarian cgoa qgóókua, ne ko qaris
di ne khòè ne qarian cgoa sèè e. ¹³ Porofiti xu wèè xu
hëé naka *Moshem di x'áèan hëéthëéa* kò ko porofita
khama, me síi nxãakg'aiga Johane hàà. ¹⁴ A ncèes gúú
sa tu kò dtcòm kg'oana ne, gam Johane ba Elijam ga
me e, ncèe *Nqarim kò nqòòkagu tua* ba hààm gha sa.
¹⁵ Eë tceean úúa hãa ba méém kóm.

¹⁶ "Igaba Ra gha kháé ncèem x'aèm dis qhàò sa dùús
cgoa nxará xg'ae? Kg'amaga i cg'aré cóan khama ii,

ncèe gúuan ko x'amáguè qgái koe hãa a ko tciiku u, a
ko máá:

¹⁷ 'Fulutuan ta kò ciia máá tu u,
tu kò táá ntcãà,
ta kò gataga x'ooan di ciian nxáè,
tu kò táá kg'ae,'

témé. ¹⁸ Johanem ko hàà kam kò tc'òó tama kana kg'áà
tama, ne kò máá: 'Dxãwa tc'èea nem úúa,' témé
khama. ¹⁹ Igabam kò Khòèm dim Cóa ba hàà, a ko
tc'òó a ba a ko kg'áà, ne kò máá: 'Bòò, tc'òó-kg'aom
ncèe ba, a kg'áà-kg'aom gòéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-
kg'aoman hëé naka chibi-kg'aoman hëéthëé dim tcárà ba,'
ta méé. Igaba i ko q'áan di tc'èean gaan di kúrúse-
kg'áman ka tchàno o sa x'áise."

X'áé-dxoo xu gaxu di chibian koe tcóóse tama xu
(Lk 10:13-15)

²⁰ Me Jeso ba nxãaska tshoa-tshoa a ba a x'áé-dxoo
xu, ncèe kái-kg'aise zi Gam di zi x'ái zi are-aresa zi gaxu
koe kúrúsea xu dqàè, táá xu kò gaxu di chibian koe
tcóóse khama, a ba a máá: ²¹ "Hàò, cg'áè i gha ii tsáá
ka Korasineè! Cg'áè i gha ii tsáá ka Betesaidàè! Are-
aresa zi x'ái zi ncèe ko gatsao koe kúrúsea zi kò Ture
hëé naka Sitone hëéthëé koe kúrúsea hãa ne ne ga kò
nciise gane di chibian koe tcóósea, a saka di qgáian
hãa, a tháuan tcgáúsea. ²² Igabar ko birí tsao o a ko
máá: 'Xgàrakuan dim cárn ka tsara gha Turea tsara
Sitonea tsara subu xgàrakuan hòò gatsao dian ka,'
témé. ²³ A ncèe tsáá ka, Kaperenaume tseè! Ncèè x'ái zi
are-aresa zi tsáá koe kúrúsea zi kò Sodomam koe
kúrúsea nem ga ko ncèeska qanega hàna. Gaa domka
tsi gha kaisase nqãaka xòòè, x'óóa ne khòè ne dim
qgáim koe, nqarikg'ai koe tsi gha ghùè a úúè, ta tsi
tc'èea igaba. ²⁴ Igabar kò birí tsi a ko máá: Xgàrakuan
dim cárn kam gha Sodoma ba subu xgàrakuan hòò
tsarian ka, témé," tam Jeso ba méé.

Tíi koe tu hàà naka sãa
(Lk 10:21-22)

²⁵ Eëm x'aèm kam kò Jeso ba nxàa a máá: "Dqom Tsir
ko, Aboè, X'aiga Tsi, nqarikg'ai hëé naka nqòómkg'ai
hëéthëé di Tsi, ncèe zi gúú zi Tsi kò tc'èega ne hëé na-
ka xgaa-xgaasea hãa ne hëéthëé chóm-kg'aia hãa, a
Tsi a kò ãe cg'aré ne xgaa-xgaase tama ne † x'ái zia hãa
khama. ²⁶ Eè, Aboè, ncèea Tsi kò ma ncàmà hãa ga a
khama.

²⁷ "Wèè zi gúú zi Ra Tirim Abom ka máàèa, i cúí khòè
ga Cóa ba c'úua, Xòòm oose, i cúí khòè ga Xòò ba
c'úua hãa, Cóasem oose, naka wèem ãe Cóam ka
nxará tcg'òòèa ba hëéthëé e, gaam koem gha Cóa ba
Xòò ba x'ái ka ba.

²⁸ "Hàà tu Tíi koe gatu wèè tu ãe xhòea a ko tààè tu,
sãakagu tu ur gha ke. ²⁹ Sèè tu Tiris joko sa naka gatu
ka xgàm, naka tua Tíi koe xgaa-xgaase. Tíi Ra kgàea
hãa a ko cg'aré-cg'arese, a Ra a tcáóa Te koe tc'aua, tu

† ãe cg'aré ne xgaa-xgaase tama ne - Gerika sa ko máá: "cg'aré
ne cóa ne," témé.

gha nxãaska sãa-q'ooan hòò gatu di i. ³⁰ Tiris joko sa xhòà-xhòà si i, si xgàms Tiri sa subu si i khama."

Jeso ba Sabata dim X'aiga Me e

(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

12 Eëm x'aèm kam kò Jeso ba maberean dim xhàràam q'oo koe ko Sabata dim cárm ka qòò. Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu kò xàbà hãa ka xu kò nxãaska tshoa-tshoa a maberean tc'áro khóà a tc'óò. ² Igaba ãe xu ko Farasai xu ãe sa bóò, ka xu kò bìrí Me a máá: "Bóò! Tsari xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ko Sabata dim cárm ka x'áèan koe kgoara mááè tama sa kúru," témé.

³ Igabam kò Jeso ba bìrí xu a máá: "Qanega xao gáé nxará ta ga hãa Dafitem xg'ao kúru sa, gabá hëé naka gam ka c'ëea xu hëéthëé kò xàbà hãa ka? ⁴ Nqarim dim nquum koem kò ma tcãà, a ba a gam ka c'ëea xu cgoa ts'ee-ts'ee'kg'aièa péréan tc'óò, ncëe peresiti xu ka cúí ko tc'óòe e, gabá hëé naka ãem kò hãa cgoa xu hëéthëé kò tc'óòan gaan di kgoara mááè tama a. ⁵ Kana xaoa qanega Moshem di x'áèan koe nxará ta ga hãa, Sabata dim cárm ka xu kò peresiti xu tempelem q'oo koe Sabata dim cárm ba táá tcom, igaba xu kò táá chibi-chibiè sa. ⁶ Bìrí xao or ko a ko máá: C'ëes gúus tempelem ka kaia sa ncëe koe hàna, témé. ⁷ Nqarim di kg'uia ne ko máá: 'Thòò-xama-máákua ner ko qaa, dàòà-máákuan ka tamase,' témé. Ncëe tseegukaga xao kò q'ana ncëes gúus ko nxàe sa ne xao ga kò khòè ne ncëe chibi úú tama ne, chibi-chibi naka xgàra tama. ⁸ Khòèm dim Cóa ba Sabata dim cárm dim X'aiga Me e khama," tam méé.

Khòèm nqara x'òà hãa ba

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Eëm qgáim koem kò guu a gane dim còrè-nquum koe síí tcãà. ¹⁰ Gaa x'aè kagam kò nqara tshàua hãam khòè ba gaa koe hàna. C'ëe xu khòè xu kò hàna a xu a ko dàòan qaa, Jeso ba xu gha chibi-chibi di i, khama xu kò tèè Me, a máá: "A x'áèan koe i kgoaraèa Sabata dim cárm ka khòèan qàèkagua ne?" ta méé.

¹¹ Me bìrí xu a máá: "Kháé ncëè gaxao ka c'ëem kò cúís ghùu sa úúa, si Sabata dim cárm ka hãém q'oo koe cg'áéa tcãà ne, a cuiskaga baa qgóó si naka tcg'óò sia hãa tite? ¹² Nta noose ba khòè ba ghùuan koe cgáé baa! Gaa domka i x'áèan koe kgoaraèa Sabata dim cárm ka qàèan kúrua ne," tam méé.

¹³ A ba a nxãaska gaam khòè ba bìrí a máá: "Tchoanà tshàua tsi," témé. Me khòè ba tchoanà a, i tshàua ba kabise a qàèa xg'ara a c'ëean khamaga ii. ¹⁴ Igaba xu kò Farasai xu tcg'oa, a xu a kàan qaa, ntama xu gha ma Jeso ba cg'òo di i.

Nqarim nxará tcg'òóa mááseam Qãa ba

¹⁵ Eëm ko Jeso ba bóò q'ãa kàa nem ko kúrua mááè sa kagam kò ãem hànam qgái ba tcg'oara guu. Zi kái zi xg'ae zi xùri Me, Me wéèa ne kg'òèkagu. ¹⁶ A ba a q'ãa-q'ãa ne, táá ne gha c'ëe ne bìrí, díí Me e sa ka. ¹⁷ Ncëes

gúu sam kò kúru, porofitim Isaiam kò kg'uia gúuan gha nxãasega hàà tseegukaguè ka, ncëem kòò máá:

¹⁸ "Bóò, Ncëea tirim Qãam ga Me e, nxarár tcg'òóa hãa ba, ncëer ncàma ba, ncëe Gam kar ko qàè-tcao ba. Tirim Tc'ëe bar gha Gam koe tòò, Me gha tchànoan ka *nqóóm di zi* qhàò zi bìrí.

¹⁹ Khòèan cgoam mēékua hãa tite kana q'aua hãa tite, i cúí khòè ga dòma ba dàòan q'oo koe kóma hãa tite. ²⁰ Nqiseam tc'áà bam khóà tite, a ba a x'óó kg'oanam lampi dqúi ba ts'íría hãa tite, a ba a gha tchànoan tcg'óò tcúúkagu.

²¹ Gam dim cg'òèm koe zi gha *nqóóm di zi* qhàò zi gazi di nqòòan tòò," témé ka.

Jeso ba ko Belesebulem ka xгаа-xгаа

(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

²² Nxãaska ne kò khòè ne dxãwa tc'ëean ka tcãàèam khòè ba Gam koe óá, ncëe kò bóò tama a kg'ui tama ba, Me kò Jeso ba qàèkagu me, me kg'ui a bóò. ²³ Zi kò wéè zi xg'ae zi area, a zi a máá: "A ncëe ba Dafitem ka Tsgóose-coam gabàa?" témé.

²⁴ Igaba ãe xu ko Farasai xu ncëes gúu sa kóm ka xu kò máá: "Ncëem khòè ba ko Belesebulem ncëe dxãwa tc'ëean dim tc'ãà-cookg'aim di qarian cgoa cúí ga dxãwa tc'ëean xhàigu!" témé.

²⁵ Igabam kò Jeso ba gaxu di tc'ëean q'ana khamam kò bìrí xu a máá: "Wéès x'ais ãe q'aara hãa sa gha kaà, i gha x'áé-dxooan kana nquuan ãe q'aa-q'aasea hãa a, táá gaicara hãa. ²⁶ A ncëe satanam kò satana ba xhài-agu, nem gaam igaba q'aara. Ntama i gha kháé nxãaska gam di x'aian hãa? ²⁷ A ncëe tíí kòò Belesebulem di qarian cgoa dxãwa tc'ëean xhàigu, ne ia ko gaxao di khòèan díim cgoa xhàigu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khòè ne chibi-chibi xao o a ãe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa x'ái xao o. ²⁸ Igaba ncëe Tíí kò ko dxãwa tc'ëean Nqarim dim Tc'ëem cgoa xhàigu, nes ko nxãa sa Nqarim di x'aia ne gatu koe hààraa sa x'ái.

²⁹ "Ka ba gha khòè ba ntama ma qarim khòèm dim nquum koe tcãà, a gam di zi gúu zi ts'ãà, kg'aia méém ãem khòèm qari ba qáéa ntcòò. Nxãaska cúígam gha nquua ba q'oo koe tcãà a gam di zi gúu zi ts'ãà.

³⁰ "Gaam ãem Tíí cgoa hãa tama ba q'aumana Tea, me gaam ãem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsai-tsai. ³¹ Khama Ra ko bìrí tu u a ko máá: Khòè ne gha wéès chibi sa hëé naka wéès cg'ãès gúus Nqarim ka ne ko kg'uis ka hëéthëé qgóóa mááè, igaba ne cuiska-ga cg'ãès gúus Tc'ëem ka ne ko kg'uis ka qgóóa mááè tite. ³² Me wéém khòèm ãe ko Khòèm dim Cómam ka cg'ãèse kg'ui ba gha qgóóa mááè, igaba wéém khòèm ãe gha Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'ãèse kg'ui ba qgóóa mááè tite, ncëem x'aèm koe igaba kana hààkom x'aèm koe ga igaba," tam méé.

Hii sa hěe naka tc'áróa sa hěéthěe e
(Lk 6:43-45)

³³ “Qǎēs hii sa tsi kò úúa ne tsi gha qǎe tc'áróan hòò, a tshúús hii sa úúa ne gha tshúú tc'áróan hòò. Hii sa ko gas di tc'áróan ka xáma q'ǎaè khama. ³⁴ Cg'aoan di tu cóa tuè, ncěe cg'ǎe cau tu kò ii ne tu gha ntama qǎe zi gúú zi nxàe? Dùús wěes ǎe tcáós koe cg'oèa hǎa sas ko kg'ám sa nxàe tcg'òó ka. ³⁵ Qǎem khóè ba ko gam di qǎean koe guu a qǎe zi gúú zi tcg'òó, me ko cg'ǎe caum khóè ba gam di cg'ǎe cauan koe guu a cg'ǎe zi gúú zi tcg'òó.

³⁶ “Igabar ko birí tu u a ko máá: Xgàrakuan dim cárn ka ne gha khóè ne cg'ǎem kg'uim wěem ǎe ne kò kg'uia hǎam ka xǎara mááse. ³⁷ Tsari kg'uian ka tsi gha tchàno iise bóòè, a tsi a gha tsari kg'uian ka chibi-chibi a xgàraè khama,” tam méé.

Jonam dis x'ái sa
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

³⁸ Xu kò nxǎaska c'ǎe xu x'ǎe xgaa-xgaa-kg'ao xu hěe naka Farasai xu hěéthěe xu birí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, *are-aresas* x'ái sa xae Tsáa koe bóò kg'oana,” témé. ³⁹ Igabam kò xǎa xu a máá: “Qhàòs ncěe cg'ǎe cau a cg'árà di sa ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúís x'áis ga sa x'ǎièa hǎa tite, porofitim Jonam dis x'áis cúís oose. ⁴⁰ Eëm xg'ao ma Jona ma nqoana cárn hěe naka nqoana ntcúúan hěéthěe kiam x'aùm ncǎa q'oo koe hǎa khamagam gha gataga Khóèm dim Cóá ba nqoana cárn hěe naka nqoana ntcúúan hěéthěe nqǎóm ka nqǎaka hǎa. ⁴¹ Xgàrakuan dim cárn ka xu gha khóè xu Ninefe di xu tǎe a tǎe, a gha ncěes qhàò sa chibi-chibi. Jonam di xgaa-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chibian koe tcóóse khama. Me ncěeska Jonam ka kaia ba ncěe koe hàna. ⁴² X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cárn ka tǎe a tǎe, a ncěes qhàò sa chibi-chibi, nqǎóm chǎò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'ǎegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia ba ncěeska ncěe koe hàna.

Dxǎwa tc'ǎean di kabisean ka
(Lk 11:24-26)

⁴³ “Eë i ko dxǎwa tc'ǎean khóèm koe tcg'oa, ne i ko c'óòà qgáian koe qǎò, a síí sǎa i gha qgáian qaa, a ncěe hòò o tama i kò hǎa ne ⁴⁴ i ko nxǎaska biríse a máá: ‘Tirim nquum ǎer guua hǎam koer gha kabise,’ témé, a ǎe i kò hàà nquu ba bóò me kǎa gúú ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qǎèse kg'ónòèa, ⁴⁵ ne i ko nxǎaska qǎò a síí 7 tc'ǎean sée ncěe gaan nqǎease cg'ǎe tc'ǎe e a hàà cgoa, i hàà tcǎà a ia a gaa koe x'ǎe. Si ǎem khóèm dis tǎe-q'oo sa hàà kaisase cg'ǎe kg'aiaka dis ka. Ncěeta ga i gha qhàòs ncěe cg'ǎe caus ka ii,” tam méé.

Jesom ka xǎò sa hěe naka Gam ka qǎese ga xu hěéthěe e
(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Eëm Jeso ba qanega hǎa a ko xg'aes cgoa kg'ui, ka ne kò xǎò sa hěe naka qǎese ga xu hěéthěe ne tchàa za hàà tǎe, a ko dtcàrà kg'ui cgoa Me ne gha sa. ⁴⁷ [C'ǎem khóè ba kò birí Me a máá: “Bóò, saò sa hěe naka Tsáa qǎe ga xu hěéthěe tchàa za tǎe, a ko dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” témé.] ⁴⁸ Igabam kò xǎa me a máá: “Dii sa tiris xǎò sa, i diín Tíí qǎe?” témé. ⁴⁹ A ba a Gam di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne nxáa a máá: “Bóò, ncěea Tiris xǎòs ga si i, a Tíí qǎe ga ne ne e. ⁵⁰ Wěem khóèm ǎe ko Tirim Xǎòm nqarikg'ai koe hànam ko tc'ǎe sa kúrú ba Tíí qǎem ga me e, a Tíí qǎes ga si i, a gataga Tiris xǎòs ga si i khama,” témé.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa
(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

13 Eëm cárn kagam kò Jeso ba nquum q'oo koe tcg'oa, a ba a síí tshàam-kg'ám koe ntcǎó. ² Kái ne khóè ne kò hàà cgae Me, khamam nxǎaska dxòrom q'oo koe tcǎà a gaa koe ntcǎó, si wěes xg'ae sa tshàam-kg'ám koe tǎe. ³ Kam ko kái zi gúú zi sere-sere zi cgoa birí ne a máá:

“Bóò, c'ǎe x'ǎe kam kò xhàrà-kg'ao ba qǎò a síí xhàrà. ⁴ A ǎem kò xhàrà ka i kò c'ǎe cgùrian dàòm qǎe koe tcheè, zi tsarà zi hàà tc'ǎó o.

⁵ I c'ǎe cgùrian nxǎá-kg'ai di qgáian koe tcheè, ncěe kái górn kò kǎa a koe. I kò kúúga qhǎese tsǎm, górn ne kò kaisa tama khama. ⁶ Igaba ǎes ko cárn sa qǎò ka i kò gaa tsǎman dào. A i a kò tobe ga i kò úú tama khama nqai.

⁷ I c'ǎe cgùrian dxàman hàna qgáì koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u.

⁸ I c'ǎe cgùrian qǎe górn koe tcheè, a i a tc'ǎoan kúrú, i c'ǎean 100 q'oro kúrúse, i c'ǎean 60 q'oro kúrúse, i c'ǎean 30 q'oro kúrúse.

⁹ “Eë tceean úúa hǎa ba méém kórn,” tam Jeso ba méé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa
(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Xu kò nxǎaska xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà, a tǎe Me a máá: “Dùús domka Tsi ko sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne?” témé.

¹¹ Me xǎa xu a máá: “Gaxaoa máàèa, chómsea zi kàa zi nqarikg'ai di x'aian di zi xao gha q'ǎa sa, igaba ne gane máàè e tama. ¹² Wěem khóèm ǎe úúa hǎa ba gha káian máàè, a ba a gha kaian úú khama. Igaba wěem ǎe gúú úú tama ba, ǎem úúa hǎa gúú-coan gam gha sée cgaeè. ¹³ Gaa gúú domkagar ko sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne,

bóòan kaga ne bóò tama,
a ne a kórn kaga kórn tama,
a kórn q'ǎa ga hěe tama khama.

¹⁴ “Gatà iis gúús ka i kò Isaiam di porofitan gane koe tseegukaguè, ncěem kò Nqari ba máá :

'Kóm tu gha, igaba tu kórma q'ãa tite, a tu a gha bóò, igaba tu bóòda q'ãa tite. ¹⁵ Ncêe ne khòè ne di tcáóa nea c'óòda hãa, i ko gane di tceean tshúù-xamse kóm, ne tcgáía ne tcêekg'ama khama, nxãasega ne gha táá tcgáía ne cgoa bóò, a táá tceea ne cgoa kóm, a táá tcáóa ne cgoa kórma q'ãa, a ne a táá Tíi koe kabise, Ra qãèkagu ne ka,' ta ko mée e. ¹⁶ Igaba i gaxao di tcgáían ts'ee-ts'ee'kg'aièa, bóò i ko khama, naka tceea xao ga hêéthêéa ts'ee-ts'ee'kg'aièa, kóm i ko khama. ¹⁷ Tseegukar ko birí xao o a ko máá: Káí porofitian hêé naka tchàno khòèan hêéthêéa kò bóò kg'oana, èe xao ko gaxao bóò sa, igaba i kò táá bóò si, a kò kóm kg'oana èe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si.

Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàea tchàno-tchano
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

¹⁸ "Ke xao nxãaska komsana xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa.

¹⁹ Gane èe x'aian dim kg'ui ba ko kóm, igaba kórma q'ãa me tama nea dàòm qàe koe xhàràèa cgùrian khama ii ne ne e. Gaam cg'ãèm *ncêe dxãwa ii ba* ko hàà a hàà gane tcáó koe xhàràèa sa ntcàua tcg'òò ne.

²⁰ A ncêe nxõán hàna qgái koe xhàràèa nea: èe kg'ui ba ko kóm ne ko kúúga qãè-tcaoan cgoa hààkagu me ne e, ²¹ igaba ne káà tpe ne e, a ko xòm x'aè sée a hãa. A èe i ko kg'uim domka xháéa ne kana xgàrakuan hàà nem ko qháésega cg'áé.

²² Cgùrian èe dxàman koe tcheèa nea kg'ui ba kómam khòè me e, igaba tc'èe-tc'èese zi ncêes kg'òès di zi hêé, naka qguù sa ncàmàn hêéthêéa kò kg'ui ba xgáè-kg'am, me táá tc'áróan kúrú.

²³ Igaba èe qãè góman koe xhàràèa cgùria nea, kg'ui ba ko kóm a kórma q'ãa mem ga me e. Tc'áróa nem ko kúrú, 100 q'oro, kana 60 q'oro, kana 30 q'oro èe ko xhàràèa cgùrian ka," témé.

Tc'èese tama tsoman dis sere-sere sa

²⁴ Jeso ba ko gaicara c'èes sere-sere sa birí ne a máá: "Nqarikg'ai di x'aia nea khòèm gam dim xhàrà koe qãè cgùrian xhàrà khama ii. ²⁵ Igaba èe i wèé khòèan x'ómna hãa kam kò gam dim cg'òò-kg'ao ba hàà, a hàà gam di maberean xg'aeku koe tc'èese tama tsoman xhàrà, a ba a qòò.

²⁶ "Èè i ko maberean kai, a ko tc'áróan kúrú ka i ko tc'èese tama tsoman qhúí thêé. ²⁷ Xu qãà xu xhàrà koe ko tséé xu hàà q'òò mea ba birí a máá: 'X'aigàè, a tsarim xhàrà koe tsi gáé kò qãè cgùrian xhàrà hãa tama? Kháé tc'èese tama tsoma nea nxãaska nda gu-ua?' témé. ²⁸ Me xoa xu a máá: 'Tiri cg'òò-kg'aoa nea ncêe gúuan kúrúa,' témé. Xu qãà xu tèè me a máá: 'Kháé tsi ko tc'èe, síi mée xae tshòè e sa?' témé. ²⁹ Me xoa a máá: 'Èè-èè, tc'èese tama tsoman xao kòò tshòè ne xao gha maberean di tpean cgoa xg'ae-xg'ae a

q'òè e. ³⁰ Ke guu u naka i xg'ae naka kai, naka i nxãakg'aiga síi khòá di x'aèan hàà. Èè x'aè kar gha khòá-kg'ao xu birí a máá: 'Tc'èese tama tsoman mée xao kg'aia tshòè naka qáé xg'ae, naka i síi dàòè, naka xao nxãaska maberean khòá naka tòóa mááse nquum tirim koe óága,' témé,'" tam Jeso ba mée.

Cg'árém cgùrim dis sere-sere sa
(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

³¹ C'èes sere-sere sam kò gaicara birí ne a máá: "Nqarikg'ai di x'aia nea mosetara *dis hiis* dim cgùrim khama ii, ncêe khòèm kò sée a gam dim xhàrà koe xhàrà ba. ³² Wèé xu cgùri xu kam cg'áré me e, igaba èem kò tsom nem wèé hiian xhàrà di ka kiam ga me e, a ba a ko hii sa kúrú, i gha nqarikg'ai di tsaràn hàà gas di nxãan koe nquuan kúrú," témé.

Péré gãè-gãean dis sere-sere sa
(Lk 13:20-21)

³³ Gatagam kò c'èes sere-sere sa birí ne a máá: "Nqarikg'ai di x'ai ne péré gãè-gãean khama ii, ncêes ko dxàes khòè sa sée a káí péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèes pérés koe tséé, si gãè," tam mée.

Dùús domkam kò Jeso ba sere-sere zi tséékagu sa
(Mk 4:33-34)

³⁴ Jeso ba kò wèé gúuan ncêe ga sere-serean cgoa xg'ae zi birí. Táám kò cúí gúú ga gazi cgoa kg'ui, sere-serean tséékagu tamase. ³⁵ Ncêe gúua nem kò kúrú, porofitim kg'uia gúuan gha hàà nxãasega tseeguk-aguè ka, ncêem kòò máá:

"Sere-sere zi cgoar gha kg'árma Te xgobekg'am, a gha nqòóm dis tshoa-tshoas koe guu a chómsea zi gúú zi birí ne," témé ka.

Tc'èese tama tsoman dis sere-seres ko nxàe sa

³⁶ Jeso ba kò nxãaska xg'ae zi guu a ba a nquum q'oo koe tcãà. Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a máá: "Birí tchàno-tchano xae e xhàrà koe tc'èese tama tsoman dis sere-seres ka," témé.

³⁷ Me xoa xu a máá: "Gaam èem qãè cgùrian xhàrà baa Khòèm dim Cóa Me e, ³⁸ me xhàrà ba nqòó me e, i qãè cgùrian khòè ne e *nqarikg'ai di x'aian di ne*, i tc'èese tama tsoman nxãaska khòè ne e èe cg'ãèm di ne *ncêe dxãwa ii ba*. ³⁹ Me cg'òò-kg'aom èe xhàrà ana ba dxãwa me e, i khòán di x'aèan kurian chòò-q'oo o, xu khòá-kg'ao xu moengele xu u. ⁴⁰ Ncêe èe i ko ma tc'èese tama tsoman q'òèa tcg'òòè a ko ma dàòè khamaga i gha kurian chòò-q'oo koe ii: ⁴¹ Khòèm dim Cóa ba gha Gam di xu moengele xu tsééa tcg'òò, xu gha wèé gúuan èe ko khòèan chibian kúrúkguan hêé naka cg'ãèan ko kúrú khòèan hêéthêé Gam di x'aian koe q'òèa tcg'òò. ⁴² A xu a gha c'eean dim hãem q'oo koe xaoa tcãà ne, ncêe kg'aeen hêé naka gãò xõóan hêéthêé gha hàna koe. ⁴³ Nxãaska ne gha èe tchàno

ne gane ka Xòòm di x'aian koe cárns khama ma x'áà. Gaam ãe tceean úúa ba méém kóm."

Nqoana zi sere-sere zi

⁴⁴ "Nqarikg'ai di x'aia nea qguùs xháràm koe chómmeàs khama ii, khòem ko hòd nem ko gaicara chóm sa, a ba a gam di qãè-tcaoan ka qòd a síi wèéan ãem úúa ga x'ámágu, a ba a ãem xhàrà ba hàà x'ámá.

⁴⁵ "Gataga i gaicara nqarikg'ai di x'aian x'ámá-kg'aom khama ii, ncãe tcãako zi nxõá zi ko qaa ba, ncãe kaisa marian ko tc'òà zi. ⁴⁶ A ãem kò c'ães tcãakos nxõás kaisase kái marian ko tc'òà sa hòd, nem ko qòd a síi wèè gúúan ãem úúa x'ámágu, a ba a hàà x'ámá si.

⁴⁷ "Gaicara i nqarikg'ai di x'aian c'uisís khama ii, ncãe ko tshàn q'oo koe tcãàè sa, a wèè x'au qhàdan qgòó. ⁴⁸ A ãe cg'òeas kò hãa ne xu ko x'au qgòó-kg'ao xu tchàa koe tshàm-kg'ám koe tceea úú si, a xu a síi ntcóo a qãè x'auan sàà tcãà gàba xu koe, a ãe qãè taman aagu. ⁴⁹ Ncãeta ga i gha hàà ii kurian chòd-q'oo koe. Moengele xu gha hàà a ãe tchàno tama ne ãe tchàno ne xg'aeku koe tcg'òó. ⁵⁰ A xu a gha c'eean dim hãem q'oo koe xaoa tcãà ne, ncãe kg'aeen hãe naka gãd xõóan hãéthãe gha hàna koe," tam méé.

Kàba zi qguù zi hãe naka ncíi zi hãéthãe e

⁵¹ Me Jeso tãe xu a máá: "Ncãa xao wèè gúúan ncãe kómá q'ãa?" témé. Xu xoa Me a máá: "Eè" témé. ⁵² Me birí xu a máá: "Gaa domkam wèém x'áè xgaa-xgaa-kg'ao ba, ncãe nqarikg'aian di x'aian ka qãèse xgaa-xgaaèa ba, nquum ka q'òdsem khama ii, ncãe ko gam di zi qguù zi kàba zi hãe naka ncíi zi hãéthãe gam dim nquum tòóa mááse dim koe tcg'òó, a gam di ne khòè ne máà ba.

Jeso ba ko Nasareta koe xguìè

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

⁵³ Eëm ko Jeso ba ncãe zi sere-sere zi cgoa xg'ara, kam kò gaam qgái ba tcg'oara guu. ⁵⁴ Gam dim x'áé-dxoom koem ko hàà kam ko tshoa-tshoa a gane dim còrè-nquum koe khòè ne xgaa-xgaa, ne khòè ne kaisase are a máá: "Ncãem khòè ba ncãe tc'èean hãe naka are-aresa zi qari zi hãéthãe nda hòda? ⁵⁵ A ncãe ba gáè hii xom-kg'aom dim cóám tama baa? A gam ka xòd di cg'òèa ne gáè Maria tama? A gataga gaam ka qòesea xu gáè Jakoboa xu, Josefaa xu, Simonea xu, Jutasea xu tama xua? ⁵⁶ A gam ka qòese ga zi wèè zia gáè gatá cgoa hãa tama? Kháè ba nxãaska ncãem khòè ba ncãe zi gúú zi wèè zi nda séèa?" ta ne ma tãe. ⁵⁷ Ne bóda xguì Me.

Igabam kò Jeso ba birí ne a máá: "Porofiti ba wèè za ga tcommèam khòè me e, gam dim x'áé-dxoom koe hãe naka gam di x'áéan koe hãéthãe cúí oose," témé. ⁵⁸ A ba a kò gaa koe táá kái zi are-aresa zi tséé zi kúrú, gane di dcoñan úú tama domka.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis x'oo sa

(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

14 Eëm x'aèm kam kò x'aigam Galilea dim Herote ba Jesom ka kóm. ² A ba a gam di ne qãà ne birí a máá: "Ncãe ba Johanem tcguù-tcguu-kg'ao me e. X'ooan koem tãea! Gaa domka i ko ncãe qarian are-aresa zi tséé zi di gam koe kúrúse," témé.

³ Herote ba kò Johane ba qgòó a qáè, a qáè-nquus koe tcãà mea khama, Herotiasas gam ka káikhoem Filipim dis khòès domka. ⁴ Johane ba kò birí mea a máá: "X'áèan koe tsi kgoara máàè tama, sèè si tsi ga kò hãa sa," tam mééa khama. ⁵ Gaa domkam kò Herote ba cg'òo me kg'oana hãa, igabam kò khòè ne q'ád, Johane ba ne kòo porofitim iise sèè khama.

⁶ Igaba Herotem di ábà x'áèan di cáman kas kò Herotiasas ka cóase sa ntcãà máá ne, a sa a Herote ba kaisase qãè-tcaokagu. ⁷ Me gaisas cgoa nqòokagu si, dùús wèès ães ko drcàrà sam gha máà si sa. ⁸ Xòd kas kò qg'álèa xg'ara khamas kò máá: "Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sa gãbas q'oo koe máà te," témé. ⁹ Me x'aiga ba kaisase tshúù-tcao, igabam kò gaisean ãem kò kúrú hãa hãe naka cg'áè-khoe ne hãéthãe domka x'áè sa tcg'òó, máàè sis gha sa. ¹⁰ A ba a ncõo-kg'ao ba qáè-nquus koe tséèa úú, síim gha Johanem dis tcúú sa q'ãe ka. ¹¹ Si kò gam dis tcúú sa gãbas koe óàè a hàà dxàe-coa sa máàè, si kò sèè a xòd koe úú si. ¹² Xu gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà a hàà tc'áróa ba sèè a síi kg'ónò. A xu a qòd a síi Jeso ba birí i.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáèa ne khòè ne tc'òókagu

(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Eëm ko Jeso ba ncãe sa kóm kam kò dxòrom cgoa tcg'oa a nqoo-nqoosam qgáim koe qòd a síi cúise hãa. Igaba ães ko xg'ae sa ncães gúú sa kóm ka ne ko x'áé-dxoo xu koe guu a nqàrè cgoa xùri Me. ¹⁴ Eëm ko Jeso ba tcg'oa kam kò kias xg'ae sa bóò si ko xùri Me, Me thòd-xama máá ne a ba a gane di tcii-khoean kg'òèkagu.

¹⁵ Dqòara i ko qòd ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a máá: "Ncãe ba cúia hãam qgái me e, i ncãa gataga dqòà, ke khòè ne qòda q'aakagu naka ne x'áèa ne koe dibi, naka síi tc'òoan x'ámá mááse," témé. ¹⁶ Me Jeso ba xoa xu a máá: "Qaase tama ia qòd ne gha sa, gaxao c'èe gúúan máà ne naka ne tc'òó," témé. ¹⁷ Xu birí Me a máá: "5 xu péré xu cúí xu xae úúa, naka cam x'au tsara hãéthãe e," témé. ¹⁸ Me máá: "Ncãe koe óaga a, Tíi koe," témé.

¹⁹ A ba a khòè ne birí ne dcãan-kg'ai koe ntcóó, Me 5 xu péré xu hãe, naka cam x'au tsara hãéthãe sèè, a nqarikg'ai koe ghù-i-kg'ai, a ts'ee-ts'ee kg'ai i, a péréan khòá q'aa. A ba a xgaa-xgaase-kg'ao xu máà, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu khòè ne máà a. ²⁰ Ne kò wèèa ne ga tc'òó a ne a xg'ãà, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ãe ncãa tc'òóa qaùèan ka 12 xu q'ore xu tcãà, xu cg'òè.

²¹ Eë kò tc'óóá hãa xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khòè xu u, khòè zi hëé naka cóán hëéthëé ko nxará tcãàè tama ne.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe náà qđò
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Me nxãaska Jeso ba qháése xгаа-xgaase-kg'ao xu chùi, xu dxòrom q'oo koe tcãà, a c'ëem xòem tshàam dim koe Gam ka tc'ãà a qđò, Gam qanega qaù a ko khòè ne di zi xg'ae zi qđòa q'aakagu ka. ²³ Eëm ko xg'ae zi qđòa q'aakagua xg'ara kam kò cúise xàbim koe q'ábà qaò, síim gha còrè ka. Eë i ko dqòa kam kò gaa koe cúise hãa. ²⁴ Igabam kò dxòro ba tshàan nqáè koe hãa, nqđóm ka nqúu ka, a ko tshàan di qhonèan ka ntcãa-ntcãaè, tc'ãá ba xu kò q'óá-kg'ama khama.

²⁵ Me Jeso ba q'uu-kg'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe náà qđò a. ²⁶ Igaba èe xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu bóò Mem ko tshàam tc'amkg'ai koe náà qđò ka xu kò kaisase q'ae, a máá: "Dcausoma me e!" témé, a xu a q'áòan ka q'au. ²⁷ Igabam kò Jeso ba qháése kg'ui cgoa xu a máá: "Tíí Ra a ke xao tòón tcáó! Táá q'áò guu," témé. ²⁸ Me Petere xqa Me a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, Tsáá ga Tsi kò ii ne, bìrì te nakar tshàam tc'amkg'ai koe síí cgae Tsi," témé. ²⁹ Me máá: "Hàà," témé. Me kò nxãaska Petere ba dxòrom koe xđa, a ba a tshàam tc'amkg'ai koe qđò a Jesom koe síí. ³⁰ Igaba èem ko tc'ãá ba bóò kam kò q'áò, a ba a tshoa-tshoa a tshàan ka tómmè, kam ko q'au a máá: "X'aigaè, hùi te," témé. ³¹ Me Jeso ba tshàua ba qháése tchoanà a qgóó me, a bìrì me a máá: "Tsáá ncëe cg'aré dtcòman di tsi, dùús domka tsi kò káíse tc'ëe-tc'ëesea máá?" témé.

³² Eë tsara ko dxòrom koe q'ábà kam kò gam tc'ãá ba téé. ³³ Xu nxãaska èe kò dxòrom koe hàna xu dqom Me a máá: "Tseeguan kaga Tsi Nqarim di Tsi Cóá Tsi i," témé.

Jeso ba ko Genesarete dim nqđóm koe tsàara ne khòè ne qãèkagu
(Mk 6:53-56)

³⁴ Eë xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqđóm koe hàà. ³⁵ Eëm nqđóm di xu khòè xu ko Jeso ba bóò q'ãa ka ne kò kg'uian tsééa úú gaam nqđó ba nxama-nxama hãa xu nqđó xu koe, ne wèé ne khòè ne gane di tcìi-khoean Gam koe óága, ³⁶ a ne a dtcàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgáim xgám-kg'am qgóó sa. Ne kò wèéa ne èe ko qgóó Me ne kg'òèkaguè.

Ncìí kuri di cauan kaia ne khòè ne di i
(Mk 7:1-13)

15 Xu nxãaska Farasai xu hëé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé Jerusalema koe guu a Jeso ba hàà cgae, a hàà tèè Me a máá: ² "Dùús domka xu ko Tsari xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ncìí kuri di cauan kaia ne khòè ne di ncoea máá? Eë xu ko tc'óós cookg'ai koe xu xg'aa tshàu tama ka," témé.

³ Me Jeso ba xqa xu a máá: "Dùús domka xao ko gaxao igaba gaxao di cauan tc'ãà-tc'ãa a Nqarim di x'áèan ncoea máá? ⁴ Nqari ba ko máá: 'Tcom méé tsi saò ba hëé naka saò sa hëéthëé e,' a ko gataga máá: 'Wèém èe ko xòom ka kana xòos ka cg'ãèse kg'ui ba gha cg'òoè,' témé. ⁵ Igaba xao ko gaxao máá: 'Khòem kò ko xòò ba kana xòò sa bìrì a máá: 'Eèr ga ko hùi cgoa tsia sa, nxãa sa Nqari bar nqòòkagua hãa máàku si i khamar ko hùia tsi ka tààè,' témé ⁶ ne i qaase tama xòò bam gha tcom sa,' ta xao mééa, a xao a ncëem dàòm ka gaxao di cauan cgoa Nqarim dim kg'ui ba kàà-hùikagua hãa. ⁷ Gaxao qãè khòèan khama ko ma kúrúse xaoè, tseegusem kò ko Isaia porofita gaxao ka, ncëem kò ko Nqarim kg'uia hãa sa nxàe ka a ko máá:

⁸ 'Ncëe ne khòè ne ko kg'árna ne cgoa tcom Te, igabaga i gane di tcáóan Tíí koe nqúu u, ⁹ a ne a ko kàà hùise dqom Te. Gane di zi xгаа-xгаа zia x'áè-kg'ám zi khòè ne di zi i khama,' témé ka," tam Jeso ba méé.

Gúu zi khòè ne ko kúrú ne cg'uriga zi
(Mk 7:14-23)

¹⁰ A ba a khòè ne Gam koe tciia óa a bìrì ne a máá: "Komsana naka tua kórna q'ãa. ¹¹ Eë ko kg'árns koe tcãà sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba èe ko khòem kg'ám koe tcg'oa sa ko khòè ba cg'uri-cg'uris ga si i," témé.

¹² Xu nxãaska xгаа-xгаа-kg'ao xu hàà cgae Me a bìrì Me a máá: "A q'ana Tsia, Farasai xua kò xg'àià hãa sa, ncëes gúu sa xu kò kóm ka?" témé. ¹³ Me xqa xu a máá: "Wèém hiim Tirim Xòòm nqarikg'ai dim xhàrà tama ba gha q'òèa tcg'òòè tbea ba cgoa. ¹⁴ Guu xu! Kàà-tcgái xu tcéè-tcui-kg'ao xu u, kàà-tcgái ne khòè ne di xu ke. Kàà-tcgáim khòem kò c'ëem khòem kàà-tcgái ba tcéè-tcui ne tsara gha wèéa tsara ga hãém q'oo koe cg'áéa tcãà," tam méé.

¹⁵ Me Petere xqa Me a máá: "Ncëes sere-seres ka bìrì tchàno-tchano xae e," témé. ¹⁶ A ba a máá: "Qanega xao gáé kórna q'ãa tama? ¹⁷ Bóò tama xao gáé hãa, dùús wèés èe ko kg'árns koe tcãà sa ko ncãas koe qđò, a sa a síí tc'áróm koe tcg'oa sa? ¹⁸ Igaba èe kg'árns koe guu a tcg'oara hãa sa tcáós koe guua, si ko nxãa sa khòè ba cg'uri-cg'uri. ¹⁹ Tcáós koe i ko cg'ãè tc'ëean guu a tcg'oa khama, cg'òokuan hëé, cg'áràn hëé, xóé cgoakuan hëé, ts'àn hëé, tshúu-ntcòakagukuan hëé, naka còèkuan hëéthëé e. ²⁰ Ncëea gazi gúu zi khòè ba ko cg'uri-cg'uri zi zi i, igaba cg'uriga tshàuan cgoa tc'óò sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama," tam méé.

Khòès di dtcòma ne
(Mk 7:24-30)

²¹ Eëm qgáim koem ko Jeso ba guu kam kò Ture hëé naka Sitone hëéthëé dim nqđóm koe qđò.

²² Kas kò gaa x'áè kaga Kanana dis khòès gaam xg'aekum di sa hàà cgae Me, a sa a q'au a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka tsgòose-coa Tseè, thòò-xa-

ma máá te, tiris cóa sa ko kaisase dxāwa tc'ēan ka xgáèè ke," témé. ²³ Me Jeso ba táá c'ēem kg'uim ga ba xḡa si. Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà dtcàrà Me, a máá: "Bírí si nakas qḡò, q'auas ko xùri xae e ke," témé. ²⁴ Me xḡa a máá: "Iseraele di ne khòè ne ncēe hḡara ghùuan khama ii ne koe cúíga Ra tsééa óàèa hāa," témé.

²⁵ Si khòè sa hàà, a cookg'iaia ba koe qúrùu sa cḡoa qḡm a máá: "X'aigaè, hùì te," témé. ²⁶ Me xḡa si a máá: "Qāè tama ia cóán di péréan gha séè a hḡhuan xaoa mááè sa," témé.

²⁷ Si máá: "Èè X'aigaè, igaba i ko hḡhuan igaba qàmà-coa zi péréan di zi q'òðeanean di tafolean koe ko guu a tcheè zi tc'òó na," témé. ²⁸ Me nxāaska Jeso ba xḡa si a máá: "Khòè seè, kaisa dtcòman si úú! Èè si ko ma tc'ēe khamaga ma méé i kúrúse," témé. Si kò gas di cóa sa gaam x'aèm ēem kaga qāè.

Jeso ba ko kái ne khòè ne qāèkagu

²⁹ Me Jeso ba ēe koe guu a Galilea dim tshàam qāe koe síí, a ba a xàbì ba q'ábà qḡò a síí ntcóó gaa koe.

³⁰ Zi kái zi xg'ae zi hàà cḡae Me a óá ts'íiko ne hēè naka kàà tcgáí ne hēè, naka nḡpara ne hēè naka kg'ui tama ne hēè naka kái ne c'ēe ne hēéthēè e, a ne a hàà nḡarè-kg'ama ba koe xòò ne, Me qāèkagu ne. ³¹ Ne khòè ne are, ēe ne ko kg'ui tama ne khòè ne bóò ne ko kg'ui ka, naka ēe nḡpara hāa ne hēè ne ko qāè ka, naka ēe ts'íiko ne hēè ne ko qḡò ka, naka ēe kàà tcgáí ne ko bóò ka hēéthēè e. Ka ne ko Iseraele dim Nqari ba dḡm.

Jeso ba ko 4,000 sa nḡáéa ne khòè ne tc'òókagu (Mk 8:1-10)

³² Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tciaa óá a máá: "Ncēe ne khòè ner ko thòò-xama máá, ncēeska ne nḡoana cáman Tíí cḡoa hāa khama, a tc'òó ne gha gúù ga úú tama, Ra xàbà ne hāase dibikagua ne tc'ēe tama, hēè ne gha a dàòan q'oo koe qḡaè-kg'ai a cḡ'áé khama," tam méé. ³³ Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xḡa Me a máá: "Ncēem tchàa-xḡóóm koe xae gha ndaa koe tc'āda péréan hòò, a ncēeta noos xg'ae sa tc'òókagu?" témé. ³⁴ Me Jeso ba tèè xu a máá: "Nta noo péréan xao úú?" témé. Xu máá: "7 péréan hēè naka cḡ'orò x'aù-coan hēéthēè e," témé.

³⁵ Me xg'ae sa bírí si góman-kg'ai koe ntcóó. ³⁶ Me gaxu péré xu 7 xu hēè naka x'aùan hēéthēè séè, a ba a Nqari ba qāè-tcaoa máá xg'ara, a khòá q'aa a, a xgaa-xgaase-kg'ao xu máá a, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu khòè ne máá a. ³⁷ Ne wèèa ne ga tc'òó a ne a xg'āà, gaa koe guus ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu ēe kò qàùan ka 7 zi q'ore zi tcana cḡ'oè-cḡ'oe. ³⁸ Khòè ne ēe kò tc'òó nea kò 4,000 ne e, khòè zi hēè naka cóán hēéthēè kò nxárá tcāàè tama ne.

³⁹ Me kò khòè ne dibikagu, a ba a dxòrom koe tcāà a Magatane dim nḡóóm koe qḡò.

Farasai xu hēè naka Saduke xu hēéthēèa ko x'ái sa qaa (Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

16 Xu kò Farasai xu hēè naka Saduke xu hēéthēè xu hàà cḡae Me, a qḡóó Me xu gha qḡáian xu kòò qaa khama dtcàrà Me, *are-aresas* x'áís nḡarikg'ai di sam gha x'ái xu sa. ² Me xḡa xu a máá: ["Dḡàra i kò hāa ne tu ko máá: 'Nḡarikg'ai ne ncòà a, khamam gha q'uu dim cárm ba qāè me e,' témé, ³ a ncēe ntcúúkg'ai cḡoa kò ii ne tu ko máá: 'Nḡarikg'ai ne ncòà a, a ntcúú u, khama i gha ncēe cárm ka tuu-c'òòan hāna,' témé. Nḡarikg'ai di bóòse-q'ooan nxāea kḡbian tu q'ana hāa, ka tu gáé cuiskaga ncēem x'aèm ka ko kúrúse zi x'ái zi kḡoana naka nxāea kḡbia hāa tite?]" ⁴ Qhàòs ncēe cḡ'āè cau, a cḡ'árà di sa ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúís x'áís ga sa x'áíèa hāa tite, Jonam dis x'áís cúís oose," tam Jeso ba méé. A ba a nxāaska guu ne a qḡò.

Farasai xu hēè naka Saduke xu hēéthēè di péré gāè-gāe ne (Mk 8:14-21)

⁵ Èè xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu tshàa ba tchoaba ka xu kò péréan séè c'urùu hāa. ⁶ Me Jeso ba bírí xu a máá: "Q'āa méé xao, naka xaoa kòrese hāa Farasai xu hēè naka Saduke xu hēéthēè di péré gāè-gāean koe," témé.

⁷ Xu nxāaska kg'ui cḡoaku a máá: "Ncāa xae táá péréan cḡoa hàà," témé.

⁸ Igabam kò Jeso ba *Gaxu di kg'uian* q'ana hāase bírí xu a máá: "Gaxao ncēe cḡ'aré dtcòman úúa xaoè, dùús domka xao ko péréan xao úú tamas ka kg'ui cḡoaku máá? ⁹ Qanega xao gáé bóòda q'āa tama? A tc'ēe-tc'ēese tama xaoa 5 xu péré xu ncēe Ra kò 5,000 ne khòè ne khòá q'aa máá xu, naka nta noo q'ore zi xao kò tcana cḡ'oè-cḡ'oe sa? ¹⁰ Kana xaoa tc'ēe-tc'ēese tama 7 xu péré xu ka, 4,000 ne khòè ne koe, naka nta noo zi q'ore zi xao ko tcana cḡ'oè-cḡ'oe sa? ¹¹ Dùúska xao bóòda q'āa tama, péréan kar kg'ui cḡoa xao o tama sa? Igaba méé xao Farasai xu hēè naka Saduke xu hēéthēè di péré gāè-gāean koe kòrese," tam méé.

¹² Xu nxāaska kórna q'āa, péré gāè-gāean koe méé xu kòrese sam nxàe tama sa, igaba Farasai xu hēè naka Saduke xu hēéthēè di xgaa-xgaan koe e sa.

Jeso ba ko Jerusalema koe qḡò (16:13–20:34)

Petere ba ko Jesom koe nxàese (Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³ Èèm ko Jeso ba Kaesarea Filipi ta ko ma tcièm nḡóóm koe hàà kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: "Khòèm dim Cóám ka ne ko khòè ne máá díí Me e, témé?" ta méé. ¹⁴ Xu xḡa a máá: "C'ēe ne ko máá: Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i," témé, ne ko c'ēe ne máá: "Elija Tsi i," témé, ne ko c'ēe ne qanega máá: "Jeremia Tsi i kana porofiti xu ka c'ēe Tsi i," témé.

¹⁵ Me máá: "Kháé xao ko gaxao nta méé, díí Raa, ta xao ko méé?" témé. ¹⁶ Me Simone Petere ba xḡa Me a

máá: "Tsáá Tsia nqòòkaguèa Tsi Krete Tsi i, kg'òèam Nqarim di Tsi Cóa Tsi," témé.

¹⁷ Me Jeso ba xqa me a máá: "Ts'ee-ts'eekg'aièa tsia tsáá Simone tsi, Jonam di tsi cóa tsi, ncèe sa tsi khòèan ka x'áìe tama, igaba tirim Xòòm nqarikg'ai koe hànám ka a khama. ¹⁸ Ra ko Tíí bírí tsi a ko máá, Petere tsi i, témé, ra gha Tiris kereke sa ncèes nxòás tc'amkg'ai koe tshào, i dxāwam di qarian ga tàà si tite. ¹⁹ Xgob-ekg'aman nqarikg'ai di x'aian dir gha máà tsi, si gha wèes gúús èe tsi ko nqòòmkg'ai koe qáé sa nqarikg'ai koe qáèèa hãa, si gha wèes gúús èe tsi ko nqòòmkg'ai koe kgoara sa nqarikg'ai koe kgoaraèa hãa," tam méé. ²⁰ A ba a nxāaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu qarika x'áè a máá, táá méé xu cúí khòè ga bírí Krete Me e sa, témé.

Jeso ba ko Gam di xgàrasean hěé naka Gam di x'ooan hěéthěé ka kg'ui
(Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)

²¹ Jeso ba kò èem x'aèm koe guu a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a x'áí, Jerusalema koe méém qòò sa, naka síí kaia xu hěé, naka kaia xu pèresiti xu hěé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu ka hěéthěé thòò-thòòè sa, naka baa cg'òòè, naka baa nqoana dim cám ka x'ooan koe ghùèè.

²² Me Petere ba sèèa tcg'òò Me, a tshoa-tshoa a dqàè Me a máá: "Cuiskaga a, X'aigaè, ncèes gúú sa cuiskaga Tsáá koe kúrúse tite!" témé. ²³ Igabam kò Jeso ba kabise a Petere ba bírí a máá: "Tíí koe tcg'oa, satanaè, Tiri tsi qae-kg'ao tsi i, Nqarim di zi gúú zi koe tsi tc'èea tsi tcāà tama ke, igaba tsi khòèan di zi gúú zi koe tcāà tc'èea," témé.

²⁴ Me nxāaska Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bírí a máá: "Ncèè c'èem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóò xguise naka baa gam dim xgàu hii ba dcèé naka xùri Te. ²⁵ Díím wèém èe gam dis kg'òè sa qgóòá qari kg'oana bas gha aaguse cgae, igaba díím wèém èe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè, ba gha hòò si khama. ²⁶ Dùús ka ba gha khòè ba kháè kabisea máàè, ncèè wèém nqóò bam kò hòò, a ba a gaam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khòè ba gaam di kg'òèan téé-q'oo koe dùútsa gúú sa tcg'òò a máá? ²⁷ Xòòm dim x'áàm koe hãnasem gha Khòèm dim Cóa ba Gam di xu moengele xu cgoa hàà khama, a ba a gha wèém khòè ba èem kúrúá hãa zi tséé zi koe guu a suruta. ²⁸ Tseegua ner ko bírí tu u: Ncèe koe téé-tèe ne ka c'èea ne x'ooan xáma hãa tite, Khòèm dim Cóa ba ne bóò, Me Gam di x'aian koe hãase hàà tama cookg'ai koe," tam méé.

Jesom di bóòse-q'ooa ne ko kabise a táá
(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

17 6 cãmán qáá q'oo koem kò Jeso ba Petere ba hěé, naka Jakobo ba hěé, naka gam ka qòesem Johane ba hěéthěé xu sèè, a kaian xàbì ba q'ábà qàò cgoa xu, xu gaa koe síí cúíá hãa. ² Gaxu cookg'ai koe i kò bóòse-q'ooa ba kabise a táá, i kg'áíá ba cãmns khama ma tcàà, i Gam di qgáíán x'áàm khama ma

q'úú. ³ Ka tsara kò gaa x'aè kaga Moshe ba hěé naka Elija ba hěéthěé tsara gaxu ka bóòè, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁴ Me Petere ba Jeso ba bírí a máá: "X'aigaè, qàès gúú si i ncèe koe xae hãa sa. Ncèè tc'èe Tsi kòò ne, ra gha nqoana nquu xu ncèe koe tshào, me gha c'èe ba Tsari ii, me c'èe ba Moshem di, me gha c'èe ba Elijam di," tam méé.

⁵ Eèem qanega hãa a ko kg'ui kas kò kúúga x'áàkos túú-c'òò sa qàbia tcāà xu. Me kò gaa x'aè kaga kg'ui ba túú-c'òòs q'oo koe tcg'oa a máá: "Ncèe ba Tirim Cóa Me e, ncàma Raa ba, Gaam kar kaisase qàè-tcaoa hãa. Komsana Me," témé.

⁶ Eè xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ncèes gúú sa kórn ka xu kò kg'áíá xu cgoa gómankg'ai koe cg'áé, a xu a kaisase q'ae. ⁷ Igabam kò Jeso ba hàà a qgóò xu a máá: "Tèea xao téé, naka táá q'áò guu," témé. ⁸ Eè xu ko ghùí-kg'ai ka xu kò táá cúí khòè ga hòò, Jesom cúím oose.

⁹ Eè xu ko xàbim koe xõa kam kò Jeso ba x'áè xu a máá: "Táá cúí khòè ga èe xao bóòà hãa sa bírí guu, nakam nxāakg'aiga Khòèm dim Cóa ba x'ooan koe síí tèe," témé. ¹⁰ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè Me a máá: "Dùús domka xu ko nxāaska x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu máá, Elija ba méém kg'aia hàà, téméa máá?" témé.

¹¹ Me Jeso ba xqa xu a máá: "Tseeguan kagam gha Elija ba hàà, a hàà wèè zi gúú zi kg'ónò, ¹² igabar ko bírí xao o a ko máá: Elija ba ncísega hààraa, igabaga ne kò bóòà q'āa me tama, a kò wèè zi gúú zi tc'èe ne kò ko zi kúrú cgae me. Gaam dàòm cúím kagam ko Khòèm dim Cóa ba hàà tshàu q'ooa ne koe xgàràè," tam méé. ¹³ Xu nxāaska xgaa-xgaase-kg'ao xu kóma q'āa, Johanam tcguù-tcguu-kg'aom kam ko kg'ui sa.

**Jeso ba ko dxāwa tc'èean ka tcāàèam cóa ba kg'òèk-
agu**

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43a)

¹⁴ Eè xu ko xg'aes koe hàà, kam kò c'èem khòè ba Jesom koe hàà, a ba a hàà cookg'aia ba koe qòm, ¹⁵ a máá: "X'aigaè, thòò-xama máá tirim cóa ba, x'óóa qae dis tcii sam úúa, a ko kaisase xgàrase, a ko kái-kg'aise c'èean hěé naka tshàan hěéthěé q'oo koe cg'áéa tcāà ke. ¹⁶ Ra Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe óága mea, igaba xu kò kg'òèkagua ba ka tààè," tam méé.

¹⁷ Me Jeso ba xqa me a máá: "Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncèe sa, a cg'āè tc'èe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatu cgoa hãa! Nta noose Ra gha qàò-tcaoa máá tu u! Ncèe koe óá me, Tíí koe!" témé. ¹⁸ Me Jeso ba dxāwa tc'èean dqàè, i gam cóám koe tcg'oa, me gam x'aèm koe ga guu a qàè.

¹⁹ Nxāaska xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu Jeso ba dxùukg'ai koe sèèa tcg'òò, a tèè Me a máá: "Dùús domka xae kò tààè, a táá xhàigu u?" témé. ²⁰ Me xqa xu a máá: "Cg'áré dtcòmàn xao úúa hãa domka a. Tseeguan kar ko bírí xao o, a ko máá: Dtcòmàn xao kò úúa mosetara dis hiis dim tc'ubim khama noo o, ne xao gha ncèem xàbì ba bírí a máá: 'Ncèe koe tcg'oa naka èe síí hãa koe síí,' témé, nem gha tcg'oa. Cúí gúú ga tàà xaoa hãa tite. ²¹ [Igaba i ncèeta iian tcg'oa tama,

igaba còrèan hëé naka tc'òoan carasean ka hëéthëé cúíga i ko kúrúse,]" témé.

Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mk 9:30-32; Lk 9:43b-45)

²² Eë xu ko Galilea koe hààraa xg'ae kam kò Jeso ba bìrí xu a máá: "Khòèm dim Cóa ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcàà, ²³ ne gha cg'òo Me, Me gha nqoana dim cárm ka x'óoan koe ghùè," témé. Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu kaisase tshúù-tcao.

Tempelem ko tcg'òóa mááè maria ne

²⁴ Eë xu ko Jeso ba hëé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëéthëé xu Kaperenaume koe tcàà ka xu kò tempelem di xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Peterem koe hàà a tèè me a máá: "Gaxao dim xgaa-xgaa-kg'ao ba gáé tempelem di marian tcg'òó tama?" témé. ²⁵ Me xqo a máá: "Èè, tcg'òó om ko," témé.

Eëm ko Petere nquum q'oo koe tcàà, kam kò Jeso ba tc'áà a kg'ui cgoa me a máá: "Nta tsi ko ma tc'èe, Si-moneè? Díín koe xu ko nqòóan di xu x'aiga xu marian séè? X'áé-kg'ao ne koea kana c'èe ne koea?" ta méé. ²⁶ Me Petere xqo a máá: "C'èe ne koe e," témé. Me Jeso ba bìrí me a máá: "Nxãaska ne x'áé-kg'ao ne kgoarasea. ²⁷ Gatà i ii igaba méé xae táá ghãa xu guu, ke tshàam koe qòò naka x'aù qgóó cgoa dim dqùì ba síí tcàà, naka tc'áà dim x'aùm qgóó tsi ko ba séè, naka kg'áma ba kgóà, kiam mari ba tsi gha hòò ke. Séè me naka síí mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu máà me, Tíí hëé naka tsáá hëéthëé tsam di suruta iise," tam méé.

Nqarikg'ai di x'aian koe kaisase kaia ba
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

18 Eëm x'aèm ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom koe hàà a tèè Me a máá: "Díína nqarikg'ai di x'aian koe kaia?" témé.

² Me cg'árém cóá ba Gam koe tciaa óá, a hàà xg'aekua xu koe tòò me, ³ a máá: "Tseegua ner ko bìrí xao o: Kàbise xao kò a cóán khama ii tama, ne xao cuiskaga nqarikg'ai di x'aian koe tcàà tite. ⁴ Gaa domk-agam gha wèém ãe ko ncëem cóám khama ma cg'áré-cg'arese ba nqarikg'ai di x'aian koe kaia ba ii. ⁵ Díím wèém ãe ko ncëeta iim cóá ba Tiri cg'òèan koe qãèse hààkagu ba ko Tíí tc'áróga qãèse hààkagu.

Chibi kúrúraguku sa
(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

⁶ "Igabaga díím wèém ãe ko ncëe ne cg'aré ne ncëe ko Tíí koe dtcòm ne ka c'èe ba chibian kúrúragum ka i gha qãè ii, gáí cgoa dis nxõás kaias kòò qg'áóba ba koe qáéa tòòè, me tshàam ka nqãaka xaoa tcàà, a tómmè ne. ⁷ Haò, cg'ãè i gha ii nqòóm koe, gúù zi ncëe ko khòèan chibian kúrúragu zi ka! Eëta ii zi gúù zi méé zi hàà, igabaga haò, cg'ãè i gha ii, khòèm ãe zi ko gaa zi gúù zi gam koe guu a hààm ka.

⁸ "Ncëè tsarim tshàu ba kana tsarim nqàrèm kò ko chibi kúrúragu tsi ne méé tsi q'ãea tcg'òó naka aagu

me. Qãèa i gha máá tsi, nqoara hãase kana ts'íikose tsi gha kg'òèan koe tcàà ne, cárm tshàu kana cárm nqàrèse chòò tama c'eean koe xaoa tcààèan ka khama.

⁹ "A ncëè tsarim tcgáím kò ko chibian kúrúragu tsi ne, hqbea tcg'òó naka aagu me. Qãè i gha máá tsia, káà tcgáise tsi gha kg'òèan koe tcàà sa, cárm tcgáí úúase chòò tamás c'ees dxãwam dis koe xaoa tcààèan ka ke.

Hqàra hãas ghùus dis sere-sere sa
(Lk 15:3-7)

¹⁰ "Q'ana méé tu hãa naka táá ncëe ne cg'aré ne ka c'èe ne ga cg'ãa-cg'ana iise bóò guu. Bìrí tu ur ko a ko máá: gane di xu moengele xu nqarikg'ai koe hãa xu ko Abom nqarikg'ai koe hàna ba wèè x'aè ka bóò ke.

¹¹ [Khòèm dim Cóa ba hààraa, hààm gha hqàra ne kgoara ka.]

¹² "Nta tu ko ma tc'èe? Ncëè khòèm kò 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hqà, ne ba cuiskaga ãe zi 99 zi xàbìan koe guu naka ãe hqàra hãa sa síí qaa tite? ¹³ A ncëè hòò sim kòò ne, tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Kaisasem gha gaas ães cúís domka qãè-tcao, hqà ta ga hãa zi 99 zi nqáéa hãase. ¹⁴ Gatà iim dàòm cúím kam gatu dim Xòòm nqarikg'ai koe hàna ba tc'èe tama, ãe cg'aré ne ka i gha cúía ne ga kaàk-aguè sa.

Tsáá qõem ncëe ko chibian kúrúa máá tsi ba

¹⁵ "Ncëè tsáá qõem kò chibian kúrú cgae tsia ne méé tsi síí cgae me, naka dqàè me cárm tsao ii koe, a ncëè komsana tsim kò ko ne tsi ncãa tsáá qõe ba gaicara hòò mááase. ¹⁶ Igabam kò komsana tsi tama ne méé tsi cúí kana cárm khòèan cgoa síí cgae me. *Ncëes gúù sa tsi kò kúrú ne tsi ko Nqarim di zi Tcgãya zi ko nxàe sa kúrú ncëe ko máá: 'Cárm kana nqoana khòèan kò c'èes gúù sa nxàea tseegukagu ne i gha wèè khòèan ga tseeguan bóò hãa,'* témé sa. ¹⁷ A ncëè komsana ne tamam kò hãa ne méé tsi kerekes dis xg'aes di ne koe síí naka bìrí ne. A ncëè kerekes di ne nem kò komsana tama ne méé tsi tãám nqòóm dim khòèm khama ma qgóó me, kana mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khama ma.

¹⁸ "Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Dùús wèès ãe tu gha nqòómkg'ai koe qáé sa gha nqarikg'ai koe qáéèa hãa. Si gha gatà dùús wèès ãe tu gha nqòómkg'ai koe kgoara sa nqarikg'ai koe kgoaraèa hãa.

¹⁹ "Gaicara Ra ko [tseeguan] bìrí tu u a ko máá: A ncëè gatu ka cárm tsara kò nqòómkg'ai koe c'èes gúús dtcàrà koe dtcòmku ne, ne tsara gha Abom nqarikg'ai koe hànam ka kúrú mááè si. ²⁰ Nda koe ga igaba cárm kana nqoana khòèan kòò tirim cg'òèm cgoa xg'aea hãa, ner gaa koe gane xg'aeku koe hàna," tam méé.

Cgómku úú tamam qãàm dis sere-sere sa

²¹ Me nxãaska Petere ba Jesom koe hàà a tèè Me a máá: "X'aigaè, nta noo q'oro ba gha tíí qõe ba chibian kúrú cgae te, ra chibia ba qgóóa máá me, 7 q'oro

gáé?" témé. ²² Me Jeso ba xɔa me a máá: "Bìrì tsir ko: 7 q'oro ka tamase, igaba 70 zi 7 zi i.

²³ "Gaa domka i nqarìkg'ai di x'aiian x'aigam cgoa ko nxárá xg'aeè, èe ko gam di ne qāà ne cgoa xg'ae a ntcōó a èe ne cgóbè cgae mea zi gúù zi nxàe cgoa ne ba. ²⁴ Eëm ko tshoa-tshoa a ko gatà hēé kagam kò khòèm 10 cāan marian di kò cgóbè cgae mea ba gam koe óáè. ²⁵ Surutaa ba kam kò ko tààè khamam kò x'aiga ba x'áè sa tcg'òó, gabá hēé naka gam dis khòè sa hēé naka cóáa khara hēé naka wèè gúùan èem úúa hāa hēéthēé mée i x'amáguè, nakam suruta kabiè sa. ²⁶ Me qāa ba cookg'iaia ba koe qom, a còrè me a máá: 'X'aigaè, qāò-tcaoa máá te, wèè gúúa ner gha suruta kabi ke,' témé. ²⁷ Me èem qāàm dim x'aiga ba thòò-xa-ma máá me, a kgoara me, a chibia ba qgóóa máá me.

²⁸ "Igabagam èem ko gaam qāà ba tcg'oa, kam kò c'èem qāàm cg'aré mari-coan kò cgóbè cgae mea ba hòò. A ntcàù me, a tshoa-tshoa a chúú-chuu me, a máá: 'Cgóbè cgae tea tsias gúù sa suruta kabi,' témé.

²⁹ Me gam ka c'èe ba qom a dtcàrà me a máá: 'Qāò-tcaoa máá te, surutar gha kabi tsi ke,' témé. ³⁰ Gabagam ko xguì, a ba a qòò a sí kúrú me khòè ba qáé-nquus koe tcāàè, a nxāakg'aiga sí suruta kabi me.

³¹ "Eè xu ko c'èe xu qāa xu èe kúrúsea sa bóò ka xu kò kaisase tshúù-tcao, a xu a sí gaxu dim x'aiga ba bìrì wèè zi gúù zi èe kúrúsea zi. ³² Me nxāaska x'aiga ba qāa ba tciia tcāa a máá: 'Tsáá qāà tsi cg'āè cau tsi, wèè chibia tsi èe gar kò qgóóa máá tsia, dtcàrà tea tsi kò hāa domka. ³³ Qaase tama i gáé kò hāa, thòò-xama-máákuan tsi ga tsáa ka c'èem koe úú sa, ncēer kò ma thòò-xama máá tsia khamaga ma?' témé. ³⁴ Me xgòàm hāa khama gam ka q'òòse ba sí qáé-nquus koe tcāa me, me kaisase thòò-thòòè, a sí nxāakg'aiga suruta kabi wèèan èem kò cgóbèa a.

³⁵ "Ncēea tirim Xòòm nqarìkg'ai dim gha thēé gatu koe kúrú ga si i, ncēè gatu ka c'èem wèèm kò gam ka qōese ba wèè tcáóa ba cgoa qgóóa máá tama ne," tam Jeso ba mée.

Aagukus khòè khara di sa

(Mk 10:1-12)

19 Eëm ko Jeso ba ncēe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam kò Galilea koe guu a Jutea koe qòò Jorotane di c'èe xòèan za. ² Zi kò kaia zi xg'ae zi xùri Me, Me gaa koe ga kúrú ne ne qāè.

³ Xu c'èe xu Farasai xu hàà cgae Me, qáé Me xu gha qgàian xu kòò qaa khama a máá: "A x'áèan koe ia kgoaraèa, khòèm gha gam dis khòè sa aagu sa c'èes gúùs domka?" témé.

⁴ Me xɔa a máá: "Nxárá ta ga xao gáé hāa, tshoa-tshoas koem Kúrú-kg'ao ba khòè ba hēé naka khòè sa hēéthēé kúrú hāa sa?" témé. ⁵ A ba a máá: "Gaa domkagam gha khòè ba gam ka xòò ba hēé naka xòò sa hēéthēé khara guu a ba a gha gam dis khòès koe tc'àmàse, khara gha cúim cgàa ba ii. ⁶ Gaa domka khara cuiskaga cam tite, igabaga khara gha cúim cgàa ba ii. Gaa domka méés táá Nqarim ka xg'ae-xg'aeèa sa khòèm ka q'aa-q'aaè guu.

⁷ Xu tèè Me a máá: "Kháé dùús domka ba kò ko Moshe nxāaska x'áèan tcg'òóa máá, khòèm ga gam dis khòè sa q'ara khara hāa dis tcgāya sa máà, a aagu si di i?" témé.

⁸ Me xɔa xu a máá: "Gaxao di qari tcúúan domkam kò Moshe ba kgoara máá xao o, gaxao di zi khòè zi xao gha aagu sa. Igabaga i kò tshoa-tshoas koe gatà ii tama. ⁹ Igabar ko bìrì xao o a ko máá: Dìim wèèm èe ko gam dis khòè sa aagu, cg'ará di gúù ka tamase, a ko c'èes khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú," ta mée.

¹⁰ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì Me a máá: "A ncēè sèèku kò ncēeta ii ne i qāè e khòè khara gha táá sèèku sa," témé.

¹¹ Me xɔa xu a máá: "Wèè khòèan ga cuiskaga ncēè kg'uian kórna q'āa tite, igaba èe máàè ea ne cúí ne ne e. ¹² Khòè xua hàna khama, cóán ábà tite xu: c'èe xua gatà ma ábàèa, xu c'èe xu khòèan ka gatà ma kúrúèa, xu c'èe xu gaxu ka kúrúse ana, nqarìkg'ai di x'aiian domka. Eè ga kórna q'āa ba méèm kórna q'āa," témé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai

(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

¹³ Nxāaska ne kò cóán Gam koe óá, tshàua bam gha tòò cgae, a còrèa máá a ka. Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu khòè ne dqàè.

¹⁴ Igabam kò Jeso ba máá: "Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgáè-kg'am m guu! Nqarìkg'ai di x'aia nea gatà ii ne di i ke," témé. ¹⁵ A ba a tshàua ba gane koe tòò, a gaa koe guus ka tcg'oa a qòò.

Qárí-kg'aom qguùà ba

(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

¹⁶ Kam kò gaa x'aè kaga c'èem khòè ba Jesom koe hàà a ba a tèè Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dùút-sa gúùs qāè sa ra gha kúrú a nxāasega chòò tamas kg'òè sa hòò?" témé. ¹⁷ Me bìrì me a máá: "Dùúska tsi ko qāèan ka tèè Tea máá? Cúim khòèm cúim ga ba qāè Me e. Igaba tsi kò kg'òèan koe tcāa kg'oana ne mée tsi x'áè-kg'áman qgóóa qari," témé. ¹⁸ Me tèè Me a máá: "Ndaka nea?" témé. Me Jeso ba xɔa a máá: "Táá mée tsi cg'òo guu, táá mée tsi cg'árà kúrú guu, táá mée tsi ts'āà guu, táá mée tsi tshúù-ntcōan nxàe guu. ¹⁹ Saò ba hēé naka saò sa hēéthēé mée tsi tcom. Tsáa ka c'èe ba ncàm, èe tsi ma ncàmsea khamaga ma," témé.

²⁰ Me gam qárí-kg'ao ba máá: "Wèè x'áè-kg'áman ncēè gar qgóóa qaria, dùù sa ra qanega tcàoa hāa?" témé.

²¹ Me Jeso ba xɔa me a máá: "Ncēè wèè za ga tsi kò tchàno kg'oana ne qòò naka tsia sí wèè zi gúù zi èe tsi úúa hāa zi x'amágu naka tsia èe dxàua ne khòè ne máá, nxāaska tsi gha nqarìkg'ai koe qguùan úúa. Naka nxāaska hàà xùri Te," tam mée. ²² Eëm ko gaam qárí-kg'ao ba ncēè sa kóm kam kò tshúù-tcaoase qòò, kái zi gúù zim kò úúa hāa khama.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: "Tseegua ner ko bìrì xao o: Qguuam khòèm gha nqarìkg'ai di x'aiian koe tcāa sa kaisase qari si i. ²⁴ A ra a ko gaia máá: Kamelean gha dqààm di kòm-coan koe

ngurì sa thamka si i, qguàm khòem gha Nqarim di x'aian koe tcàas ka," témé.

²⁵ Eë xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ncëe sa kóm ka xu kò kaisase are a xu a tée a máá: "Kháé ba gha nxãaska díi ba kgoaraè?" témé. ²⁶ Me Jeso ba bóò xu a máá: "Khòèa ne ko tààè, igabam Nqari ba tààè tama, wèè gúua ne Nqarim koe subu u khama," témé.

²⁷ Me Petere nxãaska xqa Me a máá: "Bòò! Sixaea wèè gúuan ga guua, a ko xùri Tsi. Dùú sa gha kabisea máá xae e?" témé.

²⁸ Me Jeso ba birí xu a máá: "Tseegukar ko birí xao o: kabam nqóom koe, ncëe Khòem dim Cóm ko x'aian dis ntcóo-q'ooos x'ààn dis koe hàà ntcóo, ne xao gha gaxao èe ko xùri Tea hãa xao thèé x'aian di zi ntcóo-q'oo zi 12 zi koe síi ntcóo, a xao a gha 12 zi qhàò zi Is-erae di zi bóò a xgàra. ²⁹ Igaba díim wèem èe Tiri cg'òèan domka x'áea ba guua ba, kana qðese ga xu, kana qðese ga zi, kana xòom ga ba, kana xòos ga sa, kana cóan ga, kana xhàran ga, nxãa ba gha 100 q'oro ncëe zi gúu zi máàè, a ba a gha chòò tamas kg'òè sa q'òò. ³⁰ Igabaga ne gha kái ne èe tc'áà di ne kháóka di ne ii, ne gha èe kháóka di ne tc'áà di ne ii," tam méé.

Kg'om xhàram di tséé-kg'aoan di surutaa ne

20 Nqarikg'ai di x'aia nea xhàrà ba q'òdam khòem khama ii khama, ncëe ko ntcúukg'ai cgoa tcg'oa a qðò, a síi khòè xu gam dim kg'om xhàram koe gha tséé xu qaa ba. ² A ba a dtcòmku cgoa xu, cáman di maria nem gha ko suruta xu sa, a ba a gam dim kg'om xhàram koe tsééa tcàà xu. ³ A ba a 9 di x'aè ka tcg'oa, a qðò a síi c'èe xu bóò xu x'amágu dis qgáis koe téé-tèe, cúí gúu ga kúrú tamase. ⁴ Me birí xu a máá: "Gaxao igaba méé xao thèé tirim kg'om xhàram koe síi tséé. Eë tchàno ii sar gha suruta xao o ke," témé. ⁵ Xu qðò. Me gaicara koaba ka hëé naka dqòa tcg'ai ka hëéthéé tcg'oa a qðò, a síi gatà iis gúus ga sa kúrú. ⁶ Me dqòa ka tcg'oa a qðò, a gaicara c'èe xu bóò xu tée. Me tée xu a máá: "Dùús domka xaoa koabam wèè ba gúu kúrú tamase ncëe koe téé-tèe?" témé. ⁷ Xu xqa me a máá: "Cúí khòè ga tsééan máà xae e tama domka a," témé. Me máá: "Gaxao igaba méé xao tirim kg'om xhàram koe síi tséé," témé.

⁸ Cáms ko tcàà kam kò kg'om xhàram ka q'òose ba tc'áà-cookg'aim gaxu di ba birí a máá: "Tséé-kg'ao xu tcii naka suruta xu. Kháóka hààraa xu cgoa tshoa-tshoa naka tc'áà di xu koe síi chòò," témé. ⁹ Xu tséé-kg'ao xu èe kò dqòa ka tsééan tshoa-tshoa xu hàà a xu a wèea xu cáman dim mari ba gàbakaguè. ¹⁰ Igaba èe kò tsééan tc'áà a tshoa-tshoa xu ko hàà surutaè ka xu kò tc'èea máá, kaisa maria ne xu gha surutaè, ta tc'èea. Igaba xu kò gaxu igaba wèea xu ga cáman dim mari ba gàbakaguè. ¹¹ Eë xu ko gàbakaguè e ka xu kò tshoa-tshoa a xhàram ka q'òosem cgoa méeúku, ¹² a máá: "Khòè xu ncëe kò kháóka tshoa-tshoa xua cúim aoara ba tsééa, igaba tsi kúrú xua xu sixae khama noo, ncëe tsééan di qómán hëé naka cáms ka dàoku sa hëéthéé xámna hãa xae," ta xu méé. ¹³ Me xhàram ka q'òose ba gaxu ka c'èe ba xqa a máá: "Khòè tseè, kàa tsi tama ra

hãa, ka tsam gáé ncãa dtcòmku tama cáman dim marim ka? ¹⁴ Séè tsari maria ne naka qðò. Kháóka tsééan tshoa-tshoa hãam tséé-kg'ao bar tsáá khama ma suruta kg'oana ke. ¹⁵ Kgoarasea tama ra gáé hãa, tc'èer kos gúu sar gha tiri marian cgoa kúrú sa? Kana ba ko tsarim tcgái ba tiri qàè tcáoan domka nxãè te?" ta méé.

¹⁶ Ncëem dàom ka ne gha tc'áà di ne kháóka di ne ii, ne gha kháóka di ne tc'áà di ne ii.

Jeso ba ko gaia Gam di x'ooan ka kg'ui

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷ Eëm kò Jeso ba Jerusalema koe qðò kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu 12 xu cúia séèa tcg'òò, a dàò q'oo koe birí xu a máá: ¹⁸ "Bòò, Jerusalema koe xae ko qðò, Me gha Khòem dim Cóm ba kaia xu peresiti xu hëé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthéé tshàu q'oo koe tcààè. Xu gha x'óos koe chibi-chibi Me. ¹⁹ A xu a gha tãa zi qhàò zi di xu khòè xu tshàu q'oo koe tcàà Me, nxãasega xu gha ncõi Me, a qoa Me, a xgàu Me ka. Igabam gha nqoana dim cáman ka x'ooan koe ghuèè.

Xòos dis dtcàrà sa

(Mk 10:35-45)

²⁰ Si kò nxãaska Sebetem di tsara cóa tsara ka xòò sa gas di tsara cóa tsara cgoa Gam koe hàà, a sa a qom, a c'èes gúu sa dtcàrà Me. ²¹ Me Jeso ba gas ka máá: "Dùú sa si ko dtcàrà?" témé. Si xqa Me a máá: "Nxàe, tiri tsara cóa tsara gha Tsari x'aian koe Tsáá qàè koe ntcóo sa, me c'èe ba kg'áò xòèa Tsi koe ntcóo, me c'èe ba dxàe xòèa Tsi koe ntcóo," tas méé. ²² Me Jeso ba xqa a máá: "Dùú sa tu ko dtcàrà sa tu q'áa tama. A Tiris kubis kg'áàr kos koe tsao ga kg'áà?" ta méé. Tsara máá: "Kg'áà tsam ga," témé. ²³ Me birí tsara a máá: "Kubis Tiris koe tsao gha kg'áà. Igaba ncëe kg'áò xòèa Te koe hëé naka dxàe xòèa Te koe hëéthéé ntcóoan ka, nxãa nea Tíi ka kúrúè tama, igaba i gane èe Abom ka kg'ónò máàè ea ne di i," ta méé.

²⁴ Eë xu ko 10 xu ncëe sa kóm ka xu kò èe tsara khòè qðeku tsara kaisase xgòà cgae. ²⁵ Igabam Jeso ba Gam koe tciaa óa xu a máá: "Q'ana xao hãa, tãa zi qhàò zi di xu x'aiga xu ko gane koe gaxu di qarian x'ái sa, xu ko gane di xu kaia xu gane koe gaxu di qarian tséékagu. ²⁶ Táá méé i gaxao koe gatà ii guu. Igaba díim wèem èe gha ko gaxao koe kai kg'oana ba, méém gaxao dim tséé-kg'ao ba ii. ²⁷ Naka méém wèem èe gaxao xg'aeku koe tc'áà kg'oana ba gaxao dim qàà ba ii, ²⁸ ncëem ma Khòem dim Cóm ba ma hàà khòè ne ka tsééa máàè tama khama. Igabam hààraa, hààm gha khòè ne tsééa máá ka, a gha hàà kg'òèa ba máà, kái ne khòè nem gha suruta máá, ne kgoaraè ka.

Jeso ba ko káà tcgái tsara khòè tsara bóokagu

(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

²⁹ Eë xu ko Jeso ba hëé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëéthéé Jeriko koe tcg'oa kas kò kaias xg'ae sa xùri Me. ³⁰ Ka tsara kò gaa x'aè kaga cáman khòè tsara káà tcgái tsara dàom dxúukg'ai koe ntcòe. Eë tsara ko

kóm Jesom ko nqáe sa ka tsara kò q'au a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka tsgöose-coa Tseè, thòò-xa-ma máá tsam m!" témé. ³¹ Igabas kò xg'ae sa dqàè tsara a, a máá, nqoo méé tsara, témé, tsara kaisase q'au a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka cóase Tseè, thòò-xama máá tsam m!" témé.

³² Me kò Jeso ba téé a tcii tsara a, a ba a máá: "Dùú sar gha kúrú máá tsao o sa tsao ko tc'ée?" ta ma tée. ³³ Tsara birí Me a máá: "X'aigaè, tcgáia tsam méé i xgobekg'amse sa tsam ko tc'ée," témé. ³⁴ Me Jeso ba thòò-xama máá tsara am ko khama tcgáia tsara qgóó, tsara kúúga bóò, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (21:1–25:46)

Jeso ba ko cian cgoa Jerusalema koe qàèse hàakaguè
(Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

21 Eè ne ko Jerusalema koe cúú, a ko Betefage koe hàà, Olife dim xàbim koe, kam kò Jeso ba cáim xgaa-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òó, ² a birí tsara a, a máá: "Qòò tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áém koe, gaa koe tsao gha donghi sa hòò, si qáésea tée, donghi-coam cgoa. Kgoara naka Tíí koe óá si. ³ A ncèè c'èem khòem kò c'èe gúú birí tsao o, ne méé tsao birí me naka máá: 'X'aiga ba ko qaa khara a,' témé, nxãaskam gha kúúga guu khara a," témé.

⁴ Ncèes gúú sa kò kúrúse, porofitim ka kò kg'uièa hãas kg'uis gha nxãasega tseegukaguè ka, ncèe kò máá:

⁵ "Cóás Sione di sa birí naka máá:
'Bòò, sarim X'aiga ba ko cg'aré-cg'aresease hàà cgae si,
a ba a donghi sa qábà hãa, donghi-coam cgoa hàna sa,
donghis dim cóa ba,'" ta mééè sa.

⁶ Tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara qòò, a síí Jesom ko ma x'áè tsara a khama ma kúrú, ⁷ a síí donghi sa óá, donghi-coam cgoa, a tsara a gatsara di qgáian gam koe tcee, Me gaa koe ntcóó. ⁸ Si káís xg'ae sa dàòm q'oo koe gane di qgáian khàrà, ne c'èe ne hiian di nxãan xg'ao a ne a dàòm q'oo koe khàrà. ⁹ Si kò xg'aes èe kò cookg'aia ba koe hée naka kháóa ba koe héeéthéè hãa sa q'au a máá:

"Hosana, Dafitem ka tsgöose-coa ba!
Ts'ee-ts'eekg'aièa baa,
Gaam èe ko X'aigam Nqarim di cg'òèan cgoa hàà ba!
Hosana, èe kaisase tc'amaka hàna ba!"
témé.

¹⁰ Eèm ko Jeso ba Jerusalema koe tcãà kam kò wèém x'áé-dxoo ba nqàrè ka téé a máá: "Ncèe ba díí baa?" témé. ¹¹ Zi xg'ae zi xoa a máá: "Ncèe ba Jeso Me e, porofitim Galilea dim xg'aekum Nasareta dim koe guua hãa ba," témé.

Jeso ba ko tempelem koe tcãà

(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹² Me Jeso ba tempelem koe tcãà, a ba a wèè ne èe kò tempelem q'oo koe x'ámá, a ko x'ámágu ne xhài-agu, a ba a kò khòè ne ncèe tãá nqóó di marian ko sée a gaan téé-q'oo koe tempelem di marian khòè ne màa ne di tafolean xùbu, naka gane èe ko tcíbian x'ámágu ne di ntcóó-q'ooan héeéthéè e, ¹³ a ba a birí ne a máá: "Góásea i hãa a ko máá: 'Tirim nquu ba méém còrèan dim nquu ba ta ma tciiè,' igaba tu gatu ts'ãà-kg'ao ne dim nquu ba kúrú mea," témé.

¹⁴ Ne kàà tcgáí ne hée naka nqara ne héeéthéè tempelem koe hàà cgae Me, Me kúrú ne ne qàè. ¹⁵ Igaba èe xu ko kaia xu peresiti xu hée naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu héeéthéè ko are-aresa zi gúú zi kúrú ko zi bóò, i ko cóán tempelem koe q'au a ko máá: "Hosana, Dafitem ka tsgöose-coam koe," témé ka xu kò xgòà, ¹⁶ a xu a Gam ka máá: "A kóm Tsi ko ncèe cóán ko méés gúú sa?" témé. Me Jeso ba xoa a máá: "Eè, qane-ga xao gáé nxará naka kóm ta ga hãa Nqarim di zi Tcgáya zi koe góásea sa, ncèe ko máá: 'Cóán hée naka comko cóá-coan héeéthéè di kg'áran koer dqòman kg'ónò máásea hãa,' ta méé sa?" témé.

¹⁷ A ba a guu xu a x'áé-dxoom ka tchàa koe tcg'oa a Betania koe síí, a gaa koe síí x'óm.

Jeso ba ko faia dis hii sa cgúí

(Mk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kaisa ntcúúkg'ai cgoa, èem ko x'áé-dxoom koe kàbise kam kò xàbàa hãa. ¹⁹ Faia dis hii sam ko dàòm qàe koe bóò kam kò síí cgae si, a síí cúí gúú ga táá hòò cgae si, igaba tòaran cúí ga a. Kam kò gaas ka máá: "Chòò tamase méé i cúí tc'òo ga sáá koe gaia táá tcg'oa guu!" témé. Si kò faia dis hii sa gaa x'áè kaga nqai.

²⁰ Eè xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu bóò si ka xu kò are, a máá: "Nta sa ko ma faia dis hii sa kúúga nqai?" ta ma tée.

²¹ Me Jeso ba xoa xu a máá: "Tseegukagar ko birí xao o: Dtcòman xao kò úúa hãa, a káise tc'èe-tc'èese tama, ne xao cuiskaga faia dis hii koe kúrúseas gúús cúí sa kúrú hãa tite, igaba èe xao kò ncèem xàbì ba birí a máá: 'Séèa ghùèè naka síí tshàam q'oo koe ncemea tcãàè' témé, ne i gha gatà ii. ²² A ncèè dtcòman xao kò úúa hãa ne xao gha dùús wèés èe xao ko còrèan cgoa dtcàrà sa hòò," témé.

Jesom di qarian ka tée sa

(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³ Jesom ko tempelem koe tcãà ka xu kò kaia xu peresiti xu hée naka khòè ne di xu kaia xu héeéthéè hàà cgae Me, èem hãa a ko xgaa-xgaa ka, a xu a máá: "Dùútsa qarís cgoa Tsi ko ncèe zi gúú zi kúrú, i gataga díin ncèe qarian máà Tsia hãa ncèe gúú zi kúrú di i?" témé.

²⁴ Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Tíí igabar gha cúis gúú sa tēè xao o thēè, a ncēè xɔa ba xao kò máá Te, ner gha Tíí igaba bìrí xao o dùútsa qarís cgoar ko ncēè zi gúú zi kúrú sa.” ²⁵ Tcguù-tcguukuan Johanem dia kò ndaa guua, nqarikg'ai koea kana khòèan koea?” témé.

Xu xóé a tēèku a máá: “Nqarikg'ai koe e, ta xae kò ko méé nem gha tēè xae e a máá: ‘Dùús domka xaoa kò kháé nxāaska gam koe dtcòm tama?’ témé. ²⁶ Igaba ncēè: ‘Khòèan koe e, ta xae kò ko méé ne xae ko khòèan bèè. Wèè ne khòè ne ko Johane ba porofitim iise bódò khama,” ta xu méé. ²⁷ Xu Jeso ba xɔa a máá: “C'ùua xae hāa,” témé.

Me bìrí xu a máá: “Nxāaskar Tíí igaba cuiskaga bìrí xaoa hāa tite dùútsa qarís cgoar ko ncēè zi gúú zi kúrú sa,” témé.

Cóá tsara dis sere-sere sa

²⁸ “Nta xao ko ma tc'ēè? C'ēem khòè ba kò cáàm cóá tsara úúa. A ba kò tc'āà dim cóám koe síí, a bìrí me a máá: ‘Tiri cóáè, qòð naka síí ncēè cáàm ka kg'om xhàrààm koe tséé,’ témé. ²⁹ Me xɔa me a máá: ‘Cuiskaga a,’ témé, igabam kò kháóká tc'ēèa kabi, a ba a qòð.

³⁰ “Me khòè ba cáàm dim cóám koe síí, a gataga gam ka méé, me xɔa a máá: ‘Qòð gha àboè,’ témé, igabam táá qòð. ³¹ Gatsara ka ndaka ba kòò xòòm ko tc'ēè sa kúrú?” tam Jeso ba ma tēè. Xu máá: “Tc'āà di me e,” témé.

Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Tseegukar ko bìrí xao o: Mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēè naka cg'árà-kg'ao zi hēéthēèa gha Nqarim di x'aian koe gaxao ka tc'āà a tcāà. ³² Johane ba kò gaxao koe tchànóm dàòm cgoa hàà, xao kò táá gam koe dtcòm, igaba i kò mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēè naka cg'árà-kg'ao zi hēéthēè gam koe dtcòm. Gataga xao kò ncēes gúú sa bódò, igaba xao kò táá kháóká tc'ēèa kabi a gam koe dtcòm,” témé.

Chǒó-kg'oman di xu xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa (Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

³³ A ba a máá: “C'ēes sere-sere sa kóm. C'ēem x'āè-kg'ao ba kò hàna, ncēè kò kg'om xhàrà ba xhàràa ba, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrúa nxāma-nxāma, a ba a gǒéan ko kúrúèm qgài ba hēè naka qádòm nquu ba hēéthēè gaa koe tshào, a ba a xhàrà-kg'ao xu cgóbè me, a c'ēem nqǒóm koe qòð.

³⁴ “Eēm ko tc'òoan ko kúrúsem x'aè ba cúù kam kò gam di qāan tsééa úú, xhàrà-kg'ao xu koe, síí xu gha gam di tc'òoan sèè ka. ³⁵ Xu kò xhàrà-kg'ao xu gam di qāan sèè, a c'ēè ba xg'ám, a c'ēè ba cg'òo, a xu a c'ēè ba nxǒán cgoa xgàrùbe.

³⁶ “Gaicaram kò c'ēè qāan tsééa úú, kg'aiakan nqáéa hāa a, xu síí gataga hēè e.

³⁷ “Kháókam kò gam dim cóá ba tsééa úú cgae xu, a máá: ‘Tirim cóá ba xu gha tcom a qgóóse,’ témé. ³⁸ Iga-ba ēè xu ko xhàrà-kg'ao xu cóá ba bódò ka xu kò bìríku a máá: ‘Ncēè ba gúú zi ka q'òðsem ga me e, ncēè gha ko hàà xhàrà ba q'òð ba, ke hàà naka xae cg'òo me na-

ka gam di x'aian sèè,’ témé. ³⁹ Xu kò sèè, a kg'om xhàrààm ka tchàa koe xaoa tcg'òò me, a cg'òo me.

⁴⁰ “Kháé nxāaska, ēem kòò kg'om xhàrààm ka q'òòse ba hàà, ne ba gha ēè xu xhàrà-kg'ao xu xhàrààm di xu dùú sa kúrú?” tam ma Jeso ba tēè. ⁴¹ Xu bìrí Me a máá: “Eè xu cg'āè kúrú-kg'ao xum gha cg'āèm dàòm cgoa kaàkagu, a ba a gha c'ēè xu xhàrà-kg'ao xu kg'om xhàrà ba máà, xu qgóóa máá me, ncēè gha gam di xòèan tc'òoan di máà me xu, tc'áróan ko kúrúse x'aèan kòò hàà ne xu,” témé.

⁴² Me Jeso ba gaxu ka máá: “Qanega xao gáé Nqarim di zi Tcgāya zi koe nxará tama, ncēè ko máá:

‘Nxǒás ēè tshào-kg'ao xu ka bódòa xguìèa hāa sa, kaisase cgáés nxǒá sa kúrúa hāa.

Ncēèa X'aigam Nqarim ma kúrúa hāa a, si ncēè sa tcgái-q'ooa ta koe t'òè si i,' témé zi?

⁴³ “Gaa domkar ko bìrí xao o, a ko máá: X'aian Nqarim dia gaxao koe sèèa tcg'òòè, a ia a gha qhàòs ēè ko qāè tc'áróan kúrú sa máàè. ⁴⁴ [Gaam ēè ko ncēes nxǒás koe cg'áé ba gha khoana tòòm-tomse, igaba ēes kòò c'ēè khòèan koe cg'áé nes gha tòòm-tom m,” témé.]

⁴⁵ Eè xu ko kaia xu peresiti xu hēè naka Farasai xu hēéthēè Gaam di zi sere-sere zi kóm ka xu kò q'ana hāa gaxu kam ko kg'ui sa. ⁴⁶ Qáé Me kg'oana xu kò hāa, igaba xu kòò khòè ne dis xg'ae sa bèè, porofitim iise ne kòò sèè Me khama.

Séèkuan dis kǒès dis sere-sere sa (Lk 14:15-24)

22 Me Jeso ba gaicara gane cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui, a máá: ² “Nqarikg'ai di x'aia nea x'aigam ncēè ko gam dim cóá ba séèkuan dis kǒè sa kúrúa máám cgoa nxará xg'aeèa hāa. ³ Me nxāaska gam di qāan tsééa úú ēè ko séèkuan dis kǒès koe tcièa hāa ne koe, síí ne gha bìrí ne ne hàà ka. Igaba ne kò hààn xguì.

⁴ “Me gaicara c'ēè qāan tsééa úú a máá: ‘Bìrí ēè kò tcièa hāa ne naka máá: ‘Bódò, kg'ónòar xg'ara hāa tc'òoan kǒès di i, tiri xu ghòè xu hēè naka tiri ghòè-coan tsáúa hāa hēéthēèa cg'òòèa hāa, i wèè gúúan kg'ónòar xg'araèa hāa, ke séèkuan dis kǒès koe hàà,’ témé. ⁵ Igaba ne kò tc'iri-tc'irise, a ne a qòð, Me c'ēè ba gam dim xhàrààm koe qòð, me c'ēè ba gam di tsééan koe qòð. ⁶ Ne c'ēè ne wèèa ne ga gam di qāan qgóó, a xgàra a, a ne a cg'òo o. ⁷ Me x'aiga ba xgòà, a ba a gam di ncòo-kg'aoan tsééa úú, a ēè ne cg'òo-kg'ao ne cg'òo, a gane di x'áé-dxooan dàò.

⁸ “A ba a nxāaska gam di qāan bìrí a máá: ‘Séèkuan dis kǒè sa kg'ónòar xg'araèa hāa, igaba ēer kò tciia hāa nea tciiku sa kg'ano tama. ⁹ Ke ncēeska x'áé-dxoom xg'aeku di dàòan ko nxāa koe qòð, naka séèkuan dis kǒès koe tciia óá khòèan wèè ēè xao gha hòò o,’ témé.

¹⁰ I kò ēè qāan x'áéan xg'aeku di dàòan koe qòð, a i a wèéan ēè xu kòò xg'ae cgoan xg'ae-xg'ae, tshúúan ga hēè naka qāèan ga hēéthēè e, me séèkuan dis kǒès dim nquu ba cg'áè-kg'aoan ka cg'òè.

¹¹ "Igabam ãem ko x'aiga ba tcãà, cg'áè-kq'aoa nem gha bóò ka, kam kò gaa koe séèkuan dis kòès di qgáian hãa tamam khòè ba bóò. ¹² A ba a bìrí me a máá: 'Tíí tcaràè, nta tsi ma ncèe koe tcana, séèkuan dis kòès di qgáian úú tamase?' témé. Me khòè ba kààn kg'ui. ¹³ Kam ko nxãaska x'aiga ba qãà xu bìrí a máá: 'Qáé me tshàua ba koe hée naka nqàrèa ba koe héeéthèe e, naka tchàa koe xaoa tcg'òò me, dcúú-qoms q'oo koe, ncèe gaa koe i gha kg'aeen hée naka gãò xõóan héeéthèe hãa koe,' témé. ¹⁴ Káí nea kò tcièa, igaba ne kò cg'orò ne nxará tcg'òòèa hãa khama."

Kaesaram koe surutan dis tèè sa

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵ Xu nxãaska Farasai xu tcg'oa, a síí kàa zi xg'ae-xg'ae, nta xu gha ma kg'uian cgoa qgóó Me sa. ¹⁶ A xu a nxãaska gaxu di xu xgaa-xgaase-kq'ao xu hée naka Herotem di xu xùri-kq'ao xu héeéthèe Gam koe tsééa úú, xu síí máá: "Xgaa-xgaa-kq'ao Tseè, q'ana xae hãa tseegu di Tsi khòè Tsi i sa, a ko Nqarim dim dàò ba xgaa-xgaa sa, a c'èe khòè cgoa ga tchòà úú tama, khòèan di téé-q'ooan Tsi nqábé tama khama. ¹⁷ Ke ncèeska bìrí xae e, dùú sa tsi ko tc'èe sa: A tchànoa, *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méém surutaè sa kana méém táá surutaè saa?" ta xu méé.

¹⁸ Igabam kò Jeso ba gaxu dis kàas cg'ãè sa q'ana hãase máá: "Dùús domka xao ko kúrúa bóò Te, gaxao qãè qgóóse ko igabaga cg'ãè cau xaoè? ¹⁹ X'aigam ko suruta cgoaèm mari ba x'ái Te," témé. Xu gaam mari ba máà Me. ²⁰ Me Jeso ba *x'ái xu me a tèè* xu a máá: "Díin dis tcúú sa ncèe sa, naka gatàa díin di cg'òèa ncèe e?" témé. ²¹ Xu xõa a máá: "Kaesaram di si i," témé. Me nxãaska bìrí xu a máá: "Eè Kaesaram di ii sa nxãaska Kaesara ba máà, naka èe Nqarim di ii sa Nqari ba máà," témé. ²² Eè xu ko ncèe sa kóm ka xu kò area, khama xu kò guu Me a qòò.

X'ooan koe tèean dis tèè sa

(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³ Gaam cãm ãem kaga xu kò Saduke xu hàà, ncèe x'ooan koe tèes hàna sa dtcòm tama xu, a xu a hàà tèè Me, ²⁴ a máá: "Xgaa-xgaa-kq'ao Tseè, Moshe ba kò máá: 'Khòèm kò x'óó, cóá úú tamase, ne méém qõese ba èes khòès káà kg'ád-khoe sa sèe naka káikhoe ba cóán ábà máá,' témé. ²⁵ Nxãaska xu kò 7 xu khòè qõeku xu hàna, gatá cgoa kò x'ãèa xu. Tc'ãà di ba kò séèa hãa, a ba a cóá úú tamase x'óó, a kò qõese ba khòè sa qàua máá. ²⁶ Me kò cãm di ba gataga hée, ngoana di ba héeéthèe e, Me nxãakg'ai ga síí 7 di ba tcãà. ²⁷ Si wèèa xu qãà q'oo koe khòès ga sa x'óó. ²⁸ Ka sa gha nxãaska x'ooan koe i kò tèèem cãm ka ndakam di saa, èe xu 7 xu ka? Wèèa xu kò úú sia hãa ka," ta xu méé.

²⁹ Me Jeso ba xõa xu a máá: "Tsaa xao hãa, *Nqarim di zi* Tcgãya zi ko méé sa hée naka Nqarim di qarian héeéthèe xao c'úua hãa khama. ³⁰ Eè ne ko khòè ne x'ooan koe tèe ne i gha séèkuan káà ii khama, ne gata-ga séèkuan kgoara máàè tama, igaba ne gha

nqarikg'ai di moengelean khama ii. ³¹ X'ooan koe ghùès ka: A nxará ta ga xao gáé hãa, Nqarim gatu koe nxàea hãa sa? Ncèem kò máá: ³² 'Tíí Ra Nqarim Abrahamam di Ra a, a Nqarim Isakam di Ra a, a Nqarim Jakobem di Ra a,' témé ka. X'óóa ne dim Nqarim tama Me e, igabagam kg'òèa hãa ne di Me e," tam méé. ³³ Eè zi ko xg'ae zi kóm Me, ka zi kò Gam di xgaa-xgaan ka arekaguè.

Kaiam x'áè-kq'ám dis tèè sa

(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

³⁴ Eè xu ko Farasai xu kóm, Saduke xum kò tcèekg'am kg'ám sa, ka xu kò xg'ae. ³⁵ Me gaxu ka c'èe ba, ncèe x'áè q'ãa-kq'ao kò ii ba, qáé Mem gha qgái nem ko qaa khama tèè Me a máá: ³⁶ "Xgaa-xgaa-kq'ao Tseè, x'áèan q'oo koe ba ndakam x'áè-kq'ám ba kaia?" témé. ³⁷ Me bìrí me a máá:

"X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi wèè tcáóa tsi cgoa hée, naka wèè kg'òèa tsi cgoa hée naka wèè tc'èea tsi cgoa héeéthèe ncàm."

³⁸ "Ncèea tc'ãà di a kaiam x'áè-kq'ám ga me e. ³⁹ Me cãm di ba ko gam cgoa qòòa mááku a ko máá: 'Tsáá ka c'èe ba ncàm, èe tsi ma ncàmsea khamaga ma,' témé.

⁴⁰ "Ncèe tsara x'áè-kq'ám tsara koe i wèè x'áèan ga hée naka porofiti xu ka góáèas ga sa héeéthèe qgóó xg'aeèa," tam méé.

Krestem díin dim tsgõo-coam ii dis tèè sa

(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹ Eè xu ko Farasai xu xg'aea hãa kam kò Jeso ba tèè xu ⁴² a máá: "Krestem ka xao ko ntama ma tc'èe? Díin dim tsgõo-coa baa?" témé. Xu bìrí Me a máá: "Dafitem ka tsgõose-coa Me e," témé. ⁴³ Me bìrí xu a máá: "Gatà i ko ii ne, ne ba kò kháé nxãaska Dafite ba dùús domka *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka kg'uikaguè a 'X'aiga ba' ta ma ma tcii Me, ncèem kò máá:

⁴⁴ 'X'aigam *Nqari* ba kò Tirim X'aiga ba bìrí a máá: 'Kg'ádò xòèa Te dim x'òàm koe méé tsi ntcõó, nakar gha nxãakg'aiga síí tsari cg'òo-kq'aoan nqàrè-kq'ama tsi ka nqãaka tòó,' témé ka.

⁴⁵ "A ncèè Dafitem kò 'X'aiga ba' ta ma ma tcii Me ne ba gha nxãaska ntama ma gam dim tsgõo-coa ba ii?" témé. ⁴⁶ I kò cúí khòè ga táá kgoana a Jeso ba xõa, i kò ãem cãm koe guu a khòè ne bèe a táá gaicara c'èe tèè ga tèè Me.

Jeso ba ko x'áè xgaa-xgaa-kq'ao xu hée naka Farasai xu héeéthèe dqàè

(Mk 12:38-40; Lk 11:39-52; 20:45-47)

23 Me nxãaska Jeso ba xg'ae zi hée naka xgaa-xgaase-kq'ao xu héeéthèe bìrí a máá: ² "X'áè xgaa-xgaa-kq'ao xu hée naka Farasai xu héeéthèe Moshem dis téé-q'ooos koe hãa. ³ Ke méé tu wèè zi gúú zi èe xu ko bìrí tu u zi kúrú naka qgóóa qari zi. Igaba

ēe xu ko kúrú zi táá kúrú guu, ēe xu ko xгаа-xгаа sa xu kúrú tama ke. ⁴ Kaia zi xgàm zi qóm zi xu ko qáé a khóèan nxara koe tòó, igaba xu gaxu tshàua xu ka ghùì a nxònokagu zia hãa tite. ⁵ Wèé zi gúú zi kúrú xu ko zi, xu ko khóèan gha bóó zi ka kúrú zi: gaxu di zi tcãà tcúú zi hëé naka horo q'óm zi hëéthëé, còrè di kg'uian góásea hãa zi xu ko tchàa-tchaa, a xu a gaxu di qgáian di x'òan qàò-qao. ⁶ Tcomkuan di zi qgái zi xu ncàmã hãa, naka dòan xõe koe hëéthëé e, a xu a gata-ga còrè-nquuan koe kaia zi ntcóò-q'oo zi ncàmã hãa thëé, ⁷ naka x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámkaguku sa hëéthëé e, naka gataga khòè ne ka 'xгаа-xгаа-kg'aoè' ta ma tciikuan hëéthëé e.

⁸ "Igaba méé tu táá 'xгаа-xгаа-kg'aoè' ta ma tciie guu, cúim Khóè ba gatu dim Xгаа-xгаа-kg'ao Me e, tu wééa tu ga qòekua hãa ke. ⁹ Naka tua nqóòmkg'ai koe táá cúí khòè ga 'àboè' ta ma tciie guu, cúim Khóè ba gatu dim Xòò Me e ke, ncëe nqarikg'ai koe hãna ba. ¹⁰ Táá méé tu gataga 'tc'ãà-cookg'aiè' ta ma tciie guu, cúim Khóè ba gatu dim Tc'ãà-cookg'ai Me e ke, Kreste ba. ¹¹ Gatu xg'aeku koe kaia hãa ba méém gatu dim qãà ba kúrú. ¹² Wèém ēe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè, me gha wèém ēe ko cg'aré-cg'arese ba kaik-aguè.

¹³ "Igaba haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hëé naka Farasai xao hëéthëé e, gaxao ncëe qãè khóèan khama ko ma kúrúse xao! Nqarikg'ai di x'aiian xao ko khòè ne cookg'ai koe tcëekg'am khama. A gaxao igaba táá tcãà, a xao a gataga ēe tcãà kg'oana ne guu naka ne tcãà tama khama. ¹⁴ †

¹⁵ "Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hëé naka Farasai xao hëéthëé e, gaxao ncëe qãè khóèan khama ko ma kúrúse xao! Nqóò ba hëé naka tshàa ba hëéthëé xao ko qòòa nxama-nxama, khòèm c'ées qhàòs di ba xao gha séèa mááse me hàà gaxao dis xg'aes koe tcãà ka! A ncëe gatàm kò ko hëé, ne xao ko kúrú mem kg'ano, chòò tamas c'ees dxãwam dis koe síia ne, cam q'oro nqáé xaoa hãase.

¹⁶ "Haò, cg'ãè i gha ii, gaxao tc'ãà-cookg'ai xao káà tcgái xao ka, ncëe ko máá: 'Khòèm kò tempelem cgoa gaise ne i káà hùì i, igabam kò tempelem di gautan cgoa gaise ne méém gaas gaise sa tséékagu,' ta ko méé xao. ¹⁷ Gaxao káà tc'èe xaoè, a káà tcgái xaoè! Dùú sa cgáé saa? Gautaa, kana tempele baa, ncëe q'ooa ba koem úúa hãa gautan ko kúrú, i Nqarim cookg'ai koe q'ano iise bóòè ba? ¹⁸ Xao ko gataga máá: 'Khòèm kò altaram cgoa gaise ne, i káà hùì i, igabam kò ko Nqarim ko tcg'òóa mááès abas cgoa gaise ne, ncëe altaram koe hãna sa, ne méém gaas gaise sa tséékagu,' témé. ¹⁹ Gaxao káà tcgái xaoè! Dùú sa cgáé saa? Nqarim ko tcg'òóa mááès aba saa, kana altara baa, ncëe aba sa ko kúrú si Nqarim cookg'ai koe q'ano iise bóòè ba? ²⁰ Gaa domkam, gaam ēe ko altaram cgoa gaise ba, gam cgoa hëé naka wéés gúús ēe gam

† C'èe zi tcgãya zi Gerika di zi ncëe xuri ko kg'uian úúa: ¹⁴ *Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hëé naka Farasai xao hëéthëé e, qãè khóèan khama ko ma kúrúse xao! Dxãe-ntcãa zi xao ko nquua zi xhùu cgae, a xao a ko qàò còrèan cgoa x'ái-x'aise. Gaa domka xao gha kaias xgàraku sa hòò.

tc'amkg'ai koe hãnas cgoa hëéthëé ko gaise. ²¹ Gatà iim dàòm kam kò ēe ko tempelem cgoa gaise ba gaam cgoa hëé, naka Gaam ēe q'ooa ba koe x'ãèa hãam Nqarim cgoa hëéthëé gaise. ²² Me ko gaam ēe ko nqarikg'aian cgoa gaise ba Nqarim dis ntcóò-q'ooos cgoa hëé, naka Gaam ēe gaas koe ntcòem cgoa hëéthëé gaise.

²³ "Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hëéthëé e, qãè khóèan khama ko ma kúrúse xao! Nqari ba xao ko tc'òoan ko xg'ãò-xg'ãò zi gúú zi †† koe cúis tshàu-q'ooos dian tcg'òò a máà. Igaba xao kaisase cgáé zi gúú zi x'áèan di zi xguia hãa khama: ncëe qãèse qgóókuan hëé, thòò-xama-mááku sa hëé naka tcom-tcomsa sa hëéthëé zi. Qaase i ko, ncëe zi gúú zi cgáé zi xao ga kò kúrú hãa sa, igabaga c'èe zi c'urù tamase. ²⁴ Gaxao tc'ãà-cookg'ai xao káà tcgái xaoè. Dcène ba xao ko ēe xao ko kg'áà gúúan q'oo koe tcg'òò, igaba xao ko kamele sa tòm!

²⁵ "Haò, cg'ãè i gha ii, gaxao x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hëé naka Farasai xao hëéthëé e, qãè khóèan khama ko ma kúrúse xao! Kubi sa hëé naka gaba sa hëéthëé ka xao ko qãáa sara xg'aà, igaba sara q'ooa sara koe chiikuan hëé naka c'èèan hëéthëé ka cg'oèa hãa.

²⁶ Tsáá káà tcgái tsi Farasai tseè! Kg'áika q'ano-q'ano kubis q'oo naka gaba sa hëéthëé e, naka i gha nxãasega qãáa sara q'ano ii.

²⁷ "Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hëéthëé e, qãè khóèan khama ko ma kúrúse xao! Xg'aàèa a q'úú zi tc'ám zi khama xao ii, ncëe tchàa za tsi kò ko bóó zi ne t'òè ii zi, igaba q'ooa zi koe x'óóa hãa khóèan di c'òán hëé, naka wèé cg'uri qhàòan hëéthëé ka cg'oèa hãa zi.

²⁸ Gataga xao ii a khòè ne koe tchàa za tchàno khóèan di bóòse-q'ooan úúa, igaba xao q'ooa xao koe cg'ãè cauan ka hëé naka cg'urian ka hëéthëé cg'oèa hãa.

²⁹ "Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hëéthëé e, naka qãè qgóóse ko igaba cg'ãè cau xao hëéthëé e! Porofiti xu di zi tc'ám zi koe xao ko dqòm cgoaè xu gha zi gúú zi tshàoa tòó, a xao a ko ēe kò tchàno ii ne di tc'ámàn t'òè-t'òè. ³⁰ A xao a ko máá: 'Sixae ka tsgõosea xu di x'áèan ka xae kò xg'ao kg'òèa hãa ne, xae ga xg'ao porofiti xu di c'áòan ntcãágua hãa tama,' ta ko méé xao.

³¹ Ncëeta mééan ka xao ko nxàea tseegukagua mááse, ēe xg'ao porofitian cg'òo ne di xao tsgõo-coa xao o sa.

³² Ke méé xao ncëeska gaxao ka tsgõose ga xu di chìbian xg'ara-xg'ara.

³³ "Gaxao cg'ao xaoè! A dcàuan di xao cóá xaoè! Nta xao gha ma chòò tamas c'ees dxãwam dis koe xgàrakuan bèè? ³⁴ Q'ãa méé xao: porofiti xu hëé, naka tc'èega xu khòè xu hëé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëér ko tsééa úú sa. Xao gha c'èe-kg'áia xu cg'òo, a gha c'èe xu xgàu, a gha c'èe xu gaxao di còrè-nquuan koe xg'ám, a xao a gha wèé xu x'áé-dxoo xu koe xgàra. ³⁵ Ncëes gúú sa gha kúrúse, nxãasega xao gha

†† tc'òoan ko xg'ãò-xg'ãò zi gúú zi - Gerika sa ko nqoana hii-coa zi ka kg'ui, Naros koe cg'òè úú tama zi.

xgàràè ka, kàà chìbi ne khòè ne di c'áòan xao góman koe ntcãàgua khama. Ncées ntcãàgu c'áòku sa kò tchànòom khòèm Abelem koe guu a tshoa-tshoa, a sí Sakariam, Barakiam dim cóám koe tcãà, ncée xao xg'ao tempele ba hée naka altara ba héeéthée xg'aeku koe cg'òoa ba. ³⁶ Tseegukar ko birí xao o a ko máá: Wèéan ncéea gha ncéem x'aèm di ne khòè ne koe hàà kúrúse, témé.

Jeso ba ko Jerusalema ba thòò-xama máá

(Lk 13:34-35)

³⁷ "Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè, tsáá ncée ko porofitian cg'òo tsi, a ko èe tsáá koe tsééèa hãa xu nxõán cgoa cg'òo tsi. Nta noose ra kò tc'èea hãa, tsari khòèa ner gha xg'ae-xg'ae sa, ghòròs ko ma cóáa sa tcgàmàa sa dòm q'oo koe ma xg'ae-xg'ae khama, igaba tu kò tc'èe e tama. ³⁸ Q'ãa méé xao, gaxao dim tempele ba xao gha cg'ãa-cg'anasea hãase guua mááè sa. ³⁹ Birí xao or ko, cuiskaga xao gaicara bóò Te tite, a xao a gha nxãakg'aiga máá: 'Gaam èe ko X'aigam *Nqarim* dim cg'òèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'ee'k'g'aièa,' témé," tam méé.

Nqõò ba ko chòò di zi x'ái zi

(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

24 Jeso ba kò tempelem koe guu a tcg'oa a ba a qõò, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me, hàà xu gha gaa nquuan tempelem di x'ái Me ka. ² Me xõa xu a máá: "Wèéan ncée ga xao ko bóò na? Tseegukar ko birí xao o: Cuiskagas ncée koe cúis nxõás ga sa c'èes tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite, wèéa zi ga gha xòóa qàriè," témé.

Cg'ãè zi hée naka xgàraku zi héeéthée e

(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³ Eëm Jeso ba Olife dim xàbim koe ntcõóa-ntcõe, ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu cúíaga hàà cgae Me, a máá: "Birí xae e, n-cáma i gha ncée gúuan kúrúse sa, i gha gataga Tsari hàà-q'ooan hée naka nqõóm di chòò-q'ooan héeéthée dùús ka x'áiè sa?" témé.

⁴ Me Jeso ba xõa xu a máá: "Q'ãa xao naka i táá cúí khòè ga hõàkagu xao o guu. ⁵ Kái ne gha Tirim cg'òèm cgoa hàà, a máá: 'Tíí ra Krete ra a,' témé, a ne a gha kái ne hõàkagu ke. ⁶ Tu gha ncõoan hée naka ncõoan di zi nxàe zi ka héeéthée kóm, igaba bóò naka tu táá q'aekaguè guu. Gatà ii zi gúú zi méé zi kúrúse ke, igaba i qanega chòò-q'ooan hàà ta ga hãa. ⁷ *Nqõóm di zi* qhàò zi gha c'èe zi qhàò zi cgoa x'ãàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ãàku, i xàbàn hãa, i nqõóan di cgùruan kái zi qgái zi koe hãa khama. ⁸ Wèè zi ncée zia ábàn di thòòan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xám.

⁹ "Ne gha nxãaska xgàraku koe tcãà tu u, a cg'òo tu u. Tu gha Tiri cg'òèan domka *nqõóm di zi* qhàò zi wèè zi ka hòrèè. ¹⁰ Nxãaska ne gha kái ne gane di dtcòman aagu, a gha qáékuan koe tcãàku, a ne a gha gane ka c'èea ne hòrè. ¹¹ I gha tshúù-ntcõan di porofitian kái x'áise, a kái ne khòè ne hõàkagu. ¹² Cg'ãèan di càuse-q'ooan domka i gha kái khòèan di ncàmkuan

qgài, ¹³ igaba gaam èe ko qarika téé a chòò-q'oo koe síí ba gha kgoaraè. ¹⁴ I gha *Nqarim di* x'aian di qãè tchòàn wèém nqõóm koe xgaa-xgaaè, x'áís iise *nqõóm di zi* qhàò zi wèè zi koe, si gha nxãaska chòò-q'oo sa hàà.

Q'áò-q'aosas gúú sa

(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵ "Eè tu ko q'áò-q'aosas gúú sa bóò, ncée ko tcom-tcomsam qgái ba kúrú me xãòm khama ii sa, si gaa koe téé-tée. Porofitim Danielelem kò tcom-tcomsam qgáim koe hãase gaas ka kg'ui sa (èe ko nxará ba méém kóma q'ãa). ¹⁶ Ne méé ne nxãaska èe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóea síí, ¹⁷ nakam èe nquuan tcõbe koe hàna ba táá xõa na síí èe nquuan q'oo koe hãa sa sée guu, ¹⁸ nakam èe xhàràan koe hàna ba táá kãbise naka síí gam di qgáian sée guu. ¹⁹ Haò, cg'ãè i gha ii, èe zi cárm zi ka èe ncãà zi koe cóán úúa zi khòè zi ka hée naka èe gha ko comkagu zi ka héeéthée e! ²⁰ Còrè naka i gha gatu di qgóean táá sao di x'aè ka hãa guu kana Sabata dim cárm ka. ²¹ Nxãaska i gha ka-ia xgàraku hãa ke, ncée nqõóm dis tshoa-tshoases koe guu a qanega hãa tama a, ncées noose ga, a i a gaicara hãa tite e. ²² A ncèè èe xu cárm xu kò xòm-xommè ta ga hãa ne, i cúí khòè ga kgoaraèa hãa tite, igaba xu gha èe nxará tcg'òòèa hãa ne domka èe xu cárm xu xòm-xommè.

²³ "A ncèè èem x'aèm kam kò c'èem khòè ba birí tu u a ko máá: 'Bòò, ncée ga Me e Krete ba,' kana máá: 'Eè gam síí hãa,' témé ne, méé tu táá dtcòm m guu.

²⁴ Tshúù-ntcõan di xu Krete xu hée naka tshúù-ntcõan di xu porofiti xu héeéthéea gha x'áise, a kaia zi x'ái zi hée naka are-aresa zi gúú zi héeéthée kúrú ke, èe nxará tcg'òòèa ne xu gha hõàkagu ka, kgoanase i kòò ne. ²⁵ Bòò, x'aèan cookg'ai koer kò birí tu u.

²⁶ "A ncèè gatu ka ne kòò máá: 'Bòò, tchàa-xgóóm koem hãa,' témé ne méé tu táá tcg'oa naka qõò guu. A *ncèè gaicara ne kòò máá*: 'Bòò, nquum q'oo koem hàna,' témé ne méé tu táá dtcòm guu. ²⁷ Cárm ko tcg'oa xòè koe i ko ma túú-tebean guu a cárm ko tcãà xòè koe ma síí bóòse khama i gha ma Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii. ²⁸ Eè x'óóa hãam tc'áróm hãa qgái koe i gha kg'ãean xg'ae.

Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooa ne

(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

²⁹ "Eè xu cárm xu di xgàraku qãá q'oo koes gha kúúga cárm sa ntcúú-ntcuuè,

Me nxoe ba x'áà tite,

i gha tconòan nqarikg'ai koe guu a tcheè,

i gha nqarikg'ai di qarian ntcãa-ntcãaè.

³⁰ "Eëm x'aèm kas gha Khòèm dim Cóám dis x'ái sa nqarikg'ai koe x'áise, zi gha wèè zi qhàò zi nqõómkg'ai di zi kg'ae, a zi a gha Khòèm dim Cóá ba bóò, Me nqarikg'ai di túú-c'òòan koe guu a ko hàà, qarian hée naka kaia x'áàn héeéthée cgoa. ³¹ Me gha Gam di xu moengele xu kiam q'aum torompitam dim cgoa tsééa tcg'òò, xu gha Gam nxará tcg'òóa hãa ne wèè xòèan

ēe tc'áán ko guu za xg'ae-xg'ae, nqarikg'ai dim chõò-q'oom c'ēem koe guu a síí c'ēem koe tééan koe.

³² "Ke tu ncēes gúús faia dis hiis koe kúrúsea hāas koe xgaa-xgaase: ēe i ko gas di nxāàn tshoa-tshoa a ko tsom, i ko tqara sa tsom, ne tu q'ana hāa qhóóa ne tcana hāa sa. ³³ Gataga ēe tu kòo ncēe zi gúú zi wèe zi bódò ne tu q'ana hāa cúù Me e sa, a nquu-kg'áman koe hāa. ³⁴ Tseegukar ko birí tu u a ko máá: Ncēes qhàò sa kaà tite, i gha nxāakg'aiga síí ncēe gúúan wèe ga kúrúse. ³⁵ Nqarikg'aian hēe naka nqóókq'aian hēéthēéa gha chõò, igaba i Tiri kg'uian chõò tite.

Cúí khòe ga c'úúa hāa cárm ba kana x'aè ba
(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶ "Igabaga i cúí khòe ga ēem cárm ba kana ēem x'aè ba q'āa tama, moengele xu nqarikg'ai di xu ga igaba kana Cóm ga igaba, Xõòm cúím ka oose. ³⁷ Nowam di x'aèan ka i kò ii khama i gha Khòem dim Cóm di hàà-q'ooan ii khama. ³⁸ Eē xu cárm xu ka kiam tshàam hàà tama cookg'ai koe ne kòo tc'òó a ko kg'áà, a ko séeku, a ko séekuan biríku, me nxāakg'aiga síí Nowam ko arakam koe tcāam cárm ba hàà, ³⁹ igaba ne kò *cúí gúú ga c'úúa dùús ko hàà kúrúse sa*, me nxāakg'aiga kiam tshàa ba hàà, a hàà tchúua tcg'òó ne. Gatà i gha Khòem dim Cóm di hàà-q'ooan ii. ⁴⁰ Cárm tsara khòe tsara gha xhàram koe hāa. C'ēe ba gha séèè, me gha c'ēe ba guuè. ⁴¹ Cárm sara khòe sara gha hāa a ko hākg'um koe maberean táó. C'ēe sa gha séèè, si gha c'ēe sa guuè.

⁴² "Gaa domka méé tu kòresea hāa, dùútsa cárm kam gha gatu dim X'aigam *Nqari* ba hàà sa tu c'úúa hāa ke. ⁴³ Igaba méé tu ncēe sa q'ana hāa: Ncēe nquu ba kàoa hāam khòem kò q'ana, dùútsa x'aè kam ko ts'āà-kg'ao ba ntcúú ka hàà sa, nem ga kò ēem x'aem ka kòrea hāa, a táá kúrú me gam dim nquu ba khóàè. ⁴⁴ Gaa domka méé tu gatu igaba wèe x'aè ka kg'ónòsea. Khòem dim Cóm ba ko ēe tsi q'āa tamam x'aem ka hàà ke.

Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam qāa ba
(Lk 12:41-48)

⁴⁵ "Kháé díí ba nxāaska tcom-tcomsa a tc'ēegam qāa baa? Ncēe gam ka q'òòsem ko nquua ba di qarian máà ba, me qāè x'aè ka gaxu di tc'òoan máà xu ba? ⁴⁶ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa ēem qāa ba, ncēe gam ka q'òòsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hēe ba. ⁴⁷ Tseegukar ko birí tu u a ko máá; wèe zi gúú zi ēem úúa hāa zi di qaria nem gha gam koe tòó. ⁴⁸ Igaba ēem qāam cg'āem kò ko tcáóa ba koe birise a ko máá: 'Tíí q'òò ba ão me e,' témé, ⁴⁹ a ba a tshoa-tshoa a qāa ne gam ka c'ēe ne xg'ám, a ko tc'òó a ko kg'áà-kg'aoan cgoa kg'áà, ⁵⁰ nem gha ēem qāam ka q'òòse ba tcom tamam hāam cárm ka hàà, c'úúam hāa x'aè ba, ⁵¹ a ba a gha hàà xgàra me, a qāè qg'óóse ko igaba cg'āè cau khòèan cgoa xg'ae-xg'ae me, ncēe gaa koe i gha kg'aean hēe naka gāò xõóan hēéthēé hāa koe."

10 zi dxàe-coa zi dis sere-sere sa

25 "Gaa x'aè ka i gha nqarikg'ai di x'aian 10 zi dxàe-coa zi cgoa nxará xg'aeè. Gazi di lampian zi kò sèè a zi a síí séekom khòe ba qāà, xg'ae cgoa me zi gha ka. ² Gazi ka 5 zia kò káà tc'ēe ii, zi 5 zi tc'ēega ii. ³ Káà tc'ēe zi kò lampia zi séè, gabà zi ko táá nxúian séèa mááse. ⁴ Zi tc'ēega zi lampian séè a zi a nxúian gàban koe séèa mááse. ⁵ Me séè-kg'ao ba táá qhāése hàà, ka zi ko wèea zi ga x'óm, x'ómà zi ko cg'áé khama. ⁶ "Ntcúú nqàè kam kò q'au ba tcg'oa a máá: 'Bódò, séè-kg'aom ga me e síí ko hàà ba, ke tcg'oa naka hàà xg'ae cgoa me!' témé. ⁷ Ka zi ko wèe zi dxàe-coa zi tēe a lampia zi kg'ónò. ⁸ Zi káà tc'ēe zi tc'ēega zi birí a máá: 'Au se e nxúia ne gasao di nxúian koe, gase di lampia nea ko ts'irì ke,' témé. ⁹ Zi tc'ēega zi xqo a máá: 'Cuiska-ga i wèea se ga tc'āò tite. Ke qòò sao ēe ko x'ámágu u ne koe naka saoa síí x'ámá mááse e,' témé. ¹⁰ Igaba ēe zi dàò q'oo koe hāa, síí zi gha gaa nxúian x'ámá, kam kò séè-kg'ao ba hàà. Zi dxàe-coa zi ēe ko kg'ónòsea zi kōès séekuan dis koe gam cgoa tcāà, me nquu-kg'ám ba tcēekg'ammè.

¹¹ "Gam x'aè-coam qāá q'oo koe zi gha c'ēe zi dxàe-coa zi gataga hàà, a hàà máá: 'X'aigaè, x'aigaè, xgob-ekg'ama máá se e,' témé. ¹² Igabam kò xqo a máá: 'Tseegua ner ko birí sao o: C'úú saoa ra hāa,' témé.

¹³ "Gaa domka méé tu kòresea, cárm ba hēe naka x'aè ba hēéthēé tu c'úúa hāa ke," tam Jeso ba méé.

Nqoana qāa xu dis sere-sere sa
(Lk 19:11-27)

¹⁴ "Gaicara i gha *nqarikg'ai di x'aian* c'ēem nqóóm koe xóe a ko qòòm khòem khama ii, gam di xu qāa xu ko tcii a ba a gam di zi gúú zi gaxu tshàu q'oo koe tcāà ba. ¹⁵ A cúí ba 5 xu cāa xu marian di xu máà, a c'ēe ba cárm cāan máà, a c'ēe ba cúím cāa ba máà. Wèém khòe bam kò gam di qarian di tc'āò-tc'āoan cgoa máà. A ba a tshoa-tshoa a dàda ba koe qòò. ¹⁶ Me 5 xu cāa xu marian di xu máàèam khòe ba kúúga qòò a ba a síí tséekagu u, a gaicara c'ēe xu cāa xu 5 xu kúrú. ¹⁷ Me gataga ēe kò cárm cāa tsara máàèa ba c'ēe tsara kúrú. ¹⁸ Igabam kò cúím cāam mari di ba máàèa ba qòò a síí gómankg'ai koe hāe ba tshào, a gam ka q'òòsem dim cāa ba kāé.

¹⁹ "Qáòm x'aem qāá q'oo koem kò ēe xu qāa xu ka q'òòse ba kabise a hàà cgae xu, a gaa marian xu ma tséekagua sa hàà nxàe cgoa xu. ²⁰ Me khòem ēe kò 5 xu cāa xu máàèa ba cúú-cuuse a 5 xu cāa xu c'ēe xu úú, a ba a máá: 'Tíí q'òòè, 5 xu cāa xu tsi kò máà tea hāa. Bódò, 5 xu cāa xu c'ēe xur kúrú,' témé. ²¹ Me gam ka q'òòse ba birí me a máá: 'Qāèse tsi kúrú, tsáá qāè a tcom-tcomsa tsi qāa tsi. Cg'aré gúúan koe tsi kò tcom-tcomsa ii, ra gha kái zi gúú zi di qarian máà tsi. Tcāà naka tsia tsáá q'òòr cgoa qāè-tcao,' témé.

²² "Me gataga cárm cāa tsara ko máàèa ba cúú-cuuse a ba a máá: 'Tíí q'òòè, cárm tsara cāa tsara tsi kò máà tea. Bódò, c'ēe tsara cāa tsarar kúrú,' témé. ²³ Me gam ka q'òòse ba birí me a máá: 'Qāèse tsi kúrú, tsáá qāè

a tcom-tcomsa tsi qãà tsi. Cg'aré gúuan koe tsi kò tcom-tcomsa ii, ra gha kái zi gúu zi di qarian máà tsi. Tcãà naka tsia tsáá q'òòr cgoa qãè-tcao,' témé.

²⁴ "Gatagam kò cúim cãa ba kò máàèa ba hàà a máá: 'Tíi q'òòè, q'ana ra hãa tsi kàa tsi khòè tsi i, a tsi a ko xhàrà tama tsi hãa koe ga tçuù, a ko qanega tsi cgùrian tsaj-tsaj tama koe ga sàà sa. ²⁵ Ra kò nxãaska q'áo tsi, a ra a q'òò a síi tsarim cãa ba góman q'oo koe kãé. Bòò, ncèe ga ia tsari gúua ne,' témé.

²⁶ "Me gam ka q'òòse ba xõa me a máá: 'Tsáá cg'ãè cau a kg'amka tsi qãà tsi! Q'ana tsia, xhàrà tama ra hãa koe ga ra ko tçuù sa, a ra a ko qanega ra cgùrian tsaj-tsaj tama koe ga sàà sa. ²⁷ Khama tsi ga kò marian ko tòòè koe marian tiri úúa, ne i ga kò ncèeska càusea, ra kabise a hàà sèe e, càusea i hãase.

²⁸ "Ke xao gam koe cãa ba sèea kabi, naka ãe 10 xu cãa xu úúa hãa ba máà me. ²⁹ Wèém khòèm ãe c'èe gúuan úúa ba gha máàè, a ba a gha káian úú, igabaga ãe cúí gúu ga úú tama ba gha ãem úúa hãa gúu-coan ga sèe cgaèè khama. ³⁰ Naka xaoa ãe káà tséém qãà ba tchàa za dcúu-qoms q'oo koe xaoa tcãà. Ncèe gaa za i gha kg'aeen hée naka gãò xõoan héeéthéè hãa koe,' témé."

Ghúuan hée naka pirian héeéthéè e

³¹ "Khòèm dim Cóám kò Gaam dim x'áam koe hãase hàà naka wèe xu moengele xu Gaam di xu cgoa héeéthéè e, nem gha Gaam di x'áan dis ntcõó-q'ooos koe hàà ntcõó. ³² Zi gha *nqõóm di zi qhàò* zi wèe zi Gaam cookg'ai koe xg'ae-xg'aeè, Me gha hàà c'èe zi koe q'aa-q'aa zi, ãem ko ma kòre-kg'ao ba ma ghúuan pirian koe ma q'aa-q'aa khamaga ma. ³³ Ghúua nem gha Gam dim x'òàm kg'ámò xòè za tòó, a ba a pirian dxàes x'òàs xòè za tòò.

³⁴ "Me gha X'aiga ba nxãaska kg'ámò x'òàm xòè di ne bìrí a máá: 'Hàà gatu ãe Abom ka ts'ee-ts'eekg'aièa tu, x'aian di ntcõó-q'ooan xáè, ncèe tu kò nqõóm tshoa-tshoasea koe guu a kg'ónòà máàèa a. ³⁵ Xàbàr kò hãa, tu tc'òoan máà ter tc'òó, ra kò cáma hãa tu c'èe gúuan máà ter kg'áà, ra kò táá za guuar khòè ra ii, tu x'áéa tu koe qãèse qg'óó te, ³⁶ qg'aè-cgaeear kò hãa tu hãakagu te, ra kòò tsàa tu q'óé te, ra kòò qáé-nquus koe hàna tu hàà kabi te khama,' tam méé.

³⁷ "Gaa x'aè ka ne gha ãe tchàno ne xõa Me a máá: 'X'aigaè, n-cáma ta kò bóò Tsia Tsi xàbàa hãa, ta tc'òók-agu Tsia, Tsi cáma hãa ta c'èe gúu au Tsi, Tsi kg'áàa hãa? ³⁸ Ta kò n-cáma bóò Tsi, Tsi táá za guua Tsi khòè Tsia, ta x'áéa ta koe qãèse qg'óó Tsia, ta n-cáma bóò Tsi, Tsi qg'aè-cgaea, ta hãakagu Tsia? ³⁹ Ta kò n-cáma bóò Tsi, Tsi ko tsàa, kana qáé-nquus koe tcãàèa, ta síi kabi Tsia?' témé. ⁴⁰ Me gha X'aiga ba xõa ne a máá: 'Tseegua ner ko bìrí tu u: Wèés gúús ãe tu Tíi ka c'èe ne ncèe ne cg'áré ne ka cúia ne koe ga kúrúu sa, tu Tíi ga ra kúrúu máánaa,' témé.

⁴¹ "Me gha nxãaska ãe dxàes x'òàs xòè di ne bìrí a máá: 'Tcg'oa cgae Te tu, gatu ãe chòò tama c'eean koe cgúisea hãa tu, dxàwa ba hée naka Gam di xu moengele xu héeéthéè kg'ónòà máàèa ba. ⁴² Xàbàr kò hãa, tu

táá gúu máà ter tc'òó, ra ko cámaa, tu táá gúu máà ter kg'áà, ⁴³ táá za guuar khòè ra a kò ii, tu táá x'áéa tu koe qãèse qg'óó Te, qg'aè-cgaeear kò hãa, tu táá hãakagu Te, ra kòò tsàa, a qáé-nquus koe hàna, tu táá kabi Te khama,' témé.

⁴⁴ "Nxãaska ne gha gane igaba gataga xõa a máá: 'X'aigaè, n-cáma ta bóò Tsi Tsi xàbàa, a cámaa, a táá za guua Tsi khòè Tsia, a qg'aè-cgaea, a kòò tsàa, a qáé-nquus koe hàna, ta táá hùi Tsia?' témé. ⁴⁵ Me gha nxãaska xõa ne a máá: 'Tseegukar ko bìrí tu u: Wèés gúús ãe tu ncèe ne cg'áré ne ka cúia ne kúrúu máá tama sa, nxãa sa tu Tíi ga ra kúrúu máá tama thée,' témé. ⁴⁶ Ne gha nxãaska chòò tamas xgàrakus koe q'òò, ne gha ãe tchàno ne chòò tamas kg'òès koe q'òò," tam Jeso ba méé.

Jesom di xgàrasean hée naka Gam dis x'oo sa héeéthéè e (26:1–28:20)

Kàas Jeso ba qae di sa
(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

26 Eëm ko Jeso ba gaa zi kg'ui zi kg'ua xg'ara kam kò Gaam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: ² "Q'ana xao hãa, Paseka dis k'òè sa cáim cáman qãà q'oo koe hãa sa, Me gha Khòèm dim Cóá ba khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, nxãasegam gha xgàuè ka," témé.

³ Xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu hée, naka khòè ne di xu kaia xu héeéthéè kaia peresitim Kaifase ta ko ma tciièm dis qhàis koe xg'ae, ⁴ a xu a Jeso ba xu gha qg'óó a cg'òò di kàan kúrú. ⁵ Igaba xu ko máá: "K'òès di x'aè ka tamase, nxãaskas gha kias xg'ore sa khòè ne xg'ae ku koe hãa khama," témé.

Jeso ba ko Betania koe nxúian cgoa tcgàùè
(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Eëm ko Jeso ba Betania koe hãa, Simonem ncèe xg'ao lepero dis tcii sa tsàara hãam dim nquum koe ⁷ kas kò khòè sa hàà cgae Me, kaisa marian ka x'ámàèa tshàan qg'óó a, alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'oo-c'òà-coam koe hàna a, a sa a ntcõó a ba a kò tc'òó koe hàà ntcãá tcúú Me.

⁸ Eë xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ncèe sa bóò ka xu kò xg'óà a máá: "Dùús ka sa ko ncèeta ma ma k'òè cgoa a? ⁹ Ncèe tsháa nea ga kò kái marian cgoa x'ámáguèa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hãa!" témé.

¹⁰ Igabam kò Jeso ba ncèe sa q'ana hãase bìrí xu a máá: "Dùús ka xao ko khòè sa xg'áèa máá? T'òès tséè sas Tíi koe kúrúu hãa ka. ¹¹ Dxàua ne khòè ne cgoa xao gha wèe x'aè ka hãa, igaba xao wèe x'aè ka Tíi cgoa hãa tite. ¹² Ncèes ncãa ko ncèe tshàan cgoa ntcãá tc'áró Te kas ncãa ko kg'ónòà máá Te kg'ónòkuan Tiri i. ¹³ Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Wèém nqõóm ãe i ko ncèe qãè tchòàn xgaa-xgaaèm koe i gha ães kúrúu hãa gúuan nxàèè, tc'èe-tc'èeseès gha ka," tam méé.

Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha x'ámágu sa

(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴ Me kò nxãaska 12 xu ka c'ëe ba ncëe Jutase Isekar-iote ta ko ma tciiè ba, kaia xu peresiti xu koe síí, ¹⁵ a ba a máá: "Dùú sa xao máà te kg'oana, ncëe gaxao tshàu q'oo koer kò tcãà Me ne?" témé. Ka xu kò 30 marian seleferan di kg'ónò máá me. ¹⁶ Me gaam x'aèm kaga Jutase tshoa-tshoa a qaa, ntamam gha ma gaxu tshàu q'oo koe tcãà Me sa.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao cgoa Paseka di tc'õoan tc'õó

(Mk 14:12-21; Lk 22:7-13, 21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷ Tc'ãà dim cárm péré gãe-gãe úú tamás pérés di kõèan dim ka xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu Jesom koe hàà a máá: "Nda koe xae gha kg'ónò máá Tsi, naka Tsi síí gaa koe Paseka di tc'õoan tc'õó sa Tsi ko tc'ëe?" témé. ¹⁸ Me xoa a máá: "Qõò naka x'áé-dxoom koe síí, c'ëem khòem koe naka bìrí me naka máá: 'Xгаа-xгаа-kg'ao ba ko máá: 'Tsarim nquum koer gha Tiri xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa Paseka di ghùu-coan kg'oo,' témé,'" tam méé. ¹⁹ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu èem ma Jeso ba bìrí xua hãa khama ma kúru, a Paseka di tc'õoan kg'ónò.

²⁰ Eè i ko dqòa kam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu 12 xu cgoa qàò. ²¹ Eè xu hãa a ko tc'õó kam ko máá: "Tseegukar ko bìrí xao o, gaxao ka c'ëe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te," témé. ²² Xu kò kaisase tshùu-tcao, a xu a wèèa xu tshoa-tshoa a cúí mana cúí tèè Me a máá: "A tíí tama raa, X'aigaè?" témé. ²³ Me Jeso ba xoa a máá: "Eè Tíí cgoa tshàua ba gãbas q'oo koe tcana hãa ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te. ²⁴ Eè i ma Khòem dim Cóm ka ma góásea khama-ga i gha ii. Igaba haò, cg'ãè i gha ii, èe ko Khòem dim Cóm ba khòè ne tshàu q'oo koe tcãàm ka! Qãèa i ga kò máá mea hãa, táám ga kò ábàèa hãa sa," témé. ²⁵ Me Jutasem èe ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba máá: "A tíí tama raa, xгаа-xгаа-kg'ao Tseè?" témé. Me Jeso ba xoa me a máá: "Ncãa tsi nxàese," témé.

Dqòa di tc'õoan X'aigam Nqarim di i

(Mk 14:22-26; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²⁶ Eè xu hãa a ko tc'õó kam kò Jeso ba péré sa sèè, a ba a ts'ee-ts'ee'kg'ai si, a khóá q'aa si, a xгаа-xgaase-kg'ao xu máà si, a ba a máá: "Sèè naka xaoa tc'õó, ncëea cgàaa Te ga a ke," témé.

²⁷ A ba a kubi sa sèè a ts'ee-ts'ee'kg'ai si a máà xu si a máá: "Wèèa xao ga méé xao gaas koe kg'áà. ²⁸ Ncëea c'áda Te ga a ke qáé-xg'aes di i, ncëe gha ntcãáguè e, kái ne khòè ne gha chibia ne qgóóa mááè ka. ²⁹ Bìrí xao or ko, ncëe kg'om dis hiis di góéan ncëer ncëem cárm koe guu a kg'áà tite, me gha nxãakg'aiga síí cárm èer gha gaxao cgoa Abom di x'aian koe kãbase kg'áà a ba hàà," témé.

³⁰ Eè xu ko cii ba nxàèa xg'ara ka xu kò tcg'oa a Olife dim xàbim koe qõò.

Jeso ba ko Peterem gha xõase Me sa nxàe

(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

³¹ Me nxãaska Jeso ba bìrí xu a máá: "Ncëem ntcùúm ka xao gha gaxao wèèa xao khuùagu Te, góásea i hãa a ko máá:

'Kòre-kg'ao bar gha xg'ám,
si gha ghùuan dis xg'ae sa qgóóa q'aa,'
témée khama. ³² Igaba èer ko x'ooan koe ghùèa xg'ara ner gha tc'ãà-cookg'ai xao o a Galilea koe qõò," témé.

³³ Me Petere ba nxàe a máá: "Eèta xu ga ko ma wèèa xu khuùagu Tsi igabar tíí cuiskaga khuùagu Tsi tite," témé. ³⁴ Me Jeso ba xoa me a máá: "Tseegukar ko bìrí tsi: Ncëem ntcùúm ka, qanegam ghòò ba kg'ae tamás cookg'ai koe tsi gha senè nqoana q'oro xõase Te," témé. ³⁵ Me Petere ba xoa Me a máá: "Tsáá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xõase Tsia hãa tite," témé. Xu kò wèè xu xгаа-xgaase-kg'ao xu gatà méé.

Getesemane koe

(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶ Kam kò nxãaska Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa Getesemane ta ko ma tciièm qgáim koe qõò, a ba a síí gaa koe bìrí xu a máá: "Ncëe koe xao ntcõó, èe síí hãa koer ko síí còrè ke," témé. ³⁷ A ba a Pe-tere ba hëe naka Sebetem di tsara cóá tsara hëéthëe sèè, kam kò tshoa-tshoa a tshùu-tcao a kaisase thòò-xám. ³⁸ A ba a bìrí xu a máá: "Tcáóa Tea x'oos q'oo koe tshùu-tcaoan ka cg'oèa hãa. Ncëe koe xao qàù, naka Tíí cgoa kókòà hãa," témé.

³⁹ Cg'árèsem ko còoka qõò kam kò kg'áia ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a ba a còrè a máá: "Aboè, kgoanase i kòo ne, kúru nakas ncëes kubis xgàrakuan di sa Tíí koe tcg'òòè. Igaba Tsari tc'ëean ka, Tíí ko tc'ëes ka tamase," témé.

⁴⁰ Kam kò xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kãbise a hàà sao-xg'ae xu xu x'ómã. Me Petere ba bìrí a máá: "A tààè xao koáé, x'aè-coa ba Tíí cgoa hãa a kókòà hãan ka? ⁴¹ Kókòà hãa naka còrè, naka xaoa nxãasega táá kúrua bóòkuan koe tcãà guu. Tc'ëe ba kúru kg'oana hãa, igabam tc'áró ba kg'amka me e ke," témé.

⁴² Cárm di sam kò gaicara kãbise a síí còrè, a máá: "Tiri Aboè! Ncëe kgoanase i kòo ne méés cgómna ncëes kubi sa Tíí koe sèèa tcg'òòè, nakar táá nxãasega gaas q'oo koe kg'áà. Igaba ncëe kgoanase tama i kò hãa ne méés nxãaska Tsáá ko tc'ëe sa kúruce," tam méé. ⁴³ Eèm ko gaia kãbise a hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'ómã hãa, nqãéa xu kò hãa khama.

⁴⁴ Me gaicara guu xu a qõò a síí nqoana di sa còrè, a cúís gúús ga sa gaicara méé. ⁴⁵ A ba a nxãaska xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kãbise a máá: "A qanega xao x'ómã, a ko sãa? Bóò, x'aè ba hààra, Me ko Khòem dim Cóm ba hàà chibi-kg'ao ne tshàu q'oo koe tcãàè. ⁴⁶ Tèe xao, naka xae qõò! Bóò, khòè ne tshàu-q'oo koe tcãà Team khòè ba cúuse hàna ke!" témé.

Jeso ba ko qgóòè

(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷ Eëm qanega hãa a ko kg'ui kam kò Jutasem ncëe 12 xu ka c'ëe ba hàà, xu kò kái xu khòè xu dis xg'ae sa gam cgoa hàà, ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé kò qgóóa hãa xu, a kaia xu peresiti xu hëé naka khòè ne di xu kaia xu koe hëéthëé guua hãa. ⁴⁸ Me kò nxãaska ãe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba x'ái sa máá xua hãa a ko máá: "Eër gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me," témé. ⁴⁹ Me Jutase tchànose Jesom koe síí a máá: "Tsgámmo, Xgaa-xgaa-kg'ao Tsee!" témé. A x'obè Me. ⁵⁰ Me Jeso ba gam ka máá: "Tiri Tsi ncam-khoe tsee, dùú sa tsi hààra máána?" témé.

Xu kò nxãaska cúu-cuuse a Jeso ba qgóó a sée Me. ⁵¹ Me kò kúúga Jesom cgoa kò hãa xu 12 xu ka c'ëe ba tchoanà tshàu, a gam dim ntcàu ba tsgúua tcg'òó, a kiam peresitim dim qãàm dim tcee ba xg'aoa qhòm. ⁵² Me kò nxãaska Jeso ba gam ka máá: "Kabi tsarim ntcàu ba téé-q'ooa ba koe, wèém ãe ko ntcàuan sée ba gha ntcàuan cgoa kaàkaguè ke. ⁵³ Kana tsi c'úua qari ner úua sa tirim Abo bar ga tcii cgoa a, Me ncëeskaga 12 sa nqáéa zi xg'ae zi tcám-tcám zi moengele xu di zi tsééa óa máá Te sa? ⁵⁴ Ncëes gúú sar kò ko kúú ne zi gha *Nqarim di zi Tcgãya* zi ntama nxàea tseegukaguè, ncëe zi ko máá, ncëeta méé i ga kò ma kúúse, témé ka?" tam méé.

⁵⁵ Eëm x'aèm kam kò Jeso ba khòè xu dis xg'ae sa birí a máá: "Ts'ää-kg'ao ba tsää hààraa khama xao gáé ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé cgoa hààraa, hàà xao gha qgóó Te ka? Wèé cárm kar tempelem q'oo koe hãa a ko xgaa-xgaa, igaba xao gaa koe síí táá qgóó Te. ⁵⁶ Igaba wèéan ncëea kúúsea, nxãasega zi gha Tcgãya zi porofiti xu di zi tseegukaguè ka," ta méé. Ka xu kò nxãaska wèé xu xgaa-xgaa-kg'ao xu tcg'oara guu Me a bèe a qgóó.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúè

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Xu ãe kò Jeso ba qgóóa xu kiam peresitim Kaifasem koe úú Me, x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé naka kaia xu hëéthëé kò xg'aea koe. ⁵⁸ Me Petere ba kháóka téé a xùri Me, a kiam peresitim dis qgáis koe síí. A ba a síí q'oo koe tcãà a kòre-kg'ao xu cgoa síí ntcóó, chòò-q'ooa nem gha bóò ka.

⁵⁹ Xu kaia xu peresiti xu di xu hëé, naka wèes xg'aes x'áèan di xu kaia xu di sa hëéthëé tshúú-ntcòan dim dàò ba qaa Jeso ba xu gha chibi-chibi cgoa ba, cg'òo Me xu gha ka. ⁶⁰ Eëta i kò ma kái tshúú-ntcòan di chibi-chibi-kg'aoan hààraa xg'aea igaba xu kò táá cím dàòm ga ba hòò.

Igaba tsara kò kháóka cárm tsara hàà, ⁶¹ a tsara a máá: "Ncëem khòè ba kò máá, qari nem úua Nqarim dis tempele sam ga kòbea q'aa, a nqoana cárm q'oo koe gaicara tshào si di i, témé," ta tsara méé.

⁶² Me nxãaska kiam peresiti ba tée a Jeso ba tée a máá: "C'ëe gúú ga Tsi gáé xoa tama? Ncëe ne khòè ne

ko Tsáa ka nxàe sa gáé dùú saà?" témé. ⁶³ Igabam kò Jeso ba kg'ama nqoo.

Me kiam peresiti ba birí Me a máá: "Kg'òèam Nqarim cookg'ai koe méé Tsi tseeguan birí xae e, Kreste Tsi ii sa, Nqarim di Tsi Cóa Tsi?" témé. ⁶⁴ Me Jeso ba xoa me a máá: "Eë tsi ko méé khamaga i ii. Igabar ko birí xao o, ncëe koe guus ka xao gha Khòèm dim Cóa ba bóò, Me ãe qari iim dim kg'áòm x'òàm xòè za ntcóóa-ntcòe, a ba a gha nqarikg'ai dis túú-c'òòs cgoa hàà," témé.

⁶⁵ Me nxãaska kiam peresiti ba gam dim qgái ba tòà q'aa a máá: "Ncãam nxàe e, cóèkua nem kg'ua! Dùú sa xae ko qanega tseegukagu-kg'aoan qaara máá? Bóò, ncãa xao ncëeska Gam di cóèkuan kórna mááse. ⁶⁶ Ka xao ko ntama ma tc'ëe?" témé. Xu xoa a máá: "X'oo sam kg'anoa," témé.

⁶⁷ Xu nxãaska kg'ám tshàran cgoa tcg'ae kg'ái Me, a xu a tshàua xu cgoa xg'ám Me. Xu c'ëea xu x'ábú Me a máá: ⁶⁸ "Porofita naka birí xae e, Kreste Tsee! Díina xg'ám Tsia sa?" témé.

Petere ba ko Jeso ba xqase

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Me kò Petere ba tchàa koe ntcóóa-ntcòe, xhàros koe, si kò dxàe-coas qãà di sa hàà cgae me a máá: "Tsáa igaba tsi kò Jesom Galilea dim cgoa hãa," témé. ⁷⁰ Igabam kò wèea ne cookg'ai koe xqase a máá: "Eë si ko nxàes gúús sar c'úua," témé.

⁷¹ Si kò ãem ko heke-kg'áms koe tcg'oa a ko síí, ka c'ëes qãà sa gaa koe bóò me, a gaa koe hãa ne khòè ne birí a máá: "Ncëem khòè ba kò Jesom Nasareta dim cgoa hãa," témé. ⁷² Me kò gaicara gaises cgoa xqase, a máá: "Eëm khòè bar c'úua!" témé.

⁷³ X'aè-coam qãá q'oo koe ne ko ãe kò téé-tëe ne Peterem koe hàà a gam ka máá: "Tseeguan kaga tsi Gam ka c'ëe tsi i, tsari kg'ui-q'ooa ne ko x'ái i khama," témé. ⁷⁴ Me kò nxãaska tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máá: "Khòèm ãe bar c'úua hãa!" témé.

Me kò kúúga ghòrò ba kg'ae. ⁷⁵ Me Petere ba Jesom kò birí mea hãa kg'uiian tc'ëe-tc'ëese ncëem kò máá: "Ghòròm qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xqase Te," témé e. Me kò tchàa koe tcg'oa a síí thòókase kg'ae.

Jeso ba ko Pilatom koe úúè

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 Eë i ko q'uu ka xu kò kaia xu peresiti xu di xu wèé xu hëé naka kaia xu khòè ne di xu hëéthëé xu nxàea xg'ae a dtcòmku Jeso ba xu gha cg'òo sa. ² Qáé Me xu kò a tc'ää-cookg'aim Pilatom koe úú Me, a xu a tshàua ba q'oo koe tcãà Me.

Jutasem dis x'oo sa

(Tsee 1:18-19)

³ Eëm ko Jutasem ncëe kò Jeso ba x'amágu ba ko bóò Jesom ko ma x'oo sa xgàra mááè sa kam kò tc'ëea kabi a ba a 30 marian sefefean di i kaia xu peresiti xu hëé naka *khòè ne di xu* kaia xu koe hëéthëé kabi, ⁴ a máá:

“Chibi ner kúrúá, khòem káà chìbim di c'áòà ner ntcãáguá khama,” témé. Xu xòá me a máá: “Kháé sa ko nxãa sa sixae koe dùú sa méé? Tsáá tsi gha nxãan bóòà mááse ka,” témé. ⁵ Me Jutase marian tempelem q'oo koe xaoa guu, a ba a tcg'oa a síí qáé a tceese.

⁶ Xu kaia xu peresiti xu gaa marian sáà xg'ae, a xu a máá: “Kgoara i mááè tama, ncëe marian gha tempelem di marian q'oo koe tcãàè sa, khòem tcúú di mari i khama,” témé. ⁷ Ka xu ko dtcòmku a gaa marian cgoa “Gàba zi dim kúrú-kg'aom dim xhàrà ba” x'ámá, gaa koe xu gha tãá za guua ne khòè ne kg'ónò ka. ⁸ Gaa domkam kò gaam xhàrà ba “C'áòan dim xhàrà ba” ta ma tciiè, ncëes noosega.

⁹ Nxãaskas kò porofitim Jeremiam kò kg'uia sa tseegukaguè ncëem kòò máá: “Gaa 30 marian selefera di ne kò sèè, ncëe Iseraele di ne khòè ne kò x'ámá cgoa mea a, ¹⁰ a ne a 'Gàba zi dim kúrú-kg'aom dim xhàrà ba' x'ámá, ãem kò ma X'aigam Nqari ba ma x'áèa hãa khamaga ma,” téméa sa.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Jeso ba kò nqóòm dim kaim cookg'ai koe hàà téé, me tãè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi i ta ko méé Tsi?” témé. Me Jeso ba xòá a máá: “Eè tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

¹² Igaba ãem ko kaia xu peresiti xu ka hëè naka khòè *ne di xu* kaia xu hëéthëè ka chibi-chibiè, kam kò táá xòá.

¹³ Me nxãaska Pilato ba tãè Me a máá: “Ncëeta noo zi kg'ui zi chibi-chibi cgoa Tsi xu ko zi Tsi kóm tama?” témé. ¹⁴ Igabam kò Jeso ba gazi kg'ui zi ka cúía zi ga táá xòá, me Pilato † kaisase are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàrà mááè

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵ Cau me e kò ii nqóòm dim kaim koe, Paseka di x'aèan ka khòè ne kò nxàrà tcg'òóá mááse hãam khòem qáèèa kò hãa ba kgoara sa. ¹⁶ Gaa x'áè ka ne kò q'ãaseam chibi-kg'ao ba úúa, [Jeso] Barabase ta kòò ma tciiè ba. ¹⁷ Nxãaska ãe ne ko khòè ne xg'ae kam kò Pilato birí ne a máá: “Dii ba ra gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'èe? [Jesom] Barabase baa, kana Jesom ncëe Krete ta ko ma tciiè baa?” témé. ¹⁸ *Tc'ãà-cookg'ai* xua kò chiikuan domka Jeso ba tshàu q'ooa ba koe tcana hãa sam kò q'ana hãa khama.

¹⁹ Eëm qanega ntcóò-q'ooos xgàrakuan dis koe hãa kas kò gam dis khòè sa kg'uian gam koe tsééa úú a máá: “Tcg'òò tshàua tsi ãem khòem tchànóm koe, ntcúúm ncëem kar ncãa kaisase tshúus sòokuri sa gam ka sòokuri, a ncãa táá qãèse x'óm †† ke,” témé.

²⁰ Ka xu ko kaia xu peresiti xu hëè naka khòè *ne di xu* kaia xu hëéthëè khòè ne qg'ái, Barabase ba méé ne dtcàrà mááse sa, naka nea Jeso ba cg'òo. ²¹ Me nqóòm dim kaia ba xòá ne a máá: “Khòè tsara ncëe tsara ka

ndaka ba ra gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'èe?” témé. Ne máá: “Barabase me e,” témé. ²² Me Pilato ba birí ne a máá: “Kháé ra gha nta hëè Jesom ncëe Krete ta ko ma tciièm ka?” témé. Ne wèè ne máá: “Xgàùè méém!” témé. ²³ Me máá: “Dùús domka? Dùútsa gúús cg'ãè sa ba kúrúá hãa?” Ne kaisase q'au a máá: “Xgàùè méém!” témé.

²⁴ Eëm ko Pilato bóò, cúí gúú kúrúm gha ga káà a sa, si ko tshúú sa tãe, kam ko tshàan sèè a khòè ne cookg'ai koe xg'aà tshàu, a máá: “Ncëem khòem di c'áòan koer chibi úú tama, ke tu gatu kúrú naka bóòà mááse,” témé. ²⁵ Ne wèè ne khòè ne xòá a máá: “Gam di c'áòan ta gha sita hãa, sita di cóán cgoa!” témé.

²⁶ Me nxãaska Barabase ba kgoara máá ne, a ãem ko Jeso ba xg'ármèa xg'ara kam kò ncóo-kg'ao xu tshàu q'oo koe tcãà Me, síím gha xgàùè ka.

Ncòo-kg'ao xu ko Jeso ba ncòj

(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷ Nxãaska xu kò nqóòm dim tc'ãà-cookg'aim di xu ncóo-kg'ao xu Jeso ba sèè a nquum koe úú, a xu a wèes xg'aes ncóo-kg'ao xu di sa Gam cookg'ai koe xg'ae-xg'ae. ²⁸ A xu a kò qgáía ba nxòo cgae Me, a ncòam qgáí ba hãakagu Me. ²⁹ A xu a dxàman cgoa kúrúèas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, a kg'áò xòè di tshàua ba koe tc'áà ba qgóókagu Me, a xu a cookg'aia ba koe qom, a ncòj Me, a máá: “Tsgármò, Juta ne di Tsi x'aiga Tseè!” témé. ³⁰ A xu a kg'árm tsharàn cgoa tcg'ae Me, a tc'áà dim hii ba sèè a xg'árm tcúú Me. ³¹ Eè xu ko gatà ma ncòj Mea xg'ara ka xu kò qgáí ba nxòo cgae Me, a Gam di qgáían hãakagu Me, a xu a nxãaska sèè a úú Me, síí xu gha xgàù Me ka.

Jeso ba ko xgàùè

(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Eè xu ko tcg'oa ka xu kò Kurene koe guuam khòem Simone ta ko ma tciièm cgoa xg'ae, a xu a chùí Me xgàù sam gha dcéé ka. ³³ A xu a Gologota ta ko ma tciièm qgáim koe síí, ncëe sa ko máá: “Tcúú-c'òás dim qgáí ba,” témé. ³⁴ Gaa koe xu ko hàà ka xu kò Jeso ba tgábian cgoa xg'ae-xg'aeèa qgarian máà, kg'áà am gha ka, igaba ãem ko xám m kam kò xguì i. ³⁵ Xu xgàù Me, a xu a cgúúan ntcòo a qgáía ba q'aa-q'aaku. ³⁶ A xu a gaa koe ntcóò a kòre Me. ³⁷ A xu a tcúúa ba koe Gam di chìbian ka ko kg'uis tcgãya sa tòó, ncëe kò máá: “NCÉEA JESO ME E, JUTA NE DIM X'AIGA BA,” témé sa. ³⁸ A xu a nxãaska cárm ts'ãà-kg'ao tsara Gaam cgoa xgàù, me c'èe ba Gam dim kg'áòm x'òàm xòè za téé, me c'èe ba dxàe xòèa ba za téé.

³⁹ Ne ãe kò ko gaa koe nqáé ne cg'ãèse kg'ui cgoa Me, a nxãa-nxãan tcúú ⁴⁰ a ko máá: “Tsáá ncëe ga ko koma tempele ba kòbea q'aa, a nqoana cárm qãá q'oo koe tshàu me Tsi Tsia, Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne xgàus koe xòá naka kgoarase,” témé.

⁴¹ Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hëè naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëè naka khòè *ne di xu* kaia xu hëéthëè xu ma ncòj Me, a ko máá: ⁴² “C'èe nem kgoara hãa, igabagam ko kgoarasean ka tààè. Iseraele ne dim

† PILATO - Gerika sa ko máá: “nqóòm dim kaia ba” témé. †† ntcúúm ncëem kar ... Gerika sa ko máá: “ntcúúm ncëem kar ncãa sòokuris q'oo koe gam domka kái zi gúú zi ka xhàéè,” témé.

X'aiga Me e, ke méém ncēeska xgàus koe xōa, nxāaska ta gha Gam koe dtcòm ke. ⁴³ Nqarim koem kò tcoma hāa. Ncēè *Nqarim* kò ko tc'ēe Me ne méém ncēeska kgoara Me. 'Tíí ra Nqarim dir Cóa Ra a,' tam ko méé ke," ta xu méé.

⁴⁴ Tsara kò ēe kò Gaam cgoa xgàuèa tsara ts'āà-kg'ao tsara thée gataga ma còe Me.

Jeso ba ko x'óó

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Koaba di x'aèan 12 di koes kò guu a wèém nqđóm koe ntcùu sa xóe a síí dqòa di x'aèan nqoana di koe téé. ⁴⁶ Me kò Jeso ba nqoana di x'aèan ka kaiam dóm cgoa q'au a máá: "Eli, Eli, lama sabakatani?" témé. Ncēe sa ko máá: "Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?" témé. ⁴⁷ Ne ēe kò gaa koe téé-tēe ne ka c'ēe ne kóm Me a máá: "Ncēem khòè ba ko Elija ba tcii," témé. ⁴⁸ Me kò gane ka c'ēe ba kúúga qgóe, a x'úrúan sèe, a síí gaa x'úrúan koe tsəu tshàan ntcāá, a tc'āam koe qhàea tòó, a hàà máà Me kg'áam gha ka. ⁴⁹ Ne c'ēe ne máá: "Qāà, naka ta bóó Elija ba gha hàà kgoara Me sa," témé.

⁵⁰ Me kò Jeso ba gaicara kaiam dóm cgoa q'au, a ba a còo di sa sònòa tcg'òó.

⁵¹ Ka bóó, còrè-nquum dim qgáí ba kò cáim xòè tsara cgoa tòàra q'aase, tc'amaka guu a síí nqāaka téé, me kò nqđó ba cgùru, i nxōán q'aa, ⁵² zi tc'ám zi xgob-ekg'amse, i tc'ároan ncēe kò x'óóa † hāa ne kái ne tcom-tcomsa ne di i x'ooan koe ghùìè. ⁵³ Ne kò Jesom x'ooan koe ghùìèa qāá q'oo koe tc'ám zi koe tcg'oa, a ne a tcom-tcomsam x'áe-dxoom koe tcāà, a kái ne khòè ne koe x'áise.

⁵⁴ Eēm ko ncđo-kg'ao xu dim kaia ba hēe naka gam cgoa kòo hāa a ko Jeso ba kòre xu nqđóm di cgùruan bóò naka ēe ko kúrúse zi hēéthēe e, ka xu kò q'áòs ka tcāàa, a máá: "Tseegukagam kò ncēem khòè ba Nqarim dim Cóa Me e," témé.

⁵⁵ Gataga zi kò kái zi khòè zi ēe koe hàna, a nqúu ka téé a ko bóó. Ncēe kò Galilea koe guu a Jeso ba còò a hààraa zi, hàà zi gha hùì Me ka. ⁵⁶ Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hāa, naka Jakoboa tsara Josefaa tsara ka xòs Maria sa hēe, naka Sebetem ka cóasea tsara ka xòs sa hēéthēe e.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Eē i ko dqòa kam kò qguàm khòèm Arimatea di ba hàà. Cg'òèa ba kò Josefa a, me kò Jesom dim xgaa-xgaase-kg'ao me e. ⁵⁸ Pilatom koem kò síí, a síí Jesom dim tc'áro ba dtcàrà, me Pilato x'áèan tcg'òó máàè mem gha di i. ⁵⁹ Me Josefa ba tc'áro ba sèe, a q'úúm qgáim q'anom cgoa tcám Me. ⁶⁰ A ba a Gam dis tc'áms kəbas koe tcāà Me, ncēe nxōám koem kò tshàoa sa. A ba a kaiam nxōá ba tc'áms-kg'ám koe ghànèa úú, a qđò. ⁶¹ Sara kò Maria Magatalena sa hēe naka Marias c'ēe sa hēéthēe sara tc'ám sa q'óá-kg'amase ntcóoa-ntcōe.

† x'óóa - Gerika sa ko máá: "x'òma hāa," témé.

Kòre-kg'ao xu tc'áms di xu

⁶² Xùrikom cáim ka, *Sabata dim cáim* ko kg'ónòsea máàèm cáim qāá q'oo koe, xu kò kaia xu peresiti xu hēe naka Farasai xu hēéthēe xu Pilatom cookg'ai koe xg'ae, ⁶³ a xu a máá: "Kaia tseè, ncēem kàa-kg'aom kò qanega kg'òèa hāa kam kò ko méé sa xae ko tc'ēe-tc'ēese, ncēem kòo máá: 'Nqoana dim cáim kar gha x'ooan koe tēe,' témé sa, ⁶⁴ ke x'áèan tcg'òó nakas tc'ám sa qarika kòrèè nakam nxāakg'aiga síí nqoana dim cáim ba tcāà, naka xu nxāasega Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu táá síí Gam dim tc'áro ba ts'āà guu, naka xua khòè ne bìrí naka máá: 'X'ooan koem tēea,' témé guu. Ncēes tshùu-ntcōas kháóka ka di sa gha tc'āà dis ka kaisase cg'āè sa ii ke," ta xu méé. ⁶⁵ Me Pilato xqa xu a máá: "Kòre-kg'aoran xao gha úúa, ke qđò naka síí tc'ám sa kòre ēe xao ma q'ana khama ma," témé. ⁶⁶ Xu qđò, a síí tc'ám sa kòre, a tc'àmà-tcēekg'am si, a xu a gaa koe kòre-kg'aoran tòó.

Jeso ba ko x'ooan koe tēe

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 Sabata dim cáim qāá q'oo koe, tc'āà dim cáim di ntcúukg'ai cgoa kas kò Maria Magatalena sa hēe naka c'ēes Maria sa hēéthēe sara qđò a síí ko tc'ám sa bóò.

² Kas kò kúúga kaias cgùrus nqđóm di sa kúrúse, Nqarim dim moengele ba kò nqarikg'ai koe guu a ko xōa khama, a *tc'áms koe* síí, a ba a síí nxōá sa ghànèa dìbi, a gaas koe q'ábà ntcđó. ³ Gam di bóòse-q'ooa ne kò túú-tebem dian khama ii, i kò gam di qgáian tsōàn khama ma *gōya-gōyase* q'úú u. ⁴ Xu kò kòre-kg'ao xu káise q'ád me, a cgùru, a xu a x'óóa khòèan khama ma xgàruku.

⁵ Igabam kò moengele ba khòè sara bìrí a máá: "Táá sao q'ád guu, Jesom ncēe kò xgàuèa hāa ba sao ko qaa sar q'ana ke. ⁶ Ncēe koem káà Me e, ghùìeam hāa, ēem kò mééa khama. Ke sao hàà naka xòòèam kò hāa qgáian bóò. ⁷ Naka saoa ncēeska qhàése qđò naka síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí, x'ooan koem ghùìèa hāa sa, a ncēeska gaxao ka tc'āà a ko Galilea koe qđò. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, témé. Bóò, táá sao c'urú guu bìrí saoar hāa sa," tam méé.

⁸ Sara kò q'áòan hēe naka kaisa qāè-tcaoran hēéthēe cgoa tc'áms koe guu a qhàése tcg'oa, a qàrò a síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí.

⁹ Me Jeso ba gaa x'aè kaga xg'ae cgoa sara a, a máá: "Tsgám saoò!" témé. Sara hàà cgae Me, a nqàrèa ba qgóó, a sara a dqòm Me. ¹⁰ Me nxāaska Jeso ba máá: "Táá q'ád guu, qđò naka síí Tíí qōe ga xu bìrí naka xu Galilea koe qđò, gaa koe xu gha sao-xg'ae Te ke," témé.

Kòre-kg'ao xu dis xàà sa

¹¹ Eē sara khòè sara dàò q'oo koe hāa ka xu kò gaa x'aè kaga kòre-kg'ao xu ka c'ēea xu x'áe-dxoom koe síí, a xu a síí wèè zi gúu zi ēe kò kúrúsea hāa zi kaia xu

peresiti xu koe xàà. ¹² Xu kò kaia xu peresiti xu *khóè ne di xu* kaia xu cgoa xg'ae, a qg'áiku, a xu a ncõo-kg'ao xu kái marian máà, ¹³ a bìrí xu a máá: "'Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ncãa ntcùú ka hàà, a hàà ts'ãà Me, ãe xae ncãa x'ómã hãa ka,' ta méé xao méé.

¹⁴ Ncëes xààs kò ko tc'ãà-cookg'aim ka kómè ne xae gha bìríã tchàno-tchano me, a xae a gha qóman koe tcg'òó xao o ke," ta xu méé. ¹⁵ Xu ncõo-kg'ao xu marian séè a xu a ãe xu kò ma x'áèèa khama ma kúru. Si kò ncëes tchõà sa Juta ne koe tsai-tsaiè, ncëes noosega.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise
(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁶ Xu 11 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Galilea koe sí, ãem kò Jeso ba bìrí xuam xàbim koe. ¹⁷ Eë xu ko bóò Me ka

xu kò dqom Me, igaba xu kò c'ëe-kg'áia xu káise tc'ëe-tc'ëese. ¹⁸ Me Jeso ba hàà cgae xu a bìrí xu a máá: "Wéé qaria ner nqarikg'ai koe hëé naka nqóomkg'ai koe hëéthëé máàèa hãa, ¹⁹ ke xao qõò naka síi *nqóóm di zi* qhàò zi wéé zi kúru, naka zi Tiri xgaa-xgaase-kg'aoan kúru, naka xaoa Xõò ba hëé, naka Cóa ba hëé, naka Tcom-tcomsam Tc'ëe ba hëéthëé xu di cg'òèan cgoa tcguù-tcguu ne, ²⁰ naka xgaa-xgaa ne naka ne wéé zi gúù zi ãer x'áè xaoa hãa zi qgóóa qari. Q'ãa méé xao: Tíi ra gha wéé cáman ka gaxao cgoa hãa, i gha nxãakg'aiga síi kurian di chõò-q'oo tcãà sa ke," tam méé.

MAREKO

Marekom ka góàèa qǎè tchǒà ne,
Jeso Krestem ka

Téé-cookg'ai sa

Marekom di qǎè tchǒà ne ko ncēe kg'uian cgoa tshoa-tshoase ncēe ko máá: "Jeso Krestem di qǎè tchǒàn dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóa ba," témé e, a qhàò zi di ne dtcòm-k'ao ne góá máàèa hǎa.

Ncēes tcgāya sa Marekom ka góàèa hǎa, igabas ko Peterem nxàea hǎa kg'uian ka kg'ui. (Ncēe zi tcee zi ko Marekom ka kg'ui: Tsee 12:12; 13:13; 15:37-39, Kol 4:10, 2Tim 4:11.) Marekom dis tcgāyas koe zi ko gúú zi qháése kúrúse: "kúúga" dim kg'ui ba hēé naka "gaa x'aè kaga" di ba hēé naka "qháése" di ba hēéthēé xu ko ncēes tcgāyas koe kái q'oro tséékaguè.

Gataga ta ko bóò, Jeso ba qarian úúa hǎa sa. Gam di qaria ne ko Gam di xгаа-xgaan koe hēé, naka Gam di qarian ncēm dxāwa tc'ēean koe úúa hǎa koe hēé, naka khóèa nem ko ma gaan di chìbian qgóóa máás koe hēéthēé x'áise.

Jesom kò Gam ka kg'ui nem ko kái-k'aise "Khóèm dim Cóa ba" dim kg'ui ba tséékagu, ncēe ko máá, Nqari Me e, a ba a gaa khoa khòè Me e, témé ba. Hààraa baa, nxāasegam gha hàà Gam di kg'òèan khòè ne tcg'òóa máá, a gane di chìbian koe kgoara ne ka (Mk 10:45).

Mareko ba kò kaisase Jesom kò ko kúrú tsééan koe tcàà tcgáía hǎa, Gam di kg'uian hēé naka Gam di xгаа-xgaan ka hēéthēé tamase.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qǎà
- kúúga, gaa x'aè kaga, qháése

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba Galilea koe
- Jeso ba Jutea koe (10)
- Jeso ba Jerusalema koe (11–13)
- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthēé e (14–16)

Jeso ba Galilea koe (1–9)

Johanem tcguù-tcguu-k'ao di xгаа-xгаа ne
(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

- 1 Jeso Krestem di qǎè tchǒàn dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóa ba.
- 2 Ncēe i ma porofitim Isaiam *dis Tcgāyas* koe ma góásea hǎa khama, a ko máá:
"Bóò, Tirim tchǒà xàà-k'ao bar gha Tsáá cookg'ai koe tsééa úú, ncēe gha síí Tsarim dàò ba kg'ónòna máá Tsi ba.
- 3 Tchàa-xgóós koe ko q'au a ko máá:
'X'aigam Nqari ba tu dàò ba kg'ónòna máá, naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me,' témém dòm ba."

⁴ Me ko nxāaska Johanem tcguù-tcguu-k'ao ba tchàa-xgóós koe hàà, a khòè ne tcguù-tcguu, a ba a chìbia ne koe ne gha tcóóse a tcguù-tcguuès ka xгаа-xгаа ne, nxāasega ne gha gane di chìbian qgóóa mááè ka. ⁵ Me kò wèém nqǒóm Jutea di ba hēé, naka wèé ne khòè ne Jerusalema di ne hēéthēé síí cgae me, a ne a gane di chìbian nxàe, a Jorotane dim tshàam koe tcguù-tcguuè. ⁶ Johane ba kò nqabè c'òò cgoa kúrúèa qgáían hǎa, a khòò dim bàne ba kháóa ba koe qáéa, a kòò tcòmān hēé naka qǎàka di dènean hēéthēé tc'òó. ⁷ A ba a ko Nqarim di kg'uian xгаа-xгаа a ko máá: "Tíí qǎà q'oo koem ko Gaam ēe tíí ka qari ba hàà, ncēe qarian ka nqáé tea hǎa ba, ncēe qámse a nxàbo tcáia ba kgoara gar tc'āò tama ba. ⁸ Tshàan cgoar tcguù-tcguu tua hǎa, igabam gha Gabá Tcom-tcomsam Tc'ēem cgoa tcguù-tcguu tu u," tam méé.

Jesom dis tcguù-tcguuku sa hěé naka kúrúa bóòè sa hěéthěé e

(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Eě xu cárm xu kam kò Jeso ba Galilea di Nasareta koe guu, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe hàà Johanam ka tcguù-tcguuè. ¹⁰ Eěm ko Jeso ba tshàn q'oo koe tcg'oa kam ko nqarikg'aian bóòè i xgobekg'amse, Me Tcom-tcomsam Tc'ěe ba tcíbís khama ii a ko xõa cgae Me. ¹¹ Me kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: "Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóa Tsi ncàma Raa Tsi i, Tsáá koe Ra ko qǎè-tcao," témé.

¹² Tc'ěe ba kò kúúga sée a qǎáka úú Me. ¹³ Me kò 40 cárm qǎáka hãa, a ko satanam ka kúrúa bóòè. A ba a kò gataga qǎáka di kg'oo-coan cgoa hãa, i kò moengelean hàà hùì Me.

Jeso ba ko Gam dis tsée sa tshoa-tshoa

(Mt 4:12-17; Lk 4:14-15)

¹⁴ Eěm ko Johane ba qáé-nquus koe tcǎàèa xg'ara kam kò Jeso ba Galilea koe síí, a Nqarim di qǎè tchòàn síí xгаа-xгаа, ¹⁵ a máá: "X'aè ba hààraa, i Nqarim di x'aian cúu u, ke tu gatu di chìbian koe tcóóse naka qǎè tchòàn koe dtcòm," témé.

Jeso ba ko 4 xu x'aù qgóó-kg'ao xu tcii

(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11)

¹⁶ Eěm kò Jeso ba Galilea dim tshàam qàe koe nqáé, kam ko Simone ba hěé naka Simonem ka qǎesem Anterea ba hěéthěé tsara bóòè, tsara ko c'uisí sa tshàn q'oo koe xaoa tcǎà; x'aù qgóó-kg'ao tsara a kò ii khama. ¹⁷ Me Jeso ba bìrì tsara a a máá: "Xùri Te tsao, kúrú tsao or gha tsao khòè ne qgóó-kg'ao tsao ii ke," témé. ¹⁸ Tsara kúúga gatsara di c'uisian guu a xùri Me.

¹⁹ Eěm ko cg'árése còoka qǎò kam ko Sebetem ka cóasem Jakobo ba hěé naka qǎesem Johane ba hěéthěé tsara bóòè, tsara dxòrom q'oo koe hãa a ko gatsara di c'uisian kg'ónò. ²⁰ Me kò kúúga tcii tsara a, tsara kò gatsara ka xòòm Sebetem ba hěé naka gam koe ko tsée xu khòè xu hěéthěé dxòrom q'oo koe qau, a xùri Me.

Jeso ba ko dxáwa tc'ěean xhàiaгу

(Lk 4:31-37)

²¹ Xu kò Kaperenaume koe síí. Me kò kúúga Sabata dim cárm ka Jeso ba còrè-nquum koe tcǎà, a xгаа-xгаа. ²² Ne kò Gam di xгаа-xгаа-q'boan ka area hãa. Qarian úúam khòèm khamam kò ma xгаа-xгаа ne khama, gane di xu x'aè xгаа-xгаа-kg'ao xu khama tamase.

²³ Gaam x'aèm eem kam kò gane dim còrè-nquum q'oo koe c'ěem khòè ba hãa, cg'ǎè tc'ěean kò úúa ba, me kò q'au a máá: ²⁴ "Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùu sa Tsi ko gatá cgoa tc'ěe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa díí Tsi i sa - Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i," témé.

²⁵ Igabam kò Jeso ba cg'ǎè tc'ěean dqàè a máá: "Nqoo, naka tcg'oa cgae me!" témé. ²⁶ I kò cg'ǎè

tc'ěean khòè ba qarika ntcǎa-ntcǎa, a kaisam q'aum cgoa tcg'oa cgae me.

²⁷ Ne kò wèè ne khòè ne area hãa, a ne a kò tèèku a máá: "Dùútsa gúu saa ncée sa? Kǎbas xгаа-xгаа saa - qarian úúa hãasem ko cg'ǎè tc'ěean ga dqàè i kom-sana Me ka!" témé. ²⁸ I kò kúúga nxàea ba wèem xg'aekum Galilea dim koe qhàésega tsǎi-tsǎise.

Jeso ba ko kái khòèan kg'òèkagu

(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

²⁹ Eěm ko còrè-nquum koe tcg'oa kam kò Simonea tsara Anterea tsara x'aé koe síí tcǎà, Jakoboa tsara Johanea tsara cgoa. ³⁰ Si kò Simonem ka c'uisse sa cgùrukagu si kos tcìis ka qgóóèa, xu kò Jeso ba gaa x'aè kaga gas ka bìrì. ³¹ Me kò hàà, a hàà tshàua sa koe sée a ghùì si. Si tcii sa guu si, si tshoa-tshoa a tséea máá ne.

³² Eěm dqòam ka, cárm ko tcǎà ka ne kò wèè khòèan tsàako Gam koe óá, dxáwa tc'ěean úúa hãan ga hěéthěé e. ³³ Ne kò wèem x'aé-dxoom di ne khòè ne nquu-kg'ám koe xg'aea hãa. ³⁴ Me kò Jeso ba kái ne eè ko tǎáka zi tcii zi tsàara hãa ne kg'òèkagu, a kò gataga kái dxáwa tc'ěean xhàia tcg'òò cgae ne, a kò táá dxáwa tc'ěean kgoara máá i kg'ui, q'ǎa Mea i kò hãa khama.

Jeso ba ko Galilea koe xгаа-xгаа

(Lk 4:42-44)

³⁵ Kaisa ntcùúkg'ai cgoa, qanega i ntcùú u kam kò Jeso ba tée a c'ěem qgáim nqooa hãam koe qǎò, a ba a síí gaa koe còrè. ³⁶ Xu kò Simone ba hěé naka gam cgoa kò hãa xu khòè xu hěéthěé xùri Me. ³⁷ A xu a eè xu ko hòè Me ka bìrì Me a máá: "Wèem khòè ba ko qaa Tsi," témé. ³⁸ Me bìrì xu a máá: "Hààn xae cúuse hãa xu x'aé-coa xu koe qǎò, nakar gha nxàasega gaa koe thée síí xгаа-xгаа; gaan domkagar hààraa hãa ke," témé.

³⁹ Me kò wèem Galileam koe qǎò te, a gane di xu còrè-nquu xu koe Nqarim di kg'uiian xгаа-xгаа, a dxáwa tc'ěean xhàiaгу.

Jeso ba ko lepero dis tcii sa tsàaram khòè ba kg'òèkagu

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰ Me kò lepero dis tcii sa tsàaram khòè ba hàà cgae Me, a hàà qgom-tsi-quri a còrè Me a máá: "Tc'ěe Tsi kòò ne, Tsi ga kúrú ter q'ano," témé. ⁴¹ Me kò Jeso ba thòò-xama máá me, a tchoanà tshàu a qgóó me, a bìrì me a máá: "Gatàr ko ma tc'ěe, ke q'ano," témé. ⁴² Kas kò tcìis lepero di sa kúúga kaà cgae me, me q'ano. ⁴³ Me kò Jeso ba qarika x'aè me, a ba a tcg'òò mem qǎò, ⁴⁴ a bìrì me a máá: "Q'ǎa, naka táá cúí khòè ga c'ěe gúu ga bìrì guu! Igaba mée tsi qǎò naka síí perezitim koe x'aíse, naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka síí dàòà-mááku zi tcg'òò, ncèem kò Moshe x'aèa hãa zi, x'aís iise khòè ne koe," témé. ⁴⁵ Igabam kò gaam khòè ba tcg'oa a qǎò te a ba a tshoa-tshoa a wèè za ga nxàe e. Me kò gaas gúus domka Jeso ba tààè, x'aéan q'oo koem gha kgoarasea hãase qǎò tean ka, iga-

bagam ko nqoo-nqoosa zi qgàì zi koe hãa. Ne kòo khòè ne qanega wèè za guu a hàà cgae Me.

Jeso ba ko nq̄ara hãam khòè ba kg'òèkagu
(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

2 Cg'orò xu cárm xu q̄áá q'oo koem kò Jeso ba gaicara Kaperenaume koe síí, ne kò khòè ne x'áé koem hàna hãa sa kóm. ² Ka ne kò kái ne khòè ne gaa koe xg'aea, i kò kòm ga káà a, nquu-kg'ám koe ga igaba, Me kò Nq̄arim dim kg'ui ba xгаа-xгаа ne. ³ Ka xu kò 4 xu khòè xu hàà, khòèm nq̄ara kò hãa ba ko qg'óóa mááku a óágara xu. ⁴ Eè xu ko Gam koe úúa ba ka tààè, khòè ne di kái-q'ooan ka, ka xu kò nxãaska èem kò Jeso ba hànam qgáim di tchànoan cgoa nquum tçobe chùrù, a xu a èem khòèm nq̄ara kò hãam kò xòòèam tcoà ba qám. ⁵ Eèm ko Jeso ba gaxu di dtcòm̄an bóò kam kò nq̄ara hãam khòè ba bìrì a máá: "Tiri cóaè, chibia tsi tsi qg'óó máàèa," témé.

⁶ Xu kò x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu gaa koe ntc'óoa-ntc'oe, a ko tcáóa xu q'oo koe tc'èe a ko máá: ⁷ "Dùúska ba koáé ncèem khòè ba ncèeta mééa máá? Nq̄ari ba m ko cóè! Díí ba ga khòèan chibian gaan di qg'óóa máá, Nq̄arim cúí Me e ka?" ta tc'èe.

⁸ Me kò Jeso ba qháése gatà xu ma tcáóa xu koe tc'èea hãa sa bóò, a ba a tèè xu a máá: "Dùús domka xao ko èe zi gúù zi tcáóa xao q'oo koe tc'èea máá? ⁹ Ndaka nea thamkaà? Khòèm nq̄ara hãa ba bìrì a máá: 'Chibia tsi tsi qg'óó máàèa,' témé, kana máá: 'Tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia q'òò,' témé saa? ¹⁰ Igabar gha x'ái xao o, xao gha nxãasega q'ãa, Khòèm dim Cóá ba nq'óokg'ai koe qarian úúa hãa sa, khòèa nem gha chibian qg'óóa máá di i," témé. A ba a nq̄ara hãam khòè ba bìrì a máá: ¹¹ "Bìrì tsir ko a ko máá: tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áéa tsi koe dìbi," témé.

¹² Me kúúga qháése tèe a ba a gam dim tcoà ba sèè, a wèè ne khòè ne cookg'ai koe tcg'oa, ne wèè ne khòè ne are, a ne a Nq̄ari ba dqom̄ a máá: "Ncèeta iis gúù sa ta qanega bóò ta ga hãa," témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Me Jeso ba gaicara tshàam qàe koe síí, ne kò kái ne khòè ne hàà cgae Me, Me tshoa-tshoa a xгаа-xгаа ne. ¹⁴ Eèm ko gaa koe guu kam kò Lefi ba bóò, Alefaiom dim cóá ba, me marian ko sèèa xg'ae-xg'aeem nquum koe ntc'óoa-ntc'oe. Me bìrì me a máá: "Xùri Te," témé. Me tèe a xùri Me.

¹⁵ Eèm Jeso ba hãa a ko Lefim dim nquum koe tc'óó, ka i kò kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hèé naka chibi-kg'aoan hèéthèé tc'óó cgoa Me, Gabá hèé naka Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hèéthèé cgoa; kái ne khòè nea kòo xùri Me khama. ¹⁶ Eè xu kò x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu Farasai di xu bóò Me mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hèé naka chibi-kg'aoan hèéthèé cgoa ko tc'óó, ka xu kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tèè a máá: "Dùús domka ba ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hèé naka chibi-kg'aoan hèéthèé cgoa tc'óóa máá?" témé.

¹⁷ Eèm ko Jeso ba ncèe sa kóm kam kò máá: "Eè tsàa tama ne khòè nea naakan qaa tama, igaba èe ko tsàa ne ko qaa a. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ka," témé.

Jeso ba ko tc'óoan carasean ka tèèè
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸ Nxãaska xu kò Johanem di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hèé naka Farasai xu di xu hèéthèé tc'óoan carase. Ne kò c'èe ne khòè ne Jeso ba síí cgae a tèè Me a máá: "Dùús domka xu ko Johanem di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hèé naka Farasai xu di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hèéthèé tc'óoan carasea máá, igaba xu Tsari xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tc'óoan carase tama?" témé.

¹⁹ Me Jeso ba xça ne a máá: "Sèè-kg'aom kò gam di ne cg'áè-kg'ao ne cgoa hãa ne nea gha ntama tc'óoan carase? Eèm sèè-kg'aom ko qanega gane cgoa hãa x'aè ka ne cuiskaga tc'óoan carasea hãa tite. ²⁰ Igabam gha x'aè ba hàà, èem gha ko sèè-kg'ao ba gane koe sèèa tcg'òòè ba; gaam cárm ka ne gha nxãaska tc'óoan carase.

²¹ "Cúí khòè ga káà a, k̄abam qgáí ba gha nciím cgoa nqàba a; gatà i kòo hèé nem gha k̄abam qgáí ba nciím koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càuse. ²² Gataga i khòèan káà a, k̄aba g'óéan gha ncií zi khòo dtc'òbè zi koe qg'oe e. A ncèè gatà i kòo hèé ne i gha g'óéan dtc'òbè zi tòà, i gha g'óéan ntc'ãa, zi dtc'òbè zi tòàra q'aase. Igaba méé i k̄aba g'óéan k̄aba zi khòo dtc'òbè zi koe qg'oeè," tam méé.

Sabata dim cárm dis tèè sa
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

²³ C'èem cárm Sabata dim kam kò Jeso ba ko mabere di xu xhárà xu xg'aeku koe q'òò, xu Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tshoa-tshoa a ko maberean di tcúúan tcuù. ²⁴ Xu Farasai xu bìrì Me a máá: "Bóò, dùúska xu ko Sabata dim cárm ka x'áèan koe kgoara máàè tama sa kúrúa máá?" témé.

²⁵ Me bìrì xu a máá: "Qanega xao gáé nxárà ta ga hãa Dafitem xg'ao kúrús ka? Eè xu kò gabá hèé naka gam ka c'èe xu hèéthèé xàbà hãa a kòo c'èe gúúan tcào ka xu kò kúrú sa. ²⁶ Nq̄arim dim nquum koem kò ma tcãa sa, Abitarem kò kiam peresiti ba ii x'aè ka, a ba a gam ka c'èe xu cgoa ts'ee-ts'eekg'aièa pérean tc'óó, ncèe peresiti xu ka cúí ko tc'óóè e, ncèe gabá hèé naka èe hãa cgoa mea xu hèéthèé kò tc'óóan gaan di kgoara máàèa tama a," témé.

²⁷ A bìrì xu a máá: "Sabata dim cárm ba khòèan kúrúa máàèa, i khòèan Sabata dim cárm ba kúrú máàèa tama. ²⁸ Khamam Khòèm dim Cóá ba Sabata dim cárm koe ga igaba X'aiga Me e," témé.

Khòèm nq̄ara tshàua ba
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

3 Me kò gaicara còrè-nquum koe síí tcãa. Me kò nq̄ara tshàua hãam khòè ba gaa koe hãa. ² Xu kò Farasai xu xaèa kg'ónò Me, a bóò Sabata dim cárm kam

gha gaam khòem òe nqara tshàua hãa ba qãekagu sa, nxãasega xu gha chibi-chibi Me ka. ³ Me kò òe nqara tshàua hãam khòe ba bìri a máá: “Tèe naka tsia sí khòe ne cookg'ai koe téé,” témé.

⁴ Me kò bìri xu a máá: “Sabata dim cárn ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qãèan kúrú saa kana cg'ãèan kúrú saa, khòe ba kg'òekagu saa kana cg'òo me saa?” témé. Igaba xu kò kg'ama nqoo. ⁵ Me kò xgòàse bóò ne, a ba a gane di qari tcúúan ka thòò-tcaoa hãase khòe ba bìri a máá: “Tchoanà tshàua tsi,” témé. Me kò khòe ba tshàua ba tchoanà, i tshàua ba kabise a qãè. ⁶ Xu kò Farasai xu tcg'oa, a xu a x'aigam Herotem di xu tséé-kg'ao xu cgoa xg'ae a qg'áiku, nta xu gha ma Jeso ba cg'òo sa.

Jeso ba ko tshàm qàe koe kái ne khòe ne kg'òekagu

⁷ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa tshàm koe sí, ne kò kái ne khòe ne Galilea koe guu a xùri Me. Eè ne ko wèe zi èem kòò kúrú zi kórn, ka ne ko kái ne khòe ne Jutea koe hée, naka Jerusalema koe hée, naka Itumea koe hée, naka Jorotane ka ncii za hée, naka Ture koe hée naka Sitone koe hée hée guu a hàà cgae Me. ⁹ Me Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìri xu dxòò ba kg'ónòa máá Me, khòe ne dis xg'aes domka, táa ne gha nxãasega qãea cg'òo Me ka. ¹⁰ Kái ne khòe nem kò kg'òekagua hãa, khama ne kòò òe kò tcii hãa ne dqùria sí, sí ne gha qg'óo Me ka. ¹¹ Eè ne kòò cg'ãè tc'èean ka tcãà cgaeèa ne bóò Me ne ne ko cg'áé a q'au a máá: “Nqarim di Tsi Cóa Tsi i,” témé. ¹² Me kaisase dxãwa tc'èean dqàè, táa i gha c'èe ne bìri dìim ii sa ka.

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nxará tcg'òò (Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³ Me Jeso ba xàbì ba q'ábà qàò, a ba a Gam ko tc'èe xu tcii, xu Gam koe hàà. ¹⁴ Me 12 xu nxará tcg'òò a x'áé úú-kg'ao † xu ta ma tcii xu, Gam cgoa xu gha hãa ka, a xu a tséé a Nqarim di kg'uian qòokagu, ¹⁵ a dxãwa tc'èean xu gha xhàigu di qarian máàè.

¹⁶ Ncèe xua kò: Simonem ncèem kò Petere ta ma tcii ba hée, ¹⁷ Sebetem ka cóasem Jakobo ba hée, naka Jakobom ka qòesem Johane ba hée (ncèem kò Boaneregese dis cg'òè sa máà tsara; ncèes cg'òè sa kòò máá: ‘Túú tebean di tsara cóa tsara a,’ témé), ¹⁸ Anterea ba hée, naka Filipi ba hée, naka Baretolomaio ba hée, naka Mataio ba hée, naka Tomase ba hée, naka Alefaiom ka cóasem Jakobo ba hée, naka Tadaio ba hée, naka Simonem (ncèe kò tòókuan x'ãà máá ba) hée, ¹⁹ naka Jutase Isekariotem (ncèe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba) hée hée xu u.

Jeso ba ko Belebulem ka xгаа-xгаа (Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Me nxãaska Jeso ba *dibi a sí* nquum q'oo koe tcãà. Ne gaicara kái ne khòe ne xg'ae, xu Gabá hée naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hée hée péréan tc'òò

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko “apostolo” témé.

ka tààè. ²¹ Eè ne ko Gam x'áé di ne ncèe sa kórn, ka ne ko sí tcee tcg'òò Me, tc'èea ba nxana hãa, ta ne kò tc'èea hãa khama.

²² Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu Jerusalema koe kò guu hãa xu hàà máá: “Belebulem kam hãa cgaeèa, a ko dxãwa tc'èean dim x'aigam cgoa dxãwa tc'èean xhàigu,” témé.

²³ Me Jeso ba tcii ne, a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne, a máá: “Ntama ba ga ma satana ba c'èem satana ba xhàigu? ²⁴ X'aian kò q'aa-q'asea hãa ne i cuiskaga èe x'aian hãa tite. ²⁵ X'áém kò gataga q'aara hãa nem cuiskaga èem x'áé ba hãa tite. ²⁶ A ncèe satanam kò cúia ntcoeku cgoase a q'aara hãa nem cuiskaga tééa hãa tite, igabam ko chòò-q'oo koe sí. ²⁷ Igabam c'èem khòe ba cuiskaga qarim khòem dim nquum koe tcãà, naka gam di zi gúú zi ts'ãà hãa tite, kg'aia méem èem khòem qari ba qáea ntcòò. Nxãaska cúigam gha nquua ba q'oo koe tcãà a gam di zi gúú zi ts'ãà.

²⁸ Tseegukar ko bìri tu u: Khòe ne gha wèe chibia ne koe hée naka wèe cg'ãè kg'uian kg'ám q'ooa ne koe ko tcg'oa koe hée hée qg'óo máàè. ²⁹ Igaba èe ko Tcomtcomsam Tc'èem ka cg'ãèe kg'ui nea chòò tamase qg'óo-máákuan hòò tite, igaba ne chòò tamase chibi-ga ne e,” tam méé. ³⁰ “Cg'ãè tc'èea nem úúa,” ta ne mééa domkam Jeso ba ncèeta mééa.

Jesom di ne qhàò ne (Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

³¹ Jesom ka xòò sa hée naka qòese ga xu hée hée kò hàà, a hàà tchàa koe téé, a c'èem khòe ba tséé, me sí Jeso ba tcii. ³² Ne kò kái ne khòe ne ntcòòa nxama-nxama Mea hãa khama ne máá: “Bóò, saò sa hée naka Tsáa qòe ga xu hée hée tchàa za tée a ko dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” témé.

³³ Me xoa ne a máá: “Tiris xòò sa díi saa, xu Tíi qòe ga xu díi ga xua?” témé. ³⁴ Me èe kò ntcòòa nxama-nxama Mea ne ntcàà, a ba a máá: “Ncèea Tiris xòòs ga si i, a Tíi qòe ga xu u. ³⁵ Wèem khòem èe ko Tirim Nqarim nqarikg'ai koe hànám ko tc'èe sa kúrú ba Tíi qòem ga me e, a Tíi qòes ga si i, a gataga Tiris xòòs ga si i,” tam méé.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa (Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

4 Me gaicara tshoa-tshoa a tshàm qàe koe xгаа-xгаа. Si kò kaias xg'ae sa qàea ba koe hãa, Me dxòrom q'oo koe tcãà a tshàm qàe koe sí ntcòò, si kò wèes xg'ae sa tshàm-kg'ám koe gómankg'ai koe téé-tée. ² Me kái zi gúú zi xгаа-xгаа ne sere-sere zi cgoa, a ba a Gam di xгаа-xgaan koe máá:

³ “Komsana méé tu. Xhàrà-kg'ao ba kò qòò a sí xhàrà.

⁴ Èem ko xhàrà ka i kò c'èe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, zi tsará zi hàà tc'òò o.

⁵ I c'èe cgùrian nxòá-kg'ai di qgàian koe tcheè, ncèe kái górn kò káa a koe. I kò kúuga qháese tsòm, górn ne kò kaisa tama khama. ⁶ Eès ko cárn sa qàò ka i ko

gaa tsqman dào, a i a kò tpe ga i kò úú tama khama nqai.

⁷ I c'ée cgùrian dxàman hàna qgài koe tcheè, i dxàman kai, a chúu-chuu u, i táá tc'óoan kúrú.

⁸ I c'ée cgùrian qàè góman koe tcheè, a i a tc'óoan kúrú, èe i ko qhúí a ko kai ka i c'èean 30 khama noo, i c'èean 60 khama noo, i c'èean 100 khama noo tc'óoan kúrú.

⁹ Me Jeso ba máá: "Eè tceean úúá hãa ba méém kóm," témé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

¹⁰ Eém cúíá hãa ka xu kò 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hée naka c'ée ne èe kò gaa koe hãa ne héeéthée sere-sere zi ka tée Me. ¹¹ Me kò birí ne a máá: "Gatua máàèa, chómsea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi tu gha q'áa sa. Igaba gane èe tchàa za hãa ne koe i ko wée gúúan ga sere-sere zi cgoa nxará xg'aeè. ¹² Nxãasega 'ne gha wée x'aèan kaga bóò igaba ne bóò q'áa tite ka. A ne a gha wée x'aèan kaga kóm igaba ne kóma q'áa tite, Nqarim koe ne ko kabise a qgóóá máàè ne cúí ga a gha ii."

¹³ Me birí ne a máá: "Ncées sere-sere sa tu gáé kóma q'áa tama? Kháé tu gha nxãaska c'ée zi sere-sere zi ntama kóma q'áa?"

¹⁴ Xhàrà-kg'ao ba ko kg'ui ba xhàrà.

¹⁵ C'èè ne khòè nea dàòm qàe koe kò tcheèa hãa cgùrian khama ii, ncée kg'uim xhàràèa koe. Eè ne ko kóm me kagam ko kúúga satana ba hàà, a hàà kg'uim èe gane koe xhàràèa hãa ba séèa tcg'òó.

¹⁶ Ne c'èe ne khòè ne nxóán hàna qgài koe kò tcheèa hãa cgùrian khama ii. Nxãa nea ncée kg'ui ba ne ko kóm ne ko kúúga qàè-tcaoan cgoa hàakagu me ne e, ¹⁷ igaba ne káà tpe ne e khama ne ko xóm x'aè séè a hãa, a ne a èe i ko kg'uim domka xháéa ne kana xgàrakuan hàà ne ne ko qháésega cg'áé.

¹⁸ "C'èe ne khòè nea èe dxàman koe tcheèa hãa cgùrian khama ii. Gane èe kg'ui ba kóma ne ne e, ¹⁹ igaba kg'òès dí zi xháé zi hée, naka qguù sa ncàman hée, naka c'èe zi gúú zi ncóoan héeéthéea kò tcãa cgae ne, a kg'ui ba chúu-chuu, me táá tc'ároan kúrú.

²⁰ "C'èea ne qàè góman koe kò xhàràèa cgùrian khama ii. Nxãa ne ko kg'ui ba kóm a ne a ko dtcòma mááse me, a ne a ko tc'ároan kúrú, i c'èean 30, i c'èean 60, i c'èean 100 ne ne e."

X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús dis sere-sere sa

(Lk 8:16-18)

²¹ Me birí ne a máá: "Díina ga x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa gãbas cgoa xoaba-kg'ai, kana kgàrom dòm q'oo koe tòó? Tseeguan kagas gha téé-q'ooa sa koe tòóè! ²² Wées gúús èe chómsea hãa sa gha x'áise, si gha èe qàbi-kg'aièa hãa sa, xgòre-kg'aiè khama. ²³ Khòèm èe tceean úúá hãa ba méém kóm," témé.

²⁴ Me birí ne a máá: "Qàèse tu komsana! Eè tsi tcg'òóá hãas tc'áò-tc'áò sa gaas máàè tsi ghas ga si i, a tsi a gha gataga càua máàè si. ²⁵ Wèém khòèm èe úúá hãa ba gha káian máàè. Me gha èe gúú úú tama ba, èem úúá hãa gúú-coan ga séè cgaeè khama," tam méé.

Tsqmkom cgùrim dis sere-sere sa

²⁶ A ba a máá: "Nqarim di x'aia nea ncèeta ii: 'Khòèm góman koe cgùri ba xhàrà hãam khama i ii, ²⁷ ncèe ko ntcúú ka x'óm a ko koaba ka tée, me cgùri ba ko cúí-a-ga kai, gam c'úúá hãase. ²⁸ Góm ba kò cúíga kg'ama tc'óoan kúrú: kg'aian ko tsqman a qhúí, a ba a kai, a x'òan kúrú, i x'òan tc'ároan kúrú. ²⁹ Eè i ko tc'óoan x'áé kaga i ko tcuùè, tcuù di x'aè ne hààraa khama," tam méé.

Mosetara dis hiis di cgùrian dis sere-sere sa

(Mt 13:31-32, 34; Lk 13:18-19)

³⁰ A ba a máá: "Nqarim di x'aia nea gha dùús cgoa nxará xg'aeè, kana dùútsa sere-seres cgoa ia gha nxará xg'aeè? ³¹ Mosetara *dis hiis* dim cgùrim khama i ii. Ncèè cgùrian kò ko góman koe xhàràè nem wée cgùrian nqóomkg'ai di kaga cg'aré me e. ³² Igaba èem kò xhàràè nem ko tsqman, a kaias hiis xhàrà di sa kúrú, a kaia nxãan kúrú, i gha nqarimkg'ai di tsaràn hàà gas di sóman koe nquuan kúrú," tam méé.

³³ Jeso ba kò kái zi sere-sere zi tséékagu, a kg'ui ba birí ne tc'áò-tc'áòs èe gane ko kóma q'áas cgoa.

³⁴ Táám kò cúí gúú ga gane cgoa kg'ui, sere-serean tséékagu tamase, igabam ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoam kò cúíá hãa ka wées gúú sa qàèse birí xu.

Jeso ba ko tc'áá ba téékagu

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵ Me gaam cárn èem dim dqòam ka birí xu a máá: "Hàà naka xae c'èem xòèm tshàam dim za tchoaba," témé.

³⁶ Xu kò khòè ne gaa koe qau, a xu a èem kò hãam dxòrom q'oo koe tcãa, zi kò gataga thée c'èe zi dxòro zi gaa koe hàna.

³⁷ Me kò kaim tc'áá ba tée, i tshàam di qhonèan qùbise a dxòrom q'oo koe tcãa, me dxòro ba cg'oè ka hée. ³⁸ Igabam kò Jeso ba dxòrom kháo koe hàna, a tcgábí ba dcãa a x'óma xòe. Xu ghùí Me, a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tom xae ko igaba i gáé Tsáá koe gúú méé tama?" témé.

³⁹ Me tée a ba a tc'áá ba dqàè a tshàa ba birí a máá: "Nqoo naka kgàè!" témé. Me tc'áá ba téé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

⁴⁰ Me tée xu a máá: "Dùús domka xao ma q'aea? Dtcòman xao gáé úú tama?" témé.

⁴¹ Xu kaisase q'áò, a xu a téeeku a máá: "Dùútsa khòè ba gáé ncèe ba? Tc'áán ga hée naka tshàan ga héeéthée ka ko komsanaè ba?" témé.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean úúam khòè ba qāèkagu
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

5 Xu tshàa-dxoom ka c'ēe xòèa ba za tchoaba, Gerase ne dim nqōóm xòè koe. ² Eēm ko Jeso ba dxòrom koe tcg'oa, kam ko cg'āè tc'ēean kò úúa hāam khòèm cgoa xg'ae, tc'ām zi xòè koe kò guua hāa ba. ³ Tc'ām zi koe kò x'āèa hāa ba, ncēe khòè ne kò qáea ba ka tààèa hāa ba, qano di xu tau xu cgoa ga igaba. ⁴ Kái-kg'aisem kò ko tshàua ba koe hēé naka nqàrèa ba koe hēéthēé qano cgoa qáea ntcòòè, igabam kò ko qhòem m, a ba a nqàrè di qanoan khòè q'aa. Cúí khòè ga kò káa a ncèè me i ga di qarian kò úúa hāa a. ⁵ Ntcùú ba hēé naka koaba ba hēéthēém kò ko tc'ām zi hēé naka xàbì xu koe hēéthēé q'aua te, a ko nxōán cgoa thòò-thòose. ⁶ Eēm ko Jeso ba nqúú ga ii a ko bóò, kam kò qgóea síí, a síí cookg'iaia ba koe qom, ⁷ a kaisase q'au a máá: "Jesoè, kaisase tc'ámáka hànám Nqarim di Tsi Cóa Tseè, dùú sa Tsi ko tíí cgoa tc'ēe? Nqarim cgoa ra ko gaise Tsi a ko máá, táá xgàra te guu," témé. ⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: "Ncēem khòèm koe tcg'oa, tsáá cg'āè tc'ēe tseè!" témé. ⁹ Me nxāaska Jeso ba tēè me a máá: "Cg'òèa tsi diíá?" témé. Me máá: "Cg'òèa te Milione e, kái xae e khama," témé. ¹⁰ Me kaisase Jeso ba dtcàrà, táám gha èem qgáim koe xhàiaгу xu ka. ¹¹ Kái zi xgúu zia kò xàbim dxùukg'ai koe hāa a ko dxòò. ¹² Ka i ko dxāwa tc'ēean Jeso ba dtcàrà a máá: "Xgúuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a, kgoara máá ta a naka ta gaan koe tcāà," témé. ¹³ Me cg'āè tc'ēean kgoara máá i tcg'oa, a i a síí xgúuan koe tcāà, i èe xgúuan ncēe kò 2,000 khama noo o, kari-karisea xōa a síí tshāam koe tcāà a toh. ¹⁴ Eē kòò xgúuan kòre xu khòè xua kò bèe a qgóé a síí x'áé-dxooan koe hēé naka x'áé-coa xu koe hēéthēé xàa a. Ne kò khòè ne èe kúrúsea hāa sa hàà bóò. ¹⁵ Eē ne ko Jesom koe hàà ka ne kò èe kò dxāwa tc'ēean úúa hāam khòè ba bóò, me gaa koe ntcōóa-ntcōe, a qgáian hana, i tc'ēea ba qāè e, ka ne kò q'ád. ¹⁶ Gane èe kò èe kúrúsea hāa sa bóò ne kò dxāwa tc'ēean kò úúam khòèm koe hēé naka xgúuan koe hēéthēé kúrúsea hāa sa khòè ne bìrí. ¹⁷ Ne tshoa-tshoa a Jeso ba dtcàrà, gane dim nqōóm koem gha tcg'oa sa. ¹⁸ Eēm ko Jeso ba dxòrom koe tcāà kam kò èe kò dxāwa tc'ēean ka tcāàèa hāam khòè ba Gam cgoam gha qōò sa dtcàrà Me. ¹⁹ Igabam kò Jeso ba táá kgoara máá me Gam cgoa qōò ne, a bìrí me a máá: "Dibi x'áea tsi koe, tsari ne khòè ne koe, naka tsia síí X'aigam nta noose kúrú máá tsia hāa sa hēé naka nta noosem thòò-xama máá tsia hāa sa hēéthēé ka bìrí ne," témé. ²⁰ Me kò khòè ba wèè xu x'áé-dxoo xu èe kò Dekapolise koe hāa xu koe qōò te a Jesom gam koe kúrú hāa zi gúú zi kaisa zi ka tshoa-tshoa a khòè ne bìrí, ne wèè ne khòè ne are.

Jairom ka cóase sa hēé naka khòès Jesom dim qgáí ba
kò qgóó sa hēéthēé e
(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹ Eēm ko Jeso ba dxòrom cgoa tshāam ka ncíi za ka xòèa ba koe tchoaba, ka ne kò kái ne khòè ne Gam koe xg'ae, Me kò tshāam dxùukg'ai koe téé-tēe. ²² Me kò c'ēem khòèm, còrè-nquum di xu tc'āà-cookg'ai xu ka c'ēe ba hàà, Jairo ta kò ko ma tciiè ba, a ba a èem ko Jeso ba bóò ka nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé. ²³ A kaisase dtcàrà Me a máá: "Tiris cóás cg'áré sa x'òos qàe koe hāa, ke cgómna hàà naka Tsia tshàua Tsi tòò cgae si nakas gha nxāasega qàe naka kg'òè," témé. ²⁴ Me tēe a qōò cgoa me, ne kái ne khòè ne xùri Me, a ne a nqorú Me. ²⁵ Si kò thēé c'ēes khòès 12 kurian kò úúa hāa a ko xòh x'aèse nxoean hòò sa hāa, ²⁶ ncēe kò kái kurian sèè a ko naakan koe tsoòse sa, a kò wèè gúuan èes úúa hāa ga tséékagu, qāèkaguses gha ka, igabagas kò táá qāè, i kò gaas di tciiàn càuse. ²⁷ Eēs ko Jesom ka kóm, kas kò kái ne khòè ne xg'aeku koe guu a hàà Jesom kháo koe tcāà, a sa a èem kò hànám qgáim di xgám-kg'aman qgóó. ²⁸ Gas kas kò bìrise a máá: "Ncēè Gam dim qgáí bar kòò qgóó ne cúigar gha qāè," témé. ²⁹ Si Gam dim qgáí ba qgóó, i kò gaa x'aè kaga gas di tciiàn kaà, si cg'áé-q'ooa sa koe xám ncāas gas di tciiàn koe tsoòè sa. ³⁰ Me Jeso ba qarian ncāa tcg'oa cgae Me sa qháesega xamā q'āa. A ba a kabise khòè ne koe a máá: "Dií na ncāa qgáia Te qgóó?" témé. ³¹ Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xoa Me a máá: "Khòè ne ma xg'ae cgae Tsia hāa sa Tsi ko bóò, igaba Tsi ko tēè diín qgóó Tsia hāa sa!" témé. ³² Me Jeso ba ntcāà, diín èes gúú sa kúrú hāa sam gha bóò ka. ³³ Si nxāaska khòè sa èe kúrúse cgae sia hāa sa bóò q'āa, a sa a hàà nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé q'áòan cgoa, a wèè tseeguan bìrí Me. ³⁴ Me bìrí si a máá: "Tiri si cóa seè, sari dtcòma nea qāèkagu sia, ke tòókuan cgoa qōò naka sia sari xháéan koe tcg'oa," témé. ³⁵ Eēm qanega hāa a ko khòè ne cgoa kg'ui, ka ne kò c'ēe ne *Jairom ncēe kò còrè-nquum dim tc'āà-cookg'aim dim nquum koe kò guua hāa ne hàà*, a ne a máá: "Tsáá xuú sa ncāa x'óó, ka tsia ko dùús domka xgaa-xgaa-kg'ao ba qanega xhōe-xhōea máá?" témé. ³⁶ Igabam kò Jeso ba táá nqábé kg'uian èe kòò kg'uiè e, a ba a còrè-nquum dim tc'āà-cookg'ai ba bìrí a máá: "Táá q'ád guu, kg'amaga méé tsi dtcòm," témé. ³⁷ A ba a kò táá c'ēe khòè ga kgoara máá i xùri Me, Petere ba hēé naka Jakobo ba hēé naka Johanem Jakobom ka qōese ba hēéthēé xu ka oose. ³⁸ Eē xu ko còrè-nquum dim tc'āà-cookg'aim dim nquum koe síí tcāà, kam ko Jeso ba bóò zi gúú zi qāè tama, ne ko khòè ne q'aua kg'aeku a ko xòò. ³⁹ Me tcāà a síí bìrí ne a máá: "Dùús domka zia gúú zi qāè tama, tu ko kg'aeku, a ko xòò? Cóa sa x'óó tama a x'òma hāa ka," témé. ⁴⁰ Igaba ne kò kg'āè Me. Me wéa ne ga tcg'òò, a ba a cóás ka xòò ba hēé, naka xòò sa hēé naka èe kò Gam cgoa hāa xu xgaa-xgaase-kg'ao xu nqoana xu hēéthēé sèè a cóás kò hāa koe tcāà cgoa ne.

⁴¹ Me tshàua sa koe qgóó si, a birí si a máá: “Talita kumi!” témé. Ncêe sa ko máá: “Cóa seè, tõe tar ko sáá ka méé,” témé.

⁴² Si gaa x'aè kaga cóá sa tõe a sa a qõòà te (12 kuri si i kò ii). Eès ko ncêe sa kúrúse ka ne kò kaisase are.

⁴³ Me Jeso ba qarika q'áa-q'áa ne, táá ne gha cúí khóè ga ncêes gúús ka q'áakagu sa. A ba a birí ne a máá: “C'êe gúú máà si nakas tc'óó,” témé.

Jeso ba ko Nasareta koe xguè

(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

6 Jeso ba kò ãem qgáí ba tcg'oaragu, a Gam dim x'áé-dxoom koe síí, xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ² Me kò Sabata dim cárn ka tshoa-tshoa a corè-nquum koe xгаа-xгаа. Ne kò kái ne ãe kò kóm Me ne kaisase are a máá: “Ncêem khóè ba wèe zi ncêe zi nda hòòà? Dùútsa tc'êe saa ncêe Gam máàèa sa, ncêem ko kaia tséean are-aresa ga kúrú sa?” ³ Kháé ncêe ba gáé xom-kg'aom tama baa, Marias ka cóáse ba, Jakobo ba hée, Josefa ba hée, Jutase ba hée, naka Simone ba hée hée xu ka káimkhoe ba. Gam ka qõe-sea zi gáé gatá cgoa ncêe koe hãa tama?” ta ne méé. A ne a bóòà xguí Me.

⁴ Me Jeso ba birí ne a máá: “Porofiti ba wèe za ga tcommèam khóè me e, gam dim x'áé-dxoom koe hée naka gam di x'áean koe hée hée cúí oose,” témé. ⁵ A ba a kò gaa koe táá are-aresa zi tséé zi kúrú, igabam kò kg'ama cg'orò ne khóè ne tsàà ko ne koe cúíga tshàua ba tòó, a kg'òèkagu ne. ⁶ Kaisasem kò area hãa, gane di dtcòman úú tama domka.

A ba a kò x'áé-coa xu koe qõòà te a xгаа-xгаа.

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tsééa tcg'òó

(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

⁷ Me kò Jeso ba 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciia óá, a ba a tshoa-tshoa a cárn-cárn tsééa tcg'òó xu, a cg'áè tc'èean xhàigu di qarian máà xu. ⁸ A ba a x'áè xu a máá: “Táá méé xao cúí gúú dàò q'oo di ga séèa mááse guu, igaba méé xao dqàbi hiiim cúím gabá sèe, naka táá péré kana dtcòbè ga sèe guu, naka táá cúí mari ga qòè guu. ⁹ Igaba méé xao nxàbo, naka xaoa táá c'êe qgáí ga séèa mááse guu,” témé. ¹⁰ Gatagam kò thée birí xu a máá: “Eè xao ko tcãam x'áém koe xao kò qãese hàakaguè, ne méé xao gaa koe x'áè, naka xaoa nxãakg'aiga síí ãem qgáí ba tcg'oara guu. ¹¹ A ncêe c'êe qgáí gaa kò qãese hàakagu xao o tama, ne khóè ne komsana xao o tama, ne méé xao ãem qgáim koe nqàrèa xao di tsharàn qãè-qãe, naka xaoa tcg'oaragu me, nxãasegas gha ãe sa ãe ne khóè ne koe x'áí sa ii ka,” témé.

¹² Xu tcg'oa a xu a síí Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xгаа, khóè ne méé ne gane di chibian koe tcóóse di ba. ¹³ A xu a kái dxáwa tc'èean khóè ne koe xhàigu, a kái ne khóè ne tsàako ne nxúian cgoa tcgáú, a xu a qãekagu ne.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis x'oo sa

(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

¹⁴ Me x'aigam Herote ba Jesom ka kóm, cg'òèa ba kò q'ãesea hãa khama. C'êe ne khóè nea kò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'ao Me e. X'ooan koem tãea! Gaa domka i ko ncêe qarian are-aresa zi tséé zi di gam koe kúrúse,” témé. ¹⁵ Igaba ne kò c'êe ne máá: “Elija Me e,” témé, ne ko c'êe ne máá: “Porofiti Me e, c'êe xu porofiti xu ncíi x'aè di xu khamaga ma,” témé. ¹⁶ Igaba ãem ko Herote ncêe sa kóm kam kò máá: “Johanem, ncêer kò q'ãe tcúúa hãa ba, x'ooan koe tãea hãa,” témé.

¹⁷ Herote ba kò gam ka káikhoem Filipim dis khóès Herotiase sa séèa hãa. Me kò Johane ba Herote ba biría hãa a máá: “X'áean koe tsi kgoara máàè tama, tsáá kíim dis khóè sa tsi ga kò séèa hãa sa,” témé. Khamam kò Herote ba c'êe khóèan tsééa úú, síí i gha Johane ba qgóó, a qáé, a qáé-nquus koe tcãa ka.

¹⁹ Herotiase sa kò Johane ba hòrea hãa, a kò cg'òo me kg'oana, igabagas kò tãè. ²⁰ Herote ba kò Johane ba q'áòà hãa, a kò nqáó-nqao mea hãa, tchàno a tcom-tcomsam khóè me e sam kò q'ana hãa khama. Eèm kò Johane ba kóm nem kò qãese hãa tama, igabam kò komsana ba ncàma hãa.

²¹ Igabas kò qãem x'aè ba hòò, me kò Herote ba ábà cáma ba ka gam di xu tc'ãà-cookg'ai xu kaia xu hée, naka ncòo-kg'ao xu di xu kaia xu hée, naka Galilea koe kò tc'ãà-cookg'iaia xu khóè xu hée hée kòè sa kúrúa máá. ²² Eès ko Herotiasas ka cóáse sa tcãa a ko Herote ba hée naka kòè di xu cg'áè-khoe xu hée hée xu ko ntcãa máá kas ko Herote ba kaisase qãe-tcaokagu. Me x'aigam Herote ba cóá sa birí a máá: “Wèes gúús ãe si ga dtcàrà te sa dtcàrà te, máà si sir gha ke,” témé. ²³ A ba a gaisas cgoa nqòòkagu si a máá: “Dúús wèes ãe si gha dtcàrà te sar gha máà si, tiri x'aian di xòèan c'èea ga ii igaba,” témé. ²⁴ Si xòòs koe síí a máá: “Dúú sa ra gha dtcàrà?” témé. Si xòò sa máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sa dtcàrà,” témé.

²⁵ Si kò x'aigam koe kúúga kabise a máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sar ko gãbas q'oo koes tòòèa hãase dtcàrà,” témé.

²⁶ Me x'aiga ba kaisase tshúú-tcao, igabam kò gaisean ãem kò kúrúa hãa hée naka cg'áè-khoe ne hée hée domkam kò gam dim kg'ui ba ntcoean tc'èe tama. ²⁷ A ba a kò cg'òo-kg'ao ba qháese x'áean cgoa tsééa úú, síim gha Johanem dis tcúú sa óága ka. Me kò qõò a síí Johanem dis tcúú sa q'ãe, qáé-nquus koe. ²⁸ A ba a gaas tcúú sa gãbas koe tòó a óá, a hàà gaas dxàe-coa sa máà si, si kò cóá sa séè a xòò sa máà si. ²⁹ Eè xu ko gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ãe sa kóm, ka xu kò hàà tc'áróa ba séè, a síí tc'áms koe kg'ónò o.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khóè ne tc'òókagu

(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

³⁰ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu Jesom koe kabise, a hàà wèe zi gúú zi ãe xu kò kúrú zi hée naka ãe xu xгаа-xгаа hãa zi ka hée hée birí Me. ³¹ Igaba i kò nxãaska

káí khóèan hààku a ko qòòku, xu kò Jeso ba hěé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěéthěé táá tc'óó di x'aèan ga úú khamam kò birí xu a máá: "Hàà xao naka xae nqoo-nqoosam qgáim koe qòò naka xaea síí cúíá hãa naka xao gha nxãasega sãa," témé. ³² Xu dxòrom cgoa qòò a xu a cúíága nqoo-nqoosam qgáim koe síí hãa.

³³ Ne káí ne khòè ne bóò xu, xu ko tcg'oa, ne díí ga xu u sa bóò q'ãa. Ka ne ko x'áé-dxoo xu koe guu a tshàam dxùukg'ai sée, a tc'ãà a nqàrèa ne ka gaa za qgóéa síí, a síí còoka hãa a qãà xu. ³⁴ Eëm ko Jeso ba dxòrom koe xõa kam ko kaias xg'ae sa bóò, a ba a thòò-xama máá ne, kòre-kg'ao ba úú tama zi ghùu zi khama ne kò ii khama. Me nxãaska tshoa-tshoa a káí zi gúú zi ka xгаа-xгаа ne.

³⁵ Eës ko cáim sa dqòara qòò ka xu ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me, a máá: "Ncëem qgáí ba cúíá hãam qgáí me e, i ncãa gataga dqòa, ³⁶ ke khòè ne qòò q'aakagu naka ne nxãasega cùuse nxa-ma-nxama hãa xu x'áé xu koe hěé naka x'áé-coa xu koe hěéthěé síí c'èe gúúan x'ámá mááse naka tc'óó," témé. ³⁷ Igabam kò xõa xu a máá: "Gaxao c'èe gúúan màà ne naka ne tc'óó," témé. Xu birí Me a máá: "Kháé méé xae síí káí marian 200 xu qano mari xu tséekagu naka pérén x'ámá máá ne naka ne tc'óó?" témé. ³⁸ Me máá: "Nta noo pérén xao úúa? Qòò naka síí bóò," témé. Xu síí bóò a máá: "5 xu péré xu hěé naka cáim x'aù tsara hěéthěé e," témé.

³⁹ Me Jeso ba birí xu xu wèè ne khòè ne xg'ae-coa zi cgoa ntcòókagu, tsãa dcãan kg'ai koe. ⁴⁰ Ne xg'ae-coa zi 100 ne khòè ne di zi hěé, naka 50 ne khòè ne di zi hěéthěé cgoa ntcòó. ⁴¹ Me ãe xu 5 xu péré xu hěé naka x'aù tsara hěéthěé sée, a nqarikg'ai koe ghùu-kg'ai, a ts'ee-ts'eeekg'ai i, a péréan khõá q'aa. A ba a xгаа-xgaase-kg'ao xu màà a, nxãasega xu gha khòè ne sama a ka. Me gataga x'aù tsara wèè ne khòè ne q'aa-q'aaa máá. ⁴² Ne kò wèèa ne ga tc'óó a ne a xg'ãà, ⁴³ xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ãe ncãa tc'óóa qaùèan ka 12 xu q'ore xu péré-qàmàn hěé naka x'aù-qàmàn hěéthěé di xu tcãà, xu cg'òè.

⁴⁴ Eë kò péréan tc'óó xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khòè xu u.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe náà qòò

(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵ Me Jeso ba qháése Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu chùu, xu dxòrom q'oo koe tcãà, Gam ka xu gha tc'ãà a Betesda koe qòò ka, Gam qanega qaù a ko khòè ne qòò q'aakagu ka. ⁴⁶ Eëm ko x'áè nea xg'ara kam ko xàbì ba q'ábà qaò a síí còrè.

⁴⁷ Eës ko cáim sa dqòa kam kò dxòro ba tshàam nqáe koe hàna, Me kò Gabá gómankg'ai koe cúise hàna.

⁴⁸ Dxòro ba xu kò ko xháé-xháésase qòòkagu sam kò bóò, tc'ãà ba xu kò q'óá-kg'ama khama, kam kò q'uu-kg'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe náà qòò a, qàea xu koem kò hãa a ko nqáé xu, ⁴⁹ igaba ãe xu kò bóò Me, Me tshàam tc'amkg'ai koe xóé a ko náà qòò, ka xu kò tc'èea máá dcãusoma Me e, ta tc'èea

hãa, a xu a kaisase q'au. ⁵⁰ Wèèa xu ga kò bóò Me khama, a xu a kaisase q'aea. Me gaa x'aè kaga kg'ui cgoa xu a máá: "Tíí Ra a, ke xao tòón tcáó! Táá q'áò guu," témé. ⁵¹ Eëm ko dxòrom koe gaxu cgoa q'ábà kam kò tc'ãà ba téé. Xu kò kaisase area. ⁵² Pérén kaga xu kò q'ãa tama, i tcáóa xu ga qari-qarièa khama.

Jeso ba ko Genesarete koe tsàako ne khòè ne qãèkagu

(Mt 14:34-36)

⁵³ Eë xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqòóm koe hàà, a xu a gaa koe gaxu dim dxòro ba tòò. ⁵⁴ Eë xu ko gaxu dim dxòrom koe tcg'oa, ka ne ko khòè ne kúúga Jeso ba bóò q'ãa. ⁵⁵ A ne a wèè x'áèan koe qgóéa te, a tshoa-tshoa a tcii-khoean gaan di tcoàn koe xòóa hãase sèèa úú, ãe ne ko kóm i ko máá hànám hãa témé qgáí koe. ⁵⁶ Me ãem ko nqòó-coa zi koe hěé, naka x'áé xu koe hěé naka nqòóm di c'èe xòèan koe hěéthěé tcãà ka tsàako khòèan Gam koe sée a úúè, a síí gúú zi ko x'ámáguè qgáí koe xòòè, a dtcàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgáim xgám-kg'am qgóó sa, ne kò wèèa ne ãe ko qgóó Me ne kg'òèkaguè.

Nqarim di x'áè-kg'árna ne kana khòèan di caua ne

(Mt 15:1-9)

7 Xu Farasai xu hěé naka Jerusalema koe kò guua hãa xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu c'èe xu hěéthěé Jesom koe hààra xg'ae. ² Ka xu ko c'èe xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bóò, xu ko cg'uriga tshàuan cgoa tc'óó, xg'aà tshàu tamase. ³ (Farasai xu hěé naka wèè ne Juta ne hěéthěéa kò ncií cauan tsgõosea ne di koe ga guu a xg'aà tshàu tama ne hãas cookg'ai koe tc'óó tama. ⁴ Eë ne kò x'ámágu dis qgáis koe guua hãa ne ne tshàua ne xg'aà tamas cookg'ai koe tc'óó tama. Gataga ne kò káí cauan c'èe úúa hãa, kubian hěé naka suuan hěé naka tc'óó cgoa di zi gàba zi [hěé naka tcoà xu] hěéthěé xg'aà di i.)

⁵ Xu nxãaska Farasai xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé Jeso ba tèè a máá: "Dùús domka xu Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu gatá ka tsgõosea ne di cauan khama ma kg'òè tama, a ko cg'uriga tshàua xu cgoa péréan tc'óó?" témé.

⁶ Me Jeso ba xõa xu a máá: "Eëm kò ko Isaia ba porofita kam kò tseegukaga gaxao qãè khòèan khama ko ma kúrúse xao ka porofita, ncèe i ma góásea hãa khama a ko máá:

'Ncèe ne khòè ne ko kg'árna ne cgoa dqòm Te, igaba i tcáóa ne Tíí koe nqúu u.

⁷ Káà hùise ne ko dqòm Te, a ko khòè ne di x'áèan xгаа-xгаа,'

témé khama. ⁸ Nqarim di x'áè-kg'árnan xao kúrú tama a xao a khòèan di cauan qgóóa qaria hãa," tam méé.

⁹ A ba a birí xu a máá: "Nqarim di x'áè-kg'árnan xao gha máaa xguí sa xao q'ana hãa, nxãasega xao gha gaxao di cauan di x'áèan qgóóa qari ka. ¹⁰ Moshe ba kò ncèeta mééa a máá: 'Saò ba hěé naka saò sa hěéthěé tcom,' a ba a kò gaia máá: 'Díim wèem ãe ko xòòm ka kana xòòs ka cg'ãése kg'ui ba méém cg'òèè,'

témé,¹¹ igaba ncëe khòem kò ko xòom ka kana xòos ka máá: 'Eër ga ko hùì cgoa tsia sa, nxãa sa *Nqari bar nqòòkagua hãas* máàku † si i *khamar ko hùia tsi ka tààè*, 'témé ne xao ko *ncëe sa dtcòm*.¹² Gaa koe guus ka xao guu me nakam xòò ba hëé naka xòò sa hëéthëé c'ëe gúù ga kúrúa máá tama.¹³ Gaxao di cauan ncëe xao kúrúa máásea hãa koe xao guu a Nqarim dim kg'ui ba kàà-hùikagua hãa. A xao a kò ãe-ta iim dàòm ka kái zi gúù zi kúrú," tam *Jeso ba* méé.

Gúù zi khòè ne ko kúrú ne cg'uriga zi (Mt 15:10-20)

¹⁴ A ba a khòè ne Gam koe gaicara tciia óá, a bìrì ne a máá: "Komsana Te tu wèéa tu ga, naka tua kóma q'ãa.¹⁵ Khòem ka tchàa koe hãa, a ko gam koe tcãa sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba ãe ko khòem koe guu a tcg'oa sa ko khòè ba cg'uri-cg'uris ga si i.¹⁶ [Diiim wèem ãe tceean úúa hãa ba méém kóm,]" tam méé.

¹⁷ Eëm ko Jeso ba khòè ne koe guu a ko nquum q'oo koe tcãa, ka xu ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ães sere-seres ka tãe Me.¹⁸ Me bìrì xu a máá: "Qanega xao gáé kóma q'ãa tama? Bòò tama xao gáé hãa? Dùús wèes ãe ko khòem koe tchàa za guu a tcãa sa cg'uri-cg'uri me tite,¹⁹ tcáóa ba koes tcãa tama, a ko ncãaa ba koe tcãa, a gatà ma nqáé khama," témé. (Ncëeta méean kam kòo Jeso ba wèè tc'òoa nea ts'ee-ts'eekg'aiaèa sa nxàe.)

²⁰ Me máá: "Eë khòem tcáó koe ko guu a tcg'oa sa, gaas khòè ba ko cg'uri-cg'uris ga si i.²¹ Igaba i ko q'oo koe, tcáós koe guu a cg'ãè tc'ëean hëé, xóé cgoakuan hëé, ts'ãàn hëé, cg'òokuan hëé,²² cg'áràn hëé, cg'ãè zi cau zi hëé, kàa sa hëé, cëèan hëé, qgóóse tama sa hëé, cg'ãè tcgáí cgoa bòòku sa hëé, zàróku sa hëé, tc'amaka bóòse sa hëé, naka cg'ãè tcáó sa hëéthëé tcg'oa khama.²³ Wèè zi cg'ãè zi ncëe zia kò q'oo koe guu a tcg'oa a zi a ko khòè ba cg'uri-cg'uri," tam méé.

Khòès di dtcòmna ne (Mt 15:21-28)

²⁴ Me Jeso ba gaa koem kò guu a tcg'oa ne Ture dim nqòóm koe síí. A gaa koem ko síí ka c'ëem nquum koe tcãa, a ba a kò tc'ëe tama c'ëe khòè gha *gaa koem hãa* sa q'ãa sa, igabam gha ma xài sa kò kàa si i.

²⁵ Kas ko kúúga khòès gas dis cóás kò cg'ãè tc'ëean ka tcãàèa hãa sa Jesom ka kóm, a sa a hàà a nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé.²⁶ Khòès ãe sa kò Gerika si i, a sa a kò Sirofonike dim nqòóm koe ábàèa hãa. A sa a kò Jeso ba dtcàrà, dxãwa tc'ëea nem gha cóás koe tcg'òó sa.²⁷ Me Jeso ba xoa si a máá: "Hààn ta kg'aia cóán tc'òókagu, qãè tama i hãa cóán di péréan gha sée a haghuan xaoa mááè sa ke," témé.

²⁸ Igabas kò khòè sa xoa Me a máá: "Eè, X'aigaè, ãe tafolean ka nqãaka hàna hãa haghuan ga ko cóán di péré qàmàn tc'òó," témé.²⁹ Me Jeso ba bìrì si a máá: "Eëm xòam domka si gha qòò, saris cóás koe i dxãwa

tc'ëean tcg'oaara hãa khama," témé.³⁰ Si x'áéa sa koe dìbi a sa a síí sao-xg'ae, si cóáse sa tcoàm koe xòe i dxãwa tc'ëean tcg'oa cgae sia.

Jeso ba ko q'omase tcee dòmnam khòè ba qãèkagu

³¹ Me Jeso ba Ture dim nqòóm koe gaicara guu a xgoaba a ba a síí Sitone dim nqòó ba gãa a tshàam Galilea dim koe síí, Dekapolise dim xg'aekum koe.

³² Ne kò khòem ncëe kò q'omase tcee dòmna a kg'ui tama ba Gam koe úú, a ne a dtcàrà Me, síim gha tshàua ba gaam khòem koe tòó sa.³³ Me Jeso ba khòè ne xg'aeku koe cúia tciia tcg'òó me, a ba a síí gaam khòem di tcee dòmnam koe tshàua ba tcãa a ba a tcg'ae a gaam khòem di tãman qgóó.³⁴ Me Jeso ba nqarìkg'ai koe ghùì-kg'ai a ba a kaisase sònò, a bìrì me a máá: "Efata!" †† témé (ncëeta i kò méèè ne i ko máá: "Xgob-ekg'amse," téméè).³⁵ I khòem di tcee dòmnam xgob-ekg'amse, i tãma ba ga gataga kgoarase, me qãèse kg'ui.³⁶ Me Jeso ba khòè ne x'áè, táá ne gha cúí khòè ga bìrì i ka. Igabaga ne kò ãem ko ma kúrú u khama noose Gam ka kg'ui.

³⁷ Ne kò khòè ne kaisase are a máá: "Wèè zi gúù zim qãèse kúrúa hãa, kg'ui taman gam kg'uikagua hãa, a ãe kóm taman ga kómkagua hãa," témé.

Jeso ba ko 4,000 ne khòè ne tc'òókagu (Mt 15:32-39)

8 Eë xu cáim xu koes kò gaicara kaias xg'aes khòè ne di sa xg'aea, ka ne kò tc'òó ne gha gúù úú tama, Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tciia óá, a bìrì xu a máá: ² "Ncëe ne khòè ner ko thòò-xama máá, ncëeska ne nqoana cáiman Tíí cgoa hãa khama, a tc'òó ne gha gúù ga úú tama. ³ Ncëè x'áéa ne koer kòo xàbà ne hãase dibikagu ne, ne ne gha dàòan q'oo koe qgaè-kg'ai a cg'áé; c'ëe-kg'áia nea nqúù ka guua hãa khama," tam méé. ⁴ Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xoa Me a máá: "Ncëem tchàa-xgóóm koe nea gha ncëe ne khòè ne ntama ma péréan xg'ãà?" témé. ⁵ Me tãe xu a máá: "Nta noo péréan xao úúa?" témé. Xu máá: "7 xu péré xu u," témé.

⁶ Me *Jeso ba* xg'ae sa bìrì si góman-kg'ai koe ntcòó, Me gaxu péré xu 7 xu sée, a ba a Nqari ba qãè-tcaoa máá xg'ara a khòá q'aa xu, a Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máà xu, nxãasega xu gha khòè ne máà a ka. ⁷ Xu kò gataga thëé cg'orò x'aù-coan úúa, Me kò gata-ga Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ba a Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máà xu, xu khòè ne máà xu. ⁸ Ne kò tc'òó a ne a xg'ãà, xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ãe kò qaùan ka 7 zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe. ⁹ Gane ãe kò tc'òó hãa nea kò 4,000 khama noo. Me kò qòò q'aak-agu ne, ¹⁰ a ba a gaa x'aè kaga dxòrom q'oo koe tcãa, Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa, a Dalamenuta dim xg'aekum koe qòò.

† Gerika sa ko "korebane" dim kg'ui ba tséékagu, a sa a kháóka nxàe, dùú sam ko ncëem kg'ui ba méé sa: "korebane" (ncëe sa ko máá ' Nqarim tcg'òóa mááèa hãas

†† EFATA - Ncëem kg'ui ba Hebera dis kg'uis di me e.

Farasai xu ko are-aresas x'ái sa qaa

(Mt 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Farasai xu kò *Jeso ba* hàà cgae, a tshoa-tshoa a nt-coeku cgoa Me, a xu a qg'óo Me xu gha qg'áian qaa ka *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sa qaa cgae Me. ¹² Me nxãaska kaisase sònò a kg'ui a máá: "Dùús domka sa ko ncëes qhàò sa *are-aresas* x'ái sa qaa? Tseegukar ko birí tu u a ko máá: Cuiskagas ncëes qhàò sa cúis x'áis ga sa x'áìèa hãa tite!" témé. ¹³ Me guu xu a dxòrom q'oo koe tcãà, a xgoaba a *tshàa ba* b̄ara, a tshàm di c'ëe xòèan za qòò.

Farasai xu hëe naka Herote ba hëéthëe xu dis péré gãe-gãe sa

(Mt 16:5-12)

¹⁴ Xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu péréan sée c'ur'ua hãa, a cúim péré ba dxòrom q'oo koe úúa hãa. ¹⁵ Me Jeso ba q'ãa-q'ãa xu a máá: "Q'ãa méé xao, naka kòresea hãa Farasai xu hëe naka Herotem di péré gãe-gãean hëéthëe koe," témé. ¹⁶ Xu nxãaska kg'ui cgoaku a máá: "Péré cgoa xae hàà tama," témé.

¹⁷ Me Jeso ba tc'ëea xu q'oo koe hàna sa q'ana hãase birí xu a máá: "Dùús domka xao ko péréan xao úú tamas ka kg'ui cgoakua máá? Qanega xao gáé bóò q'ãa tama kana kómá q'ãa tama? Tcáòá xao gáé tsóá-gase x'óó-x'ooèa?" ¹⁸ Tcg'áian xao úúa hãa ka xao gáé bóò tama, a tceean úúa hãa ka xao gáé kóm tama? Tc'ëe-tc'ëese tama xaoa? ¹⁹ Eër kò ko 5 xu péré xu 5,000 ne khòè ne khóà q'aa máá, ka xaoa kò èe kò qaùà hãa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?" témé. Xu xgoa Me a máá: "12 zi q'ore zi i," témé. ²⁰ Me *gaa máá*: "7 xu péré xu 4,000 ne khòè ner ko khóà q'aa máá xu, ka xaoa kò èe kò qaùà hãa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?" témé. Xu xgoa Me a máá: "7 zi q'ore zi i," témé. ²¹ Me tèè xu a máá: "Kháé xaoa qanega kómá q'ãa tama?" témé.

Jeso ba ko Betesaida koe kàà tcg'áim khòè ba bóòkagu

²² Ka xu kò Betesaida koe síí. Ne c'ëe ne khòè ne kàà tcg'áim khòè ba Gam koe óága, a ne a dtcàrà Me, tshàua bam gha tòò cgae me ka. ²³ Me kò Jeso ba kàà tcg'áim khòè ba x'òàa ba koe sée, a x'áém ka tchàa za tcg'oa cgoa me. A ba a ìem ko tcg'ae tcg'áim me xg'ara, ka tshàua ba tòò cgae me, a tèè me a máá: "C'ëe gúú ga tsi ko bóò?" témé. ²⁴ Me ghù-i-kg'ai a ba a máá: "Èè, khòèa ner ko bóò, igaba i hii zi khama ii a ko qòò te," témé. ²⁵ Me Jeso ba gaicara gaam tcg'áim koe tshàua ba tòò, me qãèse bóò, i tcg'áim ba qãè, me wèes gúú sa qãèse bóò. ²⁶ Me x'áéa ba koe tsééa úú me a máá: "Táá x'áém q'oo koe tcãà guu," témé.

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa Kaesaream Filipim dim qg'áim qàe koe hàna hãa xu x'áé-coa xu koe tcg'oa a síí.

Eë xu dàò q'oo koe hãa kam ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: "Khòè nea ko máá, díí Raa témé?" témé. ²⁸ Xu xgoa Me a máá: "'Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i,' ta ne ko méé, ne ko c'ëe ne máá: 'Elija Tsi i,' témé, ne ko c'ëe ne máá: 'Porofiti xu ka c'ëe Tsi i,' témé,'" ta xu méé.

²⁹ Me gaicara tèè xu a máá: "Kháé gaxaoa ko máá, díí Raa?" témé. Me Petere xgoa Me a máá: "Tsáá Tsia Krete Tsi i," témé. ³⁰ Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha cúí khòè ga Gam ka birí sa.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Me nxãaska tshoa-tshoa a xгаа-xгаа, Khòèm dim Cóa ba gha kái zi gúú zi koe xgàrase sa, a gha *khòè ne di xu* kaia xu hëé, kaia xu peresiti xu hëé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hëéthëe bóòá xguìè, a gha cg'òòè, a ba a gha nqoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tèè sa, tam méé. ³² Ncëe sam kò kgoarasease kg'ui, me Petere séèa tcg'óò Me a tshoa-tshoa a dqàè Me. ³³ Igabam kò Jeso ba ìem ko ntcèè a ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bóò ka Petere ba dqàè a máá: "Tíí koe tcg'oa, satanaè! Nqarim di zi gúú zi koe tsi tc'ëea tsi tcãà tama, igaba tsi khòèan di zi gúú zi koe tcãà tc'ëea ke," témé.

³⁴ Kam ko kaias xg'aes khòè ne di sa hëé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hëéthëe Gam koe tciia óá, a birí ne a máá: "Ncèè c'ëem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóòá xguise naka baa gam dim xgàu ba dcéè naka xùri Te. ³⁵ Díim wèém èe gam dis kg'òè sa qg'óó qari kg'oana hãa bas gha aaguse cgae, igaba díim wèém èe ko Tíí hëé naka qãè tchòàn hëéthëe domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè, ba gha hòò si khama. ³⁶ Dùúska ba gha khòè ba kháé kãbisea máàè, ncèè wèém nqòò bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne? ³⁷ Kana ba gha khòè ba gam dis kg'òès téé-q'oo koe dùútsa gúú sa tcg'óò a máá?"

³⁸ Díim wèém èe ko Tíí hëé naka Tiri kg'uiian hëéthëe sau-cgaese ba, ncëes qhàòs cg'áràn hëé naka cg'ãèan hëéthëe dis koe, ba gha thëé Khòèm dim Cóm ka sau-cgaeseè, ìem gha ko tcom-tcomsa xu moengele xu cgoa, Xòòm di x'áàn koe hãase hàà ne," tam méé.

9 Me birí xu a máá: "Tseegua ner ko birí xao o: Ncëe koe téé-tèe ne ka c'ëea nea x'ooan xáma hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne bóò, i qarian cgoa hàà tamas cookg'ai koe," témé.

Jesom di bóòse-q'ooa ne ko kãbise a táá

(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

² Jeso ba kò 6 cáman qãá q'oo koe Petere ba hëé naka Jakobo ba hëé naka Johane ba hëéthëe xu sée a gaxu cúí xu cgoa kiam xàbi ba q'ábà qao; i kò gaa koe ga cookg'iaia xu koe bóòse-q'ooa ba kãbise a táá.

³ Gam di qg'áim ne kò kãbise a tcãàkose q'úú, ncëe cúí khòè ga nqòòmkg'ai koe qg'áian xg'aa naka i q'úúa hãa titem q'úú ba. ⁴ Ka tsara kò kúúga Elija ba hëé naka Moshe ba hëéthëe tsara gaa koe bóòse, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁵ Me Petere ba Jeso ba birí a máá: "X'aigaè,

qãès gúù si i ncëe xae ncëe koe hãa sa. Ke hàà naka xae nqoana nquu-coa xu ncëe koe kúrú, nakam c'ëe ba Tsari, nakam c'ëe ba Moshem di, nakam c'ëe ba Elijam di," témé. ⁶ C'úúam kò hãa dùú sam gha kg'ui sa, kaisase xu kò q'aea hãa khama.

⁷ Si kò túú-c'òò sa qàbia tcàà xu, me kò kg'ui ba túú-c'òòs q'oo koe guu a tcg'oa a máá: "Ncëe ba Tirim Cóa Me e, ncàma Raa ba, komsana Me," témé.

⁸ Eë xu ko qháése ntcëe ka xu kò cúí khòè ga táá bódò, a Jesom cúím Gabá bódò.

⁹ Eë xu ko xàbim koe xõa kam kò x'àè xu, táá xu gha ncãa xu ko bódòs gúù sa cúí khòè ga birí sa, qaneam Khòèm dim Cóa ba síí x'ooan koe tãe tamas còokg'ai koe. ¹⁰ Xu gaam kg'ui ba tcáóa xu koe tòóa mááse, a gaxu ka tèeku: x'ooan koe tães ko dùú sa nxàe sa.

¹¹ Xu nxãaska tèe Me a máá: "Dùús domka xu ko x'àè xgaa-xgaa-kg'ao xu máá: 'Elija ba méém kg'aia hàà?'" témé. ¹² Me Jeso ba birí xu a máá: "Elija ba ko kg'aia hàà wèè zi gúù zi kg'ónò; ka i dùús domka góáèa hãa, Khòèm dim Cóa ba méém xgàrase, naka baà khòè ne ka xguè, ta ma ma?" ¹³ Igabagar ko Elijam hààraa hãa sa birí xao o, ne kò wèès gúús èe ne kò tc'ëea hãa sa kúrú cgae me, èe i kò ma gaam ka ma góásea hãa khamaga ma," tam méé.

Jeso ba ko dxãwa tc'ëean úúam cóá ba qãèkagu (Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)

¹⁴ Eë xu ko xgaa-xgaa-kg'ao xu koe hàà, ka xu ko kaias xg'ae sa bódò síí nxama-nxama xua hãa, xu x'àè xgaa-xgaa-kg'ao xu hãa a ko ntcoeku cgoa xu.

¹⁵ Si kò kúúga wèès xg'ae sa Jeso ba bódò, a sa a kaisase are, a qàràa síí cgae Me a síí tsgám Me. ¹⁶ Me kò tèe xu a máá: "Dùú sa xao ko ntcoeku cgoa ne?" témé.

¹⁷ Me xg'aes koe kò hãam khòèm c'ëe ba xõa Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tirim cóá bar Tsáá koe óá-garaa, kg'uiikagu me tamam dxãwa tc'ëe bam úúa hãa khama. ¹⁸ Wèè x'aèan èe i ko qarú cgae me ka i ko qáú me, me kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'òò, a xõóa ba gãò, a xgàruku. Ra ncãa Tsari xu xgaa-xgaa-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu ko tààè," témé.

¹⁹ Me Jeso ba xõa ne a máá: "Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncëe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatu cgoa hãa? Nta noose Ra gha qàò-tcaoa máá tu u? Oá me Tíí koe," témé.

²⁰ Ne ko cóá ba Gam koe óá. Eë i ko gaa dxãwa tc'ëean Jeso ba bódò kaga i kò cóá ba qarika ntcãa-ntcãa, me gómankg'ai koe cg'áé a dibi-dibise, i kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'oa.

²¹ Me Jeso ba cóám ka xõò ba tèe a máá: "Nta noo x'aèan ba úúa a ko ncëeta hëé?" témé. Me cóám ka xõò ba máá: "Cg'áré-q'ooa ba koe ga i guu a tshoa-tshoa mea hãa. ²² Káí-kg'aise èe i kò ko tshoa-tshoa me ne i ko c'ëean q'oo koe xaoa tcãà me naka tshàan q'oo koe hëéthëe e, cg'òò me i gha ka, igaba ncëe c'ëe gúú tsi ga kòò kúrú ne méé tsi thõò-xama máá ta a naka hùì ta a!" témé.

²³ Me Jeso ba birí me a máá: "A ncëe dtcòm tsi kò hãa ne i wèè gúúan ga thamka a," témé. ²⁴ Kúúgam ko cóám ka xõò ba q'au a máá: "Dtcòm ra ko, ke tiris káà dtcòm koe hùì te!" témé.

²⁵ Eëm ko Jeso ba xg'ae sa bódò si ko qàràa síí cgae Me, kam ko cg'áè tc'ëean dqàè a máá: "Tsáá tc'ëe tsi nqóbó a q'omasen tcee dòma tseè, dqàè tsir ko a ko máá, tcg'oa cgae me naka táá gaia gam koe tcãà guu!" témé. ²⁶ Ka i ko dxãwa tc'ëean q'au, a èe i ko kaisase qgaè-qgae-kg'ai mea xg'ara ka tcg'oaragu me. Me kò cóá ba x'óóam khòèm khama ii, ne káí ne khòè ne tc'ëea máá, x'óóam hãa, ta tc'ëea.

²⁷ Me Jeso ba tshàua ba koe qg'óò a ghùì me, me tãe a nqàè ka téé.

Eëm ko nquum q'oo koe tcãà, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu dxùukg'ai koe tèe Me a máá: "Dùús domka xaea kò tààè, a xhàiaagu u tama?" témé.

²⁹ Me Jeso ba xõa xu a máá: "Ncëeta iia nea c'ëe gúú kaga tcg'òòèa hãa tite, igaba còrèan ka cúíga a," témé.

Jeso ba ko gaicara Gam dis x'oos ka kg'ui (Mt 17:22-23; Lk 9:43b-45)

³⁰ Eëm qgáim koe xu kò tcg'oa a Galilea dim nqóò ba tchoaba. Jeso ba kò c'ëe khòèan ga gha hàna xu hãa qgáian q'ãa sa tc'ëe tama, ³¹ Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xum kòò xgaa-xgaa khama, a ko birí xu a máá: "Khòèm dim Cóa ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, ne gha cg'òò Me, Me gha èem cg'òòèa ka nqoana cáman qáá q'oo koe tèe," témé. ³² Igaba xu kò èem ko méé sa táá kórna q'ãa, a xu a kòò gataga thëe tèea ba q'áò.

Díí ba kaia?

(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

³³ Xu kò Kaperenaume dim nqóóm koe síí. Me èe xu nquum q'oo koe hãa ka tèe xu a máá: "Dùú sa xao ncãa ko dàòm q'oo koe ntcoekua máá?" témé. ³⁴ Igaba xu kò nqoo, ncãa xu dàòm q'oo koe kg'ui cgoaku díina kaia hãas ka khama.

³⁵ Me ntcóò a ba a 12 xu tciia xg'ae a birí xu a máá: "Ncëe c'ëem khòèm kò tc'ãà di ba ii kg'oana hãa, ne méém wèè ne ka kháoka ka dis téé-q'oos di ba ii, naka qãà ba ii," témé.

³⁶ A ba a cg'árém cóá ba sèè a xg'aekua xu koe tòó, a sèè a tchàma me, a birí xu a máá: ³⁷ "Díim wèém èe ko ncëeta iim cóá ba Tiri cg'òèan koe qãèse hàakagu ba ko Tíí tc'áróga qãèse hàakagu; me díim wèém èe ko Tíia qãèse hàakagu Te ba, Tíia qãèse hàakagu Te tama, igabam ko Gam èe tséé Tea hãa ba qãèse hàakagu," témé.

Eë gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae ka c'ëe me e (Lk 9:49-50)

³⁸ Me Johane ba birí Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, c'ëem khòè ba xae kò bódò, me ko Tsari cg'òèan cgoa dxãwa tc'ëean xhàiaagu, xae kò sixae ka c'ëem tama me e domka gatà hëéan cara me," témé.

³⁹ Igabam kò Jeso ba máá: “Táá cara me guu. C'ëem khòem ãe ko Tíi cg'òè cgoa kaias tsée sa kúrú ba qháése kabise naka Tíi ka cg'áèse kg'uia hãa tite ke, ⁴⁰ ãe gaxae cgoa ncoeku tama ba gaxae xòè koe hàna khama. ⁴¹ Tseeguan kagar ko birí xao o a ko máá: Diím wèem ãe ko Tiri cg'òèan domka qgàisa tshàan dis kubi sa màa xao o, Krestem di xao o domka ba gha tseeguan kaga Gam di surutan hòd,” témé.

Chìbi kúrúkgaku sa

(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

⁴² “Diím wèem ãe ko ncèe ne cg'aré ne ncèe ko Tíi koe dtcòm ne ka c'èe ba chibian kúrúkgam ka i gha qãè ii, gáí cgoa dis nxǒás kaias kòo qg'áóa ba koe qáéa tòdè, me kiam tshàam q'oo koe xaoa tcãàe ne.

⁴³ “A ncèe tsarim tshàum kòo chibi kúrúkgu tsi ne, q'áea tcg'òò me. Qãèa i máá tsia, nqara tshàu tsi gha a kg'òès koe tcãà sa, cam x'òà tsi gha a chòò tamas c'ees dxāwam dis q'oo koe tcãàn ka ke. ⁴⁴ †

⁴⁵ “A ncèe nqàrèa tsi kò ko chibian kúrúkgu tsi ne, q'áea tcg'òò o. Qãèa i gha máá tsia, cúí c'òá tsi gha a kg'òès koe tcãà sa, cam c'òá a chòò tamas c'ees dxāwam dis q'oo koe tcãàn ka ke. ⁴⁶ ††

⁴⁷ “A ncèe tsarim tcgáim kò ko chibian kúrúkgu tsi ne, hóbèa tcg'òò me. Cúí tcgáí a Nqarim di x'aian koe tcãà sa qãè si i, cam tcgáí a chòò tamas c'ees dxāwam dis q'oo koe tcãàn ka ke, ⁴⁸ ncèe gaa koe hàna ne di nxǎian x'óó tama koe, c'eem ts'irì tamam koe.

⁴⁹ “Wèem khòè ba gha c'eean cgoa tsāubereè, si gha wèes dàòà-mááku sa tǎbean cgoa tsāubereè. ⁵⁰ Tǎbea ne qãè e, igaba gaan di tsāu-q'ooan kòo káà, ne i gha gaicara ntama ma kúrúe a tsāu? Gatu xg'aeku koe méé tu tǎbean khama ii, naka tua tòókuan úúa hãase c'èe ne cgoa x'áè,” tam méé.

Jeso ba Jutea koe (10)

Aagukus khòè khara di sa

(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

10 Me kò Jeso ba gaa koem ko guu ka Jutea dim xg'aekum koe síí, a Jorotane dim tshàa ba tchòaba, zi kò khòè ne di zi xg'ae zi gaicara xg'ae cgoa Me, Me caua ba a kò ii khama gaicara xgaa-xgaa ne.

² Xu kò Farasai xu hàà cgae Me, a xu a kúrúu xu kòo bòd Me khama tèè Me a máá: “A x'áèan koe ia kgoaraèa khòem gha gam dis khòè sa aagu sa?” témé.

³ Me Jeso ba tèem cgoa xǒa xu a máá: “Moshe ba kò ntama ma x'áè xao o?” témé. ⁴ Xu máá: “Moshe ba xg'ao khòè ba kgoara máá aagukuan dis tcgāya sam gha góá, a gam dis khòè sa aagu sa,” témé.

⁵ Me Jeso ba birí xu a máá: “Gaxao di qari tcúuan domkam kò Moshe ba ncèem x'áè ba góá máá xao o. ⁶ Igabam xg'ao Nqari ba nqǒóm ko tshoa-tshoase koe ga guu a khòè ba hée naka khòè sa hée thée kúrúu.

† C'èe zi tcgāya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uian úúa: “ncèe gaa koe hàna ne di nxǎian x'óó tama koe, c'eem ts'irì tamam koe” (48 dim xg'aeku ba bòd thée). †† 44 dim xg'aeku ba bòd

⁷ Gaa domkagam gha khòè ba xòd ba hée naka xòd sa hée thée khara guu, a ba a gha gam dis khòès koe tc'àmàse, ⁸ khara gha nxāaska ãe khara cam khara cúim tc'áró ba kúrú, a gaicara cam ii tite, igaba khara gha cúim tc'áró ba ii. ⁹ Gaa domka mées ãem Nqari ba xg'ae-xg'aeèa hãa sa táá cúí khòè kaga q'aa-q'aaè guu,” tam méé.

¹⁰ Eè xu Gam cgoa nquum q'oo koe hãa ka xu ko xgaa-xgaae-kg'ao xu gaicara ncèes gúús ka Jeso ba tèè. ¹¹ Me kò birí xu a máá: “Diím wèem ãe ko gam dis khòè sa aagu, a ko c'èes khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú, ¹² a ncèe gaas igabas kòo gas dim khòè ba aagu, a ko c'èem khòè ba sèè nes ko cg'áràn kúrú,” témé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai

(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

¹³ Ne kò khòè ne cóán Gam koe óá, tshàua bam gha tòd cgae e ka, xu kò Gam di xu xgaa-xgaae-kg'ao xu dqàè ne.

¹⁴ Igaba ãem ko Jeso ba ãe sa bòd kam kò kaisase xgòá, a birí xu a máá: “Cóán guu naka i Tíi koe hàà. Táá xgàè-kg'am m guu, Nqarim di x'ايا nea gatà ii ne di i ke. ¹⁵ Tseegua ner ko birí tu u a ko máá: Diím wèem ãe Nqarim di x'aian, cóán ko ma sèè e khama ma sèè e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite,” témé. ¹⁶ A ba a nxāaska gaa cóán sèè a tchàma, a tshàua ba tòd cgae e, a ts'ee-ts'eekg'ai i.

Qguàm khòè ba

(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

¹⁷ Eèm ko Jeso ba xgoaba a ko dàòà ba koe qǒd, kam kò khòè ba qàròà síí cgae Me, a síí cookg'ايا ba koe qhòm tsi qúrúa ntcóó, a tèè Me a máá: “Qãè Tsi xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, nta ra gha hée a nxāasega chòò tamas kg'òè sa hòd?” témé. ¹⁸ Me Jeso ba birí me a máá: “Dùúska tsi ko qãè tsi khòè Tseè ta ma tcii Tea máá? Cúí khòè qãè ga káà a, igaba Nqarim cúí Me e.

¹⁹ X'áèan tsi q'ana hãa: Táá cg'òo guu, táá cg'áràn kúrú guu, táá ts'áà guu, táá tshúù-ntcōan nxàe guu, táá kàan cgoa gúuan sèèa máase guu, saò ba hée naka saò sa hée thée tcom, ta ko méé e,” tam méé. ²⁰ Me birí Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ncèe zi gúù zir nciisega tshoa-tshoa a cóár ii koe ga ko kúrú,” témé.

²¹ Me kò Jeso ba ãem ko bòd me ka ncàm me, a birí me a máá: “Cúis gúù sa tsi ko tcào. Qǒd naka tsia síí wèes gúús ãe tsi úúa hãa sa x'amágu, naka tsia ãe dxàua hãa ne khòè ne máà, naka tsia gha nxāasega nqarikg'ai koe qguù sa úúa hãa, naka hàà xùri Te,” témé. ²² Me kò ncèes gúús ka tshúù-tcaokaguè, a kò tshúù-tcaoa hãase qǒd, kái zi gúù zim kò q'òòà hãa khama.

²³ Me kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaae-kg'ao xu ntcáà a ba a máá: “Tsóágase i gáé gha qaria, gane ãe qguù hãa ne khòè ne gha Nqarim di x'aian koe tcãà sa,” témé.

²⁴ Xu kò Gam di xu xgaa-xgaae-kg'ao xu Gam di kg'uian ka kaisase area.

Igabam kò Jeso ba gaia birí xu a máá: “Cóa xaoè, tsóágase i gáé qaria Nqarim di x'aian koe tcää sa. ²⁵ Kameles ga dqààm tcgái di kòman koe tcää sa tham-ka si i, qguuám khòèm gha Nqarim di x'aian koe tcääs ka,” tam méé.

²⁶ Xгаа-xгааse-kg'ao xu kò kaisase are, a xu a tēè Me a máá: “Kháé ba gha nxāaska díí ba kgoaraè?” témé.

²⁷ Me Jeso ba bóò xu a máá: “Khóèa ne ko tààè, igabam Nqari ba tààè tama, wèé gúua ne Nqarim koe subu u khama,” témé.

²⁸ Me nxāaska Petere ba tshoa-tshoa a birí Me a máá: “Bóò, wèé gúuan ga xae guua hāa a ko xùri Tsi,” témé.

²⁹ Me Jeso ba máá: “Tseegua ner ko birí xao o a ko máá: Wèém khòèm ēe gha Tíi hēé naka Tiri qāè tchòàn hēéthēé domka x'áéa ba guu, kana káikhoea ba, kana qōea ba, kana xōò sa, kana xōò ba, kana cóáa ba, kana xháràa ba ga igaba, ³⁰ nxāa ba gha 100 q'oro noose hòò o: x'áéan ga hēé, naka káikhoea ba ga hēé, naka qōea ba ga hēé, naka dxàe xōò ba ga hēé, naka cóáa ba ga hēé, naka xháràn ga hēé, naka xgàrakuan ga hēéthēé e, ncēeta hāa x'aèan kaga, a gataga hààko x'aèan ka chòò tamas kg'òè sa hòò. ³¹ Igaba ēe kái ne còoka hàna nea gha kháóka di ne ii, ne gha ēe kháóka hāa ne còoka di ne ii,” tam méé.

Jeso ba ko nqoana dis ka Gam dis x'oos ka kg'ui (Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

³² Xu kò dàòm q'oo koe hāa a ko Jerusalema koe qōò, Me Jeso ba tc'āà-cookg'ai xua, xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu kaisase area hāa, ne kò ēe ko xùri Me ne q'aea hāa. Me kò gaicara 12 xu xгаа-xгааse-kg'ao xu séèa tcg'òò, a tshoa-tshoa a dùútsa gúús gha hàà kúrúse cgae Me sa birí xu ³³ a máá: “Bóò, Jerusalema koe xae ko qōò, Me gha Khòèm dim Cóa ba kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé tshàu q'oo koe tcääè. Xu gha x'oos koe chibi-chibi Me, a gha tǎá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcää Me, ³⁴ a ncoi Me, a kg'ám tsharàn ghoa tcg'ae cgae Me, a qoa Me, a cg'òo Me. Igabam gha nqoana dim cárn ka x'ooan koe tēe,” tam méé.

Jakoboa tsara Johanea tsara dis dtcàrà sa (Mt 20:20-28)

³⁵ Tsara kò nxāaska Jakobo ba hēé naka Johane ba hēéthēé tsara síi cgae Me, ncēe kò Sebetem ka cóáse ii tsara, a birí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, wèés gúús ēe tsam ko Tsáá koe tc'òà sa méé Tsi kúrúá máá tsam m sa tsam ko tc'ēe,” témé. ³⁶ Me birí tsara a a máá: “Dùú sa ra gha kúrúá máá tsao o sa tsao ko tc'ēe?” témé. ³⁷ Tsara máá: “Kúrúá Tsi gha máá tsam sa ncēe si i: Tsari x'áàn koe méé Tsi kgoara máá tsam m nakam c'ēe ba Tsarim x'òàm kg'áòm xòè za ntcóò nakam c'ēe ba dxàes x'òàs xòè za ntcóò,” témé. ³⁸ Igabam kò Jeso ba birí tsara a a máá: “Dùú sa tsao ko dtcàrà sa tsao c'úua hāa! Kgoana tsaoa gha a kubis Tíi ko kg'áà q'oos koe kg'áà kana tsaoa gha ncēer tcguù-tcguuèa hāas tcguù-tcguuku cgoa tcguù-tcguuè?” témé. ³⁹ Tsara máá: “Kgoana tsam gha a gatá hēé,”

témé. Me Jeso ba birí tsara a, a máá: “Kubis ēer ko kg'áà q'oos koe tsao gha kg'áà, a tcguù-tcguukus ēer gha ko tcguù-tcguuès cgoa tcguù-tcguuè, ⁴⁰ igabaga ncēe kg'áò x'òàa Te xòè za ntcóò sa hēé, naka dxàe x'òàa Te xòè za ntcóò sa hēéthēer Tíi kgoara máá tama, igaba i nxāan ēe i kg'ónòa máàèa hāa ne di i,” tam méé.

⁴¹ Eē xu ko c'ēe xu 10 xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ncēe sa kóm ka xu ko tshoa-tshoa a kaisase Jakoboa tsara Johanea tsara xgòà cgae. ⁴² Me Jeso ba Gam koe tciiá óá xu a birí xu a máá: “Q'ana xao hāa, ēe tǎá zi qhàò zi koe koma x'aiga ii xu ko gaxu di qarian gane koe tséékagu sa, xu ko gane di xu tc'āà-cookg'ai xu gaxu di qarian gane koe x'ái sa. ⁴³ Igaba méé i gaxao koe táá gatá ii guu, igaba ēe ga gaxao ka kaia hāa ba méém gaxao dim tséé-kg'ao ba ii, ⁴⁴ nakam díim wèém ēe gha gaxao ka tc'āà-tc'āase ba wèém khòèm dim qāà ba ii. ⁴⁵ Khòèm dim Cóa ba hààraa, hààm gha tsééa máàè ka tamase, igabam hààraa, hààm gha khòè ne tsééa máá ka khama, a ba a hààraa, kg'òèa bam gha hàà khòè ne máà ka, kái ne khòè ne di chibia nem gha x'ámá tcg'òò di iise,” tam méé.

Jeso ba ko káà tcgáim Baretimaio ba qǎekagu (Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶ Xu kò Jeriko koe hàà. Eēm ko Jeso ba Jeriko koe tcg'oa, Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu cgoa hēé naka kái ne khòè ne cgoa hēéthēé e, kam ko káà tcgáim dtcàrà-kg'aom Baretimaio, Timaiom ka cóáse ba dàòm qàe koe ntcóòa-ntcòe. ⁴⁷ Eēm ko kóm Jesom Nasareta di Me e sa kam ko tshoa-tshoa a q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgōose-coa Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ⁴⁸ Ne kái ne dqàè me a máá, nqoo méém témé, igabam ko kaisase q'au a máá: “Dafitem ka cóáse Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ⁴⁹ Me Jeso ba téé a ba a máá: “Tcii me,” témé. Ne ēe káà tcgáim khòè ba tcii, a birí me a máá: “Tòón tcáó naka tsia tēe, tcii tsim ko ke,” témé. ⁵⁰ Me gaam khòè ba gam dim koà ba ncemeagu, a ba a nxàia tēe a Jesom koe síi. ⁵¹ Me Jeso ba tēè me a máá: “Dùú sar gha kúrúá máá tsi sa tsi ko tc'ēe?” témé. Me káà tcgáim khòè ba birí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, bóòr gha sar ko tc'ēe,” témé. ⁵² Me Jeso ba birí me a máá: “Qōò, tsari dtcòma nea qǎekagu tsia hāa ke,” témé. Me kò kúuga bóò, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (11–13)

Jeso ba ko Jerusalema koe tcää (Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

11 Eē ne ko Jerusalema koe hēé naka Betefage koe hēé naka Betania koe hēéthēé cúu, Olife dim xàbim koe, kam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ka cárn tsara tsééa tcg'òò, ² a birí tsara a, a máá: “Gatsao cgoa q'óá-kg'amkua hāam x'áém koe tsao qōò. Eē tsao ko tcää ne tsao gha qanega cúí khòè kaga qábìè ta ga hāam donghi-coa ba hòò me qáésea

têe; kgoara naka Tíi koe óága me. ³ A ncêe c'êe khóè kòo tée tsao o, dùúska tsao ko ncêeta hêe sa ne méé tsao birí i naka máá: "X'aiga ba ko qaa me, a ba a gha kúúga kabí me," témé."

⁴ Tsara qòò a síi donghi-coa ba sao-xg'ae, me xhàrom-kg'árn ka tchàa koe qáéa tòòèa, tsara kgoara me. ⁵ Ne kò c'êe ne khóè ne gaa koe kò tée-têe ne tée tsara a, a máá: "Dùú sa tsao ko kúru, a ko donghi-coa ba kgoara máá?" témé. ⁶ Tsara kò èem ko ma Jeso ba ma birí tsara a khamaga ma birí ne, ne guu tsara a, tsara qòò. ⁷ A tsara a donghi-coa ba Jesom koe óá, a tsara a kò gatsara di qgáian gam koe tcee, Me qábi me. ⁸ Ne kò kái ne khóè ne gane di qgáian dàòm q'oo koe khàrà, ne c'êe ne hiian di nxāán khóá a khàrà. ⁹ Eè kòo cookg'aia ba koe qòò ne hêe naka khóá ba koe kòo xùri Me ne hêéthêéa kò q'au a máá:

"Hosana!

Ts'ee-ts'eekg'aiè méém

èe ko X'aigam Nqarim di qg'òèan cgoa hàà ba.

¹⁰ Ts'ee-ts'eekg'aiè méé i x'aian

gatá ka xòòm Dafitem di i, ncêe kò hàà a,

Hosana, èe kaisase tc'amaka hàna ba!"

témé.

¹¹ Me kò Jerusalema koe tcāà, a tempelem koe síi, a èem kò caate a wèé zi gúù zi bóò ka, nxāakamaga i kò dqòara hāa khamam Gam di xu 12 xu cgoa xgoaba a Betania koe qòò.

Jeso ba ko faia dis hii sa cgúí

(Mt 21:18-19)

¹² Q'uu dim cárn ka, èe xu Betania koe guua hāa kam kò xàbàa hāa. ¹³ Khamam kò nqúù ka hāa a faia dis hii sa bóò, si tqàran úúa, kam ko síi cgae si, síim gha c'êe gúù ga hòò cgae si ka. Èem ko hàà cgae si kam kò cúí gúù ga táá hòò, igaba tqàran cúí ga a, faia di zi hii zi gha tc'òoan kúrúm x'aèem tama me e kò ii khama.

¹⁴ Kam kò gaas ka máá: "Táá méé i cúí khóè ga gaicara chòò tamase, sáá koe tc'òoan tc'òó guu," témé. Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kóm Me.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Xu ko Jerusalema koe hàà tcāà, Me kò Jeso ba tempelem q'oo koe tcāà a tshoa-tshoa a khóè ne èe hāa a ko x'ámágu ne hêe naka èe ko hàà x'ámá ne hêéthêé xhàigu, a ba a marin ko xg'árna q'aa ne di tafolean hêe naka ntcòó-q'ooan èe ko tcíbian x'ámágu ne di hêéthêé xùbuku cgoa. ¹⁶ A kò cúí khóè ga táá kgoara máá i c'êe gúù cgoa ga tempelem q'oo koe nqáé. ¹⁷ Me kò khóè ne xgaa-xgaa, a birí ne a máá: "Góáse tama i gáé hāa naka máá:

'Tirim nquu ba gha

wèé zi qhàò zi dim còrè-nquu ba

ta ma tciè'

témèè tama?

Igaba tu gatu ts'āà-kg'ao ne di x'āè-q'ooan kúrú mea!"

tam méé. ¹⁸ Xu kò kaia xu peresiti xu hêe naka x'āè xgaa-xgaa-kg'ao xu hêéthêé gaas gúù sa kóm, ka xu

kò cg'òo Me xu gham dàò ba qaa; bèe Me xu kò ko khama, wèes xg'aes khóè ne di sa kò Gam di xgaa-xgaan ka area hāa khama.

¹⁹ Eè i ko dqòà ka xu kò Jeso ba hêe naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hêéthêé x'āé-dxoom koe tcg'oa.

Faia dis hiiis nqai sa

(Mt 21:20-22)

²⁰ Eè xu ko ntcúúkg'ai cgoa nqáé ka xu ko faia dis hiiis qàe koe nqáé, a bóò si si tqbea sa cgoa ga c'òòà hāa.

²¹ Petere ba kò tc'êe-tc'êese a birí Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, bóò! Faia dis hiiis ncêe Tsi ncāa ko cgúí sa ncāa nqai," témé.

²² Me Jeso ba xqa xu a máá: "Nqarim koe méé xao dtcòmān úú. ²³ Tseegukagar ko birí xao o: Diim wèem èe ko ncêem nxōá xàbi ba birí a máá: 'Têe naka tshàam q'oo koe xaoa tcāàè,' témé, a tcáóa ba q'oo koe káise tc'êe-tc'êese tama, igaba ko dtcòm, èem nxàea hāas gha kúrúse sa, nxāam ka i gha hàà kúrúse.

²⁴ Gaa domkar ko birí xao o a ko máá: Dùús wèes èe xao ko còrèan cgoa dtcàràs ka méé xao nxāakamaga xao máàè sia hāa sa dtcòm, nxāaskas gha gaxao koe kúrúse. ²⁵ Gataga méé xao wèé x'aèan èe xao tée ko còrè ka qgóóa mááku, c'êe gúù xao kò gaxao ka c'èean cgoa úúa hāa ne, nakam gha nxāasega gaxao ka Xòòm ncêe nqarikg'ai koe hāa ba chibia xao qgóóa máá xao o. ²⁶ [Igaba ncêe qgóóa mááku tama xao kò hāa nem cuiskaga gaxao ka Xòòm nqarikg'ai koe hāa ba chibia xao qgóóa máá xaoa hāa tite,]" tam méé.

Jesom di qarian dis tée sa

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷ Xu gaicara Jerusalema koe hàà. Èem ko Jeso ba tempelem q'oo koe tcāà, ka xu kò kaia xu peresiti xu hêe, naka x'āè xgaa-xgaa-kg'ao xu hêe, naka khóè ne di xu kaia xu hêéthêé hàà cgae Me. ²⁸ A tée Me a máá: "Ndaka qari cgoa Tsi ko ncêe zi gúù zi kúrú kana ia diin qarian máà Tsia hāa Tsi ko ncêe zi gúù zi kúrú?" témé.

²⁹ Me Jeso ba xqa xu a máá: "Cúis gúù sar gha tée xao o. Xqa Te méé xao, nakar gha nxāasega birí xao o, ndaka qarian cgoar ko ncêe zi gúù zi kúrú sa. ³⁰ Johanam dis tcguù-tcguukus ka birí Te: nqarikg'ai koe sa kò guua hāa, kana sa kò khóèan koe guua hāa? Xqa Te," témé.

³¹ Xu kò gaxu ka c'èea xu cgoa xóé a téeuku a máá: "'Nqarikg'ai koe e,' ta xae kò ko méé, nem gha nxāaska tée xae e a máá: 'Kháé xao nxāaska dùús domka dtcòm me tama?' témé. ³² Igaba xae gha máá: 'Khóèan koe e,' témé - Khóè ne xu kò ko bèe, Johane ba tseegu dim porofiti me e sa ne kò wèé ne khóè ne q'ana hāa khama.'" ³³ Xu kò nxāaska Jeso ba xqa a máá: "C'úúa xae hāa," témé.

Me kò Jeso ba xqa xu a máá: "Tíi igabar birí xao o tite, ndaka qarian cgoar ko ncêe zi gúù zi kúrú sa," témé.

Chõo-kg'oman di xu xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

12 Me kò tshoa-tshoa a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne a máá: "C'ëem khòè ba kò kg'om xhàrà ba xhàrà, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrúa nxàma-nxàma, a ba a gõéan ko kúrúem hãé ba hëé naka tc'amaka qádòm nquu ba hëéthëé gaa koe tshào. A ba a c'ëe xu xhàrà-kg'ao xu cgòbè me, a c'ëem nqõóm koe qdò.

²"Eëm ko *tcuàan dim* x'aè ba hàà kam ko qãà ba xhàrà-kg'ao xu koe tsééa úú, nxãasegam gha síí kg'om xhàrà di tc'õoan c'ëe sèè cgae xu ka. ³Xu kò sèè a xg'ám me, a káà gúuse tsééa kabi me.

⁴"Me gaia c'ëem qãà ba tsééa úú cgae xu, xu síí tcúú ba koe thòò-thòo me, a sau-saugase qgóó me.

⁵"Me kò c'ëe ba tsééa úú, xu nxãa ba cg'õo. A xu a c'ëe xu kái xu kaga gataga hëé, c'ëe xu xu kò xg'ám, a c'ëe xu cg'õo.

⁶"Cúim cóám kaisasem kò ncàmà hãa bam kò úú, a ba a kò gaam gabá tsééa úú cgae xu, a bìrise a máá: 'Tirim cóá ba xu gha tcom a qgóóse,' témé. ⁷Igaba xu kò ãe xu xhàrà-kg'ao xu bìríku a máá: 'Ncëe ba gúú zi ka q'òðsem ga me e, ke hààn xae cg'õo me, naka zi gha gúú zi gaxae di ii,' témé. ⁸Xu kò sèè a cg'õo me, a kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'òó me," tam méé.

⁹ Me *nxãaska Jeso ba tèè xu a máá*: "Kháé ba gha nxãaska kg'om xhàrà ka q'òðse ba hàà dùú sa kúrú?" témé, a ba a máá: "Eë xu xhàrà-kg'ao xum gha hàà cg'õo, a ba a gha xhàrà ba c'ëe xu xhàrà-kg'ao xu máà. ¹⁰Qanega xao gáé ncëes Tcgãyas *Nqarim di* sa nxará tama, ncëe ko máá:

'Nxõás ãe kò tshào-kg'ao xu ka bóda xguèa hãa sa, kaisase cgáés nxõá sa kúrú hãa.

¹¹Ncëe X'aigam *Nqarim* ma kúrú hãa ga a, si ncëe sa tcgái-q'ooa ta koe t'òè si i," témé.

¹²Ka xu ko qáé Me kg'oana, igaba xu kò xg'ae sa bèe, ães sere-seres kam kòo gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hãa khama, xu kò guu Me a qdò.

Kaesaram koe suruta ne

(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

¹³Ka xu ko nxãaska kháóka c'ëe xu Farasai xu hëé naka c'ëe xu Herotem di xu xùri-kg'ao xu hëéthëé Gam koe tsééa úú, nxãasega xu gha síí kg'uim ko zi gúú zi cgoa qgóó Me ka. ¹⁴Xu hàà a bìrí Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa tseegu di Tsi khòè Tsi i sa, a c'ëe khòè cgoa ga tchòà úú tama, khòèan di téé-q'ooan Tsi nqábè tama khama. Igaba Tsi ko Nqarim dim kg'ui ba tseeguse xgaa-xgaa. Ka i gáé kgoara máàèa hãa *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méém surutaè sa, kana méém táá surutaè saa? Suruta méé ta kana méé ta táá suruta saà?" témé.

¹⁵Igabam kò Jeso ba gaxu dis kàa sa q'ana hãase bìri xu a máá: "Dùús domka xao ko kúrú bóò Tea máá? C'ëem qano mari ba xao máà Te nakar bóò," témé.

¹⁶Xu mari ba máà Me, Me bìrí xu a máá: "Diín dis tcúú

sa ncëe sa, naka gatàa diín cg'òèa ncëe e?" témé. Xu máá: "Kaesaram di si i," témé.

¹⁷Me Jeso ba bìrí xu a máá: "Eë Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka ãe Nqarim di ii sa Nqari ba máà," témé. Xu kò kaisase are Me.

X'ooan koe tèes qãà q'oo koe sèèku sa

(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

¹⁸Xu kò Saduke xu, ncëe kò ko máá, x'ooan koe tèe sa kàà si i, témé xu hàà cgae Me, a hàà tèè Me, a máá:

¹⁹"Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba xg'ao x'áèan koe góá a máá, ncëe khòè kò kàà cóáse khòè sa x'óóa guu, ne méém gam ka qõese ba ães dxàe-ntcõa sa sèè, naka baà gam ka káimkhoe ba cóán ábà máá.

²⁰Xu kò 7 xu khòè qõeku xu hàna. Me kò kg'áíaka di ba khòè sa sèè a cóán úú tamase x'óó. ²¹Me kò cam di ba gaas dxàe-ntcõa sa sèè, a gataga cóán úú tamase x'óó. I kò nqoana dim ka gataga cúí ga thëé ii. ²²Xu kò wéa xu ãe 7 xu ga cóá úú tamase x'óó. Si kò khòès ga sa thëé kháóka x'óó. ²³Eë i ko x'ooan koe tèè ka sa gha gaxu ka ndakam di saà? Ncëe wéa xu 7 xu xg'ao sèè sia hãa ka?" ta xu ma tèè Me.

²⁴Me Jeso ba xõa xu a máá: "Dùús domka xao tsãa hãa? *Nqarim di* zi Tcgãya zi ko méé sa hëé naka Nqarim di qarian hëéthëé xao c'úú hãa domkaa? ²⁵Eë ne ko khòè ne x'ooan koe tèe ka ne sèèa hãa tite, a ne a sèékuan kgoara máàèa hãa tite, igaba ne gha nqarik'gai di moengelean khama ii. ²⁶A ãe x'óóa hãa ne ko x'ooan koe ghùies ka xao gáé qanega Moshem dis Tcgãyas koe nxará ta ga hãa, hiis di tchòàn dim xg'aekum koem kò Nqari ba nta gam ka méé sa a máá: 'Tíí Ra Abrahamam dir Nqari Ra a, a Isakam dir Nqari Ra a, a Jakobem dir Nqari Ra a,' tam mééa koe? ²⁷Eë x'óóa hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabagam ãe kg'òèa hãa ne di Me e; khama xao kaisase tsãa hãa," tam méé.

Kaiam x'áè-kg'ám ba

(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸Me kò c'ëem x'áè xgaa-xgaa-kg'ao ba hàà, a kórn xu xu hãa a ko ntcoeku. Me ãem ko Jeso ba qãèm xõa ba máà xua hãa sa bóda q'ãa ka tèè Me a máá: "Ndakam x'áè-kg'ám ba wèè xu ka tc'ãà di baa?" témé.

²⁹Me Jeso ba xõa me a máá: "Wèè xu x'áè-kg'ám xu ka tc'ãà di ba ncëe me e:

'Oo, Iseraeleè, komsana, gatá dim X'aigam Nqari ba, X'aigam Nqari ba cúí Me e, ³⁰naka tsia gha X'aigam tsarim Nqari ba wèé tcáóa tsi cgoa hëé, wèé kg'òèa tsi cgoa hëé, wèé tc'èea tsi cgoa hëé, naka wèé qaria tsi cgoa hëéthëé ncàm,' témé,

³¹Me ko cam di ba máá:

'Eë tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma méé tsi tsáá ka c'ëe ba ncàm,'

témé. C'ée x'áè-kg'ám ga káà a ncëem x'áè-kg'ám ka kaia a," tam méé.

³² Me kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao ba birí Me a máá: "Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, tseegu Tsi ko, c'ëean ga káà a, igaba gaam cúí Me e, ³³ gataga i cgáé e, Nqari ba tsi ga wèé tcáóa tsi cgoa hëé, naka wèé kóma q'áa tsi cgoa hëé, naka wèé qaria tsi cgoa hëéthëé ncàm sa, naka èe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma tsáá ka c'ëe ba ncàmhan hëéthëé e. A wèé zi dàòà-mááku zi hëé naka qhàea-mááku zi ka hëéthëé cgáé e," témé.

³⁴ Eëm ko Jeso ba bódò, tc'ëegasem ncãa xoa sa kam kò birí me a máá: "Nqarim di x'aian ka tsi nqúù tama," témé. I kò gaa koe guus ka khòean bèe, c'ëe tèè ga i gha tèè Me sa.

Dafitem ka Tsgõose-coam dis tèè sa

(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵ Eëm Jeso ba tempelem q'oo koe hãa a ko xгаа-xгаа kam kò tèè ne a máá: "Nta hëés ka xu ko x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu máá, Kreste ba Dafitem ka Tsgõose-coa Me e, témé?" ³⁶ Dafitem tc'áró-tc'aróa kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka kg'uiikaguè, a máá: 'X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba birí a máá: 'Kg'áò x'òàa Te xòè za ntcõó nakar nxãakg'aiga síí Tsari cg'õo-kg'aoan nqàrè-kg'ama Tsi koe tòò,' témé.' ³⁷ Dafitem ga ba ko 'X'aiga' ta ma tcii Me, ka ba gha nxãaska ntama gam ka Tsgõose-coa ba ii?" témé. Si kò kaias xg'ae sa qàè-tcaoan cgoa komsana Me.

Jeso ba ko Farasai xu hëé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé dqàè

(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

³⁸ Eëm ko xгаа-xгаа kam kò Jeso ba máá: "X'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu koe méé tu q'õése hãa, ncëe ko qáò qgái-dxooan hãa, a x'amágu di zi qgái zi koe tsgámk-agukuan qaa xu, ³⁹ a ko kaia zi ntcõó-q'oo zi còrè-nquu xu koe qaa xu, naka tcom-tcomsa zi ntcõó-q'oo zi hëéthëé e kòean di zi qgái zi koe. ⁴⁰ Ncëe ko dxàe-ntcõa zi di nquuan tc'õóa xgãá, a ko x'áise xu gha ka qáòse còrè xu. Eëta ii khòea ne gha kaisase thòokase xgàraè," tam méé.

Dxàe-ntcõas dis tcg'òóa mááku sa

(Lk 21:1-4)

⁴¹ Me kò Jeso ba aban ko tòòèm qgái ba q'óá-kg'ama hãase ntcõó, a ntcõó a ko xg'aes ko ma gaas di marian tempelean di ma tcãà sa bódò. Ne kò kái ne khòè ne qguùà hãa ne kái marian tcãà. ⁴² Si kò dxàua hãas dxàe-ntcõa sa hàà cam qano mari tsara ncemea tcãà, xg'ae-q'ooa tsara kò thebe dim mari ba kúrú tsara.

⁴³ Me kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu Gam koe tcíia óá, a birí xu a máá: "Tseegua ner ko birí xao o: Ncëes dxàe-ntcõas dxàua hãa sa ncãa wèé ne khòè ne nqáéa hãase aban ko tòòèm qgáim koe marian tcana. ⁴⁴ Wèé ne khòè nea kò gane di qguùan koe guu a tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèéan èes kò úúa hãa ga tcg'òó khama," témé.

Jeso ba ko tempelem dis kòbes ka kg'ui

(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

13 Eëm ko Jeso ba tempelem koe guu a tcg'oa, kam ko Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ka c'ëe ba birí Me a máá: "Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, tsóágase t'òè xu nxõá xu hëé naka nquu xu hëéthëéa gáé ncëe e," témé.

² Me Jeso ba birí me a máá: "Ncëe xu nquu xu kaia xu tsi ko bódò? Cuisagas ncëe koe cúis nxõás ga sa c'ëes tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite, wèea zi ga gha xòóa qàriè," témé.

Xгаа-xгаа-kg'ao ne gha xgàè

(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³ Me èem kò qanega Olife dim xàbim tc'amkg'ai koe q'ábà ntcõe, a tempele ba q'óá-kg'ama hãa, ka xu ko Petere ba hëé, Jakobo ba hëé, Johane ba hëé naka Anterea ba hëéthëé xu dxùukg'ai koe tèè Me a máá:

⁴ "Birí xae e, n-cárma i gha ncëe gúuan kúrúse sa, naka gataga ncëe gúuan wèé ga gha hàà kúrúse dis x'áís gha dùú sa ii sa thëé?" témé.

⁵ Me Jeso ba tshoa-tshoa a kg'ui cgoa xu a máá: "Q'ãa xao, naka i táá cúí khòè ga hoàkagu xao o guu. ⁶ Kái ne gha Tíí cg'õè ka hàà a gha máá, ganea Tíí ga Ra a, témé, a ne a gha kái khòean hoàkagu. ⁷ Naka èe tu kòo ncõoan hëé naka gaan di nxàean hëéthëé kórm ne méé tu táá q'ae guu. Ncëe gúua ne gha kúrúse, igaba i qanega chòò-q'ooan hàà tama ke. ⁸ Nqõóm di zi qhàò zi gha c'ëe zi qhàò zi cgoa x'ãàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ãàku. Me gha nqõó ba gataga cgùru tãáka zi qgái zi koe, xàbà ne gha nqõómkg'ai koe tcãà. Zi gha ncëe zi gúù zi àbàn di thòòan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xám.

⁹ "Igabaga méé tu gatu q'õése, séèè tu gha a qhàis cookg'ai koe úúè, a tu a gha síí còrè-nquuan koe qoaè, a gha Tíí domka tc'ãà còo-kg'ao xu hëé naka x'aiga xu hëéthëé cookg'ai koe tòòè. Gatà hëéan ka tu gha Tíí ka nxàea tseegukagu. ¹⁰ Kg'aia méé i qàè tchòàn nqõóm di zi qhàò zi wèé zi koe xгаа-xгааè. ¹¹ Naka èe xu kòo séè a ko qhàis cookg'ai koe úú tu u ne, táá èe tu ga kg'ui kg'oana hãas gúús ka q'áò guu, igaba tu wèés gúús èe tu gha èem x'aèm ka máàè sa kg'ui. Gatu tama tu u èe gha ko kg'ui tu ke, igaba Tcom-tcomsam Tc'ëe Me e gha ii.

¹² "Khòè ba gha qõese ba x'oos koe tcãà, me gha xõò ba gam dim cóám ka gataga hëé, i gha cóán gaan di xòòan ntcoe, a gha cg'õo o. ¹³ Tu gha Tiri cg'õèan domka wèé khòean ka hòrèè. Igaba gaam èe gha qarika téé a chòò-q'oos koe síí ba gha kgoaraè.

Q'áò-q'aosas gúù sa

(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ "Igaba èe tu ko q'áò-q'aosas gúù sa bódò si èes ga kò téé tama qgái koe tèe (èe ko nxará ba méém kóma q'ãa!), ne méé ne nxãaska èe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóéa síí, ¹⁵ nakam èe nquuan tcòbe koe hãa ba táá xõa, naka gam dim nquum q'oo koe tcãà guu, naka

sí gaa koe hãa sa sèè, ¹⁶ nakam ãe xhàràn koe hãa ba táá kárise naka síí gam di qgáian sèè guu. ¹⁷ Haò, cg'ãè i gha ii, ãe zi cárm zi ka ãe ncãaa zi koe cóán úúa zi khòè zi ka hëé naka ãe gha ko comkagu zi ka hëéthhëé e. ¹⁸ Ke tu còrè naka i gha táá saò di x'aè ka kúrúse guu. ¹⁹ Eë xu cárm xu ka i gha gatà ii xgàrakuan hãa, ncëe nqóóm dis tshoa-tshoases koe guu a qane-ga hãa tama a, ncëem kò Nqari ba kúrú ba, ncëes noose ga, a i a gaicara hãa tite. ²⁰ A ncëè X'aigam Nqarim kò ãe xu cárm xu xòm-xom ta ga hãa, ne i cúí khòè ga kgoaraèa hãa tite. Igaba ãe nxará tcg'òòèa hãa ne domkam kò ãe xu cárm xu xòm-xom.

²¹ "A ncëè ãem x'aèm kam kò c'ãem khòè ba bírí tu u a ko máá: 'Bòò, ncëe ga Me e Kreste ba,' kana ko máá: 'Bòò, ãe gam síí hãa,' témé ne méé tu táá dtcòm m guu. ²² Tshúù-ntcōan di xu Kreste xu hëé naka tshúù-ntcōan di xu porofiti xu hëéthhëéa gha x'áise, a gha x'ái zi hëé naka are-aresa zi gúú zi hëéthhëé kúrú, ãe nxará tcg'òòèa ne xu gha hoàkagu ka, kgoanase i kòo ne. ²³ Ke méé tu gatu q'òèsea hãa, x'aèan cookg'ai koer kò bírí tu ua hãa ke.

Khòèm dim Cóá ba gha hàà

(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²⁴ "Igabagas gha ãe xu cárm xu di xgàrakuan qãá q'oo koe

'cárm sa ntcúú-ntcuuè,
me nxoe ba x'áà tite,

²⁵ tçonò zi gha nqarikg'ai koe guu a tcheè,
i gha nqarikg'aian di qarian ntcãa-ntcãaè.'

²⁶ Ne gha ãe x'aè ka Khòèm dim Cóá ba bóò, Me túú-c'òòan q'oo koe guu a ko hàà, kaia qarian hëé naka x'áàn hëéthhëé cgoa. ²⁷ Me gha nxãaska moengele xu tsééa tcg'òò, a ba a gha Gam di ne ãe nxará tcg'òòèa hãa ne wèé xòèan ãe tc'áán ko guu za xg'ae-xg'ae, a ba a gha nqóóm di chòò-q'ooan koe guu a síí nqarikg'ai di chòò-q'ooan ko chòò koe guu a Nqarim di ne ãe nxará tcg'òòèa hãa ne xg'ae-xg'ae.

Faia dis hiis dis sere-sere sa

(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)

²⁸ "Ke tu faia dis hiis koe xgaa-xgaase: Eë i ko gas di nxãàn tshoa-tshoa a ko tsòm, i ko tçara sa tsòm, ne tu q'ana hãa qhóóa ne tcana hãa sa. ²⁹ Gataga ãe tu kòo ncëe zi gúú zi bóò zi ko kúrúse, ne tu q'ana hãa cúú me e sa, a nquu-kg'ármán koe hãa sa. ³⁰ Tseegukar ko bírí tu u a ko máá: Ncëes qhàò sa kaà tite, ncëe gúúan wèé ga kúrúse tamas cookg'ai koe. ³¹ Nqarikg'aian hëé naka nqóók'agian hëéthhëéa gha chòò, igaba i Tiri kg'uian chòò tite.

Cúí khòè ga cárm ba kana x'aè ba c'úúa

(Mt 24:36-44)

³² "Igabaga i cúí khòè ga ãem cárm ba, kana ãem x'aèm gabá q'ãa tama, moengele xu nqarikg'ai koe hà-na xua ga igaba, kana Cóásem ga igaba, Xòòm cúím ka oose. ³³ Q'òèsea méé tu hãa, naka kókòda hãa, c'úúa tu hãa n-cámám gha ãem x'aè ba hàà sa ke. ³⁴ Khòèm

x'áéa ba koe ko guu a tãám nqóóm koe dàram khama i gha ii: gam dim nquu ba ko guu a qãà xu qarian máà ba, a wèém khòè ba gam di tsééan máà, a ba a nquu-kg'árm ba ko kòre ba x'áè, q'òé mem gha sa.

³⁵ "Gaa domka méé tu kòresea hãa, n-cámám ko nquum ka q'òòse ba hàà sa tu c'úúa hãa ke, dqòà kaa, kana ntcúú nqáé kaa, kana ghòòan ko kg'ae x'aè kaa, kana ntcúúkg'ai cgoaa. ³⁶ A ncëè qháesem kòo hàà ne méém táá hàà sao-xg'ae tu u, naka tu x'òma hãa guu. ³⁷ Ncëer ko bírí xao o sar ko wèèa tu ga bírí a ko máá: 'Q'òése méé tu!' témé."

Jesom di xgàrasean hëé naka Gam dis x'oo sa hëé naka Gam dis x'ooan koe tãe sa hëéthhëé e (14-16)

Tc'ãà-cookg'ai xua ko Jeso ba xu gha cg'òo sa dtcòmku
(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

14 I kò ncëeska cárm cármán qaua hãa Pasekan hëé naka péré gãé-gãe úú tamas pérés dis kòè sa hëéthhëé gha kúrúès cookg'ai koe, xu kò kaia xu peresi-ti xu hëé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthhëé kàan qaa, Jeso ba xu gha qgóó a cg'òo di i, ² a xu a kò máá: "Kòès di x'aè ka tamase, nxãaskas gha kaias xg'ore sa khòè ne xg'aeku koe hãa khama," ta xu méé.

Khòè sa ko Jeso ba Betania koe tshãán cgoa ntcãá

(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Jeso ba kò Betania koe hãa, Simonem ncëe kò lepero dis tcii sa úúa hãam dim nquum koe. Eëm gaa koe hãa a ntcóó a ko tc'òó koes kò khòès alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'òám koe kò qãè hrm xg'ãòm tshãám, kaisa marian di ba qgóóa hãa sa hàà, a hàà alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'òá ba óè, a Jesom tcúú koe ntcãá.

⁴ Ne kò c'ãe ne khòè ne ãe kò gaa koe hãa ne xgòà a máá: "Dùús domka ba koáé ncëem tshãá ba ncëeta ma kòè cgoaèa máá? ⁵ Ncëe tshãá nea ga kò x'ámáguèa, kurim di marian di tc'ãò-tc'ãòan cgoa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hãa," ta ne méé. A ne a kaisase méé si.

⁶ Igabam kò Jeso ba máá: "Guu si tu, dùús ka tu ko xgáè sia máá? T'òès tséé sas Tíí koe kúrúá hãa. ⁷ Dxàua ne khòè ne cgoa tu wèé x'aè ka hãa, a tu a gha ãe tu ko tc'ãe x'aè ka qãè zi gúú zi kúrúá máá a, igaba tu wèé x'aè ka Tíí cgoa hãa tite. ⁸ Eës ga kò kúrúá sas kúrúá hãa. Kg'ónòè tamar hãas cookg'ai koes tc'áróa Te tshãán cgoa ntcãá hãa khama. ⁹ Tseegukar ko bírí tu a ko máá: Wèém nqóóm ãe i ko ncëe qãè tchòàn xgaa-xgaaèm koe, i gha ães kúrúá hãa gúúan nxàèè, tc'ãe-tc'ãesèes gha ka," tam méé.

Jutase ba ko tc'ãà-cookg'ai xu cgoa dtcòmku

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Me kò nxãaska Jutase Isekariote ba, 12 xu ka c'ãe ba, kaia xu peresiti xu koe síí, nxãasegam gha síí Jeso

ba tshàu q'ooa xu koe tcàà ka. ¹¹ Eë xu ko ãe sa kóm ka xu ko kaisase qãe-tcao, a birí me mari xu gha máà me sa. Me nxãaska qãem x'aè ba qaa, Jeso bam gha tshàu q'ooa xu koe tcàà di ba.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa Pasekan tc'óó

(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹² Tc'ãà dim cárm péré gãe-gãe úu tamás pérés di kõèan dim ka, ãe xu ko ghùu-coam Paseka di ba cg'óo, ka xu ko Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu birí Me a máá: "Nda koe xae gha kg'ónònda máá Tsi, naka Tsi síi gaa koe Paseka di tc'óoan tc'óó sa Tsi ko tc'ëe?" témé.

¹³ Me Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu koe cárm tsara tséa tcg'óó a birí tsara a, a máá: "Qòò naka x'áé-dx-oom koe síi, c'ëem khóem tshàa gàba ba qg'óóa hãa ba tsao gha xg'ae cgoa. Xùri me, ¹⁴ naka ãem kòo nquum ka q'òòse ba tcàà ne birí me naka máá: 'Xгаа-xгаа-kg'ao ba ko máá, cg'áè-nquum Tiri xu xгаа-xгаа-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'óoan tc'óó ba nda hãa sa?' témé. ¹⁵ Me gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèe zi gúu zi tc'ëeseke zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónònda xg'araèa ba x'ái tsao o, gaa koe tsao kg'ónònda máá xae e," témé.

¹⁶ Tsara kò xгаа-xгааase-kg'ao tsara tcg'oa a x'áé-dx-oom koe qòò, a síi ãem kò ma birí tsara a hãa khama-ga ma sao-xg'ae i ii, tsara ko Pasekan kg'ónònda máá Me.

Jeso ba ko c'ëem xгаа-xгааase-kg'aoom gha x'ámágu Me sa nxàe

¹⁷ Eë i ko dqòa kam kò 12 xu cgoa hàà. ¹⁸ Eë xu hãa a ko tc'óó kam ko Jeso ba máá: "Tseegukar ko birí xao o, gaxao ka c'ëe ba gha khòe ne tshàu q'oo koe tcàà Te, ncëe koe hãa a ko Tíi cgoa tc'óó ba," témé. ¹⁹ Xu tshoa-tshoa a tshúu-tcaoa, a wèea xu cúí mana cúí tèè Me a máá: "A tíi tama raa?" témé. ²⁰ Me xoa xu a máá: "Eë gaxao 12 xao ka c'ëe me e, ncëe ko Tíi cgoa gàbas koe péréan tcguu-tcguu ba. ²¹ Eë i ma Khóem dim Cóm ka ma góásea khamaga i gha ii, igaba haò, cg'áè i gha ii, ãe ko Khóem dim Cóm ba khòe ne tshàu q'oo koe tcààm ka! Qãèa i ga kò máá mea hãa, táám ga kò ábàèa hãa sa," tam méé.

Dqòa dis tc'óó sa

(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²² Eë xu hãa a ko tc'óó, kam ko Jeso ba péré sa sèè, a ts'ee-ts'ee'kg'ai si, a khóá q'aa si, a máà xu si, a ba a máá: "Sèè, ncëea Tirim cgàa me e," témé.

²³ A ba a kubi sa sèè, a ts'ee-ts'ee'kg'ai si, a máà xu si, xu wèe xu ga gaas q'oo koe kg'áà. ²⁴ Me birí xu a máá: "Ncëe nea Tiri c'áò o, qáé-xg'aes di i, ncëe ko kái ne khòe ne di iise ntcãáguè e. ²⁵ Tseegua ner ko birí xao a ko máá: Cuiskaga Ra gaicara kg'om dis hiis di gõéan kg'áàa hãa tite, me gha nxãakg'aiga síi ãem cárm Nqarim di x'aian di ba tcàà, gaicara Ra gha kãbase kg'áà a di ba," tam méé.

²⁶ Eë xu ko cii ba nxàèa xg'ara, ka xu ko tcg'oa a Olife dim xàbim koe qòò.

Jeso ba ko Peterem gha xqase Me sa nxàe

(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷ Me Jeso ba birí xu a máá: "Wèea xao ga gha khuuagu Te, góásea i hãa a ko máá: 'Kòre-kg'ao bar gha xg'ám, si gha ghùuan dis xg'ae sa qg'óóa q'aa,' téméè khama. ²⁸ Igaba ãer ko x'ooan koe ghùia xg'ara ner gha tc'ãà-cookg'ai xao o, a Galilea koe qòò," témé.

²⁹ Me Petere ba birí Me a máá: "Eëta xu ga ko ma wèea xu ga khuuagu Tsi, igabar tíi cuiskaga gatà hëe tite," témé. ³⁰ Me Jeso ba birí me a máá: "Tseegukar ko birí tsi: Ncëem ntcúum ka, qanegam ghòò ba cárm q'oro kg'ae tamás cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xqase Te," témé. ³¹ Igabam kò Petere tcana hãa tcáo cgoa kg'ui a máá: "Tsáá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xqase Tsia hãa tite," témé. Xu kò wèe xu gatà méé.

Jeso ba ko Getesemane koe còrè

(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³² Xu Getesemane ta ko ma tciiem qgáim koe qòò. Eë xu ko gaa koe síi kam ko Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu birí a máá: "Ncëe koe xao ntcóó, nakar nxãakg'aiga síi xg'ara còrèan cgoa," témé.

³³ Kam ko Petere ba hëe, naka Jakobo ba hëe, naka Johane ba hëéthëe xu sèè, si kò tshoa-tshoa a kaisas tshúu-tcao sa hëe nakas nxùrù-tcao sa hëéthëe tcàà Me. ³⁴ Me birí xu a máá: "Tc'ëea Tea kaisase thòòan xàmà hãa, x'óór ga khama noose. Ncëe koe xao qaù naka q'óé," témé.

³⁵ Me cg'árèse còoka síi a gómankg'ai koe cg'áé, a ba a còrè, ncëe kgoanase i kò nem ga ãem x'aè ba nqáé Me sa, ³⁶ a ba a máá: "Aboè, Tiri Tsi Xòò Tseè, wèe zi gúu zia Tsáá koe tàà tama, ncëes kubis xgàrasean di sa Tíi koe sèèa tcg'óó. Igaba Tsari tc'ëean ka, Tíi ko tc'ëes ka tamase," tam méé.

³⁷ A ba a kãbise a síi cgae xu, a síi sao-xg'ae xu xu x'ómà hãa, Me Petere ba birí a máá: "Simoneè, x'ómà tsi gáé hãa? Táá tsi gáé ga kò kg'ama cúim aoram ga ba kókòa ntcóó a q'óé? ³⁸ Q'óése méé xao hãa naka còrè, naka xaoa gha nxãasega táá kúrúá bóòkuan koe tcàà guu. Tc'ëe ba kúrú kg'oana hãa, igabam tc'áró ba kg'amka me e ke," tam méé.

³⁹ Me gaicara kãbise a qòò, a síi ãem ncãa ko ma còrè khamaga ma còrè.

⁴⁰ Eëm ko gaicara kãbise a ko hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'ómà hãa, tcg'áa xu kò ntcàma hãa khama. Xu kò táá q'áa nta xu gha ma xoa Me sa.

⁴¹ Me gaicara nqoana dis ka hàà, a máá: "Qanega xao gáé x'ómà hãa, a ko sãa? Ncãa i tc'ãò ncëeska, x'aè ba ncãa hàà. Bòò, Khóem dim Cóm ba ko hàà chibi-kg'ao ne tshàu q'oo koe tcàà. ⁴² Tëe xao, naka xae qòò. Eë khòe ne tshàu q'oo koe tcàà Team khòe ba cúuse hàna ke," tam méé.

Jeso ba ko qgóóè

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³ Eëm Jeso ba qanega hãa a ko kg'ui kam ko kúúga Jutase ba hàà, 12 xu ka c'èe ba, a kái xu khòè xu cgoa hãa, ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé kò qgóóa hãa xu, a kaia xu peresiti xu koe hëé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe hëé naka *khòè ne di xu* kaia xu koe hëéthëé guua hãa xu.

⁴⁴ Me kò nxãaska èe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcãa Me ba x'ái sa máa xua hãa a ko máa: "Eër gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me naka xaoa q'óè Mea hãase úúa tcg'òó Me," témé. ⁴⁵ Me Jutase èem ko hàà ka gaa x'áè kaga Jesom koe síí a máa: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tsee," témé. A x'obè Me.

⁴⁶ Xu khòè xu Jeso ba séè a qgóó Me.

⁴⁷ Igabam kò èe kò cúuse tée xu ka c'èe ba gam dim ntcáu ba tsgúua tcg'òó, a kaim peresitim dim qãam dim tcee ba xg'aoa qhòm.

⁴⁸ Me Jeso ba birí xu a máa: "Ts'ãà-kg'ao ba tsãá hààraa khama xao gáé ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé cgoa hààraa, hàà xao gha qgóó Te ka? ⁴⁹ Wèè cárm kar kò tempelem koe gaxao cgoa hãa a ko xgaa-xgaa, igaba xao kò gaa koe síí táá qgóó Te. Igaba méés *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góásea hãa sa nxàea tseegukaguès gúú si i," tam méé.

⁵⁰ Xu kò nxãaska wèè xu *xgaa-xgaa-kg'ao xu* tcg'oara guu Me a bèe a qgóé.

⁵¹ Me c'èem qárim-kg'ao-coa ba xùri Me, gúú ga kò hãa tama, a kò q'úúm qgáim cgoa tcámsea hãa ba, xu ntcáu me ka hëé, igabam tshàu q'ooa xu koe nxàia tcg'oa, ⁵² a qgáí ba tshàu q'ooa xu koe qaù, a ba a hãa tamase qgóé.

Jeso ba ko kaias xg'aes cookg'ai koe téeè

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ka xu kò Jeso ba kaim peresitim koe úú. Xu kò nxãaska wèè xu kaia xu peresiti xu hëé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hëé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé xu hààra xg'ae.

⁵⁴ Me Petere ba kháoka tée a còò Me, a síí nxãakg'aiga kaim peresitim dim xhàrom q'oo koe tcãa, a ba a síí kòre-kg'ao xu cgoa c'ees-kg'ám koe ntcóò a kùru-kuruse.

⁵⁵ Xu kò kaia xu peresiti xu hëé naka wèè xu tc'ãa-cookg'ai xu hëéthëé Jeso ba xu gha chibi-chibi a cg'oom dàò ba qaa, igaba xu kò táá hòò kòm Me. ⁵⁶ Kái xu khòè xu kò ko Gam ka tshúù-ntcòan nxàea tseegukagu khama, igaba zi kò èe xu ko nxàe zi gúú zi táá qòò mááku. ⁵⁷ Tsara c'èe tsara téea-tée a tshúù-ntcòan Gam ka nxàe a máa: ⁵⁸ "Sitsama kò kórm Mea Me ko máa: 'Tíí Ra gha ncèem tempelem *khòèan* tshàu ka tshòèa ba kòbea q'aa, a ra a gha nqoana cármán qãá q'oo koe táá ba tshào, *khòèan* tshàu ka tshòèè tama ba,' témé," ta tsara méé. ⁵⁹ Igabagas kò èe tsara ko nxàea tcg'òó sa táá qòò mááku.

⁶⁰ Me kaim peresiti ba hàà a gaxu xg'aeku koe tée, a Jeso ba tée a máa: "C'èe gúú ga Tsi gáé xqà tama?"

Ncèe tsara khòè tsara ko Tsáa ka nxàe sa gáé dùú saà?" témé. ⁶¹ Igabam kò nqoo a táá cúim téeem ga ba xqà.

Me gaicara kaim peresiti ba tée Me a máa: "Kreste Tsi Tsia, Gam ncèe ts'ee-ts'ee'g'aièa hãam di Tsi Cóa Tsi?" témé. ⁶² Me Jeso ba máa: "Tíí ga Ra a. Khòem dim Cóa ba tu gha bóò, Me Gaam èe wèè qarian úúa hãam dim kg'ám x'òàm xòè za ntcóò-ntcòe, a ko nqarikg'ai di túú-c'òòan cgoa xòà," témé.

⁶³ Me kaim peresiti ba qgáia ba tòàra q'aa a máa: "Dùú di nxàea tseegukagu-kg'ao xae gáé ko qanega qaa? ⁶⁴ Ncãa xao kórm kaisas còèkus ncèe sa! Gaxaoa ko nta ma tc'èe?" témé.

Xu wèèa xu ga xgàra Me a máa, x'oos kam kg'anoèa, témé.

⁶⁵ Xu c'èea xu tshoa-tshoa a tcg'ae cgae Me, a qáé tcgáí Me, a xu a xg'ámku cgoa Me, a birí Me a máa: "Porofita *naka birí xae e ndaka kg'áia xae ncãa xg'ám Tsi sa*," témé. Xu kòre-kg'ao xu séè a xg'ámku cgoa Me.

Petere ba ko Jeso ba xqase

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Eëm kò Petere ba nqãaka qanega xhàrom koe hãa kas kò kaim peresitim di zi qãà zi ka c'èe sa hàà cgae me, ⁶⁷ a èes ko Petere ba bóò me hãa a ko kùru-kuruse, kas kò qãèse bóò me a máa: "Tsáa igaba tsi kò thëé Nasareta dim Jesom cgoa hãa!" témé. ⁶⁸ Igabam kò xqase e a máa: "C'úuar hãa, a ra a kóma q'ãa tama, dùús ka si ko kg'ui sa," témé. A ba a xhàros-kg'ám koe síí tcg'oa, [me ghòò ba kg'ae].

⁶⁹ Si kò qãà sa gaa koe bóò me, a tshoa-tshoa a gaicara èe kò gaa koe tée-tée ne khòè ne birí a máa: "Ncèem khòè ba gaxu ka c'èem ga me e!" témé. ⁷⁰ Igabam kò gaicara xqase e.

X'áè-coam qãá q'oo koe ne ko èe kò tée-tée ne Petere ba birí a máa: "Tseeguan kaga tsi gaxu ka c'èe tsi i, Galilea di tsi khòè tsi i thëé khama," témé. ⁷¹ Me kò tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máa: "Khòem ncèe bar c'úua hãa, ncèe tu ko Gam ka kg'ui ba," témé.

⁷² Me kò kúúga ghòò ba cárm di sa kg'ae. Me Petere ba Jesom kò birí mea hãa kg'uian tc'èe-tc'èese, ncèem kò máa: "Ghòòm qanega cárm q'oro kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xqase Te," témé e. Kagam ko qhuia óè a kg'ae.

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

15 Kaisa ntcúúkg'ai cgoa xu kò kaia xu peresiti xu hëé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hëé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé, naka wèè xu tc'ãa-cookg'ai xu hëéthëé kg'uaia xg'ae. A xu a Jeso ba qáé, a chùia tcg'òò a Pilatom koe úú Me.

² Me Pilato ba tée Me a máa: "A Tsáa ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi?" témé. Me xqà me a máa: "Eè tsi ko méé khamaga i ii," témé.

³ Xu kò kaia xu peresiti xu kái zi gúú zi koe chibi-chibi Me. ⁴ Me Pilato ba gaicara tée Me a máa: "Kháé Tsi c'èe

xɔa ga úú tama? Bóò, nta noo zi chibi zi ka xu ko chibi-chibi Tsi sa," témé. ⁵ Igabam kò Jeso ba táá cúí xɔa ga kúrú, me Pilato ba are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááé
(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶ Me kò Pilato ba wées kǒès koe c'èem khòèm qáé-nquum koe tcǎàèa ba kgoara, ncèe khòè ne kò kò drcàrà mááse ba. ⁷ Eè x'aè kam kò Barabase ta ko ma tcièem khòè ba qáé-nquum koe hãa, ncèe kò xg'ae sa kúrú hãa a ko khòè ne cg'òo xu khòè xu cgoa kò xg'ae a qáèèa hãa ba. ⁸ Ne khòè ne hààraa xg'aeku a ne a tshoa-tshoa a Pilato ba drcàrà èem ko kg'aiga ma kúrú máá ne khama méém ma kúrú máá ne sa.

⁹ Me Pilato ba xɔa ne a máá: "Juta ne dim X'aiga bar gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'èe?" témé. ¹⁰ Kaia xu peresiti xu kò tauan xu úú cgoa Mea hãa domka gam koe óága Mea hãa sam kò q'ana hãa khama. ¹¹ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu khòè ne qg'ái, Barabase ba méé ne drcàrà mááse naka nea nxãa ba kgoara mááé sa.

¹² Me kò Pilato ba gaicara tèè ne a máá: "Kháé ra gha Juta ne dim X'aiga Me e ta tu ko méém ka dùú sa kúrú sa tu ko tc'èe?" témé. ¹³ Ne q'au a máá: "Xgàu Me!" témé.

¹⁴ Me Pilato ba tèè ne a máá: "Dùútsa gúús cg'ǎè sa ba kúrú hãa?" témé. Igaba ne kò kaisase q'au a máá: "Xgàu Me!" témé. ¹⁵ Me kò Pilato ba khòè ne qǎè-tcaok-agu kg'oana hãa khamam kò Barabase ba kgoara máá ne. A ba a Jeso ba qoara xg'ara a tcg'òó Me, síím gha xgàuè ka.

Ncǎo-kg'ao xu ko Jeso ba ncǎi
(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶ Xu kò ncǎo-kg'ao xu Jeso ba x'aigam dim nquum q'oo koe tcǎà (Peretoriume ta ko ma tcièè ba), a xu a wées xg'aes ncǎo-kg'ao xu di sa tciia xg'ae. ¹⁷ A xu a ncǎàm qg'ái ba hǎakagu Me, a dxàman cgoa kúrúèas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, ¹⁸ a xu a tshoa-tshoa a tsgám Me a máá: "Tcgáío, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!" témé. ¹⁹ A xu a kò tcúúba koe tc'ǎà dim hiim cgoa xg'ám Me, a tcg'ae Me, a xu a qhòm tsi qurú a ncǎia ba ka dqòm Me. ²⁰ Eè xu kò gatà ma ncǎi Mea xg'ara ka xu kò ncǎàm qg'ái ba nxǒo cgae Me, a nxãas-ka sèè a úú Me, síí xu gha xgàu Me ka.

Jeso ba ko xgàuè
(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Eè xu xóé a ko qǒò ka xu kò c'èem khòèm Simone ta ko ma tcièem, Kurene dim, Alekesantere tsara Rufasea tsara ka xǒòm cgoa xg'ae, me xhàràam koe guu a ko x'áé-dxoom koe qǒò, ka xu kò chùì mem Gam dis xgàu sa dcèé. ²² Xu kò Jeso ba Gologota ta ko ma tcièem qg'áim koe úú (ncèe sa ko máá: 'Tcúú c'òás dim qg'ái ba,' témé), ²³ a xu a mira ta ko ma tcièem tsòòm cgoa tcg'ome-xg'aeèa gǒéan máà Me kg'áàm gha ka, igabam kò táá sèè e. ²⁴ Xu kò xgàu Me, a xu a Gam di qg'áian cgúúan ntcòó a q'aa-q'aaku.

²⁵ Eè xu ko xgàu Me ka i kò 9 di x'aè e, ntcúúkg'ai cgoa di i. ²⁶ Eèem kò chibi-chibi cgoaèa hãas tcgāya sa kò 'JUTA NE DIM X'AIGA BA' ta ma góásea hãa. ²⁷ Xu kò cǎm tsara ts'ǎà-kg'ao tsara Gam cgoa xgàu, c'èe ba xu kò kg'áò xòèa ba za xgàua hãa, a c'èe ba dxàe xòèa ba za xgàua hãa. ²⁸ †

²⁹ Ne èe kò ko dàòm cgoa nqáé ne khòè ne còè Me, a ne a nxǎa-nxǎna tcúú a máá: "Eheè, Tsáá koma ko tempele ba kǒbe, a nqoana cǎman q'oo koe tshào me Tsi Tsia, ³⁰ kgoarase naka Tsia xgàu hiis koe xǒa," témé.

³¹ Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hèé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hèéthèé xu ma ncǎi Me thèé, a máá: "C'èe ne khòè nem kgoara hãa, igabam ko kgoarasean ka tààè. ³² Ncèem Krete ba, ncèe Iseraele dim x'aiga ba méém xgàu hiis koe xǒa, naka ta gha nxãasega bóò naka drcòm," ta xu méé.

Tsara èe kò Gam cgoa xgàuèa tsara gataga thèé ncǎi Me.

Jesom dis x'oo sa
(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Koaba di x'aèan 12 di ko tcǎà kas kò ntcúú sa wèem nqóòm koe xóé, a síí dqòà di x'aèan nqoana di koe téé. ³⁴ Me kò Jeso ba nqoana dim x'aèm ka kaim dòòm cgoa q'au a máá: "Eloi, Eloi, lama sabakatani?" témé. Ncèe sa ko máá: "Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?" témé. ³⁵ Ne èe kò gaa koe téé-tèe ne ka c'èe ne kóm Me a máá: "Kóm, ncèe ba ko Elija ba tcii," témé. ³⁶ Me kò c'èe ba qg'óé, a síí x'úrúan koe tsǎu tshàan ntcǎá, a tc'áàm koe qhàea tòò, a hàà máà Me, kg'áàm gha ka, a máá: "Qǎà naka ta bóò Elija ba gha hàà xòò Me sa," témé.

³⁷ Me kò Jeso ba kaim dòòm cgoa q'au, a ba a còo di sa sònàa tcg'òò.

³⁸ Me kò tempelem dim qg'ái ba cǎm xòè tsara cgoa tòàra q'aase, a tc'amaka guu a síí nqǎaka téé. ³⁹ Eèem ko ncǎo-kg'ao xu dim kaim ncèe kò *Jesom* cookg'ai koe téé-tèe ba, Jesom ma còo di sa sònàa tcg'òò hãa sa bóò, kam kò máá: "Tseegukagam kò ncèem khòè ba Nqarim dim Còá Me e," témé.

⁴⁰ Gataga zi kò c'èe zi khòè zi nqúú ka téé a ko bóò. Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hãa, naka Jakobom cg'aré ba hèé naka Josefa ba hèéthèé tsara ka xòòs Maria sa hèé, naka Salome sa hèéthèé zi.

⁴¹ Eèem kò Jeso ba qanega Galilea koe hàna ka kòo còò Me, a ko hùì Me zi khòè zi i kò ii. Káí zi khòè zi èe kò Jerusalema koe síí cgoa Mea hãa zi kò thèé hàna.

Jeso ba ko kg'ónòè
(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴² Eè i ko dqòà, kg'ónòèsean dim cǎm me e kò ii khama, Sabata cookg'ai di ba, ⁴³ kam kò Josefam Ari-matea di ba hàà, tcommèa kò hãam khòè me e kò ii, kaia xu dis xg'aes di ba, ncèe gam tc'áro ga kò thèé Nqarim di x'aian qǎà hãa ba. A ba a kò kgoarasea

† C'èe zi tcgāya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uiian úú: "Si èe Nqarim di zi Tcgāya zi koe góàèa hãas gúús ncèe ko máá, "cg'uri-kg'ao xu cgoam kò nxárá xg'aeè" ta méé sa tseegukaguèa."

hãase Pilatom koe síí, a síí Jesom dim tc'áró ba dtcàrà. ⁴⁴Jesom nxãakamaga x'óóa hãa sam ko Pilato kóm kam kò are. A ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcii, a tēe me Jesom ncãa nciise x'óó sa. ⁴⁵Eēm ko ncõo-kg'ao xu dim kaia me koe kóm gatà i ii sa, kam ko Josefa ba tc'áró ba máà. ⁴⁶Me Josefa ba q'úúm qgáí ba x'ámá, a tc'áró ba xóó a gaam qgáim cgoa tcám, a ba a síí qarim nxõám koe tshàòèa hãas tc'áms koe xóó Me. A nxõá-dxoo sa gaas tc'áms kg'ám koe ghànèa tcēekg'am cgoa.

⁴⁷Sara kò Maria Magatalena sa hēe naka Marias Josefam ka xóò sa hēéthēe sara Jesom dim tc'áróm xòòèa hãa qgáian bóò.

Jeso ba ko x'oos koe tēe
(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

16 Eēm ko Sabata dim cárn ba nqáé ka zi kò Maria Magatalena sa hēe, naka Marias Jakobom ka xóò sa hēe, naka Salome sa hēéthēe zi tshãán x'ámá, síí zi gha tcgáù Me ka. ²Tc'ãà dim cárn bekem dim di kaisa ntcúúkg'ai cgoa zi kò cáms tcg'oara hãa ka xgoa-ba a tc'áms koe qđò. ³A ko tēeku a ko máá: "Dií na gha nxõá sa tc'áms-kg'ám koe ghànèa tcg'òóa máá se e?" témé. ⁴Igaba ēe zi ko ghùì-kg'ai ka zi kò nxõá sa bóò si tēe-q'ooa sa koe ghànèa tcg'òòèa hãa, kaisases ko kaia khama. ⁵Zi kò nxãaska ēe zi ko tc'áms koe tcãà ka q'úúm qgáí ba hãnam qáí-kg'ao ba bóò me kg'áò xòè koe ntcóóa-ntcõe, ka zi kò area. ⁶Me birí zi a máá: "Táá sao q'áò guu, Jesom Nasareta di ba sao ko qaa, ncēe kò xgàùèa hãa ba. Ghùìèam hãa, a ncēe koe kàà Me e; bóò, ncēea xòòèam kò hãa qgáian ga a. ⁷Igabaga méé sao qđò, naka síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí - naka Petere ba hēéthēe e - naka máá, gaxao kam gha tc'ãà a Galilea koe qđò. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, ēem ma birí xaoa hãa khamaga ma, témé," tam méé. ⁸Zi kò *Jesom dis* tc'áms koe tcg'oa a zi a qgóé, cgùruan hēe naka q'áòan hēéthēe kò tcãà cgae zia khama, zi kò c'ēe khòè ga táá cúí gùù ga birí, q'áò zi kò khama. †

[Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áise
(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

⁹Eēm ko tc'ãà dim cárn bekem dim ka Jeso ba x'ooan koe ntcúúkg'ai cgoa tēe kam kò Maria Magatalenas

† C'ēe zi Gerika di zi tcgāya zi ncií zi koes ko Marekom dis tcgāya sa ncēe koe chòò.

koe tc'ãà a x'áise, ncēem kò gaas koe 7 dxāwa tc'ēean xhàigu hãa sa. ¹⁰Si kò qđò a sa a síí ēem kò ko hēe cgoa ne birí, ēe ne hãa a tshúù-tcaoa hãa, a ko kg'ae ka. ¹¹Igaba ēe ne ko kg'òèam hãa, a ba a Maria Magatalenas ka bóòèa hãa sa kóm, ka ne kò táá dtcòm.

Jeso ba ko cárn tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara koe x'áise
(Lk 24:13-35)

¹²Ncēes gúús qãá q'oo koem kò Jeso ba táám dàòm ka gane ka c'ēe tsara koe x'áise, ēe tsara xóé a ko c'ēem qgáim koe qđò ka. ¹³Tsara kabise a tsara a síí c'ēe ne koe xàà a, igabaga ne kò táá dtcòm.

Jeso ba ko 11 xu koe x'áise
(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁴Me gaa koe guus ka Jeso ba 11 xu koe x'áise, ēe xu hãa a ko tc'óó ka, a ba a gaxu di dtcòm taman ka hēe, naka gaxu di qari tcáoan ka hēéthēe dqàè xu, ēem x'ooan koe tēea hãa ka bóò Mea hãa ne xu kò táá dtcòm khama. ¹⁵A ba a birí xu a máá: "Wèem nqóóm ncēe ba xao qđò, naka xaoa wèe ne khòè ne Nqarim di qãè tchòàn ka xgaa-xgaa. ¹⁶Diím wèem ēe ko dtcòm a ko tcguù-tcguuè ba gha kgoaraè, igaba diím wèem ēe dtcòm tama ba gha xgàràè. ¹⁷Zi gha ncēe zi x'ái zi gane ēe dtcòm hãa ne koe tséé: dxāwa tc'ēean ne ne gha Tiri cg'òèan cgoa xhàigu, a ne a gha kaba xu tam xu cgoa kg'ui. ¹⁸Tshàua ne cgoa ne gha cg'aoan qgóóa ghùì, a ne a gha ēe ne dqãèan kg'áà hãa igabaga i cuiskaga thòò-thòò nea hãa tite. A ne a gha tsàako ne khòè ne koe gane di tshàuan tòò, ne gha qãè," tam méé.

Jeso ba ko nqarikg'ai koe qaòkaguè
(Lk 24:50-53; Tsee 1:9-11)

¹⁹Me kò nxãaska X'aigam Jeso ba ēem ko kg'ui cgoa xua xg'ara, ka sèèa ghùì a nqarikg'ai koe qaòkaguè, a ba a síí Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè koe ntcóó. ²⁰Xu nxãaska xgaa-xgaase-kg'ao xu tcg'oa a síí Nqarim dim kg'ui ba wèem nqóóm koe xgaa-xgaa. Me kò X'aiga ba gaxu cgoa tsééa xg'ae, a kò Gam dim kg'ui ba x'ái zi cgoa tseegukagu. Amen.]

LUKA

Lukam ka góàèa qǎè tchǒà ne,
Jeso Krestem ka

Téé-cookg'ai sa

Luka ba kò naaka me e (Kol 4:14) a ba a kòo Paulom cgoa tséé (Film 24). Ncées tcgāya sam kò Teofila ba góá máá (1:3).

Tcgāyas ncées Lukam di sa ko Jeso ba Gaam nqòòkaguèam Kgoara-kg'aom Iseraele di Me e sa hěé, naka wèém nqòóm di ta khòè ta dim Kgoara-kg'ao Me e sa hěéthěé ka nxàe. Tǎá zi qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao nem kò kái-kg'aise góá máá.

Luka ba ko Jesom kò ma Tcom-tcomsam Tc'ěem ka ma ntcǎá tcúúèas ka nxàe, qǎè tchǒà nem gha ě dxàua hǎa ne koe xgaa-xgaa ka (4:18), a ba a ko káise ncée zi gúú zi tcàoa hǎa ne khòè ne ka tc'ěe-tc'ěese.

Luka ba ko kái q'oro qǎè-tcaoan ka kg'ui (1:14, 2:10, 24:41,52).

Luka ba kò cáń dis tcgāya sa góá - si ncées tcgāya sa "Tséé zi" dis tcgāya si i. Lukam dis tcgāyas tc'ǎà di sa ko Jesom di nqarikg'ai koe qàò cgoa chòò, a sa a ko "Tséé zi" dis tcgāyas koe còoka qòòkaguè. C'ěe khòèa ne ga kg'ama máá, Lukam dis tcgāya sa ko Jesom xg'ao ko qanega nqòómkg'ai koe kúrú zi gúú zi ka kg'ui, témé, si ko "Tséé zi" dis tcgāya sa Jesom xg'ao ko nqòómkg'ai koe kúrú zi gúú zi ka kg'ui, ěem xg'ao nqarikg'ai koe hǎa ka. Cáń tsara xg'aeku tsara hàna (tcee tsara 1-2 di tsara koe hěé naka tcee xu 9-19 di xu koe hěéthěé e) ncées tcgāyas q'oo koe cúí ga ko nxàèè zi gúú zi úúá hǎa tsara; ncée zi x'ái zi khama: moengelean kò ko nxàè cian hěé naka ghùu-kòre-kg'ao xu ncée kò Jesom ko ábàè koe dàra xu hěé, naka Jesom kò tempelem koe cóá ba ii kam kò hǎa koe hěé, naka qǎèm khòèm Samaria dim dis sere-sere sa hěé, naka cóám aagusea kò hǎa ba hěéthěé di zi.

Ncées tcgāyas wèés koe ko kaisase gaas ka kg'uièas gúú sa còrè si i naka Tcom-tcomsam Tc'ěem ka hěé, naka khòè zi kò Jeso ba kúrúan ka hěé naka Nqarim kò ko khòè ne chìbia ne qgóóá máás ka hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- "i kúrúse", "x'aèan", "ěe xu cáń xu ka"
- Tcom-tcomsam Tc'ěe ba
- dxàua ne, khòè zi

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa
- Jeso ba Galilea koe
- Jeso ba ko Jerusalema koe qǒò
- Jeso ba Jerusalema koe
- Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam dis x'ooan koe tǎe sa hěéthěé e

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)

Tshoa-tshoa sa

ii nea ncée zi gúú zi màà taa hǎa. ³ Tíí igabar kò wèè zi gúú zi tshoa-tshoas koe qǎèse tǎèa xám, i ncéeska qǎèa máá tea, ěe zi ma kúrúsea xùrikua hǎas kar ga góá máá tsi sa, tsáá Teofila tsi tcom-tcomsa tsi, ⁴ nxǎasega tsi gha wèè tseeguan ncée tsi xgaa-xgaaèa ka q'ǎa ka.

1 Kái ne khòè nea xg'ao xg'aekua ta koe xg'ao ko kúrúse zi gúú zi bóò a góá. ² Khòè ne ncée tshoa-tshoas ka kò gane tcgái ka ncée zi gúú zi bóòà ne, a ne a kò hàà Nqarim dim kg'uim di ne xgaa-xgaa-kg'ao ne

Moengele ba ko Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba gha ábàès ka kg'ui

⁵ I kúrúse Herotem xg'ao x'aigam Jutea di ba ii x'aè ka, me kò Sakaria ta ko ma tcièm peresiti ba hàna, Abiam dis xg'aes di xu peresiti xu di ba. Gam dis khòès Elisabete sa kò *kaiam peresitim* Aronem dis qhàò si i.

⁶ Sakaria khara Elisabetea khara kò Nqarim cookg'ai koe tchàno khara khòè khara a, a wèè x'áè-kg'áman X'aigam Nqarim di ko kúrú, a chibi úú tama. ⁷ Elisabete sa kò ábà tamas khòè si i khama khara kò kàà cóá khara a. A kò gataga wèèa khara ga gàeesea hãa.

⁸ I kúrúse me x'aè ba hàà Sakariam dis xg'aes di xu gha tempelem koe síí tséé di ba, me kò Sakaria ba síí peresitim di tsééan Nqarim cookg'ai koe kúrú. ⁹ Peresiti xu di cauan ka xu xg'ao ko cúim khòè ba nxará tcg'òò, tempelem q'oo koe gha tcãà a qãè hm̀m xg'ãò gúuan Nqari ba dàòà máá ba. Gaam cárm kam kò Sakaria ba nxará tcg'òòè. ¹⁰ Eẽm tempelem q'oo koe hãa a ko qãè hm̀m xg'ãò gúuan Nqari ba dàòà máá ka ne kò wèè ne khòè ne tempelem ka tchàa koe hãa a ko còrè.

¹¹ Me moengelem Nqarim di ba qhúí-kg'ai me, a ba a kg'áòm x'òàm xòè za téé, ãem gabá hãa a ko ães qãè hm̀m xg'ãòs gúu sa altaram koe Nqari ba dàòà máá koe. ¹² Eẽm ko Sakaria ba moengele ba bóò kam kò q'ae a q'áòs ka tcãàè. ¹³ Me moengele ba birí me a máá: "Táá q'áò guu, Sakariaè. Còrèa tsi komsanaèa, si gha tsaris khòès Elisabete sa cóá ba ábà, tsi gha Johane ta ma tcii me ke. ¹⁴ A tsi a gha kaisase qãè-tcao, i gha gataga kái khòèan gaam di ábà x'aèan ka qãè-tcao. ¹⁵ X'aigam *Nqarim* cookg'ai koem gha tcom-tcomsam khòè ba ii, ke méém táá qgarì kana dùútsa tshàam xgóàm ga ba kg'áà guu. Eẽ ábà x'aèa ba koe gam gha guu a Tcom-tcomsam Tc'ẽem ka cg'oèa, ¹⁶ a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele di ne X'aigam gane dim Nqarim koe kabi. ¹⁷ Elijam di tc'ẽean hẽé naka qar-ian hẽéthẽé cgoam gha *Nqarim* cookg'ai koe kg'òè, a xòòga xu di tcáòan cóán koe kabi, a ãe komsana tama ne di tcáòan kabi tchàno ne khòè ne di tc'ẽean koe, a khòè ne X'aigam *Nqari* ba kg'ónòda máá," tam méé.

¹⁸ Me Sakaria ba moengele ba tèè a máá: "Nta ra gha ma q'ãa ncèe zi gúu zi gha kúrúse sa? Gàeesea raa, si tiris khòès igaba gàeesea hãa ka," témé. ¹⁹ Me moengele ba xòà me a máá: "Tíí ra Gabariele ra a, a ra a Nqarim cookg'ai koe tèe. Gaam ga ba tséé tea, hààr gha kg'ui cgoa tsi, a qãè zi tchõà zi ncèe zi óágara máá tsi ka. ²⁰ Bóò, dtcòm tama tsia domka tsi gha ncèe koe guus ka nqooa hãa, a kg'ui tite, me gha nxãakg'aiga síí x'aè ba hàà ncèe zi gúu zi gha hàà kúrúse ba," tam méé.

²¹ Nxãaska i ko kái khòèan tchàa koe téé-tèe a ko Sakaria ba qãà, a area hãa, dùús domkam tempelem q'oo koe ncèeta noose ãoa hãa sa. ²² Eẽm ko tcg'oa kam kò gane cgoa kg'uian ka tààè, ne kò bóòda q'ãa tempelem q'oo koem kò x'ái sa bóòda hãa sa. Me kò nqoo-nqoosase nxàem ko sa tshàua ba cgoa x'ái ne.

²³ A ba a kò ãe xu cárm xu kam ko tempelem koe tsééa xg'ara ka x'áéa ba koe kãbise.

²⁴ Ncèe zi gúu zi qãà q'oo koes kò gam dis khòès Elisabete sa ncãàn úú, a sa a 5 nxoean sèè a nquum q'oo koe cúia hãa, khòè ne gha táá bóò si ka. Si biríse a máá: ²⁵ "X'aigam *Nqari* ba ncèes gúu sa kúrúa máá tea hãa, a ba a ncèem x'aèm ka Gam di thòò-xama-máákuan tíí koe x'áía, a ba a khòè ne koe tiri sau-cgaean cóá ner úú tama di koe tcg'òò tea hãa," témé.

Moengele ba ko Jeso ba gha ábàès ka kg'ui

²⁶ Me kò moengelem Gabariele ba 6 dim nxoem ka Galilea dim x'áé-dxoom Nasareta dim koe Nqarim ka tsééa úúè, ²⁷ dxàe-coas koe, ncèe kò Josefa ta ko ma tcièm qárm-kg'aom ka sèékuan tòòà mááèa hãa sa. Josefa ba kò Dafitem dis qhàòs dim khòè me e, i gaas dxàe-coas di cg'òèan kò Maria a. ²⁸ Moengelem ko Marias koe hàà kam kò hàà tsgámkagu si a máá: "X'aigam *Nqari* ba cgóm sia a sáá cgoa hàna," témé.

²⁹ Si Maria sa ãem ko gatà méé ka kaisas q'áòs ka tcãàè, a sa a kò tèèse dùús domkam ko gatà ma ts-gámkagu si sa. ³⁰ Me moengele ba birí si a máá:

"Táá q'áò guu, Mariaè,

Nqarim koe si cgómkuan hòòda hãa ke.

³¹ Bóò, ncãà si gha úú, a kg'áòm cóá ba ábà, a si a gha Jeso ta ma tcii Me.

³² Tcom-tcomsam khòè Me e gha ii,

a ba a gha tc'amaka hãam Nqarim dim Cóá ba iise tci-
iè,

Me gha X'aigam Nqari ba x'aian dis ntcõó-q'oo sa máà Me,

Gam ka xòò-dxoom Dafitem khamaga ma.

³³ Jakobem dis qhàòs koem gha chòò tamase x'aiga ii, si Gam dis x'ai sa cuiskaga chòò tite,"

tam moengele ba méé.

³⁴ Si Maria sa moengele ba birí a máá: "Nta i gha ii, qane cgoar kg'áò-khoe cgoa xóé tama ka?" témé.

³⁵ Me moengele ba xòà si a máá:

"Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba gha sáá koe hàà, kaisase Tc'amaka hànám di qaria nea gha qàbi si, Me gha gaa domka

Gaam ãe gha ko ábàè ba tcom-tcomsa ii,

a ba a gha Nqarim dim Cóá ba ta ma tciiè.

³⁶ Bóò kg'ama, ncèe Elisabete koe kúrúsea sa.

Wèè khòèa ne kò q'ana hãa cóás úú tite sa,

a sa a ábà tamas khòè si i sa,

igaba ncèes gàeesea hãa kas kg'áòm cóá ba qóma hãa,

i nxoea sa ncèeska 6 i.

³⁷ Cúí gúu ga kàà a, Nqarim ka kúrúè tite e khama," tam méé.

³⁸ Si Maria sa xòà me a máá: "Ncãa ga ra a, X'aigam *Nqarim* dir qãà ra. Eẽ tsi ko méé khamaga méé i tíí koe ii," tas méé. Me moengele ba guu si a qòò.

Maria sa ko Elisabete sa dàra

³⁹ Gaa x'aè kas kò Maria xgoaba a sa a qháése c'ëem x'áé-dxoom xàbian dim koe síí, Juta ne di ba. ⁴⁰ A sa a Sakariam x'áé koe tcãa a Elisabete sa ts'gámkagu.

⁴¹ Eës ko Elisabete sa kóm's ko Maria ts'gám sia ts'oo kam ko cóá ba ncãa sa q'oo koe k'ori, si Tcom-tcom-sam Tc'ëem ka cg'oè cgaeè, ⁴² a sa a tc'amaka kg'ui a máá:

"Wèé zi khòé zi cookg'ai koe si sáá ts'ee-ts'ee'kg'aièa. Me gataga sarim cóá ba thée ts'ee-ts'ee'kg'aièa.

⁴³ Dùútsa gúus kaia sa ko ncëe cá'm ka tíí koe kúrúse, ncëe tirim X'aigam Nqarim ka xòs ko tíí koe hàà ka?

⁴⁴ Eër ko kóm si ko ma ts'gám tea ts'oo sa kam ko gaa x'aè kaga cóá ba ncãa te q'oo koe qãè-tcaoan ka k'ori khama. ⁴⁵ Ncëem X'aigam Nqari ba sáá cgoa kg'uia hãa zi gúú zi wèé zi gha kúrúse sa si dtcòmà hãa, khama si ts'ee-ts'ee'kg'aièa," tas méé.

⁴⁶ Si Maria sa máá:

"X'aigam Nqari bar ko wèé tcáóa te cgoa kaikagu,

⁴⁷ i tc'ëea te Nqarim Kgoara-kg'aom Tirim koe

qãè-tcaoan ka cg'oèa hãa,

⁴⁸ Gam dis qãas di nqãaka hãa nem bóda hãa khama.

Bóò, ncëe koe guus ka zi gha wèé zi qhàò zi nxàe ts'ee-ts'ee'kg'aièar hãa sa.

⁴⁹ Qarian úúa hãa ba kaisa zi gúú zi kúrúa máá tea hãa khama,

i cg'òèa ba tcom-tcomsa a.

⁵⁰ Gam di thòò-xama-máákua nem ko

ëe ko q'áò Me ne koe x'ái

ëe zi ko ma qhàò zi hàà khama.

⁵¹ Nqari ba tshàua ba cgoa cgáé zi gúú zi kúrúa,

a ba a ëe tc'ëega ne e,

ta tcáóa ne q'oo koe tc'ëea hãa ne khòé ne

ts'ai-ts'ajia q'ara hãa.

⁵² Kaia x'aiga nem

gaan di ntcóò-q'ooan x'aian di koe guu a xòoa hãa,

a ëe nqãaka hàna khòéan ghùia hãa.

⁵³ Xàbàa khòèa nem xg'ãakagua hãa

qãè zi gúú zi cgoa,

a ba a ëe qguùà hãa khòéan

káà gúú tshàu-q'oose tcg'òóa hãa.

⁵⁴ Gam dim qãàm Iseraele bam hùia,

thòò-xama-máákuan Gam dim ko tc'ëe-tc'ëese

khama.

⁵⁵ Ncëem ma gatá ka xòòga ne nqòòkagua hãa

khama,

Abrahamam ka hée

naka qhàò ba ka hée'thée e,

chòò tamase,"

tas Maria méé.

⁵⁶ Si kò Maria sa nqoana khama noo nxoean Elisabetes cgoa síí hãa, a sa a nxàwa kãbise a x'áéa sa koe dìbi.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di ábà x'aèa ne

⁵⁷ Me kò Elisabetes gha ábàm x'aè ba hàà, si kò kg'áòm cóá ba ábà. ⁵⁸ Ne kò cúúse x'áèa ne khòé ne hée naka gas di qhàòan hée'thée kóm X'aigam Nqarim ma kaisase thòò-xama máá sia hãa sa, a ne a kò gas cgoa qãè-tcao.

⁵⁹ A ne a 8 cá'ma nem cóá ba úúa ka hàà, hàà ne gha q'ãe nqãa-qgai khòé me ka, a ne a Sakaria ta ma tcii me kg'oana, xòòm cg'òè cgoa. ⁶⁰ Si gam ka xòò sa x'oa a máá: "Eë ëe, Johane tam gha ma tciiè," témé. ⁶¹ Ne khòé ne bíri si a máá: "Eëta xams cg'òès kò qhàò si di ne koe káà si i ná," témé. ⁶² Ne tshàua ne cgoa sere-sere a xòò ba tée, ntam ko cóám di cg'òèan ka méé sa.

⁶³ Me góám gha gúúan tcãba dtcàrà, a góá a máá:

"Cg'òèa ba Johane e," témé. Ne wèéa ne are.

⁶⁴ Me kò gaa x'aè kaga Sakaria gaicara tshoa-tshoa a kg'ui, a Nqari ba dqòm.

⁶⁵ Ne kò ëem qgám di ne khòé ne wèé ne q'áòs ka tcãè, ne kò Jutea di xu xàbi xu wèé xu di ne khòé ne ncëe ko kúrúse zi gúú zi wèé zi ka kg'ui. ⁶⁶ Ne kò wèé ne ëe kò kóm ne are a téeèe a máá: "Dùútsa cóá ba gáé ncëe ba?" témé. X'aigam Nqarim dim tshàu ba kò hãa cgoa mea khama.

Sakaria ba ko Nqari ba dqòm

⁶⁷ Me kò cóám ka xòòm Sakaria ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeè, a ba a porofita a máá:

⁶⁸ "Dqòmè méém X'aigam Nqarim Iseraele di ba,

Gam di ne khòé ne koem hààraa

a ba a ko hàà kgoara ne ke.

⁶⁹ Kgoarakuan dim nxãà bam tc'amaka ghùia máá ta a hãa.

Gam dim qãàm Dafitem di ne qhàò ne koe.

⁷⁰ Ncëem ko ma ncísega

Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu koe ma kg'uia hãa khama,

⁷¹ a ba a ko máá,

hààm gha gatá di ne cg'òo-kg'ao ne koe hée

naka wèé ne ëe hòre taa ne

di tshàu-q'ooan koe hée'thée kgoara ta a.

⁷² Ncëem dàòm kam ko Nqari ba

gatá di xòòan koe thòò-xama-máákuan x'ái,

ncëem kò nqòòkagu nea hãa a,

naka Gam dis qáé-xg'aes tcom-tcomsa sa tc'ëe-tc'ëe-sean hée'thée e,

⁷³ gaises ncëem gatá ka xòòm Abrahamam koe gaisea sa,

⁷⁴ gatá di ne cg'òo-kg'ao ne koem gha tcg'òò ta a ka,

ta gha nxãasega q'áò tamase hée,

tcom-tcomsase hée

naka tchànose hée'thée

cookg'aia ba koe tsééa máá Me,

wèé kg'òèa ta q'oo koe.

⁷⁶ Tsáá tiri tsi cóá tsi,

X'aigam Nqarim ncëem tc'amaka hànam

di tsi porofiti tsi iise tsi gha tciiè,

Nqarim cookg'ai koe tsi gha qõò,
a tsi a gha hààm gha xu dàò xu kg'ónòna máá Me.
⁷⁷ Gam di ne khòè ne tsi gha birí
nta ne gha ma q'áan di tc'ëean di kgoarasean hòò sa,
gane di chibian di qgóóa-máákuan koe guu a.
⁷⁸ Gatá dim Nqari ba ko tcáóa ba q'oo koe thòòan
xám,
gaa domkam gha cárns ko tcg'oa xòè koe guuam
x'áam
ncëe tc'amaka guuam cgoa x'áà-x'aa ta a.
⁷⁹ Wèém khòèm ãe
ntcúús q'oo koe hëé
naka x'ooan di sóman koe hëéthëé hànám
koem gha x'áà ba óága,
a ba a gha dàò ta tchàno-tchano
tòókuan dim dàòm koe,"
tam méé.
⁸⁰ Me kò cóá ba kai a tc'ëean koe qari, a ba a kò
tchàa-xgóós koe hàna, me síí hààm gha Iseraele di ne
khòè ne cookg'ai koe x'áisem x'aè ba hàà.

Jeso ba ko ábàè

(Mt 1:18-25)

2 Eëm x'aèm kam xg'ao *Roma dim* x'aigam Aguse-
tosi ba x'áèan tcg'òò, wèém nqóòm *di ne khòè ne*
gha nxaráè di i. ² Ncëes nxarákus kg'áíka di sa xg'ao
Kurinem kò Siria koe x'aiga ii x'aè ka kúrúse. ³ Me kò
wèém khòè ba nxáaska gam dim x'áé-dxoom koe síí
góáse.
⁴ Me Josefa thëé Nasareta dim x'áé-dxoom Galilea
dim koe guu a síí Jutea dim x'áé-dxoom koe tcãà,
Betelehema ta ko ma tciiè ba, *x'aigam* Dafitem *ábàèa*
koe, Dafitem dim qhàò me e kò ii khama. ⁵ Gaa koem
kò síí Marias cgoa góáse, ncëem kò séèkuan tòòna
máána hãa sa, si kò gataga qóm ii. ⁶ *Qanega* khara
Betelehema koe hãa kam kò cóá bas gha ábà dim x'aè
ba hàà. ⁷ Si kò qgáé-kg'ai dim cóám gas di ba ábà, a sa
a qgáían cgoa tcám Me, a dxòrom q'oo koe xòó Me,
cg'áè-nquum koe i kò x'óm-q'ooan káà a khama.

Ghùu kòre-kg'ao xu hëé naka moengele xu hëéthëé e

⁸ Xu kò c'ëe xu ghùu kòre-kg'ao xu qãáka hãa a tééa
q'uu a ko ghùu zi kòre. ⁹ Me kúúga moengelem
X'aigam di ba hàà qàea xu koe téé, me X'aigam dim
x'áà ba x'áà-x'aa xu, xu kò kaisase q'ád. ¹⁰ Me kò moen-
gele ba birí xu a máá: "Táá q'ád guu! Bòò, qãè tchõà
ner ko óága máá xao o, ncëe gha hàà wèé khòèan
kaisa qãè-tcaoan máà a ke. ¹¹ Ncëem cárm ka tu
Dafitem dim x'áé-dxoom koe Kgoara-kg'ao ba ábà
máàèa - X'aigam Krete ba! ¹² Si gha ncëes gúú sa
gaxao koe x'ái sa ii: cóá-coam qgáían ka tcám a
dxòrom q'oo koe xòóèa ba xao gha hòò," tam méé.

¹³ Si kò kúúga moengele xu dis xg'aes nqarikg'ai di sa
ghúí a gaam moengelem cgoa hàna hãase Nqari ba
dqòm, a máá:

¹⁴ "Dqòm kuan méé i kaisase tc'amaka hànám Nqarim
koe hãa,
naka tòókuan hëéthëé e nqóòmkg'ai koe,

khòè ne ãem ncàmna hãa ne koe,"
témé.

¹⁵ Eë xu ko moengele xu guu xu a ko nqarikg'ai koe
kãbise, ka xu kò kòre-kg'ao xu biríku a máá: "Hààn xae
Betelehema koe qõò naka síí ncëes gúús kúrúsea sa
bòò, ncëe X'aigam *Nqarim* birí xaea hãa sa," témé. ¹⁶ A
xu a qháése xgoaba a qõò, a síí Maria khara Josefa
khara hëé naka Cóá-coa ba hëéthëé hòò, Me dxòrom
q'oo koe xòe. ¹⁷ Eë xu ko kòre-kg'ao xu hòò ne ka xu kò
ncãa i Cóám ka mééè sa birí khara a. ¹⁸ Ne kò wèé ne
ëe kòre-kg'ao xu ko birí ne sa ko kóm ne are. ¹⁹ Si
Maria sa wèé zi gúú zi ncëe zi tcáóa sa koe tòò, a sa a
gazi ka kaisase tc'ëe. ²⁰ Xu ghùu kòre-kg'ao xu kãbise,
a xu a Nqari ba dqòm a koa Me, wèé zi gúú zi ãe xu kò
kórna zi ka hëé naka ãe xu kò bóòna zi ka hëéthëé e; ãe
xu kò ma biríèa khama i kò ii.

²¹ 8 cármán qãá q'oo koem kò Cóá ba q'ãe nqãa-qgai
khòòè, a ba a Jeso ta ma tciiè, qómme tamam hãa
cookg'ai koem kò moengelem ka máàèa hãas cg'òè sa.

Jeso ba tempelem koe hàna

²² Eëm ko x'aè ba hàà *Josefa khara Maria khara méé*
khara peresitim ka q'ano-q'anoè di ba, ncëe Moshem
di x'áèan kòò méé khama, ka khara kò Cóá ba
Jerusalema koe úú, a síí X'aigam *Nqarim* cookg'ai koe
tòò Me. ²³ Eë i kò ma X'aigam *Nqarim* di x'áèan koe ma
góásea khama, a ko máá: "Wèém cóám kg'áòm tc'ãà a
ábàèa ba méém X'aigam *Nqarim* di tséean tòòna
máàè," téméè khama. ²⁴ Gataga khara kò dàòna-mááku
sa *X'aigam Nqari ba* kúrúna máá, ãem kò ma X'aigam
Nqari ba x'áèa khama a ko máá: "Cám tcíbí sara kana
cám tcíbí-coa sara ga igaba," témé.

²⁵ Gaa x'aè kagam kò Jerusalema koe Simone ta ko
ma tciièm khòè ba x'áèa. Tchàno, a Nqari-tcáóa hãam
khòè me e kò ii, Nqarim gha Iseraele ne qgài-qgai tcáò
dim x'aè ba kò tééa máána hãa ba, me kò Tcom-tcom-
sam Tc'ëe ba gam koe hãa, ²⁶ me kò Tcom-tcomsam
Tc'ëem ka x'áíèa hãa, X'aigam *Nqarim* dim Krete bam
bòò tamas cookg'ai koem x'óóa hãa tite sa. ²⁷ Tcom-
tcomsam Tc'ëem kam kò tempelem koe óágaè. Khara
kò Jesom ka xòò ga khara thëé gakhara dim Cóám Jeso
ba tempelem koe óá, hàà khara gha x'áèan ko méé sa
kúrúna máá Me ka, ²⁸ me kò Simone ba gaam Cóám Je-
so ba sèè a x'òàa ba koe tchàma a ba a Nqari ba
dqòm, a máá:

²⁹ "Tíí Q'òòè, ãe Tsi ma birí tea khama

Tsi gha ncëeska Tsarir qãà ra
tòókuan cgoa dàò ba xgobekg'ama máá.

³⁰ Tiri tcgáía nea Tsari kgoarakuan bóòna hãa khama,

³¹ ncëe Tsi wèé zi qhàò zi tcgáí q'oo koe kg'ónòna a,
³² tãá zi qhàò zi gha xgobekg'am tc'ëem x'áà Me e gha
ii,

a ba a gha Tsaris qhàòs Iseraele di sa x'áàkagu,"
tam méé.

³³ Khara kò Cóám ka xòòga khara Simonem ko Cóám
ka méé gúúan are. ³⁴ Me kò Simone ba ts'ee-ts'eekg'ai
ne, a ba a Marias Cóám ka xòò sa birí a máá: "Bòò,
Nqari ba ncëem Cóá ba qaara máásea, kái ne khòè

nem gha kúrú ne cg'áé, a ba a gha kái ne khòè ne Iser-aele koe tēekagu ka. X'ái Me e gha ii ntcoeku cgoaè gha ba, ³⁵ nxāasega zi gha kái ne khòè ne di zi tc'ēe zi tcg'oa a x'áise ka, me gha ntcáu ba qhàe tcáo si," témé.

³⁶ Si kò gataga Anna ta ko ma tciiès porofiti sa hànaa, Fanulem ka cóase sa, Asere dis qhàòs di ba. Kaisases kò gaeasea hãa, ncēe ko ēes ko sèèèa xg'ara ka 7 kuri-an gas dim khòèm cgoa x'āèa hãa sa. ³⁷ A sa a kò dxàè-ntcōa sa kúrú, a nxāakg'aiga síí 84 kuri, a kò wèe x'aè ka tempelem koe hàna, a ko ntcúu ba hēe naka koaba ba hēéthēe Nqari ba dqom, tc'ōoan carasean hēe naka còrèan hēéthēe cgoa. ³⁸ Gaam x'aèm ēem kagas kò hàà cgae ne, a hàà Nqari ba qāè-tcaoa máá, a sa a wéa ne ēe kò Nqarim gha Jerusalema ba kgoara sa qāà hãa ne Cóám ka kg'ui cgoa.

³⁹ Eē khara ko wèe zi gúu zi X'aigam Nqarim kò x'āèa hãa zi kúrúa xg'ara ka khara ko Galilea koe k̄abise, gakhara dim x'áé-dxoom Nasaretam koe. ⁴⁰ Eēm ko Cóá ba kai kam kò qari, a tc'ēega, i Nqarim di cgomkuan Gam cgoa hãa.

12 kuri qāà q'oo koem ko Jeso ba tempelem koe k̄abise

⁴¹ Wèém kurim q'oo koe khara kò ko *Jesom* ka xòò ga khara Jerusalema koe qđò, Paseka dis k̄òès koe. ⁴² Eēm *Jeso* ba 12 kurian úúa ka ne kò gaicara qđò a gaas k̄òès koe síí, khòè ne kò ko wèe x'aè ka hēe khama.

⁴³ Eēs ko k̄òè sa xg'ara ka khara kò x'áéa khara koe k̄abise, igabam kò Jeso ba Jerusalema koe qaù, khara kò Gam ka xòò ga khara ncēes gúu sa c'úúa. ⁴⁴ Khòè ne xg'aeku koem kò hàna, ta khara kò tc'ēea, khama khara kò tc'āà dim cárm ba qđò, a khara a gakhara di qhàòan hēe naka khòè ne ēe khara kò q'ana ne hēéthēe koe qaa Me.

⁴⁵ Táá khara kò hòò Me khama khara kò Jerusalema koe k̄abise a síí qaa Me.

⁴⁶ Nqoana cármán qāà q'oo koe khara kò tempelem q'oo koe hòò Me, Me xgaa-xgaa-kg'ao xu xg'aeku koe ntcōe, a ntcōò a ko komsana xu, a ko tēè-kg'ám zi tēè xu. ⁴⁷ Xu kò wèe xu ēe kò kóm Me xu Gam di kóma q'āan hēe naka xoa-kg'árma ba ka hēéthēe arekaguè. ⁴⁸ Gam ka xòòga khara ko bóò Me ka khara kò kaisase are, si Gam ka xòò sa máá: "Tiri Tsi Cóá Tseè, dùús domka Tsi kò ncēeta hēéa máá? Bòò, saò ba hēe naka tíí hēéthēe khama ncāa ko thòò-tcaoase qaa Tsi," témé. ⁴⁹ Me xoa khara a, a máá: "Dùús domka khaoa kò ko qaa Te? C'úúa khaoa kò hãa, Abom Tirim Xòòm di zi gúu zi koe méer ga hãa sa?" témé. ⁵⁰ Khara kò dùú sam ko méé sa táá koma q'āa.

⁵¹ Me Nasareta koe k̄abise cgoa khara a, komsana khara am kò ko. Si kò Gam ka xòò sa ncēes gúu sa tcáoá sa q'oo koe tòó. ⁵² I ko *Jesom* di tc'ēean hēe naka garia ba hēéthēe kai a càuse, i kò Nqari ba hēe naka khòè ne hēéthēe di tòókuan càuse cgae Me.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di kg'uian xgaa-xgaa

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

3 15 dim kuri me e kò ii *Roma* ne dim x'aigam Kae-saram Tiberiam kò wèém nqđò ba tc'āà-cookg'aia hãa ka, me kò Pontiose Pilato ba Jutea dim x'aiga ba ii, me Herote ba Galilea dim nqđò ba tc'āà-cookg'aia, me káíkhoem Filipi ba Iturea ba hēe naka Terakoniti ba hēéthēe di tsara nqđò tsara tc'āà-cookg'aia, me Lisania ba Abelenem dim nqđò ba tc'āà-cookg'aia. ² Gaa x'aè ka tsara kò Anase ba hēe naka Kaifase ba hēéthēe tsara kò kaia tsara peresiti tsara ii. Kam kò Nqarim dim kg'ui ba Sakariam dim cóám Johanem koe hàà, tchàa-xgóóm koem hãase. ³ Me Jorotane dim tshàa ba nxā-ma-nxāma xu nqđò xu wèe xu koe qđòate, a ba a chibia ne koe ne gha tcóòse a tcguù-tcguuès ka xgaa-xgaa ne, nxāasega ne gha gane di chibian qgóóa mááè ka, ⁴ ēe i ma porofitim Isaiam dis Tcgāyas koe ma góásea hãa khama a ko máá:

"C'ēem dòm ba ko tchàa-xgóós koe guu a q'au a ko máá:

'X'aigam *Nqari* ba tu dàò ba kg'ónòda máá, naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me.

⁵ Wèe qgáian ēe qàm gha cg'oè-cg'oeè, i gha wèe xàbian hēe naka nxōá xàbian hēéthēe nqāaka qármè,

i gha kàma dàòan tchàno-tchanoè, i gha xgárá dàòan tcgàriè.

⁶ Ne gha wèe ne khòè ne Nqarim di kgoarakuan hòò a bóò," témé ba.

⁷ Me kò Johane ba tcguù-tcguukuan domka gam koe hààraa zi xg'ae zi bìrí a máá: "Gatu cg'aoan di tu cóá tuè, díin ka tua q'āà-q'āàèa hãa a ko hààko xgòan *Nqarim* di bèe? ⁸ Nxāaska méé tu chibian koe tu tcóòsea hãa sa gha x'ái tc'ároan kúrú, naka tua táá tshoa-tshoa naka bìrise naka máá: 'Abrahama ba ta úúa hãa, sita ka tsgōose ba,' témé guu. Bìrí tu ur ko a ko máá: Nqari ba tàèè tama ncēe zi nxōá zi sèe a Abrahama ba tsgōo-coan kúrúa máán ka ke. ⁹ Si gataga bóò sa nxāakamaga hii zi dí tōbean kg'ónòda tòóa mááèa, si gha wèes hiis ēe qāè tc'ároan kúrú tama sa xg'aoa tcg'òò a c'eean q'oo koe xaoa tcāàè," témé.

¹⁰ Ne xg'ae zi di ne khòè ne tēè me a máá: "Kháé nxāata i kò ii ne ta gha dùú sa kúrú?" témé. ¹¹ Me xoa ne a máá: "Díim wèém ēe cárm qgáian úúa hãa ba méém ēe cúis ga sa úú tama ba c'ēe sa máà, nakam díim wèém ēe tc'ōoan úúa hãa ba gataga thēe hēe," témé.

¹² Xu c'ēe xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hàà, tcguù-tcguuè xu gha ka. A tēè me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao tseè, dùú sa xae gha *sixae* kúrú?" témé. ¹³ Me xoa xu a máá: "Táá méé xao qaaseko marian nqáéa hãan sèe cgae ne guu," témé.

¹⁴ Xu gataga ncōo-kg'ao xu hàà a tēè me a máá: "Kháé nxāaska *sixae* ka, dùú sa méé xae kúrú?" témé. Me Johane xoa xu a máá: "Táá cúí khòè koe ga qari

cgoa marian sèè guu, naka táá khòèan gaan di tama chibian hãakagu guu. Naka xaoa gaxao di surutan qãè-tcaoa máá," témé.

¹⁵ Khòè ne kò nqòòà hãase qãà a ne a ko wèéa ne ga tcáóa ne q'oo koe tēèse a ko máá, Johane ba gha c'èedaoka Krestem ga me e, ta tc'èea. ¹⁶ Me Johane wèéa ne ga xoa a máá: "Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu tu u, igabam ko Gaam èe tíí ka qari ba hàà, ncèe Gam di nxàbo tcàian kgoara ner kg'ano tama ba. Gaa ba gha hàà Tcom-tcomsam Tc'èem cgoa hēe naka c'eem cgoa hēéthēe tcguù-tcguu tu u. ¹⁷ Mabere tsoroan ko dqòrò cgoaèm hii ba tshàua ba koe hãa, Me gha maberean ko dqòròès qgáís koe wéé maberean ga dqòrò, a gha Gam di maberean Gam dis nxàès koe xg'ae-xg'ae, igabam gha tsoroan ts'iri tamam c'eem koe dàò," témé.

¹⁸ Johane ba kò kái zi dàò zi tãáka zi cgoa khòè ne koe qãè tchòàn óá. ¹⁹ Igabam kò Herotem tc'ãa-cookg'ai ba tãás gúú sa kúrú a gam di chibian càù, Johane ba qáé-nquus koe tcãàn ka. Johane ba kò chibichibi mea, Herotiasas gam ka káíkhoem dis khòès cgoam kò xóéa hãa, a ba a kò gataga kái zi gúù zi cg'ãè zi kúrúa hãa khama.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Khòè ne wéé ne ko tcguù-tcguuè kam kò Jeso ba thēé tcguù-tcguuè. Eēm hãa a ko còrè ka i kò nqarikg'aian xgobekg'amse, ²² Me kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tcíbís khama ii a xõa cgae Me. Me kg'ui ba nqarikg'ai koe guu a tcg'oa, a máá: "Tiri Tsi Cóa Tsi ncàmã Ra hãa Tsi i. Tsáá koe Ra ko qãè-tcao," témé.

Jesom dis qhàò sa

(Mt 1:1-17)

²³ Eēm ko Jeso ba Gam dis tséé sa tshoa-tshoa kam kò 30 kuri Me e, ncèe khòè ne kò ko máá,

Josefam ka cóáse Me e, témé ba,
Josefam Elim ka cóáse ba,

²⁴ Elim Matatem ka cóáse ba,
Matatem Lefim ka cóáse ba,
Lefim Melekim ka cóáse ba,
Melekim Janaim ka cóáse ba,
Janaim Josefam ka cóáse ba.

²⁵ Josefam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Amosem ka cóáse ba,
Amosem Naumem ka cóáse ba,
Naumem Eselim ka cóáse ba,
Eselim Nagaim ka cóáse ba,

²⁶ Nagaim Matam ka cóáse ba,
Matam Matatisim ka cóáse ba,
Matatisim Seminem ka cóáse ba,
Seminem Josekim ka cóáse ba,
Josekim Jodam ka cóáse ba,

²⁷ Jodam Joanam ka cóáse ba,
Joanam Resam ka cóáse ba,
Resam Serobabelem ka cóáse ba,
Serobabelem Salatielem ka cóáse ba,

Salatielem Nerim ka cóáse ba,
²⁸ Nerim Melekim ka cóáse ba,
Melekim Adim ka cóáse ba,
Adim Kosam ka cóáse ba,
Kosam Elemadam ka cóáse ba,
Elemadam Erem ka cóáse ba,
²⁹ Erem Joshuam ka cóáse ba,
Joshuam Elieserem ka cóáse ba,
Elieserem Jorim ka cóáse ba,
Jorim Matatem ka cóáse ba,
Matatem Lefim ka cóáse ba,
³⁰ Lefim Simonem ka cóáse ba,
Simonem Jutam ka cóáse ba,
Jutam Josefam ka cóáse ba,
Josefam Jonam ka cóáse ba,
Jonam Eliakim ka cóáse ba,
³¹ Eliakim Meleam ka cóáse ba,
Meleam Menam ka cóáse ba,
Menam Matatem ka cóáse ba,
Matatem Natanem ka cóáse ba,
Natanem Dafitem ka cóáse ba,
³² Dafitem Jesem ka cóáse ba,
Jesem Obetem ka cóáse ba,
Obetem Boasem ka cóáse ba,
Boasem Salemonem ka cóáse ba,
Salemonem Nasonem ka cóáse ba,
³³ Nasonem Aminadabem ka cóáse ba,
Aminadabem Ademinem ka cóáse ba,
Ademinem Arenim ka cóáse ba,
Arenim Heseronem ka cóáse ba,
Heseronem Peresem ka cóáse ba,
Peresem Jutam ka cóáse ba,
³⁴ Jutam Jakobem ka cóáse ba,
Jakobem Isakam ka cóáse ba,
Isakam Abrahamam ka cóáse ba,
Abrahamam Teram ka cóáse ba,
Teram Nahorem ka cóáse ba,
³⁵ Nahorem Serugem ka cóáse ba,
Serugem Regum ka cóáse ba,
Regum Pelegem ka cóáse ba,
Pelegem Eberem ka cóáse ba,
Eberem Selam ka cóáse ba,
³⁶ Selam Kainanem ka cóáse ba,
Kainanem Arefekesatem ka cóáse ba,
Arefekesatem Shem ka cóáse ba,
Shem Nowam ka cóáse ba,
Nowam Lamekem ka cóáse ba,
³⁷ Lamekem Methuselah ka cóáse ba,
Methuselah Enokem ka cóáse ba,
Enokem Jaretem ka cóáse ba,
Jaretem Mahalalem ka cóáse ba,
Mahalalem Kainanem ka cóáse ba,
³⁸ Kainanem Enosem ka cóáse ba,
Enosem Setem ka cóáse ba,
Setem Adam ka cóáse ba,
Adam Nqarim ka cóáse ba.

Jeso ba ko kúrúá bóòè

(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

4 Jeso ba kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeèa, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe guu a kabise. A ba a kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka sée a qãá-ka úúè. ² Gaa koem kò dxáwa ba 40 cáman Jeso ba kúrúá bóò. Jeso ba kò ãe xu cámi xu ka táá cúí gúú ga tc'òó, khamam kò gaa koe guus ka xàbàa hãa.

³ Me dxáwa ba birí Me a máá: "Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, nxõás ncëe sa birí nakas pérean kúrúse," témé. ⁴ Me Jeso ba xoa me a máá: "Góásea i hãa a ko máá: 'Khóèa nea pérean ka cúí kg'òè tama,' témé," tam méé.

⁵ Me kò dxáwa ba sée a kaisase tc'amaka hãam qgáim koe úú Me, a ba a kò ãem x'aèm ka wèè x'aian nqõómkg'ai di hëé naka gaan di karean hëéthëé x'ái Me. ⁶ A ba a birí Me a máá: "Ncëe gúúan di qarian wèè hëé naka x'aian di x'àan hëéthëé ra gha máà Tsi, máàè ana raa, a ra a ko tc'ëer kom khóè ba máà a khama. ⁷ A ncëe cookg'iaia te koe Tsi ko dqom ne i gha wèéan ncëe ga Tsari ii," témé. ⁸ Me Jeso ba xoa me a máá: "Góásea i hãa a ko máá: 'X'aigam Nqarim tsari ba dqom, naka Gaam cúí ba tsééa máá,' témé," tam méé.

⁹ Me kò dxáwa ba Jerusalema koe sée a úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hãa qgáian tempelem tcope di koe síí tòó Me, a birí Me a máá: "Nqarim di Tsi Cóa Tsi kò ii ne, ncëe koe guu naka nqãaka xaoa xòóse.

¹⁰ Góásea i hãa ke a ko máá:

'Gam di xu moengele xum gha x'àèan máà, xu gha kòre Tsi,'

téméè khama. ¹¹ Gataga i góásea a ko máá:

'Tshàua xu cgoa xu gha qgóóá ghùì tsi, táá tsi gha nxãasega nqàrèa tsi nxõán koe xg'áma tòó ka,'

téméè," tam méé. ¹² Me Jeso ba xoa me a máá:

"Góásea i hãa a ko máá: 'Táá méé tsi X'aigam tsarim Nqari ba kúrúá bóò guu,' téméè," tam méé.

¹³ Eëm ko dxáwa ba gam di kúrúá bóòkuan wèè cgoa xg'ara kam kò gaa koe guu Me a qãèm x'aè ba qãà.

Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)

Jeso ba ko Nasareta koe xguìè

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Me kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian ka Galilea koe kabise, i nxàea ba wèém xg'aekum koe tsai-tsaisè. ¹⁵ Me kò gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, i wèè khóèan dqom Me.

¹⁶ Me kò Nasareta koe qõò, ncëem xg'ao kaikaguè koe. A kg'aigam ko hëé khama Sabata dim cámi ka còrè-nquum koe síí. *Nqarim dis Tcgãya sam* gha nxará kam kò tãe, ¹⁷ a ba a porofitim Isaiam dis Tcgãya sa máàè, a xgobekg'am si, a ba a ncëeta i ma góàèa qgáian koe síí:

¹⁸ "X'AIGAM *Nqarim* dim Tcom-tcomsam Tc'ëe ba Tíi koe hàna,

nxáram tcg'òó a nxúian ntcãá tcúú Tea hãa khama, ãe dxàua ne koer gha qãè tchõàn óága ka.

Tsééam óá Tea,

ãe qáèèa ner gha hàà birí, kgoaraè ne gha sa,

a ãe bóò tama ne, xgobekg'am tcgáìè ne gha sa,

a Ra a gha ãe nqãaka hàna ne hàà kgoara sa ka,

¹⁹ a Ra a gha khóè ne birí, x'aè ba hààra sa,

X'aigam *Nqarim* gha *Gam di ne khóè ne*

Gam di cgómkuan x'ái di ba,"

tam ma nxará.

²⁰ Jeso ba kò tcgãya sa tcëekg'am, a ba a qãam koe úúá kabi si, a ntcõó. I kò còrè-nquum koe ko hãa ne khóè ne wèè ne di tcgáian Gam koe qãesea tãe. ²¹ Me tshoa-tshoa a birí ne a máá: "Ncëe cámi kas ncãa ncëes qgáis *Nqarim dis* Tcgãyas di sa tseegukaguè, ncëe tu ncãa ma kóm i ko ma nxáráè khamaga ma," tam méé.

²² Ne kò wèè ne khóè ne Gam ka qãese kg'ui, a ne a kò kare kg'uian ncëe kg'áma ba koe ko tcg'oa ka arekaguè, a ne a máá: "A ncëe ba gáé Josefam dim Cómam tama baa?" témé.

²³ Me Jeso ba birí ne a máá: "Tseeguan kaga tu gha ncëes sere-sere sa nxàea máá Te a máá: 'Naaka Tseè, Tsáá ka qãekaguse! Ncëe ta ko kóm Tsi Kaperenaume koe kúrúá zi gúú zi ncëe nqõóá Tsi koe kúrú,'" témé.

²⁴ A ba a birí ne a máá: "Tseegua ner ko birí tu u a ko máá: Porofiti ba x'áéa ba koe dtcòmèè tamam khóè me e.

²⁵ "Tseeguan kar ko birí tu u: Elijam di x'aèan ka, ãe i ko nqarikg'aian nqoana kurian hëé naka 6 nxoèan hëéthëé tcëekg'amsea kas kò thõòs xàbà sa nqõómkg'ai koe hãa, zi kò kái zi dxàe-ntcõa zi Iseraele koe hàna, ²⁶ igabam kò Elija ba c'ëe zi koe ga tsééa úúè tama, a kò Sarefata dim qgái-coam koe hànas dxàe-ntcõas koe tsééa úúèa, Sitone dim nqõóm koe. ²⁷ Ne kò porofitim Elisham di x'aè ka kái ne lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa ne Iseraele koe hàna, igaba ne kò táá cúía ne ga q'ano-q'anoè, Namanem ncëe Siria dim cúim ga me e kò ii," tam méé.

²⁸ Ncëes gúú sa ne ko kóm ka ne kò wèè ne khóè ne còrè-nquum koe kò hàna ne kaisase xgòá. ²⁹ Nxàia ne kò tãe a ne a x'áé-dxoom xg'aeku koe xàbàa tcg'òó Me, a xàbim gane dim x'áé-dxoom tshàòèam tc'amkg'ai koe tceea úú Me, gaa koe ne gha síí guu a xaoa xòó Me ka. ³⁰ Igabam kò Jeso ba kg'ama xg'aekua ne koe nqáé a qõò.

Jeso ba ko dxáwa tc'ëean xhàigu

(Mk 1:21-28)

³¹ A ba a nxãaska Kaperenaume koe síí, Galilea dim x'áé-dxoom koe, a ba a kò Sabata dim cámi ka khóè ne xgaa-xgaa. ³² Ne kò Gam di xgaa-xgaa-q'oan ka area hãa, Gam dim kg'ui ba kò qarian úúá hãa khama.

³³ Me kò còrè-nquum koe dxáwa tc'ëean úúam khóè ba hãa, a kò kaisam dòm cgoa q'au a máá: ³⁴ "Hãà! Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùú sa Tsi ko gatá cgoa tc'ëe?"

Hàa Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa dìi Tsi i sa, Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i," témé.

³⁵ Igabam kò Jeso ba dxāwa tc'ëean dqàè a máá: "Nqoo, naka tcg'oa cgae me!" témé. I kò dxāwa tc'ëean khòè ba qarika ntcāa-ntcāa a khòè ne xg'aeku koe xaoa xòò me, a i a thòò-thòo me tamase tcg'oa cgae me.

³⁶ Ne kò wèè ne khòè ne area hāa, a ne a c'ëe ne birí a máá: "Dùútsa gúu saa ncëe sa? Qarian úúa hāasem ko dxāwa tc'ëean ga dqàè i tcg'oa ka!" témé. ³⁷ I kò kúúga nxāea ba ãem xg'aekum koe hàna xu qgáì xu wèè xu koe qhāése qdò.

Jeso ba ko kái ne khòè ne qāèkagu

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Me kò Jeso ba gaam còrè-nquum koe tcg'oa, a sí Simonem dim nquum koe tcāà. Si kò Simonem ka c'uisè sa cgùrukagu si kos tcìis kaias ka qgòòèa, ne Jeso ba gas ka birí. ³⁹ Me Jeso ba gas koe qámse, a ba a ães tcìi sa dqàè, si guu si, si kò kúúga tēe a sa a tshoa-tshoa a tséèa máá ne.

⁴⁰ Eēs ko cárm sa tcāà ka ne kò wèè ne khòè ne gane di tcìi-khoean tāáka zi tcìi zi ko tsàaraa hāa a Jesom koe óá. Me kò wèem khòèm koe tshàua ba tòó, a kg'òèkagu me. ⁴¹ I kò gataga dxāwa tc'ëean kái ne khòè ne koe guu a q'aua tcg'oa, a ko máá: "Tsáá Tsia Nqarim di Tsi Cóa Tsi i!" témé. Igabam kò dqàè e, a táa kgoara máá a i kg'ui, q'ana i ko hāa Krete Me e sa khama.

Jeso ba ko còrè-nquu xu koe xgaa-xgaa

(Mk 1:35-39)

⁴² Eē i ko q'uu kam kò Jeso ba c'ëem qgáim nqooako hāam koe qdò. Ne kò kái ne khòè ne qaa Me. Eē ne ko hàà sao-xg'ae Me ka ne ko xgāea tòó Me, táam gha qdòa guu ne ka. ⁴³ Igabam kò birí ne a máá: "Qāè tchòàn Nqarim di x'aian di méér c'ëe xu x'áé-dxoo xu koe thēe xgaa-xgaa, gaan domkagar tséèa óàèa hāa ke," témé.

⁴⁴ A ba a kò Jutea ne di xu còrè-nquu xu koe xgaa-xgaa.

Jeso ba ko tc'āà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tcii

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

5 C'ëem cárm ka ne kò khòè ne Jeso ba Genesarete dim tshàam-kg'ám koe nxāma-nxāmaa a ko Nqarim dim kg'ui ba komsana. Jesom gaa koe téé-tēe ² kam kò cárm dxòro tsara bódò, tsara tshàam dxùukg'ai koe téé-tēe, x'au qgòó-kg'ao xu ka xoana guuèa hāa tsara, ncëe kò síi hāa a ko gaxu di c'uisian xg'aà xu. ³ Me Jeso ba c'ëem dxòrom Simonem di kò iim koe tcāà, a ba a dtcàrà me, dxòro bam gha cg'árése tshàn q'oo koe ghànèa tcāà sa. Me kò gaam q'oo koe ntcóó a khòè ne xgaa-xgaa.

⁴ Eēm ko kg'uiá xg'ara kam kò Simone ba birí a máá: "Tshàam nqàè koe ncëem dxòro ba úú, naka xaoa gaxao di c'uisian tcāà naka x'auan qgòó," témé. ⁵ Me Simone xga a máá: "X'aigaè, ncāa xae wèem ntcúú ba

qarika tséé, a xae a táa cúí gúu ga qgòó. Igabaga ncāaga Tsi ko ncëeta méé khamar gha c'uisian tcāà," témé.

⁶ Gatà xu kò hēè a xu a kái x'auan qgòó, i gaxu di c'uisian tòà gha khama ii. ⁷ Ka xu ko c'ëem dxòrom koe kò hàna xu x'au qgòó-kg'ao xu dtcàrà, hàà xu gha hùì xu ka. Xu hàà a ãe tsara dxòro tsara wèèa tsara ga cg'oè-cg'oe, tsara tshoa-tshoa a tòm gha khama ma kúruse.

⁸ Eēm ko Simone Petere ncëe sa bódò kam kò Jesom nqàrè-kg'am koe qáúse, a máá: "X'aigaè, tcg'oara guu te, chibi-kg'aor khòè ra a ke," témé. ⁹ Gabá hēè naka wèè xu ãe kò gam cgoa hàna xu hēéthēèa kò kaisas ares ka tcāàèa khama, x'auan ãe xu kò qgòóa hāa ka. ¹⁰ Sebetem ka cóásea tsara, Jakoboa tsara Johanea tsara kò gataga area hāa thēè, ncëe kò Simonem cgoa tséèa xg'ae tsara. Me Jeso ba Simone ba birí a máá: "Táa q'ádò guu; ncëem cárm koe tsi gha guu a tshoa-tshoa a khòè ne di tsi qgòó-kg'ao tsi i ke," témé. ¹¹ Xu kò ãe xu ko gaxu di dxòroan tshàam-kg'ám koe tòó, kaga wèè zi gúu zi guu, a xùri Me.

Jeso ba ko lepero dis tcii sa úúam khòè ba qāèkagu

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Eēm Jeso ba c'ëem x'áé-dxoom koe hàna kam kò lepero dis tcii sa tsàaraa hāam khòè ba hàà. Eēm ko Jeso ba bódò kam kò kg'áia ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a còrè Me a máá: "X'aigaè, tc'ëe Tsi kòo ne Tsi ga kúrú ter q'ano," témé. ¹³ Me Jeso ba tchoanà tshàu, a ba a khòè ba qgòó, a máá: "Gatà Ra ko ma tc'ëe, ke q'ano!" témé. Kas ko lepero dis tcii sa kúúga kaà cgae me.

¹⁴ Me kò Jeso ba qarika x'áè me a máá: "Táa méé tsi cúí khòè ga síi chòà máá guu, igaba méé tsi qdò naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka síi peresitim koe x'áise, naka dàòo-mááku sa x'áís iise tcg'òó, ãem ma Moshe x'áèa hāa khamaga ma," témé.

¹⁵ Igabam kò Jesom dis tchòà sa kaisase tsai-tsaise, zi khòè ne di zi xg'ae zi kái zi hààku, hàà zi gha komsana Me a zi a thēè gazi di tciiian koe qāèkaguè ka. ¹⁶ Me Jeso ba tcg'oara guu ne, a nqooa hāa xu qgáì xu koe qdò, a síi gaa koe còrè.

Jeso ba ko nqara hāam khòè ba qāèkagu

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ C'ëe cárm kam hāa a ko xgaa-xgaa ka xu kò Farasai xu hēè naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēè xu gaa koe ntcòe, ncëe kò wèè xu x'áé xu Galilea di xu koe hēè naka Jutea di xu koe hēè naka Jerusalema di xu koe hēéthēè guua hāa xu. I kò X'aigam di qarian Gam cgoa hāa, gaan cgoam gha khòè ne qāèkagu ka.

¹⁸ Bódò, ka xu kò c'ëe xu khòè xu kúúga khòèm nqara hāa ba óaga, gam dim tcoàm koe xòó me hāa, a xu a kò dàò ba qaa, tcāà me xu gha a síi cookg'aia ba koe xòó me ba. ¹⁹ Igaba ãe xu ko bódò, khòè ne di kái-q'oan ka xu ko xhāé, nta xu gha ma nquum q'oo koe ma tcāà me sa, ka xu kò nquum tcòbe koe chùrú a tcāà, a xu a nquum nqàè koe gam dim tcoàm cgoa xòó me, Jesom cookg'ai koe. ²⁰ Eēm ko Jeso ba gaxu di

dtcòman bóò kam kò máá: “Khòè tseè, tsari chibian tsi qgóóa mááèa hãa,” témé.

²¹ Ka xu ko x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthëé tshoa-tshoa a tēese a máá: “Díi ba gáé ncēe ba, ncēe Nqari ba ko còè khama ko ma kg'ui ba? Nqarim cúí ba khòèan gaan di chibian qgóóa máá di qarin úúa hãa ka, c'ēe khòè ka oose!” ta xu méé.

²² Jeso ba ko tc'ēea xu hãa sa q'ana hãa khamam kò tēè xu a máá: “Dùús domka xao ko ma tcáóa xao q'oo koe ma tc'ēea ēe e?” ²³ Ndaka nea thamkaà? ‘Chìbia tsi tsi qgóóa mááèa,’ témé nea kana máá: “Tēe naka qòò, témé nea?” tam ma tēè xu. ²⁴ A ba a máá: “Igaba méé xao q'ãa, Khòèm dim Cóa ba nqòómkg'ai koe qarian úúa sa, khòèa nem gha gaan di chibian qgóóa máá di i,” témé, kam kò ēe nqara kò hãa ba birí a máá: “Birí tsir ko a ko máá, tēe naka tsarim tcoà ba sēè naka x'áéa tsi koe dibi,” témé.

²⁵ Gaa x'aè kagam kò gane cookg'ai koe tēe, a ba a ēem kò gam tc'amkg'ai koe xōem tcoà ba sēè, a x'áéa ba koe Nqari ba dqòmã máásea dibi. ²⁶ Si are sa wēèa ne ga tcãà, ne Nqari ba dqòm, a ne a q'áòs ka tcãàè, a máá: “Are-aresa zi gúú zi ta ncēm cárn ka bóda hãa!” témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Ncēe zi gúú zi qãá q'oo koem kò Jeso ba tcg'oa, a mari xg'ae-xg'ae-kg'aom c'ēem Lefi ta ko ma tciiè ba bóò, me marian ko sēèa xg'ae-xg'aeem nquum koe ntcòóa-ntcòe. Me birí me a máá: “Xùri Te,” témé. ²⁸ Me kò Lefi ba wēè gúúan guu a xùri Me.

²⁹ A ba a x'áéa ba koe sí Jeso ba kaias kòè sa kúrúa máá. Si kò kaias xg'aes mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu di sa hëé, naka c'ēe xu hëéthëé di sa gam cgoa tc'òó. ³⁰ Xu kò Farasai xu hëé naka gaxu di xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu cgoa mēéku a máá: “Dùús domka xao ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hëé naka chibi-kg'aoan hëéthëé cgoa tc'òó a kg'áà máá?” témé.

³¹ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Eē tsàa tama khòèa ne naakan qaa tama, igaba ēe ko tsàa ne ko qaa a.

³² Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ne tcóóse ka,” témé.

Jeso ba ko tc'òoan carasean ka tēèè

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Xu kò birí Me a máá: “Johanem di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu ko káise tc'òoan carase a ko còrè, khamaga xu ko Farasai di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé; igaba xu ko Tsari xu wēè x'aè ka tc'òó a ko kg'áà,” témé.

³⁴ Me Jeso ba xoa xu a máá: “A sēè-kg'aom di cg'áè-kg'aoan xao ga tc'òoan cara, qanegam gane cgoa hãa koe? Cuiskaga a! ³⁵ Igabam gha x'aè ba hàà, sēè-kg'aom gha gane koe guu a sēèa tcg'òòè ba; ne gha ēe xu cárn xu ka tc'òoan carase,” tam méé.

³⁶ A ba a gataga ncēes sere-sere sa birí ne a máá: “Cúí khòè ga kàà a, kàbam qgái ba gha tòà, a nciím

qgáim koe qgáèa ntcòo me e. Gatà i kò hëé nem gha kàbam qgái ba tòà, me gataga kàbam qgái ba nciím cgoa qòòà mááku tite. ³⁷ Gataga i khòèan kàà a, kàba gòèan gha ncíi zi khòò dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncēè gatà i kò hëé ne i gha kàba gòèan dtcòbè zi tòà, a i a gha ntcãa, zi gha dtcòbè zi tòàra q'aase. ³⁸ Igaba méé i kàba gòèan kàba zi khòò dtcòbè zi koe qg'oeè. ³⁹ Me gataga cuiskaga c'ēem khòè ba ncíi gòèan kg'áà xg'ara naka kàban tc'ēea hãa tite; ‘Nciía nea qãè e,’ tam gha méé khama,” tam Jeso ba méé.

X'aigam Sabata di ba

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

6 C'ēem Sabatam kam kò Jeso ba maberean dim xhàràam koe xóé a ko qòò, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu gaan di tc'áròan khòá, a ko tshàu q'ooa xu koe ncóbéa tc'òó. ² Igaba xu kò c'ēe xu Farasai xu birí Me a máá: “Dùús domka xao ko Sabata dim cárn ka x'áèan koe kgoara mááè tama sa kúrúa máá?” témé.

³ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Qanega xao gáé nxárá ta ga hãa x'aigam Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hëé naka gam ka c'ēea xu hëéthëé kò xàbà hãa ka? ⁴ Nqarim dim nquum koem kò tcãà, a ba a ts'ee-ts'eeekg'aièa péréan sēè, ncēe peresiti xu ka cúí ko tc'òòè e, a tc'òó a ba a gam ka c'ēea xu au,” témé. ⁵ A ba a birí xu a máá: “Khòèm dim Cóa ba Sabata dim X'aiga Me e,” témé.

Khòèm nqara tshàua ba

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ I kúrúse Me c'ēem cárn Sabata dim ka còrè-nquum koe sí tcãà, a xgaa-xgaa. Me kò kg'áò xòè di tshàua ba nqara hãam khòè ba gaa koe hãa. ⁷ Xu kò Farasai xu hëé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé xu xaèa kg'ónò Me, Sabata dim cárn kam gha qãèkagu sa xu kò bóò kg'oana khama, nxãasega xu gha chibi-chibi Me ka. ⁸ Igabam ko Jeso ba ēe xu tc'ēea hãa zi wēè zi q'ana khamam kò nqara tshàua hãam khòè ba birí a máá: “Tēe naka tsia wēè ne khòè ne ncēe koe hãa ne cookg'ai koe tée,” témé. Me tēe a síi gaa koe tée.

⁹ Me Jeso ba birí xu a máá: “Tēè xao or ko a ko máá: Sabata dim cárn ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qãèan kúrú saa kana cg'ãèan kúrú saa, khòè ba kg'òèkagu saa kana cg'òo me saa?” témé. ¹⁰ A ba a wēèa ne ga bóò a gaam khòè ba birí a máá: “Tshàua tsi tchoanà,” témé. Me gatà hëé, i tshàua ba kàbise a qãè.

¹¹ Igaba xu kò kaisase xgòà a xu a tshoa-tshoa a nxàe cgoaku, dùú sa xu gha Jeso ba kúrú sa.

12 xu x'áè úú-kg'ao xu

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Gaa xu cárn xu kam kò Jeso ba xàbim koe síi, a ko síi còrè, a wēém ntcúú ba hãa a Nqari ba còrè. ¹³ Eē i ko q'uu kam kò Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu Gam koe tciiã xg'ae, a ba a 12 xu nxárá tcg'òó, a x'áè úú-kg'ao † xu ta ma tcii xu: ¹⁴ Simonem ncēe kòò Peterè ta ma tciiè ba hëé, naka gam ka qòesem Anterea ba hëé,

naka Jakobo ba hěé, naka Johane ba hěé, naka Filipi ba hěé, naka Baretolomaio ba hěé,¹⁵ naka Mataio ba hěé, naka Tomase ba hěé naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hěé, naka Simonem ncěe kò tòókuan x'áà máá ta ko ma tciiè ba hěé,¹⁶ naka Jutasem Jakobom ka cóáse ba hěé, naka Jutasem Isekariotem ncěe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Mea ba hěéthěé e.

Jeso ba ko xгаа-xгаа a ba a ko tsoo
(Mt 4:23-25)

¹⁷ Me kò xàbim koe xõa cgoa xu a síi nqáman koe téé. Si ko gaa koe kaias xg'aes Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu di sa hěé, naka khòè ne di sa hěéthěé hàna, wèem nqõóm Jutea di ba hěé, naka Jerusalema di ba hěé naka tshàam qàe di tsara x'áé-dxoo tsara Ture ba hěé naka Sitone ba hěéthěé tsara koe guua ne khòè ne di sa.¹⁸ Hàà ne gha komsana Me ka kò hààraa ne, a gataga thěé tciià ne koe kg'òèkaguè ka. Ne kò èe cg'áè tc'èean ka kòo xgáèè ne thěé qàèkaguè.¹⁹ Wèé ne khòè nea kò qgóó Me ne gha sa tc'èe, qaria ne kò Gam koe guu a ko wèéa ne èe kòo qgóó Me ne qàèkaguè khama.

Ts'ee-ts'eekg'aikuan hěé naka dqàèkuan hěéthěé e
(Mt 5:1-12)

²⁰ Xгаа-xгаа-kg'aoa nem téé a ko ntcáà koem kò máá:

“Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu èe dxàua hãa tu, Nqarim di x'aia nea gatu di i khama.

²¹ Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu èe ncěeska ko xàbàn ka cg'òè tu, xg'áàkaguè tu gha khama.

Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu èe ko kg'ae tu, kg'áè tu gha khama.

²² Ts'ee-ts'eekg'aièa tua, ncěe khòèan kò hòre tua hãa ne,

a ko gaan xg'aeku koe xhàiaqu tu u ne,
a ko cóè tu u ne,

i ko Khòem dim Cóám domka cg'òèa tu cg'áès gúús khama ma aaguè ne.

²³ “Èem cárm ka qàè-tcao, naka tua nxài-nxaise qàè-tcaoan ka, gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia hãa ke. Gaxu ka xõò ga xu xg'ao ma porofiti xu ma qgóóa hãa ga a ke.

²⁴ Igaba haò, cg'áè i gha ii gatu ncěe qguùà hãa tu ka, nxãakamaga tu gatu di qgài-qgai-tcáókuan hòda hãa khama.

²⁵ Haò, cg'áè i gha ii gatu ncěeska qàèse xg'áà tu ka, xàbàn ka tu gha cg'òè khama.

Haò, cg'áè i gha ii gatu ncěeska ko kg'áè tu ka, tshúu-tcao tu gha a kg'ae khama.

²⁶ Haò, cg'áè i gha ii gatu ncěe wèé khòèan ga ko qàèse kg'ui gatu ka tu, èea gane ka xõò ga xu xg'ao ma tshúu-ntcõa di xu porofiti xu ma qgóóa hãa ga a khama.

Cg'õo-kg'aoa tu ncàm
(Mt 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Igabar ko birí tu u gatu kóm Te ko tu a ko máá: Gatu di cg'õo-kg'aoan méé tu ncàm, naka qàèan kúrúa máá èe hòre tua ne.²⁸ Ts'ee-ts'eekg'ai èe ko cgúi tu u ne, naka èe ko xgàra tu u ne còrèa máá.²⁹ Ncěe c'èem khòem kò kg'áò xòè di góóa tsi x'ábú ne, nxãa ba c'èem góó ba máá thěé nakam x'ábú. A ncěe c'èem khòem kòo tc'amaka tsi hãa qgáian nxõo cgae tsi, ne táá c'èean nxõo cgaea tsi cara me guu.³⁰ Máà diim wèem èe ko dtcàrà tsi ba, naka khòem kò q'òda tsi hãas gúú sa sée cgae tsia hãa ne táá sèea kabi si guu.³¹ Èè tu ko tc'èe, khòè ne méé ne gatu koe kúrú, nxãa zi méé tu thěé gane koe kúrú.

³² “Èè ncàm tua hãa ne tu kò ncàm hãa ne sa gha dùu sa kàbisea máá tu u? Ncěe chibi-kg'ao ne ne ko thěé gatà hěé a ko èe ncàm nea hãa ne thěé ncàm ka.³³ A ncěe èe ko qàèan kúrúa máá tu u ne tu kòo qàèan kúrúa máá, ne sa gha dùu sa kàbisea máá tu u? Ncěe chibi-kg'ao ne ne ko thěé gataga hěé ka.³⁴ A ncěe nxãakamaga tu q'ana hãa suruta tu u gha ne tu kòo cgóbè, ne ba gha Nqari ba gaan domka qàè-tcaoa máá tu u? Ncěe chibi-kg'ao ne ne ko thěé gane ka c'èe ne chibi-kg'ao ne cgóbè, nxãasega ne gha surutaè domka ka.³⁵ Igaba méé tu gatu di cg'õo-kg'aoan ncàm, naka tua qàèan kúrú máá a, naka cgóbè e, surutakuan qaa tamase. Nxãaska i gha gatu di surutan kaisa ii, tu gha gataga Kaisase Tc'amaka hãam di tu cóá tu ii, èe qàè-tcaoa máákuan úú tama ne hěé naka èe cg'áè cau ne hěéthěé koem qàè Me e khama.³⁶ Thòò-xama-mááku di méé tu ii, ncěem ma gatu ka Xõò ba ma thòò-xama-mááku di ii khamaga ma.

Xgàrakua ne
(Mt 7:1-5)

³⁷ “Táá xgàra guu naka tua gha nxãasega táá xgàràè. Gataga táá chibi-chibi naka xgàra guu, naka tua gha nxãasega táá chibi-chibi naka xgàràè. Qgóóa máá, naka tua gha nxãasega chibia tu qgóóa máàè.³⁸ Máà naka tua gha nxãasega Nqarim ka máàè. Qàès tc'áò-tc'áòs, qàea ntcòèa, a khòò-khòèa sa, a cg'òè a ko ntcãa sa gha cookg'aia tsi koe tòòè. Èè tsi ko tcg'òós tc'áò-tc'áò sa gha èe tsi gha hòòs tc'áò-tc'áòs ga si i ke,” tam méé.

³⁹ Gatagam kò thěé sere-sere sa birí xu a máá: “A káà tcgáim khòè ba ga c'èem khòem káà tcgái ba tcèè tcul? A wèéa tsara ga hãem q'oo koe cg'áéa tcàà tite?”

⁴⁰ Xгаа-xгаа-kg'ao ba gam dim xгаа-xгаа-kg'aom ka tc'amaka hãa tama, igaba wèem èe qàèse xгаа-xгаа-kg'ara ba gha gam dim xгаа-xгаа-kg'aom khama ii.

⁴¹ “Dùús domka tsi ko tsáá ka c'èem tcgái q'oo koe hãam tcg'óbè ba hòda máá, igaba tsi tsáá tcgái q'oo koe hãam hii-dxoo ba hòò tama? ⁴² Nta tsi gha ma tsáá ka c'èe ba birí a máá: ‘Tíi tcàràè, hàà nakar tcgái q'ooa tsi koe tcg'óbè ba tcg'òó,’ témé, ncěe tsáá tcgái q'oo koe hãam hii-dxoo ba tsi hòò tama koe. Tsáá qàè

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko “apostolo” témé.

khòèan khama ko ma kúrusé tseè! Kg'áika tcgái q'ooa tsi koe hànám hii-dxoo ba tcg'òó, naka tsia qãèse bóò naka nxáwa tsáá ka c'èem tcgái q'oo koe hàna tcg'óbéan tcg'òó," tam méé.

Hii sa hée naka gas di tc'ároan héeéthée e
(Mt 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ A ba a máá: "Qãès hii sa cuiskaga tshúù tc'ároan kúrua hãa tite, si gataga tshúús hii sa qãè tc'ároan kúrua hãa tite khama. ⁴⁴ Wèés hii sa tc'ároa sa ka q'áaèa khama. Dxàman úúa zi hii-coa zi koe i faia di tc'ároan tcuùè tama, kana i xg'òá di zi hii zi koe kg'oman tcuùè tama khama. ⁴⁵ Qãèm khòè ba ko gam di tcáóan di qãèan koe guu a qãè zi gúù zi tcg'òó, me ko cg'ãè caum khòè ba gam di cg'ãè cauan koe guu a cg'ãè zi gúù zi tcg'òó. Kg'ám sa ko tcáós koe cg'òèa a ko ntcãa zi gúù zi nxàè khama," tam méé.

Tc'èegam tshào-kg'ao ba hée naka káà tc'èe ba héeéthée e
(Mt 7:24-27)

⁴⁶ A ba a máá: "Dùús domka tu ko 'X'aigaè, X'aigaè,' ta ma tcii Te, igaba tu bìri tu ur ko sa kúru tama? ⁴⁷ "Diím wèem èe ko Tíi koe hàà, a Tiri kg'uian kóm, a i ko méé sa kúru bar gha x'ái tu u ntam ii sa. ⁴⁸ Khòèm ncèe gam dim nquu ba ko tshoa-tshoa a tshàom khamam ii, ncèe ko kaisase nqãaka tshào, a tshoa-tshoa sa nxõán koe tshào ba. A èe i ko tòèko tshàan hàà, a ko hàà èem nquu ba tcãò igabam kori tite ba, qãèsem tshàoèa hãa khama. ⁴⁹ "Igaba diím wèem èe ko Tiri kg'uian kóm, igaba kúru u tama baà khòèm ncèe ko gam dim nquu ba tshoa-tshoa úú tamase gómankg'ai koe tshàom khama ii; tòèko tshàan kò gaam nquu ba tcãò ne kò gaa x'aè kaga cg'áè ba - si kò èem nquum dis cg'áè sa cg'áè ii," tam méé.

**Jeso ba ko ncõo-kg'ao xu dim kiam dim qãà ba qãèk-
agu**
(Mt 8:5-13)

7 Eëm ko Jeso ba wèè zi gúù zi ncèe zi khòè ne cgoa kg'uia xg'ara kam kò Kaperenaume koe síi tcãà. ² Gaa koem kò ncõo-kg'ao xu dim kiam dim qãàm kaisasem kò ncàma hãa ba hàna, a ba a kòo x'ooos qàe koe tsàa. ³ Eëm ko Jesom ka kóm kam kò ka-ia xu Juta di xu Gam koe tsééa úú, xu síi dtcàrà Me hààm gha gam dim qãà ba kg'òèkagu ka. ⁴ Xu kò Jesom koe síi a síi qarika còrè Me a máá: "Ncèem khòè ba tsari hùikuan ka kg'anoèa. ⁵ Gaxae di ne khòè nem ncàma, a ba a gataga còrè-nquu ba tshàoa máá taa khama," témé. ⁶ Me Jeso ba qõò cgoa xu. Eè xu qanega gaam khòèm dim nquum koe cúù tama kam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcàràsea xu tsééa tcg'òóa máá Me, síi xu gha bìri Me a máá: "X'aigaè, táá xhõe-xhõese guu, díi cgáér tama ra a ke, nquua te tcõbe dòm q'oo koe Tsi ga tcãà ra. ⁷ Cgáéser bóòse tama, gaa domkaga ra kò táá tíia hàà a hùikuan dtcàrà Tsi, ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òó nakam gha tir-

im qãà ba qãè. ⁸ Tíi igabar kaia xu dòm-q'oo koe hànàr khòè ra a, xu gataga ncõo-kg'ao xu tíi dòm-q'oo koe hàna ke. Ra ko ncèe ba bìri a máá: 'Qõò,' témé, me qõò, ra c'èe ba bìri a máá: 'Hàà,' témé, me hàà. Ra tirim qãà ba bìri a máá: 'Ncèe sa kúru,' témé, me kúru si ke," tam méé.

⁹ Eëm ko Jeso ba ncèe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a kãbise cgae èe kò xùri Mes xg'ae sa a máá: "Bìri tu ur ko a ko máá: Qanegar cúi khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hãa, ncèeta ma kias dtcòm sa úúa hãa a," témé. ¹⁰ Xu tchõà xàà-kg'ao xu gaxu dim kiam dim nquum koe kãbise, a síi qãà ba sao-xg'ae me qãè me e.

Jeso ba ko dxàe-ntcõas dim cóá ba ghùì

¹¹ Gaa koe guus kam kò Jeso ba x'áe-dxoom Naine ta ko ma tciiem koe síi, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hée naka khòè ne dis xg'aes kaia sa héeéthée xùri Me.

¹² Eëm ko heke-kg'áms x'áe-dxoom dis koe cúù kam kò kúuga x'óóam cóá ba tchàa koe tcg'oa cgoaè, síim gha kg'ónòè ka. C'èes khòès dim cóám cúi me e kò ii, ncèe kò dxàe-ntcõa ii sa. Si kò kias xg'aes x'áe-dxoom di ne khòè ne di sa gas cgoa hãa. ¹³ Eëm ko X'aigam Jeso ba bóò si kam kò kaisase thòò-xama máá si, a ba a bìri si a máá: "Táá kg'ae guu," témé. ¹⁴ Me còoka nqáè a síi káà ba qgóó, xu kò khòè xu èe kò káà ba qgóóa xu téé. Me kg'ui a máá: "Cóá tseè, tée, tar ko tsáá ka méé," témé. ¹⁵ Me kò x'óóam cóá ba tée a ntcõó, a ba a tshoa-tshoa a kg'ui, Me Jeso ba síi xõò sa máà me.

¹⁶ Si kò q'áò sa wèéa ne ga tcãà, ne Nqari ba dqom a máá: "Kaiam porofiti ba hàà cgae taa," témé, a ne a máá: "Nqari ba hààraa a ko hàà Gam di ne khòè ne kabi!" témé. ¹⁷ Si ncèes tchõàs Jesom di sa wèem Juteam koe tsai-tsaise naka wèè xu qgái xu nxama-nxama mea hãa xu koe héeéthée e.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di xu tchõà xàà-kg'ao xu
(Mt 11:2-19)

¹⁸ Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kò ncèe zi gúù zi wèè zi ka bìri me. Me gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka cãm tsara tcii, ¹⁹ a X'aigam Jesom koe tsééa úú tsara a, a máá: "A Tsáá ga Tsia ncèe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'èem khòè ba nqòò?" témé.

²⁰ Eè tsara ko ncèe tsara khòè tsara Jesom koe síi ka tsara kò máá: "Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba Tsáá koe tséé tsama, a ba a ko máá, hàà méé tsam tée Tsi, Tsáá ga Tsia sa ncèe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'èem khòè ba nqòò?" témé.

²¹ Gaa x'aè èe kam kò Jeso ba kái ne khòè ne gane di tciiian koe hée naka cg'ãè tc'èean koe héeéthée qãèk-agu, a ba a khòè ne èe káà tcgái ne kúru ne bóò. ²² Me kò xõa tsara a, a máá: "Qõò naka síi Johane ba bìri èe tsao ko kóm a ko bóò sa: 'Ncèe káà tcgái ne ko bóò, ne ko èe kò qõò tama ne qõò, ne kò lepero dis tciiis di ne qãèkaguè, ne èe kóm tama ne ko kóm, ne èe kò x'óóa hãa ne ghùèe,

i kò qǎè tchòàn ãe dxàua hãa ne xгаа-xгааè.
²³ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa khòèm ãe gam di dtcòmàn Tíi koe tcgàba hãa tite ba," tam méé.

²⁴ Eẽ tsara ko Johanem di tsara tchòà xàà-kg'ao tsara qòò kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae zi birí Jo-hanem ka a máá: "Tchàa-xgóós koe tu kò ko qòò ka tu kò síí dùú sa bóò? Tc'áán ka ko ntcãa-ntcãaèm tc'áà baa kò ii? ²⁵ Nxãas tamás kò ii ne tua kò síí dùú sa bóò? Khòèm xaam qgáí ba hãa baa? Eẽ-èe, khòè ne ãe kái mari qgáían ko hãa, a kãrese x'ãèa hãa nea x'aigan di nquuan koe hãa. ²⁶ Kháé dùú sa tu kò nxãas-ka síí kò bóò? A porofiti baa? Eè, birí tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hãa me e. ²⁷ Ncèe ba gam ka i góàèa hãam ga me e, a ko máá:

'Bòò, Tirim tséé-kg'ao bar gha
 Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,
 ncèe gha Tsarim dàò ba
 kg'ónòna máá Tsi ba,'

ta mééèa ba. ²⁸ Birí tu ur ko a ko máá: Eẽ khòè zi ka ábàèa ne ka Johanem ka kaia hãa ba kàà me e, igaba gaam ãe Nqarim di x'aian koe cg'aré ii ba gam ka kaia hãam ga me e."

²⁹ (Ne kò wèè ne khòè ne komsana me, xu kò gataga mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Nqarim di tchànoan dqòm, ne kò Johanem ka tcguù-tcguuè. ³⁰ Igabaga xu kò Farsai xu hëé naka x'áè q'ãa-kg'ao xu hëéthéé xu Nqarim tc'èea máá xua hãa sa xguì, a táá Johanem ka tcguù-tcguuè.)

³¹ "Kháé Ra gha nxãaska ncèem x'aèm di ne khòè ne dùús cgoa nxárá xg'ae? Dùús khama ne ii? ³² Cg'aré cóán khama ne ii, ncèe gúùan ko x'ámáguè qgáí koe hãa a ko tciiku u, a ko máá:

'Fulutuan ta kò ciia máá tu u,
 tu kò táá ntcàà;
 ta kò gataga x'oan di ciian nxáè,
 tu kò táá kg'ae,'

témé e. ³³ Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba kò hàà, a péré tc'óó tama, a gǒé kg'áà tama, igabaga tu kò máá: 'Dxáwa tc'èea nem úúa hãa,' témé. ³⁴ Igabam kò Khòèm dim Cóá ba hàà, a ko tc'óó a ba a ko kg'áà, tu kò máá: 'Bòò, tc'óó-kg'aom ncèe ba, a kg'áà-kg'aom gǒéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-kg'aoman hëé naka chibi-kg'aoman hëéthéé dim tcárà ba,' ta méé. ³⁵ Igaba i ko q'ãan di tc'èean gaan di cóán wèé koe guu a tchàno o sa x'áíse," tam méé.

Jeso ba Farasaim Simonem x'áé koe hàna

³⁶ C'èem Farasai ba kò Jeso ba dtcàrà, síim gha tc'óó cgoa me ka. Me kò Jeso ba nquum q'oo koe síí tcàà, a ba a ntcóó a tc'óó. ³⁷ Si kò gaam x'áé-dxoom koe c'èes khòès chibi-kg'ao sa hàna. Eès ko kóm, Jeso ba Farasaim x'áé koe hãa a ko tc'óó sa, kas kò alabasetere di nxǒán cgoa kúrúèam ts'óó-c'óám koe hãa qǎè hm̀m̀ xg'áò tsháán cgoa síí, ³⁸ a sa a Jesom nqàrè-kg'am koe hàà téé, a kg'ae, a tshoa-tshoa a tcgáí-tshàra sa cgoa nqàrèa ba cg'áà-cg'áa, a sa a c'òò sa cgoa tchùu u, a x'obè nqàrè Me, a sa a tsháán cgoa ntcãá nqàrè Me. ³⁹ Eèm ko Farasaim ncèe kò tcii Mea ba ncèes gúú sa

bóò kam ko biríse a máá: "Ncèem khòèm kò tseeguka-ga porofiti ba ii nem ga kò q'ana hãa ncèe ko qgóó Me sa dùútsa khòè si i sa, chibi-kg'ao si i," témé.

⁴⁰ Me kò Jeso ba birí me a máá: "Simoneè, c'èes gúú sar chòà cgoa tsi kg'oana," témé. Me máá: "Xгаа-xгаа-kg'aoè, birí te si," témé. ⁴¹ Me máá: "C'èe x'aè ka tsara kò càmm khòè tsara hàna, marian kò c'èem khòèm koe cgòbèa tsara. C'èe ba kò 50 khama noo marian qano di cgòbèa, me c'èe ba 50 khama nooan cgòbèa. ⁴² Cúí gúú ga tsara kò úú tama, suruta kabi cgoa me tsara gha a, khamam kò wèèa tsara ga qgóóa máá. Ke ncèeska birí Te, ndaka ba gha kaisase gatsara ka ncàm me sa?" tam ma tèè me.

⁴³ Me Simone xga a máá: "Bòò ko ka ãe kaisa marian cgòbèa me e," témé. Me Jeso ba máá: "Qǎèse tsi bóò," témé.

⁴⁴ A ba a nxãaska khòès koe kãbise a Simone ba birí a máá: "Ncèes khòè sa tsia ko bóò? Tsarim nquum ko-er ncãa hàà, igabaga tsi ncãa xg'áà nqàrèr ko tshàan táá máà Te, igabagas ncãa tcgáí-tshàraa sa cgoa nqàrèa Te cg'áà-cg'áa, a c'òò sa cgoa tchùu u. ⁴⁵ Ncãa tsi táá x'obè Te, igabas ncãar hààm x'aèm koe guu a nqàrèa Te x'obèan chòòkagu tama. ⁴⁶ Ncãa tsi táá tcúúa Te ga nxúian cgoa tcgáú, igabagas ncãa qǎè hm̀m̀ xg'áò tsháán ka nqàrèa Te tcgáú. ⁴⁷ Gaa domkar ko birí tsi, gas di kái chibian kas qgóóa máàèa. Kaisa ncàmku nes x'áía hãa khama. Igabaga ãe cg'aré chibian ka qgóóa máàèa ba ko cg'aré ncàmkuan x'ái," tam méé.

⁴⁸ Me kò nxãaska Jeso ba birí si a máá: "Sari chibian koe si qgóóa máàèa," témé.

⁴⁹ Xu kò cg'áè-kg'ao xu tshoa-tshoa a tèèse a máá: "Díí ba gáé ncèe ba, ncèe ko khòèan chibian gaan di qgóóa máá ba?" témé.

⁵⁰ Igabagam ko Jeso ba khòè sa birí a máá: "Sari dtcòmà nea kgoara sia, ke tòókuan cgoa qòò," témé.

Jesom cgoa kò hãa zi khòè zi

8 Ncèe zi gúú zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba x'áé-dxoo xu koe hëé naka x'áé-coa xu koe hëéthéé qòò te, a ko Nqarim di x'aian di qǎè tchòàn khòè ne xгаа-xгаа. Xu kò 12 xu *xгаа-xгаа-kg'ao xu Gam di xu* hãa cgoa Mea, ² naka gataga c'èe zi khòè zi hëéthéé e, ncèe kò cg'áè tc'èean koe hëé naka tciian koe hëéthéé kg'òèkaguè zi. Ncèe zia kò Marias Magatalena ta ko ma tciie sa hëé, ncèe i kò 7 dxáwa tc'èean gas koe tcg'òòèa sa, ³ naka Herotem dim nquu kòre-kg'aom Gusam dis khòès Joana sa hëé, naka Susana sa hëé, naka c'èe zi khòè zi kái zi, ncèe kò ko gazi di gúùan cgoa hùì xu zi hëéthéé e.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

⁴ Ne kò khòè ne tǎáka xu x'áé-dxoo xu koe guu a Jesom koe hàà. Eès ko kaias xg'ae sa xg'ae kam kò Jeso ba sere-seres ka kg'ui a máá:

⁵ "C'èe x'aè kam xg'ao xhàrà-kg'ao ba qòò a síí xhàrà.

A ãem ko xhàrà ka i c'èe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, a i a nqàrèan cgoa nàà tcààè, zi tsarà zi hàà tc'òó o.

⁶ I c'èean tcheè nxǒá-kg'ai di qgáian koe. Eè i ko qhúí ka i ko dàò, tchàua ne ko kàà a khama.

⁷ I c'èe cgùrian dxàman hàna qgái koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u.

⁸ I c'èe cgùrian qàè góman koe tcheè, a kái tc'òoan 100 kúru, tam méé.

Eèm ko ncèe zi gúú zi kg'uia xg'ara kam kò máá: "Eè tceean úúa hãa ba méém kóm, tam méé."

Jesom ko dùús domka sere-sere zi tséékagu sa

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè Me, dùú sas ko ncèes sere-sere sa nxàe sa. ¹⁰ Me máá: "Gaxaoa máàèa, chómseza zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi xao gha q'áa sa, igabar ko c'èe ne khòè ne cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui:

'nxãasega ne gha bóò, a táá bóò a q'áa ka, a nxãasega kóm a táá kóma q'áa ka.'

Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàea tchàno-tchano

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ "Si ncèe sa xhàrà-kg'aom dis sere-seres ko nxàes ga si i: Cgùri nea Nqarim dim kg'ui me e.

¹² Dàòm q'oo di nea ãe kg'ui ba ko kóm ne ne e, igabam ko dxãwa ba hàà a kg'ui ba tcáóa ne koe séèa tcg'òó, nxãasega ne gha táá dtcòm a kgoaraè ka.

¹³ Eè nxǒán koe kò xhàràè nea gane ãe kg'ui ba ne ko kóm, ne ko kúúga qàè-tcaoan cgoa hààkagu me ne ne e, igaba ne kàà tqbe ne e, a ko cg'orò x'aè-coan q'oo koe dtcòm. A ko kúrua bóòkuan di x'aèan ka qháésega cg'áé.

¹⁴ Eè dxàman za tcheèa nea, gane ãe kóma ne ne e, igaba gane di kg'òèan q'oo koe ne ko tc'èe-tc'èese zi hée, qguàn hée naka kg'òèan di kàrean héeéthée ka chúú-chuuè, a ne a kai tama.

¹⁵ Eè qàè góman koe tcheèa nea, gane ãe kg'ui ba kóma, a qàè zi tcáo zi cgoa qgóó qari mea ne ne e, a ne a ko qád tcáo cgoa me, a nxãakg'aiga síí tc'áróan kúru, tam méé.

X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús dis sere-sere sa

(Mk 4:21-25)

¹⁶ A ba a máá: "X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si, kana kgàrom dóm q'oo koe tcàà si ba kàà me e, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòó si, ãe ko tcàà ne gha nxãasega x'áàn hòò ka.

¹⁷ Dùús wées ãe chómseza sa gha tchàa koe tcg'òóè, si gha dùús wées qàbi-kg'aièa hãa sa q'áaè, a sa a gha x'áàn koe ógaè khama. ¹⁸ Ke méé tu nxãaska q'áa, nta tu ko ma komsana sa. Wéem khòèm ãe gúú úúa hãa ba gha káian máàè, igaba wéem ãe gúú úú tama ba gha ãem úúa hãa gúú-coan ga séè cgaè khama, tam méé.

Jesom ka xǒò sa hée naka qǒese ga xu héeéthée e

(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹ Jesom ka xǒò sa hée naka qǒese ga xu héeéthéea kò hàà cgae Me, igaba ne kò khòèan di kái-q'ooan ka tààè, a táá Gam koe cúú. ²⁰ Me kò biríè a máá: "Saò sa hée naka Tsáá qǒe ga xu héeéthéea tchàa za tée, a bóò Tsi kg'oana, tam méé.

²¹ Igabam kò xǒa a máá: "Tiris xǒò sa hée naka Tíí qǒe ga xu héeéthéea Nqarim di kg'uian ko kóm a ko kúru u ne khòè ne e, tam méé.

Jeso ba ko tc'áá ba téékagu

(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

²² C'èem cárm kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa dxòrom q'oo koe tcàa a birí xu a máá: "Hàan xae c'èem xòèm tshàam dim koe qǒò, tam méé, xu xgoaba. ²³ Eè xu xóé a ko qǒò kam kò x'óm.

Me kúúga kiam tc'áá ba tshàam tc'amkg'ai koe xgoaba, me dxòro ba tshàan ka cg'oè, xu kaias cg'áès koe hãa. ²⁴ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu síí ghùí Me a máá: "X'aigaè, X'aigaè, tom xae ko!" tam méé.

Me tée a tc'áá ba hée naka tshàam di tc'èe-tc'èean héeéthée dqàè, i tée, si kò kaisas nqoo sa xóé.

²⁵ Me tèè xu a máá: "Gaxao di dtcòmna nea ndaa?" tam méé.

Igaba xu kò q'ád, a area khama xu kò tèèku a máá: "Dúútsa khòè ba gáé ncèe ba? Tc'áán ga hée naka tshàan ga héeéthée ko kg'ui cgoa i komsana Me ba, tam méé.

Jeso ba ko dxãwa tc'èean úúam khòè ba qǎèkagu

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Xu tshàam tc'amkg'ai koe qǒò a síí Gerase ne dim nqǒóm koe tcàa, Galilea dim cgoa q'óá-kg'amkua hãa ba. ²⁷ Eèm ko Jeso ba dxòrom koe xǒa a ko gaam nqǒóm koe tcàa kam kò c'èem khòèm x'áé-dxoom koe guua hãam cgoa xg'ae. Gaam khòè ba kò dxãwa tc'èean úúa, a kò qgái hãa tamase qád x'aèan hãa, a nquuan koe ga x'áè tama, a tc'áman koe cúí ga ko x'áèa te. ²⁸ Eèm ko Jeso ba bóò kam kò kaisase q'au a ba a cookg'aia ba koe cg'áé, a kiam dóm cgoa máá: "Dúú sa Tsi ko tíí koe qaa, Jesoè, Nqarim tc'amaka hãam di Tsi Cóa Tseè? Dtcàrà Tsi ko, táá xgàra te guu, tam méé. ²⁹ Jeso ba kò dxãwa tc'èean birí i ãem khòèm koe tcg'oa, gaa domkam kò khòè ba gatà méé. Kái q'oro i kò qgóó mea, me kò q'óma ba koe hée naka nqàrèa ba koe héeéthée táuan cgoa qáèèa, a kòrèa, igabam xg'ao gaa táuan qhòma tcg'òó, a kò dxãwa tc'èean ka séèa tcg'òó a qááka úúèa hãa.

³⁰ Me Jeso ba tèè me a máá: "Cg'òèa tsi díí?" tam méé. Me xǒa Me a máá: "Milone ra a, tam méé. Kái dxãwa tc'èe nea kò tcàa mea hãa khama. ³¹ I kò qarika dtcàrà Me, táam gha x'aèan tcg'òó, i chòò-q'oo úú tamam hám koe tcàa sa.

³² Zi kò kái zi xgúu zi xàbim dxúukg'ai koe hãa a ko dxòó. Ka i kò dxãwa tc'èean Jeso ba dtcàrà, xgúu zi koe i gha tcàa sa, Me kgoara máá a. ³³ I khòèm koe dxãwa

tc'ëean tcg'oa a i a síi xgùuan koe tcãà, zi xgùu zi xàbim tc'amkg'ai koe guu a kari-karisea xõa a zi a tshàam koe cg'áea tcãà, a toàm.

³⁴ Eë xu ko xgùuan ko kòre xu khòe xu ãe kúrúsea hãa sa bóò ka xu kò bèe a qgóé, a síi x'áé-dxoom koe hée naka xhàràn koe héeéthée xàa a. ³⁵ Ne kò khòe ne tcg'oa a síi ãe kúrúsea hãa sa bóò. Eë ne ko Jesom koe hàà ka ne kò dxãwa tc'ëean kò úúa hãam khòe ba sao-xg'ae, me Jesom nqàrè-kg'am koe ntcòe, a qgáian hãna, i tc'ëea ba qãe e, ne kò q'ádò. ³⁶ Gane ãe kò ãe kúrúsea hãa sa bóò nea kò chòà a, ntam kò ma ãe dxãwa tc'ëean ka tcãàeam khòe ba ma qãekaguè sa.

³⁷ Ne wée ne khòe ne Gerase dim xg'aekum di ne dtcàrà Me, gane koem gha tcg'oa sa, kaisa q'áòa nea kò tcãà nea hãa khama.

Me kò dxòrom koe tcãà a ba a kàbise, ³⁸ kam ko ãe kò dxãwa tc'ëean ka tcg'oa cgaèeam khòe ba dtcàrà Me, Gam cgoam gha qòò sa. Igabam kò Jeso ba tséea kàbi me a máá: ³⁹ "Kàbise x'áea tsi koe naka síi nxàe, nta noosem Nqari ba kúrúá máá tsia hãa sa," témé.

Me khòe ba kàbise a síi wèem x'áé-dxoom koe qòòa te a khòe ne birí, Jesom nta noose kúrúá máá mea hãa sa.

Jairom dis cóa sa hée naka Jesom dim qgáí ba ko qgóós khòe sa héeéthée e

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Eëm ko Jeso ba *Galilea dim nqóóm koe kàbise kas* ko khòe ne dis xg'ae sa qãese hàakagu Me, wée ne ne kò qãa Mea hãa khama.

⁴¹ Kam kò gaa x'aè kaga c'ëem khòem Jairo ta ko ma tciiem ncèe kò còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'ai ii ba gaa koe hàà, a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a còrè Me, gam dim x'áem koem gha síi cgoa me sa. ⁴² Cúis cóa sam kò úúa hãa, ncèe kò 12 kuri ii sa, si kò x'oos qàe koe hãa khama.

Eëm ko Jeso ba gaa koe qòò ka i kò kái khòean nqorú Me. ⁴³ Gane xg'aeku koes kò 12 kurian kò úúa a ko xòm x'aèse nxoean hòòs khòe sa hàna, [a sa a kò wée gúuan ães kòo kg'òè cgoa, naakan koe xgãá hãa] qãekaguès gha ka, igabas kò táá cúian kaga qãek-aguèa. ⁴⁴ Si Jesom qãá koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáim c'am qgóó, i ko c'áòan kúúga téé. ⁴⁵ Me Jeso ba tée a máá: "Diína qgóó tea?" témé. Eë ne ko wée ne xqase kam ko Petere ba máá: "Aboè, khòe nea kái ne e, a nxama-nxama Tsia, a ko tcãò Tsi," témé. ⁴⁶ Igabam kò Jeso ba máá: "C'ëe khòea nea qgóó Tea, xám Ra ko i kò qaria Te tcg'oa cgae Te khama," témé. ⁴⁷ Eës ko khòe sa bóò, xài tamas kò hãa sa kas ko cgùrukose hàà, a sa a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a wée ne khòe ne cookg'ai koe birí Me, dùús domkas qgóó Mea hãa sa, naka si kò ma kúúga qãekaguè sa héeéthée e.

⁴⁸ Me birí si a máá: "Tiri si cóa seè, sari dtcòma nea qãekagu sia, ke tòókuan cgoa qòò," témé.

⁴⁹ Qanegam Jeso ba téé a ko kg'ui kam kò c'ëem khòe ba hàà, còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe guua ba, a birí me a máá: "Tsáá xuù sa ncãa x'óó, ke táá xgaa-xgaa-kg'ao ba xhõe-xhõe guu,"

témé. ⁵⁰ Igabam kò Jeso ba ãe sam ko kóm ka Jairo ba birí a máá: "Táá q'ádò guu, kg'amaga méé tsi dtcòm, qães gha ke," témé.

⁵¹ Eëm ko Jairom dim x'áem koe tcãà kam kò táá c'ëe khòe ga guu i Gam cgoa nquum q'oo koe tcãà, Petere ba hée naka Johane ba hée naka Jakobo ba hée, naka cóas ka xòò ba hée naka xòò sa héeéthée cúí ga a kò ii. ⁵² Ne kò wée ne khòe ne kg'ae, a ko cóa sa kg'ae cgae, Me Jeso ba máá: "Táá tu kg'ae guu, x'óó tamas hãa a sa a x'ómã hãa ke," témé.

⁵³ Ne kò wéea ne kg'ãè Me, x'óóas hãa sa ne kò q'ana hãa khama.

⁵⁴ Igabam ko Jeso ba x'òàa sa koe qgóó si, a máá: "Tiri si cóa seè, tée," témé. ⁵⁵ I kg'òèa sa kàbise, si kúúga tée, Me Jeso ba máá, c'ëe gúú méés mààè naka tc'òó, témé. ⁵⁶ Khara kò gas ka xòò ga khara kaisase are. Me birí khara a, táá méé khara cúí khòe ga dùús kúrúsea sa birí guu sa.

Jeso ba ko 12 xu xgaa-xgaa-kg'ao xu tséea tcg'òò

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

9 Me kò Jeso ba 12 xu tciiia xg'ae a ba a qarian máà xu, wée dxãwa tc'ëean xu gha xhàigu, a wée tciiian thée tsoò di i. ² A ba a tséea tcg'òò xu, síi xu gha Nqarim di x'aian ka xgaa-xgaa, a xu a tsàako ne khòe ne kg'òèkagu ka. ³ A ba a birí xu a máá: "Táá méé xao qòò xao ko ka cúí gúú ga sée guu, dqàbi hiim ga igaba, dtcòbè ga igaba, pére ga igaba, mari ga igaba, kana càrn di qgáian ga igabaga. ⁴ Eë xao ko tcãàm nquu ba, ndakam ga igaba, gaam koe méé xao hãa naka nxãakg'aiga síi ãem x'áé-dxoom koe tcg'oa. ⁵ A ncèe khòean kò qãese hàakagu xao o tama ne méé xao nqàrèa xao di tshàràn qãe-qãe, ãe xao ko gaam x'áé-dxoom koe tcg'oa ne, nakas gha nxãasega gane koe x'ái sa ii," témé.

⁶ Xu xgaa-xgaa-kg'ao xu xgoaba a wée xu x'áé xu koe qòòa te, a xu a ko qãe tchòan xgaa-xgaa a ko wée za ga khòean kg'òèkagu.

Herotem dis xháé tc'ëe sa

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Eëm ko Galilea dim x'aigam Herote ba wée zi gúú zi kúrúse ko zi ka kóm kam kò táá q'ãa. C'ëe ne khòe nea kòo máá, Johanem *tcguù-tcguu-kg'ao* ba x'ooan koe téea, témé khama, ⁸ ne ko c'ëe ne máá, Elija ba hòòsea, témé, ne ko c'ëe ne máá, c'ëe xu porofiti xu ncií x'aè di xu ka c'ëe ba x'ooan koe téea, témé. ⁹ Me Herote máá: "Johane bar kò q'ãe tcúúa hãa, ka ncèe zi gúú zi gam kar ko kóm ba díi baà?" témé. A ba a kò bóò mem gha sa tc'ëe.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáea ne khòe ne tc'òókagu

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰ X'áé úú-kg'ao xu kò kàbise a hàà wée zi gúú zi ãe xu kò kúrú zi ka birí Me. Me sée xu, xu Gam cgoa cúia síi hãa Betesaida ta ko ma tciiem x'áé-dxoom koe.

¹¹ Ncèes gúú sa ne ko kóm kas kò xg'ae sa xùri Me, Me

qãèse hàakagu ne, a ba a Nqarim di x'aian ka kg'ui cgoa ne, a ãe kò ko kg'òèkagukuan qaa ne qãèkagu.

¹² Nxãaskas cárn sa tshoa-tshoa a ko dqòara qòò ka xu kò 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe hàà a máá: "Khòè ne qòò q'aakagu, naka ne nxãasega nxama-nxama hãa xu x'áé xu koe hëé naka xháà xu koe hëéthëé síí, naka nea síí x'òm-q'ooan hëé naka tc'òoan hëéthëé qaara mááse, cúía hãam qgáim koe ta hãa ke" témé. ¹³ Igabam kò birí xu a máá: "Gaxao c'ëe gúúan màà ne naka ne tc'òó," témé. Xu máá: "5 xu péré xu cúí xu xae úúa naka cárn x'aù tsara hëéthëé e, kana méé xae síí khòè ne wèé ne tc'òoan x'ámá máá?" témé.

¹⁴ 5,000 khama noo xu khòè xu kò ãe koe hàna domka.

Me kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: "Khòè ne birí naka ne wèés xg'aes koe 50 khama noose ntc'òó," témé. ¹⁵ Xu gataga hëé, i wèé khòèan ntc'òó. ¹⁶ Me Jeso ba 5 xu péré xu hëé naka cárn x'aù tsara hëéthëé séé, a ba a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a péréan khòá q'aa, a xgaa-xgaase-kg'ao xu màá a, xu khòè ne q'aa-q'aa máá a.

¹⁷ Ne kò wèéa ne ga tc'òó, a ne a xg'ãà, xu ãe kò qaùan xg'ae-xg'ae a 12 xu q'ore xu tc'ãà, xu cg'oè.

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Eëm cúise hãa a ko còrè ka xu xgaa-xgaase-kg'ao xu síí cgae Me. Me tèè xu a máá: "Díí Raà, ta zi ko xg'ae zi méé?" témé. ¹⁹ Xu xqa Me a máá: " C'ëe ne ko máá, Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i, témé, ne ko c'ëe ne máá, Elija Tsi i, témé, ne ko c'ëe ne qanega máá, ncíí kuri di Tsi porofiti Tsi i x'ooan koe tãea Tsi, témé," ta xu méé.

²⁰ Me tèè xu a máá: "Kháé xaoa ko gaxao máá, díí Raa, témé?" Me Petere xqa a máá: " Ncëe kò nqòòk-aguèa hãa Tsi Kreste Tsi Nqarim di Tsi i," témé.

Jeso ba ko Gam di xgàrasean ka hëé naka x'oos ka hëéthëé kg'ui

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²¹ Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha ncëes gúú sa cúí khòè ga birí sa. ²² A ba a máá: "Khòèm dim Cóá ba gha kái zi gúú zi koe xgàrase, a gha khòè ne di xu kaia xu hëé, kaia xu peresiti xu hëé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu ka hëéthëé bóda xguèè, a gha cg'òòè, a ba a gha nqoana dim cárn ka x'ooan koe tãe," tam méé.

²³ Nxãaskam kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: "Ncëè c'ëem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méem bóda xguise naka baa gam dim xgàu hii ba dcéé, naka xùri Te. ²⁴ Díim wèém ãe gam dis kg'òè sa qgòóa qaria hãa bas gha aaguse cgae, igaba wèém ãe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha hòò si khama. ²⁵ Dùús ka ba gha khòè ba kabisea mááè, ncëè wèém nqòò bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khòè ba dùút-sa gúú sa gam di kg'òèan téé-q'oo koe tcg'òó a máá?

²⁶ Díim wèém ãe ko Tíí hëé naka Tiri kg'uiian hëéthëé sau-cgaese ba gha thëé Khòèm dim Cóám ka sau-cgaeseè, ãem gha ko Gam di x'áàn koe hëé naka

Xòòm di x'áàn koe hëé naka tcom-tcomsa xu moengele xu di x'áàn koe hëéthëé hãase ko hàà ne. ²⁷ Iga-bar ko tseeguan birí tu u: Ncëe koe téé-tëe ne ka c'ëea ne x'ooan xáma hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne ko bóò i hàà tama cookg'ai koe," tam méé.

Jesom di bóòse-q'ooa nea ko kabise a tãá

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Eëm ko Jeso ba ncëe zi gúú zi nxàea xg'ara kam kò 8 khama noo cárn qãá q'oo koe Peterea xu, Johanea xu, Jakoboa xu séè, a ba a xàbim koe qòò cgoa xu a síí còrè. ²⁹ Eëm hãa a ko còrè ka i kò kg'áia ba kabise a tãá, i Gam di qgáian kabise a tcààkose q'úú. ³⁰ Ka tsara ko kúúga cárn tsara khòè tsara kg'ui cgoa Me, Moshe ba hëé naka Elija ba hëéthëé tsara, ³¹ ncëe kò nqarikg'ai di x'áàn koe qhúí tsara, a ko Jesom cgoa kg'ui, a ko Gam di x'ooan hààko ka kg'ui, kháóa cgae ga ko Jerusalema koe kúrúse e. ³² Xu kò Petere ba hëé naka gam ka c'ëea tsara hëéthëé xu qarika x'òma cg'áé. Eë xu ko kókò ka xu kò Gam dim x'áà ba bóò, naka gaa tsara khòè tsara hëéthëé e, ãe ko Gam cgoa tãe tsara. ³³ Eë tsara ko khòè tsara Jeso ba guu a ko qòò kam kò Petere ba birí Me a máá: "X'aigaè, tsóá-gase i gáé qãèa, ncëe koe xae ga hãa sa! Nqoana xu nquu-coa xu xae gha tshàò, me c'ëe ba Tsari, me c'ëe ba Moshem di, me c'ëe ba Elijam di," tam méé. (C'úúam ko hãa dùú sam ko kg'ui sa.)

³⁴ Qanegam hãa a ko kg'ui kas kò túú-c'òò sa qàbia tcãà xu, a sa a gas di sóman cgoa qàbi xu. Eë xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu túú-c'òòs koe tcãà ka xu kò q'ádò. ³⁵ Me kò kg'ui ba túú-c'òòs koe guu a máá: "Ncëe ba Tirim Cóá Me e, nxárár tcg'òóba ba, ke komsana Me," témé.

³⁶ Eëm ko kg'ui ba xg'ara kam kò Jeso ba cúise hãa. Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu ncëes gúús cgoa nqoo, a xu a gaa xu cárn xu ka táá cúí khòè ga birí dùú sa xu bóda hãa sa.

Jeso ba ko cóá ba qãèkagu

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Xùrikom cárn kam ko Jeso ba hëé naka xgaa-xgaase-kg'ao xu hëéthëé xàbim koe guu a kabise, si kaia xg'ae sa Jesom cgoa xg'ae. ³⁸ Kam kò gaa x'áè ka-ga c'ëem khòè ba ães xg'aes q'oo koe q'au a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dtcàrà Tsiro ko Tsi tirim cóá ba bóò, noam cóám ga me e khama. ³⁹ Dxãwa tc'ëean kòò tcãà cgae me ne i ko kúúga q'aukagu me, a qgaè-kg'aikagu me, a kg'árna ba koe xùbúan tcg'òókagu me, a ko khòá tòòm-tom me, a qháése guu me tama. ⁴⁰ Ra kò Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xháia xu gha guu u ka, igaba xu kò tààè," témé.

⁴¹ Me Jeso ba xqa a máá: "Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncëe sa! Nta noo x'áèa ne Ra gha gaxao cgoa hãa a qáò-tcaoa máá tu u? Tsarim cóá ba ncëe koe óál!" témé. ⁴² Cóám ko hàà koe ga i ko dxãwa tc'ëean gómankg'ai koe xàbúa qáú me, a i a qgaè-qgae-kg'ai me. Kam ko nxãaska Jeso ba dxãwa tc'ëean

dqàè, a cóa ba qǎèkagu, a ba a xòò ba máà me. ⁴³ Ne kò wèè ne khòè ne Nqarim di kaian ka area.

Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui (Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Eë ne wèèa ne qanega ãem Jeso ba kúrua zi gúú zi wèè zi ka area kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: ⁴⁴ "Qǎèse dxǎà tcee ncëer ko bìrí xao o kg'uia ne: Khòèm dim Cóá ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcǎàè," témé. ⁴⁵ Igaba xu kò ãem ko méé sa táá kóma q'ǎa, gaxu koe i kò chómseá, táá xu gha kóma q'ǎa a ka khama. A xu a kò ãe kg'uia ne ko dùú sa méé sa tèèan bèe.

Dìí ba kaia? (Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

⁴⁶ Si kò gaxu xg'aeku koe ntcoeku sa tǎe, diína gaxu xg'aeku koe kaia hǎa di sa. ⁴⁷ Igabam kò Jeso ba tcáóa xu q'oo koe xu tc'èea hǎa sa q'anaa, khamam kò cg'árém cóá ba sèè, a Gam qàe koe tòó, ⁴⁸ a ba a bìrí xu a máá: "Díím wèém ãe ko ncëem cóá ba Tiri cg'òèan koe qǎèse hààkagu ba ko Tíí tc'áro ga qǎèse hààkagu. Me ko diím wèém ãe ko Tíia qǎèse hààkagu Te ba ãe tséé Tea ba qǎèse hààkagu. Eë gaxao koe kaisase cg'aré ba gaxao ka kaian ga me e khama," témé.

Eë gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hàna (Mk 9:38-40)

⁴⁹ Me Johane xga a máá: "Kaia Tseè, c'èem khòè ba xae kò bóò me ko Tsari cg'òèan cgoa dxǎwa tc'èean xhàigu, xae kò sixae ka c'èem tama me e domka gatà hǎèan cara me," témé. ⁵⁰ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: "Táá cara me guu, ãe gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hàna ke," témé.

Jeso ba ko Jerusalema koe qǒò (9:51–19:44)

Samaria dim x'áé ba ko Jeso ba qǎèse hààkaguan xgui

⁵¹ Eëm ko Jeso ba nqarikg'ai koe sèè a úuèm x'aèm ko cúú kam kò bìríse a Jerusalema koe qǒò. ⁵² A ba a tséé-kg'ao xu tc'ǎà a tsééa tcg'òó. Xu Samaria ne dim x'áé-coam koe síí tcǎà, gúú zi xu gha kg'ónò máá Me ka. ⁵³ Igaba ne kò gaa koe hǎa ne khòè ne táá qǎèse hààkagu Me, Jerusalema koem kò úú-kg'aia khama. ⁵⁴ Eë tsara ko xгаа-xgaase-kg'ao tsara Jakoboa tsara Johanea tsara ncëes gúú sa bóò ka tsara ko máá: "X'aigaè, nqarikg'ai koe guuam c'ee ba tsam gha tcii, me hàà cg'òo ne sa Tsi ko tc'èe?" témé. ⁵⁵ Me Jeso ba ntcèè a dqàè tsara a. ⁵⁶ Xu kò Jeso ba hǎè naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hǎèthǎè xu c'èem x'áém koe qǒò.

Nqoana khòèan Jeso ba ko xùri kg'oana a (Mt 8:19-22)

⁵⁷ Eë xu dàòm q'oo koe hǎa a ko qǒò kam ko c'èem khòè ba bìrí Me a máá: "Eë Tsi ko síí qgǎi wèè koer gha xùri Tsi," témé. ⁵⁸ Me Jeso ba xga me a máá: "Círi nea gaan di hǎèan úúa, i tsaràn gaan di nquuan úúa, iga-bagam Khòèm dim Cóá ba tòó tcúúm gha qgǎi úú tama," témé.

⁵⁹ Me kò Jeso ba c'èem khòè ba bìrí a máá: "Xùri te," témé. Igabam ko gaam khòè ba máá: "X'aigaè, kg'aia qǎà te nakar síí tirim xòò ba kg'ónò," témé. ⁶⁰ Me Jeso ba bìrí me a máá: "Eë x'óóa hǎa ne guu naka ne gane dian ãe x'óóa hǎa kg'ónò, igaba tsáá qǒò naka tsia síí Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа," témé.

⁶¹ Me kò c'èem khòè ba gataga máá: "Xùri Tsiir gha, X'aigaè, igaba qǎà te nakar kg'aia síí x'áéa te di ne khòè ne x'áè," témé. ⁶² Me Jeso ba xga me a máá: "Eëm tshoa-tshoa a ko xhàrà koe gha kǎbise a kháóka bóòm khòè ba Nqarim di x'aian kg'ano tama," témé.

Jeso ba ko 72 xu khòè xu tsééa tcg'òó

10 Ncëe zi gúú zi qǎá q'oo koem kò X'aigam Nqari ba 72 xu khòè xu nxàrá tcg'òó, a ba a cáàm-cámse tsééa tcg'òó xu, tc'ǎà xu gha a ãem ko hàà Gabá qǒò xu x'áé-dxoo xu koe hǎè naka qgǎi zi koe hǎèthǎè qǒò ka. ² A ba a bìrí xu a máá: "Tcuùè gha gúúa ne kái i, igaba i tséé-kg'aoan cg'orò o. Ke xao Nqarim ncëe tcuús dim X'aiga ba dtcàrà nakam tséé-kg'aoan tsééa óá naka i hàà tcuù. ³ Qǒò xao. Igaba bóò, Tíí Ra ko ghùu-coan khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úú xao o sa. ⁴ Táá méé xao qgóá ga kana dtcòbèan ga kana nxàboan ga igaba sèè guu, naka táá cúí khòè ga dàðan q'oo koe tsgám guu.

⁵ "Nquum ãe xao ga ko gaam q'oo koe tcǎà ba, ndakam ga igaba, méé xao kg'aia máá: 'Tòókuan méé i ncëem nquum cgoa hǎa,' témé. ⁶ Tòókuan dim khòèm kò gaam nquum q'oo koe x'áèa ne i gha gaxao di tòókuan gam cgoa hǎa. Eëta i kò ii tama ne i gha gaxao di tòókuan kǎbise cgae xao o. ⁷ Eëm nquum koe méé xao hǎa, naka xaoa wèés tc'òos ãe ne ko máà xao o sa tc'òò naka kg'ǎà, tséé-kg'ao ba gam di tsééan di surutan ka kg'anoèa hǎa ke. Táá méé xao nquu xu koe kg'ama qǒò te guu.

⁸ "X'áé-dxoom ãe xao ga ko tcǎàm koe, ndakam ga igaba, ne ko qǎèse sèè xao o ne méé xao ãe ko cookg'aia xao koe tòòès wèè sa kg'ama tc'òó. ⁹ Tsàako ne méé xao kg'òèkagu, naka xaoa khòè ne bìrí naka máá: 'Nqarim di x'aia nea cúú cgae tua,' témé. ¹⁰ Igaba x'áé-dxoom wèém ãe xao ko tcǎàm koe ne kò khòè ne qǎèse sèè xao o tama ne méé xao x'áéan xg'aeku koe tcǎà naka máá: ¹¹ 'Gatu dim x'áé-dxoom di tsharà a ncëe nqàrèa xae koe hǎa a, xae ko qǎè-qǎe cgae tu u, igaba méé tu q'ana, Nqarim di x'aia nea cúú cgae tua sa,' témé. ¹² Bìrí xao or ko, xgàrakuan dim cáím kam gha ncëem x'áé-dxoo ba Sodomam ka kaisa xgàrakuan hòò.

† C'èe zi tcgǎya zi Gerika di zi ncëe xùri ko kg'uiian úúa: "a máá: "C'úúsea tsao hǎa, dùútsa tc'èem di tsao ii sa. ⁵⁶ * Khòèm dim Cóá ba hàà tama, hààm gha khòèan kaàkagu ka, igabam hààraa, hààm gha kgoara a ka," tam méé."

X'áé-dxoo xu komsana tama xu

(Mt 11:20-24)

¹³ “Cg'ǎè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'ǎè i gha ii tsáá ka Betesaidaè! Are-aresa zi x'áí zi ncée ko gatu koe kúrúèa zi kò Ture hée naka Sitone héeéthée koe kúrúèa hãa ne ne ga kò ncíse gane di chibian koe tcóósea, a saka di qgáían hãa, a tháúan tcgáúsea hãa. ¹⁴ Igabar ko birí tu u a ko máá: Xgàrakuan dim cárm ka i gha Ture hée naka Sitone héeéthée gatu ka subuse xgàraè, témé.

¹⁵ “A ncée tsáá ka, Kaperenaume tsee, nqarikg'ai koe tsi gha ghù a úúè, *ta tsi gáé tc'èea*? Nqãaka tsi gha xòòè, x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe.

¹⁶ *Me Jeso ba nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá:* “Wèém èe ko gaxaoa komsana xao o ba ko Tíia komsana Te, me ko gataga èe ko xguì xao o ba Tíi ga Ra xguì. Me ko èe ko Tíia xguì Te ba èe tsééa óá-ga Tea ba xguì,” témé.

¹⁷ Xu gaxu khòè xu 72 xu qǎè-tcaoase kǎbise a máá: “X'aigaè, dxáwa tc'èean igaba i ko komsana xae e, Tsari cg'òèan cgoa xae kò ko dqàè e ne,” témé.

¹⁸ Me xqa xu a máá: “Satana bar kò bóda me kò túú-tebem khama ma nqarikg'ai koe guu a ko tcheè.

¹⁹ Bòò, qaria ner máà xaoa, cg'aoan hée naka xg'árian héeéthée xao gha náà cgoa di i. A Ra a gataga qarian máà xaoa hãa, *dxáwam* gaxao dim cg'òo-kg'aom di qarian wée xao gha tàà cgoa a. I cuiskaga cúí gúù ga thòò-thòo xaoa hãa tite. ²⁰ Cg'ǎè tc'èean ko komsana xao o domka méé xao táá qǎè-tcao guu, igaba méé xao gaxao di cg'òèa nea nqarikg'ai koe góáèa domka qǎè-tcao,” témé.

Jeso ba ko Xòò ba qǎè-tcaoa máá

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Eëm x'aèm kam kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'èem di qǎè-tcaoan ka cg'òè cgaeèa, a máá: “Dqòm Tsiir ko, Aboè, X'aiga Tsi nqarikg'ai hée naka nqóòmkg'ai héeéthée di Tsi, ncée zi gúù zi Tsi kò tc'èega ne hée naka xgaa-xgaasea hãa ne héeéthée chóm-kg'aia hãa, a Tsi a kò cg'áre ne cóá ne x'áí zia hãa khama. Eè, Aboè, ncéea Tsi kò ma ncàmã hãa ga a khama.

²² “Wèé zi gúù zi Ra Tirim Abom ka máàèa, i cúí khòè ga Cóám díí ii sa c'úúa hãa, Xòòm oose, kana i cúí khòè ga Xòòm díí ii sa c'úúa hãa, Cóásem oose, naka wèém èe Cóám ka nxará tcg'òèa ba héeéthée e,” témé.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe kǎbise a dxúukg'ai za birí xu a máá: “Ts'ee-ts'eekg'aièa ia tcgáían èe ko gaxao ko bóò zi gúù zi bóò o, ²⁴ birí xao or ko khama, kái porofitian hée naka x'aiga xu héeéthéea kò bóò kg'oana èe xao ko gaxao bóò sa, iga-ba i kò táá bóò si; a kò kóm kg'oana èe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si,” témé.

Qǎèm khòèm Samaria di ba

²⁵ Me kò gaa x'aè kaga c'èem x'áè q'ǎa-kg'ao ba tée a Jeso bam kúrúa bóò kg'oana khama máá: “Xgaa-xgaa-

kg'ao Tsee, dùú sa ra gha kúrú a chòò tamas kg'òè sa hòò?” témé. ²⁶ Me Jeso ba tée me a máá: “Dùú sa *Moshem di x'àèan* koe góáèa? Nta tsi ko ma kóma q'ǎa a?” témé. ²⁷ Me gaam khòè ba xqa Me a máá:

“X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi wée tcáóa tsi cgoa hée, naka wée kg'òèa tsi cgoa hée, naka wée qaria tsi cgoa hée, naka wée tc'èea tsi cgoa héeéthée ncàm,

naka tsia gataga thée èe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma tsáá ka c'èe ba ncàm,”

témé. ²⁸ Me birí me a máá: “Qǎèse tsi xqara hãa. Kúrú ncée gúúa ne naka tsia gha kg'òèan hòò,” témé. ²⁹ Iga-bam kò gabá tchànóm iise bóòè kg'oana khamam kò Jeso ba tée a máá: “Kháé tíí ka c'èe ba díí ba?” témé.

³⁰ Me Jeso ba xqa me a máá: “C'èem khòè ba kò Jerusalema koe guu a ko Jeriko koe qòò, a ba a kò ts'áà-kg'ao xu cgoa qòò xg'ae, xu qgáía ba xhùu me, a xg'áña cg'òos q'oo koe xg'ám me, a xu a guu me a qòò.

³¹ “I kò kúrúse me c'èem peresiti ba c'úúase ko gaam dàòm cgoa hàà. Eëm ko gaam khòè ba bóò kam kò nxãa a c'èe xòèan dàòm di sée a nqáé.

³² “Me kò gatà thée tempelem koe ko hùm khòè ba † gaam qgáim koe hàà, a èem ko gaam khòè ba bóò ka gaam caum cúím cgoaga nxãa a c'èem xòèm dàòm di ba sée a nqáé.

³³ “Igabam kò Samaria dim khòèm c'èe ba gaam dàòm ga ba sée a ko qòò, a gaam khòè ba hàà sao-xg'ae. A èem ko bóò me ka thòò-xama máá me, ³⁴ a ba a síí cgae me a gaa zi chibi zi nxúian hée naka góéan héeéthée ka ntcáá cgae a tcám zi, a ba a gam dim donghim koe qábikagu me, a cg'áè-nquum koe úú me, a ba a síí gaa koe q'òé me.

³⁵ “Eè i ko q'uu kam kò qano mari tsara tcg'òò a cg'áè-nquu-kg'ao ba máà, a máá: ‘Q'òé me, kháóar ko síí kǎbise ner gha wée gúúan èe tsi tsééa máá mea koe hàà suruta tsi ke,’ témé.”

³⁶ Me Jeso ba tée me a máá: “Ts'áà-kg'ao xu ka xg'ármèam khòè ba kò hàà cgae xu khòè xu nqoana xu ka tsi ko ntama ma tc'èe? Gam ka c'èem iise sée mea ba ndaka baa?” témé. ³⁷ Me máá: “Eè thòò-xama máá mea me e,” témé.

Kam ko Jeso ba birí me a máá: “Qòò naka tsia síí gatà hée thée,” témé.

Jeso ba ko Maria sara Mareta sara dàra

³⁸ Jeso ba hée naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu héeéthéea ko dàòm koe hàna a ko qòò kam kò c'èem x'áè-coam koe hàà, si kò Mareta ta ko ma tciies khòè sa gas dim nquum koe qǎèse hàákagu Me. ³⁹ Mareta sa kò qòe sa úúa Maria ta ko ma tciie sa. Si kò Maria X'aigam Jesom nqàrè-kg'am koe ntcóóa-ntcòe, a ko Gam di zi xgaa-xgaa zi komsana. ⁴⁰ Igabagas kò Mare-

† *Gerika sa ko máá: “Lefi dis qhàòs dim khòè ba” témé.*

ta sa kái tsééan ka xáèèa, khamas kò Jesom koe hàà a máá: "X'aigaè, tíi qōes ka Tsi gáé c'ēe gúù mée ta ga hãa? Guu tes ko ra ko cúisega tsééa máá tu u ka. Bírí si nakas hàà hùì te," témé.

⁴¹ Me X'aigam *Nqari* ba xōa si a máá: "Maretaè, Maretaè, kái zi gúù zi ka si ko tc'ēe-tc'ēese a ko xhōe-xhōese, ⁴² igabas ko cúis gúù sa qaase, si Maria sa qāes gúù sa nxárà tcg'òóa máásea hãa, si ncēes gúù sa gas koe séèa kàbiè tite," témé.

Jeso ba ko còrèan ka xгаа-xгаа

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

11 C'ēem cám kam kò Jeso ba c'ēem qgáim koe hãa a ko còrè. Eēm ko còrèa xg'ara kam kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ka c'ēe ba bírí Me a máá: "X'aigaè, xгаа-xгаа xae e còrèa ne, ēem ko ma gataga Johane gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ma xгаа-xгаа a khamaga ma," témé. ² Me Jeso ba bírí xu a máá:

"Còrè xao kò ne mée xao máá:

'Sita ka Xòò Tseè,

Tsari cg'òèan mée i dqom̃mè.

Tsari x'aian mée i hàà.

³ Sita dis tc'òos wèé cám di sa wèé cám ka máà ta a.

⁴ Naka qg'óóa máá ta a chibia ta, sita igaba ta ko wèém

ēe sita koe chibian kúrúa hãa ba qg'óóa máá ke.

Naka Tsia táá kúrúa bóòkuan koe tcéèa úú ta a guu,' témé," tam mée.

⁵ Me gaa koe guus ka Jeso ba bírí xu a máá: "C'ēem-kg'ám kam gaxao ka c'ēe ba tcárà ba úúa, a ba a ntcúù nqáè ka síí cgae me, a bírí me a máá: 'Tíí tcáràè, nqoana xu péré xu cgòbè te, ⁶ tíí tcáràm dàò koe hàna ba ncāa hàà cgae te, ra cúí gúù ga úú tama máà mer gham tc'òó o ke,' témé. ⁷ Me nxāaska ēe nquum q'oo koe hàna ba xōa a máá: 'Táá xhōekagu te guu, nquu-kg'ám ba tcēekg'amsea, ra x'óm̃a cóáa te cgoa, khama ra cuiskaga tēe naka máà tsi xua hãa tite ke,' témé.

⁸ Bírí xao or ko, tēem gha a tcg'òó xu, gam dim tcárà me e domka. Nxāa tama ko ii nem gha tēe a ēem dtcàràèa hãa sa kúrú, *gam dim tcárà ba* kò saucgae tamase téé-kg'am me a dtcàrà me si khama.

⁹ "Ra ko bírí tu u a ko máá: Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, *nquu-kg'ám ba* tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke. ¹⁰ Dìim wèém ēe ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèém ēe ko qaa ba hòò, me gha wèém ēe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama.

¹¹ "Ndakam xòò ba gha gam dim cóám kòò x'au ba dtcàrà me ne, x'au m téé-q'oo koe cg'ao ba máà me?

¹² Kana xg'ári ba máà me, tc'ubi bam kò dtcàrà me koe? *Kàà me e.* ¹³ A ncèè gatu ncēe cg'āè tc'ēe ii tu kò qāè aban gatu di cóán máà q'ana hãa ne ba gha nxāaska *gatá ka* Xòòm nqarikg'ai di ba ēe ko dtcàrà Me ne nta noose nqáèa hãase Tcom-tcomsam Tc'ēe ba máà?" tam ma tēè.

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean ka kg'ui

(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Jeso ba kò nqóbóm khòem koe dxāwa tc'ēean xhài-agu. Eē i ko dxāwa tc'ēean tcg'oa kam kò gaam khòem ēe kò kg'ui tama ba kg'ui, zi xg'ae zi gaa koe kò hàna zi kaisase are. ¹⁵ Igaba ne kò c'ēe ne máá: "Dxāwa tc'ēean dim x'aigam Belesebulem di qarian cgoam ko dxāwa tc'ēean xhàiagu," témé.

¹⁶ Ne c'ēe ne qg'óó Me ne gha qgáian qaa ka dtcàrà Me, *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sam gha x'ái ne sa.

¹⁷ Jeso ba kò gane di tc'ēean q'ana khamam kò bírí ne a máá: "Eē q'aara hãas x'ais wèé sa gha kaà, me ēe q'aa-q'aa sea hãam x'áé ba gaicara hãa tite. ¹⁸ A ncèè satanam kò gaam ka q'aara hãa ne i gha kháé nxāaska ntama x'aian hãa? Ncèè gatu ko máá, Belesebule ba qarian máà Tea ra ko dxāwa tc'ēean gaan cgoa xhài-agu, témé ne. ¹⁹ A ncèè Tíí kòò Belesebulem di qarian cgoa dxāwa tc'ēean xhàiagu, ne ia ko gatu di khòèan dìim cgoa xhàiagu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khòè ne x'ái, ēe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa.

²⁰ Igaba ncèè Tíí kò ko dxāwa tc'ēean Nqarim dim tshàum cgoa xhàiagu, nes ko nxāa sa x'ái, Nqarim di x'aia nea gatu koe hààraa sa.

²¹ "Ncèè qarim khòem ncōo gàba zi úúam kò ko gam dim nquu ba kòre ne i ko gam di gúúan qāè qgái koe hãa. ²² Igaba qarian ka tàà meam kái zi ncōo gàba zi dim kò ko hàà a ko x'āà me nem ko tàà me, a gam di zi ncōo gàba zi ēem kò dtcāàsea hãa zi xhùu me, a ba a ēem ko séè cgae mea zi gúù zi q'aa-q'aa. ²³ Eē Tíí cgoa hãa tama ba, Tíí cgoa tééa q'aumanakua, me gataga ēem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsai-tsàia q'aa.

Dxāwa tc'ēean di kàbisea ne

(Mt 12:43-45)

²⁴ "Eē i ko dxāwa tc'ēean khòem koe tcg'oa ne i ko c'òòa qgáian koe qòò, a sãa i gha qgáian qaa, a ncèè hòò o tama i kò hãa ne i ko nxāaska bíríse a máá: 'Tirim nquum ēer guua hãam koer gha kàbise,' témé, ²⁵ a ēe i kò hàà nquu ba bóò me kàà gúù ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qāese kg'ónòèa, ²⁶ ne i ko nxāaska qòò a síí 7 tc'ēean séè a hàà cgoa, gaan nqáease cg'āè e, i hàà tcāà a i a gaa koe x'āè. Si ēem khòem dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'āè kg'aiaka dis ka," tam mée.

Tseegu di ts'ee-ts'eekg'aikua ne

²⁷ Eēm ko Jeso ba ncèeta méèa xg'ara kas ko khòè sa xg'aes q'oo koe guu a q'aua kg'ui a Jeso ba bírí a máá: "Ts'ee-ts'eekg'aièa saa khòès ēe ábà Tsia sa, naka bñan ēe Tsi coma hãa hēéthēè e," témé.

²⁸ Me Jeso ba xōa si a máá: "Tseegukaga, igaba ēe Nqarim di kg'uian ko kóm a ko ēe i ko mée khama hēè nea kaisase ts'ee-ts'eekg'aièa ne ne e," témé.

Cg'ǎe caus qhàò sa ko x'ái sa qaa

(Mt 12:38-42)

²⁹ Eë zi ko khòè ne di zi xg'ae zi càuse kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a máá: "Ncées qhàò sa cg'ǎe cau si i, a ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúis x'áis ga sa x'áíèa hãa tite, Jonam dis x'áis cúis oose. ³⁰ Eëm xg'ao ma Jona ma Ninefe di ne khòè ne koe ma x'ái sa ii, khamagam gha ma khòèm dim Cóa ba ma ncées qhàòs koe x'ái sa ii khama. ³¹ X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cáim ka ncées qhàòs di khòèan cgoa tée a téé, a gha chibi-chibi a xgàra si, nqđóm chđò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'ëegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia hãa ba ncéeska ncée koe hàna. ³² Xgàrakuan dim cáim ka xu gha khòè xu Ninefe di xu tée a téé, a gha ncées qhàò sa chibi-chibi a xgàra. Jonam di xgaa-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chibian koe tcóóse khama. Me ncéeska Jonam ka kaia hãa ba ncée koe hàna," tam méé.

Cgáé-q'oom dis x'áà sa

(Mt 5:15; 6:22-23)

³³ *A ba a máá:* "X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúu sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si ba kàà me e, kana gàbas ka nqãaka tòò si ba, igabam gha tée-q'ooa sa koe tòò si, ne gha nxãasega ãe ko nquum q'oo koe tcãà ne x'áàn hòò. ³⁴ Tsarim tcgái ba tsarim tc'áróm dim x'áà me e. Tsarim tcgáim kò qãe e, nem wèem tc'áróm tsari ba x'áàn ka cg'oèa. ³⁵ Gaa domka méé tsi bóò naka i tsáá koe hàna x'áàn táá ntcúu sa ii guu. ³⁶ Khama nxãaska ncée wèe cgáé-q'ooa tsi kò x'áàn ka cg'oèe cgaea, i cúí xòèa tsi ga ntcúús q'oo koe hãa tama, nem wèem cgáé-q'oo ba x'áàn úúa, ncées ko ma x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúu sa ma tsáá koe ma kaisase ma x'áà khamaga ma," tam méé.

Jeso ba ko Farasai xu hëé naka x'áèe xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé dqàè

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷ Eëm ko Jeso ba kg'uaia xg'ara kam ko c'ëem Farasai ba dtcàrà Me, síim gha tc'đó cgoa me ka. Me kò Jeso ba tcãà a síi tafolem koe ntcđó cgoa me, tc'đó cgoa mem gha ka. ³⁸ Igaba ãem ko Farasai ba bóò q'ãa, Jesom ko xg'aà tshàu tamase tc'đó sa kam kò are. ³⁹ Me X'aigam Jeso ba bíri me a máá: "Gaxao Farasai xao ko kubí zi hëé naka gàba zi hëéthëé zi ka qãá zi xg'aà, igabaga xao q'ooa xao koe xhùuku sa hëé naka cg'ǎe cauan hëéthëé ka cg'oèe cgaea. ⁴⁰ Gaxao kàà tc'ëe xaoè, ãe qãá sa kúrúa ba gáé gam q'ooa sa thëé kúrúa hãam tama baà? ⁴¹ Igaba dùús wées gàbas q'oo koe hàna sa ãe dxàua ne khòè ne máà, naka xaoa gha nxãasega tchàa za hëé naka q'oo za hëéthëé q'ano ii.

⁴² "Haò, cg'ǎe i gha ii gaxao Farasai xao ka! Nqari ba xao ko tc'đoan ko xg'ǎò-xg'ǎò zi gúu zi † koe cúis tshàu-q'oos dian tcg'đó a máà khama, wèe zi tc'đo-kg'ám zi xhàrà di zi koe hëéthëé e. Igabaga xao ko Gam di

† tc'đoan ko xg'ǎò-xg'ǎò zi gúu zi - Gerika sa ko cáim hii-coa sara ka kg'ui, Naros koe cg'ðè úú tama sara.

qãese qgóókuan hëé naka ncàmkuuan hëéthëé nxorè. Qaase i ko, ncée sara gúu sara *cgáé sara* xao ga kò kúrúa hãa sa, igaba méé xao táá c'ëe zi nxorè guu.

⁴³ "Haò, cg'ǎe i gha ii gaxao Farasai xao koe! Còrè-nquuan koe xao kaia zi ntcđó-q'oo zi ncàma hãa, naka x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámku sa hëéthëé e.

⁴⁴ "Haò, cg'ǎe i gha ii gaxao koe, x'áise tama zi tc'ám zi khama xao ii, ncée khòèan ko kg'ama tc'amkg'iaia zi koe, bóò q'ãa zi tamase gãá zi," tam méé.

⁴⁵ Me kò x'áèe q'ãa-kg'aom c'ëe ba xoa Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ãeta Tsi kòò méé ne Tsi ko six-ae igaba còe xae e thëé," témé.

⁴⁶ Me Jeso ba xoa me a máá: "Gaxao x'áèe q'ãa-kg'ao xao igaba: Haò, cg'ǎe i gha ii gaxao koe, qómse xao ko khòèan qóm gúuan dcéekagu, igaba xao gaxao cúim tshàem gaxao dim kaga qgóó o tama.

⁴⁷ Haò, cg'ǎe i gha ii gatu koe. Porofiti xu di zi tc'ám zi koe tu kò dqom cgoaè xu gha zi gúu zi tshàoa tòò, ncée gatu ka tsgđose ga xu ka cg'đoèa xu. ⁴⁸ Ncées gúu sa xao ko nxàea tseegukaga, gaxao ka tsgđose ga xu kúrúa hãa tsééa ne. Porofiti xu xu kò cg'đo khama, xao kò gaxu di tc'ámàn tshào. ⁴⁹ Ncées gúus domkam kò Nqari ba Gam di tc'ëegan koe máá: "Porofiti xu hëé naka x'áèe úú-kg'ao xu hëéthëér gha gane koe tsééa úú, ne gha c'ëe-kg'áia xu cg'đo, a c'ëea xu xgàra. ⁵⁰ Gaa domkas gha ncées qhàò sa nqđóm tshoa-tshoasea koe guu a ntcãàguèa c'áòan wèe xu porofiti xu di xgara máá, ⁵¹ Abelem di c'áòan koe guu a síi Sakariam dian koe tcãà. Sakariam ncée kò altara ba hëé naka còrè-nquu ba hëéthëé xg'aeku koe cg'đoèe ba. Eè, bíri tu ur ko, qhàòs ncée sa gha wèèan ncée ga xgara máá.

⁵² "Haò, cg'ǎe i gha ii gaxao x'áèe q'ãa-kg'ao xao koe, q'ãan di tc'ëean dim xgobekg'am ba xao séèa máásea. Gaxaoa kò gaxao ka táá tcãà, a xao a kò ãe ko tcãà ne xgáè-kg'am," tam méé.

⁵³ Eëm ko Jeso ba ãem qgáim koe tcg'oa a ko qđò ka xu kò x'áèe xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthëé xu tshoa-tshoa a xgáèa tòò Me, a kái zi tèè-kg'ám zi qaa tcáo Me ko zi tèè Me, ⁵⁴ Nxãasegam gha tshúu gúuan kg'ui xu chibi-chibi Me ka.

Jeso ba ko khòè ne q'ãa-q'ãa Farasai xu ka

(Mt 10:26-27)

12 Gaa koes kò kaias xg'aes tcám-tcáms khòè ne di sa xg'aea hãa, ne kò xàèkua hãa i kòm ga káa a, kam kò *Jeso ba Gam* di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu cgoa tc'ãa a tshoa-tshoa a máá: "Farasai xu di péré gãe-gãean koe méé xao q'đésea hãa, ncée qãè khòèan khama ko ma kúrúse igaba cg'ǎe cau xu. ² Wées gúus ãe chómsea hãa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wées tchòàs ãe chómsea hãa sa q'ãase. ³ Eë xao ko ntcúuan q'oo koe kg'ui sa gha x'áàn q'oo koe kómse, si gha gataga ãe xao kòò nquuan q'oo koe c'am sa thëé nquuan tcobe koe nxàese.

Q'ádòe gha ba (Mt 10:28-31)

⁴ "Tíí ka c'èea tuè, bìrì tu ur ko, a ko máá: Táá *khòè ne* ãe ko tc'áró ba cg'òo, a ne a gaa koe guus ka kúru ne gha gúu úu tama ne q'ádò guu. ⁵ Igabar gha bìrì tu u dìi ba méé tu q'ádò sa: *Nqarim* ãem kòo cg'òoa xg'ara ne ko ch'òo tamas c'ees dxāwam dis koe xaoa úu di qarian úúa hãa ba méé tu q'ádò. Eè, bìrì tu ur ko, q'ádò Me méé tu! ⁶ A 5 tsarà zia gáé mari-coa tsara cgoa x'ámáguè tama? Igabas cúis ga sa Nqarim ka c'urùèa hãa tite. ⁷ I gataga wèè c'òòan tcúúa tu di ga nxáràèa. Ke táá q'ádò guu, kái zi tsarà zi ka tu kaisase cgáé tu u ke.

Nxàea tcg'òóse sa hëé naka Kreste ba xqase sa hëéthëé e (Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ "Bìrì tu ur ko a ko máá: Dìim wèém ãe gha khòè ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bam gha Khòèm dim Cóa ba thëé Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe nxàea tcg'òó. ⁹ Igaba dìim wèém ãe gha khòè ne cookg'ai koe xqase Te ba gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe xqaseè. ¹⁰ Me gha wèém khòèm ãe ko Khòèm dim Cóm ka cg'áèse kg'ui ba qg'óoa mááè, igaba ãe gha Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'áè kg'ui ba cuiskaga qg'óoa mááèa hãa tite.

¹¹ "Igaba ãe ne kòo còrè-nquu xu koe hëé naka x'áèan di xu kaia xu koe hëé naka tc'ää-cookg'ai xu koe hëéthëé xqara máásean ka tcäa tu u, ne méé tu táá káise tc'èe-tc'èese guu, dùú sa tu gha nxàe sa, kana nta tu gha ma nxàe e sa, ncëem x'aèm kòo hàà ne tu gha nxàe tu gha sa máàè ke, ¹² Tcom-tcomsam Tc'èe ba gha ãem x'aèm ka xgaa-xgaa tu u, dùú sa méé tu nxàe sa ke," tam méé.

Qguàm khòèm káà tc'èem dis sere-sere sa

¹³ C'èem khòè ba kò èes xg'aes q'oo koe guu a Jeso ba bìrì a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tíí kíim cgoa kg'ui nakam sítsam ka xòòm x'óóa guua zi gúu zi tíí cgoa q'aa-q'aaku," témé. ¹⁴ Igabam kò Jeso ba xqa me a máá: "Khòè tseè, díi na qarian máà Tea, gúua ner gha q'aa-q'aa tsao o di i?" témé. ¹⁵ Me *Jeso ba* bìrì ne a máá: "Bòd naka tua chikuan koe q'òése, khòèm dis kg'òè sa gúu zi kái zi ãem kàoa hãa zi koe hãa tama ke," témé.

¹⁶ A ba a ncëes sere-sere sa bìrì ne a máá: "C'èem khòèm qguà kò hãa ba xg'ao hàna, gam dim xhàràam kòo kái tc'òoan kúru ba. ¹⁷ Me tcáóa ba koe tãèse a máá: 'Dùu ra gha kúru? C'èe qgái gar úu tama ka, tiri tc'òoa ner gha tòóa mááse e,' témé. ¹⁸ Kam ko máá: 'Ncëea ra gha hëé ga a: Tòóa máásean di xu nquu xu tiri xur gha kobe a ra a kaia xu tshào, a tiri mabere cãan hëé naka tiri zi gúu zi c'èe zi hëéthëé gaa koe tòò. ¹⁹ Ra gha *nxāaska* bìrìse a máá: 'Qãè zi gúu zi wèé zi ãer ko qaa zir úúa hãa, kái kurian gha kg'òèkagu te zi. A ra a gha kg'òè sa thamkase sèè, a gha tc'òó a kg'áa, a ra a qãè-tcaoa mááse,' témé. ²⁰ Igabagam ko Nqari

ba bìrì me a máá: 'Tsáá khòè tsi káà tc'èe tseè, ncëem ntcúum ka tsi gha kg'òèa tsi sèè cgaeè, ka zia gha nxāaska ãe tsi kúrua máásea hãa zi gúu zi díin di ii?' témé. ²¹ Ncëea i gha ii ga a, díim wèém ãe ko x'ia ba tòóa mááse ba Nqarim cookg'ai koe qguu tama," tam *Jeso ba* méé.

Káise tc'èe-tc'èese sa (Mt 6:25-34)

²² Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu bìrì a máá: "Gaa domkar ko bìrì xao o, a ko máá: Táá gaxao di kg'òèan ka káise tc'èe-tc'èese guu, dùú xao gha tc'òó kana dùú xao gha cgáé-q'ooa xao koe hãa sa. Kg'òè sa tc'òoan ka cgáé si i, me tc'áró ba qgáian ka cgáé me e ke. ²³ Kg'òè sa tc'òoan ka kaisase cgáé si i, me cgáé-q'oo ba qgáian ka kaisase cgáé me e. ²⁴ Hqaran bóò, xhàrà tama i hãa, a tcuù tama, a tc'òoan i gha tòóa mááse nquuan úu tama, gabàm ko Nqari ba xàro o. Tu gatu tsaràn ka kaisase cgáé tu u. ²⁵ A gatu ka c'èem díi ba gha kg'òèa ba di cáman koe káise tc'èe-tc'èesean ka cáman ba càù? ²⁶ Ncëes gúus cg'arés kúru kaga tu ko tààè, ka tu koáé nxāaska dùús-ka c'èe zi ka káise tc'èe-tc'èesea máá? ²⁷ Bòò, nta zi qãáka di zi x'aa zi ii sa, zi ko ma tsom sa; tséé tama zi hãa, a zi a gataga qgáian qgãéa mááse tama. Igabar ko bìrì tu u, *x'aigam* Solomonem ga ba kò gam di x'aian wèè koe ga ncëe zi x'aa zi ka c'èea zi khama ma hãa tama. ²⁸ A ncëè Nqarim kòo qãáka di dcãan ncëe kò ncëe cáman ka hãa, a q'uu ka c'eean q'oo koe xaoa tcäàè, nxāan ncëeta ma hãakagu, nem gha tseeguka-ga cgáése gatua hãakagu tu u, oo, gatu ncëe cg'arè dtcòman úúa tuè?

²⁹ "Ke tu táá dùú sa tu gha tc'òó kana kg'áa sa qaa guu, naka káise tc'èe-tc'èese guu. ³⁰ Táá zi qhàò zi di nea ko wèè gúuan ncëe ga qaa, Me gatu ka Xòòm ga ba ncëe gúuan tu ko qaa sa q'ana hãa. ³¹ Igabaga méé tu kg'aika X'aigam Nqarim di x'aian qaa, naka tua gha ncëe zi gúu zi wèé zi thëé máàè.

Nqarikg'ai di qguà ne (Mt 6:19-21)

³² "Ghùu-coa tuè, táá tu q'ádò guu, qãè-tcaokagu i ko gatu ka Xòò ba, Me gha ntc'òó-q'ooan máà tu u ke. ³³ Eè tu úúa hãa zi tu x'ámágu, naka tua gazi di marian dxàua ne khòè ne máà. Cg'áa-cg'anase tama qg'óan tu kúrua mááse, *naka* nqarikg'ai di qguàan ncëe kaà tite *cgoa*, cúí ts'ää-kg'ao kaga cùu-cuuse cgaeè tite e kana tcg'áàn kaga tc'òòè tite e. ³⁴ Eè tsari qguàan hãa koe i gha gataga thëé tsari tcáóan hãa khama.

Kókòà hãa xu qãà xu

³⁵ "Tséé sa méé tu kg'ónòsea máána hãa, naka i gatu di x'áa-x'aa-kg'ai cgoa di gúuan ko kãru. ³⁶ Gane ka q'òóse ba qãà hãa ne tséé-kg'ao ne khama ma, séèkuan dis k'òès koe kò q'òóa hãa ba. Eè ko hàà a ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, ne gha kúuga xgob-ekg'ama máá me ne. ³⁷ Eè xu qãà xu, ncëe gaxu ka

q'òsem ko hàà a hàà sao-xg'ae xu kókòà hãa xu ka i gha kaisase cgáé ii. Tseegukar ko bìrí tu u: Tsééam gha máá xu sam kg'ónòsea máána hãa, a gha tafolem koe ntcòo xu, a tsééa máá xu. ³⁸ Eë gaxu ka q'òsem kò ntcúú ka hàà kana ntcúú nqàè ka igaba gha kókòà hãa xu qãà xua ts'ee-ts'eekg'aièa. ³⁹ Igaba méé xao ncèe sa q'ana hãa: Ncèe nquu ba kàoa hãam khòem kò q'ana hãa ts'ãà-kg'aom ko dùútsa x'aè ka tcãà sa, nem ga kò táá gam dim nquu ba guu me khòeaèa hãa. ⁴⁰ Ke méé tu gatu igaba kg'ónòsea hãa, Khòem dim Cóa ba gha tcom tama tu hãam cárm ka hàà cgae tu u ke," tam méé.

Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam qãà ba
(Mt 24:45-51)

⁴¹ Petere ba kò máá: "X'aigaè, ncèes sere-seres ncèe Tsi ko nxàe sa koáé sixae cgoa kg'ui, kana saa ko wèem khòem cgoa kg'ui?" témé. ⁴² Me X'aigam Jeso ba xoa me a máá: "Kháé díí ba nxãaska tcom-tcomsa a tc'èegam qãà baa? Ncèe gam ka q'òsem gha nquua ba di qarian máà ba, me qãè x'aè ka gaxu di tc'òoan máà xu ba. ⁴³ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa èem qãà ba, ncèe gam ka q'òsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hée ba. ⁴⁴ Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: wèè zi gúú zi èem úúa hãa zi di qaria nem gha gam koe tòò. ⁴⁵ Igabaga ncèe èem qãàm ko tcáóa ba q'oo koe bìrise a máá: 'Tíí q'òò ba ãoa hãa a qháése hàà tite,' témé, a ba a tshoa-tshoa a c'èe ne qãà ne xg'ármku cgoa, a tc'òò a kg'áà a tshoa-tshoa a nqàre, ⁴⁶ nem gha èem qãàm ka q'òse ba tcom tamam hãam cárm ka hàà, c'úúam hãa x'aè ka, a ba a gha hàà xgàra me, a èe tcom-tcomsa tama ne cgoa xg'ae-xg'ae me. ⁴⁷ "Qãàm èe gam ka q'òsem ko qaa sa q'ana hãa, igaba kg'ónòse naka kúru si tama ba gha kái tsaman xg'ármme. ⁴⁸ Igaba èem kúrua hãas domkam ko xgàraè sa c'úúa hãam qãà ba gha cg'orò tsaman xg'ármme. Wèem èe káían máàèam koe i gha káían qaaè, èe kaisase káían máàèam koe i gha gataga kaisase káían qaaè.

Jeso ba ko q'aa-q'aase sa óá
(Mt 10:34-36)

⁴⁹ "Nqóomkg'ai koer gha hàà c'eean óá kar hààra, a kò gataga káise ncãmaa, nxãakamaga i ga kò karuk-aguèa sa! ⁵⁰ Tcguù-tcguuku sa hàna tcguù-tcguuèr gha ko sa, gaas kar qgòòea si gha nxãakg'aiga síí xg'ara. ⁵¹ Nqóomkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tu gáé tc'èea? Bìrí tu ur ko: nxãas tama si i, igabar ko q'aa-q'aase sa óá. ⁵² Ncèe koe guus ka ne gha 5 ne khòè ne cúim x'áem di ne q'aa-q'aaè, ne gha nqoana ne cáman cgoa táá kórmku, i cáman táá nqoanan cgoa kórmku. ⁵³ Q'aa-q'aaè ne gha, me xòò ba cóám cgoa táá kórmku, me cóá ba xòòm cgoa táá kórmku, si xòò sa cóás cgoa táá kórmku, si cóá sa gaas ka xòòs cgoa táá kórmku, si c'ui sa c'uise-coas cgoa táá kórmku, si c'uise-coa sa c'uises cgoa táá kórmku," tam méé.

X'aèm di zi x'ái zi
(Mt 16:2-3)

⁵⁴ A ba a xg'ae zi bìrí a máá: "Túú-c'òò sa tu kò bóò si ko cáms ko tcãà xòè za guu a ko qaò ne tu ko kúúga máá: 'Tuu i ko sene,' témé, i gataga ii. ⁵⁵ Dtcèè xòè za guuam tc'áá ba tu kòò bóò ne, tu ko máá: 'Sene i gha kaisase kúrusa a,' témé, i gataga ii. ⁵⁶ Gatu khòè tu qãè khòèan khama ko ma kúrusè tuè! Nqóomkg'ai hée naka nqarikg'ai hééthéè koe gha kúrusè zi gúú zi nxàe tu q'ana hãa, igaba tu dùús domka x'aèan di zi x'ái zi nxàean c'úúa hãa?

Tsarim chibi-chibi-kg'aom cgoa qhàis koe dtcòmkua ne
(Mt 5:25-26)

⁵⁷ "Dùús domka tu cúíaga bóòà tcg'òóa mááse tama qãè gúúan kúrusè gha a? ⁵⁸ Eë ko chibi-chibi tsim cgoa, méé tsi wèè qaria tsi kúru naka tsao xg'aen ntcòò naka èes chibi sa nxàe nakas qanega tsao dàòm q'oo koe hãa a xgàrakuan dis qhàis koe síí ta ga hãase chòò. Nxãa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcãàè. ⁵⁹ Bìrí tsir ko a ko máá: Cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxãakg'aiga síí èe qaùà hãam mari-coa ba suruta," tam méé.

Chìbian koe tcóósea ne

13 Gaa x'aè ka ne kò c'èe ne khòè ne gaa koe hàna, ncèe kò Jeso ba Galilea di ne khòè ne ka bìrí ne, ncèem kò Pilato cg'òoa hãa ne, èe ne kò ko dàòà-mááku zi kúru x'aè ka. ² Me Jeso ba xoa ne a máá: "Gatu ko bóò ka nea kò ncèe ne Galilea ne, wèè ne Galilea ne c'èe ne ka tshúú ne chibi-kg'ao nea, ncèeta ne kò ma xgàrase ka? ³ Bìrí tu ur ko, gatà i ii tama, iga-ba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèèa tu ga gataga ma kaàkaguè. ⁴ Kana tua ko ntama ma tc'èe 18 ne khòè ne ncèe kò Siloame koe qàòm nxòá nquum ka cg'áé cgaeè ne ka, a cg'òòè ne, gatu ko bóò ka nea kò wèè khòèan èe Jerusalema koe x'èèa hãa ka chìbiga nea? ⁵ Bìrí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèèa tu ga gataga ma kaàkaguè," tam méé.

Hiis tc'ároán kúru tama sa

⁶ Jeso ba kò nxãaska ncèes sere-seres ka bìrí ne a máá: "Khòè ba kò hàna a ba a faia dis hii sa úúa, gam dim kg'om xhàràam q'oo koe kò xhàràèa sa. Gaa koem kò síí ko tc'ároa sa qaa, igabam ko táá cúían ga hòò. ⁷ Me nxãaska khòem gam dim xhàrà ba ko kòre ba bìrí a máá: 'Bòò, nqoana xu kuri xu ra úúa a ko ncèe koe hàà a ko hàà ncèes hiis faia dis di tc'ároán qaa, igabagar cúían ga hòò tama. Ke xg'aoa tcg'òò si! Kg'amagas téé a ko góman tséékagu ke!' témé. ⁸ Igabam kò khòè ba xoa a máá: 'Tíí q'òòè, guu si gaicara cúim kuri ba nakar tshào qaò si naka c'aruan máá si. ⁹ Ncèeko hààm kurim kas kò tc'áro kúru ne i gha qãè e, igaba-

gas kò kúrú u tama ne tsi gha nxãaska xg'aoa tcg'òó si,' témé."

Jeso ba ko Sabata dim cárm ka khòè sa qãèkagu

¹⁰ Sabata dim cárm kam kò Jeso ba hãa a ko c'ëem còrè-nquum koe xgaa-xgaa. ¹¹ Igabagas ko gaa koe khòè sa hàna, 18 kurian ko dxãwa tc'ëean ka nqarak-aguèa hãa sa, a sa a kò qhúusea, a cg'arés kaga tchoanàse tama. ¹² Eëm ko Jeso ba bóò si kam kò Gam koe tciaa óa si a máá: "Khòè seè, tciaa si koe si kgoaraèa," témé. ¹³ A ba tshàua ba tòò cgae si, si gaa x'aè kaga tchoanàse a sa a Nqari ba dqòm.

¹⁴ Jesom ko Sabata di cárm ka kg'òèkagus gúùs domkam kò còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'ai ba xgòà, a ba a khòè ne birí a máá: "6 cáma ne hàna khòèan ga tséé e, ke méé ne gaa cáman ka hàà naka nea hàà kg'òèkaguse, Sabata dim cárm ka tamase," témé.

¹⁵ Me kò X'aiga m Jeso ba xoa me a máá: "Gatu qãè khòèan khama ko ma kúrúse tuè, a gatu ka c'ëem ga ba gáé cuiskaga Sabata dim cárm ka gam dis ghòè sa kana donghim igabaga xgàris koe kgoara hãa naka chùia úú me naka síí kg'áakagu mea hãa tite? ¹⁶ Ka sa gáé ga ncëes khòès Abrahamam ka cóáses, ncëe kò ncëeta noo kurian 18 sèè a satanam ka qáéèa hãa sa, Sabata dim cárm ka táá kgoaraè èe kò qáé sia hãas gúùs koe?" tam méé.

¹⁷ Eëm ko ncëes gúù sa nxàe ka i kò Gam di ntcoe-kg'aoan saucgae, igabas kò wèes xg'aes èe sa wèè zi gúù zi cgáé zi èem kúrú hãa zi qãè-tcaoa máá.

Mosetara dis hiis di cgùrian dis sere-sere sa

(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

¹⁸ Me Jeso ba tèè ne a máá: "Nqarim di x'aia nea nta ii? Dùús cgoa Ra gha nxará xg'ae e? ¹⁹ Mosetara dis hiis dim cgùrim khama i ii, ncëem kò khòè ba sèè a gam dim xhàram koe xhàrà ba. Me tsòm a ba a hii sa kúrú, i kò nqarikg'ai di tsaràn hàà gaas hiis di nxãan koe nqu-uan kúrú," témé.

Péré gãè-gãean dis sere-sere sa

(Mt 13:33)

²⁰ Me gaicara tèè a máá: "Dùús cgoa Ra gha Nqarim di x'aian nxará xg'ae? ²¹ Péré gãè-gãean khama i ii, ncëes ko dxàes khòè sa sèè a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèes pérés koe tséé, si gãe e," tam méé.

Cg'arém nquu-kg'ám ba

(Mt 7:13-14, 21-23)

²² Eëm kò Jeso ba Jerusalema koe qòò kam kò x'áé-dxoo xu hëé naka x'áé-coa xu koe hëéthéè tcãà, a ba a èem ko ma qòò khama ma xgaa-xgaa. ²³ C'ëem khòè ba kò tèè Me a máá: "X'aigaè, a cg'orò ne khòè ne cúí ne ko hàà kgoaraè?" témé.

Me birí ne a máá: ²⁴ "Wèè qaria tsi ga tséékagu naka tsia xgam-xgam nquu-kg'ám koe tcãà. Birí tu ur ko a ko máá: kái nea gha tcãà ne gha sa tc'ëe igaba ne gha tààè. ²⁵ Eëm ko nquu-kg'ao ba tèè a ko nquu-kg'ám ba

tcëekg'am x'aè ka tu gha tchàa za hãa, a tu a gha tshoa-tshoa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, a kg'aea mááse a máá: 'X'aigaè, nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá ta a,' témé, igabam gha xoa tu u a máá: 'C'úù tua raa ke tu tíí koe tcg'oa, gatu cg'ãè kúrú-kg'ao tuè!' témé. ²⁶ Tu gha tshoa-tshoa a máá: 'Tsáá cgoa ta kò ko tc'òó a ko kg'áà, tsi kò ko gatá di x'áéan koe ga thëé xgaa-xgaa,' témé. ²⁷ Igabagam gha xoa a máá: 'C'úù tua ra hãa, a guua tu hãa qgái ga c'úù, ke tu tíí koe tcg'oa, gatu wèè tu cg'ãè kúrú-kg'ao tuè,' témé.

²⁸ Abrahama ba hëé, Isaka ba hëé, naka Jakobe ba hëé, naka wèè porofitian Nqarim di x'aian koe hàna hëéthéè tu kò ko bóò nes gha kg'ae sa hëé nakas gãò xòó sa hëéthéè hãa, igabaga tu gha gatu tchàa za xaoa tcg'òòèa hãa. ²⁹ Igaba ne gha khòè ne cáms ko tcg'oa xòè koe guu, ne c'ëe ne cáms ko tcheè xòè koe guu, ne c'ëe ne c'ëe xòèan nqòóm di koe guu, a hàà x'aian Nqarim di koe ntcòó. ³⁰ Igabaga méé tu q'ãa, c'ëe ne èe kháóka kò hãa nea gha tc'ãà di ne ii, ne gha c'ëe ne èe tc'ãà di kò ii ne kháóka di ne ii," tam méé.

Jeso ba ko Jerusalema ba thòò-xama máá

(Mt 23:37-39)

³¹ Eëm x'aèm ka xu kò c'ëe xu Farasai xu Jeso ba hàà cgae, a birí Me a máá: "Ncëem qgái ba tcg'oara guu naka Tsia c'ëe za qòò, Herote ba cg'òo Tsi kg'oana ke," témé. ³² Me Jeso ba xoa xu a máá: "Qòò naka síí èem círí ba birí naka máá: 'Dxãwa tc'ëea ner ko xhàigu, a Ra a ko khòè ne ncëem cárm ka hëé naka q'uu dim cárm ka hëéthéè qãèkagu, a Ra a gha Tiri tsééan nqoana dim cárm ka xg'ara-xg'ara,' témé. ³³ Gatá i ii igaba méér dàòà te koe hãa ncëem cárm ka hëé, q'uu dim cárm ka hëé, naka q'uu dim cárm qãá q'oo dim cárm ka hëéthéè e. Porofitit ga Jerusalema ka tchàa za cg'òòè sa qãè tama khama.

³⁴ "Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè. Tsáá porofitian ko cg'òò tsi, a èe tsáá koe i kò tsééa óàèa hãa ne ko nxòán cgoa xao o tsi. Nta noose ra kò tc'ëea hãa, tsari cóá ner ga cúí koe xg'ae-xg'aea hãa sa, èes ko ma ghòrò sa tcgàmà sa dòm q'oo koe ma gas di ghòrò-coan ma xg'ae-xg'ae khama. Igabaga tu ko tc'ëe e tama. ³⁵ Q'ãa méé tu, Nqari ba gha Gam dim nquu ba guua máá tu u sa. Birí tu ur ko, gaicara tu bóò Tea hãa tite a tu a gha nxãakg'aiga máá: 'Èè ko X'aigam dim cg'òèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'eekg'aièa hãa,' témé," tam méé.

Jeso ba Farasaim x'áé koe

14 C'ëem cárm Sabata dim kam kò Jeso ba Farasai xu dim tc'ãà-cookg'aim x'áé koe hàna, a ko tc'òó, ka ne kò khòè ne qãèse bóò Me. ² Me kò kúúga x'òàa ba hëé naka c'òáa ba hëéthéè kò gãéa hãam khòè ba Jesom koe hàà. ³ Me kò Jeso ba x'áé q'ãa-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthéè tèè a máá: "Sabata dim cárm ka khòèan qãèkagua nea x'áéan ka kgoaraèa kana ia kgoaraèa tama?" témé. ⁴ Igaba xu kò táá cúí gúù ga nxàe. Me kò Jeso ba khòè ba sèè, a qãèkagu, a guu mem qòò. ⁵ Kam ko birí xu a máá: "Ncëè gaxao ka

c'ëem kò cóá ba úúa kana ghòè ba, me Sabata dim cárn ka tsàùm q'oo koe cg'áéa tcàà, ne ba síí tcg'òò meá hãa tite?" témé. ⁶ Igaba xu kò ncëes gúús ka táá kgoana a xɔa Me.

⁷ Eëm ko Jeso ba bóà q'áa, cg'áè-kg'ao ne ko ma ka-ia zi ntcòó-q'oo zi koe ma ntcòó sa, kam kò ncëes sere-sere sa birí ne a máá: ⁸ "Eë tsi kò c'ëem khòèm ka séèkuan dis kòès koe tciièa hãa ne táá kaia zi ntcòó-q'oo zi koe ntcòó guu, c'èedaokam gha c'ëem khòèm tsáá ka kaisase tcom-tcomsa ba thèé tciièa hãa ke. ⁹ Gatà i kò ii nem gha èe tcii tsaóa hãa ba hàà, a birí tsi a máá: 'Ncëem khòè ba tsaris ntcòó-q'oo sa máá,' témé, tsi gha saucgae, a gha nxãaska tshoa-tshoa a cg'árés ntcòó-q'oo koe síí ntcòó. ¹⁰ Igaba èe tsi kò tciièa hãa ne, cg'árés ntcòó-q'oo koe ntcòó, nakam gha nxãasega èe tcii tsia hãam kò ko hàà ne birí tsi naka máá: 'Tíí tcáràè, còoka hãnas ntcòó-q'oo koe ntcòó,' témé, naka tsi gha nxãasega cg'áè-kg'ao ne tsáá ka c'èe ne cookg'ai koe tcom-tcomsakaguè. ¹¹ Wèém èe ko kaikaguse ba gha cg'áré-cg'areé, me gha èe ko cg'áré-cg'arese ba kaikaguè khama," tam méé.

¹² Me Jeso ba nxãaska èe kò tcii meá hãam khòè ba birí a máá: "Eë tsi kò dòàs koaba, kana dqòda di tc'òoan di sa ko kúrú, ne méé tsi táá tsáá tcárà ne, kana tsáá qòe ga ne, kana tsari ne qhàò ne, kana tsáá ka c'èea ne èe qguà ne igaba tcii guu. Gatà tsi kò ko hëé ne, ne gha gane igaba thèé dòàn kúrú a gha tciiá úú tsi, a síí èe tsi kúrú máá nea hãa sa suruta kabi tsi ke.

¹³ Igaba ncèè dòà sa tsi kò kúrú hãa ne méé tsi dxàua ne khòè ne hëé, nqɔara ne hëé, ts'íiko ne hëé naka káá tcgáí ne hëéthèé tciiá óá, ¹⁴ naka tsia gha nxãasega ts'eekg'ai ii, c'èe gúù gaan cgoa ne gha suruta kabi tsi ne úú tama khama, a tsi a gha tchàno ne khòè ne ko x'ooan koe ghùèè x'áè ka suruta kabiè," tam méé.

Dòàs dis sere-sere sa

(Mt 22:1-10)

¹⁵ Eë kò Gam cgoa ntcòe xu ka c'ëem ko ncëes gúù sa kórín kam kò Jeso ba birí a máá: "Ts'eekg'ai me e gha ii, èe gha ko dòàs Nqarim di x'aian dis koe tc'òó ba!" témé.

¹⁶ Me Jeso ba xɔa me a máá: "C'ëem khòè ba kò hãa, kaias dòà sa kò kúrú, a kái ne khòè ne tciiá óá ba.

¹⁷ "Eës dòàs di x'áè kam ko gam dim qãà ba tsééa úú, síím gha èe kò tciièa hãa ne birí a máá: 'Wèé zi gúù zia kg'ónòèa hãa ke tu hàà,' témé ka. ¹⁸ Igabaga ne ko wèéa ne ga cúíta méé a tshoa-tshoa a c'èe zi tséé zi ka ne ma qgóóa tòòèa sa nxàè. Tc'áà di ba kò máá: 'Ncãar xhárà ba x'ámá, qòò méér naka síí bóò mes gúù si i, ke cgómna kg'aika qãà te,' témé. ¹⁹ Me c'èe ba máá: 'Ncãar 5 xu ghòè xu jokoan di xu x'ámá, a ncëer ii ka ko síí kúrú bóò xu, ke cgómna kg'aika qãà te,' témé. ²⁰ C'ëem igabam kò máá: 'Khòè sar kãbasega séèa hãa, khamar síí tite,' témé.

²¹ "Me qãà ba kãbise a hàà ncèe zi gúù zi gam ka q'òòsem koe xàà. Me kò x'áé-kg'ao ba xgòà, a gam dim qãà ba birí a máá: 'Qhàé naka tsia x'áé xu koe hëé, naka x'áé tcúú xu koe hëéthèé síí, naka tsia síí èe dxàua

ne hëé, èe nqɔara ne hëé, èe káá tcgáí ne hëé, naka ts'íiko ne hëéthèé, séè naka ncèe koe óá,' témé. ²² Me gaa koe guus ka qãà ba máá: 'Tíí q'òòè, èe tsi nxàea hãa sa kúrúsea, igabaga i qanega ntcòó-q'ooan hàna,' témé.

²³ "Me nxãaska qãàm ka q'òòse ba birí me a máá: 'Dàò xu koe hëé naka x'áéan xg'aeku di xu dàò-coa xu koe hëéthèé qòò naka tsia kúrú ne naka ne hàà, nakam gha nxãasega tirim nquu ba cg'oè. ²⁴ Birí tu ur ko, èe kò tciièa hãa xu khòè xu ka cúím ga ba tiris dòàs di tc'òoan xámà hãa tite!' témé," tam Jeso ba méé.

Xgaa-xgaase-kg'ao ba kúrú ne

(Mt 10:37-38)

²⁵ Zi kò kaia zi xg'ae zi Jesom cgoa qòò. Me kãbise a birí ne a máá: ²⁶ "Ncèè c'ëem khòèm kò Tíí koe hàà kg'oana, igabam kò xòò ba, kana xòò sa, kana gam dis khòè sa, kana gam di cóá ne, kana káíkhoa ba, kana qòea ba ga igaba hòre tama, kana gam di kg'òèan igaba hòre tama nem cuiskaga Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite. ²⁷ Dìím wèém èe gam dim xgàu hii ba dcéè naka xùri Te tama ba Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite.

²⁸ "C'èedaokam gaxao ka c'èe ba qáòm nquu ba tshàò kg'oana, ka ba gáé kg'aika ntcòó naka tc'èe-tc'èesea hãa tite, nta noo marian ko qaase sa, gaas tséé sam ga xg'ara-xg'ara cgoa a? ²⁹ Eëm ko tshoa-tshoa sa kúrú, a kò xg'ara-xg'ara sa ka tààè, nem gha wèém khòèm èe ko bóò me ba kg'áè me khama, ³⁰ a kg'ui a máá: 'Ncèem khòè ba tshoa-tshoa a ko tshàò, igabam xg'ara-xg'aran ka tààèa hãa,' témé.

³¹ "A ncèè c'ëem x'aigam kò 10,000 xu ncòo-kg'ao xu úúa hãa, a ko síí c'ëem x'aigam 20,000 xu ncòo-kg'ao xu úúa hãam cgoa x'áàku, ne ba gáé kg'aika ntcòó naka tc'èe naka bóò tama, tc'áòà hãa qaria nem úúa hãa sa, síím ga c'ëem x'aiga ba x'áà cgoa a? ³² A ncèè gatàm kò hëé tama, nem gha tchòà xàà-kg'ao xu tsééa úú, c'ëem qanega nqúú ii koe, xu síí tòókuan dtcàrà. ³³ Gatà iim dàòm kam, dìím wèém èe gatu xg'aeku koe hãa ba, a gam di zi gúù zi wèé zi èem úúa hãa zi aagu tama ba Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite.

Tãbean hëé naka x'áà ba hëéthèé e

(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴ "Tãbea ne qãè e, igaba i kò tãbean gaan di tsau-q'ooan ka kàà cgaeè, ne i gha gaicara ntama ma kúrúe a tsau? ³⁵ Góman koe ga hëé naka cg'urian èe tcheèguèa koe ga hëéthèé i káá tséé e, a ko khòèan ka tchàa za aaguè. Eë tceean úúa hãa ba méém kórín," tam méé.

Hqàra ko hãas ghùu sa

(Mt 18:12-14)

¹⁵ C'ëem cárn ka i kò wèé mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hëé naka chibi-kg'aoan hëéthèé Jesom koe cúú-cuuse, hàà ne gha komsana Me ka. ² Xu Farasai xu hëé naka x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthèé tshoa-tshoa a

kg'uia mááse a máá: "Ncëem khòè ba ko chibi-kg'ao ne qãèse hàakagu, a ko gane cgoa tc'òó," témé.

³ Me nxãaska Jeso ba ncëes sere-sere sa birí xu a máá: ⁴ "C'ëem-kg'ám kam gatu ka c'ëe ba 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hòà, ne ba cuiskaga ãe zi 99 zi qãáka guu, naka ãe hòàra hãa sa síí qaa, naka ba nxãakg'aiga síí hòò si tite?" ⁵ A ãem kòò hòò si, nem gha kaisase qãè-tcao a ba a gha nxàra ba koe dcéé si. ⁶ Eëm ko x'áé koe hàà nem gha gam ka tcáràse ga xu xg'ae-xg'ae gam di qhàðan cgoa, a birí ne a máá: 'Tiris ghùus ncëe ko hòàra hãa sar hòò ke tu tíí cgoa qãè-tcao,' témé. ⁷ Birí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúím ka i gha nqarikg'ai koe qãè-tcaoan hãa, cúím chibi-kg'aom ãe ko chibian koe tcóósem domka, 99 ne khòè ne ãe tchàno ne e *ta ko mééè ne ka*, ncëe chibian koe tcóóse qaa tama ne.

Aagusea ko hãam qano mari ba

⁸ "Kanas kò c'ëem-kg'ám ka khòès 10 qano mari xu úúa hãa sa, c'ëem ka aaguse cgaeè, ne sa gáé ga táá x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa dàò, naka nquu ba xgài q'oo, naka qãèse ãem mari ba qaa, naka nxãakg'aiga síí hòò me tite?" ⁹ Eës kò hòò me nes gha gas di tcáràn hëé naka gas di qhàðan hëéthéé tciia xg'ae, a máá: 'Marim ãe kò aagusea hãa bar hòò hãa ke tu tíí cgoa qãè-tcao,' témé. ¹⁰ Birí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúím ka i gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe qãè-tcaoan hãa, cúím chibi-kg'aom ãe gha gam di chibian koe tcóósem domka," tam méé.

Hòàra ko hãam cóá ba

¹¹ Me Jeso ba nxãaska máá: "Khòèm cáím cóá tsara kò úúa hãa ba kò hãa. ¹² Me cg'aré ba xòò ba birí a máá: 'Aboè, tsari zi gúú zi q'aa-q'aa máá tsam m, naka tiri gha ii zi máà te,' témé. Me kò gam di gúúan gam di tsara cóá tsara q'aa-q'aa máá.

¹³ "Me cg'aré ba cg'orò xu cáím xu qãá q'oo koe gam di zi gúú zi wèé zi x'ámágu, a ba a marian sèè, a x'áéa ba guu, a nqúúm nqòóm koe qòò, a síí gaa koe gam di marian x'áè a cg'ãè zi gúú zi koe xgáá. ¹⁴ Eëm ko gam di zi gúú zi wèé zi tséékagua xg'ara kas kò gaam nqòóm koe qhóó sa tcãà, me tshoa-tshoa a *ãem cóá ba* qóm cgoa qgóóku. ¹⁵ Kam ko c'ëem khòèm gaam nqòóm dim koe síí a síí tsééan dtcàrà, me nxãa ba gam dim xhàrà koe tsééa úú me, síím gha xgùuan kòre ka. ¹⁶ Me kò káise tc'ëea hãa, xgùuan di tc'òoan cgoam ga kg'òèkaguse sa, i kò táá cúí khòè ga c'ëe gúú tc'òó di ga máà me.

¹⁷ "Me ãem ko ãe sa bóò q'ãa ka biríse a máá: 'Nta noo tséé-kg'aoman àbom díá káí tc'òoan úúa, ra ko tíí ncëe koe xàbàn ka cg'òò. ¹⁸ Xgoabar gha a àbom koe síí, a ra a gha síí birí me a máá: 'Aboè, nqarikg'aian hëé naka tsáá cookg'ai koe hëéthéé ra chibian kúrú hãa. ¹⁹ Tsarir cóá ra a tar ga ma tciè sar kg'ano tama; ke tsari xu tséé-kg'ao xu khama ma qgóó te,' tam méé.

²⁰ A ba a xgoaba, a xòòm koe qòò.

"Eëm qanega nqúú ii kam kò xòò ba bóò me, a thòò-xama máá me, a qàrà síí cgae me, a síí xgábé me, a x'obè me. ²¹ Me cóáse ba birí me a máá: 'Aboè, nqarikg'aian hëé naka tsáá cookg'ai koe hëéthéé ra chibian kúrú hãa. Tsarim cóá ba tar gha ma tciè sar kg'ano tama,' témé. ²² Me xòò ba gam di xu qãà xu birí a máá: 'Qháése xao t'òèm qgái ba óá, na hàà hãakagu me, naka xaoa tcãà tshàu sa tcãà tshàu me, naka xaoa nxàbokagu me. ²³ Naka xaoa síí tsauam ghòè-coa ba sèè na cg'òo, naka ta kg'oo na dòà sa kúrú. ²⁴ Ncëem cóám tiri ba kò x'óóa hãa, igabam ncëeska kg'òèa hãa; hòàram kò hãa igabam hòòsea hãa ke,' tam méé. Ne tshoa-tshoa a dòà sa kúrú.

²⁵ "Gaa x'ae kam kò gam ka cóásem kaia ba xhàrà-kg'ai za hãa. Síím kãbise a x'áéan qàe koe hãa kam ko khòè ne kóm ne ko nxáè a ko ntcãà. ²⁶ Kam kò c'ëem qãà ba tcií a tèè, dùús ko kúrúse sa. ²⁷ Me nxãa ba xòà me a máá: 'Tsáá qòe ba kãbisea hãa, me saò ba qãèsem kãbisea hãas gúús domka tsauam ghòè-coa ba qhàea hãa,' témé. ²⁸ Me káímkhoe ba kaisase xgòà a ba a nquum q'oo koe tcãàn xguí.

"Me kò xòò ba tcg'oa a hàà dàna me. ²⁹ Me xòà me a máá: 'Bòò, káí kurian ncëeta noor qãàm khama ma tsééa máá tsia hãa, a qanega tsari x'áè-kg'ámian ntcoe ta ga hãa. Igaba tsi qanega piri-coas ga sa máà te, nakar gha nxãasega tíí tcárà ne cgoa dòà sa kúrú ta ga hãa. ³⁰ Igaba ãem ko ncëem cóám tsari ba kãbise, ncëe kò tsari zi gúú zi cg'áràn koe kòè cgoa ba, ka tsi kò tsauam ghòè-coa ba cg'òoa máá me,' témé. ³¹ Me xòò ba birí me a máá: 'Tiri cóàè, tsáá tsi wèé x'ae ka tíí cgoa hãa, i tiri gúúan wèé ga tsari i. ³² Gaa domka méé ta kòè naka qãè-tcao, tsáá qòem ncëe ba kò x'óóa hãa, igabam ncëeska kg'òèa hãa; hòàram kò hãa, igabam hòòsea hãa domka,' témé."

Tc'ëegam nquu kòre-kg'ao ba

16 Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: "C'ëem khòè ba kò hãa qguàa ba, a ba a kò nquu kòre-kg'ao ba úúa hãa, ncëe gam di zi gúú zi kò ko kòre ba. I ko xààn hààra hãa, gaam nquu kòre-kg'ao ba ko gam di zi gúú zim ko ma tc'ëe khama ma tséékagu sa. ² Me nxãaska gam ka q'òòse ba tciia tcãà me a máá: 'Dùú sa ncëer ko tsáá ka kóm sa? Tsari tséé-q'ooan dis tcgãya sa máà te, gaicara tsi cuiskaga nquu kòre-kg'ao ba kúrú hãa tite ke,' témé.

³ "Me nquu kòre-kg'ao ba biríse a máá: 'Dùú sa ra gha kúrú, ncëe tíí q'òòm ko tsééa te xhùu cgae te ka? Tshào cgoar gha qarian tc'ãòà hãar úú tama, a ra a ko gataga dtcàrà ka *cgóm gase* sau-cgaekaguè.

⁴ Ncëeskar q'ana hãa dùú sar gha kúrú sa, nxãasega ne gha khòè ne x'áéa ne koe qãèse hàakagu te ka, ncëe koer ko tsééan koe tcg'òòè ne,' tam méé.

⁵ "Kam ko wèé ne khòè ne ãe kò gam ka q'òòse ba chibian kúrú cgaea ne cúí cúí tcií, a tc'ãà di ba birí a máá: 'Tíí q'òòm koe tsi nta noo chibian úúa?' témé.

⁶ Me xòà me a máá: '100 xu gàba xu *olife dis hiis di* nxúian di xu u,' témé. Me máá: 'Tsaris tcgãya sa sèè naka qháése ntcóò naka 50 xu góá tòò,' témé. ⁷ Me

nxãaska cámb di ba birí a máá: 'Kháé tsáá ka, nta noo chibian tsi úúa?' témé. Me máá: '100 xu cãa xu maberean di xu u,' témé. Me birí me a máá: 'Tsaris tcgãya sa sèè naka 80 xu góá tòó,' témé.

⁸ "Me kò gam ka q'òòse ba gam dim nquu kòre-kg'aom tcom-tcomsa tama ba dqom, tc'ëegasem tsééa hãa khama. Ncëem kámám di ne khòè nea gane ka c'ëea ne cgoa tsééan koe x'ààn di ne cóá ne ka kaisase tc'ëega ne e khama. ⁹ Tíí ra ko birí tu u a ko máá: Nqóómkg'ai di x'aian cgoa tcáràn kúru, naka tua gha nxãasega ãe i kò x'aian kaà ne, chòò tamam x'áém koe qãèse hàakaguè. ¹⁰ Díím wèém ãe cg'aré gúúan koe tcommèa hãa ba gha thèé kaian koe ga tcommè. Díím wèém ãe cg'aréan koe tcommè tama ba gha thèé ãe kaian koe ga táá tcommè. ¹¹ Kháé nxãaska ncèè nqóóm di zi qguú zi qgóó koe tu kò tcom-tcomsa tama, ne tua gha ntama ma tseeguan di qguúan qgóó koe tcommè? ¹² Khama ncèè c'ëem khòém di zi gúú zi ka tu kò tcom-tcomsa tama ne, tu gha nxãaska gatu di zi díín ka máàè?"

¹³ "Cám x'aigan gha tsééa máám qãà ba káà me e. C'ëe bam gha hòre, a c'ëe ba ncám khama, kanam gha c'ëem koe dtcãase, a c'ëe ba ntcoe khama. Cuiskaga tu Nqari ba hëé naka x'aian dim nqári ba hëéthéé tsara cúí x'aè ka tsééa máána hãa tite," tam méé.

Jeso ba ko porofiti xu ka hëé naka Johanem ka hëéthéé kg'ui

(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

¹⁴ Eè xu ko Farasai xu, ncèe marian ncámã hãa xu wèè gúúan ncèe kóm, ka xu kò kg'ãèa ncgi Me. ¹⁵ Igabam kò Jeso ba birí xu a máá: "Khòè ne cookg'ai koe xao ko tchànò iise bóòse, igabagam Nqari ba tcáóa xao q'ana hãa. Eè ko khòém ka cgáé iise bóòè sam ko Nqari ba tcgái-q'ooa ba koe cg'ãa-cg'ana iise bóò khama.

¹⁶ "X'àèan hëé naka porofiti xu hëéthééa kò hãa i nxãakg'aiga síí Johanem di x'àèan tcãà, i kò gaa koe guus ka nxãaska Nqarim di x'aian di qãè tchòàn xgaa-xgaaè, i kò wèè khòèan ghúi tcáó a tcana máá a.

¹⁷ Nqarikg'aian hëé naka nqóómkg'ai hëéthééa gha kaà sa thamka si i, igaba cg'aré xòè-coan x'àèan di ga kaà sa thamka tama.

¹⁸ "Wèém khòém ãe ko gam dis khòè sa aagu, a c'ëes khòè sa sèè ba ko cg'arán kúru, me gataga ãe aaguèa hãas khòè sa ko sèém khòè ba thèé ko cg'arán kúru," tam méé.

Lasaro ba hëé naka qguúam khòè ba hëéthéé e

¹⁹ A ba a máá: "C'ëem khòém qguúa hãam, kái mari-an ko tc'óàm qgáím ncqà ba hãna hãa ba kò hãna, a kòò wèé x'aè ka dòàs q'oo koe kg'òè. ²⁰ Me kò gataga c'ëem khòém Lasaro ta ko ma tcièm dxàua hãa ba hãa, ncèe kòò gam dis xhàros-kg'ám koe káíse xóé ba, a kò cgáé-q'ooa ba koe kái chibian úúa hãa. ²¹ A kò káíse ncóóa hãa ãem khòém qguúa hãam dim tafolem koe ko guu a tcheè tc'òoan cgoam gha kg'òèkaguse

sa. Gataga i kòò haghuan igabaga hàà a hàà gam di zi chibi zi tshãà.

²² "Me x'aè ba hàà me ãem dtcàrà-kg'aom dxàua kò hãa ba x'óó, xu moengele xu sèè a síí Abrahamam qàe koe ntcòò me, me ãe kò qguúa hãa ba thèé x'óó, a síí kg'ónòè. ²³ Igabam kò x'óóa ne khòè ne dim qgáím xgàrakuan dim koe kaisas thòòs koe hãase, ghúi-kg'ai a Abrahama ba bóò, me nquú ii, me Lasaro ba qàea ba koe ntcòe, ²⁴ kam ko q'au a máá: 'Abrahama, àboè, thòò-xama máá te, naka tsia Lasaro ba tsééa óá, nakam gha hàà nxãasega tshàu c'ama ba tshàan q'oo koe tcãà naka tãma te qgài-qgai, kaisas thòòs koer hãa ke,' témé.

²⁵ "Me kò Abrahama ba xqà me a máá: 'Tiri cóáè, tc'ëe-tc'ëese, kg'òèa tsi q'oo koe tsi kò tsáá qãè gúúan máàèa, me kò Lasaro ba tshúú zi gúú zi máàè, igabam ko ncèeska qgài-qgai tcáóè, tsi ko tsáá thòòan xámk-aguè. ²⁶ Me gataga, wèè zi gúú zi ncèe zi oose, qítam hëé naka tsáá hëéthéé xae xg'aeku koe kiam qítam ba kúruèa hãa, q'òèè tite ba, nxãasega ne gha ncèe koe guu a ãe koe síí kg'oana ne hëé naka ãe koe guu a q'oase hàà kg'oana ne hëéthéé tààè ka,' tam méé.

²⁷ Me máá: 'Aboè, nxãaskar ko dtcàrà tsi, tirim xòòm dim nquum koe tsi gha Lasaro ba tsééa úú sa, ²⁸ nakam síí tíí qõè ga xu 5 xu gaa koe hãa xu q'ãa-q'ãa, naka xu gha nxãasega táá gataga thèé ncèer hànam qgáím xgàrakuan dim koe hàà guu,' témé.

²⁹ "Me kò Abrahama ba xqà me a máá: 'Tsáá qõè ga xua Moshe ba hëé naka porofiti xu hëéthéé di zi Tcgãya zi úúa, ke méé xu komsana zi,' témé. ³⁰ Me máá: 'Nxãan tama a, àbo tsi Abrahama tseè, igaba ncèè c'ëem khòém kò x'ooan koe guu a síí cgae xu, ne xu gha gaxu di chibian koe tcóóse,' tam méé.

³¹ "Me Abrahama ba birí me a máá: 'Moshe ba hëé naka porofiti xu hëéthéé xu kò komsana tama, ne xu cuiskaga khòém ãe x'ooan koe tãeam ko méés ga sa dtcòma hãa tite,' témé."

Chìbia ne

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

17 Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaae-kg'ao xu birí a máá: "Eè ko khòèan chibian kúrukagu gúúan méé i hãas gúú si i, igaba i gáé tsóágase ãe ko gaa cg'ãè-kg'ooan kúru ba cg'ãèa máána hãa! ² Gam ka i gha qãè e, gáí cgoa dis nxõás kias kòò qg'áóa ba koe qáéa tòòè, me kiam tshàm q'oo koe xaoa tcãàè ne, guuè naka ncèe ne cg'aré ne ka c'ëe ba chibian kúruk-agu tamase. ³ Ke méé tu kòrese hãa.

"Tsáá qõem kòò chibian kúru, ne méé tsi dqàè me, naka ãem kòò chibi bóòse ne qgóóa máá me. ⁴ Eëm kòò cámb q'oo koe 7 q'oro chibian kúru cgae tsi, a ba a 7 q'oro kabise a hàà cgae tsi, a hàà chibi bóòse ne méé tsi qgóóa máá me," tam méé.

Dtcòma ne

⁵ Xu x'áè úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba birí a máá: "Six-aè di dtcòman kaikagu," témé.

⁶ Me X'aiga ba xɔa xu a máá: "Dtcòman xao kò úúa hãa, mosetara dis hiis dim tc'ubim khama noo o, ne xao ga ncëes hiis kaias faia di sa birí a máá: 'Tɔbea si cgoa q'òè naka sí tshàam q'oo koe xhàràse,' témé, nes ga komsana xao o.

Qǎàm di tsééa ne

⁷ "C'ēedaokam gaxao ka c'ēe ba xhàràko máá me kana ghùuan ko kòrea máá mem qǎa ba úúa, ne ba gha ēem qǎáka guua hãa ne birí a máá: 'Qhàé naka hàà ntcòón tsam tc'óó?' témé. ⁸ Kana ba cuiskaga birí me naka máá: 'Dqòa di tc'òoan tsǎàgua máá te, naka tsia ēer hãa a ko tc'óó a ko kg'áa x'aè ka kg'ónòse naka qǎa te, ēer kòo xg'ara ne tsi gha tsáá igaba thée tc'óó a kg'áa ke,' téméa hãa tite?' ⁹ Gam dim qǎa ba ba gha qǎe-tcaoa máá, ēem kò birí me sam kúrúa hãa domka? *Cuiskaga a!* ¹⁰ Gaxao ka igaba i gha thée gatà ii: wèes gúús ēe xao kúrú si xao gha ka máàa hãa sa xao kò kúrúa xg'ara ne xao gha máá: 'Cg'ǎa-cg'ana di xae qǎa xae e, sixae ga kò kúrúa hãa tsééan cúí ga xae kúrúa hãa khama,' témé," tam Jeso ba méé.

10 xu khòè xu lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa xu

¹¹ Eēm dàòm koe hãa a ko Jerusalema koe qòò, kam kò Jeso ba Samaria hée naka Galilea hée thée xg'aeku koe ko nqáé. ¹² Eēm ko c'ēm x'áé-coam koe tcǎa, ka xu kò 10 xu khòè xu lepero dis tcìi sa kò tsàara hãa xu xg'ae cgoa Me. A xu a kò nqúú ka tée ¹³ a q'au a máá: "Jesoè, X'aigaè, thòò-xama máá xae e!" témé. ¹⁴ Eēm ko bòò xu kam kò birí xu a máá: "Qòò xao peresiti xu koe naka xu sí bòò xao o," témé.

Eē xu ko qòò ka xu kò q'ano-q'anoè. ¹⁵ Eēm ko gaxu ka c'ēe ba bòòse a qǎèkaguèa kam kò kǎbise a q'aua Nqari ba dqòm. ¹⁶ Gómankg'ai koem kò qámse Jesom nqàrè-kg'am koe, a ba a qǎe-tcaoa máá Me. Ncēm khòè ba kò Samaria dim khòè me e. ¹⁷ Me kò Jeso ba tēm cgoa xɔa a máá: "10 xu khòè xu gáé kò qǎèkaguèa tama, xu c'ēe xu 9 xu ndaa?" ¹⁸ Dùús domka ba ncēm khòè tǎa za guuam cúí ba hàà ko Nqari ba dqòm?" témé. ¹⁹ A ba a birí me a máá: "Tēe naka tsia qòò, tsari dtcòma nea kg'òèkagu tsia hãa ke," témé.

Nqarim di x'aian di hàà-q'ooa ne

(Mt 24:23-28, 37-41)

²⁰ Eē xu ko Farasai xu tēe Me, n-cárna i ko Nqarim di x'aian hàà sa, kam ko xɔa xu a máá: "Nqarim di x'aia nea qǎèse ko bòòkose hààs gúús tama si i, ²¹ kana i cuiskaga khòèan máá: 'Bòò, ncǎa ga ia,' kana: 'Eē ga ia,' téméa hãa tite, Nqarim di x'aia nea gatu xg'aeku koe hãa khama," tam méé.

²² A ba a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: "X'aè ba ko hàà, hàà xao gha Khòè dim Cóám di xu cárn xu ka c'ēe ba bòòan xgónè ba, igaba xao cuiskaga bòò mea hãa tite. ²³ Birí xao o ne gha a máá: 'Eē sí hãa koe bòò!' kana 'Ncēe koe bòò!' témé, igaba táá qòò kana xùri ne guu. ²⁴ Eēm ko ma túú-tebe ba x'áa, a ko c'ēm xòè koe guu a sí c'ēm xòè koe nqarikg'aian

x'áa-x'aa khama i gha ma Khòè dim Cóám ka ii, Gam dim cárn ka. ²⁵ Igaba méém kg'aia kái zi gúú zi koe xgàrase, naka baa ncēes qhàòs ka bòòa xguèè.

²⁶ "Ncēe i kò Nowam di cárn ka ii khamaga i gha Khòè dim Cóám di cárn ka ii. ²⁷ Khòè ne kòo tc'óó, a kòo kg'áa, a kòo séèku, a kòo séèkuan biríku, me nxāakg'aiga Nowam ko arakam koe tcǎam cárn ba sí hàà, me kò tshàa-dxoo ba hàà, a hàà wèe ne ne kaàkagu.

²⁸ "Lotem di cárn cgoa i ko cúí ii, khòè ne kòo tc'óó, a kòo kg'áa, a kòo x'ámá, a kòo x'ámágu, a kòo xhàrà, a kòo tshào. ²⁹ Igabaga ēem ko Lote ba Sodoma koe guu a qòòm cárn kam kòo c'ee ba hée naka dàokom nxúu ba hée thée nqarikg'ai koe guu a hàà wéa ne ga kaàkagu.

³⁰ "Ncēeta cgáéga i gha ii, Khòè dim Cóám ko hàà x'áise cárn ka. ³¹ Gaam ēe nquuan tcɔbe koe hãa, i gam di gúúan nquuan q'oo koe hãa ba méém táá xòa naka sí sèe e guu; gataga méém xhàràn koe hãa ba táá kǎbise guu. ³² Lotem dis khòè sa tc'ēe-tc'ēese.

³³ Dìim wèem ēe ko gam dis kg'òè sa qgòóa qari bas gha aaguse cgae, igaba dìim wèem ēe ko *Tíi domka* gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha qgòóa qari si.

³⁴ Birí tu ur ko a ko máá: Eēm ntcùúm ka i gha cárn khòèan cúim tcoàm koe x'òma hãa, me gha cúí ba séèè, me cúí ba guuè. ³⁵ Cárn khòè sara gha xg'ae a ko maberean táó, si gha c'ēe sa séèè, si c'ēe sa guuè," tam méé. ³⁶ †

³⁷ Xu kò *xgaa-xgaase-kg'ao xu tēe* Me a máá: "Nda koe, X'aigaè?" témé. Me xɔa xu a máá: "Eē x'óóa hãam tc'áróm hãa qgài koe i gha kg'áéan xg'ae," témé.

Dxàe-ntcòa sa hée naka bòòa-tcg'òó-kg'ao ba hée thée khara dis sere-sere sa

18 Jeso ba kò *Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu* c'ēes sere-seres ka birí, wèe x'aè ka méé xu còrè, naka táá xhòen-tcáo di sa, ² a ba a máá: "C'ēm x'áé-dxoom koem kò bòòa-tcg'òó-kg'ao ba hãa, Nqari ba kò q'áò tama ba, a khòè ga tchòà úú cgoa tama. ³ Si kò gataga dxàe-ntcòa sa ēem x'áé-dxoom koe hãa, wèe x'aè ka kò ko hàà cgae me, a ko máá: 'Tchànose bòòa tcg'òó naka tiri cg'òo-kg'aolan x'ái tchàno ra ii sa,' témé sa. ⁴ Me kò *gaam bòòa-tcg'òó-kg'ao ba x'aè* ba xguè, igabam kò kháóka birise a máá: 'Nqari bar q'áò tama, a ra a khòèan cgoa ga tchòà úú tama, ⁵ igabas ko ncēes dxàe-ntcòa sa xhòè-xhòè te domkar gha kg'uia máá si. Gatà kò hée tama nes gha wèe x'aè ka qòòa máá te ka xhòè-xhòè te khama,' témé," *tam Jeso ba méé*.

⁶ Kam kò X'aiga ba máá: "Tchàno úú tamam xgàra-kg'aom ko méé sa kóm. ⁷ Kháé ba gáé Nqari ba cuiska-ga Gam di ne khòè ne ēem nxará tcg'òóa hãa ne tchànòan máàna hãa tite, ncēe ko ntcúú ba hée naka koaba ba hée thée Gam koe kg'ae ne? Kana ba gha hùia ne ka nqúú tcáo ii? ⁸ Birí tu ur ko a ko máá: qháéseem gha tchànòan máà ne, témé. Gatà i ga ii iga-

† C'ēe zi *tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uian úúa*: ³⁶ * "Cárn khòèa nea gha xhàràn koe hãa, me gha c'ēe ba séèè, me gha c'ēe ba guuè."

ba ba gha Khòem dim Cóa ba ãem kòo nqòomkg'ai koe hàà ne hàà ãe dtcòma hãa ne hòò?" témé.

Farasai ba hëé naka mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba hëéthëé tsara dis sere-sere sa

⁹ Jeso ba kò gataga thëé ncëes sere-sere sa khòe ne ncëe gane cúí ne tcomsea hãa, a c'ëe khòean ntcoea hãa ne bìrí, ¹⁰ a ba a máá: "Cám khòe tsara kò còrè-nquum koe qòò a ko síí còrè, c'ëe ba kò Farasai me e, me c'ëe ba mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e.

¹¹ "Farasai ba kò tãe a còrèa mááse a máá: 'Nqariè, qãe-tcaoar ko máá Tsi, c'ëe ne khòe ne khamar ii tama khama, ts'ãà-kg'ao ne, cg'ãè cau ne, cg'árà-kg'ao ne, kana ncëem mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khamaga igaba, ¹² a ra a ko cám q'oro bekem ka tc'òoan carase, a ko wèean ãer ko hòò koe cúís tshàu-q'oos dian tcg'òò a máá,' témé.

¹³ "Igabam kò mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba nqúu ka téé, a ba a táá nqarikg'ai koe ga ghùì-kg'ai, a dxùua ba xg'ám a máá: 'Nqariè, tíí chibi-kg'ao ra thòò-xama máá,' témé."

¹⁴ *Me Jeso ba bìrí ne a máá:* "Bìrí tu ur ko, ncëem khòe ba kò Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bódèa hãase x'áéa ba koe dìbi, c'ëem oose; wèem khòem ãe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè khama, igaba gaam ãe ko cg'aré-cg'arese ba gha kaikaguè," tam méé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ C'ëe ne khòe nea kòo cóán Gam koe óá, nxãasegam gha hàà tshàua ba tòò cgae e ka. Eë xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ncëe sa bóò, ka xu kò dqàè ne. ¹⁶ Igabam kò Jeso ba cóán Gam koe tciia óá a máá: "Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgáè-kg'am m guu! Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke. ¹⁷ Tseegua ner ko bìrí tu u: Dìím wèem ãe Nqarim di x'aian cóám ko ma sèe e khama ma sèe e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite," témé.

Qgùuam tc'ãà-cookg'ai ba

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Me kò c'ëem tc'ãà-cookg'ai ba Jeso ba tãe a máá: "Qãe Tsi xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dùú sa ra gha kúrú a chòò tamasa kg'òè sa hòò?" témé. ¹⁹ Me Jeso ba máá: "Dùúska tsi ko 'Qãe Tseè' ta ma tcii Tea máá? Cúí khòe ga qãe tama igaba Nqarim cúí Me e ka. ²⁰ X'áèan tsi q'ana: 'Táá cg'áràn kúrú guu, táá cg'òo guu, táá ts'ãà guu, táá tshùu-ntcòan nxàe guu. Saò ba hëé naka saò sa hëéthëé tcom,' ta ko méé e," témé. ²¹ Me xqo a máá: "Cg'aré-q'ooa te koe gar guu a ko ncëe x'áèan wèe ga komsana," témé. ²² Eëm ko Jeso ba ncëes gúu sa kóm kam kò bìrí me a máá: "Cúís gúús qanega tsi tcàoa sa ncëe si i: X'amágu wèes gúús ãe tsi úúa hãa sa naka tsia ãe dxàua hãa ne khòe ne marian sama, naka tsia nqarikg'ai koe x'aian úú, naka tsia hàà xùri Te," témé.

²³ Igaba ãem ko ncëe sa kóm kam kò kaisase tshùu-tcao, kaisase qguuam khòe me e kò ii khama.

²⁴ Me kò Jeso ba bóò me, a máá: "Tsóágase i gáé qaria, ãe kái mari a qguua hãa ne gha Nqarim di x'aian koe tcãà sa. ²⁵ Thamka a kameles gha dqàam tcgái dim kóm koe tcg'oa sa, qguuam khòem gha Nqarim di x'aian koe tcãàn ka," témé. ²⁶ Ne kò ãe ko kóm m ne tãe a máá: "Kháé ba gha nxãaska díí ba kgoaraè?" témé.

²⁷ Me Jeso ba xqo a máá: "Gúu zi ncëe khòe ne ko tàà zia Nqari ba tàà tama," témé. ²⁸ Me Petere ba máá: "Bóò, sixaea x'áéa xae guu a ko xùri Tsi," témé.

²⁹ Me Jeso ba bìrí xu a máá: "Tseegua ner ko bìrí xao o: Khòem ãe Nqarim di x'aian domka x'áéa ba, kana gam dis khòe sa, kana qòea ba, kana gam ka xòòga ne, kana cóáa ba guua hãa ba káà me e, ³⁰ ncëe gha ncëem x'aem ka káian máàè tamase kg'ama tcg'oa ba, naka hààkos kg'òès chòò tamasa koe hëéthëé e," témé.

Jeso ba ko nqoana di sa Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Jeso ba kò 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cúia sèea tcg'òò a bìrí xu a máá: "Bóò! Jerusalema koe xae ko qòò, si gha wèes gúús ãe porofiti xu ka Khòem dim Cóám ka góáèa hãa sa tseegukaguè. ³² Táá zi qhàò zi tshàu q'oo koem gha tcãàè, ne gha ncòí Me, a cóè Me, a tcg'ae cgae Me, ³³ a qoa Me, a cg'òo Me, Me gha nqoana dim cám ka x'oan koe tãe," témé.

³⁴ Igaba xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu táá cúí gúu ga kómna q'ãa, ncëe zi kg'ui zi ko nxàe sa kò gaxu koe chómsea hãa khama, xu kò c'úúa hãa dùútsa gúús kam ko kg'ui sa.

Jeso ba ko káà tcgáim dtcàrà-kg'ao ba qãekagu

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Eëm ko Jeso ba Jeriko sao-xg'ae kam kò káà tcgáim khòe ba dàòm dxùukg'ai koe ntcòóa-ntcòe a ko dtcàrà. ³⁶ Eëm ko xg'ae sa kóm si ko nqáé kam ko tãe, dùús ko kúrúse sa. ³⁷ Ne bìrí me a máá: "Jesom Nasareta di ba ko nqáé," témé. ³⁸ Me q'au a máá: "Jesoè, Dafitem ka tsgòose-coa Tseè, thòò-xama máá te," témé. ³⁹ Ne kò khòe ne ãe ko còoka hãa ne dqàè me a máá, nqoo méém, témé, igabam kò kaisase q'au a máá: "Dafitem ka tsgòose-coa Tseè, thòò-xama máá te," témé.

⁴⁰ Me kò Jeso ba téé, a ba a x'áèan tcg'òò, káà tcgáim khòem gha Gam koe óágaè sa. Eëm ko Gam koe cúú kam ko Jeso ba tãe me a máá: ⁴¹ "Dùú sar gha kúrú máá tsi sa tsi ko tc'ëe?" témé, me máá: "X'aigaè, bóòr gha sar ko tc'ëe," ta ma xqo. ⁴² Me Jeso ba bìrí me a máá: "Xgobekg'amsen tcgái, tsari dtcòma nea qãek-agu tsia hãa ke," témé. ⁴³ Me kò kúúga bóò, a ba a xùri Me, a Nqari ba dqom. Ne kò wèe ne khòe ne ncëes gúu sa ne ko bóò ka Nqari ba dqom.

Jeso ba hëé naka Sakaio ba hëéthëé e

19 Me kò Jeso ba Jeriko koe tcãà, a ba a ko nqáé. ² Gaa x'aèe kagam kò c'ëem khòem Sakaio ta kò

ma tciie ba hãa; kiam mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e kò ii, a ko gataga qguua hãa. ³ Bòò kg'oanam kò hãa Jeso ba díí Me e sa, igabam kò kaisase xòm me e khama táá bóò Me, khòè nea kò kái ne e khama. ⁴ Kam ko còoka qàròà síí, a ba a síí faia dis hii sa q'ábà, nxãasegam gha Jeso ba bóò ka, gaa xòè koe méém hàà nqáé khama.

⁵ Eëm ko Jeso ba gaam qgáim koe hàà kam ko ghù-kg'ai a birí me a máá: "Sakaioè, qháése xõa, tsarim nquum koe méér ncëem cárn ka hãas gúú si i ke," témé. ⁶ Me kò qháése xõa, a qãè-tcaoase Jeso ba qãése hàakagu. ⁷ Wèè ne khòè ne ko ncëes gúú sa bóò ka ne ko kg'ui a máá: "Kiam chìbi-kg'aom dim dára-kg'ao bam kúrúá hãa," témé. ⁸ Igabam kò Sakaio ba tõe a X'aiga ba birí a máá: "Bòò, X'aigaè; tiri zi gúú zi di c'èe xòèa ner ko dxàua ne khòè ne máà, a ncèè c'èe khòèa ner kò kàaraa hãa ner gha gaan di zi gúú zi 4 q'oro suruta kabi," témé.

⁹ Me kò Jeso ba birí me a máá: "Ncëem cárn ka i kgoarasean ncëem nquum koe hãa, ncëem khòèm igabam thëé Abrahamam ka cóáse me e khama.

¹⁰ Khòèm dim Cóá ba hààraa, hààm gha èe aagusea hãa ne qaa a kgoara ka," témé.

10 xu tséé-kg'ao xu dis sere-sere sa

(Mt 25:14-30)

¹¹ Khòè ne hãa a ko ncèe zi gúú zi komsana kam kò Jeso ba sere-seres ncèe sa birí ne. Jerusalema qàe koem kò hãa khama ne kò khòè ne tc'èea máá, Nqarim di x'aia nea gha kúúga x'áise, ta tc'èea. ¹² Gaa domkam kò máá: "C'èem khòèm x'aigan x'áé di ba kò nqúùm nqòóm koe qòò, síím gha x'aiga ba kúrúè, a x'aiga iise kàbise ka. ¹³ Qòòm ko cookg'ai koem kò 10 qãà xu gam di xu tci, a wèém khòè ba qano dim marim gautan di ba máà, a birí xu a máá: 'Tseekagu ncèe maria ne naka i kái nakar nxãakg'aiga síí kàbise na hàà,' témé.

¹⁴ "Igabaga ne kò gam nqòóm di ne khòè ne hòre mea hãa, khama ne kò khòèan tsééa tcg'òò i còò me a síí máá: 'Ncëem khòèm gha sita dim x'aiga ba ii sa ta tc'èe tama,' témé. ¹⁵ Me kò gaam khòè ba síí x'aiga ba kúrúè a ba a x'áean koe kàbise. Kam kò x'áean tsééa tcg'òò, qãà xu èem kò marian máana hãa xum gha tci-ia máàè di i, nxãasegam gha q'ãa, marian cgoa xu ma tsééa i ma càusea hãa sa ka.

¹⁶ "Me kò kg'aika di ba tc'ãà a hàà, a hàà máá: 'X'aigaè, tsarim mari ba 10 xu mari xu cgoa càusea hãa,' témé. ¹⁷ Me birí me a máá: 'Qãèse tsi kúrúá, qãè tsi qãà tseè, cg'aré gúùn koe tsi tcom-tcomsa tsi qãà tsi i domkar gha 10 xu x'áé-dxoo xu máà tsi tsi tc'ãà-cookg'ai,' témé.

¹⁸ "Me kò cárn di ba hàà a ba a máá: 'X'aigaè, cúim marim èe tsi kò máà tea ba 5 mari xu cgoa càusea hãa,' témé. ¹⁹ Me birí me a máá: 'Tsáá tsia gha 5 xu x'áé-dxoo xu tc'ãà-cookg'ai,' témé.

²⁰ "Me kò c'èem qãà ba hàà a máá: 'X'aigaè, bóò, ncãa ga me e tsarim marim qano di ba; lapim koer kò tcárn a chómà tòó mea, ²¹ xgòà tsi khòè tsi i khama, ra kò ko

bèe tsi domka. Eè tsi tòó tama sa tsi ko sèè, a tsi a ko xhàrà tama tsia koe ga tcuù,' témé. ²² Me kò birí me a máá: 'Tsari kg'uian cgoar gha xgàra tsi, tsáá cg'ãè cau tsi qãà tsi. Q'ana tsi kò hãa xgòà khòè ra a, a ko èer tòó tama sa sèè, a ra a ko èer xhàrà tama koe ga tcuù sa, ²³ ka tsi kò kháé nxãaska dùús domka tiri marian síí marian ko tòòè qgái koe tcãà tama? Nakar gha èer ko kàbise ka hàà càusea i hãa koe sèè e?' témé. ²⁴ Me kò nxãaska èe cùuse tõe ne birí a máá: 'Mari ba sèè cgae me, naka èe 10 xu mari xu úúa hãa ba máà me,' témé. ²⁵ Ka ne ko birí me a máá: 'X'aigaè, 10 xu mari xum nxãakamaga úúa!' témé.

²⁶ " Me kò xga ne a máá: 'Birí tu ur ko, wèém khòèm èe úúa hãa ba gha káian máàè, igaba gaam èe cúí gúú ga úú tamam ka i gha èem úúa hãa gúú-coan ga sèèè. ²⁷ Igaba ncèeska tiri ne cg'òo-kg'ao ne èe kò tc'èe tama gane dim x'aiga bar gha ii sa ne ncèe koe óága, naka cookg'aia te koe cg'òo ne,' tam méé."

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸ Jesom ko ncèe zi gúú zi kg'ua xg'ara kam ko tc'ãà-cookg'ai xu, a Jerusalema koe qòò. ²⁹ Eëm ko Betefage hëé naka Betania hëéthëé koe cúú, Olife ta ko ma tci-ièm xàbim koe, kam kò Jeso ba cárn tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òò a máá: ³⁰ "Qòò tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áém koe. Eè tsao ko gaa koe tcãà ne tsao gha donghi-coa ba bóò, me gaa koe qáése tõe, ncèe cúí khòè ga qanega qábi tama ba. Kgoara naka Tíí koe óá me. ³¹ A ncèè c'èe khòè kò tõe tsao o, dùúska tsao ko kgoara me sa ne méé tsao birí i naka máá: 'X'aiga ba ko qaa me,' tam méé."

³² Eè kò tsééèa hãa tsara kò qòò a síí èem kò ma birí tsara hãa khamaga ma sao-xg'ae me. ³³ Eè tsara hãa a ko donghi-coa ba kgoara ka ne kò gam ka q'òòse ga ne tõe tsara a, a máá: "Dùús domka tsao ko èem donghi-coa ba kgoara máá?" témé. ³⁴ Tsara xga a máá: "X'aiga ba ko qaa me," témé. ³⁵ A tsara a Jesom koe óá me, a gatsara di qgáian donghi-coam koe tcee, Me Jeso ba qábi. ³⁶ Eëm ko qábi a ko qòò ka ne kò khòè ne qgáia ne dàòm q'oo koe khàrà.

³⁷ Eëm ko dàòm ko nqãaka xõam qgáim koe cúú, Olife dim xàbim koe kas ko wèés xg'aes xgaa-xgaase-kg'ao ne di sa qãè-tcaoase tshoa-tshoa a kiam dòm cgoa Nqari ba dqòm, are-aresa zi x'ái zi wèè zi èe ne bóòà hãa zi domka. ³⁸ A ne a máá:

"Ts'ee-ts'eekg'aièa baa, X'aigam èe ko X'aigam Nqarim di cg'òèan cgoa hàà ba. Tòókuan méé i nqarikg'ai koe hãa naka i x'áan kaisase tc'amaka hãa," témé.

³⁹ Xu kò c'èe xu Farasai xu xg'aes koe kò hãa xu Jeso ba birí a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Tsari ne xgaa-xgaase-kg'ao ne dqàè," témé. ⁴⁰ Me Jeso ba xga xu a máá: "Birí xao or ko: ncèè nqoo ne kòò, ne zi gha nxõà zi tshoa-tshoa a q'au," témé.

⁴¹ Eëm ko Jerusalema dim x'áé-dxoom koe cúú a ko bóò me, kam kò kg'ae-kg'ai me ⁴² a máá: "Tsóágaser

gáé ko tc'ée, tòókuan ko óá zi gúù zi tsi gha ncée cárn ka q'ana hãa sa! Igaba zi ncéeska tcgáí-q'ooa tsi koe chómseá hãa. ⁴³ Cárn ba gha hàà cgae tsi, tsari ne cg'òo-kg'ao ne gha xhàro ba kúrúá nxàma-nxàma tsi ba, a xg'aekua ne koe tcãà tsi, wée xòèa tsi koe guu a. ⁴⁴ Gómankg'ai koe ne gha xàbùá qáú tsi, tsáá hée naka cóáa tsi héeéthée e. A ne a tsáá koe cúis nxōás ga sa c'ees tc'amkg'ai koe guua hãa tite, táá tsi kò Nqarim ko hàà cgae tsim x'aè ba bóda tcg'òó khama," tam méé.

Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)

Jeso ba tempelem koe

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Kam ko tempelem q'oo koe tcãà, a ba a èe ko x'amágu ne tshoa-tshoa a tchàa za xhàia tcg'òó. ⁴⁶ A ba a birí ne a máá: "Góásea i hãa a ko máá: 'Tirim nquu ba gha còrèan dim nquu ba ii,' téméè, igaba tu gatu ts'ãà-kg'ao ne di x'áè-q'ooan kúrú meá," tam méé.

⁴⁷ Wée cárn kam kò Jeso ba tempelem koe xgaa-xgaa. Xu kò kaia xu peresiti xu hée naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hée, naka tc'ãà-cookg'ai-kg'ao xu khòè ne di xu héeéthée cg'òo Me kg'oana. ⁴⁸ Igaba xu kò cúim dàdm cg'òo cgoa Me xu gham ga ba hòò tama, wée ne khòè nea kò Gam di kg'uiian qarika komsana khama.

Jesom di qarian ka i ko tèèè

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

20 C'ée cárn kam kò Jeso ba tempelem koe hàna a ko xgaa-xgaa, a ko qãè tchòàn chòà máá ne, ka xu kò kaia xu peresiti xu hée naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hée naka *khòè ne di xu kaia xu héeéthée hàà cgae Me*. ² A xu a birí Me a máá: "Birí xae e, dùútsa qari cgoa Tsi ko ncée zi gúù zi kúrú sa, kana díí na ncée qarian máà Tsia hãa ncée zi gúù zi kúrú di i sa?" témé.

³ Me Jeso ba xòá xu a máá: "Tíí igabar gha tèè xao o. Ke birí Te, ⁴ Johanem dis tcguù-tcguuku sa kò nqarikg'ai koe guua kana khòèan koea?" témé.

⁵ Ka xu ko tshoa-tshoa a chòà mááku a máá: "Nqarikg'ai koe e, ta xae kò méé nem gha máá: 'Dùúska xao kháé nxãaska dtcòm me tama?' témé.

⁶ Igaba xae kò ko máá: 'Khòèan koe e,' témé ne ne gha wée ne khòè ne nxōán cgoa xg'áma cg'òo xae e, Johane ba kò porofiti me e sa ne kò tcoma hãa khama," ta xu méé. ⁷ Ka xu ko xòá a máá: "C'ùùá xae hãa nda koe i guua sa," témé.

⁸ Me Jeso ba birí xu a máá: "Tíí igabar nxãaska birí xao o tite, dùútsa qaric cgoar ko ncée zi gúù zi kúrú sa," témé.

Xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Me kò tshoa-tshoa a ncées sere-sere sa khòè ne birí a máá: "C'èem khòè ba kò kg'om xhàrà ba xhàrà, a ba

a c'èe xu xhàrà-kg'ao xu cgòbè me, a c'èem nqòóm koe qòò.

¹⁰ "Èem ko x'aè ba hàà kam kò xhàrà-kg'ao xu koe qãà ba tsééa úú, nxãasega xu gha kg'om xhàrà di tc'òoan c'èe máà me ka. Igaba xu kò xhàrà-kg'ao xu xg'ám me, a kàà gúùse tsééa kabi me.

¹¹ "Me gaia c'èem qãà ba tsééa úú cgae xu, xu síí xg'ám me, a sau-saugase qgóó me, a xu a kàà gúùse tsééa kabi me.

¹² "Kam ko nqoana dim qãà ba tsééa úú. Xu nxãa ba thòò-thòò, a xu a tchàa za xaoa tcg'òó me.

¹³ "Kam kò kg'om xhàrà di q'òòse ba máá: 'Dùú sa ra gha kúrú? Tirim cóám ncàma ra hãa bar gha tsééa úú, c'èedaoka xu gha tcom me khama,' témé. ¹⁴ Igaba èe xu ko xhàrà-kg'ao xu bóò me ka xu ko biríku a máá: 'Ncèe ba xhàrà di q'òòsem ka cóáse me e! Ke hààn xae cg'òo me, naka zi gha nxãasega gúù zi sixae di ii,' témé. ¹⁵ Xu kò kg'om xhàrà di tchàa koe xaoa tcg'òó me, a cg'òo me.

"Kháé ba gha nxãaska xhàrà di q'òòse ba dùú sa kúrú xu? ¹⁶ Hààm gha a ba a èe xu khòè xu cg'òo, a ba a kg'om xhàrà ba c'èe xu xhàrà-kg'ao xu máà," tam Jeso ba méé.

Khòè ne ko ncées gúù sa kóm, ka ne kò máá: "Táá méés ncées gúù sa kúrúse guu!" témé.

¹⁷ Igabam kò Jeso ba bóò ne a máá: "Kháé nxãaska ncèe *Nqarim dis Tcgãyas koe góásea hãa sa ko dùú sa nxàe, ncèe ko máá:*

'Nxōás ncèe tshòo-kg'ao xu ka bóda xguèa hãa sa ncéeska kabise a cgáés nxōá sa kúrúá hãa,' témé sa? ¹⁸ Wèém khòèm èe gha gaas nxōás koe cg'áé ba gha khoana tòòm-tomse, igaba èes kò c'èe khòèan koe cg'áé nes gha tòòm-tom m," tam Jeso ba méé.

Marian surutan dis tèè sa

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hée naka kaia xu peresiti xu héeéthée xu gaa x'aè kaga Jeso ba qáé kg'oana, èes sere-seres kam kò gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hãa khama, igabaga xu kò ko khòè ne bée.

²⁰ A kò dàdan qaa, qgóó cgoa Me xu gha a, a xu a kò khòè xu dtcòm-kg'aoan khama ko ma qgóóse xu Gam koe tsééa úú, síí xu gha Jeso ba èem kg'uia hãa kg'uiian cgoa qgóó ka, nxãasega xu gha x'áé-dxoom dim kiam koe séè a úú Me ka. ²¹ Xu Jeso ba tèè a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa, tseeguse Tsi ko xgaa-xgaa a ko tseegu sa kg'ui sa, a Tsi a khòèan tãákase qgóó tama, igabaga Tsi ko tseeguse Nqarim dim dàò ba xgaa-xgaa. ²² Birí xae e, *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méé xae suruta saa, kana méé xae táá suruta me?" ta xu ma tèè Me.

²³ Me Jeso ba gaxu dis kàa sa bóda q'ana hãase birí xu a máá: ²⁴ "X'aigam ko suruta cgoaem qano mari ba x'áf Te. Díín dis tcúú sa ncée sa, naka gatàa díín di cg'òèa ncèe e?" témé. Xu máá: "Kaesaram di si i," témé.

²⁵ Me birí xu a máá: "Nxãaska xao èe Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka èe Nqarim di ii sa Nqari ba máà," témé. ²⁶ Xu kò khòè ne cookg'ai koe xu gha ma

ëem ko mée gúuan ka qgóó ba ka tààè, igaba xu kò Gam di xqan ka arekaguè a nqoo.

X'ooan koe tēean dis tēè sa
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ C'ēe ne Saduke ne, khòèan x'ooan koe tēe tamasa koe dtcòmà hãa, nea ko Jesom koe hàà, a hàà tēè Me a máá: ²⁸ "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba ko x'áèan ncēe góá máá ta a a ko máá: ëem ko khòè ba káá cóáse dxàese sa guu a x'óó, ne méém ëem khòèm ka qōese ba gaas dxàe-ntcōa sa sèè naka káimkhoem ēe x'óó hãa ba cóán ábà máá. ²⁹ Nxãaska xu kò 7 xu khòè qōeku xu hãa. Kaia ba kò séèa hãa a ba a cóá úú tamase x'óó. ³⁰ Me cam̄ di ba gaas khòè sa sèè, a x'óó thēè, ³¹ me nqoana di ba sèè si, xu kò wèèa xu ga cúí ta ga ma táá cóán ábà, a xu a x'óó. ³² Si ko thēè khòès ga sa x'óó. ³³ Ka sa gha nxãaska x'ooan koe ne ko tēe ne ndakam di sa ii? Wèèa xu 7 xu kò sèè sia hãa ka.

³⁴ Me Jeso ba xqo xu a máá: "Khòè xu ncēm x'aèm di xua ko sèè, a séèkuan máàèa. ³⁵ Igaba khòè ne ncēe hààkom x'aèm koe gha kg'òè ne hēè, naka x'ooan koe gha tēe ne hēéthēèa séèku tite, a séèkuan koe tcãa tite. ³⁶ Gaicara ne x'óó tite khama, moengelean cgoa ne cúíta noo, a ne a Nqarim di ne cóá ne e khama, a x'ooan koe tēea ne cóá ne e khama. ³⁷ Igaba x'óóan koe i ko khòèan ghùè sam kò Moshem ga ba x'áía hãa, ëem kò c'eean dis xg'aekus koe X'AIGAM Nqarim Abrahamam di ba hēè, naka Isakam di ba hēè, naka Jakobem di ba hēéthēè tcii me koe. ³⁸ Eè x'óó hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabam ēe kg'òèa hãa ne di Me e, wèèa ne ga ko Gam koe kg'òè khama," tam mée.

³⁹ Xu kò c'ēe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu xqo a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, qãèse Tsi xqara hãa," témé. ⁴⁰ Khòè nea kò bèe, c'ēe tēè ga ne gha tēè Me sa khama.

Krestem diin dim Tsgōo-coam ii dis tēè sa
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Me Jeso ba tēè ne a máá: "Dùúska ne ko khòè ne máá, Kreste ba Dafitem dim Tsgōose-coa Me e, témé? ⁴² Dafite ba ko Pesalema zi dis Tcgãyas koe birí me a máá: 'X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba birí a máá: 'Kg'áò xòèa Te za ntcōó, ⁴³ nakar nxãakg'aiga sí Tsari cg'òo-kg'aoan kúru naka i nqarè-kg'ama Tsi koe ntcōó,' témé.' ⁴⁴ Dafite ba ko X'aiga ta ma tcii Me, ka ba kháè nxãaska ntama ma Gam dim tsgōose-coa ba ii?" tam ma tēè ne.

Jeso ba ko khòè ne x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe dqàè
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Wèè ne khòè ne ko komsana Me koem ko Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu birí a máá: ⁴⁶ "X'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe mée xao q'óése hãa, ncēe ko qáò qgái-dxooan hãa a caatean ncãmãa hãa xu, a x'ámágu di zi qgái zi koe tsgãm̄kuan hēè naka kaia zi ntcōó-q'oo zi còrè-nquu xu koe hàna zi ncãmã hãa xu,

naka cgáè zi ntcōó-q'oo zi hēéthēè e kōèan di qgáian koe. ⁴⁷ Ncēe ko dxàe-ntcōa zi di nquuan kaàkagu xu, a ko qáòse còrèan ka x'áise tu u xu. Gaxu di xgàràè-q'ooa ne gha kaisase cg'áè ii," tam mée.

Dxàe-ntcōas ko tcg'òò aba ne
(Mk 12:41-44)

²¹ Jeso ba kò ghùè-kg'ai a tempelem koe qguà ne khòè ne bóò ne ko aban dis gãbas koe aban tóò. ² Kam kò kaisase dxàua hãas dxàe-ntcōa sa bóò si hàà cam̄ qano mari tsara tóò. ³ Kam ko máá: "Tseegua ner ko birí tu u: Ncēs dxàe-ntcōas dxàua hãa sa wèè ne khòè ne nqáèa hãase marian tcana. ⁴ Wèè ne khòè nea kò gane di qguàan koe guu a gane di aban tcg'òò, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèèan ēes úúa hãa ga tcg'òò khama," tam mée.

Jeso ba ko tempele ba gha kōbeès gúus ka kg'ui
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Eè xu c'ēe xu xgaa-xgaa-kg'ao xu hãa a ko tempelem ka kg'ui, a ko me ma t'òè nxõán ka hēè naka khòè ne koe guua hãa zi aba zi, Nqari ba ne tcg'òóa máána hãa zi ka hēéthēè ma t'òè-t'òèèa hãa sa nxàe, kam ko Jeso ba máá: ⁶ "Gúú zi ncēe tu ko ncēe koe bóò zi ka: x'aè ba gha hàà, cúis nxõás ga sa c'ēs tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite ba, wèèa zi ga gha xòóa qàriè," témé.

Are-aresa zi gúú zi
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Xu xgaa-xgaa-kg'ao xu tēè Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, n-cámã zia gha ncēe zi gúú zi kúruuse? Si gha thēè x'áís gúú zi ncēe zi ko hàà kúruuse di sa nta ii?" témé.

⁸ Me xqo a máá: "Q'óése mée tu hãa, naka tua táá hqàkaguè guu, kái ne gha Tíí cg'òè cgoa hàà ke, a gha khòè ne birí a máá: 'Tíí ra Krestes ga ra a,' témé, a ne a gha máá: 'X'aèa nea cúú u,' témé, igaba mée tu táá komsana ne guu. ⁹ Igaba ēe tu kò ko ncōoan hēè naka kómku taman hēéthēè ko kóm ne mée tu táá q'ae guu. Ncēe zi gúú zi mée zi kg'aika kúruses gúú si i ke, igaba i chòò-q'ooan kúuga hàà tite," tam mée.

¹⁰ Me gaicara birí xu a máá: "Nqõóm di zi qhàò zi gha c'ēe zi qhàò zi cgoa x'áàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'áàku. ¹¹ Kaisasem gha nqõó ba cguru, i gha kaisa xàbàn hēè naka tcìian hēéthēè kái xu nqõó xu koe hãa, q'áò-q'áòsa zi gúú zi hēè naka kaia zi x'ái zi are-aresa zi hēéthēèa gha nqarikg'ai koe guu a kúruuse.

¹² "Igaba ncēe zi gúú zi wèè zi cookg'ai koe, ne gha tshàua ne cgoa qgóó tu u, a gha xgàra tu u, a gha còrè-nquuan koe úú tu u qhàian koe, a ne a gha qáè-nquuan koe tcãa tu u, tu gha x'aigan hēè, naka tc'ãa-cookg'ai xu koe hēéthēè úúè, i gha wèèan ncēe ga Tiri cg'òèan domka kúruuse. ¹³ Ncēe ba gha x'aè ba ii ncēe gatu gha Nqarim di kg'uiian nxàea tseegukagu di ba. ¹⁴ Igaba mée tu x'aèan cookg'ai koe ga tc'èea kabì naka gha nxãasega táá káise tc'èe-tc'èese guu nta tu gha ma xqara máase sa. ¹⁵ Kg'uiian hēè naka tc'èean

hěéthhээр gha máà tu u khama, i gha wèé cg'òo-kg'aoan gatu di táá qarian hòò a xguì kana ntcœe tu u. ¹⁶ Gatu di ne khòè ne, ncœe gatu di qœe ii ne hěé, naka gatu di ne qhàò ne hěé, naka gatu di ne tcàrà ne hěéthhээр gha qáé tu u, a gha gatu ka c'ëea tu x'ooan koe tcãà. ¹⁷ Tu gha Tiri cg'òèan domka wèé khòèan ka hòrèè. ¹⁸ Igabam cúim c'òòm tcúúa tu dim ga ba kaà tite. ¹⁹ Gatu di qarika tééan ka tu gha kg'òèan hòò.

Jerusalem ba gha kaàkaguè

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ “Eè tu kòò Jerusalem ba bóò, me ncœo-kg'aoan ka nxama-nxamaèa, ne méé tu q'áa, gam di x'aèan kaàkaguèm koa cúu u sa. ²¹ Ke méé ne ãe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóóa síí, naka ne ãe Jerusalem koe hàna ne tcg'oa naka nea táá hěé naka ne ãe x'áé-coa xu koe hàna ne Jerusalem koe tcãà guu. ²² Ncœe ba gha xgàrakus dim x'aè me e, wèés gúùs ãe *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góásea hãas gha tseegukaguè ba. ²³ Haò, cg'ãè i gha ii, ãe zi cárm zi ka ãe ncãà zi koe cóán úúa zi khòè zi ka hěé naka ãe gha ko comkagu zi ka hěéthhээр e. Kaias thòò-tcao sa hěé naka *Nqarim di* xgòan hěéthhээр gha ncœe ne khòè ne koe nqóòmkg'ai koe hãa. ²⁴ Ntcàum cgoa ne gha cg'òoè, a ne a gha qáé-nquuan di ne khòè ne iise séèè, a wèé zi qhàò zi koe úúè, Jerusalem ba gha táá zi qhàò zi ka nàà c'ãa-c'anaè, i gha nxãakg'aiga síí x'aèan táá zi qhàò zi di xg'ara.

Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooa ne

(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ “X'ái zi táá zia gha cárm koe hěé naka nxoem koe hěé, naka tconòan koe hěéthhээр kúrúse. Zi gha kaiam tshàam di ts'oo-q'ooan hěé naka qhonèan hěéthhээр ka nqóòmkg'ai di zi qhàò zi qóm ba hěé naka arean hěéthhээр ka tcãà cgaèè. ²⁶ Khòè nea gha q'aeen hěé naka tc'ëea ne ko máá zi gúù zi ka hěéthhээр x'óóa qae, nqóòmkg'ai koe ko hàà kúrúse zi gúù zi domka, nqarikg'aian di qaria ne gha ko hàà ntcãa-ntcãae khama. ²⁷ Eèm x'aèm ka ne gha Khòèm dim Cóá ba bóò Me túú-c'òòs q'oo koe guu a ko qarian hěé naka kaia x'àan hěéthhээр cgoa hàà. ²⁸ Ncœe zi gúù zi ko hàà tshoa-tshoa a ko kúrúse ne, tãea-téé naka ghùì-kg'ai, gatu di kgoarasea nea cúu u ke,” tam méé.

Faia dis hìis di xgaa-xgaakua ne

(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹ Me kòò Jeso ba ncœes sere-sere sa bìrì xu a máá: “Faia dis hìi sa hěé naka c'ëe zi hìi zi wèé zi hěéthhээр bóò. ³⁰ Eè i ko gazi di tɔaran tsom, ne tu ko bóòa mááse a q'ãa qhóóa ne tcana hãa sa. ³¹ Gataga ãe xao kòò ncœe zi gúù zi bóò zi ko kúrúse ne xao q'ana hãa, Nqarim di x'aia ne cúu u sa.

³² “Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá: Ncœes qhàò sa kaà tite, i gha nxãakg'aiga síí ncœe gúùan wèé ga kúrúse. ³³ Nqarikg'aian hěé naka nqóókkg'aian hěéthhээр gha chòò, igaba i Tiri kg'uian chòò tite.

Q'òése sa ko qaase

³⁴ “Q'òése méé tu, naka i tcáóa tu táá karean nqóòm di ka tààè guu, kana qgarian nqàre ka igaba, kana kg'òèan di zi tc'ëe-tc'ëese-kg'ám zi ka igaba, tcom tama tu hãa koem gha ãem cárm ba hàà cgaè tu u ke, ³⁵ a gha wèé ne khòè ne, ncœe wèém nqóòmkg'ai koe x'ãèa hãa ne koe ntcómmea ne hãa khama ma hàà cgaè. ³⁶ Wèé x'aè ka méé tu kókòà hãa, naka tua còrèa mááse, naka tua gha nxãasega qarian úúa hãa wèé gúùan ãe gha ko hàà kúrúse koe tu gha nxana mááse di i, naka tua gha nxãasega Khòèm dim Cóám cookg'ai koe hàà téé,” tam méé.

³⁷ Wèém koaba bam kòò Jeso ba tempelem koe xgaa-xgaa, a kòò wèé dqòà ka Olife dim xàbim koe síí hãa. ³⁸ I kòò wèé khòèan ntcúúkg'ai cgoa tempelem koe hàà cgaè Me, a hàà komsana Me.

Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam dis x'ooan koe tãe sa hěéthhээр e (22-24)

Jeso ba ko cg'òoèm gha dis kàa sa kúrúa mááè

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)

22 Paseka ta ko ma tciièm x'aèm, péré gãè-gãe úú tamas pérés dis kòès di ba kò cúu me e, ² xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthhээр xu kàan qaa, xu ga ma cg'òo Me di i, khòè ne xu kòò q'áò khama.

Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà sa

(Mt 26:14-16; Mk 14:10-11)

³ Kam ko nxãaska satana ba Jutase Isekariote ta ko ma tciièm, 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ëem koe tcãà. ⁴ Me Jutase ba tãe a ba a síí kaia xu peresiti xu hěé naka, tempele ba ko kòre xu x'aiga xu hěéthhээр cgoa chóa xg'ae, Jeso bam ga ntama ma tshàu q'ooa xu koe tcãas ka. ⁵ Xu kò qãè-tcao a xu a marin xu gha máà me sa dtcòmku. ⁶ Me kò Jutase gaxu cgoa dtcòmku, a ba a tshoa-tshoa a qãèm x'aè ba qaa, khòè ne c'úúasem gha Jeso ba gaxu tshàu q'oo koe tcãà di ba.

Jeso ba ko Pasekan kg'ónòsea máá

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

⁷ Me kò péré gãè-gãe úú tamas pérés di kòèan dim cárm ba hàà, Paseka dim ghùu-coam ko cg'òoèm x'aè ba. ⁸ Me nxãaska Jeso ba Petere ba hěé naka Johane ba hěéthhээр tsara tsééa úú ncœe x'áè-kg'ámán cgoa a máá: “Qòò naka síí Paseka di tc'òoan kg'ónòa máá xae e naka xae nxãasega tc'òó,” témé. ⁹ Tsara tãè Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòa máá Tsi i sa Tsi ko tc'ëe?” témé. ¹⁰ Me xɔa tsara a, a máá: “Bóò, ãe tsao ko x'áè-dxoom koe tcãà ne tsao gha c'ëem khòèm tshàa gàba ba qgóóa hãam cgoa xg'ae. Xùri me tsao naka

ĕem ko tc̄aam nquum koe síí tc̄aà. ¹¹ Naka nquum ka q'òòse ba birí naka máá: 'Xgaa-xgaa-kg'ao ba ko máá, cg'áè-nquum Tiri xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'òoan tc'òó ba nda hãa?' témé.

¹² Nakam gha tc'amaka hãam nquum kaia, a wèé zi gúú zi tc'èese ko zi úúa hãam, nxãakamaga kg'ónòà xg'araèa ba x'ái tsao o, tsao gha gaa koe hãas wèé sa kg'ónò," tam méé.

¹³ Tsara kò qòò, a síí ĕem kò ma birí tsara a hãa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara kò Pasekan kg'ónòà máá Me.

X'aigam dis tc'òos dqòà di sa
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Eĕm ko x'aè ba hàà kam kò Jeso ba x'áè úú-kg'ao xu cgoa qàòà. ¹⁵ A ba a birí xu a máá: "Kaisaser kò tc'èea hãa, ncĕes Pasekas di tc'òoa ner gha gaxao cgoa tc'òó sa, qanega Ra xgàràè tamas cookg'ai koe.

¹⁶ Birí xao or ko, cuiskaga Ra tc'òó si tite, si gha nxãakg'aiga síí ĕes tc'òos ko nxàe sa Nqarim di x'aian koe tseegukaguè," tam méé.

¹⁷ A ba a kubi ba sèè a Nqari ba qãè-tcao máá, a ba a máá: "Sèè xao naka xaoa kg'áà. ¹⁸ Birí xao or ko, Nqarim di x'aian hàà tamas cookg'ai koer cuiskaga kg'om dis hiis di gòéan ncĕe kg'áà hãa tite," témé.

¹⁹ Kam ko péré qàmà sa sèè, a ba a Nqari ba qãè-tcao máá, a khõá q'aa si, a máà xu si, a ba a máá: "Ncĕea cgàaa Te ga a, gatu ko máàè e. Ncĕes gúú sa tu kúru naka tc'èe-tc'èese Te," témé.

²⁰ Gaam dàòm cúim kam kò tc'òoan qãá q'oo koe ku-bi sa máà xu, a máá: "Ncĕes kubi sa Nqarim dis qáè-xg'aes kaba si i, c'áòà Te koe, ncĕe gatu ntc'águva máàèa hãa a.

²¹ "Igaba méé xao q'ãa, gaam ĕe ko khòè ne tshàu q'oo koe tc̄aà Te ba ncĕe koe Tíí cgoa ntc'òóa-ntc'òe sa.

²² Eĕ i ma Khòem dim Cóm ka mééèa hãa khamaga i gha ii, igaba haò, cg'ãè i gha ii ĕe ko khòè ne tshàu q'oo koe tc̄aà Mem ka," tam méé. ²³ Xu tshoa-tshoa a gaxu xg'aeku koe tĕèku, díí ba gha ĕeta iis gúú sa kúru sa.

Díí ba kaia?

²⁴ Si kò kaias kg'ui sa gaxu xg'aeku koe tĕe, díim kaia hãa di sa. ²⁵ Me Jeso ba birí xu a máá: "X'aiga xu tãá zi qhàò zi di xu ko tc'ãà-cookg'ai ne, xu ko ĕe qarian úúa hãa xu khòè xu qãè xu ta ma tciiè. ²⁶ Igaba méé i gaxao ka táá gatà ii guu. Eĕ gaxao wèé xao ka kaia hãa ba méém cg'aré ba ii, nakam ĕe ko tc'ãà-cookg'ai xao o ba qãà ba ii. ²⁷ Ka ba ndaka ba gatsara xg'aeku koe ka-ia: ĕe ntc'òó a ko tc'òó baa, kana qãà baa? Tseeguan kaga, ĕe ntc'òó a ko tc'òo me e. Igabar Tíí gaxao xg'aeku koe qãàm khama ma hãa. ²⁸ Igaba xao kò gaxao wèé zi kúrua bóòku zi Tiri zi koe Tíí cgoa hãa. ²⁹ Ncĕem ma Abo ba ma qarian tc'ãà-cookg'ai di máà Tea hãa, khamagar gha ma qarian máà xao o. ³⁰ Tiri x'aian koer ko Tíí ntc'òó a tc'òóm qgáim koe xao gha nxãasega Tíí cgoa ntc'òó a tc'òó, a kg'áà, a xao a gha

x'aian dis ntc'òó-q'ooos koe ntc'òó, a gha 12 zi qhàò zi Is-eraele di zi bóò a xgàra ka," tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xqase Me sa nxàe
(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹ A ba a máá: "Simoneè, Simoneè, q'ãa méé tsi, sa-tana ba dtcàrà mááse xaoa hãa, sèèam gha mááse xao o ka, q'aa-q'aa xaom gha ka, ĕe i ko maberean ma dqòròè i gaan di tsoroan gaan cgoa ma q'aa-q'aaè khamaga ma. ³² Igabar còrèa máá tsia Simoneè, táá i gha tsari dtcòmàn kaà ka. Nxãasega tsi gha, ĕe tsi kòò Tíí koe kabisem x'aèm ka tsáá ka c'ĕe ne qari-qari ka," tam Jeso ba méé.

³³ Me Petere ba xqà Me a máá: "X'aigaè, Tsáá cgoa qáè-nquus koe síían ga hĕé, naka x'óòan ga hĕéthĕér kg'ónòsea máána hãa!" témé.

³⁴ Me Jeso ba birí me a máá: "Petereè, birí tsir ko, ncĕem cárn kam ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nxãakg'aiga síí nqoana q'oro xqase Te, c'úú Tea tsi hãa sa," témé.

Qgóá sa hĕé, dtcòbè sa hĕé, naka ntcàu ba hĕéthĕé e

³⁵ Me nxãaska Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tĕè a máá: "Eĕr xg'ao kàà qgòáse hĕé, naka kàà dtcòbèse hĕé, naka kàà nxàbose hĕéthĕé, tséèa úú xaoa hãa ka xaoa xg'ao dùú cúí ga tçào?" témé. Xu máá: "C'ĕe gúú tama a," témé.

³⁶ Me Jeso ba birí xu a máá: "Igaba Ra ko ncĕeska birí xao o a ko máá: Díim wèém ĕe qgòá sa hĕé naka dtcòbè sa hĕéthĕé úúa hãa ba méém sèè sara a, nakam ĕe ntcàu ba úú tama ba gam di qgáian x'ámágu, naka c'ĕe ba x'ámá. ³⁷ Birí xao or ko khama a ko máá: Ncĕe Tíí ka Nqarim di zi Tcgãya zi koe góàèa a ko máá: 'Ts'ãà-kg'ao ne ka c'ĕem khama ne kò ma qgòó Mea,' témé sa méés tseegukaguè. Si gha ncĕes gúú sa hàà Tíí koe tseegu, i gha ncĕe gúúan qháése kúruúse," tam méé.

³⁸ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máá: "Bòò, cárn ntcàuan xae úúa, X'aigaè!" témé. Me xqà xu a máá: "Qãè e," témé.

Jeso ba ko Olife dim xàbim koe còrè
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Me Jeso ba ĕem x'áè-dxoom koe guu a tcg'oa, a ba a Olife dim xàbim koe qòò ĕem ko kg'aiga hĕé khama, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ⁴⁰ Eĕm ko gaam qgáim koe tc̄aà kam ko birí xu a máá: "Còrè xao naka xao nxãasega táá kúrua bóòkuan koe tc̄aà guu," témé.

⁴¹ Me gaa koe guu a tcg'oa a ba a gaxu ka cg'arése nquú ka síí hãa, nxõás ga xaoè a síí tchèè khama noo di nquú-q'ooa koe, a ba a síí gaa koe qhòm tsi quri a còrè, ⁴² a máá: "Aboè, tc'ĕe Tsi kò ko ne, ncĕes kubis xgàrakuan di sa Tíí koe séèa tcg'òó. Igaba Tsari tc'ĕean ka, Tíí ko tc'ĕes ka tamase," tam méé. ⁴³ [Me moen-gelem nqarikg'ai koe guua ba Gam koe x'áise, a qari-qari Me. ⁴⁴ Me kò kaias q'áòs arekagu me kos koe hà-

na, khamam kò kaisase qarika còrè. I kò Gam di khùbuan c'áòan khama ma gómankg'ai koe ntcãa.]

⁴⁵ Eëm Gam di còrèan koe guu a ko tõe kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kãbise, a ba a sao-xg'ae xu xu tshúu-tcaoa hãase x'òma. ⁴⁶ Me birí xu a máá: "Dùús domka xao x'òma hãa? Tõe xao naka xaoa còrè, naka xaoa gha nxãasega táá kúrúa bóòkuan koe tcãa guu," témé.

Jeso ba ko qgóòè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷ Eëm *Jeso ba qanega* hãa a ko kg'ui kas kò kúúga xg'ae sa hàà, me kò Jutase ta ko ma tciièm khòèm 12 xu ka c'èe ba tc'ãa-cookg'ai sia, a ko Jeso ba q'óá, x'obè Mem gha ka. ⁴⁸ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: "Jutaseè, a Khòèm dim Cóa ba tsi gáé ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãa x'obèkus cgoa?" témé.

⁴⁹ Eë xu ko Gam cgoa kò hãa xu dùús ko kúrúse sa bóòa q'ãa, ka xu kò máá: "X'aigaè, sixae di ntcàuan xae gha tséekagu?" témé. ⁵⁰ Me kò gaxu ka c'èe ba kaim peresitim dim qãàm dim tceem kg'áo xòè di ba xg'aoa qhóm. ⁵¹ Me Jeso ba máá: "Eë tsi kúrúa hãa sa tc'ãòa," témé, a khòèm dim tcee ba qgóó, a qãekagu me.

⁵² Me kò nxãaska Jeso ba kaia xu peresiti xu hëé, naka tc'ãa-cookg'ai xu tempelem di xu hëé, naka *khòè ne di xu kaia* xu hëéthëé, èe kò Gam koe hààraa hãa xu birí a máá: "Ts'ãa-kg'ao ba tsãá hààraa khama xao gáé ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé cgoa hààraa?"

⁵³ Wèé cárm kar kò tempelem q'oo koe gaxao cgoa hãa, igaba xao kò gaa koe táá síí qgóó Te. Igabam ncèe ba gaxao dim x'aè me e, naka ntcúús di qarían di ba hëéthëé e," tam méé.

Petere ba ko Jeso ba xgase

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jeso ba xu kò qgóó, a xu a sèè a kaim peresitim dim nquum koe úú Me. Me kò Petere kháòka téé a còò xu. ⁵⁵ Eë xu xhàrom nqàè koe c'ee sa dxúu a ntcòòan-ntcòe, kam kò Petere gaxu xg'aeku koe ntcòe.

⁵⁶ Si kò c'ees qãa sa bóò me me c'ees x'áà koe ntcòe, si qãese bóò me, a sa a máá: "Ncèem khòè ba kò thëé Gam cgoa hãa," témé. ⁵⁷ Igabam kò Petere xgase a máá: "Khòè seè, c'úu Mea ra," témé.

⁵⁸ X'aè-coam qãá q'oo koem kò c'èem khòè ba thëé bóò me a máá: "Tsáá igaba tsi thëé gaxu ka c'èe tsi i," témé. Igabam kò Petere máá: "Khòè tseè, tíí tama ra a," témé.

⁵⁹ Qáòm x'aè-coam qãá q'oo koem kò gaicara c'èem khòè ba kaisa tcoman úúa hãase kg'ui a máá: "Tseeguan kagam kò thëé ncèem khòè ba Gam cgoa hãa, Galilea dim khòè me e khama," témé. ⁶⁰ Me Petere xgase a máá: "Khòè tseè, c'úua ra hãa dùús ka tsi ko kg'ui sa!" témé. Me kò kúúga èem qanega hãa a ko kg'ui ka ghòrò ba kg'ae. ⁶¹ Me kò X'aiga ba kãbise a Petere ba bóò. Me Petere ba X'aigam di kg'uiian tc'èe-tc'èese, ncèem kò máá: "Ncèe cárm kam ghòrò ba qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha sene nqoana

q'oro xgase Te," témé e. ⁶² Me kò Petere tchàa koe tcg'oa, a síí thòòkase kg'ae.

Jeso ba ko ncòè, a ko xg'ármè

(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³ Xu kò èe kò Jeso ba qgóóa xu khòè xu ncòj Me, a xu a xg'árm Me, ⁶⁴ a xu a qáé tcgái Me, a tõe Me a máá: "Porofita naka birí xae e, diina ko xg'árm Tsi sa?" témé. ⁶⁵ A kái zi gúu zi c'èe zi cóèkuan di zi Gam ka nxàe.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúé

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Eë i ko q'uu ka xu kò khòè ne di xu kaia xu hëé, naka kaia xu peresiti xu hëé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé xg'ae, a Jeso ba sèè a cookg'iaia xu koe úú. ⁶⁷ Xu síí máá: "Kreste Tsi kò ii ne méé Tsi birí xae e," témé. Me xgase a máá: "Ncèe birí xaor kò ko ne xao dtcòm tite. ⁶⁸ A gataga ncèe tõe xaor kò ko ne xao xgase Te tite. ⁶⁹ Igabagam gha ncèe koe guus ka Khòèm dim Cóa ba Nqarim dim x'òàm kg'áòm xòè za síí ntcòò, ncèe qariga ba," tam méé. ⁷⁰ Xu wèéa xu ga máá: "Kháé Tsi gáé nxãaska Nqarim di Tsi Cóa Tsia?" témé. Me xgase xu a máá: "Gaxaoa ko máá, Gar ga Ra a, témé," tam méé. ⁷¹ Xu máá: "Dùútsa gúús tseeguan gha x'ái sa xae ko qanega qaa? Gam kg'árm koe ga xae guu a kóm ana ka!" témé.

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúé

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

23 Si nxãaska wèes xg'ae sa tõe, a sa a Jeso ba Pilatom cookg'ai koe úú. ² Xu kò gaa koe tshoa-tshoa a chibi-chibi Me, a xu a máá: "Ncèem khòè ba xae sao-xg'aea, me ko sixae di ne khòè ne tãám dàòm koe tceea úú, a ko khòè ne xgàè-kg'am, táá ne gha *Roma dim x'aigam* Kaesaram di marían suruta ka, a ba a ko máá, gabá Kreste Me e, a X'aiga Me e, témé," ta xu méé.

³ Me Pilato ba tõe Me a máá: "A tsáá ga tsia Juta ne di tsi x'aiga tsi?" témé. Me xgase me a máá: "Eë tsi ko méé khamaga i ii," témé.

⁴ Me Pilato kaia xu peresiti xu hëé naka kias xg'aes khòè ne dis gaa koe kò hàna hãa sa hëéthëé birí a máá: "Khòèm ncèem koer cúí chibi ga hòò tama," témé. ⁵ Igaba xu kò Gam ka qarika nxàe a máá: "Wèem Juteam koem ko khòè ne xгаа-xгаа, a ko khòè ne tcg'ome tcúú, Galilea koem tshoa-tshoaa, a ba a ncèe koe hàà tcana hãa," ta xu méé.

Jeso ba ko Herotem koe tsééa úúé

⁶ Eëm ko Pilato ncèe sa kóm, kam kò tõe gaam Khòè ba Galilea dis qhàòs di Me e sa. ⁷ A ba a èem ko bóò q'ãa, Herotem dim nqòòm di x'áèan dòm q'oo koem hãa sa, kam ko Herotem koe úú Me, ncèe kò èe x'aè ka Jerusalema koe hãa ba.

⁸ Eëm ko Herote ba Jeso ba bóò kam kò kaisase qãe-tcao, ncísem kò bóò ba tc'èea hãa khama, a ba a kò Gam ka kórma hãa, a kò nqòòan úúa hãa, are-aresa zi

x'ái zim gha kúru me bóò di i. ⁹ Me Herote kái zi tēē-kg'ám zi tēē Me, igabam kò Jeso ba táá xoa me. ¹⁰ Xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēé xu qarika chibi-chibi Me. ¹¹ Herote ba hēé naka gam di xu ncōo-kg'ao xu hēéthēéa kò ntcoe Me, a ncoi Me, a t'òem qgái ba hāakagu Me, a Pilatom koe gaia tsééa kabi Me. ¹² Gaam cárn ēem ka tsara kò Herotea tsara Pilatoa tsara kg'aiga tsara kò hòrekua hāa igaba tcáraku.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè
(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

¹³ Pilato ba kò kaia xu peresiti xu hēé, naka tc'āà-cookg'ai xu hēé, naka khòè ne hēéthēé tcia xg'ae, ¹⁴ a bìrí ne a máá: "Ncēem Khòè ba tu kò tíi koe óá, táám dàòm koe ko xg'ae sa tceea úúm khòèm khama ma, igaba bóò, cookg'ia tu koer ncāa tēèa xañ Me, a ra a ncāa ncēem Khòèm koe cúí chibi ga táá hòò, ēe tu kò chibi-chibi Mea hāa zi gúu zi koe. ¹⁵ Herotem igabam cúí chibi ga hòò cgae Me ta ga hāa, gaa domkam kò gatá koe tsééa kabi Me, ncēe tu ko ma bóò khamaga ma, cúí gúu tshúu kúrúam hāa ga kàa a, gaan domka ta ga cg'ōo Me e. ¹⁶ Gaa domkar gha kg'ama tsaman cgoa xg'ám Me, a ra a gha kgoara Me, Me qōò," témé. ¹⁷ [Kōès domka méem ga kò c'ēem khòè ba kgoara máá nes gúu si i.]

¹⁸ Si kò wēés xg'ae sa q'au a máá: "Cg'ōo Me, naka Barabase ba kgoara máá ta a," témé. ¹⁹ Barabase ba kò ncōoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hēé, naka khòè ne cg'ōoan domka hēéthēé qáé-nquus koe tcāàèa.

²⁰ Me kò Pilato ba Jeso ba kgoara kg'oana hāa, khamam kò gaia kg'ui cgoa ne. ²¹ Igaba ne kò kaisase q'au a máá: "Xgàu Me! Xgàu Me!" témé.

²² Me nqoana dis ka gaia máá: "Kháé ba gáé dùútsa cg'āè sa kúrúa hāa? Cúí gúu gar hòò tama x'oo sam gha xgàra mááè di i ka. Ra gha xg'ám Me, a kgoara Mem qōò," témé. ²³ Igaba ne kò qanega kaisase q'au Jesom gha xgàuès ka, i kò gane di q'au-q'ooan tàà.

²⁴ Me kò Pilato ba nxàe, ēe ne tc'ēea hāa sa gha kúrúè sa: ²⁵ gaam khòèm ēe gane kò tc'ēea hāa kgoaraèm gha sa bam kò kgoara, ncēe kò ncōoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hēé, naka khòè ne cg'ōoan domka hēéthēé qáé-nquus koe tcāàèa hāa ba, a ba a Jeso ba *ncōo-kg'ao xu tshàu q'oo koe tcāà, nxāasega xu gha* ēe ne kò khòè ne ma tc'ēea hāa khama ma kúrú Me ka.

Jeso ba ko xgàuè
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Eē xu ko ncōo-kg'ao xu Jeso ba úu ka xu kò Kurene dim khòèm cgoa xg'ae, Simone ta ko ma tciiè ba, me qāáka guua hāa, xu kò xgàu sa dcēékagu me, me Jesom qāá koe téé a xùri Me.

²⁷ Si kò kias xg'aes khòè ne di sa còò Me, zi kò gaas xg'aes q'oo koe c'ēe zi khòè zi hàna, tshúu-tcaoise kò ko kg'ae cgae Me zi. ²⁸ Me kò Jeso ba gazi koe kábise a máá: "Jerusalem di sao khòè saoè! Táá sao Tíia kg'ae cgae Te guu, igaba sao gasao hēé naka cóáa sao

hēéthēé kg'ae cgae. ²⁹ X'aè ba gha hàà khama, khòè ne gha máá: 'Tsóágase zi gáé khòè zi ncēe cóán úú tama zi ts'ee-ts'ee'kg'aièa hāa, naka tchòoan ncēe cóán úú tama hēé, naka bìian ncēe qanega comkagu tama hēéthēé e,' témé ba. ³⁰ Nxāaska ne gha tshoa-tshoa a xàbian ka máá: 'Cg'áé cgae ta a,' témé, a nxōán ka máá: 'Qàbia tcāà ta a,' témé. ³¹ Ncēè hiian tsāá ii koe ne kòò ncēe zi gúu zi kúrú ne, ne gha ēe i xgòò hāa koe dùú sa kúrú?" tam méé.

³² Tsara kò cárn tsara khòè tsara c'ēe tsara chibi-kg'ao tsara a, tsara kò gatsara igaba úúè, síi tsara gha Jesom cgoa cg'ōoè ka. ³³ 'Tcúú-c'ōá' ta ko ma tciièm qgáim koe xu ko hàà ka xu kò gaa koe Jeso ba xgàu, gaa tsara chibi-kg'ao tsara cgoa, c'ēe ba kò kg'ád xòèa ba za xgàuè, me c'ēe ba dxàe xòèa ba za xgàuè.

³⁴ [Me kò Jeso ba máá: "Aboè, qgóóa máá ne, c'úua ne hāa dùú sa ne ko kúrú sa ke," témé.] Gam di qgáia ne xu kò cg'úuan ntcòo ka q'aa-q'aaku. ³⁵ Ne kò khòè ne tée a ko xaè, ēe xu kòò tc'āà-cookg'ai xu zàro Me ka, a ko máá: "C'ēe nem kò kgoara hāa, ke méem kgoarase, ncēe nxará tcg'òòèa hāam Krestem Nqarim dim Cóám kò ii ne," témé.

³⁶ Xu kò ncōo-kg'ao xu thēé ncoi Me, a kò tsau tshàn cgoa hàà a hàà kg'áakagu Me, ³⁷ a máá: "Juta ne di Tsi X'aiga Tsi kò ii ne, Tsáá ka kgoarase," témé. ³⁸ Gam tc'amkg'ai koe i ko ncēeta ma goásea hāa: 'NCĒEA JUTA NE DIM X'AIGA ME E,' ta ma ma.

³⁹ Khòè tsara ēe kò Gam cgoa xgàuèa hāa tsara ka c'ēe ba kò dcàro Me a máá: "Kreste Tsi tama Tsia gáé? Tsáá ka kgoaraseò, naka kgoara tsam m thēé!" témé.

⁴⁰ Me c'ēe ba xoa me a dqàè me a máá: "Nqarim igaba tsi gáé q'ád Me tama? Tsáá igaba tsi gatà iis xgàrakus koe hàna! ⁴¹ Gatsama ko tchànose xgàraè, gatsam kúrúa hāas tséés di surutan tsam hòò khama, iga-bagam Gabá cúí gúu kàma ga kúrú ta ga hāa," témé.

⁴² A ba a máá: "Jesoè, tc'ēe-tc'ēese te, Tsari x'aian koe Tsi kòò tcāà ne," témé.

⁴³ Me Jeso ba bìrí me a máá: "Tseegua ner ko bìrí tsi: Ncēe cárn ka tsi gha sene Tíi cgoa paradaisi koe hāa!" témé.

Jeso ba ko x'óó
(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Koaba di x'aèan 12 di i kò ii, si kò wēem nqōóm koe ntcúu sa xóé, a síi dqàa di x'aèan nqoana di koe téé. ⁴⁵ Eē i ko cárn di x'ààn kàa kam kò tempelem koe tceèam qgái ba tòàra q'aase cárn qàmà tsara cgoa.

⁴⁶ Me kò Jeso ba kiam dòm cgoa q'au a máá: "Aboè! Tiri tc'ēea ner ko tshàu q'ooa Tsi koe tcāà," témé. A ba a ncēe sam ko kg'uia xg'ara ka còò di sa sònòà tcg'òò.

⁴⁷ Eēm ko ncōo-kg'ao xu dim kaia ba ēe kúrúsea sa bóò, kam kò Nqari ba dqòm a máá: "Tseegukagam kò ncēem khòè ba tchànòm khòè Me e," témé.

⁴⁸ Wèé ne khòè ne ēe kò gaa koe xg'aea hāa, a ko xaè ne kò ēe zi gúu zi bóò zi ko kúrúsea ka ne kò tshúu-tcaoa hāase dìbi. ⁴⁹ Wèé ne ēe kò q'āa Mea ne hēé, naka Galilea koe guu a còò Mea hāa zi khòè zi hēéthēé kò nquú ka téé a ko bóò Me.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Kam kò gaa x'aè kaga c'ëem khòem Josefa ta ko ma tcièè ba hàna, Juta ne dim x'áé-dxoom Arimateam koe kò guua ba. Qãem khòem, tchàno me e kò ii, Nqarim di x'aian di hàà-q'ooan kò qãà hãa ba, tc'ää-cookg'ai xu ka c'ëe me e kò ii, igabam kò táá c'ëe xu di tc'ëean cgoa dtcòmku. ⁵² Pilatom koem kò síí, a Jesom dim tc'áró ba dtcàrà. ⁵³ Me gaam tc'áró ba xòó, a q'úúm qgáím cgoa tcám, a ba a tshàòèa hãam nxõám dis tc'áms koe síí tcää Me, ncëe c'ëe khòè ga kò qanega gas koe kg'ónòè tama sa. ⁵⁴ Me kò ãem cárm ba kg'ónòèsean dim cárm me e, Sabata dim cárm ba kò ko tshoa-tshoase khama.

⁵⁵ Zi kò khòè zi èe kò Jesom cgoa Galilea koe guua hãa zi Josefam cgoa qõò, a zi a síí Jesom dis tc'ám sa bóò, a síí Jesom dim tc'áróm ma xòòèa hãa sa bóò thèé. ⁵⁶ Ka zi ko x'áéa zi koe kãbise, a zi a síí Jesom dim tc'áró ba qãè-hm̄m xg'ãò tshãán kg'ónòèa máá. Sabata dim cárm ka zi kò sãa, èe i ko ma x'áèèa hãa khamaga ma.

Jeso ba ko x'boan koe tãe

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

24 Tc'ää dim cárm bekem dim di ntcùúkg'ai cgoa zi kò èe zi kúrúa hãa tshãán sèè a tc'áms koe qõò. ² A zi a kò nxõá sa bóò si tc'áms-kg'ám koe ghànèa tcg'òòèa. ³ Igaba èe zi ko tcää ka zi kò X'aigam Jesom dim tc'áró ba táá hòò. ⁴ Eè zi qanega ncëes gúús ka area hãa, ka tsara kò cárm khòè tsara qáò qgáian x'áàko hãna tsara qàea zi koe tée. ⁵ Zi kò q'áòan ka góro a gómankg'ai koe qám-kg'ai. Tsara kò khòè tsara gazi ka máá: "Dùús domka sao ko kg'òèa hãam khòè ba x'óòèa hãa ne *di qgáian* koe qaa?" ⁶ Ncëe koem káà Me e, igabagam tãea hãa. Eëm kò qanega Galilea koe hãa kam kò birí tu u sa tc'ëe-tc'ëese, ncëem kò máá, ⁷ Khòem dim Cóa ba méem cg'ãè ne khòè ne tshàu q'oo koe tcääè, naka baa xgàuè, naka nqoana dim cárm ka x'ooan koe tãe, ta mééa hãa ka," ta tsara méé. ⁸ Ka zi kò Gam di kg'uian tc'ëe-tc'ëese, ⁹ a zi a tc'áms koe zi guu a ko kãbise ka síí wèè gúúan ncëe ga Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu 11 xu hëé, naka wèè ne c'ëe ne hëéthèé birí. ¹⁰ Maria Magatalena sa hëé, naka Joana sa hëé, naka Marias Jakobom ka xòò sa hëé, naka c'ëe zi khòè zi hëéthèéa kò x'áè úú-kg'ao xu ncëe gúúan birí, ¹¹ igaba xu kò ncëe zi khòè zi táá dtcòm, gazi di kg'uaia ne kò gaxu koe huwan khama xam khama. ¹² Igabam kò Petere ba tãe a tc'áms koe qgóéa síí, qámsem ko a ko bóò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa qòn *èem kò tcám cgoaèa* cúí ga bóò i cúía hãa, me kò ncëe kúrúsea hãas gúús ka area hãase x'áé koe kãbise.

Emause dis qõò sa

(Mk 16:12-13)

¹³ Gaam cárm cúím kaga tsara kò cárm xgaa-xgaase-kg'ao tsara xóè ko Emause ta ko ma tcièem x'áém koe

qõò, Jerusalema koe tsi kò guu a ko gaa koe síí, ne 11 kilomitar khama noo qáò-q'ooan úúa hãa ba. ¹⁴ Eè tsara xóè ko qõò ka tsara kòò wèè zi gúú zi èe kúrúsea hãa zi ka chòà.

¹⁵ Eè tsara xóè ko chòà qõò, kam kò Jeso ba cúú-cu-use cgae tsara a, a hàà xu xg'ae a qõò, ¹⁶ igaba tsara kò qgóò tcgáèa hãa, khama tsara kò táá bóò q'ãa Me. ¹⁷ Me tãe tsara a, a máá: "Dùú sa tsao xóè ko chòà qõò?" témé. Ka tsara ko ncóò a tée, a tshúú-tcaoa hãa khama ii.

¹⁸ Me kò gatsara ka c'ëem Kelopase ba xoa Me a máá: "A Tsáá cúí Tsi Tsia gáé Jerusalema koe cg'áè-kg'ao Tsia, ncëe zi cárm zi ka gaa koe kúrúsea hãa zi gúú zi Tsi c'úúa hãa ka?" témé. ¹⁹ Me tãe tsara a, a máá: "Dùútsa gúú zi?" témé. Tsara xoa Me a máá: "Jesom Nasareta dim ka, ncëe kò porofiti ii ba, a kò tsééan koe hëé, naka kg'uian koe hëéthèé kaisa qarian úúa hãa, Nqari ba hëé naka wèè khòèan hëéthèé cookg'ai koe. ²⁰ Kaia xu peresiti xu hëé, naka gatá di xu tc'ää-cookg'ai xu hëéthèéa kò qgóò Me, a x'ooan koe xgàra Me, a xgàu Me. ²¹ Igaba ta kò tc'ëea máá, Gaam hàà gha Iseraele ne kgoaram ga Me e, ta tc'ëea hãa! Ncëe zi gúú zi wèè zi oose, ncëea nqoana dim cárm ga me e, zi ncëe zi gúú zi kúrúsea hãa. ²² Zi kò c'ëe zi khòè zi gatá dis xg'aes di zi arekagu ta a, kaisa ntcùúkg'ai cgoa zi kò tc'áms koe síí, ²³ igaba zi kò tc'áróa ba síí táá hòò, a kò hàà birí ta a, moengele tsara zi bóò hãa sa, ncëe kò birí zi a máá, Jeso ba kg'òèa hãa, témé tsara. ²⁴ Ne kò gatá cgoa kò hãa ne c'ëe ne tc'áms koe síí, a síí bóò si èe zi kò khòè zi mééa hãa khamaga ii, igaba ne kò Gabáa táá hòò Me," ta tsara méé.

²⁵ Me kò gatsara ka máá: "Tsóagase káà tc'ëe tsao khòè tsao gáé, a tsao a porofitian ka nxàèèa gúúan dtcòm ka qóm tcáo tsao o! ²⁶ Krestem gha ncëe zi gúú zi koe xgàrase, a ba a Gam di x'ààn koe tcää sa gáé kò qaase tama?" tam méé. ²⁷ A ba a Moshem dis Tcgãyas koe hëé naka wèè xu porofiti xu di zi Tcgãya zi koe hëéthèé guu a tshoa-tshoa, a qãèse birí tsara a, wèè zi Tcgãya zi *Nqarim di zi* koe ko Gam ka kúrúsea.

²⁸ Eè xu ko ncãa xu ko síím x'áém koe cúú, kam kò Jeso ba còoka ko nqáé khama ma kúrúsea, ²⁹ igaba tsara kò qarika dtcàrà Me a máá: "Hãa cgoa tsam m, ncëes-ka i dqòà kg'oana, me cárm ba nqáéa hãa ke," témé. Me kò síí cgae tsara a, xu síí xg'ae a hãa.

³⁰ Eè xu tafolem koe ntcõe, kam kò péréan sèè, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a ba a khóá a máà tsara a. ³¹ I kò tcgáia tsara xgobekg'amse, tsara bóò q'ãa Me. Me nxãaska tcgáí-q'ooa tsara koe kaà. ³² Tsara kò tãeku a máá: "Tcáóa tsam gáé kò nxùrù tama, èem kòò dàòm q'oo koe kg'ui cgoa tsam m, a kòò *Nqarim di zi Tcgãya* zi ka q'ãa-q'ãa tsam m ka?" témé.

³³ A tsara a kò gaa x'aè kaga tãe, a Jerusalema koe kãbise. Gaa koe tsara ko síí ka tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao xu 11 xu hëé, naka èe kò hãa cgoa xua ne hëéthèé sao-xg'ae, ne xg'aea hãa, ³⁴ a ne a ko máá: "Tseguan kagam X'aiga ba tãea, a ba a Simonem ka bóòèa hãa!" témé.

³⁵ Tsara kò dùú sa kò dàòm q'oo koe kúrúse cgae tsara a sa chóà máá ne, naka tsara kò ma Jeso ba ãem kò péreán khóá máá tsara a qáá q'oo koe ma bóòà q'áa sa hěéthěé e.

Jeso ba ko Gam di ne xгаа-xгааse-kg'ao ne koe x'áise
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

³⁶ Eě ne qanega hãa a ko ncěes gúús ka kg'ui kam kò X'aigam Jeso ba hàà xg'aekua ne koe téé, a ba a bìrí ne a máá: "Tòókuan méé i gatu cgoa hãa," témé. ³⁷ Ne kò kaisase q'aea hãa, a ne a area hãa, a tc'ěea máá, dcau-soma ba ne bóòà hãa, ta tc'ěea.

³⁸ Igabam kò bìrí ne a máá: "Dùús domka tu q'aea hãa? Dùús domka tu ko ncěeta ma ma těèsea máá? ³⁹ Tshàua Te hěé, naka nqàrèa Te hěéthěé bóò, naka tua Tíí ga Ra ii sa bóò: Qgóóà xám Te, naka bóò, dcau-soma nea cgàa kana c'óá ga úú tama, ncěe tu kò bóò Ra Tíí úúà hãa a," tam méé. ⁴⁰ Eěm ko ncěe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hěé naka nqàrèa ba hěéthěé x'ái ne.

⁴¹ Eě ne qanega dtcòm tama, qãè-tcaoan hěé naka arean hěéthěé domka, kam ko těè ne a máá: "C'ěe gúù tc'óòè gha tu úúà hãa?" témé. ⁴² Ka ne ko x'ãèa kò hãam x'àu qàmà ba máà Me. ⁴³ Me bóò Me ne ko koe ga séè a tc'óó me.

⁴⁴ A ba a nxãaska bìrí ne a máá: "Ncěea bìrí tuar kò hãa kg'uian Tiri ga a, ãer kò gatu cgoa qanega hãa ka.

Wèè gúúan ãe Moshem di x'áè-kg'áman koe hěé, naka Porofiti xu di góán koe hěé, naka Pesalema zi koe hěéthěé Tíí ka góásea hãa méé i tseegukaguè," témé.

⁴⁵ A ba a kò gane di tc'ěean xgobekg'am, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko dùú sa méé sa ne gha kórma q'ãa ka. ⁴⁶ A ba a bìrí xu a máá: "Ncěeta i ma góásea hãa: Kreste ba gha xgàrase, a ba a gha nqoana dim cárm ka x'ooan koe těe, ⁴⁷ ke méé zi *nqóóm di zi* qhàò zi wèè zi, Jerusalem koe guu naka tshoa-tshoa naka zia *Nqarim* dim cg'òem koe xгаа-xгааè, chìbian koe méé ne tc'óóse, nxãasega ne gha gane di chìbian qg'óóà máàè ka. ⁴⁸ Gatua ncěe zi gúù zi di tu nxàea tseegukagu-kg'ao tu u. ⁴⁹ Ra gha Tíí, Tirim Abom nqòòkagu tua hãa sa tsééa máá tu u, igabaga méé tu ncěem x'áé-dxoom *Jerusalemam* koe hãa, naka tua gha nxãakg'aiga síí tc'amaka guua hãa qarian hãakaguè," tam méé.

Jeso ba ko qàò

(Mk 16:19-20; Tsee 1:9-11)

⁵⁰ Kam kò tchàa za úúà tcg'òó ne, Betania khama noose nqúù ka. A ba a x'òàa ba ghùì a ts'ee-ts'eekg'ai ne. ⁵¹ Eěm hãa a ko ts'ee-ts'eekg'ai ne, kam kò gane koe séèa tcg'òóè, a ba a nqarikg'ai koe qaòkaguè. ⁵² Ka ne ko dqòm Me, a kaisa qãè-tcaoan cgoa Jerusalem koe kàbise. ⁵³ A ne a wèè x'áè ka tempelem koe hãa, a ko Nqari ba dqòm.

JOHANE

Johanem ka góáèa qǎè tchǒà ne,
Jeso Krestem ka

Téé-cookg'ai sa

Ncées tcgāya sa Johanem ka góáèa, xгаа-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàma hǎa ba (21:20), Sebetem ka cóáse ba. Ncées tcgāya sa kò góáèa hǎa, "nxāasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóá Me e sa ka, a tu a gha dtcòmàn ka Gam dim cg'ǒèm koe kg'ǒèan úú ka" (20:31).

Johanem dis tcgāya sa ko Jesom ncée Nqarim dim Kg'uim chǒò tamase hǎam ka kg'ui, Gaam ncée kò khòè ba ii ba a ba a kò gatá cgoa x'ǎèa hǎa ba (1:14). Are-aresa a, Jeso ba ko káí xu dàò xu cgoa kaikaguè sa (ncée ko xùri zi x'áí zi bóò: 1:1a, 1c, 14, 18, 29, 33, 34, 39, 42, 50b, 50c, 52).

Tc'ǎà di xòèan tcgāyas dia ko tǎáka zi x'áí zi are-aresa zi Jesom, Kgoara-kg'aom Nqarim dim Cóám ncée nqòdèa hǎam di zi ka kg'ui. Xùriko zia ko gúù zi gazi x'áí zi are-aresa zi ko dùú sa nxàe sa nxàea tcg'òó.

7 zi x'áí zia ko nxàèè (2:1-12; 4:43-54; 5:1-18; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-41; 11:1-44).

Johane ba ko cg'orò zi gúù zi ka góá, igabagam ko gazi gúù zi ka kaisase nxàe zi ma kúrúsea hǎa sa. Ncées tcgāyas di xòèa nea ko ntama ne kò ma c'ée ne khòè ne Jesom koe dtcòm a ne a Gam di ne xùri-kg'ao ne kúrú sa nxàe. Ne kò c'ée ne ntcoe Me a ne a kò xguì dtcòmà ne.

Tcee xu 13-17 xu ko Jesom kò ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa cúuse tsééa xg'aes ka nxàe, ěem kò qgóòèam ntcùúm ka. Gataga xu ko gaxu tcee xu nxàe, ntam kò ma Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nxāakamaga kg'ónò tòóa hǎa sa, a ghùì-ghui tcáo xua hǎa, xu Gam dis x'oo sa q'ana hǎa.

Còò di xu tcee xu ko Jesom kò ko qgóòès ka hěé naka Gam di xgaùèan ka hěé naka x'ooan koe tées ka hěé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'ooan koe tées qǎá q'oo koe hòòsean ka hěéthěé kg'ui.

Johane ba ko kaisase chǒò tama kg'ǒèan dis abas Krestem koe hǎnas ka góá. Gane ěe ko Krestem koe dtcòm nea gha chǒò tamas kg'ǒè sa úú, gaas ncée ko tshoa-tshoase a ncéeskaga hǎna sa, Jn 1:12; 5:24; 17:3.

Johane ba kò ko ncéeska ta ko kg'ǒèa ta q'oo koe tséékagu zi gúù zi tséékagu a ba a ko gam di zi x'áí zi kúrú: tshàan hěé, naka péréan hěé, naka x'áàn hěé, naka kòre-kg'aoan hěé, naka ghùuan hěé, naka Chǒó-kg'oman hěé, naka gaan di cgùrian hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qǒòà mááku tama kg'uia ne:

- x'ǎà ne – ntcùú sa

- kg'ǒè sa – x'oo sa

- tc'amaka – nqāaka

- tseegu – tshúù-ntcǒa

- "Tíí Ra a" di kg'uia ne:

- Kg'ǒèan dir péré Ra a

- Nqǒóm dir x'ǎà Ra a

- Qǎèr ghùu-kòre-kg'ao Ra a

- X'ooan koe tée sa hěé naka kg'ǒè sa hěéthěé Ra a

- Dàò Ra, Tseegu Ra, Kg'ǒè Ra a

- Tseegu dir Kg'om Ra a

- Nqarim dim Cóá ba, Khòèm dim Cóá ba

- dtcòm

Tcgāyas q'oo koe hǎna zi:

- Téé-cookg'ai tcgāyas di sa

- Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'ǎà di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu

- Jeso ba ko khòè ne còokg'ai koe Gam di zi x'áí zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xгаа-xгаа

- Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xгаа-xгаа; Gam dim còrè ba
- Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam di x'ooan koe tēean hěéthěé e

Tcgāyas dis Tée-cookg'ai sa (1:1-18)

Kreste ba kg'òèa hāam Kg'ui Me e

1 Tshoa-tshoases koem kò Kg'ui ba hàna, Me kò Kg'ui ba Nqarim cgoa hàna, Me kò Kg'ui ba Nqari Me e. ² Nqarim cgoam kò tshoa-tshoases koe hàna. ³ Wěés gúu sa kò Gam koe guu a kúrúè, i Gam oose cúí gúu ga kúrúè tama, ěe kúrúsea a. ⁴ Gam koe i kò kg'òèan hāa, i kò kg'òèan khòè ne di x'áà a. ⁵ I ko x'áàn ntcúúan q'oo koe x'áà, i ntcúúan tàa a hāa tama.

⁶ Nqarim ka kò tsééa tcg'òóèa hāam khòè ba kò hàna, cg'òèa ba kò Johane ii. ⁷ X'áàn kam gha hàà nxàea tseegukagu kam kò hààraa, nxāasega ne gha wée ne khòè ne gam koe guu a dtcòm ka. ⁸ X'áàm tama me e kò ii, igabam kò hààraa, nxāasegam gha hàà x'áàn ka nxàea tseegukagu ka.

⁹ Tseegu dim X'áàm, ncěe ko wěém khòè ba x'áà-x'aa ba kò nqóomkg'ai koe hàà. ¹⁰ Nqóomkg'ai koem kò hāa, me kò nqóo ba Gam koe guu a kúrúè, igabam nqóo ba c'úu Mea. ¹¹ Gam x'áé koem kò hàà, ne kò Gam x'áé di ne táá qāèse hàakagu Me. ¹² Igabam kò wée ne ěe kò qāèse hàakagu Me ne, gane ncěe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ne, nxāa nem kò qarian máà, Nqarim di ne cóa ne ne gha ii ka. ¹³ Ncěe ta ma q'ana hāa i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama †, cgàam ma ncàma hāa khama tamase, kana khòèm ma ncàma hāa khama tamase, igaba ne Nqarim koe guu a ábàèa.

¹⁴ Me kò Kg'ui ba cgàa ba kúrú, a ba a gatá koe x'áè, cgómkuan hěé naka tseeguan hěéthěé ka cg'òèa hāase. Ta kaia x'áàn Gam di bóda hāa, kaia x'áàn ncěe Xòòm koe guu a cúise ábàèam Cóám di i.

¹⁵ Johane ba kò Gam ka nxàea tseegukagu, a ba a q'au a máá: "Ncěe ba kò Gam ga Me e, ncěer kòo máá: 'Gaam ěe qāáa te koe ko hàà ba téé-q'ooan ka nqáé tea, tíí qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna khama,' témé ba." ¹⁶ Gam di cg'òèa hāase hāan koe ta wěéa ta ga guu a chòo tama cgómkuan hòda. ¹⁷ X'áé ba kò Moshem koe guu a tcg'òóèa hāa khama, i cgómkuan hěé naka tseeguan hěéthěé Jeso Krestem koe guua. ¹⁸ Cúí khòè ga Nqari ba qanega bódo tama. Igabagam cúise ábàèam Cóám ncěe Nqari ii ba, a Xòòm dxùu koe ntcóóa-ntcòe ba, nxāa ba Nqari ba q'áakagu ta a hāa.

† Ncěe ta ma q'ana i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama - Gerika sa ko máá: "ncěe c'áàn koe guu a ábàè tama ne," témé.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'áà di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹ Jerusalema di xu Juta xu kò peresiti xu hěé naka tempelem koe ko hùì xu khòè xu †† hěéthěé Johanem koe tsééa úú, síí xu gha díim ii sa tēè me ka. Me kò Johane ba tseeguan nxàe, a táá xqase e, igabam tseeguan nxàe a máá: "Tíí ra Krestes tama ra a," témé.

²¹ Xu tēè me a máá: "Kháé tsi gáé nxāaska díí tsia? Elija tsia?" témé. Me máá: "Gaar tama ra a," témé.

Xu máá: "Kháé tsi gáé gaa tsi porofiti tsi tsia, Nqarim kò nxàea tsi?" témé. Me xq a máá: "Ěé ěe," témé.

²² Ka xu ko nxāaska tēè me a máá: "Kháé tsia nxāaska díí tsia? Bírì xae e naka xae ěe tsééa óa xaea hāa ne koe xqan úú. Díí tsia, ta tsi ga méé?" témé. ²³ Me máá: "Tíí ra tchàa-xgóos q'oo koe ko q'aur dòm ra a, a ko máá: 'X'aigam Nqarim dim dàò ba tchàno-tchanoa máá Me,' ěem porofitim Isaiam ma mééa hāa khama," témé ra.

²⁴ (Xu kò ncěe xu khòè xu Farasai xu ka tsééa tcg'òóèa hāa.) ²⁵ Ka xu ko tēè me a máá: "Ncěe Kreste tsi tama tsi kò ii, a Elija tsi tama tsi ii, a tsi a gataga gaa tsi porofiti tsi Nqarim kò nxàea tsi tama tsi ii, ne tsia ko dùús domka nxāaska khòè ne tcguù-tcguua máá?" témé.

²⁶ Me Johane ba xq xu a máá: "Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu, igaba xao gaxao ěe xg'aekua xao koe téé-tēe ba c'úúa hāa. ²⁷ Gaam ěe tíí qāá koe ko hàà ba, ncěe Gam di nxàbo tcāian kgoara gar tc'áò tama ba," témé.

²⁸ Ncěe zi gúú zia kò Betania koe kúrúse, Jorotane ka ncíi za, ncěe Johanem kòo tcguù-tcguu koe.

Jeso ba Nqarim dim Ghùu-coa Me e

²⁹ Me Johane ba xùrikom cáim ka Jeso ba bódo Me ko hàà, me máá: "Ghùu-coam Nqarim di ba tu bódo, ncěe ko hàà nqóóm di chìbian xgàm a qđò cgoa ba! ³⁰ Gaam ga Me e ncěer kòo Gam ka kg'ui a ko máá: 'Qāáa te koem ko Khòè ba hàà, ncěe téé-q'ooan ka nqáé tea ba, tíí kò qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna hāa khama,' témé ba. ³¹ Tíí igabar kò díim ii sa c'úúa hāa. Igabar kòo tshàan cgoa tcguù-tcguu, nxāasegam gha Iseraele ne koe x'áíe ka," tam méé.

³² Me kò Johane ba ncěes gúu sa nxàea tseegukagu a máá: "Tc'ěe bar kò bódo Me nqarikg'ai koe guu a tcíbís khama ii a ko xōa cgae Me, a ba a kò hàà Gam koe

†† tempelem koe ko hùì xu khòè xu - Gerika sa ko máá: "Lefi dis qhàos di xu khòè xu" témé.

x'ää. ³³ Tíí igabar kò díím ii sa c'úùà hãa. Igabam kò ãe kò tséé tea hãa, hààr gha tshàan cgoa tcguù-tcguu ka ba, birí te a máá: 'Eë tsi gha Tc'ëe ba bóò Me ko Gam koe xõa, a Gam koe hãa ba, nxãa ba Gaam Tcom-tcom-sam Tc'ëem cgoa gha tcguù-tcguum ga Me e,' témé. ³⁴ Ra bóòà hãa, a ra a ko nxàea tseegukagu Nqarim dim Cóám ga Me e sa," tam méé.

Tc'ää di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu

³⁵ Xùrikom cárm kam kò Johane gaicara gam di tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara cgoa téé-tëe. ³⁶ Eëm ko *Johane ba* Jeso ba bóò Me ko qõò kam kò máá: "Ghùu-coam Nqarim di ba bóò!" témé.

³⁷ Eë tsara ko xgaa-xgaase-kg'ao tsara ncëe sa kóm, ka tsara kò Jeso ba xùri. ³⁸ Me Jeso ba kabise a ntcëe a bóò tsara a, tsara ko xùri Me, Me tèè tsara a, a máá: "Dúú sa tsao ko qaa?" témé. Tsara xõa Me a máá: "Nda Tsi x'ääa, Rabiè?" témé. (Ncëem kg'ui ba ko 'Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè' témé, kg'uam kò kabìe ne). ³⁹ Me birí tsara a, a máá: "Hàà naka tsaóa bóò," témé. Ka tsara ko qõò cgoa Me a síí ãem kò x'ääa hãa qgáian bóò, a tsara a wèém cárm ãe ba Gam cgoa dxãa. 4 di x'aè e kò ii dqòà di i.

⁴⁰ Eë tsara khòè tsara ncëe kò Johane ba kóm a *Jeso ba* xùri tsara ka c'ëe ba kò Anterea me e, Simonem Peterem ka qõese ba. ⁴¹ Tc'ää dis gúùs Anteream kò kúrús kam kò káikhoem Simone ba qaa, a birí me a máá: "Mesia ba tsam hòòà," témé (ncëem kg'ui ba ko 'Kreste ba' témé, kg'uam kò kabìe ne). ⁴² Kam kò *Anterea ba qõesem* Simone ba Jesom koe óága, Me Jeso ba bóò me a máá: "Simone tsi Johanem di tsi cóá tsi i, igaba tsi gha ncëeska Kefase ta ma tciiè," témé (ncëes cg'òè sa Petere si i *Gerika dis kg'uis ka* a ko 'Nxõá sa' nxàe).

⁴³ Xùrikom cárm kam kò Jeso ba Galilea koe qõò sa biríse. A ba a kò Filipim cgoa xg'ae, a birí me a máá: "Xùri Te," témé. ⁴⁴ Filipi ba kò Betesaida koe guua, Anterea ba hëé naka Petere ba hëéthëé tsara guua hãam x'áé ba. ⁴⁵ Filipi ba ko Nataniele ba sao-xg'ae a birí a máá: "Gaam Khóèm ãe xu kò ko Moshe ba hëé naka porofiti xu hëéthëé Gam ka góáa hãa ba tsam hòòà hãa! Jesom Nasareta di ba, Josefam ka Cóáse ba," témé.

⁴⁶ Me Nataniele ba tèè me a máá: "Nasareta koe i ga qãè gúúan guu a tcg'oa?" témé, kam kò Filipi xõa me a máá: "Hàà naka tsam síí tsi bóò," témé.

⁴⁷ Eëm ko Jeso ba Nataniele ba bóò me ko hàà kam kò gam ka nxàe a máá: "Iseraelem tc'áro-tc'aro ga a ncëe e, cúí tshùù-ntcõa ga úú tama ba," témé.

⁴⁸ Me Nataniele ba birí Me a máá: "Nta Tsi ma q'ãa tea hãa?" témé. Me Jeso ba xõa me a máá: "Qanega tsi kò faia dis hiis dòm q'oo koe ntcõóa-ntcõe, me Filipi tcii tsi tamas cookg'ai koer kò bóò tsi," témé. ⁴⁹ Me Nataniele xõa a máá: "Rabiè, Tsáá Tsi Nqarim di Tsi Cóá Tsi i, Tsáá Tsi X'aiga Tsi i Iseraele di Tsi," témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xõa me a máá: "Ncãar birí tsi a máá: 'Faia dis hiis dòm q'oo koe tsi ntcõóa-ntcõe koer hòò tsia,' témé domka tsi ko dtcòm, igabaga tsi gha ncëe zi

gúú zi nqáea hãa zi bóò," témé. ⁵¹ A ba a máá: "Tseegukar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Nqarikg'ai xao gha bóò i xgobekg'amsea hãa, i ko Nqarim di moengelean Khóèm dim Cóám koe q'ábà xõa," témé.

Jeso ba ko khòè ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa (2-12)

Jeso ba ko séèkuan dis kõès koe tshàan kabì i gõéan kúrú

2 Nqoana dim cárm kas kò séèkuan dis kõè sa Kana *dim x'áém* koe kúrúse, ncëe kò Galilea koe hàna ba. Si kò Jesom ka xõò sa gaa koe hàna. ² Me kò Jeso ba hëé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëéthëé gaas kõès séèkuan di sa tciiá mááèa. ³ Eë i ko gõéan tcào kas kò Jesom ka xõò sa birí Me a máá: "Gõéan ne úú tama," témé.

⁴ Me Jeso ba birí si a máá: "Khòè seè, kháé méér dùú sa kúrú? Tirim x'aè ba qanega hàà ta ga hãa ka," témé.

⁵ Si Jesom ka xõò sa tséé-kg'ao xu birí a máá: "Eëm ko birí xao os gúùs wèé sa méé xao kúrú," témé.

⁶ Gaa koe xu kò nxõán cgoa kúrúèa xu káná xu 6 xu tshàan di xu téé-tëe, a xu a kò gaa koe tòóèa hãa Juta ne dis cau si i kò ii khama, xg'aàse di tshàan tòóa mááse sa. Me kò wèém káná ba 100 litara khama noo tshàan úúa. ⁷ Me Jeso ba birí xu a máá: "Káná xu tshàan cgoa cg'oè-cg'oe," témé. Xu cg'oè-cg'oe xu, xu cg'oè a síí kg'árna xu koe téé. ⁸ Me birí xu a máá: "Ncëeska xao xõbe naka xaoa kõès dim tc'ää-cookg'aim koe úú," témé. Xu xõbe e a xu a síí máà me e.

⁹ Eëm ko kõès dim tc'ää-cookg'ai ba tshàan ncëe gõéan koe kabìèa xám, ncëem kò nda i guua hãa sa c'úúa a, (igaba xu kò tséé-kg'ao xu ncëe kò tshàan xàia hãa xu q'ana hãa nda i guua sa), kam kò séé-kg'ao ba tcii, ¹⁰ a birí me a máá: "Wèé ne khòè ne ko kuri kãre gõéan kg'aia tcg'òò a khòè ne máà. Eë ne ko khòè ne kg'áà xg'ara, ne i ko nxãaska nxãwa ãe kãre taman tcg'òòè. Igaba tsi tsáá kãre gõéan ncëem x'aè ba tòóa máána hãa," témé.

¹¹ Ncëe sa kò kg'aikas x'áis ga si i, Jesom ko Kana *dim x'áém* koe kúrú sa, ncëe Galilea di ba. Gam di x'áà nem kò x'ái, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe dtcòm.

¹² Ncëe zi gúú zi qãá q'oo koem kò *Jeso ba* Kapere-naume koe síí, Gabá hëé naka xõò sa hëé, naka qõese ga xu hëé, naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëéthëé e, ne kò gaa koe cg'orò cáman hãa.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Si kò Paseka dis kõès Juta ne di sa cúú si i, Me kò Jeso ba Jerusalema koe qõò. ¹⁴ Eëm ko tempelem koe tcãa kam kò khòè ne bóò ne ko ghòèan hëé, naka ghùuan hëé naka tcíbían hëéthëé x'amágu, ne c'ëe ne

tafolean koe ntcōóa-ntcōe a ko tǎá nqōó di marian xg'árna q'aa. ¹⁵ Me kò dqùian cgoa tsám ba kúrú, a ba a wèéa ne ga tempelem koe xhàigu, ghùuan ga hěé naka ghòèan ga hěéthěé cgoa, a ba a ghànèa qáú marian ko xg'árna q'aa ne di ntcōó-q'ooa ne, a ba a gane di qano marian tsaj-tsajia q'aa. ¹⁶ A ba a èe kò tcíbían x'ámágu ne birí a máá: "Eě zi gúú zi tu ncēe koe tcg'óó. Abom dim nquu ba tu tǎá x'ámágu-nquu ba kúrú guu!" témé. ¹⁷ Ka xu ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tc'ēe-tc'ēese èe ko góáèa hǎa sa, ncēe kò máá: "Tsarim nquum di ncóóa ne ko cg'ōo te," témé sa. ¹⁸ Xu kò Juta xu xға Me a máá: "Ndakas x'ái sa Tsi gha x'ái ta a, ncēe zi gúú zi di qarian Tsi úúa hǎa di sa?" témé.

¹⁹ Me Jeso ba xға xu a máá: "Ncēem tempele ba tu kōbè, nakar nqoana cáman q'oo koe tshàoa ghùì me," témé.

²⁰ Ka xu kò Juta xu máá: "Tempelem ncēe kò 46 kuri-an sèe a tshàòè ba Tsi gha Tsáá nqoana cáman q'oo koe ghùì dèe?" témé. ²¹ Igabam kò Jeso ba tc'áróa ba dim tempele ba nxàe. ²² Eēm ko x'ooan koe ghùìèa xg'ara ka xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu èem xg'ao mééa hǎa sa tc'ēe-tc'ēese. A xu a *Nqarim di zi Tcgǎya* zi hěé naka Jesom kò kg'uiua hǎa kg'uiuan hěéthěé dtcòm.

Jeso ba khóèm ko qaa sa q'ana hǎa

²³ Eēm ko Jeso ba Jerusalema koe hànà, Paseka dis kōès dim x'aèem ka, ka ne kò kái ne khóè ne x'ái zi èem kò kúrú zi bóò, a ne a Gam dim cg'ōèm koe dtcòm. ²⁴ Igabam ko Jeso ba tǎá tcom ne, wèè ne khóè nem q'ana hǎa khama. ²⁵ Gataga i kò Gam koe qaase tama, c'èem khóèm gha c'èe khóèan ka nxàea tseegukagu sa. Gabá kò Gam ka q'ana hǎa khóèm koe hànà sa khama.

Jeso ba ko Nikodemase ba xгаа-xгаа

3 Me kò c'èem khóèm Farasai xu dim Nikodemase ta ko ma tciiè ba hànà, Juta ne dim tc'ǎà-cookg'ai ba. ² Jesom koem kò ntcúú ka hànà, a hànà birí Me a máá: "Rabiè, Nqarim koe guua Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tsi i sa ta q'ana hǎa; cúí khóè ga Tsáá ko kúrú zi x'ái zi kúrú hǎa tite, Nqarim kò gaan cgoa hǎa tama ne khama," témé.

³ Me Jeso ba xға me a máá: "Tseegukar ko tseeguan birí tsi, a ko máá: Khóèm kò kǎbase ábàè tama nem cuiskaga Nqarim di x'aian bóò hǎa tite," témé.

⁴ Me Nikodemase ba birí Me a máá: "Khóè ba ga kháé ntama ma gǎeseam hǎa koe ábàè? Xòòs di ncàan koe ba ko kháé gaicara tcǎà, a nxǎwa ábàè?" témé.

⁵ Me Jeso ba xға me a máá: "Tseegukar ko tseeguan birí tsi, a ko máá: Khóèm kò tshàn hěé naka Tc'èe ba hěéthěé ka ábàè tama, nem cuiskaga Nqarim di x'aian koe tcana hǎa tite. ⁶ Eě cgàam ka ábàè sa cgàa si i, si èe Tc'èem ka ábàè sa Tc'èe si i. ⁷ Tǎá méé tsi birí tsir kòò a ko máá: 'Kǎbase méé tu ábàè,' témé ne are guu. ⁸ Tc'ǎá ba ko gam ko tc'èe xòè za tc'ǎá, tsi ko gam di

ts'oo-q'ooan kóm, igaba tsi cuiskaga èem guua hǎa kana èem ko qōò qgáian q'ǎa tite. Me wèem khóèm èe Tc'èem ka ábàè ba gatà ii," témé.

⁹ Me Nikodemase ba xға Me a máá: "Ntama zi gha ma ncēe zi gúú zi kúrúse?" témé.

¹⁰ Me Jeso ba xға me a máá: "Tsáá tsia Iseraele di tsi xгаа-xгаа-kg'ao tsi i, igaba tsia ncēe zi gúú zi ka q'ǎa tama? ¹¹ Tseegukar ko tseeguan birí tsi, a ko máá: Sita q'ana hǎa zi gúú zi ka ta ko kg'ui, a ta a ko èe ta bóò hǎa zi ka nxàea tseegukagu, igaba tu gatu èe ta ko gaas ka nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ¹² Nqóóm di zi gúú zi kar ko kg'ui cgoa tu u igaba tu dtcòm tama, ka tua gha ntama ma dtcòm, ncēe nqarikg'ai di zi gúú zi kar kòò kg'ui cgoa tu u ne? ¹³ Cúí khóè ga qanega nqarikg'ai koe qad ta ga hǎa, èe nqarikg'ai koe guu a xoana hǎam oose, Khóèm dim Cóa ba, ncēe nqarikg'ai koe hǎa ba.

¹⁴ "Eēm kò ma Moshe tchàa-xgóós koe cg'ao ba ma ghùì khamaga ma méem Khóèm dim Cóa ba ma ghùìè, ¹⁵ nakam gha nxǎasega wèem *khóèm* èe ko Gam koe dtcòm ba chòò tamas kg'ōè sa úú. ¹⁶ Nqari ba nqōó ba ncēeta noose ncàma hǎa domkam kò Gam dim Cóm cúise ábàè hǎa ba tcg'òóa hǎa khama, nxǎasegam gha díim wèem èe ko Gam koe dtcòm ba tǎá kaàkaguè, igabam gha chòò tamas kg'ōè sa úú ka. ¹⁷ Nqari ba kò Gam dim Cóm gha hànà nqōó ba xǎara ka tsééa óa Me tama, igabam kò hànà gha nqōó ba kgoara ka tsééa óa Mea hǎa. ¹⁸ Eě ko Gam koe dtcòm ba xǎaraè tite, igaba gaam èe Gam koe dtcòm tama ba nxǎakamaga xǎaraèa hǎa, Nqarim dim Cóm, ncēe cúise ábàè hǎam koem kò tǎá dtcòm khama. ¹⁹ Ncēea xǎarakus *ko ma tséé* ga a: X'áà ba kò nqóómkg'ai koe hànàraa, igabaga i kò khóèan ntcúúan ncàma hǎa x'áàn ka, gaan di zi tséé zia kò cg'ǎè zi i domka. ²⁰ Wèem khóèm èe ko cg'ǎèan kúrú ba x'áàn hòrea, a x'áàn koe hànà tite khama, nxǎasega i gha gam di *cg'ǎè* tsééan tǎá x'áise ka. ²¹ Igaba díim wèem èe ko tseeguan kúrú ba ko x'áàn koe hànà, nxǎasega i gha gam di tsééan qǎèse bóòse ka, Nqarim ko ma tc'èe khamam ma kúrú hǎa sa," tam méé.

Jeso ba hěé naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hěéthěé e

²² Ncēe zi gúú zi qǎá q'oo koe xu kò Jeso ba hěé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hěéthěé xu Jutea dim nqóóm koe qōò. Gaa koem kò síí gaxu cgoa ão, a ba a *khóè ne* tcguù-tcguu. ²³ Me kò thée Johane ba Ainone koe *khóè ne* tcguù-tcguu, ncēe kò Salime dim x'áém ka cúise hǎam x'áé ba, gaa koe i kò tshàn kái i khama, ne kòò khóè ne gaa koe qōò tcguù-tcguuè. ²⁴ Johane ba kò qanega qǎé-nquus koe tcǎàè ta ga hǎa khama.

²⁵ Xu kò Johanem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu c'èem Jutam cgoa q'ano-q'anocean dis ntcoeku sa ghùì. ²⁶ Ka xu kò Johanem koe síí, a birí me a máá: "Xгаа-xгаа-kg'ao tseè, èe kò tsáá cgoa Jorotane ka ncíí za hànà Khóè ba, èe tsi kò Gam ka nxàea tseegukagua hǎa ba ko ncēeska *khóè ne* tcguù-tcguu, i ko wèè khóèan Gam koe síí," témé.

²⁷ Me Johane ba xɔa xu a máá: “Khòè ba cuiskaga cúí gúú ga q'òòà hãa tite, nqarikg'ai koem kò guu naka mààè e tama ne. ²⁸ Gaxao igaba xao ga tíí ka nxàea tseegukagu ãer kòò máá: ‘Tíí ra Krester tama ra a, igaba ra Gam ko hààs cookg'ai koe tsééa tcg'òòèa hãa,’ témé ka. ²⁹ Eè sèè-kg'aos cgoa hàna ba sèè-kg'ao me e, me sèè-kg'aom dim tcàrà̀m ãe tée a ko komsana me ba ko kaisase sèè-kg'aom dim dò̀m ba qãè-tcaoa máá. Gaa domka i ncéeska tiri qãè-tcaoan cg'oèa hãa. ³⁰ Gam di cgáéan méé i kaisase càuse, naka i tiri cg'áré-cg'árésean kaisase nqãaka síí,” tam méé. ³¹ Eè tc'amaka guua ba wèè ne ka tc'amaka hàna. Eè nqòòmkg'ai koe guua ba nqòòmkg'ai di me e a ko nqòòmkg'ai di zi gúú zi ka kg'ui. Eè nqarikg'ai koe guua hãa ba wèè ne tc'amkg'ai koe hàna. ³² Eëm bóòà hãa, a kóma hãa gúua nem ko nxàea tseegukagu, igaba i cúí khòè ga Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ³³ Khòè ãe ko Gam ko nxàea tseegukagu sa dtcòm ba ko Nqari ba tseegu di Me e sa nxàea tcg'òò. ³⁴ Eëm Nqari ba tsééa tcg'òòà hãa ba ko Nqarim di kg'uian kg'ui khama, tc'ãò-tc'ãò sa nqáéa hãasem ko Nqari ba Tc'èe ba màà Me khama. ³⁵ Xòò ba Gam dim Cóa ba ncàma hãa, a wèè zi gúú zi Gam tshàu q'oo koe tcana hãa. ³⁶ Dìim wèém ãe ko Cóm koe dtcòm ba chòò tamasa kg'òè sa úúa hãa, igaba ãe ko Cóa ba xgui ba cuiskaga kg'òèan hòò tite, i gha Nqarim di xgòàn gaam koe hãa.

Jeso ba ko Samaria dis khòès cgoa kg'ui

4 Jeso ba kò kái xgaa-xgaase-kg'aoan kúru, a ba a Johane ba nqáéa hãase kái ne khòè ne tcguù-tcguu. Xu kò Farasai xu ncèe sa kóm. (Igabam ko Jeso ba tcguù-tcguu tama, xu kòò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko tcguù-tcguu.) Eëm ko Jeso ba ãe kò nxàèè sa kóm, kam kò Jutea koe guu a ba a gaicara Galilea koe kãbise kg'oana. ⁴ Samaria dim nqòòm koe méém tcana tcg'oas gúú si i kò ii. ⁵ Me Samaria koe hànam x'áé-coam Sikare ta ko ma tciièm koe síí tcãà, c'èem xhàrà̀m Jakobem kò cóásem Josefa ba màà hãam koe. ⁶ Me kò Jakobem dim tsàu ba gaa koe hãa. Me kò Jeso ba qáòs qòòs koem guua hãa khama xhòea hãa, khamam kò gaam tsà̀um qàe koe síí ntcòòà-ntcòè, koaba nqáè e kò ii. ⁷ Si ko Samaria dis khòè sa gaa koe hàà, tshàa nes gha hàà xài ka, Me Jeso ba birí si a máá: “Tshàan au Ter kg'áà,” témé. ⁸ (Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu x'áém koe tcana hãa, síí xu gha tc'òoan x'ámá ka.) ⁹ Si Samaria dis khòè sa birí Me a máá: “Tsáá Tsi Juta Tsi i, ra tíí Samaria dir khòè ra a. Ka Tsia ga nxãaska ntama ma tshàan dtcàrà te?” témé. Juta ne hèè naka Samaria ne hèéthèéa ko xg'ae qgáia kàà a khama. ¹⁰ Me Jeso ba xɔa si a máá: “Nqarim dis mààku sa si kò q'ana hãa ne, a Dìim ko dtcàrà si sa q'ana hãa, ne si ga ko sáá dtcàrà Mea hãa, Me ga kò kg'òèan di tshàan màà sia hãa,” témé. ¹¹ Si khòè sa birí Me a máá: “X'aigaè, xài cgoa Tsi ga gàba Tsi úú tama, me tsàu ba nqúú q'ane me e. Ka Tsia ko nxãaska gaa kg'òèan di tshàan nda hòò? ¹² A Tsáá Tsia gatá ka xòòm Jakobem

ka kaia hãa, ncèe kò tsàu ba màà ta ba, i kò gabá hèé, naka gam ka cóáse ga xu hèé, naka gam di kg'oo-coan hèéthèé gam koe kg'áà ba?” témé.

¹³ Me Jeso ba xɔa si a máá: “Wèém khòèem ncèe tshàan ko kg'áà ba gha gaicara cárm. ¹⁴ Igaba dìim wèém ãe gha tshàan ãer gha màà me kg'áà ba gaicara chòò tamasa cáma hãa tite. Igaba wèém ãer gha ko ncèe tshàan mààm koe i gha chòò tamasa kg'òès di tshàan di tsgòrèan kúrúse,” tam méé. ¹⁵ Si khòè sa birí Me a máá: “X'aigaè, ncèe tshàan màà te, nakar gha nxãasega táá gaicara cárm guu, naka ra nxãasega ncèe koe hàà xàian ka táá ncèeta noom dàò ba qòò guu,” témé.

¹⁶ Me Jeso ba birí si a máá: “Qòò naka sia síí sarim khòè ba tcii na kãbise na hàà,” témé. ¹⁷ Si khòè sa xɔa Me a máá: “Khòè bar úú tama,” témé.

Me Jeso ba birí si a máá: “Tseegu si ko, ãe si ko máá, khòè ba si úú tama, témé ka. ¹⁸ 5 xu khòè xu si kò úúa hãa, igaba si ncéeska úúam khòè ba sarim tama me e. Eè si ko nxàe gúua nea tseegu u,” témé. ¹⁹ Si khòè sa birí Me a máá: “X'aigaè, Tsáá Tsia porofiti Tsi i sar ko bóò. ²⁰ Gatá ka xòò ga xua kòò ncèem xàbim koe còrè, igaba tu ko gatu máá, Jerusalema ba gaam qgáim gaa koe méé ta còrèem ga me e, témé,” tas méé.

²¹ Me Jeso ba birí si a máá: “Khòè seè, dtcòm ãer ko méés gúú sa: X'aè ba ko hàà ncèem xàbim koe kana Jerusalema koe ga igaba tu Abo ba còrèa hãa tite ba ke. ²² Gatu Samaria tua kò c'úúà tu hãa gúuan còrè, ta ko sita Juta ta q'ana ta hãa sa còrè, kgoarasea nea Juta ne koe guua hãa khama. ²³ Igabam ko x'aè ba hàà, a nxãakamaga hààraa, ncèe tseeguan di dqòm-kg'aoan gha Tc'èem koe hèé naka tseeguan koe hèéthèé Abo ba dqòm ba. Abo ba ko gatá ii ne dqòm-kg'ao ne qaa khama. ²⁴ Nqari ba Tc'èe Me e, ke méé ne Gam di ne dqòm-kg'ao ne Tc'èe ba hèé naka tseeguan koe hèéthèé dqòm Me,” tam méé. ²⁵ Si khòè sa birí Me a máá: “Mesiam Krete ta ko ma tciiè ba ko hàà sar q'ana hãa. Eëm ko hàà nem gha hàà wèè zi gúú zi ka birí ta a,” témé.

²⁶ Me Jeso ba xɔa si a máá: “Tíí ncèe ko sáá cgoa kg'ui Ra gar ga Ra a,” témé.

²⁷ Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kãbise. Eè xu ko hàà ka xu kò sao-xg'ae Me Me hãa a ko khòès cgoa kg'ui xu are. Igaba i ko táá cúia xu ga tée a máá: “Dúú sa Tsi ko qaa?” kana “Dúús domka Tsia ko gas cgoa kg'ui?” témé.

²⁸ Kas ko gas dim gàbam xài cgoa di ba guu, a sa a x'áé-dxoom koe kãbise a síí khòè ne birí a máá: ²⁹ “Hàà naka síí wèè zi gúú zi ãer kúrúá hãa zi ka birí tea hãam Khòè ba bóò. A Gaam Krestem ga ba ga ii?” témé. ³⁰ Ne x'áé-dxoom koe guu a ne a Gam koe síí.

³¹ Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam cgoa kg'ui a máá: “Xgaa-xgaa-kg'aoè, tc'òó,” témé. ³² Me birí xu a máá: “Tc'òó Ra gha tc'òò ner Tíí úúa hãa, gaxao ka c'úúèa hãa a,” témé. ³³ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xóe a biríku a máá: “Ncãa i gáé c'èe khòèan tc'òoan óága máá Me?” témé.

³⁴ Me Jeso ba birí xu a máá: “Tiri tc’ōoa nea Gaam ãe tsée Tea hãam ko tc’ëe sa kúru si i, naka Gam dis tsée sa xg’ara-xg’ara sa hëéthëe e. ³⁵ Ncëeta tu gáe gatu méé tama: ‘4 nxoea nea qaúa hãa, me ko nxãwa x’aem tc’ōoan méé i khõáe di ba hàà,’ témé tama? Bòò, birí xao or ko, ghùì-kg’ai xao naka bóò xhàràn ma x’ãéa hãa, a i a khõáe i gha sa tééa máána hãa. ³⁶ Eë ko tc’ōoan khõá ba ko surutaè, a ba a ko chõò tamas kg’õès di tc’áróan sãà-xg’ae, tsara gha nxãasega ãe ko xhàrà ba hëe naka ãe kò khõá ba hëéthëe tsara xg’ae a qãè-tcao. ³⁷ Ncëem kg’ui ba tseegu me e khama, ncëe ko máá: ‘C’ëe ba ko xhàrà, me ko c’ëe ba khõá!’ témé ba. ³⁸ Tsée xaoa Ra hãa, sí xao gha ãe xao tsée tama koe khõá ka. C’ëe nea gaa koe tsééa hãa, xao ko gaxao gane di tsééan koe tçuù,” tam méé.

³⁹ Ne kò kái ne Samaria ne ãem x’áé-dxoom di ne Gam koe dtcòm, kg’uim khòès kò nxàea tseegukagua hãam domka, ncëe kòò máá: “Wèé zi gúú zi ãer kúrua hãa zi kam birí tea hãa,” témé ba. ⁴⁰ Eë ne ko Samaria ne Gam koe hàà, ka ne kò dtcàrà Me gane cgoam gha hãa sa, Me cárn cárn hãa cgoa ne.

⁴¹ Ne kò Gam di kg’uian domka kaisase kái ne dtcòm. ⁴² A ne a khòè sa birí a máá: “Ncëeska ta ãe si nxàea hãa gúúan domka cúí dtcòm tama, igaba ta ncãa kórna mááse Me, a ta a ncëem khòè ba nqõóm ðim Kgoara-kg’ao Me e sa ncëeska q’ana hãa,” ta ne méé.

⁴³ Eë tsara cárn tsara qãá q’oo koem kò gaa koe tcg’oa a Galilea koe qõò. ⁴⁴ (Jeso ba kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa, porofiti ba gam ðim x’áém koe dtcòmme tamam khòè me e sa khama.) ⁴⁵ Eë ko Galilea koe tcãà, ka ne kò Galilea di ne khòè ne qãèse hàakagu Me. Wèé zi gúú zi ãem kò Jerusalema koe kòès ðim cárn ka kúrua hãa zi ne kò bóò hãa khama, gane igaba ne ko gaas kòès koe hààraa khama.

Jeso ba ko x’aiga-coam ðim cóá ba qãèkagu

⁴⁶ Gaiam kò Kana *dim x’áém* koe sí Galilea di i, ncëe gaa koem kò tshàn kúru i gõè ii koe. Me kò Kapere-naume koe c’ëem tc’ãà-cookg’ai ba hãa, ncëe gam ðim cóám kòò tsàa ba. ⁴⁷ Eë ko Jeso ba Jutea koe guu a Galilea koe hààraa hãa sa kóm, kam kò Gam koe sí a dtcàrà Me, hààm gha gam ðim cóá ba kg’òèkagu ka, ncëe ko x’oos qàe koe hãa ba.

⁴⁸ Me Jeso ba birí me a máá: “X’ái zi hëe naka are-are-sa zi gúú zi hëéthëe tu kò bóò tama ne tu cuiskaga dtcòm tite,” témé. ⁴⁹ Me x’aiga-coa ba birí Me a máá: “X’aigaè, cóám tirim x’óó tamas cookg’ai koe hàà,” témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xoa me a máá: “Tsarim cóá ba gha kg’òè ke qõò,” témé. Me khòè ba ãem Jeso ba birí mea kg’uian dtcòm, a ba a qõò. ⁵¹ Qanegam dàòm q’oo koe hãa a ko qõò, ka xu kò gam di xu qãà xu qãè tchòàn gam ðim cóá ba kg’òèa hãa di cgoa hàà xg’ae cgoa me. ⁵² Me dùútsa x’aem kam kò cóá ba qãè sa tèè xu, xu birí me a máá: “Ncëe ncãa nqáém cárn ka i ncãa tcíian guu me, koaba di x’aè ka,” témé. ⁵³ Me kò cóám ka xõò ba nxãaska q’ana hãa gaam x’aem ãem ka gam kò Jeso ba birí mea hãa a máá: “Tsarim cóá ba gha

kg’òè,” témé sa. Ka ne kò gabá hëe naka gam ðim nqu-um di ne wèé ne hëéthëe dtcòm.

⁵⁴ Ncëe kò cárn dis x’áís ga si i, Jesom kò Jutea koe guu a Galilea koe hàà kam kò kúrua hãa sa.

Jeso ba ko khòè ba tèbem koe qãèkagu

5 Ncëe zi gúú zi qãá q’oo koem kò Jeso ba Jerusalema koe qõò, c’ëes kòès Jutea ne di sa kò gaa koe hàna khama. ² Nxãaskas kò Jerusalema koe heke-kg’ám sa hàna, ncëe kò ‘Ghùuan dis Heke-kg’ám sa’ ta ma tciiè sa. Me kò ncëes heke-kg’áms qàe koe tèbe ba hãa, Hebera dis kg’uis ka ko ‘Betesata’ ta ma tciiè ba, 5 zi xàò-xao zi kò úúa hãa ba. ³ Gaa zi xàò-xao zi koe ne kò kái ne khòè ne tsàako ne hãa, káa tcgái ne hëe naka qõò tama ne hëe naka nqpara ne hëéthëe e.

⁴ ¹⁵ Nxãaskam kò c’ëem khòè ba gaa koe hàna, 38 kuri-an kòò úú a kò tsàa ba. ⁶ Eë ko Jeso ba bóò me, me gaa koe xóe-xòe, kam kò ncísem tsàara hãa sa bóò q’ãa, a tèè me a máá: “A qãè kg’oana tsia?” témé. ⁷ Me ãem tcii-khoe ba xoa me a máá: “X’aigaè, cúí khòè gar úú tama ãem kòò tshàa ba kòbi-kòbise ne gha gaam koe tcãà te e. Eë kò tcãà kg’oana ne i ko c’ëe khòèan tíí ka tc’ãà a tcãà,” tam méé.

⁸ Me Jeso ba birí me a máá: “Tëe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia qõò,” témé. ⁹ Me gaam khòè ba kúúga qãè. A ba a gam ðim tcoà ba sèè, a qõò.

Eë cárn ba kò Sabata ðim cárn me e. ¹⁰ Ka xu kò Jutea xu ãe ko qãèkaguèam khòè ba birí a máá: “Sabata ðim cárn me e khama tsi tsarim tcoà ba tsi ga sèè sa kgoara mááè tama,” témé. ¹¹ Me xoa xu a máá: “Khòèm ãe qãèkagu tea ba ncãa birí te a máá: ‘Tsarim tcoà ba sèè naka tsia qõò,’ témé,” tam méé. ¹² Ka xu kò tèè me a máá: “Díí ba ãem khòè ba ncëe ko máá, tcoà ba méé tsi sèè naka qõò, témé ba?” ta xu méé. ¹³ Igabam kò ãe qãèkaguèam khòè ba c’úúa hãa díí Me e kò ii sa, Jeso ba kò qõò hãa, ne kò gataga gaam qgáim koe kò hãa ne khòè ne kái ne e thëe khama.

¹⁴ Eë zi gúú zi qãá q’oo koem kò Jeso ba tempelem koe sao-xg’ae me, a birí me a máá: “Bòò, ncëeska tsi qãè tsi i. Táá méé tsi gaicara chibian kúru guu, nxãasega i gha kaisase cg’ãè gúúan táá kúrúse cgae tsi ka,” témé. ¹⁵ Me gaam khòè ba tcg’oa, a sí Jutea xu birí, Jeso Me e kò ii, ncëe kò qãèkagu mea hãa ba sa.

¹⁶ Ka xu kò gaas kaga Jutea xu *tshoa-tshoa* a Jeso ba xgàra, Sabata ðim cárn kam kò ncëe zi tsée zi kúrua hãa khama. ¹⁷ Me Jeso ba birí ne a máá: “Tirim Abo ba ko wèé x’aè ka tsée, ncëeskaga igaba, Ra ko Tíí igaba thëe tsée,” témé.

¹⁸ Gaa domkaga ne kò Jutea ne cg’òo Me ne gham dàò ba kaisase tcg’ai-tcaoa hãase qaa, Sabata ðim cárn di x’áèan cúím kò khõá tama, igabam kò thëe máá, Nqari ba Gam ka Xòòm tc’áró-tc’aro Me e, ta mééa, a kòò Nqarim cgoa tc’ãò-tc’ãose.

† C’ëe zi tcgáya zi Gerika di zi ncëe xùri ko kg’uian úúa: “a ne a ko tshàn di kòbi-kòbisean qãà. ⁴ * Moengele ba ko kuri c’ëe x’aè ka gaam tshàm koe xõa, a tshàn kòbi-kòbi khama. Me ãe tc’ãà a tshàm koe hààraam khòè ba tcãà a wèès tcíis ãem ga úúa hãas koe qãèkaguè, ãe i ko tshàn kòbi-kòbiè ka.”

Jesom di qaria ne

¹⁹ Me Jeso ba xɔa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Cuiskagam Cóa ba c'ée gúù cúí ga kúrú hãa tite, igabam gha ãem ko Xõd ba bód Me ko kúrú cúí sa kúrú. Wèés ãem ko Xõd ba kúrú sam ko Cóa ba gataga thée kúrú khama. ²⁰ Xõd ba Cóa ba ncàma hãa, a ko wèé zi ãem ko kúrú zi x'ái Me. A ba a gha ncée zi tsée zi ka kaia hãa zi tsée zi x'ái Me, nxãasega tu gha are ka. ²¹ Eẽm ko Xõd ba ãe x'óóa hãa ne ghùì a kg'òèkagu khamagam gha ma Cóa ba ãem ncàma hãa ne kg'òèkagu. ²² Abo ba cúí khòè ga xgàra tama, igabam Cóa se ba wèé qarian xgàran di máana hãa, ²³ nxãasega ne gha wèéa ne ga Cóa ba tcom ka, ãe ne ma Xõd ba tcoma hãa khamaga ma. Eẽ Cóa ba tcom tama nea Xõd ãe tsée Mea hãa ba tcom tama.

²⁴ “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Eẽ ko Tiri kg'uiian komsana, a ko Gaam ãe tsée Tea hãam koe dtcòm, ba chõd tamas kg'òè sa úúa hãa, a xgàrakuan koe tcãa tite, igabam x'ooan koe tcg'oara hãa, a kg'òèan koe tcana hãa. ²⁵ Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: X'aè ba ko hàà, a nxãakamaga hààra xg'araa, ãe x'óóa hãa ne gha Nqarim dim Cóaam dim dòm ba kóm ba, ne gha gane ãe ko kóm Me ne kg'òè. ²⁶ Eẽm ma Xõd ba ma Gam ka kg'òèan úúa hãa khamagam gataga thée Cóa se ba qarian máana hãa, Gam kam gha kg'òèan úú di i. ²⁷ A ba a Cóa ba xgàram gha di qarian máana hãa, Khòèm dim Cóa Me e khama. ²⁸ Táá méé tu ncées gúùs ka arekaguè guu, x'aè ba ko hàà wèé ne ãe tc'ám zi koe hàna ne gha Gam dim dòm ba kóm ba ke, ²⁹ a ne a gha gane di zi tc'ám zi koe tcg'oa: ãe kò qãèan kúrú hãa ne gha tãe a kg'òè, ne gha ãe kò cg'ãèan kúrú hãa ne tãe a xgàraè. ³⁰ Tíí ra cúí gúú ga cúía kúrú hãa tite. Eẽr ko ma Abom koe ma kóm khamar ko ma xgàra, i Tiri xgàra-q'ooan tchàno o, Tíí ko tc'ée sar qaa tama, igabar ko ãe tsée Tea hãam ko tc'ée sa kúrú khama.

Jesom ka nxàea tseegukagua ne

³¹ “Tíí kar kò nxàea tseegukagua mááse nes Tiris nxàea tseegukagu sa cuiskaga tseegu di sa ii tite. ³² C'ée ba hàna ãe ko Tíí ka nxàea tseegukagu ba, Ra q'ana hãa ãem gha ko Tíí ka nxàea tseegukagus kg'ui sa tseegu di si i sa. ³³ Johanem koe tu kò khòèan tsééa úú, me kò síí tseeguan nxàea tseegukagu. ³⁴ Khòèan di nxàea tseegukagua ner ko dtcòm tama si i, igabar ko ncée zi gúú zi kg'ui, kgoaraè tu gha ka. ³⁵ Johane ba kò x'áa-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs karuko a ko x'áas khama ii, tu kò x'aè-coam ka tu gha gam di x'áan koe qãè-tcao sa tc'ée.

³⁶ “Nxàea tseegukagu sar úúa, ncée Johanem dis ka ga kaia hãa sa. Ncée zi tsée zim Abo ba máa Tea hãa, xg'ara-xg'ara zir gha ka, gazi ncèer ko kúrú zi ko Tíí ka nxàea tseegukagu khama, Abom tsée Tea hãa sa. ³⁷ Abom ncée tsée Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagua hãa. Tu gatu qanega dòma ba kóm ta ga hãa, kana kg'áía ba igabaga tu bód ta ga hãa. ³⁸ Gam di

kg'uiian igaba i gatu koe hãa tama, ãem tsééa hãa ba tu dtcòm tama khama. ³⁹ Nqarim di zi Tcgãya zi tu ko kaisase bód q'oo, gatu tc'éea máá, gazi koe tu gha chõd tamas kg'òè sa hòd, ta tc'éea khama. Igabaga zi ko ãe zi Tcgãya zi Tíí ka nxàea tseegukagu. ⁴⁰ Igabaga tu ko Tíí koe hàan xgui, hàà tu gha kg'òèan hòd ka.

⁴¹ “Dqomkua ner khòèan koe qaa tama. ⁴² Igabar q'ana hãa nta ii tu khòè tu u sa, Nqarim di ncàm kuan tcáóa tu q'oo koe úú tama tu. ⁴³ Abom dim cg'òèm cgoar hààraa, igaba tu kò táá sèea mááse Te. Igabaga ncèè c'èem khòèm kò gam di cg'òèan cgoa hàà ne tu ko sèea mááse me. ⁴⁴ Nta tu gha ma dtcòm, ncèè gatu ka c'èea ne koe cúíga tu kò dqomàn qaara mááse, a tu a Nqarim cúím koe guua hãa dqomàn qaa tama ne?

⁴⁵ “Igaba méé tu táá tc'èea máá, Nqarim cookg'ai koe gha Tíí chibi-chibi tu u, ta tc'èea guu. Gatu gha chibi-chibi tu um khòè ba Moshe me e, gatu di ngòdan tu gam koe tóóa hãa ba. ⁴⁶ Ncèè Moshe ba tu kò dtcòma hãa, ne tu ga kò Tíí thée dtcòm Tea hãa, Tíí kam góóa hãa khama. ⁴⁷ Igaba ncèè gam góóa hãa zi tu kò dtcòm tama, ne tua gha nxãaska Tíí ko méé zi ntama dtcòm?” tam Jeso ba méé.

Jeso ba ko 5,000 ne khòè ne tc'òókagu

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

6 Ncèè zi gúú zi qãá q'oo koem kò Jeso ba Galilea dim tshàam ka c'ée xòea ba za tchoaba, ncèè Tiberia di ta kòo ma tciè e. ² Si kò kaias xg'aes khòè ne di sa xùri Me, ãe kò tsàa ne khòè ne koem kò kúrú zi x'ái zi ne kò bód khama. ³ Me Jeso ba xàbim di c'èe xòea ba za q'ábà qad, a síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa gaa koe ntcóó. ⁴ Si kò Juta ne dis kòès Paseka di sa cúú si i.

⁵ Eẽm ko Jeso ba ghùì-kg'ai a ko kaias xg'aes khòè ne di sa bód si ko Gam koe hàà, kam kò Filipi ba birí a máá: “Nda xae gha síí pérean x'ámá, ncèè ne khòè ne gha hàà tc'òó o?” témé. ⁶ (Ncèetam ko ma kúrú bód ba domka tãe me, tc'èea ba koem kò nxãakamaga q'ana hãa dùú sam gha kúrú sa khama.)

⁷ Me Filipi ba xɔa Me a máá: “Khòèm ko 8 nxoean q'oo koe gàbakaguè maria ne cuiskaga tc'òd tite, ncèeta noo ne khòè ne tc'òókagua ne!” témé.

⁸ Me Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èem Anteream ncèè Simonem Peterem ka káimkhoe ba kg'ui a máá: ⁹ “C'èem cóa ba ncèè koe hãa, 5 xu pére xu hëè naka cam x'au tsara hëéthëè qgóóa hãa ba, ka sa ncèè sa dùú cgáé saa ncèeta noo ne khòè ne koe?” témé.

¹⁰ Me Jeso ba máá: “Khòè ne xao birí naka ne ntcóó,” témé. Káí dcãa nea kò ãem qgáim koe hãa khama. Ne kò wèé ne khòè ne ntcóó, 5,000 khama noo xu khòè xu u kò ii. ¹¹ Me Jeso ba nxãaska pére xu sèe, a ba a Nqari ba qãè-tcao máá, a khòè ne ãe koe kò ntcóóa-ntcòe ne máà xu, ne kò ãe ne ko ma tc'èe khama ma tc'òó. A ba a kò x'auan ka thée gataga hëè.

¹² Eẽ ne ko wèé ne tc'òóa xg'ara a ko xg'áa, kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: “Sáa xg'ae pére qàmàn ãe qaua hãa a, naka i gha nxãasega táá cúí gúú ga ncòie guu,” témé. ¹³ Xu kò ãe khòè ne ka kò

tc'óóa qaùè pérean ka 12 xu q'ore xu pére qàmàn di xu tc'ää, xu cg'oè, ãe xu pére xu 5 xu koe guu a.

¹⁴ Eë ne ko khòè ne x'áis ãem kò Jeso ba kúrúa hãa sa bóò, ka ne ko tshoa-tshoa a máá: "Tseegukagam Gaam porofitim ga Me e nqóòm koe ga ko hàà ba," témé. ¹⁵ Me kò Jeso ba, hàà ne ko kgãà ka sèè a x'aiga ba kúrú Me sa nxãakamaga q'ana hãa, khamam kò tcg'oaragu ne a xàbim koe qòò.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe qòò

(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Eë i ko dqòà ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshàam koe qòò, ¹⁷ a xu a síi dxòrom koe tc'ää a tshàa ba tchoaba a Kaperenaume koe qòò. Ntcùu u kò ii, Me kò Jeso ba qanega hàà cgae xu ta ga hãa.

¹⁸ Tshàa ne kò kòbi-kòbise, kaim tc'ää ba kòò tc'ää khama. ¹⁹ Eë xu ko 5 kana 6 di qád-q'ooan khama noo kilomitaran qòò, ka xu kò Jeso ba bóò Me tshàam tc'amkg'ai koe ko nàà qòò, a ko dxòrom koe cúu, ka xu kò q'ae. ²⁰ Igabam kò birí xu a máá: "Tíi Ra a. Ke xao táá q'áò guu," témé. ²¹ Ka xu kò dxòrom koem gha gaxu cgoa hãa sa qãè-tcaoa máána hãa, igabam kò dxòro ba ãe xu kòò qòòm nqóòm koe kúúga síi tc'ää, a síi gómankg'ai koe téé.

²² Xùrikom cárn kas kò khòè ne dis xg'ae ãe kò tshàam ka ncíi za hãa sa cúim dxòro ba hãa sa bóò, Me Jeso ba qanega Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa gaam koe tc'ää ta ga hãa, igaba xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu cuiaga qòò hãa sa. ²³ Nxãaska xu kò c'ãe xu dxòro xu Tiberia koe guua hãa xu, ãem kò X'aiga ba pérean qãè-tcaoa máá xg'ara si xg'ae sa ntcóó a ko tc'óò qgái qàe ka cúuse hàà. ²⁴ Eë ko khòè ne dis xg'ae sa Jesom káà ii, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu thèé káà xu u sa bóò q'ãa, ka ne kò dxòro xu koe tc'ää a ne a Kaperenaume koe qòò, a síi Jeso ba qaa.

Jeso ba kg'òèan dim Pére Me e

²⁵ Eë ne ko tshàam ka ncíi za síi sao-xg'ae Me ka ne kò tèè Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ncëe koe Tsi n-cáma hààraa?" témé.

²⁶ Me Jeso ba xqa ne a máá: "Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: X'ái zi tu bóò hãa domka tu qaa Te tama, igabaga tu pérean tc'óò a xg'ãà hãa domka a.

²⁷ Táá méé tu kaàko tc'óòan tséé-kg'am guu, igaba méé tu chòò tamasa kg'òès koe gha hãa tc'óòan tséé-kg'am, Khòèm dim Cóám gha máà tu u. Nqarim Abo ba Gam koe x'ái sa tòò hãa *Gaam dim cóám ii di sa*," tam méé.

²⁸ Ka ne ko nxãaska tèè Me a máá: "Dùú sa ta gha kúrú, a nxãasega Nqarim ko tc'ãe sa kúrú?" ta ne méé.

²⁹ Me Jeso ba xqa ne a máá: "Nqarim ko tc'ãe sa ncëe si i: Gaam ãem tsééa hãam koe tu gha dtcòm si i," témé. ³⁰ Ka ne kò nxãaska xqa Me a máá: "Dùútsa x'ái sa Tsi gha Tsáá kháé kúrú, ta nxãasega bóò a Tsáá koe dtcòm? Dùú sa Tsi gha kúrú?" ³¹ Gatá ka xòò ga nea ko tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciè pérean tc'óò*. Ncëe i ma góásea a ko máá: 'Nqarikg'ai koe guua hãa

pére nem kò máà ne ne tc'óò,' témé khamaga ma," ta ne méé.

³² Me Jeso ba birí ne a máá: "Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Moshem tama me e kò ii, ãe nqarikg'ai koe guua hãa pérean máà tu ua ba, igaba Abo Me e kò ii, ãe tseegu di pérean nqarikg'ai koe guua hãa máà tu ua ba. ³³ Nqarim di pérean ne Gaam ãe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam ga Me e khama, nqóò ba kg'òèan máána hãa ba," tam méé.

³⁴ Ne birí Me a máá: "X'aigaè, ãe pérean wèé cárn ka máà ta a," témé.

³⁵ Me Jeso ba birí ne a máá: "Tíi Ra kg'òèan dir Pére Ra a. Díim wèém ãe ko Tíi koe hàà ba cuiskaga xàbà hãa tite, me díim wèém ãe ko Tíi koe dtcòm ba cuiskaga gaicara cáma hãa tite. ³⁶ Igaba ãer ma birí tua khama: bóò Tea tu hãa igaba tu qanega dtcòm tama.

³⁷ Wèém *khòèm* ãem Abo ba máá Tea hãa ba gha Tíi koe hàà, Ra díim wèém ãe gha ko Tíi koe hàà ba tchàa koe aagua hãa tite. ³⁸ Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa, hààr gha Tíi ko tc'ãe sa kúrú ka tamase, igaba ãe tséé Tea hãam ko tc'ãe sar gha hàà kúrú ka khama.

³⁹ Ncëea Gaam ãe tséé Tea hãam ko tc'ães ga si i: *wèé ne khòè ne* ãem máà Tea hãa ne ka méém táá cúim ga ba aaguse guu, igaba méém còò dim cárn ka ghùè.

⁴⁰ Ncëea Abom ko ma tc'ãe ga a khama: Wèém ãe ko Cóá ba bóò, a ko Gam koe dtcòm ba gha chòò tamasa kg'òè sa úú. Ra gha nxãaska Tíi còò dim cárn ka x'ooan koe ghùè me," tam méé.

⁴¹ Ne kò Juta ne tshoa-tshoa a Gam ka kg'ui-kg'uisse, ncëetam kò méé a máá: "Tíi Ra nqarikg'ai koe guu a xoana hãar Pére Ra a," ta mééa hãa khama. ⁴² A ne a máá: "Ncëe ba gáé Jesom tama baa, Josefam ka Cóáse ba, ncëe xòò ba hëé naka xòò sa hëéthëé khara ta q'ana hãa ba? Ntama ba gha ncëeska máá: 'Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa,' témé?" ta ne méé.

⁴³ Me Jeso ba xqa ne a máá: "Táá tu gatu ka kg'ui-kg'uisse guu. ⁴⁴ Cúí khòè ga cuiskaga Tíi koe hàà tite, Abom ncëe tsééa óá Tea hãam kòò Tíi koe tsééa úú u ne cúí ga a, Ra gha còò dim cárn ka x'ooan koe ghùè ne. ⁴⁵ Góásea i hãa porofiti xu di zi Tcgãya zi koe, a ko máá: 'Wèéa nea gha Nqarim ka xgaa-xgaaè,' témé. Me gha díim wèém ãe ko Abom koe komsana a ko Gam koe xgaa-xgaase ba Tíi koe hàà. ⁴⁶ Cúí khòè ga Nqari ba bóò ta ga hãa, Gaam ãe Nqarim koe guua hãam Cúim oose. Gaam Cúí ba Abo ba bóò hãa.

⁴⁷ Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Gaam ãe ko dtcòm ba chòò tamasa kg'òè sa úú hãa. ⁴⁸ Tíi Ra kg'òèan dir Pére Ra a. ⁴⁹ Gatu ka tsgóose ga xua kò tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciè pérean tc'óò*, a kò x'óó. ⁵⁰ Igaba nqarikg'ai koe guua hãa Pérean ga ncëe e, ncëe khòèan ga tc'óò, a táá x'óó o. ⁵¹ Tíi Ra kg'òèan dir Pére Ra a nqarikg'ai koe guua hãa Ra. Ncëe c'ãem khòèm kòò ncëe Pérean tc'óò nem gha chòò tamasa kg'òè. I ncëe Pérean Tiri cgàa a, ncëer gha nqóòm di kg'òèan di iise tcg'òò o.

⁵² Ne kò Juta ne xgóàse kg'ui cgoaku a máá: "Ntama ba gha ncëem khòè ba cgàa ba máà ta a ta tc'óò?" ta ne méé.

⁵³ Me Jeso ba birí ne a máá: “Tseeguan kar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Khòem dim Cóám di cgàan tu kò tc'òó tama, a tu a c'áà ba kg'áà tama ne tu gatu koe kg'òèan úú tama. ⁵⁴ Diím wèém ãe gha Tiri cgàan tc'òó, a Tiri c'áàan kg'áà ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa, Ra gha còò dim cáám ka x'ooan koe ghùí me. ⁵⁵ Tirim cgàa baa tseegu dim tc'òó me e, i Tiri c'áàan tseegu di kg'áà gúú u khama. ⁵⁶ Diím wèém ãe ko Tiri cgàan tc'òó a ko Tiri c'áàan kg'áà ba gha Tíí koe hãa, Ra gha Tíí gam koe hãa. ⁵⁷ Eëm ma kg'òèa hãam Abo ba ma tsééa óá Tea hãa, Ra Abom domka kg'òèa hãa, khamagam gha ma ãe ko Tíía tc'òó Te ba Tíí domka kg'òè. ⁵⁸ Ncèea nqarikg'ai koe guu a xoana hãa Péréan ga a. Gatu ka tsgòose ga xua Mana *ta ko ma tciìè péréan* tc'òó, a x'óóa hãa, igabagam gha ãe gha ncèe Péréan tc'òó ba chòò tamase kg'òè,” tam méé. ⁵⁹ Ncèe zi gúú zim kò ãem kò Kaperenaume dim còrè-nquum koe hãa a ko xгаа-xгаа ka kg'ui.

Chòò tamas kg'òès di kg'uia ne

⁶⁰ Kái xu xгаа-xгаа-kg'ao xu Jesom di xu kò kórm Me, ka xu ko máá: “Ncèe kg'uia nea qórm m. Diína gha kórma q'ãa a?” témé.

⁶¹ Me kò Jeso ba Gam ka q'ana hãa, Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu kò gaan ka kg'ui-kg'uisse sa, khamam kò tèè xu a máá: “Ncèes gúú sa gáé ko tshúú-tshuu tcáo xao o? ⁶² Kháé xaoa gha nta méé, ncèè Khòem dim Cóá ba xao kòò bód Me ko ãem ko kg'aia hãa koe qaò ne? ⁶³ Tc'èe ba ko kg'òèan máàm ga Me e, me cgàa ba cúí hùí ga úú tama. Eër kò kg'ui cgoa tu u kg'uia nea kg'òèan ko máàm tc'èem koe guua hãa. ⁶⁴ Igaba ne gatu ka c'èe ne hàna ncèe dtcòm tama ne,” tam méé. (Diína dtcòm tama, i gha diín khòè ne tshàu q'oo koe tcãa Me sam kò Jeso ba tshoa-tshoases koe ga guu a q'ana hãa khama.) ⁶⁵ Me gaia kg'ui a máá: “Gaa domkar kò birí tua hãa a ko máá: Cúí khòè ga Tíí koe hàà tite, ncèè Abom kò kgoara máá a tama ne, témé,” tam méé.

⁶⁶ Eëm x'aèm koe guu ka ne kò kái ne xгаа-xгаа-kg'ao ne Gam di ne kháóka tòóa dìbise a táá xùri Me.

⁶⁷ Me Jeso ba 12 xu tèè a máá: “Gaxao igaba xaoa qòò kg'oana?” témé.

⁶⁸ Me Simone Petere ba xoa Me a máá: “X'aigaè, diín koe xae gha qòò? Tsáá Tsia chòò tama kg'òèan di kg'uiian úúa hãa ka! ⁶⁹ Dtcòm xae ko, a xae a q'ana hãa Tsáá Tsia Nqarim di Tsi i sa, ncèe Tcom-tcomsa Tsi,” tam méé.

⁷⁰ Me Jeso ba xoa a máá: “Tíí ga Ra gáé kò gaxao 12 xao nxára tcg'óóa mááse tama? Igabam gaxao ka c'èe ba dxáwa me e,” témé. ⁷¹ (Jutasem, Simonem Isekari-otem ka cóase bam kòò nxàe, Jutase ba kò xгаа-xгаа-kg'ao xu ka c'èe me e, igabam kò khòè ne tshàu q'oo koe hàà tcãa Me khama.)

Jeso ba hée naka qèese ga xu héeéthéé e

7 Eë zi gúú zi qãá q'oo koem kò Jeso ba Galilea koe qòò te, Juta ne *di xu kaia xu* kò cg'òo Me kg'oana

hãa khamam kò Jutea koem gha qòò te sa tc'èe tama.

² Me kò x'aèm Juta ne di zi xhái zi tshào dis kòès di ba cúú me e, ³ xu kò Jesom ka qèese ga xu birí Me a máá: “Ncèe koe méé Tsi tcg'oa naka Tsia Jutea koe qòò, naka ne Tsari ne xгаа-xгаа-kg'ao ne síí nxãasega kúru Tsi ko zi gúú zi bód. ⁴ Cúí khòè ga káà a gaan di zi gúú zi gha xàia hãase kúru u, q'ãaè i gha sa i ko tc'èe ne. Gaa domka méé Tsi nqòóm koe x'áise!” témé. ⁵ Xu kò Gam ka qèese ga xu igaba Gam koe dtcòm tama khama.

⁶ Me Jeso ba birí xu a máá: “Tirim x'aèm qãè ba qane-ga hàà ta ga hãa, igaba i gaxao ka wèè x'aèan ga qãèa máá xaoa hãa. ⁷ Nqòó ba cuiskaga gaxaoa hòre xao o tite, igabam Tíía hòre Tea, cg'ãè zi tséé zi ãem ko kúru zir ko nxàea tseegukagu khama. ⁸ Qòò xao kòès koe gaxao ka. Tíí kam x'aè ba qanega hàà ta ga hãa khamar síí tite ke,” témé. ⁹ Ncèetam ko méé kam kò Galilea koe qaù.

Jeso ba ko xhái zi tshào dis kòès koe xгаа-xгаа

¹⁰ Eë xu ko qèese ga xu kòès koe qòò, kam kò Gam igaba thée xgoaba a qòò, khòè ne ka hòèè tamase iga-ba xàia hãase. ¹¹ Xu kò Juta xu kòès koe qaa Me a tèè a máá: “Gaam Khòè ba nda?” témé.

¹² Eë zi xg'ae zi khòè ne di zi koe i kò Gam ka kái kg'ui-kg'uissean hãa. Ne kò c'èe ne máá: “Qãem khòè Me e,” témé, ne ko c'èe ne máá: “Eë ãe, khòè nem ko hqàkagu,” témé. ¹³ Igaba i kò cúí khòè ga kgoarasease Gam ka kg'ui tama, Juta xu ne kòò bèe khama.

¹⁴ Me kò Jeso ba kòès nqàè koe tempelem koe tcãa, a xгаа-xгаа. ¹⁵ Ka xu kò Juta xu kaisase are a xu a tèè a máá: “Ncèem khòè ba ncèe xгаа-xgaan ntama ma hòòa, ncèe qanegam xгаа-xгааè e tama ka?” témé.

¹⁶ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tiri xгаа-xгаа nea Tiri tama. Igaba i Gaam ãe tséé Tea hãam koe guua.

¹⁷ Ncèe c'èem khòem kòò *Nqarim ko* tc'èe sa kúru kg'oana hãa, nem gha bóda tcg'òó, Tiri xгаа-xgaan Nqarim koe guua hãa, kana Ra ko Tíí ka kg'ui sa.

¹⁸ Gaam ãe ko cúíaga gam ka kg'ui ba ko dqòmkuuan qaara mááse. Igaba gaam ãe tséé mea hãam di dqòmkuuan ko qaa ba tseegu di me e, i gam koe cúí cg'ãè ga káà a. ¹⁹ Moshe ba gáé x'áè-kg'áman máà tu u ta ga hãa? Gataga i ii, igaba i cúí tu ga x'áè-kg'áman ko méé sa kúru tama! Dùús domka tu ko cg'òo Te tu gha sa tc'èe?” tam ma tèè ne.

²⁰ Si xg'ae sa xoa Me a máá: “Dxáwa tc'èean Tsi úúa hãa! Dií na cg'òo Tsi kg'oana?” témé.

²¹ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Cúís tséés are-aresa sar kò kúru, tu kò wééa tu ga are. ²² Moshe ba kò x'áè-kg'áman gatu di xu cóá xu tu gha q'ãe nqãa-qgai khòò di máà tua hãa, tu ko Sabata dim cáám ka gatu di cóán q'ãe nqãa-qgai khòò (ãe x'áèa nea kò Moshem koe guu tama, a kò khòè xuku xu koe guua hãa igaba), ²³ nxãasega tu gha Moshem di x'áè-kg'áman komsana ka. Kháé nxãaska ncèè cóám kò ko Sabata dim cáám ka q'ãe nqãa-qgai khòè, Moshem di x'áè-kg'áman gha táá ntcoèe ka, ne tu ko dùús domka xgòà cgae Tea máá, ncèè Sabata dim cáám kar kò khòem dim tc'árom wèè ba qãèkagu ne? ²⁴ Táá tu tcg'áian di bód-q'ooan

cgoa bóòà tcg'òò guu, igaba méé tu bóòà tcg'òò qǎè bóòà tcg'òòan cgoa," tam méé.

Jeso ba Krestem ga baa?

²⁵ Gaa domka ne kò c'èe ne khòè ne Jerusalema di ne tshoa-tshoa a tèè a máá: "A gaam khòèm tama baa ncèe cg'òò ba ko qaaè ba?" ²⁶ Bòò tu, ncèe gam ko kgoarasease kg'ui, igaba ne cúí gúù ga Gam ka kg'ui tama. A tseeguan kaga xu tc'ǎà-cookg'ai xu ncèem khòèm Kreste Me ii sa q'ana hǎa? ²⁷ Ncèem khòèm guua hǎa qgáian ta q'ana hǎa. Igaba Krestem ko hààm x'aèm ka i gha cúí khòè ga c'ùùà hǎa guuam hǎa qgái," ta ne méé.

²⁸ Kam kò nxǎaska Jeso ba tc'amaka kg'ui, ãem tempelem koe hǎa a ko xgaa-xgaa ka a máá: "Tíí tu q'ǎa Tea hǎa, a tu a thèé ãer guua hǎa qgáian q'ana hǎa. Tíí kar óágase tama, igabam ãe tsééa óá Tea hǎa ba tseegu di Me e, ncèe tu gatu c'ùùà hǎa ba. ²⁹ Tíí ra q'ǎa Mea hǎa. Gam koe gar guua hǎa, Me tsééa óá Tea hǎa khama," témé.

³⁰ Qgóó Me kg'oana xu kò hǎa. Igaba i kò cúí khòè ga táá gaan di tshàuan tòò cgae Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama. ³¹ Igaba ne kò ães xg'aes koe kái ne khòè ne Gam koe dtcòm a ne a máá: "Krestem kò ko hàà ne ba gha hàà ncèem khòèm kúrúà hǎa zi x'ái zi nqáéa hǎa zi kúrú? *Ka ncèe ba gáé Gaam Krestem tama baa?*," ta ne ma tèèku.

³² Farasai xu kò khòè ne ko ma Gam ka ma kg'ui-kg'uise sa kóm, ka xu ko kaia xu peresiti xu hèé naka Farasai xu hèéthèé tempelem di xu kòre-kg'ao xu tsééa úú, síí xu gha qgóó Me ka.

³³ Me Jeso ba nxǎaska máá: "Gatu cgoar gha qanega xòm x'aè-coa ba hǎa, a Ra a gha Gaam ãe tséé Tea hǎam koe kǎbise. ³⁴ Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite, a tu a ãer hǎa qgái koe cuiskaga hàà tite," témé.

³⁵ Xu nxǎaska Juta xu tèèku a máá: "Ncèem khòè ba gha nda koe qòò, xae gha táá hòò Me? Gatá di ne khòè ne tsǎi-tsǎisea hǎa ne Gerika ne koe ba gha qòò, a síí Gerika ne xgaa-xgaa?" ³⁶ Dùú sa ba ko méé ncèem ko máá: 'Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite,' a ko máá: 'Hàna Ra gha hǎa qgái koe tu cuiskaga hàà tite,' témé ka?" ta xu méé.

³⁷ Còò dim cárm kòès dim kaim kam kò Jeso ba tc'amaka kg'uia ghùì a máá: "Ncèe c'èem khòèm kò cárm hǎa ne méém Tíí koe hàà naka kg'ǎà. ³⁸ Eè ko Tíí koe dtcòm ba, 'Kg'òèan di tshàan di tsgórèa ne gha ncǎà ba koe guu a ntcǎa,' ãe zi ma *Nqarim di zi Tcgǎya zi ma nxàea khama,*" tam méé. ³⁹ Eèm kòò Jeso ba ncèe gúúan nxàe kam kòò Tc'èem ka kg'ui, ãe ko Gam koe dtcòm ne gha hòò Me ka. Tc'èe ba ne ko qanega máàè tama, Jeso ba kò qanega x'áàkaguè tama khama.

⁴⁰ Gam di kg'uiian ko kómse ka ne kò c'èe ne khòè ne máá: "Tseegukagam ncèem khòè ba Porofiti Me e," témé. ⁴¹ Ne kò c'èe ne máá: "Kreste Me e," témé. Igaba ne kò c'èe ne tèè a máá: "Haò! Ntama ba gha ma Kreste ba Galilea koe guu?" ⁴² *Nqarim di zi Tcgǎya zi gáé máá: 'Dafitem dis qhàòs koem Kreste ba guua hǎa'*

témé tama, Betelehema koe, Dafitem kò x'ǎèa hǎam x'ǎé ba?" ta xu ma tèè. ⁴³ Si kò Jesom domka kaias q'aa-q'aase sa khòè ne xg'aeku koe hǎa. ⁴⁴ C'èe nea kò qgóó Me kg'oana hǎa. Igaba i kò táá cúí khòè ga gaan di tshàuan tòò cgae Me.

Juta ne di xu tc'ǎà-cookg'ai xu di dtcòm tama ne

⁴⁵ Ka xu kò tempelem di xu kòre-kg'ao xu ncèe ko tsééèa hǎa xu kaia xu peresiti xu koe hèé naka Farasai xu koe hèéthèé kǎbise. Xu nxǎa xu tèè xu a máá: "Dùús domka xaoa kò óá Me tama?" témé. ⁴⁶ Xu kòre-kg'ao xu xoa a máá: "Cúí khòè ga Gam khama kg'ui ta ga hǎa!" témé. ⁴⁷ Ka xu kò Farasai xu xoa xu a máá: "Gaxao igaba ba gáé qàe-qae xaoa hǎa?" ⁴⁸ Tc'ǎà-cookg'ai xu ka c'èe baa, kana Farasai xu ka c'èem ga ba gáé Gam koe dtcòmaa? ⁴⁹ Igaba ncèe ne khòè ne, ncèe x'ǎe-kg'ármán c'ùùà hǎa nea cgúíèa!" ta xu méé.

⁵⁰ Nikodemasem ncèe kò Jesom koe kg'aia síí ba, gaxu ka c'èe kò ii ba, nxǎa ba kò birí xu a máá: ⁵¹ "Gaxae dim x'ǎe-kg'árm ba koáé kuri khòèan xgàra, dùú sa i ko gaan koe kúrú sa kg'aia kóm tamase?" témé.

⁵² Xu xoa me a máá: "Tsáá igaba tsi gáé Galilea di tsia? *Tcgǎya zi koe* qaara tcg'òò naka bóò, porofitian Galilea koe guu tama sa," témé.

Khòès cg'áràn kúrú koe qgóòèa sa †

⁵³ [Me kò wèem khòè ba x'ǎéa ba koe kǎbise.

8 Kam ko Jeso ba Olife dim xàbim koe qòò. ² Me kò ntcùúkg'ai cgoa gaicara tempelem koe síí, i kò wèè khòèan ga síí cgae Me, Me ntcóó a xgaa-xgaa ne.

³ Xu kò x'ǎe xgaa-xgaa-kg'ao xu hèé naka Farasai xu hèéthèé khòès hǎa a ko cg'áràn kúrú koe qgóòèa sa óá. A xu a hàà khòè ne cookg'ai koe tòò si. ⁴ A xu a birí Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseé, khòès ncèe sa cg'árà nes hǎa a ko kúrú koe qgóòèa. ⁵ Igabam kò Moshe x'ǎèan máà ta a, ncèeta ii zi khòè zi méé zi nxǒán cgoa xg'áma cg'òòè di i, ka Tsi ko Tsáá nta méé?" témé. ⁶ Ncèem kg'ui ba xu kò ko kg'ui, qáé Me xu gha qgáian xu kò ko qaa khama, a xu a ko chibi-chibi Me xu gha zi dàò-kg'árm zi qaa. Kam ko Jeso ba qámse, a tshàua ba cgoa gómankg'ai koe góá.

⁷ Qanega xu hǎa a ko tèè Me kam ko tēe a birí xu a máá: "Ncèe c'èem khòèm káà chibi iim kò gaxao xg'aeku koe hǎa, ne méém tc'ǎà naka nxǒá sa sèè naka xao si," témé. ⁸ A ba a gaicara qámse a gómankg'ai koe góá.

⁹ Ncèe sa xu ko kóm ka xu kò kaia xu koe guu a tshoa-tshoa a cúímana-cúí tcg'oara qòò. Me Jesom cúim ga ba síí qaù, naka gaas khòè sa hèéthèé e, si qanega gaa koe téé-tēe. ¹⁰ Me Jeso tēe a ba a tèè si a máá: "Khòè seè, nda xua? Ncǎa i gáé cúí khòè ga táá chibi bóò si?" témé. ¹¹ Si máá: "Ncǎa i táá cúí khòè ga chibi bóò te, X'aigaè," témé. Me Jeso ba máá: "Nxǎaskar Tíí igaba cúí gúù kaga chibi bóò si tama, ke

† C'èe zi Gerika di zi tcgǎya zi ncíi zi ncèe xg'aekuan 7:53-8:11 úú tama.

qõò, naka sia ncëe koe guus ka táá gaicara chibi kúru guu," témé.]

Jeso ba nqõóm dim X'áà Me e

¹² Me Jeso ba gaicara khòè ne cgoa kg'ui a máá: "Tíí Ra nqõóm dir X'áà Ra a. Díím wèém ãe gha xùri Te ba ntcùúan q'oo koe qõò hãa tite, igabam gha kg'òèan di x'àan úúa hãa," témé.

¹³ Xu kò Farasai xu birí Me a máá: "Tsáá ka Tsi ko nxàea tseegukagu, khamas Tsáá ko Tsáá ka nxàea tseegukagu sa tchàno tama," témé.

¹⁴ Me Jeso ba xõa xu a máá: "Tíí kar kò nxàea tseegukagu igabagas tiris nxàea tseegukagu sa tchàno si i, ãer guua hãa qgáia ner q'ana hãa, a Ra a gataga ãer ko qõò qgáian q'ana hãa. Igabaga xao gaxao ãer guua hãa qgáian hãe, naka Ra ko qõò qgáian hãéthhãe c'úúa hãa khama. ¹⁵ Gaxao ko tc'aró ba xgàra, Tíí Ra cúí khòè ga xgàra tama. ¹⁶ Igaba ncèè xgàrar kò ne i xgàra-q'ooa Te tchàno o, Tíí Ra Tíí ka cúise xgàra tama khama, igaba Ra Abom ncëe tsééa óá Tea hãam cgoa hãa. ¹⁷ Gaxao di x'àèan koe i góásea hãa a ko máá: 'Càm khòèan dis nxàea tseegukagu sa cgáe si i,' témé. ¹⁸ Gaas ãe Tíí ka tseegu ii sar kò Tíía nxàea tseegukagu. Me ko gataga thëe Abom ncëe tsééa óá Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagu," tam méé.

¹⁹ Xu nxãaska tãe Me a máá: "Saò ba nda?" témé.

Me Jeso ba xõa xu a máá: "C'úú Te xao hãa, a xao a Abom ga ba c'úúa hãa, a ncèè q'ãa Tea xao kò hãa ne xao ga ko thëe Abom ga ba q'ana hãa," tam méé.

²⁰ Jeso ba kò ncëe kg'uiian tempelem q'oo koem hãase kg'ui, aban ko tòòem qgáim qàe koe. Igaba i kò táá cúí khòè ga qgóó Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama.

²¹ Me kò Jeso ba gaicara birí xu a máá: "Qõò Ra ko, xao gha qaa Te, a xao a gha gaxao di zi chibi zi q'oo koe ga x'óó. Tíí ko qõò koe xao cuiskaga síí tite," témé.

²² Xu nxãaska Juta xu tãeku a máá: "Cg'õose ba gha? Ncëem ko máá: 'Tíí ko qõò koe xao cuiskaga síí tite' témé ka?" témé.

²³ Me birí xu a máá: "Gaxaoa nqãaka di xao o, Ra Tíí tc'amaka di Ra a; ncëem nqõóm di xao o, Ra Tíí ncëem nqõóm di tama. ²⁴ Gaa domkar kò birí xao o, a ko máá: 'Gaxao di chibian koe ga xao gha x'óó,' témé. Ncèè Tíí Ra gaar ga Ra a tar ko méé sa xao ko dtcòm tama, ne xao gha tseeguan kaga gaxao di chibian koe x'óó," tam méé.

²⁵ Xu birí Me a máá: "Kháe Tsi Tsáá díí Tsia?" témé.

Me Jeso ba birí xu a máá: "Ncëer kò ma tshoa-tshoas koe guu a birí xao o khama cúí ga Ra ko méé. ²⁶ Kái zi gúú zi Ra úúa hãa bóda Ra ga tcg'dó a gaxao ka nxàe zi, igaba Gaam ãe tsééa óá Tea ba tseegu di Me e, Ra ko ãer kò Gam koe kóm sa nqõó ba birí," tam méé.

²⁷ Xõóm kam kò ko kg'ui cgoa xu sa xu kò kóma q'ãa tama. ²⁸ Kam ko nxãaska Jeso ba birí xu a máá: "Eè xao ko Khòem dim Cóa ba tc'amaka ghùia xg'ara, ne xao gha nxãwa q'ãa Gaar ga Ra a sa, a Tíí ka cúise gúú zi kúru tama, igaba Ra ko Abom ma xgaa-xgaa Tea hãa

khama ma kg'ui. ²⁹ Me Gaam ãe tséé Tea hãa ba Tíí cgoa hãa, a cúise guu Te ta ga hãa, wèè x'aè kar ko ãe ko qãè-tcaokagu Me sa kúru khama," tam méé.

³⁰ Ncëe gúúa nem ko nxàe ka i ko kái khòèan Gam koe dtcòm.

Abrahamam di ne cóa ne

³¹ Me Jeso ba nxãaska Gam koe ko dtcòm ne Juta ne birí a máá: "Tirim kg'ui ba tu kò ko komsana a ko qgóó qari me, ne tu gha tseegukaga Tiri tu xgaa-xgaae-kg'ao tu ii. ³² A tu a gha nxãaska tseeguan q'ãa, i gha tseeguan kgoara tu u," témé.

³³ Ne xõa Me a máá: "Abrahamam di ta cóa ta a, a ta a qanega c'ãe khòè di qãà kúru ta ga hãa, ka Tsi nta méé-q'ooa, ncëe Tsi ko máá, kgoarasea ta gha hãa, témé ka?" témé.

³⁴ Me Jeso ba xõa ne a máá: "Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Díím wèém ãe ko chibian kúru ba chibian dim qãà me e. ³⁵ Me qãà ba chòò tamase x'áe koe hãe tama, igabam ko cóa ba chòò tamase x'áe koe hãe. ³⁶ Gaa domkaga tu gha, ãem ko Cóa ba kgoara tu u, ne tseeguan kaga kgoarasea hãa. ³⁷ Abrahamam di tu cóa tu u sar q'ana hãa, igaba tu cg'õo Te kg'oana hãa, Tirim kg'ui ba tcáóa tu q'oo koe x'ãe-q'ooan úú tama khama.

³⁸ "Tirim Xõóm koer bóda hãa zi gúú zi kar ko kg'ui, tu ko gatu, gatu ka xõòga xu koe tu kóma hãa zi kúru," tam méé.

³⁹ Ne xõa Me a máá: "Gatá ka xõò ba Abrahamam me e," témé.

Me Jeso ba birí ne a máá: "Ncëe Abrahamam di tu cóa tu kò ii ne tu ga ko Abrahamam ko kúru zi kúru. ⁴⁰ Igaba tu ncëeska cg'õo Te kg'oana, Tíí ncëe Nqarim koer kóma tseeguan kò birí tu ur khòè Ra. Abrahamam ba kò ãeta ii gúú kúru tama. ⁴¹ Gatu ka xõò ga xu kòò kúru zi gúú zi tu ko kúru," tam méé.

Ne birí Me a máá: "Sita cg'aràn di ta cóa ta tama ta a; sita dim Xõóm cúim úúa ta hãa ba Nqari Me e," témé.

⁴² Me Jeso ba birí ne a máá: "Ncèè Nqarim kò gatu ka Xõò ba ii, ne tu ga kò ncàm Tea hãa, Nqarim koe Ra guu a hàaraa khama. Tiri qarian kar ncëe koe hàà tama, igabam Gabá tsééa óá Tea hãa. ⁴³ Dùús domka tua ãer ko kg'ui sa kóma q'ãa tama? Eè ko kg'uis kóm ka tu ko tààè domka a. ⁴⁴ Gatua gatu ka xõóm dxãwam di tu cóa tu u, a tu a gatu ka xõóm ko tc'ãe zi gúú zi kúru kg'oana. Tshoa-tshoases kagam kò cg'õo-kg'ao me e, a ba a tseeguan cgoa tchòà úú tama, tseegua nem úú tama khama. Ncëe tshúú-ntcõan ábà cgoaèa hãa khamam ko ma kg'ui ii ba. Tshúú-ntcõa-kg'ao me e, a tshúú-ntcõan ka xõò me e khama. ⁴⁵ Igabar ko Tíí tseeguan nxàe, domka tu Tíí koe dtcòm tama. ⁴⁶ Ndaka kg'áa tu ga chibiga Ra a sa x'ái? Ncèè tseegua ner kò ko nxàe, ne tu kháe nxãaska dùús domka dtcòm Te tama? ⁴⁷ Gaam ãe Nqarim di ba ko Nqarim di kg'uiian komsana, igaba tu gatu Nqarim di tama, gaa domkaga tu komsana a tama," tam méé.

Jeso ba hěé naka Abrahamama ba hěéthěé e

⁴⁸ Xu Juta xu xọa Me a máá: "Tseegu tama xae gáé kò hãa ncěe xae kòo máá: 'Samaría di Tsi i, a Tsi a dxãwa tc'ěean úúa hãa,' témé ka," témé.

⁴⁹ Me Jeso ba xọa a máá: "Dxãwa tc'ěea ner úú tama, igabaga Ra Abo ba tcoma hãa, xao ko gaxao Tíí ntcoc Te. ⁵⁰ Tíí Ra Tíí ka dqomkuan qaara mááse tama, igabagam qaa a ko ba hàna, ncěe gha xgàra ba.

⁵¹ Tseegukar ko tseeguan bìrí tu u, a ko máá: Dìim wèém ěe gha Tirim kg'ui ba qgóóa qari ba chõò tamase x'óóa hãa tite, témé," tam méé.

⁵² Xu kò Juta xu nxãaska bìrí Me a máá: "Dxãwa tc'ěean Tsi úúa hãa sa xae ncěeska q'ana hãa. Abrahamama ba x'óóa, xu porofiti xu thěé x'óóa hãa, igabaga Tsi ko Tsáá máá, dìim wèém ěe ko Tsari kg'uiian qgóóa qari ba chõò tamase x'óóan xám tite, témé. ⁵³ Gaxae ka xõòm Abrahamam ka Tsi Tsáá kaia? X'óóam hãa, xu gataga thěé porofiti xu x'óóa hãa. Ka Tsi gáé Tsáá tc'ěea máá, dìi cgáé Tsi ii, ta tc'ěea?" ta xu méé.

⁵⁴ Me Jeso ba xọa xu a máá: "Ncěè Tíí kòo dqomse, ne i Tiri dqomsean kàà hùì i. Tíí ko dqom Te ba Abo Me e, ncěe gaxao ko máá, gatu dim Nqari Me e, témé ba.

⁵⁵ Igabaga xao c'ùú Mea, Ra Tíí q'ãa Mea. Ncěè c'ùú Mea Ra hãa tar kòo méé ner nxãaska tshùú-ntcõa-kg'ao Ra a, gaxao khamaga ma. Igabaga Ra q'ãa Mea, a Ra a ko kg'uia ba qgóóa qari. ⁵⁶ Gaxao ka xõòm Abrahamama ba kò Tirim cárm bam ko hàà bóò khama qãè-tcaoa hãa, a kò bóò me a qãè-tcao.

⁵⁷ Xu nxãaska Juta xu bìrí Me a máá: "Qanega Tsi 50 kuri ga úú tama, igaba Tsi Abrahamama ba bóò hãa dèè?" témé.

⁵⁸ Me Jeso ba xọa xu a máá: "Tseegukar ko tseeguan bìrí xao o, a ko máá: Abrahamam ko ábàès cookg'ai koe, Ra hàna," témé.

⁵⁹ Ka xu ko nxõán sàà, xao Me xu gha ka, igabam ko Jeso ba tempelem q'oo koe ts'ana tcg'oa a qõò.

Jeso ba ko kàà tcgáise ábàèam khòè ba qãèkagu

9 Eëm Jeso ba xóé a ko qõò kam kò kàà tcgáise ábàèa hãam khòèm cgoa xg'ae. ² Ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tềè Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, dìin chìbi domka ba kàà tcgáise ábàèa? Gaam chìbia kana xõò ba dia, ncěe kúru mem kàà tcgáise ábàèa hãa?" témé.

³ Me Jeso ba xọa xu a máá: "Ncěem khòèm chìbi tama a, gataga xõò ba dí chìbi tama a, igabagas ncěe sa kúruce cgae mea hãa, nxãasega i gha Nqarim di qarian bóòè a ko gam koe tséé ka. ⁴ Qanega i koaba di x'aè e, ka méé xae ncěe tsééa óá Tea hãam di tsééan kúru, ntcúúa nea ko hàà ke, ncěe cúí khòè ga tséé tite e. ⁵ Eër qanega nqõóm koe hãa x'aè kar nqõóm dir X'áà Ra a," tam méé.

⁶ Ncěe zi gúú zim ko kg'uia xg'ara kam kò gómankg'ai koe tcg'ae, a kg'ám-tsharà ba cgoa tcoàn kúru a gaa tcoàn khòèm tcgái koe tcgáu, ⁷ a ba a gaam khòè ba bìrí a máá: "Qõò, naka tsia síí Siloame dim

tèbem koe xg'aà-kg'ai," témé. (Ncěem kg'uim Siloame di ba ko máá 'Tsééa úúèa' témé.) Me ko qõò a síí xg'aà-kg'ai, a ba a kabise ko ka ko bóò.

⁸ X'áé qàea ba di ne khòè ne hěé, naka kg'áiga kò ko bóò me, me ko dtcàrà ne hěéthěéa kò tềèse a máá: "Ncěea gáé gaam khòèm xg'ao ko káise ntcõóa te a ko dtcàrà tam baa?" témé. ⁹ C'ěe ne kò máá: "Gaam ga me e," témé, ne ko c'ěe ne máá: "Eě ěe, kg'ama tsara tc'ěekua hãa," témé. Me kò gaam khòè ba máá: "Tíí ga ra a," témé. ¹⁰ Ne tềè me a máá: "Kháé i nxãaska tcgáia tsi ntama ma xgobekg'ammèa?" témé. ¹¹ Me xọa ne a máá: "Jeso ta ko ma tciièm Khòè ba kò tcoàn kúru a tcgáia te tcgáu, a bìrí te a máá, síí méér Siloame dim tèbem koe xg'aà-kg'ai, témé, ra síí xg'aà-kg'ai, a gaa koe ga bóò," témé. ¹² Ne tềè me a máá: "Gaam khòè ba nda?" témé. Me xọa ne a máá: "C'úúa ra hãa," témé.

Farasai xu ko Jesom di kg'òèkaguku-kg'ármán di dàòan qaa

¹³ Ka ne ko gaam khòèm ěe kò kàà tcgáise ábàèa hãa ba sèè a Farasai xu koe úú. ¹⁴ Nxãaskam kò, gaam cárm ěem kò Jeso ba tcoàn kúru, a khòè ba xgobekg'am tcgái ba Sabata di me e. ¹⁵ Ka xu ko Farasai xu khòè ba tềè, ntama i ma qõò hãa me ko bóò sa. Me xọa xu a máá: "Tcoà nem kò tcgáia te koe tcgáu, ra síí xg'aà-kg'ai, a kò gaa koe ga guu a bóò," témé.

¹⁶ Xu kò c'ěe xu Farasai xu máá: "Ncěem Khòè ba Nqarim koe guu tama, Sabata dim cárm bam qgóóa qari tama khama," témé. Xu c'ěe xu máá: "Ntama ba ga ma chìbi-kg'ao ba ncěeta ii zi x'ái zi kúru?" témé. Xu kò tc'ěe-kg'ám zi koe q'aara hãa.

¹⁷ Ka xu ko kabise a gaicara ěe kò kàà tcgái ii ba bìrí a máá: "Xgobekg'am tcgái tsia baa ka tsi ko tsáá Gam ka nta méé?" témé. Me xọa xu a máá: "Porofiti Me e," témé.

¹⁸ Xu kò Juta xu qanega dtcòm tama, kàà tcgái me e kò ii, a ba a kúruè a ko ncěeska bóò sa, khama xu khòèan tséé i síí xõò ga khara tcii. ¹⁹ A hàà tềè khara a, a máá: "Ncěea gakhao dim cóám ga baa, ncěe kò ko-ma kàà tcgáise ábàèa hãa ba? Kháé nxãaska i ntama ma qõò hãa me ko ncěeska bóò?" témé.

²⁰ Khara xõò ga khara xọa xu a máá: "Sikham dim cóá me e sa kham q'ana hãa, a kham a gataga q'ana hãa, kàà tcgáisem ábàèa hãa sa. ²¹ Igaba kham gakhama ntama i ma qõò hãa me ko ncěeska bóò sa c'úúa hãa, naka dìin xgobekg'am tcgái mea hãas ga sa hěéthěé e. Ke xao gaxao tềèa mááse me, kuria ba tc'ãò hãa, me gha xọara mááse xao o ke," témé. ²² Khara kò xõò ga khara ncěeta ma xọa, Juta xu khara kò bèe khama. Nxãakamaga xu kò kg'uia xg'ara hãa, ncěè c'ěem khòèm kò nxàea tseegukagu Jeso ba Krete Me e sa, ne i gha gaa khòèan còrè-nquum koe xhàiaguè sa khama. ²³ Gaa domka khara kò ko xõò ga khara máá: "Kuria ba tc'ãò hãa, ke méé xu tềè me," témé.

²⁴ Xu cárm dis ka gaam khòèm ěe kò kàà tcgái ii ba tcii, a xu a bìrí me a máá: "Nqari ba dqom tseeguan kg'ui ka, ncěem Khòè ba chìbi-kg'ao Me e sa xae q'ana hãa ke," témé.

²⁵ Me xɔa xu a máá: “Chìbi-kg'ao ba ga ii kana ba ga chibi-kg'ao tama sar tíí c'úua hãa. Cúís gúús tíí q'ana hãa saà: kàà tcgáí ra a kò ii, igaba ra ko ncéeska bóò si i,” témé.

²⁶ Xu tèè me a máá: “Dùú sa ba kò kúrú cgae tsi? Ntama ba kò ma tcgáí tsi xgobekg'am?” témé.

²⁷ Me xɔa xu a máá: “Ncãar nxãakamaga birí xao o, xao ncãa táá kóm te, ka xaoa ko dùús domka gaicara kórnan gaan di qaa? Kana xaoa Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kúrúse kg'oana thée?” témé.

²⁸ Xu xhóré me a máá: “Tsáá tsia Gam di tsi xgaa-xgaase-kg'ao tsi i! Sixaea Moshem di xae xgaa-xgaase-kg'ao xae e. ²⁹ Nqarim xg'ao Moshem cgoa kg'ui sa xae q'ana hãa, igaba ncëem Khóèm ka xae ndam guua sa c'úua hãa,” témé.

³⁰ Me khóè ba xɔa xu a máá: “Cg'ãèse i are-aresa a, Me guua hãa qgáian ga xao c'úua hãa, igabagam xgobekg'am tcgáí tea hãa khama. ³¹ Nqari ba chibi-kg'ao ne komsana tama sa ta q'ana hãa: igaba ncëe c'ëem khóèm kòo Nqari ba dqom, a ko Gam ncàmha hãa sa kúrú, nem ko Nqari ba komsana me. ³² Xg'aom kò ntcóò a nqóò ba tshoa-tshoase ne ta qanega kóm naka i máá, díim ga ba khóèm kàà tcgáíse ábàèa ba xgobekg'am tcgáí hãa témèè ta ga hãa. ³³ Ncëem Khóèm kò Nqarim koe guu tama nem ga kò cúí gúú ga kúrú tama!” tam méé.

³⁴ Xu gaa kg'uiian ncëe tc'amkg'ai koe xɔa me a máá: “Chibian q'oo koe tsi ábàèa, ka tsi tsáá dùú sa xgaa-xgaa xae e kg'oana?” témé. A xu a tchàa koe xhàia gu me.

Jeso ba ko tcgáían úú tamas ka kg'ui

³⁵ Jeso ba kò gaam khóè ba xu xhàia gu hãa sa kóm, èem ko hòò me kam kò tèè me a máá: “Khóèm dim Cóm koe tsia ko dtcòm?” témé. ³⁶ Me gaam khóè ba tèè Me a máá: “Kháé díi baa, X'aigaè? Bìrí te Me nakar gha nxãasega Gam koe dtcòm!” témé.

³⁷ Me Jeso ba máá: “Ncëe tsi ko bóò, Me ko tsáá cgoa kg'ui ba, Gaam ga Me e,” témé. ³⁸ Kam kò khóè ba máá: “Dtcòm ko, X'aigaè,” témé, a cookg'aia ba koe cg'áé a dqom Me.

³⁹ Me Jeso ba máá: “Xgàrar gha domkar ncëem nqóóm koe hààraa, nxãasega ne gha èe kàà tcgáí ka,” témé.

⁴⁰ Xu c'èe xu Farasai xu èem kòo ncëe gúúan nxàe ka kò hãa cgoa mea xu kóm, a xu a tèè Me a máá: “Dùú dèe? Sixae igaba xae thée kàà tcgáí xaea dèe?” témé.

⁴¹ Me Jeso ba birí xu a máá: “Kàà tcgáí xao kò ii ne xao ga ko ncéeska chibi úú tama. Igaba xao tcgáíga xao o sa birísea hãa, khama i gha gaxao di chibian gataga ma hãa cgoa xao o.

Ghùu Kòre-kg'ao ba hëé naka Gam di zi ghùu zi hëéthéè e

10 “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Khóèm èe ghùu zi dis xgàris-kg'ám koe tcãa tama a ko nqurì si, kana c'ëem dàòm ka q'ooa sa koe

tcãa ba ts'ãà-kg'ao me e, a cg'ãè kúrú-kg'ao me e.

² Igaba gaam èe ko xgàris-kg'ám koe tcãa ba ghùu zi dim kòre-kg'ao me e. ³ Xgàris-kg'ám ko xgobekg'am ba ko gaam ghùu kòre-kg'ao ba xgobekg'ama máá, zi ghùu zi kg'ui-q'ooa ba kóm, me gam di zi ghùu zi cg'òèa zi ka tcii, a tc'ãà-cookg'ai zi. ⁴ Eëm kò gam di zi wèea zi tcg'òóa xg'ara nem ko tc'ãà-cookg'ai zi, zi ghùu zi xùri me, kg'ui-q'ooa ba zi q'ana hãa khama. ⁵ Igaba zi cuiskaga tãám khóè ba xùri tite, a gha bèe me a qgóé, tãá khóèan di kg'ui-q'ooan zi c'úua hãa khama,” tam méé.

⁶ Jeso ba kò ncëes sere-sere sa gaxu koe tséékagu, igaba xu kò èem ko birí xu sa táá kóm q'ãa.

⁷ Kam ko nxãaska Jeso ba gaicara máá: “Tseegukar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Tíí Ra ghùu zi dir Xgàri-kg'ám Ra a. ⁸ Wèé xu èe kò Tíí ka tc'ãa a hàà xua ts'ãà-kg'ao xu u, a cg'ãè kúrú-kg'ao xu u, igaba zi kò ghùu zi táá komsana xu. ⁹ Tíí Ra Xgàri-kg'ám Ra a. Díim wèem èe ko Tíí koe tcãa ba gha kgoaraè, a ba a gha tcãa a tcg'oa a gha dxòó-q'ooan hòò. ¹⁰ Ts'ãà-kg'ao ba kg'amaga hàà tama, a ts'ãa sa hëé naka cg'oo sa hëé naka kobe sa hëéthéè cúíga hààraa máána. Ra Tíí hààraa, nxãasega ne gha kg'òèan úú ka, a gataga kaisase úú u ka.

¹¹ “Tíí ra qãèr ghùu Kòre-kg'ao Ra a. Me ko qãem Kòre-kg'ao ba gam di kg'òèan ghùu zi tcg'òóa máá.

¹² Gaam èe ghùu zi kòre dis tséés koe tcãàèa ba ghùu kòre-kg'aom tama me e, a ba a ghùu zi ka q'òòsem tama me e, èem ko ncuutshaan bóò i ko hàà nem ko ghùu zi guu a qgóé, me ncuutshaa ba hàà ntcàu zi a tsai-tsai q'aa zi khama. ¹³ Ghùu zi kòre di tsééan máàèam khóè ba ko guu zi a qgóé. Kg'amagam máàèa hãa tséé e, khamam tchõà úú cgoa zi tama.

¹⁴ “Tíí ra qãèr Kòre-kg'ao Ra a, a Ra a Tiri zi ghùu zi q'ana, zi Tiri zi ghùu zi q'ãa Tea, ¹⁵ ncëem ma Abo ba ma q'ãa Tea, Ra gataga Tíí ma q'ãa Mea khamaga ma. Ra ko Tiri kg'òèan ghùu zi tcg'òóa máá. ¹⁶ C'èe zi ghùu zir úua hãa, ncëem xgàrim-q'oo di tama zi. Gataga méér óága zi thées gúú si i, naka zi hàà kg'ui-q'ooa Te kóm naka zia ncëe zi ghùu zi cgoa xg'ae naka cúí zi ghùu zi dis xg'ae sa kúrú, cúím kòre-kg'aom di zi.

¹⁷ “Ncëes gúús kam Abo ba ncàm Tea, Tiri kg'òèa ner ghùu zi tcg'òóa máána hãa khama, nxãasegar gha gaicara séèa kabi i ka. ¹⁸ Khóèm Tíí koe gha kg'òèa Te séèa kabi ba kàà me e, igaba Ra ko Tíí ka tcg'òó o. Qari ner úua hãa tcg'òó or gha di i, a Ra a qarian úua hãa gaicara Ra gha séèa kabi i di i. Ncëem x'ãè-kg'ám bar Abom koe hòò,” tam méé.

¹⁹ Eè xu ko Juta xu ncëe kg'uiian kóm ka xu kò tc'èe-kg'ám zi koe gaicara q'aa. ²⁰ Kái-kg'áia ne kò máá: “Dxãwa tc'èea nem úua, a teme, ka ba ko dùús domka kómme?” témé.

²¹ Igaba ne kò c'èe ne máá: “Ncëe zi gúú zi ga táá dxãwa tc'èean ka tcãàèam khóèm ka méèè. Dxãwa ba kàà tcgáím khóè bam ga xgobekg'am tcgáí di qarian úua hãa ii?” témé.

Juta ne di dtcòm tama ne

²² Me x'aè ba tcàa, si tempelem ko kaba-kabaè dis kòe sa xóé Jerusalem dim x'áém koe. Sao di x'aè e kò ii. ²³ Me kò Jeso ba tempelem koe hãa a ko caate, Solomonem dis xàò-xao sa ta ko ma tciiès xàò-xaos koe. ²⁴ Ka ne ko Juta ne Gam koe hààraa xg'ae, a nxa-ma-nxama Me a máá: "Nta noo x'aèan Tsi ko hàà sèè a ghùia tòò ta a? Ncèè Krete Tsi kò ii *ncèem Nqari ba nqòòkagu taa hãa Tsi* ne kg'ama kgoarasease birí ta a," ta ne méé.

²⁵ Me Jeso ba xqa ne a máá: "Birí tu ur kò, igabaga tu kò táá dtcòm. Tséé zi ncèer ko Abom cg'òè cgoa kúru zia ko Tíí ka nxàea tseegukagu, ²⁶ igaba tu dtcòm tama, Tiri tu ghùu tu tama tu u khama. ²⁷ Tiri zi ghùu zia ko kg'ui-q'ooa Te kóm, Ra q'ãa zia, zi ko xùri Te. ²⁸ Chòò tama kg'òèa ner ko màà zi, zi chòò tamase kaà tite, i cúí khòè ga tshàu q'ooa Te koe sèèa tcg'òò zi tite. ²⁹ Abom ncèe máà Te zia hãa ba wèè gúuan kaga kaia, i cúí khòè ga Abom tshàu q'oo koe sèèa tcg'òò zia hãa tite. ³⁰ Tíí hée naka Abo ba héeéthée Tsama cúí Tsam m," tam méé.

³¹ Ka ne ko Juta ne gaicara nxõá zi sáà, xao Me ne gha ka, ³² igabam kò Jeso ba xqa ne a máá: "Kái zi tséé zi qãè zi Ra x'ái tua, Abom koe guua hãa zi. Ka tua ko gazi xg'aeku koe ndakas domka nxõán cgoa xao Te?" témé.

³³ Ne Juta ne xqa Me a máá: "C'èes tséés qãès domka ta xao Tsi tama, igaba Tsi ko Nqari ba cóè domka a, kg'ama Tsi khòè Tsi i, igaba Tsi ko Nqari Tsi ii khama ma sèèse domka a," témé.

³⁴ Me Jeso ba xqa ne a máá: "Gatu di X'áèan koe i gáé ncèeta ma góásea naka máá: 'Gatu kar ko máá: nqári tu u,' témé tama? ³⁵ Eè *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe ko méése sa chòò tamase tseegu si i sa ta q'ana hãa. Me kò Nqari ba gane èe Gam dim kg'ui ba kò mààèa hãa ne nqári ta ma tcii. Ncèè Nqarim kò ko gaa ne khòè ne èe ne nqári ta ma tcii, ³⁶ ne tua nxãaska gatu díí tua ncèe ko máá, Nqari bar ko cóè témé tu, Nqarim dir Cóá Ra a tar ko méé domka, Tíí ncèe Abom nxará tcg'òò, a nqòómkg'ai koe tsééa óá Ra! ³⁷ Ncèè Abom di zi tséé zir kò kúru tama ne méé tu nxãaska táá Tíí koe dtcòm guu. ³⁸ Igaba ncèè kúru zir kò, igaba tu kò Tíí koe dtcòm tama ne méé tu nxãaska èer ko kúru zi tséé zi koe dtcòm, naka tua gha nxãasega q'ãa naka kórna q'ãa, Abom Tíí koe hãa, Ra Tíí Gam koe hãa sa," tam méé.

³⁹ Ne gaicara qgóó Me ne gha sa tc'èe, Me tcg'oaragu ne.

⁴⁰ Me nxãaska Jeso ba Jorotanem ka ncíí za ka xòèa ba koe kabise, Johanem kò ko kg'aika khòè ne tcguù-tcguum qgáim koe, a ba a síí gaa koe hãa. ⁴¹ Ne kái ne khòè ne Gam koe síí a ne a máá: "Johane ba xg'ao táá c'èes x'áis ga sa kúru, igabam xg'ao ncèem Khòem ka birí ta a zi gúu zi wèè zia tseegu zi i," témé. ⁴² Ne kò èem qgáim koe kái ne khòè ne Jesom koe dtcòm.

Lasarom dis x'oo sa

11 Nxãaskam kò c'èem khòem Lasaro ta ko ma tci-
iè ba ko tsàa, Betania koe guua ba, Maria sa hée
naka gas ka káikhoes Mareta sa héeéthée sara dim
x'áé-coa ba. ² Ncèes Maria sa gaas ncèe kò X'aigam
Nqari ba tshãá di nxúian cgoa tcgáú nqàrèa hãas ga si
i, a c'òò sa cgoa tchùu u, ncèe káimkhoem Lasarom
kòò tsàa sa. ³ Ka sara kò nxãaska khòè qòeku sara Je-
som koe kg'uian tsééa úú, a máá: "X'aigaè, èe Tsi
ncàma hãa ba ko tsàa," témé.

⁴ Eèem ko ncèe sa kóm, kam kò Jeso ba máá: "Ncèes
tcì sa cuiskaga cg'òo mea hãa tite, igabas Nqari ba
dqòm di si i, nxãasegam gha Nqarim dim Cóá ba
dqòmme ka," témé.

⁵ Me kò Jeso ba Mareta sa hée naka qòese sa hée na-
ka Lasaro ba héeéthée ncàma. ⁶ Khama èem ko Lasaro
ba ko tsàa sa kóm, kam kò cam cam tsara hãa èem ko
hãam qgáim koe.

⁷ A ba a nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí
a máá: "Hàa naka xae Jutea koe gaicara kabise," témé.

⁸ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí Me a máá: "Xgaa-
xgaa-kg'ao Tseè, Juta ne ncãaga nxõán cgoa xao Tsi
kg'ana, igaba Tsia ko gaicara gaa koe ga kabise?"
témé.

⁹ Me Jeso ba xqa a máá: "Cám ba gáé 12 aoaran úú
tama? Koaba ka ko qòòm khòè ba cuiskaga cg'áéa hãa
tite, ncèem nqòóm di x'áà nem ko bód khama. ¹⁰ Igaba
ncèè khòem kò ko ntcúuan q'oo koe qòò nem ko cg'áé,
x'áà nem úú tama khama," tam méé. ¹¹ Ncèetam ko
mééa xg'ara kam kò birí xu a máá: "Gaxae ka c'èem
Lasaro ba x'ómã hãa, Ra ko gaa koe síí tc'oman koe
ghùu me," témé.

¹² Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí Me a máá: "X'aigaè,
x'ómam kò hãa nem gha qãè," témé.

¹³ Me kò Jeso ba x'óóam hãa sa nxàe, igaba xu kò
Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'èea máá, tc'oman
ncèe tseegu di Gam ko nxàe, ta tc'èea.

¹⁴ Kam kò nxãaska Jeso ba tchànose birí xu a máá:
"Lasaro ba x'óóa hãa. ¹⁵ Ra gaxao domka qãè-tcaoa,
kàa ra a kò ii khama, nxãasega xao gha dtcòm ka. Iga-
ba hàà naka xae síí cgae me," tam méé.

¹⁶ Kam kò Tomase ncèe kò *Didimo ta ma tciiè ba*;
ncèes cg'òè sa ko máá: 'Hoo-hore' témé ba gam ka c'èe
xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: "Hàan xae thée
qòò, naka xae nxãasega síí x'óò cgoa Me," témé.

Jeso ba ko khòè qòeku sara qgài-qgai tcáo

¹⁷ Eèem ko Jeso ba hàà kam ko hàà sao-xg'ae, me
Lasaro ba nxãakamaga 4 caman tc'áms q'oo koe úúa
hãa. ¹⁸ (Nxãaska i kò Jerusalem koe guu a Betania koe
síían 3 kilomitar khama noo. ¹⁹ Ne kò kái ne Juta ne
hààraa, hàà ne gha Mareta sa hée naka Maria sa
héeéthée sara qgài-qgai tcáo ka, gasara ka káikhoem di
x'ooan koe.)

²⁰ Eēs ko Mareta sa Jesom ko hàà sa kóm kas kò tcg'oa a síi xg'ae cgoa Me, si kò Maria sa nquum q'oo koe hãa.

²¹ Si kò Mareta sa Jeso ba birí a máá: "X'aigaè, thuu Tsi kò ncēe koe hãa nem ga kò tíi kíi ba x'óóa hãa tama. ²² Ra ncēeskaga igaba q'anaa, wēes gúús ēe Tsi ko Nqarim koe dtcàrà sam gha Nqari ba máà Tsi sa," témé.

²³ Me Jeso ba birí si a máá: "Sáá kíi ba gha x'ooan koe tēe," témé.

²⁴ Si Mareta sa xq̄a Me a máá: "Q'ana ra hãa me gha x'ooan koe tēe, còo dim cárn x'ooan koe i ko tēēm ka," témé.

²⁵ Me Jeso ba birí si a máá: "Tíi Ra x'ooan koe Tēe Ra a, a Ra a Kg'òè Ra a. Gaam ēe ko x'óó igaba ko Tíi koe dtcòm ba gha kg'òè, ²⁶ me díim wēem ēe kg'òèa hãa a ko Tíi koe dtcòm ba cuiskaga x'óó tite. Ncēe sa sia ko dtcòm?" tam méé.

²⁷ Si birí Me a máá: "Eè, X'aigaè, dtcòm ra ko Krete Tsi i sa, Nqarim di Tsi Cóa Tsi, ncēe kòo nqòómkg'ai koe hàà Tsi," témé.

²⁸ Ncēe zi gúú zis ko nxàea xg'ara kas kò qòò a síi qōses Maria sa dxùukg'ai koe tciia tcg'òó a birí si a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao ba ncāa hàà, a ko tci i," témé. ²⁹ Eēs ko ncēe sa kóm kas kò qháése tēe a síi cgae Me. ³⁰ Nxāaskam kò Jeso ba qanega x'áé-coam koe tcāa ta ga hãa, igabam kò Maretas ncāa xg'ae cgoa Me koe qanega tēe. ³¹ Eē kò Marias cgoa nquu q'oo koe hãa a ko qgài-qgai tcáo si ne Juta ne ko bóò, si ma qháése tēe a tcg'oara hãa sa, ka ne kò còò si, tc'áms koes ko síi hãa a kg'ae, ta ne kò tc'ēea khama.

³² Eēs ko Maria sa Jesom hãas qgáis koe síi, a ko bóò Me kas kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé a máá: "X'aigaè, thuu Tsi kò ncēe koe hãa nem ga kò tíi kíi ba x'óóa hãa tama," témé.

³³ Eēm ko Jeso ba bóò sis ko kg'ae, naka ēe kò xùri si a hààraa ne Juta ne hēéthēe ko kg'ae, kam kò kaisase xg'ai, i tcáo ba nxùrù. ³⁴ Me tēe ne a máá: "Nda koe tu xòò mea?" témé. Ne birí Me a máá: "X'aigaè, hàà naka bóò," témé.

³⁵ Me Jeso ba kg'ae. ³⁶ Ne kò nxāaska Juta ne máá: "Bóò, nta noosem ncàm mea sa," témé. ³⁷ Igaba ne kò c'ēea ne máá: "Ncēem khòèm ncēe thuu káà tcgáim khòè ba xgobekg'am tcg'áa hãa ba gáé kò táá ncēm khòè ba kúrú me x'óóa hãa tite?" ta ma tēeku.

Jeso ba ko Lasaro ba x'ooan koe ghùì

³⁸ Me kò Jeso ba gaicara kaisase xg'aia hãase tc'áms koe síi. Xòam q'oo koes kò hãa, si nxōá sa kg'árna ba koe tòòèa. ³⁹ Me Jeso ba máá: "Nxōá sa tcg'òó," témé.

Si ēe kò x'óóa hãam khòèm ka qōses Mareta sa birí Me a máá: "X'aigaè, ncēm x'aèm kam hm̄msam xg'āò ba hãa, 4 cárn nem úúa a kg'ónòèa hãa khama," témé.

⁴⁰ Kam kò Jeso ba birí si a máá: "Birí si ta ga Ra gáé hãa, dtcòm si kòo ne si gha Nqarim di x'áàn hòò sa?" témé. ⁴¹ Ka ne ko nxōá sa tcg'òó. Me Jeso ba tc'amaka ghùì-kg'ai a máá: "Aboè, qāè-tcaoa Ra ko máá Tsi, kóm

Tea Tsi hãa domka. ⁴² Q'ana Ra hãa wèe x'aè ka Tsi ko kóm Te sa, igabar ko ncēe tēe ne khòè ne domka ncēe sa nxàe, nxāasega ne gha dtcòm, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka," témé. ⁴³ Ncēetam ko mééa xg'ara kam kò tc'amaka hãam dòm cgoa q'au a máá: "Lasaroè, tchàa koe tcg'oa!" témé. ⁴⁴ Me x'óóa kò hãam khòè ba tcg'oa, tshàua ba hēe naka nqàrèa ba hēéthēe kò lapian cgoa tcármèa, i kg'áia ba c'ēm qgáim cgoa tcármèa. Me Jeso ba birí ne a máá: "Kgoara tcg'òó cgae me qg'áia ne nakam qòò," témé.

Juta ne ko Jesom di cg'òoan qg'áikua máá

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Nxāaska ne kò kái ne Juta ne ncēe kò Maria sa dàra hãa ne, a kò Jesom kò kúrú hãa zi gúú zi bóò ne, Gam koe dtcòm. ⁴⁶ Igaba ne kò c'ēe ne Farasai xu koe síi a birí xu Jesom dùú sa kúrú hãa sa. ⁴⁷ Ka xu kò nxāaska kaia xu peresiti xu hēe naka Farasai xu hēéthēe xg'ae sa tci i a tēeku a máá: "Dùú sa xae gha kúrú? Ncēm Khòè ba ko kái zi x'ái zi kúrú ka. ⁴⁸ Guu Me xae kò Me ko ncēe zi gúú zi qanega kúrú, ne i gha wèe khòèan Gam koe dtcòm, ne gha Roma ne nxāaska hàà sixae dim nqòò ba hēe naka khòè ne hēéthēe xhùu cgae xae e," ta xu méé.

⁴⁹ Igaba gaxu ka c'ēm Kaifase ta ko ma tci i ba, ncēe kò ēem kurim ka kiam peresiti ii ba kò kg'ui a máá: "Cúí gúú ga xao c'úúa hãa! ⁵⁰ Bóò xao gáé q'āa tama, cúim khòè ba guu me wèe ne khòè ne x'óóa máá sa qāè si i, wēes qhàò sa guu si kaàkaguèan ka sa?" témé.

⁵¹ Ncēe sam kò gam koe guuase nxàe tama, igabam kò ēem kurim ka kiam peresiti me e khama porofita, Jeso ba gha ko Juta dis qhàò sa x'óóa máá sa, ⁵² naka ēes qhàòs cúis tama sa, igaba gataga Nqarim di ne cóá ne ncēe tsai-tsaisea xòe ne hēéthēe e, xg'ae-xg'ae nem gha, ne cúis gúú sa ii ka.

⁵³ Xu kò nxāaska ēem cárn koe ga guu a qg'áiku, cg'òo Me xu gha ka.

⁵⁴ Me kò Jeso ba nxāaska táá kgoarasease Juta ne xg'aeku koe caate. Igabam kò gaa koe tcg'oa a tchàa-xg'ós qàe koe hãam qgáim koe qòò, Eferaimè ta ko ma tci i ba, a síi gaa koe Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa hãa.

⁵⁵ Juta ne dis Pasekas dim x'aè ba kò cúu me e, ne kò Pasekas cookg'ai koe kái ne nqòóm koe guu a Jerusalema koe qòò, síi ne gha q'ano-q'anoè ka. ⁵⁶ Ne kò Jeso ba qaa, a ne a ko ēe ne tempelem q'oo koe hãa ka tēeku, a ko máá: "Dùú sa tu ko tc'ēe? Cuiskaga ba gáé kōès koe hàà tite?" témé. ⁵⁷ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu hēe naka Farasai xu hēéthēe x'áèan tcg'òóa hãa, ncēe c'ēm khòèm kò ndam hãa sa q'ana hãa ne méém q'āa-q'āa xu sa, nxāasega xu gha qg'óó Me ka.

Jeso ba ko Betania koe nxúian cgoa ntcāa nqàrèè

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

12 6 cárn Paseka dim cárn cookg'ai di kam kò Jeso ba Betania koe qòò, Lasarom kò x'āèa hãa koe, ncēm kò x'ooan koe ghùia hãa ba. ² Me kò Jeso

ba gaa koe dqòà di tc'òoan máàè. Si kò Mareta sa nxaà máá xu, me kò Lasaro ba ãe ko Jesom cgoa tc'òó xu ka c'ãe me e. ³ Kas kò nxãaska Maria sa nareta cgoa cúí kúrúèa tshãán dim ts'óó-c'òám kaia ba † sée, ncãe kaisa marian cgoa ko x'ámáèm tshãá ba, a Jesom nqàrè koe ntcãá, a sa a c'òòà sa cgoa tchùu nqàrè Me. Me kò nquu ba ãem tshãám di xg'ãóan ka cg'oè.

⁴ Igabagam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ãem Jutase Isekariote ba, (ncãe gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba) máá: ⁵ "Dùús domka ba kò ncãem tshãá ba x'ámáguè tama, kurim di marian cgoa, naka i maria ba dxàua ne khòè ne máàè?" témé. ⁶ Ncães gúú sam kò dxàua ne khòè nem ncãmã hãa domka nxàe tama, igaba ts'ãà-kg'ao me e domka a. A kò mari drcòbè sam qg'óó hãa khama, q'oo koe marian sèèa mááse kg'oana.

⁷ Me Jeso ba xq̄a a máá: "Guu si tu, Tiri kg'ónò cáma nes tòóa máá mea ke. ⁸ Dxàua ne khòè ne cgoa tu wèè x'ãe ka hãa, igaba tu wèè x'ãe ka Tíí cgoa hãa tite," tam méé.

Lasaro ba ko qg'áikua mááè

⁹ Eãs ko kaias xg'aes Juta ne di sa Jeso ba hàna sa kóm, ka ne kò gaa koe síí, Jesom domka cúí tamase, igaba ne gha kúúa hàà Lasaro ba bóò ka hëéthëé e, ncãem kò x'ooan koe ghúia hãa ba. ¹⁰ Nxãaska xu kò kaia xu peresiti xu qg'áiku, Lasarom ga ba xu gha thëé cg'òo sa. ¹¹ Gaam domka ne kò ko kái ne Juta ne Jesom koe síí, a ne a ko Gam koe drcòm khama.

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹² Q'uu dim cámi ka ne kò kái ne khòè ne ãe kò kōès koe hààraa ne kóm, Jeso ba ko Jerusalema koe hàà sa.

¹³ Ka ne kò mokolane dis hiis di tqàrààn sèè a tcg'oa, a síí xg'ae cgoa Me, a ne a q'au a máá:

"Hosana!

Ts'ee-ts'eekg'aièa baa,

Gam ãe ko X'aigam *Nqarim* di cg'òèan cgoa hàà ba, ncãe Iseraele dim X'aiga ba!"

ta ne méé.

¹⁴ Me kò Jeso ba donghi-coa ba hòò a ba a qábì me, ncãe i ko ma góá tòòèa khamaga ma a ko máá:

¹⁵ "Táá q'ád guu, Sione di si cóá seè;

bóò, sarim X'aiga ba ko hàà,

donghi-coam koe qábì ntcòó a ke,"

téméè khama.

¹⁶ Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tc'ãà dis ka ncãe zi gúú zi kómã q'ãa tama. Igaba ãem ko Jeso ba x'áakaguè ka cúíga xu kò bóò q'ãa, ncãe zi gúú zi *Nqarim dis Tcgãyas* koe góàèa hãa zi ko Gam ka kg'ui, a zi a Gam koe kúrúèa hãa sa.

¹⁷ Eãm ko Lasaro ba tc'áms koe tciia tcg'òó, a ko x'ooan koe ghúì me ka kò hãa cgoa Meas xg'ae sa kò Gam ka nxàea tseegukagu. ¹⁸ Ncães x'ái sam kúrúá hãa sa ne kò kóm, domka ne kò kái ne khòè ne síí

xg'ae cgoa Me. ¹⁹ Ka xu kò Farasai xu nxãaska bìríku a máá: "Bóò tama xao gáé hãa, cúí gúú kúrú xae gha ga káa a sa? Bóò, wèém nqòó ba ko xùri Me!" témé.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

²⁰ Nxãaska xu kò ãe kò qòò a síí ko Jerusalema dis kōès koe còrè ne xg'aeku koe c'ãe xu Gerika xu hàna.

²¹ Ka xu kò Filipim koe hàà, ncãe ko Betesaida dim x'áem Galilea dim koe guua ba, a drcàrà me a máá: "Aboè, Jeso ba xae bóò kg'oana," témé. ²² Me kò Filipi ba síí Anterea ba bìrí, tsara kò Anterea ba hëé naka Filipi ba hëéthëé tsara síí Jeso ba bìrí.

²³ Me Jeso ba xq̄a tsara a, a máá: "X'ãe ba hààraa, Khòèm dim Cóm gha x'áakaguè ba. ²⁴ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Mabere cgùrim kòò gómankg'ai koe tcheè, a x'óó tama, nem cúim cgùri me e. Igaba ãem kòò x'óó nem ko kái cgùrian kúrú. ²⁵ Khòèm ãe gam dis kg'òè sa ncãmã hãa bas gha aaguse cgae, igaba khòèm ãe gam dis kg'òè sa ncãem nqòóm koe hòrea hãa ba gha chòò tamase hòò si. ²⁶ Diím wèém ãe ko tséèa máá Te ba méém xùri Te, ãer hàna koem gha Tirim tséè-kg'ao ba thëé hãa, Me gha Abo ba ãe ko tséèa máá Te ba dqòm.

²⁷ "Ncãeskas tiris tcáo sa tshúú qgái koe hãa, ka Ra gha nta méé? 'Aboè, ncãem x'aèm koe kgoara Te,' ta ra gha méé? Eë-ãe, ncães gúús domka ga Ra ncãem x'aèm koe hààraa. ²⁸ Aboè, cg'òèa Tsi x'áakagu!" tam méé.

Kam kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: "Ncãar x'áakagu u, a Ra a gha gaia x'áakagu u," témé. ²⁹ Gaa koe hànas xg'aes ko kóm kas kò máá, túúm ts'oo-q'oo o, témé. Ne ko c'ãe ne máá: "Moengele ba ncãa kò kg'ui cgoa Me," témé.

³⁰ Me Jeso ba xq̄a ne a máá: "Ncãem dòm ba gatu domka hààraa, Tíí domka tamase. ³¹ Ncãe ba ncãeska ncãem nqòóm gha xgàràè dim x'ãe me e, me gha ncãeska x'aiga-coam ncãem nqòóm di ba xhàiguè.

³² Ra gha Tíí, nqòómkg'ai koer kòò ghúìè ne wèè khòèan Tíí koe tcéèa óá," tam méé. ³³ Ncãe sam kò ko nxàe, hààm ko x'óós x'oo-kg'ám sam gha x'ái ka.

³⁴ Si xg'ae sa xq̄a Me a máá: "X'áèan koe ta kómã hãa i ko máá, Kreste ba gha chòò tamase hãa, téméè, ka Tsi gáé ko Tsáá nta hëés ka máá: 'Khòèm dim Cóm ba gha ghúìè,' témé? Khòèm dim Cóm ncãe ba díi baa?" ta ne méé.

³⁵ Kam kò Jeso ba bìrí ne a máá: "X'áà ne gha cg'aré x'ãe-coan gatu xg'aeku koe hãa. Ke tu qòò te, qanega tu x'áàn úúa hãa x'ãe ka, naka i gha nxãasega táá ntcúúan tcãà cgae tu u. Khòèm ãe ko ntcúúan q'oo koe qòò ba c'úúa hãa nda koem ko qòò sa ke. ³⁶ Eë tu qanega x'áàn úúa hãa x'ãe ka méé tu gatu di tcoman x'áàn koe tòó, naka tua gha nxãasega x'áàn di tu cóá tu ii," tam méé. Eãm ko Jeso ba kg'ui cgoa nea xg'ara kam kò tcg'oa a qòò a síí xài-kg'ai ne.

† qáó-qaoeam litaram khama noo ba.

Juta nea gane dis dtcòm tamas koe qanega hãa

³⁷ Jeso ba kò kái zi x'ái zi tcgái-q'ooa ne koe kúrú, iga-ba ne kò qanega Gam koe dtcòm tama. ³⁸ *Si kò ncêe sa kúrúse*, nxãasega i gha porofitim Isaiam di kg'uian nxàea tseegukaguè ka, ncêe ko máá:

"X'aigaè, díí na gatá di kg'uian ncêe ta nxàea hãa koe dtcòmaa?"

Me gataga X'aigam dim x'òà ba díín x'áíèa hãa?"
témé e.

³⁹ Ncêes gúús domkaga ne kò dtcòmman ka tàèè. Isaia ba kò gaicara máá:

⁴⁰ "Gane di tcgáíá nem kaàkagua hãa,
a tcáóa ne x'óó-x'ooa hãa,
nxãasega ne gha táá gane di tcgáíán cgoa bóò ka,
a ne a gane di tcáóan cgoa táá kóma q'ãa ka,
a ne a Tíí koe táá kabise,
Ra Tíí qãèkagu ne ka,"

tam Nqari ba mééa khama.

⁴¹ Isaia ba kò ncêe zi gúú zi kg'ui, *Jesom* di x'áà nem kò hòò hãa, a ko Gam ka kg'ui khama.

⁴² Gatà i ii igaba xu kò kái xu tc'áà-cookg'ai xu Gam koe dtcòm. Igaba xu kò Farasai xu domka gaxu di dtcòmman táá x'ái, nxãasega xu gha táá còrè-nquum koe xhàiguè ka. ⁴³ Khòè ne di dqòmkuuan xu kaisase ncàma hãa Nqarim dian ka khama.

⁴⁴ Kam kò Jeso ba q'aua kg'ui a máá: "Khòèm kò ko Tíí koe dtcòm nem Tíí koe cúí dtcòm tama, igabam ko thèè èe tsééa óá Team koe dtcòm. ⁴⁵ Eëm kòò bóò Te, nem ko Gaam èe tséé Tea hãa ba bóò. ⁴⁶ Nqõóm koer X'áà iise hààraa, nxãasega i gha táá cúí khòè èe ko Tíí koe dtcòm ga ntcúú q'oo koe hãa ka.

⁴⁷ "Ncêè khòèm kòò Tiri kg'uian kóm, igabam kò qgóóa qari i tama, ne Ra Tíí xgàra tama. Nqõó ba hàà xgàra di ser hàà tama, igaba Ra nqõó bar gha hàà kgoara ka hààraa khama. ⁴⁸ Gam èe ko xguí Te, a kg'uia Te kóm tama ba xgàra me ko ba úúa: èer kg'uia hãa kg'uia ne gha còò dim cárm ka xgàra me. ⁴⁹ Tíí ka Ra kg'uia mááse tama, igabam Abom ncêe tséé Tea hãa ba x'áè Tea, dùú sar gha kg'ui a nxàe sa. ⁵⁰ Ra q'ana hãa Gam di x'áè-kg'árma nea chòò tamas kg'òè si i sa. Gaa domkas wèes gúús èer ko nxàe sa, Ra ko èem ma Abo ba ma bìrí Te sia hãa khama ko ma nxàe si," tam méé.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xgaa-xgaa; Gam dim còrè ba (13-17)

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xg'aa nqàrè

13 Paseka dis kòès cookg'ai i kò ii. Me kò Jeso ba q'ana hãa, x'áè ba hààraa, ncêem nqõó bam gha tcg'oaragu a Abom koe qõò di ba sa. Gam díí ne khòè ne nqõóm koe hãa nem kò ncàma hãa, khamam kò cg'òèasem ncàm nea sa x'ái ne.

² Dqòà di tc'òoa ne kò kúrúè, me dxãwa ba nxãakamaga Jutasem Isekariotem tcáó koe tcana, Simonem ka cóáse ba, Jeso bam gha khòèan tshàu q'oo koe tcãà ka. ³ Jeso ba kò q'ana, Abo ba wèè zi gúú zi Gam di qar-ian koe tòóa hãa sa, Me Nqarim koe guua hãa, a ba a ko Nqarim koe ga kabise sa. ⁴ Kam kò nxãaska tc'òoan ko tc'òòè qgái koe tée, a ba a tc'amakam hãna qgáían nxõo, a tchùuse cgoa dim qgái ba tcám kháó. ⁵ A gaa koe guus ka, xg'aàse cgoa dis gãbas koe tshàan ntcãa, a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a xg'aà nqàrè, a tcám kháóam kò hãam qgáím tchùuse cgoa dim cgoa tchùu nqàrè xu.

⁶ A ba a Simonem Peterem koe hàà, me Petere ba bìrí Me a máá: "X'aigaè, hàà Tsia gáé ko Tsáá nqàrèa te xg'aà?" témé. ⁷ Me Jeso ba xõa me a máá: "Ncêer ko kúrú sa tsi cuiskaga ncêeskaga bóò q'ãa tite, igaba tsi gha nxãwa kháóka bóò q'ãa si," témé. ⁸ Kam kò Pe-tere máá: "Cuiskaga Tsi nqàrèa te xg'aàra hãa tite," témé. Me Jeso ba xõa me a máá: "Ncêè xg'aà nqàrè tsi tamar kò hãa ne tsi Tíí koe hãa tama," témé. ⁹ Me Si-mone Petere ba máá: "Kháé nxãaska, X'aigaè, nqàrèa te cúí tamase, igaba tshàua te hèè naka tcúúa te ga hèèthèè xg'áàò," témé.

¹⁰ Me Jeso ba xõa a máá: "Khòèm èe ncãa xg'aàse ba ko nqàrèa ba cúíga xg'aàn tc'èe, wèè tc'áróa ba ga q'ano o khama. Xao gaxao q'ano xao o, wèéa xaoa q'ano tama igaba," témé. ¹¹ Q'anam kò hãa díí ba ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me sa khama, gaa domkagam kòò máá: "Wèéa xao ga q'ano tama," témé.

¹² Eëm ko nqàrèa xu xg'aà cgoa xg'ara kam kò Gam di zi qgái zi hãa a ntcõó-q'ooa ba koe kabise, a ba a tèè xu a máá: "A bóò xao ko q'ãa, ncêer ncãa kúrú cgae xao o sa? ¹³ Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,' ta xao ko ma tcii Te, a ko máá: 'X'aiga Tseè,' témé, tseeguse, gaar ga Ra a domka. ¹⁴ Ra Tíí gaxao dir X'aiga, a Xgaa-xgaa-kg'ao Ra ncãa nqàrèa xao xg'aà, ke méé xao gaxao igaba thèè gaxao ka c'èea xu di nqàrèan xg'aà. ¹⁵ Sere-sere sar kúrú máá xaoa, ke méé xao gaxao igaba èer ma kúrú hãa khamaga ma thèè kúrú. ¹⁶ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Gam ka q'òòsem ka kaia hãam qãà ba káà me e, me gataga èe tsééèa hãa ba èe tséé meam ka kai tama. ¹⁷ Ncêeska xao ncêe zi gúú zi q'ana hãa, khama xao gha kúrú zi xao kòò ne ts'ee-ts'eekg'aiè.

Jeso ba ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãàkus ka kg'ui
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

¹⁸ "Wèéa xao gar nxàe tama, èer nxará tcg'òóa hãa xur q'ana hãa. Igabas ko ncêe sa *Nqarim dis Tcgãyas* koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncêe ko máá: 'Gaam èe ko tíí cgoa pérean tc'òó ba tirim cg'òo-kg'ao ba kúrú hãa,' témé sa. ¹⁹ Ra ko kúrúse tama ias cookg'ai koe ncêeska bìrí xao o, nxãasega xao gha èe i kòò kúrúse ne, Tíí ga Ra a sa dtcòm ka. ²⁰ Tseegu ner ko bìrí xao o, a ko máá: Wèém èe ko èer tsééa úúa hãa ba qãèse hààkagu ba ko Tíí ga Ra qãèse hààkagu, me ko díím wèém èe ko Tíí qãèse hààkagu Te ba èe tsééa óága Tea ba qãèse hààkagu," tam méé.

²¹ Ncēetam ko Jeso ba mééa xg'ara ka i kò tcáóa ba tshúù qgái koe hãa, Me kò nxàea tseegukagu a máá: "Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Gaxao ka c'èe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Te, témé," tam méé.

²² Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko téé a bóòku, gaxu ka ndaka bam ko nxàe sa c'úúa hãase. ²³ Me kò gaxu ka c'èem ncēe kò Jesom ka kaisase ncàm̃mèa hãam xgaa-xgaase-kg'ao ba Gam koe ghãasea ntcōe. ²⁴ Me kò Simone Petere ba gaam xgaa-xgaase-kg'ao ba tcgáía ba cgoa qãè a bìrí me a máá, ndaka bam ko nxàe sa tèè Me, témé.

²⁵ Me Jesom koe ntcōóa ghãase, a tèè Me a máá: "X'aigaè, díí baa?" témé.

²⁶ Me Jeso ba xq̄a me a máá: "Gaam ãer ko ncēes péré qàm̃a sa máà me e, ãer kò gãbas q'oo koe tcguù-tcguu sia xg'ara ne," témé. Eëm ko gaas péré qàm̃a sa tcguù-tcguu xg'ara, kam kò Jutase Isekariote ba máà si, Simonem ka cóáse ba. ²⁷ Eëm ko Jutase ba péré qàm̃a sa sèè kagam ko satana ba tcàà cgae me. Me Jeso ba bìrí me a máá: "Kúúú kg'oana tsi hãas gúú sa qháése kúúú," témé. ²⁸ Igaba tc'òòè ko qgái koe i kò cúí khòè ga táá q'ãa, dùús domkam ko Jeso ba ãeta méé sa. ²⁹ Jutase ba kò mari dtcòbè sa úúa hãa khama xu kò c'èe xu tc'èea máá, Jeso ba ko bìrí me, kōès koe ko tc'èese zi gúú zim gha x'ámá sa, kana c'èe gúú-coa nem gha ãe dxàua hãa ne máà sa, ta tc'èea. ³⁰ Eëm ko Jutase ba péréan séèa xg'ara kam kò kúúga tcg'oa. I kò ntcúú u.

Kãbam x'áè-kg'ár̃n ba

³¹ Eëm ko qđò, kam kò Jeso ba máá: "Ncēeskam ko Khòèm dim Cóá ba x'áàkaguè, Me ko Nqari ba Gam koe x'áàkaguè. ³² Ncēè Nqarim kò ko Gam koe x'áàkaguè, nem gha Nqari ba nxãaska thée Cóá ba Gam koe x'áàkagu, a ba a gha cúí q'oro x'áàkagu Me.

³³ "Cóá xaoè, xòm̃ x'áèa ner gha hãa cgoa xao o. Qaa Te xao gha. Eër kò ma Juta ne ma bìría khamaga Ra ko ma ncēeska bìrí xao o a ko máá: Eër ko qđò koe xao cuiskaga síía hãa tite.

³⁴ "Ra ko kãbam x'áè-kg'ár̃n ba máà xao o, a ko máá: Gaxao ka c'èe ne ncàm̃. Ncēer ma ncàm̃ xaoa hãa khama méé xao ma gaxao ka c'èea ne thée ncàm̃.

³⁵ Ncēes gúús ka i gha wèè khòèan q'ãa, Tiri xao xgaa-xgaase-kg'ao xao o sa, gaxao ka c'èean xao kò ncàm̃a hãa ne," tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xq̄ase Me sa nxàe

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Me Simonem Petere ba bìrí Me a máá: "X'aigaè, nda koe Tsi ko qđò?" témé.

Me Jeso ba xq̄a me a máá: "Ncēer ko qđò koe tsi cuiskaga kgoana naka xùri Tea hãa tite, igaba tsi gha kháóka nxãwa xùri Te," témé.

³⁷ Me Petere ba Gam ka máá: "X'aigaè, dùús domka ra gáé ga ncēeskaga xùri Tsi tama? Tsáá domkar gha kg'òèa te tcg'òó," témé.

³⁸ Me Jeso ba xq̄a me a máá: "Tíí domka tsia gha kg'òèa tsi tcg'òó? Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi a ko

máá: Ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nqoana q'oro xq̄ase Te," témé.

Jeso ba dàò Me e, Abom koe ko síí ba

¹⁴ "Táá méé i tcáóa tu nxùrù qgái koe hãa guu. Nqarim koe hée naka Tíí koe hēéthēè tcoman úú. ² Abom dim nquum q'oo koe i kái x'áè-q'ooan hàna; ncēè gatà i kò ii tama ner ga kò q'ãa-q'ãa tua hãa, síír ko x'áè-q'ooan kg'óñda máá tu u sa. ³ Ncēè qđòr kò a ko síí x'áè-q'ooan kg'óñda máá tu u, ner gha kãbise a hàà séèa máàse tu u, nxãasega tu gha gatu igaba thée síí Tíí hàna qgái koe hãa ka. ⁴ Tu gataga qđòr kom qgáim di dàòan q'ana hãa," tam méé.

⁵ Me Tomase ba bìrí Me a máá: "X'aigaè, qđò Tsi kom qgái ba xae c'úúa, ka xae ga ntama ma gaa qgái dim dàò ba q'ãa?" témé.

⁶ Me Jeso ba xq̄a me a máá: "Tíí Ra Dàò Ra a, a Tseegu Ra a, a Ra a Kg'òè Ra a. Tíí ka oose ko Abom koe síim khòèm cúim ga ba káà me e. ⁷ Ncēè q'ãa Tea xao kò hãa ne xao ga kò thée Abo ba q'ana hãa. Igaba xao ncēeska q'ãa Mea, a bóò Mea hãa," tam méé.

⁸ Me Filipi bìrí Me a máá: "X'aigaè, Abo ba x'ái xae e, nxãaska xae gha qãè xae e," témé.

⁹ Me Jeso ba bìrí me a máá: "Ncēetar ma qđò x'áèan gaxao cgoa hãa igaba Tsi ko c'úú Te, Filipiè? Díim wèèm ãe bóò Tea hãa ba Abo ba bóò hãa. Nta tsi gha máá: 'Abo ba x'ái xae e,' témé? ¹⁰ A dtcòm̃ tama tsia Abom koer hãa, Me Abo ba Tíí koe hãa sa? Kg'uiian ncēer ko gaxao cgoa kg'ui nea Tíí koe guu nakar kg'ui i tama, igaba Abom ncēè Tíí koe x'áèa hãa ba ko tséèa ba kúúú. ¹¹ Dtcòm̃ méé xao, Abom koer hãa, Me Gabá Tíí koe hãa sa. Ncēè gatà i kò ii tama ne méé xao nxãaska dtcòm̃ are-aresa zi tséé zi ãer ko kúúú zi domka. ¹² Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Díim wèèm ãe ko Tíí koe dtcòm̃ ba gha ãer ko Tíí kúúú sa kúúú, a ba a gha ncēè tséèan ka kaia hãa tséèan kúúú, Tíí Ra ko Abom koe qđò khama. ¹³ A Ra a gha dùús wèès ãe xao ko Tíí cg'òè koe dtcàrà sa kúúú, nxãasegam gha Abo ba Cóám̃ koe guu a dq̄òm̃mè ka. ¹⁴ Ncēè c'èes gúú sa xao kò Tíí cg'òè koe dtcàrà ner gha kúúú si.

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba nqđòkagu

¹⁵ "Ncēè ncàm̃ Tea xao kò hãa ne xao gha x'áè-kg'ár̃na Te qgóóa qari. ¹⁶ Ra gha Abo ba dtcàrà Me gha c'èem Hùì-kg'ao ba tséèa úúa máá xao o, gaxao cgoa gha chòò tamase hãa ba. ¹⁷ Ncēè ba tseeguan dim Tc'èe Me e. Nqđò ba cuiskaga hòò Me tite, bóò Meam hãa tite, a ba a c'úú Mea khama. Igaba xao gaxao q'ãa Mea, gaxao cgoam x'áèa, a ba a gha gaxao koe hãa khama.

¹⁸ "Cuiskagar khãadoma-coa khama ma guu xaoa hãa tite, a gha kãbise a hàà cgae xao o. ¹⁹ Xòm̃ x'áè q'oo koem nqđó ba gaicara hòò Tea hãa tite, igaba xao gha gaxao hòò Te, kg'òèa Ra hãa domka, xao gha gaxao igabaga kg'òè khama. ²⁰ Gaam cárm̃ ka xao gha q'ãa, Tíí Ra Abom koe hãa, xao gaxao Tíí koe hãa, Ra Tíí gaxao koe hãa sa. ²¹ Díim wèèm ãe x'áè-kg'ár̃na Te

úúa, a qgóó qari ana ba gaam ncàm Tea hãam ga me e. Gaam ãe ncàm Tea hãa ba gha Abom ka ncàmmè, Ra gha Tíi igaba thëé ncàm me a gha gaam koe x'áise," tam méé.

²² Me Jutase (ncëe Isekariote tama ba) birí Me a máá: "X'aigaè, dùús domka Tsia gha x'áise xae e, nqóó ba x'áise tamase?" témé.

²³ Me Jeso ba xoa a máá: "Ncëè khòem kò ncàm Tea hãa nem gha kg'uia Te qgóó qari, Me gha Abo ba ncàm me, Tsam gha hàà cgae me, a Tsam a gha Sit-sam di x'ãè-q'ooan gaam koe kúrú. ²⁴ Gaam ãe ncàm Te tama ba kg'uia Te qgóó qari tama; i gataga kg'uiian ãe xao ko kóm, Tíi koe guu tama, igaba i ncëe tsééa óa Team Abom koe guua.

²⁵ "Ncëe gúua ner birí xaoa hãa, ãer kò qanega gaxao cgoa hãa ka. ²⁶ Igaba Hùì-kg'aom ncëe Tcom-tcomsam Tc'ëe ii ba, ncëem gha Abo ba Tiri cg'òèan cgoa tsééa óa ba, nxãa ba gha wèé gúuan ga xgaa-xgaa xao o, a ba a gha wèé gúuan ãer birí xaoa hãa tc'ëe-tc'ëesekagu xao o.

²⁷ "Tòókuan cgoar ko guu xao o, Tiri tòókua ner ko màà xao o. Nqóóm ko ma màà xao o khamar ma màà xao o tama. Táá méé i tcáóa xao nxùrú qgài koe hãa guu, kana méé xao táá q'òó guu. ²⁸ Kóm tea xao kò hãa Ra ko birí xao o a ko máá: 'Qòó Ra ko, a Ra a gha kãbise a hàà cgae xao o,' témé. Ncëè ncàm Tea xao kò hãa ne xao ga kò Abom koer ko qòò khama qãè-tcaoa, Abo ba Tíi ka kaia hãa khama. ²⁹ Ra ncãa ncëeska birí xao o, qanega i kúrúse tama cookg'ai koe, nxãasega xao gha ãe i kòò kúrúse ne dtcòm ka. ³⁰ Gaicarar qáòse kg'ui cgoa xaoa hãa tite, ncëem nqóóm dim x'aiga ba ko hàà khama. Cúí qari gam Tíi koe úú tama, ³¹ igaba méém nqóó ba q'ãa, Abo ba Ra ncàm hãa, a ko Abom ma x'áè Tea hãa khama ma tséé sa.

"Tëe xao ncëeska, naka hààn xae qòó," tam méé.

Jeso ba tseegu dim Kg'om Me e

15 *A ba a máá:* "Tíi Ra tseegu dir Kg'om Ra a, Me Tirim Xòò ba Xhàrà-kg'ao Me e. ² Tíi koe hãam nxãam wèém ãe tc'ároan kúrú tama bam ko q'ãea tcg'òó, a ba a ko wèém nxãam ãe ko tc'ároan kúrú ba dcàò, nxãasegam gha q'ano a kái tc'ároan kúrú ka. ³ Nxãakamaga tu ncëer kò kg'ui cgoa tu um kg'uim ka q'anokaguèa. ⁴ Tíi koe tu hãa nakar Tíi gatu koe hãa. Cúim nxãam ga ba cúiam kò hãa ne tc'ároan kúrú hãa tite, kg'om dis hiis koem kò hãa ne cúí ga a, gatu igaba tu gatà hëéa tite, Tíi koe tu kò hãa ne cúí ga a.

⁵ "Tíi Ra Kg'om Ra a, tu gatu nxãa tu u. Gaam ãe Tíi koe hãa, Ra Tíi gam koe hãa ba, gam kái tc'ároan ko kúrúm ga me e, Tíi ka oose tu cúí gúu ga kúrú hãa tite khama. ⁶ Ncëè khòem kò Tíi koe hãa tama, nem ko nxãam khama ma xoaaguè, a ba a xgóó; ãeta ii nxãa ne ko sàà xg'ae, a c'eean q'oo koe síí xaoa tcãà, a dàdè. ⁷ Ncëè Tíi koe tu kò hãa, i Tiri kg'uiian gatu koe hãa ne tu gha ãe tu ko tc'ëes wèé sa dtcàrà, a tu a gha kúrú mááè si. ⁸ Si ko ncëe sa Tirim Xòò ba x'áakagu: kái tc'ároan tu gha kúrú, a tu a gha gatà iim dàòm ka Tiri tu xgaa-xgaase-kg'ao tu ii. ⁹ Ncëem ma Abo ba ncàm

Tea hãa khamagar ma ncàm tu ua hãa. Ke méé tu ncëeska Tiri ncàmkuan koe hãa. ¹⁰ Ncëè Tiri x'áèan tu kò qgóó qaria, ne tu gha Tiri ncàmkuan koe hãa, ncëer ma Tirim Xòòm di x'áèan ma qgóó qaria, a Gam di ncàmkuan koe ma hãa khamaga ma.

¹¹ "Ncëe gúua ner birí tua hãa, nxãasega i gha Tiri qãè-tcaoan gatu koe hãa ka, naka gatu di qãè-tcaoan gha cg'òè ka hëéthëé e. ¹² Tirim x'áè-kg'ám ba ncëe me e: ncàm gatu ka c'ëea ne, ãer ma ncàm tua hãa khamaga ma. ¹³ Cúí khòè ga ncëes ncàm ka kaia hãas ncàm sa úúa hãa tama, ncëe khòem ko ãem ncàm hãa ne khòè ne gam di kg'òèan tcg'òó máá sa. ¹⁴ Tu gatu ãer ko x'áè tu u sa tu kòò kúrú ne Tiri tu ncàm-khoe tu u. ¹⁵ Cuisikagar gaicara qãà ta ma tcii tua hãa tite, qãà ba gam ka q'òèsem ko dùú sa kúrú sa c'úua hãa khama. Ncëes gúús téé-q'oo koe Ra ko ncàm-khoe tu ta ma tcii tu u, wèés gúús ãer Tirim Xòòm koe xgaa-xgaasea hãa sar q'ãakagu tua hãa khama. ¹⁶ Gatua nxará tcg'òó Te ta ga hãa, igabar Tíi nxará tcg'òó tua hãa, a Ra a qòò tu gha a síí tc'ároan kúrú ka nxará tcg'òó tua, tc'ároan ncëe gha qáò x'áèan hãa a, nxãasegam gha Abo ba wèés gúús ãe tu gha ko Tíi cg'òè koe dtcàrà sa màà tu u ka. ¹⁷ Ncëea Ra ko ma x'áè tu u ga a, a ko máá, gatu ka c'ëe ne ncàm, témé.

Nqóó ba ko Jesom di xgaa-xgaase-kg'aoan hòre

¹⁸ "Ncëè nqóóm kò hòre tua hãa ne méé tu q'ãa, gat-uam hòre tua hãa cookg'ai koem kò Tíi hòre Tea hãa sa. ¹⁹ Ncëè nqóóm di tu kò ii nem ga kò nqóó ba gam di tu iise ncàm tua hãa; igaba tu nqóóm di tu tama tu u, Ra kò nqóóm koe guu a nxará tcg'òó tu u, gaa domkam ko nqóó ba hòre tu u. ²⁰ Ncëer kòò kg'ui cgoa tu u kg'uiian méé tu tc'ëe-tc'ëese, a ko máá: 'Qãà ba gam ka q'òèsem ka tc'amaka hãa tama,' témé sa. Ncëè xgàra Te ne kòò ne, ne gha gataga thëé xgàra tu u. A ncëè Tiri xgaa-xgaa ne ne kòò qgóó qari ne ne gha gataga thëé gatu dian igabaga qgóó qari i. ²¹ Igaba ne gha wèé gúuan ncëe ga Tiri cg'òèan domka kúrú cgae tu u, Gaam ãe tsééa óa Tea hãa ba ne c'úua hãa domka. ²² Ncëè thuur kò hàà kg'ui cgoa ne tama ne, ne ga kò chibian úú tama. Igaba ne ncëeska gane di chibian koe ne gha qgóó máàèm dàò ba úú tama. ²³ Gaam ãe hòre Tea ba gataga Tirim Abo ba hòrea. ²⁴ Ncëè c'ëe khòè ga qanega kúrú tama sar kò gane koe kúrú ta ga hãa, ne ne ga kò chibi úú tama. Igaba ne *ncëe zi x'ái zi* bóò hãa, a ne a Tíi ga Ra hëé naka Tirim Xòòm ga ba hëéthëé Tsam hòrea. ²⁵ Igabas ko ncëe sa x'áèan koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncëe ko máá: 'Hòrea ne máá tea hãas gúú sa kàà si i,' témé sa.

²⁶ "Igaba ãem kòò Hùì-kg'ao ba hàà, ncëer gha Abom koe guu a gatu koe tsééa úú ba, tseeguan dim Tc'ëe ba, ncëe ko Abom koe guu a tcg'oa ba, nem gha Gabá Tíi ka nxàea tseegukagu. ²⁷ Gatu igaba tu gha Tíi ka hàà nxàea tseegukagu, Tíi cgoa tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a hãa khama.

16 "Ncëe gúuan wèer birí xaoa hãa, nxãasega xao gha táá gaxao di dtcòm an aagu ka. ² Còrè-nqu-

uan koe ne gha xhàigu xao o, me gha gataga x'aè ba hàà, wèém khòém ãe ko cg'õo xao om gha tc'ëea máá, Nqari bam ko tsééa máá, ta tc'ëea ba. ³ Ncëe zi gúú zi ne gha kúrú cgae tu u, Abo ba kana Tíí ga Ra ne c'úúa hãa khama. ⁴ Igabar ncëe gúúan birí xaoa hãa, nxãasega xao gha ãem kòo gaan dim x'aè ba hàà ne tc'ëe-tc'ëese, gaan kar q'ãa-q'ãa xaoa hãa sa ka.

Tcom-tcomsam Tc'ëem di tsééa ne

"A ra a kò ncëe zi gúú zi tshoa-tshoas koe táá birí xao o, gaxao cgoar kò hãa khama. ⁵ Igabar ko ncëeska Gam ãe tséé óá Team koe qòò, igaba i gaxao ka cúia xao ga tãe Te naka máá: 'Nda koe Tsi ko qòò?' témé tama. ⁶ Igaba ncëe gúúa ner nxàea hãa domka xao tshúú-tcaoan ka cg'oè cgaeèa hãa. ⁷ Gatà i ii igabar ko tseeguan birí xao o: Gaxaoa i qãea máá xaoa hãa qòòr gha sa. Ncëe qòò tamar kò hãa nem Hùì-kg'ao ba hàà cgae xaoa hãa tite khama. Igaba ãe qòòr kòo ner gha gaxao koe tsééa úú Me. ⁸ Eëm kòo hàà nem gha hàà nqõó ba xgaa-xgaa a chibi-chibi; chìbian domka hëé, naka tchànoan domka hëé, naka xgàrakuan domka hëéthëé e. ⁹ Chìbian ka *m gha xgaa-xgaa*, Tíí koe ne dtcòm tama khama. ¹⁰ Tchànoan ka *m gha xgaa-xgaa*, Tirim Xòòm koer ko qòò, xao gaicara hòò Te tite khama. ¹¹ Xgàra-kg'aman ka *m gha xgaa-xgaa*, ncëem nqõóm dim x'aiga ba nxãakamaga xgàràèa hãa khama.

¹² "Qanegar kái zi gúú zi úúa, gaxao cgoar gha nxàe zi, igaba xao ncëeska kgoana zia hãa tite. ¹³ Igaba ãem kòo tseeguan dim Tc'ëe ba hàà, nem gha wèé tseeguan koe úú xao o. Cuisagam Gam koe guua zi ka kg'uia hãa tite, igabam gha ãem ko kóms ka cúí kg'ui, a ba a gha hààko zi gúú zi ka birí xao o. ¹⁴ X'áàk-agu Tem gha, ãe Tiri ii sam gha sèè, a ba a birí xao o si khama. ¹⁵ Wèéan ãe Abom úúa hãa nea Tiri i. Gaa domkar ko máá: Eë Tiri ii sam gha *Tc'ëe ba* sèè, a ba a birí xao o si, témé.

¹⁶ "X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te," tam méé.

Xgaa-xgaase-kg'ao xu di tshúú-tcaoa ne gha kãbise a qãè-tcaoan kúrú

¹⁷ Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu c'ëe xu tãeku a máá: "Dúú sa ba ko nxàe, ncëem ko máá: 'X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,' témé ka, a ko gataga máá: 'Tirim Xòòm koer ko qòò domka a,' témé?" ta xu méé.

¹⁸ Xu hãa a tãèse a ko máá: "Dúú sa ba koáé nxàe: 'X'aè-coam q'oo koe,' tam kòo méé ne? Dùú sam ko nxàe sa xae kóma q'ãa tama," ta xu méé.

¹⁹ Me kò Jeso ba bóda q'ãa, ncëes gúús ka xu tãe Me kg'oana hãa sa, khamam kò nxãaska birí xu a máá: "Ntar ko méé sa xao koáé tãeku, ncëer ko máá: 'X'aè-coam q'oo koe xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,' témé ka?"

²⁰ Tseegua ner ko birí xao o, a ko máá: Kg'ae xao gha, a gha thòò-tcaoase kg'ae, igabam gha nqõó ba qãè-

tcaoa hãa. Thòò-tcaoa xao gha hãa, igaba i gha gaxao di thòò-tcaoan kãbise a qãè-tcao sa ii. ²¹ Eë khòès kòo cóán ábà di thòò koe hãa nes tshúú-tcaoa hãa, gas dim x'aè ba hààraa khama. Igaba ães ko cóán ábà xg'ara nes gaicara thòòan tc'ëe-tc'ëese tama, qãè-tcaoan ãe cóá nea nqõómkg'ai koe ábàèa hãa di domka. ²² Khama xao gaxao ncëeska tshúú-tcaoan úúa hãa, igabar gha gaicara hàà bóò xao o, xao gha qãè-tcao, i cúí khòè ga gaxao di qãè-tcaoan sèè cgae xaoa hãa tite. ²³ Eëm cárm ka xao cuisagaa cúí gúú ga dtcàrà Tea hãa tite. Tseeguar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Wèés gúús ãe xao ko Tíí cg'oè cgoa Abom koe dtcàrà sam gha máà xao o. ²⁴ Ncëeska igaba xao qane-ga cúí gúú ga Tíí cg'oè cgoa dtcàrà tama. Dtcàrà, máàè xao gha ke, naka xaoa gha nxãasega qãè-tcaoan ka cg'oè.

²⁵ "Ncëe gúúa ner kò sere-sere zi cgoa birí xao o, igabam ko x'aè ba hàà, gaxao cgoar gaia sere-sere zi cgoa kg'uia hãa tite ba, igabar gha hàà kgoarasea hãase Tirim Xòòm ka birí xao o. ²⁶ Eëm cárm ka xao gha Tíí cg'oè koe dtcàrà. Gaxao téé-q'oo koer gha Abo ba hàà dtcàrà, tar méé tama. ²⁷ Abo ba Gam ka ncàm xaoa hãa, ncàm Tea xao hãa domka, a xao a Nqarim koer guua sa dtcòm hãa khama. ²⁸ Abom koer guu a nqõóm koe hààraa. A Ra a ko gaicara nqõó ba guu, a Abom koe kãbise," tam méé.

²⁹ Xu kò nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máá: "Bóò, ncëeska Tsi ko kgoarasea hãase kg'ui, a Tsi a cúis sere-seres ga sa tséékagu tama. ³⁰ Ncëeska xae ko bóò wèé gúúan Tsi q'ana hãa sa, a Tsi a gataga c'ëe khòè ga gha tãe Tsi sa qaa tama. Ncëes gúús domka xae ko dtcòm Nqarim koe Tsi guua hãa sa," ta xu méé.

³¹ Me Jeso ba xqa xu a máá: "Ncëeska xaoa ko dtcòm?" ³² Bóò, x'aè ba ko hàà, a ba a hààraa xg'ara, ãe xao gha wèéa xao ga x'áéa xao koe guu a tsaj-tsajise ba, a xao a gha cúise qau Te. Igabar cúise hãa tama, Tirim Xòò ba Tíí cgoa hãa khama.

³³ "Ncëe gúúa ner birí xaoa hãa, nxãasega xao gha Tíí koe tòókuan úú ka. Ncëem nqõóm koe xao gha qóman cgoa qgóoku. Igaba méé xao tòón tcáó! Nqõó bar tààa hãa ke," tam méé.

Jeso ba ko còrèa mááse

17 Eëm ko Jeso ba ncëe sa kg'uia xg'ara kam ko nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai a máá: "Aboè, x'aè ba hààraa. Tsarim Cóá ba x'áàkagu, nakam gha nxãasega Tsarim Cóá ba x'áàkagu Tsi, ² wèé ne khòè ne tc'amkg'ai koe Tsi qarian máà Mea hãa ke, nxãasegam gha chòò tamas kg'oè sa wèé ne ãe Tsi máà Mea hãa ne máà ka. ³ Si chòò tamas kg'oè sa ncëe si i: q'ãa Tsi ne gha, Tsáá Tsia cúisega tseegu di Tsi Nqari Tsi i sa, naka Jeso Krestem ncëe Tsi tsééa óága hãa ba q'ãa sa hëéthëé e. ⁴ Nqõómkg'ai koer x'áàkagu Tsia hãa, ãe Tsi kò máà Tea hãa tsééan kúrú xg'ara-xg'ara ka. ⁵ Ke ncëeska, Aboè, hàna Tsia koe x'ààn máà Te, ncëe nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koer kò Tsáá cgoa úúa hãa a.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu còrèa máá

⁶ “Eë Tsi kò nqõómkg'ai koe guu a máà Te xu khóè xu koer kò Tsari cg'òèan q'ääkagu. Tsari xu u kò ii, Tsi kò máà Te xu, xu kò Tsarim kg'ui ba qgóóa qaria. ⁷ Ncëes-ka xu q'ana, ãe Tsi máà Tea hãa gúùan wéèa Tsáá koe guua hãa sa. ⁸ Eë Tsi kò máà Tea kg'uia ner máà xua hãa khama, xu kò cam tshàua máá a. A xu a kò tseeguan kaga q'ãa, Tsáá koer guua hãa sa, a kò Tsáá Tsia tséé Tea hãa sa dtcòm. ⁹ Nqõó bar còrèa máá tama, a ko gaxu ãe Tsi máà Tea hãa xu còrèa máá, Tsari xu u khama. ¹⁰ Wéès ãer úúa hãa sa Tsari si i, si wéès ãe Tsi úúa sa Tiri si i. Ra gaxu koe guu a x'ääk-aguèa. ¹¹ Nqõómkg'ai koe Ra gaia hãa tite, igaba xu gaxu qanega nqõómkg'ai koe hãa, Ra ko Tíí sencgaga Tsáá koe síí. Tcom-tcomsa Tsi Abo Tseè, Tsarim cg'òèm di qarian cgoa xgáèa máá xu - cg'òèm ncëe Tsi máà Tea ba, naka xu gha nxãasega cúí ii, ncëe Tsam ma cúí ii khamaga ma. ¹² Eër kò gaxu cgoa hãa kar kòo xgáèa máá xu, a ãe Tsi kò máà Tea hãam cg'òèm cgoa kòre xu. Cúía xu ga kò táá aaguse, gaam ãe kò kaàkaguèm gha sa tééa máána hãam cúím oose, *Nqarim dis Tcgãyas* gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka.

¹³ “Igabar ko ncëeska Tsáá koe síí, a Ra a ko ncëe zi gúú zi kg'ui, nqõómkg'ai koer qanega hãase, nxãasega xu gha Tiri qãè-tcaoan ka cg'òèa hãa ka. ¹⁴ Tsarim kg'ui bar máà xua, me nqõó ba hòre xua, nqõóm di xu tama xu u khama, ncëer Tíí ma nqõóm di tama khamaga ma. ¹⁵ Tiri còrèa ne máá, nqõóm koe méé Tsi sèèa tcg'òò xu, témé tama, igaba méé Tsi ãe cg'ãè iim koe xgáèa máá xu si i. ¹⁶ Nqõóm di xu tama xu u, ncëer Tíí ma nqõóm di tama khamaga ma. ¹⁷ Tcom-tcomsakagu xu tseeguan cgoa, Tsarim kg'ui ba tseeguan di me e ke. ¹⁸ Eë Tsi ma nqõómkg'ai koe ma tsééa óá Tea hãa khamagar ma nqõómkg'ai koe tsééa úú xua hãa. ¹⁹ Gaxu domkar ko tcom-tcomsakaguse, nxãasega xu gha gaxu igaba thëe tseeguan koe tcom-tcomsakaguè ka.

Jeso ba ko wéè ne dtcòm-kg'ao ne còrèa máá

²⁰ “Gaxu cúí xur còrèa máá tama. Eë gha gaxu di kg'uiian koe guu a Tíí koe dtcòm ner ko gataga thëe còrèa máá, ²¹ wéèa ne ga gha cúí ii sa, ãe Tsi ma Tsáá Aboè Tíí koe hãa, Ra ma Tíí Tsáá koe hãa khamaga ma. Gane igaba méé ne thëe Gatsam koe hãa, nakam gha nxãasega nqõó ba Tsáá Tsia tséé óá Tea hãa sa dtcòm. ²² Eë Tsi máà Tea hãa x'ää ner máà nea, nxãasega ne gha cúí ii ka, ncëe Tsam ma Gatsam ma cúí ii khamaga ma. ²³ Tíí Ra gane koe hãa, Tsi Tsáá Tíí koe hãa, nxãasega ne gha cg'òèase cúí ii ka, me gha nxãasega nqõó ba q'ãa, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka, a Tsi a ncàm nea, ãe Tsi ma ncàm Tea hãa khamaga ma ka.

²⁴ “Aboè, ãe Tsi máà Tea hãa ne gha Tíí cgoa ncëer hãa koe hãa sar ko tc'ëe, nxãasega ne gha Tiri x'ään bód, ncëe Tsi máà Tea hãa a, nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Tsi kò guu a ncàm Tea hãa khama. ²⁵ Abo Tsi tchàno Tseè, ãetam ga ma nqõó ba c'úú Tsia

igaba Ra Tíí q'ãa Tsia, ne q'ana hãa Tsáá Tsia tsééa óá Tea sa. ²⁶ Cg'òèa Tsir q'ääkagu nea, a Ra a gha kúru i q'ãaè, nxãasega i gha ncàm kuan ncëe Tsi kò ncàm Tea hãa gane koe hãa ka, Ra gha gataga thëe Tíí ga Ra gane koe hãa ka,” tam ma còrè.

Jesom di xgàrasean hëe naka Gam dis x'oo sa hëe naka Gam di x'ooan koe tãean hëéthëe e (18–21)

Jeso ba ko qáéè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

18 Eëm ko Jeso ba còrèa xg'ara, kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa xgoaba, a Kiterone dim dòm ba tchoaba. C'ëem xòèm koem kò Olife di zi hii zi dim xhàrà ba hãa. Xu kò Gabá hëe naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hëéthëe xu gaa koe tcãa.

² Nxãaskam kò Jutasem, ncëe kò khóè ne tshàu q'oo koe tcãa Me ba gaam qgái ba q'anaa, Jeso ba kò gaa koe kái-kg'aise Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae khama. ³ Me kò nxãaska Jutase ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hëe naka kaia xu peresiti xu ka c'ëea xu hëe naka Farasai xu hëéthëe cgoa gaa koe síí. X'ää zi xu kò qgóóa, lampian hëe naka ncõo gàban hëéthëe e.

⁴ Me kò Jeso ba wéèan ãe gha hàà kúru se cgae Me sa q'ana hãase tcg'oa a tèè xu a máá: “Díí ba xao ko qaa?” témé. ⁵ Xu xqa Me a máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

Me Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a,” témé. (Me kò Jutasem, khóè ne tshàu q'oo koe tcãaku-kg'ao ba gaxu cgoa téé-tëe.) ⁶ Eëm ko Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a,” témé, ka xu kò tééa dibi, a xu a gómankg'ai koe cg'áé.

⁷ Me kò gaicara tèè xu a máá: “Díí ba xao ko qaa?” témé. Xu máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

⁸ Me Jeso ba xqa xu a máá: “Ncãar bìrí xao o, ncëe ga Ra a sa. A ncëe Tíí xao kòo qaa Te ne méé xao nxãaska ncëe xu khóè xu guu naka xu qõò,” témé. ⁹ Ncëe sa kò kúru se, kg'uiian ãem kg'uia hãa gha nxãasega tseegukaguè ka, ncëe kòo máá: “Eë Tsi kò máà Te xu kar c'ëem ga ba qanega aagu tama,” témé sa.

¹⁰ Me kò nxãaska Simonem Petere ba ntcàu bam úúa hãa khama tsg'úua tcg'òò me, a kaim peresitim dim qãa ba gád, a kg'ád xòè dim tcee ba xg'aoa tcg'òó. (Qãàm di cg'òèa ne kò Malekose e.) ¹¹ Kam kò nxãaska Jeso ba Petere ba bìrí a máá: “Kãbi tsarim ntcàu ba naka qòè! Cuiskaga Ra gáé ga Abom máà Tea hãas kubis xgàrasean dis koe kg'ää hãa tite?” témé.

Jeso ba ko Anasem koe úúé

¹² Si kò nxãaska ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hëe, naka gaas dim tc'ää-cookg'ai ba hëe, naka Juta di xu tc'ää-cookg'ai xu hëéthëe Jeso ba qgóó, a qáé, ¹³ a xu a kg'aia Anasem koe úú Me, ncëe kò Kaifasem ka c'uisse ii ba, ncëe kò ãem kurim ka kaim peresiti ba ii ba.

¹⁴ Kaifase ba gaam khóèm Juta xu kò tc'ëe sa máàm ga

me e, a máá: "Qǎè e gha ii, ncèè c'èem khòem kòo khòè ne x'óóa máá ne," témé ba.

Peterem dis xòases tc'ǎà di sa
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Simonem Petere ba hěé naka c'èem xgaa-xgaase-kg'ao ba hěéthěéa kò Jeso ba xùri. Ncèem xgaa-xgaase-kg'ao ba kò kaim peresitim ka q'ǎaèa, khamam kò Jesom cgoa kaim peresitim x'áé koe tcǎà.

¹⁶ Igabam kò Petere ba tchàa koe téé, xhàrom-kg'ám koe. Kam ko c'èem xgaa-xgaase-kg'aom ncèe kò kaim peresitim ka q'ǎaèa ba kǎbise a tcg'oa, a dxàe-coas èe kò xhàrom-kg'ám koe hǎas cgoa kg'ui, a Petere ba q'oo koe tcǎà.

¹⁷ Si kò qǎàs èe kò xhàrom-kg'ám koe tēe sa Petere ba birí a máá: "A tsáá tsia gáé ncèem khòem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èe tsi tama tsia?" témé. Me xò a máá: "Gaar tama ra a," témé.

¹⁸ Qgàisa a kò ii, xu kò qǎà xu hěé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hěéthěé xu èe xu kò dxùua hǎas c'ees koe téé-tēe, a ko x'òò-x'oose. Petere ba kò gataga thěé gaxu cgoa téé-tēe, a ko x'òò-x'oose.

Kaiam peresiti ba ko Jeso ba tēè
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹ Me kò nxǎaska kaim peresiti ba Jeso ba tēè, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka hěé naka Gam di xgaa-xgaan ka hěéthěé e. ²⁰ Me Jeso ba xò a máá: "Xgobekg'amseaser kò wèem nqǒóm cgoa kg'ui, a Ra a kò ko wèe x'aè ka còrè-nquuan koe hěé, naka tempelem koe hěéthěé xgaa-xgaa, ncèe wèe Jutan ko xg'ae koe. Cúí gúù gar kò táá xàise nxàe. ²¹ Kháé tsia ko dùús domka tēè Te? Tēè èe kò kóm Tea hǎa ne, tseeguan kaga ne q'ana dùú sar nxàea hǎa sa," tam méé.

²² Eēm ko Jeso ba ncèe gúùan kg'uia xg'ara kam kò c'èem kòre-kg'aom, cúuse kò tēe ba Jeso ba x'ábú, a máá: "Ncèea Tsi ga ko ma kaim peresiti ba ma xò gaa?" témé. ²³ Me Jeso ba xò a máá: "Ncèè c'èe gúùan cg'ǎè Ra kò kg'uia hǎa ne méé tsi nxàea tseegukagu, dùú sa cg'ǎè si i sa. Igaba ncèè tchànoser kò kg'uia hǎa ne tsi ko dùús domka x'ábú góó Tea máá?" témé.

²⁴ Me nxǎaska Anase ba kaim peresitim Kaifasem koe tsééa úú Me, qanegam qáéèa hǎase.

Peterem dis xòases cam di sa hěé naka nqoana di sa hěéthěé e

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ Eēm Simonem Petere ba hǎa a ko kùru-kuruse kam kò tēèè a máá: "Tsáá tsia gáé Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èe tsi tama tsia?" témé. Me xòase a máá: "Gaar tama ra a," témé.

²⁶ Me kò c'èem qǎàm kaim peresitim di ba, ncèe Peterem kò xg'aoa tcg'òó tceeam khòem dim qhàò ba tēè me a máá: "Gaam cgoa ra gáé kò Olife dim xhàràò q'oo koe bóò tsi tama?" témé. ²⁷ Me gaicara Petere xòase e, me kò kúúga qhòò ba tshoa-tshoa a kg'ae.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Xu kò Juta xu Jeso ba Kaifasem dim nquum koe guu a, Roma ne dim tc'ǎà-cookg'aim dim nquum koe úú. Gaa x'aèan èe ka i kò kaisa ntcùúkg'ai cgoa a. Xu kò Juta xu táá xu gha cg'uriga domka nquum q'oo koe táá tcǎà, nxǎasega xu gha Paseka di tc'òoan tc'òó ka.

²⁹ Khamam kò Pilato ba tcg'oa a síí cgae xu, a tēè xu a máá: "Dùútsa chibi sa xao ko ncèem Khòè ba tcee?" témé. ³⁰ Xu xò me a máá: "Chibi kúrú-kg'ao tamam kò ii ne xae ga kò tsáá koe óá Me tama," témé.

³¹ Me Pilato nxǎaska birí xu a máá: "Séèa xao mááse Me, naka xaoa síí gaxao di x'aèan cgoa xgàra Me," témé. Xu Juta xu xguì a birí me a máá: "Igaba xae c'èem khòè ba xae gha x'ooan koe xgàra di qari úú tama," témé. ³² Ncèe sa kò kúrúse, èem kò Jeso ba kg'uia hǎa, nta iis x'oo sam gha hàà x'óó di kg'uiian gha hàà nxǎasega tseegukaguè ka.

³³ Me kò nxǎaska Pilato ba kǎbise a nquum q'oo koe tcǎà, a Jeso ba tcii, a tēè Me a máá: "A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi x'aiga Tsi?" témé. ³⁴ Me Jeso ba xò a máá: "Tsáá ka tsi ko ma cuiaga tēè Tea, kana c'èe khòèa Tíí ka tsáá cgoa kg'uia hǎa?" témé.

³⁵ Me Pilato xò a máá: "Kháé tíí ga ra gáé Juta raa? Tsari ne khòè ne hěé naka Tsari xu kaia xu peresiti xu hěéthěéa tíí tshàò q'oo koe tcǎà Tsia. Ka Tsia dùú sa kúrúa hǎa?" témé. ³⁶ Me Jeso ba xò a máá: "Tiri x'aia nea ncèem nqǒóm di tama. Ncèè gatà i kò ii, ne xu ga kò Tiri xu tséé-kg'ao xu ncòo sa x'ǎà hǎa, nxǎasegar gha táá Juta ne tshàò q'oo koe tcǎàè di sa. Igaba i ncèeska Tiri x'aian ncèem nqǒóm di tama a," tam méé.

³⁷ Me Pilato nxǎaska tēè Me a máá: "Kháé Tsia x'aiga Tsia?" témé. Me Jeso ba xò a máá: "X'aiga Ra a, ta tsi ko méé. Gaas gúús domkaga Ra ábàèa, a Ra a ncèes gúús domkaga nqǒómkg'ai koe hààraa, hààr gha nxǎasega tseeguan nxàea tseegukagu ka. Wèè khòèan èe tseeguan dia ko kg'uia Te komsana," tam méé.

³⁸ Me Pilato ba birí Me a máá: "Tseegua nea dùú?" témé.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Ncèes gúù sam ko mééa xg'ara kam kò tchàa koe tcg'oa, a gaicara Juta xu koe síí, a birí xu a máá: "Cúí chibi gar hòò cgae Me tama gaan kam gha chibi-chibiè e. ³⁹ Igaba i gatu di cau u, Paseka di x'aè ka méér c'èem chibi-kg'ao ba kgoara máá tu u sa. Ka tu ko tc'èe, Juta ne dim X'aiga ba méér kgoara máá tu u sa?" témé. ⁴⁰ Xu q'au a xò me a máá: "Eè-èe, Gam ka tamase, Barabase ba máà ta a," témé. Barabase ba kò ts'ǎà-kg'ao me e.

¹⁹ Nxǎaskam kò Pilato ba Jeso ba séè a úú, Me síí qoaè. ² Xu kò ncòo-kg'ao xu dxàman cgoa kúrúèas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, a xu a ncòàm qgáí ba hǎakagu Me, ³ a téé a qǒòda máá Me a ko máá: "Tcgáíò, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!" témé. A xu a tshàua xu cgoa x'ábú góó Me.

⁴ Me kò Pilato ba gaicara tcg'oa a Juta xu birí a máá: "Bódò, tcg'òò ra ko a gaxao koe óá Me, nxãasega xao gha q'ãa, tíí ra cúí chibi ga hòò cgae Me tama sa ka," témé. ⁵ Eëm ko Jeso ba tcg'oa, dxàman dis cábá sa cábá hãase, a ncoàm qgáí ba hãna, kam ko Pilato birí xu a máá: "Bódò! Ncëe ga Me e khòè ba!" témé.

⁶ Eë xu ko kaia xu peresiti xu hëé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hëéthëé ko bóò Me, ka xu kò q'au a máá: "Xgàu Me! Xgàu Me!" témé. Igabam kò Pilato xoa xu a máá: "Gaxao sèè naka síí xgàu Me, tíí ra cúí chibi ga hòò cgae Me tama ke," témé.

⁷ Xu Juta xu xoa a máá: "X'àèan ta úúa; gaa x'àèan èe ka méém x'óós gúú si i, Nqarim dim Cóa Me e tam ko méé khama," ta xu méé.

⁸ Eëm ko Pilato ncëes gúú sa kóm kam kò kaisase q'ádò, ⁹ a ba a kabise a gaicara nquum q'oo koe tcãà, a Jeso ba tõe a máá: "Nda koe Tsi guua?" témé. Igabam kò Jeso ba táá cúí xoa ga kúrú. ¹⁰ Me Pilato ba tõe Me a máá: "Tíí cgoa kg'uian Tsi tc'èe tama? C'úúa Tsia, qaria ner úúa, kgoara Tsi gha di i kana xgàu Tsi di i sa?" témé. ¹¹ Me Jeso ba xoa a máá: "Cúí qari ga tsi Tíí koe úú tama, ncëè nqarikg'ai koe tsi kò guu naka máàè e tama ne. Gaa domkam gaam èe tshàu q'ooa tsi koe tcãà Tea ba chibiga me e, kaias chibi sa," tam méé.

¹² Gaa koe guus kam kò Pilato ba Jeso bam gha kgoara cgoa dàdan qaa, igaba xu kò Juta xu q'au a ko máá: "Eë tsi kòò ncëem khòè ba kgoara ne tsi *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram ka tcáràse tsi tama tsi i. Wèém khòèm èe ko máá, x'aiga Me e, témé ba ko Kaesaram cgoa ntcoeku," témé.

¹³ Eëm ko Pilato ncëe kg'uian kóm kam kò Jeso ba tchàa koe tcg'òò, a ba a xgàra-kg'aom dis ntcòò-q'oos koe síí ntcòò, 'Nxõán dim nqám ba' ta ko ma tciièm qgáim koe (Hebera dis kg'uis ka ko Gabata ta ma tciiè ba). ¹⁴ Paseka dim cárm ba kg'ónòsea máá dim cárm me e kò ii, i kò koaba di x'aè e. Kam kò Pilato ba Juta ne birí a máá: "Bódò, ncëe ga Me e gatu dim X'aiga ba," témé. ¹⁵ Igaba xu kò q'au a máá: "Tcg'òò Me! Tcg'òò Me! Xgàu Me!" témé. Me Pilato tõe xu a máá: "Kháé méér gaxao dim X'aiga ba xgàu dèè?" témé. Xu *kaia xu peresiti xu xoa* a máá: "X'aiga ta úú tama, Kaesaram oose," témé.

¹⁶ Me kò nxãaska Pilato máà xu Me, nxãasegam gha xgàuè ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu Jeso ba sèè, ¹⁷ Me Gam dis xgàu sa dcéé a tcg'oa, a 'Tcúú c'óá' ta ko ma tciiès qgáís koe síí (ncëè ko Hebera dis kg'uis ka ko 'Gologota' ta ma tciiè sa). ¹⁸ Gaa koe xu kò xgàu Me, naka c'èe tsara khòè tsara hëéthëé e Gam cgoa, cúí ba c'èe xòèa ba za, me c'èe ba c'èe xòèa ba za, Me Jeso ba nqàè koe téé.

¹⁹ Me kò Pilato x'ái sa góá hãa, a xgàus koe qáéa tòò sia; ncëetas kòò ma nxáràse: "NASARETA DIM JESO BA, JUTA NE DIM X'AIGA BA," ta ma ma. ²⁰ Ne kò kái ne Juta ne ncëes x'ái sa nxará, èem kò Jeso ba xgàuèam qgáí

ba kò x'ái-dxoom ka cúú me e khama. Si kò x'ái sa Hebera dis kg'uis ka hëé, Latini dis ka hëé naka Gerika dis ka hëéthëé góáèa. ²¹ Xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu Juta ne di xu Pilato ba birí a máá: "Táá góá naka máá: 'Juta ne dim X'aiga ba,' témé guu, igaba máá: 'Ncëem khòè ba kòò máá, Juta ne dim X'aiga Me e,' témé," ta xu méé. ²² Me Pilato xoa a máá: "Eër góá hãa sar góá hãa," témé.

²³ Eë xu ko ncõo-kg'ao xu Jeso ba xgàu ka xu kò qgáí ba sèè, a 4 zi dtcòò zi cgoa q'aa-q'aa a, si dtcòò sa khòèm di sa ii, me q'oo koe ko hãaèm qgáim cúí ba qau. Ncëem qgáí ba kò qgáè-dàò úú tama, a cúí xòè koe tc'amaka guu a nqãaka xòas koe qgáèèa.

²⁴ Xu kò biríku a máá: "Hààn xae táá tòà me guu, igaba hàà naka xae cgúúan ntcòò naka bóò díina gha sèè me sa," témé. Ncëe sa kò kúrúse, èe *Nqarim dis Tcgãyas* koe góáèas gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka, ncëe kòò máá:

"Qgáí Te xu kò q'aa-q'aaku,

a Tiri qgáían domka cgúúan ntcòò,"

témé sa. Ncëe ncõo-kg'ao xu kò hëé ga a.

²⁵ Jesom dis xgàus qàè koes kò xòò sa tõe, naka Gam ka xòòs ka qòese sa hëé, Marias ncëe Kelopasem dis khòè sa, naka Maria Magatalena sa hëéthëé e. ²⁶ Eëm ko Jeso ba xòò sa èe koe bóò, naka xgaa-xgaase-kg'aom èem kò ncàma hãa ba hëéthëé e me qàea sa koe tõe, kam kò xòò sa birí a máá: "Khòè seè, sarim cóám ga me e ncëe ba!" témé. ²⁷ A ba a xgaa-xgaase-kg'ao ba birí a máá: "Bódò, saòs ga si i ncëe sa," témé. Me kò xgaa-xgaase-kg'ao ba èem x'àèm koe guu a sèè a x'áéa ba koe úú si.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Wèé gúúa nea xg'ara hãa sa q'ana hãasem kò Jeso ba ncëes gúús qáá q'oo koe máá: "Cáma raal!" témé. Ncëes gúú sa kò kúrúse, *Nqarim di zi Tcgãya* zi gha nxãasega nxàea tseegukaguè ka. ²⁹ Si kò tsau tshàan ka cg'òèa hãas gàba sa hãa, khama xu kò tsau tshàan ka cg'òèa hãas x'úrú sa tciiika-tcamkuan dim hiim koe tòò, a ghùì a kg'árna ba koe úú. ³⁰ Eëm ko Jeso ba tsau tshàan kg'áà xg'ara kam kò máá: "Xg'ara-xg'araèa ia!" témé. A ba a tcúúa ba qám, a sònòa tcg'òò.

³¹ Kg'ónòsean dim cárm me e kò ii, me kò q'uu dim cárm ba cgáém cárm Sabata di me e. Ne kò Juta ne Sabata dim cárm ka i gha tc'ároan xgàuan koe tceesea téé sa tc'èe tama, khama ne kò Pilato ba dtcàrà c'óán gha khóáè, i tc'ároan xòòè sa. ³² Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu hàà, a hàà tc'áà dim khòèm di c'óán khóá, ncëe kò Jesom cgoa xgàuèa ba, naka c'èem dian hëéthëé e. ³³ Igaba èe xu ko Jesom koe hàà, ka xu kò sao-xg'ae Mem nxãakamaga x'óóa hãa, xu kò táá c'óáa ba khóá. ³⁴ Igabam kò ncõo-kg'ao xu ka c'èe ba Jeso ba kg'áò-xgàom cgoa gádò dxàbè, i kúúga qháése c'áòan hëé naka tshàan hëéthëé gaa koe guu a ntcãa.

³⁵ (Khòèm èe kò bóò o ba kò nxàea tseegukagu u, si gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i. Me q'anaa, tseegu sam ko nxàe sa, a ba a ko nxàea tcg'òò o, gatu

igaba tu gha thée nxāasega dtcòm ka.)³⁶ Ncēe zi gúù zia kò kúrúse, ēe *Nqarim dis* Tcgāyas koe góáás gha nxāasega nxàea tseegukaguè ka, ncēe kòo máá: "C'óáa ba ka cúian ga khóáè tite," ta méé sa.³⁷ Si ko c'ées Tcgāyas *Nqarim di* sa gataga máá: "Bòò xu gha gaam ēe xu gáòà hãa ba," témé.

Jeso ba ko kg'ónòdè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Ncēe zi gúù zi qáá q'oo koem kò Josefam Arimatea di ba, ncēe kò Jesom di xгаа-xgaase-kg'ao ii ba, Jesom dim tc'áró ba xàia hãase Pilatom koe dtcàrà, Juta nem kòo q'áò khama. Me kò Pilato ba kgoara máá me me. Me hàà a Gam dim tc'áró ba sée.³⁹ Nikodemasem ncēe kò kg'aia Jeso ba ntcúu ka dàraa hãa ba kò hãa cgoa mea. Nikodemase ba kò tshãán hēé, naka tcgáùse di nxúian hēéthēé óá, 30 qóm-q'ooan khama noo o.⁴⁰ Jesom dim tc'áró ba tsara kò sée, a tsara a tshãán cgoa xg'ae-xg'ae a q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòan cgoa tcám me. Ncēe sa kò caus Juta ne ko ma kg'aiga kg'ónòkus ga si i.⁴¹ Eēm kò Jeso ba xgàuèa hãam qgáim koem kò xhàrà ba hãa, me kò kàbam hãem tc'ám di ba xhàrà q'oo koe hãa, ncēe cúí khòè ga qanega gam koe kg'ónòdè tama ba.⁴² Juta ne dim cárm kg'ónòsean di me e kò ii, si kò tc'ám sa cúu si i, khama ne kò Jeso ba gas koe ga kg'ónò.

Kàà gúùs tc'ám sa

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

20 Tc'áà dim cárm bekem dim di ntcúúkg'ai cgoa, qanega i ntcúú u koes kò Maria Magatalena sa tc'ám koe hàà, a hàà nxǒá sa bóò si tc'ám-kg'ám koe ghanèa tcg'òòèa.² Si ko Simonem Peterem koe hēé naka c'ēem xгаа-xgaase-kg'aom koe hēéthēé qgóéa síí, ncēe kò Jesom ka ncàmmèa ba, a síí birí tsara a a máá: "X'aiga ba xu tc'ám koe séea tcg'òòèa hãa, ta c'úua hãa nda koe xu úú Mea hãa sa!" tas méé.

³ Me kò nxāaska Petere gaam xгаа-xgaase-kg'aom cgoa xgoaba, tsara tc'ám koe qòò.⁴ Wèéa tsara ga kòo qàrò, igabam kò gaam xгаа-xgaase-kg'ao ba Petere ba qgóéa guu, a tc'ám koe tc'áà a síí.⁵ Téem ko a qámse a xhòo a bóò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòan cúí ga bóò i gaa koe hãa, igabam kò táá q'oo koe tcãà.⁶ Me kò nxāaska Simonem Petere ba kháóka xùri me a hàà, a hàà tc'ám koe tcãà; a q'úú qgáian cgoa kúrúèa kòan bóò i gaa koe xòe,⁷ naka kg'ónò cgoa dim qgáim ncēe kò Jesom tcúú koe hãa ba hēéthēé e. Qgáí ba kò kòan cgoa hãa tama a kò cúíaga qabesea ntcòe.⁸ Me kò nxāaska gaam xгаа-xgaase-kg'aom, ēe kò tc'ám koe tc'áà a síí ba, q'oo koe tcãà thée, a bóò, a dtcòm.⁹ Qanega tsara kò *Nqarim dis* Tcgāya sa kómá q'áa tama, Jeso ba méém x'ooan koe tēes gúù si i ta kòo méé sa.¹⁰ Tsara kò nxāaska xгаа-xgaase-kg'ao tsara x'áé koe kàbise a díbi.

Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áise

(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Igabas kò Maria sa tc'ám ka tchàa koe téé a ko kg'ae. Eēs hãa a ko qanega kg'ae kas kò qámse a tc'ám q'oo koe xhòo a bóò,¹² a sa a cárm moengele tsara q'úuse hãna tsara bóò, tsara Jesom dim tc'áróm kò xòe koe ntcòóa-ntcòe, c'ēe ba kò tcúua ba kò hãa koe ntcòe, me c'ēe ba nqàrèa ba kò hãa koe ntcòóa-ntcòe.¹³ Tsara tēè si a máá: "Khòè seè, dùus domka si ko kg'ae?" témé. Si máá: "Tirim X'aiga ba xu tcg'òòèa hãa, ra c'úua hãa nda xu úú Mea sa!" témé.

¹⁴ Ncēetas ko méé kas kò kàbise a Jeso ba bóò Me tééa-tēè, igabas kò Jeso Me e sa táá bóò q'áa.

¹⁵ Me Jeso ba birí si a máá: "Khòè seè, dùus domka si ko kg'ae? Díi ba si ko qaa?" témé. Xhàrà-kg'ao Me e, tas kò tc'èea hãa khamas kò birí Me a máá: "Aboè, ncēe tsáá ga tsi kò sée Mea hãa ne birí te nda koe tsi xòò Mea hãa sa, nakar sée Me," témé.

¹⁶ Me Jeso ba birí si a máá: "Mariaè!" témé.

Si tééa kàbise a q'óá-kg'ai Me, a Hebera dis kg'uis ka máá: "Raboni!" témé. (Ncēe sa ko máá: 'Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè,' témé.)

¹⁷ Me Jeso ba birí si a máá: "Táá qgóó Te guu, qanega Ra Abom koe kàbise ta ga hãa ke. Igaba méé si Tíí qòe ga xu koe qòò naka síí birí xu naka máá: 'Kàbiser ko Tirim Abom koe, gaxao dim Abo ba; a Tirim Nqari ba, gaxao dim Nqari ba,'" témé.

¹⁸ Si kò Maria Magatalena sa xгаа-xgaase-kg'ao xu koe qòò a síí birí xu a máá: "X'aiga bar bóò hãa!" témé. A sa a birí xu ncēe zi gúù zim birí sia sa.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Tc'áà dim cárm bekem dim di dqòan ka xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu xg'aea hãa, i kò Juta ne di bèan ka nquu-kg'ám qarika tcēekg'ammèa. Kam kò Jeso ba hàà xg'aekua xu koe téé a ba a birí xu a máá: "Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!" témé.²⁰ Eēm ko ncēe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hēé naka xòèa ba hēéthēé x'ái xu. Eē xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu X'aiga ba bóò ka xu kò qàè-tcao.

²¹ Me gaicara Jeso ba birí xu a máá: "Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa! Ncēem ma Abo ba ma tsééa óá Tea khamaga Ra ko ma tsééa úú xao o ke," témé.²² Eētam ko mééa xg'ara kam kò dqòma tcãà cgae xu u, a máá: "Tcom-tcomsam Tc'èe bar ko màà xao o.²³ Ncēè c'èe khòèan xao kòo gan di chìbian qgóóa máá ne i qgóóa máàèa, a ncēè qgóóa máá a tama xao kò hãa, ne i qgóóa máàè tite," tam méé.

Jeso ba ko Tomasem koe x'áise

²⁴ Nxāaskam kò Tomasem (ncēe Didimo ta kòo ma tcièm) 12 xu ka c'èe ba gaxu cgoa hãa tama, ēem kò Jeso hààraa ka.²⁵ Khama xu kò c'èe xu xгаа-xgaase-kg'ao xu birí me a máá: "Ncãa xae X'aiga ba bóò!" témé.

Igabam kò birí xu a máá: "Cgabian di xg'ama ner kò tshàua ba koe bóò tama, a tshàua te gaa xg'aman koe tcãà tama, naka tshàua te xòèa ba koe tcãà tama ner cuiskaga dtcòmà hãa tite," tam méé.

²⁶ Bekem qãá q'oo koe xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu nquum koe gaicara xg'aea hãa, me kò Tomase ba hãa cgoa xua. Nquu-kg'ám ne kò tcèekg'amsea hãa, igabam kò Jeso ba gaxu xg'aeku koe hàà téé, a máá: "Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!" témé. ²⁷ A nxãaska Tomase ba birí a máá: "Tshàua tsi ncèe koe tcãà, naka tsia tshàua Te bóò. Tchoanà tshàua tsi naka xòèa Te koe tcãà a. Káise tc'èe-tc'èe-sean cgoa q'aa naka dtcòm," témé.

²⁸ Me Tomase xqa Me a máá: "Tiri Tsi X'aiga Tseè, a tiri Tsi Nqari Tseè!" témé.

²⁹ Me nxãaska Jeso ba birí me a máá: "Ncèe tsi ncãa bóò Te ka tsia ko dtcòm? Eè bóò tama igaba ko dtcòm nea ts'ee-ts'eekg'aièa!" témé.

Dùú domkas ncèes tcgãya sa góàèa sa

³⁰ Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cookg'ai koe kái zi x'ái zi c'èe zi kúru, ncèes tcgãyas koe góáse tama zi, ³¹ igaba i ncèean góàèa hãa, nxãasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóa Me e sa ka, a tu a gha dtcòmàn ka Gam dim cg'òem koe kg'òèan úú ka.

Jeso ba ko 7 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

21 Ncèe zi gúú zi qãá q'oo koem kò Jeso ba gaicara Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise, Tiberia dim tshàam koe. Ncèetam ma x'áisea. ² Simonem Petere ba hëé, naka Tomase ba hëé (ncèe kò Didimo ta ma tciiè ba), naka Nataniele ba hëé, ncèe kò Kana koe guua ba, Galilea di i, naka Sebetem di tsara cóá tsara hëé, naka xgaa-xgaase-kg'ao tsara c'èe tsara hëéthëé xua kò xg'aea hãa. ³ Simonem Petere ba kò c'èe xu birí a máá: "Qòòr ko a síí x'aùan qg'óó," témé. Xu máá: "Qòò cgoa tsi xae gha," témé. Xu tcg'oa a xu a síí dxòrom koe q'ábà, igaba xu kò èem ntcúúm ka táá cúí gúú ga qg'óó.

⁴ Kaisa ntcúúkg'ai cgoam kò Jeso ba tshàam-kg'ám koe téé-tëe, igaba xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu táá Jeso Me e sa bóòà q'ãa. ⁵ Me Jeso ba tcii xu a máá: "Cóa xaoè, cúí x'aù ga xao gáé hòò tama?" témé. Xu xqa Me a máá: "Eè-èe!" témé. ⁶ Me birí xu a máá: "Gaxao dis c'uisí sa kg'ádò xòèan dxòrom di koe xaoa tcãà, c'èe gúú xao gha hòò ke," témé. Xu xaoa tcãà si, a xu a dxòrom q'oo koe tcèèa tcãà sa ka tààè, x'aùan di kái-q'ooan ka.

⁷ Me kò nxãaska xgaa-xgaase-kg'aom èe Jesom kò ncàmà hãa ba Petere ba birí a máá: "X'aiga Me e!" témé. Eèm ko Simonem Petere ba kóm X'aiga Me e sa kam kò gam di qg'áian hãa (tséé sam kò nxòda máá ana hãa khama), a ba a tshàn q'oo koe nxàia tcãà.

⁸ Igaba xu kò c'èe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dxòrom cgoa tshàam tsam-tsáo koe síí, x'aùan ka cg'òèa hãas c'uisí sa tcèè a. Nqòómkg'ai ka xu kò nqúú tama, 100 khama noo zi nàà-q'oo zi cúí zi kò qaùà hãa. ⁹ Eè xu ko

nqòómkg'ai koe hàà ka xu kò gaa koe bóò si c'ee sa dxúusea hãa, a x'aùan úú hãa naka pérean hëéthëé e.

¹⁰ Me kò Jeso ba birí xu a máá: "C'èe x'aùan èe xao ncãa qg'óó xao óá," témé.

¹¹ Me kò Simone Petere ba q'ábà, a c'uisí x'aùan ka kò cg'òèa sa tcèèa tcg'òó, 153 i kò ii. Kái i kò ii igabas kò c'uisí sa táá tòà. ¹² Me Jeso ba birí xu a máá: "Hàà xao naka hàà tc'òó," témé. Nxãaska i kò xgaa-xgaase-kg'aoan kgoarase tama, tèè Me i gha a máá: "Díí Tsia?" témé ka. X'aiga Me e sa xu kò q'ana hãa khama. ¹³ Me Jeso ba hàà, a hàà pérean sèè, a máà xu. A ba a gataga hëé x'aùan ka.

¹⁴ Ncèea kò nqoana dim x'aèm ga me e, ncèem kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise ba, èem kò x'ooan koe ghùèa ka.

Jeso ba hëé naka Petere ba hëéthëé tsara

¹⁵ Eè xu ko tc'òóa xg'ara kam kò Jeso ba Simonem Petere ba birí a máá: "Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncèe xu khòè xu ka tsia ncàm Tea?" témé. Me birí Me a máá: "Eè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana," témé. Me Jeso ba birí me a máá: "Tiri ghùu-coan dxòókagu," témé.

¹⁶ Me kò gaicara Jeso ba birí me a máá: "Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?" témé. Me birí Me a máá: "Eè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana," témé. Me Jeso ba máá: "Tiri ghùuan kòre," témé.

¹⁷ Nqoana dis kam kò Jeso ba birí me a máá: "Simonemè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?" témé. Petere ba kò tshúu-tcao, Jeso ba kò nqoana q'oro tèè me a máá: "Ncàm Tea tsia?" témé khama, kam kò máá: "X'aigaè, wèè zi gúú zi Tsi q'ana; ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana!" témé. Me Jeso ba máá: "Tiri ghùuan dxòókagu. ¹⁸ Tseegukar ko tseeguan birí tsi a ko máá: Eè tsi xg'ao cg'áré ii ka tsi xg'ao ko hãakaguse, a ko kg'ama tèe a qòò èe tsi ko tc'èe koe. Igaba ncèe tsi kaia hãa ka tsi gha tshàua tsi tchoanà, me gha c'èem khòè ba hãakagu tsi, a ba a èe tsi tc'èe tama koe úú tsi," tam méé.

¹⁹ (Ncèeta mééan kam kò Jeso ba Peterem gha hàà x'óóm dàò ba nxàe, a ba a Nqari ba x'áàkagu.) Kam kò nxãaska birí me a máá: "Xùri Te!" témé.

²⁰ Petere ba kò ntcèè, a c'èem xgaa-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàmà hãa ba qãáa ba koe bóò, me ko xùri tsara a. (Ncèe ba gam èe kò dqòà di tc'òoan koe, Jesom koe ghãase ntcòem ga me e, ncèe kò tèè Me a ko máá: "X'aigaè, díina ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Tsi?" témé ba.) ²¹ Eèm ko Petere bóò me, kam kò Jeso ba tèè a máá: "X'aigaè, kháé gam ka ntamaà?" témé. ²² Me Jeso ba xqa me a máá: "Kg'òèasem gha hãa, Ra nxãakg'aiga síí kàbise sar kòò tc'èe ne i ko nxãan tsáá koe dùú sa nxàe? Tsáá méé tsi xùri Te," tam méé.

²³ Si kò ncèes tchòà sa khòè qòeku xu koe qòàrase, ncèem xgaa-xgaase-kg'ao ba x'óó tite di sa. Igabam kò Jeso ba máá, x'óóm tite, témé tama, kg'amam kòò máá: "Kg'òèasem gha hãa, Ra nxãakg'aiga síí kàbise

sar kòo tc'ěe ne i ko nxāan tsáá koe dùú sa nxàe?"
témé.

²⁴ Ncēm xгаа-xgaase-kg'ao ba gam ncěe zi gúú zi
kò nxàea tseegukaguam ga me e, a kò góá zi ba. Ta
q'ana hãa gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i sa.

Tcgãyas dis chõò-q'oo sa

²⁵ Jeso ba kò gataga thěe c'ěe zi gúú zi kái zi kúú.
Ncěe wèéa zi ga kò cúí-cúí góáèa hãa nem ga kò, bòr
ko ka, nqõóm ga ba kgoana naka wèe zi tcgãya zi ncěe
zi qgóó tama, ěe ga kò góáèa hãa zi.

TSÉÉ ZI

Téé-cookg'ai sa

"Tséé zi x'áè úú-kg'ao xu di zi" dis tcgāya sa ko Lukam dis tcgāya sa còoka qǒkagu. Luka ba ko ncēes tcgāyas koe góá, ntama ne kò ma Jesom di ne xùri-kg'ao ne tc'āà di ne ma Tcom-tcomsam Tc'ēm ka tc'āà-cookg'aiès ka, a qǎè tchǒàn Gam ka tsaj-tsaj: "Jerusalem koe hēé naka Jutea koe hēé naka Samaria koe hēé naka nqǒóm chǒò-q'oo koe hēéthēé e" (1:8). Kaisases ko ncēes tcgāya sa birí ta a, Nqarim kò ntama ma kg'aia Juta ne xg'aeku koe ma tséé sa, igabagam kò gaa koe guus ka Gam di x'aian wèém nqǒóm koe ma tsaj-tsaj ka hēéthēé e.

"Tséé zi" dis tcgāya sa nqoana xǒèan cgoa q'aa-q'asea hǎa, a ko x'ái, Jesom di qǎè tchǒàn kò ma xgaa-xgaaè sa hēé, naka si kò ma kereke sa tshàòèa sa hēéthēé e:

1. Dtcòm-kg'ao ne kò Jerusalem koe tshoa-tshoa
2. Iseraele di c'ēe xǒèan khama noose ne kò qǒò
3. Cǎusea ne kò qǒò, a wèém nqǒóm koe sí, Roma khama noose

"Tséé zi" dis tcgāyas koe ta ko kaisase Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi tséé zi ka nxará. Qarian cgoam kò xǒa ncēe kò dtcòm-kg'ao ne Jerusalem koe hàna ne koe Pentekoste dim cárn ka hàà a. A ba a kò kereke sa tc'āa-cookg'ai a qari-qari.

X'áè úú-kg'ao xu di xgaa-xgaan hēé naka Nqarim dim kg'uim di qarian hēéthēéa ko "Tséé zi" dis tcgāyas koe qǎèse x'áise.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- Tcom-tcomsam Tc'ēe ba
- nxàea tseegukagu-kg'ao
- kereke sa
- kgoarasea ne
- tǎá zi qhàò zi di ne khóè ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jesom di nqarikg'ai koe qaà ne
- Petere ba hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé di tsééa ne Jerusalem koe
- Filipia xu Peterea xu di tsééa ne Jutea hēé naka Samaria hēéthēé koe
- Paulom di tsééa ne wèém nqǒóm koe:
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qǒòs tc'āà di sa
 - Jerusalem di xg'ae sa
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qǒòs cárn di sa
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qǒòs nqoana di sa
 - Paulo ba ko qáé-nquan koe tcǎà, a Roma koe sí

Jesom di nqarikg'ai koe qaà ne (1)

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'ēm gha hàà sa nqǒòk-
agu

1 Teofilaè, tc'āà dis tcgāyas tiris q'oo koer kò wèé zi gúú zi ncēem kò ko Jeso ba tshoa-tshoa a kúrú a xgaa-xgaa zi ka góáa hǎa. ² Me nxǎakg'aiga nqarikg'ai koem ko séé a úúèm cárn ba sí tcǎà, ãem kò Tcom-

tcomsam Tc'ēm di qarian ka ãem nxará tcg'òóa hǎa xu x'áè úú-kg'ao [†] xu x'áèan máà ka. ³ A ba a kò ãem ko xgàrasea xg'ara ka, gaxu koe kái zi dàò zi cgoa x'áise, kg'ǒèam hǎa sa. ⁴ Cárn nem kò x'áise xu, a ko Nqarim di x'aian di zi gúú zi ka kg'ui cgoa xu. ⁴ A kò ãem hǎa a ko tc'ǒó cgoa xu ka ncēe x'áèan máà xu a máá: "Táá méé xao Jerusalem koe tcg'oa guu, igaba méé xao *kg'aia* Abom nqǒòkagua hǎa sa qǎà, ncēe xao Tíi koe kórn hǎa sa. ⁵ Johane ba kò tshàn cgoa

[†] X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

tcguù-tcguu, igaba tu gha gatu cg'orò cáman qǎá q'oo koe hàà Tcom-tcomsam Tc'ëem cgoa tcguù-tcguuè," tam méé.

Jeso ba ko nqarikg'ai koe sée a úuè

(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁶ Khama ãe xu ko xg'ae cgoa Me ka xu kò tǎe Me a máá: "X'aigaè, ncëem x'aem ka Tsia gáe ga táa Iseraele ne gane di x'aian kǎbia máá?" témé. ⁷ Me *Jeso ba* birí xu a máá: "Ncëem Abo ba Gam di qarian ka tòóa x'aèan hǎe naka cáman hǎéthǎe xao gha q'ǎa sa gaxao di tama. ⁸ Igaba ãem ko Tcom-tcomsam Tc'ëe ba hàà cgae xao o ka xao gha qarian hòò, a xao a gha Tiri xao nxàea tseegukagu-kg'ao xao ii: Jerusalema koe hǎe, naka wèem xg'aekum Jutea dim koe hǎe, naka Samaria dim xg'aekum koe hǎe, naka nqǎóm chǎò-q'oo koe ga hǎéthǎe e," tam méé. ⁹ Ncëetam ko mééa xg'ara kam kò téé a xu a ko bóò Me koe ga sée a *nqarikg'ai koe* qǎòkaguè, si túú-c'ǎò sa tcgái-q'ooa xu koe ga qǎbia tcǎa Me.

¹⁰ Eè xu nqarikg'ai koe tcgáa xu qǎea tòóa, ãem ko ma qǎò khama ma, ka tsara ko kúúga q'úuse hana tsara khóè tsara hàà qǎea xu koe téé, ¹¹ a tsara a máá: "Galilea di xao khóè xaoè, dùús domka xao ncëe koe téé-tǎe a téé a ko nqarikg'ai koe bóò? Jesom ncëe gaxao koe sée a nqarikg'ai koe úuèa hǎa ba gha gaam dàòm ncëe xao bóò Mem ko qǎòm cgoa ga kǎbise a hàà," ta tsara méé.

Matiase ba ko Jutasem dis téé-q'oo sa sée

(Mt 27:3-10)

¹² Ka xu ko nxǎaska x'ǎe úú-kg'ao xu Olife ta ko ma tcièm xǎbim koe guu a Jerusalema koe kǎbise. Xǎbim ncëe ba kò Jerusalema ka cúu me e, Sabata dim cárn ka tsi ko kgoara mááe a síi cgae me khama noo qǎò-q'ooa ne. ¹³ Eè xu ko *Jerusalema koe* tcǎa ka xu kò tc'amaka hǎam nquum koe síi, ncëe xu kò gaa koe *cg'orò cáman* hǎa ba: *Petere* ba hǎe, naka *Johane* ba hǎe, naka *Jakobo* ba hǎe, naka *Anterea* ba hǎe, naka *Filipi* ba hǎe, naka *Tomase* ba hǎe, naka *Baretolomaio* ba hǎe, naka *Mataio* ba hǎe, naka *Jakobom Alefaiom* ka cóase ba hǎe, naka *Simonem* ncëe kò tòókuan x'ǎa máá ba hǎe, naka *Jutasem Jakobom* ka cóase ba hǎéthǎe xu u kò ii. ¹⁴ Wèea xu ncëe xua kò khóè zi hǎe, naka *Marias Jesom* ka xǎò sa hǎe, naka *Gam* ka qǎese ga xu hǎéthǎe cgoa xg'ae a tcǎa tcáó a cúim tc'ëem cgoa cǎrè.

¹⁵ Si kò khóè ne dis xg'ae sa 120 khama noo. Me kò ãe xu cárn xu ka *Petere* ba tǎe a qǎese ga xu xg'aeku koe téé a ba a máá: ¹⁶ "Tíi qǎe ga xaoè, ncëes gúús *Nqarim dis* Tcgǎyas koe góásea hǎa sa mées tseegukaguè, ncëem kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba *Dafitem* kg'ám koe guu a *Jutasem* ka kg'ui sa, gaam ncëe *Jeso* ba kò hàà qgǎó xu khóè xu dim tc'ǎa-cookg'ai kò ii ba. ¹⁷ *Jutase* ba kò sixae ka c'ëe me e, a kò sixae cgoam gha cúis tsée sa kúrú ka nxǎrá tcg'òòea hǎa. ¹⁸ Eè ko *Jutase* cg'ǎe cauan kúrú kam kò ãem kò suruta cgoaè marian cgoa xhàrà ba x'ámá. Ncëem kò gaam koe

cg'ǎe a x'óó, a q'arase nqǎe, i wèe q'oo gúua ba tcg'oa ba. ¹⁹ Ne kò wèe ne khóè ne ãe kò Jerusalema koe x'ǎea hǎa ne gaas gúu sa q'ǎa, me gaa domkaga gaam xhàrà ba gane dis kg'uis ka kò Akele-dama ta ma tcièe. Ncëe sa ko máá, 'Xhàrà m c'ǎòan di ba,' témé. ²⁰ *Pesalema* zi dis Tcgǎyas koe i góásea hǎa khama a ko máá:

'Gam di x'ǎean méé i nqoo-nqoosam qgái ba ii, naka i táa cúí khóè ga gaa koe x'ǎe guu,'

témé, a i a ko gaicara máá:

'C'ëem khóè ba méem gam di téé-q'ooan máàe,'

témé. ²¹ Gaa domkagam kò c'ëem khóè ba qase,

ncëe kò sixae cgoa wèe x'ǎe ka hǎa, ãem kò ko

X'aigam *Jeso* ba qǎò te cgoa xae e ka ba, ²² *Johanem*

di tcguù-tcguukuan dim x'aem koe guu a tshoa-tshoa,

a síi *Jesom* kò sixae koe guu a sée a *nqarikg'ai koe*

úuèm x'aem koe tcǎan koe. Ncëe xu khóè xu ka c'ëe ba

méem sixae cgoa hàà nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii, *Jesom x'ooan koe* tǎea hǎa di ba," tam *Petere* méé.

²³ Xu kò cárn khóè tsara nxǎrá tcg'òò, *Josefam* ncëe kò *Barenabase* ta ma tcièe ba, ncëe kò *Juseto* dis cg'ǎes ka q'ǎaèa hǎa ba hǎe, naka *Matiase* ba hǎéthǎe tsara. ²⁴ Ne kò nxǎaska cǎrè a máá: "X'aigaè, ncëe wèe khóèan di tcáóan q'ana hǎa Tseè, x'ái ta a xg'aekua tsara koe *Tsi ndaka* ba nxǎrá tcg'òòea máásea hǎa sa, ²⁵ nakam ncëe tséean koe tcǎa, x'ǎe úú-kg'ao di i, ncëem kò *Jutase* aagua a, a ba a ãem ko qaam qgáim koe † qǎò," témé. ²⁶ A ne a kò cgúúan xg'ám, i cgúúan *Matiase* ba nxǎá, me 11 xu x'ǎe úú-kg'ao xu koe tcǎaè.

Petere ba hǎe naka c'ëe xu x'ǎe úú-kg'ao xu hǎéthǎe xu di tséea ne Jerusalema koe (2-7)

Tcom-tcomsam Tc'ëem di hàà-q'ooa ne

2 Eè ko Pentekoste dim cárn ba hàà, ka ne kò wèea ne ga cúim qgáim koe xg'aea hǎa. ² Me kò kúúga tcéé-tcèe ba nqarikg'ai koe guu a tc'iría ne hǎa koe hàà, kaim tc'ǎám di ts'oo-q'ooan khama xǎm ba, a hàà ãe ne ko hǎam nquum koe cg'òe. ³ I kò c'ëan di tǎman khama ii gúúan hòòse, a tsǎi-tsǎia q'aase, a gane koe ntcǎó. ⁴ Ne wèea ne ga Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'òe cgaeè, a ne a tshoa-tshoa a tǎáka zi tǎm zi kg'ui, ãem kò Tc'ëe ba ma máa nea khama.

⁵ Nxǎaska ne kò *Nqari-tcáó* ne *Juta* ne Jerusalema koe x'ǎea hǎa, wèe zi qhàò zi nqarikg'ai ka nqǎaka hǎa zi di ne. ⁶ Eè ne ko ncëes tcéé-tcèe sa kóm, ka ne kò kái ne khóè ne hààra xg'ae, wèem khóè ba ne kò kóm me ko gam di tǎman kg'ui. ⁷ Ne kò are, a xhǎe, a ne a máá: "Khǎe ncëe ko kg'ui ne khóè ne wèe ne gáe Galilea di ne tama nea? ⁸ Ka ta koáe dùús domka khǎe kóm ne ne ko sita dis kg'ui sa kg'ui, ncëe ta ábà cgoaèa hǎa sa? ⁹ *Paretia* ta hǎe, naka *Mede* ta hǎe, naka *Elame* ta hǎe, naka *Mesopotamia* koe x'ǎea hǎa ta hǎe, naka *Jutea* di ta hǎe, naka *Kapatokia* di ta hǎe, naka *Ponto* di ta hǎe, naka *Asia* di ta hǎe, ¹⁰ naka *Ferugia* di ta hǎe, naka *Pamfilia* di ta hǎe, naka *Egepeto* di ta hǎe, naka *Libia*

† ãem ko qaam qgáim koe - *Gerika* sa ko máá: "qgáa ba koe" témé.

di c'ée xòè di ta hěé, Kurene *ta ko ma tciìem x'áém* qàe koe hàna a, Roma koe guua ta *cg'áè-kg'ao* ta hěé, ¹¹ Jutta ta hěé, naka Juta khama kúrúsea ta hěé, naka Kere-ta ta hěé, naka Arabia ta hěéthěé e - wèèa ta ga ko kóm ne ne ko are-aresa tsééan Nqarim di sita di *taman cgoa kg'ui*," ta ne méé. ¹² Ne kò wèèa ne ga kaisase are a q'áa tama khama ne kò tēèku a máá: "Dùu sa ko nxàes gúu sa gáé ncēe sa?" témé. ¹³ Igaba ne kò c'ée ne ncoi ne a máá: "Káí gōéa ne ne kg'áà hāa," témé.

Petere ba ko khòè ne cgoa kg'ui

¹⁴ Igabam kò Petere 11 xu cgoa téé-tēe, a ba a khòè ne cgoa kaisase *tc'amaka kg'ui* a máá: "Gaxao khòè xao Jutea di xao hěé, naka gatu wèè tu ncēe Jerusalema koe x'áèa tu hěéthěé méé tu komsana te, nakar bìrí tu u, ncēes gúus ko dùu sa nxàe sa. ¹⁵ Ncēe ne khòè nea nqàre tama, ēe tu ma *tc'ēea* khama, qanega i 9 di x'áè e ntcúúkg'ai cgoa di i khama. ¹⁶ Igabas ko ncēes gúu sa porofitim Joelem ka nxàeèas ga si i, ncēm kò *Nqari ba* máá:

¹⁷ 'Còò di xu cáń xu kar gha Tíi Nqari Ra wèém khòèm koe Tirim *Tc'ēe* ba ntcāa. Xu gha gatu di xu cóa xu hěé naka cóa zi hěéthěé porofita, xu gha gatu di xu qáń-kg'ao xu x'áí zi bóò, xu gha gatu di xu xòòkhoe xu gataga sòokuri zi sòokuri.

¹⁸ Tiri qān koe ga igaba, kg'áòan hěé naka dxàean hěéthěé koer gha ēe xu cáń xu ka Tirim *Tc'ēe* ba ntcāa, ne gha porofita.

¹⁹ Are-aresa zi gúu zir gha *tc'amaka x'áí*, nqarikg'ai koe, a Ra a gha *are-aresa zi x'áí* zi nqāaka x'áí, nqóomkg'ai koe, c'áòan hěé naka c'eean hěé naka ts'énèan hěéthěé di zi.

²⁰ Cáń sa gha ntcúú sa kúrú, me gha nxoe ba c'áòan khama ii, Nqarim dim cáń hàà tamas cookg'ai koe, ncēe kaia hāa a ko x'áàm cáń ba.

²¹ Me gha wèém ēe ko X'aigam *Nqarim* dim *cg'òè* ba tcii ba kgoaraè,' tam Joele mééa.

²² "Gaxao khòè xao Iseraele di xaoè, ncēe kg'uian xao komsana: Jesom Nasareta di ba kò Khòèm Nqarim ka xao nxárá tcg'òóa mááèa hāa Me e; qarian di zi tséé zi hěé, naka are-aresa zi x'áí zi hěéthěém kò Nqari ba Jesom koe guu a gaxao xg'aeku koe kúrú, ncēe xao ma q'ana khamaga ma. ²³ Nqari ba kò nxāakamaga kàa sa úúa hāa, a ba a bóòa tcg'òóa hāase kò Jeso ba tshàu q'ooa xao koe tcāà, xao kò *cg'òo* Me, *cg'āè* cau xu khòè xu máà xu xgàus koe tceea ba ka. ²⁴ Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùu Me, a ba a x'ooan di thòòan koe kgoara Me, x'ooa nea qgóó Me i gha di qarian úú tama khama.

²⁵ "Me kò Dafite ba Gam ka kg'ui a máá: 'X'aigam *Nqari* bar kò wèé x'áè ka cookg'iaia te koe bóò.

Tirim x'òàm kg'áòm xòè zam hàna khamar cuiskaga ntcāà-ntcāaèa hāa tite.

²⁶ Gaa domka i tcáóa te qāè-tcaoa; i tãma te thěé qāè-tcaoa, me gha tirim *tc'áróm* ga ba thěé gataga nqòòan koe kg'òè.

²⁷ Cuiskaga Tsi *tc'ēea* te x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe aagua hāa tite, kana Tsi gataga cuiskaga Tsarim Tcom-tcomsa ba guu nakam ts'óóa hāa tite khama.

²⁸ Kg'òèan koe ko úú te dàòan Tsi x'áí tea hāa; a Tsi a gha hàna Tsi ko hāa ne

qāè-tcaoaan ka *cg'òè-cg'oe* te,' tam Dafite ba mééa.

²⁹ "Tíi kíi ga xaoè, kgoarasea hāaser gha gaxae ka ts-gōosem Dafitem ka bìrí xao o, x'óòam hāa a kg'ónòèa hāa sa, si gam dis *tc'ám* sa ncēe cáń ka igaba qanega gatá xg'aeku koe hāa. ³⁰ Porofiti me e kò ii, a q'ana hāa Nqarim ma nqòòkagu mea hāa sa, a máá, gam di x'aian dis ntcóó-q'ooos koem gha gam dim qhàò ba ntcóó, téméa sa. ³¹ Còokam kò bóò hāa, a kò gaa domka Krestem di x'ooan koe tēean ka kg'ui, a máá, *Kreste ba* kò x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe táá aaguè, i kò gataga cgàaa ba táá ts'óó, témé. ³² Ncēm Jeso bam kò Nqari ba x'ooan koe ghùia hāa, ta sita wèèa ta ga gaan di ta nxàea tseegukagu-kg'ao ta a.

³³ Eēm ko *Jeso ba* *tc'amaka* dis ntcóó-q'ooos Nqarim dim x'òàm kg'áò xòè dim dis koe ghùu a úúè, kam kò nqòòkaguèam Tcom-tcomsam *Tc'ēe* ba Xòòm koe hòò, a ba a kò wèés gúus ncēe tu ko bóò a ko kóm sa ntcāa xòó. ³⁴ Dafite ba kò nqarikg'ai koe qàò tama khama, igabam kò máá:

'X'aiga ba kò Tirim X'aiga ba bìrí a máá:

'Kg'áò x'òàa Te xòè koe ntcóó,

³⁵ nakar gha nxāakg'aiga síi Tsari *cg'òo-kg'aoan* kúrú naka i nqàrèa Tsi ka nqāaka hāa,' témé.

³⁶ "Gaa domka méé ne wèè ne Iseraele ne ncēe sa qāèse q'āa: ncēe tu kò xgàum Jeso bam Nqari ba X'aiga ba hěé naka Kreste ba hěéthěé kúrúa," tam Petere méé.

³⁷ Eē ne ko khòè ne ncēe sa kóm ka i kò tcáóa ne qhòmse, ne Petere ba hěé naka c'ée xu x'áè úú-kg'ao xu hěéthěé bìrí a máá: "Sita ka qōese ga xaoè, nta ta gha hěé?" témé. ³⁸ Me Petere xoa a máá: "Tcóóse gatu di chibian koe naka tua wèèa tu ga Jeso Krestem dim *cg'òèm* koe tcguù-tcguuè, nxāasega i gha gatu di chibian qgóóa mááè ke. A tu a gha Tcom-tcomsam *Tc'ēe* ba abas khama hòò. ³⁹ Nqòòkaguku sa gatu hěé, naka gatu di cóán hěé, naka wèéan ēe nqúu ka hàna hěéthěé di si i khama, wèé ne ēem gha X'aigam gatá dim Nqari ba tcii ne," tam méé.

⁴⁰ A ba a káí kg'uian cgoa nxàea tseegukagu, a ntcàm ne a máá: "Kgoarase ncēes qhàòs *cg'āè* caus koe," témé. ⁴¹ Ne kò gane ēe kò gam di kg'uian dtcòm ne tcguù-tcguuè, ne kò 3,000 ne ēem cáń ka càuse.

Dtcòm-k'g'ao ne ko ma kg'òèa xg'ae sa

⁴² Wèé x'aè ka ne kò x'áè úú-k'g'ao xu di xгаа-xgaan koe máàse, a kò xg'ae a cúis gúú sa kúrú, a ne e péréan tc'òó, a còrè. ⁴³ Ne kò wèé ne khòè ne q'áòs ka tcààè, zi kò kái zi gúú zi are-aresa zi hée naka x'ái zi héeéthéé x'áè úú-k'g'ao xu ka kúrúè. ⁴⁴ Ne kò wèé ne dtcòm-k'g'ao ne xg'aea hãa, a cúis gúú sa xg'aea máána hãa. ⁴⁵ A ne a wèé zi gúú zi èe ne q'òda hãa zi x'ámágu, a ne a q'aa-q'aaku, èem ma wèém khòè ba ma tcàoa hãa khama ma. ⁴⁶ A ne a kò wèé cárm ka tempelem koe xg'ae, a kò x'áé xu ma xùrikua khama péréan tc'òó; qãè-tcaoa hãa a auku di tcáóan úúa hãase ne kò tc'òó. ⁴⁷ Nqari ba ne kòo dqòm, a ne a kò wèé khòèan ka ncàmmèa hãa. Me kò Nqari ba wèé cárm ka gane di nxárase-q'ooan càù èe kò kgoaraèa hãa ne cgoa.

Nqara hãam dtcàrà-k'g'ao ba ko qãèkaguè

3 *C'èem cárm ka tsara kò Petere ba hée naka Johane ba héeéthéé tsara còrè di x'aè ka tempelem koe qòo, nqoana di x'aè ka.* ² Me kò ábà nqais koe ga guu a nqara hãam khòè ba 'T'òè' ta ko ma tciièm tempelem-k'g'ám koe hàna. Wèé cárm kam kò gaa koe sèè a úúè a sí tóòè a ko èe ko tcàà ne khòè ne máàku zi dtcàrà ba. ³ Èem ko Peterea tsara Johanea tsara bóò tsara ko tempelem-k'g'ám koe tcàà kam kò máàku sa dtcàrà tsara a. ⁴ Tsara téé a tcgái-q'ooa ba koe bóò me, ka tsara ko Petere tsara bíri me a máá: "Bóò tsam m," témé. ⁵ Me khòè ba qãèse bóò tsara a, au me tsara gha di tcoman úúa hãase. ⁶ Igabam kò Petere ba máá: "Selefera ga hée naka gauta ga héeéthéer úú tama, igabar gha èer úúa hãa sa máá tsi: Jeso Krestem Nasareta dim cg'òè ka tée naka tsia qòda te!" témé. ⁷ A ba a kg'áòm x'òàm gam dim cgoa qg'óó ghùi me, i khòèm di nqàrèan hée naka nqòáa ba héeéthéé kúúga q'am. ⁸ Me nxàia tée a nqàrèa ba ka téé a tshoa-tshoa a qòda te, a ba a gatsara cgoa tempelem q'oo koe tcàà; qòdam ko téé a nxài a Nqari ba dqòm. ⁹ Èè ne ko wèé ne khòè ne bóò me, me ko qòo a ko Nqari ba dqòm, ¹⁰ ka ne ko bóò q'áa me, me gaam khòèm ncèe kòo káise tempelem 'T'òè kg'ám' ta ko ma tciièm koe ko ntc'òó a ko dtcàrà ga me e sa, ka ne ko kaisas ares ka tcààè, dùús kúrúse cgae mea hãa sa.

Petere ba ko tempelem koe kg'ui

¹¹ Gaam khòèm qanega Peterea tsara Johanea tsara cgoa tc'àmà-tc'amasea hãa ka ne kò khòè ne qàròda sí cgae xu, xào-xaos Solomonem di sa ta ko ma tciiès qg'áis koe, kaisas ares ka tcààèase. ¹² Èem ko Petere ncèe sa bóò, kam ko bíri ne a máá: "Khòè xao Iseraele di xaoè, dùús domka sa ko ncèe sa arekagu xao o? Dùús domka xao ko ma bóò tsam maà? Sitsam di qari-an hée kana sitsam di Nqari-tcáóan héeéthéé domka tsam kúrú mem ko qòo, ta xao tc'èea?" ¹³ Nqarim Abrahamam di ba, a Isakam di ba, a Jakobem di ba, Nqarim gaxae ka xòo ga xu di ba, nxãa ba Gam dim Qãàm Jeso

ba x'áakagua. Tcg'òó Me xao kò, síim gha cg'òèe ka, a xao a kò Pilatom cookg'ai koe c'úuse Me, ncèe kò qòòm gha ka kgoara Mea hãa ba. ¹⁴ A xao a kò Tcom-tcomsa a Tchàno ii ba c'úuse, a dtcàrà máàse cg'òo-k'g'aom gha kgoaraè sa. ¹⁵ X'aigam kg'òèan di ba xao kò cg'òo, igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùi Me. Ncèes gúús di xae nxàea tseegukagu-k'g'ao xae e. ¹⁶ Dtcòm ka i kò Jesom di cg'òèan ncèem khòèm, ncèe tu ko bóò a q'ana ba, qarian máàna hãa. I Jesom koe guu dtcòm an ncèem khòè ba gatu wèé tu cookg'ai koe kg'òèkagua.

¹⁷ "Ncèeska, tíi kíi gatuè, q'ana ra hãa, c'úua tu kò hãa domka tu ncèes gúú sa kúrú hãa sa, gatu di xu tc'áa-cookg'ai xu kò héea khama. ¹⁸ Nqari ba wèé xu porofiti xu kg'ám koe guu a kg'aiga nxàea hãa a ko máá, Gam dim Kreste ba gha xgàraè, témé. A ba a kò ncèe kg'ui an ncèem dàòm ka tseegukagua. ¹⁹ Gaa domka méé tu gatu di chìbian koe tcóóse, naka *Nqarim koe kãbise*, naka i gha nxãasega chibia tu tchùua tcg'òòè, ²⁰ nxãasega i gha kãba-kãban tc'èe di x'aèan X'aigam koe guu a hàà ka, a ba a gha Jeso ba tséèa óá, Kreste ii ba, ncèem nxãakamaga nxára tcg'òóa máá tua hãa ba. ²¹ Nqarikg'ai koe méém hãa, me gha nxãakg'aiga sí x'aè ba hàà, Nqarim gha wèé zi gúú zi kúrú kãbi di ba, èem ko ncísega Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu kg'ám koe guu a kg'uia hãa sa ba. ²² Moshe ba kò kg'ui a máá: 'X'aigam gatu dim Nqari ba gha gatu di ne khòè ne xg'aeku koe guu a tíi khama iim porofiti ba tséèa óá máá tu u. Ke méé tu wèes gúús èem gha ko bíri tu u sa komsana. ²³ Dìim wèém èe porofiti ba komsana tama ba gha gam di ne khòè ne xg'aeku koe q'áea tcg'òòè,' témé. ²⁴ Xu kò ncísega wèé xu porofiti xu ncèe xu cárm xu ka kg'uia hãa: Samuele ba hée naka èe kháóka hààraa xu héeéthéé e. ²⁵ Gatua porofiti xu hée naka Nqarim kò gatu ka xòo ga xu cgoa kúrú hãas qáè-xg'ae sa héeéthéé di tu cóá tu u. Ncèem kò Abrahamam cgoa kúrú hãa sa, a bíri me a máá: 'Wèé zi qhàò zi nqòómkg'ai di zia gha tsaris qhàòs domka ts'ee-ts'eekg'aiè,' témé. ²⁶ Èem ko Nqari ba Gam dim Qãàm *Jeso* ba ghùi, kam kò kg'aia gatu koe tséé úú Me, síim gha ts'ee-ts'eekg'ai tu u ka, wèea tu gam gha gatu di zi dàò zi cg'áè zi koe tcg'òó ka," tam Petere méé.

Peterea tsara Johanea tsara kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe

4 Èè tsara Peterea tsara Johanea tsara hãa a ko khòè ne cgoa kg'ui, ka xu kò peresiti xu hée naka tempelem di xu kòre-k'g'ao xu ka kaia hãa ba hée, naka Saduke xu héeéthéé xu hàà cgae tsara a, ² xg'aia xu kò hãa, èe tsara x'áè úú-k'g'ao tsara kòo khòè ne xгаа-xгаа, a kòo Jesom x'ooan koe tées ka khòè ne xгаа-xгаа khama. ³ Dqòa a kò ii khama xu kò qg'óó a qáè-nquus koe tcàà tsara a, me nxãakg'aiga síi xùrikom cárm ba hàà. ⁴ Igaba èe kò *Nqarim dim* kg'ui ba kóm ne koe ne kò kái ne dtcòm, i kò khòè xu di nxárase-q'ooan 5,000 khama noo.

⁵ Xùrikom cárn ka xu ko tc'ää-cookg'ai xu hëé naka *khòè ne di xu* kaia xu hëé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé Jerusalema koe xg'ae. ⁶ Me kò Anase kaiam peresiti ba hàna, Kaifase ba hëé, naka Johane ba hëé, naka Alekesantere ba hëé, naka wèé xu khòè xu kaiam peresitim x'áé di xu hëéthëé e. ⁷ Xu *Peterea tsara Johanea* tsara xg'aekua xu koe tòò, a tshoa-tshoa a tèè tsara a, a máá: "Dùútsa qarim ka kana cg'òèm cgoa tsaoa kò ncëeta hëéa?" témé.

⁸ Me kò nxãaska Petere ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'òè cgaea hãase birí xu a máá: "Gaxao khòè ne di xao tc'ää-cookg'ai xao hëé naka kaia xao hëéthëé xaoè!" ⁹ Ncëem cárn ka tsam kò ko nqoara hãam khòè ba kúrúse cgaeas gúús ncëes qãès ka ko tèèè, nta-mam ma qãèkaguèa hãa sa ne ¹⁰ méés nxãaska ncëes gúú sa gaxao hëé naka wèé ne khòè ne Iseraele di ne hëéthëé koe q'ãase, Jeso Krestem Nasareta dim di cg'òèan cgoa a, ncëe xao kò xgàua hãa ba, ncëem kò Nqari ba x'ooan koe ghùia hãa ba, Gam domkam ncëem khòè ba cookg'aia xao koe qãè a téé-tëe.

¹¹ Ncëea gaxao 'tshào-kg'ao xao ka xguèa hãam nxõám ga Me e, ncëe cgáés nxõá sa kúrúa hãa ba. ¹² I kgoarakuan c'ëe khòè koe ga káà a, me gataga c'ëem khòèm † ga ba nqarikg'ai ka nqãaka káà me e, ncëe *Nqarim ka khòèan* xg'aeku koe máàèa hãa ba. Gam dis cg'òès koe méé ta guu naka kgoaraè," tam méé.

¹³ Eë xu ko Peterea tsara Johanea tsara di kgoarasean bóò, a xгаа-xгааse tama tsara hãa sa bóò, a kg'amaga khòè tsara a sa, ka xu ko are, a xu a bóòda q'ãa, Jesom cgoa tsara kò hãa sa. ¹⁴ Eë xu ko *tc'ää-cookg'ai xu* gataga khòèm èe qãèkaguèa hãa ba bóò me gatsara cgoa tée, ka xu kò kg'ui xu gha gúú ga úú tama. ¹⁵ A xu a x'áè a máá, *Peterea* xu méé xu xg'aes koe tcg'oa. Ka xu kò tshoa-tshoa a xu a kg'uia xg'ae, ¹⁶ a máá: "Nta xae gha ma ncëe tsara khòè tsara kúrú? Wèém khòèm Jerusalema koe x'áèa hãa ba q'ana hãa, *are-aresas* x'ái sa tsara kúrúa hãa sa, xae gaxae igaba cuiskaga ntcoea hãa tite sa ka. ¹⁷ Igaba ncëes gúús gha khòè ne koe táá còoka tsaj-tsajisea qðò domka méé xae ncëe tsara khòè tsara dqàè naka tsara táá cúí khòè cgoa ncëes cg'òès ka kg'ui guu," ta xu méé.

¹⁸ Ka xu kò nxãaska gaia q'oo koe tciia tcãà tsara a, a x'áè tsara a, táá méé tsara gaia Jesom di cg'òèan ka kg'ui sa, kana gaan ka xгаа-xгаа sa. ¹⁹ Igabaga tsara kò Peterea tsara Johanea tsara xoa xu a máá: "Gaxao ka bóòda mááse, Nqarim tcg'ái q'oo koe i tchàno o sa, gaxao méé xao kaisase komsanaè sa, Nqarim ka oose?" ²⁰ Sitsama ko tààè, ncëe tsam bóòda a kórma hãa zi gúú zi tsam ga nqoo cgoan ka ke," ta tsara méé. ²¹ Eë xu ko dqàè tsara xg'ara ka xu kò guu tsara a tsara qðò, xu gha ma xgàra tsara a sa kò káà si i khama, wèé ne khòè nea kò èe kò kúrúsea hãas gúús ka Nqari ba dqòm khama. ²² Are-aresam dàòm ka qãèkaguèam khòèm di kuria ne kò 40 sa nqáèa hãa khama.

Dtcòm-kg'ao ne dim còrè ba

²³ Eë tsara ko guuè ka tsara kò gatsara ka c'ëe ne koe kãbise a sí xààa máá ne, kaia xu peresiti xu hëé naka *khòè ne di xu* kaia xu hëéthëéa ko gatsara ka nta mééa sa. ²⁴ Eë ne ko ncëe gúúan kórín kaga ne kò wèéa ne ga cúí koe tchàa-tchaa dòm, a Nqari ba còrè a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, nqarikg'ai hëé, naka nqóokg'ai hëé, naka tshàa ba hëé, naka wèé zi gúú zi gaa koe hàna zi hëéthëé kúrúa hãa Tseè. ²⁵ Ncëe ko gatá ka xòòm Dafitem Tsarim qãàm kg'árín koe guu a, Tcom-tcomsam Tc'ëem koe guu a kg'ui a máá:

'Táá zi qhàò zia dùús domka xg'òà hãa, ne ko khòè ne káà hùì zi kàa zi kúrú?

²⁶ Nqóómkg'ai di xu x'aiga xu téé-q'ooa xu séèa hãa, *x'áà xu gha ka*, xu tc'ää-cookg'ai xu xg'aea hãa, X'aigam *Nqari* ba hëé naka Gam ka ntcãa tcúúèa ba hëéthëé cgoa xu gha x'áàku ka,' tam Dafite méé.

²⁷ Tseeguan kaga xu kò ncëem x'áé-dxoom koe Herote ba hëé naka Pontiose Pilato ba hëé, táá zi qhàò zi di ne hëé naka Iseraele di ne hëéthëé nea xg'aea hãa a ko Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cgoa *x'áàku*, ncëe Tsi ntcãá tcúúa hãa ba. ²⁸ A ne a èe Tsi kò Tsari qarian koe hëé naka Tsari tc'ëean koe hëéthëé bóòda tcg'dóò hãa sa kúrú, ncëe gha hàà kúrúse sa. ²⁹ Ke ncëeska X'aiga Tsi Nqari Tseè, gane di q'aekagukuan koe tòón tcg'ái, naka Tsia Tsari ta qãà ta di tcáóan ghùighui, naka ta Tsarim kg'ui ba kgoarasea hãase xóé naka kg'ui, ³⁰ naka Tsi Tsari x'òàn tchoanà xòò naka i qãèkagu, naka zi gataga x'ái zi hëé naka are-aresa zi gúú zi hëéthëé kúrúè, Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cg'òè koe," ta ne ma còrè.

³¹ Eë ne ko còrèa xg'ara kagam ko èe ne kò hãam qgái ba cgùru, ne wèéa ne ga Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'òè cgaeè, a Nqarim dim kg'ui ba kgoarasea hãase xóé a kg'ui.

Dtcòm-kg'ao ne ko gane di gúúan q'aa-q'aaku

³² Wèé ne dtcòm-kg'ao nea kò tcáóa ne hëé naka tc'ëea ne hëéthëé koe cúí ne e. Cúím ga ba kò gam q'òòda hãa gúúan cúia kàoa mááse tama, igaba ne kò èe ne q'òòda hãa gúúan wèéa ne ga q'aa-q'aaku. ³³ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba x'ooan koe téea hãa di tchòàn kaisa qarika nxàea tseegukagu; i kò kaisa cgómkuan gane wèéa ne koe ga hãa, ³⁴ c'ëe gúú ko tcào khòèa kò gane xg'aeku koe káà a khama. Wèém khòèm èe xhàràan úúa kana nquuan úúa hãa ba kò x'ámágu u, a èe ne ko x'ámágu u ka ne hòòda hãa marian ko úú, ³⁵ a ne a kò x'áè úú-kg'ao xu di nqàrè-kg'aman koe hàà tòò o khama, me kò wèém khòè ba èem ma tcàoa hãa khamaga ma samaè e. ³⁶ Me kò Josefa ba gataga q'òòdam kò hãam xhàrà ba x'ámágu, a kò marian cgoa hàà, a hàà x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòò o. Lefi dis qhàòs di me e kò ii, a Kupero

† KHÒÈM Gerika sa ko máá, "cg'òè," témé.

koe guua hãa, a ba a kò x'áè úú-kg'ao xu ka Baren-abase ta ma tcièè, ncèe ko máá: 'Ghùì-ghui-tcáókuan dim cóá ba,' témèè ba.

Ananiasea khara Safira khara

5 Igabam kò c'èem khòè ba hàna a kòo Ananiase ta ma tcièè. A ba a kò dxàeses Safiras cgoa hàna, a c'èe gúùan gakhara di x'ámáguua hãa. ² A ba a kò c'èe marian sèè a tòóa mááse, gam dis khòès q'ana hãase, a c'èe xòèan síí x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòó.

³ Me Petere ba máá: "Ananiaseè, dùús domka tsi ko satana ba *guu me* tcáóa tsi cg'oèè-cg'oe, tsi kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tshùù-ntcōaa máá, a tsi a kò c'èe marian xháràm di sèè a tòóa mááse? ⁴ X'ámágu me tama tsi hãa cookg'ai koe ba kò tsari tama? Eëm ko x'ámáguè ka ia kò gataga marian tsari tama? Dùús domka tsi ko nxãaska kháè ncèes gúú sa tcáóa tsi koe tcãà? Tííá tsi qàe-qae tea hãa tama, igaba tsi Nqari ba qàe-qaea hãa!" témé. ⁵ Eëm ko Ananiase ncèe zi kg'ui zi kóm kam kò cg'áé a x'óó. Ne kò wèè ne gaas gúú sa kómá hãa ne kaias q'áòs ka tcãèè. ⁶ Xu qárí-kg'ao xu hàà tc'áróa ba sèè a tcám a tcg'dó, a síí kg'ónò o.

⁷ Si kò nqoana khama noo aoaran qáá q'oo koe gam ka dxàe sa tcãà, dùú sa kúrúsea hãa sa c'úúa hãase.

⁸ Me Petere ba tèè si a máá: "Birí te, gaam marim xhárà ba khao x'ámágu cgoam ga me e sa?" témé, si máá: "Èè, gaam marim ga me e," témé.

⁹ Me Petere ba tèè si a máá: "Nta khao gha ma dtcòmku a X'aigam *Nqarim* dim Tc'èe ba kúrúba bód? Q'ãa méé si: khòè xu sarim khòè ba kò síí kg'ónò xu di dàòà nea nquum-kg'ám koe hàna, xu gha sáá sèè a tcg'dó si *thèè*," témé. ¹⁰ Kas ko gaa x'aè kaga qháésèga nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé a x'óó, xu qárí-kg'ao xu tcãà, a sao-xg'ae sis x'óóa hãa, xu sèè a tcg'dó a síí dxàesem qàe koe kg'ónò si. ¹¹ Si kò wèés xg'aes dtcòm-kg'ao ne dis koe hëé naka èe kò ncèe gúùan kóm ne koe hëéthèé kaisas q'áò sa xóé.

X'ái zi hëé naka are-aresa zi gúú zi hëéthèé e

¹² Xu x'áè úú-kg'ao xu kái zi x'ái zi hëé naka are-aresa zi gúú zi hëéthèé khòè ne xg'aeku koe kúrú. Ne kò wèè ne *dtcòm-kg'ao* ne wèè x'aè ka Solomonem dis xàoxaos koe xg'aea hãa. ¹³ Ne kò c'èe ne khòè ne èes xg'aes koe tcãàn bèè, igaba ne kò khòè ne tcom nea hãase qgóó ne. ¹⁴ Eèta i ii igaba ne kò kái ne dtcòm-kg'ao ne Nqarim koe càuse, kái xu khòè xu hëé naka kái zi khòè zi hëéthèé e. ¹⁵ Ka ne kò tciì-khoe ne tchàa koe tcg'dó, a síí gane di tcoàn cgoa dàòan qàe koe xòòè, nxãasega ne gha èem kòo Petere gaa koe nqáé ne sóma ba ga sóm-som ne ka. ¹⁶ Jerusalema ba nxama-nxama hãa zi nqóó zi koe ne kò khòè ne guu a xg'aeku, a èe tciia hãa ne óága, naka dxáwa tc'èean ka ko xgáèè ne hëéthèé e, ne wèéa ne ga hàà kg'òèk-aguè.

X'áè úú-kg'ao xu ko xgáèè

¹⁷ Igabam kò kaim peresiti ba hëé naka wèè xu gam cgoa kò hãa xu hëé naka Saduke xu dis xg'aes di xu hëéthèé tauan ka tcãèè, ¹⁸ a xu a kò x'áè úú-kg'ao xu qgóó a qáé a síí x'áè-dxoom dis qáé-nquus koe tcãà xu. ¹⁹ Me ntcúú ka X'aigam *Nqarim* dim moengele ba qáé-nquum-kg'ám xgobekg'am, a tcg'dó xu, a birí xu a máá: ²⁰ "Qdò xao naka síí tempelem koe téé, naka khòè ne cgoa kg'ui wèè kg'uian ncèe *kaba* kg'òèan di i," témé. ²¹ Eè xu ko kóm ka xu kò qdò a q'uu i ko ka síí tempelem koe tcãà, a xgaa-xgaa.

Me kò kaim peresiti ba hëé naka èem kò hãa cgoa xu hëéthèé ko hàà, ka xu kò tc'ãà-cookg'ai xu hëé naka Iseraele di xu kaia xu dis xg'ae sa hëéthèé tciia xg'ae, a xu a qáé-nquus koe c'èe xu tsééa úú, síí xu gha x'áè úú-kg'ao xu tciia óa ka. ²² Eè ko tsééèa xu ncõo-kg'ao xu ko qáé-nquum koe síí ka xu kò síí táa sao-xg'ae xu, ka xu ko kábise a síí xàà a, a máá: ²³ "Ncãa xae qáé-nquu ba bód me qarika tcèekg'ammèa, xu kòre-kg'ao xu wèè xu heke-kg'ám zi koe téé-tèe, igaba èe xae ko heke-kg'ám zi xgobekg'am ka i kò cúí khòè ga q'oo koe káà a," ta xu méé. ²⁴ Eè xu ko tc'ãà-cookg'aim tempelem di xu kòre-kg'ao xu di ba hëé naka kaia xu peresiti xu hëéthèé xu ncèe gúùan kóm, ka xu kò are, dùút-sa gúús ko kúrúse sa. ²⁵ Me kò c'èem khòè ba hàà birí xu a máá: "Bód, gaxao thuu qáé-nquum koe tcana hãa xu khòè xua tempelem koe téé-tèe a ko khòè ne xgaa-xgaa," témé. ²⁶ Me nxãaska tc'ãà-cookg'ai ba gam di xu kòre-kg'ao xu cgoa qdò, a síí sèè a óága xu, chùì xu tamase, nxõán cgoa xu gha khòè ne ka xaoè sa xu kòo bèè khama.

²⁷ Xu ko óága xu a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú xu. Me kò kaim peresiti ba tèè xu, ²⁸ a máá: "Qarika xae kò x'áè xaoa a máá, táa xao èes cg'òès ka xgaa-xgaa guu témé, igaba bód, Jerusalema ba xao gaxao di xgaa-xgaan ka cg'oèè-cg'oea hãa, ncèem khòèm di chibian xao gaxae koe óa kg'oana," témé.

²⁹ Igabam kò Petere hëé naka c'èe xu x'áè úú-kg'ao xu hëéthèé xga a máá: "Nqari ba méé ta khòèan ka kaisase qámsea máá. ³⁰ Gaxae ka xòòà xu dim Nqari ba Jeso ba x'ooan koe ghùia hãa, ncèe xao kò xgáus † koe tceea ba ka cg'òo ba. ³¹ Nqari ba Gam dim x'òàm kaim xòè koe ghùì Mea, Tc'ãa-cookg'ai a Kgoara-kg'ao bam gha ii ka, a ba a gha Iseraele ne kúrú ne chibian koe tcóóse, a chibia ne qgóóa máàè ka. ³² Sixaea èe zi gúú zi di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e, sixae hëé nakam Tcom-tcomsam Tc'èe ba hëéthèé e, ncèem kò Nqari ba èe qámsea hãa ne máàa ba," ta xu méé.

³³ Eè xu ko ncèe sa kóm ka xu kò kaisase xgòà a cg'òo xu kg'oana. ³⁴ Igabam kò c'èem Farasaim Gamaliele ta ko ma tcièè ba xg'aes koe tèea téé, ncèe kò wèè khòèan ka tcommèam x'áè xgaa-xgaa-kg'ao ii ba. X'áèa nem kò tcg'dó, *x'áè úú-kg'ao* xu méé xu xòm x'aè tchàa koe tcg'dóè di i, ³⁵ a èe *q'oo koe hàna* xu birí a máá: "Gaxao Iseraele di xao khòè xaoè, èe xao ko hàà ncèe xu khòè xu koe kúrús gúús ka méé xao q'ãa

† XGÁU - Gerika sa ko máá: 'hìi' témé.

tc'ëea hãase kúru. ³⁶ Ncëe xu cárn xu cookg'ai koem kò Tutase ba tée, a ba a máá khòè cgáé me e témé, xu kò 400 khama noo xu khòè xu xùri me. Igabam kò cg'òoè, i kò wèéan èe ko xùri me tsaj-tsajise, a kaà. ³⁷ Eëm khòèm qáá q'oo koem kò Jutasem Galilea di ba tée, khòè ne ko nxáráè x'aèan ka, a kò kái ne khòè ne ka xùriè. Me gaam igaba kaà, i kò wèéan èe kòo xùri me ga tsaj-tsajia q'aase. ³⁸ Khamar ko ncéeska birí xao o a ko máá: ncëe xu khòè xu koe méé xao tcg'òóse, guu xu méé xao. Ncëè gaxu dis tséés kana gaxu dis kàas kò khòè ne di sa ii, nes gha kaakaguè ke. ³⁹ Igaba ncëè Nqarim dis kò ii ne xao cuiskaga kòbe sia hãa tite. Nqarim cgoa ga xao gha ko x'ääku," témé. ⁴⁰ Xu kò gam cgoa dtcòmku, a x'áè úú-kg'ao xu tcii, a hàà xg'ám qáá xu, a dqàè xu, táá méé xu Jesom di cg'òèan ka gaicara kg'ui guu sa, a guu xu xu qòò.

⁴¹ Xu kò qàè-tcaoa hãase xg'aes koe guu a tcg'oa, Jesom di cg'òèan domka xgàràèa ne kò kg'ano xua hãa khama. ⁴² A xu a kò wèè cárnan èe ka tempelem q'oo koe hëé naka khòè ne x'áè koe hëéthëé xgaa-xgaan cgoa chòò tama, a ko xgaa-xgaa Jeso ba *nqòòkaguèa hãam* Krete Me e sa.

7 xu kaia xu kerekes di xu ko nxárá tcg'òòè

6 Eë xu cárn xu ka ne ko xgaa-xgaase-kg'ao ne càuse a kái, ka ne ko Gerika di ne Juta ne mëeku Hebera di ne Juta ne cgoa, wèè cárnan tc'òoan ko gabaè x'aè ka zi kò Gerika di zi dxàè-ntcòa zi qàèse máàè tama khama. ² Xu 12 xu x'áè úú-kg'ao xu wèè ne xgaa-xgaase-kg'ao ne tciaa xg'ae a máá: "Qàèa i máá xae e tite, Nqarim dim kg'uim di tsééan guu a síi tc'òoan gábakagu ne. ³ Gaxae ka qòese ga tuè, gatu xg'aeku koe 7 xu khòè xu nxárá tcg'òò, q'ana tu hãa xu *Tcom-tcomsam* Tc'ëem ka cg'òèa a tc'ëega xu, naka xae ncëe tsééan máà xu. ⁴ Igaba xae gha sixae còrèan hëé naka *Nqarim dim* kg'ui ba hëéthëé dis tséé sa tcáá tcáóa máá," ta xu méé.

⁵ Me kg'uim ncëe ba wèés xg'ae sa qàè-tcaokagu. Ne Stefane ba nxárá tcg'òò, khòèm ncëe kò dtcòmman ka hëé naka *Tcom-tcomsam* Tc'ëem ka hëéthëé cg'òèa ba; naka Filipi ba hëé, naka Perokoro ba hëé, naka Nikanore ba hëé, naka Timone ba hëé, naka Paremenase ba hëé, naka Nikolao ba hëéthëé xu, ncëe kò Antioke koe kò guua hãa a Juta dis dtcòmms koe máàsea hãa ba. ⁶ Ne kò ncëe xu khòè xu x'áè úú-kg'ao xu cookg'ai koe tòó, ncëe kò còrè a tshàua xu tòó cgae xu xu.

⁷ Me kò Nqarim dim kg'ui ba tsaj-tsajise. Ne xgaa-xgaase-kg'ao ne Jerusalema di ne qháése càuse a kaisase kái, si gataga thëé peresiti xu dis xg'aes kaia sa dtcòmman koe máàse.

Stefane ba ko qáèè

⁸ Stefane ba ko Nqarim di cgómkuan hëé naka qari-an hëéthëé ka cg'òè cgaeèam khòè me e, a kò are-are-sa zi gúu zi hëé naka kaia zi x'ái zi hëéthëé khòè ne xg'aeku koe kúru. ⁹ Igaba xu kò c'ëe xu khòè xu ncëe

kò còrè-nquum *qààn di tsééan koe guu a* kgoaraèa xu khòè xu di ba ta ko ma tciièm di xu, ncëe kò Juta xu Kurene hëé naka Alekesanteria hëéthëé di ii xu hëé, naka c'ëe xu Kilikia hëé naka Asia hëéthëé di xu Stefanem cgoa ntcoeku. ¹⁰ Igaba xu kò gam di tc'ëean hëé naka *Tcom-tcomsam* Tc'ëem èem kò ko Gam di hùian ka kg'uim cgoa hëéthëé tc'ääku tama.

¹¹ Nxáaska xu ko c'ëe xu khòè xu qg'ái, xu Stefanem ka máá: "Ncëem khòè ba xae kóma hãa me ko Moshem di x'aèan hëé naka Nqarim ka hëéthëé cg'àèse kg'ui," témé. ¹² Xu kò nxáaska khòè ne hëé naka kaia xu hëé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé kòbi-kòbi. Ne qg'ó me a ne a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú me. ¹³ A xu a tshúu-ntcòan di tééa-máá-kg'aoan qg'ái i máá: "Ncëem khòè ba ncëem tcom-tcomsam tempelem † ka hëé naka x'aèan ka hëéthëé tshúuse kg'uian cgoa chòò tama. ¹⁴ Kóm me xae hãa me ko máá: 'Ncëem Jesom Nasareta di ba gha ncëes qg'ái sa kòbe, a ba a gha Moshem máà xaea hãa cauan qg'uri,' témé khama," ta xu méé. ¹⁵ Xu kò kaia xu wèè xu èe kò xg'aes q'oo koe ntcòe xu tcg'áa xu Stefanem koe qàea tòó, a kg'áa ba bóò i moengelem di-an khama ii.

Stefane ba ko xòara máàse

7 Me nxáaska kaim peresiti ba tée me a máá: "Kháé zi ncëe zi *chibi-chibiku* zi tseegu zia?" témé. ² Me *Stefane* xòa a máá: "Tíi kíi ga xao, àbo ga xaoè, komsana te! X'ààn dim Nqari ba kò gatá ka xòòm Abrahamam koe hòòse, qanegam kò Mesopotamia koe hãa ka, qanegam Harane koe x'áè tamas cookg'ai koe, ³ a birí me a máá: 'Tcg'oa tsarim nqòóm koe hëé naka tsari ne qhàò ne koe hëéthëé, naka tsia x'ái tsir gham nqòóm koe qòò,' témé. ⁴ Me nxáaska Kaletea ne dim nqòóm koe tcg'oa a ba a Harane *dim x'áè-dxoom* koe síi x'áè. Me Nqari ba xòòm dis x'oos qáá q'oo koe gaa koe tcg'òò me, a ncëe tu ncéeska x'áèa hãam nqòóm koe tsééa óa me. ⁵ Me kò nqòóm di c'ëe xòèan ga táá máà me, a cúim nqàrèm ga bam gha tòó qg'ái ga táá máà me, igabam kò nqòòkagu me, gabá hëé naka qááa ba dis qhàòs ga sa hëéthëém gha èem nqòò ba máà ne q'òò sa, *Abrahama* ba kò cóa úú tama igaba. ⁶ Me kò Nqari ba gam ka ncëeta méé a máá: 'Tsarim qhàò sa gha gane di tamam nqòóm koe c'úusea hãa, a gha qáà kúruè, a gha 400 khama noo kurian táá qàèse qg'óòè. ⁷ Igabar gha èe ne ko tsééa máás qhàò sa xgàra, ne gha èe zi gúu zi qáá q'oo koe tcg'oa, a hàà ncëes qg'áis koe dqòm Te,' tam Nqari ba méé. ⁸ A ba a kò q'áe nqáa-qgai khòokus dis qáè-xg'ae sa máà me. Me kò *Abrahama* ba Isaka ba ábà, a ba a kò 8 dim cárn ka q'áe nqáa-qgai khòò me; me kò Isaka ba Jakobe ba ábà, me kò Jakobe ba 12 xu cóa xu ábà, ncëe tc'áà di xu tsgòo xu gatá di xu.

⁹ Xu kò gatá ka tsgòose ga xu, gaxu ka qòesem Josefam cgoa tauan úú, a xu a kò Egepeto koe qàèse x'ámágu me. Igabam kò Nqari ba hãa cgoa mea, ¹⁰ a kò gam di zi xháé zi wèè zi koe kgoara me, a Egepeto

† TEMPELE - Gerika sa ko máá: "qg'ái" témé.

dim x'aigam Farom cookg'ai koe cgómkuan hée naka q'āan di tc'ēean hēéthēé máà me, me kò *Faro ba* Egepeto koe hée naka wéem x'áém gam dim koe hēéthēé tc'āa-cookg'ai ba kúru me. ¹¹ Si kò nxāaska wéem *nqōóm* Egepeto dim koe hée naka Kanana dim koe hēéthēé xàbà sa tcāà, a kaisa thōòan óága, xu kò gatá ka xòò ga xu táá tc'ōoan hòò. ¹² Eēm ko Jakobe ba kóm i ko máá, Egepeto koe i maberean hāa, témèè kam kò gatá ka xòò ga xu tc'āà dis dāras gaxu dis koe tsééa úú. ¹³ Me kò Josefa ba cámm dis dāras gaxu dis ka káikhoé ga xu q'āakaguse, si kò Josefam dis qhàò sa Farom koe q'āase. ¹⁴ Ncēes gúús qāá q'oo koem kò Josefa ba khòèan tsééa hāa, i síí gam ka xòòm Jakobe ba hée naka gam di qhàòan wéè ga hēéthēé tcii. Wééa ne ga kò 75 ne e. ¹⁵ Me kò nxāaska Jakobe ba Egepeto koe síí, ncēe xu kò gabá hēé naka gatá ka xòò ga xu hēéthēé síí x'óó koe. ¹⁶ Gaxu di tc'áróa ne kò kabi a Shekeme koe úúè, a síí ncēm xg'ao Abraham a Hamorem di xu cóa xu koe marian tc'āòa cgoa x'ámás tc'ámns koe xòòè.

¹⁷ "Eēm ko Nqarim xg'ao Abraham a nqòòkagua hāam x'aè ba cùu, ka ne kò khòè ne Egepeto koe káí a càusea. ¹⁸ Me kò c'ēm x'aiga ba nxāakg'aiga síí Egepeto koe tc'āa-cookg'ai, ncēe kò Josefa ba c'úua hāa ba. ¹⁹ A ba a kòò gatá di ne khòè ne cgoa cg'āem dàòm ka tséé, a ko gatá ka xòò ga xu chùu, xu cóa-coan tchàa koe tcg'òó, nxāasega i gha cg'òòè ka.

²⁰ "Me kò èem x'aèm ka Moshe ba ábàè, a ba a kò Nqarim cookg'ai koe kaisase t'òè me e. A kò xòòm dim nquum koe nqoana nxoean kòrèè. ²¹ Eēm síí tchàa za tòòèa kas kò Farom ka cóase sa sèè a gas dim cóám khama ma kaikagua mááse me. ²² Me kò Moshe ba Egepeto ne di q'āan di tc'ēean wéè ga xgaa-xgaaè, a ba a kò kg'uian hēé naka tsééan hēéthēé koe qari me e.

²³ "Eēm Moshe 40 kuri ii kam kò bìrìse, gam ka c'ēe ne Iseraele nem gha dàra sa. ²⁴ Me kò gam ka c'ēe ba bóò me ko *Egepetom ka ghāaè* a ko xg'ármè, kam ko èe ko ghāaè ba hùu, a ncèèa máá me, a Egepeto ba xg'árm. ²⁵ Me Moshe tc'ēea máá, gam di ne khòè ne gha bóò q'āa Nqari ba kò tséékagu me a ko kgoara ne sa, ta tc'ēea, igaba ne kò táá bóò q'āa. ²⁶ Me q'uu dim cámm ka Moshe x'āaku ko tsara Iseraele tsara koe hàà. Kúrúm ko a xg'aekua tsara koe tòókuan óá kg'oana, khamam ko máá: 'Khòè tsaòè, qòekua tsaò! Dùús domka tsao ko thòò-thòoku?' témé. ²⁷ Igabam kò khòèm èe kò c'ēe ba ghāa ba Moshe ba dxùukg'ai za xàbùu tcg'òó a máá: 'Díina sitsam koe tc'āa-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúru tsia?' ²⁸ A cg'òo te kg'oana tsia, ncēe tsi ncāa ma ncāaka cámm ka Egepeto ba ma cg'òo khama ma?' témé. ²⁹ Eēm ko Moshe ba ncēe sa kóm kam kò Midiane dim nqōóm koe qgóéa síí, ncēm kò gaa koe síí x'āè koe, gaam nqōóm dim khòèm tamam iise, a ba a kò gaa koe cámm cóa tsara ábà.

³⁰ "Eē i ko 40 kurian nqáéa xg'ara kam kò Sinai dim xàbim koe moengele ba qāáka hāas hiis *karukos* koe hòòse cgae me. ³¹ Eēm ko Moshe ba èes gúu sa bóò kam kò ares ka tcāàè, a cùu-cuuse, qāèsem gha síí bóò

ka, kam kò X'aigam *Nqarim* dim dòòm ba kómse a ko máá: ³² 'Tíí Ra Nqarir saò ga xu di Ra a, Nqarir Abraham a ba hēé naka Isaka ba hēé naka Jakobe ba hēéthēé di Ra,' témé. Me Moshe q'áòan ka cg'òè cgaeè a gaa zam gha bóò sa bèe. ³³ Me X'aigam *Nqari* ba bìrí me a máá: 'Nqàrèa tsi koe nxàboan tcg'òó, èe tsi téé-tèem qgáí ba tcom-tcomsam nqám me e ke.

³⁴ Tseeguan kagar Tiri ne khòè ne Egepeto koe hàna ne di xháé-q'ooan bóò, gane di sònò ntcòòse-q'ooa ner kómá hāa, a Ra a hààra hāa, hààr gha kgoara ne ka, ke ncēeska hàà nakar Egepeto koe tsééa úú tsi,' témé.

³⁵ "Ncēe ba gaam Moshem ga me e, ncēe ne kò xguia hāa a máá: 'Díina tc'āa-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúru tsia?' témé ba. Nqari ba kò ncēe ba tsééa hāa, tc'āa-cookg'ai a kgoara-kg'ao bam gha kúru ka, moengelem ncēe kò *karukos* hiis koe x'áise mea hāam di hùian ka. ³⁶ Me kò Egepeto koe guu a séèa tcg'òó ne. Gaa koem kò are-aresa zi gúu zi hēé naka x'ái zi hēéthēé kúru, naka Ncòam Tshàam koe hēé, naka tchàa-xgóós koe hēéthēé e, 40 kuria ne.

³⁷ "Ncēea gaam Moshem ga me e, ncēe kò Iseraele di ne khòè ne bìrí a máá: 'Nqari ba gha gatu di ne khòè ne xg'aeku koe guu a tíí khama iim Porofiti ba tsééa óá máá tu u,' témé ba. ³⁸ Gaam ga me e ncēe kò tchàa-xgóós koe Iseraele di ne khòè ne dis xg'aes q'oo koe gaam moengelem cgoa hāa ba, ncēe kò Sinai dim xàbim koe gam cgoa hēé naka gatá ka xòò ga xu hēéthēé cgoa kg'ui ba. Me kò kg'òèa hāa kg'uian *Nqarim di* hòò, nxāasegam gha hàà gatá koe óága a ka ba.

³⁹ "Igaba ne kò gatá ka xòò ga ne komsanaa ba xguì. A ne a dxùukg'ai za xàbùu tcg'òó me, a ne a kò tcáòa ne q'oo koe Egepeto koe úú-kg'ai, ⁴⁰ a ne a Arone ba bìrí a máá: 'Nqárian kúrúa máá ta a, cookg'aia ta koe gha qòò o. Moshem ncēe kò Egepeto dim nqōóm koe séèa tcg'òó ta am koes dùu sa kúrúsea sa ta c'úua hāa ke,' témé. ⁴¹ Gaa x'aèan èe kaga ne kò ghòè-coam dis iis koe nqári ba kúrúa mááse, a ne a dàò-a-mááku zi óágaa máá me, a gane di tshàuan kúrúas gúús dis kòè sa kúru. ⁴² Igabam kò Nqari ba q'aumana ne, a ba a guu ne ne nqarikg'ai di zi tconò zi qámsea máá, ncēe i ma porofiti xu dis Tcgāyas koe ma góáèa hāa a ko máá:

'Iseraele di tu khòè tuè, 40 kurian ncēe tu kò tchàa-xgóós koe hāa ka tua gáé kò dàò-a-mááku zi hēé naka qhàea-mááku zi hēéthēé Tíí kúrúa máá Tea?

⁴³ Igaba tu kò wéè zi qgáí zi èe tu ko qòò zi koe Molokem dim còrè-nquu ba hēé, naka gatu dim nqárim Rafanem dim tconò ba hēéthēé tsara dqòm, xommèa nqárian tu gatu kúrúa máásea, dqòm m tu gha ka.

Gaa domkar gha tòèkagu tu u, a Babilonem ka ncíi za úú tu u,' témé khamaga ma.

⁴⁴ "Gatá ka xòò ga xu kò tchàa-xgóós koe xgàùèkom còrè-nquu ba úúa, ncèe Nqarim kò khòè ne cgoa kg'ui koe. Nqarim kò Moshe ba ma x'áía, a x'àè meà hãa khama kò ma kúrúèa ba. ⁴⁵ Xu gatá ka xòò ga xu gaam còrè-nquu ba máàèa, a xu a sèè a *ncèem nqóóm koe* óá me, Joshuam kò tc'ää-cookg'ai xua ka. Xu kò nqóó ba sèè, Me Nqari ba gaam nqóóm koe kò x'ãèa zi qhàò zi gaxu cookg'ai koe xhàiaagu. Gaam xgàùèkom còrè-nquu ba kò hàna, i síí nxãakg'aiga Dafitem di x'àèan ga tcãà, ⁴⁶ ncèe kò Nqarim tcgái-q'oo koe cgómkuan hòò ba. A ba a kò *Nqari ba* dtcàrà, còrè-nquu bam gha Jakobem dim Nqari ba tshàoa máá sa, ⁴⁷ me kò Solomone ba nquu ba tshàoa máá Me.

⁴⁸ "Igabam kò kaisase tc'amaka hànám *Nqari* ba khòè tshàu ka kúrúèa hãa nquuan koe x'ãè tama, porofitim ko ma kg'ui khama, ⁴⁹ a ko máá:

'Nqarikg'ai ne Tiri x'aian dis ntcóó-q'oo si i, me nqóó ba nqàrèa Ter ko tòó qgái i.

Nta iim nquu ba tu gha tshàoa máá Te? Kana sãa-q'ooa Te di qgáia nea ndakaa?

⁵⁰ Wèé zi gúù zi ncèe zia gáé Tiri tshàuan ka kúrúèa tama?

tam X'aigam *Nqari* ba méé.

⁵¹ "Gaxao khòè xao qari-tcúú xaoè, ncèe tcáóa xao hëé, naka tceea xao hëéthëé koe q'ãe nqãa-qgai khòè ta ga hãa xaoè! Gaxao ka xòò ga xu khamaga xao ii: wèé x'aè ka xao ko Tcom-tcomsam Tc'èem cgoa x'ãaku! ⁵² Gaxao ka xòò ga xu kò wèé xu porofiti xu xgàraa hãa, a xu a kò ncèe xu *porofiti xu*, ncèe kò x'aè cookg'ai koe tchànóm Khòèm di hàà-q'ooan nxàea hãa xu cg'òo, *Jesom* ncèe xao gaxao ncèeska x'ámágu, a Gam di xao cg'òo-kg'ao xao ii ba. ⁵³ Gaxao ncèe kò moengele xu ka xao kò máàèa hãa x'àèan kò cãm tshàua máá, igaba kò táá komsana a xao," tam Stefane méé.

Stefane ba ko nxõán cgoa xaoa cg'òòè

⁵⁴ Ncèe zi gúù zi xu ko kóm ka xu kaisase tcg'ain tcáó a xu a dqùri cgae me. ⁵⁵ Igabam kò Stefane ba Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè cgaeèa hãase nqarikg'ai koe ghù-kg'ai, a ba a Nqarim dim x'áà ba bóò, naka Jeso ba hëéthëé e, Me Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè za téé-tëe. ⁵⁶ Kam ko máá: "Bóò, nqarikg'ai nea xgob-ekg'amsea ra ko bóò, Me Khòèm dim Cóa ba Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè za téé-tëe," témé.

⁵⁷ Xu kò khòè xu ncèes gúùs ka tceea xu tcèekg'am, a xu a kaisase q'au a qàrà síí cgae me, ⁵⁸ a xu a x'áé-dxoom qáá koe tceea tcg'òò a úú me, a gaa koe síí nxõán ka xgàrùbe me. Nxàea tseegukagu-kg'ao xu kò gaxu di qgáian Saulo ta ko ma tciièm qári-kg'aom nqàrè-kg'am koe tòó.

⁵⁹ Eè xu hãa a ko Stefane ba nxõá zi cgoa xgàrùbe kam kò *Nqari* ba tcii a máá: "X'aiga Tsi Jeso Tseè, tirim tc'èe ba sèè," témé. ⁶⁰ Kam ko qhòm tsi qurù a ba a kiam dòm cgoa q'au a máá: "X'aigaè, ncèe ne ko tíí koe kúrús gúùs koe táá chibi bóò ne guu," témé. Eèm ko gatà mééa xg'ara kam kò x'óó †.

8 Me kò Saulo ba *Stefanem* di cg'òokuan dtcòma máána hãa.

Filipia xu Peterea xu di tsééa ne, Jutea hëé naka Samaria hëéthëé koe (8-12)

Saulo ba ko kereke sa xgàra

Eèm cãm kas kò Jerusalema dis kerekes koe kaias xgàraku sa tshoa-tshoase, ka ne kò wèéa ne ga Jutea hëé naka Samaria hëéthëé di tsara nqóó tsara koe tsai-tsaise, xu x'áé úú-kg'ao xu cúí xu qàù. ² Ne kò Nqari-tcáóa ne khòè ne Stefane ba kg'ónò, a kò kaisase kg'ae cgae me.

³ Igabam ko Saulo tshoa-tshoa a nquu xu koe tcana te a kereke sa dxàua q'aa, a khòè xu hëé naka khòè zi hëéthëé tcéèa tcg'òò a síí qáé-nquuan koe tcãà.

Qãè tchòà ne ko Samaria koe xgaa-xgaaè

⁴ Ne kò gane èe kò tsai-tsaisea hãa ne, wèé qgáian èe ne ko síí koe qãè tchòàn xgaa-xgaa. ⁵ Me kò Filipi Samaria dim x'áé-dxoom koe síí, a gaa koe síí *nqòòk-aguèa hãam* Krestem ka xgaa-xgaa ne. ⁶ Eè zi ko xg'ae zi khòè ne di zi Filipi ba kóm a ko kúrúm ko zi x'ái zi *are-aresa zi* bóò, ka zi ko wèéa zi ga cúù-cuuse a qãèse kóm me. ⁷ Dxàwa tc'èea ne kò kái ne khòè ne koe kiam q'aum cgoa q'aua tcg'oa khama, ne kò gataga kái ne khòè ne x'óó xòèa kò hãa ne hëé naka nqara kò hãa ne hëéthëé qãèkaguè. ⁸ Si kò èem x'áé-dxoom koe kaias qãè-tcao sa xóé.

Simonem tsòò-kg'ao ba

⁹ Igabam kò c'èem khòèm Simone ta ko ma tciiè ba gaam x'áé-dxoom koe hàna, tsòò-kg'ao kò ii ba, a kò Samaria di ne khòè ne arekagu. A ba a kòò gabá cgáém khòè me e sa koase. ¹⁰ Ne kò wèé ne khòè ne, èe nqàka hãas téé-q'oos di ne hëé naka tc'amaka hãas téé-q'oos di ne hëéthëé qãèse komsana me, a ne a ko q'aua kg'ui a ko máá: "Ncèem khòè ba Nqarim di qarian úúa, ncèe kaia qari ka q'ãasea a," témé. ¹¹ Gam koe ne ko qãèse komsana, tc'ãòa kuri nem ko sèè a ko gam di tsoò-kg'áman kàan di cgoa arekagu ne khama. ¹² Igaba èe ne ko Filipi ba dtcòm, èem kòò Nqarim di x'aian hëé, naka Jeso Krestem di cg'òèan hëéthëé di qãè tchòàn xgaa-xgaa ka, ka ne kò wèéa ne ga tcguù-tcguuè, kg'ád-khoean ga hëé naka dxàe-khoean ga hëéthëé e. ¹³ Simonem igabam ko thëé dtcòm, a ba a kò èem ko tcguù-tcguuèa xg'ara ka Filipi ba wèé qgáian èem ko qòò koe xùri. A ba a kò èem ko *are-aresa zi* x'ái zi hëé naka kaia qarian kúrúse ko hëéthëé bóò ka kaisase are.

¹⁴ Eè xu ko x'áé úú-kg'ao xu Jerusalema koe hàna xu kóm, Samaria di ne khòè nea Nqarim dim kg'ui ba dtcòma hãa sa, ka xu kò Petere ba hëé naka Johane ba hëéthëé tsara tsééa úú cgae ne. ¹⁵ Ncèe kò èe tsara ko síí ka còrèa máá ne tsara, nxãasega ne gha Tcom-tcomsam Tc'èe ba hòò ka. ¹⁶ *Tcom-tcomsam Tc'èe* ba

† x'óó - *Gerika* sa ko máá: "x'óm," témé.

kò qanega cúia ne koe ga hàà tcàà ta ga hãa khama, ne ko kg'amaga X'aigam Jesom dim cg'òè koe tcguù-tcguuèa. ¹⁷ Ka tsara kò nxãaska tshàua tsara tòò cgae ne, ne Tcom-tcomsam Tc'èe ba hòò.

¹⁸ Eëm ko Simone, Tcom-tcomsam Tc'èem ko x'áè úú-kg'ao tsara di tshàuan tòò cgaekus ka máàkuè sa bòò, kam kò marian tcg'òó a máá tsara a, *èe qaria nem gha x'ámá ka*, ¹⁹ a máá: "Eë qarian tsao thèé máá te naka i gha nxãasega wèé khòèan èe ra ko tshàua te tòò cgae e Tcom-tcomsam Tc'èe ba hòò," témé. ²⁰ Me Petere xqa me a máá: "Maria tsi méé i tsáá cgoa kaà, Nqarim dis máàkus ka tsi tc'èea máá, marian cgoa tsi gha x'ámá sí, ta tc'èea ke!" ²¹ C'èe xòè-coa ga tsi ncèes tséés koe úú tama, i tcáóa tsi Nqarim cookg'ai koe tchàno tama khama. ²² Gaa domka méé tsi tsari chibian koe tcóòse naka tsia tsari tsééan cg'èè tcg'oaragu, naka X'aigam koe còrè, nakam gha èeta ii tc'èean tcáóa tsi q'oo koe tsi úúa domka qg'óóa máá tsi. ²³ Cg'èèan ka tsi cg'òè cgaeèa, a chibian ka qg'óòèa sar ko bòò khama," tam méé. ²⁴ Me Simone xqa a máá: "Nxãaska tsao gatsao X'aigam *Nqari* ba còrèa máá te, naka i gha nxãasega táá ncèe tsao ko méé cgae te gúúan kúrúse cgae te," témé.

²⁵ Eë tsara ko X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba nxàea tseegukagu, a ko xgaa-xgaaa xg'ara, ka tsara ko Petera tsara Johanea tsara Jerusalema koe kàbise, a *dàòm q'oo koe tsara hãase* qàè tchòàn káí xu x'áé-coa xu Samaria di xu koe xgaa-xgaa.

Filipi ba hëé naka Etiopia dim khòè ba hëéthéé e

²⁶ Me nxãaska moengelem X'aigam di ba Filipi ba bìrì a máá: "Tèe naka koaba nqàè ka qòò, dàòm ncèe Jerusalema koe guu a ko Gaasa koe qòòm cgoa, ncèe tchàa-xg'óós di ba," témé. ²⁷ Me xgoaba a qòò, a gaa x'áè kaga dàòm q'oo koe Etiopia dim khòèm cgoa xg'ae, ábà tama kò hãa ba, kiam mari qg'óó-kg'aom Kandakes di ba, x'aigas Etiopia ne di sa. Ncèem khòè ba kò Jerusalema koe hààraa, a ko hàà Nqari ba còrè. ²⁸ Me kò èem xóé a ko gam dis karas q'oo koe hãase dibia qòò ka porofitim Isaiam dis Tcgāya sa ko nxárá qòò. ²⁹ Me *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba Filipi ba bìrì a máá: "Qòò èe síí hãas karas koe naka síí qàea sa koe xóén qòò," témé.

³⁰ Me nxãaska Filipi qàrà síí karas koe, a ba a kóm me ko khòè ba porofitim Isaiam koe ko nxárá. Me *Filipi* tèè me a máá: "Kóma tsi ko q'áa dùú sa tsi ko nxárá sa?" témé. ³¹ Me xqa me a máá: "Nta ra gha ma q'áa, c'èe khòè kò qàèse bìrì tchàno-tchano te e tama ne?" témé. A ba a Filipi ba dtcàrà, q'ábàn gha a hàà qàea ba koe ntcóó sa. ³² Eëm khòè ba kòò ncèem tceem *Nqarim* dis Tcgāyas dim koe nxárá, *ncèe kò ncèeta ma góàèa a ko máá* :

"Ghùu-coam khamam kò ma cg'òoku dis qgáís koe chùia úúè, a ba a kò nqoo-nqoosase ko dqòmmèm ghùu-coam khama ma táá xgobekg'am kg'ám.

³³ Sau-cgaekaguèm gha kam kò táá qàèse qg'óòè.

Díí na gha gam dis qhàòs hààkos cgoa kg'ui? Ncèe nqòómkg'ai koem kg'òèa ba sèé cgaeèa ka," ta i ma góàèa koe.

³⁴ Me ábà tama kò hãam khòè ba Filipi ba tèè a máá: "Bìrì te, cg'ómna, díin ka ba gáé ko porofiti ba kg'ui, gabá ko nxàese kana ba ko c'èe khòè ka kg'ui?" témé.

³⁵ Me Filipi tshoa-tshoa a kg'ui, a ba a gaam tceem èem cgoa ga tshoa-tshoa a xgaa-xgaa me qàè tchòàn Jesom di ka.

³⁶ Eë tsara xóé a ko dàòm q'oo koe qòò, ka tsara ko tshàan *kò hãam qgáim* koe hàà, kam ko ábà tamam khòè ba máá: "Bòò, tshàan ga ncèe e. Ka dùúa ko tàà ra tcguù-tcguuè tite?" témé. ³⁷ [Me bìrì me a máá: "Ncèè wèé tcáóa tsi cgoa tsi kòò dtcòm ne i kgoarasea," témé. Me xqa me a máá: "Dtcòm ra ko Je-so Kreste ba Nqarim dim Cóa Me e sa," témé.] ³⁸ Me x'áèan tcg'òó me kara qáé-kg'ao ba téé. Tsara wèéa tsara ga tshàan q'oo koe tcàà, Filipi ba hëé naka ábà tamam khòè ba hëéthéé e, me Filipi tcguù-tcguu me. ³⁹ Eë tsara ko tshàan q'oo koe tcg'oas kagam ko kúúga X'aigam *Nqarim* dim *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba Filipi ba sèèa tcg'òó, me ábà tamam khòè ba táá gaicara hòò me, igabagam ko kg'ama qòò qàè-tcaoase. ⁴⁰ Igabam kò Filipi Asetote koe síí hòòse a ko gaa koe caate, a ba a ko wèé xu x'áé xu koe qàè tchòàn xgaa-xgaa, a ba a nxãakg'aiga Kaesarea koe síí tcàà.

Saulo ba ko Jesom cgoa xg'ae

(Tsee 22:6-16; 26:12-18)

9 Eë x'áè kam kò Saulo qanega tcg'ai-tcaoa, a X'aigam *Nqarim* di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne cg'òò kg'oana, khamam kò kiam peresitim koe síí, ² a síí dtcàrà me, Damaseko koe hàna xu còrè-nquu xum gha tcgāya zi góá máá sa, ncèe gha qarian máà me zi, me èem kòò *Nqarim* dim dàòm di ne khòè ne síí hòò ne qàè ne a Jerusalema koe úú ne sa - kg'ád khòèa ga ii kana dxàea ga ii igaba.

³ Eëm gam dis qòòs-q'oo koe hànasem ko Damaseko koe cúú, kam ko kúúga x'áà ba dxùukg'aia ba koe nqarikg'ai koe guu a x'áà. ⁴ Me cg'áé gómankg'ai koe, kam ko dòm ba kóm me ko máá: 'Sauloè, Sauloè, dùús domka tsi ko xgàra Tea máá?' témé. ⁵ Me Saulo máá: "Díí Tsia, X'aigaè?" témé. Me xqa me a máá: "Tíí Ra a Je-so Ra, ncèe tsi ko xgàra Ra. ⁶ Ke ncèeska tèe naka tsia x'áé-dxoom q'oo koe tcàà, gaa koe tsi gha síí bìrìè dùú sa tsi gha kúrú sa ke," tam ma xqa me.

⁷ Xu kò khòè xu èe kò Saulom cgoa hãa xu kg'ama téé kàà kg'uisse, dòm ba xu kò kóm, igabaga xu kò táá cúí khòè ga hòò khama. ⁸ Me Saulo ba gómankg'ai koe tèe, igaba èem ko xgobekg'am tcgáí kam kò cúí gúú ga bòò tama. Ka xu ko qg'óó me tshàua ba ka, a Damaseko koe úú me. ⁹ Me kò nqoana cáman sèè, a táá bòò, a ba a táá c'èe gúú ga tc'òó kana kg'áà.

¹⁰ Me kò Damaseko koe xgaa-xgaase-kg'aom Ananiase ta ko ma tciiè ba hàna. Me kò X'aigam *Nqari* ba gam koe x'áise, a tcii me a máá: "Ananiaseè!" témé. Me xqa Me a máá: "Eè, X'aigaè, ncãa ga ra a," témé. ¹¹ Me X'aiga ba bìrì me a máá: "Jutasem x'áé koe ncèem

tchànóm cgoa qđò, naka khòem Tareso koe guua hãam Saulo ta ko ma tciiè ba tēè me, hãa a ba a ko còrè ke. ¹² X'áís koem khòem Ananiase ta ko ma tciiè ba x'áíèa hãa, me tcàa a ko tshàua ba tòò cgae me, tcgáía ba gha bóò ka ke," tam méé. ¹³ Me kò Ananiase xga Me a máá: "X'aigaè, kái ne khòè ne koer kórna hãa ãem khòem ka, ntamam kò ma Tsari ne khòè ne tcom-tcomsa ne Jerusalema koe hàna ne koe cg'ãèan kúru sa. ¹⁴ Me ncéeska ncēe koe kaia xu peresiti xu di qarian úúa, hàam gha qgóò ãe ko Tsari cg'òèan tcii ne ka," témé. ¹⁵ Igabagam kò X'aigam *Nqari* ba Ananiase ba birí a máá: "Ncēm khòè bar nxará tcg'òóa máásea hãa a ko hàà tséékagu me, me tãá zi qhàò zi di ne hēé, naka x'aiga xu hēé, naka Iseraele di ne khòè ne cookg'ai koe hēéthēé cg'òèa Te úúa te. ¹⁶ Ra gha x'ái me, Tiri cg'òèan domkam gha nta noose xgàrase sa. Ke qđò!" tam méé.

¹⁷ Nxãaskam ko Ananiase qđò a síi nquum q'oo koe tcãa. A ba a Saulom koe tshàua ba tòò a máá: "Sauloè, tíi qđeè, X'aigam Jesom ncēe kò dàòm q'oo koe tsi hãase ko tsáá koe x'áíse ba tsééa óá tea, nxãasega tsi gha gaicara bóò, a tsi a gha gataga Tcom-tcomsam Tc'ēm ka cg'òè-cg'oeè ka," témé. ¹⁸ I kò kúúga tsoro khama ii gúúan tcgáía ba koe q'òase, me Saulo gaicara bóò, a ba a tēe a tcguù-tcguuè. ¹⁹ Eēm ko tc'òóa xg'ara, kam ko gaicara qarian hòò.

Saulo ba ko Damaseko koe hēé naka Jerusalema koe hēéthēé xga-xgaa

Saulo ba kò cg'orò cáman sée a ba a xga-xgaase-kg'ao xu Damaseko koe hàna xu cgoa hàna. ²⁰ A ba a kò kúúga còrè-nquu xu koe xga-xgaa, Jesom Nqarim dim Cóám ii sa. ²¹ Ne kò wèé ne ãe ko kóm me ne are, a ne a tēè a máá: "Gaam khòem tama ba gáé ncēe ba, ncēe kò Jerusalema koe tshúu sa óágara hãa ba, gane ãe kò ncēm cg'òè ba tcii ne koe? Ncēe kò ncēe koe hààra ba, hàam gha khòè ne qáé, a kaia xu peresiti xu cookg'ai koe úú ne ka ba?" ta ne ma tēeku. ²² Igabagam kò Saulo càuse qarian koe, a Damaseko koe x'ãèa ne Juta ne arekagu, qãesem kò x'ái ne, Jeso ba *nqòòkaguèam* Krestem ga Me e sa khama.

²³ Kái cáman qãá q'oo koe ne kò Juta ne qg'áiku a cg'òo me kg'oana. ²⁴ Igabagam kò Saulo ãe ne kò kúru kg'oana hãa sa q'áakaguè. Ne kò x'áé-dxoom di heke-k'árman ntcúu ba hēé naka koaba ba hēéthēé q'òé, cg'òo me ne gha ka. ²⁵ Igabaga ne kò gam di ne xga-xgaase-kg'ao ne ntcúu ka *ts'ãákagu me* gãbas koe *tcãà me a x'áé-dxoom dim xhàrom* tc'amkg'ai koe guu a *xhoròkagua ba ka*.

²⁶ Eēm ko Jerusalema koe síi kam ko xga-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae kg'oana, igabaga xu kò wèé xu ga bèe me, a xu a kò xga-xgaase-kg'ao me e sa tcom tama. ²⁷ Igabagam kò Barenabase sée a x'áé úú-k'ao xu koe úú me, a *Saulom* ntama ma X'aiga ba dàòm q'oo koe bóò hãas ka birí xu, naka *X'aigam* kò ma kg'ui cgoa me sa hēéthēé e. Gatagam kò Damaseko koem kò *Saulo* ma kgoarasease Jesom cg'òè ka ma xga-xgaa sa birí xu. ²⁸ Nxãaskam ko Saulo hãa cgoa

xu, a ba a qđòa te Jerusalema koe, a kgoarasea xóe a *X'aigam* cg'òè ka kg'ui. ²⁹ Juta ne Gerika *sa ko kg'ui* ne cgoam kò kg'ui a ntcoeku, igabaga ne kò cg'òo me kg'oana. ³⁰ Eē ne ko gam di ne khòè ne ncēes gúu sa bóò q'ãa ka ne ko sée a Kaesarea koe úú me, a Tareso koe tsééa úú me.

³¹ Si ko wèes kerekes Jutea di sa hēé, naka Galilea di sa hēé, naka Samaria di sa hēéthēé tòókuan úúa hãa, a sa a kò qari-qariè, a kò Nqari ba q'áòà hãa, a kò Tcom-tcomsam Tc'ēm ka ntcám qaoè, a sa a ko càuse.

Enease ba hēé naka Dorekase sa hēéthēé e

³² Eēm kò Petere wèé xu xòè xu nqđóm di xu koe qđòa te kam kò Lita dim nqđóm koe ko hàna ne dtcòm-k'ao ne dàra. ³³ Gaa koem kò khòem Enease ta ko ma tciiè ba xg'ae cgoa, nqpara kò hãa ba, 8 kurian kò kgàrom koe xòe ba. ³⁴ Me Petere ba birí me a máá: "Eneaseè, Jeso Kreste ba ko qãèkagu tsi, ke tēè naka tsarim kgàro ba kg'ónò," témé. Me kúúga tēè. ³⁵ Ne kò wèé ne khòè ne ãe kò Lita hēé naka Sarone hēéthēé koe x'ãèa hãa ne bóò me, a ne a kò X'aigam *Nqarim* koe kãbise.

³⁶ Si kò Jopa koe c'ēs xga-xgaase-k'ao sa hàna, Tabita ta kò ma tciiè sa. *Gerika di* cg'òèa sa kò Dorekase ii sa, ncēe kg'uaia tsi kò kãbi i ne tsi ga 'Tcáí' ta ma tcii sa. Ncēe kò wèé x'aè ka qãè tsééan kúru a ko dxàua ne khòè ne hùì sa. ³⁷ Gaam x'aèm ãem kas kò tsàa a sa a x'óó, i kò tc'áróa sa xg'aàè a tc'amaka kò hànám nquum-q'oo koe tòòè. ³⁸ Lita dim nqđó ba kò Jopa dim ka cúu me e, khama ne kò ãe ne ko xga-xgaase-k'ao ne Peterem Lita koe hàna sa kóm, ka ne ko cámm khòè tsara gam koe tsééa úú, tsara síi dtcàrà me a máá: "Cgómna táá ão guu naka sita koe hàà," témé.

³⁹ Me kò Petere xgoaba a qđò cgoa tsara a, a ba a ãem ko gaa koe síi ka tc'amaka hànám nquum-q'oo koe úúè. Wèé zi dxàè-ntcõa zia kò *Peterem* qàe koe hàà tée a kg'ae, a zi a hãaèko xu qgáí xu hēé naka c'ēe qgáian hēéthēé x'ái me, Dorekases kò gazi cgoa qane-ga hãa x'aè kas kò qgãea hãa a. ⁴⁰ Me Petere wèéa ne ga tchàa koe xhàigu, a ba a qúrua ba ka ntcõó a còrè. Eēm ko x'óóas khòès dim tc'áróm koe kãbise kam ko máá: "Tabitaè, tēè!" témé, si tcgáía sa xgobekg'am, a Petere ba bóò a sa a tēe a ntcõó. ⁴¹ Me kò tshàua sa ka sée si a ba a nqàrèa sa ka téékagu si. A ba a dtcòm-k'ao ne hēé naka dxàè-ntcõa zi hēéthēé tcii xg'ae, a kg'òèas hãase x'ái ne si. ⁴² Si kò ncēes gúu sa wèém Jopam koe q'ãase, ne kái ne X'aigam *Nqarim* koe dtcòm. ⁴³ Me kò Petere ba Jopa koe, khòò tséé-k'ao Simone ta ko ma tciièm cgoa tc'ãòà cáman sée.

Petere ba hēé naka Koniliase ba hēéthēé e

10 Kaesarea koem kò khòè ba hàna Koniliase ta kò ma tciiè ba, tc'ãà-cookg'ai me e kò ii, ncõo-k'ao xu ncēe kò Italea ta ko ma tciiè xu di ba. ² Gabá hēé naka wèé ne khòè ne x'áéa ba di ne hēéthēéa kò Nqari-tcáóa ne khòè ne e, a kò Nqari ba q'áò. Khòè

nem kò kái aban máà, a ba a kò wèè x'aè ka Nqari ba còrè. ³ Me kò c'èem koabam ka, nqoana di zi x'aè zi ka, x'ái sa bóò ncèe gaas koem kò qāèse moengelem Nqarim di ba bóò sa, me ko tcāà, a ko bìrí me a máá: "Koniliaseè," témé. ⁴ Me gam koe qāea tòón tçgáí a bóò me, a q'áòs ka tcāàè a máá: "Dúú saà, X'aiga Tseè?" témé. Me xq̄a a máá: "Tsari còrèan hēé naka tsari aban hēéthēéa tc'ēe-tc'ēeses iise Nqarim koe tc'amaka qaàa hāa, ⁵ ke ncēeska khòè xu Jopa koe tsééa úú, naka xu sí Simonem ncēe ko Petere ta ma tciìè ba óá; ⁶ c'èem Simonem x'áé koem dàra hāa, khòò tséé-kg'ao ba, ncēe gam dim nquum tshàa-dxoom qàe koe hàna ba ke," témé.

⁷ Eēm ko moengelem ēe kò kg'ui cgoa me ba qdò kam kò gam di xu qāa xu ēe kò tsééa máá me xu koe guu a cām qāà tsara tcii, naka Nqari-tcáoam ncōo-kg'ao ba hēéthēé e, ⁸ a ba a wèés gúús ēe kúrúsea hāa sa bìrí xu, a Jopa koe tsééa úú xu.

⁹ Xùrikom cām di koaba ka, ēe xu gaxu dis qdòs koe hāa, a x'áé-dxoom koe cúú xu u, kam ko Petere nquum tçobe koe q'ábà a sí gaa koe còrè. ¹⁰ Si kò xàbà sa tcāà me, me c'ēe gúú tc'òóm gha tc'ēe. Eē i hāa a ko tsāaguè kam ko sōokuris khama xaṁs gúús ka tcāàè, ¹¹ kam ko nqarikg'aian bóò i ko xgobekg'amse, me c'èem gúúm qáòm qgáím khama ii ba, gaa koe guu a ko nqāaka xōa, a ko 4 c'ama ba cgoa gómankg'ai koe xòòè. ¹² Gam koe i kò wèè kg'oo-coa-qhàðan hēé, naka ncāà-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hēé, naka tsaràn hēéthēé hàna. ¹³ Me nxāaska dòm ba kóm me ko máá: "Tēe Petereè; cg'ōo naka kg'oo," témé. ¹⁴ Igabam kò Petere ba máá: "Eē-ēe X'aigaè, qanegar cg'uriga gúúan tc'òó ta ga hāa kana tc'òokuan kg'ano tama gúúan gar tc'òó ta ga hāa thēé," témé. ¹⁵ Me kò dòm ba cām dis ka gaicara bìrí me a máá: "Eē Nqarim q'ano iise kúrúas ka táá máá, q'ano tama saa, témé guu," témé. ¹⁶ Ncēe sa kò nqoana q'oro kúrúse, me gúú ba nqarikg'ai koe qhāésega séèa kabiè.

¹⁷ Eēm Petere qanega hāa a ko are, ēem ncāa ko bóòs x'ái sa ko dùú sa nxàe sa, ka xu ko kúúga Koniliasem ka tsééèa xu khòè xu hàà heke-kg'áṁs koe téé, Simonem dim nquum ka xu kò tèèa hāa khama.

¹⁸ Q'au xu kò a tēè, Simonem ncēe Petere ta ko ma tciìè ba ēe koe x'āèa hāa sa.

¹⁹ Eēm Petere hāa a ko ēes x'áís ka tc'ēe, kam ko Tcom-tcomsam Tc'ēe ba bìrí me a máá: "Bòò, nqoana xu khòè xu hāa a ko qaa tsi. ²⁰ Ke tēe naka xōa, naka tsia qdò cgoa xu, c'ēe gúú tc'ēe-tc'ēese tamase, Tíí ra tséé xua hāa ke," témé. ²¹ Me Petere xōa a khòè xu koe síí a ba a máá: "Bòò, tíí ga ra a, qaa xao ko ra, dùú sa xao ko qaara máá te?" témé. ²² Xu xq̄a me a máá: "Koniliasem ka xae tsééa óàèa, ncōo-kg'ao xu dim tc'āà-cookg'ai ba, tchànòom khòèm, Nqari ba ko q'áò ba, ncēe gam ka i ko qāèse kg'uiè ba, wèés qhàòs Juta ne dis ka. Tcom-tcomsam moengelem kam kò q'āakaguè, tsáá koem gha khòèan tsééa úú, tsi síí tciìè, a gam dim nquum koe hàà, me hàà kóm nta tsi ko méé sa ka," témé. ²³ Me Petere tciia tcāà xu, a x'óm-q'ooan máà xu.

Q'uu dim cām kam kò tēe a gaxu cgoa qdò, xu kò c'ēe xu dtcòm-kg'ao xu Jopa di xu qdò cgoa me thēé. ²⁴ Xùrikom cām ka xu ko Kaesarea koe tcāà, Koniliase ba kò qāà nea, a gam di qhàðan tciiia xg'aea, naka ncāmam hāa a tòóku cgoa khòèan hēéthēé e. ²⁵ Eēm ko Petere tcāà kam kò Koniliasem cgoa xg'ae, me nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé, a dqòm me. ²⁶ Me Petere ghùì me a máá: "Táá ēeta hēé guu, khòè ra a, a tsáá khamaga ii ke," témé.

²⁷ Eēm ko kg'ui cgoa me, kam kò tcāà a kái ne khòè ne bóò ne hààra xg'aea. ²⁸ Me bìrí ne a máá: "Gatu iga-ba tu gatu ka qāèse q'ana hāa, x'āèa nea kgoara máá tama, Juta ba gha c'ēe zi qhàð zi di ne cgoa xg'ae kana dàra ne sa. Igabam Nqari ba x'ái tea, táá méér cúí khòè ga q'ano tama ia kana kg'amaga di i ta ma tciì guu sa, ²⁹ khama ēer ko khòèan tsééa máàèa kam kò xguí tamase kg'ama hàà. Khamar ko ncēeska tēè, dùú sar tciiia máàèa sa," témé. ³⁰ Me Koniliase ba xq̄a a máá: "4 cāmān ncēe nqáèa koe, ncēe x'aèan nqoana di kaga, ra kò hāa a ko tirim nquum koe còrè, kam kò kúúga tçàà qgáikom khòè ba cookg'aia te koe hàà téé, ³¹ a máá: 'Koniliaseè, tsari còrèa ne komsanaèa, i tsari aban Nqarim cookg'ai koe tc'ēe-tc'ēeseèa. ³² Ke nxāaska Jopa koe c'ēe khòèan tsééa úú naka i Simone ba síí dtcàrà, ncēe ko Petere ta ma tciìè ba. Simonem khòò tséé-kg'aom x'áé koem hàna, ncēe tshàa-dxoom qàe koe x'āèa ba,' tam méé. ³³ Ra kò nxāaskaga kúúga khòèan tsáá koe tsééa úú, tsi qāèse hēé a hààraa. Ta ncēeska wèéa ta ga ncēe koe hàna Nqarim cookg'ai koe, a ko hàà komsana wèèan ēe X'aigam Nqarim x'áè tsia, tsi ko hàà kg'ui i," tam méé.

³⁴ Me kò nxāaska Petere tshoa-tshoa a kg'ui cgoa ne a máá: "Tseeguan kagar ko ncēeska bóòa q'āa, Nqari ba khòèan tākase qgóó tama sa, ³⁵ igaba wèés qhàòs koe, wèém ēe ko q'áò Me, a ko ēe tchànò ii sa kúrú bam ko Gam koe qāèse hààkagu. ³⁶ Q'ana tu hāa, Iseraele di ne khòè ne koem kò kg'uiian tsééa úú hāa sa, Jeso Krestem koe guua tòókuan di qāè tchōà nem kòò xgaa-xgaa, ncēe X'aigam Nqari ba wèéa ne di Me e di i. ³⁷ Eē tchōà nea kò Galilea koe tshoa-tshoase a síí Jutea koe tsaj-tsajise sa tu q'ana, tçguù-tçguukus ncēe Johanem kò nxàes koe guu a, ³⁸ ntam ko ma Nqari ba ma Jesom Nasareta di ba ma Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hēé naka qarian hēéthēé cgoa ntcāá tcúú sa, ntam ko ma qdòa te a qāèan kúrú sa, naka ēe wèéa ne ēe kò dxāwam ka qgóòèa hāa ne khòè ne wèè nem ko ma kg'òèkaguan ka, Nqari ba ko Gam cgoa hāa khama. ³⁹ Ta wèéa ta ga ēem kúrú hāas koe nxàea tseegukagu-kg'ao ta a, Juta ne dim nqóòm koe hēé naka Jerusalema koe hēéthēé e. Cg'ōo Me ne kò, xgàus † koe tceea ba ka, ⁴⁰ igabam kò Nqari ba nqoana dim cām ka ghùì Me, a kúrú Mem x'áise, ⁴¹ wèè khòèan koe tamase, igaba sixae koe ncēe Nqarim ka ko nxará tçg'òòèa xae, nxàea tseegukagu-kg'ao xae gha ii ka, ncēe ko tc'òó, a kg'áà cgoa Me xae, x'ooan koem tēeas qāà q'oo koe. ⁴² Me kò x'áè xae e, khòè ne xae gha xgaa-xgaa ka, a Gam ga Me e sa x'ái, Nqarim ka nxará

† XGÀU - Gerika sa ko máá: 'hii' témé.

tcg'òòèa ba, a ba a gha ãe kg'òèa ne hëé naka x'óóa ne hëéthëé dim Xgàra-kg'ao ba ii ba ka. ⁴³ Wèé xu porofiti xu kò Gam ka nxàea tseegukagu, wèém ãe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ba gha qg'óóa-máákuan chibian di hòò sa," tam Petere ba méé.

⁴⁴ Eëm Petere qanega hãa a ko kg'ui kam kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba wèéa ne ãe kò kg'ui ba komsana ne koe tcãà. ⁴⁵ Ne kò Juta di ne dtcòm-kg'ao ne, ncëe ko Peterem cgoa hààraa ne kaisas ares ka tcãàè, Tcom-tcomsam Tc'ëe ba kò abas iise tãá zi qhàò zi di ne koe igabaga thëé tcãà khama. ⁴⁶ Ne kò kóm ne ne ko tãáka xu tam xu cgoa kg'ui, a ko Nqari ba kaikagu khama. Nxãaskam ko Petere máá: ⁴⁷ "A c'ëe ba hàna tshàan gha xguì ba, ncëe ne khòè ne gha tãá tcguù-tcguuè ka, ncëe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba hòò ne, sita khama?" témé. ⁴⁸ Me x'áè, khòè ne gha Jeso Krestem dim cg'òèm cgoa tcguù-tcguuè sa. Ne kò dtcàrà me, cárn-coa nem gha x'ãè cgoa ne sa.

Petere ba ko xqara mááse Jerusalema koe hànas kerekes koe

11 Xu kò x'áè úú-kg'ao xu hëé naka c'ëe xu dtcòm-kg'ao xu Jutea di xu hëéthëé kóm, tãá zi qhàò zia gataga thëé Nqarim di kg'uian dtcòm hãa sa. ² Xu kò nxãaska ãem ko Petere Jerusalema koe síí ka q'ãe nqãa-qgai khòèa xu dtcòm-kg'ao xu chibi-chibi me, ³ a xu a máá: "Q'ãe nqãa-qgai khòèe tama xu khòè xu di nquuan koe tsi tcana, a tsi a gaxu cgoa síí tc'òóa," témé.

⁴ Me Petere ba tshoa-tshoa a wèé gúúan ma q'òò sa chòà máá xu, a máá: ⁵ "Jopa dim x'áè-dxoom koer kò hàna a ko còrè, kar ko sòokuris q'oo koe bóòkaguè, kaim qgáim khama iim gúù ba, me nqarikg'ai koe guu a ko x'ãa ãer hàna koe, 4 c'ama ba cgoa ko x'òè ba. ⁶ Ra kò q'ãè ntcãà me, kar kò kg'oo-coan bóò, x'áèan dian hëé naka q'ãáka dian hëé, naka ncãà-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hëé, naka tsaràn hëéthëé e. ⁷ Ra kò dòm ba kóm Me ko birí te a ko máá: 'Petereè, tãe naka cg'òo naka kg'oo,' témé. ⁸ Ra kò xqara máá: 'Eë ãe X'aigaè, q'ano tama zi hëé kana tc'òókuan kg'ano tama zi hëéthëéa qanega tíí kg'árn-q'oo koe tcãà ta ga hãa,' témé. ⁹ Me kò dòm ba gaia cárn di sa nqarikg'ai koe guu a kg'ui a máá: 'Eë Nqarim q'anos iise kúrúas ka tãá máá q'ano tama sa témé guu,' témé. ¹⁰ Ncëe sa kò nqoana q'oro kúrúse, si wèés gúù sa gaia séèa ghùie a nqarikg'ai koe kabìè. ¹¹ Eë x'áè kaga xu kò nqoana xu khòè xu hànar kò hãam nquum koe hàà téé, Kaesarea koe guu a tíí koe tséèèa xu. ¹² Me kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba birí te a máá, tãá méér tãákase khòèan qg'óó guu naka q'òò cgoa xu, témé. Xu kò ncëe xu dtcòm-kg'ao xu 6 xu gataga tíí cgoa q'òò, xae síí khòèm dim nquum koe tcãà. ¹³ Me kò *Koniliase* ba birí xae e, moengele bam ma gam dim nquum-q'oo koe bóò sa, naka gaam moengelem kò ma x'áè me a máá: 'Khòèan Jopa koe tséèa úú naka i Simone ba tcii, Petere ta ko ma tciiè ba. ¹⁴ Kg'uia nem gha óágara máá tsi, ncëe gha tsáá hëé naka wèés x'áés tsari sa hëéthëé kgoara a ke,' tam méé. ¹⁵ Eër ko

tshoa-tshoa a ko kg'ui cgoa ne kagam ko Tcom-tcomsam Tc'ëe ba tcãà cgae ne, ncëem kò ma kg'aia gatá koe ma tcana khamaga ma. ¹⁶ Ra nxãaskaga X'aigam Jeso ba nta mééa sa tc'ëe-tc'ëese, ncëem kò máá: 'Johane ba tshàan cgoa tcguù-tcguua, igaba tu gha gatu Tcom-tcomsam Tc'ëem cgoa tcguù-tcguuèa,' témé sa. ¹⁷ Ncëe Nqarim kò gatáa cúis aba sa máà ta a, ncëem kò máà ta as khama ii sa, gatá ncëe X'aigam Jeso Krestem koe ko dtcòm ta, ne ra tíí nxãaska díí raà, Nqarim cgoa ga ntcoeku ra?" tam méé.

¹⁸ Xu ãe xu ko ncëe gúúan kóm ka tãá cúí gúù ga kg'ui, a Nqari ba dqòm a máá: "Cèè, Nqari ba gáé gatá thëé tãá zi qhàò zi gha gane di chibian koe tcóòse a zi a kg'òèan hòò sa kgoara máána hãa!" témé.

Kerekes Antioke koe hàna sa

¹⁹ Stefanem kò cg'òòès q'oo koe ne kò dtcòm-kg'ao ne tsai-tsaise, xgàràè ne kòò khama, ka ne kò nquú ka q'òò, Finikia koe hëé, Kupero koe hëé naka Antioke koe hëéthëé e, a ko Juta ne cúí ne Nqarim di kg'uian birí. ²⁰ Igaba i ko c'ëe xu hàna, khòè xu Kupero di xu hëé naka Kurene di xu hëéthëé e, ãe xu ko Antioke koe hàà ka xu ko gataga thëé Gerika ne cgoa kg'ui, a ko X'aigam Jesom di q'ãè tchòàn xgaa-xgaa ne. ²¹ Me kò X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba gaxu cgoa hãa, ne kò kái ne khòè ne dtcòm, a X'aigam *Nqarim* koe kabise.

²² I kò tchòàn ncëe Jerusalema koe hànas kerekes koe síí kómse, xu Barenabase ba Antioke koe tséèa úú. ²³ Eëm ko hàà a ko hàà cg'ómkuan Nqarim di bóò, kam ko q'ãè-tcao, a ba a wèéa ne ga korè, X'aigam Nqarim koe ne gha tseeguse hãa sa, tòón-tcaoase. ²⁴ *Barenabase* ba kò q'ãè khòè me e khama, Tcom-tcomsam Tc'ëem ka kò cg'òè cgaeèa ba, kaisa dtcòmman kò úúa ba, ne kò kái ne khòè ne X'aigam *Nqarim* koe óágaè.

²⁵ Me *Barenabase* ba Tareso koe q'òò, a síí Saulo ba qaa. ²⁶ A ba a ãem ko hòò me kaga Antioke koe úú me. Tsara kò Barenabasea tsara Saulo tsara nxãaska wèém kuri ba hëé a kerekes di ne khòè ne cgoa xg'ae, a kái ne xgaa-xgaa. Ne kò Nqarim di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne Antioke koe tc'ãà a dtcòm-kg'ao ne ta ma tciiè.

²⁷ Eë x'áè ka xu kò c'ëe xu porofiti xu Jerusalema koe guu, a xu a ko Antioke koe síí. ²⁸ Me gaxu ka c'ëem porofitim Agabose ta ko ma tciiè ba tãe, a ba a Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'òè cgaeèase birí ne, kaisas xàbà sa gha wèém nq'òò ba x'ãa cgae sa. Si kò ncëe sa kúrúse Kelaodiam ko *Roma* koe tc'ãà-cookg'aia x'áè ka. ²⁹ Ne xgaa-xgaase-kg'ao ne wèé ne dtcòmku, gane di kg'òè-q'ooan khama ne gha ma gane ka q'òèsea ne hùì sa, ncëe Jutea koe hàna ne. ³⁰ Ncëe sa ne kò kúrú, a Barenabasea tsara Saulo tsara cgoa aban gane di kaia xu koe tséèa úú.

Herote ba ko kereke sa xgàra

12 Gaa x'áè kam kò x'aigam Herote ba tshoa-tshoa a kerekes di xu c'ëe xu xgàra. ² A ba a x'áèan

tcg'òò, me kò Jakobom, Johanem ka káimkhoe ba, ntcàum cgoa cg'òò. ³ Eëm ko bóò, si ncée sa Juta ne tcgáí q'oo koe qãè si i, kam kò còoka qõò, a x'àèan tcg'òò, me Petere ba thée qáée. Cárín xu èe xua kò pére gãé-gãé úú tamás péres ko tc'òòè xu cárín xu u. ⁴ Eëm ko qg'óò meá xg'ara kam ko qáé-nquum koe tcãà me, me 4 zi xg'ae zi ncõo-kg'ao xu di zi ka kòrèè. Me kò Herote biríse, Paseka dis kòès qãá q'oo koem gha khòè ne cookg'ai koe óá me sa.

⁵ Me kò Petere ba gataga ma qáé-nquum koe kòrèè. Igabas kò kereke sa Nqarim cookg'ai koe qarika còrèan kúrúá máá me.

Petere ba ko qáé-nquum koe guu a kgoaraè

⁶ Eëm gha Herote khòè ne koe tcg'òò a úú mem cárín dim ntcúúm cookg'ai koem kò Petere cáim tsara ncõo-kg'ao tsara xg'aeku koe x'ómá, a ba a cáim tsara táu tsara cgoa qáéeà, kòre-kg'ao xu ko nquum-kg'ám koe hãa, a xu a kò qáé-nquu ba kòre. ⁷ Igabam kò kúúga moengelem X'aigam Nqarim di ba gam koe hàà téé, me qáé-nquum q'oo koe x'àà ba x'àà. Me Petere ba nxàraa ba koe ntcãa-ntcãa, a ghùì me, a máá: "Tèe qháése," témé. I táúan q'ómá ba koe guu a kgoarase. ⁸ Me moengele ba birí me a máá: "Kg'ónòse naka tsia nxàboa tsi nxàbo," témé. Me gatà hée. Me birí me a máá: "Hãa tsarim qgáí ba naka tsia xùri te," témé. ⁹ Me Petere xùri me, a tcg'oa cgoa me. Ncèe moengelem ka ko kúrúè sa tseegu si i sam kò c'úúa hãa, sòokuris q'oo koem kòò x'ái sa bóò, tam ko tc'èea khama. ¹⁰ Eë tsara ko tc'ãà di kòre-kg'aoan nqáé, a ko cáim dian nqáé ka tsara ko síí qano dis heke-kg'árns koe tcãà, heke-kg'árns x'áé-dxoom koe i ko tcg'oa a sííè sa. Igabas ko kg'ama cuiaga xgobekg'amsea máá tsara a. Tsara tchàa koe tcg'oa, a tsara a c'èem dàòm cgoa tcg'oa, me moengele ba kúúga guu me.

¹¹ Eëm ko Petere síí cuiaga bóòà q'ãa kam ko máá: "Ncéeskar tseegukaga q'ana hãa, Nqarim Gam dim moengele ba tsééa óágara hãa sa, hààm gha Herotem tshàu-q'oo koe kgoara te ka, naka wèés gúús Juta ne kò nqòò cgae teas koe héeéthée e," témé.

¹² Eëm ko èes gúú sa tc'èea xg'ara kam ko Marias dim nquum koe síí, Johanem ka xõò sa, Mareko ta ko ma tcièè ba. Káí ne khòè nea kò gaa koe xg'aea, a ko còrè. ¹³ Nquu-kg'ám bam kò xg'ám-xg'am kas ko c'èes qãàs, Roda ta ko ma tcièè sa síí komsana. ¹⁴ Eës ko Peterem dim dòòm ba kómá q'ãa kagas ko táá síí xgobekg'ama máá me, a qãè-tcaoan domka qàròà tcãà q'oo koe, a sa a síí Peterem nquu-kg'ám koe tée sa nxàe.

¹⁵ Ne birí si a máá: "Teme si ko," témé, si gataga cúíga ma birí ne, gaan ga a sa. Ne máá: "Gam dim moengele me e," témé.

¹⁶ Me Petere hãa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am. Xgobekg'am ne kò, a bóò me a kaisase are. ¹⁷ Me kò tshàua ba cgoa x'ái ne, nqoo ne gha ka, me chòà máá ne X'aigam Nqarim ma qáé-nquum q'oo koe tcg'òò meá sa. Me birí ne a máá: "Ncées gúú sa méé tu Jakobo ba birí, tíí qòe ga ne héeéthée e," témé. Kam ko tcg'oa, a táá qgáí koe síí.

¹⁸ Eë i ko q'uu kas ko kaias xháé sa ncõo-kg'ao xu koe tcãà, Peterem kas dùú sa kúrúsea di sa. ¹⁹ Me Herote qaa a táá hòò me, kam ko kòre-kg'ao xu xgòàse tée, a cg'òòè xu gha di x'àèan tcg'òò. A ba a Jutea koe tcg'oa a Kaesarea koe síí, a síí gaa koe ão.

Herotem dis x'oo sa

²⁰ Herote ba kò Turea tsara Sitonea tsara di ne khòè ne cgoa méeeku. Gane di tsara nqõò tsara kò Herotem kò tc'ãà-cookg'aim qgáim koe guu a gane di tc'òoan hòò. Kas ko xg'aes gane di sa Belasetom koe síí, tcom-tcomsam qãàm x'aigam Herotem di ba, a síí tòókuan dtcàrà.

²¹ Eë kò nxará tòòèam cáim kam ko Herote x'aian di qgáian hãa, a síí x'aian dis ntcõò-q'ooos koe ntcõò, a khòè ne cgoa kg'ui. ²² Ne kò khòè ne qãè-tcaoan ka q'au a máá: "Ncèea Nqarim dim dòòm me e, khòèm dim tama me e!" témé. ²³ Herote ba kò Nqari ba táá dqòmá máá, khamam kò Nqarim dim moengele ba qháése xg'ám me, me nxàian ka kg'ooè, a x'óó.

²⁴ Me kò Nqarim dim kg'ui ba càuse a káí.

²⁵ Barenabasea tsara Sauloa tsara kò tsééa tsara kúrúá xg'ara ka tsara ko Jerusalema koe kabise, Johane ba tsara ko sèè, Mareko ta ko ma tcièè ba.

Paulom di tsééa ne wèém nqõóm koe (13-28)

Paulom di xgaa-xgaan dis qõòs tc'ãà di sa (13:1–14:28)

Barenabasea tsara Sauloa tsara ko tsééa tcg'òòè

13 Antioke koe hànas kerekes q'oo koe xu ko porofiti xu hée, naka xgaa-xgaa-kg'ao xu héeéthée xu hàna: Barenabase ba hée, naka Simonem ncèe ko Nigere ta kò ma tcièè ba hée (*ncèe kg'uia i ko kabìè ne i ko máá, ntcúúm khòè ba témèè ba*), naka Lukiom Kurene di ba hée, naka Manaenem ncèe kò tc'ãà-cookg'aim Herotem cgoa xg'ae a kaikaguèa ba hée, naka Saulo ba héeéthée xu u kò ii. ² Hãa a xu a kò X'aiga ba dqòm a ko tc'òoan carase, kam ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba birí xu a máá: "Nxará tcg'òòá máá Te Barenabasea tsara Sauloa tsara, naka tsara tsééan tciia Ra máá tsara síí kúrú," témé. ³ Eë xu ko tc'òoan carase a ko còrèa xg'aras kaga xu ko tshàua xu gatsara koe tòò a tsééa tcg'òò tsara a.

Barenabasea tsara Sauloa tsara Kupro koe

⁴ Gatsara èe kò Tcom-tcomsam Tc'èem ka tsééa tcg'òòèa tsara ko Selukia koe qõò, a tsara a gaa koe síí skepe sa q'ábà a tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqõò-coam Kupro dim koe qõò. ⁵ Tsara Salamise koe síí a gaa koe Nqarim dim kg'ui ba Juta ne di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa. Me Johane ba gatsara cgoa hãa gatsara dim hùì-kg'aom iise.

⁶ Tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqóóm wèém èe ba tsara kò caate, a tsara a nxàakg'aiga Pafose *dim x'áém* koe síí tcàà, a gaa koe Juta dim tsòò-kq'aom cgoa xg'ae, ncèe kò gataga thée tshúù-ntcòa dim porofiti ii ba, Bare-Jeso ta kò ma tcièe ba. ⁷ Me kò tc'ää-cookg'aim Seregio Paulom cgoa ko hãa, tc'èega kò iim khòe me e. Me Barenabase tsara Sauloa tsara tcii, Nqarim dim kg'ui bam kò kóm kg'oana khama. ⁸ Igabam ko tsòò-kq'aom Bare-Jeso, Elemase ta ko ma *Gerikas ka ma* tcièe ba ntcòe tsara a, a ba a gataga *tc'ää-cookg'ai* bam gha dtcòmàn koe tcg'òó sa tc'èe. ⁹ Me nxàaska Saulom, ncèe kò gataga Paulo ta ma tcièe ba, Tcom-tcomsam Tc'èem ka ko cg'oèe cgaeèa ba qàea tòn tcg'ái *Elemasem koe* a máá: ¹⁰ "Tsáá dxāwam di tsi cóá tseè, wèe zi gúù zi tchàno zi di tsi cg'òo-kq'ao tseè! Wèe kàan x'ooan hèe naka xhùukuan hēéthēe di ka cg'oèe cgaea tseè, cuiskaga tsi gáé X'aigam *Nqarim* di dàdan ncèe tchàno guua hãa tite kàma-kama a tamase?"

¹¹ "Ncèeska bódò, X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba tsáá cgoa téea q'aara. Kàa tcg'ái tsi gha, a gha gataga qáòm x'ae ba sèe a táá cáms di x'áan hòò a bódò," tam méé. Me kúúga qháésaga nqara-nqau sa hēe naka ntcúù sa hēéthēe ka cg'áé-kq'aiè, me qòda nxàma-nxàma a qg'óó-hii me gha khòèan qaa. ¹² Eèem tc'ää-cookg'aim ko dùús kúrúsea sa bódò kagam kò dtcòm, xgaa-xgaan èe X'aigam *Nqarim* dia ko kaisas are sa tcàà mea khama.

Pauloa tsara Barenabase tsara Antioke Pisidia di koe

¹³ Pafose koem kò Paulo ba gam ka c'èea tsara cgoa skepe sa q'ábà, a Perega koe síí, Pamfilia di i. Me kò Johane síí gaa koe q'aa cgoa tsara a, a Jerusalema koe kabise. ¹⁴ Perega koe guus ka tsara kò Antioke Pisidia koe hàna koe síí. Ka tsara ko Sabata dim cárn ka còrè-nquum q'oo koe tcàà, a tsara a ntcóó. ¹⁵ X'áèan hēe naka porofiti xu hēéthēe di zi tcg'āya zi ko nxaráèa xg'ara, ka xu kò còrè-nquum di xu tc'ää-cookg'ai xu khòèan tséea úú, i síí dtcàrà tsara a, a máá: "Gaxae ka káíkhoea tsaòe, ghùì-tcáókuan dim kg'ui ba tsao kò úúa, ncèe khòe ne tsao gaam cgoa x'áè kg'oana ba, ne tsao khòe ne bíri me," témé.

¹⁶ Me Paulo ba tēem ko ka, x'òàa ba cgoa nqookagu ne a máá: "Iseraele di tu khòe tuè, naka gatu c'èe zi qhàò zi di tu hēéthēe e, gatu ncèe Nqari ba ko q'ád tu, komsana te méé tu!" ¹⁷ Nqarim, Iseraele di ne khòe ne di ba kò gaxae ka xòò ga xu nxará tcg'òóa máásea, a ko khòe ne di kg'òèan qàèse qòòkagu, Egepeto koe ne ko x'áèa ka, a ba a ko kaisa qarian cgoa gaam nqóóm koe sèea tcg'òó ne, ¹⁸ a ba a kò 40 khama noo kurian tchàa-xg'óós koe gane di kg'òòan qád-tcaoa máá. ¹⁹ A ba a kò Kanana koe èem ko 7 zi qhàò zi cg'òoa xg'áa kam ko khòe ne nqóòan gane di máà, q'òò o ne gha ka.

²⁰ "Wèe zi gúù zi ncèe zia ko 450 khama noo kurian sèe. Me kò ncèe zi gúù zi q'áá q'oo koe Nqari ba x'aigan máà ne, i kò nxàakg'aiga porofitim Samuelem di x'aèan síí tcàà. ²¹ Ne kò khòe ne nxàaska x'aiga ba

dtcàrà, Me Nqari ba Saulo ba máà ne, Kishem ncèe Benjamenem dis qhàòs di ko iim ka cóase ba, me 40 kurian tc'ää-cookg'ai ne. ²² Saulo bam ko x'aigan koe tcg'òós q'áá q'oo koem kò *Nqari ba* Dafite ba x'aiga ba tòó. A gam ka nxàea tseegukagu a máá: 'Dafitem Jesem ka cóase bar hòò, tcáó-c'òáa te dim khòe me e, tíí ko tc'èes gúús wèe sam gha kúrú,' témé. ²³ Ncèem khòem dis qhàòs koem kò Nqari ba guu a Kgoara-kq'aom Jeso ba Iseraele ne koe tséea óá, ncèem kò ma nqòòkagua khama. ²⁴ Jesom hàà tamas cookg'ai koem kò Johane ba chibian koe tcóósean di tcguù-tcguukuan ka wèe ne khòe ne Iseraele di ne xgaa-xgaa. ²⁵ Eèem ko Johane tséea ba cgoa xg'ara qòò kam kò tēe a máá: 'Tíí ra díí ra, ta tu tc'èea? *Eè tu nqòòkaguèar* tama ra a, igaba bódò, C'èe ba ko q'áa te koe hàà, ncèe nxàbo tcaia ba kgoara gar kg'ano tama ba,' tam méé.

²⁶ "Tíí kíí ga xaoè, a Abrahamam ka cóase ga xaoè, naka gatu ncèe ko Nqari ba q'ád tu, qhàò zi di tuè, kg'uiian ncèe kgoarasean dia gatá koe tséea óágaèa. ²⁷ Jerusalema koe x'áèa hãa ne khòe ne hēe naka gane di xu tc'ää-cookg'ai xu hēéthēe kò Jeso ba bódò q'áa tama kana kórna q'áa tama. Igaba ne kò chibi-chibi a xg'ara Me, a ne a ko ncèem dàòm ka porofiti xu di kg'uiian tseegukagu, ncèe wèe cárn Sabata di ka ko nxaráe e. ²⁸ Táá xu kò q'áa, dùútsa dàòm ka xu gha chibi-chibi a cg'òo Me sa, igaba xu kò Pilato ba dtcàrà, cg'òo Mem gha sa. ²⁹ Eè xu ko Gam ka ko góásea gúúan wèe tseegukagua xg'ara ka xu ko xg'aus † tc'amkg'ai koe xòò Me, a tc'áms koe tcàà Me. ³⁰ Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me. ³¹ Me kò gataga káí cárn ga bódò èe kò ko Gam cgoa Galilea koe guu a ko Jerusalema koe qòò ne ka. Ncèes noose ga ne gatá di ne khòe ne koe Gam di ne nxàea tseegukagu-kq'ao ne e. ³² Tsam ncèe koe hààraa, hàà tsam gha q'èe tchòàn xgaa-xgaa tu u ka. Nqòòkagukus Nqarim gatá ka xòò ga xu máàna hãa ³³ sam ncèeska tseegukagua gatá ka, gaxu di ta cóá ta, Jeso ba x'ooan koe ghùian ka. Ncèe i gataga ma cárn dim pesalemam koe ma góásea khama a ko máá:

'Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóá Tsi i;

Ra ncèem cárn koe guu a Tsarir Xòò Ra a,' téméè khama. ³⁴ Nqari ba x'ooan koe ghùì Mea, táám gha gaia ts'óó ka, di tseeguan di kg'uiian ga ncèe e *Baebeles koe ncèe ko máá* :

'Tcom-tcomsa a tseegu di ts'ee-ts'eekg'aikua ner gha máà tu u, ncèe Dafite bar kò gaan ka nqòòkagua a,' témé e.

³⁵ I gataga c'èe koe ncèeta ma góásea a ko máá: 'Cuiskaga tsi tcom-tcomsam *Q'ám* tsari ba guu, nakam ts'óóa hãa tite,' témé.

³⁶ Dafite ba kò gam di x'aèan ka Nqarim ko tc'èea sa kúrú, a ba a kò x'óó, a ba a gam ka xòò ga xu cgoa kg'ónòe, i tc'áróa ba ts'óó. ³⁷ Igaba Gaam èe Nqarim ka kò x'ooan koe ghùieam di tc'áróa ne kò táá ts'óó.

³⁸ Gaa domka méé xao q'áa, tíí kíí ga xaoè, qg'óóa-máákuan chibian dia ncèem Khòem Jesom koe hàna

† XGÀU - Gerika sa ko máá: 'hii' témé.

sa. Ncëe tchõà nea gaan xгаа-xгаа xao o tsam ko ga a. Moshem di x'áèan qgóóa qari ka tu kò táá tchàno tu iise bóòè, ³⁹ igabam ko wèém ãe ko *Jesom koe* dtcòm ba Gaam domka tchànóm iise bóòè. ⁴⁰ Ke méé tu q'õése, nakas táá porofiti xu nxàeas gúù sa kúrúse cgae tu u guu, ncëe ko máá:

⁴¹ 'Bóò, gatu ntcoe-kg'ao tu, are méé tu naka tua x'óóá xgãáse, hààr gha gatu di xu cárn xu ka c'èes gúù sa kúrú, c'èe ne khòè ne kòo gaas ka birí tu u ne tu dtcòm tite sa,"
tam Paulo ba méé.

⁴² Tsara kò *Pauloa tsara Barenabasea tsara* còrè-nqu-um koe guu a ko qòò, ka ne kò khòè ne dtcàrà tsara a, kàbise tsara gha a hààkom Sabatam ka gaicara xгаа-xгаа ne sa. ⁴³ Eës ko xg'ae sa qòòà q'aa ka ne kò kái ne Juta ne hëé, naka Nqari-tcáóa ne khòè ne ncëe Juta di cauan koe dtcòmà ne hëéthëé, *Pauloa tsara Barenabasea tsara* xuri, ncëe ko síí kg'ui cgoa ne, a korè ne, Nqarim di cgómkuan koe méé ne kg'ama gataga cúí ma hãa sa tsara.

⁴⁴ Xúrikom cárn Sabata dim ka ne ko wèé ne khòè ne x'áé-dxoom ãem di ne hàà ne gha X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kóm ka qòòà xg'ae ne kò cg'orò ne táá síí.

⁴⁵ Eë ne ko Juta ne xg'ae zi khòè ne di zi bóò, ka ne ko chíi di tc'ëean ka cg'oè cgaeè, a ne a Paulo ba ncõi, a ãem ko kg'ui zi gúù zi ka ntcoeku cgoa me. ⁴⁶ Tsara nxãaska *Pauloa tsara Barenabasea tsara* kgoarasease xoa xu a máá: "Kg'aia méé tsam ga kò Nqarim dim kg'ui ba gatua birí tu us gúù si i. Igabaga tu xgui Mea, a gataga x'áíá hãa, chòò tama kg'òèan tu kg'ano tama sa, khama tsam gha ncëeska táá zi qhàò zi di ne koe síí. ⁴⁷ Ncëea X'aigam *Nqarim* ma x'áè tsama hãa ga a khama a máá:

'Táá zi qhàò zi dim x'áà bar kúrú tu ua hãa, nxãasega tu gha Tiri kgoarasean nqõóm chòò-q'oo koe úú ka,'
témé," ta tsara méé.

⁴⁸ Táá zi qhàò zi di ne ko ncëe gúúan kóm ka ne ko qãè-tcao, a ne a X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba dqom. Ne kò wèé ne ãe kò nxárá tcg'òòèa ne chòò tama kg'òèan ne gha hòò ka dtcòm.

⁴⁹ Me kò X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba wèém nqõóm ãem koe tsaj-tsajise. ⁵⁰ Igaba ne kò Juta ne tcom-tcomsa zi khòè zi dtcòmà hãa zi hëé, naka x'áé-dxoom di xu tc'ãà-cookg'ai xu hëéthëé ntcàma ghùì, a khòè ne kúrú, ne *Pauloa tsara Barenabasea tsara* cgáé-q'oo koe téé, a ne a gane dim nqõóm koe xhàigu tsara a.

⁵¹ Tsara nxãaska gaa koe ga nqàrè tc'amkg'aia tsara di tsharàn qãè-qãe, a tsara a Ikonio dim nqõóm koe qòò.

⁵² Gatà i ko ii igaba ne kò xгаа-xgaase-kg'ao ne qãè-tcaoan ka cg'oè cgaeè, Tcom-tcomsam Tc'ëem ka hëéthëé e.

Pauloa tsara Barenabasea tsara Ikonio koe

14 Kg'aiga tsara ko hëé khama tsara ko *Pauloa tsara Barenabasea tsara* Ikonio koe síí còrè-nqu-um Juta ne dim koe tcãà. Gaa koe tsara kò qarika kg'ui,

ne gaa koe kái ne khòè ne Juta di ne hëé naka Gerika di ne hëéthëé dtcòm. ² Igaba ne kò Juta ne ãe kò dtcòmàn xgui ne táá zi qhàò zi di ne kúrú ne cg'ãè tc'ëean ka tcãàè, a ne a kò táá dtcòm-kg'ao ne cgoa kómku. ³ Tsara kò *Pauloa tsara Barenabasea tsara* gaa koe tc'ãòà x'áèan sée a hãa, a tsara a X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kgoarasea xóé a kg'ui, Me Nqari ba x'áí Gam di cgómkuan dim kg'ui ba tseegu me ii sa, qarian máà tsara ka, x'áí zi hëé naka are-aresa zi gúù zi hëéthëé tsara gha kúrú di i. ⁴ Ne kò khòè ne x'áé-dxoom di ne q'aa-q'aaè. C'ëe nea kò Juta ne cgoa kómku, ne c'ëe ne x'áè úú-kg'ao tsara cgoa kómku. ⁵ Qhàò zi di ne hëé, naka Juta ne hëé, naka gane di xu tc'ãà-cookg'ai xu hëéthëé ne kò qg'áikua máá tsara a, xgãè tsara ne gha, a nxõán cgoa xao tsara a ka. ⁶ Igaba tsara kò gaas kàa sa bóòà q'ãa, a Lukonia di tsara x'áé-dxoo tsara koe bèe a qgóéa síí, Lusetera hëé naka Derebe hëéthëé di tsara x'áé-dxoo tsara koe, naka gat-sara x'áé tsara nxama-nxamaa hãa xu x'áé xu koe hëéthëé e. ⁷ A tsara a kò gaa koe qãè tchõàn xгаа-xгаа.

Pauloa tsara Barenabasea tsara Lusetera koe hëé naka Derebe koe hëéthëé e

⁸ Lusetera koem kò nqàrèa ba koe kò nqara hãam khòè ba hàna, kg'aiga kò gataga ma ábàèa ba, a xg'aom ko ntcóò a ábàè ne qòò tama ba. ⁹ Paulo bam kò komsana ãem ko ma xгаа-xгаа khama. Me kò Paulo ba qãea tòón tcgáí gam koe, a bóò me me dtcòmàn úúa hãa kg'òèkagu me gha a. ¹⁰ Kam ko q'aua kg'ui cgoa me a máá: "Tëe naka nqàrè ka téé tchànose!" témé. Me kò gaa x'áè kaga khòè ba tc'ãò ta ma tãe a tshoa-tshoa a qòò.

¹¹ Eë ne ko khòè ne Paulom ncãa kúrús gúù sa bóò ka ne ko Lukonia dis kg'uis cgoa q'au a máá: "Nqária ne ncãa xõa-kg'ai ta a, khòèan dis iis koe," témé. ¹² A ne a kò Barenabase ba Zese ta ma tcii *nqárim tc'ama-ka ka ba*, a Paulo ba Heremese ta ma tcii, kg'ui-kg'ao me e kò ii khama. ¹³ Me kò peresitim Zesem di ba, ncëe gam dim tempelem kò x'áé-dxoom cookg'ai koe hãa ba, ghòèan hëé naka x'aa zi hëéthëé óá, heke-kg'árms x'áé-dxoom dis koe, gabá hëé naka khòè ne hëéthëéa ko dàòà-mááku zi x'áè úú-kg'ao tsara kúrúa máá kg'oana khama.

¹⁴ Igaba ãe tsara x'áè úú-kg'ao tsara Barenabasea tsara *Pauloa tsara* kò ncëes gúús ka kóm ka tsara ko qgáí tsara tòà q'aa, a khòè ne koe qgóéa síí, a tsara a q'au a máá: ¹⁵ "Khòè tuè, dùúska tu ko hëéa? Gatsam igaba tsam khòè tsam m gatu khamaga ma ka, qãè tchõàn tsam ko óágara máá tu u, cg'ãa-cg'ana zi gúù zi ncëe zi méé tu guu, naka kg'òèa hãam Nqarim koe kàbise, ncëe nqarikg'ai hëé naka nqóokg'ai hëé naka tshàa ba hëé naka wèé zi gaan koe hàna zi hëéthëé kúrúa ba. ¹⁶ Ncëe nqáéa x'áè kam kò wèé zi qhàò zi guu, zi dàòà zi ãe zi ko ma tc'ëe khama ma qòò. ¹⁷ Gatà i ii igabam kò nxàea tseegukagu, hàna baa sa, qãè zi gúù zi kúrúan ka, a ba a nqarikg'ai koe guu a túúan máà tu u, naka tc'õoan ko tcuùè x'áèan hëéthëé e, a

ba a kò tcáó tu tc'óoan cgoa xg'áakagu, a qãè-tcaok-
agu tu u," tam méé. ¹⁸ Ncēeta xám kg'uiian tsara ko
kg'ui igaba i kò qaria máá tsara a, xgáè-kg'am ne tsara
ga sa, dàòà-máákuan kúrú máá tsara an koe.

¹⁹ Nxāaska ne ko c'ēe ne Juta ne Antioke koe hēé na-
ka Ikonio koe hēéthēé guua ne xg'ae sa kg'uiia tàà a
máá, *Pauloa tsara tshúú tsara a, témé*. Ne kò Paulo ba
nxōán cgoa xg'árín, a ne a x'áé-dxoom ka tchàa za
tcéèa tcg'òò me, x'óóa baa, ta ne kò tc'ēea khama.

²⁰ Igaba ēe xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ko qàea ba koe
nxāma-nxāma me kagam ko tēe, a ba a x'áé-dxoom
koe k̄abise. Xùrikom cām kam ko gabá hēé naka
Barenabase ba hēéthēé tsara Derebe koe qōò.

Pauloa tsara Barenabasea tsara ko Antioke koe k̄abise

²¹ A tsara a gaam x'áé-dxoom koe qãè tchōàn xgaa-
xgaa, a kái xgaa-xgaase-kg'aoan hòò. Nxāaska tsara
ko Lusetera koe hēé naka Ikonio koe hēé naka Antioke
koe hēéthēé k̄abise. ²² A tsara a síí xgaa-xgaase-
kg'aoan qari-qari, a ntcám ne, dtcòmān koe ne gha
qgóóa qari ka. Tsara bìrí ne a máá: "Kái xgàrakuan koe
méé ta hāa naka nxāatama Nqarim di x'aiian koe tcāà,"
témé. ²³ Ne kò kaia xu wēés kerekes koe nxárá tcg'òóa
mááse. A ne a còrè a tc'óoan carase a ne a Nqarim
cookg'ai koe tòò xu, ncēe Gam koe xu dtcòmā hāa ba.

²⁴ Eē tsara ko Pisidia tchoaba ka tsara ko Pamfilia koe
hàà, ²⁵ a ko Peregā koe *Nqarim dim* kg'ui ba xgaa-
xgaa, ka tsara ko Atalia koe xōa. ²⁶ A tsara a kò gaa koe
guu a skepes cgoa Antioke koe síí, ncēe khòè ne kò
gaa koe *còrèa máá tsara a koe* a ne a kò Nqarim di
cgóm̄kuan di qarian dòm q'oo koe tsééa úú tsara a,
tséés ēe tsara kò *ncēeska* xg'ara-xg'ara hāas koe.

²⁷ Gaa koe tsara ko tcāà ka tsara ko kereke sa xg'ae-
xg'ae, a tsara a wèé gúú ēem Nqari ba kúrú cgoa
tsaraà nxàe, naka Nqarim ma tǎá zi qhàò zi di ne heke-
kg'árín dtcòmān di sa kgoara máána hāa sa. ²⁸ Gaa
koe tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao ne cgoa qáòm x'aè ba
sèe a hāa.

Jerusalema dis xg'ae sa (15:1-35)

15 Xu kò c'ēe xu khòè xu Jutea koe guu a *Antioke*
koe dtcòm-kg'ao ne síí xgaa-xgaa, a kò máá:
"Moshem di x'áè-kg'árín ka xao ko q'āe nqāa-qgai
khòè tama ne xao cuiskaga kgoaraè tite," témé.
² Ncēe sa kò Paulo ba hēé naka Barenabase ba
hēéthēé tsara kúrú tsara ntcoeku cgoa xu, a qarika
tēeku cgoa xu. Tsara kò Paulo ba hēé naka Baren-
abase ba hēéthēé tsara, c'ēe xu dtcòm-kg'ao xu cgoa
nxárá tcg'òòè, Jerusalema koe xu gha qōò ka, a x'áé
úú-kg'ao xu hēé naka kaia xu koe hēéthēé síí ncēes
tēes ka kg'ui ka.

³ Si kò kereke sa tsééa tcg'òò xu, xu ko Finikia koe
hēé naka Samaria koe hēéthēé tcāà, a xu a nxàe, nta
ne ma tǎá zi qhàò zi di ne Nqarim koe k̄abisea hāa sa.
Ncēe tchòà nea kò wèé ne dtcòm-kg'ao ne kúrú ne
kaisase qãè-tcao. ⁴ Eē xu ko Jerusalema koe tcāà ka xu
kò kereke sa hēé naka x'áé úú-kg'ao xu hēé naka kaia

xu ka hēéthēé qãèse hàakaguè. A tsara a kò ēem
Nqari ba gatsara koe kúrú hāa zi gúú zi wèé zi nxàe.
⁵ Igaba ne kò c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne ncēe kò Farasai
xu dis xg'aes koe hāa ne tēea-téé a máá: "*Nqóóm di zi*
qhàò zi di ne méé ne q'āe nqāa-qgai khòè, naka nea
biríè Moshem di x'áè-kg'árín méé ne qgóóa qari sa,"
témé.

⁶ Xu kò x'áé úú-kg'ao xu hēé naka kaia xu hēéthēé xu
ncēes tchòà sa xg'aea máá a nxàe. ⁷ Me kò Petere ka-
ias nxàes qǎá q'oo koe tēea-téé a birí xu a máá: "Tíí ka
c'ēe xaoè, q'ana xao hāa me kò kg'aiaka x'aè ka Nqari
ba gatu xg'aeku koe nxárá tcg'òò sa kúrú hāa, tíí
kg'árín koe ne gha tǎá zi qhàò zi di ne guu a qãè tchòàn
kóm̄ sa, a ne a dtcòm̄ ka. ⁸ Nqarim ncēe khòèm dis
tcáo sa q'ana ba ko x'ái ne, qãèsem ko hàakagu ne sa,
Tcom-tcomsān Tc'ēe ba maà ne ka, ncēm̄ kò sixae ka
hēé khama. ⁹ Sita hēé naka gane hēéthēé xg'aeku
koem kò cúí q'aa-q'oo ga tǎá kúrú, gane di tcáóa nem
kò dtcòmān cgoa q'ano-q'ano khama. ¹⁰ Dùús domka
xao ko Nqari ba kúrú bóò máá? Dùús domka xao ko
xgaa-xgaase-kg'ao ne qg'áo koe jokoan xòò, ncēe gax-
ae kana gaxae ka xòò ga xu kò gaan dcēé ka tààè
e? ¹¹ Igaba xae ko tseeguan kaga dtcòm̄, cgóm̄kuan
X'aigam Jesom di ka ta gha gane khamaga ma kgoaraè
sa," tam méé.

¹² Xu wèé xu khòè xu nqoo, a Barenabasea tsara
Pauloa tsara komsana, tsara ko ma x'ái zi hēé naka
are-aresa zi gúú zi hēéthēé ma nxàe sa, ēem kò Nqari
ba tǎá zi qhàò zi di ne koe gatsara ka kúrú zi. ¹³ Eē
tsara ko kg'uiia xg'ara kam ko Jakobo xōa a máá: "Tíí ka
c'ēe xaoè, komsana te xao: ¹⁴ Simone ba ko nxàe, me
ma Nqari ba ma tǎá zi qhàò zi di ne ma kg'aia dàra hāa
sa, gaa zi koem gha cg'òèa ba domka khòè ne nxárá
tcg'òóa mááse ka. ¹⁵ Kg'uiian porofiti xu di igabaga i ko
ncēes gúús cgoa dtcòm̄ku, ncēe i ma ncēeta ma góàèa
koe, *ncēm̄ ko Nqari ba máá* :

¹⁶ 'Ncēe zi gúú zi qǎá q'oo koer gha k̄abise,
a Ra a gha Dafitem dim nquu ba k̄abase tshào, ncēe
cg'áèa ba.

Eē cg'áèa hāa xòèa ba Ra gha gaia tshàoa ghùì,
a gha kúrú me me tchànose téé,

¹⁷ nxāasega ne gha ēe qaùà ne khòè ne X'aigam
Nqari ba qaa ka,

naka wèé ne tǎá zi qhàò zi di ne hēéthēé e,
ncēe cg'òèa Te ka ko tcièè ne.

¹⁸ Nqarim ko ma kg'ui i,

ncēe ko ncísega ncēe zi gúú zi nxàea tcg'òó zi q'āaèa
ba,' tam méé.

¹⁹ Gaa domkaga ra bóò tcg'òóa, a ko còò dis ka ko
máá: Ncēe tǎá zi qhàò zi di ne kò Nqarim koe k̄abise
ne méé ta tǎá xgáè ne guu. ²⁰ Igaba méé xae góá máá
ne, naka ne tǎá kúrú mááseèa nqárian máàèa hāa zi
gúú zi tc'óò guu, naka nea gataga tǎá cg'áràn kúrú
guu, naka nea tǎá chúú-chuua kg'oo-coan di kg'òoan
kg'oo guu, naka nea tǎá c'áòan tc'óò guu. ²¹ Ncísega i
ko Moshem di x'áèan x'áé-dxoo xu koe xgaa-xgaaè,
ncēe i ko ma còrè-nquuan koe wèé Sabatan ka nxáràè
khama," tam méé.

Tcgāyas dtcòm-k'ao ne ko góá máàe sa

²² Ka xu ko nxāaska x'áè úú-k'ao xu hēé, naka kaia xu hēé, naka wēés kereke sa hēéthēé bóò i qāè e, cím khóè tsara ne gha xg'aes koe guu a nxará tcg'òó, a Paulo ba hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara cgoa Antioke koe tsééa úú sa. Jutasem ncēe kò Baresabase ta ma tciiè ba hēé naka Silase ba hēéthēé tsara kò nxará tcg'òòè, ncēe kò dtcòm-k'ao ne ka kaisase tcommèa hāa tsara. ²³ Ka xu ko tcgāyas ncēeta ma góásea hāa sa gatsara cgoa tsééa úú, ncēe ko máá:

“Gaxae x'áè úú-k'ao xae hēé naka kaia xae hēéthēéa ko, gataga gatu ka káíkhoe ga xae ko ts-gámkagu tu u, gatu dtcòm-k'ao tu táá zi qhàò di di tu, Antioke koe hēé, Siria koe hēé, naka Kilikia koe hēéthēé hàna tu, a xae a ko máá:

²⁴ Gaxae ka c'ēea xua gaxae dis xg'aes koe tcg'bara hāa sa xae kóma hāa, a xu a kg'uian cgoa tcg'ome tcúú tua, a tshúú-tshuu tc'ēe tua sa, gaxae x'áèan máá xu tama koe. ²⁵ Gaa domka xae xg'ae a dtcòmku, a cím tsara khóè tsara nxará tcg'òóa, a gatu koe tsééa úú hāa, gaxae di tsara ncàm-khoe tsara Barenabase tsara Paulo tsara cgoa tsara gha qđò ka, ²⁶ khóè tsara ncēe kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem domka gatsara di kg'òèan cg'bè-cg'bogam qgáim koe tcana hāa tsara. ²⁷ Gaa domka xae ko Jutase ba hēé naka Silase ba hēéthēé tsara gatu koe tsééa úú, sí tsara gha ncēe koe xae góáa hāas gúú sa kg'árma tsara ka chóà máá tu u ka.

²⁸ Tcom-tcomsam Tc'ēe ba hēé naka gaxae hēéthēéa kò bóò i qāèa máá xaea hāa, táá méé xae cúí gúú qóm ga xgámkagu tu u guu sa, ncēe zi gúú zi gatu koe ko qaase zi ka oose, ncēe ko xùri zi: ²⁹ táá méé tu kúru mááseèa nqárian ko máàè tc'òoan tc'òó guu, naka tua c'áðan tc'òó guu, naka tua táá chúú-chuu a cg'òòè kg'oo-coan kg'oo guu. Naka tua gata-ga táá cg'áràn kúru guu. Ncēe x'áè-k'árman tu kò ko xùri ne tu gha ko qāèse hēé. Qāèse tu hāa.”

³⁰ Eè xu ko tsééa tcg'òòè ka xu kò Antioke koe sí tcāà, a xu a kò gaa koe khóè ne xg'ae-xg'ae, a tcgāya sa máà ne. ³¹ Eè ne ko nxará si ka ne kò ghùì-ghuì-tcáoquan di kg'uian qāè-tcaoa máá. ³² Ka tsara kò Jutasea tsara Silasea tsara, porofiti tsara a kò ii khama qáò x'áèan séè a dtcòm-k'ao ne cgoa kg'ui, a ghùì-ghuì tcáo ne, a qari-qari ne. ³³ Eè tsara kò gaa koe x'áèan séèa hāa, ka tsara kò dtcòm-k'ao ne ka tòókuan cgoa tsééa kabiè, a tsara a kò gane èe kò tsééa úú tsara hāa ne koe kabiè. ³⁴ [Igaba i ko Silase ba qāèa máá gaa koem gha qaù sa.]

³⁵ Igaba tsara ko Paulo tsara Barenabase tsara Antioke koe qaù, ncēe gatsara hēé naka kái ne khóè ne c'ēe ne hēéthēé kò X'aigam *Nqarim* di qāè tchòan xgaa-xgaa koe.

Paulom di xgaa-xgaan dis qđòs cím di sa (15:36–18:22)

Paulo ba hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsara ko qđòa q'aa

³⁶ Cg'orò címán qāá q'oo koem kò Paulo Barenabase ba bíri a máá: “Hàan tsam kabiè naka tsama sí wèé xu x'áè-dxoo xu koe gatsam ka c'ēe ne kabi, ncēe tsam kò X'aigam dim kg'ui ba xgaa-xgaa hāa xu, naka bóò nta ne ma hāa sa,” témé. ³⁷ Me kò Barenabase tc'ēe, Johanem ncēe Mareko ta kò ma tciièm cgoa tsara ga qđò sa. ³⁸ Igabam kò Paulo tc'ēe a bóò, i qāèa máá tsara tama gatsara cgoam gha qđò sa, Pamfilia koem kò q'aa cgoa tsara a, a kò táá còoka tsééa qđò cgoa tsara a khama. ³⁹ Kas kò kaisas ntcoekus tshúú sa tēe, tsara kò gaa koe ga q'aa. Me Barenabase ba Mareko ba séè, a ba a Kupro koe skepes cgoa qđò. ⁴⁰ Me Paulo Silase ba nxará tcg'òóa mááse, a ba a xgoaba, ne kò dtcòm-k'ao ne còrèa máá tsara a, Nqarim di cgómquan gha hāa cgoa tsara a ka, ⁴¹ tsara kò Siria hēé naka Kilikia koe hēéthēé tcana nqáe a kò gaa koe kereke zi qari-qari.

Timoteo ba ko Paulo tsara Silasea tsara cgoa qđò

16 Me kò Paulo gataga Derebe koe qđò, a sí Lusetera koe tcāà. Gaa koem kò c'ēem xgaa-xgaae-k'ao Timoteo ta kò ma tciiè ba x'áèa, ncēe xđòs kò Juta dis qhàòs di ii, a dtcòm-k'ao sa ii, me xđò ba Gerika dis qhàòs di ii ba. ² Dtcòm-k'ao ne Lusetera hēé naka Ikonio hēéthēé di nea kò ko qāè zi gúú zi gam ka kg'ui. ³ Me kò Paulo ba tc'ēe, Timoteom gha xùri me sa, khamam kò séè me a q'āe nqāa-qgai khò me, Juta ne èe zi nqđó zi koe hàna ne domka, xđò ba Gerika me e sa ne kò wèèa ne ga q'ana hāa khama. ⁴ Eè xu ko ma x'áè-dxoo xu koe ma qđòa te khama xu kò ma x'áè úú-k'ao xu hēé naka kaia xu Jerusalema koe hàna xu hēéthēé xu kúrua hāa x'áèan bíri ne, a xu a qarika méé ne qgóo o sa bíri ne. ⁵ Zi kò kereke zi dtcòmman koe qari-qariè, a wèé cím ka càuse.

Paulom dis bóòkaguè sa Teroa koe

⁶ Xu Ferugia hēé naka Galatia hēéthēé di xu xg'aeku xu koe qđò, Asia dim xg'aekum koe xu ga kg'ui ba xgaa-xgaa sam kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba cara xua hāa khama. ⁷ Eè xu ko Misia dim xg'aekum koe cúu, ka xu kò Bitunia dim xg'aekum koe xu gha tcāà sa x'áà máá, igabam kò Jesom dim Tc'ēe ba táá kgoara máá xu. ⁸ Khama xu kò Misia dim xg'aekum koe tcana nqáe, a Teroa dim x'áè-dxoom koe sí. ⁹ Eè ntcúum kam kò Paulo Maketonia dim khóè dis x'ái sa bóòkaguè, me téé-tēe a ko dtcàrà me a ko máá: “Tchoaba naka Maketonia koe hàà hùì ta a,” témé. ¹⁰ Eè ko Paulo ès x'ái sa bóòa xg'ara ka xae kò qháèse Maketonia koe xae gha sí sa kg'ónòsea máá, gaa koe xae gha qāè tchòan

sí xгаа-xгаа ne sam kò Nqari ba tciia máá xaea hãa sa xae kò bóda tcg'òóa khama.

Filipi koes ko Lidia Jesom koe dtcòm

¹¹ Teroa koe xae ko skepes cgoa guu ka xae kò tchànose Samoterake koe qòò, a xùrikom cárm ka Neapolise koe síí. ¹² Gaa koe xae kò guu a Filipi koe síí tcãà, kiam x'áé-dxoom Maketonia dim xg'aekum di ba, Roma dim nqòóm di qarian dòm q'oo koe hãa ba. Eëm x'áé-dxoom koe xae kò cg'orò cárm-coan sée.

¹³ Sabata dim cárm ka xae kò x'áé-dxoom dis hekekg'áms koe tcg'oa, a tshàm koe síí, còrè di qgáia ne ko gaa koe hàna, ta xae kò tc'èea khama. Khòè zi ãe kò gaa koe xg'aea hãa zi cgoa xae kò ntcòó a kg'ui. ¹⁴ Gazi ka c'èe sa kò Lidia si i, Tiatira dim x'áé-dxoom di sa, Nqari ba kò còrè sa, ncèe kò ko ncòà a tcààko qgáian t'òè x'amágu sa. Paulom ko kg'ui zi gúù zis kò qarika komsana, Nqari ba kò xgobekg'am tcáo sia hãa khama. ¹⁵ Eë ne ko gasá hëé naka gas dim x'áé-q'oom di ne hëéthëé tcguù-tcguuè, kas ko x'áéa sa koe tciia úú xae e, a máá: "Ncèe X'aigam Nqarim koe dtcòmàr khòèr ii sa xao kò bóda hãa ne méé xao nxãaska x'áéa te koe hàà, naka tíí cgoa hãa," témé. A kò qarika dtcàrà xae e, xae síí cgae si.

Pauloa tsara Silasea tsara qáé-nquum koe

¹⁶ C'èem cárm ka, ãe xae xóé a ko còrè dim qgáim koe qòò ka xae kò qãas cgoa xg'ae, ncèe kò tc'èean úúa sa, hààko zi gúù zi gha nxàe di i sa, ncèe kò ko hààko kúrúse zi gúù zi nxàean ka gas ka q'òòse ga ne kái marian kúrúa máá sa. ¹⁷ Ncèes cóá sa kò Pauloa xae q'aua xùri, a ko máá: "Ncèe xu khòè xua kaisase tc'amaka hãam Nqarim di xu qãà xu u, ncèe ko kgoarase tu gha di dàòan ka bìrí tu u xu," témé. ¹⁸ Kái cáma nes kò sée a ncèes gúù sa kúrú, me Paulo xg'ai a ba a kàbise a dxáwa tc'èe ba bìrí a máá: "Jeso Krestem cg'òè kar ko bìrí tsi, a ko máá, gas koe méé tsi tcg'oa," témé. Me dxáwa tc'èe ba gaa x'aè kaga tcg'oa cgae si.

¹⁹ Eë xu ko q'òòsea xu bóda q'ãa, gaicara xu marian hòò tite sa, ka xu ko Pauloa tsara Silasea tsara qgóó a x'amágu dis qgáis koe úú, tc'ãà-cookg'ai xu koe. ²⁰ Eë xu ko Roma di xu kaia xu cookg'ai koe síí cgoa tsara a ka xu kò máá: "Ncèe tsara khòè tsara Juta tsara a, a ko x'áé-dxoom koe ncòoan kúrú, ²¹ a tsara a ko gataga tãá cauan khòè ne xгаа-xгаа, Roma di ta khòè ta di x'áèan koe tc'èese tama a, ta dtcòm m tama," témé.

²² Si kò xg'aes khòè ne di sa thëé qaru cgae tsara a, xu kò Roma di xu kaia xu qgáian méé tsara tcg'òó cgaeè naka qoaè sa x'áé. ²³ Eë tsara ko thòókase xg'ármèa xg'ara ka tsara kò qáé-nquum koe tcãàè, me kò kòre-kg'ao ba qãese méém kòre tsara a sa x'áèè. ²⁴ Eëm kò máàèa hãa x'áèa nem kò tséékagu, a ba a kò q'oo koe hànam qáé-nquu-coam q'oo koe tcãà tsara a, a hii-tcúrian koe nqàrèa tsara qáéa ntcòo.

²⁵ Ntcùú nqàè ka tsara ko Pauloa tsara Silasea tsara còrè, a Nqari ba cian nxàèa máá, xu kò c'èe xu khòè xu qáéèa kò hãa xu kóm tsara a. ²⁶ Si kò kúúga kaias

cgùrus nqòóm di sa kúrúse, si kò qáé-nquum ko tc'amkg'aia sa koe tshàòèa hãas tshoa-tshoase-q'oo sa kòri, i kúúga wèé qáé-nquuan di kg'áman xgobekg'amse, i wèém khòèm di táuan kgoarase. ²⁷ Eëm ko qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba tãe kam kò bóò i qáé-nquum di kg'áman xgobekg'amsea hãa, kam ko ntcàu ba tsgúua tcg'òó a cg'òose ka hëé, khòè xua qgóéa hãa, tam kò tc'èea hãa khama. ²⁸ Igabam kò Paulo ba kaisase q'au a máá: "Táá tshúú gúù kúrú cgaese guu, wéèa xae ga ncèe koe hàna ke," témé.

²⁹ Me qáé-nquum dim khòè ba x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa dtcàrà a qháèse tcãà, si kò cgùru sa tcãà me, me kò Pauloa tsara Silasea tsara nqàrè-kg'am koe cg'áé. ³⁰ A ba a tchàa koe tcg'òó tsara a, a tãe tsara a, a máá: "Khòè tsaoè, dùú sa ra gha kúrú a nxãasega Nqarim di kgoarakuan hòò?" témé. ³¹ Tsara xoa me a máá: "X'aigam Jesom koe dtcòm, tsáá hëé naka x'áéa tsi di ne hëéthëé tu, nxãaska tu gha kgoaraè ke," témé. ³² Ka tsara kò X'aigam Nqarim dim kg'ui ba gabá hëé, naka wéé ne ãe kò gam x'áé koe hàna ne hëéthëé bìrí.

³³ Eëm ntcùú kagam kò qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba sée tsara a, a síí gatsara di chibian xg'aa-kg'am, ne kò gaa x'aè kaga gabá hëé naka gam dis x'áé-q'ooos di ne hëéthëé tcguù-tcguuè. ³⁴ A ba a gam dim nquum koe úú tsara a, a tc'òoan máà tsara a. Gabá hëé naka gam dis x'áé-q'ooos di ne hëéthëéa kò qãè-tcaoan ka cg'òè cgaeè, ncèeska ne Nqarim koe dtcòmà hãa khama.

³⁵ Xùrikom cárm ka ntcùúkg'ai cgoa di x'aè ka xu kò Roma di xu kaia xu x'áèan pirisean cgoa tsééa úú ncèe kò máá: "Eë tsara khòè tsara kgoara naka tsara qòò," témé e. ³⁶ Me qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba gaa kg'uian Paulo ba bìrí a máá: "Kaia xu ncãa kgoaraè méé tsao di x'áèan tcg'òó, ke tsao ncèeska tòókuan cgoa tcg'oa naka qòò," témé.

³⁷ Igabam kò Paulo bìrí xu a máá: "Khòè ne cookg'ai koe ne kò xg'ám tsam m, qãèse tãèa cgáé-cgae naka chibi-chibi tsam m tamasega, Roma di tsam khòè tsam m igaba, a kò qáé-nquum koe tcãà tsam m, ka xua ko ncèeska ts'ãà ka tcg'òó tsam m sa tc'èe? Cuiskaga a! Gaxu méé xu hàà naka hàà gaxu ka tcg'òó tsam m," témé.

³⁸ Pirise xua kò Roma di xu kaia xu ncèe kg'uian bìrí. Eë xu ko Roma di tsara khòè tsara ii sa kóm ka xu kò q'áò, ³⁹ a xu a hàà qgóóa-máákuan dtcàrà, a tcg'òó tsara a, a dtcàrà tsara a, x'áé-dxoom koe tsara gha tcg'oa sa. ⁴⁰ Tsara ãe tsara ko qáé-nquum koe guu ka Lidia sa dàra, ka tsara kò gaa koe dtcòm-kg'ao ne cgoa xg'ae, a tsara a ghùì-ghui tcáo ne ko kg'uian máà ne, a xgoaba.

Tesalonika koe

17 Eë tsara ko Pauloa tsara Silasea tsara Amfipolise hëé naka Apolonia hëéthëé tchoaba ka tsara kò síí Juta ne dim còrè-nquum Tesalonika koe hàna hãam koe tcãà. ² Me Paulo caua ba a kò ii khama síí còrè-nquum q'oo koe tcãà, a nqoana xu cárm xu Sabata

di xu sée a qarika khòè ne cgoa kg'ui, *Nqarim di zi* Tcgāya zi koe guu a. ³ A ba a kabi, a biria kg'ónò ne, qaase i ko Krestem *ncēe nqòòkaguèa* ba méém xgàrase naka ba x'ooan koe tēe sa. Birí nem kò a máá: "Jesom ncēer ko birí tu u ba, Gaam Krestem ga Me e," témé. ⁴ Ne kò c'ēe ne *Juta ne* ncēe kò ncēe gúúan kómí ne kaisase nxùrù-tcáóa máá Paulo tsara Silasea tsara xúria ne. Kaias xg'ae Nqari ba ko còrè ne Gerika ne di sa hēé, naka kái zi khòè zi tc'amaka hàna tée-q'ooan di zi hēéthēé e kò ii.

⁵ Igaba ne kò c'ēe ne Juta ne tau di ne e khama ne kò c'ēe ne khòè ne dàòan qàe koe x'āèa hāa ne cg'āè cau ne xg'ae-xg'ae a tshúúan ghùì. Jasonem dim x'áé ba ne kò qaru cgae, síí ne gha Paulo tsara Silasea tsara qaara tcg'òó a khòè ne cookg'ai koe úú tsara a ka. ⁶ Igaba ēe ne kò táá hòò tsara a ka ne kò Jasone ba hēé naka c'ēe ne dtcòm-k'g'ao ne hēéthēé tcéèa tcg'òó, a x'áé-dxoom di xu tc'āà-cookg'ai xu koe úú ne, a q'au a máá: "Khòè tsara ncēe kò ko nqòó ba tshúù-tshuu tsara ncēeska ncēe koe hàna, ⁷ me Jasone ba x'áéa ba koe tciia tcāà tsaraa hāa. Xu ko wèèa xu ga *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram di x'áè-k'g'ármán xguì, a kò máá: 'C'ēem X'aigam Jeso ta ko ma tciìe ba hāa,'" témé. ⁸ Eē ne ko khòè ne hēé naka tc'āà-cookg'ai xu hēéthēé ncēes gúú sa kómí ka ne kò kaisase xg'ai. ⁹ Xu *kaija xu* Jasone ba hēé naka c'ēe ne hēéthēé surutakaga, a guu ne ne qòò.

Paulo tsara Silasea tsara Berea koe

¹⁰ Eēm ntcùúm kaga ne kò kúúga dtcòm-k'g'ao ne, Paulo tsara Silasea tsara Berea koe tséèa úú. Eē tsara ko síí ka tsara kò Juta ne dim còrè-nquum koe tcāà. ¹¹ Berea di ne khòè ne ko qāè ne khòè ne e Tesalonika di ne khòè ne ka t'òè-tcáó ne, khama ne kò kg'ui ba wèè tcáóa ne ka séèa mááse, a ne a kò *Nqarim di zi* Tcgāya zi wèè cárm ka nxárá, Paulom kg'ui hāas tseegu ii sa ne kò bóò kg'oana hāa khama. ¹² Ne kò kái ne dtcòm, kái zi khòè zi tcom-tcomsa zi Gerika di zi hēé naka kái xu khòè xu Gerika di xu hēéthēéa kò dtcòm.

¹³ Igabaga ēe ne ko Juta ne Tesalonika koe hàna ne Paulom ko Nqarim dim kg'ui ba Berea koe xgaa-xgaa sa kómí, ka ne kò gaa koe síí, a síí ncōoan ghùì. ¹⁴ Ne nxāaska dtcòm-k'g'ao ne Paulo ba tshāa-dxoom qàe koe qháése tséèa úú, igaba tsara kò Silasea tsara Timoteo tsara Berea koe qau. ¹⁵ Eē kò Paulo ba úúa tòò xu khòè xua kò Atene noose qòò cgoa me, a síí Berea koe kábise, Silasea tsara Timoteoa tsara méé tsara qháése síí cgae me di x'áè-k'g'ármán cgoa.

Paulo ba Atene koe

¹⁶ Eēm kò Paulo qanega Atene koe Silasea tsara Timoteoa tsara qāà hāa, kam kò ēem ko x'áé-dxoom koe i kúrúa mááseèa hāa nqárian cg'oèa hāa sa bóò ka kaisase tshúù-tcao. ¹⁷ A ba a kò ko wèè cárm ka còrè-nquum koe Juta ne hēé, qhàò zi di ne ncēe Nqari ba kò ko còrè ne hēé, naka khòè ne ncēe kò ko wèè cárm ka

gúú zi ko x'amáguèm qgáim koe nqáé ne hēéthēé cgoa qarika kg'ui. ¹⁸ Xu kò gataga thēé c'ēe xu Epikuria hēé naka Setoike hēéthēé *di sara dtcòm sara* di xu q'āa-k'g'ao xu ntcoeku cgoa me. C'ēe xua kò ko máá: "Dúús tc'amkg'ai koe ba gáé ko ncēem khòè ba kg'ui?" témé. Xu c'ēe xu xqa a máá: "Kúrúa mááseèa nqárian kam ko kg'ui khama i xám," témé. Paulo ba kò ko Jesom ka hēé naka x'ooan koe tēes ka hēéthēé xgaa-xgaa domka xu kò ko ncēeta méé khama. ¹⁹ Ne nxāaska tc'āà-cookg'ai xu dis xg'ae Areopago ta ko ma tciìes cookg'ai koe sée a úú me, a máá: "Q'āa kg'oana ta hāa, dùútsa xgaa-xgaa kábise ka tsi ko kg'ui sa. ²⁰ C'ēe zi gúú zi ēe ta ko kómí tsi tsi ko nxàe zia gatá koe arearesa zi i, ta dùú zi ko nxàe sa q'āa kg'oana," ta ne méé. ²¹ Wèé ne x'āè-k'g'ao ne Atene di ne hēé naka táá xu nqòó xu koe guua ne khòè ne, ncēe kò gaa koe x'āèa hāa ne hēéthēéa kò ko tc'ēe, gane di x'aèan ne gha kábise ne ko nxàe a ko kómí zi gúú zi koe nqáék-agu sa.

²² Me kò nxāaska Paulo ba Areopagom dis xg'ae nqáé koe tēe a tée a máá: "Gaxao khòè xao Atene di xao koer ko wèé zi dàò-k'g'árm zi koe bóò, dtcòm xao úúa hāa sa. ²³ Eēr kò caate gatu dim x'áé-dxoom koe kar kò ēe tu ko còrè zi qgái zi bóò kar kò altaram ncēeta ma góásea hāa ba bóò: 'NQARIM C'ÚÚSEA HĀAM DI BA,' ta ko mééè ba. Tu kò diím ii sa tu c'úúa hāa igaba còrè Me, ra ko ncēeska Gam kar ga birí tu u sa tc'ēe.

²⁴ "Nqarim ga Me e, ncēe nqòómkg'ai hēé naka wèé zi gúú zi gaam koe hāa zi hēéthēé kúrúa hāa ba. X'aigam nqarikg'ai hēé naka nqòómkg'ai hēéthēé di ba, khòèan tshàu ka kúrúèam tempelem koe x'āè tama ba, ²⁵ kana c'ēe gúú ko qaa khòè khama ma khòèan tshàu ka kúrúa mááè tama ba, Gabá ko wèè khòèan ga kg'òèan hēé naka sònòan hēé naka wèes gúú sa hēéthēé máa khama. ²⁶ Cúím khòèem koem guu a *nqòóm di zi* qhàò zi wèé zi kúrúa hāa, wèém nqòóm koe zi gha x'āè ka, Me x'aèan hēé naka hàà zi ko x'āè qgáian hēéthēé q'aa-q'aa máa zia hāa. ²⁷ Nqari ba ne gha nqòòan úúa hāase qaa ka, a gha c'ēedaoka ēe ne ko qaa Me ka hòò Me. Gatàm ma gatá wèé ta ka nqúú tama igaba. ²⁸ Ncēe ta ko c'ēe ta méé khama a ko máá:

'Gam koe ta kg'òèa, a ko qòòa te, a hàna hāa.'
Ncēe ne ko gatu di ne dqòm-k'g'ao ne méé a ko máá,
'Gatá igaba ta thēé Gam di ta cóa ta a,'
témé khama.

²⁹ "Ncēe ta Nqarim di ta cóa ta ii, ka méé ta táá tc'ēe máá, Nqari ba khòèan tshàu ka kúrúèa hāa, kana t'òè nxòán tcāàko hēé naka seleferan hēéthēé cgoa kúrúèa hāa, ta tc'ēe guu. ³⁰ Nqari ba xg'ao ko khòè ne di tc'irì-tc'irisean bóò guu, igabagam ko ncēeska wèé zi qgái zi koe khòèan birí, kúrúa mááseèa hāa nqárian méé ne tcg'oaragu, naka gane di chibian koe tcóóse sa. ³¹ Cárm bam tòóa hāa, Gam kam gha nqòó ba bóò q'oo a Gam nxárá tcg'òóa hāam Khòèem cgoa xgàra me ba khama. Ncēe sa tseegu si i sam wèé ne khòè ne x'áía hāa, x'ooan koe ghúia ba ka.

³² Eë ne ko Paulo ba kóm me ko x'ooan koe ghùies ka kg'ui, ka ne kò c'ëe-kg'áía ne tsaruan kúrú u, igaba ne kò c'ëe ne máá: "Gaicara tsi gha ncées gúús ka kg'ui sa ta ko tc'ëe," témé. ³³ Me nxāaska Paulo gane xg'aeku koe tcg'oa. ³⁴ Igaba xu kò c'ëe xu khòe xu hàà cgae me, a xu a dtcòm. Gaxu cgoam kò Dionisio, Areopagom x'áé di ba, xg'aes dim tc'āà-cookg'ai ba hēé naka c'ëes khòes Damarise ta ko ma tciiè sa hēé, naka c'ëe ne hēéthēé hàna.

Paulo ba Korinta koe

18 Ncēe zi gúú zi qāá q'oo koem kò Paulo ba Atene koe guu a ba a Korinta koe qōò, ² a ba a kò gaa koe Akilam cgoa xg'ae, ncēe kò Juta dis qhàòs di ii ba, Ponto koe kò ábàèa ba, me kò gam dis khòes Perisilas cgoa Italea koe guu a kabasega hààraa, Kelaodiase ba kò wèè ne Juta ne ēe Roma koe hāa ne mée ne tcg'oa di x'áèan tcg'òóá hāa khama. Me kò Paulo gaa koe síí xg'ae cgoa khara a, ³ a ba a kò síí hāa cgoa khara a, a tséé cgoa khara a, gakhara khamam kò ko ma xgàuèko nquu-coan kúrú khama. ⁴ Wèè cáman Sabata di kam kò ko còrè-nquuan koe khòe ne cgoa qarika kg'ui, a ba a kò ko Juta ne hēé naka Gerika ne hēéthēé tchàno dàdan x'ái.

⁵ Eë tsara ko Silasea tsara Timoteoa tsara Maketonia koe síí tcāà kam kò Paulo qāè tchōàn xgaa-xgaa koe tcāàn tcáó, a kò Juta ne Jesom ka nxāea tseegukagua máá, *nqòòkaguèam* Krestem ga Me e sa.

⁶ Igaba ēe ne kò Juta ne Paulo ba ncoe, a ne a ko cg'āèse gam ka kg'ui, kam kò qg'áía ba di tsharàn qāè-qāè, a ba a birí ne a máá: "Gatu tcúú koe i cúíaga c'áòan cg'oèa hāa, tíí ra tchàno ra a. Ncēe koe guus kar ko tǎá zi qhàò zi di ne koe qōò," témé. ⁷ Me Paulo ba còrè-nquum koe guu, a ba a c'ëem khòem Titio Juseto ta ko ma tciièm dim nquum ncēe kò qàea ba koe hāam koe síí tcāà, ncēe kò ko Nqari ba còrè ba. ⁸ Ne kò còrè-nquum dim tc'āà-cookg'aim Kerisepo ba gam x'áé-q'oo di ne hēéthēé cgoa X'aigam koe dtcòm. Ne kò kái ne c'ëe ne Korinta koe kò x'āèa hāa ne ncēe qāè tchōàn kóm, a ne a kò dtcòm, a tcguù-tcguuè.

⁹ C'ëem ntcúúm kam kò Paulo X'aigam ka bóòkaguè, Me X'aiga ba kg'ui cgoa me, a ba a máá: "Tǎá bèe guu, igaba mée tsi kg'ama kg'ui naka tǎá nqoo guu, ¹⁰ Tíí ra tsáá cgoa hāa, i cúí khòe ga gaan di tshàuan tòó cgae tsia hāa tite, ncēem x'áé-dxoom koer kái ne khòe ne úúa hāa ke," tam mée. ¹¹ Me kò nxāaska Paulo gaa koe kuri ba hēé naka 6 nxoan hēéthēé hāa, a khòe ne Nqarim dim kg'ui ba xgaa-xgaa.

¹² Igabaga ēem ko Galio Akaia dim tc'āà-cookg'ai ba tòòè ka ne kò Juta ne Paulo ba xg'aea máá a qaru cgae, a ne a qhàis koe úú me, síím gha chibi-chibiè ka, ¹³ a ne a kò máá: "Ncēem khòe ba ko khòe ne qg'ái, a ko máá, Nqari ba mée ne còrè, témé, sita di x'áèan koe qaase tamas gúú sa," ta ne mée.

¹⁴ Igaba ēem Paulo ba kg'ui kg'oana hāa kam ko Galio ba Juta ne birí a máá: "Ncēè gatu Juta tu kò cg'āè gúúan kúrú dis chibi sa kana xgòàs chibi sa kúrú hāa, ner ga kò komsana tua hāa. ¹⁵ Igaba tséékaguèa xu

kg'ui xu hēé, naka cg'òèan hēé naka gatu di x'áè-kg'áman hēéthēé di zi tēè zi i, ke tu gatu bóòa mááse tu ga ma kg'ónò zi sa. Cuiskagar tíí gaa zi di dàdan bóòa tcg'òóá máá tu u tite ke," tam mée. ¹⁶ A ba a nxāaska qhàis koe xhàigu ne. ¹⁷ Ne kò wèèa ne còrè-nquum dim tc'āà-cookg'aim Sosenese ba qaru cgae. A ne a qhàis cookg'ai koe xg'árm me. Igabam kò Galio ba tǎá cg'árés kaga nqábè ne.

Paulo ba ko Antioke koe kǎbise

¹⁸ Paulo ba ko Korinta koe tc'āà x'aè-coan dtcòm-kg'ao ne cgoa x'āè, a ba a nxāaska Perisila khara Akila khara cgoa xgoaba a skepes cgoa Siria koe qōò. Eëm ko Kenkerea koe síís cookg'ai koem kò tcúúa ba dqòm, gaiseam kò hāas gaises domka. ¹⁹ Ne Efeso koe síí tcāà, ncēe gaa koem kò Paulo síí Peresila khara Akila khara qau koe. A ba a gabá síí còrè-nquum koe tcāà, a ba a síí Juta ne cgoa qarika kg'ui. ²⁰ Eë ne ko khòe ne dtcàrà me, cg'árèsem gha hāa cgoa ne sa, kam kò xguí. ²¹ Igabaga ēem ko xgoaba kam kò x'áè ne a máá: "Ncēè Nqarim kò ncàma hāa ner gha kǎbise cgae tu u," témé. A ba a nxāaska Efeso *dim x'áé-dxoom* koe skepes cgoa qōò.

²² Eëm ko Kaesarea *dim x'áé-dxoom* koe síí skepes cgoa tcāà, kam ko gaa koe guus ka kerekes *Jerusalem koe hānas koe* síí tcāà, a khòe ne tsgámkagu a ba a nxāaska Antioke *dim x'áé-dxoom* koe kǎbise.

Paulom di xgaa-xgaan dis qōòs nqoana di sa (18:23–21:16)

Apolose ba Efeso hēé naka Korinta hēéthēé koe

²³ Gaa koem kò x'aè-coa sèè a hāa, a ba a nxāaska wèem xg'aekum Galatia dim koe hēé naka Ferugia dim di xu x'áé xu koe hēéthēé tcana te, a ko wèè ne xgaa-xgaase-kg'ao ne qari-qari.

²⁴ Me c'ëem Jutam Apolose ta ko ma tciiè ba, Efeso *dim x'áé-dxoom* koe hàà, ncēe kò Alekesanteria *dim x'áé-dxoom* koe ábàèa ba. Qāèse ko kg'uim khòe me e kò ii, Nqarim di zi Tcgāya zi kò qāèse q'ana ba.

²⁵ Gatagam kò Nqarim dim dàò ba qāèse xgaa-xgaaèa, a ko kgoara-tcaoase kg'ui, a ko Jesom ka tseeguse xgaa-xgaa, Johanem di tcguù-tcguukuan ka cúím kò q'ana igaba. ²⁶ Tshoa-tshoam kò a còrè-nquum q'oo koe kgoarasease kg'ui. Eë khara ko Perisila khara Akila khara kg'uia ba kóm kaga khara ko x'áéa khara koe sèè a úú me, a síí Nqarim dim dàòm ka qāèse cg'oèase birí me.

²⁷ Me nxāaska Apolose Akaia *dim xg'aekum* koem gha qōò sa birise, ne kò dtcòm-kg'ao ne Efeso koe hàna ne hùí me, a tcgāya sa dtcòm-kg'ao ne Akaia koe hàna ne góá máá, a kò dtcàrà ne, qāèse ne gha hààk-agu me sa. Eëm ko síí gaa koe tcāà kam kò gane ēe kò Nqarim di cgómkuan domka dtcòm-kg'ao ii ne kaisase hùí. ²⁸ Wèem khòem cookg'ai koem kòo Juta ne cgoa

ntcoeku khama, a *Nqarim di zi Tcgāya* zi cgoa x'ái, Jeso ba *nqòðkaguèam* Krestem ga Me e sa.

Paulo ba Efeso koe

19 Eëm kò qanega Apolose Korinta koe hãa, kam kò Paulo nqòðm nqáè koe tchoaba a nqáé, a ba a Efeso koe síí tcãà. Gaa koem kò c'èe xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae. ² Kam ko tèè xu a máá: "Xg'ao xao ko dtcòm ka xaoa xg'ao Tcom-tcomsam Tc'èe ba hòò?" témé. Xu xqà me a máá: "Qanega xae Tcom-tcomsam Tc'èem ka kóm ta ga hãa," témé. ³ Me tèè xu a máá: "Kháé nxãaska xaoa dùútsa tcguù-tcguukus ka tcguù-tcguuèa?" témé. Xu xqà me a máá: "Johanem dis tcguù-tcguuku si i," témé. ⁴ Me Paulo máá: "Johanem dis tcguù-tcguuku sa chìbian koe tcóóse a Nqarim koe kabisean di si i. Khòè nem kò bìrí, Gaam èe ko gam qãá q'oo koe hààm koe ne gha dtcòm sa, ncèe Jeso ba," tam méé.

⁵ Ncèe sa xu kò kóm ka xu kò X'aigam Jesom di cg'òèan koe tcguù-tcguuè. ⁶ Eëm ko Paulo gaxu koe tshàua ba tòò kam kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tcãà cgae xu, xu tãáka tãman ka kg'ui, a xu a porofita. ⁷ Wèéa xu kò 12 xu khòè xu u.

⁸ Me kò Paulo ba còrè-nquum q'oo koe tcãà, a gaa koe nqoana nxoean Nqarim di x'aian ka kgoarasease kg'ui, a ko tèèku a ko xqaku cgoa ne. ⁹ Igaba ne ko c'èea ne kóman xguì, a ne a táá dtcòm, a ne a ko khòè ne cookg'ai koe *Nqarim dim* dàòm ka cg'ãèse kg'ui. Me kò Paulo ba nxãaska guu ne, a ba a xгаа-xgaase-kg'ao xu sèè, a wèém cáím ba Turano dim xгаа-xгаа-nquum koe qarika kg'ui. ¹⁰ Ncèe sa kò cáím kurian sèè, nxãasega ne gha wèè ne Asia dim nqòðm koe kò x'ãèa hãa ne Juta ne hèé naka Gerika ne hèéthèé X'aigam *Nqarim dim* kg'ui ba kóm ka.

Sekefam di xu cóá xu

¹¹ Me kò Nqari ba Paulom di tshàuan cgoa are-aresa zi x'ái zi kúru, ¹² i kò èem kò khùbuan tchùu cgoa qgáían hèé naka tc'amakam ko hãa qgáían hèéthèé tsàako ne khòè ne koe sèè a úúè, i tcìian guu ne, i dxãwa tc'èean tcg'oaragu ne.

¹³ Xu kò nxãaska c'èe xu Juta xu, ncèe kò nqòð ba nxama-nxama a ko caate xu, gane èe kò dxãwa tc'èean ka cg'òè cgaeèa ne koe tshoa-tshoa a dxãwa tc'èean tcg'òó, X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba tcìian ka, a xu a kò máá: "Jesom cg'òè kar ko x'áè tsi, ncèe Paulom kò Gam ka xгаа-xгаа ba, a ko máá, tcg'oa," témé. ¹⁴ Juta ne dim kaíam peresitim Sekefam di xu cóá xu 7 xua kò ncèes gúù sa kúru. ¹⁵ Igabam kò dxãwa tc'èe ba xqà xu a máá: "Jeso bar q'ana, a ra a Paulom ka q'ana, ka xaoa gaxao díí ga xaoa?" témé. ¹⁶ Me kò dxãwa tc'èean úúam khòè ba nxàì cgae xu, a ba a wèéa xu ga tàà. Xg'ám xum kò a thòò-thòo xu, xu kò nquum koe guu a hãa tamase qgóéa tcg'oa.

¹⁷ Ne kò wèè ne Juta ne hèé naka Efeso koe x'ãèa ne Gerika ne hèéthèé ne ncèe gúúan q'ãa. Wèéa ne ga kò q'áòs ka tcãàè, i kò X'aigam Jesom di cg'òèan kaikaguè.

¹⁸ Ne kò kái ne dtcòm, a ne a hàà gane di zi tséé zi èe ne kò kúru zi cg'ãè zi nxàè. ¹⁹ Kái ne èe kòo tsoðan ka xгаа-xgaase nea kò gane di zi tcgāya zi óága, a ne a síí wèè khòèan cookg'ai koe dàò zi. Gaa zi tcgāya zi di mari ne kòo nxará xg'ae ne i 50,000 xu qano mari xu selefera di xu khama noo. ²⁰ Me kò ncèem dàòm ka X'aigam dim kg'ui ba kaisase càuse a kaisa qarían úú.

Ncõo sa Efeso koe

²¹ Ncèe zi gúù zi ko kúru-sea xg'ara kam kò Paulo bìrise, Maketonia hèé naka Akaia hèéthèé koem gha nqáé a Jerusalema koe qòò sa, a máá: "Gaa koer ko síí hèéa xg'ara ne méér Roma koe síí dàra," témé. ²² Me kò cáím tsara hùì-kg'ao tsara gam di tsara, Timoteo ba hèé naka Eraseto ba hèéthèé tsara Maketonia koe tsééa úú. A ba a gabá x'aè-coa ba Asia dim nqòðm koe qau.

²³ Gaam x'aèm èem kas kò kaias ncõo sa *Nqarim dim* dàòm ka tcãà. ²⁴ Me kò c'èem khòèm Demeterio ta kò ma tciiè ba hàna, seleferan di gúúan kòo kúru ba, tempelem *c'èes nqáris* Aretamese dis di sere-serean ko seleferan cgoa kúru ba, i kòo gam di tsééan kái marían óága *gam cgoa kò kúru xu tséé-kg'ao xu koe*. ²⁵ Kam ko gaa xu *tséé-kg'ao xu* hèé naka c'èe xu gatà iise ko tséé xu hèéthèé tciiia xg'ae, a ba a máá: "Khòè xaoè, q'ana xaoa, ncèes tséés koe xae qguù sa úúa hãa sa. ²⁶ Ncèeska xao bóò a kóma hãa, ncèem khòèm Paulo ba kái khòèan qg'áia hãa sa, Efeso dim x'áé-dxoom koe cúí tamase, igaba wèém nqòðm Asia dim koe ga hèéthèé e, a ba a ko tshàu cgoa kúruèa nqária ne nqári tama a, témé, a tc'ãòa hãa khòèan sèèa kabia hãa. ²⁷ Cg'ãès gúù sa gha hàà kúru-se, sixae dis tséés qãè sa cg'ãa-cg'ana di iise cúí bóòè tite, igabam gha thèé tempelem kaias nqáris Aretameses di ba kg'ama-ga kàà hùise hãa, i gha gataga thèé gas di dqòmèan, nqòò xu Asia di xu koe hèé naka wèém nqòðm koe hèéthèé kaàkaguè!" tam méé.

²⁸ Eè ne ko ncèes gúù sa kóm ka ne kò kaisase xgòà, a ne a tshoa-tshoa a q'au a máá: "Kaia saa Aretameses Efeso di sa!" témé. ²⁹ Me kò kúúga wèém x'áé-dxoo ba kaias tcéè-tcèes ka tcãàè. Ne khòè ne kòèan dim qgáím koe xg'ae a qàrà tcãà, a ne a kò Paulom cgoa ko qòòa te tsara khòè tsara, Maketonia di tsara, Gaio ba hèé naka Arisetareko ba hèéthèé tsara, kòèan dim qgáím koe tcéèa tcãà. ³⁰ Paulo ba kò xg'aes koe tcãà kg'oana, igabaga xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu xgàè-kg'am me. ³¹ C'èe xu tc'ãà-cookg'ai xu Asia dim nqòðm di xu, ncèe kò gam di ncàm-khoe ii xua kò thèé kg'uian tsééa úú, kòèan dim qgáím koe méém táá síí di i.

³² Si kò xg'ae sa dùús ko kúru sa q'ãa tama. C'èe nea kò cúís gúús ka q'au, ne ko c'èe ne c'èes ka q'au. Ne kò kái-kg'aise khòè ne dùús domka ne ko èe koe xg'aea hãa sa q'ãa tama. ³³ Juta ne kò Alekesantere ba xg'aes q'oo koe xàbua tcãà, ne c'èe ne xg'aes di ne dùú sam gha kúru sa bìrí me. Me kò xqara mááse kg'oana kam kò tshàua ba cgoa dtcàrà, nqoo ne gha sa. ³⁴ Igabaga ne kò Juta me e sa bóòa q'ãa, ka ne ko cáím aoran

wèéa ne ga cúí koe ntcoon-kg'ám a q'au, a máá: "Are-tameses Efeso di sa kaia hãa!" témé.

³⁵ Igabam kò x'áé-dxoom dim góá-kg'ao ba xg'ae sa nqookagu, a ba a máá: "Efeso di tu khòè tuè, wèém khòè ba q'ana hãa †, Efeso dim x'áé-dxoo ba kaia hãas Aretameses dim tempelem dim kòre-kg'ao me e sa, naka nqarikg'ai koe guu a cg'áéa hãas sere-sere sa hēéthēé e! ³⁶ Ncēe zi gúú zia ntcoèè tama, gaa domka méé tu nqooa hãas gúú si i, naka táá c'ēe gúú ga qháése kúrú guu. ³⁷ Ncēe xu khòè xu ncēe tu ncēe koe óágara xua ts'áà tama, a xu a gataga gatá dis nqári sa cóè tama. ³⁸ Khama ncēè Demeterio ba hēé naka gam di xu tséé-kg'ao xu hēéthēé ko c'ēm khòem cgoa ncōoan úúa hãa ne, xu x'aiga-coa xu hàna, i qhàian xgobekg'amsea. Guu xu naka xu gaa koe sí chibi-chibiku. ³⁹ Igabaga ncēè xao kò c'ēe gúú úúa hãa, ncēe xao còoka úú kg'oana hãa a, ne xao gha kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe nxàe e. ⁴⁰ Ncēe i ma ncēe cárm ka ii khama, ta gha ncēe kúrúseas gúús ka kaias cg'áès q'oo koe hãa. Xqara mááse ga káà a, gaan cgoa ta ga ncēes tcēé-tcēe sa ncēèa mááse e khama," tam méé. ⁴¹ Ncēetam ko mééa xg'ara kam kò xg'ae sa qōða q'aakagu.

Maketonia koe hēé naka Akaia koe hēéthēé e

20 Eēs ko tcēé-tcēe sa chōò kam ko Paulo xgaa-xgaase-kg'aoan tciia xg'ae, a ba a ghùì-ghui tcáó ne, a x'áè ne, a ba a tcg'oa a Maketonia koe qōò. ² Eē xu qgái xum ko tchoaba, a kò khòè ne kái kg'uiian cgoa ghùì-ghui tcáó, a ba a sí Akaia koe tcāà, ³ a gaa koe sí nqoana nxoean x'áè. Siria koem kò qōò kg'oana kam kò bóða q'áa, Juta xu qg'áikua máá mea hãa sa, khamam kò Maketonia koem gha k̄abise dis tc'ēe sa kúrú. ⁴ Gam cgoa kò hãa xu khòè xua kò Sopaterem Pirom ka cóásem ncēe Berea koe guua ba hēé, naka Tesalonika koe kò guua tsara Arisetarekoa tsara Sekumadua tsara hēé, naka Gaiom Derebe koe ko guua ba hēé, naka Timoteo ba hēé, naka Asia dim nqōóm koe ko guua tsara Tigikoa tsara Terofimoa tsara hēéthēé e. ⁵ Ncēe xu khòè xu kò sixae cookg'ai koe qōò, a sí Teroa koe qāà xae e. ⁶ Igaba xae kò sixae skepes cgoa Filipi koe guu a qōò, péré gāe-gāe úú tamás pérés ko tc'ōòes kōès qāá q'oo koe. A xae a 5 cármán qāá q'oo koe Teroa koe sí cgae xu, a xae a kò sí gaa koe 7 cármán hãa.

Paulom dis dàra sa Teroa koe

⁷ Tc'áà dim cárm bekem dim ka xae kò hààra xg'ae a xae a péréan tc'ōó. Paulo ba kò khòè ne cgoa qarika kg'ui, i nxāakg'aiga sí ntcúú nqáèan tcāà, xùrikom cárm kam gha qōò sam kò dtcāsea hãa khama. ⁸ Eē ta kò xg'aea hãam nquum tc'amaka hãam koe i kò kái lampian hàna hãa. ⁹ Me kò qári-kg'ao-coam Etiko ta ko ma tciè ba fensteres koe ntcōe, ncēe kò Paulom kò ko qàòse kg'ui ka ko kaisase x'òma cg'áé ba. Tc'oms ko

† WÈÉM KHÒÈ BA Q'ANA HÃA - Gerika sa ko máá: "Dii ba gáé c'úúa hãa?" témé.

tàà me kam kò nqoana dim nquum koe guu a gómankg'ai koe cg'áé, a sím ko ghùìè ka x'óóa. ¹⁰ Me kò Paulo ba xōa, a ba a qári-kg'ao-coam tc'amkg'ai koe ncemea xòose, a ba a x'òàa ba ka xgábé me, a máá: "Táá q'ae guu, kg'òèam hãa ke," témé. ¹¹ A ba a gaicara tc'amaka hãam nquum koe qàò, a sí péréan tc'ōó. Kg'ui cgoa nem ko i nxāakg'aiga sí cármán tcg'oa, me xgoaba. ¹² Ne kò khòè ne qári-kg'ao-coa ba kg'òèam hãase x'áéan koe sèè a úú, a ne a kò kaisase qgài-qgai tcáòè.

Teroa koe guu a Milete koe qōða ne

¹³ Xae xgoaba a skepes q'oo koe tcāà a xae a Arose koe qōò, ncēe gaa koe xae kò Paulo ba sí skepes cgoa sèè kg'oana koe. Ncēetam kò ma kg'ónòsea, nqàè cgoam kò ko gaa za sí khama. ¹⁴ Eēm ko Arose koe sí xg'ae cgoa xae e ka xae ko sèè me, a xae a skepes cgoa Mitilene koe sí. ¹⁵ Q'uu dim cárm ka xae kò skepes cgoa qōò, a Kiose koe sí tcāà. Eēm cárm qāá q'oo koe xae kò tchoaba a sí Samose koe tcāà, a q'uu dim cárm ka Mileto koe sí. ¹⁶ Me Paulo Efeso koem gha nqáé a qōò sa bìrìse, nxāasegam gha táá Asia dim nqōóm koe sí qàò x'aèan hãa ka. Pentekoste dim cárm cookg'ai kam gha sí Jerusalema koe tcāà sam kò qháéa máána hãa khama.

Paulo ba ko Efeso di xu kaia xu cgoa cò di sa kg'ui

¹⁷ Mileto koem ko guu kam kò Paulo ba Efeso koe khòèan tsééa úú, sí i gha kerekes di xu kaia xu tciia máá me ka. ¹⁸ Eē xu ko gam koe hàà kam ko bìrì xu a máá: "Q'ana xaoa, ntar kò ko ma kg'òè sa, wèé x'aèan ncēer kò gaxao cgoa hàna ka, tc'áà dim cárm Asia dim nqōóm koer ko hààm koe guu a. ¹⁹ Juta ne kò kúrúa bóò te, a ne a kàa zi ka qarika xgáè te, igabar X'aigam Nqari ba cg'áré-cg'aresean cgoa hēé naka tcg'ái tshàran cgoa hēéthēé kúrúa máána hãa. ²⁰ Q'ana xao hãa, c'ēe gúú gatuar ga hùì cgoa tuar kò táá gatu koe chóm sa, igabar kò wèé ne khòè ne cookg'ai koe hēé naka x'áéa tu koe ga hēéthēé gaan ka xgaa-xgaa tu u. ²¹ Juta ne hēé naka Gerika ne hēéthēer qarika bìrì hãa, gane di chìbian koe ne gha tcóòse a Nqarim koe k̄abise a gatá dim X'aigam Jesom koe dtcòm sa.

²² "Igaba bóò, ncēeskar ko Jerusalema koe qōò Tcom-tcomsam Tc'ēm ka chùìè a, gaa koe gha sí kúrúse cgae te sar c'úúa hãase. ²³ Wèém x'áé-dxoom ēer kò tcāàm koem kò Tcom-tcomsam Tc'ēe ba qarika bìrì te, qáé-nquuan koe hēé naka qóm cgoa qgóókuan hēéthēéa tééa máá tea hãa sa. ²⁴ Gatà i ii igabar kò táá tiris kg'òè sa cgáés iise sèèa mááse. Nooase cgáéa máá teas gúú sa X'aigam Jesom máà tea hãa tsééan xg'ara-xg'ara si i khama. Wèé qaria te cgoar ko gaan koe tséé, qàrò-kg'aom kōès koe ko qàròm khama ma. Ncēes tséé sa ko khòè ne qarika qāè tchòàn Nqarim di cgómkuan di ka bìrian di si i.

²⁵ "Q'ana ra hãa, xao gaicara kg'áia te hòò naka bóò hãa tite sa, gaxao ncēe wèéa xao xg'aeku koer kòò qōða te a ko x'aian nqarikg'ai di ka xgaa-xgaa xao.

²⁶ Gaa domkar ko ncëem cárn ka biría cgáé-cgae xao o, ncëe c'ëe-kg'áia tu kò ko aaguse ne i tíi chibi tama a gha ii sa. ²⁷ Wèés Nqarim ko tc'ëe sar birí tua, c'ëe gúu gar chóm-kg'ai tu u tama. ²⁸ Q'óése méé xao hãa, naka xaoa wèés xg'aes ghùuan di sa thée q'óé. Tcom-tcomsam Tc'ëe ba kòre-kg'ao iise gaxaoa tòó xaoa hãa, kerekes Nqarim di sa xao gha kòre ka, ncëe Gam di c'ádan kam x'ámáa sa. ²⁹ Q'ana ra hãa, q'òdar hãa koe i gha bèe-beesa ncuutshaan xg'aekua tu koe hàà tcãa sa, ncëe cuiskaga ghùuan bòda guua hãa tite e.

³⁰ Gatu xg'aeku koe ga igaba xu gha kàma zi gúu zi ko kg'ui xu khóe xu guu a tcg'oa, a xu a gha xgaa-xgaase-kg'ao ne tseeguan dim dàòm koe tcg'òó, xùri xu ne gha ka. ³¹ Ke méé tu kókòda hãa! Naka tua tc'ëe-tc'ëese, ngoana kurian ncëe nqáéa hãa kar ko koaba ba hëé naka ntcúú ba hëéthéé wééa tu ga tcgái-tshàran cgoa tchàno-tchano sa.

³² "Ncëeskar ko Nqarim tshàu q'oo koe tcãa tu u. Gam dim kg'uim cgómkuan di ba méé tu tc'ëe-tc'ëese. Ncëe ba qarian úúa, tshàoam gha ghùu tu u di i, a gha gataga ts'ee-ts'ee-kg'ai kuan máa tu u, wéé ne ãe Nqari ba máàsea hãa nem ko ma máa khama. ³³ C'ëem khóm di selefera, kana gauta, kana qgáian gar ncóó ta ga hãa. ³⁴ Gaxao igaba xao q'ana hãa, tiri tshàuan ncëe ko ãer tcàoa hãa gúuan máa te sa, naka tíi ka c'ëe xu tcàoa hãa gúuan hëéthéé e. ³⁵ Wèé zi gúu zi ãer kúrúá hãa zi koer x'ái xaoa, ncëeta ma tsééan ka méé ta ãe kg'amka ne hùu sa, naka ta gataga X'aigam Jesom di kg'uian tc'ëe-tc'ëese, ncëem kòó máa: 'C'ëem khóe ba c'ëes gúu sa tcg'òó a máa nea kaisase ts'ee-ts'ee-kg'aièa, tchoanà tshàu a sééan ka, témé sa," tam Paulo méé.

³⁶ Ncëetam ko mééa xg'ara kam kò wééa xu cgoa ga qhóm tsi qurú a còrè. ³⁷ Xu wééa xu ga kaisase kg'ae, a xu a Paulo ba xgábé, a x'obè me. ³⁸ Me kò ma x'áè xua sa kò kaisase tshúu-tcaokagu xu, ncëe cuiskaga xu gaicara kg'áia ba hòò naka bòda hãa tite sa.

Paulo ba ko Jerusalema koe q'òó

21 Eë xae ko gaxu cgoa q'aa, ka xae kò skepes cgoa q'òó, a xae a tchàno a Kose koe síi, a xùrikom cárn ka Rotese koe síi tcãa, a gaa koe guus ka Patara koe q'òó. ² Xae Finikia koe ko q'òós skepe sa sao-xg'ae, a gaas koe tcãa, a q'òó. ³ Eë xae ko tshàan ka nx-ama-nxamaèa hãam nq'òó-coam Kuperò di ba hòò, ka xae kò dxàe xòè za ntcòo me, a Siria koe q'òó, a Ture koe síi tcãa, gaa koes kòo skepe sa ães nqàòda hãa zi gúu zi xòò khama. ⁴ Gaa koe xae kò xgaa-xgaase-kg'ao xu hòò, a xae a kò 7 cárn gaxu cgoa hãa. Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian ka xu kò Paulo ba birí, táá méém Jerusalema koe nqáé sa. ⁵ Igaba ãe i ko gaxae di cárn xg'ara ka xae kò xgoaba, a dàòda xae koe q'òó. Ne kò wééa ne ga, khóè zi hëé naka cóán ga hëéthéé, úúa tòó xae e. Ta nxáakg'aiga x'áé-dxoom ka tchàa koe síi, a ãe ta ko tshàam-kg'ám koe síi ka ta kò qurúta ta cgoa qom, a còrè. ⁶ Xae kò nxáaska x'áè ne a skepes koe tcãa, ne gane x'áéan koe kabise a dìbi.

⁷ Eë xae ko Ture koe guuam dàòm cgoa xg'ara, ka xae kò Petolemaia koe tcãa, a xae a kò sixae ka c'ëe ne tsgámkagu, a gane cgoa cúim cárn ba hãa. ⁸ A xae a q'uu dim cárn ka xgoaba, a Kaesarea koe hàà, a xae a Filipim dim nquum koe síi tcãa, qàè tchòàn dim kg'ui-kg'ao ba, 7 xu hùu-kg'ao xu Jerusalema koe kò nxará tcg'òóèa xu ka c'ëe ba, a gam cgoa hãa. ⁹ Qanega séèè ta ga hãa zi cóá zi 4 zim kò úúa hãa, ncëe kòo porofita zi.

¹⁰ Eë xae gaa koe cárn-coa xu hãa, kam kò Agabose ta ko ma tciièm porofiti ba Jutea koe guu a hàà. ¹¹ Six-ae koem ko hàà kam kò Paulom dim bàne ba séè a nqàrèa ba hëé naka q'óma ba hëéthéé qáé, a máa: "Ncëe Tcom-tcomsam Tc'ëem ko méé ga a: Ncëem bànem dim khóm gha ma Jerusalema di ne Jutea ne ka ma qáéè ga a, a ne a táá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcãa me," témé.

¹² Eë xae ko sixae hëé naka ãe koe kò hàna ne khóè ne hëéthéé ncëes gúu sa kóm, ka ta kò Paulo ba dtcàrà, táám gha Jerusalema koe q'òó sa. ¹³ Igabam kò Paulo xoa ta a, a máa: "Dúu sa tu ko kúrú ncëe tu ko kg'ae a ko thòò-thòo tcáó te ka? Qáé-nquum koe tcãàèan cúu ra kg'ónòsea máa tama, igaba ra X'aigam Jesom di cg'òèan domka Jerusalema koe x'óóan ga thée kg'ónòsea máana," témé. ¹⁴ Eë ta ko bòò, kg'uia ta tàà mea hãa tite sa, ka ta kò guu me, a máa: "X'aigam Nqarim ko tc'ëe sa méés kúrúse," témé. ¹⁵ Eë xu cárn xu qáá q'oo koe xae kò Jerusalema koe abagu, a q'òó. ¹⁶ Xu kò c'ëe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Kaesarea di xu q'òó cgoa xae e, a kò Menaso ta ko ma tciièm khóm Kuperò dim x'áé koe úú xae e, kg'aiakam xgaa-xgaase-kg'ao ba, ncëe xae gha síi x'áè cgoa ba.

Paulo ba ko qáé-nquuan koe tcãàè, a Roma koe síi (21:17–28:31)

Paulo ba ko Jakobo ba dàra

¹⁷ Eë xae ko Jerusalema koe hàà ka ne kò dtcòm-kg'ao ne qàèse-hàakagu xae e. ¹⁸ Xùrikom cárn kam kò Paulo ba sixae cgoa Jakobom koe q'òó, xu kò wéé xu kaia xu hànaa. ¹⁹ Eëm ko tsgámkagu xua xg'ara kam kò wéés gúús ãem Nqari ba gam di tsééan koe guu a qhàò zi di ne koe kúrúá hãa sa cúu cúu qàèse birí xu.

²⁰ Eës gúu sa xu ko kóma xg'ara ka xu kò Nqari ba dqom. A xu a nxáaska birí me a máa: "Bòò tsi ko, sixae ka q'òese tseè, nta noo tcám-tcám nea Jutea ne xg'aeku koe dtcòma hãa sa, a ne a wééa ne ga Moshem di x'áèan qg'óóa qaria hãa. ²¹ Tsáá ka ne biríèa hãa, wéè ne Jutea ne ãe táá zi qhàò zi di ne xg'aeku koe hãa ne tsi ko xgaa-xgaa, Moshem di x'áèan ne gha ncoe sa, a ko birí ne, táá ne gha gane di cóán q'áe nqáa-qgai khòò, kana Jutan di cauan xùri sa. ²² Kháé sa gha nxáaska dúu sa kúrúé? Tseegukaga ne gha kóm, hààraa tsi hãa sa. ²³ Ke ncëe xae ko birí tsi gúu sa kúrú. Gaisea hãa xu khóè xu 4 xua ncëe koe hàna. ²⁴ Ke gaxu cgoa tempelem koe q'òó, naka q'ano-q'anosean dis xg'aàku sa gaxu cgoa tcana máa.

Suruta máá xu naka xu gha nxāasega tcúúa xu dqòm. Nxāaska ne gha wèe ne *khòe ne* q'āa, wèe gúúan ēe tsáa ka ko nxàeè nea tseegu tama sa, igaba tsi ko Nqarim di x'áaen qgóóa qari sa. ²⁵ Igaba tǎá zi qhàò zi di ne ncēe dtcòma hǎa ne: xae tcgāya sa góá máána hǎa, sixae ma bóda hǎa sa, a máá, tǎá méé ne kúrú mááseèa nqárian ko máàè tc'òoan tc'òó guu, naka nea c'áadan tc'òó guu, naka nea tǎá chúú-chuu a cg'òoè kg'oo-coan kg'oo guu, naka nea cg'áràn kúrú guu, ta ko méé sa," ta xu méé.

²⁶ Me kò Paulo ba gaa xu khòe xu séè, a ba a xùrikom cárn ka gaxu cgoa xg'ae a q'ano-q'anosean dis xg'aàku sa tcana máá. A ba a tempelem koe tcǎà, a nxàe, n-cárna i gha gaa q'ano-q'anosean di cárn chòò sa, a gataga nxàe, gaxu di dàda-máákuan gha n-cárna kúrúe sa.

Paulo ba ko qáéè

²⁷ Eè i 7 cárn nqáéa hǎa ka xu kò c'ēe xu Juta xu Asia koe guua xu tempelem koe bóò me; a xu a kò wèe xu khòe xu qg'ái, xu tshàua xu cgoa qgóó me, ²⁸ a q'au a máá: "Iseraele di xao khòe xaoè, hùì xae e! Ncǎa ga me e khòem wèe khòean ko wèe qgáian koe xgaa-xgaa ba, gatá di ne khòe ne hēé, x'áè-kg'áman ga hēé, naka ncēm qgáim kaga hēéthēé ko tshúú gúúan kg'ui ba, a Gerikan gataga tempelem koe óágara hǎa, a gatà hēés ka ncēm qgáim tcom-tcomsa ba cg'ǎè-cg'ǎea hǎa!" témé. ²⁹ Ncēeta xu kò méé, Terofimom Efeso di ba xu kò Paulom cgoa x'áé-dxoom koe bóda hǎa khama, a xu a kò tc'ēea máá, Paulo ba tempelem koe tcǎà mea, ta tc'ēea hǎa.

³⁰ Me kò wèem x'áé-dxoo ba xhás ka tcǎà, ne khòe ne wèe ne qgóéa xg'ae a tempelem q'oo koe Paulo ba qgóó a tceea tcg'òó, i kò tempelem di nquu-kg'áman kúúga tcēekg'ammè. ³¹ Paulo ba ne kò cg'òo kg'oana kam ko Roma di xu ncōo-kg'ao xu dim kaia ba biríe, Jerusalem wèe ba tshúú qgái koe hǎa sa. ³² Kam ko cúí q'oro ncōo-kg'ao xu hēé naka ncōo-kg'ao di xu tc'ǎà-cookg'ai xu hēéthēé séè, a khòe ne koe qgóéa tcǎà. Eè ne ko khòe ne ncōo-kg'ao xu cgoa bóò me ka ne kò Paulom xg'ám guu.

³³ Me kò nxāaska ncōo-kg'ao xu dim kaia ba gaa koe sí a Paulo ba qgóó a qáé me, a x'áè, cárn táúan cgoa méém qáéè sa. A ba a tēè, díim ii sa, a gataga dùú sa kúrú hǎa sa. ³⁴ Ne kò xg'aes koe c'ēe ne cúís gúú sa q'au, ne c'ēe ne tǎá sa q'au. Are sa kò hàna khamam kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba tǎá q'āa, dùús ko kúrúse sa, a kò gam di xu ncōo-kg'ao xu x'áè, Paulo ba xu gha séè a ncōo-kg'ao xu dim x'áém koe úú sa. ³⁵ Eè xu ko q'ábà qaò dim qgáim koe sí kam kò *Paulo ba* ncōo-kg'ao xu ka qgóóa ghùie, khòe ne di xgòàn ka. ³⁶ Wééa ne kò xùri me, a kò q'au a ko máá: "Cg'òo me," témé khama.

Paulo ba ko tééa mááse

³⁷ Eè xu ncōo-kg'ao xu gaxu dim x'áém koe tcǎà me kg'oana, kam ko Paulo ncōo-kg'ao xu dim kaia ba tēè a

máá: "C'ēes gúú sa ra gáé ga kg'ui cgoa tsi?" témé. Me máá: "Gerika sa tsi koáé cèè kg'ui? ³⁸ Kháé tsi nxāaska Egepeto tsi tama tsia, ncēe kò nqáéa x'áaen ka tshúú sa ghúia tsi, a 4,000 xu cg'òo-kg'ao xu qǎáka úúa tsi?" tam ma tēè me. ³⁹ Me Paulo xoa a máá: "Tíí ra Juta ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, cgáém x'áé-dxoom dir x'áè-kg'ao ra. Cgómna guu te nakar khòe ne cgoa kg'ui," témé.

⁴⁰ Me kgoara máá me, me Paulo q'ábà ko qaòè qgái koe tēèse tshàua ba cgoa khòe xu x'ái, nqoo xu gha ka. Eè xu ko qhái ta ma nqoo kam ko Paulo Hebera sa kg'ui cgoa xu, a máá:

22 "Tíí kíí ga xao, àbo ga xaoè, ncēeska xao tiris tééa mááse sa komsana, ncēer ko ncēeska gaxao cookg'ai koe nxàe sa," témé. ² Eè xu ko kóm me ko Hebera dis kg'ui sa kg'ui cgoa xu ka xu kò kaisase nqoo.

Me nxāaska Paulo ba máá: ³ "Tíí ra Juta ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, a ra a ncēm x'áé-dxoom koe kaikaguèa, a ra a kò x'áaen àbo ga xu di ka Gamalieleem di nqàrè-kg'aman koe qarika xgaa-xgaaè, a kò Nqari ba qarika tsééa máá, gaxao wèe xao ncēe cárn ka ii khama. ⁴ Xùri-kg'ao ne ncēm dàòm *Jesom* di ner kò x'ooan koe xgàra, kg'ád-khoean hēé naka dxàe-khoean hēéthēér kò qáé, a ra a kò qáé-nquuan koe tcǎà a, ⁵ ncēm ga ma kaiam peresiti ba hēé naka kaia xu dis xg'ae sa hēéthēé ma nxàe tseegukagua máá tea hǎa khama ma. Tcgāya zi Damaseko di xu Juta xu góá mááèa hǎa zir kò séè, a ra a Damaseko koe úú, a ra a gaa koe sí khòe ne qáé, a séè a Jerusalema koe óá ne, nxāasega ne gha xgàràè ka.

Paulo ba ko nxàe, ntam ma Jesom cgoa xg'aea sa

(Tsee 9:1-19; 26:12-18)

⁶ "Eèr ko koaba di x'áè ka Damaseko qàe koe hàà, kam ko kúúga kaisase tcàakom x'áà ba nqarikg'ai koe guu a x'áà-x'aa te, ⁷ kar ko gómankg'ai koe cg'áé, a ra a kg'ui ba kóm me ko birí te a máá: 'Sauloè! Sauloè! Dùús domka tsi ko xgàra Te?' témé. ⁸ Ra tēè Me a máá: 'Díí Tsia X'aigaè?' témé. Me xoa te a máá: 'Tíí Ra Jeso Ra a, Nasareta di Ra, ncēe tsi ko tsáá xgàra Ra,' témé. ⁹ Xu kò tíí cgoa kò hǎa xu khòe xu x'áà ba bóò, igaba xu ko táá Gaam ēe kò tíí cgoa kg'uim di kg'ui-q'ooan kóm.

¹⁰ Ra tēè Me a máá: 'X'aigaè, dùú ra gha kúrú?' témé. Me X'aigam *Nqari* ba birí te a máá: 'Tēe, naka tsia Damaseko koe qòò, gaa koe tsi gha sí biríè wèe zi gúú zi *Tíí* x'áè tsia hǎa zi, kúrú tsi gha zi,' témé. ¹¹ Xu tíí cgoa kò hǎa xu khòe xu qgóó hii a Damaseko koe úú te, x'áàm di tcàè-q'ooa nea ko cg'òo tcgái tea hǎa khama.

¹² "Me kò Ananiase ta ko ma tciièm khòe ba hàà bóò te. Nqari-tcáóam khòem x'áaen ko komsana me e kò ii, a ba a kò wèe ne Juta ne gaa koe x'áèa ne ka kaisase tcommèa. ¹³ Me dxùukg'aia te koe téé a ba a máá: 'Tíí qōe tsi Saulo tseè, bóò gaicara!' témé. Ra kò gaam x'aèm ēem kaga bóò me. ¹⁴ Kam ko nxāaska máá: 'Nqarim gatá ka xòò ga xu di ba nxará tcg'òó tsia hǎa, x'áèa ba tsi gha q'āa ka, a tsi a tchànóm Khòem *Jeso* ba bóò ka, a Gam kg'ám koe guuam kg'ui ba kóm ka.

¹⁵ Eë tsi bòò a kóma hãa zi koe tsi gha Gam dim nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii ka, wèè khòèan koe. ¹⁶ Ka ncèeska tsi ko dùú sa qãà? Tëe naka tsia tcguù-tcguuè naka i chibia tsi xg'aàra tcg'òòè, tcii cg'òè Me kose, 'témé.

Paulo ba ko tciè a sí qhàò zi di ne xgaa-xgaa

¹⁷ "Eër ko Jerusalema koe kabise, a ra a ko tempelem koe còrè, kar ko c'èes sòokuris ka tcãàè. ¹⁸ A ra a X'aigam Nqari ba bòò Me ko tíí cgoa kg'ui a ko máá: 'Qhàé, naka ncèeskaga Jerusalema koe tcg'oa, cuiska-ga ne Tíí ka nxàea tseegukaguan tsari dtcòmà hãa tite ke,' témé. ¹⁹ Ra kò xqà a máá: 'X'aigaè, ncèe xu khòè xua q'ana, wèém còrè-nquum koer kò ko tcãà a ko èe ko Tsáá koe dtcòmà ne qáé, a ra a ko xg'ám ne sa. ²⁰ Eë i ko Tsarim nxàea tseegukagu-kg'aom Stefanem di c'áðan ntcãaguè, kar ko tíí ga ra gaa koe tééa-tëe a ra a ko gaxu cgoa dtcòmku, a kò èe ko cg'òo me xu di qgáian kòre,' témé. ²¹ Me nxãaska X'aiga ba bìrí te a máá: 'Qòò, nquú kar gha tsééa úú tsi, tãá zi qhàò zi di ne koe ke,' témé," tam Paulo méé.

Paulo ba ko xg'ármè, Roma dim khòè me e igaba

²² Xu kò khòè xu Paulo ba komsana, me nxãakg'aiga qòò a sí ncèeta méé. Xu kaisase q'au a máá: "Ncèeta iim khòè ba méém nqóòmkg'ai koe tcg'òòè, qàè tama ia, kg'òèem gha sa ke," témé. ²³ Eë xu ko q'au, a ko qgáia xu xaoa q'aa, a ko góman dōea kãè tc'amaka, ²⁴ kam ko tc'amaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'aim ncõo-kg'ao xu di ba x'áè, me Paulo síí ncõo-kg'ao xu dim x'áém koe tcãàè, a ba a xg'ármèkose tēèè. *Tc'amaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'ai ba* kò q'ãa kg'oana, dùús domka xu ko khòè xu èeta ma q'au cgae me sa khama. ²⁵ Eë xu ko qáéa xòó me, síí xu gha xg'ám me ka, kam kò Paulo ncõo-kg'ao xu dim tc'ãà-cookg'aim èe kò qàea ba koe tēem ncèe nqãaka hãnas téé-q'oos dim ka máá: "A x'áèa ne kgoara hãa, Roma dim khòèem gha xg'ármè sa, ncèe kg'ui zi cgoa kò táá tēèè a nxãata ma chibi-chibiè ba?" témé.

²⁶ Nqãaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'aim ko ncèes gúú sa kóm kam ko tc'amaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'aim koe síí xàà si, a máá: "Nta tsi gha hēé? Ncèem khòè ba Roma dim khòè me e ka," témé.

²⁷ Me tc'amaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'ai ba Paulom koe síí, a tēè me a máá: "Bìrí te, Roma di tsi khòè tsi ii sa?" témé. Me máá: "Eè, gaar ga ra a," tam ma xqà. ²⁸ Me nxãaska tc'amaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'ai ba máá: "Tíí ra kaisa surutan surutaa, nxãasegar gha Roma dim x'áè-kg'ao ba kúrú ka," témé. Me Paulo ba xqà a máá: "Igabar tíí nqóòm dir x'áè-kg'aor iise ábàèa," témé.

²⁹ Xu èe kò tēè me kg'oana hãa xu qhàése guu me. Me tc'amaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'ai ba q'ae, èem ko bòò q'ãa, Paulo ba Roma dim khòèem me e, igabam táuan cgoa qáé mea sa ka.

Paulo ba Juta di xu tc'ãà-cookg'ai xu dis xg'aes koe

³⁰ Ncõo-kg'ao xu dim kaia ba kò qãése q'ãa kg'oana, dùús kam ko Paulo ba Juta ne ka chibi-chibiè sa, khamam kò q'uu dim cám ka kgoara me, a ba a x'áèan tcg'òó, kaia xu peresiti xu hēé naka kaia xu dis xg'ae sa hēéthēé xu méé xu xg'ae sa. Me kò nxãaska Paulo ba cookg'aia xu koe óága.

23 Me Paulo ba kaia xu dis xg'ae sam qãése téé a ko tcg'ái-q'ooa sa koe bòò koe máá: "Tíí kíí ga xaoè, Nqarim cookg'ai koer q'anos tcáós cgoa tchãnos kg'òè sa kg'òèa hãa ncèes koosega," témé. ² Kam ko nxãaska kaia peresitim Ananiase ba èe kò Paulom qàe koe téé-tëe xu bìrí a máá, xg'ám kg'ám me méé xu, témé. ³ Me nxãaska Paulo bìrí me a máá: "Nqari ba gha xg'ám tsi, tsáá èe q'úuse xg'aàèam nquum cg'áé-q'oo khama ii tseè! Eë koe tsi ntcõe a ko chibia te bòò x'áèan ma ii khama, igaba tsi ko tsáá ga tsi x'áèan nt-coe, thòò-thòòè méé ra, ta mééan ka," témé.

⁴ Eë kò Paulom qàe koe téé-tëe xu kò bìrí me a máá: "Kaiam peresitim Nqarim di ba tsi koáé cg'úi?" témé.

⁵ Me Paulo ba xqà xu a máá: "Tíí kíí ga xaoè, kaiam peresiti me e sar kò bòò q'ãa tama; góásea i hãa a ko máá: 'Táá tc'ãà-cookg'aim tsari ne khòè ne dim ka cg'ãè gúú kg'ui guu!' téméè khama," tam méé.

⁶ Me kò nxãaska Paulo ba, c'èea xu Saduke e, xu c'èea xu Farasai e sam kò q'ana hãa khama xg'aes cookg'ai koe q'aua tcg'òó a máá: "Tíí kíí ga xaoè, tíí ra Farasai ra a, Farasai khara ka cóáse ra a. Tèèkus q'oo koer hãa, x'óóa ne gha x'ooan koe tēe di nqòòà ner úúa hãa khama," témé.

⁷ Eëm ko ncèeta mééa xg'ara kas ko Saduke xu hēé naka Farasai xu hēéthēé xg'aeku koe mēéku sa tēe, si xg'ae sa q'aa-q'aase. ⁸ Saduke xu kòò máá, x'ooan koe tēe sa káà si i, i moengelean ga káà a, me tc'èe ba thēé káà me e, témé khama. Igaba xu kòò Farasai xu ncèe gúuan wèé ga hãna sa dtcòm. ⁹ Si kò kaisas tcéé-tcéé sa tēe, xu c'èe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu ncèe kòò Farasai di ii xu tēe a kaisase ntcoeku a máá: "Ncèem khòèem ka xae cúí gúú tshúú ga hòò tama. Kháé dùú sa gha ii, ncèe c'èedaokam kò tc'èe ba kana moengele ba kg'ui cgoa mea ne?" ta xu méé. ¹⁰ Si xg'ae sa kaisase mēéku, me tc'amaka hãnas téé-q'oos dim ncõo-kg'ao ba q'áò, Paulo ba xu gha sée a tòà q'aas gúús ka, khamam ncõo-kg'ao xu bìrí, xõa xu gha a síí qarika séea tcg'òó me, a ncõo-kg'ao xu dim x'áém koe úú me ka.

¹¹ Xùrikom ntcúum kam ko X'aigam Nqari ba Paulom qàe koe hàà téé a máá: "Tòón tcáó! Ncèe tsi kò Tíí ka ma Jerusalema koe nxàea tseegukagua khama méé tsi gataga ma thēé Roma koe nxàea tseegukagu," témé.

Paulom gha cg'òòè dis kàa sa

¹² Q'uu i ko ka xu ko Juta xu tcúú qáé, a xu a kaias gaises cgoa gaise, cuiskaga xu tc'òó kana kg'áà tite di sa, Paulo ba xu cg'òò tamas cookg'ai koe. ¹³ Ncèes gaise sa kò kúrú hãa xu khòè xua kò 40 sa nqáéa hãa.

¹⁴ Kaia xu peresiti xu hée naka *khòè ne di xu* kaia xu hée hée koe xu kò síí a máá: “Gaisea xae hãa kaias gaises cgoa, cúí gúú ga xae xãm tite sa, Paulo ba xae cg'õo tamas cookg'ai koe. ¹⁵ Ke mée xao ncéeska gaxao hée naka kaia xu dis xg'aes di xu hée hée ncõo-kg'ao xu dim kaia ba birí nakam máà xao o me, gam ka xao qãese q'ãa kg'oana khama ma kúrúse ná. Six-aea ncée koem hàà tamas cookg'ai koe cg'õo ba kg'ónõsea máána hãa ke,” témé.

¹⁶ Igaba èem ko Paulom ka qõeses dim cóá ba gaas kàa sa kóm, kagam ko síí Paulo ba birí sí, ncõo-kg'ao xu dim x'áem q'oo koe. ¹⁷ Me nxãaska Paulo ba c'èem tc'ãa-cookg'aim nqãaka hànas téé-q'oos di ba tcii, a birí me a máá: “Ncèem qárí-kg'ao ba sée naka tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'ãa-cookg'aim koe úú, c'èes gúú sam úúa hãa birí mem gha sa ke,” témé. ¹⁸ Me nxãaska sée me, a ba a tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'ãa-cookg'aim koe úú me. A ba a máá: “Paulom qáéèa ba tséé tea, ncèem qárí-kg'ao bar gha tsáá koe óá ka, c'èe gúúm úúa, birí tsi kg'oanam hãa a khama,” témé.

¹⁹ Me tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'ãa-cookg'ai ba qárí-kg'ao ba sée, a dxùukg'aia ba za tcéèa nqáékagu me, a tée me a máá: “Dùú sa tsi úúa hãa, birí te kg'oana tsi hãa sa?” témé. ²⁰ Me máá: “Juta xu kg'uaia xg'aea hãa, dtcàrà tsi xu gha, tsi q'uu ka Paulo ba kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe óága ka, gam ka xu qãese téea kg'ónò kg'oana khama xu kò hée. ²¹ Igaba táá nqábé xu guu, 40 sa nqáéas xg'aes khòè xu di sa qæ mea hãa ke. Gaisea xu hãa, tc'óó a xu a kg'áa tite sa, cg'õo me tama xu hãas cookg'ai koe ke. Kg'ónõsea xu hãa ncéeska, a qãa hãa nxàe tsi ghas cúí sa, gaxu dis dtcàràs koe.

²² Me tc'amaka hànas téé-q'oos dim tc'ãa-cookg'ai ba qárí-kg'ao ba birí me qõò, a q'ãa-q'ãa me, a ba a máá: “Táá cúí khòè ga ncée gúúan ncée tsi tíí koe xàa hãa birí guu,” témé.

Paulo ba ko Kaesarea koe úúè

²³ Me nxãaska c'èe tsara nqãaka hàna téé-q'ooan di tsara tc'ãa-cookg'ai tsara tcii, a birí tsara a, a máá: “Kg'ónõsea tsao naka 200 xu ncõo-kg'ao xu sée, 70 xu bìi qábì-kg'ao xu hée naka 200 xu kg'áo xause xu hée hée e, naka xao Kaesarea koe ncèem ntcúúm ka 9 di x'ae ka qõò, ²⁴ Paulo ba bìian qg'óó máá, nakam nxãasega tc'ãa-cookg'aim Felikisem koe qãese úúè,” témé. ²⁵ A ba a kò tcgãya sa ncèeta ma góá:

²⁶ “Tíí ra Kelodiase Lisiasa ra a,
“Tc'ãa-cookg'aim Felikisem tcom-tcomsa bar ko góá máá:
“Tsgámkua ne!

²⁷ “Khòem ncèer kò tcgãyas cgoa tséé úú ba Juta xu ka qg'óèa, xu kò cg'õo me kg'oana, igabar kò tiri xu ncõo-kg'ao xu cgoa hàà, a hàà hùì me, Roma dim khòè me e sar kò kórna hãa khama. ²⁸ Q'ãa kg'oana ra kò hãa, dùús domka xu ko chibi-chibi me sa, khamar ko nxãaska gaxu dis xg'aes kaias koe óá me. ²⁹ Ra kò bóò, chibi-chibi mes gaxu di sa kò gaxu

di x'áèan di ii sa, igaba i ko cg'õoem gha kana qáèem gha di chibia ba kg'anoa hãa di chibian kàa a. ³⁰ Eèr ko èem khòem koe gha hàà kúrúses kàa sa q'ãakaguè, kar ko cúí q'oro tsáá koe tsééa úú me. A ra a gataga èe ko chibi bóò me xu thée x'áèan máà, chibian èe xu úú cgoa mea xu gha tsáá koe úú ka,” témé.

³¹ Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu gaxu di zi x'áè-kg'ám zi komsana, a xu a Paulo ba sée a ntcúú ka Antipatirise koe úú. ³² Xu q'uu dim cárn ka nqàrè cgoa hàna xu khòè xu, èe kò bìian qábì hãa xu guu xu Paulo ba úú, xu gaxu ncõo-kg'ao xu dim x'áem koe kãbise. ³³ Eè xu ko bìian qábì hãa xu khòè xu Kaesarea koe síí, ka xu kò tc'ãa-cookg'ai-kg'aom koe tcgãya sa tcg'óó a úú, a Paulo ba gam tshàu q'oo koe tcãà. ³⁴ Me tc'ãa-cookg'ai-kg'ao ba tcgãya sa nxárá, a ba a ndakam nqõóm koem guua hãa sa tée. Kilikia koem guua hãa sa kò bóò q'ãase ³⁵ kam ko máá: “Ncèè chibi ko bóò tsi xu khòè xu kò ncèe koe hàà ner gha hàà tsaris tchõà sa kóm,” témé. A ba a nxãaska x'áè, Paulom gha Herotem dim nquum x'aian dim koe qãese qg'óó, a q'õèè sa.

Paulo ba ko Juta xu ka chibi-chibiè

24 ⁵ cárn ko nqáé kam kò kaia peresitim Ananiase ba *Kaesarea* koe síí, c'èe xu kaia xu hée naka x'áè q'ãa-kg'aom Teretalase ba hée hée cgoa, a ko síí gaxu ko ma Paulo ba chibi bóò sa tc'ãa-cookg'aim koe nxàe. ² Eè ko Paulo ba tcii tcãè, kam kò Teretalase ba tshoa-tshoa a chibi-chibi me, a máá:

“Qãè-tcaoa ta máána hãa, qáòm x'áèem ncèe ta tsáá dòm q'oo koe tòókuan cgoa x'áèa hãa ba. Tsari tc'ãa-cookg'aia ne kái còoka-kq'òèa-qõòan óágara hãa, sita di ne khòè ne kúrúka kabi di i. ³ Felikise tsi kaisase tcom-tcomsa tseè, wèè dàòan koe ga hée naka wèè za ga hée hée ta ko ncées gúú sa dtcòm, wèè qãè-tcaoan cgoa. ⁴ Igaba nxãaska, nqúú ka tchõà sa úú tamaser ko còrè tsi, tsari qãèan koe tsi gha guu a xòmse komsana xae e sa.

⁵ “Ncèem khòè ba ta ko bóò me ghãàku-kq'ao me e, a ba a ko wèem nqõóm koe wèè ne Juta ne qg'ái. A ba a gataga Nasareta dis xg'aes dim tcúú me e. ⁶ A ba a kò gataga tempele bam gha cg'uri-cg'uri di dàòan qaa, ta kò nxãaska qg'óó a qáé me. ⁷ ¹⁸ Tèèa xaṃa ba ka tsi gha tsáá ga tsi tseeguan hòò, chibi zi ncèe zi wèè zi ncèe xae kò tcee me zi koe,” tam mée.

⁹ Xu kò Juta xu gataga chibi bóò ba koe tcãà, a wèè gúúan èe tseegu u sa nxàe.

Paulo ba ko Felikisem cookg'ai koe tééa mááse

¹⁰ Eè ko tc'ãa-cookg'ai ba kg'uim gha di x'áèan máà me, kam kò Paulo ba kg'ui a máá: “Q'ana ra hãa, tsi ncées qhàò sa tc'ãa kurian tc'ãa-cookg'aia hãa, ra ko qãè-tcaoase cookg'aia tsi koe xqara mááse.

¹¹ Thamkase tsi gha nxàe cgáékagu u, 12 ga nqáé

† C'èe zi tcgãya zi Gerika di zi ncèe xuri ko kg'uiian úúa: “a ta a kò tc'èe, sita di x'áèan cgoa ta ga xgàra me sa. ⁷ *Igabar kò ncõo-kq'ao xu dim kaia Lisiasa ba hàà a hàà kgãà ka tshàu-q'ooa ta koe sèèa tcg'óó me. ⁸ * A ba a èe ko chibi-chibi me ne x'áè, tsáá cookg'ai koe mée ne hàà sa.”

tama cáman kar kò Jerusalema koe síi ko còrè sa. ¹² Tiri xu chibi-chibi-kg'ao xu kò hòò te nakar cúí khòè cgoa ga tempelem koe ntcoeku tama, kana c'èe khòè gar kò còrè-nquuan koe qg'ái tama, kana x'áé-dxoom q'oo koe ga igaba. ¹³ Gataga xu cuiskaga qàèse x'ái tsi tite, chibi-chibia xu kò ko máá tes gúù sa. ¹⁴ Gatà i ii igaba, xu ko ncées gúùs cúís ka tseegu, ncèe xu ko máá, Nqarim ncèe sita ka xòò ga xu di bar ko dqom gaam dàòm ncèe xu ko tshúù-ntcōa iise séem ka. Igabagar ko wèes gúùs Moshem di x'àèan koe góáèas koe hée naka ncèe porofiti xu koe góáèas koe héehtéé dtcòm. ¹⁵ A ra a gataga ncèe xu khòè xu khamaga ma gaas nqòòs cúís ga sa Nqarim koe úúa hãa, ncèe x'ooan koe tée sa gha èe tchàno ne koe ga hée naka èe chibiga ne koe ga héehtéé hãa di sa. ¹⁶ Ra ko gaa domkaga wèe qaria te cgoa kúru, Nqari ba hée naka khòè ne cookg'ai koe héehtéer gha wèe x'aè ka tchàno tcáóan úúa hãa sa.

¹⁷ "Jerusalema koer kò kái kurian nqáéase hàà, tiri ne khòè ne dxàua ner gha máàku zi óágara máá ka, a ra a hàà dàòà-máàku zi kúru ka. ¹⁸ Eè ne ko tempelem koe bóò ter ko ncèeta hée kar ko x'àèan koe ko qaase sa kúrua hãa. Kaias xg'ae sa kò tíí cgoa hãa tama, i kò tcéé-tcèean káà a. ¹⁹ Igaba i kò c'èe Jutan hàna, Asia dim xg'aekum koe guua a, ncèe tsáá cookg'ai koe ga kò hààraa a, a hàà chibia te nxàe, úú ana ra kò hãa ne. ²⁰ Kana ncèe koe hàna xu igaba méé xu èer kò xg'aes cookg'ai koe téé-tée ka xu kò dùútsa chibi sa bóò tea hãa sa nxàe. ²¹ Cúís gúùs *chibi-chibi te xu ga ko sa*, ncèer kò q'au si i, èer ko cookg'aia xu koe tée ka, a máá: 'X'ooan koe téean dis gúù si i, ncèer tíí gaxao cookg'ai koe chibian q'oo koe hãa sa,' témé sa," tam méé.

²² Me kò nxãaska Felikisem, ncèe ko dtcòm-kg'aoan di kg'òèan di dàòan ka qàèse q'ana ba gane di còoka-qòòan téékagu, a ba a máá: "Eèem ko Lisiasem ncōo-kg'ao xu dim tc'amaka hànas téé-q'ooos dim tc'ää-cookg'ai ba hàà ner gha gaxao dis tchõà sa hàà bóò," témé. ²³ A ba a kò èe nqãaka hànas téé-q'ooos dim tc'ää-cookg'ai ba bìrí, Paulo bam gha kòre sa, igaba méém kgoarasean máà me, naka gam ka c'èea xu táá cara guu, gam ko tc'èe gúùan màà mea ne.

Paulo ba Felikise khara Derusila khara cookg'ai koe

²⁴ C'èe cáman nqáéasem kò Felikise ba gam dis khòès Derusilas cgoa hàà, ncèe Juta kò ii sa. A ba a Paulo ba tcii, a hàà kóm me, me ko Jeso Krestem di dtcòmman ka kg'ui. ²⁵ Igabaga èem ko Paulo ba tchàno sa hée naka qgóòse sa hée naka hààkos xgàraku sa héehtéé ko bìrí me, kam ko Felikise q'áòs ka tcãàe a ba a máá: "Tc'ãòa i hãa, ke qòò ncèeska! Eèer ko x'aèan hòò ner gha síi tcii tsi ke," témé. ²⁶ Eèem x'aèm kam kò gataga tcoma hãa, Paulom gha ts'ää ka mari cgoa x'ámá me sa, khamam kòo káise tcii me kg'ui cgoa mem gha ka.

²⁷ Cãm kurian nqáéa kam kò Porekio Feseto ba ntcōó-q'ooan Felikisem di séè, igabam kò Felikise Juta

ne hùi kg'oana khamam kò Paulo ba qáé-nquuan koe guu.

Paulo ba Fesetom cookg'ai koe

25 Eèem ko Feseto gam dim xg'aekum koe hàà kam kò nqoana cáman qáá q'oo koe Jerusalema koe qòò, Kaesarea koe guu a. ² Xu kò kaia xu peresiti xu hée naka Juta di xu tc'ää-cookg'ai xu héehtéé gam cookg'ai koe síi x'áise, a xu a Paulom di chibian nxàe, a Feseto ba dtcàrà, ³ Paulo bam gha Jerusalema koe úú sa, kàa sa xu kò kg'ónòà, dàòm q'oo koe xu gha cg'òo me di sa khama. ⁴ Me kò Feseto ba xqà a máá: "Paulo ba Kaesarea koe qgóòèa, ra ko tíí ga ra thée gaa za qòò. ⁵ Ke guu naka xu gaxao di xu kaia xu c'èe xu tíí cgoa qòò, naka gaa za síi khòè ba chibi-chibi, ncèe c'èe gúù tshúùm kò kúrua ne," témé.

⁶ Eèem ko 8 kana 10 cáman nqáéa tama cáman Jerusalema koe hãa kam kò Kaesarea koe qòò, a q'uu dim cáman ka qhàis koe síi ntcōó-q'ooa ba koe ntcōó, a ba a x'àèan tcg'òò, Paulom gha cookg'aia ba koe tcii óàe sa. ⁷ Eèem ko Paulo hàà ka xu ko Jerusalema koe guua xu Juta xu hàà tééa nxàma-nxàma me, a kái zi chibi zi qóm zi tcee cgae me, ncèe tseegukagu tama xu hãa zi.

⁸ Me nxãaska Paulo xqàra mááse a máá: "Cúí chibi ga ra kúrua hãa tama, Juta ne di x'àèan ntcoean koe, kana tempelem koe ga igaba, kana *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram koe ga igaba," témé.

⁹ Me Fesetom, ncèe Juta ne ko hùi kg'oana ba Paulo ba bìrí a máá: "Jerusalema koe qòò sa tsia ko tc'èe, a tsi a síi cookg'aia te koe téé, a chibian ncèe xqàra mááse?" témé.

¹⁰ Me Paulo xqà a máá: "Ncèeskar Kaesaram dis qhàis koe téé-tée, ncèe gaa koe méér ga ko hàà xqàra máásekaguè koe. Cúí gúù tshúù gar Juta ne koe kúrua hãa tama, ncèe tsáá ga tsi ma thée t'òèse q'ana khama. ¹¹ A ncèe chibigar kò ii, x'óò ra gha sa ko qaas chibi sa, ner x'óò sa xguia hãa tite, igaba ncèe chibi ne ko bóò te qgái kò káà ii ne i cúí khòè ga qari úú tama, gane tshàu q'oo koe i gha tcãà te di i. Kaesara bar ko dtcàrà mááse!" témé.

¹² Eèem ko Feseto gam dis xg'aes cgoa chóà xg'ara kam ko nxàe a máá: "Kaesara ba tsi dtcàrà máásea, khama tsi gha Kaesaram koe qòò," témé.

Paulo ba Ageripa khara Berenise khara cookg'ai koe

¹³ Cg'orò cáman-coan qáá q'oo koe khara kò x'aigam Ageripa ba hée naka Berenise sa héehtéé khara Kaesarea koe hàà, a síi Feseto ba tsgámkagu. ¹⁴ Kái cáman khara ko gaa koe hãa kam kò Feseto ba Paulom dis tchõàs ka x'aiga ba chóà cgoa, a ba a máá: "Ncèe koem c'èem khòè ba hàna Felikisem ka qáé-nquum koe qaùèa ba. ¹⁵ Eèer ko Jerusalema koe síi ka xu ko kaia xu peresiti xu hée naka kaia xu Juta ne di xu héehtéé chibi-chibi me, a xu a dtcàrà te, chibiga me e, tar gha méé sa. ¹⁶ Ra ko bìrí xu, Roma ne dis kg'òòs tama si i sa, khòèm gha khòè ne mààè, qanegam chibi ko bóò

mem khòem cgoa q'oaku naka máàèa baa chibian koe x'aèan hòò naka xqara mááse tamas cookg'ai koe sa. ¹⁷ Eè xu ko ncèe koe xg'ae, kar kò tchòà sa táá ão-ão, igabar kò q'uuan ka qhàis koe síí ntcòò-q'ooa te koe ntcòó, a ra a khòem gha óágaè di x'aèan tcg'òó. ¹⁸ Eè xu ko chibi ko bóò me xu tée a ko kg'ui ka xu ko táá cúí gúú kaga chibi-chibi me tíí ko nqòòà hãa a. ¹⁹ Gaan tée-q'oo koe xu ko kg'ama kg'uiian úúa ntcoeku cgoa me xu kòò o, gaxu dis dtcòm̄s ka naka Khòem x'óóam ka hēéthēé e, Jeso ta ko ma tciie ba, ncèe Paulom kò máá kg'òèam hãa, témé ba. ²⁰ Aagusear kò hãa, ntar ga ma chibian èe ma xùri dàò sa, khamar kò tée me, Jerusalema koe qòòà nem ko tc'èe sa, a gaa koe síí chibian xqara mááse sa. ²¹ Eè ko Paulo dtcàrà mááse, Kaesaram dis bóòs koem gha úúè sa, kar ko x'áè, qgòòem gha sa, ra nxãakg'aiga Kaesaram koe síí tsééa úú me," tam méé.

²² Me nxãaska Ageripa Feseto ba birí a máá: "Tíí kar ncèem khòè ba kóm kg'oana," témé. Me xq a máá: "Q'uu ka tsi gha kóm me," témé.

Paulo ba Ageripam cookg'ai koe

²³ Xùrikom cárn ka khara kò Ageripa ba hēé naka Berenise sa hēéthēé khara hàà, x'ai-x'ásean cgoa, a khara a hàà komsanan dim nquum koe tcãà, tc'amaka hãas tée-q'oos di xu ncòò-kg'ao xu cgoa, naka q'áaèa xu khòè xu x'áè-dxoom di xu hēéthēé cgoa. Fesetom di x'áè-kg'áman kam kò Paulo óágaè. ²⁴ Feseto ba ko máá: "X'aigam Ageripa ba hēé, naka wèè ne khòè ne ncèe koe gatsam cgoa hãa ne hēéthēé tuè, ncèem khòè ba tu ko bóò! Wèè ne khòè ne Juta di nea còrè tea gam ka, Jerusalema koe hēé naka ncèe *Kaesarea* koe hēéthēé e, a ko q'au cgae te, táá méém ga qanega kg'òèas gúús ka. ²⁵ Ra bóò me cúí gúú ga kúrú hãa tama, x'oo sam ga kg'anoa a, igabam ko nxãaska x'aiga-dxoom Roma dim koes gha tchòà sa úúè sa dtcàrà mááse, ra nxãaska bóò Roma koer gha úú me sa. ²⁶ Igabar cúí gúú ga úú tama, gam kar gha x'aiga-dxoom tiri ba góá máá a. Khamar gaa domkaga óága mea wéa tu cookg'ai koe, gataga kaisase tsáá x'aiga tsi Ageripa tsi cookg'ai koe, nxãasegar gha ncèe xùri dàòan di xqan koe c'èes gúú sa hòò, a nxãan ka góá ka. ²⁷ Bòòr ko i káà hùì i khama, qáèèam khòè ba tsééa úúa ne, chibi-chibièam ko máàès gúú sa qãèse nxàè tamase," tam méé.

26 Me kò nxãaska Ageripa Paulo ba birí a máá: "Kgoara tsi máàèa kg'uia tsi gha mááse sa," témé. Kam kò nxãaska Paulo x'òàa ba ghùì, a ba a xqara mááse, a máá:

² "X'aiga tsi Ageripa tseè, bóòr ko ts'eekg'ai ra a sa, ncèer ncèe cárn ka tsáá cookg'ai koe tée ka, a ko wèè chibian tiri ncèe Juta ne koe guua hãa koe xqara mááse. ³ Qãèse tsi q'ana hãa, Juta ne di kg'òòan hēé naka ntcoeku-kg'áma ne hēéthēé e khama. Gaa domkar ko dtcàrà tsi, qãèse tsi gha komsana te sa.

⁴ "Cg'aré ra a koe ga ne guu a wèè ne Juta ne kg'òè-q'ooa te q'ana hãa. *Q'ana ne hãa, ntar kò ko ma tiri ne khòè ne xg'aeku koe hēé naka Jerusalema koe*

hēéthēé tshoa-tshoases koe ga guu a ko ma kg'òè sa. ⁵ Qáo x'aèa ne ne q'áa tea, a ne a ga nxàea tcg'òó, tc'èe ne kòò ne, qari dàòan sita dis dtcòm̄s di koer kò kg'òè sa, Farasai ra iise. ⁶ Ra ncèeska ncèe koe tée, tēekus koe, nqòòs ncèer úúa hãas di sa, nqòòkagukus ncèe Nqarim kò sita ka xòòà xu nqòòkagua hãas koe. ⁷ Sita di zi qhàò zi 12 zi Iseraele di zi ko koaba ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé Nqari ba qarika tsééa máá, ncèes nqòòkaguku sa ne gha hòò di tcoma ne ne úúa hãa khama. Oo, x'aigaè, ncèes nqòòs domkar ko Juta ne ka chibi-chibiè. ⁸ Dùús domka tu dtcòm̄ úú tama, Nqari ba ga khòèan x'ooan koe ghùì di i?

⁹ "Igabar kò tíí, tíí ka bóòà hãa, kái zi gúú zi méér ga kúrú naka Jesom Nasareta dim di cg'òèan ntcoe sa.

¹⁰ Ncèea Jerusalema koer kò kúrús ga si i: Kaia xu peresiti xu koer hòòà qarian cgoar kò kái dtcòm̄-kg'aoan † qáè-nquuan koe tcãà, gatagar kò tíí igaba èer ko kóm cg'òèe ne ko sa ka, èes gúú sa dtcòm̄a máána hãa.

¹¹ Káiser kò ko còrè-nquu xu koe tcana te a xqara ne, a ra a kò kúrú ne, gane dis dtcòm̄ sa ne gha còè ka. Kaisase gane koe xgòàn kar kò gataga táá nqòòan di x'áè-dxooan koe ga síí xqara ne.

Paulo ba ko nxàè, ntam ma Jesom cgoa xg'aea sa

(Tsee 9:1-19; 22:6-16)

¹² "Ncèes tc'èe sa úúuser kò Damaseko koe qòò, kaia xu peresiti xu koe guua qarian hēé naka x'aèan hēéthēé úúa hãase. ¹³ X'aigaè, koaba di x'aè e kò ii, èer kò dàò q'oo koe hàna kar kò nqarikg'ai koe guuam x'áà ba bóò, kaisase ko cárn ka x'áà ba, me ko tíí koe x'áà, naka èe kò tíí cgoa hãa xu koe hēéthēé e. ¹⁴ A èe xae wéa xae ga gómankg'ai koe cg'áèa hãa kar kò dòm ba kóm, me ko Hebera dis kg'uis ka kg'ui cgoa te a ko máá: 'Sauloè, Sauloè, dùú sa tsi ko xqara Tea máá? Tc'íí tsi kòò kabi ne tsi ko thòò-thòòse, *ghòèem khama* dqàbi hii ba ko tc'íí ba,' témé. ¹⁵ Ra tée a máá: 'Díí Tsia, X'aigaè?' témé. Me X'aigam *Nqari* ba xq a máá: 'Jeso Ra a, ncèe tsi ko xqara Ra. ¹⁶ Igabaga tée naka nqàrèa tsi cgoa tée, ncèes gúús domkar tsáá koe x'áisea hãa ke: Tiri tsi qãà tsi gha ii kar nxará tcg'òò tsia, a Tíí koe tsi bóòà hãa zi gúú zi hēé naka x'ái tsir gha zi gúú zi hēéthēé di tsi nxàea tseegukagu-kg'ao tsi ii ka hēéthēé e. ¹⁷ Tsari ne khòè ne koe hēé naka táá zi qhàò zi di ne koe hēéthēér gha kgoara tsi, ncèer gha gane koe tsééa úú tsi ne, ¹⁸ tcg'áia ne tsi gha xgob-ekg'am ka, a ntcúúan koe kabi a tcg'òò ne a x'áàn q'oo koe tcãà ne ka, a satanam di qarian koe tcg'òò ne a Nqarim koe úú ne ka, nxãasega ne gha chibian di qgòóa-máákuan hòò, a ne a gha Tíí koe dtcòm̄an ka Nqarim di ne khòè ne ii ka,' témé.

Paulo ba ko gam di xgaa-xgaan ka nxàè

¹⁹ "Khamar x'aiga tsi Ageripa tseè, nqarikg'ai dis x'ái sa ntcoe tama. ²⁰ Igabar kò kg'áia Damaseko di ne koe síí nxàè si, a nxãaska Jerusalema koe hēé naka Jutea dim nqòóm koe hēé, naka gataga táá zi qhàò zi di ne

† DTCÒM̄-KG'AO NE - Gerika sa ko máá: "tcom-tcomsa ne," témé.

koe ga hēéthēé sí nxàe si a ko máá, gane di chìbian koe méé ne tcóose naka Nqarim koe k̄abise, naka tcóosea ne hãa sa ko x'ái zi tséé zi kúrú. ²¹ Ncées gúus domka ne kò Juta ne tempelem koe qgóó te, a ne a cg'õo te kg'oana. ²² *Igaba* ra wèé x'aèan ncée kaga Nqarim koe hùian hòda, a ncée koe tēe, a ko wèé *ne khòe ne* ēe nqāaka hàna ne hēé naka tc'amaka hàna ne hēéthēé koe nxàea tseegukagu. C'ēe gúú *tíí tc'ēe koe tcg'oara hãar* nxàe tama, igabar ko porofiti xu hēé naka Moshe ba hēéthēé xu nxàea hãa, a máá, kúrúses gha témés gúú sa nxàe. ²³ Ncēe xu kòo máá, Kreste ba gha xgàrase, a ba a gha tc'āa a x'oan koe tēe, a gha ncēm dàòm ka Iseraele di ne khòe ne koe hēé naka tãá zi qhàò zi di ne koe ga hēéthēé x'àan ka kg'ui, témé sa," tam Paulo ba méé.

²⁴ Paulom qanega hãa a ko gam di xõara máásean ka nxàe kam kò Feseto ba tcāa kg'ám-q'oo me, a q'au a máá: "Temea tsia, Pauloè! Kaisase xgaa-xgaasean tsaria temekagu tsia!" témé.

²⁵ Igabam kò Paulo ba máá: "Teme tama raa, tcom-tcomsa tsi Feseto tseè, igaba ra ko tchàno tseeguan kg'ui. ²⁶ Ncēe zi gúú zi kam x'aiga ba q'anaa hãa khamar ko gam cgoa kgoarasease kg'ui, a gataga tcoma hãa, c'ēe gúuan ga kò táá nqáé me sa, ncēe zi gúú zia kò xàlase kúrúe tama khama. ²⁷ X'aiga tsi Ageripa tseè, porofiti xu tsia ko dtcòm? Q'ana ra hãa dtcòm xu tsi ko sa," tam méé.

²⁸ Me kò Ageripa Paulo ba birí a máá: "Xòm x'aè ka tsi gha kúrú ter dtcòm-kg'ao ba kúrú, sa tsi koáé tc'ēe!" témé.

²⁹ Me Paulo xõa a máá: "Xòm x'aè kana qàò x'aè i ko sèé *igabar tchõà úú tama*, a ko Nqari ba còrè, tsáá cúí tsi tama tsi méé tsi ii sa, igaba gataga wèea ne ncēe ko ncēe cárn ka komsana te ne méé ne tíí khama *dtcòm-kg'ao ba kúrú sa, igaba ra tc'ēe tama tíí khama tu gha ii sa*, ncēe zi táú zi úúan ka," tam Paulo ba méé.

³⁰ Me nxāaska x'aiga ba tēe, naka tc'āa-cookg'ai ba hēé, naka Berenise sa hēé, naka wèé ne ēe ko gane cgoa ntcōe ne hēéthēé e. ³¹ Eē ne ko qõò ka ne ko biríku a máá: "Ncēm khòe ba cúí chìbi ga kúrú tama, cg'õoem gha sa ko qaa a, kana qáé-nquuan koem gha tcāàè di ii!" témé.

³² Me kò Ageripa Feseto ba birí a máá: "Ncēm khòe ba ga kò kgoaraèa, ncēe Kaesaram koe tchõà sa úúa nem kò dtcàrà máásea tama ne," témé.

Paulo ba ko tshàa ba tchoaba a Roma koe qõò

27 Eē i ko dtcòmkuèa Italea koe xae gha qõò sa, ka xu kò Paulo ba hēé naka c'ēe xu ēe kò qáéèa hãa xu hēéthēé, xu ncōo-kg'ao xu dim kiam Juliom tshàu q'oo koe tcāàè, ncēe kò Kaesara ta ko mééès xg'aes di ba. ² Xae Aderamitime koe guua hãas skepe sa q'ábà, ncēe kò Asia di xu nqõó-coa xu tshàam qàe koe hàna xu koe qõò sa tééa máána hãa sa. Xae kò tshàan q'oo koe tcāà. Arisetarekom cgoa xae kò hàna, Maketonia dim nqõóm di ba, ncēe kò Tesalonika koe guua ba. ³ Q'uu dim cárn ka xae kò Sitone koe tcāà, me kò Julio ba Paulo ba qāèse qgóóa hãa khamam kò

kgoara me, tcàràse ga xu koem gha síí ka, xu síí ēem ko tc'ēe gúuan koe hùì me ka. ⁴ Eē koe guus ka xae kò Kuperò qàe koe síí nqáé, tc'āá sa kò q'óá-kg'am xaea khama. ⁵ Eē xae ko Kilikia hēé naka Pamfilia hēéthēé q'óá-kg'amam tshàa ba tchoaba, ka xae kò Mira koe síí, ncēe kò Likia koe hàna a. ⁶ Gaa koem kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba Alekesanteria dis skepes, Italea koe ko qõò sa hòò, a gaas koe nqàò xae e.

⁷ Kái cárn xae kò kgàesase qõò, a qóm cgoa qgóókua hãase Kenito koe síí tcāà. Tc'āá ba kò guu xae e naka xae còoka qõò tama, khama xae ko nxāaska *tshàam ka nxama-nxamaèam nqõó-coam* Kereta dim qàe koe síí nqáé, Salemone q'óá-kg'ama hãase. ⁸ Qóm ba qgóóa hãase xae kò qõò a c'ēm qgáim koe síí tcāà, 'Qāem qgáim skepe zi ko téé ba,' ta ko ma tciiè ba, ncēe Lasea dim x'áé-dxoom qàe koe hàna ba.

⁹ Kái x'aèa ne kò nqáéa, skepes cgoa tshàa ba tchoaba nea kò cg'oe-cg'oega a, tc'õoan carasean di x'aèan qāá q'oo o kò ii khama, me kò Paulo ba nxāaska q'āa-q'āa xu ¹⁰ a máá: "Khòe xaoè! Bòòr ko kam gha gaxae dim dàò ba cg'oe-cg'oega ii, skepes koe hēé naka gúú zi koe hēéthēé cúí tamase, igaba gaxae di kg'õèan koe ga hēéthēé e," témé. ¹¹ Igabam kò ncōo-kg'ao xu dim kaia ba, Paulo bam ga komsana kámá ka, chùì-kg'ao ba hēé naka skepes ka q'õòse ba hēéthēé tsara di biríku komsana. ¹² Skepean ko téés qgái sa ko sao di x'aè ka qāè tama, khama xu kò kái xu dtcòmku, kg'ama xu gha qõò sa, c'ēedaoka xu gha Fenekise koe síí dis nqòò sa úúa hãase, a sao di x'aè ka gaa koe hãa. Ncēe sa kò skepean ko téés qgái si i, Kereta di sa, dtcēèan xòè hēé naka tcg'aoan xòè hēéthēé dim xg'aekum koe.

Kiam tc'āá ba

¹³ Eēm ko dtcēè xòè dim tc'āám nqaea hãa ba tshoa-tshoa a ko tc'āá, ka xu ko tc'ēea máá, ncāa xu ncēeska tc'ēe xu ko sa nxāwa hòò, ta tc'ēea, a xu a nxāaska skepe sa ko qgóóa tòò gúuan tcg'òò, a xgoaba a Kereta qàe dim tshàam dxùukg'ai sèé a qõò. ¹⁴ Xòm x'aè qāá q'oo koem kò dxāwa tc'āám Erakilo ta ko ma tciiè ba Kereta koe guu, a kaisase tc'āá hàà. ¹⁵ Si kò skepe sa tc'āám ka qgóòe, a kò gāá ba ka tààè. Xae kò nxāaska guu me a *kg'ama q'ooa ba koe ntcóò, i kò tshàan gaan ko tc'ēe koe* xàbùu úú xae e. ¹⁶ Eē xae ko tshàam ka nxama-nxamaèa hãam nqõó-coam cg'árém Kauda ta ko ma tciièm qàe koe hàà nqáé, ka xae ko skepe-coas ncēe skepe-dxoos kháó koe hàna sa qóm cgoa qgóókua hãase kgoana a kòrè, táás gha kòbese ka. ¹⁷ Eē xu ko khòe xu tc'amaka ghùì a ko tcāà sia xg'ara ka xu ko skepes dòm q'oo koe dquian qáéa ntcòò, qgóó xu gha tòó si ka. Siretise di góm dtcòòan koe xu gha síí ncemea tcāàsean bèe ka xu ko skepe sa ko qgóóa tòò qanoan tshàam q'oo di qáú, a xu a skepe sa guu si tshàan ka ghànèa úúè. ¹⁸ Dxāwa tc'āá ba kò tshúú qgái koe tòó xaea, xu nxāakg'aiga q'uu dim cárn ka skepes q'oo koe xu nqàda hãa zi gúú zi xaoa tcg'òó. ¹⁹ Nqoana dim cárn ka xu kò skepes ko tséé cgoaè zi gúú zi tshàua xu tc'áró ka xaoa tcg'òó. ²⁰ Cárn sa hēé

naka tçonò zi hëéthëéa kò kái cáman hòose tama, i kò tc'áán qanega tc'áá, i hùian xae gha hòò di nqòò ga káà a.

²¹ Eë xu ko qáòm x'aè ba úú a tc'óò tama kam ko Paulo xg'ækua xu koe tée, a máá: "Khòe xaoè, kom-sana tea xao ga kò hãa, a ga kò táá Kereta koe guu a xgoaba hãa, ncéeska xao ga kò ncée cg'áèan koe hëé naka aaguse-cgaeSean koe hëéthëé tcg'óósea hãa. ²² Igabar ko ncéeska birí xao o a ko máá, tòón tcáo méé xao, témé! Cúia xao ga kg'òèa xao ka aaguse cgaeèa hãa tite ke. Igabas gha skepes cúí sa tshúu-tshuuè. ²³ Ncée ncãa nqáém ntcúúm kam ncãa, ncëer Gam di ii a ko gataga tsééa máám Nqarim dim moengele ba hàà qàea te koe tée, ²⁴ a ba a máá: 'Táá q'ád guu, Pauloè. *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram cookg'ai koe tsi gha tééa mááse. Bód, Nqari ba wèe xu èe tsi ko tshàa ba tchoaba cgoa xu, Gam di cgómkuan ka kg'òèa xu kgoara hãa, témé. ²⁵ Ke xao khòe xaoè, ghùì tcáo, Nqarim koer tcoman úúa hãa ke, èer ma biríèa khamaga i gha ii sa. ²⁶ Gatà i ii igaba méé xae tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqòò-coam c'èem koe xaoa tcààè," tam méé.

Skepes x'oo-q'oo

²⁷ 14 dim ntcúúm ka xae ko qanega Ateria dim tshàam q'oo koe ko ghànèa úúè. Xu skepes di xu nqàri-kg'ao xu nqòò ba xu sao-xg'aea sa ntcúú nqáè ka bóò q'áa. ²⁸ Xu kò qàm-q'ooan ko tc'áò-tc'áom gúú ba tshàan q'oo koe tcàà a bóò i 40 xu mitara xu di qàman úúa. Xòm x'aè qáá q'oo koe xu ko gaia tc'áò-tc'áò, i 30 xu mitara xu di qàm-q'ooan qgóó. ²⁹ Nxóá xàbian koe xae gha xg'árma ntcòosean bèe ka xu ko 4 qanoan skepe sa ko qgóóa tòò kháóa sa koe guu a xòò, a xu a q'uu i gha sa còrè. ³⁰ Skepes di xu nqàri-kg'ao xu kò skepes koe ts'ana tcg'oa kg'oana khama xu kò skepe-coa sa tshàan q'oo koe xòò, skepe sa ko qgóóa tòò qanoan xu kò síi skepe sa ko qòòkagus qanos koe guu a xòó témé a. ³¹ Nxáaskam kò Paulo ba ncòo-kg'ao xu dim kaia ba hëé naka ncòo-kg'ao xu hëéthëé birí a máá: "Khòe xu ncée xu kò skepes q'oo koe hãa tama ne xao cuiskaga kg'òèa hãa tite," témé. ³² Xu kò nxáaska ncòo-kg'ao xu skepe-coa sa qgóóa hãa dqùian q'áea qhòm, a guu sis cg'áéa tcàà.

³³ Eë i ko qhòase kam kò Paulo ba wèéa xu q'áa-q'áa, tc'óó méé xu sa, a máá: "Ncèea 14 dim cárm me e, xae ko kg'ama bóò mááse ba, a xàbàs cgoa hãa, a cúí gúú ga tc'óó ta ga hãa. ³⁴ Gaa domkar ko ncéeska dtcàrà xao o, tc'óó xao gha sa, kg'òèan di qaria ne i gha máà xao o, gaxao ka c'èem cúím ga ba gaam dim tcúú-c'òòm cúím kaga aaguse cgaeèa hãa tite khama," témé. ³⁵ Gatàm ko mééa xg'ara kam ko pérean sèé, a ba a wèé xu cookg'ai koe Nqari ba qãè-tcaoa máá, a khóá q'aa a, a ba a tshoa-tshoa a tc'óó. ³⁶ Xu kò wèéa xu ga ghùì-ghuin tcáoè, a xu a gaxu igaba tshoa-tshoa a tc'óoan tc'óó. ³⁷ Wèéa xae xg'ae-q'ooa kò 276 xae khòe xae e, èe kò skepes koe q'ábà hãa xae. ³⁸ Eë xu ko tc'óóa tc'áò ka xu kò skepe sa xu gha subu-subu ka maberean tshàam q'oo koe ncemea tcàà.

³⁹ Q'uu i ko ka xu ko nqòò ba táá bóò q'áa, igaba xu ko tshàam-kg'árma hòò góman úúa a, ncée qãèse xu kò ko bóò ne xu gha gaa koe skepe sa tòò ka. ⁴⁰ Khama xu kò skepe sa ko tshàan q'oo koe qgóóa tòò qanoan qgóóa ghùì, a xu a gaa x'aè kaga skepe sa ko qòòkagu xu hii xu koe qáèsea hãa xu dqùì xu kgoara, a nxáaska còoka hànam sari ba tc'áám úú-kg'aia xòè koe tchoanà a góman hàna qgàian koe síi. ⁴¹ Igabas kò skepe sa góm-dtcòòan koe xg'árma tcààse. I kò skepes di còo-kg'aian nqãè, a táá kqri, i kháóa sa tshàan di qhonèan ka xg'ármmè a khoana tòòm-tomse.

⁴² Xu kò ncòo-kg'ao xu èe qáèèa hãa xu khòe xu cg'òo kg'oana, tshàa ba xu gha bára a síi tcg'oa a ts'áà khama. ⁴³ Igabam kò ncòo-kg'ao xu dim kaia ba, ncée kò Paulo ba kg'òèkagu kg'oana hãa ba, gaxu ko tc'èes gúús koe cara xu. A ba a birí xu, èe bára q'ana xu méé xu kg'aika tshàan q'oo koe nxàia tcàà naka xu bára, na gómankq'ai koe síi sa. ⁴⁴ Naka xu èe qaua hãa xu wèé xu nqoan hëé naka skepes di qàmàn hëéthëé cgoa síi, témé. Xu kò gataga ma wèéa xu gómankq'ai koe bèea síi.

Paulo ba Maleta koe

28 Eë xae ko tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqòóm koe qãèse síi, ka xae ko Maleta me e sa kóm.

² Ne kò gaam nqòóm di ne qãèse qgóó xae e. Tuu i kò ko a gataga qgàisa a khama ne ko c'ee sa dxúúa máá xae e, a wèéa xae ga cg'áé xgàu. ³ Paulo ba kò c'ee-tcàruan sàa a c'eean koe tcàà, kas kò dcàù sa c'eean di kùruan ka tcg'òóè a sa a tshàua ba koe q'ámse. ⁴ Eë ne ko x'áè-kg'ao ne cg'ao sa bóò, si Paulom tshàu koe ntcãà-ntcãnasea tée ka ne ko biríku a máá: "Tseeguk-agam ncèem khòe ba khòe cg'òo-kg'ao me e, tshàam koem qãèse tcg'oara hãa, igaba i Xgàrakuan guu mem kg'òèa hãa tite," témé. ⁵ Igabam kò Paulo ba cg'ao sa c'eean q'oo koe xaoa tcàà, a ba a táá c'èe gúú ga tsàa. ⁶ Khòe ne kò tc'èea máá, gãem gha kanam gha qháèse ga cg'áé a x'óó, ta tc'èea. Igaba èe ne qáòm x'aè ba sèé a qãà mea, a ne a bóò i cúí gúú tshúú ga kúrúse cgae me tama ka ne kò tc'èea kabi a ne a máá, nqári me e, témé.

⁷ C'èem x'áé ba kò gaa koe cúuse hàna, Pubilio ta ko ma tcièm khòem di ba, gaam tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqòóm dim x'aiga ba. Ncèe kò x'áéa ba koe qãèse hàakagu xae e ba, a kò nqoana cáman qãèse qgóó xae e. ⁸ Pubiliom ka xòò ba kòò tsàa a kgàrom koe xòe. Cg'òà ba hëé naka c'áòan úúam q'oo ba hëéthëém kò ko tsàa. Me kò Paulo ba síi cgae me, a ba a còrè, a ba a gam koe tshàua ba tòò, a kúrú mem qãè. ⁹ Ncèe gúúan kúrúsea qãá q'oo koe ne kò èem nqòóm di ne khòe ne tciia kò hãa ne wèéa ne hàà, a ne a kò gataga thëé hàà kg'òèkaguè. ¹⁰ Kái zi aba zi ne kò máà xae e, a ne a kò èe xae ko xgoaba ka wèé gúúan èe ko qaase máà xae e.

Paulo ba ko Roma koe hàà

¹¹ Nqoana nxoean qǎá q'oo koe xae ko Alekesanteria dis skepes cgoa xgoaba, ncēe ko gaam nqǎóm koe saolan nqǎékagua hǎa sa, a ko tcúúá sa koe 'Hò-hore tsara nqǎri tsara' ta ma góásea sa. ¹² Sirakuse koe xae ko hàà tcǎà a xae a gaa koe nqoana cáman hǎa. ¹³ Gaa koe guus ka xae kò gaia xgoaba a xae a Regume koe síí tcǎà. Me kò q'uu dim cárm ka tc'ǎá ba tshoa-tshoa a dtcēè xòè koe guu a tc'ǎá. Xae kò cárm dim cárm ka Puteoli dim x'áé-dxoom koe hàà. ¹⁴ Gaa koe xae kò dtcòm-kg'ao xu c'ēe xu cgoa xg'ae, xu ko dtcàrà xae e, 7 cáman xae gha gaxu cgoa hēe sa. Xae kò nxǎaska Roma koe síí tcǎà. ¹⁵ Xu kò dtcòm-kg'ao xu ēe xu ko sixae ka kóm kaga hàà, c'ēe xua kò Apiom di x'amágu qgái hēe naka 'Nqoana nquuan cg'áèan di' ta ko ma tciìem qgái ba hēéthēe khama noose nqúu ka guu a hàà, xg'ae cgoa xae e xu gha ka. Paulom ko bóò xu kam kò Nqari ba qǎè-tcaoa máá, a ba a ghùì-ghui tcáòè.

Paulo ba ko Roma koe xгаа-xгаа

¹⁶ Eē xae ko Roma koe hàà kam ko Paulo ba cúisem gha hēe sa kgoara mááè, ncǎo-kg'aom q'ǎé me gham cgoa.

¹⁷ Paulo ba ko nqoana cáman qǎá q'oo koe Juta di xu tc'ǎà-cookg'ai xu x'áé-dxoom di xu xg'aes koe tciia óá, a ba a kò ēe xu hààra xg'aea ka bìrí xu a máá: "Tíí kíí ga xaoè, qanegar cúí gúú ga kúrú tama gaxae di ne khóè ne ka, gaxae ka tsgǎosea ne di kg'óòan igaba gar tsǎá hǎa tama, igabar kò Jerusalema koe guu a tcg'òòea, a kò Roma xu tshàu q'oo koe tcǎàè. ¹⁸ Tēè tea xu ko xg'ara ka xu ko *Roma xu* kgoara te kg'oana, cúí chibi gar kò úú tama x'oos di xgàrakuan kg'anoa a khama. ¹⁹ Eē xu ko Juta xu xguì kar kò Kaesaram koe tchǎà sa úúan ka cúí qaùà mááèa. Khóè ne tiri ner gha ma chibi-chibi sa ko kǎà si i igaba. ²⁰ Gaa gúùn domkagar kò dtcàrà máásea, bóò xao or gha sa, a ra a gataga chǎà cgoa xao o. Iseraele ta di nqòòan domkar táúan ncēe cgoa qǎèèa," tam méé.

²¹ Xu xǎa me a máá: "Tsǎá ka ko kg'ui tcgǎyan xae qane cgoa ga hòò tama Jutea koe guua a. Xu sixae ka

c'ēea xu, gaa koe ko guu a ncēe koe hàà xua tsǎá ka cg'ǎè gúú ga xàà tama, kana kg'ui ta ga hǎa. ²² Igaba xae ko tsǎá koe kóm sa tc'ēe, nta tsi ko tsǎá ma bóò sa, wèè qgái koe ne khóè ne ncēes xg'ae sa ma x'óèa sa xae q'ana khama," ta xu méé.

²³ Xu kò c'ēm cárm ba tòò Paulom cgoa xu gha xg'ae ba, ka xu ko kái a ēem ko Paulo hēe koe hàà. Me kò ntcúúkg'ai cgoa koe guu a kg'ui cgoa xu i síí dqòà. A ba a Nqarim di x'aian ka nxàea tseegukagu, a ko Jesom ka kg'uia tàà xu kg'oana, Moshem di x'áèan koe hēe, naka porofiti xu di Tcgǎyan koe hēéthēe guu a.

²⁴ Xu kò c'ēea xu kg'uia ba dtcòm, xu c'ēe xu táá dtcòm m. ²⁵ Xu ko ntcoeku cgoaku, a gataga qǎòà q'aa. Paulom ko ncēm kg'uim còò di ba kg'uia xg'ara, a ko máá: "Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gaxao ka tsgǎose ga xu koe tseeguan kg'uia, ēem kò ko porofitim Isaiam koe guu a ko kg'ui ka a ko máá:

²⁶ 'Khóè ne ncēe ne koe qǎò naka síí máá:

'Kóm tu gha igaba tu kóma q'ǎa tite,
a tu a gha bóò,

igaba tu cuiskaga bóòà q'ana hǎa tite.

²⁷ Ncēe ne khóè ne di tcáòà nea x'óòà khama, ne ko tshúù-xamse tceea ne cgoa kóm, a ne a tcgǎía ne tcēekg'ama, táá ne gha tcgǎía ne cgoa bóò ka, a gataga táá tceea ne cgoa kóm ka, a ne a gha táá tcáòà ne cgoa kóma q'ǎa ka, a ne a gha táá Tíí koe kǎbise ka, Ra gha táá qǎè-qǎe ne ka,' ta i ma góàèa.'

²⁸ "Khama ra ko tc'ēe, q'ǎa tu gha, Nqarim di kgoarakua nea tǎá zi qhàò zi di ne koe tsééa úúèa sa, ne gha komsana a," tam méé. ²⁹ [Ncēetam ko mééa xg'ara ka xu ko Juta xu xgoaba a qǎò, kái kg'uian úú cgoakuase xg'aekua xu koe.]

³⁰ Me kò Paulo ba cárm kurian x'ǎè, ēem kò cgóbèa hǎam nquum koe, a ba a gataga wèè ne ēe ko dàra me ne qǎèse hààkagu. ³¹ A ba a kò Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа, a ko X'aigam Jeso Krestem ka xгаа-xгаа, kaisase kgoarasease, i kò cúí khóè ga xgàè-kg'am me tama.

ROMA NE

Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncées tcgāya sa Roma di ne dtcòm-k'g'ao ne góá máá, Roma dis kereke sam kò dàra kg'oana khama. Gam dis tc'ée sa kò dtcòm-k'g'ao ne cgoa sí gaa koe cg'árése hãa, a nxāwa còoka qõò si i. Dtcòm-k'g'ao nem ko qãèse birí, dtcòm-k'g'ao ba ko dùús koe dtcòm sa, naka dtcòm̄s ko wèé cáman di kg'òèan koe dùú sa nxàe sa.

Paulo ba ko 1:17 koe góá, tcgāyas ko nxàe gúùn ka: Baebela sa ko nxàea tcg'òó, Nqari ba ko ntama ma khòè ne Gam ka tchànokagu sa: dtcòm̄s koe guu a, "gaas di tshoa-tshoasean koe guu a síí gaas di chòò-q'ooan koe tééan koe."

Me ko nxāaska Paulo ba 1-3 di xu tcee xu koe x'áí, wèé ne khòè ne (Juta ne hée naka tãá zi qhàò zi di ne héeéthééa) cg'ãèan di qarian dòm q'oo koe hãa, ke méé ne Nqarim cgoa xg'ae-xg'aese sa. Jeso Krestem koe dtcòm̄an koe cúí ne ko khòè ne guu a Nqarim koe tchànokaguè (3:22).

Dtcòm-k'g'ao ne ko Krestem koe guu a Nqarim koe tòókuan hòò (5:1), naka kãbas kg'òè sa héeéthéé e (6 dim tceem koe). Nqarim dim Tc'ée ba ko dtcòm-k'g'ao ba kgoara, x'áèan di qarian koe hée, cg'ãèan koe hée naka x'oos koe héeéthéé e (7-8 di tsara tcee tsara koe).

Me ko nxāaska Paulo góá, nta ne kò ma Juta ne hée naka qhàò zi di ne héeéthéé ma Nqarim ko ma nqóóm di ne khòè ne ma tc'èea máás koe ma tcãà sa (9-11).

Còò dis kam ko Paulo ba dtcòm-k'g'ao ne gha ma kg'òès ka góá, kái-k'g'aise c'èe ne khòè ne cgoa tsééa xg'aean ka (12-16 di xu tcee xu koe).

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- dtcòm sa
- tchànokagu
- q'anokagu
- cgàa ba - Tc'ée ba

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai sa hée naka tc'èe-k'g'ám zi héeéthéé e
- Kgoarasean koe ko qaase sa
- Nqarim dim dàòm kgoarasean di ba
- Kãbas kg'òè sa Krestem koe
- Nqarim dis tc'èe sa Iseraele koe hée naka qhàò zi di ne koe héeéthéé e
- Dtcòm-k'g'ao ne ko ma tséé sa
- Chòò-q'oo sa hée naka tsgámku zi héeéthéé e

Téé-cookg'ai sa (1:1-17)

Tsgámkaguku zi

1 Paulo ra a, Jeso Krestem dir qãà ra, ncée x'áè úú-k'g'ao † bar gha ii ka tcièa hãa ra, a ra a Nqarim di qãè tchòàn dise nxárá tcg'òó a cúía tòóèa. ² *Nqari ba* kò nxāakamaga Gam di xu porofiti xu koe guu a *ncée qãè tchòàn* nqòòkagu taà hãa, Tcom-tcomsa zi Tcgāya *zi Nqarim di zi* koe, ³ ncée ko Gam dim Cóám ka kg'ui i,

† x'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

ncée kò khòèan dis iis koe Dafitem ka tsgõose-coa ii ba, ⁴ a kò ãem kò x'ooan koe tée ka Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a qarian cgoa x'áíèa ba, Nqarim dim Cóám ii sa - gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba. ⁵ Ncée xae kò Gam koe guu a cgóm̄kuan hée naka x'áè úú-k'g'ao xae gha ii sa héeéthéé hòò ba, nxāasega xae gha wèé ne khòè ne qhàò zi di ne Gam di cg'òèan domka tciia óá, ne gha nxāasega dtcòm̄s koe guua komsanan úú ka. ⁶ Tu gatú thée gane ka c'èe tu u, Jeso Krestem di iise tcièa hãa tu.

⁷ Wèéa tu ãe Roma koe hàna tu ncëe Nqarim ka ncàmmeà hãa, a hàà tu gha tcom-tcomsa ii ka tciìa hãa tu kar ko máá:

Nqarim gatá ka Xòò ba hëe naka X'aigam Jeso Krete ba hëéthëe tsara koe guua hãa cgómkuan hëe naka tòókuan hëéthëe méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba Roma koe dàran xgónèa

⁸ Tc'ãà dis kar ko Jeso Kretem koe guu a gatu wèè tu domka tirim Nqari ba qãè-tcaoa máá, gatu dis dtcòm sa ko wèém nqòóm koe nxàè khama. ⁹ Nqarim, ncëer ko wèè tcáóa te cgoa Cóásem di qãè tchòàn xgaa-xgaan koe tsééa máá ba tirim tééa-máá-kg'ao Me e, xòm x'aèser ko tc'ëe-tc'ëese tu u di ba. ¹⁰ Tiri còrèan koer ko wèè x'aè ka dtcàrà, còò dis ka i gha, Nqarim kò ncàmà hãa ne, dàòan xgobekg'amsea máá te, ra síí cgae tu u sa. ¹¹ Bòòà tur xgónèa hãa khama, nxãasegar gha c'ëes máàkus Tcom-tcomsam Tc'ëem di sa máá tu u, tu gha qari-qariè ka. ¹² Méér ko saa, tíí hëe naka gatu hëéthëe ta ga korèku si i, ncëe ta gatá wèéa ta úúa hãa dtcòmàn cgoa, gatu hëe naka tíí ga ra hëéthëe e.

¹³ Tíí qõe ga tuè, q'ãa tu gha sar ko tc'ëe, kái q'oro ra ko hàà cgaea tu bìrìsea hãa, nxãasegar gha hàà gatu koe ga thëe tc'áróan kúrú ka, ncëer ma táá zi qhàò zi di ne c'ëe ne koe hëéa khamaga ma; igabagar ncëes noosega xgàèa tòòèa. ¹⁴ Kúrú méér gas tséés kaia sar úúa hãa, Gerika ne koe hëe naka Gerika tama ne koe ga hëéthëe e, ãe tc'ëega ne koe hëe naka ãe káà tc'ëe ne koe ga hëéthëe e. ¹⁵ Gaa domkar ko kaisase tc'ëe, gatu ãe Roma koe hàna tu koer gha gataga thëe qãè tchòàn xgaa-xgaa sa.

Qãè tchòàn di qaria ne

¹⁶ Qãè tchòàn domkar sau-cgaekaguè tama, Nqarim di qari i khama, ãe ko dtcòm wèém gha kgoarase di i, tc'ãà dis ka Juta ne koe, naka gataga Gerika ne koe hëéthëe e. ¹⁷ Nqarim di tchànoa ne ko dtcòm koe guu a qãè tchòàn koe x'áíè khama, gaas di tshoa-tshoasean koe guu a síí gaas di chòò-q'ooan koe tééan koe, ncëe i ma góásea a ko máá: "Eë tchàno ii ba gha dtcòm koe guu a kg'òè," témé khamaga ma.

Kgoarasean koe ko qaase sa (1:18–3:20)

Wèém khòè ba cg'uri-kg'ao me e

¹⁸ Nqarim di xgòà ne ko nqarikg'ai koe guu a wèés ãe Nqari-tcáó tama sa hëe naka khòèan di cg'ãè tcáóan koe hëéthëe x'áíè khama, ncëe ko gaan di cg'ãè cauan cgoa tseeguan náà ntcòò o. ¹⁹ Ncëe Nqarim ka ga q'ãaè sa ne x'áíèa hãa khama, Nqari ba x'ái ne sia hãa domka. ²⁰ Chòò tama qarian Nqarim di hëe naka Gam di ii-q'ooan hëéthëe ncëe hòòse tama, nea kò nqòóm tshoa-tshoase koe guu a ãem Nqari ba kúrú hãa gúuan koe ga bóòà q'ãase a ko x'áíse, nxãasega ne gha khòè ne táá máá, c'úúa ne kò hãa, témé ka. ²¹ Eëta

ne ma Nqari ba q'ana hãa igaba ne Nqarim iise dqòm Me tama, kana qãè-tcaoa máá Me tama khama, igaba i gane di tc'ëe-kg'árman káà hùis gúú sa kúrú, i gane di tcáóan ncëe káà tc'ëe e ntcúú-ntcuuèa hãa. ²² Eëta ne ko máá, tc'ëega ne e, témé, igaba ne kò kaàn tc'ëe, ²³ a ne a kò chòò tamam Nqari ba ne gha dqòm kámá ka, chòòko khòèan di zi sere-sere zi hëe, tsaràn di zi hëe, naka kg'oo-coan di zi hëe naka ncàà-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan di zi hëéthëe dqòm.

²⁴ Gaa domkam kò Nqari ba cg'ãè zi gúú zi tcáóa ne ko tc'ëe zi guua máá ne, ne kò cgáé-q'ooa ne koe sau-sauga zi gúú zi kúrú cgaeku. ²⁵ Nqarim di tseeguan ne kò tshúú-ntcòan kúrú, a ne a kò xommèa hãa zi gúú zi dqòm a tsééa máá zi, Kúrú-kg'ao ba ne gha dqòm khama ii x'aè ka - ncëe ko chòò tamase dqòmme ba! Amen.

²⁶ Ncëes gúús domkam kò Nqari ba tcáóa ne koe ne ko qaa zi gúú zi sau-sauga zi máà ne. Zi kò gane di zi khòè zi gazi khama ma dxàè zi khòè zi cgoa séèkuan kúrú. ²⁷ Gatá iim dàòm kaga xu kò khòè xu thëe khòè zi cgoa séèkuan kúrú guu, a xu a gaxu khama ma kg'áò-khoe xu cgoa séèku di tc'ëean ka tcãàè. A kò gaxu khama ma kg'áò-khoe xu cgoa sau-sauga tsééan kúrú, a kò gaxu di cg'ãè tsééan koe guu a xgàrasean óága cgaese.

²⁸ Ncëe ne khòè ne kò Nqarim q'ãa cgoa tchòà úú tama, khamam kò cg'ãè tc'ëean guua máá ne, ne kúrúè ta ga kò hãa zi gúú zi kúrú. ²⁹ Wèè zi cau zi cg'ãè zi ka ne kò cg'òè cgaeè, cg'ãèan hëe, cèèan hëe naka cg'ãè tc'ëean ka hëéthëe e. Wèés ncóó sa cg'òè cgae nea, naka cg'òò sa hëe, kómku tama sa hëe, kàaku sa hëe naka cg'ãè tcáó sa hëéthëe e. C'amku-kg'ao ne e, ³⁰ ncõiku-kg'aoan hëe, Nqarim di ne hòre-kg'ao ne hëe, dxàesere ne hëe, bóòseko ne hëe, dqòmseko ne hëe, cg'ãè zi gúú zi di ne kúrú-kg'ao ne hëe, gane di xòòan ntcoea hãa ne hëéthëe e. ³¹ Káà tc'ëe ne e, a tcom-tcomsa tama, a gane ka c'ëe ne ncàm tama, a ne a thòò-xama-máákuan úú tama. ³² Eëta ne ma tchàno x'áèan Nqarim di q'ana hãa, ãe zi gúú zi ko kúrú khòèa nea x'oos ka kg'anoèa di i, igaba ne ncëe zi gúú zi cúí zi kúrú tama, a ko gataga thëe ãe ko kúrú zi ne cgoa qãè-tcao.

Nqarim di xgàrakua nea tchàno o

2 Gaa domkaga tsi gha méé gúua káà a, tsáá ncëe c'ëe khòèan ko xgàra tsi, díí tsia ga igaba. Eë tsi ko ma c'ëe khòèan xgàra khamaga tsi ko ma xgàrase, tsáá ãe ko c'ëe khòèan xgàra tsia ko gaan ko hëe khamaga hëe khama. ² Ta q'ana hãa, Nqarim di xgàrakua ne ãe ko ncëe zi gúú zi kúrú ne koe tchàno o sa. ³ Khama tsáá, ncëe kg'ama khòè ii tsi, nxãa tsi kò ko ncëe zi gúú zi ko kúrú khòèan xgàra, a tsi a ko tsáá ga tsi thëe gataga kúrú zi, ne tsi gáé tc'ëea máá, Nqarim di xgàrakuan tsi gha nxànagu, ta tc'ëea? ⁴ Kana tsia ko Gam di qãèan hëe, naka Gam di qgóòsean hëe naka Gam di qáò tcáóan hëéthëe dis qguu sa tana? A c'úúa tsia Nqarim di qãèa ne ko chìbian koe tcóòsean koe úú tsi sa? ⁵ Igaba tsari qari

tcúuan hée naka tcóose tamas tcáós tsari sa héeéthée domka tsi ko Nqarim di xgóàn xg'ae-xg'ae cgaese, Nqarim di xgóàn dim cárn ka, ncée i gha Gam di xgàrakuan tchàno hàà x'áise ba. ⁶ *Nqari* ba gha wèém khóè ba ìem ma tsééa hãa khamaga ma kabia máá: ⁷ Gane ìe qãèan kúrú koe qàò tcáóa hãa ne, a ko gatà héean ka *Nqarim* koe dqòmkuian hée, naka tcomkuan hée, naka ìe kaà tama sa héeéthée qaa, nem gha Nqari ba chòò tamas kg'òè sa máá. ⁸ Igaba gane ìe ko xaù, a tseeguan xùri tama, igaba ko cg'ãèan xùri ne koe i gha *Nqarim* di xg'aian hée naka xgóàn héeéthée hãa. ⁹ Xgàrase sa hée naka qóm zi héeéthéea gha wèém khóèm ìe ko cg'ãèan kúrú koe hãa: kg'aika Juta ne koe, naka gataga qhàò zi di ne koe héeéthée e. ¹⁰ Igaba i gha dqòmkuian hée, naka tcomkuan hée, naka tòókuan héeéthée wèém khóèm ìe ko qãèan kúrú koe hãa: kg'aika Juta ne koe, naka gataga qhàò zi di ne koe héeéthée e. ¹¹ Nqari ba tãákase khóèan qgóó tama khama.

¹² *Qhàò zi di* nea x'áèan dòm q'oo koe hãa tama, a ne a gha chibian kúrú a x'áèan dòm q'oo koe hãa tamase ga kaàkaguè; ne *Juta* ne x'áèan dòm q'oo koe hãa, a ko chibian kúrú, a ne a gha x'áèan ka xgàràè. ¹³ Eè ko x'áèan kóm nea Nqarim cook'gai koe tchàno ne iise bóòè tama khama, igaba ìe ko x'áèan ko méé sa kúrú ne ko tchàno ne iise bóòè. ¹⁴ Tãá zi qhàò zi di nea *Moshem* di x'áèan úú tama, igaba ncèè ìe ne kòò tcáóa ne q'oo koe ne q'ana hãa sa kúrú nes nxãa sa *Moshem* di x'áèan koe ko qaases ga si i, a ne a gane ka x'áèan úú hãa, ìeta ne ma *Moshem* di x'áèan úú tama igabaga. ¹⁵ Gane di qgóóse-kg'áman koe i ko x'áise, ìe ko x'áèan koe qaase sa tcáóa ne q'oo koe góásea hãa sa. Gataga ne tc'èe-kg'áman úú hãa ncèe ko ìe qãè iis ka hée naka ìe qãè tamas ka héeéthée birí ne e. Si ko ncèe sa x'áèa nea tcáóa ne q'oo koe hàna sa nxàea tseegukagu. Gaa kaga i ko gane di tc'èean c'èe x'aè ka chibi-chibi ne, a c'èe x'aè ka kúrú ne ne kg'uia mááse. ¹⁶ *Ncèe xgàrakua ne gha hàà kúrúse*, Nqarim ko hàà khóèan di zi tséé zi chómsea zi Jeso Krestem koe guu a xgàram cárn ka, ìer ko ma qãè tchòàn koe ma xgaa-xgaa khamaga ma.

Juta ne hée naka Moshem di x'áèan héeéthée e

¹⁷ Igaba tsáá, ncèe Juta ka ko tciise tsi, a x'áèan koe dtcãàsea hãa tsi, a ko Nqarim cgoa dqòmse tsi, ¹⁸ tsáá ìem *Nqari* ba tc'èea hãa sa q'ana tsi, a ko ìe cgáé ii zi bóòà tcg'òó tsi, *Moshem* di x'áèan koe tsi xgaa-xgaase zia hãa khama, ¹⁹ tsáá ìe káà tcgáí ne khóè ne ko qgóó-hii tsi, naka ìe ntcúú q'oo koe hàna ne di tsi x'áà tsi di tcoman úú hãa tsi, ²⁰ tsáá ìe káà tc'èe ne di tsi tchàno-tchano-kg'ao tsi, naka ìe cg'aré ne di tsi xgaa-xgaa-kg'ao tsi, (q'ãan di tc'èean hée, naka tseeguan héeéthée tsi x'áèan koe úú hãa domka). ²¹ Kháé nxãas-ka tsáá ncèe c'èe ne ko xgaa-xgaa tsi, te tsi koáé tsáá xgaa-xgaase? Tsáá ìe ts'ãàn méé i guuès ka ko xgaa-xgaa tsi, nxãa tsia gáé ko ts'ãà? ²² Tsáá ìe ko máá, khóè ne méé ne táá cg'aràn kúrú témé tsi, nxãa tsia gáé ko cg'aràn kúrú? Tsáá ìe kúrú mááseèa hãa

nqárian ko xguì tsi, nxãa tsia gáé ko tempelean koe tcãà a ts'ãà? ²³ Tsáá ìe Nqarim di x'áèan tsi úú hãa sa ko dqòmse tsi, Nqari ba tsia ko sau-cgaekagu Gam di x'áèan ko méé sa kúrú taman ka? ²⁴ Ncèe i ma góásea hãa khama a ko máá: "Gatu domka i ko Nqarim di cg'òèan tãá zi qhàò zi di ne ka cg'uri-cg'uriè," témée khama.

²⁵ Ncèè x'áèan tsi kòò komsana nes tsaris q'ãe nqãa-qgai khòòè sa cgáé si i; igaba ncèè x'áèan tsi kòò tsãa nes nxãaska tsaris q'ãe nqãa-qgai khòòè sa gaas tama si i. ²⁶ Ncèè ìe q'ãe nqãa-qgai khòòè tama ne kòò ko x'áèan ko qaa sa qgóóa qari, ne ne gáé ìe q'ãe nqãa-qgai khòòèa ne khama ma bóòè tite? ²⁷ Tsáá ìe góá tòòèa x'áèan úú hãa a q'ãe nqãa-qgai khòòèa hãa tsi, igabaga ko x'áèan khóá tsia gha chibi-chibi a xgàràè, ìe tc'áróa ne koe q'ãe nqãa-qgai khòòè tama igaba ko x'áèan komsana ne ka. ²⁸ Khóè ba tc'áróa ba koem kòò q'ãe nqãa-qgai khòòèa hãa ne cúíga tseegu dim Jutam tama me e, si gataga tseegu dis q'ãe nqãa-qgai khòòè sa tchàa di kana tc'aróm koe ko kúrúes tama si i. ²⁹ Iga-ba tseegu dim Juta ba ìe q'oo za Juta ii me e, si q'ãe nqãa-qgai khòòè sa ko tcáós koe kúrúè, Tc'èem ka, góá tòòèa hãa x'áèan ka tamase. Eèta iim khóè ba khóèan kam gha dqòmme sa kg'ano tama, igabam Nqarim kam gha dqòmme sa kg'anoa.

3 Kháé nxãaska dùútsa cgáé sa hàna, Juta tsi kòò ii ne? Kana i ko q'ãe nqãa-qgai khòòèan dùú sa hui? ² Wèé zi xòè zi koe ga i kaisase cgáé e! Tc'ãà dis ka ne Juta ne Nqarim di kg'uiian máàèa hãa khama.

³ Igaba kháé, ncèè c'èe-kg'áia ne kòò xg'ao tcom-tcomsa tama ne i ga kòò nta ii? Gane dis tcom-tcomsa tama sa gha Nqarim dis tcom-tcomsa sa kaàkagu?

⁴ Nxãas tama si i! Ncèe sa méés q'ãase: Nqari ba méém tseegu ii, nakam wèém khóè ba tshúù-ntcõa-kg'ao ba ii. Ncèe i ma góáèa a ko máá:

"Nxãasega Tsi gha *Tsáá Nqari Tsi*

Tsari kg'uiian koe guu a tchàno Tsi iise bóòè ka,

a gha Tàà-kg'ao ba ii,

ìe Tsi kòò *qhàis* koe xgàra ne,"

témée khama.

⁵ Igaba ncèè gatá di tchàno taman kòò Nqarim di tchànoan x'ái, ne ta gha dùú sa méé? Méé ta gha a máá, Nqari ba qãèse hée tama, gatá koe xgóàn ka? témé. (Khóèan ga méé khamar ko méé.) ⁶ Nxãas tama si i! *Nqarim* kòò tchàno tama ne ba gha nta hées ka nqòó ba xgàra?

⁷ Igaba i ga c'èe khóèan máá: "Tiri tshúù-ntcõan kòò Nqarim di tseeguan càù a kaisa dqòmkuian máà Me ne, ra ko dùús domka qanega chibi-kg'aom khama ma bóòèa máá?" témé. ⁸ Kháé nxãaska ta ko dùús domka máá: "Hàà naka ta cg'ãè gúuan kúrú, naka i gha nxãasega qãè gúuan hàà," témé tama? C'èe ne ncèe ko chibi-chibi ta a, a ko máá, ta ko méé ga a témé ne khama. Eè ne ii khamaga ne gha ma xgàràè, si gha ìe sa tchàno si i.

Cúí khòè ga tchàno tama

⁹ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàe? *Sita Juta ta* gáé cgáé taà? Cg'árés kaga i gatà ii tama! Nciísegar x'áia hãa, Juta ne hëé naka qhàò zi di ne hëéthëéa cúíta ga ma chibian dóm q'oo koe hãa sa. ¹⁰ Ncëe i ma góàèa khama a ko máá:

“Cúí khòè ga káà a, tchàno o.

¹¹ Cúí khòè ga káà a, kóma ko q'ãa a, i cúí khòè ga káà a, Nqari ba ko qaa a.

¹² Wèéa ne ga *Nqari ba* q'aumana hãa, a ne a wèéa ne ga káà hùi ne e, wèéa ne ga.

Cúím qãè tsééan ko kúrúm ga ba káà me e.”

¹³ “Gane di dómà nea

xgobekg'amsea zi tc'ám zi khama ii,

i ko gane di tãman qàe-qaeku sa kúrú.”

“I cg'aoan di dqàèan kg'ámá ne koe hãa.”

¹⁴ “Gane di kg'ámá nea cgúíkuan hëé naka xgòan hëéthëé ka cg'oèa hãa.”

¹⁵ “Gane di nqàrèa ne c'áòan ntcãagu ka qháé e.

¹⁶ Eë ne nqáéa hãam dàòm koes kòbe sa hëé nakas cg'ãa-cg'anakagu sa hëéthëé hàna,

¹⁷ ne tòókuan dim dàò ba c'úùa.”

¹⁸ “Tcg'ái q'ooa ne koe i Nqarim q'áò ga káà a.”

¹⁹ Ta q'ana hãa, wèés gúús ãe i ko x'áèan nxàe sa, i ko ãe x'áèan dóm q'oo koe hàna ne cgoa nxàe sa, nxãasegas gha wèés kg'ám sa nqookaguè, me gha wèém nqóò ba Nqarim koe xõara mááse ka. ²⁰ Gaa domkam *Nqarim* cookg'ai koe cúím khòèm ga ba x'áèan komsanan ka, tchànom iise bóòèa hãa tite; x'áèan koe ta ko guu a chibian ka q'ãa khama.

Nqarim dim dàòm kgoarasean di ba (3:21–4:25)

Dtcòmman koe guua hãa tchànoa ne

²¹ Igaba i ncëeska x'áèan koe guu tama, a Nqarim koe guua tchànoan x'áisea hãa, gatà i ko ma x'áèan hëé naka porofiti xu hëéthëé ma gaan ka nxàea tseegukagu igaba. ²² Ncëe tchànoa ne Nqarim koe guua, Jeso Krestem koe dtcòmman ka, wèé ne ãe ko dtcòm ne di iise. Cúí q'aa-q'oo ga káà a khama, ²³ wèéa ne ga chibian kúrúa hãa, a Nqarim di x'áàn tcàoa hãa domka, ²⁴ a ne a ko Gam di cgómkuan domka tchàno ne iise bóòè, Jeso Krestem koe hàna kgoarakuan koe guu a, si ncëe sa kg'amaga dis máàku sí i. ²⁵ Ncëem kò Nqari ba qhàea-máákus iise tcg'ódò ba, nxãasega ta gha Gam koe dtcòmman ka, Gam di c'áòan koe guu a gatà di chibian qgóóa mááè ka. Ncëe sa kò Nqarim di tchànoan x'ái, kg'aia kò kúrúsea hãa chibian nem kò kg'ama bóòèa guu di i. ²⁶ Ncëe sam kò Gam di qáò tcáòan koe guu a kúrú, Gam di tchànoa nem gha nxãasega ncëem x'aèm koe x'ái ka. Gataga i ko thëé x'ái, Gabá tchàno Me e sa, ãe ko Jesom koe dtcòm ba tchànom iise bóòan ka.

²⁷ Kháé ta gha nxãaska dùús cgoa dqòmse? Gúú cgoa tama a! Dùús domka? X'áèan ko méé sa kúrú domkaà? Nxãan tama a, igaba dtcòmman domka a. ²⁸ Khòè ba ko dtcòmms koe guu a tchànom iise bóòè sa ta q'ana hãa khama, x'áèan ko méé sa kúrús ka tamase. ²⁹ Ka ba gáé Nqari ba Juta ne cúí ne di baa, a tãá zi qhàò zi dim tama baa thëé? Tãá zi qhàò zi di Me e gataga thëé, ³⁰ Nqari ba cúí Me e khama, a gha ãe q'ãe nqãa-qgai khòèa hãa ne gane di dtcòmman koe guu a tchàno ne iise bóò, a gha gataga thëé ãe q'ãe nqãa-qgai khòèèa hãa ne gane di dtcòmman koe guu a tchàno ne iise bóò. ³¹ Ka sa ko nxãa sa nxãaska máá, dtcòmman domka ta ko x'áèan aagu, témé? Nxãas tama si i! Igaba ta ko x'áèan qgóóa qari.

Abrahamam dis x'ái sa

4 Dùú sa ta gha kháé nxãaska Abrahamam ka nxàe, khòèan dis iis koe kg'aika dim xõòm gatà di ba. Dùú sa kò kúrúse cgae me? ² Ncëe Abrahamam kò ãem kúrúa hãa zi tséé zi domka tchànom iise bóòèa hãa, nem ga kò dqòmse cgoam ko sa úúa hãa, igaba Nqarim cookg'ai koe tamase. ³ *Nqarim dis* Tcgãya sa ko máá: “Abrahama ba kò Nqarim koe dtcòm, a ba a kò gam dis dtcòmms koe guu a tchànom iise bóòè,” témé khama. ⁴ Tséé-kg'aom kò tsééa hãa nem gam di surutan máàkus iise máàè tama, igabam ko ãem tséé-kg'am hãa sa suruta-kg'ammè. ⁵ Igaba ãe tséé tama, a Nqarim koe tcoman úúa hãa ba, Nqarim ncëe ãe Nqari-tcáó tama ba ko tchàno iise bóò ba, nxãam di dtcòmna nea ko Nqarim ka tchàno iise bóòè. ⁶ Ncëem kò gataga Dafite ma khòèm di ts'eekg'aian ma nxàe khamaga ma; khòèm ncëe kò Nqarim ka tchànom iise bóòè ba, gam di zi tséé zi bóò ka oose, a ko máá:

⁷ “Ts'ee-ts'eekg'aièa nea

gane ãe gane di tsééan cg'ãè ko qgóóa máàè ne, ncëe gane di chibian ko qàbi-kg'aièe ne!

⁸ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa

khòèm ãe gam di chibia nem Nqari ba tcee cgae me tite ba,”

tam méé.

⁹ Ncëes ts'ee-ts'eekg'aiku sa gáé q'ãe nqãa-qgai khòèa ne dis cúí saà, kana saa thëé q'ãe nqãa-qgai khòèèa tama ne di saa? Ncëeta ta ko méé a ko máá: “Abrahama ba kò gam dis dtcòmms domka tchànom iise bóòè,” témé ka. ¹⁰ Nta iis téé-q'oos koe ba kò tchànom iise bóòè? Eëm kò q'ãe nqãa-qgai khòèèa qãá q'oo koea kò ii, kana ãem ko q'ãe nqãa-qgai khòèèa cookg'ai koea kò ii? Eëm kò q'ãe nqãa-qgai khòèèa qãá q'oo koe tama a kò ii, igaba ãem kò q'ãe nqãa-qgai khòèèa cookg'ai koe e. ¹¹ A ba a kò q'ãe nqãa-qgai khòèèam hãa dis x'áis dtcòmman koe guua hãa tchànoan ka ko nxàea tseegukagu sa hòò, dtcòmman ãem kò qanega q'ãe nqãa-qgai khòèèa tama kam kò úúa hãa a. Nxãasegam gha wèé ne ãe ko dtcòm, igaba qanega q'ãe nqãa-qgai khòèèa tama ne dim xõò ba ii, ne nxãasega tchàno ne iise bóòè ka. ¹² A ba a gataga gane ãe q'ãe nqãa-qgai khòèèa ne dim xõò me e (ãe q'ãe nqãa-qgai khòèèa ne cúí ne ka tamase, igaba thëé ãe dtcòmms dim dàòm koe

ko qđò ne, ncēm ko gatá ka xđòm Abrahamama ba úúa hãa sa, ěem kò qanega q'ãe nqãa-qgai khòe tama ka.)

Nqarim dis nqòðkaguku sa ko ěe dtcòmã hãa ne ka hòdè

¹³ Abrahamama ba hěe naka gam dis qhàò sa hěéthěea kò nqđóm di ne q'đò-kq'ao ne ne gha ii dis nqòðk-aguku sa x'áèan domka hòdè tama khama, igaba dtcòm̃s koe guua tchànoan domka a. ¹⁴ Ncèè *Nqarim* kò ěem ko nqòðkaguas gúú sa ěe ko x'áèan *komsana* ne máà, nes nxãaska dtcòm̃ sa kàà tsée si i khama, si nqòðkaguku sa thěe kàà hùì si i. ¹⁵ X'áèa ne ko *Nqarim* di xgòan óa khama. Igaba ěe x'áèan kàà a koe, i x'áèan tsãa kàà a.

¹⁶ Gaa domkagas nqòðkaguku sa dtcòm̃an koe guua, nxãasegas gha cgóm̃ku dis gúú sa ii ka, a sa a gha wěes qhàòs *Abrahamam* dis koe qarika téé - x'áèan di ne cúí ne ka tamase, igabaga gane ěe Abrahamam dis dtcòm̃s koe hàna ne koe hěéthěe e, gatá wěea ta dim xđò ba. ¹⁷ Ncèe i ma góásea a ko máá: "Kái zi qhàò zi dim xđò bar kúru tsia hãa," témée khama. Nqarim ncēm kò Gam koe dtcòm̃, Nxãam cookg'ai koem *gatá dim xđò me e*, - Nqarim ncèe ěe x'óóa hãa ne ko kg'đèkagu, a kò ěe kg'aiga kàà ii zi gúú zi kúru zi hãa ba. ¹⁸ Nqòda ne kò kàà a, igabam kò Abrahamama nqòðan úúa hãa, a dtcòm̃, a hàà kái zi qhàò zi dim xđò ba kúru, ěem kò ma biríe a máá: "Tsarís qhàò sa gha gatá ii," téméea khamaga ma. ¹⁹ Eẽtam kò ma gam dim tc'áró ba cg'ãa-cg'anasea hãa sam kò bóò, i kuria ba 100 qàe koe hãa, si Sarah sa gataga thěe cóan ábà tite, tchòoa sa ko x'óóa hãa khama, igabam kò gam dis dtcòm̃s koe táá xhōen-tcáo. ²⁰ A ba a kò gam dis dtcòm̃ úú tamasa ka Nqarim dis nqòðkagukus ka táá káiase tēese, a táá gam di dtcòm̃an cgoa ntcoeku, igabam kò dtcòm̃an koe qari-qariè, a kò Nqari ba dqom̃. ²¹ A kò kaisa tcoman úúa hãa, Nqari ba qarian úúa, ěem nqòðkagu mea hãa sam gha kúru di i. ²² Ncēs gúús domkagam kò "dtcòm̃an koe guu a *Nqarim* ka tchànòom iise bóòea hãa." ²³ Me ncēm kg'uim "tchànòom iisem bóòea hãa" di ba gaam cúí ba góá tòóa mááe tama, ²⁴ igabam gatá di me e thěe, gatá ncèe gha Nqarim ka tchànò ta iise bóòe ta, ncèe ko Gam koe dtcòm̃ ta, Gaam ncèe Jesom gatá dim X'aiga ba x'ooan koe ghùia hãa ba. ²⁵ Ncèe kò gatá di chibian domka x'ooan koe tcãàe ba, a kò x'ooan koe ghùie ba, tchànò iise ta gha bóòe ka.

Kabas kg'đè sa Krestem koe (5:1–8:39)

Tòoku sa hěe naka qãe-tcao sa hěéthěe e

5 Gaas gúús domkaga a, ncèe ta dtcòm̃an koe guu a tchànò ta iise bóòea hãa a, domka ta Nqarim cgoa tòókuan úúa, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a, ² Gam koe ta ko guu a dtcòm̃an koe kgoarasea hãase Gam di cgóm̃kuan ncèe koe tcãà, ncèe ta gaan tc'amkg'ai koe téé-těe e, a ko Nqarim dim x'áam dis

nqòðkagukus koe qãe-tcao o. ³ Gaan ka cúí tamase, igaba ta ko gataga thěe xgàrasean ka qãe-tcao, q'ana ta hãa i ko xgàrasean qarika téékagu ta a khama; ⁴ Me gha *Nqari* ba, qarika ta kò téé ne cgáe ta iise bóò ta a; ta gha Nqarim kò cgáe ta iise bóò ta a ne, nqòð sa úúa hãa. ⁵ Si nqòð sa sau-cgaekagu ta a tama, Gam di ncàm̃kuan cgoam Nqari ba tcáoã ta cg'oè-cg'oea hãa khama, ncēm máà ta a hãam Tcom-tcomsam Tc'ēm ka.

⁶ Eẽ ta ko qanega kg'amka ii kam kò Krestem ba qãem x'aem ka Nqari-tcáo tama ne domka x'óó khama. ⁷ Kái-kg'aise i thamka tama, khòem ga tcg'òose a ěe tchànò iim khòem domka x'óó sa, khòem ěe *kaisase* qãem ka i ga kúru, c'ēm khòem ga tcg'òose a gaam domka x'óó sa. ⁸ Igabagam Nqari ba gatá koem úúa ncàm̃kuan x'áia hãa, qanega ta kò chibi-kg'ao ta ii kam Krestem ba x'óóa máá ta a hãa di i.

⁹ Khama nxãaska, ncèe ta ncēeska Gam di c'áðan ka tchànò ta iise bóòea, ka ta gha nta noose Gam koe guu a *Nqarim* di xgòan koe kgoaraè? ¹⁰ Nqarim di ta cg'đò-kg'ao ta a kò ii, igaba ta kò Gam dim Cóám dis x'oos koe guu a Gam cgoa tòóku. Ncèe ta Gam cgoa tòókua hãa ka ta gha nta noose kgoaraè, *Krestem* dis kg'đès ka? ¹¹ Ncēs gúús ka cúí tama a, igaba ta ko thěe Nqarim koe qãe-tcao gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a, ncèe ta Gam koe guu a *Nqarim* cgoa tòókuan hòda ba.

X'oo sa cúím khòem (Adam) koe guua, si kg'đè sa cúím Khòem (Krestem) koe guua

¹² Gaa domka i chibian cúím khòem *Adam* koe guu a nqđóm koe tcana, a i a x'oo sa ógara hãa, si x'oo sa ncēm dàòm ka wèe khòean koe hààraa, wèe khòea nea chibian kúrua hãa domka. ¹³ X'áèan kò tcg'òòes cookg'ai koe, i kò nqđómkg'ai koe kg'aiga chibian hàna khama, igaba ěe i x'áèan kàà a koe i chibian x'áise tama. ¹⁴ Igabas kò Adam di x'áèan koe guu a síí Moshem di x'áèan koe chđò koe x'oo sa tc'ãa-cookg'ia hãa, gane ěe chibian gane di kò Adam di zi tsée zi cg'ãe zi khama ii tama ne koe ga igaba, Adam ncèe kò *Krestem* ěe gha hàam dis sere-seres khama ii ba.

¹⁵ Igabas *Nqarim* dis aba sa *Adam* ka kúruèa cg'ãèan khama ii tama.

Eẽm khòem cúím di cg'ãe tséean domka ne kò kái ne khòe ne x'óó,

igabas Nqarim dis cgóm̃ku sa hěe naka Gam dis abas *ncēm kò cúím Khòem Jeso Krestem* di cgóm̃kuan koe guu a máà ta a sa hěéthěe

kái ne khòe ne koe kaisase càusea.

¹⁶ Nqarim dis aba sa hěe naka cúím khòem dis chibi sa hěéthěe sara xg'aeku koe i gataga q'aa-q'ooan hàna hãa:

Cúís tsées cg'ãès qãá q'oo koe i bóda tcg'òòea hãa,

khòe ba méem xgàraè sa,

igaba ne gha khòe ne kái zi tsée zi cg'ãe zi qãá q'oo

koe *Nqarim* dis máakus domka

tchànò ne iise bóòe.

¹⁷ Eẽm khòem cúím *Adam* dis tsées cg'ãès domkas kò

x'oo sa gaam khòem cúim koe guu a tc'ää-cookg'aia hãa.

Igaba ncëem Khòem cúim Jeso Kreste ba ncëes gúu sa nqáa hãase kúrú hãa: ãe ko kaisa cgómkuan hëe naka abas tchànoan di sa hëéthëe hòe ne gha Gam koe guu a kg'òèan koe tc'ää-cookg'ai ka. ¹⁸ Gaa domka, ncëe ne kò ma wèe ne khòe ne cúim khòem dis tsées cg'ães koe guu a chibiga ne iise bóde, khamaga ne kò wèe ne khòe ne cúim Khòem di tséean tchànoan di koe guu a tchàno ne iise bóde, a gha kg'òèan úúa hãa. ¹⁹ Ncëe ne kò ma kái ne cúim khòem di komsana taman domka chibi-kg'ao ne kúrúe, khamaga ne gha ma kái ne cúim Khòem di komsanan domka tchàno ne iise bóde khama.

²⁰ I kò x'àèan ga thëe hàà, nxãasega i gha chibian càu ka. Igaba ãe i kò chibian càuse, koe i kò cgómkuan kaisase càuse. ²¹ Nxãasegas gha, ães ma x'oo sa chibian ma tc'ää-cookg'aia hãa khamaga ma gataga cgómku sa thëe tchànoan koe guu a tc'ää-cookg'ai, a gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a chòò tamas kg'òè sa óá ka.

Chibian koe ta guu a x'óóa hãa, igaba ta Krestem koe kg'òèa hãa

6 Kháe ta gha nxãaska dùú sa nxàe? Chibian méé ta x'àèa máá na kúrú saa, naka i gha nxãasega cgómkuan càuse? ² Nxãas tama si i! Chibian x'óóa guua hãa ta khòe ta a, ka ta gha ntama ma gaan koe qanega kg'òè? ³ Kana tua c'úúa hãa, wéa ta ãe Jeso Krestem koe tcguù-tcguuèa hãa ta Gam di x'ooan koe tcguù-tcguuèa sa? ⁴ Gam dis x'oos koe tcguù-tcguuèan ka ta Gam cgoa kãèèa hãa. Igabagam kò Kreste ba Xòòm di x'àan ka gataga thëe x'ooan koe ghùie, nxãasega ta gha gatá igaba thëe kabas kg'òè sa kg'òè ka.

⁵ X'oos koe ta Gam cgoa cúí ta a, khama ta gha gata-ga thëe x'ooan koe ghùikus koe Gam cgoa cúí ii.

⁶ Q'ana ta hãa, si gatá dis nciís ii-q'oos khòèan di sa Gam cgoa xgàuèa hãa, nxãasega i gha gatá di tc'áróan ncëe chibian di kaákaguè, ta gha táá gaicara chibian di ta qãa ta ii ka, ⁷ diim wèem ãe x'óóa hãa ba chibian dòm q'oo koe hãa tama khama.

⁸ Ncëe Krestem cgoa ta kò x'óóa hãa, ne ta ko dtcòm, gataga ta gha thëe Gam cgoa kg'òè sa. ⁹ Kreste ba x'ooan koe ghùiea hãa sa ta q'ana hãa khama, a cuiskaga gaicara x'óóa hãa tite, si x'oo sa gaia Gam koe qari úú tama. ¹⁰ X'oos ãem kò x'óós koem kò chibian koe cúí q'oro x'óó, igaba kg'òès ãem kò kg'òè sam kò Nqari ba kg'òèa máá khama. ¹¹ Gaam dàòm cúim kaga méé tu Jeso Krestem koe: chibian x'óóa guua hãa, igaba ko Nqari ba kg'òèa máá tu khòe tu khama ma qgóóse.

¹² Gaa domka méé tu táá chibian hëe naka i gatu di tc'áróan ncëe kaàko koe x'aiga ii guu, naka tu cg'ãe zi tc'ëe zi gaan di zi komsana guu. ¹³ Táá méé tu gatu di tc'áróan di xòèan chibian tcg'òóa máá guu, cg'ãe zi tséé zi koe gha tséékaguè gúuan iise. Igaba méé tu Nqari ba máase, khòe ne ncëe x'ooan koe tcg'òèa a kg'òèan koe tcãèa hãa ne khama ma, naka tua gatu

di xòèan tchàno zi gúu zi koe gha tséékaguè di iise máa Me. ¹⁴ X'àèan dòm q'oo koe tu hãa tama, igaba tu cgómkuan dòm q'oo koe hãa, ke méé i chibian gatu koe táá qarian úú guu.

Tchànoan di ne qãa ne

¹⁵ Kháe méé ta nxãaska nta hëe? Chibian méé ta kúrú saa, x'àèan dòm qòò koe ta hãa tama, a cgómkuan dòm q'oo koe hãa domka? Nxãas tama a si i! ¹⁶ C'úúa tu gáé hãa, c'ëem khòem komsana koe tsi kò máasea hãa ne tsi gaam khòem di tsi qãa tsi i sa? Chibian ncëe ko x'oo sa óága di tsi qãa tsi ga ii, kana tsi ga komsanan, ncëe ko tchànoan óága di tsi qãa tsi ii igaba. ¹⁷ Nqari ba méém qãe-tcaoa máàe, chibian di tu qãa tu u kò ii, igaba tu kò ãe tu kò máàe xгаа-xgaan wèe tcáóa tu cgoa komsana domka. ¹⁸ Chibian koe tu kgoaraèa hãa, a tu a ncëeska tchànoan di tu qãa tu u.

¹⁹ Khòèan ga ko méé khamar ko méé, gatu di ii-q'ooan koe tu kg'amka tu u khama, a ra a ko máá: ãe tu kò ma gatu di tc'áróan di xòèan ma kúrú hãa, i cg'urian hëe naka chòò tama zi tséé zi cg'ãe zi hëéthëe di qãa ii, khamaga méé tu ma ncëeska kúrú u naka i tchànoan di qãa, naka tu gha nxãasega q'ano-tcáo ii.

²⁰ Qanega tu kò chibian di tu qãa tu ii, ka tu kò tc'ëea máá, kgoarasea tu hãa a ãe tchàno ii sa kúrú tite, ta tc'ëea hãa khama. ²¹ Dùú sa kò ãem x'aèm ka kabisea máá tu u? Ncëeska zi ko gaa zi gúu zi sau-cgaekagu tu u ka. Si gaa zi gúu zi dis chòò-q'oo sa x'oo si i! ²² Igaba tu ncëeska chibian koe kgoaraèa, a tu a Nqarim di tu qãa tu u, a gatu dis kabisea mááku sa hòda, si gha q'ano-tcáókagu tu u, i gha chòò-q'ooa sa chòò tamas kg'òè sa ii. ²³ Chibian di suruta nea x'oo si i, igabas Nqarim dis aba sa chòò tamas kg'òè si i khama, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe.

Séèkuan dis x'ái sa

7 Tíí qõe ga tuè, gatu ncëe x'àèan q'ana hãa, tu gáé c'úúa hãa, x'àèa nea khòem koe qarian úúa hãa sa, kg'òèam hãas noose? ² Gaa domkas séèa hãas khòe sa x'àèan koe guu a gas dim khòem koe qáèsea hãa, ãem kg'òèa hãas noose; igaba gas dim khòem kòo x'óó nes séèkuan di x'àèan koe kgoarasea. ³ A ncëe gas dim khòem qanega kg'òèa hãa koes kòo c'ëem khòe ba séè, nes ko cg'ára-kg'ao sa ta ma tciiè; igaba ncëe gas dim khòem kòo x'óó nes gha ãe x'àèan koe kgoarasea hãa, a c'ëem khòe bas kòo séè ne cg'ára-kg'ao tama.

⁴ Tíí qõe ga tuè, gatu ka igabaga i gatá ii, gatu igaba tu kò Krestem dim tc'áróm koe guu a x'àèan koe x'óó, nxãasega tu gha C'ëem ãe x'ooan koe ghùiea hãam di ii ka, ta gha nxãasega Nqari ba tc'áróan kúrú máá ka. ⁵ Èe ta kò qanega nqòóm di ta ii, ka zi kò gúu zi ãe chibian ka ncàmmèa hãa zi, x'àèan ka kúrúe a cgáe-q'ooa ta koe tséé, nxãasega ta gha x'oo sa tc'áróan kúrú máá ka. ⁶ Igaba ta ncëeska x'àèan koe kgoarasea hãa, a ãe kò qáé taa hãa sa x'óóa guua, nxãasega ta gha táá nciís kg'òès góá tòòèa hãa zi gúu

zi dis koe tséé, igaba ta gha k̄aba kg'òèan Tc'ëem di koe tséé ka.

Chìbian cgoa x'ääku sa

⁷ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàè? X'áèa nea chibi-gaa? Nxãas tama si i! X'áèan tama kò ii ner ga kò chibian c'úùà hãa. X'áèan kò méé naka máá, "Táá ncóó guu," témé tama ner ga kò ncóós dùú sa ii sa c'úùà hãa khama. ⁸ Igaba i chibian *ncëem* x'áè-k̄g'ám koe guu a kòm ba hòða, a wèé zi ncóó-k̄g'ám zi tíí koe óá-gara hãa; x'áèan káà a koe i chibian x'óóa hãa khama. ⁹ Tíí igabar kò c'ëe x'áè ka x'áèan káà a koe kg'òèa, igaba ãem ko *ncëem* x'áè-k̄g'ám ba hàà ka i kò chibian tshoa-tshoa a kg'òè, ¹⁰ ra tíí x'óó. Ra kò bóða q'ãa, gaam x'áè-k̄g'ám ãe kò ko kg'òè sa óága ba, tíí koe x'oo sa óágara hãa sa. ¹¹ Chìbia ne kò *ncëem* x'áè-k̄g'ám koe kòm ba hòð a qàe-qae te, a gaam koe guu a cg'òo te khama.

¹² Khama ra ga nxãaska máá, x'áèa ne tcom-tcomsa a, me x'áè-k̄g'ám ba gataga tcom-tcomsa, a tchàno, a qãè me e, témé. ¹³ Ka sa kò kháé nxãaska gaas gúús ãe qãè sa k̄abise a tíí koe x'oo sa kúrú? Nxãas tama si i! Igaba chibi si i kò ii *ncëe kò tíí koe x'oo sa kúrú sa*, nxãasegas gha chibi sa x'áise chibi si i sa ka, ncëe kò qãès gúús koe guu a tíí koe x'oo sa óágara hãa sa. Ncëem dàòm kas kò kaisase x'áise, kaias chibi si i sa, ncëem x'áè-k̄g'ám koe guu a.

¹⁴ X'áèa nea tc'ëem di i sa ta q'ana hãa, igaba ra tíí cgàam cgoa kúrúèa, a chibian koe qãà iise x'ámáguèa, ¹⁵ a ãer ko kúrú sa bóða q'ãa tama. Eãr kúrú kg'oana hãa sar kúrú tama khama, igaba ãer kúrú sa tc'ëe tama sa, gaas kúrú ra kos ga si i. ¹⁶ Igaba ncëè ãer kúrú sa tc'ëe tama sar kò kúrú, ner ko dtcòm, x'áèa ne qãè e sa. ¹⁷ Ncëe i ii khama ra tíí tama ra a ncëe ko kúrú u ra, igaba tíí koe x'áèa hãas chibi si i. ¹⁸ Q'ana ra hãa, si cúís gúús qãès ga sa tíí koe x'áèa hãa tama khama, nxãa tar ko méé ner ko máá, tirim cgàam koe témé. Ncàma ner úúa hãa, qãèa ner ga kúrú di i, igabar ko gaan kúrú ka tààè khama. ¹⁹ Eãr kúrú kg'oana hãas gúús qãè sar kúrú tama, igaba ãer kúrú sa tc'ëe tamas cg'ãè saa, gaas kúrú kos ga si i khama.

²⁰ Nxãaska, ncëè ãer kúrú sa tc'ëe tama sar kò kúrú ner tíí tama ra a ãe ko kúrú si ra, igaba tíí koe x'áèa hãa chibi ii *ãe ko kúrú si i*.

²¹ Ra ko bóð, i ko ncëe qarian tíí koe tséé: qãèa ner kúrú kg'oana, igaba i cg'ãèan gaa koe ga tíí cgoa hàna. ²² Tcáóa te q'oo koe ra ko Nqarim di x'áèan koe qãè-tcao khama; ²³ igabar ko c'ëe qarian bóð, i ko cgáé-q'ooa te di zi xòè zi koe tséé, a ko tc'ëea te di qarian cgoa x'ääku, a ko chibian di qarian dim qãà ba kúrú te, ncëe cgáé-q'ooa te di zi xòè zi koe hàna a. ²⁴ Tsóágase cgómgar khòè ra gáé! Díí na gha ncëem tc'áróm x'ooan dim koe kgoara te? ²⁵ Igaba méém Nqarim ncëe ko gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a *kgoara te* ba qãè-tcaoa mááè!

Ncëe sa gha nxãaska tiris téé-q'oo sa ii: Tc'ëea te koe Nqarim dim x'áem dòm q'oo koe hãa, igabar cgàaa te koe chibian di qarian dòm q'oo koe hãa sa.

Tcom-tcomsam Tc'ëem koe kg'òèa ne

8 Gaa domka i ncëeska gane ãe Jeso Krestem koe hãa ne koe cúí xgàrakuan ga káà a. ² Kg'òèan dim Tc'ëem di qaria nea Jeso Krestem koe guu a chibian hëé naka x'ooan hëéthëé di qarian koe kgoara taa † hãa khama. ³ Moshem di x'áèa ne kò cgàam di kg'amkan domka kgoara ta ka tààè, igabam kò Nqari ba Gam dim Cóám koe guu a kgoara ta a khama. Ncëe kò chibi-k̄g'aom khama ma tsééa tcg'òóèa hãa ba, a kò hàà cgàa ii, a hàà gaam cgàam koe chibian dis tcg'òóa mááku sa ii ba. ⁴ Nxãasega ta gha x'áèan koe ko qaase tchànoan kúrú ka, a ta a Tc'ëem ko ma qaa khama ma kg'òè, cgàam ko ma qaas ka tamase.

⁵ Eã cgàam di nea ko gane di tc'ëean cgàam di zi gúú zi koe tcãà, igaba ne ko gane ãe Tc'ëem di ne gane di tc'ëean Tc'ëem di zi gúú zi koe tcãà khama. ⁶ Si cgàam koe tcãà tc'ëe sa x'oo si i, si Tc'ëem koe tcãà tc'ëe sa kg'òè sa hëé naka tòóku sa hëéthëé e. ⁷ Cgàam koe tcãà tc'ëe sa Nqarim cgoa kórmku tama si i, cgàa ba Nqarim di x'áèan dòm q'oo koe máàse tama khama, a máàse ana hãa tite. ⁸ Ne gane ãe cgàam koe hãa ne cuiskaga Nqari ba qãè-tcaokagua hãa tite.

⁹ Igaba tu gatu cgàam koe hãa tama, a Tc'ëem koe hãa, ncëè tseeguan kagam kò Krestem dim Tc'ëe ba gatu koe x'áèa hãa ne. Igaba ncëè c'ëem khòèm kò Krestem dim Tc'ëe ba úú tama nem Krestem di tama. ¹⁰ Igaba ncëè Krestem kò gatu koe hãa, nem gatu dim tc'ëe ba tchànoan domka kg'òèa hãa, ãetam *ga* ma gatu dim tc'áró ba chibian domka x'óóa igaba. ¹¹ Ncëè Gaam ãe Jeso ba x'ooan koe ghúia hãam dim Tc'ëem kò gatu koe x'áèa hãa, nem gha thëé Gaam ãe Kreste ba x'ooan koe ghúia hãa ba gatu di tc'áróan ncëe kaàko o gha kg'òèan máà, Gam dim Tc'ëem ncëe gatu koe x'áèa hãam koe guu a.

¹² Gaa domka ta kúrú ta gas tséé sa úúa hãa, tíí qõe ga tuè - cgàam ko ma tc'ëe khama ma kg'òè di tama sa, ¹³ cgàam ko ma tc'ëe khama tu kò ma kg'òè ne tu gha x'óó khama, igaba ncëè Tc'ëem *di qarian* ka tu kòo tc'áróm di zi tséé zi cg'òo ne tu gha kg'òè. ¹⁴ Wèéa ne ãe Nqarim dim Tc'ëem ka tc'ãà-cookg'aièa nea Nqarim di ne cóa ne e khama. ¹⁵ Qãàn ko kúrú tu um Tc'ëe ba tu mááè tama khama, gaicara gha q'áòan koe tcãà tu u ba, igaba tu cóa tu gha ii dim Tc'ëe ba mááèa, ncëe ta ko tcii a ko máá, "Aboè, gatá ka Xòò Tseè!" témé ba. ¹⁶ Tc'ëe ba ko Gaam ka gatá dim tc'ëem cgoa xg'ae a nxàea tseegukagu, Nqarim di ta cóa ta a sa. ¹⁷ Ncëè *Nqarim di ta cóa ta kò ii*, ne ta nxãaska *x'aian di ta q'òð-k̄g'ao ta a*, Nqarim *di x'aian di ta q'òð-k̄g'ao ta*, Krestem cgoa xg'ae a *Nqarim di x'aian q'òða hãa ta*. Igaba méé ta gataga Gam cgoa xg'ae naka xgàràè, naka taa nxãasega Gam di x'áàn koe tcãà.

† taa - Gerika sa ko máá: "tsi" témé. Ncëes gúú sa ko wèé ne dtcòm-k̄g'ao ne nxàe khamam kò "ta" dim kg'ui ba tséékaguè.

Hààko x'aè di x'àà ne

¹⁸ Tíí ko bóò ka i gatá di xgàrakuan ncēe x'aè di gúú cgáé tama a, ncēe gha hàà gatá koe x'áíe x'ààn cgoa i kòò tòóá xg'aeè ne. ¹⁹ Wèém nqđó ba kaisa tcoman cgoa Nqarim di ne cóá ne gha hàà x'áfèm x'aè ba qāà hāa khama. ²⁰ Nqđó ba gha hàà cg'āa-cg'anase domka, ěem gaam nqđóm ga ba ma tc'ēea khama tamase, igaba Gaam ěe kò gaatama ma xgàra mem kò ma tc'ēea hāa khama ma; *me nqđó ba* nqđòdan úúa hāa, ²¹ ts'óóm tite di i, a ba a gha kgoaraè a gaicara qāa-khoe ii tite, a gha nxāasega Nqarim di ne cóá ne di kgoarasean hēe naka x'ààn hēéthēe máàe ka. ²² Q'ana ta hāa khama, me ko wèém nqđó ba ncēeskaga igaba thōò-tcaoase kg'ae, ábàn di thōòdan koe hāas khòès khama ma. ²³ Me nqđóm cúím tama me e ncēe ko thōò-tcaoase kg'ae ba, igaba ta ko gatá igaba thēe thōò-tcaoase kg'ae, ncēe Tc'ēe ba úúa hāa ta. Me Tc'ēe ba tc'āà a kúrúsea hāam tc'áró me e, *ncēe hààko x'aè di kg'ōèan di nqđòdan máà ta a hāa ba*, ta hāa a ko Nqarim gha hàà Gam di ta cóá ta ii sa x'áím cárm ba qāà, tc'áróa tam gha kgoarasean máà ba. ²⁴ Ncēe nqđòdan úúa hāase ta kò kgoaraè khama. Si hòòsekos nqđò sa cg'árés kaga nqđòs tama si i: díí na ga ěe i hòò hāas koe nqđò? ²⁵ Igaba ncēe ěeta hòò tamas koe ta kò nqđòdan úúa hāa, ne ta ko qáo tcáóan cgoa qāà si.

²⁶ Gatá iim dàòm kagam ko Tc'ēe ba gatá di kg'amkan koe hùì ta a thēe. C'úúa ta hāa dùú sa ta ga còrè a dtcàrà sa, naka ta ga ma còrè sa, igabam ko Tc'ēe ba Gam ka gatá téé-q'oo koe thōò-tcaoase còrèa máá ta a, a ba a ko kg'uiian cgoa nxàèe tite nxāa kg'uiian cgoa kg'aea máá ta a. ²⁷ Me Nqarim ncēe ko tcáóa ta q'oo koe hāa zi bóò ba *Tcom-tcomsam* Tc'ēem di tc'ēe-kg'ármán q'ana hāa, Gam di ne khòe ne téé-q'oo koem ko Tc'ēe ba ěem ko ma Nqari ba tc'ēe khama ma còrèa máá ne khama.

²⁸ Ta q'ana hāa, wèe zi gúú zia ko gane ěe Nqari ba ncàma hāa ne koe tséea xg'ae sa, nxāasega i gha qāe ka, gane ěem nxāakamaga Gam di tc'ēean koe guu a tciia hāa ne koe. ²⁹ Gane ěem Nqari ba nxāakamaga q'ana hāa nem nxárá tcg'òóá hāa khama, Gam dim Cóám dis iis koe ne gha hāa ka. Nxāasegam gha *Gam dim Cóá ba* kái qōea ba xg'aeku koe qgáé-kg'ai di ba ii ka. ³⁰ Me Nqari ba nxāaska gane ěem nxárá tcg'òóá hāa ne tciia hāa, a ěem tciia hāa ne ko tchàno ne iise bóò, a ěem ko tchàno ne iise bóò ne Gam di x'ààn máàna hāa.

Nqarim di ncàmkuane

³¹ Kháé ta gha nxāaska ncēe zi gúú zi ka dùú sa nxàe? Ncēe Nqarim kò gatá xòè koe hāa ne i gha díín gatá cgoa x'āàku? ³² Gaam ěe kò Gam dim Cóám tc'áró-tc'aro ga táá bóò guu, igaba kò gatá wèea ta domka tcg'òó Me ba, nxāa ba gáé cuiskaga Gam cgoa wèe zi gúú zi máà ta a hāa tite thēe? ³³ Díí na gha ěe Nqarim ka nxárá tcg'òóea hāa ne chibi-chibi? Nqari ba

ko tchàno ne iise bóò ne. ³⁴ Díí na gha xgàra ne? Jeso Krete ba x'óóá hāa! Si gataga kaisas gúú sa: x'ooan koem ghùieà hāa si i, a gataga Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè koe hāa, a ko gataga còrèa máá ta a! ³⁵ Díí na gha Kretem di ncàmkuane cgoa q'aa-q'aa ta a? A tcabà zia, a qóm zia, a xháé zia, a xàbà saa, a dxàu saa, a cg'āe saa, a ntcàu baa? ³⁶ Ncēe i ma *Nqarim di zi Tcgāya* zi koe ma góásea hāa a ko máá:

“Tsáá domka ta ko wèém koaba-dàò ba cg'òòè, a ta a ko cg'òòè ko zi ghùu zi khama ma bóòè,” téméè khama. ³⁷ Nxāan tama a, igaba ta wèe zi gúú zi ncēe zi koe kaia ta tàà-kg'ao ta a, Gaam ěe ncàm ta am koe guu a. ³⁸ Kaisa tcoma ner úúa hāa, *Nqarim di ncàmkuane cgoa ga q'aa-q'aa ta as gúú sa káà si i sa* khama: a kg'òè saa ga igaba, a moengele xua ga igaba, a tc'āà-cookg'iaa ga igaba, a ncēm x'aèm di zi gúú zia ga igaba, a hààkom x'aèm di zia ga igaba, a c'ēe qaria ga igaba, ³⁹ a tc'amaka hāam nqđó baa ga igaba, a nqāaka hāa baa ga igaba, a c'ēes gúús ncēm nqđómkg'ai di saa ga igaba, nxāa zia cuiskaga Nqarim di ncàmkuane cgoa q'aa-q'aa ta a hāa tite, ncēe Jeso Kretem gatá dim X'aigam koe hāa a.

Nqarim dis tc'ēe sa Iseraele koe hēe naka qhàò zi di ne koe hēéthēe e (9–11)

Nqari ba Gam di ne khòe ne nxárá tcg'òóá

9 Tseegua ner ko Kretem koe kg'ui, a tshúù-ntcōa tama, i ko tiri tcáóan Tcom-tcomsam Tc'ēem koe nxàea tseegukagu, ² kaisa tshúù-tcaoa ner úúa, a chòò tamas thōò sa tcáóa te koe úúa hāa. ³ Ncàmàr kò hāa, tíí ra ga kò tíí ka cg'úieà sa, a ga kò Kretem koe guu a q'āea tcg'òóea hāa, tíí qōe ga ne domka, ncēe tiris qhàòs di ii ne. ⁴ Iseraele di ne khòe nem Nqari ba nxárá tcg'òóá Gam di ne cóá ne gha ii ka, a ba a Gam di x'ààn x'ái nea, a gane cgoa qáé-xg'ae sa kúrúá hāa, a Gam di x'àèan máà nea, *a ba a xgaa-xgaa nea hāa nta ne gha ma* dqòm Me sa, ncēm gataga thēe Gam di zi nqđòkaguku zi máàna hāa ne, ⁵ ncēe kò *Nqarim ka tséea tcg'òóea xu* khòe xuku xu ka tsgōose-coa ne; khòean dis iis ka i kòò kg'uiè nem ncēm Krete ba gane dis qhàòs koe guua hāam ga Me e. Nqarim ncēm wèe zi tc'amkg'ai koe hāa ba. Chòò tamase méém dqòmme. Amen.

⁶ ěem kò Nqari ba Iseraele ne nqđòkagua hāas kam tààèa hāa tar méé tama. Wèea ne ěe Iseraele koe ábàèa nea Iseraele di tama khama. ⁷ Ne gataga Abrahamam ka tsgōose-coa ne wèe ne *Nqarim di ne* cóá ne tama ne e. Nqari ba kò Abrahamam ba bíri a máá: “Isakam koe tsi gha guu a ěer nqđòkagu tsia tsgōo-coan úú,” témé khama. ⁸ Ncēe sa ko máá, cgàam di ne cóá ne tama ne e ncēe Nqarim di ii ne, igaba nqđòk-agukus di ne cóá nea, gane Abrahamam di ne cóá ne ne e, témé. ⁹ Ncēea nqđòkagukus kò ma nxàèèa hāa ga a khama: “Tchànom x'aèm kar gha kàbise, si gha Sarah sa cóá ba ábà,” tam méé.

¹⁰ Ncées gúús cúís tama si i, igaba tsara kò thée Re-bekas di tsara cóá tsara cúím xòòm ka ábàè, gatá ka tsgõosem Isaka ba. ¹¹ Nqarim di tciikua ne kaisase cgáé e, i khòèan ko kúrú tsééan cgáé tama. Nqari ba ko Gam di tc'ëean koe guu a nxárá tcg'òó - ncées gúú sa méés qarika tééa mááse sa. Si ko ncées gúú sa ncée koe x'áise: qanega tsara cóá tsara ábàè tama cookg'ai koe, a qanega tshúù kana qãè gúú ga kúrú tamas cookg'ai koem kò Nqari ba gatsara ka xòòs Rebeka sa birí a máá: "Kaia ba gha cg'áré ba tsééa máá," témé. ¹³ Ncèe i ma góásea hãa khama a ko máá: "Jakobe bar ncãmã hãa, a Esau ba hòrea hãa," téméè khama. ¹⁴ Kháé ta gha dùú sa nxàè? Nqari ba tchàno tama saa? Nxãas tama si i! ¹⁵ Moshem kam kò máá: "Eër ko thòò-xama máá bar gha thòò-xama máá, a èer ko cgóm ba cgóm," témé khama. ¹⁶ Khama i nxãaska khòèm dis ncãm̃s koe kana tsééa ba koe guu tama, igaba i Nqarim di thòò-xama-máákuan koe guua. ¹⁷ Si ko *Nqarim dis Tcgãya* sa Faro ba birí a máá: "Kaikagu tsia raa, Tiri qaria ner gha tsáá koe x'ái ka, nxãasega i gha Tiri cg'òèan wèém nqõóm koe nxàèè ka," témé khama. ¹⁸ Gaa domkam ko nxãaska Nqari ba èem thòò-xama máá kg'oana hãa ba thòò-xama máá, a ba a ko èem qari-qari tcúú kg'oana hãa ba qari-qari tcúú.

Nqarim di xgòàn hée naka Gam di thòò-xama-máákuan héeéthéé e

¹⁹ Me gha nxãaska gatu ka c'èe ba birí te a máá: "Ncèeta i kò ii ne ba ko nxãaska Nqari ba dùús domka chibi-chibi taa máá? Nqarim tc'ëea hãa sa i gha diím nt-coe?" témé. ²⁰ Ka tsi gáé tsáá tc'ëea máá dií tsi i ta tc'ëea, khòè tseè, Nqarim cgoa ga ntcoeku tsi? Ka sa gáé ga èe xommèa hãa sa èe xom sia hãa ba birí naka máá: "Dùús domka tsia ncèer ii khama ma kúrú tea hãa?" témé? ²¹ Gàba zi dim kúrú-kg'ao ba gáé xom cgoa di góman koe, cúís dtcõos koem ga cárm gãba sara kúrú di qarian úú tama, si c'èe sa cgáé zi tséé zi di sa ii, si c'èe sa kg'amaga di zi tséé zi di sa ii?

²² *Igaba tsi ko nta méé ncées gúús ka:* Nqari ba kò èem xgòà cgaèa hãa gàban, ncèe kaàkagukuan tééa máána hãa koe Gam di xgòàn x'ái kg'oana, a Gam di qarian q'áakagu kg'oana. Igabam kò qàò tcáóse hãa cgoa ne, ²³ Gam di x'ààn kaisam gha nxãasega gataga cgóm̃kuan di gàban koe x'ái ka, ncèem nxãakamaga x'ààn kg'ónòà máána hãa a, ²⁴ gatá ncèem tciia hãa ta koe, Juta ne cúí ne koe tamase, igaba táá zi qhàò zi di ne koe ga héeéthéé e. ²⁵ Ncèem ko Hoseam *dis Tcgãyas* koe méé khama a ko máá:

"Gane èe kò *kg'aiga* Tiri ne khòè ne tama ner gha Tiri ne khòè ne ta ma tcii, a ra a gha gaas èe kò *kg'aiga* ncàm̃mè tama sa tiris ncàm̃-khoe sa ta ma tcii," témé.

²⁶ "Ne gha gaam qgáim èe ne kò biríèa hãa a máá: 'Tiri tu khòè tu tama tu u,' téméèam koe ne gha biríèa a máá: 'Kg'òèa hãam Nqarim di tu cóá tu u,' téméè."

²⁷ Me ko Isaia ba Iseraelem ka q'au a ko máá: "Eèta ne ga ma tshàa-dxoom qàè di góman khama ma kái ne e igaba ne gha cg'orò ne kgoaraè," témé.

²⁸ X'aigam *Nqari* ba gha xòm x'aè-coan q'oo koe chòò tamase nqõó ba xgàra khama.

²⁹ Eèm xg'ao Isaia ba mééa khamaga i ii, ncèem kòo máá: "Ncèè X'aigam qarim wèém kò xg'ao c'èe qhàòan ga qaùà máá ta a tama, ne ta ga kò Sodoma khama ii, a ga kò Gomora khama ma kúrúsea," témé khama.

Paulo ba ko Iseraele ne còrèa máá

³⁰ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàè? Táá zi qhàò zi di ne, ncèe kò tchànoan qaa tama, nea tchànoan hòò ka, tchànoan ncèe dtcòm̃s koe guua a. ³¹ Igaba ne kò Iseraele ne, ncèe x'àèan koe guua tchànoan kòo qaa ne táá hòò o. ³² Dùús domkaà? Dtcòm̃an koe ne kò guu a qaa a tama, igaba ne kòo tséé zi koe guu a qaa a khama. A ne a kò nxõás tc'amkg'ai koe tcgàba, ³³ ncèe i ma góásea a ko máá:

"Q'ãa, nxõá sar ko Sione koe tòò, khòè ne gha kúrú ne tcgàba sa, nxõám kúrú ne gha ne cg'áé ba; me gha diím wèém èe ko Gam koe dtcòm̃ ba táá sau-cgaekaguè ka," tam méé.

10 Tíí qõè ga tuè, tcáóa te q'oo koer ko kaisase tc'èe *Iseraele* ne gha kgoaraè sa, a ra a ko gata-ga Nqarim koe còrèa máá ne. ² Nqarim koe ne máàsea hãa khama, ra ko ncèe sa nxàea tseegukagu, igabaga i gane di máàsean tseeguan di q'ãan koe guu tama. ³ Nqarim koe guua hãa tchànoan ne bóòà q'ãa tama khama, a ko gane di tchànoan ne gha kúrúa mááse sa qaa, a Nqarim di tchànoan koe máàse tama. ⁴ Krete ba ko x'àèan chòòkagu khama, *nxãasega ta gha táá x'àèan ko qaa sa kúrúan ka tchànokaguè ka*, iga-bagam gha diím wèém èe ko dtcòm̃ ba tchànokaguè.

Kgoarakuan di qãè tchõà nea wèém khòèm di i

⁵ Moshe ba x'àèan koe guua hãa tchànoan ka ncèe sa góáa hãa a ko máá: "Diím wèém èe ko *x'àèan ko qaa* sa komsana ba gha gaan ka kg'òè," témé khama. ⁶ Igaba i ko dtcòm̃s koe guua tchànoan ncèeta méé a ko máá: "Táá tcáóa tsi q'oo koe máá, 'Dií na gha nqarikg'ai koe qaò?' témé guu" (èe sa Krete ba nqãa-ka úú si i ke), ⁷ "kana máá: 'Dií na gha nqãaka hãam nqõóm koe sí?' témé guu" (èe sa Krete ba x'ooan koe ghù si i ke). ⁸ Kháé i ko nxãaska dùú sa méé? *Ncèe si i:* "Kg'ui ba tsáá ka cúú me e, kg'árma tsi koe hée naka tcáóa tsi koe héeéthéé e," ta i ko méé. Ncèe ba dtcòm̃s dim kg'ui me e, ncèe xae ko gaam ka xgaa-xgaa ba, ⁹ ncèe ko máá: "Ncèè tsáá ka tsi kòo kg'árma tsi cgoa nxàea tseegukagu Jeso ba X'aiga Me e sa, a kòo tcáóa

tsi koe dtcòm Nqari ba x'ooan koe ghùì Mea hãa sa, ne tsi gha kgoaraè," témé ba. ¹⁰ Tcáóa ta cgoa ta ko dtcòm, a ta a ko tchànokaguè, a ko kg'árna ta cgoa nxàea tseegukagu, a ko ncëem dàòm ka kgoaraè khama. ¹¹ *Nqarim dis* Tcgãya sa ko máá: "Dìim wèem ãe ko Nqarim koe dtcòm ba cuiskaga sau-cgaekaguè tite," témé khama. ¹² Juta ne hëé naka qhàò zi di ne hëéthëé xg'aeku koe i cúí q'aa-q'oo ga kàà a; cúim Nqari ba X'aigam wèé ne di Me e, a ba a ko wèé ne ãe ko tcii Me ne qguàn cgoa ts'ee-ts'eekg'ai khama. ¹³ "Dìim wèem ãe gha Nqarim dim cg'òè ba tcii ba gha kgoaraè," ta i ko mééé khama.

¹⁴ Kháé ne gha nxãaska ntama ma cg'òèa ba tcii, ncëé Gam koe ne kò dtcòm tama ne? A ne a gha nta-ma ma Gam koe dtcòm, ncëé qanega ne kò Gam ka kóm tama ne? A ne a gha ntama ma kóm, ncëé xgaa-xgaa ne gha ba ne kò úú tama ne? ¹⁵ Me gha ntama ma gaam ãe ko tchòàn xgaa-xgaa ba xgaa-xgaa, ncëé tsééam kò úúè tama ne? Ncëe i ma *Nqarim di zi Tcgãya zi koe* ma góásea a ko máá: "Tsoágase i gáé qãè tchòàn di xàà-kg'aoan di hàà-q'ooan t'òèa!" téméé khamaga ma. ¹⁶ Igaba ne kò kái-kg'aise táá qãè tchòàn komsana. Isaia ba kò máá: "X'aigaè, dìí ba gaxae di kg'uian komsana hãa?" témé khama. ¹⁷ I ko nxãaska dtcòmã ãe ko kórmès koe guu, si ko ãe ko kórmè sa Krestem dim kg'uim ka ko xgaa-xgaaès koe guu.

¹⁸ Igabar ko ãe ne kóm ta ga hãas ka tãè. Tseeguan kaga ne kómã hãa! Ncëe *Nqarim di zi* Tcgãya zi ko méé a ko máá:

"Wèém nqóóm koe ga i dòma xu síía hãa, i gaxu di kg'uian nqóóm chòò-q'oo koe ga síía hãa," témé khamaga ma.

¹⁹ Ra ko gaicara tãè, Iseraele ne kò kómã q'ãa tama sa? *Kómã ne kò q'ana hãa!* Moshe ba kò tc'ãà dis ka máá:

"Kúru tu ur gha tu gane ãe qhàòs di tama ne koe tau di,

a ra a gha kàà tc'ëes qhàòs di ne cgoa xgòàkagu tu u,"

témé khama.

²⁰ Me kò gataga Isaia ba kgoarasea hãase *Nqarim mééa hãa sa nxàe a máá:*

"Gane ãe qaa Te tama ne kar hòòèa hãa, a Ra a kò gane ãe tc'ëe Te tama ne koe x'áísea hãa," témé.

²¹ Igabam kò Iseraele ba bìrí a máá:

"Wèém cárm kar tshàua Te tchoanà xòóa máána hãa khòè ne ãe komsana tama a ko ntcoeku cgoa Te ne," témé.

Nqarim di thòò-xama-máákua ne Iseraele ne koe

11 Ra ko nxãaska tãè a máá: "Nqari ba gáé kò Gam di ne khòè ne xguì?" témé. Nxãas tama si i! Tíí ga ra thëé Iseraele ra a khama, a Abrahamam ka tsgòose-coa ra a, Benjamenem dis qhàòs di ra. ² Nqari ba kò Gam di ne khòè ne ncëe kg'aigam kò q'ana hãa ne táá xguì. C'úua tu gáé hãa *Nqarim dis* Tcgãyas ko Elijam ka méé sa? Me ko ma Nqarim cookg'ai koe Iseraele ne

ma chibi-chibi sa, a ko máá: ³ "X'aigaè, Tsari xu porofiti xu ne cg'òoa hãa, a Tsari altaran kobe hãa, ra tíí cúí ga ra qaúa, ne ko cg'òoa te xaú," témé. ⁴ Ka ba kò kháé Nqari ba ntama ma xoa me? *Nqari ba kò xoa a máá:* "7,000 xu khòè xur tòóa máásea hãa, ncëe qanega Baale ba qámsea máá tama xu," témé. ⁵ Ncëeskaga i gataga ii: qaúa hãa nea hàna, cgómkus koe guu a nxará tcg'òòèa hãa ne. ⁶ Igaba ncëé cgómkus koe i kò guua hãa ne i nxãaska *gane di* tsééan koe guu tama; ncëé gatà i kò ii nes nxãaska cgómku sa cgómkus tama si i.

⁷ Kháé nxãaska dùú saa? Iseraele ne kò ãe ne kòo qaas gúú sa táá hòò. Khòè ne ãe nxará tcg'òòèa hãa ne cúí ne kò hòò si, igaba ne kò ãe qaúa hãa ne qari-qarin tcúúè. ⁸ Ncëes ko *Nqarim dis* Tcgãya sa méé khama a ko máá:

"Nqari ba kò tcáóa ne hëé naka tc'ëea ne hëéthëé ntcúú-ntcuu,

a tcgáía ne ga táá bóokagu

a tceea ne ga táá kómkagu

ncëem cárm kaga igaba,"

témé khama.

⁹ Gatagam ko Dafite ba máá:

"Gane dis suu † sa méés ntcòm sa ii naka xhám sa ii, nxãasega ne gha cg'áéa tcàà,

a gha gane di xgàrasean kabia mááè ka.

¹⁰ Gane di tcgáían méé i ntcúú-ntcuuè

naka ne nxãasega táá bóò,

naka i gane di qhùrian chòò tamase nãìè,"

tam kò méé.

¹¹ Ra ko nxãaska tãè a máá: Eë ne kòo *Juta ne* tcgàba ka nea gáé kò cg'áé, táá ne gha gaicara tãe ka? Nxãas tama si i! Igaba gane di cg'áé-q'ooan gha táá zi qhàò zi di ne koe kgoarasean óága domka a, nxãasega ne gha Juta ne chii ka. ¹² Gane di cg'áé-q'ooa ne kò nqóò ba

qguùkagu, i kò gataga tààè-q'ooa ne táá zi qhàò zi di ne qguùkagu. Ka nea gha *nxãaska táá zi qhàò zi di ne*

nta noose *qguùkaguè*, ncëé cg'òèas tc'ãò-tc'ãos Juta ne dis kò hãa ne?

Táá zi qhàò zi di ne di kgoarasea ne

¹³ Gatu cgoar ko kg'ui, táá zi qhàò zi di tuè: táá zi qhàò zi di ne koer x'áè úú-kg'ao ra a domka ra ko ncëes tséés tiri sa kaikagu, ¹⁴ tiris tséés koer gha c'èedaoka tiris qhàòs di ne khòè ne kúru ne chii di ii domka, ra gha nxãasega c'ëe ne kgoara ka. ¹⁵ Ncëé *Nqarim ka* xguìès *Juta* ne dis kò ko dàò ba xgob-ekg'am, me nqóò ba Nqarim cgoa tòókuan úú ne sa gha gane *Juta ne* dis dtcòmme sa dùú sa ii? X'ooan koe guu a kg'òè si i gha ii! ¹⁶ Ncëé tc'ãà dis péré-qàmàs kò Nqari ba tcg'òóa mááèa, nem nxãaska wèém péré ba gataga thëé Gam di me e, a ncëé hiis di tóbean kò Gam di ii, ne i nxãan ga thëé Gam di i. ¹⁷ A ncëé c'ëe xu nxãa xu olife dis hiis di xu kòo q'áea tcg'òòè, tsi tsáá ncëe qãáka ka dis olifes di tsi *nxãa tsi* gaa koe q'áma tòòè, a ko c'ëe xu cgoa ães hiis tóbe di qguàn q'aa-

† suu - Gerika sa ko máá: "cháà sa" témé - tc'òoan ko tòò a tc'òòès qgáí si i.

q'aaku, ¹⁸ ne méé tsi táá gaxu nxãa xu koe bóò-boose guu. Ncèé bóò-boose tsi kòo ne *méé tsi tc'ëe-tc'ëese*, tsáá tsia tɔbean qgóó tòó tama, igaba i tɔbean qgóó tòó tsia hãa sa.

¹⁹ Igaba tsi gha máá: "Nxãa xua q'ãea tcg'òòèa hãa, nxãasegar gha tíí q'áma tòòè ka," témé. ²⁰ Eë sa tseegu si i. Gaxu di dtcòman úú taman domka xu q'ãea tcg'òòèa hãa, tsi kò tsáá tsari dtcòman domka tééa hãa. Ke méé tsi táá bóò-boose guu, igaba méé tsi q'áda hãa. ²¹ Ncèé Nqarim kòo hiis kg'aiga úúa hãa nxãan bóò guu tama, ne tsi tc'ëea máá, tsáám gha bóò guu tsi, ta tc'ëea?

²² Ke méé tsi Nqarim di qãèan hëé naka Gam di xgòan hëéthéé q'ana hãa. Xgòà Me e èe *chibian kúru ka* cg'áéa hãa ne koe, igabam tsáá koe qãè Me e, ncèé Gam di qãèan koe tsi kòo hãa ne. Tama kò ii ne tsi gha tsáá igaba thëé q'ãea tcg'òòè. ²³ A ncèé Juta ne kò gane dis dtcòman tamas koe kúúa hãa tama, ne ne gha gaicara q'áma tòòè, Nqari ba qarian úúa hãa, gaicaram gha q'áma tòó ne di i khama. ²⁴ Ncèé kg'aiga qãáka ka dis hiis olife dis koe tsi kò tsáá guu a q'ãea tcg'òòèa hãa, a olife dis hiis xháràèas koe q'áma tòòèa hãa, ncèé i ga kg'aiga ii tama khama, ne ba gha Nqari ba nxãaska nta noose kabi a kg'aigaka di nxãan gaan dis hiis olife dis koe gaicara q'áma tòó?

Iseraele ba gha kabi a tòóa kg'ónòè

²⁵ Tíí qõè ga tuè, ncèes gúús chómsea hãa sa tu gha q'ãa sar ko tc'ëe, nxãasega tu gha táá tc'ëega tu ii sa bìríse ka. *Ncèes gúús chómsea hãa sa ncèe si i*: qari tcúúan Iseraele di ne khòè ne dia xòm x'aè q'oo † di i, si gha nxãakg'aiga síí cg'òèa hãas nxáràse-q'ooos táá zi qhàò zi di ne di sa *Nqarim* koe hàà. ²⁶ Ne gha ncèem dàòm ka wèé ne Iseraele ne kgoaraè, ncèe i ma góásea hãa a ko máá:

"Kgoara-kg'ao ba gha Sione koe guu a hàà, a ba a gha Jakobem *ka tsgõose-coa* ne koe cg'ãè tcáóan tcg'òó.

²⁷ Si gha ncèe sa Tiris qáé-xg'ae sa ii gane cgoa, gane di chibia ner gha ko séèa tcg'òó cgae ne ka," témèèa khama.

²⁸ *Juta* nea qãè tchòàn *xguia* hãa khama ne *Nqarim* di ne cg'òo-kg'ao ne e, *nxãasega i gha qãè tchòàn* gatu qhàò di tu koe hàà ka. Igaba ncèé nxára tcg'òóa máás-es ka ta kòo kg'ui ne ne Nqarim ka ncàm mèa hãa, gane ka tsgõose ga xu *cgoam kúrua hãas qáé-xg'aes* domka. ²⁹ Nqari ba aban èem ko tcg'òó ka hëé naka èem ko tcii ne ka hëéthéé tc'ëea kabi tama khama. ³⁰ Gatu qhàò zi di tua kò c'ëe x'aè ka Nqari ba komsana tama, igaba tu ncèeska, Juta ne di komsana taman domka, Nqarim di cgómkuan hòò. ³¹ Gane igabaga ne ncèeska èeta iim dàòm ka Nqarim máà tua hãa cgómkuan domka komsana tama, nxãasega ne gha thëé ncèeska Nqarim di cgómkuan hòò ka. ³² Nqari ba kò wèé ne khòè ne kúru ne komsana taman koe tòòse, nxãasegam gha wèéa ne ga cgómkuan x'ái ka khama.

† xòm x'aè q'oo - kana "c'ëe xòè za".

Nqari ba dqõma ne

³³ Tsóágase i gáé Nqarim di qguúan kaia! Tsóágase i gáé Gam di q'ãan di tc'ëean hëé naka q'ãa-kg'áma ba hëéthéé tchàà-a! Díí na gha Gam di zi tc'ëe-kg'ám zi bóò q'ãa? Díí na gha Gam di zi dàò zi qaara tcg'òó a xùri?

³⁴ *Nqarim dis Tcgãyas ko méé a ko máá*:

"Díí na X'aigam di tc'ëe-kg'áman q'ana? Díí na ga tchàno-tchano Me?

³⁵ Kana ia xg'ao díin c'ëe gúú máà Me, Me ga gaa gúúan suruta kabi?"

témé khama.

³⁶ Wèé zi gúú zia Gam ka kúruèa,

a zi a Gam koe guua,

a Gam domka hàna.

Nqari ba méém chòò tamase dqõmmè! Amen.

Dtcòm-kg'ao ne ko ma tséé sa (12:1-15:13)

Nqari ba tsééa máá

12 Gaa domkar ko Nqarim di thòò-xama-máákuan koe guu a dtcàrà tu u, tíí qõè ga tuè, tc'áróa tu tu gha dàò-máákus iise tcg'òó sa, kg'òèa hãa, a tcom-tcomsa, a ko Nqari ba qãè-tcaokagu sa - ncèea tc'ëem di tsééan gatu ga còrè cgoa ga a khama. ² Táá méé tu ncèem nqõóm di cauan xùri guu, igaba méé tu tc'ëe-kg'áma tu koe kaba-kabaè, naka tua gha nxãasega Nqarim dis tc'ëe sa q'ãa, gaas èe qãè ii, a ko qãè-tcaokagu Me, a tchàno ii sa.

³ Cgómkuan ncèer máàèa hãa domkar ko wèém khòèm èe gatu xg'aeku koe hãa ba bìrí a ko máá: Táá méém tc'ëe-q'ooa ba koe tc'amakam hãa sa bìrísea hãa guu, igaba méém wèém khòè ba tc'ëe-kg'áma ba koe, èem Nqari ba máà mea hãas tc'òò-tc'òos dtcòman dis cgoa qgóóse. ⁴ Cúím tc'áróm koe ta kái xòèan úúa hãa, i wèé xòèan cúis tséé sa kúru tama khama.

⁵ Ncèem dàòm ka ta ko, èeta ta ma kái ta a igaba cúím tc'áró ba Krestem koe kúru, me wèém xòè ba c'ëe xu xòè xu cgoa xg'ae-xg'aeèa hãa. ⁶ Ke méém wèém khòè ba tááka zi aba zi èem Nqari ba Gam di cgómkuan ka máà taà hãa zi tséékagu: ncèé porofitan kò ii ne méém èem úúa hãa dtcòman dis tc'òò-tc'òos cgoa tséékagu u. ⁷ Naka ncèé c'ëe ne tsééa máás kò ii ne méém tsééa máá ne, naka ncèé xgaa-xgaa kò ii ne méém xgaa-xgaa, ⁸ naka ncèé c'ëe ne korès kò ii ne méém korè ne. Ncèé c'ëe ne hùis kò ii ne méém kgoarasea hãase hùì ne. Ncèé c'ëe ne tc'áà-cookg'ais kò ii ne méém wèé tcáóa ba cgoa gatà hëé. Ncèé c'ëe ne koe cgómkuan x'áis kò ii ne méém qãè-tcaoan cgoa x'ái i.

Dtcòm-kg'ao ne dis kg'òè sa

⁹ Ncàmku sa méés tseegu di sa ii. Eë cg'ãè ii sa hòè, qgóóa qari èe qãè ii sa. ¹⁰ Gatu ka c'ëea ne kaisase ncàm, khòè qõeku ne ga ma ncàmku hãa khama ma. Gatu nqáéase tu gatu ka c'ëe ne tcom. ¹¹ Táá méé tu

xhōen-tcáo guu; gatu dim tc'ēe ba méém k̄aru; X'aiga ba méé tu tsééa máá. ¹² Nqòòan koe méé tu q̄è-tcaoa hãa, naka tua xgàrasean koe q̄ò tcáo ii, naka còrèan koe qgóóa qari. ¹³ C'ēe ne dtcòm-k̄g'ao ne kòo xhàé ne méé tu ēe tu úúa hãa sa gane cgoa q'aa-q'aaku. X'áéa tu koe c'ēe ne q̄èse hàakaguan koe tu tcāan tcáo.

¹⁴ Ts'ee-ts'eekg'ai ēe xgàra tu u ko ne; ts'ee-ts'eekg'ai ne, táá cgúí ne guu. ¹⁵ Eē ko q̄è-tcao ne cgoa q̄è-tcao, naka ēe ko k̄g'ae ne cgoa k̄g'ae. ¹⁶ Cúíta noose tu qgóóku; táá bóò-boose guu, igabaga ēe nq̄aka hãnas téé-q'oos di ne cgoa tsééa xg'ae; táá tc'ēega tu ii sa biríse guu.

¹⁷ Táá c'ēm khòem cg'āèan kúrúa máá tua ba cg'āèan cgoa k̄abia máá guu. Eē wèem khòem koe q̄è iis koe méé tu tcāa tc'ēe. ¹⁸ Ncēè tààè tama tu kò hãa, i gataga gatu koe guua hãa, ne méé tu wèè khòèan cgoa tòóku. ¹⁹ Ncām-ncamsa tuè, táá méé tu cg'āèan k̄abia máá guu, igaba tu Nqarim di xgòan guua máá a; ncēe *Nqarim di zi Tcgāya* zi ko X'aigam ka méé a ko máá:

"K̄abia mááku sa Tiri si i,
Ra gha Tíia k̄abia máá,"
témé khama.

²⁰ Igaba

ncēè gatu dim cg'òo-k̄g'aom kò xàbà hãa ne
tc'òoan máà me nakam tc'òó,
naka cáman kò hãa ne
tshàn máà me nakam k̄g'áa.

Eēta hēéan ka tu gha ko kúrú mem saucgae a chibi bóòse. †

²¹ Táá méé tu cg'āèan ka tààè guu, igabaga méé tu q̄è gúuan cgoa cg'āèan tàà.

Tc'āà-cookg'aian qámseá máá sa

13 Wèem khòè ba méém tc'āà-cookg'aian qámseá máá. Nqarim ka *kgoara mááèa hãa* tama tc'āà-cookg'ai nea kàa a ke, igaba ēe hãna ne Nqarim ka tòóèa hãa. ² Díim wèem ēe ko tc'āà-cookg'aian ntcoe ba ko Nqarim nxará tcg'òóa hãa sa ntcoe, me gha díim wèem gatà ko hēé ba xgàrakuan óaga cgaese. ³ Tc'āà-cookg'ai xua ēe q̄èan ko kúrúm ka bèèè tama khama, igaba xu ko ēe cg'āèan ko kúrúm ka bèèè. Eē tc'āà-cookg'aia hãam bèe tsi kò tc'ēe tama ne méé tsi nxāas-ka q̄è gúuan kúrú nakam gha dqòm tsi. ⁴ Nqarim dim tséé-k̄g'ao me e, tsari q̄èan domka ko tséé ba khama. Igaba ncēè cg'āèan tsi kòo kúrú ne méé tsi bèe, ntcāum ēem qgóóa hãa bam k̄g'amaga qgóó tama ke. Nqarim dim tséé-k̄g'ao me e, a ko Nqarim di xgòan óa, ēe ko cg'āèan kúrú ne koem gha xgàrakuan qòòkagu khama. ⁵ Gaa domka méé tsi ēe tc'āà-cookg'aia hãam koe qámseá hãa, *Nqarim di xgàrakuan bèe domka cúí tamase*, igaba tsari tc'ēe-tc'ēesean domka hēéthéé e. ⁶ Ncēes gúus domkaga tu ko nqòóm ko tcg'òóa mááè marian tcg'òó, tc'āà-cookg'ai xua Nqarim di xu tséé-k̄g'ao xu u khama, ncēe ko tsééa xu kúrú xu. ⁷ Ke méé tsi ēe tsi ga wèem khòè ba úú cgoa hãa sa máà me:

† kúrú mem saucgae a chibi bóòse - *Gerika sa ko máá: "k̄aruko zi c'ee ntcom zi tcúúa ba koe xg'ae-xg'ae," témé.*

nqòóm ko tcg'òóa mááè mari kò ii ne tcg'òó o, ncēè mari kò ii ne méé i mari ii, táòkg'aikus kò ii ne méés táòkg'aiku sa ii, naka kaikagukus kò ii ne méés kaikaguku sa ii.

Tsáá ka c'ēe ba ncām sa

⁸ Táá méés cúí khòè koe ga qanega tsi suruta tamasa chibi sa hãa guu, tsáá ka c'ēe ba ncāms cúis oose. Eē gam ka c'ēe ba ncāma hãa ba ko x'áèan ko qaa sa kúrú ke. ⁹ X'áèan ncēe ko máá: "Táá méé tsi cg'áràn kúrú guu; táá méé tsi cg'òo guu; táá méé tsi ts'āa guu; táá méé tsi ncóo guu," naka c'ēe x'áè-k̄g'áman hēéthééa cúim x'áè-k̄g'ám koe qgóóa xg'aeà, ncēe ko máá: "Tsáá ka c'ēe ba ncām ēe tsi ma ncāmsea hãa khama-ga ma," témé ba. ¹⁰ Ncāmku sa tsáá ka c'ēe ba chibi kúrú cgaes tama si i. Gaa domkagas ko ncāmku sa x'áèan ko méé sa kúrú.

X'áam q'oo koe k̄g'òè

¹¹ X'aèm ncēe ta ko gaam q'oo koe k̄g'òè ba tu q'ana hãa, ke méé tu ncēe sa kúrú. Tc'oman koe tu gha tēe dim x'aè ba hààraa. X'aèm kgoarakus di ba ncēeska kaisase cúú me e ke, ncēe ta kò tshoa-tshoa a ko dtcòm kam kò ii tama khama. ¹² Ntcúúa ne nq̄éa hãa, i koaban cúú u. Ke hàà naka ta ntcúú-q'oo di tsééan dxùukg'ai za tòó naka taa x'áan di zi ncōo gaba zi hãa. ¹³ Hàà naka ta q̄èem dàòm ka qgóóse, cáms di x'áan q'oo koe hãa ne khòè ne khama ma, ēe kaisase ko tc'òó, a ko k̄g'áa ne hēé, naka cg'áràn ko kúrú a kàa qgóóse-q'oo ne hēé, naka mēéku a tau di ii ne hēéthéé ka tamase. ¹⁴ Igaba méé tu X'aigam Jeso Krete ba hãa, naka tua cgàa ba tu ga ma q̄è-tcaokagu di zi tc'ēe-k̄g'ám zi chòòkagu.

K̄g'amka ne hēé naka qari ne hēéthéé e

14 Eē dtcòma hãa, igaba gam di dtcòmān koe k̄g'amka ba, q̄èse hàakagu, ēem tc'ēea hãas koe ntcoeku cgoa me tamase. ² C'ēm khòem dis dtcòm sa ko kgoara máá me, me wèes gúú sa tc'òó, igaba khòem ēe gam dis dtcòm̄s k̄g'amka ii ba ko tsoèan cúí ga tc'òó. ³ Khòem ēe ko wèes gúú sa tc'òó ba méém táá ēe wèes gúú sa tc'òó tama ba ntcoea hãase séè guu, nakam ēe wèes gúú sa tc'òó tama ba táá ēe ko wèes gúú sa tc'òóm q̄èse hēé tama sa bóò guu, Nqari ba q̄èse hàakagu mea hãa ke. ⁴ Díi tsia tsáá, c'ēm khòem dim q̄ām q̄èse hēé tama ta ko méé tsi? Gam ka q'òðsem koe i guua hãa *ēm ko kúrú tsééan koem gha* tééa qari kanam gha cg'áé sa. Iga-bam gha tééa qari, X'aiga ba qarian úúa hãa khama, kúrú mem gham tééa qari di i.

⁵ C'ēm khòem kam c'ēm cárm ba c'ēe xu cárm xu ka cgáé me e, me ko c'ēm khòè ba wèè cármān ga cúíta noose séè. Wèem khòè ba méém tc'ēea ba q'oo koe birísea hãa, ēem tc'ēea hãa sa gaas ga si i sa. ⁶ Gaam ēe ko c'ēm cárm ba c'ēe xu ka t̄ákase séè ba ko X'aigam gha kaikaguè domka gatà hēé. Me ko gaam ēe ko tc'òó ba thēé X'aigam gha kaikaguè domka gatà

hée, Nqari bam ko qãè-tcaoa máá khama. Me ko gaam ãe c'ëe zi tc'õo zi tc'õó tama ba thée X'aigam gha kaik-aguè domka gatà hée, a ba a ko Nqari ba qãè-tcaoa máá. ⁷ Gatá ka c'ëem cúia ko gam ka kg'õèa mááse ba káà me e, me gataga c'ëem cúia ko gam ka x'óóa mááse ba káà me e khama. ⁸ Ncèè kg'õè ta kòo ne ta ko X'aiga ba kg'õèa máá, a ncèè x'óó ta kòo ne ta ko X'aiga ba x'óóa máá. Khama nxãaska, kg'õè ta ga ko kana ta ga ko x'óó igabaga, ta X'aigam di ta a. ⁹ Krete ba kò ncées gúús domka x'óó, a kò gaicara kg'õè, nxãasegam gha ãe x'óóa hãa ne hée naka kg'õèa hãa ne hée thée dim X'aiga ba ii ka khama. ¹⁰ Kháé nxãaska tsáá, dùús domka tsia ko tsáá qõem qãèse hée tama sa bóò, kana tsáá, dùús domka tsia ko tsáá qõe ba nt-coea hãase séè? Wéèa ta ga gha Nqarim dis ntc'õó-q'ooos xgàrakuan dis cookg'ai koe hàà téé ka. ¹¹ Ncèeta i ma góásea a ko máá:

"Kg'õèar hãas noosem gha wèem qúrù ba cookg'aia Te koe qòm, me gha wèem tam ba Nqarir ii sa dqòm," témée khama. ¹² Me gha nxãaska wèem khòem gatá xg'aeku koe hàna ba gam ka Nqarim koe xqara mááse.

Táá tsáá qõe ba chibi kúrúkagu

¹³ Ke méé ta táá xgàraku guu. Igaba méé ta tc'ëea ta koe birísea hãa, gaicara ta gatá ka qõesem cookg'ai koe xgàè-kg'am me gha kana gha chibian koe tcãà me sa tòóa hãa tite sa. ¹⁴ Q'ana ra hãa, a X'aigam Jesom koe kaisa tcoman úúa hãa, cúis gúús gaas ka q'ano tama sa káà si i sa. Igaba ncèè c'ëem khòem dis bóòs kas kò q'ano tama, nes nxãaska gaam koe q'ano tama. ¹⁵ A ncèè tsáá ko tc'õós kòo tsáá qõe ba tshúù-tshuu tc'ëe, ne tsi ncàmkuu x'ái tama. Táá méé tsi hée nakas tc'õó tsi ko sa tsáá qõe ba hqàkagu guu, ncèe Krete kò gaam domka x'óó ba. ¹⁶ Táá hée nakas ãe gatu ka ko qãè iise bóòe sa c'ëe ne ka cg'ãè iise nxàèe guu. ¹⁷ Nqarim di x'aia nea tc'õó sa hée naka kg'áà sa hée thée di tama a khama, igaba i Tcom-tcomsam Tc'ëem koe tchànoan hée, naka tòókuan hée naka qãè-tcaoan hée thée di i. ¹⁸ Díim wèem ãe ko ncèem dàòm ka Krete ba kúrúa máá ba ko Nqari ba qãè-tcaokagu, a ko khòèan ka tchànóm iise bóòe.

¹⁹ Gaa domka méé ta wèe qaria ta cgoa tòókuan ko óa zi gúú zi hée naka gatá ka c'ëe ne ko tshàoa ghùì zi gúú zi hée thée kúrú. ²⁰ Táá Nqarim kúrú hãa sa tc'õoan domka kqbe guu. Wèes gúú sa q'ano si i, igaba ncèè c'ëem khòem kòo c'ëes gúú sa tc'õó, si nxãa sa c'ëem khòè ba kúrú me chibiga ii ne i qãè tama. ²¹ Qãès gúú sa, táá méé tsi kg'òóan kg'oo, kana gõéan kg'áà, kana c'ëes gúús tsáá ka c'ëe ba ko chibian kúrúkagu sa kúrú guu.

²² Gaa domka méés dùús wèes ãe tsi c'ëes gúús ka dtcòma hãa sa tsáá hée naka Nqari ba hée thée tsao ka cúí ga q'ãaèa hãa. Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa khòem ãe gam koe qãè ii sa kúrúan ka ntcoese tama ba. ²³ Igaba khòem ãe tc'õóm kò ko ne ko káise tēese ba xgàraèa hãa, dtcòman cgoam tc'õó tama khama; si wèes gúús ãe dtcòman koe guu tama sa chibi si i.

C'ëe ne qãè-tcaokagu, tsáá ka tamase

¹⁵ Gatá ncèe qari ii ta méé ta gane ãe dtcòma ne koe kg'amka ii ne gane di tààè-q'ooan koe hùì, naka taa táá gatá qãè-tcaokaguse guu. ² Wèem khòè ba méém gam ka c'ëe ba qãè-tcaokagu, nxãasegam gha qãèan hòò a tshàoa ghùìe ka. ³ Krete igabam kò táá qãè-tcaokaguse khama, igaba ncèe i ma góásea a ko máá: "Gane ãe cóe Tsia hãa ne di cóekua nea Tíí koe hààraa," témée khamaga ma. ⁴ Wèè zi gúú zi ncèe xg'ao góáèa hãa zia góáèa, xgaa-xgaa ta a zi gha ka, nxãasega ta gha Nqarim di zi Tcgãya zi koe guua hãa qàò tcáóan hée naka ghùì-ghui-tcáókuan hée thée koe guu a nqòðan úú ka.

⁵ Nqarim ncèe qàò tcáóan hée naka ghùì-ghui-tcáókuan hée thée di ba méém kg'õèa xg'aeen dim tc'ëe ba màà tu u, ãe tu ko Jeso Krete ba xùri ka, ⁶ naka tu nxãasega xg'ae naka Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krete ka Xòò ba cúim dòm cgoa dqòm.

Qãè tchòà nea Juta ne hée naka qhàò zi di ne hée thée di i

⁷ Gaa domka méé tu gatu ka c'ëe ne qãèse hàakagu, ãem ma Krete ba ma qãèse hàakagu tua hãa khamaga ma, nxãasegam gha Nqari ba dqòmme ka. ⁸ Birí tu ur ko khama a ko máá, Krete ba kò ãe q'ãe nqãa-qgai khòèa hãa ne dim qãà ba kúrúse, Nqari ba tseegu di Me e sam gha x'ái ka, nxãasega zi gha Abrahama xuku xu kò nqòòkaguèa hãa zi gúú zi tseegukaguè ka, ⁹ naka gataga ãe táá zi qhàò zi di ne gha Nqari ba Gam di cgòmkuu domka dqòm ka, ncèe i ma góáèa hãa a ko máá:

"Gaa domkar gha táá zi qhàò zi di ne xg'aeku koe dqòm Tsi,

a ra a gha cg'õèa Tsi nxàè," témée khama,

¹⁰ a i a ko gaicara máá:

"Qãè-tcao tu, táá zi qhàò zi di tuè, Gam di ne khòè ne cgoa," témée.

¹¹ A ko gaicara máá:

"X'aiga ba dqòm, gatu wèe tu táá zi qhàò zi di tuè, naka méé ne wèe ne khòè ne dqòm Me,"

témée.

¹² Me ko gaicara Isaia ba máá:

"Jesem dim Tobe ba gha hàà,

Gaam ãe gha tãe a táá zi qhàò zi di ne dim Tc'ãà-cookg'ai ii ba,

ne gha táá zi qhàò zi di ne Gam koe nqòðan úú," témée.

¹³ Nqarim ncèe nqòðan ko Gam koe guu ba méém wèe qãè-tcaoan hée naka tòókuan hée thée cgoa cg'òè-cg'oe tu u, ãe tu ko Gam koe dtcòm ka, naka tua gha nxãasega Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian ka cg'òèa nqáèse nqòðan koe.

Chòò-q'oo sa hěé naka tsgámku zi hěéthěé e (15:14–16:27)

Paulo ba tǎá zi qhàò zi dim x'ǎè úú-kg'ao me e

¹⁴ Tíí qōe ga tuè, tíí igabar gatu ka kaisa tcoman úúa hǎa, gatua qǎèan ka cg'oèa, a q'ǎan di tc'ēan wèe ka cg'oè-cg'oèa hǎa sa, a tu a qarian úúa hǎa xgaa-xgaaku tu gha di i. ¹⁵ Igaba ra kò c'ēe zi qgǎi zi koe kgoarasea hǎase góá máá tu u, a ko tc'ēe-tc'ēese tu u, cgómkuan ncēer Nqarim ka máàèa domka, ¹⁶ nxāasegar gha tǎá zi qhàò zi di ne koe Jeso Krestem dim tsée-kg'ao ba ii ka. Peresitim khamar ko ma Nqarim di qǎè tchòàn xgaa-xgaa, nxāasega ne gha tǎá zi qhàò zi di ne dàò-mááku sa ii, ncēe gha Tcom-tcomsam Tc'ēm ka qáòa tcg'òó a cúia tòòè, a Nqarim ka qǎèse hàakaguè sa.

¹⁷ Gaa domkaga ra ko Jeso Krestem koe, tiri tsééan Nqari bar kúrua máána hǎa domka dqòmse, ¹⁸ a cuisk-aga c'ēe gúu kaga kg'uia hǎa tite, Krestem tíí koe kúrua hǎas tsées ka cúí oose. *Tiri* kg'uian hěé naka tsééan hěé, naka x'ái zi hěé naka are-aresa zi gúu zi di qarian hěéthěé cgoa, naka Nqarim dim Tc'ēm di qarian cgoa hěéthěém ko Kreste ba tǎá zi qhàò zi di ne kúru ne *Nqari ba* komsana. Ra kò gatà iim dàòm ka Jerusalema koe guu, a ra a wèém *nqǒó ba* nxāma-nxāma, a Iliriko koe ga síí, a síí Jeso Krestem di qǎè tchòàn cg'oèa hǎase xgaa-xgaa. ²⁰ Wèe x'aèan kar kò ko ēem Kreste ba q'ǎaè tama koer gha qǎè tchòàn xgaa-xgaa sa tc'ēe, nxāasegar gha tǎá c'ēm khóèm dis tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe guu a tshàoa ghùì ka. ²¹ Igaba ncēe i ma góásea hǎa a ko máá:

“Gane ēe qanega Gam ka birìè tama
ne gha bóò,
ne gha gane ēe Gam ka kórm tama
ne kóma q'ǎa,”
témèè khama.

²² Ncēes gúús domkar kòò káise xgǎè-kg'ammè a hàà cgae tu u tama.

Paulo ba ko Roma ne gam di zi kàa zi ka birì

²³ Igaba ncēeska, ncēe zi xg'aeku zi koer gha tsée qgǎia kǎa a, ra kò gataga nciésega hàà cgaea tu xgónèa hǎa, ²⁴ khamar birísea hǎa gatàr gha hěé sa, ēer ko Spaine koe qǒò ka. Eēr ko *Roma* koe tcana nqáé kar gha bóò tu u di nqòòà ner úúa hǎa khama, ra gataga nqòòàn úúa, ēer kò xòm x'aè-coan gatu ka qǎè-tcaokaguèa xg'ara ka tu gha tiris qǒòs koe hùì te di i. ²⁵ Igabar ncēeska dàò q'oo koe hǎa a ko Jerusalema koe qǒò, gaa koe hǎa ne dtcòm-kg'ao ne di hùia ner gha úú ka. ²⁶ Maketonia hěé naka Akai hěéthěé *di ne dtcòm-kg'ao* ne kò bóò i qǎèa máá nea hǎa, Jerusalema koe hǎa ne dtcòm-kg'ao ne ēe dxàua hǎa ne ne ga aban tcg'òóa máá sa khama. ²⁷ Gatà hěéan ka ne kò qǎè-tcaokaguèa hǎa, i kò gataga kg'anoa hǎa gatà ne ga hěé sa. Ncēè *Juta* ne kòò tc'ēm di ts'ee-

ts'ee-kg'aikuan tǎá zi qhàò zi di ne máà, ne i gataga thěé kg'anoa hǎa *tǎá zi qhàò zi di* ne ga nqóòm di zi gúu zi ēe ne úúa hǎa zi thěé *Juta* ne máà sa khama. ²⁸ Ra gha nxāaska ēer ko ncēes tsée sa kúrua xg'ara, a ko tseeguan kaga ne ncēe aban hòòà hǎa sa bóò, kar gha Spaine koer ko qǒò ka tcǎà cgae tu u a nqáé. ²⁹ Ra q'ana hǎa ēer ko hàà cgae tu u, ner gha cg'oèa hǎa ts'ee-kg'aikuan Krestem di cgoa hàà sa.

³⁰ Tíí qōe ga tuè, gatà dim X'aigam Jeso Krestem ka hěé naka Tc'ēm di ncàmkuan ka hěéthěé, ra ko dtcàrà tu u, tíí cgoa tu gha xg'ae a qarika Nqari ba còrèa máá te sa. ³¹ Nxāasegar gha ēe dtcòm-kg'ao tama ne Jutea koe hàna ne koe kgoaraè ka, i gha gataga tiri tsééan Jerusalema di gaa koe hǎa ne dtcòm-kg'ao ne qǎè-tcaokagu ka, ³² nakar gha nxāasega Nqarim kò ncàmà hǎa ne qǎè-tcaoan cgoa hàà cgae tu u, naka raa gatu dis xg'aes ka kǎba-kǎbaè. ³³ Nqarim tòókuan di ba méém gatu wèe tu cgoa hǎa. Amen.

Tsgámkaguku zi

16 Gatà ka qōeses Febe sar ko koara máá tu u, Kenkerea koe hànas kerekes dis qǎà sa, ² a ko dtcàrà tu u, X'aigam koe tu gha qǎèse hàakagu si sa, dtcòm-kg'ao ne kg'anoa hǎam dàòm cgoa, naka tua ēes ga ko hùikuan qaa qgǎi koe hùì si, kái ne khóè nes hùia hǎa domka, tíí ga ra hěéthěé e.

³ Perisila † sa hěé naka Akila ba hěéthěé khara tsgámkagu, ncēe ko Jeso Krestem koe tíí cgoa tsée khara. ⁴ Tíí domka khara kò kg'òèa khara cg'oè-cg'oegas qgǎis koe tcǎà. Tíí cúí ra qǎè-tcaoa máá khara a tama, igaba zi ko tǎá zi qhàò zi di zi kereke zi wèe zi thěé qǎè-tcaoa máá khara a. ⁵ Gakhara dim nquum koe ko xg'aes kereke sa thěé tsgámkagu. Tirim ncàm-khoem Epeneto ba thěé tsgámkagu, ncēe Asia dim khóèm tc'ǎà a Krestem koe máàsea hǎa ba.

⁶ Maria sa tsgámkagu, ncēe kaisase tsée tua hǎa sa. ⁷ Anteroniko ba hěé naka Juniase ba hěéthěé tsara tsgámkagu, tiris qhàòs di tsara, ncēe xae kò xg'ae a qáèèa hǎa tsara. C'ēe xu x'ǎè úú-kg'ao xu ka kaisase tcommèa hǎa tsara, a tíí ka kg'aia Krestem koe hààraa tsara.

⁸ Ampeliato ba tsgámkagu, tirim ncàm-khoe ba, X'aigam koe.

⁹ Urbano ba tsgámkagu, gatà cgoa ko Krestem koe tsée ba, naka Setakuse ba hěéthěé e, tíí tcàràncàm-ncamsa ba.

¹⁰ Apelese ba tsgámkagu, ncēe kò Krestem koe kúrua bóòè, a tchàno ii ba.

Arisetobulom dis x'ǎé-q'oos di ne tsgámkagu.

¹¹ Tirim qhàòm Herodione ba tsgámkagu.

Narekisom dis x'ǎé-q'oos di ne tsgámkagu, gane ēe X'aigam koe hàna ne.

¹² Terufena sa hěé naka Terufosa sa hěéthěé sara tsgámkagu, X'aigam di sara tsée-kg'ao sara.

Tíí tcàràs ncàm-ncamsas Peresise sa tsgámkagu thěé, ncēe X'aigam koe kaisase tséea hǎa sa.

† PERISILA - Gerika sa ko "Perisika" témé.

¹³ Rufase ba tsgámkagu, X'aigam ka nxará tcg'òóèa ba, naka gam ka xòò sa hěéthěé e, ncěe kò gataga tiris xòò sa ii sa.

¹⁴ Tsgámkagu Asunekireto ba hěé, naka Felegone ba hěé, naka Heremese ba hěé, naka Paterobase ba hěé, naka Heremase ba hěé naka tíi qōe ga xu hěéthěé e, ěe gaxu cgoa hàna xu.

¹⁵ Tsgámkagu Filolego ba hěé, naka Julia sa hěéthěé khara, naka Nereo ba hěé, naka gam ka qōese sa hěé, naka Olumpase ba hěé, naka wèe ne dtcòm-k'g'ao ne ěe gane cgoa hàna ne hěéthěé e.

¹⁶ Tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tu tsgámkaguku. Wèé zi kereke zi Krestem di zia ko tsgámkagu tu u.

¹⁷ Tíi qōe ga tuè, dtcàrà tu ur ko, gane ěe ko q'aa-q'aasean óága ne, a ko ěe tu xgaa-xgaaèa hãa gúùan ko ntcoe zi gúù zi dàda tu q'oo koe tòó ne koe tu gha q'ōése sa; tcg'oaragu ne. ¹⁸ Eèta ii ne khòè nea gatá dim X'aigam Kreste ba tsééa máá tama, igaba ne ko gane di ncãàn kúrúá máá. Gane di kg'uiian t'ōè-t'ōèèa hãa, a qãè khama xaàn cgoa ne ko ěe kg'amka tc'ěe ne di tcáóan qàe-qae. ¹⁹ Wèém khòè ba gatu di komsana-q'ooan ka q'ana hãa, ra gaa domkaga gatu domka qãè-tcaoa hãa. Igabagar ko tc'ěe, tc'ěega tu gha ii sa ěe qãè iis koe, naka tua gha káà chibi ii ěe cg'ãè iis koe.

²⁰ Nqarim tòókuan di ba gha xòòn x'aè-coa q'oo koe satana ba nqàrè-kg'ama tu koe cg'ám-cg'am.

Gatá dim X'aigam Jesom di cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

²¹ Timoteom tíi cgoa ko tséé ba ko tsgámkagu tu u. Xu ko gataga thěé tiri xu qhàò xu Lukio ba hěé, naka Jasone ba hěé naka Sosipatere ba hěéthěé xu tsgámkagu tu u.

²² Tíi Teretio ra, ncěes tcgāyas dir góá-kg'ao ra ko X'aigam koe tsgámkagu tu u.

²³ Gaio ba ko tsgámkagu tu u, ncěer x'áéa ba koe x'ãèa hãa ba, si ko wèes kereke sa x'áéa ba koe xg'ae.

Erasetom ncěe kòre-kg'aom x'áé-dxoom di marian di ba ko tsgámkagu tu u, naka gatá ka qōesem Kareto ba hěéthěé e. ²⁴ †

Còo di dqòmku ne

²⁵ Nqari ba méém dqòmme! Qãè tchòàn ěer kòo Jeso Krestem ka xgaa-xgaa cgoa gha qari-qari tu u di qarin úúa ba. Xgòre-kg'aisean ncěea kò c'úusea hãa tseeguan ga a, ncěe kò nqáéa hãa kurian kái ka kò chómsea hãa a, ²⁶ igabaga ncěeska xgòre-kg'aièa hãa a, a porofiti xu ka góáèa zi Tcgāya zi koe guu a x'áièa hãa, a chòò tamam Nqarim tcg'òóa hãa x'áèan koe guu a wèé zi qhàò zi q'ãakaguèa hãa, nxãasega zi gha dtcòm a komsana Me ka.

²⁷ Ncěem Nqarim cúisega tc'ěega ba méém Jeso Krestem koe guu na chòò tamase dqòmme! Amen.

† C'ěe zi tcgāya zi Gerika di zi ncěe xùri ko kg'uiian úúa:

²⁴ *Cgómkuan gatá dim X'aigam Jeso Krestem di méé i gatu wèé tu cgoa hãa. Amen.

1 KORINTA NE

Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncées tcgāya sa góá, c'ée zi qóm zia kò kerekes Korinta dis koe hàna khama. Gaa x'aè ãe kam kò Korinta ba kaia hāam x'áé-dxoom Gerika ne di me e. X'ámágu sa hēé naka x'ámá sa hēéthēéa kò Korinta koe hàna. Gaam nqōó ba kò cg'uria ba hēé naka tǎáka zi dtcòm zi hēéthēé ka q'āasea hāa. Paulo ba ko kái zi gúú zi ka góá, ncēe ko xùri zi: q'aa-q'aasean ka hēé (1-4), naka kerekes koe ko kúrúè cg'áràn ka hēé (5-6), naka xóé cgoakuan di tēèan ka hēé naka séèkuan ka hēé (7) naka kerekes ko ma tséés ka hēé (8-11) naka Tcom-tcomsam Tc'ēm di aban ka hēé (12-14) naka x'oos koe tēean (15) ka hēéthēé e.

13 dim tcee ba ko ncàmkus ka kg'ui a ko máá, kaisase cgáés abas Nqarim dis ga si i, Gam di ne khòè nem máà-na hāa sa, témé. Ncēm tcee ba gaas tcgāyas koe kaisase q'āaèa hāam ga me e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'āan di tc'ēea ne
- kgoarasea ne
- tcom-tcomsa
- Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi aba zi

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Q'aa-q'aasea ne kerekes koe
- Séèkuan di x'áé-kg'aman hēé naka x'áé-q'oos di kg'òè-kg'áman hēéthēé e
- Dtcòm-kg'ao ne hēé naka dtcòm-kg'ao tama ne hēéthēé e
- Kerekes di kg'òèan hēé naka Nqari ba qámsea máán hēéthēé e
- X'ooan koe tēe sa
- Dtcòm-kg'ao ne Jutea di ne di zi aba zi

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1-4)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, tciièa ra Jeso Krestem dim x'áè úú-kg'ao † bar gha ii ka Nqarim ma tc'ēea khama, a ra a gatá ka qōesem Sosesenesem cgoa hāa.

² Tsam ko ncées tcgāya sa Korinta koe hānas kerekes Nqarim di sa góá máá. Jeso Krestem domka tu Nqarim di tu khòè tu kúrúèa, a tu a Nqarim ka tciièa Gam khama tu gha ma tcom-tcomsa ii ka. Gatu hēé naka wèè ne khòè ne wèè qgái za hàna ne hēéthēé tsam ko góá máá, ncēe X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba ko tcii ne - gane hēé naka gatá hēéthēé dim X'aiga ba, a tsam a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xòò ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthēé tsara koe guua hāa cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu cgoa hāa, témé.

Qǎè-tcaoa-mááku sa

⁴ Wèè x'aè kar ko tirim Nqari ba gatu ka qǎè-tcaoa máá, cgómkuan ãem Jeso Krestem koe máà tua hāa domka. ⁵ Gam koe tu wèè zi gúú zi koe qguùkaguèa khama - wèè kg'uian koe hēé naka wèè q'āan di tc'ēean koe hēéthēé e - ⁶ tchòàs Krestem di sa ncēeska gatu koe nxàea tseegukaguèa khama. ⁷ Gaa domka tu cúis abas Nqarim koe guuas ga sa tcào tama; ãe tu hāa a ko gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba qǎa ka, hààm gha x'áise ka. ⁸ Kúrú tu um gha tu chòò-q'oos koe ga igaba qari, a gha nxāasega táá chibi-chibiè gatá dim X'aigam Jeso Krestem dim cárín ka. ⁹ Nqari ba tcom-tcomsa Me e, ncēe tcii tua ba, hàà tu gha Cóssem Jeso Krestem gatá dim X'aigam cgoa xg'ae a cúis gúú sa kúrú ka.

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe

¹⁰ Tíí qōe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cg'òèan cgoar ko dtcàrà tu u, a ko máá: gatu wèè tu méé tu dtcòmku naka i nxāasega xg'aekua tu koe q'aa-

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

q'aasean kaà, naka tu gha qãèse xg'ae naka cúíta ma tc'èe, naka cúíta ma tc'èe-tc'èese. ¹¹ Tíí qõe ga tuè, c'èe ne Keloas x'áé-q'oo di nea q'ãa-q'ãa tea, xg'aekua tu koe i méékuan hàna hãa sa. ¹² Méér ko sa ncèe si i: Gatú ka c'èe ne ko máá: "Tíí ra Paulom di ra a," témé, ne ko c'èe ne máá: "Tíí ra Apolosem di ra a," témé, ne ko c'èe ne máá: "Tíí ra Peterem † di ra a," témé, ne qanega c'èe ne máá: "Tíí ra Krestem di ra a," témé. ¹³ Kreste ba q'aa-q'aaèa ii? Paulo baa kò ii ncèe gatu domka kò xgàuèa ba? Kana tua Paulom cg'òè koe tcguù-tcguuèa ii?

¹⁴ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, gatu ka cúím ga bar tcguù-tcguu ta ga hãa khama, Kerisepoa tsara Gaio tsara oose. ¹⁵ Nxãasega i gha cúí khòè ga táá hãa, tíí cg'òè koe tu tcguù-tcguuèa ta gha méé e ka. ¹⁶ Ra gataga Stefanasem dis x'áé-q'oo di ne tcguù-tcguua, a gaas x'áé-q'oo ka oose ra c'èe khòè ga tc'èe-tc'èese tama, tcguù-tcguua ra hãa a. ¹⁷ Kreste ba hàar gha tcguù-tcguu ka tsééa óá te ta ga hãa, igabam qãè tchõà ner gha hàà xgaa-xgaa ka tsééa óá tea, khòèm di tc'èegan di kg'uian ka tamase, táás gha nxãasega Krestem dis xgàu sa kãà hùise bóòè ka.

Kreste ba Nqarim di qarian hée naka q'ãan di tc'èean héeéthéé Me e

¹⁸ Gane èe aagusea hãa ne koe i xgàus di tchõàn cg'ãa-cg'ana a khama, igaba i gatá ncèe ko kgoaraè ta koe Nqarim di qari i. ¹⁹ Ncèeta i ma góásea:

"Èè tc'èega ne di tc'èea ner gha cg'òo, a gha èe q'ana ne di q'ãan xguì," ta i méèèa khama.

²⁰ Tc'èegam khòè ba ndaà? Góá-kg'ao ba ndaà? Kg'ui q'ãa-kg'aom ncèem nqõóm di ba ndaà? A Nqari ba gáé q'ãan di tc'èean ncèem nqõóm di cg'ãa-cg'anasekagu tama? ²¹ Nqari ba kò Gam di q'ãan di tc'èean ka khòè ne kúrú, ne gane di tc'èegan ka táá bóòà q'ãa Me. Me kò Nqari ba qãè-tcaokaguè, cg'ãa-cg'ana xgaa-xgaan ncèe xae ko tséékagu koe guu a èe ko dtcòm ne kgoaran ka. ²² Juta nea ko *are-aresa* zi x'ái zi *ne gha x'áíè sa qaa*, ne ko Gerika ne tc'èean ne *gha máàè sa qaa* khama. ²³ Igabaga ta ko gatá Krestem ncèe xgàuèa hãam ka xgaa-xgaa. I ko ncèe tchõàn Juta ne tòmagu tcgáí, a táá zi qhàò zi di ne koe cg'ãa-cg'ana di i, ²⁴ igaba èe *Nqarim ka* tcièa hãa ne, Juta ne hée naka Gerika ne héeéthéé koem Kreste ba Nqarim dim qari Me e, a ba a gataga Nqarim dim tc'èem q'ãan di Me e. ²⁵ Èè ko cg'ãa-cg'anase bóòès Nqarim di sa cgáé si i, khòèan dis èe ko cgáése bóòès ka, i Nqarim di kg'amkan khòèan di qarian tàà hãa.

²⁶ Tíí qõe ga tuè, tc'èe-tc'èese tu nta tu kò ii sa *èem kò Nqari ba* tciu tu u ka. Nqõóm di ne cgoa tu kò ko nxará xg'aeè ne tu kò kái-kg'aise tc'èega tama, a cgáé tama, a kò x'aian q'oo koe ábàè tama. ²⁷ Igabagam Nqari ba cg'ãa-cg'ana zi gúú zi nqõómkg'ai di zi nxará tcg'òóa hãa, nxãasegam gha èe tc'èega ne sau-cgaekagu ka. A ba a kg'amka zi gúú zi nqõómkg'ai di zi nxará tcg'òóa, nxãasegam gha èe qari ne sau-cgaekagu ka.

† PETEREM - Gerika sa ko máá: "Kefasem di" témé.

²⁸ Nqari ba nxará tcg'òóa nqãaka hànas téé-q'oo di zi gúú zi nqõómkg'ai di zi, ncèe ntcoeèa hãa zi hée naka cgáé tama zi héeéthéé e, nxãasegam gha èe cgáé ii zi kaàkagu ka, ²⁹ nxãasega i gha táá cúí khòè ga Nqarim cookg'ai koe dqòmse ka. ³⁰ Nqari ba xg'ae-xg'ae tua Jeso Krestem koe khama, a Kreste ba kúrú, Me hàà gatá koe q'ãan dim tc'èe ba ii, ta ko Gam domka tchàno ta iise bóòè, a ko Gam ka q'ano-q'ano tcáòè, a ta a Gam ka x'ámá tcg'òóèa. ³¹ Gaa domkaga i ncèeta ma góásea hãa a ko máá: "Èè *c'èem khòè ba* dqòm kg'oana ba méém X'aiga ba dqòm," téméè.

Jeso Krestem xgàuèa hãa di tchõà ne

2 Tíí qõe ga tuè, èer kò hàà cgae tu u, kar kò táá t'òè-t'òèèa kg'uian cgoa hàà cgae tu u, kana tc'èe-gan cgoa, ncèer kò ko hàà chómsea zi gúú zi Nqarim di zi ka birí tu u ka. ² Birísear kò hãa, Jeso Krestem ncèe xgàuèa hãam ka cúír gha tc'èe-tc'èese a birí tu u sa khama. ³ A ra a kò kg'amkan hée, q'áðan hée naka kaisa cgùruan héeéthéé cgoa hàà cgae tu u. ⁴ Tiri kg'uian hée naka xgaa-xgaan héeéthééa kò khòè ne di kg'uian tc'èegan di tama a, ncèe khòè ne ko kúrú ne thamkase tc'èea kabi i, igaba i kò Tcom-tcomsam Tc'èem di qarian x'ái, ⁵ nxãasega i gha gatu di dtcòmàn táá khòèan di tc'èegan koe hãa, igaba Nqarim di qarian koe hãa ka.

Q'ãa di tc'èean Nqarim di i

⁶ Gatá i ii, igaba xae ko èe dtcòmàn koe q'ama hãa ne koe tc'èean di kg'uian kg'ui, ncèe tc'èea ne ncèem nqõóm di tama, kana tc'ãà-cookg'ai xu ncèem nqõóm di xu di tama a, ncèe ko hàà kaàkaguè xu. ⁷ Igaba xae ko Nqarim di tc'èean ncèe c'úúsea, a chómsea hãa ka kg'ui. Nqõóm qanega kúrúèe tamase cookg'ai koem kò Nqari ba bóòà tcg'òóa, ncèes tc'èe sam gha máà ta a sa, Gam di x'áàn koe ta gha nxãasega hãa ka. ⁸ Táá i kò cúí tc'ãà-cookg'aian ncèem nqõóm di ga ncèes gúú sa kórna q'ãa. Kórna i kò q'ana hãa, ne i ga kò x'áàn dim X'aiga ba táá xgàua khama. ⁹ Igaba ncèe i ma góásea, a ko máá:

"Cúím tcgáím ga ba bóòè zi ta ga hãa, me cúím tceem ga ba kórni zi ta ga hãa, zi cúís tcáós koe ga tcãà ta ga hãa, gazi gúú zi èem Nqari ba èe ncàm Mea hãa ne kg'ónòà máána hãa zi,"

téméè khamaga ma. ¹⁰ Igabam ko Nqari ba Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a ncèe zi gúú zi nxàea tcg'òóa máá ta a.

Tcom-tcomsam Tc'èe ba ko wèè zi gúú zi qaara tcg'òò khama, èe chómsea zi gúú zi Nqarim di zi héeéthéé e.

¹¹ Ndakam khòè ba c'èem khòèm tc'èe q'oo koe hãa sa q'anaa? Gaam khòèm dim tc'èem cúí ba q'ana. Gatá iim dàòm kam cúím khòèm ga ba Nqarim tc'èea hãa sa c'úú, Nqarim dim Tc'èem oose. ¹² Nqõóm di tc'èe-kg'áman ta máàè ta ga hãa, igabaga ta Nqarim koe guuam Tc'èe ba máàèa, nxãasega ta gha Nqarim máà

taà zi gúù zi bóòà q'áa ka. ¹³ Ta ko nxãa zi ka kg'ui, khòèan di tc'èegan ka ta xgaa-xgaaèa kg'uian cgoa tamase, igaba Tcom-tcomsam Tc'èem ka ta xgaa-xgaaèa kg'uian cgoa, a ta a ko Tcom-tcomsam Tc'èem di tseeguan kg'uia tchàno-tchano, èe Tcom-tcomsam Tc'èe ba úúa ne koe. ¹⁴ Khòèm èe Tcom-tcomsam Tc'èe ba úú tama ba Nqarim dim Tc'èem di zi gúù zi cgoa xg'ae tama, gaam koe zi cg'áa-cg'ana di zi i khama. Me gataga kgoana naka bóòà q'áa zi tama, Tcom-tcomsam Tc'èem ka cúí zi ko bóòà tcg'òòè khama. ¹⁵ Khòèm ncèe Tcom-tcomsam Tc'èe ba úúa ba ko wèè zi gúù zi qãèse bóòà tcg'òò, igabagam gabá khòè ne c'èe ne ka bóòè naka nxàèè tama.

¹⁶ “Díí ba nxãakamaga X'aigam Nqarim di tc'èean q'ana hãa, a ga tchàno-tchano Me?”
Igabaga ta gatá Krestem di tc'èean úúa.

Jeso Krestem ka, sixae ka tamase

3 Tíí qõe ga tuè, táá ra kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba úúa ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u, igaba ra kò nqõóm di ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u - Krestem koe cg'aré ne cóá ne khama ma. ² Bîian ra kò kg'áakagu tu u, a ra a kò táá qari tc'òoan máà tu u, tc'áò o tama tu kò hãa khama, ncèe tu qanega ma tc'áò o tama khamaga ma. ³ Ncèes noosega tu qanega nqõóm di tu u, qanega i tauan hée naka méeekuan héeéthée xg'aekua tu koe hãa khama, ka tua nqõóm di tu tama tua? Nqõóm di ne khòè ne ko hée khama tu gáé hée tama? ⁴ Ncèe c'èem khòèm kò máá: “Paulo bar ko xùri,” témé, me c'èe ba máá: “Apolose bar ko xùri,” témé, ne tua nqõóm di ne khòè ne ko hée khama hée tama?

⁵ Kháé ba nxãaska Apolose ba díí baà? Me Paulo ba díí baà? Ncèe kg'ama tsam hùí-kg'ao tsam m ka, sit-sam koe tu ko guu a dtcòm tsam, ncèem ma X'aiga ba ma wèéa tsam ga ma tsééan máàna hãa khamaga ma. ⁶ Tíí ra kò xhàrà, me kò Apolose xhàràn kg'áakagu, igabam kò Nqari ba kaikagu u. ⁷ Gaa domkagam èe ko xhàrà ba, kana ko xhàràn kg'áakagu ba gúù cgáé tama, igabam Nqarim cúí ba cgáé Me e, ncèe ko gúù zi kaikagu ba. ⁸ Khòèm èe ko xhàrà ba hée naka èe ko xhàràn kg'áakagu ba héeéthée tsara cúís tséé sa úúa, a tsara a gha wèéa tsara ga surutaè, èe tsara ma gatsara dis tséé sa ma kúrúa hãa khamaga ma. ⁹ Nqarim cgoa ko tsééa xg'ae tsam khòè tsam m khama, gatua Nqarim di tu xhàrà tu u, a Nqarim di tu nquu tu u.

¹⁰ Nqarim máà tea cgòmkuuan kar kò tc'èegam tshàò-kg'aom khama ma tshoa-tshoa sa tshàò, me ko c'èem khòè ba tc'amkg'iaia sa koe tshàò. Igaba méém wèém khòè ba q'òése hãa, ntam ko ma tc'amkg'iaia sa koe tshàò sa. ¹¹ Cúím khòèm ga ba kàà me e khama, tshoa-tshoa sa ga tshàò ba, ncèe nxãakamaga tshàòèas téé-q'oo koe, ncèe Jeso Kreste ba ii sa. ¹² Dùútsa gúùs wèés èe khòèm ga ko tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe tshàò cgoa sa: a gauta di saa, a selefera di saa, a t'òè nxõán di saa, a hii di saa, a dcãa di saa, kana tc'áà di saa ga igaba, ¹³ wèém khòèm dis tséé sa gha hàà

qãèse bóòse, *Jesom ko hàà kabisem cárn* ba gha x'ái si khama, si gha c'ee sa wèém khòèm dis tséé sa tcg'òò, a gha kúrúa bóò *dúútsa tséé si i sa*. ¹⁴ Ncèe c'èem khòèm tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe kúrúas tséés kò ko c'ees koe guu a kg'òèase tcg'oa nem gha surutaè.

¹⁵ Ncèe c'èem khòèm di tsééan kò dàòà cg'òòè nem gha kaisas xháés koe tcãà, igabam gha gabá kgoaraè, c'ee ba gãá a nqáéa hãam khòèm khama ma.

¹⁶ C'úúa tu gáé hãa Nqarim di tu còrè-nquu tu u sa, me Nqarim dim Tc'èe ba gatu koe x'áèa sa? ¹⁷ Ncèe c'èem khòèm kò Nqarim dim còrè-nquu ba cg'òò nem gha Nqari ba cg'òò me, Nqarim dim còrè-nquu ba tcom-tcomsa me e khama, tu gatu gaam còrè-nquum ga me e.

¹⁸ Táá méém cúím khòèm ga ba qàe-qaese guu. Ncèe c'èem khòèm kò gatu xg'aeku koe tc'èea máá, nqõómkg'ai koem tc'èega me e ta tc'èea ne méém “kàà tc'èe” ba ii naka baa gha nxãasega tc'èega ba ii.

¹⁹ Ncèem nqõóm di tc'èega nea Nqarim tcg'ái q'oo koe kàà hùí i khama. Góásea i hãa a ko máá: “Nqari ba ko èe tc'èega ne gane di kàan koe qg'óò,” témé khama.

²⁰ I ko gaia máá: “X'aigam Nqari ba tc'èega ne di tc'èe-kg'áman q'ana hãa, kàà hùí i sa,” témé. ²¹ Gaa domkaga méé i cúí khòè ga táá c'èe khòèan koe bóòse guu. Wèé zi gúù zia gatu di zi i ke, ²² Paulor ga ii igaba, kana Apolosem ga ii igaba, kana Peterem † ga ii igaba, kana nqõóm ga ii igaba, kana kg'òès ga ii igaba, kana x'oos ga ii igaba, kana ncèeskaga ko kúrúse zi gúù zi ga ii igaba, kana hààko x'aè ka ko hàà kúrúse zi gúù zi ga ii igaba; wèé zi èe zia gatu di zi i. ²³ Tu gatu Krestem di tu u, Me Kreste ba Nqarim di Me e.

Krestem di xae tséé-kg'ao xae e, ke xùri xae e

4 Khòèan méé i Krestem di xae tséé-kg'ao xae khama ma qg'óò xae e, ncèe chómsea zi gúù zi Nqarim di zi ko q'òé a ko xgaa-xgaa xae. ² Tséé-kg'aom koe ko kái-kg'aise qaases gúù sa tcommè méém si i. ³ Igaba tíí ka kaisase cg'arés gúù si i, gatu ka xgàraè sa, kana khòèan dis qhàis ka igabaga, tíí igabar tíí ka xgàrase tama khama. ⁴ Cg'áès gúùs kúrúar hãa sar tc'èe-tc'èese tama, igabas nxãa sa kúrú te nakar tchàno tama. X'aigam cúí Me e ncèe ko xgàra te ba. ⁵ Gaa domka méé tu táá xgàra guu nxará tòòèam x'aèm cookg'ai koe, X'aigam hàà tamas cookg'ai koe. Ncèe gha hàà ntcúuan q'oo koe chómsea zi gúù zi x'áàn koe óá ba, a ba a gha tcáós q'oo koe hàna zi x'ái. Me gha nxãaska wèém khòè ba Nqarim koe guua dqòmkuuan hòò.

⁶ Tíí qõe ga tuè, gatu domka tsam Apolosea tsam ncèe zi gúù zi tséékagua, kg'uim ko méé sa tu gha nxãasega sitsam koe xgaa-xgaae ka, ncèem ko máá: “Táá góásea tée sa tsáá guu,” témé ka. Nxãaska tu cuiskaga c'èem khòè ba tcom naka c'èe ba ntcoea hãa tite. ⁷ C'èe ne ka cgáése kúrú tua ba díí baa? Dùú sa tu úúa, máàè tama tu kò hãa sa? Ncèe máàè sia tu kò hãa, ne tu kò dùús domka máàkus tama si i khama noose dqòmsea máá?

† PETERE - Gerika sa ko “Kefase” témé.

⁸ Nxāakamaga tu wèés gúús tc'ëe tu ko sa úúa hāa na! A tu a nxāakamaga qguù! X'aiga tu u, sixae x'aiga tamase ga! X'aiga tu u ga kò ii, xae ga kò nxāasega gatu cgoa xg'ae a x'aiga ii! ⁹ Tíí ko bóò kam Nqari ba sixae x'áè úú-kg'ao xae khaokakas téé-q'oo sa máàna hāa, x'oo sa tòóa mááèa xu khòè xu khama ma, wèém nqóó ba tcg'ái tòò xaea hāa khama, moengelean ga hēé naka i khòèan ga hēéthēé e. ¹⁰ Krestem domka xae káà tc'ëe xae e, tu gatu Krestem koe tc'ëega tu u! Kg'amka xae e, tu gatu qari tu u! Tcommèa tua, xae sixae tcommè tama! ¹¹ Ncées noosega xae ko xàbà a ko cárn, a ncqèan hānaa, a ko xgáèè, a x'áè-q'ooan úú tama. ¹² Qómse xae ko tshàua xae cgoa tséé. Khòèan kò ko sixae ka cg'áè gúúan nxàe ne xae ko ts'ee-ts'eeqg'ai i. Eè xae ko xgàràè ne xae ko qari-qarita-coa máá a. ¹³ Ncèè ntcoèè xae kòò ne xae ko qāèse xga. Ncèem nqóóm di cg'urian xae kúrúèa, a ncées noosega ko wèèa ne kaga tcg'óbéan khama ma bóòè. ¹⁴ Ncées gúú sar sau-cgaekagu tu ur gha ka góá tama, igaba tchàno-tchano tu ur gha ka a, tiri tu cóá tu ncàm-ncamsa tu iise. ¹⁵ Eèta tu ga ma 10,000 khòèan Krestem koe ko kòre tu u úúa hāa igaba tu kái xu xòò xu úú tama, qāè tchòàn koer kò guu a Jeso Krestem koe ábà tu u khama. ¹⁶ Gaa domka ra ko dtcàrà tu u, sere te tu gha sa. ¹⁷ Ncées gúús domkar tirim cóám Timoteo ba, ncèe X'aigam koe ncàm-ncamsa a tcom-tcomsa ba, gatu koe tsééa úúa. Tiri kg'òè-kg'áman Jeso Krestem di koe gha tc'ëe-tc'ëe tu u ba, ncèer ko ma wèés kerekes koe ma wèé za xgaa-xgaa a khamaga ma.

¹⁸ Gatu ka c'ëe ne tc'ëea máá, hàà ra tite, ta tc'ëea, khama ne ko bóò-boose. ¹⁹ Igabagar gha qháése hàà cgae tu u, X'aigam Nqarim kò tc'ëe ne, èe ko bóò-boose ne di kg'uian hàà qaa ka tamase, igaba hàà gane di qarian qaa ka. ²⁰ Nqarim di x'aia nea kg'ui di tama a, a qari di i khama. ²¹ Dùú sa tu ko tc'ëe? Tsám cgoa ra gha hàà cgae tu u, kana ncàmkuian hēé naka kgàeam tc'ëem cgoa hēéthééa?

Séèkuan di x'áè-kg'ama ne naka x'áé-q'ooos di kg'òè-kg'áma ne (5–7)

Cg'árà ne kerekes di ne koe

⁵ Gatu xg'aeku koe i cg'áràn hāa sa tseegukaga nxàèa hāa, cg'áràn ncèe dtcòm-kg'ao tama ne koe kúrúse tama a, ncèe khòèm ko gam ka xòòm dis khòès cgoa xóé e. ² Igaba tu ko qanega bóò-boose! A tu a tshúù-tcaose kg'ae ta ga hāa. Gaam èe ncées gúú sa kúrúa hāa ba méém gatu xg'aeku koe séèa tcg'òòè! ³ Eèta i ga ma tc'áróa te gatu xg'aeku koe káà a, igabagam tirim tc'ëe ba gatu cgoa hāa. Ra ncées gúú sa kúrúa hāa ba nxāakamaga xgàraku sa tcg'òóa máàna hāa, hàna kò hāam khòèm khamaga ma, ⁴ gatá dim X'aigam Jesom dim cg'òèm koe tu kò xg'aea hāa koe, me tirim tc'ëe ba gatu cgoa hāase, i gatá dim X'aigam Jesom di qarian hāa cgoa tua, ⁵ ncèem khòè ba satana ba máà, naka i gam di cg'áè cauan kaàkaguè, nakam

gha nxāasega gam dim tc'ëe ba X'aigam dim cárn ka kgoaraè.

⁶ Gatu di dqòmse ne qāè tama. C'úúa tu gáé hāa, cg'áré péré gāè-gāe ne ko wèés péré sa gāekagu sa? ⁷ Xg'àara tcg'òó cg'uria tu ncèe ncií péré gāe-gāean di i, naka tua gha nxāasega kaba tu péré tu ii, nxāakamaga tu péré tu péré gāe-gāe úú tamase pérés di tu u ke, Me gataga gatá dim Ghùu-coam Paseka di ba, ncèe Kreste ii ba, dàò-máákus di iise úúèa hāa khama. ⁸ Ke tu hàà naka ta kōè sa kúrú, cg'urian hēé naka cg'áèan hēéthēé di péré gāe-gāean ncií cgoa tamase, igaba péré gāe-gāe úú tamase pérés cgoa, péréan ncèe tcom-tcomsa, a tseegu di i.

⁹ Tcgāyas tiris góár kò máá tu us koer góáa hāa, táá méé tu cg'áràn ko kúrú khòèan cgoa xg'ae-xg'ae sa. ¹⁰ Ncées gúú sar ko méé kar máá, táá méé tu cg'árés kaga ncèem nqóóm di ne cg'árà-kg'ao ne, kana hòà-hòànasen-tcáóko ne, kana ts'áà-kg'ao ne, kana kúrúa mááseèa hāa nqárian ko còrè ne cgoa xg'ae guu, témé tama. Nxāaska méé tu ncèem nqóóm koe tcg'oa si i gha ii khama. ¹¹ Igaba ra ko ncèeska góá máá tu u a ko máá: "Táá méé tu wèém èe ko dtcòm-kg'ao ka tciise igaba cg'árà-kg'ao ba, kana hòà-hòànasen-tcáóko ba, kana kúrúa mááseèa hāa nqárian ko còrè ba, kana c'amku-kg'ao ba, kana kg'áà-kg'ao ba, kana ts'áà-kg'aom cgoa xg'ae guu. Eèta iim khòèm cgoa táá tc'òó ga hēé guu," témé.

¹² Dùúska ra ga ko kerekes ka tchàa za hàna ne xgàraa máá? Kerekes q'oo di ne tama ne gáé ncèe tu ga ko xgàra ne? ¹³ Nqari ba ko èe tchàa za hàna ne xgàra. "Ke cg'áè caum khòè ba gatu xg'aeku koe xhài-agu."

Dtcòm-kg'ao ne di chibi-chibikuan ne

⁶ Ncèe gatu ka c'ëem kò c'ëem cgoa kómku tama, ne ba ga kgoara tcáó a èe dtcòm tama ne [†] cookg'ai koe séè a úú me, síí ne gha xgàra me ka, Nqarim di ne khòè ne koem gha úú me khama ii x'áè ka? ² C'úúa tua Nqarim di ne khòè ne gha c'ëem cárn ka nqóó ba xgàra sa? Ncèè nqóó ba tu kò ko xgàra ne tu gáé cg'áré chibian ga kgoana naka xgàra hāa tite? ³ C'úúa tu gáé hāa moengelean ta gha xgàra sa? Ncèè gatà i kò ii ne ta ko kgoana a ncées kg'òès di zi gúú zi xgàra. ⁴ Kháé nxāaska, ncèè ntcoekuan ncées kg'òès di tu kò úúa ne tu ko dùús domka kerekes ka nqāka hāa ne khòè ne koe úú ana máá? ⁵ Ncèe gúúa ner ko sau-cgaekagu tu ur gha ka nxàe. Gatu xg'aeku koe i gáé cúí khòè tc'ëega ga káàa, ncèe gha dtcòm-kg'ao ne xg'aeku koe hàna zi kómku tama zi xgàra a? ⁶ Igaba ncées gúús téé-q'oo koem ko dtcòm-kg'ao ba gam khama ma dtcòm-kg'ao ba séè a qhàis koe úú, a ncèe sa dtcòm-kg'ao tama ne cookg'ai koe kúrú!

⁷ Ncèeta ii zi chibi-chibiku zi gatu xg'aeku koe hàna zia ko x'ái, tààèa tu hāa sa. Qāè i gáé tite, ncèe gatu kò ko c'ëe ne khòè ne ka chibi bóòè ne? Qāè i gáé tite gatu kò ko kààè ne? ⁸ Igaba tu ko gatu c'ëe ne chibi

[†] DTCÒM TAMA NE - Gerika sa ko máá: "tchàno tama ne," témé.

bòò, a ko khòèan kàa, a ko ncèe zi gúù zi gatu ka qòese ga ne koe kúrú!

⁹ C'úùtu tu gáé hãa ãe cg'ãe cau nea Nqarim di x'aian q'òò tite sa? Táa qàe-qaeè guu: gane ãe cg'áràn ko kúrú ne hëe naka kúrú mááseeà hãa nqàrian ko còrè ne hëe naka dxùukg'ai di séèkuan ko kúrú ne hëe naka x'amáguse ko xu khòe xu hëe naka gaxu khama kg'ádò xu cgoa ko xóe xu hëe, ¹⁰ naka ts'ãà-kg'ao ne hëe naka hqa-hqanan-tcáóa ne hëe naka kg'ãà-kg'ao ne hëe naka ntcoe-kg'ao ne hëe, naka xaù-kg'ao ne hëéthëe cuiskaga Nqarim di x'aian q'òò hãa tite. ¹¹ Gatu ka c'ëe ne kò ncèeta ga ii, igabaga tu kò *chibia tu koe* q'ano-qanoè, a tu a ko séèa tcg'òò a cúia tòòè, Nqarim di tu gha ii ka, a kò X'aigam Jeso Krestem dim cg'òem koe hëe naka gatá dim Nqarim dim Tc'ëem koe hëéthëe tchàno tu iise bòòè.

Nqari ba tc'áróm koe hëe naka tc'ëem koe hëéthëe dqòm

¹² C'ëem khòè ba ga máá: "Wèes gúùs kúrú ra kgoara máàèa," témé - igabaga r ko tíí máá, wèes gúù sa hùian úúa hãa tama. "Wèes gúùs kúrú ra kgoara máàèa," tar ga méé - igabaga ra cuiskaga cúí gúù kaga tcèè-tcereèa hãa tite. ¹³ *Gaicaram ga c'ëem khòè ba máá*: "Tc'òoa ne ncãas di i, si ncãa sa tc'òoan di si i," témé. Igabam gha Nqari ba wèean ga kaàkagu. Tc'áró ba cg'áràn domka hãa tama, igabam X'aigam domka hàna, Me X'aiga ba tc'áróm di Me e. ¹⁴ Nqari ba X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia, a ba a gha qaria ba cgoa gatá igaba thëe ghùì ta a.

¹⁵ C'úùtu tu gáé hãa, tc'áróa tua Krestem di zi xòè zi i sa? Ka ra gha kháé nxãaska Krestem di zi xòè zi séè a cg'árà-kg'aos di zi cgoa xg'ae-xg'ae? Cuiskaga a!

¹⁶ C'úùtu tu gáé hãa, ãe ko cg'árà-kg'aos cgoa xg'ae-xg'aese ba gaas cgoa cúim tc'áró me e sa? Ncèeta i ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe góáèa: "Cáma ne gha cúim tc'áró ba ii," téméèa khama. ¹⁷ Igaba gaam ãe ko X'aigam cgoa xg'ae-xg'aese ba gha X'aigam cgoa Tc'ëem koe cúí ii.

¹⁸ Cg'áràn bèè! Wèe chìbian c'ëe, ncèe khòèan ka ko kúrúè nea tc'áróm koe kúrúè tama, igaba gaam ãe ko cg'áràn kúrú ba ko gam dim tc'áróm koe kúrú u.

¹⁹ C'úùtu tua, gatu di tc'áróa nea Tcom-tcomsam Tc'ëem dim tempele me e sa, ncèe gatu koe hàna ba, ncèe tu Nqarim ka máàèa ba, tu gatu q'òòse tama sa? ²⁰ Nqari ba kaiase suruta máá tua, ke tc'áróa tu cgoa Nqari ba dqòm.

Séèku sa

7 Ncèeska gúù zi ãe tu góáa hãa zi ka: khòem ka i qàè e, táa méém khòè sa séè sa. ² Igaba cg'áràn ncèe kái domka méém wèém khòè ba gam dis khòè sa úúa, nakas wèes khòè sa gas dim khòè ba úúa. ³ Khòè ba méém gam dis khòès ko tc'ëe sa máà si, nakas gataga thëe khòè sa gas dim khòèm ko tc'ëe sa máà me. ⁴ Khòè sa gas di tc'áróan koe qari úú tama, gas dim khòèm oose, me gataga thëe khòè ba gam di

tc'áróan koe qari úú tama, dxàeses oose. ⁵ Táa xóe cgoakuan cèè cgaeku guu. Igaba còrèan koe máàsean domka khao kò gatà hëe kg'oana ne méé khao dtcòmku naka xòm x'aè-coa q'oo koe gatà hëe, naka khao gaia xg'ae, nakam nxãasega satana ba táa kúrúa bòò khao o guu gakhao di qgóòse úú taman domka. ⁶ Ncèea tíí tc'ëea si i, khamar bìrí tu u tama gatà tu gha hëe sa. ⁷ Tc'ëe ra kòò, wèém khòèm ga kò tíí khama ii sa, igabam wèém khòè ba Nqarim koe guu a táákase máàèa hãa. C'ëe ba gam di sa úúa, me c'ëe ba c'ëe sa úúa.

⁸ Ncèeskar ko séè tama khòèan hëe naka dxàe-ntcòan hëéthëe ka máá: Kg'ama hëeà ne qàè e, séè tamase, ncèer tíí hëeà khama, témé. ⁹ Igabaga ncèe qgóòse tama ne kò hãa ne méé ne séè, séè sa cgáé si i ke, kg'ama hãa a ncóóan ka.

¹⁰ Eè séèa hãa ner ko ncèe x'áèan máà, tíí ka tamase igaba X'aigam koe guu a: khòè sa méés gas dim khòè ba táa aagu guu. ¹¹ Igabaga ncèe aagu mes kò ko ne méés kg'ama hëe séè tamase, kana nxãaska tòókuan kúrú xg'aekua khara koe. Gataga méém khòè ba thëe gam dis khòè sa táa aagu guu.

¹² Igaba ncèea tíí ko c'ëe ne ka méé ga a, X'aigam ka tamase: Ncèe c'ëem dtcòm-kg'aom kò dtcòm-kg'ao tamas khòè sa úúa, si ko x'áè cgoa ba tc'ëe ne méém táa aagu si guu. ¹³ Si kò gataga thëe khòè sa dtcòm-kg'ao tamam khòè ba úúa hãa, me ko x'áè cgoa sa tc'ëe ne méés táa aagu me. ¹⁴ Khòèm ãe dtcòm tama ba nxãakamaga gam dis khòès *di dtcòmàn* koe guu a q'anokaguèa hãa, si gataga khòès ãe dtcòm tama sa nxãakamaga gas dim khòèm *di dtcòmàn* koe guu a q'anokaguèa hãa khama. Ncèeta i kò ii tama ne i ga kò gatu di cóán q'ano tama, igaba i ncèeta ii domka i ncèeska cóáa tu q'anokaguèa hãa. ¹⁵ Igabaga i kòò c'ëe-kg'áia khara ãe dtcòm tama a qòò kg'oana ne méé i guuè naka qòò. Dtcòmà hãam khòè ba kana dtcòmà hãas khòès igabagas ãeta ii zi qgáì zi koe xgáè-kg'am-mè tama. Tòókuan tu gha úú kam Nqari ba tcii tua khama. ¹⁶ Nta si ma q'ana, khòè seè, sarim khòè ba si gha kgoara sa? Kana tsi ntama q'ana, khòè tseè, tsaris khòè sa tsi gha kgoara sa?

¹⁷ Wèém khòè ba méém ãem ma X'aiga ba máà mea khama ma kg'òè naka ãem ma Nqari ba tcii mea khama hëéthëe e. Ncèea wèè zi kereke zi koe tirim x'áèm ga me e. ¹⁸ A khòè ba kò kg'aiga q'ãe nqãa-qgai khòòèa ãem ko tciiè x'aè ka? Táa méém q'ãe nqãa-qgai khòòèm gha sa qaa guu. A khòè ba kò q'ãe nqãa-qgai khòòè tama ãem kò tciiè ka? Táa méém q'ãe nqãa-qgai khòòoku sa qaa guu. ¹⁹ Q'ãe nqãa-qgai khòòoku sa gúù cgáés tama si i, si gataga thëe q'ãe nqãa-qgai khòòè tama sa gúù cgáés tama si i, igabaga cgáés gúù sa Nqarim di x'áè-kg'árman qgóóa qari si i. ²⁰ Wèém khòè ba méém ãem kò Nqari ba tcii mea kam kò hàna hãas téé-q'ooos koe hãa. ²¹ Qãà tsia kò ii ãe tsi kòò tciiè ka? Táa hëe nakas nxãa sa ntcãa-ntcãa tsi guu. Igabaga kgoarasean dim x'aè ba tsi kòò hòò ne, tséékagu me. ²² Gaam ãe kò qãà ii, ãem ko X'aiga ba tcii me ka ba X'aigam dim khòèm kgoarasea hãa me e, me gataga

gaam ãe kò kgoarasea hãa ãem ko tciìem ka, ba Krestem dim qãa me e ke. ²³ Nqari ba kaisase suruta máa tua hãa, ke táa khòean di qãan kúru guu. ²⁴ Tíí qõe ga tuè, wèem khòe ba méem ãem kò Nqari ba tciì me kam kò hãas téé-q'oos koe Nqarim cgoa hãa.

Khòean ãe séè tama a

²⁵ Ncéeska, séè tama ne khòe ne ka. X'aigam koe guua hãa x'áa ner úú tama, igabagar ko ncée tíí tc'ëea hãa sa bìrí tu u, X'aigam di thòò-xama-máákuan ka tcom-tcomsar khòe ra iise. ²⁶ Ncèem x'aem q'oo koer hàna zi tcabà zi domkar tc'ëea máa, qãe e khòem gha ãem ii khama ma ii sa, ta tc'ëea. ²⁷ Khòe sa tsi kò úúa ne, táa aagu si tsi gha sa tc'ëe guu, a ncèe khòe sa tsi kò úú tama ne, táa khòe sa tsi gha séè sa tc'ëe guu. ²⁸ Igabaga séè tsi kò ko ne tsi chibi kúru tama, gataga ncèe qanega xóe cgoaè tamas khòes kò ko séè nes chibi kúru tama. Igaba ãe ko séè ne gha kái zi tcabà zi gaas kg'òes di zi koe tcãa, ra ncèe zi tcabà zi koe tcg'òó tu u kg'oana.

²⁹ Tíí qõe ga tuè, méer ko sa ncèe si i: *X'aigam ko hàà* x'aèa nea cúu u. Ncèe koe guus ka méé xu ãe khòe zi séèa hãa xu, úú zi tama khama ma hãa; ³⁰ gataga méé ne ãe ko kg'ae ne kg'ae tama khama ma hãa; naka ne ãe qãe-tcaoa hãa ne, qãe-tcao tama khama ma hãa; naka ne ãe ko x'amá ne, gúuan ãea gane di tama khama ma hãa; ³¹ ãe ko nqòóm di zi gúu zi tséékagu ne méé ne gataga kaisase gazi koe tséé tama khama ma hãa, ncèem nqòó ba ko ncèem kámám ka chòò ke.

³² Káise tc'ëe-tc'ëesean koe tu gha kgoarasea hãa sar ko tc'ëe. Séè tamam khòe ba X'aigam di zi gúu zi koe tcãa tc'ëea, X'aiga bam ga ma qãe-tcaokagus koe.

³³ Igaba ãe séèa hãam khòe ba nqòóm di zi gúu zi koe tcãa tc'ëea, gam dis khòe sam ga ma qãe-tcaokagus koe - ³⁴ i tc'ëe-kg'árma ba q'aa-q'aasea. Khòes ãe séèe ta ga hãa sa kana kg'ádò-khoe cgoa qanega xóe tamas khòe sa X'aigam di zi gúu zi koe tcãa tc'ëea, nxãasegas gha tc'áróa sa hée naka tc'ëea sa héeéthée koe X'aigam koe tcom-tcomsa ii ka. Igaba khòes ãe séèa hãa sa nqòóm di zi gúu zi koe tcãa tc'ëea, gas dim khòe bas ga ma qãe-tcaokagus koe. ³⁵ Ncèe gúua ner ko hùia tu domka nxàe, xgáè-kg'am tu u tamase, igaba tu gha tchànóm dàòm koe kg'òe ka, a tu a X'aigam koe x'ãe a táa wèe za séèa tòòe.

³⁶ Ncèe khòem kò tc'ëea máa, ãem séèkuan nqòòk-agua hãas dxàe-coas qanega xóe cgoaè tama sa séèan kam qães gúu sa kúru tama, ta tc'ëea, igabagam kò tcáóa ba q'oo koe kaisase ncàm sia a qgóósean ga úú tama ne méem guuè naka ba ãem tc'ëea hãa sa kúru naka baa séè si, tshùús gúu sam gha kúru tama ke.

³⁷ Igaba khòem ãe tcáóa ba q'oo koe kgàea a tcomsea ba, c'ëe gúu kaga chùie tama ba, igaba ãem tc'ëea a kúru kg'oana hãas koe qgóósea hãa ba, qanega xóe cgoaè tamas khòe sam séè tite sa bìrísea hãa ba, nxãa ba ko qães gúu sa kúru. ³⁸ Khama nxãaska ãe ko qanega xóe cgoaè tamas khòe sa séè ba ko qães gúu sa kúru, igabaga ãe séè tama ba ko kaisase cgáés gúu sa kúru.

³⁹ Khòe sa x'áean dòm q'oo koe hãa, gas dim khòem kg'òea hãas noose. Igabaga ãem ko gas dim khòe ba x'óo nes tc'ëes kom khòe ba séèan koe kgoarasea hãa, igabaga méem X'aigam di ba ii. ⁴⁰ Tíí ko bóò kas gha kaisase qãe-tcaoa, séèe tamases kò hãa ne. Ra gataga tc'ëea máa, tíí igabagar thée Nqarim dim Tc'ëe ba úúa hãa, ta tc'ëea.

Dtcòm-kg'ao ne hée naka dtcòm-kg'ao tama ne héeéthée e (8-10)

Kúrua mááseèa nqárian ko máàe tc'òoa ne

8 Ncéeska, kúrua mááseèa hãa nqárian ko máàe tc'òoan dim *kg'uim dim xpa ba* : Q'ana ta hãa, wèea ta ga q'ãan di tc'ëean úúa hãa sa. Q'ãan di tc'ëea ne ko kúru ta a ta bóò-boose, igabagas ko ncàmku sa tshàoa ghùì ta a. ² Khòem ãe tc'ëea máa, c'ëe gúum q'ana hãa, ta tc'ëea ba qanega cúí gúu ga q'ãa tama, ãem ga kò ma q'ãa ana hãa khama. ³ Igabaga khòem ãe Nqari ba ncàm ba Nqarim ka q'ãaèa.

⁴ Khama ncéeska, kúrua mááseèa hãa nqárian ko máàe tc'òoan tc'òós ka: Q'ana ta hãa, kúrua mááseèa hãa nqária nea nqòómkg'ai koe cg'ãa-cg'ana a sa, i gataga c'ëe nqári káa a, igabam cúím Nqari ba hàna. ⁵ Nxãata i ma kái nqárian nqarikg'ai koe hée kana nqòómkg'ai koe héeéthée hàna igaba - ncèe i tseguan kaga ma kái "nqárian" hée naka "x'aigan" héeéthée ma hàna khamaga ma, ⁶ igabam gatá ka cúím Nqari ba hàna, Xòò ba, ncèe wèe zi gúu zi kúrua hãa ba, ta Gam ka kg'òea ba, naka cúím X'aigam Jeso Kreste ba héeéthée e, ncèe wèe zi gúu zi Gam koe guu a kúruèa ba, ncèe Gam ka ta kg'òea ba.

⁷ Ncées gúu sa wèe khòe koe q'ãase tama. Igabaga ne c'ëe ne khòe ne qanega tc'ëea máa, kúrua mááseèa hãa nqári ne kg'òea, ta tc'ëea. Gaa domkaga ne tc'ëea máa, kúrua mááseèa hãa nqárian di tc'òoa ne ko tc'òòe, ta tc'ëea. I ncèem dàòm ka gane di tcáóan nxãakamaga cg'uri-cg'urièa, kg'amka a khama. ⁸ Igaba tc'òoa nea Nqarim koe cúu-cuu ta a tama. Tc'òó ta ga ko kana ta ga tc'òó tama igaba ta cgáé tama.

⁹ Q'ana méé tu hãa naka táa gatu di kgoarasean tséékagu naka ãe kg'amka ne kúru naka ne chibian koe tcãa guu. ¹⁰ Ncèe c'ëem khòem tcáóa ba koe kg'amkam kò ko tsáa tc'ëega tsi bóò, tsi ko kúrua mááseèa hãa nqárian dim còrè-nquum koe tc'òó, ne sa nxãa sa ghùì tcáó me nakam kúrua mááseèa hãa nqárian di tc'òoan tc'òó tite? ¹¹ Me gha ncèem dàòm ka kg'amkam qõem tsari ba, ncèe Krestem gaam domka x'óóa hãa ba, nxãa ba gha tsari "tc'ëegan" ka cg'òòe.

¹² Eè tu kò kg'amka tcáóan gatu ka qõese ga ne di thòò-thòò, a ko gatu ka qõese ga ne koe chibian kúru, ne tu ko ncèem dàòm ka Krestem koe chibian kúru.

¹³ Khama, ncèe tc'òoan kò ko tíí qõe ba kúru me ko chibian koe tcãa ner gaicara chòò tamase kg'òóan kg'ooa hãa tite, nxãasegar gha chibian koe táa tcãa me ka.

X'âè úú-kg'aom di kgoarasease hãa ne

9 Kgoarasea tama ra gáé hãa? X'âè úú-kg'ao ra tama ra gáé? Qanega ra gáé gatá dim X'aigam Jeso ba bóò ta ga hãa? Tiri tsééan X'aigam koer kúrúá hãa koe tu gáé guu tama? ² Eëtar ga ma c'êe ne koe x'âè úú-kg'ao ra tama ra a, igabagar tseeguan kaga gatu koe x'âè úú-kg'ao ra a! Tu gatu X'aigam koe tiri tu x'ái tu u, x'âè úú-kg'ao ra ii di tu khama.

³ Eë tshúú xòèa te ko qaa ne koer gha ncèèa mááse ncèeta ma xòan ka: ⁴ Tc'óóan hëé naka kg'áàn hëéthëé koe tsam gáé kgoarasea hãa tama? ⁵ Dtcòma hãas khòè sa sèè a nxãas cgoa caatean koe tsam gáé kgoarasea hãa tama, ncèe c'êe xu x'âè úú-kg'ao xu hëé naka X'aigam *Jesom* ka qðesea xu hëé naka Petere † ba hëéthëé xu ko hëé khama ma? ⁶ Kana tíí hëé naka Barenabase ba hëéthëé tsam cúí tsam méé tsam tséé naka kg'òèkaguses gúú saa? ⁷ Ndakam ncõo-kg'ao ba ko gam di tsééan koe suruta mááse? Díí ba ko kg'om xhárà ba xhárà a táá tc'áróa ba tc'óó? Díí ba ko piri zi kòre bíia zi kg'áà tamase?

⁸ Ncèe zi gúú zi tíí tc'êe koe tcg'oa tama, a zi a ko thëé Baebes kaga nxàèè. Tseegu tama raà?

⁹ Moshem di x'áèan koe i góásea khama a ko máá: "Ghòem kò ko maberean nàà gáí a ko dxòò ne méé tsi táá dxòòan cara me guu," témèè. Nqari ba gáé kò ko ghòem ka *cúí* tc'êe-tc'èese? ¹⁰ Gatá ka ba gáé kò kg'ui tama? Eè, gatá domka i ko góàèa hãa, xhárà-kg'ao ba méém nqòòan úúa hãase xhárà nakam nàà gáí-kg'ao ba nqòòan úúa hãase nàà gáí, gaan koe tsara gha kg'òèan hòò di i. ¹¹ *Eë xae ko qãè tchòàn birí tu u ka xae kò Tcom-tcomsam Tc'èem di cgùrian gatu koe xhárà. Ka xae gáé nxãaska, gatu koe xae gha gúú zi tçuúan di qarian úú tama?* ¹² Ncèè c'êe xu kò qarian úúa hãa èeta ii hùian xu gha gatu koe hòò di i, ne tsam gáé sitsam gane ka kaisa qarian úú tama gatu koe tsam ga hòò o di i?

Gatà i ii igaba tsam ncèe qarian tséékagu ta ga hãa. Igaba tsam ko kg'ama wéés gúú sa qáò tcáóan cgoa kúrú, nxãasega tsam gha táá Krestem di qãè tchòàn di xгаа-xgaan xgàè-kg'am ka. ¹³ C'úúa tu gáé hãa èe ko tempelem koe tséé xua ko gaxu di tc'óoan tempelem koe hòò sa, xu ko èe ko altaram koe tséé xu èe dàòamáákus ko tcg'òóa mááèan koe gaxu di xòè-coan hòò sa? ¹⁴ Gatà iim dàòm cúím kam ko X'aigam *Nqari* ba x'áèan tcg'òó, èe ko qãè tchòàn xгаа-xгаа xu méé xu gaxu di kg'òèan gaan koe hòò sa.

¹⁵ Igabagar ncèe qarian ka cúían ga tséékagu ta ga hãa. A ra a gataga kúrúá tu gha máá te zi di nqòòan úúa hãase ncèe zi gúú zi góá tama. Kg'ama ra ga x'óó, c'èem khòè ba guu nakam hàà tiris koase sa ntcòe ka tamase. ¹⁶ Qãè tchòà ner ko xгаа-xгаа domkar koasea hãa tite, kaisase ko tíí koe qaases gúú si i khama. Cg'ãè i gha ii ncèe qãè tchòà ner kò xгаа-xгаа tama ne! ¹⁷ Ncèes gúú sar kò ko tíí tc'êe koe guu a ko kúrú ner ga kò surutan qaa. Igabagar ko tíí tc'êe koe guua hãa sa kúrú tama, a ra a ko kg'ama Nqarim máà tea

† PETERE - Gerika sa ko "Kefase" témé.

tsééan kúrú. ¹⁸ Ka nxãaska ra gha dùútsa surutaku sa qaa? *Káà si í!* Gaa domka méér khòèan surutakagu tamase qãè tchòàn xгаа-xгаа. Naka ra táá tiri qarian qãè tchòàn xгаа-xгаа koe tséékagu guu.

¹⁹ Eëtar ma kgoarasea, a c'êe khòè dir qãàr tama ra a, igaba ra kò wéém khòèm koe qãà ba kúrúse, nxãasegar gha kái ne khòè ne Nqarim koe kabi ka. ²⁰ Juta ne koer kò Jutam khama ma qgóóse, nxãasegar gha Juta ne Nqarim koe kabi ka. Ncèe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne koer kò tíí igaba x'áèan dòm q'oo koe hàna khama ma qgóóse, (èetar ma x'áèan dòm q'oo koe hãa tama igaba), nxãasegar gha èe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne Nqarim koe kabi ka. ²¹ Eë x'áèan úú tama ne koer kò x'âè úú tamam khama ma qgóóse, nxãasegar gha gane èe x'áèan úú tama ne Nqarim koe kabi ka (ncèe sa máá, Nqarim di x'áèa ner komsana tama témé tama, Krestem di x'áèa ner komsana khama). ²² Eë kg'amka ne koer kò kg'amkam khama ma qgóóse, nxãasegar gha kg'amka ne Nqarim koe kabi ka. Wéés gúú sar wéè khòèan koe kúrúsea, nxãasegar gha wéè zi qgái zi koe c'èea ne ga kgoara ka. ²³ Wéè zi ncèe zir ko qãè tchòàn domka kúrú, nxãasegar gha qãè tchòàn di ts'ee-ts'eekg'aikuan hòò ka.

²⁴ C'úúa tu gáé hãa, qàròs di qgái koe i ko wéè qàrò-kg'aoan qàrò, igabam ko cúí ba surutan hòò sa? Ke tu gataga qàrò thëé naka tua gha nxãasega surutan hòò. ²⁵ Wéém khòè èe tààku dis kòès koe ko tcàà ba ko thòòkas xгаа-xgaases qarís koe tcàà. Eë sa ne ko kúrú, nxãasega ne gha chòòkos cába sa cábákaguè ka; igaba ta ko gatá chòò tamas cábás domka kúrú si.

²⁶ Khamar còoka bóò úú tamam qgóé-kg'aom khama ma qgóé tama, a ra a tc'áám cgoa ko x'áàkum khòèm khama ma x'áà tama. ²⁷ Igabar ko tirim tc'áró ba qgóó xgàè, a ra a ko qãà ba kúrú me, khòè ner ko xгаа-xгаа qãà q'oo koer gha nxãasega táá xhàiguè ka.

Iseraele koe kúrúsea zi gúú zi di dqàèkua ne

10 Tíí qõe ga tuè, tc'êe-tc'èese tu gha sar ko tc'êe, gatá ka tsgóose ga ne wéè ne kò túú-c'òòs dòm q'oo koe hãa, a kò wéèa ne ga tshàa-dxoo ba tchoaba sa. ² A ne a kò wéèa ne ga túú-c'òòs koe hëé naka tshàa-dxoom koe hëéthëé Moshem koe hãase tcguù-tcguuè. ³ A ne a kò wéèa ne ga cúís tc'òos tc'èem di sa tc'óó. ⁴ A ne a kò wéèa ne ga cúís gúús kg'áà di sa kg'áà tc'èem di sa, èe ko xùri nem nxõám tc'èem dim koe ne kò kg'áà khama; me kò èem nxõá ba Kreste Me e. ⁵ Igabam kò Nqari ba kái-kg'áía ne táá qãè-tcaoa máá, i kò tc'áróa ne tchàa-xgóós koe dxàua q'aaè.

⁶ Zi kò ncèe zi gúú zi gatá koe x'ái zi iise kúrúse, nxãasega ta gha cg'ãè zi gúú zi táá tcáóa ta koe tcàà ka, èe ne ko gane hëé khama. ⁷ Táá kúrúá mááseèa hãa nqárian dqom guu, ncèe gane ka c'èe ne kò hëé khama. Ncèe i ma góásea a ko máá: "Khòè nea kò ntcóò, a tc'óó a kg'áà a ne a ko tée a ntcàà," témé khama. ⁸ Táá méé ta cg'áràn kúrú guu, ncèe gane ka c'èe ne kò hëé khama, i ko cúím cárn ka 23,000 khama noo khòèan x'óó. ⁹ Táá méé ta Kreste ba kúrúá bóò

guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama, a ko cg'aoan ka cg'òòe. ¹⁰ Táá méé ta kg'ui-kg'uise guu, ncëe gane ka c'ëe ne kò hëé khama, a ne a kò cg'òokom moengelem ka cg'òòe.

¹¹ Ncëe zi gúú zi kò gane koe kúrúse, *gatá koe* zi gha x'ái zi ii ka, a ko q'áa-q'áa ta a zi gha ka góá tòòe, *gatá* ncëe chòò dim x'aem ka hàà cgaeèa ta ka. ¹² Khama ncëe qarika tsi tsee, ta tsi kò tc'ëea, ne méé tsi q'òése naka táá cg'áé! ¹³ Wèé kúrúá bóòkuan ãe gatu koe ko kúrúse nea khòean koe ko kúrúsean ga a. Igabam Nqari ba tcom-tcomsa Me e, a ba a cuiskaga guu naka tu tàà tu u kos ka kúrúá bóòe tite, igabam gha ãe ko hàà cgae tu us kúrúá bóòkus koe dàò ba máà tu u, tu gha ma nxãa si sa, nxãasega tu gha qád-tcaoa máá si ka.

Kúrúá mááseèa hãa nqárian dis kòe sa hëé naka X'aigam Nqarim dis tc'òo sa hëéthëé e

¹⁴ Ncàm-ncamsa tu tiri tuè, gaa domka méé tu kúrúá mááseèa hãa nqárian bèe. ¹⁵ Tc'ëega tu khòe tu iiser ko kg'ui cgoa tu u, ke tu bóòa tcg'òóa mááse dùú sar ko kg'ui sa. ¹⁶ Kubis ncëe ts'eekg'aian di còrèan ko gaas koe nxàeè sa, ncëe ta ko Nqari ba gaas koe qãe-tcaoa máá sa, nxãa sa gáé Krestem di c'áòan cgoa xg'ae-xg'ae ta a tama? I pérean ncëe ta ko khóá Krestem dim tc'áróm koe xg'ae-xg'ae ta a tama? ¹⁷ Cúím pére ba hàna, domka ta *gatá* ncëe kái ta cúím tc'áró me e, wèéa ta ga ko cúím pére ba tc'òó khama.

¹⁸ Iseraele di ne khòe ne ka tc'ëe-tc'ëese: gane ãe ko altaram koe dàò-mááku sa tc'òó ne, nxãa nea gáé Nqarim di tséean altaram koe ko kúrúe koe xg'aea hãa tama? ¹⁹ Kana ra ko dùú sa nxàe? Kúrúá mááseèa nqárian dis dàò-mááku sa gúú cgáé si i saà, kana kúrúá mááseèa hãa nqári nea gúú cgáé e saà? ²⁰ Eë-ëe, nxãas tama si i. Méér kos gúú sa ncëe si i: kúrúá mááseèa hãa nqárian di zi dàò-mááku zi ko dxãwa tc'ëean kúrúá mááe khama zi Nqari ba kúrúá mááe tama, ra tc'ëe tama dxãwa tc'ëean cgoa tu gha xg'ae sa. ²¹ Cuiskaga tu X'aigam dis kubis koe ko kg'áà, naka tua dxãwa tc'ëean dis kubis koe ga thëé kg'áà hãa tite. Cuiskaga tu X'aigam dim tafolem koe ko tc'òó naka tua gataga dxãwa tc'ëean dim tafolem koe ga thëé tc'òóa hãa tite. ²² Kana ta X'aiga ba taukagu kg'oana? Kana ta tc'ëea máá, Gam ka ta qari ta a, ta tc'ëea?

Dtcòòm-kg'ao ne di kgoarasease hãa ne

²³ *C'ëe khòea ne ga máá*: "Wèés gúús kúrú ta kgoara mááèa," témé, igaba *r ko tíí máá*: "Wèés gúú sa hùian úúa hãa tama," témé. *I ga c'ëe khòean máá*: "Wèés gúús kúrú ta kgoara mááèa," témé, *ra ko tíí máá*: "Igabas wèés gúú sa tshàoa ghùì tsi tama," témé. ²⁴ Táá méém c'ëem khòe ba gam ko tc'ëes gúú sa qaa guu, igaba méém c'ëe ne ko tc'ëe zi gúú zi qaa.

²⁵ Wèés gúús kg'òóan ko x'amáguè qgái koe ko x'amáguè sa tu ga tc'òó, káise tc'ëe-tc'ëese naka tsee tamase. ²⁶ Nqóó ba hëé naka wèés gúús ãe gaam koe hàna sa hëéthëéa Nqarim di i khama.

²⁷ C'ëem khòem dtcòòm-kg'ao tamam kò tc'òoan nqai koe tcii tu u, tu kò síí kg'oana ne méé tu síí naka wèés gúús cookg'iaia tu koe ko tòòe sa tc'òó, káise tc'ëe-tc'ëese naka tsee tamase. ²⁸ Igaba ncëe c'ëem khòem kò birí tu u a ko máá: "Ncëe sa dàò-máákus koe gu-ua," témé ne táá tc'òó si guu, gaam khòem ãeta ma birí tua hãa ba hëé naka káise tc'ëe-tc'ëesean hëéthëé domka. ²⁹ Káise tc'ëe-tc'ëesea ne, tar kò ko méé ner gatu dian nxàe tama, a ko c'ëem dian nxàe. Nta i gha ma c'ëem khòem di káise tc'ëe-tc'ëesean tiri kgoarasean koe xgáè-kg'am te? ³⁰ Ncëe qãe-tcaoaser kòo tc'òó ne ra ko dùús domka cg'ãese kg'ui cgoaèa máá? Nqari bar ko qãe-tcaoa máá ka.

³¹ Igaba nxãaska, tc'òó tu ga ko kana tu ga ko kg'áà kana dùú wèé ãe tu ga ko kúrú igabaga, wèéan ãe ga Nqarim di dqòmàn di iise kúrú. ³² Khòean *gaan di dtcòòmàn* koe qómàn qgóókagu tama tu khòe tu méé tu ii, Juta nea ga igaba, kana Gerika nea ga igaba, kana Nqarim dis kereke saa ga igaba. ³³ Ncëer ko tíí ma wèé zi dàò zi ka ma wèé ne khòe ne qãe-tcaokagu khama ma. Tiri qãea ner qaa tama igabar ko kái ne di qãean qaa khama, nxãasega ne gha kgoaraè ka.

11 Serè te tu, ncëer ko ma Kreste ba ma serè khama ma.

Kerekes di kg'òèan hëé naka Nqari ba qámseá máán hëéthëé e (11-14)

Còrèan di qgáian koe qãese qgóósea ne

² Eër kò màà tu u xgaa-xgaan tu ko xùri, a tu a ko wèés gúús koe tc'ëe-tc'ëese te khamar ko dqòm tu u. ³ Igabar ko tc'ëe, bóòa tu gha q'áa sa, wèém khòem dim tcúú ba Kreste Me e, me khòes dim tcúú ba gas dim khòe me e, Me Krestem dim tcúú ba Nqari Me e sa. ⁴ Khama khòem ãe cába hãase ko còrè ba kana ko porofita ba ko gam dim tcúú ba sau-cgaekagu. ⁵ Si ko wèés khòes ãe cába tamase ko còrè kana ko porofita sa, gas dim tcúú ba sau-cgaekagu; tcúúa sas dqòma hãa khamaga i ii khama. ⁶ Khòes ko cába tama ne méés gataga c'òò sa thëé dqòm. Igaba ncëe khòes ga dqòma tcg'òós kò sau-saugas gúú sa ii, ne méés nxãaska cába. ⁷ Khòe ba méém táá cábas gúú si i, Nqarim dis ii sa hëé naka x'áà ba hëéthëé me e ke, si khòe sa khòem dis x'áà si i. ⁸ Khòe ba khòes koe guu naka kúrúe tama, igabas khòe sa khòem koe guu a kúrúèa hãa khama. ⁹ Me kò gataga khòe ba khòes domka kúrúe tama, igabas kò khòe sa khòem domka kúrúèa hãa. ¹⁰ Ncëes gúús domka hëé naka moengele xu domka hëéthëé méés khòe sa cába hãa naka khòem di qarian koes hãa sa x'ái. ¹¹ Igabas X'aigam Nqarim koe khòe sa khòem ka cúía hãa tama, nakam khòe ba khòes ka cúía hãa tama. ¹² Ncëes ma khòe sa khòem koe guua hãa khamagam ma khòe ba khòes ka ábàèa khama; i wèé gúúan ga Nqarim koe guua.

† méés khòe sa cába hãa naka khòem di qarian koes hãa sa x'ái - Gerika sa ko máá: "Khòe sa méés tcúú sa koe qarian úúa hãa," témé.

¹³ Bóòà tcg'òóá mááse: khòès gha cábá tamase Nqari ba còrèa ne qãè e sa? ¹⁴ Gúù zi di ii-q'ooan koe ga i gáé guu naka x'ái tu u tama, khòèm kò qáò c'òòan úúa ne i sau-sauga a sa, ¹⁵ igaba ncèè khòès kò qáò c'òòan úúa ne i gas di x'áà a? Qáò c'òòan nes máàèa, qàbi tcúú cgoa as gha ka khama. ¹⁶ Igaba ncèè c'èe khòèan kò ncèe sa ntcoe kg'oana ner ko máá: 'Sita èeta ii kg'òòan úú tama, zi Nqarim di zi kereke zi igabaga èeta ii kg'òòan úú tama,' témé.

X'aigam Nqarim dis tc'òo sa
(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lk 22:14-20)

¹⁷ Igabaga ncèe ko xùri zi x'áè zi kar dqòm tu u tama: xg'aea tu kò hãa ne tu ko kaisa cg'ãèan kúrú, qãèan ka khama. ¹⁸ Tc'ãà dis gúùs kar ko kóm, kerekes koe tu ko hààraa xg'aea hãa ne i q'aa-q'aasean gatu xg'aeku koe hàna hãa sa, ra tc'èea máá c'èe koe i tseegu u, ta tc'èea. ¹⁹ Q'aa-q'aasean méé i gatu xg'aeku koe hãa, naka ne gha nxãasega èe tchàno ii ne bóòà q'ãàè. ²⁰ Eè tu kò hààraa xg'aea hãa ne i nxãan Nqarim dis tc'òos dqòà dis tama si i. ²¹ Tc'òó tu kò ne tu qãàku tama khama, me ko wèém khòè ba gam ka tc'òóá mááse, me c'èe ba xàbà, me c'èe ba nqàre. ²² X'áéan tu gáé úú tama, kg'áà tu ga, a tc'òó di i? Kana tua ko Nqarim dis kereke sa ntcoe, a èe kàà gúù ne sau-cgaekagu? Dùú sa ra gha gatu ka méé? Dqòm tu u méér? Igabar ncèes gúùs koe guu a cuiskaga gatà hëéa tite.

²³ X'aigam Nqarim kar máàèa hãa ncèer ko gataga thèé máà tu u sa khama: X'aigam Jeso ba kò èem gha hàà khòèan tshàu q'oo koe tcãàèem ntcúúm ka péréan séè, ²⁴ a èem ko Nqari ba qãè-tcaoa máá ka khóá q'aa sí, a máá: "Ncèea Tiri tc'áróan ga a, ncèe gatu di i; ncèeta méé tu hëé, nxãasega tu gha tc'èe-tc'èese Te ka," témé. ²⁵ Gaam dàòm cúím kam kò tc'òóá xu ko xg'ara ka kubi sa séè, a máá: "Ncèes kubi sa kábas qáé-xg'ae si i c'áòà Te koe; ncèeta méé tu hëé, wèé x'aèan èe tu ko kg'áà ka, nxãasega tu gha tc'èe-tc'èese Te ka," témé. ²⁶ Wèé x'aèan èe tu ko ncèe péréan tc'òó, a ko ncèes kubis koe kg'áà, ne tu ko Nqarim dis x'oo sa nxàea tseegukagu, Me nxãakg'aiga síí hàà khama.

²⁷ Gaa domkam gha èe saucgaekaguko cauan cgoa ko péréan tc'òó a ko Nqarim dis kubis koe kg'áam khòè ba chibiga ii, a ba a gha ko X'aigam Nqarim dim tc'áró ba hëé naka c'áòà ba hëéthèé cg'uri-cg'uri.

²⁸ Gaa domka méém khòè ba kg'aika tcáóá ba q'oo qãèse bóò naka baà nxãwa péréan tc'òó naka baà Nqarim dis kubis koe kg'áà. ²⁹ Ncèè c'èem khòèm kòò tc'òó a ko kg'áà, Nqarim dim tc'áró ba ko dùú sa méé sa bóòà q'ãa tamase, nem gha ko èem ko tc'òó a ko kg'áà ka gam dis xgàraku sa óága cgaese khama.

³⁰ Gaa domkaga i gatu xg'aeku koe kái-kg'áía tu kg'am-ka a, a ko tsàà, i c'èe-kg'áía tu x'óóá. ³¹ Igaba ncèè gatà ka ta kòò xgàrase ne ta Nqarim di xgàrakuan dòòm q'oo koe hãa tite. ³² Igaba ncèè X'aigam kò ko xgàra ta a nem ko tchàno-tchano ta a, nxãasega ta gha táá nqòóm di ne cgoa cg'òòè ka.

³³ Ke tu nxãaska tíí qõè ga tuè, èe tu kò hààraa xg'ae a ko tc'òó ne méé tu qãàku. ³⁴ Ncèè khòèm kò xàbà

hãa ne méém x'áéa ba koe tc'òó, naka tu gha xg'aea tu kò hãa ne nxãasega táá xgàraè guu.

Hààr ko x'aè kar gha hàà c'èe zi gúù zi ka qãèse bìria tchàno-tchano tu u.

Tcom-tcomsam Tc'èem di zi aba zi

12 Ncèeska, tíí qõè ga tuè, tc'èe ra ko Tcom-tcomsam Tc'èem di zi aba zi ka tu gha q'ãa sa. ² Q'ana tu hãa, qanega tu xg'ao dtcòm-kg'ao tama ka tu xg'ao kúrúa mááseèa hãa nqárian koe tceea úúèa sa, ncèe kg'ui tama a. ³ Gaa domkar ko tc'èe, ncèes gúù sa méé tu q'ãa sa: Nqarim dim Tcom-tcomsam Tc'èem ka gha kg'uikaguè a máá: "Jeso ba méém cgúíè" témém khòè ba kàà me e, me gataga kàà me e, Tcom-tcomsam Tc'èem ka hàà cgaèè tamase gha máá: "Jeso ba X'aiga Me e" témé ba.

⁴ Tãáka zi aba zi hàna, igabagam cúím Tcom-tcomsam Tc'èe ba hàna. ⁵ Tãáka zi dàò-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúím Nqari ba hàna. ⁶ Tãáka zi tséé-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúím Nqari ba hàna, ncèe ko wèéa zi ga wèém khòèm koe kúrú zi tséé ba.

⁷ Wèém khòèm koe i ko Tcom-tcomsam Tc'èem di aban tãákase x'áise, nxãasega ne gha wèé ne khòè ne tsééa xg'ae ka. ⁸ Tcom-tcomsam Tc'èem kam ko c'èe ba tc'èean di kg'uian máàè, me c'èe ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'èem kaga q'ãan di tc'èean di kg'uian máàè.

⁹ Me c'èe ba Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'èem kaga dtcòm sa máàè, me c'èe ba Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'èem kaga khòèan qãèkagu di zi aba zi máàè.

¹⁰ Me c'èe ba are-aresa zi gúù zi kúrú di qarian máàè, me c'èe ba porofitan dis aba sa máàè, me c'èe ba tãá-ka xu tc'èe xu bóòà q'aa-q'aa dis aba sa máàè, me c'èe ba tãáka xu tãm xu ka kg'uian dis aba sa máàè, me c'èe ba tãás kg'ui sa kg'uia kabi dis aba sa máàè. ¹¹ Cúí a Gaam cúím Tcom-tcomsam Tc'èem di tséé e ncèe wèé e, Me ko wèém khòè ba q'aa-q'aa máá a, èem ko ma Gabá ma tc'èe khama.

Cúím tc'áróm kái xòèan úúa ba

¹² Ncèe tc'áróm ma cúí ii, igabam kái xòèan úúa, i gam di xòèan kái i igaba i ko cúím tc'áró ba kúrú, khamaga i Krestem ka ii. ¹³ Wèéa ta cúím Tcom-tcomsam Tc'èem ka tcguù-tcguuèa hãa, cúím tc'áró ba ta gha kúrú ka khama, Juta ne hëé, Gerika ne hëé, qãà ne hëé naka èe kgoarasea hãa ne ne hëéthèé e, me kò wèéa ta koe ga cúím Tcom-tcomsam Tc'èe ba ntcãa tcãàèa hãa.

¹⁴ Tc'áró ba cúím xòèm tama me e, igaba kái zi xòè zi i khama. ¹⁵ Ncèè nqàrèm kò xg'ao máá: "Tshàur tama ra a khamar tc'áróm dir xòèr tama ra a," téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúùs domka táá tc'áróm dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁶ Ncèè tceem kò xg'ao máá: "Tcgáír tama ra a khamar tc'áróm dir xòèr tama ra a," téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúùs domka táá tc'áróm dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁷ Ncèè wèém tc'áróm kò xg'ao tcgáí ba ii ne ba ga ko ntama ma kóm? Ncèè wèém tc'áróm kò

xg'ao tcee ba ii ne ba ga ko ntama ma hm̄m̄ xám̄?
¹⁸ Igabagam Nqari ba wèém tc'áróm di xòèan tchànose tòóa hãa, Gam ko ma tc'ëe khama. ¹⁹ Ncëe wèéan ga kò xg'ao cúim xòè ba ii ne ba ga kò tc'áró ba ndaa hàna? ²⁰ Ncëe i ma ii khama i kái xòèan hàna, igabam tc'áró ba cúí me e.

²¹ Tcgáí ba cuiskaga tshàu ba birí naka máá: "Tc'ëe tsi tama raa," téméa hãa tite, si tcúú sa cuiskaga nqàrèan birí naka máá: "Tc'ëe tsao o tama raa," téméa hãa tite. ²² Igaba, gaa xòèan tc'áróm di ncëe kg'amka khama ii nea gaan kaisase ko qaasean ga a. ²³ Ta ko gataga c'ëe xòèan tc'áróm di ncëe cg'árése ncàm̄mèa khama ii i, nxãan kaisa ncàm̄an cgoa qgóó. A ta a ko c'ëe xòèan gatá di ncëe chóm̄sea a, cgáése q'óé, ²⁴ i gatá di xòèan ncëe tchàa za hàna a, cgáé q'óékuan qaa tama. Igabam Nqari ba tc'áróm di zi xòè zi gatá ma xg'ae-xg'aea, a ncàm̄mèe tama zi xòè zi kaisa ncàm̄an máana hãa, ²⁵ nxãasega i gha q'aa-q'aasean tc'áróm koe táá hãa ka, me gha wèém xòè ba cúíta noose c'ëe ba qãése qgóó ka. ²⁶ Cúim xòèan kòo thòò ne i ko wèé xòèan ga thòò, cúim xòèan kòo dqòm̄mèe ne, i ko wèé xòèan ga qãè-tcao cgoa me.

²⁷ Tu gatu Krestem di tu tc'áró tu u, a wèéa tu ga Gam di tu xòè tu u. ²⁸ Me Nqari ba kerekes koe khòè ne tãáka zi téé-q'oo zi koe tòóa: tc'ãà dis koe x'áè úú-kg'ao xu, cáim̄ dis koe porofiti ne, nqoana dis koe xgaa-xgaa-kg'ao ne, naka are-aresa zi gúú zi di ne tséé-kg'ao ne hëé, naka qãèkagu di qarian úúa ne khòè ne hëé, naka khòèan ko hùì ne hëé, naka khòèan tc'ãà-cookg'ia ne hëé naka tãáka xu tãm̄ xu cgoa ko kg'ui ne hëéthëé e. ²⁹ Ka nea kháé wèéa ne ga x'áè úú-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga porofiti nea? Kana nea wèéa ne ga xgaa-xgaa-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga are-aresa zi gúú zi di ne tséé-kg'ao nea? ³⁰ Kana nea ko wèéa ne ga aban khòèan qãèkagu di máàèa? Kana nea ko wèéa ne ga tãáka xu tãm̄ xu cgoa kg'ui? Kana nea ko wèéa ne ga tãás kg'ui sa kg'uia kabi? ³¹ Igabaga méé tu kaisase kaia zi aba zi qaa.

Ra gha ncëeska kaisase qãém̄ dàò ba x'ái tu u.

Ncàm̄ku sa

13 Ncëe tãáka tãm̄an khòè ne di cgoar kòo kg'ui naka moengelean dian cgoa hëéthëé e, igabar kò ncàm̄kuan úú tama ner nxãaska kg'ama ko tcëé-tcëes qanos khama ii kana xg'árma ko xg'aeè sara qano sara khama. ² A ncëe porofitan dis aba sar kò úúa, a ra a wèé zi gúú zi chóm̄sea zi q'ana, a ra a wèé tc'ëean q'ãan di ga úúa, a ra a wèé dtcòm̄an ga úúa ncëe xàbìan ko nxònok-agu u, igabar kò ncàm̄kuan úú tama ner gúú cgáér tama ra a. ³ A ncëe ãer q'òò hãan wèé gar kò ko ãe dxàua ne máà, a ra a ko tc'áróa te tcg'òó, dàdè i gha ka, igabar kò ncàm̄kuan úú tama nes ãe sa cúí gúú ga kabi máá te tama.

⁴ Ncàm̄ku sa qáò tcáó si i, a sa a qãè tcáó si i, ncàm̄ku sa tau di tama, a sa a bóò-boose di tama, a sa a koase di tama, ⁵ a sa a tshúú cau tama, a sa a qaara mááse tama, a sa a qháése xgòákaguèe tama, a sa a cg'ãè gúúan kúrúèa hãa tcáó sa koe tòò tama, ⁶ a sa a cg'ãè zi gúú zi ka qãè-tcaokaguèe tama, igabagas ko tseeguan di zi gúú zi ka qãè-tcaokaguèe, ⁷ a sa a ko wèé gúúan koe qgóóse, a sa a ko wèé gúúan koe dtcòm̄, a sa a wèé gúúan koe nqòòan úúa, a sa a ko wèé gúúan qãò-tcao máá.

⁸ Ncàm̄ku sa chòò tite, si gha porofita sa kaà; si gha tãá xu tãm̄ xu cgoa kg'ui sa chòò; i gha q'ãa di tc'ëean kaà.

⁹ Gatá di q'ãa di tc'ëea nea tc'ãò tama, i gatá di porofitan ga tc'ãò tama khama.

¹⁰ Igaba ãe tc'ãòan kò ko hàà, ne i gha ãe tc'ãò taman kaà.

¹¹ Xg'aor cóá ii kar kòo cóá khama ma kg'ui, a ra a kòo cóá khama ma tc'ëe, a ra a kòo cóá khama ma xõa, a ãer ko hàà kiam khòè ba kúrú kar kò cóán di zi dàò-kg'ármi zi chòòkagu.

¹² Ncëeska ta ko bóò-kg'áisi koe nxòm̄se bóò khama, igaba ta gha hàà tchànose q'óáku cgoa Me a bóò Me

Ncëeskar cg'árés xòè-coa sa q'ana, igabar gha ãem̄ x'aèm̄ ka kaisase q'ãa, ncëer ma kaisase q'ãaèa khamaga ma.

¹³ Zi gha ncëeska dtcòm̄ sa hëé, nqòò sa hëé, naka ncàm̄ku sa hëéthëé zi hãa, ncëe zi nqoana zi, si gaa zi ka kaia sa ncàm̄ku si i.

Porofitan hëé naka tãm̄ xu cgoa kg'uiian hëéthëé e

14 Ncàm̄kuan koe tu tcãàn tcáó, naka Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tcãàn tcáó hãase qaa, igabaga méé tu kaisase qaa gúú sa porofita si i. ² ãe ko tãm̄ xu cgoa kg'ui ba khòèan cgoa kg'ui tama a ko Nqarim cgoa kg'ui ke. Cúí khòè ga kóma q'ãa me tama, Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian kam ko chóm̄sea zi gúú zi kg'ui khama. ³ Igaba khòèan ãe ko porofita ba ko khòèan cgoa kg'ui, tshàòam gha ghùì i, a ba a ghùì-ghui tcáó o, a qgài-qgai tcáó o ka. ⁴ Gaam ãe ko tãm̄ xu cgoa kg'ui ba ko gaam cúí ba tshàòo ghùise, igaba ãe ko porofita ba ko kereke sa tshàòo ghùì. ⁵ Ncàm̄ar kò hãa, gatu wèéa tu ga tãm̄ xu cgoa kg'ui sa, igabar ko kaisase tc'ëe porofita méé tu sa. Gaam ãe ko porofita ba ãe ko tãm̄ xu cgoa kg'uiim ka

cgáé me e ke, ncëè kg'uia xu ko kabiè tama ne. Igabaga ncëè tam xu kòo kg'uia kabiè nes gha kereke sa tshàoa ghùè.

⁶ Ncëeska tí qõe ga tuè, ncëè gatu koer ko hàà a ko hàà tam xu cgoa kg'ui ne ra gha ko dùús qãè sa kúrú máá tu u, ncëè méé xu ko sar ko x'ái tu u tama, kana q'áan di tc'ëean máà tu u tama ne, kana porofitan máà tu u tama ne, kana c'ëe gúú ga xgaa-xgaa tu u tama ne? ⁷ Cii cgoa di zi gúú zi kg'òèa hãa tama zi ka igaba, ncëè fulutuan hëé kana harepan hëéthëé khama ii zi, nta ba gha ma c'ëem khòè ba q'ãa ndakam tçgái ba ko cièè sa, tçgáian koe i kò q'aa-q'ooan hãa ne cúíga a?

⁸ Gataga ncëè torompitam ncòoan ka ko q'ãa-q'ãam kò qãèse ts'oo tama ne i gha diín ncòoan kg'ónòsea máá?

⁹ Gataga i gatu koe ii. Ncëè kóma q'ãase tama kg'uian tu kòo gatu di taman koe kg'ui ne, ba gha ntama c'ëem khòè ba q'ãa dùú sa tu ko nxàe sa? Kg'ama tu gha ko tc'áan q'oo koe kg'ui. ¹⁰ Ncëè ta ko ma bóò khama, zi kái zi kg'ui zi tãáka zi nqóomkg'ai koe hàna, a ko wèea zi ga kóma ko q'ãase gúúan nxàe. ¹¹ Ncëè c'ëem khòem ko nxàe sar kò kóma q'ãa tama ner gaam koe tãá za guuar khòè ra a, me gabá tí koe tãá za guuam khòè me e. ¹² Khama gatu ka igaba, Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tu úú kg'oana, ke méé tu èe gha kereke sa tshàoa ghùè zi qaa naka gazi ka cg'òè cgaeè.

¹³ Gaa domka méém wèém khòem èe gha ko tam xu cgoa kg'ui ba aba sa dtcàrà, èem ko kg'ui sam gha kg'uia kabi di sa. ¹⁴ Eër ko tam xu cgoa còrè nem gha ko Tcom-tcomsam Tc'ëe ba tirim tc'ëem koe còrè, igaba i tiri tc'ëean tc'áróan kúrú tama. ¹⁵ Kháé ra gha nxãaska dùú sa kúrú? Tc'ëem koe hãase ra gha còrè, igabar gha gataga thëé tc'ëea te cgoa còrè; tc'ëem koe hãase ra gha nxàè, igabar gha gataga thëé tc'ëea te cgoa nxàè. ¹⁶ Ncëè Nqari ba tsi kò ko tc'ëem koe tsi hãase dqòm, ne ba gha ntama ma gaam èe kóma q'ãa tsi tama ba tsari qãè-tcaoa-máákuan ka máá: "Amen" témé, c'úúam hãa dùú sa tsi ko nxàe sa ka? ¹⁷ Qãèse tsi gha ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, igabas èe sa c'ëem khòè ba tshàoa ghùè tama.

¹⁸ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, wèè tu nqáeaser ko tam xu cgoa kg'uis gúús domka, ¹⁹ igabar kerekes koe tc'ëea te cgoa 5 xu kg'ui xu kómako q'ãase xu kg'ui kg'oana, a nxãasega c'ëe ne xgaa-xgaa; tam xu cgoar ko 10,000 kg'uian kg'ui ka tamase.

²⁰ Tí qõe ga tuè, cg'aré cóá khama ma tc'ëean tu chòokagu. Cg'ãè zi gúú zi koe méé tu cóá ii, igaba méé tu tc'ëea tu koe kaia hãa. ²¹ Nqarim di x'áèan koe i ncëeta ma góásea:

"Ncëe ne khòè ne cgoar gha kg'ui tãá zi kg'ui zi ko kg'ui ne khòè ne hëé naka tãá za guua ne khòè ne di kg'áman cgoa hëéthëé e,

igabaga ne komsana Tea hãa tite," tam kò X'aigam Nqari ba méé.

²² Khamas tam xu cgoa kg'ui sa èe dtcòm-kg'ao tama ne dis x'ái si i, a dtcòm-kg'ao ne di tama, igaba porofita

sa, nxãa sa dtcòm-kg'ao ne dis x'ái si i, a èe dtcòm-kg'ao tama ne di tama.

²³ Khama ncëè wèes kerekes kòo hààra xg'ae, me ko wèém khòè ba tam xu cgoa kg'ui, ne c'ëe ne ncëe èe tu ko kúrú sa kóma q'ãa tama a c'ëem-kg'ám ka dtcòm-kg'ao tama ne hàà ne, nea cuiskaga máá, teme tua, ta mééa hãa tite? ²⁴ Igaba ncëè wèém khòem kò hãa a ko porofita, me dtcòm-kg'ao tama ba kana èe kóma q'ãa tama ba tcãà, nem gha wèéan koe qãèse x'áise chibi-kg'aom ii sa, a gha kháóa wèéan koe ga xqara mááse, ²⁵ i gha tchòàn èe tcáóa ba koe chómsea a tchàa koe tçg'oa. Me gha ncëem dàòm ka kg'áa ba cgoa cg'áé, a Nqari ba dqòm, a nxàe a máá: "Tseeguan kagam Nqari ba gatu xg'aeku koe hãa," témé.

Tchànose dqòmna ne

²⁶ Dùú sa ta gha kháé nxãaska nxàe, tí qõe ga tuè? Èè tu kò hààra xg'ae nem wèém khòè ba c'ëes gúú sa úúa, ciim ga ba, kana xgaa-xgaa sa, kana Nqarim x'ái mea sa nxàea tçg'òò sa, kana tam xu cgoa kg'ui sa, kana tam xu ko méé sa kg'uia kabi sa. Wèéan ncëe ga méé i kúrúè nakas gha nxãasega kereke sa tshàoa ghùè. ²⁷ Ncëè c'ëe khòèan kòo tam xu cgoa kg'ui ne méé i cam kana nqoanan cúíga gatà hëé, nakam ko wèè x'aè ka cúí ba kg'ui, nakam gataga cúí ba hànaa kg'uia ko kabi ba. ²⁸ Ncëè kg'uia-kabi-kg'aom kò káà ii ne méém kg'ui-kg'ao ba kerekean koe nqoo, naka baa gam ka kg'ui cgoase naka Nqarim cgoa hëéthëé e. ²⁹ Cam kana nqoana xu porofiti xu méé xu kg'ui, naka ne c'ëe ne gane di zi kg'ui zi qãèse bóòda tçg'òò. ³⁰ Ncëè c'ëem khòem kò xg'aes koe hãa, a ba a gaa x'aè kaga Nqarim ka c'ëes gúú sa x'áíè ne méém èe hãa a ko kg'ui ba nqoo. ³¹ Wèéa tu ga gha cúí mana cúí porofita, nxãasegam gha wèém khòè ba xgaa-xgaa, a ba a gha korèè ka. ³² Porofiti xu ko gaxu di tc'ëean gaxu di qarian dòòm q'oo koe tòóa hãa. ³³ Nqari ba kómku tamam dim Nqarim tama Me e, igabam tòókus di Me e khama.

Ncëe i wèè zi kereke zi tcom-tcomsa ne di zi koe ii khama ³⁴ méé zi khòè zi kerekean koe nqoo. Kg'ui zi gha sa zi kgoara mááè tama, igabaga méé zi máàsea hãa, ncëe i ko Moshem di x'áèan méé khamaga ma. ³⁵ Ncëè c'ëes gúús ka zi kò q'ãa kg'oana hãa ne, méé zi gazi di xu khòè xu x'áèan koe tèè, khòès gha kerekean koe kg'ui sa sau-sauga si i ke.

³⁶ Nqarim dim kg'ui ba gáé gatu koe guu a hààraa? Kana baa gatu koe cúíga hààraa? ³⁷ Ncëè c'ëem khòem kòo tc'ëea máá, porofiti me e, ta tc'ëea, kana Tcom-tcomsam Tc'ëem di aba nem úúa, ta tc'ëea, ne méém dtcòm èer ko góá máá tu u sa X'aigam dis x'áè si i sa. ³⁸ Ncëes gúús kam kòo tc'irì-tc'irise ne, i gha gam ka thëé gataga tc'irì-tc'iriseè.

³⁹ Ke ncëeska, tí qõe ga tuè, porofitan koe tcãà tcáóa tu, naka tua tãá tam xu cgoa kg'uian xgàè-kg'am guu.

⁴⁰ Igaba méé zi wèé zi gúú zi tcom-tcomsam dàòm tchànóm cgoa kúrúè.

X'ooan koe tõe sa (15)

X'ooan koe tões Krestem di sa

15 Tíí qõe ga tuè, qãè tchõàn ncëer kòo xgaa-xgaa tu u kar ko tc'ëe-tc'ëe tu u, ncëe tu kò thëe sèèa mááse e, a tu a kò gaan koe téé-tëe e, ² ncëe gaan ka tu ko kgoaraè e, ncëer ma xgaa-xgaa tu ana khama tu kòo ma qgóó o ne. Nxãata tu kò hëé tama ne tu kg'amaga kàà hùise dtcòmà hãa.

³ Eër kò máàèa hãa sar kò gataga thëe kaisase cgáés gúús iise máà tu u khama: ncëe Krestem gatá di chibian domka x'óóa máána hãa sa, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khamaga ma, ⁴ a ba a kò kg'ónòè, a nqoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tõe, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khamaga ma, ⁵ a ba a kò Peterem koe † x'áise, naka 12 xu *xgaa-xgaase-kg'ao xu* koe hëéthëe e. ⁶ A kò gaa koe guus ka cúí x'aè ka 500 sa nqáéa hãa ne xùri-kg'ao ne Gam di ne koe x'áise, ncëe kái-kg'aise i gane ka c'ëea ne qanega kg'òèa hãa ne, i c'ëea ne x'óóa †† hãa ne. ⁷ A kò gaa koe guus ka Jakobom koe x'áise, a ba a gaa koe guus ka wèè xu x'áè úú-kg'ao xu koe x'áise.

⁸ Wèéa ne ka khóókam kò gataga tíí koe x'áise, c'ëem khóèm x'aèa ba ka ábàè tamam khama ma. ⁹ Wèè xu x'áè úú-kg'ao xu ka cg'árér ga ra a khama, a x'áè úú-kg'ao tar gha ma tcièè sa kg'ano tama, *Nqarim* dis kereke sar kò xgàra khama. ¹⁰ Igaba *Nqarim* di cgómkuan kar ncëer ii khamaga ma ii, i kò cgómkuan èem máà tea hãa a tíí koe táá káàn tséé. Igabagar wèè xu x'áè úú-kg'ao xu ka kaisase tsééa hãa, tiri qari tama a kò ii igaba, a kò *Nqarim* di cgómku u ncëe kò tíí cgoa hãa a. ¹¹ Khama nxãaska, tíí koe i ga guua kana gaxu koe i ga guua igabas ncëe sa wèéa xae ko xgaa-xgaas ga si i, si ncëe sa gaas koe tu kò dtcòmà ga si i.

X'ooan koe tões èe x'óóa hãa ne di sa

¹² Ncëeta i ko ma xgaa-xgaaè a ko máá: Kreste ba x'ooan koe tõe, téméè, ka ne gha ntama ma gatu ka c'ëe ne máá, x'ooan koe tõe sa kàà si i, témé? ¹³ Ncëè x'ooan koe tões kò kàà sa ii nem nxãaska Krestem ga ba x'ooan koe ghùie ta ga hãa. ¹⁴ Ncëè Krestem kò x'ooan koe ghùie ta ga hãa, ne i sixae di xgaa-xgaan kàà hùì i, i gatu di dtcòmàn ga thëe kàà hùì i. ¹⁵ Nxãaska ne gha khóè ne gataga bóòà tcg'òó, tshúù-ntcõa di xae nxàea-tseegukagu-kg'ao xae *Nqarim* di xae e sa, *Nqarim* ka tseeguan nxàe tama xae, *Nqari* ba Kreste ba x'ooan koe ghùia, téméan ka. Ncëè èe x'óóa ne kò ghùie tama nem *Nqari* ba Kreste ba thëe ghùì ta ga hãa khama. ¹⁶ Ncëè èe x'óóa ne kò ghùie tama nem nxãaska Krestem igabaga ghùie ta ga hãa khama. ¹⁷ Ncëè Krestem kò ghùiea hãa tama ne i gatu di dtcòmàn kàà tséé e, tu qanega gatu di chibian koe hàna. ¹⁸ Nxãaska ne gane èe Krestem koe dtcòmà hãase

x'óóa † hãa ne thëe aagusea hãa. ¹⁹ Ncëes kg'òès koe cúí ta kò Krestem koe nqòòan úúa hãa ne ta wèè khóèan nqáéa hãase cgómga ta a.

²⁰ Igaba, ncëe i ii khamagam Kreste ba x'ooan koe ghùiea hãa! Tc'áà a kúrúseam tc'áróm dis x'áís iise èe x'óóa †† hãa ne gha ghùie di sa. ²¹ Eës ma x'oo sa khóèm koe guu a hààraa khamagas gha ma x'ooan koe tõe sa thëe khóèm koe guu a hàà khama. ²² Ncëe i ko ma Adam koe ma wèè khóèan ga x'óó khama i gha ma Krestem koe wèéan ga kg'òèkaguè khama. ²³ Igabam gha wèém khóè ba gam di x'aèan ka *ghùie*: Kreste ba tc'áà a kúrúseam tc'áróm ga Me e, ne gha nxãaska Gam di ne xùri Me, ncëe hààram kò hãa ne. ²⁴ Si gha nxãaska chòò-q'oo sa hàà. Eëm ko Kreste ba wèè tc'áà-cookg'aian hëé naka èe qarian qgóóan hëé naka qarian hëéthëe kaakagua xg'ara kam gha *Nqarim* Xòò ba hàà x'aian máà. ²⁵ Kreste ba méém tc'áà-cookg'ai nakam gha *Nqari* ba nxãakg'aiga síí Gam di cg'òo-kg'aoan wèè ga Gam di nqàèan ka nqáaka tòó khama. ²⁶ Khóóka dim cg'òo-kg'aom hàà gha cg'òòè ba x'oo si i. ²⁷ *Nqarim* díis Tcgãya sa ko máá: "Nqari ba wèè gúúan nqàèa ba ka nqáaka tòóa," témé khama. Eè i kò máá, wèè zi gúú zia Gam qari koe tòóèa, témé ne i tchàno o, Me Gabá q'oo koe kàà Me e, Gaam èe kò wèè zi gúú zi nqàèa ba ka nqáaka tòó ba. ²⁸ Wèè zi gúú zi kò Gam qari koe tòóèa, nem gha nxãaska Cómam igaba thëe Gam qari koe hãa, Gaam èe wèè zi gúú zi ko nqàèa ba ka nqáaka tòó ba, nxãasegam gha *Nqari* ba wèè ne khóè ne koe wèès gúú sa ii ka.

²⁹ Ncëè èe x'óóa ne kò tseegukaga ghùie tama ne, i ko nxãaska dùús domka c'ëe khóèan qanega èe x'óóa ne di téé-q'ooan koe tcguù-tcguuè? Dùútsa gúú sa ia ko nxãaska hùì, gane téé-q'oo koe tcguù-tcguuèa ne? ³⁰ Dùús domka ta ko nxãaska wèè x'aè ka tshúù-xam zi qgáì zi koe tcàèsea máá? ³¹ Tíí qõe ga tuè, tseegua ner ko bíri tu u - koasean ncëer gatu domka Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe úúa hãa domkar ko wèè cárm ka x'óó. ³² Dùú sa gha kabisea máá te, èer kò Efeso koe qááka di kg'oo-coan cgoa x'áàku ne, khóèan di zi tc'ëe-kg'ám zi cgoa? Ncëè èe x'óóa ne ko x'ooan koe ghùie tama ne ta ga nxãaska máá: "Hàà naka ta tc'óó naka kg'áà q'uu ka ta ko x'óó ke!" témé.

³³ Táá qàe-qaeè guu: "Cg'áè tc'ëe khóèan cgoa xg'aea ne ko qãè gúúan tshúù-tshuu ke." ³⁴ Gatu di qãè tc'ëean koe kabise, naka tua táá chibian kúrú guu. C'ëe nea *Nqarim* ka c'úúa hãa ke. Sau-cgaekagu tu ur gha kar ko ncëe gúúan nxàe.

X'ooan koe tõeam tc'áro ba

³⁵ Igabam ga c'ëe ba tõe a máá: "Nta iim dàòm ka ne ko èe x'óóa hãa ne ghùie? Nta iim tc'áro ba ne gha úúa?" témé. ³⁶ Tsáá kàà tc'ëe tsi khóè tseè! Eè tsi ko xhàram cgùri ba méém kg'aika x'óó naka baa nxàwa kg'òè. ³⁷ Eè tsi kòo xhàrà, ne tsi kúrúse gham tc'áro ba

† PETERE - Gerika sa ko "Kefasem koe," témé. †† x'óóa - Gerika sa ko máá: "x'òma," témé.

‡ x'óó - 6 koe bóò. †† x'óó - 6 koe bóò.

xhàrà tama, igabaga tsi ko kg'ama cgùri ba xhàrà, c'ëem kg'amka pérean di ba kana c'ëe tc'òoan dim ga ba. ³⁸ Igabam ko Nqari ba Gam tc'ëea máá ana hãa tc'áróan máá a, gatagam ko wèem cgùri ba gam dim tc'áró ba máá.

³⁹ I cgàan cúita ii tama: khóèan dia ne hàna, i kg'oo-coan dian hàna, i tsaràn dian hàna, i x'aùan dian hàna.

⁴⁰ Nqarikg'ai di tc'áróa ne hàna, i nqóómkg'ai di tc'áróan hàna; igabaga i nqarikg'ai di tc'áróan di x'ààn cuiaka a, nqóómkg'ai di tc'áróan di x'ààn ka. ⁴¹ Cárñ sa c'ëem x'àà ba úúa, me nxoe ba c'ëe ba úúa, i tçonòan c'ëe ba úúa. C'ëem tçonòm di x'àà-q'ooa nea c'ëem dian ka tãáka a khama.

⁴² Ncëeta i gha ii ãe x'óóa ne ko hàà x'ooan koe ghùie ne. Eë ko xhàràe sa ko kaà, igabas ãe ko ghùie sa kaà tite; ⁴³ Cg'ãès iises ko xhàràe, igabas gha hàà t'òès iise ghùie; kg'amka iises ko xhàràe, igabas gha hàà qari úúase ghùie; ⁴⁴ tc'áróm kòo xhàràe nem nqóómkg'ai dim tc'áró me e, igabam gha hàà ghùie a nqarikg'ai dim tc'áró ba ii.

Ncëem ma nqóómkg'ai dim tc'áró ba hàna khamagataga thëe nqarikg'ai dim tc'áró ba hàna. ⁴⁵ *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe i ncëeta ma góásea a ko máá: "Kg'aika dim khóem Adam ba kò kg'òèa hãam khóem iise kúrúèa," téméè, igabagam Adam, kháóka ka di ba kg'òèan ko kúrúm Tc'ëe Me e. ⁴⁶ Tc'ëe ba tc'ãà naka hàà tama, igabagam tc'áró ba tc'ãà a hààraa, me nxãwa kháóka tc'ëe ba hààraa. ⁴⁷ Tc'ãà dim khóè ba kò nqóómkg'ai koe guua, a kò tshàran cgoa kúrúèa, me kò cámm dim khóè ba nqarikg'ai koe guua. ⁴⁸ Khóè ne nqóómkg'ai di nea nqóómkg'ai dim khóem khama ii, ne nqarikg'ai di ne nqarikg'ai dim khóem khama ii. ⁴⁹ Ncëe ta ma nqóómkg'ai dim khóè ba ma tc'èèa hãa khamaga ta gha ma nqarikg'ai dim khóè ba tc'èè.

⁵⁰ Bìrí tu ur ko, tí qõe ga tuè, a ko máá: "Cgàa ba hëe naka c'áðan hëéthëéa Nqarim di x'aian q'òò tite, si gataga kaàko sa cuiskaga ãe kaà tama sa q'òò hãa tite," témé.

⁵¹ Komsana tu! Chómse tseegua ner ko bìrí tu u: cuiskaga ta wèéa ta ga x'óó † tite, igaba ta gha wèéa ta ga kúrúa kabiè, ⁵² xòm x'aè-coam q'oo koe, tçgáim di ts'ee-ts'ebean khama, kháóka dim nxãam ko q'au ka. Nxãa ba gha q'aukaguè khama, ne gha ãe x'óóa hãa ne ghùie a kaà tite, ta gha kúrúa kabiè. ⁵³ Eë kaàkoan méé i kaà taman hãakaguè, naka i ãe x'óókoan x'óó taman hãakaguè khama. ⁵⁴ Gaam x'aèm ãem kaàkos gha ko ãe kaà taman hãakaguè, si x'óóko sa ãe x'óó taman hãakaguè kas gha nxãaska ãe *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góásea hãa sa kúrúse, ncëe ko máá: "X'oo sa tààa a kaàkaguèa," témé sa.

⁵⁵ "X'oo seè, tààa si hãa xòèa nea ndaa? X'oo seè, sari xõóan di thõòà nea ndaa?"

⁵⁶ X'oo sa ko gas di kãa cgoa di qarian chibian koe hòò, i ko chibian gaan di qarian x'áèan koe hòò. ⁵⁷ Igabaga ta ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, ncëe ko tàà cgoa di qarian máà ta a ba, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a.

† x'óó - 6 koe bóò.

⁵⁸ Gaa domka, tí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè, qarika méé tu téé, naka táá ntcãa-ntcãaè guu, naka tua X'aigam di tsééan wèe x'aè ka cg'òèa hãase kúrú, X'aigam koe i gatu di tsééan káà hùì tama sa tu q'ana hãa ke.

Dtcòm-kg'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

16 Ncëeska aba zi ncëe ko dtcòm-kg'ao ne *Jutea di* ne xg'ae-xg'aea máàè zi ka: Gatu igaba méé tu thëé Galatia di zi kereke zir kò ma x'áèa hãa khama hëé. ² Tc'ãà dim cámm wèem bekem dim ka méém wèem khóè ba ãem ko gàba marian ka c'ëean tòóa mááse, naka i gha nxãasega ãer kòo hàà ne a i marian xg'ae-xg'ae guu. ³ Ra gha ãer ko hàà ne, ãe tu nxará tçg'òóa hãa xu khóè xu tçgãya zi máà, díi xu ii sa ko nxàe zi, a ra a gha gatu di aban cgoa Jerusalema koe tsééa úú xu. ⁴ Ncëè tí ga ra méér qòòs kò ko qaase ne xu gha tíi cgoa qòò.

Paulom di zi dàò zi

⁵ Maketonia koer ko tcana nqáé ner gha dàra tu u, Maketonia koe méér síi tcana tçg'oa sar bírisea hãa khama. ⁶ A ra a gha c'èedaoka gatu cgoa x'aè-coa ba hãa, c'èedaoka wèes saos ga sa, tu gha nxãasega hùì te ra còoka qòò, ãer ga ko qòò qgái wèe koe. ⁷ Nqáékose bóò tur ncëeska tc'ëe tama, x'aè bar gha gatu cgoa hãa sar nqòò hãa khama, ncëe X'aigam *Nqarim* kòo kgoara máá te ne. ⁸ Igabar gha Efeso koe hãa, me gha nxãakg'aiga síi Pentekoste dim cámm ba hàà. ⁹ Kaisam nquu-kg'ám qãè tsééan di ba tchààse xgobekg'amsea máá tea khama, i kái ntcoè-kg'aoan hàna.

¹⁰ Timoteom kòo hàà ne méé tu kúrú nakam táá cúí gúu ga gatu koe bèe guu, X'aigam di tsééa nem ko kúrú ke, ncëer ko tíi hëé khama. ¹¹ Ke méé i táá cúí khóè ga ntcoè me guu. Tòókuan cgoa tu gam di dàðan koe tsééa úú me, nakam gha nxãasega tíi koe kãbise. Gabá hëé naka c'ëe xu dtcòm-kg'ao xu hëéthëé ra qãà hãa ke.

¹² Ncëeska gaxae ka qõesem Apolosem ka, kaisaser kò dtcàrà me, gam ka c'ëea xu cgoam gha dàra tu u sa. Igabam kò ncëeskagam gha síi sa wèe tcáóa ba ka tc'ëe tama ††. Igaba ãem kòo tchànóm x'aè ba hàà nem gha síi cgae tu u.

Còò di zi x'áèku zi

¹³ Q'òésea méé tu hãa, dtcòm koe qarika téé, ghùighuin tc'ëea hãa, naka qari ii. ¹⁴ Wèes gúus ãe tu ko kúrú sa méé tu ncàmkuan cgoa kúrú.

¹⁵ Stefanase ba hëé naka gam x'áé di ne hëéthëéa Akaia koe tc'ãà di ne dtcòm-kg'ao ne e, sa tu q'ana hãa; a ne a c'ëe ne dtcòm-kg'ao ne tsééa máás koe máàsea hãa. Ra ko dtcàrà tu u tíi qõe ga tuè, ¹⁶ gatu igaba tu gha ãeta iis tséé sa ko kúrú xu hëé naka

†† WÈÉ TCÁÓA BA KA TC'ÈE TAMA - Gerika sa ga máá: "Nqarim dis tc'èes tama si i," témé.

wèém ãe ncëes tséé sa gaxu cgoa xg'aea máána hãa a ko kaisase gaas koe tséém ga ba hëéthëé di qarian dóm q'oo koe hãa sa.

¹⁷ Stefanase ba hëé naka Foretunato ba hëé naka Akaiko ba hëéthëé xu ncëe koe hààraa domkar qãè-tcaoa, gatu téé-q'oo koe xu kò hùi khama. ¹⁸ Tirim tc'ëe ba hëé naka gatu dim tc'ëe ba hëéthëé xu kò kaba-kaba. Ke méé tu ëeta ii khóèan kaisa tcoman máà.

¹⁹ Asia dim ngóóm di zi kereke zi ko tsgámkagu tu u. Akila ba hëé naka Perisila sa hëéthëé khara ko kaisase tsgám tu u X'aigam koe, si ko kerekes gakhara x'áé koe ko xg'ae sa gataga méé thëé. ²⁰ Wèé ne dtcòm-

kg'ao ne ncëe koe hãa ne ko tsgámkagu tu u. Tsgámk-aguku tu x'obèkus tcom-tcomsas cgoa.

²¹ Tíi Paulo ra ko tíi tshàu cgoa ncëe tsgámkuan góa.

²² Ncëe c'ëem khóèm kò X'aiga ba ncàm tama ne méé i cgúíkuan gam koe hãa. *Maranatha!*[†] - *Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè.*

²³ X'aigam Jesom di cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

²⁴ Tiri ncàmkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Jeso Krestem koe. Amen.

[†] *MARANATHA - Ncëem kg'ui ba Aramaike dis kg'uis di me e, a ko máá: "Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè," témé.*

2 KORINTA NE

Téé-cookg'ai sa

Cám dis tcgāyas Paulom di sa Korinta ne dis kerekes cgoam kò tshúú qgái koe hãa x'aè ka góáèa hãa. C'ëe ne kerekes di nea kò cg'ãè zi dàò zi cgoa Paulo ba qarú cgae, igabam kò Paulo ba gam di qáò tcáóan x'ái, a ba a ko kaisase tc'ëe, xg'ae ne gha a tòóku sa. Tcgāyas di xòèan tc'ãà di koem ko Paulo ba Korinta dis kerekes cgoam ma tòókua hãas ka kg'ui. A ko nxàe, ntam kò ma cóèkuan ka hëé, naka kerekes koe hàna q'aa-q'aasean ka hëéthëé ma xgòàse xq̄a sa, a ba a ko kaisa qãè-tcaoan gam di x'ái, gam di xgòàse xq̄a nea tcóósean hëé naka xg'ae a tòókuan hëéthëé óágara hãa khama.

A ba a ko nxãaska kereke sa dtcàrà, qãès tcáós di aban ne gha ãe ko hùikuan qaa ne dtcòm-kq'ao ne Jutea koe hàna ne máá sa (8-9).

Chòò di xu tcee xu (10-13) koem ko Paulo ba gam di tsééan x'áè úú-kq'aom ii di kg'uia máá, ãe kòò máá, ganea tseegu di ne x'áè úú-kq'ao ne e témé ne khòè ne Korinta di ne koe, a ne a ko Paulo ba chibi-chibi ne, a ko máá: "tseegu di tama baa," témé ne.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- Xg'ae a tòóku sa
- x'áè úú-kq'ao

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba hëé naka kerekes Korinta koe hàna sa hëéthëé e
- Dtcòm-kq'ao ne Jutea koe hàna ne marian xg'ae-xg'aea máá sa
- Paulo ba ko gam di tsééan x'áè úú-kq'aom ii di kg'uia máá

Paulo ba hëé naka kerekes Korinta koe hàna sa hëéthëé e (1-7)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kq'ao ra, Nqarim ma tc'ëea khama, a ra a gatá ka qõesem Timoteom cgoa hãa.

Korinta koe hànas kerekes Nqarim dis koe hëé naka gane wèè ne tcom-tcomsa ne wèém Akaiam koe hàna ne hëéthëé tsam ko *ncëes tcgāya sa* góá máá, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hëé naka X'aigam Jeso Kreste ba hëéthëé tsara koe guua hãa cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko Nqarim di qgài-qgai-tcáókuan qãè-tcaoa máá

³ Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba méém dqom̄mè, Abom thòò-xama-máákuan di ba, Nqarim wèè qgài-qgai-tcáókuan di ba, ⁴ Gaam ncëe ko wèés qóm̄s gatá dis q'oo koe qgài-qgai tcáó ta a ba,

nxãasega ta ga gatá kúrú a gane ãe tãáka zi qóm̄ zi q'oo koe hàna ne qgài-qgai tcáó ka, gaas qgài-qgai-tcáókus ncëe ta gatá igaba Nqarim koe hòò hãa sa. ⁵ Eë i ko ma Krestem di xgàrasean sixae *di kg'òèan* koe kaisase x'áise khamaga i ko Krestem koe guu a sixae di qgài-qgai-tcáókuan kaisase x'áise khama. ⁶ Ncëè qóm̄an q'oo koe xae kò hàna ne i ko nxãan kúrú tu u tu gha qgài-qgai tcáóè a kgoaraè. Ncëè qgài-qgai tcáóè xae kò ko ne tu gha gatu *igaba thëé* qgài-qgai tcáóè, si gha ncëes qgài-qgai-tcáóku sa kúrú tu u tu qáò tcáóan cgoa qarika téé, gaa xgàrasean ãe xae sixae igaba thëé hãa-q'ooa koe. ⁷ Si gatu koe xae úúa hãas nqòò sa qarika tãe, xae q'ana hãa, ãe tu ko ma *sixae khama ma* xgàrase khamaga tu gha ma *sixae khama ma* qgài-qgai tcáóè sa thëé.

⁸ Sixae ka qõese ga tuè, qóm̄an ncëe xae kò Asia dim xg'aekum koe úúa hãa ka tu gha q'ãa sa xae ko tc'ëe: kaisase qóm̄a nqáé xaea hãa qóm̄an q'oo koe xae kò hãa, xae kò cúí nqòò ga úú tama kg'òè xae gha di i.

⁹ X'ooan xgàrasea máá sa xae kò máàèa hãa, ta xae kò tc'ëea hãa. Igabagas kò *ncëes gúú sa kúrúse cgae* xae e, nxãasega xae gha táá sixae koe dtcààse, igaba Nqarim koe ka, ncëe kò ãe x'óóá hãa ne x'ooan koe ghùì ba. ¹⁰ Ncëeta ma cg'òè-cg'oeqa x'ooan koem

kgoara xaea hãa, a ba a gha *qanega* kgoara xae e, xae Gam koe nqòda xae tòda hãa, qanegam gha kgoara xae e di i. ¹¹ Cgómna hùi xae e naka còrèa máa xae e. Naka ne gha nxãasega kái ne khòè ne còrèa máa xae e, nakam gha Nqari ba ts'ee-ts'ee'kg'ai xae e, naka ne kái ne qãè-tcaoa máa Me.

Paulo ba ko nxàe, dùús domkam kò gam di zi dàò zi koe tc'èea kabi sa

¹² Ncèea sixae ko dqòmse cgoas ga si i: sixae di tcáóa ne chibi-chibi xae e tama, igaba i ko nxàea tseeguk-agu, ncèem nqòóm koe xae tcom-tcomsan hëé naka Nqarim di q'ano-tcáóan hëéthëé cgoa kg'òèa hãa sa. Gatu cgoa xae ko hãa ka xae kò kaisase kái-kg'aise *ncèeta ma kg'òèa hãa*, nqòóm ko ma tc'èe khama tamase, igaba Nqarim di cgómkuan koe guu a.

¹³ Nxará tu gha a kómá q'ãa gúuan xae ko góá máa tu u. Gatà tu ko ncéeska cg'árése kómá q'ãa xae e igabar nqòdan úúa hãa, hàà tu gha cg'oèase kómá q'ãa xae e sa. Nxãasega tu gha gatá dim X'aigam Jesom dim cám ka sixae ka dqòmse ka, ãe xae ko hàà gatu ka dqòmse khamaga ma.

¹⁵ *Qãese ta ko tsééa xg'ae di tcoman ncèer úúa hãa* khamar ko kg'aia gatua dàra tu u kg'oana, nxãasega tu gha cãm *q'oro dàrakuan* di ts'ee-ts'ee'kg'aikuan hòò ka.

¹⁶ Tc'èe ra kòò, gatu koer gha guu a Maketonia koe síí sa, a ra a gaa koe guu a gaicara gatu koe hàà sa, a ra a nxãaska gatu ka Jutea koe tsééa úúè sa. ¹⁷ Eër kòò ncées tc'èe sa kúrú ka ra gáé kòò kg'ama subusase kúrú si? Kana ra gáé ko tiri tc'èean kg'amaga Nqarim cgoa kg'ui tamase † kúrú? *Qhãésèga* ra gáé ko tiris "Eè" sa *kabi*, si "Eè-èe" sa ii, si tiris "Eè-èe" sa "Eè" sa ii?

¹⁸ Igabagam Nqari ba tcom-tcomsa Me e khamaga i ma sixae di tchòàn *gatua xae ko bìrí tu u* "Eè" sa hëé naka "Eè-èe" sa hëéthëé tama a. ¹⁹ Nqarim dim Cóám Jeso Krestem, ncèe i kò Gam ka gatu xg'aeku koe tíí ka hëé naka Silefanom †† ka hëé naka Timoteom ka hëéthëé xgaa-xgaaè ba kò "Eè" sa hëé naka "Eè-èe" sa hëéthëé di tama khama, igabagam Gabá wèè x'aè ka "Eè" Me e ‡. ²⁰ Nqari ba ga nta noo zi nqòòkaguku zi kúrú hãa igaba zi wèéa zi ga Krestem koe "Eè" zi i khama. Gaa domka ta ko Krestem koe guu a *Gam di kg'uian koe Amen*, témé, nxãasega ta gha Nqari ba dqòm ka. ²¹ Me Gaam ncèe ko kúrú xae e xae gatu cgoa Krestem koe qarika téé ba Nqari Me e. A ba a kò gataga ntcãá tcúú ta a, ²² a kò Gam di *q'òòkuan* gatá koe tòò x'áís iise, a Gam dim Tc'èe ba tc'ãà ko a tcg'òòè gúuan khama ma gatá di tcáóan koe tcãà, *ncèe hààko gúuan ko tééa máa a*.

²³ Nqari bar kò tirim tééa-máa-kg'aom iise tcii: Korinta koer kò táá kábise, nxãasegar gha táá qóm zi koe tcãà tu u ka. ²⁴ Sixae gha gatu di dtcòman koe x'aiga ka tamase, igabaga tu gha qãè-tcaoaan úú ka xae ko tsééa xg'ae. Dtcòman ka tu ko qarika téé khama.

† Nqarim cgoa kg'ui tamase - Gerika sa ko máa: "cgàam ko ma tc'èe khama ma," témé. †† SILEFANO - Silefanom di c'èe cg'òèa nea Sílase e. ‡ Gabá wèè x'aè ka "Eè" Me e - Ncèe zi kg'ui zi ko gataga ncées gúu sa mée: "Gam koes "Eè" sa kúrúsea hãa," témé.

² Ncèe *síí cgae tu ur kòò a ko thòò-xámkagu* tu u, ne ia gha díin qãè-tcaokagu te, gatu ãer thòò-xámk-agua tu oose? Gaa domkar kò bìrisea hãa, gaicarar cuiskaga thòòs dàra sa gatu koe dàra hãa tite sa. ³ Gaa domkar kò *èes tcgãya sa góá máa tua*: nxãasegar gha táá gatu ka síí thòò-xámkaguè ka, gatu ãe ga kò qãè-tcaokagu tea tu. Gatu wèéa tu koer tcoman úúa hãa khama, ncèe qãè-tcaoa ra kò hãa ne tu qãè-tcaoa hãa sa. ⁴ Eër kòò èes tcgãya sa góá, kar kòò kaisase thòòan xám a kòò qãò tcáó khama. Kái tcgái-tshàran cgoar góá sia, a ra a kò thòò-xámkagua tu tc'èe tama, igaba tu gha nxãasega q'ãa, kaisa ncàma ner gatu koe úúa hãa sa ka.

Paulo ba ko Korinta ne ntcàm, chibi-kg'ao ba ne gha qgóóa máa sa

⁵ Ncèe thòòan kúrú hãam khòè ba tíí kaisase thòò-xámkagu te tama, igabam ko gatu wèè tu c'èem dàòm ka thòò-xámkagu (qómkagu ar gha máa tu u sar tc'èe tama). ⁶ Kái-kg'aise tu ãeta iim khòè ba xgàra hãa khama i nxãakamaga tc'ãò mea. ⁷ Ke mée tu ncéeska kábise naka qgóóa máa me naka tua qgài-qgai tcáó me; tama kò ii nem gha kaisa thòòan ka tààè.

⁸ Khamar ko dtcàrà tu u, ncàm mea tu hãa sa tu gha nxàea tseegukagu sa. ⁹ Ncées gúús domkar kò *gaas tcgãya sa góá máa tu u*, nxãasegar gha qãèse bóòda q'ãa wèés gúús koe tu komsanan úúa hãa sa ka.

¹⁰ C'èem khòèm ãe tu ko qgóóa máa bar ko tíí igaba qgóóa máa. Ncèe gaas kar gha qgóóa máa mes gúús c'èes kò hàna ner ko Krestem cookg'ai koe gatu domka gatà hëé. ¹¹ Nxãasegam gha satana ba táá tàà ta a ka. Gam di kàan ta q'ana hãa khama.

¹² Eër ko Teroa koe síí Krestem di qãè tchòàn xgaa-xgaa kar ko bóò Me X'aiga ba nquu-kg'árím ba xgob-ekg'ama máa tea; ¹³ igaba i kò tc'èea te táá x'aèan hòò a sãa, tíí qõem Tito bar kò gaa koe táá sao-xg'ae khama. Ra kò nxãaska x'áè ne a Maketonia koe qòò.

Krestem koe xu Paulo xae kare xu xg'ãò xu khama ii

¹⁴ Igabar ko Nqari ba qãè-tcaoa máa, ncèe ko Krestem koe wèè x'aè ka tc'ãà-cookg'ai xae e, a ko wèè zi *qgái zi koe Gam* dis tàà sa x'áía te ba, a ba a ko sixae koe guu a wèè xu qgái xu koe Krestem ka q'ãan tsaj-tsaj, karem xg'ãòm iise. ¹⁵ Kãre xae xg'ãò xae, Krestem ka tcg'òò a Nqari ba máàèa hãa xae e khama, *ncèe ko tsaj-tsajise xae*, ãe ko kgoaraè ne xg'aeku koe hëé naka gane ãe aagusea hãa ne xg'aeku koe hëéthëé e. ¹⁶ Eè *ko aaguse* ne koe xae x'oos di xae xg'ãò xae e, igaba xae ãe *ko kgoaraè* ne koe kg'òès di xae xg'ãò xae e, ka ia gha díin ncèe zi gúú zi ka kg'anoèa hãa? ¹⁷ C'èe ne ncèe kái ne khama xae ii tama khama, ncèe ko Nqarim dim kg'ui ba xgaa-xgaa ne, nxãasega ne gha qguú ka, igaba xae ko Nqarim ka tséèèa xae khòè xae iise q'anós tcáós cgoa hëé, naka Nqarim cookg'ai koe hëé naka Krestem di qaritan cgoa hëéthëé kg'ui.

Pauloa xu k̄abas q̄áé-xg'aes di xu tséé-kg'ao xu u

3 A gaicara xae ko tshoa-tshoa a koase? Kana xae ko, c'ée ne khòè ne khama ma, q'āa-q'āako zi tcgāya zi gatu di zi kana gatu koe guua hāa zi qaa? ² Gatua sixae di tu tcgāya tu q'āa-q'āako tu u, tcáóa xae koe góásea hāa tu, a wèem khòem ka q'āaèa hāa a ko nxáràè tu. ³ Krestem koe guua hāa tu tcgāya tu u sa tu ko x'ái, sixae ka góáèa hāa tu, góá hiim ka tamase igaba kg'òèa hāam Nqarim dim Tc'èem ka góáèa hāa tu, nxōān di tafolean koe tamase igaba khòèan tcáo di tafolean koe.

⁴ Krestem koe xae guu a Nqarim cookg'ai koe gaas gúu sa qarika dtcòma hāa. ⁵ Sixae di qarian koe i guua hāa † ta xae méé tama, igaba i sixae di qarian Nqarim koe guua hāa, ⁶ ncēe ko kúrú xae e xae k̄abas q̄áé-xg'aes di xae tséé-kg'ao xae ii ba. *Ncēes q̄áé-xg'ae sa góá tòòèa hāa x'áèan dis q̄áé-xg'aes* tama si i, igabas Tc'èem di si i. Góá tòòèa hāa x'áèa ne ko cg'òo, igabam ko Tc'èe ba kg'òèkagu khama.

⁷ X'áèa ne kò nxōān koe góáèa hāa, i kò èe i ko tcg'òó a ko máàkuè ka Nqarim di x'àan x'áise. I kò gataga Moshem di kg'áian kaisase x'áa. Xòem x'aèa ne i kò x'áa igaba i kò Iseraele di ne khòè ne kúrú ne táá bóò me. Khama ncēe x'oo sa ko óága x'áèan kò èeta ma ma x'áa, ⁸ ne sa nxāaska Tc'èem ko Gam di tsééan koe guu a óagas x'áa sa ntama noose kaia hāa! ⁹ Xgàraku sa ko óám dàò ba kò x'àan úúa hāa, ka ba ko nxāaska èe ko tchànoan óám dàò ba nta noose kaisase x'áa! ¹⁰ *K̄abas q̄áé-xg'aes* di x'áa nea *nciís q̄áé-xg'aes* di x'àan koe gúu cgáé tama, *k̄abas q̄áé-xg'aes di x'áa ne ko nciís q̄áé-xg'aes* di x'àan kaisase nqáé khama. ¹¹ Ncēe èe xòem x'aèan hāas *q̄áé-xg'aes* kò x'àan úúa hāa, ne ia gha nxāaska èe chòò tamase hāas *q̄áé-xg'aes* koe nta noose kaia x'àan hāa!

¹² Ncēes nqòò sa xae úúa hāa domka xae ko kaisase kgoarasea hāase kg'ui, ¹³ a xae a Moshem khama ii tama, ncēe ko kg'áia ba qgáim cgoa qàbi ba, nxāasega ne gha Iseraele ne kg'áia ba koem ko ma x'áa ba xgāase sa táá bóò ka. ¹⁴ Igaba i kò gane di tc'èean tcēekg'ammèa; ncēe cárm ka igabas kò nciís q̄áé-xg'ae sa nxáràè nem gaam qgái ba qanega hāa, a xgòre-kg'aièe tama, Krestem koe cúigam ko guu a séèa tcg'òóè khama. ¹⁵ Ncēe cárm ka igaba èes kò Moshem *dis Tcgāya sa nxáràè* nem qgái ba tcáóa ne qàbia hāa. ¹⁶ Igaba èem kò khòè ba X'aigam koe k̄abise nem ko qgái ba tcg'òóè. ¹⁷ Me X'aiga ba Tc'èe Me e, i èem X'aigam dim Tc'èe ba hāna koe kgoarasean hāa. ¹⁸ Iga-ba ta ko wèéa ta ga xgòre-kg'aièeas kg'áis cgoa Nqarim di x'àan x'ái. Èem ko ma X'aigam ncēe Tc'èe ii ba gatá koe ma tséé khama ta ko ma k̄abise a Gam khama ii, a ko c'èes x'áas koe guu a c'èes koe síi.

Pauloa xu Nqarim di qguùn úúa, góman di gaban koe

4 *Nqarim di thòò-xama-máákuan* koe xae guu a ncēes tséés *Gam di* sa úúa hāa, domka xae xhōen-tcáo tama, ² igaba xae ko chómsea hāa zi gúu zi saucgaekaguko zi kgoarasea hāase xguì. Kàakuan xae tséékagu tama, a xae a Nqarim dim kg'ui ba kàmak-agu tama, igaba xae ko tseeguan tchànose x'ái, nxāasega ne gha wèe ne khòè ne tcáóa ne koe q'āa a tcom xae e ka, Nqarim cookg'ai koe xae kàa chibi xae e sa. ³ Igaba ncēe xgaa-xgaa xae ko qāè tchòan kò *qane-ga c'èe ne koe* chómsea hāa ne i gane èe aagusea hāa ne koe chómsea hāa. ⁴ Ncēem nqóóm dim nqarì ba gane èe dtcòm tama ne di tc'èean ntcúu-ntcuua hāa, nxāasega ne gha Krestem di x'àako qāè tchòan di x'àan táá bóò ka, *Krestem* ncēe Nqarim dis ii sa úúa †† ba. ⁵ Sixae ka xae xgaa-xgaa tama khama, igaba xae ko Jeso Kreste ba X'aiga Me es ka xgaa-xgaa, xae sixae Jesom domka gatu di xae qāà xae e. ⁶ Nqarim ncēe xg'ao máá: "X'áa ba méem ntcúuan q'oo koe x'áa," témé ba kò Gam dim x'áa ba kúrú me tcáóa xae q'oo koe x'áa, a ko Krestem di kg'áian koe guu a Nqarim di x'àan q'áakagu xae e khama.

⁷ Igaba xae ncēe qguùn úúa hāa góman di gaban koe. Ncēes gúu sa ko x'ái, kaisase kaia hāa qaria ne Nqarim koe guua hāa sa, sixae ka tamase. ⁸ Qarika xae ko wèe za tcaòè, igaba xae tòem-tommè tama; a ko nquu-nquuè, igaba xae bóòda xguise tama; ⁹ xgàraè xae kò, igaba xae aaguèe tama; xg'árma xae kò qáúè, igaba xae cg'òoa xgāàèe tama. ¹⁰ Wèe x'aèan ncēe kaga xae tc'áróa xae koe Jesom di x'ooan dcéèa hāa a ko caate cgoa, nxāasega i gha thèé Jesom di kg'òèan cgáé-q'ooa xae koe x'áise ka. ¹¹ Sixae ncēe kg'òèa hāa xaea wèe x'aèan ncēe kaga Jesom domka x'ooan tshàu q'oo koe hāna, nxāasega i gha Jesom di kg'òèan sixae dim cgáé-q'oom kaàkom koe x'áise ka. ¹² Gaa domkas ko x'oo sa sixae koe tsééa sa kúrú, igabas ko kg'òè sa gatu koe tsééa sa kúrú.

¹³ Góáèa i hāa a ko máá: "Dtcòma ra hāa, a gaa domka kg'uia hāa," témé. Gaam tc'èem èem dtcòm dim cúí ba úúa hāase xae ko gataga thèé dtcòm, a ko gaa domka kg'ui, ¹⁴ a xae a q'ana hāa Gaam èe kò X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia hāa ba gha thèé Jesom cgoa ghùì xae e sa, a gha gatu cgoa Gam cookg'ai koe óa xae e. ¹⁵ I kò *ncēe xgàrasean* wèe ga gatu domka kúrúse, nxāasega i gha èe i kò Nqarim di cgómkuan tchoanàse a kái ne khòè ne koe hàà ne, a ne kaisase Nqari ba qāè-tcaoa máá, nxāasegam gha dqòmme ka.

Gatá dis x'áè-q'oos nqarikg'ai di sa

¹⁶ Ncēes gúus domka ta xhōen-tcáo tama. Èeta i ga ko ma tchàa za ka di tc'áróa ta xgāase igaba i ko tcáóa ta wèem q'uum ka k̄aba-k̄abaè. ¹⁷ Subu xgàrasean xòem x'aè dia ko kaisa a chòò tama x'àan óága máá ta a

† Sixae di qarian koe i guua hāa - Gerika sa ko máá: "C'èe gúu ga xae úúu tama ncēe gha kúrú xae e xae máá, ncēes tséé sa xae gha kgoana a kúrú," témé e.

†† Nqarim dis ii sa úúa - Gerika sa ko máá: "Nqarim dis ii sa ii ba," témé.

khama, x'áàn ncêe ko wèes xgàrase sa kaisase nqáé e. ¹⁸ Eë hòò a bódè tama zi gúù zi koe ta ko tcgáia ta qãea tòó, a ta a ãe hòò a bódè tama zi koe qãea tòò o tama khama. Eë ko hòò a bódè zi ko xòm x'aè-coan cúí ga hãa, igaba zi ko ãe hòò a bódè tama zi chòò tamase hãa khama.

5 Gatá di *tc'áróa ne* kgoara-cgae-q'oos gaas koe ta nqóòmkg'ai koe x'ãèa hãas khama ii. Igaba ncêe kgoara-cgae-q'ooan kò ko kòbèè ne ta q'ana hãa, Nqarim koe ta x'ãè-q'ooan úúa hãa sa. Ncêe x'áéa ne khòè tshàu ka kúrúè tama, a gha chòò tamase nqarikg'ai koe hãa. ² Ta ko ncêes kg'òès koe tshúù-tcaoase kg'ae, gatá di x'ãè-q'ooan nqarikg'ai di cgoa hãakaguèan ta xgónèa hãa khama, ³ nxãasega ta gha ãe ta kò ko hãa a, ne cuiskaga bódè naka qg'aè-cgaea hãa tite khama. ⁴ Qanega ta ncêes kgoara-cgae-q'oos koe hana x'aè ka ta ko tshúù-tcaoase kg'ae, kaisa thòòan q'oo koe hãase. Qgáian ta gha tcg'òó cgaeè sa ta tc'èe tama, igabaga ta *x'ãè-q'ooan nqarikg'ai di cgoa* hãakaguè kg'oana khama, nxãasegas gha ãe ko x'óó sa kg'òèan ka kaákaguè ka. ⁵ Gaam ãe ncêes tséé sa kúrúa máá taa hãa ba Nqari Me e, ncêe Gam dim Tc'èe ba x'áís khama ma máá taa hãa ba, nqòòkaguèa hãa gúúan gha tseegukaga hàà sa.

⁶ Gaa domka ta wèe x'aè ka kaisa tcoman úúa hãa, a q'ana hãa, ãe ta tc'áróm koe x'ãèa hãa x'aè ka ta *X'aigam koe x'áéan úúa hãa sa, ãeta ta ga ma qanega* gaan ka nqúù ta a *igaba*. ⁷ Dtcòms koe ta ko guu a kg'òè khama, ãe ta ko bódès ka tamase. ⁸ Ta kaisa tcoman úúa hãa, a ta a ko tc'èe, gatá di tc'áróan ta gha x'áéan khama ma guu, a gha X'aigam cgoa x'áéan koe hãa sa. ⁹ Gaa domka ta ko kaisase tc'èe, qãè-tcaokagu Me ta gha sa, *Gam cgoa* ta ga x'áéan koe hãa, kana ta ga *Gam ka* nqúù ka hãa igaba. ¹⁰ Wèèa ta ga méé ta Krestem cookg'ai koe x'áise naka taa Gam ka xgàràè khama. Nxãaska ta gha wèèa ta ga ãe kg'ano ta hãa sa máàè, wèes gúùs ãe ta gatá di tc'áróan koe kúrúa hãas tc'amkg'ai koe guu a, tshúù kana qãè sa.

Nqarim cgoa tòókua ne, Krestem koe guu a

¹¹ Gaa domka xae q'ana hãa, Nqari ba méém q'ádè sa, khama xae ko khòè ne kúrú ne *chibia ne koe tcóóse*. Nqari ba qãèse q'ana hãa tcáóa xae qãè e sa, ra nqòòan úúa hãa, tcáóa tu koe tu gataga q'ana, tcáóa xae qãè e sa di i. ¹² Sixae gha gaicara dqòmme sa xae qaa tama. Igabaga ne c'èe ne hana ncêe ko tchàa koe hana zi gúù zi tchòà úú cgoaa ne, tcáóa ne q'oo di zi gúù zi ka tamase. Gaa domka xae ko dàò ba x'ái tu u gatu gha sixae ka dqòmse ba, nxãasega tu gha xqara mááse ka. ¹³ Ncêe tc'èea xae kò *koma* nxana hãa ne i Nqarim domka gatá ii. Igaba ncêe tc'èea xae kò *koma* tchàno ii ne i gatu domka gatá ii. ¹⁴ Krestem di ncàmkuu ne ko tcèè tcuì xae e khama. Xae ncêes gúù sa bóòà hãa: ncêe cúím khòèm *Krestem* kò wèe ne khòè ne x'óóa máána hãa ne, ne nxãaska wèèa ne x'óóa hãa sa. ¹⁵ Me Kreste ba wèèa ta domka x'óóa hãa, nxãasega ne gha ãe kg'òèa hãa ne táá gane ka kg'òèa mááse ka, igaba ne gha kg'òèa máá Gaam ãe

kò x'óóa máá nea hãa, a x'óóan koe ghùèa hãa ba ka.

¹⁶ Gaa domka ta ncêeska gatá cúí khòè ga nqóòmkg'ai di tcgáian cgoa bóòà hãa tite. Nxãata ta xg'ao c'èe x'aè ka ma Kreste ba nqóòmkg'ai di tcgáian cgoa bóòà hãa igaba, ta cuiskaga gaicara gatá hëéa tite. ¹⁷ Gaa domkam diím wèém ãe Krestem koe hana ba kábam nqóóm *di* me e. Ncúí zi gúù zia nqáéa hãa, zi wèe zi gúù zi ncêeska kába zi i. ¹⁸ I wèéan ncêe Nqarim koe guu, Gaam ncêe ko Krestem koe guu a Gam koe xg'ae-xg'ae ta a, ta tòóku ba, a ba a tsééan máà xaea hãa, c'èe ne xae gha Gam cgoa xg'ae-xg'ae ne tòóku ka. ¹⁹ Ncêe xae ko méé a ko máá: Nqari ba kò nqóóm di ne khòè ne Krestem koe xg'ae-xg'ae ne Gam cgoa tòóku, a kò táá gane di chibian nxárá tcáà, a ba a kò tchòàn ncêe tòókuan di máà xaea hãa. ²⁰ Gaa domka xae ko Krestem téé-q'oo koe kg'ui, Me ko Nqari ba sixae di kg'uiian koe guu a dtcàrà tu u; Krestem téé-q'oo koe xae ko dtcàrà tu u a ko máá: Nqarim cgoa méé tu xg'ae-xg'aese naka tòóku, témé. ²¹ Kreste ba kò cúí chibi ga kúrú tama, igabagam kò Nqari ba gatá domka kúrú Me, Me chibian úú, nxãasega ta gha gatá Gam koe guu a Nqarim di tchànoan úú ka.

6 *Nqarim cgoa* ko tsééa xg'ae xu khòè xu khama xae ko ma dtcàrà tu u, gatu ncêe Nqarim di cgómkuu hòòà tu gha táá kàà hùì iise sèé e ka. ² *Tcgãyas Gam dis koe m ko Nqari ba máá:* "Eëm kò ko cgómkuu dim x'aè ba hàà ner kóm tsia hãa. Eëm kò ko kgoarakuan dim cárm ba hàà ner kòò hùì tsi," témé khama. Tseegukagam ncêeska cgómkuu dim x'aè me e, a tseegukaga ncêeska kgoarakuan dim cárm me e.

Paulom di qóm cgoa qgóókua ne

³ C'èe khòè gha sixae di tsééan ntcoe sa xae tc'èe tama, gaa domka xae c'èe gúù xg'áè-kg'am m gha tòó tc'èe tama. ⁴ Igaba xae ko wèe gúúan ãe xae ko kúrú koe x'ái, Nqarim di xae tséé-kg'ao xae ii sa: qáò tcáóan cgoa xae kò qómán q'oo koe hãa, xháé zi q'oo koe hëé naka qóm zi xg'aeku zi koe hëéthéé e. ⁵ Xg'ármè xae kò ko, a kò qáé-nquuan koe tcáàè, a xae a kò xg'orean koe hãa, a xae a kò tsééa cg'òòè, a xae a kò x'óm tama, a kò tc'òo ga tc'òó tama. ⁶ Sixae di q'anoan hëé naka q'áa di tc'èean hëé naka qáò tcáóan hëé naka qãèan hëéthéé ka *xae Nqarim di xae qãà xae e sa x'áía hãa*, Tcom-tcomsam Tc'èem koe hëé naka tseeguan di ncàmkuu cgoa hëé, ⁷ naka sixae di kg'uiian tseegu di hëé naka Nqarim di qarian ka hëéthéé e. Tchànoan xae ncòo gàba zi khama ma úúa hãa, *x'ãà cgoa xae ko o kg'áòm x'òàm xòè di i*, naka *xg'áèa ko máá xaean* dxàes x'òàs xòè di hëéthéé e. ⁸ Tcommèa xae kò hãa kana xae kò tcommè tama igaba, kana kò ko còèè kana dqòmme igaba *xae kò Nqarim di xae tséé-kg'ao xae e*. Tshúù-ntcòo-kg'aoan khama xae kò ma qgóóè igaba xae ko tseeguan nxàe. ⁹ C'èe ne khòè ne ka xae c'úùèa hãa, igaba xae kò *gatu ka q'áàèa*. X'óóa khama xae kò ii, igaba bóò, kg'òèa xae hãa. Xgàràè xae kò ko,

igaba xae kò cg'òòè tama. ¹⁰ Gatà ma xae kò ko ma thòò-tcaokaguè igaba xae kò wèè x'aè ka qǎè-tcaoa hãa. Dxàua xae hãa igaba xae kò kái ne khòè ne qguùkagu. Cúí gúù ga xae kò úú tama igaba xae kò wèè gúùan ga q'òò.

¹¹ Korinta tuè, kgoarasease xae ko gatu cgoa kg'ui, i tcáóa xae tchààse xgobekg'amsea. ¹² Tcáóa xae xae gatu koe tcèekg'am tama, igaba tu gatu tcáóa tu sixae koe tcèekg'ama hãa. ¹³ Tiri tu cóa tu ii khamar ko ma kg'ui cgoa tu u. X'ái xae e xámse-kg'aman gatà ii i, ncèe xae sixae gatu koe úúa hãan khama ii i. Tcáóa tu tchààse xgobekg'am.

Tempele ta Nqarim di ta a ke méé ta q'ano-q'anose

¹⁴ Táá méé tu gane èe dtcòm tama ne cgoa cúíta noose joko ba tcèè guu. Ntama ia gha tchànoan èe tchàno taman cgoa tsééa xg'ae? Kana ntama i gha ma x'ààn hée naka ntcúúan héeéthée xg'ae, a cúís gúù sa kúú? ¹⁵ Ntama ba ga ma Krete ba dxãwam † cgoa tòóku? Kana ba ga ntama dtcòmà hãam khòè ba èe dtcòm tamam cgoa tòóku? ¹⁶ Nqarim dim tempele ba ga ntama ma kúúá mááseèa hãa nqárian cgoa qáé-xg'ae sa kúú? Gatá tempelem kg'òèa hãam Nqarim di ta a ka. Ncèem kò Nqari ba máá:

“Tiri x'áéa ner gha *Tiri ne khòè* ne cgoa kúú
a Ra a gha gane xg'aeku koe caate.

Gane dir Nqari Ra a gha ii,
ne gha gane Tiri ne khòè ne ii,”

témé.

¹⁷ Ke “tcg'oa gane xg'aeku koe
naka gane cgoa q'aa,”
tam Nqari ba méé.

A ba a máá:

“Táá c'èe gúù q'ano tama qg'óo guu,
nxãaskar gha qǎèse hàakagu tu u.”

¹⁸ “A Ra a gha gatu ka Xòò Ra ii,
tu gha Tiri tu cóa tu ii,
cóa xu hée naka cóa zi héeéthée tu,”
tam X'aigam wèè qarian úúa hãa ba méé.

7 Ncàm-ncamsa tuè, ncèe nqòòkagukuan ta úúa hãa, ke hàà naka ta wèés gúùs èe ko gatá di tc'áróan hée naka tc'èea ta héeéthée cg'uri-cg'uris koe q'ano-q'anose, naka taa tcom-tcomsas kg'òè sa cg'òèase kg'òè, Nqari ba q'áòà hãase.

Korinta ne ko komsana domkam Paulo qǎè-tcaoa

² Gatu di tcáóan xgobekg'ama máá xae e. Cúí khòè ga xae chibi kúú cgae ta ga hãa, a xae a cúí khòè ga cg'ǎèan koe tcàà ta ga hãa, kana xae c'èe khòè kàa naka marian sèè cgae e ta ga hãa. ³ Chibi-chibi tu ur ko domkar ncèe gúùan kg'ui tama. Ncèer kò kg'aika ma bìrí tua hãa khamaga ma: *kaisase xae ncàm tua*, tu wèè x'aèan ncèe kaga tcáóa xae koe hãa, x'óó xae ga ko kana xae ga ko kg'òè igaba. ⁴ Kaisa kgoarasea ner gatu koe úúa hãa kg'ui cgoa tu ur gha di i, a ko gatu cgoa kaisase dqòmse, tu kaisa ntcàmkuan tíí koe úúa

hãa, ra kái xháéan koe xae ga hãa igaba kaisa qǎè-tcaoaan úúa hãa.

⁵ Eè xae kò Maketonia koe hàà ka igaba i kò sixae di tc'áróan táá sãa-q'ooan hòò khama, xae kò wèè x'aè ka xháéan q'oo koe hãa: tchàa za guua zi méeeku zi hée, naka *tcáóa xae q'oo koe hãnas q'áò sa héeéthée di i*.

⁶ Igabam kò Nqarim, ncèe ko gane èe nqãaka hàna ne ntcàm ba, Titom di hàà-q'ooan ka ntcàm xae e. ⁷ Gam di hàà-q'ooan cúí tama a kò ii *ncèe kò ntcàm xae e*, igaba xae kò thée *ntcàmmè èem gatu ka bìrí xaea hãa kg'uian ka: ntam* ma gatu ka ntcàmmèa sa. Tu ma xgónè tea hãas kam kò bìrí xae e, naka tu ma tshúù-tcaoa hãas ka hée, naka tu ma tééa máá tea hãas ka héeéthée e, ra ko kaisase qǎè-tcao.

⁸ Eètar kò ma tiris tcgãyas cgoa tshúù-tshuu-tcáo tu u, igabar èes *tcgãyas* ka chibi bóose tama. Kg'aiar kò chibi bóose, xòm x'aè-q'oo kas kò tshúù-tshuu-tcáo tu ua hãa sar ko bóò khama. ⁹ Igabar ncèeska qǎè-tcaoa hãa, tshúù-tshuu-tcáo tuar hãa domka tamase, igaba gatu di tshúù-tcaoa ne kò hée tu u tu gatu di dàòan koe tcóòse domka. Nqarim q'áò ka tu kò tshúù-tcaoa, a kò táá sixae ka thòò-thòòè khama. ¹⁰ Nqarim q'áò di tshúù-tcaoa nea ko kgoarasean koe ko úú tcóòsean óága khama, i gatà ko hée *khòèan* nxãas koe chibi bóose tama, igaba i ko nqòòm di tshúù-tcaoaan x'ooan koe úú. ¹¹ Bòò, Nqarim q'áò di tshúù-tcaoaan gatu koe kúúá hãa sa: *hùia te ka tu kò qháé tu u, tééa máá te ka*, xgòàse *kg'uia máá te ka*, tcoma *te ka*, xgónèa *te ka*, tu ma máàse *tea* hãas ka, tu ma tshúùan xgàra kg'ónòsea máána hãas ka héeéthée e. Wèés gúùs koe tu káà chibi tu u sa tu x'áía hãa.

¹² Gaa domka èer kòò góá máá tu u ka i kò chibiga ne kana chibi-chibiè tama ne domka tama a, igabar kò góá hãa, gatu koe i gha tchànose x'áise Nqarim cookg'ai koe, nta tu ma sixae cgoa tchòà úúa hãa sa.

¹³ Wèè zi ncèe zia kò ntcàm xae e.

Xae kò sixae dis ntcàmkuus tc'amkg'ai koe kaisase qǎè-tcaoa hãa, Tito ba xae kò bóò me qǎè-tcaoa hãa, gam di tc'èea nea gatu wèè tu dian ka kàba-kàbaèa hãa khama. ¹⁴ Gatu kar kò gam koe dqòmse, tu kò táá sau-cgaekagu te. Igaba wèés èe xae bìrí tua hãas ma tseegu ii khamagas ma èe xae kò Titom koe *gatu ka dqòmse* hãa sa tseegu si i sa x'áía hãa thée. ¹⁵ *Tiri x'áè-kg'árma nem kòò gatu koe úú ka* tu kò wèéa tu ga komsana me, a tu a kò q'áòan hée naka cgùruan héeéthée cgoa qǎèse hàakagu me. Ncèe zi gúù zim ko tc'èe-tc'èese ka i ko gam di ncàmkuan gatu koe càùse.

¹⁶ Kaisa tcoma ner gatu koe úúa hãa domkar ko qǎè-tcao.

Dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne marian xg'ae-xg'aea máá sa (8–9)

Sere-seres Maketonia di zi kereke zi di sa

8 Ncèeska, tíí qòe ga tuè, Nqarim Maketonia di zi kereke zi koe x'áía hãa cgòmkuan ka tu gha q'áa sa xae ko tc'èe: ² Ncèeta noose kái zi kúúá bóòku zi

† DXÁWA - Gerika sa ko “Beliare” témé.

xháéan di zi koe ne hàna igaba i kò gane di qãè-tcaoan cg'oè a ntcãa, ne kò èeta ne ma kaisase dxàua hãa igaba gane di qãè tcáóan di qguúan x'ái a máàku zi tcg'òò .³ *Gane kar ko nxàea tseegukagu khama a ko máá: èe ne ga úúa hãa sa ne kò tcg'òò, a ne a èe sa nqáéa sa hëéthëé tcg'òò. Gane ka ne kò⁴ qarika dtcàrà xae e, cgómkuan dis máàkus cgoa ne gha c'èe ne cgoa xg'ae a Jutea di ne dtcòm-kg'ao ne tsééa máá sa.*⁵ A ne a kò táá èe xae kò ma nqòòà hãa khama cúí ma kúrú, igabaga ne kò kg'aia X'aigam koe máàse, a ne a *nxãwa* Nqarim di tc'èean koe guu a sixae koe máàse.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne ntcàm, máàkua ne ne gha tcg'òò ka

⁶ Tito ba nxãakamaga ncées máàkus cgómkuan di sa gatu koe tshoa-tshoara hãa, khama xae kò dtcàrà me, gatagam gha ncées tséé sa xg'ara-xg'ara sa.⁷ Igaba ncée tu ma wèé zi gúú zi koe ma kaisase qguúa hãa: dtcòmàn koe hëé, kg'uian koe hëé, q'ãan koe hëé, wèés kgoara-tcáós koe hëé, naka èe xae xгаа-xгаа tua ncàmkuan koe ga hëéthëé, khamaga méé tu thëé ma ncées máàkus cgómkuan dis koe kaisase qguú.

⁸ X'áèa ner máà tu u tama, igabar ko kg'amaga ncées sere-seres c'èe ne ncée kaisase hùi kg'oana hãa di sa x'ái tu u. Ncëem dàòm kar ko bóò, nta i ma gatu di ncàmkuan tseegu di i sa.⁹ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem dis cgómku sa tu q'ana hãa khama: qguúam ko hãa igabam ko gatu domka dxàù, Gam dis dxàus koe tu gha gatu nxãasega guu a qguú ka.

¹⁰ Ncëe nqáéa hãam kurim ka tu kò tc'ãà a máàkuan tcg'òòà tu tu u, a tu a kòò tc'èe tu kò khama máà. Ke tiri kàan komsana: ¹¹ Eè tu tshoa-tshoara hãas cgoa méé tu ncéeska xg'ara, naka èe tu ma tc'èea khama ma xg'ara-xg'ara si - èe tu ma úúa hãa khama ma máà.¹² Khòè ba nta noose úúa hãa sa *Nqarim koe* gúú méé tama khama. Cgáés gúú si i, khòèm ko èem q'òòà hãa zi gúú zi ka c'èe sa tcg'òò kg'oana hãa ne. *Nxãaskam gha Nqari ba qãè-tcaoa máá* dùús wèés èem ko tcg'òò sa.

¹³ C'èe ne sãakagu, a gatua qóman q'oo koe tcãà tu u sar tc'èe tama, igabar ko cúíta noose tu gha ii sa tc'èe: ¹⁴ ncëe x'aè ka tu gatu kaisase tc'ãòan úúa hãa, ke méé tu èe tcàoa hãa ne cg'oè-cg'oea máá. Eè tu gha ko tcàò x'aè ka ne gha gane kaisase tc'ãòan úúa hãa, a gha nxãasega èe tu tcàoa koe cg'oè-cg'oea máá tu u. Ncëem dàòm ka tu gha cúíta noo, ¹⁵ ncëe i ma *Nqarim di zi Tcgãya zi koe* ma góàèa a ko máá: "Gaam èe kò káían *tcuù* ba kò táá kaisase tc'ãòan úú, me kò gataga gaam èe kò cg'oròan *tcuù* ba táá tcào," témèè khama.

Titoa xu ko Korinta koe tsééa úúé

¹⁶ Tc'èe-tc'èeses ncëer tíí úúa máá tua hãas khama ii sam Nqari ba Titom tcáó koe tcana hãa khamar ko Nqari ba qãè-tcaoa máá.¹⁷ Tito ba kò táá sixae dis dtcàrà sa *m gha kúrús* cúí sa dtcòm, igabam kò thëé *gatuam gha hùi tu u* sa tc'èe-tc'èesea máá, a ba a kò gam di ncàmàn ka birísea hãa gatu koem gha síí sa.

¹⁸ Xae ko sixae ka qõese ba gam cgoa *gatu koe* tsééa úú, ncëe ko gam di tsééan qãè tchòàn xгаа-xгаа di koe wèé zi kereke zi ka koaè ba.¹⁹ Ncëe zi gúú zi ka cúí tamase, igabam kò gataga thëé kereke zi ka nxará tcg'òòèa hãa, ncëe gha sixae cgoa xg'ae a gatu dis máàku sa *úú dis* tséé sa kúrú ba, nxãasegam gha Nqari ba dqòmèè ka, si sixae di tcáóan kgoarasea hãase hùi kg'oana hãa sa x'ái thëé ka.

²⁰ *Xg'ae a qõòs ka* xae ko q'õése, nxãasega i gha cúí khòè ga táá ncées máàkus kaisas ko ma xg'ae-xg'ae a samaès ka chibi-chibi xae e ka.²¹ Tchàno zi gúú zi *kúrú sa* xae birísea hãa khama. Nqarim tcgáí q'oo koe cúí tamase, igaba khòèan tcgáí q'oo koe ga hëéthëé e.

²² A xae a ko sixae ka qõese ba gatsara cgoa tsééa úú, ncëe kái q'oro kái zi dàò zi cgoa kgoara-tcáóam hãa sa x'ái xaea ba, me gataga ncéeska gatu koe kaisa tcoman úúa hãa khamam hùi tu um gha sa kaisase kgoara-tcáóa máána hãa.²³ A ncëe Titom xòè ka: tíí ka c'èe me e, a tíí cgoa tséé-kg'ao me e gatu koe. A ncëe c'èe tsara sixae ka qõese ga tsara *èe hãa cgoa mea tsara* xòè ka: nxãa tsaraa kereke zi di tsara x'áè úú-kg'ao tsara a, Krestem koe ko dqòmkuan óága tsara.

²⁴ *Gaa domka méé tu* ncëe xu khòè xu gatu di ncàmkuan x'ái, nxãasega zi gha kereke zi *gatu di ncàmkuan* bóò, a q'ãa, tchànose xae ko gatu ka dqòmse sa.

Paulo ba ko gaia dtcàrà, marian gha tcg'òòè sa

⁹ Qaase tama ia, góar gha máá tu u sa, hùikuan di tsééan ncëe ne ko Nqarim di ne khòè ne *Jerusalem di ne* tsééa máàè ka.² Hùi *ne* tu gha sa tu kg'ónòsea máána hãa sar q'ana hãa khama, a ra a ko Maketonia di ne khòè ne cookg'ai koe gatu ka dqòmse, a ra a ko birí ne a ko máá, Akaia koe tu gatu nciésega, ncëe nqáéa hãam kurim koe ga guu a máàkuan tu gha tcg'òò sa kg'ónòsea máána hãa, témé. Si gatu dis kg'ónòse sa *gaa koe* kái ne ghùighuin-tcáóa hãa.³ Ra kò *ncées gúús domkaga* gatá ka qõese ga xu gatu koe tsééa úú. Ncëer kò ma gatu ka ma dqòmse khamaga ma méé tu ma kg'ónòsea hãa sar ko tc'èe. Ncëe sa gha x'ái sa ii, chibiga tama xae gha hãa sa, gatu ka xae kò dqòmse ne.⁴ A ncëe *gatu* koer kò ko c'èe ne Maketonia ne cgoa síí a sao-xg'ae tu u, tu kg'ónòse ta ga hãa, ne xae gha kaisase saucgae, kaisa tcoman xae kò gatu koe úúa hãa khama. (Gatu di saucgaekaguan kar kg'ui tama...) ⁵ Gaa domkar kò bóò i ko qaase, tíí qõe ga xu méér dtcàrà naka xu tc'ãà-cookg'ai te naka síí cgae tu u, naka xua síí bóò, èe tu nqòòkagua hãas máàku sa kg'ónòèa hãa sa. Igabar ko tc'èe, kgoara-tcáóase tu gha *gaas máàku sa* tcg'òò sa, chùiku tamase.

Marian tcg'òò a máà sa ko ts'ee-ts'eekg'aikuan óága

⁶ *Tc'èe-tc'èese* ncëe sa: èe ko cg'orò cgùrian xhárà ba gha thëé cg'orò tc'òoan *tcuù*, me gha gaam èe ko káíse xhárà

ba thée kái tc'òan tcuù.

⁷ Wèém khòè ba méém ìem gabá tcáóa ba koe ma bìrisea hãa khama ma tcg'òó, tc'èe tama tcáo ka hëe naka chùiem ko domka hëéthëe tamase, Nqari ba gaam ìe ko q'ano-tcáose tcg'òó a màa ba ncàmha hãa ke. ⁸ Nqari ba wèe cgómkuua nem gha káisase máa tu u di qarian úua hãa, nxãasega tu gha wèe x'aè ka wèe zi gúu zi koe, wèes ìe tu ko qaa sa úua máasea hãa ka, wèe zi tséé zi qãè zi tu gha nxãasega nqáease kúrú ka. ⁹ Ncèe i ma *Nqarim di zi Tcgãya zi koe* ma góáèa a ko máa:

“ *Khòèm Nqari ba ko q'áo ba ko aba zi tsaj-tsaj a ìe dxàua hãa ne máa;*
i gam di qãèan chòò tamase hãa,”
témèè khama.

¹⁰ Nqari ba ko xhàrà-kg'ao ba cgùrian máa, a ba a wèe khòèan tc'òan máa. Gatagam gha gatu di *zi gúu zi càua máa tu u cgùrian khama ii zi a gha kaikagu u*, a gatu di qãèan koe guu a kái tc'òan kúrú. ¹¹ Wèe za ga tu gha qguùkaguè, nxãasega tu gha wèe za ga kgoara-tcáóa hãase màakuan tcg'òó ka. Ne gha *Jerusalem di ne khòè ne Nqari ba qãè-tcaoa máa, gatu di zi màaku zi xae ko tcg'òó máa ne x'aè ka*.

¹² Ncèe tu ko kúrú tséé sa Nqarim di ne khòè ne ko tçò sa tu gha cg'òè-cg'òea máa nes cúis tama si i, iga-ba kái ne khòè ne kúrú ne Nqari ba qãè-tcaoa máa si i thëe. ¹³ Tséés ncèe tu kò gaas ka tseegu tu ii sa x'áía hãa sa gha dqòmkuua Nqarim koe óaga. Krestem di qãè tchòàn tu kò dtcòm, a kò komsana a, a tu a kò Nqarim di ne khòè ne hëe naka c'èe ne wèe ne hëéthëe aban tcg'òó máa ka kgoarase. ¹⁴ Còrèa ne gha máa tu u, a gha xgónè tu u, cgómkuua ncèem kò Nqari ba nqáea hãase máa tua hãa domka. ¹⁵ Gam dis màakus ncèe kg'uian cgoa nxàea tcg'òòè tites domka méém Nqari ba qãè-tcaoa máaè!

Paulo ba ko gam di tsééan x'áè úu-kg'aom ii di ka kg'uia máase (10–13)

10 Tíia Paulo ra ko Krestem di qãèan hëe naka qãè tcáóan hëéthëe ka dtcàrà tu u. Tíi ncèe gatu koer kò hàna ne *koma* kg'amka ii ra, igaba ncèe gatu cgoar kò hãa tama ne ko *koma* xgòàse kg'ui cgoa tu u ra. ² C'èe ne khòè ne ko máa, nqóóm ko ma tc'èe khama xae ko ma kg'òè, témé. Bòòr ko ka i ko qaase, kaisase xgòàser gha kg'ui cgoa ne sa. Igabar ko dtcàrà tu u, táá tu gha chùì ter ncèem dàòm koe tcãa sa.

³ Tseegu u nqóóm koe ta ga x'áè sa, igabaga ta nqóóm di cauan cgoa x'áaku tama. ⁴ Ncõo gàba zi ncèe ta ko x'áa cgoa zia nqóóm di zi ncõo gàba zi tama zi i, igaba zi Nqarim di qarian úua, a zi a gúúan zi ga kòbe di qarian úua hãa. ⁵ *Ncèe zi ncõo gàba zi cgoa* ta ko kàa-kg'ám zi hëe, naka wèes gúús ìe ko dqòmse sa hëéthëe kòbe, gaa zi ncèe ko khòè ne xgàè-kg'am zi Nqari ba q'áan koe. Ta ko wèém tc'èe ba qgóó a qáé, a kúrú me me Kreste ba komsana. ⁶ Ncèe gatu di komsana-q'oan kò tc'áòà hãa, ne ta kg'ónòsea máána hãa, wèém khòèm di komsana taman xgàra ne.

⁷ Gúúan di qãán cúíga tu ko bóò. Ncèe gatu ka c'èem kò Krestem di me e sa bìrisea hãa, ne méém gatà ma tcáóa ba koe q'ana hãa, sixae igaba xae thëe gaam khama ma Krestem di xae e sa. ⁸ Gaa domkar saucgaekaguè tama, gatàr ga ko ma qarian ncèem X'aiga ba màa xaea hãa ka dqòmse igaba. Qarian ncèem kò màa xaea hãa, nxãasega xae gha tshàoa ghùì tu u, a táá kòbea q'aa tu u ka. ⁹ Tcgãya zi tiri zi cgoar ko q'aek-agu tu u khama i ga kò ii sar tc'èe tama. ¹⁰ C'èe ne ko máa: “Paulom di zi tcgãya zia qarian úua, a ko xgòàse kg'ui, igabaga ncèe cgáé-q'ooa ba kò gatá cgoa hàna nem qari úu tama, i gam di kg'uian cúí gúu ga méé tama,” témé. ¹¹ Gatà ii ne khòè ne méé ne bóòà q'áa, ìe xae ko tcgãya zi koe góá zi xae gha thëe kúrú sa. Gatu cgoa xae ga hãa, kana xae ga gatu cgoa hãa tama igaba xae sixae xae e sa.

Táá méé ta dqòmse guu

¹² Bèe xae ko, gane ìe ko dqòmse ne cgoa nxará xg'aesea ne, kana gane hànas téé-q'oos koe tòósea ne. Igaba ne ko gane, gane ka tc'áò-tc'áose, a ne a ko gane ka nxará xg'aese. Tsóágase ne gáé káà tc'èe nea! ¹³ Igaba xae sixae cuiskaga Nqarim máa xaea hãas tc'áò-tc'áos kúrú xae gha tsééan di sa nqáea hãase dqòmse tite, igaba xae gha Nqarim máa xaea hãas tc'áò-tc'áos cgoa dqòmse, tc'áò-tc'áos ncèe gatu igaba tu gaas koe hãa sa. ¹⁴ Sixaea kò tc'áà di xae e, Krestem di qãè tchòàn ko gatu koe úua hãa xae. Khama xae c'èem khòèm kúrú hãa tsééan dim nqóóm koe tcãa tama. Nqari ba máa xae e tua hãa! ¹⁵ C'èe ne khòè ne kúrú hãa tsééan koe xae nqáease dqòmse tama, iga-ba xae ko Nqarim máa xaea hãas tc'áò-tc'áos cgoa dqòmse, a xae a nqòòan úua hãa, gatu di dtcòmhan gha kai, a gha sixae di tsééan gatu xg'aeku koe kaisase tchàakagu sa. ¹⁶ Nxãasega xae gha qãè tchòàn c'èe zi xg'aeku zi gatu ka ncíi za hãa zi koe síi xgaa-xgaa ka. C'èem khòèm ìem hãa qgái koe kúrú hãa tsééan koe xae dqòmse tc'èe tama khama.

¹⁷ Igaba ncèe c'èem khòèm kò dqòmse kg'oana ne méém X'aigam koe dqòmse. ¹⁸ Ncèe khòèm kòò dqòmse, nem tchànóm iise bóòè tama khama. Igaba ncèe X'aigam kò khòè ba dqòm nem ko tchànóm iise bóòè.

Paulo ba hëe naka tshúù-ntcõa di xu x'áè úu-kg'ao xu hëéthëe e

11 Tiri káà tc'èean koe tu ga qáò tcáo cgoa te sar ko tc'èe; ke méé tu cgómna gatà hëe. ² Nqarim koe guua hãa taua ner úu cgoa tua hãa khama. Cúim khòèm di séèkua ner nqòòkagu tua, Kreste ba, nxãasegar gha cookg'aia ba koe tòò tu u ka, qanega xóé cgoaè tamas dxàe-coas khama ma. ³ Igabar ko q'áo, gatu di tc'èea ne gha tseegu a q'ano màasean Krestem di koe tcg'oa sa, ìem kò cg'ao ba ma gam di kàan cgoa Efa sa ma qàe-qaea hãa khamaga ma. ⁴ Thamkase tu ko c'èe khòèan koe màase khama. Ncèe c'èe khòèan kò hàà cgae tu u, a hàà tãám Jesom, ncèe

sixae qanega Gam ka xгаа-xгаа tu u ta ga hãam ka xгаа-xгаа, ne tu ko gaan koe máase, kana tua sixae máa tua hãam tc'ëem ka táa ba hòò, kana tua sixae xгаа-xгаа tu u ta ga hãa qãe tchòan ka táan hòò.

⁵ Tíi ko bóò kar nxãata noose nqãaka hãa tama gaxu x'áe úú-kg'ao xu ncëe cgáe xu u ta i ko mééè xu ka.

⁶ Nxãatar ga ma kg'uiian xгаа-xгааese máa tama, igabar tc'ëega ra a. Ncëes gúu sa xae wèè zi dàò zi koe qãese x'ái tua hãa.

⁷ Nqarim di qãe tchòà ner kò xгаа-xгаа tu u x'ae kar kò surutakagu tu u tama, a ra a kòo cg'aré-cg'arese, nxãasega tu gha gatu kaikaguè ka; ka ra gáe kò ko chibi sa kúrú? ⁸ C'ëe zi kereke zir koma xhúua hãa, gaa zi koer gha hùian hòò a gatua tsééa máa tu u zi. ⁹ A ãer kòo gatu cgoa hãa, a c'ëe gúu tcàoa hãa kar kò cúí khóè ga qóm ba qgóokagu tama, ãer tcàoa hãas koe xu kò tíi qõe ga xu ncëe kò Maketonia koe guua hãa xu hùì te khama. Ra kò wèè zi dàò-kg'ám zi koe qgóósea hãa, táar gha qómá máa tu u ka, a ra a gha gatà cúíga hëé. ¹⁰ Ncëer ko ma Krestem koe tseeguan kg'ui khamaga ma i cuiskaga ncëe dqòmsean tiri Akai di xu xg'aeku xu ncëe gatu x'áèa hãa xu koe guu na chòòkaguèa hãa tite. ¹¹ Dùús domka ra kò gatu koe hùian qaa tama? Ncàm tu u tamar hãa domkaa? Nqari ba q'ana hãa, ncàm tuar hãa sa! ¹² Khama ra gha ncëer ko kúrú sa kg'ama kúrú a gatu di hùian qaa tite, a gha nxãasega gaxu ãe ko sixae cgoa cúíta noose tséé sa dqòmse xu sau-cgaekagu. ¹³ Eëta ii xu khóè xua tshúu-ntcõa di xu x'áe úú-kg'ao xu u, qàe-qaekuan di xu tséé-kg'ao xu, Krestem di xu x'áe úú-kg'ao xu kúrúsea hãa xu. ¹⁴ Arekagu tama i hãa, satanam igabam ko moengelem x'áan di ba kúrúsea hãa khama. ¹⁵ Gaa domka i are-aresa tama, gam di xu qãa xu igaba xu kò tchànoan di xu qãa xu kúrúsea hãa ne. Chòò-q'oos koe xu gha gaxu di tsééan khama ma suruta kabìe.

Paulo ba ko gam di xgàrasean ka dqòmse

¹⁶ Gaicara ra ko kg'uiian tiri kg'ui a ko máa: Táa méé i cúí khóè ga káa tc'ëer iise qgóó te guu. Igaba ncëe gatà tu kò ko hëé ne méé tu nxãaska káa tc'ëem khóè ba tu ga ko ma qgóó khama ma qgóó te, nakar nxãasega tíi igaba thëé cg'arése dqòmse. ¹⁷ Ncëe dqòmsean tiri koer X'aigam ga ko ma kg'ui khama ma kg'ui tama, igaba ra ko káa tc'ëe iise kg'ui. ¹⁸ Ncãaga i ko kái khóèan ga nqõóm di cauan cgoa dqòmse khamar gha tíi igabaga thëé dqòmse. ¹⁹ Tc'ëega tu u sa tu ko birise, igaba tu ko ãe káa tc'ëe ii ne cgoa qãe-tcaoa hãase tsééa xg'ae ná! ²⁰ Khóèa ne kò qãan kúrú tu u, a ko tcana máa tu u, a ko ntcóm tu u, a ko nãa c'ãa-c'ana tu u, a i a ko x'ábú góó tu u ne tu ko kgoara máa a. ²¹ Ncëe gúúan kúrú koe xae kò kg'amka xae e, témé sar ko saucgae.

Igaba ncëe c'ëe khóèan kò birisea hãa c'ëes gúus ka i gha dqòmse sa ner tíi igaba birisea hãa (káa tc'ëem khóèan khamar ko ma kg'ui). ²² Hebera dis qhàòs di xua? Tíi igabar gaar ga ra a. Iseraele dis qhàòs di xua? Tíi igabar gaar ga ra a. Abrahamam di xu tsgõo-coa xua? Tíi igabar gaar ga ra a. ²³ Krestem di xu tséé-kg'ao

xua? (Temeam khóèan khamar ko ma kg'ui a ko máa:) gaxu ka r cgáe ra a, a ra a gaxu ka kaisase tsééa hãa, a ra a gaxu ka kái q'oro qáèèa hãa, a gaxu ka kái q'oro qoaèa, a kái q'oro x'óó ka hëéa. ²⁴ Juta ne kar 5 q'oro 39 tsaman qoaèa hãa, ²⁵ nqoana q'oro ra kò Roma ne ka tsam xu cgoa qoaè, a ra a kò c'ëe x'ae ka nxõán cgoa xaoè, a ra a kò nqoana q'oro skepes ka x'óó cgoaè, a ra a kò c'ëe x'ae ka koaba ba hëé naka ntcúu ba hëéthëé tshàam q'oo koe hãa. ²⁶ Eër kò káise caete a ko dàra kar kò kái zi tcabà zi koe tcãa: tshàan di zi, ts'ãa-kg'aoan di zi, tiri ne khóè ne di zi, táa zi qhàò zi di zi, x'áe-dxooan di zi, qãáka ka di zi, tshàa-dxooan di zi hëé naka tshúu-ntcõa di dtcóm-kg'aoan di zi hëéthëé koe. ²⁷ Thòòkaser kò tséé, a ra a thëé ko qómse tséé, ra kò kái ntcúúan x'óm tama, a xàbàa hãa, a cáma hãa, a ko kái-kg'áise tc'õoan úú tama, a ra a kòo qgài, a qg'aè-cgaea hãa. ²⁸ Wèé zi gúu zi oose ra ko wèé cárn ka qómán xám, wèé zi kereke zi tc'ëea máas tiris ka. ²⁹ C'ëem khóèan kò kg'amka ii ner ko tíi igaba xámse a kg'amka. C'ëem khóèan kò chibian koe tcãaè ner ko tshúu-tcao.

³⁰ Ncëe qaase i kò ko, dqòmser ga sa, ner gha gúu zi tiri kg'amkan ko x'ái zi cgoa dqòmse. ³¹ Nqarim ncëe X'aigam Jesom ka Xòò ba, ncëe ko chòò tamase dqòmme ba, nxãa ba q'ana hãa tshúu-ntcõar nxàe tama sa. ³² Damaseko koem kò tc'ãa-cookg'aim x'aigam Aretasem dòm q'oo koe hãa ba x'áe-dxoom Damaseko di ba kòre, nxãasegam gha qáe te ka. ³³ Igabar kò x'áe-dxoom dim xhàrom kòm koe guu a q'ores q'oo koe hãase xòòè, a tshàu q'ooa ba koe nxàa tcg'oa.

Paulo ba ko x'ái zi bóò ka dqòmse

12 Dqòmse méérs gúu si i, ãeta i ga ma cúí gúu qãe ga kúrúa máa te tama igaba. Ncëskar gha X'aigam bóòkagu tea hãa zi x'ái zi hëé naka xgòre-kg'áise ko zi ka hëéthëé kg'ui. ² Q'ana ra hãa Krestem koe hànám khóè ba, ncëe kò nqáéa hãa kurian 14 ka, séè a kaisase tc'amaka hãam nqarikg'aim † koe úúèa hãa ba. (C'úua ra hãa, ncëes gúu sa kò cgáe-q'ooa ba koe kúrúse sa, kana sa ko x'ái sa †† ii – Nqarim cúí ba q'anaa.) ³ Ra ncëem khóè ba q'ana hãa (igabar c'úua hãa, ncëes gúu sa kò cgáe-q'ooa ba koe kúrúse sa, kana sa ko x'ái sa †† ii – Nqarim cúí ba q'anaa) ⁴ ntm kò ma séè a paradaisi koe úúè sa. Nxàèè tite zi gúu zim kò kóm, gúu zi ncëe khóèan kgoara máaè naka nxàe tite zi. ⁵ Ncëem khóèan kar gha dqòmse igabar tíi ka dqòmsea hãa tite, tiri kg'amkan ka cúí ga a gha ii. ⁶ A ncëe dqòmser kòo ner káa tc'ëem khóè ba ii tama, tseegua ner gha ko nxàe khama. Igabar ncëeska dqòmsea hãa tite, nxãasega i gha c'ëe khóèan táa kaisase tc'ëea máa te ka, ãe i ko tíi koe bóòs ka hëé naka ãe i ko tíi koe kóms ka hëéthëé e.

† kaisase tc'amaka hãam nqarikg'ai - Gerika sa ko máa: "nqoana dim nqarikg'ai ba," témé. †† x'ái sa - Gerika sa ko máa: "cgáe-q'ooa ba ka tchàa koe," témé. ‡ x'ái sa - Gerika sa ko máa: "cgáe-q'ooa ba ka tchàa koe," témé.

⁷ Igaba méér táá kaisase kaikaguè guu ãer ko bóò zi x'ái zi kaisase kaia hãa zi domka. Gaa domkar dxàm ba cgàaa te koe máàèa hãa, ncèe satanam di tséé-kg'ao ii ba, me ko qhàe te, nxãasegar gha táá kaisase koase ka. ⁸ Ncèes gúùs domkar kò X'aiga ba nqoana q'oro còrè, nxãasegas gha tíi koe séèa tcg'òòè ka. ⁹ Igabam kò bìrì te a máá: "Tiri cgómkua ne tc'ãò tsia hãa, *Tiri qaria* ne ko kg'amkan koe cg'oèase x'áise khama," témé. Gaa domkar gha tiri kg'amkan koe kaisa qãè-tcaoan cgoa dqòmse, nxãasega i gha Krestem di qarian tíi koe hãa ka. ¹⁰ Gaas gúùs domkaga ra ko kg'amkan koe qãè-tcao, naka còèkuan koe hëé, naka xháé zi koe hëé, naka xgàraku zi koe hëé, naka qóm zi koe hëéthéé e, *ncèè Krestem domka zi kòò kúrúse ne*. Eër kò kg'amka ii ner nxãaska qari ra a khama.

Paulo ba ko Korinta dis kerekes ka káise tc'èe-tc'èese

¹¹ Kàà tc'èem gúù bar kò kúrúse, igaba tu kò gatu gaan koe chùia úú te, gatu ka méér ga kò koaèa hãas gúù si i khama. Gúù cgáér tama ra a ga ii, igabar ãe xu x'áè úú-kg'ao xu cgáé xu u *ta ko méé* xu ka nqãaka hãa tama. ¹² Tseegu di *rx'áè úú-kg'ao ra a* di zi x'ái zia kò gatu xg'aeku koe qáò tcáoan cgoa x'áíè, x'ái zi cgoa hëé naka are-aresa zi gúù zi cgoa hëé naka kaia hãa qarian cgoa hëéthéé e. ¹³ Cúis gúù sa tu kò c'èe zi kereke zi ka tcào: ra kò tíia táá qóm ba qgóókagu tu u. Ke méé tu cgómna ncèes chibi sa qgóóa máá te!

¹⁴ Ncèer ii kar nqoana dis dàra sar gha dàra tu u sa kg'ónòsea máána hãa. A ra a cuiskaga qóma máá tu ua hãa tite; ãe gatu di ii sar qaa tama, igabar ko gatua qaa tu u khama. Cóán méé i gaan di xòðan táá tsééa máás gúù si i, igaba méé i xòðan gaan di cóán tsééa máá khama. ¹⁵ Ra gha kaisase qãè-tcaoa hãase wèes gúùs ãer úúa hãa sa gatu koe tséékagu naka tíi ga ra hëéthéé e. Ncèè kaisaser kò ncàm tua hãa, ne tua gha gatu cg'árése ncàm te? ¹⁶ Ncèe tu ma dtcòmaa khama-ga ma, táár kò qóm ba qgóókagu tu u sa, igabar kò *koma* kàa sa kúrú, a gaas cgoa qgóó tu u. ¹⁷ Ntama? A gaxu khòè xu ãer kò gatu koe tsééa úúa hãa xu ka c'èem cgoa ra kò c'èe gúù ga sèè cgae tu u? ¹⁸ Tito bar ko dtcàrà qòòm gha ka, a ko c'èem dtcòm-kg'ao ba gam cgoa tsééa úú. A Tito ba kò c'èe gúù ga sèè cgae tu u ii? Cúim tc'èem cgoa tsam gáé kò tséé tama? Cúim dàò ba tsam gáé kò sèè tama?

¹⁹ A ncèe tu hãa ka tua kò tc'èea máá, gatu cookg'ai koe xae ko kg'ua mááse, ta tc'èea? Nqarim cookg'ai koe xae ko kg'ui, ãem ga ma Kreste ba ma kg'uikagu xae e khama, si wèes gúùs ãe *xae ko góá a ko kúrú sa*, gatu di tshàoa ghùèan di si i, ncàm-ncamsa tuè. ²⁰ *Gatu koe síia* ner ko q'áò. C'èedaokar ãer ko ma qaa tu u khama ma sao-xg'ae tua hãa tite, tu gatu igaba ãe tu kòò ma qaa te khama ma sao-xg'ae tea hãa tite. I gha c'èedaoka mèékuan hëé, taukuan hëé, xgòàn hëé, cèèan hëé, còèkuan hëé, c'amkuan hëé, bóòsean hëé naka kómku taman hëéthéé hãa. ²¹ Gaicara ra kòò síi nem gha tirim Nqari ba gatu cookg'ai koe cg'aré-cg'are

te sar ko q'áò. Ra gha kái ne ãe kò nxãakamaga chìbian kúrú ne kg'ae cgae, gane di chìbian koe ne kò táá tcóòse khama. Qanega ne q'ano taman hëé, cg'áràn hëé, naka cg'ãèan hëéthéé koe hãa.

Còò di zi dqàèku zi

13 Ncèea nqoana dis dàras ga si i ncèer ko gatu koe dàra sa. *Si ko Nqarim dis Tcgãya sa méé a ko máá: "Càm kana nqoana tééa-máa-kg'aoan di kg'áma ne gha wèes kg'ui sa nxàea tseegukagu,"* témé. ² Eè nxãakamaga chìbian kúrú hãa ne hëé naka wèè ne c'èe ne hëéthéer ko dqàè; ãer kò càm di sa dàra nea kar kò ma dqàè ne khamagar ko ma ncèer kàà iim x'aèm ka dqàè ne. Kreste ba ko tíi koe kg'ui dis x'ái sa tu ko qaa ná? Eër kò gaicara hàà ner gaa domkaga ncèe ne khòè ne cuiskaga bóò guua hãa tite. *Kreste ba gatu koe kg'amka tama, igabam gatu xg'aeku koe qarian úúa.* ⁴ Gatàm kò ma kg'amkan koe guu a xgàùè, igabam ko Nqarim di qarian ka kg'òè. Gataga xae ma Gam koe kg'amka xae e, igaba xae gha Nqarim di qarian ka Gam cgoa kg'òè, a tsééa máá tu u.

⁵ Gatu kúrú bóòse naka tua bóò dtcòmàn koe tu hàna sa; kúrú tu gatu bóòse. Bóò tu q'ãa tama Jeso Kreste ba gatu koe hàna sa? Igaba ncèè kúrú tu kòò bóòse a ko tààè nem Jeso Kreste ba gatu koe hãa tama. ⁶ Ra tcoman úúa hãa, bóò tu q'ana hãa sixaea kúrú bóòku sa tààa hãa sa di i. ⁷ Igaba xae ko Nqari ba còrè, táá tu gha c'èe gúù cg'ãè ga kúrú sa. Khòè ne gha bóò, kúrú bóòku sa xae tààa hãa sa domkar ncèes gúù sa kg'ui tama, igaba xae ko tc'èe, ãe tchàno ii sa tu gha kúrú sa, ãeta xae ga ma sixae tààa hãa khama ii igaba. ⁸ Cuiskaga xae tseeguan cgoa x'ãàkua hãa tite khama, igaba xae gha tseeguan kúrú máá. ⁹ Ncèè qari tu iis gúùs *cúí* sa gha ko qãè-tcaokagu xae e, ãe ta xae ga ma kg'amka khama ii igaba. Còrèa xae ko máá sa gatu gha còoka qòò si i. ¹⁰ Gaa domkar ko ncèer kàà ii ka ncèe zi gúù zi góá máá tu u, nxãasegar gha ãer kòò hàà ne táá hàà xgòàse kg'ui a tiri qarian tséékagu ka. X'aiga ba ncèe qarian máà tea hãa, tshàoar gha ghùè *tu u* ka, a táá tòà-q'aa *tu u* ka.

Còò di zi tsgámkaguku zi

¹¹ Còò dis ka, tíi qòe ga tuè, qãè-tcao tu. Gúù zi kúrú naka zi qãè, korèku tu, naka cúí tc'èe ii, tòókuan cgoa kg'òè, nakam gha ncàmkuhan hëé naka tòókuan hëéthéé dim Nqari ba gatu cgoa hãa.

¹² Gatu ka c'èe ne tcom-tcomsas x'obèkus cgoa ts-gám.

¹³ Wèè ne dtcòm-kg'ao ne ko tsgámkagu tu u.

¹⁴ X'aigam Jeso Kreste di cgómkuhan hëé naka Nqarim di ncàmkuhan hëé naka Tcom-tcomsam Tc'èem di hãa cgoakuan hëéthéé

méé i gatu wèèa tu cgoa hãa.

GALATIA NE

Téé-cookg'ai sa

Eë i ko Jesom di qãè tchõàn tshoa-tshoa a ko xгаа-xгааè, a ko ãe Juta tama ne ka cam tshàua máàè, kas kò tèè sa xgoaba: khòè ba méém Juta iise kg'õè naka baà Moshem di x'áèan ko méé sa komsana naka baà q'ãe nqãa-qgai khòè, nxãaskam gha tseegu dim dtcòm-kq'ao ba ii di sa. Me kò Paulo ba ncées gúús cgoa ntcoeku, a ko máá qaase tama ia témé. Qaasekos gúú sa, Krestem koe dtcòm si i, gaas ka ta gha wèéa ta ga Nqarim ka tchànokaguè. Igaba Galatia koe hàna zi kereke zi xg'aeku koe ne c'èe ne khòè ne hãa, Paulo ba ko ntcoe ne, a birísea hãa khòè ba méém gataga Moshem di x'áèan komsana naka baa nxãasega Nqarim ka tchànokaguè sa. Paulom dis tcgãya sa kò góáèa, tseegu di dtcòmman koes gha Galatia ne kabi ka, ncèe ko tshúù-ntcõa di xгаа-xgaan ka hoàkaguè ne.

Paulo ba kò tshoa-tshoa (1-2) koe a Jeso Krestem dim x'áè úú-kq'ao ba tam gha ma tciè di qaria nem úúa hãas ka kg'ui. A ba a kò nxàe, gam di tsééan x'áè úú-kq'aom ii dia Nqarim koe guua hãa, khama i khòèan koe guu tama sa, i gam di tsééan ãe Juta tama ne khòè ne koe hãa sa.

Me kò nxãaska kg'ui sa ghùì, ncèe ko máá, dtcòmman ka cúim ko khòè ba Nqarim koe tchànokaguè, témé di sa. Qãè tsééa nea khòè ba kgoara tama, igabam ko kgoaraèam khòè ba qãè tsééan kúru ka (3-4).

Chõò di xu tcee xu (5-6) koem ko Paulo ba x'ái, Krestem koe dtcòm sa ko ncàmkus ncèe ko kg'õèa ta kaba-kaba sa óaga sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãe nqãa-qgai khòoku sa
- x'áèa ne
- kgoarasea ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulom di tsééa ne x'áè úú-kq'aom ii di i
- Nqarim di cgómkuan di qãè tchõà ne
- Dtcòm-kq'ao ne di kgoarasea ne naka tsééa ne hëéthëé e

Paulom di tsééa ne x'áè úú-kq'aom ii di i (1-2) ma tc'èe khama. ⁵ Chõò tamase méém dqòmme, Amen.

Tsgámkaguku zi

1 Paulo ra a, x'áè úú-kq'ao † ba kúruèa hãa ra: khòè ne koe guu tamase, kana khòèm ka tamase, igaba Jeso Kreste ba hëé naka x'ooan koe ghùì Mea hãam Nqarim Abom ka hëéthëé e. ² Tíí hëé naka wèé xu qõe xu ncèe tíí cgoa hãa xu hëéthëéa ko *ncées tcgãya sa Galatia* di zi kereke zi góá máá a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xõò ba hëé naka X'aigam Jeso Kreste ba hëéthëé tsara koe guua hãa cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatú cgoa hãa. ⁴ Ncèe ko gatá di chibian domka máàse ba, nxãasegam gha ncèe x'aè dim nqõóm cg'ãè tc'èean dim koe kgoara tcg'óó ta a ka, ncèem ko ma gatá dim Nqarim Xõò ba

† x'ÁÈ ÚÚ-KQ'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

Cúisega tseegu ii qãè tchõà ne

⁶ Gatú kar area hãa! Eë Krestem di cgómkuan koe tci-ia óa tu ua hãa ba tu ncèeta ma qháésega aagua hãa, a táá tchõàn koe nxana, ⁷ ncèe qãè tchõà tama a. Iga-ba i c'èe khòèan hàna ncèe ko nquu sa tcãà tu u, a Krestem di qãè tchõàn kàmakagu kg'oana. ⁸ Igabar ko *birí tu u a ko máá* : ncèe sixae igaba kana nqarikg'ai koe guuam moengelem kò c'èe tchõàn xгаа-xгаа tu u, ncèe sixae kòo xгаа-xгаа tu u qãè tchõàn cgoa qõòa mááku tama a, ne méém chõò tamase xgàràè! ⁹ Ncèe xae nxãakamaga mééa hãa khamagar ko ncéeska gaicara méé a ko máá: ncèe c'èem khòèm kòo ãe tu xгаа-xгааèa qãè tchõàn cgoa qõòa mááku tama qãè tchõàn xгаа-xгаа tu u ne méém chõò tamase xgàràè!

¹⁰ Khòè ne kar gha koaè sa ra koáé qaa kana Nqarim kaa? Kana ra ko khòèan qãè-tcaokagu sa qaa? Ncèè qanega ra kòo khòèan qãè-tcaokagu ner Krestem dir tséé-kg'aor tama ra a!

Ntam ko ma Paulo ba x'áè úú-kg'ao ba kúrú sa

¹¹ Q'ãa méé tu sar ko tc'èe khama, tíí qõe ga tuè, ncèer kòo xгаа-xгаа qãè tchõà nea khòèan koe guu tama sa. ¹² Khòèan kar máàè e tama khama, a *khòèan ka* xгаа-xгааè e tama, igaba ra Jeso Krestem ko tíí koe x'áise koe guu a máàè ea.

¹³ Kórma tu hãa ãer kò Juta dis dtcòm̄s koe hãa kar kòo ma kg'òè sa khama: kaisase nqáéaser kò Nqarim dis kereke sa xgàra, a kòo cg'òoa dqùri si. ¹⁴ A ra a kò Juta dis dtcòm̄s koe kái xu tiris tcáràs di xu ka còoka hãar Juta ra a, a kò ãe ne kò sita ka tsgõose ga ne máa ta a cauan kaisase qgóóa qari. ¹⁵ Qanegar ábàè tama cookg'ai koem kò Nqari ba nxárá tcg'òó tea. A ba a kò Gam di cgóm̄kuan ka tciaa óá te. I kò qãè-tcaokagu Me ¹⁶ Gam dim Cóa bam x'ái tea sa, nxáasegar gha táá zi qhàò zi di ne koe Gam di qãè tchõàn xгаа-xгаа ka. Gaa x'áè kagar kò khòèan cgoa táá xg'ae, ¹⁷ a ra a kò gataga Jerusalema koe ga táá qdò, a ãe xg'ao tíí ka tc'ãà a x'áè úú-kg'ao ii xu koe síí, igaba ra kò Arabia koe qdò, a ra a gaa koe guus ka Damaseko koe kq̄bise.

¹⁸ Ra kò nxãaska nqoana kuri qãá q'oo koe Jerusalema koe qdò, a Petere † ba dàra, a síí 15 cáman gam cgoa x'ãè. ¹⁹ Igaba ra kò cúim x'áè úú-kg'ao ga ba táá bódò, Jakobom oose, ncèè X'aigam *Jesom* ka qõese ba.

²⁰ Bódò, Nqarim cookg'ai koer ko gaise, ncèer góá máá tua hãa sa tshúu-ntcõas tama si i sa. ²¹ Kháókar kò Siria hëé naka Kilikia hëéthëé di zi xg'aeku zi koe qdò. ²² Ra kò Jutea di zi kereke zi koe q'ãaè tama, ncèè Krestem koe hãa zi; ²³ kg'amaga ne kò tíí ka kórmaa hãa i ko máá: "Gaam ãe kòo kg'aia xgàra ta a ba ko ncèes-ka dtcòm̄s ka xгаа-xгаа, ncèem kòo cg'òoa dqùri sa," téméè. ²⁴ Ne kò tíí domka Nqari ba dqòm̄.

Paulom di tchõà ne ko x'áè úú-kg'ao xu c'èe xu ka dtcòm̄mè

2 Ra kò nxãaska 14 kurian qãá q'oo koe gaia Jerusalema koe qdò, Barenabasem cgoa hãase, a ra a kò thëé Titom ga ba sèè, ² a *Nqarim ko x'ái te* sa xùri; a ra a ãer kò táá zi qhàò zi di ne xгаа-xгаа hãa qãè tchõàn gaxu cookg'ai koe síí tòó. Kaia ntcõò-q'ooan úúa hãa xu cgoar kò ncèè sa cúia hãase nxàè; tsééan ncèer ko wèè qaria te cgoa kúrú hãa a, a ko qanega kúrú u, nea gha kg'amaga di ii sar tc'èe tama khama. ³ Igaba Titom ncèè kò tíí cgoa hãam ka i kò qaase tama, q'ãe nqãa-qgai khòem̄ gha sa, Gerika me e kò ii igaba. ⁴ Igaba xu kòo c'èe xu khòè xu kúrúè i gha sa tc'èe. Dtcòm̄-kg'ao xu khama xu ko ma qgóóse, igaba xu tchõà qaase xu iise sixae koe ts'ana tcana. A xu a ko ãe ta Jeso Krestem koe úúa hãa kgoarasean hàà bódò, nxãasega xu gha gaxu di qãàn kúrú ta a ka.

⁵ Igaba xae kò x'áè-coam di kòm̄ ga táá máa xu, nxãasega tu gha qãè tchõàn di tseeguan úú ka.

⁶ Igaba gaxu ãe tc'ãà-cookg'aian khama ko ma qgóóè xu - ãe xu kò hãas téé-q'oo sa tíí koe cúí gúú ga méé tama, Nqari ba khòè ne táákase qgóó tama khama - ãe xu khòè xua kò táá birí te, cúí gúú ga ra gha *ãer ko xгаа-xгаа qãè tchõàn* koe càù sa. ⁷ Igaba xu kò bóò q'ãa, Nqari ba tíí máa tea hãa, qhàò zi di ner gha qãè tchõàn xгаа-xгаа sa, ãem kò ma Petere ba máana hãa khamaga ma, Juta nem gha qãè tchõàn xгаа-xгаа sa. ⁸ Nqarim ncèè kò Petere ba tsééa hãa, me x'áè úú-kg'aom Juta ne ko qãè tchõàn xгаа-xгаа ba ii, ba kò tíí tséé te, x'áè úú-kg'aom táá zi qhàò zi di ne ko qãè tchõàn xгаа-xгаа bar gha ii ka khama. ⁹ Xu kò Jakobo ba hëé, naka Petere †† ba hëé naka Johane ba hëéthëé xu, ncèè kòo nquu ba ko ghùì-ghui xu hii xu iise sèèè xu bóò q'ãa Nqari ba ncèes tséé sa máa tea hãa sa, a xu a tíí hëé naka Barenabase ba hëéthëé tsam qgóó tshàu, dtcòm̄kua xae hãa dis x'áís iise. Dtcòm̄kua xae ko hãa ncèeta xae gha ma tsééa xg'ae sa: Sitsam gha táá zi qhàò zi di ne koe síí, xu gaxu Juta ne koe síí sa. ¹⁰ Cúís gúús dtcàrà xu kòo sa: ãe dxàua hãa ne méé tsam qãèse kòre si i, si kò gaas gúú sa tcáóa te koe tcãà kúrú sir gha sa.

Paulo ba ko Petere ba ncoe

¹¹ Igaba ãem ko Petere ba Antioke koe hàà kar kò *dtcòm̄-kg'ao ne* cookg'ai koe ga ncoe me, chibia nem úúa hãa khama. ¹² C'èe xu khòè xu Jakobom ka tsééa óàèa xu ko hàà cookg'ai koem kò táá zi qhàò zi di ne cgoa tc'òó, igaba ãe xu ko hàà kam kò q'ãe nqãa-qgai khòokus dis xg'ae sa bèè, a tééa dibi, a táá zi qhàò zi di ne cgoa q'aa-q'aase. ¹³ Gabá hëé naka c'èe xu Juta xu hëéthëéa kò tshoa-tshoa a ãe xu q'ana hãa si qãè tamás gúú sa kúrú, me kò Barenabasem ga ba gaxu di cg'ãè tsééan domka hqà cgoa xu. ¹⁴ Igaba ãer ko qãè tchõàn di tseeguan xu xùri tama sa bóò kar ko wéèa ne cookg'ai koe ga Petere † ba birí a máá: "Juta tsi i, igaba tsi ko *gane cgoa tc'òóan ka* táá zi qhàò zi di ne di cauan cgoa kg'òè, Juta ne dian ka tamase. Ka nxãaska dùú saa ncèè tsi ko qhàò zi di ne chùì, Juta ne di cauan ne gha xùri ka sa?" témé.

¹⁵ Abà nqais koe ga ta guu a Juta ta a, a qhàò zi di tama, ncèè chibi-kg'ao *ta ko ma tciiè* ne. ¹⁶ Igaba ta q'ana hãa, khòè ba x'áèan komsana ka tchànòom iise bóòè tama, igaba Jeso Krestem koe dtcòm̄an ka a sa. Gaa domka ta gatá *Juta ta* igaba thëé Jeso Krestem koe dtcòm̄a hãa, nxãasega ta gha Krestem koe dtcòm̄s ka tchànò ta iise bóòè ka, x'áèan komsana ka tamase; x'áèan komsana kam cúim khòem̄ ga ba tchànò iise bóòè hãa tite khama.

¹⁷ Igaba ncèè Krestem koe *dtcòm̄an ka* ta kò tchànò ta iise bóòè kg'oana ne ta gha *qhàò zi di ne khama ii, ncèè* chibi-kg'ao ne *ta ko ma tciiè ne*. Kháé ãe sa ko nxãaska máá, Kreste ba chibian dim tséé-kg'ao Me e, *ãe ko kúrú ta a ta chibi-kg'ao ii ba*, témé? Nxãas tama

† PETERE - Gerika sa ko "Kefase" témé.

†† PETERE - Gerika sa ko "Kefase" témé. ‡ PETERE - Gerika sa ko "Kefase" témé.

si i! ¹⁸ Ncèe c'èem khòem kòo ìem kòbea hãa sa gaia tshàoa ghùì, nem ko chibian kúrú. ¹⁹ X'áèa ner *kg'òèa máá tama* khama, igabar x'áèan koe guu a x'óóa, nxãasegar gha Nqari ba kg'òèa máá ka. Krestem cgoar xgàuèa, ²⁰ ra tíí ncèeska kg'òèa hãa tama, igabam Kreste ba tíí koe kg'òèa hãa; ra ncèer ko cgàam koe kg'òès kg'òè sa ko Nqarim dim Cómam koe dtcòmman koe kg'òè, ncèe kò ncàm tea, a tíí domka máàsea ba. ²¹ Ncèe khòem kò ko *cgómkuan ka tamase, igaba* x'áèan koe guu a Nqarim cgoa tchànokaguè, nem Kreste ba nxãaska kg'amaga kàa hùise x'óóa hãa. Gaa domkar cuiskaga Nqarim di cgómkuan dxùukg'ai za tòóa hãa tite.

Nqarim di cgómkuan di qãè tchòà ne (3–4)

Dtcòm sa noam dàom kgoaraè ta gham ga me e

3 Gatu kàa tc'èe tu Galatia tuè! Díina gáé tsoò tua hãa? Gatu ncèe tcgáí q'ooa tu koe gam kò Jeso Kreste ba qãèse x'áise xgàuèam hãa sa tu! ² Cúis gúú sar gatu koe q'áa kg'oana: x'áèan komsana ka tua kò *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba hòò, kana èe tu kómá hãa *qãè tchòàn koe* dtcòmms kaa? ³ Tsóágase tu gáé kàa tc'èe tua! *Tcom-tcomsam* Tc'èem cgoa tu tshoa-tshoa hãa, ka tua ko ncèeska cgàam *di cauan* cgoa chòòkagu? ⁴ A hùì úú tamase tua kaisase xgàrasea hãa? Kháé tseegukaga ia kò hùì úú tama? ⁵ Gaam èe ko *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba máa tu u, a ko gatu xg'aeku koe arearesa zi tséé zi kúrú ba koáé x'áèan tu ko komsana domka gatà hëé? Kháé ba gáé èe tu kómá hãa *qãè tchòàn koe* tu dtcòmna hãa domka gatà hëé tama?

⁶ Abrahamam ka i kò ii khamaga i ii: Nqarim koem kò dtcòm, a ba a kò tchànóm iise bóòè! ⁷ Ke nxãaska kómá q'áa, èe dtcòm sa úúa hãa nea Abrahamam ka cóáse ga ne e sa. ⁸ *Nqarim di zi Tcgãya* zia kò nxãakamaga còoka bóò, Nqari ba gha tãá zi qhàò zi di ne dtcòmms koe guu a tchàno ne iise bóò sa, a ba a kò Abrahamam ba kámága qãè tchòàn máà, a máá: “Wèé zi qhàò zia gha tsáá koe guu a ts'ee-ts'eekg'aiè,” témé; ⁹ khama gane èe dtcòmman úúa hãa nea kò dtcòmna hãam Abrahamam cgoa xg'ae a ts'ee-ts'eekg'aiè.

¹⁰ Wèé ne èe x'áèan komsanan ka ko *tchàno ne iise bóòè kg'oana* nea cgúisea hãa; *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe i góásea hãa a ko máá: “Wèé x'áè ka èe X'áèan dis Tcgãyas koe góásea hãa zi gúú zi wèé zi kúrú tamam khóè ba cgúisea hãa,” témé khama. ¹¹ X'áise i ko, cúim khóè ga ba x'áèan ka Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bóòè ta ga hãa sa; *Nqarim di zi Tcgãya zia ko máá*: “Èè tchàno ii ba gha dtcòmms koe guu a kg'òè,” témé khama. ¹² Igaba i x'áèan dtcòmman koe guu tama, a ncèe koe guua, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khama a ko máá: “Èè ko ncèe zi gúú zi kúrú ba gha gazi koe guu a kg'òè,” témé.

¹³ *Nqarim di zi Tcgãya* zi koe i góásea hãa a ko máá: “Wèém khóè èe ko hiis koe tceèè ba cgúiea hãa,” téméè khamam kò Kreste ba gatá domka cgúie. A ba a kò ncèeta hëéan ka x'áèan dis cgúikus koe x'ámá

tcg'òò ta a. ¹⁴ Nxãasega i gha Abrahamam kò nqòòkaguèa hãa ts'ee-ts'eekg'aikuan Jeso Krestem koe guu a tãá zi qhàò zi di ne koe tcàà ka, ta gha nxãasega dtcòmms koe guu a èe ta kò nqòòkaguèa hãam *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba hòò.

X'áèan hëé naka nqòòkagukuan hëéthéé e

¹⁵ Tíí qõè ga tuè, wèé cáím dis sere-sere sar gha tséékagu. Khóè ne kò qáé-xg'ae sa kúrú a tseegukagu sia hãa ne i cúí khóè ga kòbe si, kana c'èe gúú ga gaas koe càua hãa tite. ¹⁶ Nqòòkaguku zia kò Abrahamam ba hëé naka gam ka cóáse ba hëéthéé tsara biriea hãa. Si *Nqarim dis Tcgãya* sa ncèeta méé naka máá: “naka gam ka cóáse ga XU hëéthéé e,” témé tama naka sa kái xu nxàe, igabas ko máá: “naka cóáse BA hëéthéé e,” témé, a ko cúí ba nxàe, ncèe Kreste ii ba. ¹⁷ Ncèe sa nxàer kos ga si i a ko máá: Qáé-xg'ae sa Nqarim ka kámága kúrú a tseegukaguèa hãa, i x'áèan 430 kurian qãá q'oo koe hààraa. Ncèe x'áèa ne èes qáé-xg'ae sa kòbe tite, a Nqarim dis nqòòkagu sa kaàkagua hãa tite. ¹⁸ Ncèe Nqarim dis máàkus kò x'áèan koe guua hãa ne i nxãaska gaicara nqòòkagukus koe guu tama khama; igabam kò Nqari ba nqòòkagukus koe guu a Gam di cgómkuan ka Abrahamam ba máa a.

¹⁹ Nxãaska x'áèan di tsééa nea dùú saa? Tcààèa i kò hãa, *nxãasega i gha x'ái*, chibian kúrú sa dùú si i sa ka, me gha nxãakg'aiga *Abrahamam ka* Cóáse ba síí hàà, ncèe kò nqòòkagukus koe nxàeèa ba. Moengele xu ka i kòo qòòkaguè, *Moshem* èe ko nqáè koe hãam koe guu a. ²⁰ Igaba èe nqáè koe hãa ba cúis *xg'aes cgoa cúí tséé* tama, igabam Nqari ba cúí Me e.

Qãàn hëé naka cóán hëéthéé e

²¹ Kháé nxãaska ia x'áèan Nqarim di zi nqòòkaguku zi cgoa qòòa mááku tama? Nxãas tama si i! Ncèe kg'òè sa ko óá di qarian úúam x'áèan kò hàna hãa, nem ga kò khóè ba tseegukaga x'áèan komsana koe guu a Nqarim cgoa tchànokaguèa khama. ²² Igabas ko *Nqarim dis Tcgãya* sa nxàea tseegukagu, wèém nqòò ba chibian koe hãa sa, nxãasegas gha èe kò nqòòkaguèas abas ncèe ko Jeso Krestem koe dtcòmman koe guu a máàè sa, èe ko dtcòm ne máàè ka.

²³ Igaba dtcòmms ko hàà cookg'ai koe ta kò x'áèan ka qgóó a qáèèa hãa, nxãakg'aigas gha síí ncèe ko hààs dtcòm sa hòòè ka. ²⁴ I kò gaa domkaga x'áèan tc'áà-cookg'ai ta a hãa, Me nxãakg'aiga síí Kreste ba hàà †, nxãasega ta gha dtcòmms koe guu a *Nqarim cookg'ai koe* tchàno iise bóòè ka. ²⁵ Si gaas dtcòm sa hààraa, i ncèeska *x'áèan tc'áà-cookg'ai* ta a tama.

²⁶ Wèéa tu ga dtcòmms koe guu a Jeso Krestem koe Nqarim di tu cóá tu u khama. ²⁷ Wèéa tu èe kò Krestem koe tcguù-tcguuèa hãa tua Kreste ba hàna khama.

²⁸ Me Juta ba kana Gerika ba hãa tite, me qãà ba kana qãà tama ba hãa tite, me kg'ádò ba kana dxàes ga sa hãa tite, wèéa tu ga Jeso Krestem koe cúí tu u khama.

† Me nxãakg'aiga síí Kreste ba hàà - kana “a ko Krestem koe úú ta a”.

²⁹ A ncèe Krestem di tu kò ii, ne tu nxāaska Abrahamam di tu cóa tu u, a tu a ãe kò nqòokaguèa hāas x'ais di tu q'òò-kq'ao tu u.

4 Mée ra ko sa: ãe gha ko hàà x'aian q'òòm kò cóa ba ii nem gha hàà kg'amaga qāàm khama ma sèèè, ãetam ga ma wèè zi gúú zi q'òòà hāa igaba. ² Tchàno-tchanoku-kq'ao xu hēè naka qòòkagu-kq'ao xu hēéthéè dòm q'oo koem hāa, me gha nxāakg'aiga xòòm ka tòòèa hāam x'aè ba síí hàà. ³ Ncèem dàòm ka ta gatá igaba thēé, ãe ta kò cóa ii, ka kò nqòòm di qarian di ta qāà ta a. ⁴ Igaba ãem ko x'aè ba cg'òè kam kò Nqari ba Gam dim Cóa ba tsééa úú, khòès ka ábàèa hāa, a x'áèan dòm q'oo koe kg'òèa hāa ba, ⁵ síím gha ãe x'áèan dòm q'oo koe hāa ne kgoara ka, nxāasega ta gha *Nqarim di ta cóa ta ii di qarian hòò* ka. ⁶ Me kò Nqari ba cóa tu u domka Gam ka Cóásem dim Tc'èe ba tsééa tcg'òò, Me síí tcáóa ta koe tcāà, a ba a q'aua tcii a ko máá: "Aboè, gatá ka Xòò Tseè," témé. ⁷ Khama tsi ncéeska gaicara qāà tama, igaba tsi cóa tsi i, a cóa tsi kò ii ne tsi gataga thēé Nqarim koe guu a q'òò-kq'ao tsi i.

Paulo ba Galatia ne dis téé-q'oos ka area hāa

⁸ Kg'aia, ncèe tu kò Nqari ba c'úúa hāa x'aè ka tu kò gúú zi ncèe nqári tama zi di tu qāà tu u. ⁹ Igaba tu ncéeska Nqari ba q'ana hāa (i ko gataga qaase, nxāer gha a máá: "Nqarim ka tu q'āàèa hāa," témé sa), ka tua gha nxāaska ntama ma nqòòm di qarian ncèe kg'amka, a cgóm-cgomsa koe gaicara kabise? A tseegukaga tua gaicara gaan di qāà kg'oana? ¹⁰ C'èe cáman hēé, naka nxoean hēé naka x'áèan hēé naka kurian hēéthéè tu xaèa kg'ónò a ko kòè zi kúru. ¹¹ Q'áòkagu te tu ko! Eër gatu koe kúrua hāa tsééa ne kàà hùì khama-ga i ii domka.

¹² Tíí qõè ga tuè, còrè tu ur ko a ko máá: Tíí khama méé tu ii, témé, tíí igabar gatu khama ii ke. Cúí cg'āè ga tu kúru cgae te tama. ¹³ Q'ana tu hāa, cgáé-q'oom di kg'amkan domkagar kòò kg'aia qāè tchòàn xgaa-xgaa tu u sa. ¹⁴ Eèta i kò ma tiri tcìian kúrua bóòà tu di ii, igaba tu kò táá ntcoè te ga hēé, a xgui te ga hēé, a kò Nqarim dim moengelem khama ma qāèse hààkagu te, Jeso Krestem khama ma. ¹⁵ Gatu di qāè-tcaoa ne ncéeska ndaa? Tíí ga ra gha nxàea tseegukagu a máá, kgoanase i kò ne tu ga tcgáía tu nxòbea tcg'òò, a máà te, témé. ¹⁶ A ncéeska ra gáé gatu dim cg'òò-kq'ao ba kúruèa, ncèer ko tseeguan birí tu u ka?

¹⁷ Eè xu *tshúù-ntcōa-kq'ao* xua qāèm dàòm ka tcāà-tcaoa máá tu u tama, igaba xu ko qaa sa *sixae cgoa* q'aa-q'aa tu u si i, nxāasega tu gha tcāà-tcaoa máá xu ka. ¹⁸ I wèè x'aè ka qāès gúús koe tcāà-tcaoa qāè e, tíí kò gatu cgoa hāa ne cúí tamase. ¹⁹ Tiri tu cóa tu ncām-ncamsa tuè, gatu domkar gaicara ábàn di thòòan koe hāa, Me gha nxāakg'aiga síí Kreste ba gatu koe kúruè! ²⁰ Nta ra ko ma tc'èe, ncéeskar ga gatu cgoa hāa sa, a ra a ga kg'ui-q'ooa te kabì! Gatu kar area hāa khama.

Hagare sa hēé naka Sarah sa hēéthéè e

²¹ Birí te tu, gatu ncèe x'áèan dòm q'oo koe tu gha hāa sa ko tc'èe tu: a x'áèan tu komsana tama? ²² Góásea i hāa a kò máá, Abrahamama ba ko cáàm cóa tsara úúa hāa, me c'èe ba qāàs di me e, me c'èe ba *gam dis khòès* kgoarasea hāas di me e, téméè. ²³ Igabam kò qāàs dim cóa ba cgàam koe guu a ábàè; me kò kgoarasea hāas khòès dim cóa ba nqòòkagukus koe guu a ábàè. ²⁴ Ncèe zi gúú zia gha x'áís iise sèèè: ncèe sara khòè sara cáàm sara qáé-xg'ae sara a; c'èe sa Sinai dim xàbìm dis x'ái si i, a ko hàà gha qāàn kúru cóán ábà, si nxāa sa Hagare si i. ²⁵ Si Hagares ncèe sa Sinai dim xàbìm Arabia dim nqòòm koe hànám dis x'ái si i, a Jerusalema dis x'ái si i; gas di ne cóa ne cgoas xg'ae a qāà si i khama. ²⁶ Igaba tc'amaka hāas Jerusalema sa kgoarasea, a sa a gasá gatá ka xòò si i. ²⁷ Góásea i hāa khama a ko máá: "Qāè-tcao, sáá ábà tama si khòè seè, *qāè-tcaoa* ka q'au, sáá ncèe ábàn di thòòan koe hāa tite si; ãe aaguèas khòès di cóa nea ãe sèèa hāas khòès dian ka kái i khama," téméè.

²⁸ *Ncées Jerusalema sa gatá ka xòò si i khamaga* tu gatu, tíí qõè ga tuè, Isakam khamaga ma nqòòkagukus di tu cóa tu u. ²⁹ Igaba ãem x'aèm kam kò ãe ko cgàam koe guu a ábàèm cóa ba, ãe Tc'èem koe guu a ábàèa ba xgàra; si ko gatà iis gúú sa ncèe zi cáàm zi kaga igaba kúruè. ³⁰ Igaba sa ko *Nqarim dis Tcgāya* sa nta méé? Ncèetas ko méé a ko máá: "Xhàigu qāà sa hēé naka gaas dim cóa ba hēéthéè e! Qāàs dim cóa ba cuiskaga ãe kgoarasea hāas khòès dim cóám cgoa xg'ae naka q'òòà hāa tite ke," témé. ³¹ Gaa domka, tíí qõè ga tuè, qāàs di ta cóa ta tama ta a, igaba ta kgoarasea hāas khòès di ta cóa ta a.

Dtcòm-kq'ao ne di kgoarasea ne naka tsééa ne hēéthéè e (5–6)

Krestem koe kgoarasea hāa ne

5 Kreste ba kò kgoara ta a, nxāasega ta gha kgoarasease hāa ka; gaa domka méé ta nxāaska qarika téé, naka taa qāàn dis joko sa gaicara táá kgoara mááse guu.

² Komsana! Tíía, Paulo ra ko birí tu u a ko máá: q'āe nqāa-qgai khòèè tu kòò nem Kreste ba gatu koe cúí hùì ga úú tama, témé. ³ A ra a ko wèèm khòèm ãe q'āe nqāa-qgai khòèèm gha sa máàsea hāam koe gaicara nxàea tseegukagu, nxāaska méém ãe i ko x'áèan méés wèè sa kúru sa. ⁴ Gatu ncèe x'áèan *komsana* ka gha tchàno tu iise bóòè tua Krestem koe guu a q'āea tcg'òòèa; cgómkuan tu cg'áé guua. ⁵ Tc'èem koe ta ko guu a dtcòm koe ta gha tchàno ii dis nqòò sa hāa a qāà khama. ⁶ Q'āe nqāa-qgai khòèè sa kana q'āe nqāa-

qgai khòòe tama sa Jeso Krestem koe cgáé tama, igaba ncàm̄s koe ko tséés dtcòm̄ si i.

⁷ Qàèse tu kòo qàrò, ka ia diín xgàè-kg'am tua hãa tseegan komsana ne? ⁸ Eèta iis xgaa-xgaaku sa Gaam èe ko tcii tu um koe guu tama. ⁹ Cg'aré péré gáé-gãe ne ko kái péréan kúrú i gãe. ¹⁰ X'aigam koer tcoman úúa hãa, cuiskaga tu c'èe dàò ga séèa hãa tite di i; me gha gaam èe ko nqùu sa tcãà tu u ba gam dis xgàrase sa xám̄, dílm ga igaba.

¹¹ Igaba, tí qõe ga tuè, ncèè xgaa-xgaa ra kòo, a ko máá: q'ãe nqãa-qgai khòoku sa ko qanega qaase, témé ne ra ko kháé nxãaska dùús domka xgàraèa máá? Gatá i kò ii, ne i ga kò xgàus *ka xgaa-xgaan* xg'ore sa ghùì tama. ¹² Eè ko tcg'ome tcúú tu u xu khòè c'èem xu qòò naka sí q'ãe khòo-kg'aiè sar ko tc'èe!

¹³ Kgoarasea tu gha hãa ka tu tciièa khama, tí qõe ga tuè; igaba méé tu gatu di kgoarasean táá cgàam di zi tséé zi koe tcãà guu; igaba méé tu ncàm̄kuan koe guu naka gatu ka c'èean tsééa máá. ¹⁴ Wèè x'áèa ne ko cúím̄ x'áè-kg'ám̄ koe nxàèè a ko máá: "Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm̄, èe tsi ma ncàm̄se hãa khamaga ma," témé khama. ¹⁵ Igaba èe tu kòo kãáku a ko kãá kg'ooku, ne méé tu q'òése naka tua gha gatu ka c'èe ne ka táá cg'òòe guu.

Tcom-tcomsam Tc'èem koe kg'òè sa hée naka cgàam di tsééan héeéthéé e

¹⁶ Igaba ra ko máá: *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka méé tu tcèè tcuìè naka tua cgàam ko tc'èe sa táá kúrú guu, témé. ¹⁷ Cgàam ko qaa sa èem ko *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba qaas cgoa qòòa mááku tama khama, si Tc'èem ko qaa sa cgàam dis cgoa qòòa mááku tama; ncèea ne ko x'áàku khama, nxãasega tu gha èe tu ko tc'èe sa táá kúrú ka. ¹⁸ Igaba ncèè *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka tu kò tc'áà-cookg'aièa hãa ne tu x'áèan dòm̄ q'oo koe hãa tama.

¹⁹ Cgàam di tséé ne ko kg'ama bóòse a i a: cg'ára a, naka cg'áè zi tséé zi hée, naka cg'urian hée, ²⁰ naka kúrúa mááseèa hãa nqárian dqòm̄an hée, naka tsoðan cii hée, naka hòrekuan hée, naka xg'orean hée, naka tauan hée, naka xg'òan hée, naka cèèan hée, naka kóm̄ku taman hée, naka dtcòò zi cgoa q'aa-q'aasean hée, ²¹ naka chii kuan hée, naka nqàrea hãa ne hée, naka qarika kg'áàn hée, naka ncèe zi gúú zi khama ii zi héeéthéé e. Ra ko ncèeska bìrìa q'ãa-q'ãa tu u, ncèer kò kg'aia ma q'ãa-q'ãa tua hãa khamaga ma, a ko máá: èeta ii zi gúú zi ko kúrú nea cuiskaga Nqarim di x'aian q'òòa hãa tite, témé.

²² Igaba *Tcom-tcomsam* Tc'èem di tc'áróa ne ncàm̄ si i, naka qãè-tcaoan hée, naka tòókuan hée, naka qáò tcáóan hée, naka qãè tcáóan hée, naka qãèan hée, naka tcom-tcomsam hée, ²³ naka tc'aua hãan hée, naka qãè qgòósean héeéthéé e. Eèta ii zi gúú zi koe i x'áèan tséé úú tama. ²⁴ Ne gane èe Jeso Krestem di ne cgàa ba xgàua hãa, naka gaam cgàam di zi xám̄se-q'oo zi hée naka gaam di zi tc'èe zi héeéthéé cgoa. ²⁵ Ncèè Tc'èem ka ta kò kg'òèa hãa, ne méé ta Tc'èem cgoa

qòòa te si i. ²⁶ Táá méé ta bóòse gúú kana ghãaku di ii guu, kana chiiku di ii guu.

Wèem khòè ba qãèan kúrúa máá ne

⁶ Tí qõe ga tuè, ncèè c'èem khòè kò cg'áèan kúrú ka qgòóèa hãa, ne méé tu gatu ncèe *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba úúa hãa tu tc'ausase úúa tcg'òò me. Tsáá igaba méé tsi kòrese hãa naka tsia táá chibian koe tcãà guu. ² Gatu di zi xgàm zi tu xgàma hùiku, naka tua gha ncèem dàòm̄ ka Krestem di x'áèan komsana. ³ A ncèè c'èem khòè kò tc'èea máá, gúú cgáé me e, ta tc'èea hãa, gúú cgáé tama baa igaba, nem ko qàe-qaese khama. ⁴ Wèem khòè ba méém gam di tsééan qãèse bóò. Qãè kò ii nem gha nxãwa koase, c'èem khòè cgoa tòóa xg'aese tamase. ⁵ Wèem khòè ba méém gam dis xgàm sa dcèea mááses gúú si i khama.

⁶ Eè ko *Nqarim dim* kg'ui ba xgaa-xgaaè ba méém gam dim xgaa-xgaa-kg'aom cgoa wèè zi gúú zi qãè zi xg'aea máá.

⁷ Táá méé tu qàe-qaè guu: Nqari ba cuiskaga ncqiè tite ke; wèes gúús èem ko khòè ba xhàrà sa, nxãa sam gha gataga thée tcuù khama. ⁸ Me gha gaam èe ko gam di cgàan koe xhàrà ba, gaam cgàam koe ga guu a kqbea cg'òo sa tcuù; igaba gaam èe ko *Tcom-tcomsam* Tc'èem koe guu a xhàrà ba gha *Tcom-tcomsam* Tc'èem koe guu a chòò tamas kg'òè sa tcuù khama. ⁹ Ke hàà naka ta qãèan kúrú ka táá xhòekaguè guu; kg'anoa hãam x'aèm ka ta gha tcuù ke, ncèè kaàn tcáó tama ta kò hãa ne. ¹⁰ Gaa domka, ncèe ga ta x'aè ba hòò hãa, ke hàà naka ta wèè khòèan koe qãèan kúrú, kái-kg'aise èe dtcòm̄s dim x'áém̄ di ne koe.

Còo di zi dqàèku zi hée naka tsgám̄ku zi héeéthéé e

¹¹ Bòò, nta noose kaia hãa góá ner ko tséékagu sa, ncèer ko *ncèeska* tshàua te cgoa góá máá tu u ka.

¹² Gane èe ko chùì tu u q'ãe nqãa-qgai khòèe tu gha ka nea ko cgàam koe qãè-qgòósean cúíga tc'èe, nxãasega ne gha Krestem dis xgàus domka táá xgàraè ka. ¹³ Gane èe q'ãe nqãa-qgai khòèe nea gane ka x'áèan qgòóa qari tama khama, igaba ne ko tc'èe gatu méé tu q'ãe nqãa-qgai khòèe sa, nxãasega ne gha gatu dim cgàam koe dqòm̄se ka. ¹⁴ Igaba tí ka, cuiskagar c'èes gúús koe dqòm̄se hãa tite, gatá dim X'aigam Jeso Krestem dis xgàus koe cúí oose. Gaas koer guu a nqòò ba xgàua máàèa, ra tí nqòò ba xgàua máàèa. ¹⁵ Q'ãe nqãa-qgai khòèe sa kana q'ãe nqãa-qgai khòèe tama sa gúú méé tama khama, igabam ko Nqari ba kqbas kg'òè sa kúrúa máá ta a †. ¹⁶ Tòókuan hée naka thòò-xama-máákuan héeéthéé méé i gane èe ko ncèem x'áè-kg'ám̄ ba xùri ne cgoa hãa, *gane hée* naka Nqarim di ne Iseraele ne héeéthéé e.

¹⁷ Còo dis ka méé i c'èe khòè ga táá cg'áèan kúrúa máá te guu, cgáé-q'ooa te koer Jesom domka xgàrakuan di zi x'ái zi úúa hãa ke.

† *kqbas kg'òè sa kúrúa máá ta a - Gerika sa ko c'èe zi kg'ui zi tséékagu ncèe ko máá: "kqbase kúrúèa hãam nqòòm̄" khama ma, témé zi.*

¹⁸ Cgómkuan X'aigam Jeso Krestem di méé i gatu dim tc'ëem cgoa hãa, tíi qõe ga tuè. Amen.

EFESO NE

Téé-cookg'ai sa

Paulom dis tcgāyas Efeso di ne khòè nem góá máána hãa sa tc'ãà dis ka ko Nqarim dis tc'ëes ka kg'ui. Nqari ba kò tc'ëe, wèés gúùs ãe nqarikg'ai di sa hëé naka nqõómkg'ai di sa hëéthëé gha Krestem koe xg'ae a cúís gúù sa kúrú sa (1:10). Gatagas ko thëé Nqarim di ne khòè ne dtcàrà, Gam ko ma tc'ëe khama ne gha ma xg'ae a Jeso Krestem cgoa cúís gúù sa ii sa.

Tc'ãà di xòèan tcgāyas di koem ko Paulo ba cúí iis ka nxàe, Nqarim Abom kò ma Gam di ne khòè ne ma nxará tcg'òó sa hëé, naka ne kò ma Jeso Krestem koe ma chibia ne qgóóá mááè a kgoaraès ka hëé, naka Nqarim dis nqòòkagukus ko ma Tcom-tcomsam Tc'ëem ka ma máàkuès ka hëéthëé e.

Cám dim xòèan koem ko nxará-kg'ao ne bìrí, tseeguse méé ne Krestem dis kg'òè sa nqõómkg'ai koe kg'òè sa. Tãáka zi dàò-kg'árín zia ko tséékaguè, a ko x'ái, Nqarim di ne khòè ne ko ma Krestem cgoa xg'ae a cúís gúù sa ii sa: kereke sa tc'áróm khama ii, me Kreste ba Tcúú Me e; a sa a nquum khama ii, Me Kreste ba hukuan dim Nxõá Me e; a sa a sèèès kos khòès khama ii, me Kreste ba khòès dim Khòè Me e.

Paulo ba kò káíse Nqarim di cgómkuan Jeso Krestem koe hàna ka kg'ui. Wèè zi gúù zia ko Krestem di x'ààn koe guu a bóòè: Gam di ncàmkuàn hëé, naka dàda-máákuan hëé, naka chibian di qgóóá-máákuan hëé, naka cgómkuan hëé, naka q'ano-q'anokuan hëéthëé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- kereke sa Krestem dim tc'áró me e, Me Kreste ba Tcúú Me e
- Krestem di zi qguù zi
- (tc'áróm di) kai-q'ooa ne
- Nqarim dis tc'ëe sa
- tòókua ne
- cúís gúù sa ii

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Kreste ba hëé naka kereke sa hëéthëé e
- Kbas kg'òè sa Krestem koe

Kreste ba hëé naka kereke sa hëéthëé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

1 Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao † ra, Nqarim ma tc'ëea khama.

Efeso koe hãa ne tcom-tcomsa, a Jeso Krestem koe dtcòma hãa ner ko ncëes tcgāya sa góá máá, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hëé naka X'aigam Jeso Kreste ba hëéthëé tsara koe guua hãa cgómkuàn hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Krestem koe guua ts'ee-ts'eekg'aikua ne

³ Dqòmè méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba, ncëe kò Krestem koe guu a nqarikg'ai koe hàna zi qgái zi di ts'ee-ts'eekg'aikuan Tc'ëem di wèé cgoa ts'ee-ts'eekg'ai taa ba. ⁴ Nqõóm kúrúè tamás cookg'ai koem kò Gam koe guu a nxará tcg'òó mááse ta a khama, tcom-tcomsa ta gha, a tcgái q'ooa ba koe káà chibi ii ka. ⁵ Ncàmkuàn cgoam kò bóòá tcg'òó a nxàea hãa, Jeso Krestem koe ta gha guu a Gaam di ta cóá ta ii sa, ãem kò ma tc'ëea hãa a ma ncàm hãa khama, ⁶ nxãasega ta gha x'ààko cgómkuàn Gam di dqòm ka, ncëem Gam dim Cóám ncàmam hãam koe kgoarasea hãase máà taa a. ⁷ Krestem koe ta chibian di qgóóá-máákuan dis kgoarase sa úúá. Gam di cgómkuàn dis qguùs koem guu a Gam di c'àòan cgoa x'ámá tcg'òó ta a hãa khama. ⁸ Cgómkuàn ncëem tchààse máà taa hãa a,

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

wèe tc'ëean Gam di cgoa hëé naka bóòà q'ään cgoa hëéthëé e. ⁹ Nqari ba kò Gam di zi tc'ëe zi chómse hãa zi q'ãa-q'ãa ta a, ãem kò ma *Krestem* koe guu a ncãmã hãa khama ma: ¹⁰ Eëm Nqari ba nxará tcg'òòã hãam x'aèm kam gha wèe zi gúù zi Krestem koe xg'ae-xg'ae a cúís gúù sa kúrú ka, wées gúùs ãe nqarikg'ai di sa hëé naka nqòòmkg'ai di sa hëéthëé e. ¹¹ Nqari ba nxará tcg'òòã taa, Krestem koe ta gha Gaam di ta ii ka, ãem kò ma bìrïsea hãa khama, wèe zi gúù zim kò Gaam ko ma tc'ëe khama hëé naka Me ko ma bóòã tcg'òòã zi khama hëéthëé ma kúrú khama, ¹² nxãasega ta gha Gaam di x'ààn dqòm ka, gatá ncëe kò *nqòòk-aguèa hãam* Krestem koe tc'ãa a nqòòan úúa hãa ta.

¹³ Gatú igaba tu Krestem koe hãa, ãe tu kò tseeguan dim kg'uim, ncëe qãè tchòàn gatú di kgoarakuan di ba kò kóm ka. Gam koe dtcòmãan ka tu kò Gaam di tu ii dis x'ái sa tòò cgaèè, nqòòkaguèa hãam Tc'ëem Tcom-tcomsa ba. ¹⁴ Tcom-tcomsa Tc'ëe ba x'ái Me e, nqòòk-aguèa hãa gúùan gha tseeguan kaga hàà sa e. Gaam x'aèm kaga ta gha kgoarakuan cg'oèase hòò, nxãasega ta gha Gam di x'ààn dqòm ka.

Paulo ba ko Efeso ne còrèa máá

¹⁵ Ra ko ncëes gúùs domka còrèa máá tu u. X'aigam Jesom koe dtcòmãan gatú di kar kómã hãa, naka wèe khòèan tcom-tcomsa koe tu úúa hãa ncãmkuan ka hëéthëé e. ¹⁶ Gaa domkar gatú domka Nqari ba qãè-tcaoa máán chòòkagu tama, a ko tiri còrèan koe tc'ëe-tc'ëese tu u. ¹⁷ Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem di ba, x'ààn ka Xòò bar ko dtcàrà, bóòã q'ään dim Tc'ëe bam gha màà tu u sa, Me nxãasega *Nqarim di zi gúù zi* xgòre-kg'ãia máá tu u, tu qãèse q'ãa Me ka. ¹⁸ *Còrè ko*, tcáóã tu gha x'àakaguè, tu nxãasega q'ãa, dùútsa nqòòs koem tcii tua hãa sa hëé, naka Gam dis qguùs x'ààko sa nta noose kaia hãa sa hëéthëé e, ncëe tcom-tcomsa ne khòè ne Gam di nem nqòòkagua hãa sa. ¹⁹ *Gatagar ko còrè, q'ãa tu gha* nta noose i Gam di qarian gatá ncëe ko dtcòmã ta koe kaia, a nxaráè tite sa. Gam di qarian ncëe ko kaia qarian cgoa tséé e, ²⁰ qarian ãem kò Krestem koe tséékagua hãa a, ãem kò x'ooan koe ghùì Me, a nqarikg'ai koe kg'áòm x'òàm Gam dim xòè koe ntcòo Me ka. ²¹ *Nqari ba gaa koe* wèe ne khòè ne ntcòó-q'ooga ne hëé, naka x'aigan hëé, naka tc'ãa-cookg'ãian hëé naka wèe qarian hëé, naka wèe zi cg'òè zi hëéthëé tc'amkg'ai koe ntcòo Mea, ncëem nqòóm koe cúí tamase, igaba ncëe ko hààm nqòóm koe ga hëéthëé e. ²² Nqari ba wèe zi gúù zi *Krestem di* nqàrèan ka nqãaka tòóã, *a kerekes dim tc'ãa-cookg'ãia ba kúrú Mea*, Me wèe zi gúù zi *tc'ãa-cookg'ãia hãa*. Ncëem dàòm kam kerekes dim Tcúú Me e, ²³ ncëe Gam di tc'áróo ii sa. Si Gam cgoa cg'oè-cg'oèèa hãa, Gaam ncëe ko wèe ne khòè ne wèe gúùan cgoa cg'oè-cg'oè ba.

Chìbian koe ta kò hãa a x'óóã hãa, igabagam kò Nqari ba Krestem koe kg'òèkagu ta a

² C'ëe x'aè ka tu kò x'óóã hãa, gatú di cg'ãè cauan hëé naka chìbian hëéthëé koe tu kò hãa ka, a tu a kòo cg'ãèm dàòm koe kg'òè, ncëem nqòóm di ne khòè ne khama ma, a kò tc'ãá-q'oo dim tc'ãa-cookg'aim di qarian dòòm q'oo koe hãa, tc'ëem ncëe ko ncëeska khòè ne ãe Nqari ba kóm tama ne koe tséé ba. ³ Gataga ta kò wèéa ta ga gane khama ii, a kòo gatá di cgàan ko tc'ëe sa xùri, a kòo cgàa ba hëé naka tc'ëean hëéthëé ko tc'ëe zi gúù zi kúrú, a kòo gatá iim dàòm ka ncìisega kg'òèa ta q'oo koe *Nqarim ka* xgòà-cgaekuan tééa máána hãa ta khòè ta a, c'ëe ne khòè ne khama-ga ma.

⁴ Igabagam kò Nqari ba Gam dis ncãmku kãias cgoa ncãm ta a, a kò cg'ãè cau ta ii a x'óóã hãa koe Krestem cgoa xg'ae a kg'òèkagu ta a. A kò ncëes gúù sa thòoxama-máákuan kam cg'oè cgaèèa hãa domka kúrú. Cgómkuan domka tu kgoaraèa! ⁶ A ba a kò Gam cgoa xg'ae a x'ooan koe ghùì ta a, a kúrú ta a, ta kò Gam cgoa xg'ae a nqarikg'ai di zi qgái zi koe ntcòó, Jeso Krestem koe. ⁷ Nxãasegam gha hààko zi x'aè zi ka Gam di cgómkuan dis qguùs nxará chòòè tite sa x'ái ka, ncëem kò Jeso Krestem koe guu a Gam di qãèan koe màà ta a sa. ⁸ Dtcòmãan koe tu guu a cgómkuan domka kgoaraèa khama, si ncëe sa gatú koe guu tama, a Nqarim dis aba si i, ⁹ a gatú di tséé-q'ooan koe guu tama, nxãasega i gha táá cúí khòè ga dqòmse ka. ¹⁰ Nqarim tshàu ka ta kúrúèa khama, a Jeso Krestem koe kúrúèa, qãè tsééan ta gha kúrú ka, ncëem kò Nqari ba nxãakamaga kg'ónòã tòóã a, gaan q'oo koe ta gha qòò ka.

Krestem koe cúís gúù sa kúrúã ne

¹¹ Gatú ncëe tãá zi qhàò zi di iise ábàèa † tu cgoar ko kg'ui. *Juta* ne kò q'ãe nqãa-qgai khòòè, ncëe khòèm ko tshàua ba cgoa cgáé-q'ooa ba koe kúrús gúù sa, a ne a ko nxãaska 'q'ãe nqãa-qgai khòòèa ne' ta ma tciiise, igabaga tu ko gatú 'q'ãe nqãa-qgai khòòèa tama ne' ta ma tciiè. Ke méé tu tc'ëe-tc'ëese, ¹² ãe x'aè ka tu kò Kreste ba úú tama sa, a tu a kò Iseraele di ne khòè ne ka tãá nqòó di tu khòè tu u, a kò qáé-xg'aes nqòòk-agukuan dis koe c'úúsea tu khòè tu u, a tu a kò nqòòan ga úú tama, a kò nqòòmkg'ai koe Nqari úú tama. ¹³ Igaba tu ncëeska gatú ãe kò nqúù ii tu, Jeso Krestem koe, cúúse óáèa hãa, Krestem di c'áðan ka. ¹⁴ *Kreste ba* gatá dim tòóku Me e khama, ncëe kúrú ta a ta cúí ii ba, cãm xg'ae sara a kò ii igaba, a ba a hòrekuan dim xhàrom q'aa-q'aa ta a kòo ba xg'aekua ta koe khóã hãa. Gam di cgàan koem kò ¹⁵ *Juta ne di* x'àèan hëé, naka gaan di x'àè-kg'árãan hëé naka dqàè-kg'aman hëéthëé cg'òo, a cúím tc'áróm kãba ba Gam koe kúrú, cãm tc'áróan téé-q'oo koe, tòóku sa kúrúan ka. ¹⁶ Xgàus koe x'óóãan Gam di kam kò wèe sara qhàò sara cúím tc'áróm koe Nqarim cgoa tòókukagu, a kò

† ÁBÀÈA - Gerika sa ko máá: "cgàam koe," témé.

gane di hòrekuan gaas xgàus cgoa ga cg'òo. ¹⁷ Me kò hàà tòókuan di qãè tchòàn xgaa-xgaa: gatu ãe kò nqúù ii tu koe hëé, naka gane ãe cúù ne koe hëéthëé e. ¹⁸ Gam koe ta ko guu a wëéa ta ga cúim Tc'ëem cgoa kgoarasease Abom koe síí khama.

¹⁹ Khama tu ncëeska tãá za guua kana c'úusea hãa tu khòè tu tama tu u, igaba tu ncëeska ãe tcom-tcomsa ne cgoa cúim nqòóm di tu khòè tu u, a tu a gataga Nqarim dim nquum di tu x'ãè-kg'ao tu u. ²⁰ Gaam nquum dis tshoa-tshoase-q'oo sa x'áè úú-kg'ao xu hëé naka porofiti xu hëéthëé ka kúrúèa hãa, Me Jeso Kreste ba nquum huku dim nxõá Me e. ²¹ Gam koem ko wëém nquu ba qgóóa xg'ae a kaikaguè, a ba a gha nxãasega X'aigam koe tcom-tcomsam tempele ba ii. ²² Gam koe tu ko gatu igaba *c'ëe ne dtcòm-kg'ao ne cgoa* tshàoa xg'aeè, nxãasega tu gha Tc'ëem koe guu a Nqarim gha x'ãèm qgái ba ii ka.

Paulo ba ko tãá zi qhàò zi koe Krestem ka xgaa-xgaa

3 Ncëes gúùs domkar kò tíía Paulo ra, Jeso Krestem domka qáèèa hãa ra, gatu tãá zi qhàò zi di tu domka ra... *ko máá*: ² Nqarim máà tea hãas tséés cgómkuan xgaa-xgaa dis ka tu gáé kómá hãa, *ra gha gaa cgómkuan* gatu koe *tséékagu*. ³ Nqari ba kò Gam dis tchòàs chómsea hãa sa x'ái tea hãa, ra kò gaas ka kg'aia xòmse góá máá tua hãa. ⁴ Eë tu kòo ncëer tíí góá hãas gúù sa nxará ne tu gha q'ãa, Krestem dis tchòàs chómsea hãa sar q'ana hãa sa. ⁵ Ncëe nqáéa zi x'aè zi kas kò cúim khòèm ga ba q'ãa-q'ãaè tama, igabam ncëeska *Nqari ba* Tcom-tcomsam Tc'ëem koe guu a Gam di xu tcom-tcomsa xu x'áè úú-kg'ao xu hëé, naka porofiti xu hëéthëé koe x'ái sia hãa. ⁶ *Si ncëes tchòàs chómsea hãa sa ncëe si i*: Jeso Krestem koe ne kò tãá zi qhàò zi di ne qãè tchòàn koe guu a *Juta ne* cgoa xg'ae a Nqarim di zi gúù zi di ne q'òò-kg'ao ne kúrúèa, a hàà gane cgoa xg'ae a cúim tc'áró ba kúrú, a ne a kò *Nqarim nxàea hãas* nqòòkaguku sa gane cgoa xg'aea máá.

⁷ Nqarim di qarian di tséé-kg'árman koem kò guu a Gam di cgómkuan máà te, ncëes tchòàs qãès dim tséé-kg'ao bar gha kúrú di i. ⁸ Wëé ne ãe tcom-tcomsa ne kar nqãaka hãas téé-q'oos di ra a, igabar ncëe cgómkuan máàèa hãa, tãá zi qhàò zi di ne koer gha Krestem di zi qguù zi ncëe nxará chòè tite zi di qãè tchòàn xgaa-xgaa ka, ⁹ a wëé ne khòè ne q'ãa-q'ãa, Nqarim ko ma Gam dis tchòàs chómsea hãa sa ma qòòkagu sa. Nqarim ncëe wëé zi gúù zi kúrú hãa ba kò ncëes gúù sa kúrú si kuri xu kuri xu tãá q'ãase, ¹⁰ nxãasegam gha *Nqari ba* ncëem kámám ka kerekes koe guu a bòòse tamam nqòóm † di xu tc'ãà-cookg'ai xu hëé naka qarian hëéthëé koe, Gam di q'ãan di tc'ëean kúrú i q'ãase ka - *Gam di q'ãan di tc'ëean ncëe ko kái zi tãáka zi dàò zi ka x'áise* e. ¹¹ Nqòóm kúrúèe tamas cookg'ai koem kò ma tc'ëea hãa khamam kò ma

† bòòse tamam nqòóm - Gerika sa ko máá: "nqarikg'ai di zi qgái zi

Nqari ba Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe guu a ncëes gúù sa kúrú. ¹² Gam domka ta gha Gam koe dtcòmks koe guu a kgoarasease Nqarim hàna koe tcãà, tcoman úúa hãase. ¹³ Gaa domkar ko dtcàrà tu u, tãá tu gha xgàrasean tiri ka xhòen-tcáo sa; gatu domkar ko kúrú u, qãè-tcao tu gha máá a ka. ††

Paulo ba ko gaia Efeso ne còrèa máá

¹⁴ Gaa domkar ko *gatá ka* Xòòm cookg'ai koe qúrúa te cgoa qámse, ¹⁵ ncëe nqarikg'ai hëé naka nqòómkg'ai hëéthëé di zi qhàò zi wëé zi cg'òèan máà-na hãa ba. ¹⁶ Ncëem ko ma x'áàkos qguù sa úúa khamar ko ma *còrè Me*, Gam dim Tc'ëem koem gha guu a tcáoá tu q'oo koe qari-qari tu u sa. ¹⁷ *Ra ko gata-ga còrè*, Krestem gha dtcòmman koe guu a gatu di tcáoan koe x'ãè sa, nakas gha ncàmku sa gatu dis tòbe sa hëé naka tshoa-tshoase-q'oo sa hëéthëé ii sa. ¹⁸ *Còrè ko*, qarian méé tu úú naka nxãasega wëé ne ãe tcom-tcomsa ii ne cgoa Krestem di ncàmku di tc'ãò-tc'ãoan bóòa q'ãa sa: gaan di tchàà-q'ooan hëé, qáo-q'ooan hëé, naka qàm-q'ooan hëéthëé e, ¹⁹ nxãasega tu gha ncàmku ncëe q'ãa sa nqáéa hãa q'ãa ka. *Ncëe zi gúù zi kar ko còrè*, nxãasega tu gha wëé cg'oè-q'ooan Nqarim di cg'oèan di ka cg'oè-cg'oèe ka.

²⁰ Qaria nem úúa, wëés ãe ta ko dtcàrà kana tc'ëe-tc'ëese sam gha kaisase tc'amaka nqáéa hãase kúrú di i, ncëe ko gatá koe tséé qarian koe guu a. ²¹ Kerekes koe hëé naka Jeso Krestem koe hëéthëé méém dqòmme, wëé zi qhàò zi *khòè ne di zi ko ma xùriku khama*, chòò tamase. Amen.

Kãbas kg'òè sa Krestem koe (4–6)

Krestem dim tc'áróm koe cúís gúù sa kúrúa ne

4 Gaa domkar ko tíí, ãe X'aigam domka qáèèa ra dtcàrà tu u, qãèse tu gha kg'òè sa, ãem Nqari ba tcii tua hãas kg'òè sa kg'anoa hãas kg'òè sa. ² Wëé x'aè ka méé tu cg'aré-cg'arese, naka tua qãè tu khòè tu ii, qáo tcáo tu, ncàmku cgoa qgóókua hãa tu, ³ qáé-xg'aes tòókuan dis koe ko guu a wëé qaria tu cgoa Tc'ëem koe cúí ii sa qgóóa qari tu. ⁴ Cúim tc'áró ba hãa, me cúim Tc'ëe ba hãa, ãe tu kò ma gataga cúís nqòòs koe ma tciièa hãa khama, ãem kò Nqari ba tcii tua hãa ka. ⁵ Me cúim X'aiga ba hãa, si cúís dtcòm sa hãa, si cúís tcguù-tcguuku sa hãa, ⁶ cúim Nqari ba hãa, wëéa ta dim Xòò ba, wëé zi gúù zi ka tc'amaka hãa ba, wëé za ga hëé, naka wëéan koe ga hëéthëé e.

⁷ Igabaga ta wëéa ta ga aba sa máàèa, eem Kreste ba Gam dis tc'ãò-tc'ãos koe guu a q'aa-q'aa máá taa hãa sa. ⁸ Gaa domka i ko máá:

"Eëm xg'ao ko tc'amaka qáo kam xg'ao Gam di xu cg'òo-kg'ao xu qáé a ba a kò khòè ne aban máá," téméè.

†† qãè-tcao tu gha máá a - Gerika sa ko máá: "gatu di x'áà a," téméè.

⁹ Ncëe i ko máá: “Xg'aom tc'amaka qaò,” témée ka sa ko dùú sa nxàeè? Kg'aikam kò nqāaka hàna xu qgáí xu nqòóm di xu koe xōana hāa sa ko nxàeè. ¹⁰ Eē kò xōana hāa ba kò Gam ga Me e, ncëe kò wèe nqarikg'aian ka tc'amaka qaò hāa ba, nxāasegam gha wèe gúúan cg'oè-cg'oe ka. ¹¹ Aba zi ãem kò tcg'òóa hāa zia kò c'ëe xu gha x'áe úú-kg'ao xu ii, xu c'ëe xu porofiti xu ii, xu c'ëe xu qāe tchōàn di xu tsai-tsai-kg'ao xu ii, xu c'ëe xu xg'ae zi di xu kòre-kg'ao xu hēe naka xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēe ii di zi ii. ¹² A kò ncëem dàòm ka tcom-tcomsa ne khòe ne kúrú ne Nqari ba hēe naka c'ëe ne hēéthēe tséea máàn kg'ónòsea máána hāa, nxāasegam gha Krestem dim tc'áró ba kaikaguè ka, ¹³ ta nxāakg'aiga sí wèea ta ga dtdòm koe cúís gúú sa kúrú, a kaia ta khòe ta ii, Nqarim dim Cóa ba q'ana hāa ta, nxāasega ta gha cg'oèa hāas tc'āò-tc'āos Krestem dis téé-q'os dis koe sí ka. ¹⁴ Nxāasega ta gha táá cg'aré cóán khama ii, a tshàn di qhonèan ka wèe za xàbùea te ka, naka táá wèes xgaa-xgaas di tc'āán ka wèe za dqòmmea te guu. Khòean di zi kàa-kg'ám zi hēe naka hoàkaguko zi dàò zi hēéthēe cgoa ne ko tsáakagu tu u, a ko qāem dàòm koe tcg'òó tu u. ¹⁵ Hàan ta táá gatà ii guu, gabà méé ta ncàmkuan cgoa tseeguan nxàe, naka ta nxāasega kai naka wèe zi gúú zi koe Gam khama ii, Krestem ncëe Tcúú ii ba. ¹⁶ Gam koe i ko guu a wèe tc'áróan kai, i ko wèe xòèan cgáé-q'oom di qòda xg'ae a q'amku-q'oo zi koe qarika qgóóku. Eēm ko wèem xòem cgáé-q'oom di ba ma gam dis tséé sa cúia kúrú khamam ko ma cgáé-q'oo ba kai, a ko ncàmkuan koe tshàoa ghùise.

Kābas kg'òè sa Krestem koe

¹⁷ Gaa domkar ko wèe tcáóa te cgoa ncëe gúúan X'aigam cookg'ai koe birí tu u a ko máá: Táá méé tu táá zi qhàò zi di ne khòe ne dis kg'òè sa kg'òè guu, ncëe cg'āa-cg'anasea tc'ëean úúa ne. ¹⁸ Gane di komsana taman hēe naka gane di tc'iri-tc'irisean hēéthēe domka ne ntcúú-ntcuu tcáòea, a ne a Nqarim dis kg'òès cgoa qòda mááku tama. ¹⁹ Sau-cgaean di tc'ëe ne úú tama, a ne a qgóóse tamas koe máàsea hāa, wèe gúúan cg'āè ne gha nxāasega kúrú ka, a ko wèe x'ae ka ncëe gúúan qaara mááse.

²⁰ Igaba tu kò gatu ncëeta iim dàòm ka táá Kreste ba xgaa-xgaase. ²¹ Tseeguan kaga tu Gam ka kórmaa hāa, a Gam ka xgaa-xgaaèa hāa, tseegua ne Jesom koe hāa khama. ²² Ncíí cauan gatu dis kg'òès kg'aiakas di méé tu aagu, ncóó-kg'ám zi ncëe ko hoàkagu tu u zi ka ko cg'āè-cg'āeè e. ²³ Naka i gatu di tc'ëean hēe naka tcáóan hēéthēe kaba-kabaè, ²⁴ naka tu kabase hāa, Nqarim dis iis khama ma, tseeguan di tchànoan koe hēe naka q'anoan koe hēéthēe e.

²⁵ Gaa domka méé tu nxāaska gatu di tshúú-ntcōan aagu nakam wèem khòe ba gam ka c'ëem cgoa tseeguan kg'ui, wèea ta ga cúim tc'áróm di ta a ke.

²⁶ Xgòá tsi kò hāa ne táá tsari xgòàn hēe naka i chìbian koe tcāà tsi guu. Táá wèem cáim ba xgòá hāa naka i sí dqòda guu. ²⁷ Táá dxāwa ba kòm máá guu. ²⁸ Eē ko ts'āam khòe ba méem táá gaicara ts'āa guu, igabaga

méem tséé naka baa qāe gúúan tshàua ba cgoa kúrú mááse, naka baa gha nxāasega èe gha ko hùian qaa ne c'ëe gúúan máá.

²⁹ Táá cg'āè kg'uian hēe naka i kg'árma tu koe tcg'oa guu, igaba méé i qāe kg'uian cúí ii, ncëe ko tshàoa ghùí tu u, a ko c'ëe ne qaaseko gúúan máà a, nxāasegas gha èe tu ko kg'ui sa èe ko kóm si ne qāean kúrú máá ka. ³⁰ Táá méé tu Tcom-tcomsam Tc'ëem Nqarim di ba thòò-xámkgagu guu, ncëe tu kò q'òòkuan dis x'ái sa Gam ka tòó cgaeè ba, nxāakg'aigam gha sí kgoarakuan dim cáim ba hàà di sa. ³¹ Cg'āè tcáóan hēe naka qāo-qāo-tcáókuan hēe naka xgòá-cgaeakuan hēe naka q'au-kg'aikuan hēe naka cóekuan hēéthēe méé i gatu koe kàà, naka hòrekuan di zi tc'ëe zi cg'āè zi hēéthēe e. ³² Igaba méé tu gatu ka c'ëean koe qāe tu ii, naka tua gatu ka c'ëe ne tcáóa tu xgobekg'ama máá, naka qgóóa máá tsáá ka c'ëe ba chibia ba, èem ma Nqari ba ma Krestem koe chibia tu ma qgóóa máá tua hāa khama.

X'áam koe kg'òèa ne

5 Ke méé tu Nqarim di tu serè-kg'ao tu ii, ncàm-ncamsa tu cóá tu iise, ² naka tua ncàmkuan cgoa kg'òè, ncëem ma Kreste ba ma ncàm taa hāa khama ma, a ba a kg'òèan Gam di máàna hāa gatá domka, qāe hmòm dàò-máákus iise, a ba a qhàea-mááku Me e, Nqarim koe.

³ Igaba méé i táá gatu xg'aeku koe cg'áràn kómse guu, kana c'ëe cg'uri ga igaba, kana ncóókuan ga igaba, gatá iis kg'òè sa tcom-tcomsa ne kg'anoa hāa ke. ⁴ Cg'āè cauan ga igaba kana káà hùí kg'uian ga igaba, kana tshúú kg'uian ga igaba, ncëe qaase tama a, igaba méé i qāe-tcaoa máákuan hāa. ⁵ Ncëean méé tu q'āas gúú si i khama: diim wèem èe ko cg'áràn kúrú ba, kana q'ano tama ba, kana èe ko c'ëe ba ncóó ba (ncëe kúrú mááseèa nqárian ko dqòm ba) hēéthēea cuiskaga nqòòkaguèa hāa gúúan hòò tite, x'aian Krestem di hēe naka Nqarim di hēéthēe koe.

⁶ Táá hēe naka i c'ëe khòe ga qàe-qae tu u guu, káà hùí kg'uian cgoa, ncëes gúús domka i ko Nqarim di xgòàn èe komsana Me tama ne hàà cgae ke. ⁷ Ke nxāaska gane cgoa táá xg'ae guu.

⁸ C'ëe x'ae ka tu kò ntcúúan di tu u, igaba tu ncëeska X'aigam koe x'áàn di tu u, ke méé tu x'áàn di tu cóá tu iise kg'òè. ⁹ X'áam di tc'òoa ne ko hòòè wèes èe qāes koe naka wèes èe tchànos koe hēe naka èe tseegus koe hēéthēe e khama. ¹⁰ Kúrú naka bóò dùú sa ko Nqari ba qāe-tcaokagu sa. ¹¹ Káà tc'òo tséean, ntcúúan-q'oo di méé tu tchòà úú cgoa guu, igaba méé tu cg'āè e sa x'ái. ¹² Gúú zi èe ne ko chómsease kúrú zi ka kg'uian igaba i sau-sauga a khama. ¹³ Igaba wèes gúús èe ko x'áàn cgoa x'áà-x'aaè sa ko bóòse, ¹⁴ wèes gúús èe ko bóòse sa x'áàn di tséé e khama. Gaa domkaga i ko máá:

“Kókò, tc'om-kg'ao tseè,
naka tēe x'ooan koe,
nakam gha Kreste ba x'áà-x'aa tsi,”
témée.

¹⁵ Ke mée tu qãèse bóò, nta tu ko ma kg'òè sa, táá káà tc'èe ne khòè ne khama ma kg'òè guu, igaba tc'èe-ga khòè khama ma. ¹⁶ Qãèse wèém x'aè ba tséékagu, cárm zia cg'ãè zi i ke. ¹⁷ Gaa domka mée tu táá káà-tc'èekaguse guu, igaba kúrú naka X'aigam *Nqarim* dis tc'èe sa dùú si i sa q'ãa. ¹⁸ Táá gòéan ka nqàrekaguè guu, nxãaska tu q'ãa tama dùú sa tu ko kúrú sa ke, igaba mée tu Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè-cg'oeè, ¹⁹ naka pesalema zi ka gatu ka c'èea ne cgoa kg'ui, cian cgoa hée naka Tcom-tcomsam Tc'èem di cian cgoa hée hée e, naka tua nxàè naka tcáóa tu koe X'aigam *Nqari* ba cian kúrú máá. ²⁰ Wèè x'aè ka, wèè zi gúú zi koe *Nqarim* Abo ba qãè-tcaoa máá, gatá dim X'aigam Jeso Krestem cg'òè koe.

Khòè zi hée naka khòè xu hée hée e

²¹ Krestem di q'áòan domka tsáá ka c'èe ba máàse. ²² Khòè saòè, gasao di xu khòè xu koe máàse, ncèe sao ko X'aigam *Nqarim* ka hée khama. ²³ Khòè ba khòès dim tcúú me e, ncèem Kreste ba ma gataga Tcúú ba hée naka Kgoara-kg'ao ba hée hée ii khama, Gam dis kerekes ncèe tc'áróa ba iis koe. ²⁴ Ncèes kereke sa ma Krestem koe máàsea hãa khamaga mée zi khòè zi gataga thée wèè gúúan koe gazi di xu khòè xu koe máàse. ²⁵ Khòè xaoè, gaxao di zi khòè zi mée xao ncàm, ncèem ma Kreste ba ma kereke sa ma ncàm hãa khama, a Gam di kg'òèan gas domka máàna hãa, ²⁶ nxãasegam gha kúrú si si tcom-tcomsa ii ka, a ba a kò tshàan cgoa xg'aà si, Gam dim kg'uim cgoa, ²⁷ nxãasegam gha x'áàkos kereke sa úú ka, cg'uri úú tama sa, kana nqáia hãa tama sa, kana c'èe gúú gatà ii igaba. Igaba méés tcom-tcomsa ii, naka cúí chibi ga úú tama. ²⁸ Gaam dàòm cúím ka mée xu khòè xu gaxu di zi khòè zi ncàm, gaxu di tc'áróan khamaga ma. Khòèm ncèe gam dis khòè sa ncàm hãa ba ncàmsea. ²⁹ Gatá ka cúím ga ba qanega gam dim cg'áé-q'oo ba hòrea hãa ta ga hãa, igabam ko tc'óòkagu me, a ko gataga kòre me, ncèem ko Kreste ba ma kerekes ka hée khama. ³⁰ Wééa ta ga Gam dim tc'áróm di ta xòè ta a khama. ³¹ Ncèem dàòm kam gha khòè ba gam ka xòò ba hée naka xòò sa hée hée guu, a ba a gha gam dis khòès cgoa cúí ii, khara gha gakhara cárm khara cúím cgàa ba kúrú. ³² Ncèes kàas chómsea sa kaisa si i, igabar ko Kreste ba hée naka kereke sa hée hée ka kg'ui. ³³ Gatà i ii igaba méém wèém khòè ba gam dis khòè sa ncàm, èem ma ncàmsea hãa khamaga ma, nakas wèès khòè sa gataga gas dim khòè ba tcom.

Cóan hée naka xòò ga ne hée hée e

6 Cóa tuè, X'aigam *Nqarim* koe gatu ka xòò ga ne komsana, ncèe sa tchànos gúú si i ke. ² Saò ba hée naka saò sa hée hée khara tcom (ncèea tc'ãà dim x'áè-kg'ám ga me e nqòòkagukus cgoa *ncèe ko máá:*) ³ "naka i gha nxãasega wèéan ga qãèse qòò máá tsi naka tsi gha nqòòmkg'ai koe qàòse kg'òè," témé ba.

⁴ Cóan ka xòò ga xaoè, gaxao di cóan táá kúrú naka i xgòà guu, igaba kaikagu u dqàè e kose naka X'aigam *Nqarim* di x'áèan koe hée hée e.

Qãàn hée naka x'aigam hée hée e

⁵ Qãà tuè, gatu di x'aigam nqòòmkg'ai di komsana, q'áòan hée naka cgùruan hée hée cgoa, cúí tcáóa tu cgoa, èe tu ga ko Krestem ka hée khamaga ma. ⁶ Tcgái cgoa tu kò bóòè ne cúí ka tamase, qãè-tcaokagu ne tu gha ka, igaba qãà tu Krestem di tu iise, *Nqarim* dis tc'èe sa ko tcáóa tu koe guu a kúrúse. ⁷ T'òè tcáóan cgoa tsééa tu kúrú, ncèe tu ga ko ma X'aigam *Nqari* ba ma kúrú máá a khama, khòèm ka tamase. ⁸ Q'ãa mée tu qãès gúús èem ko c'èem khòè ba kúrús kam gha X'aigam *Nqarim* ka kabi máàe sa, qãàm ga ii, kana qãà tama baa ga ii igaba.

⁹ Gaxao x'aiga xaoè, gane koe gataga hée, naka xgàekuan tòóa dibi, q'ana hãase X'aigam gane di, a gataga gatu di ba nqarikg'ai koe hàna sa, ncèe tãákase khòèan qgóò tama ba.

Cg'ãè qarian cgoa x'ãàkua ne

¹⁰ Còò dis ka, X'aigam *Nqarim* koe mée tu qari ii naka Gam di qarian kaisa koe hée hée e. ¹¹ *Nqarim* máà ta a zi qgái zi xgàèa máàse di zi wèè zi mée tu hãa, naka tua gha nxãasega dxãwam di zi qàè-qaeku zi cg'ãè zi koe tééa máàse. ¹² Cgàa ba hée naka c'áò ba hée hée cgoa ta x'ãàku tama, a ta a ko x'aiga xu hée, naka qarian hée, naka tc'ãà-cookg'ai xu ntcúúan dim nqòòm di xu hée, naka cg'ãè tc'èean di qarian bóòse tamam nqòòm † di hée hée cgoa x'ãàku khama. ¹³ Ke mée tu nxãaska *Nqarim* máà ta a qgáian xgàèa máàsean di wèè ga séè naka hãa, naka tua gha nxãasega cg'ãèm cárm ka xgàèa máàse, naka tua gha wèè gúú ga kúrú hãase tééa máàse.

¹⁴ *Qarika* mée tu téé nxãaska, naka tseeguan kháóa tu koe bànem khama ma qáé, naka tchànoan tcãà, dxúua tu ko xgàèa máá di gúúan khama ma. ¹⁵ Tcãà nqàrè nxáboa tu koe, *x'áís iise*, qãè tchòàn tòókuan di tu kg'ónòsea máána hãa di sa. ¹⁶ Ncèe zi gúú zi wèè zi koe mée tu dtcòmman xgàèa máàse di gúúan iise séè, ncèe gaan cgoa tu gha karko kg'áòan èe cg'ãè iim di qgài-qgái i. ¹⁷ Naka cábás kgoarakuan di sa séè, xgàèa ko máá tu us cábás khama ma, naka ntcàum *Tcom-tcomsam* Tc'èem di ba hée hée e, ncèe *Nqarim* dim kg'ui ba ii ba, ¹⁸ naka tu gataga wèè x'aè ka Tc'èem koe còrè, wèè còrèan koe hée naka dtcàran koe hée hée e. Gaas gúús ka mée tu wèè qari ka kòresea hãa naka wèè ne tcom-tcomsa ne khòè ne còrèa máá. ¹⁹ Còrèa máá te gataga, nakam gha nxãasega, èer kòò kgòà kg'ám a kg'ui ne, *Nqari* ba kg'uian máà te, nakar gha qãè tchòàn di chómsean kgoarasea hãase kg'ui. ²⁰ Gaa domkar gaan dir kg'uia máá-kg'ao ra a, a táúan cgoa qáéèa, nxãasegar gha q'áò tamase nxàe e ka, ncèer ga ko ma kg'ui khama ma.

† bóòse tamam nqòòm - 3:10 koe bóò.

Còo di zi tsgámkaguku zi

²¹ Tigikom ncàm-ncamsam qõe ba, a X'aigam *Nqarim* koe tcom-tcomsam tsée-kg'ao ba gha tí ka wèé gúùan bìrí tu u, nxãasega tu gha gatu igaba q'ãa, dùú sar ko kúrú sa ka. ²² Gatu koer tsééa úú mea ncëes tséés domkaga, nxãasega tu gha q'ãa nta ta ii sa ka, me gha gataga tcáóa tu ghùì-ghui ka.

²³ Dtcòm-kg'ao ne koe méé i tòókuan hãa, naka ncàmkuuan hěéthěé e, dtcòmman cgoa, Nqarim Xõòm koe guua a, naka X'aigam Jeso Krestem koe hěéthěé e. ²⁴ Cgómkuuan méé i wèé ne ẽe gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ncàmna hãa ne koe hãa, chõò tama ncàmkuuan cgoa.

FILIPI NE

Téé-cookg'ai sa

Kerekes Filipi koe hàna sa kò tc'ää dis kerekes Yuropa koe hànas ga si i.

Paulo ba kò ncëes tcgāya sa qáéèam hãa x'aè ka góá. C'ëe ne dtcòm-k'ao ne di ne tséé-k'ao ne kò Paulo ba ntcoe, i kò tshúù-ntcōa di xgaa-xgaan hàna Filipi koe. Gatà i kò ii igabam kò Paulo kaisa qãè-tcaoan cgoa hëé naka tcoman ka hëéthëé góá - Jeso Krestem koe guua hãa dtcòmman cgoa.

Ncëes tcgāya sam góá hãa, Filipi di ne dtcòm-k'ao nem gha qãè-tcaoa máá domka, ncëe ne kò ãem ko hùian qaa x'aè ka tsééa máá mes abas domka. Me ko ncëem x'aè ba tséékagu a biría cgáé-cgae ne, ãeta ii zi qóm zi koem hãa igaba ne gha ghùì-ghui tcáósea hãa, a tcoman úúa hãa ka (tcee tsara tc'ää di ba hëé naka 4 di ba hëéthëé di tsara koe).

Dtcàrà nem kò, gane dim tc'ëe ba méém Jesom dim khama ii sa, ncëe kò cg'aré-cg'arese ba, naka nea gane ka c'ëe ne, gane ka cgáése sèé (2 dim tceem koe)

Tc'ëe-tc'ëesekagu nem kò, gane dis kg'òès Krestem di sa abas Nqarim di cgómkuan di ii sa, ncëe ne dtcòmman koe guua a hòda hãa sa, Moshem di x'àèan komsana ka tamase (3 dim tceem koe).

4 dim tceem koem ko qãè-tcaoan hëé naka tòókuan hëéthëé Nqarim máà nea hãa ka kg'ui.

Ncëes tcgāya sa ko x'ái, Paulom kò kerekes Filipi ne dis ka úúa hãas ncàmkus ka.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qãè-tcao sa

- ntcoeku sa hëé naka kaikaguku sa hëéthëé e

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai sa

- Paulom hãa cgoa zi qóm zi

- Krestem khama ma kg'òè

- Paulo ba gha Timoteo ba hëé naka Epaferadito ba hëéthëé tsara tsééa úú

- Dqàèkuan hëé naka qãè-tcaoan hëéthëé e

- Paulo ba Filipi di ne khóè ne qãè-tcaoa máá

Téé-cookg'ai sa (1:1-11)

Tsgámkaguku zi

1 Paulo ra a, a Timoteom cgoa hàna, Jeso Krestem di tsam qãà tsam, a tsam a ko *ncëes tcgāya sa* wèé ne khóè ne ncëe Jeso Krestem koe tcom-tcomsa ii ne, ncëe Filipi koe hàna ne góá máá, tc'ää-cookg'ai xu hëé naka hùì-k'ao xu hëéthëé cgoa, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hëé naka X'aigam Jeso Krete ba hëéthëé tsara koe guua hãa cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko dtcòm-k'ao ne Filipi di ne còrèa máá

³ Wèé x'aèan ãer ko tc'ëe-tc'ëese tu u kar ko Nqarim tiri ba qãè-tcaoa máá, ⁴ a ra a ko gataga wèé x'aèan ãer ko còrè ka wèéa tu ga qãè-tcaoase còrèa máá, ⁵ ãe tu ko tíi cgoa tsééa xg'ae, a Jesom di qãè tchõàn *khóè ne koe úú* ka, tc'ää dim cárn *ãe tu kò dtcòm* koe guu a, a hàà ncëem cárn koe tc'ää ka. ⁶ *Nqari* ba qãès tséé sa tshoa-tshoaà gatu koe. Ra kaisa tcoman úúa, xg'ara-xg'ara sim gha sa, Jeso Krestem *ko kabise a hààm* cárn ka.

⁷ Tcáóa te koe tu hàna khama i qãèa máá tea, ncëe-tar gha ma wèéa tu tc'ëea máá sa. Wèé tsééan ãe Nqarim kò Gam di cgómkuan koe máá tea tu kò tíi cgoa xg'aea hãa: qáéèa ra kò hãa ka hëé, naka Nqarim di qãè tchõà ner ko tééa máána hãa x'aè ka hëé, naka ãer kò Nqarim di qãè tchõàn tseegu ii sa x'áía hãa ka hëéthëé e. ⁸ Nqarim ga ba q'ana khama, tseegu ner

ko nxàe sa, ãer kò ko máá: Jeso Krestem dis tcáós koer guu a wèéa tu xgónèa hãa, témé ne.

⁹ Ncèea tiri còrè e, gatu dis ncàmku gha kaisase càuse di i, q'ãan koe hëé naka qãèse bóòda q'ãas koe hëéthhëé e, ¹⁰ qãè zi gúù zi tu gha nxãasega bóòda tcg'òó, a tu a gha q'ano ii a káà chibi ii ka, me gha nxãakg'aiga síí Krestem dim cárm ba tcãà. ¹¹ Ra ko gataga còrè, Jeso Krestem koe tu gha guu a tchàno zi tséé zi ka cg'oè-cg'oèe sa, nxãasegam gha Nqari ba x'àakaguè a dqòmè ka.

Paulom tc'áró di zi qóm zi (1:12-26)

Krestem ka méé i xгаа-xгааè

¹² Q'ãa tu ghas gúù sar ko tc'ëe, tíí qõe ga tuè, ncëe kúrúse cgae teas gúù sa qãè tchòàn qòðkagua khama. ¹³ I hàà ncèeska wèè kòre-kg'aooan x'aigam dim nquum di hëé naka wèè ne khòè ne koe hëéthhëé q'ãasea, Krestem domkar qáèèa sa. ¹⁴ Tiri qáékua ne ko tíí qõea ne kái ne X'aigam Nqarim koe hàna ne kúrú ne tco-man úú, a Nqarim dim kg'ui ba q'áò tamase kg'ui, kgoarasease hëéthhëé e.

¹⁵ Eèta ne ko ma c'ëe ne Krestem ka ko tauan hëé naka méékuan hëéthhëé cgoa xгаа-xгаа, igaba ne ko c'ëe ne qãè tc'ëean cgoa Gam ka xгаа-xгаа. ¹⁶ Ncëe Gam ka ko qãè tc'ëean cgoa ko xгаа-xгаа ne ko ncàmkuan cgoa kúrú u, qãè tchòàn tééa máá dise ra ncëe koe tòòèa hãa sa ne q'ana khama. ¹⁷ Igaba ne ko méékuan di ne Krestem ka xгаа-xгаа q'ano-tcáo cgoa tamase, cúíga ga ne cgáékaguse kg'oana hãa domka, tiris qáékus koe ne gha qarían cgoa qg'óokukagu te ka.

¹⁸ Ka ra gha kháé nxãaska nta méé? Eèta ga i wèè qgáian koe ga ii ka, tshúù-ntcòase ga igaba, kana tsee-guse ga igaba, i ko Krestem ka xгаа-xгааè. Ra ko ncëes gúùs domka qãè-tcao, eè, a ra a gha kg'amaga qanega qãè-tcao. ¹⁹ Eè, q'ana raà, gatu di còrèan ka hëé naka Jeso Krestem dim Tc'ëem di hùian ka hëéthhëés gha ncëe kúrúse cgae teas gúù sa tiri kgoarakuan koe kabise sa. ²⁰ Kreste ba kò wèè x'aè ka kaikaguè, ra ko wèè tcáòda te cgoa ga tcom a ko nqòò, cúí gúù kagar sau-cgaekaguè tite sa, igabagam gha Kreste ba ncèeskaga igaba cgáé-q'ooa te koe kgoarasease kaikaguè, kg'òèa ra ga hãa kana ra ga x'óòda hãa igaba. ²¹ Tíí ko bóò ka kg'òè sa Kreste Me e, si x'oo sa kabisea mááku si i khama. ²² Ncëe qanegar kò cgàam koe kg'òèa ne, hùigas tséé si i gha ii tíí koe, igaba dùú sar gha nxárá tcg'òòda máase sar c'úúa.

²³ Qóm's xháés cárm gúù sara dis koer hàna. Tc'ëer ko, x'óór gha a Krestem cgoa síí hãa sa, nxãa sa kaisase qãè si i khama. ²⁴ Igaba cgàam koer gha hãa sa ko kaisase qaase gatu domka. ²⁵ Tcoms ncëer úúas kar q'ana, gatu cgoar gha hãa sa, a ra a gha wèéa tu cgoa qanega hëé, gatu di dtcòm'an gha còoka qòò ka, naka gatu di dtcòm'an di qãè-tcaoan hëéthhëé e. ²⁶ A ncëe gaicarar kò gatu cgoa hàna ne tu gha tíí domka Jeso Kreste ba kaisase dqòm.

Krestem khama ma kg'òè (1:27-2:18)

Krestem koe méé tu kg'òè

²⁷ Igaba kaisase ko qaase sa, kg'òèa tu di kg'òèan méé i Krestem di qãè tchòàn kg'anoa hãa. Hà ra ga ko hàà bóò tu u, kana ra ga káà ra a igaba méér kóm, kg'òè-q'ooa tua qarika cúím tc'ëem koe hàna sa, tu ko gataga qãè tchòàn di dtcòm'an koe cúís tcáós cgoa qarika tséé sa. ²⁸ Ra kóm kg'oana, cuiskaga tu ntcoeko ne ka q'aekaguè tite sa. Ncëe sa bóòsekos x'ái si i gane di kaàkaguèan di sa, igabas gatu di kgoarakuan di si i. Si ncëe sa Nqarim koe guu. ²⁹ Cgómkuan tu máàèa hãa khama, Krestem koe tu gha dtcòm's ka cúí tamase, igaba gataga Gam domka xgàrases ka hëéthhëé e. ³⁰ Gatu hëé naka tíí hëéthhëé ta ko cúís ncõo sa x'ãà khama. Nciísegar kò ncëes ncõo sa x'ãà, ncëe tu ko ma bóò khama, a ra a ko ncëe tu ko ma kóm khamaga ma qanega ncèeska x'ãà si.

Krestem di cg'áré-cg'aresean hëé naka Gam di kaian hëéthhëé e

2 Kreste ba ko ghùì-ghui tcáo tu u. Si ko Gam dis ncàmku sa qgàì-qgai tcáo tu u, Tcom-tcomsam Tc'ëe ba ko xg'ae-xg'ae tu u, tu thòò-xama-mááku sa hëé naka cgómku sa hëéthhëé úúa hãa. ² Ncëe zi gúù zi tu kò úúa hãa ne méé tu nxãaska tiri qãè-tcaoan kaisakagu, cúíta ma tc'ëean ka, naka tu ncàmku naka cúíta cúíga xám, naka tua cúís tcáo sa úú. ³ Táá méé tu cèè di guu, naka bóòse guu, igaba méé tu cg'áré-cg'arese, naka gatu ka c'ëe ne, gatu ka cgáése séè. ⁴ Wèém khòè ba méém táá gam di zi gúù zi cúí zi q'òé guu, igabaga méém c'ëe ne khòè ne di zi gúù zi gata-ga q'òé.

⁵ Gatu dim tc'ëe ba méém Jeso Krestem dim khama ii.

⁶ Ncëe xg'ao Nqarim dis iis koe hàna a Gam cgoa cúí ii ba, igabam ko Nqarim cgoa tòòda xg'aesean táá qg'óòda qari, kúrúm gas gúù sa.

⁷ Igabam xg'ao cg'ãa-cg'anasekaguse a qãàm dis téé-q'oo sa séè, a khòèm dis iis koe ábàèa.

Eëm ko khòèan di iian koe sao-xg'aeè

⁸ kam kò cg'áré-cg'arese, a x'ooan koe ga igaba máàse, xgàus dis x'oos koe ga igaba.

⁹ Gaas gúùs domkam kò Nqari ba kaisase kaikagu Mea,

a ba a wèè zi cg'òè zi ka kaias cg'òè sa máà Mea.

¹⁰ Nxãasegam gha wèém qúrú ba Jesom dis cg'òè sa qòm'a máá ka,

wèé gúúan nqaríkg'ai di hëé,

naka nqóòmkg'ai di hëé,

naka nqóòm ka nqãaka hánan hëéthhëé e.

¹¹ Nxãasega zi gha wèè zi tam zi gataga nxàe, Jeso Kreste ba X'aiga Me e sa ka,

Nqarim Xõòm gha x'áàkaguè ka.

Nqõómkg'ai di x'ààn khama méé tu x'àà

¹² Ncàm-ncamsa tu tiri tuè, wèè x'aè ka tu kò kom-sana, ãer hàna hãa ka cúí tamase, igaba kaisase káà ra a x'aè kaga. Ke méé tu ncëeska gatu di kgoarasean koe tséé, q'áðan hëé naka cgùruan hëéthëé cgoa.

¹³ Nqari ba ko gatu koe tséé, tc'ëe tu kos koe hëé naka kúrú tu kos koe hëéthëé e, qãè-tcaokaguèm gha ka.

¹⁴ Wèé zi gúù zi méé tu kg'ui-kg'uise tamase kana mëéku tamase kúrú, ¹⁵ naka tua gha nxãasega káàn chibi naka q'ano ii, qãè tu cóá tu Nqarim di tu iise, tshúù caus qhàòs hõàra hãas xg'aeku koe. Gane xg'aeku koe méé tu x'àà, nqarikg'ai di tçonòan khama ma, ¹⁶ kg'õèan dim kg'ui ba qgóóa hãase. Ncëeta tu kò hëé ner gha Krestem dim cáám ka *gatu* ka dqòmse. *X'ái i gha* tiri qgóéan kò kg'amaga di tama sa, i kò qóm tsééan tiri kõès di tama a sa. ¹⁷ A ncèè tiri c'áðan kò dàò-máákus dis gúùs khama ma ntcãaguè ne, ncëe gatu dis dtcòmms ko Nqari ba kúrú máá sa, gatà i kò ii ner gha qãè-tcao, a gha tiri qãè-tcaoan gatu wèè tu cgoa xg'aea máá. ¹⁸ Gatu igaba méé tu gatà ma qãè-tcao. Naka tua tíí cgoa gataga qãè-tcao.

Paulo ba gha Timoteo ba hëé naka Epaferadito ba hëéthëé tsara tsééa úú (2:19-30)

¹⁹ X'aigam Jesom koer nqòðan úúa hãa, Timoteo bar gha gatu koe qháése tsééa úú di i, nxãasega ra gha ãem ko kabise ne tíí igaba qãè-tcao ka, gatu kam gha hàà birí te khama. ²⁰ Gam khama ii tcáó khòèr úú tama, tseegukaga gha gatu di zi gúù zi tc'ëe-tc'ëese e. ²¹ Wèéa ne ga ko gane di zi gúù zi cúí zi qaa khama, Jeso Krestem di zi tamase. ²² Gatu igaba tu q'ana, ntam kò ma gam ka x'áise sa, cóám xõò ba ko tsééa máám khamam kò ma tíí cgoa Nqarim di qãè tchõàn koe tséé. ²³ Ra gaa domka nqòðan úúa, gaam ga bar gha tsééa úú di i, ãer kò ko gúù zi ko ma tíí ka qõò sa q'ãa ne. ²⁴ Ra X'aigam koe tcoman úúa hãa, tíí igabar gha qháése síí sa.

²⁵ Igabar kò bóò, kaisase i ko tc'ëese sa, Epaferodito bar gha gatu koe tsééa úú sa, ncëe tíí qõe ba, a tíí khama ma tséé-kg'ao ba, a tíí khama ma ncõo-kg'ao ba, ncëe gatu dim tséé-khoe ba gataga, ncëe tu kò tsééa óá ba, hààm gha ãer ko tcào zi q'õé ka ba.

²⁶ Wèéa tu gam xgónèa hãa, a ba a gataga thõò-tcaoa hãa, tsàam ko sa tu kómá hãas gúùs domka.

²⁷ Tseegukagam kò ko tsàa a ba a kò x'oos qàe koe hãa, Me kò Nqari ba thõò-xama máá me, gaam cúím tamase igabaga tíí ga ra hëéthëé e, nxãasegar gha táa gaia c'ëes tshúù-tcaos tshúùs koe hãa ka. ²⁸ Ra kò ncëes gúùs domka qháése tsééa úú me, nxãasega tu gha ãe tu ko bóò me ne qãè-tcao ka, nakar gha nxãasega gataga tiri tshúù-tcaoan ka kaà cgaèè. ²⁹ Ke méé tu kaisas qãè-tcaos cgoa Nqarim koe qãèse hààkagu me, naka tua ãeta ii khòèan tcom, ³⁰ gam dis kg'õè sam kò cg'ãè zi qgái zi koe tcãà, a ba a kò Krestem di

tsééan domka x'óó ka hëé, gatu kúrú máá tea hãa tite tsééan kúrú koe.

Dqàèkuan hëé naka qãè-tcaoan hëéthëé e (3:1-4:9)

Tseegu di tchànoan ncëe Nqarim koe guua a

3 Còò dis ka, tíí qõe ga tuè, Nqarim koe qãè-tcao! Cúís gúùs ncëer ko góá máá tu u sa xhòekagu te tama, a sa a gha qãèa máá tu u. ² Q'õése méé tu haghuan koe, naka q'õése cg'ãè cau ne koe, naka q'õése cgàan ko gáò ne khòè ne koe. ³ Gatáa tseeguka q'ãe nqãa-qgai khòèa ta ta a khama, gatá Nqari ba kò Tcom-tcomsam Tc'ëem koe dqòm a Jeso Krestem koe koase ta, a cgàa ba dtcãàse tama.

⁴ Tíí igabar ga koase. Tíí xòè za ka, ncèè c'ëem khòèm kò cgàan koe dtcãàsea hãa, ner gha tíí igaba kaisa dtcãàsean úúa: ⁵ Q'ãe nqãa-qgai khòèa raa 8 dim cáám ka, Iseraele dis qhàòs koer guua, Benjaminem dis qhàòs koe. Heberar tc'áró-tc'aro. *Moshem di x'àèan xùri* koe ra Farasai ra a. ⁶ Wèé tcáóa te koer kò kerekes cgoa x'ãákua. X'àèan koe tsi kò chibia te qaa ne tsi gha bóò ra chibi úú tama.

⁷ Igabaga wèés gúùs ãer ko bóò si ga kabisea máá te sa, nxãa sar ko káà hùì iise bóò Krestem domka. ⁸ Eè, tseegukar ko wèé zi gúù zi káà hùise sèè, Jeso Krestem tirim X'aiga ba q'ãa nea gaa zi gúù zi ka kaisase cgáé e khama. Gaam domkar wèé gúùan aagua, a ra a ko cg'uri khama ma sèè e, nxãasegar gha Krestem *cúí* ba hòò ka, ⁹ a ra a gha Gam koe hànase sao-xg'aèè ka. Nqarim di x'àèa ner kò kúrús gúùs koer guu a tchàno iise bóòè tama, igabaga Krestem koe dtcòmman ka a. Nqarim koe guua tchànoan ga ncëe e, dtcòmman di i. ¹⁰ Kreste bar q'ãa kg'oana, tãe-q'ooa ba di qarian ka hëé, naka Gam di xgàrasean ka hëéthëé e. Gam khamar ii kg'oana Gam dis x'oos koe, ¹¹ a ra a gha nxãasega x'ooan koe tãean hàà sao-xg'ae ka.

Tcg'òó tcúú sa qàrà máá

¹² Sao-xg'ae ta ga ra hãa, a ra a qanega tc'ãò tama. Gabagar ko ncëes gúù sa qgóó a qaa, Jeso Kreste ba gaas ka qgóó tea khama. ¹³ Tíí qõe ga tuè, qgóóar xg'ara tar méé tama. Igabagar ko cúís gúù sa kúrú. Ncëetar ko méé: kháóka hàna zi gúù zir ko q'aa cgoa, a ra a ko kóé còoka hàna zi gúù zi. ¹⁴ Còokar ko qarika kúrú xám, tcg'òó tcúúr gha ka. Nqari ba tc'amaka *hãas kg'õès ncëes koe* tciia úú tea hãa Jeso Krestem koe.

¹⁵ Gatá ncëe *dtcòmman koe* kaia hãa ta méé ta gatà ma tc'ëe. Igabaga ncèè c'ëes gúùs ka tu kò tãáka zi tc'ëe zi úúa hãa nem gha Nqari ba gaas gúù sa thëé x'ái tu u. ¹⁶ Igaba méé ta ãe ta sao-xg'aeam dàòm cgoa cúí ga còoka qõò.

¹⁷ Tíí qõe ga tuè, wèé tu méé tu serè te, naka tua khòè ne ãe ko sixae dis x'áis khama ma kg'õè ne xaèa kg'ónò. ¹⁸ Kái q'oror ncëes gúù sa birí tua, ra ko ncëes-ka tcgái-tshàran cgoa birí tu u, a ko máá: kái ne khòè

ne hãa, Krestem dis xgàuku sa hòrea ne, témé. ¹⁹ Gane dis chòò-q'oo sa kaàkaguè si i. Gane dis nqàri sa èe tc'áróa ne ko tc'èes gúùs ga si i †. Saucgae di gúùan koe ne ko dqòmse. Nqòómkg'ai di gúùan koe i tc'èea ne tée. ²⁰ Igabas gatá dis x'áé sa nqarikg'ai koe hàna, ncèe Kgoara-kg'aom gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ta ko guu a qãà koe. ²¹ Gabá gha kg'amka tc'áróa ta, Gam dim tc'áróm x'áàkom cgáém khama ma kúrúa kabi i. Ncèe gúùa nem gha kúrú, qaria nem úúa wèe gúùa nem gha Gam dòm q'oo koe tòò di i khama.

Tãáka zi x'áè-kg'ám zi

4 Ke mée tu ncéeska, ncàm-ncamsa tuè, X'aigam Nqarim koe qarika tée! Tíí qõe ga tu u, ncàmar hãa a xgònèa tu, qãè-tcaokagu te tu ko, a tu a gataga dqòmkuuan dis cábás khamaga ii.

² Odia sa hée naka Sentuke sa héeéthée sara ra ko wèe tcáóa te cgoa dtcàrà, a ko máá, mée sara cúí tcáóa sara cgoa X'aigam Nqarim koe x'áè, témé. ³ Èè, tsáá igaba ra ko dtcàrà tsi, tcom-tcomsa tsi joko xgàm-kg'ao tsi, khòe sara èe sara hùì, qãè tchòàn Nqarim di koe sara tíí cgoa tsééa hãa, Kelemente ba hée, naka c'èe ne tséé-kg'ao ne héeéthée e, ncèe gane di cg'òèan tcgãyas kg'òèan dis koe hàna ne.

⁴ Wèe x'aè ka mée tu X'aigam koe qãè-tcao. Gaiar ko ncèeta mée: qãè-tcao tu! ⁵ Gatu di qãè cauan mée i wèe ne khòe ne koe q'áaè. X'aigam Nqari ba cúú Me e ke. ⁶ Táá mée tu cúí gúù kaga káise tc'èe-tc'èese guu, igaba mée tu wèes gúùs koe gatu di dtcàrà kúrú nakam Nqari ba q'áa a, còrèan koe hée naka dtcàrà koe héeéthée e, qãè-tcaoa-máákuuan cgoa. ⁷ I gha kórma q'áan ka tc'amaka hãa tòókuan Nqarim di, tcáóa tu hée naka tc'èea tu héeéthée Jeso Krestem koe kòre.

⁸ Còò dis ka, tíí qõe ga tuè: tc'èea tu mée tu cg'òè-cg'oe qãè zi gúù zi hée naka dqòmkuuan kg'anoa hãa zi gúù zi héeéthée cgoa: wèe zi gúù zi tseegu di zi hée, naka wèe zi dqòmme ko zi gúù zi hée, naka wèe zi tchàno zi gúù zi hée, naka wèe zi gúù zi q'ano zi hée, naka wèe zi ncàm-ncamsa zi gúù zi hée, naka wèe zi gúù zi qãè zi iise ko nxàèè zi héeéthée cgoa. ⁹ Tíí koe tu xgaa-xgaasea zi gúù zi hée, a gataga máàèa zi gúù zi hée, a tu a gataga kórma zi hée, a tíí koe bóòa zi

héeéthée mée tu tséékagu, nxãaskam gha tòókuan dim Nqari ba hãa cgoa tu u.

Paulo ba Filipi di ne khòe ne qãè-tcaoa máá (4:10-23)

¹⁰ Kaisaser ko Nqarim koe qãè-tcao, tíí ka tu gha tc'èe-tc'èese di x'aèan tu gaia hòò khama. Kg'aiga tu kò tc'èe-tc'èese te, igaba tu ko x'aèan úú tama.

¹¹ Ncèes gúù sar ko mée kar máá, qaar kos gúù si i témé tama. Wèes tée-q'oos èer hãas koer gha qãè-tcaoa hãa sar xgaa-xgaasea hãa khama. ¹² Tòò dibiku sar q'ana hãa; a ra a gataga tòò ghùiku sa q'ana hãa. Ncèes kàa sar xgaa-xgaasea: wèe qgái hée naka wèe x'aè hée kar gha qãè-tcao ka. Xg'áà ra ga hãa kana xàbà ra ga hãa igaba, q'òò ra ga hãa kana ra ga káà gúù ra a igaba. ¹³ Wèe zi gúù zir gha èe ko qari-qari tem cgoa kgoana.

¹⁴ Èèta i ii igabaga tu qãèe héea, a kò tíí cgoa xg'aea máána, qgóòar kò hãa qórma ne. ¹⁵ Gatu igaba tu q'ana, gatu Filipi tu, qãè tchòàn kò tc'áà a gatu koe hàà x'aè ka, Maketonia koer ko tcg'oa, kas kò cúís kerekes ga sa káà si i, tíí cgoa ko tòókua sa aban marian di ka kò hùì te sa, gatu ka oose. ¹⁶ Tesalonika koe igaba tu xg'ao èer tcàò hãa koe hùian úúa máá te, x'aèan ko ma ntcóò xùriku khama. ¹⁷ Aba ner ko qaas tama si i, igabar ko tc'èe, khòe ne gha kaisase koa tu u sa, qãè tsééan ncèe tu kúrú hãa kái domka. ¹⁸ Wèe aban èe tu kò Epaferoditom cgoa tsééa máá tea hãa ra hòò, i kaisase tc'áò tea, a tc'áò nqáéa. Dàò-máákus Nqarim dis qãè hím hím xg'áòs khama zi xám, ncèe Nqarim koe ko qaase sa, Nqari ba ko qãè-tcaokagu sa. ¹⁹ Igabagam gha tirim Nqarim, ncèe qguua hãa ba, Gam di x'aian koe guu a wèes gúùs èe tu tcàò hãa sa máá tu u, Jeso Krestem koe. ²⁰ Gatá dim Nqarim Xòò ba méém chòò tamase dqòmme! Amen.

Còò di zi tsgámkaguku zi

²¹ Tsgámkagu wèém Jeso Krestem koe tcom-tcomsa ba. Tíí qõe ga ne tíí cgoa hàna nea ko tsgámkagu tu u.

²² Wèe ne tcom-tcomsa ne khòe nea ko tsgámkagu tu u, Roma ne dim x'aigam Kaesaram dim nquum di ne tc'áró ga.

²³ X'aigam Jeso Krestem di cgómkuuan mée i gatu di tc'èean cgoa hãa.

† ÈE TC'ÁRÓA NE KO TC'ÈES GÚÙ SI I - Gerika sa ko máá: "gane dis ncàà sa," témé.

KOLOSA NE

Téé-cookg'ai sa

Ncées tcgāya sa kò Kolosa koe hānas kereke sa góá mááèa hāa. Ncées kereke sa kò Paulom ka tshoa-tshoae tama, igabas kò Paulom kò xámse a ko tséém xòem koe hāna, me kòo tséé-kg'aoan kiam x'áé-dxoom Asia dim Efesom koe guu a tsééa tcg'òó.

Paulo ba kò bóòà q'āa, tshúù-ntcōa di xgaa-xgaa-kg'aoa ne Kolosa dis kerekes koe hāna sa, ncée kòo khòè ne xgaa-xgaa, tǎá nqárian ne gha qámsea máá ka a.

Ncées gúús cúís tama si i, igaba xu kòo ncée xu xgaa-xgaa-kg'ao xu máá: khòèan méé i q'āe nqāa-qgai khòèè, naka tc'òoan di x'áè-kg'áman xaèa kg'ónò, témé.

Paulo ba kò dtcòm-kg'ao ne di tchōàn tseegu di góá, a ncée xu xgaa-xgaa-kg'ao xu cgoa ntcoeku. A ba a kòo máá: Jeso Kreste ba ko cg'òèa hāa kgoarasean máá ta a, zi ko c'èe zi xgaa-xgaase-kg'ám zi Krestem koe séèa tcg'òó ta a.

Krestem koem Nqari ba guu a nqǒmkg'ai kúrúa hāa, a ba a ko gataga Gam koe ga guu a nqǒ ba séèa kabia mááse. Krestem cgoa xg'ae a cúí iian ka cúí ta gha nqǒmkg'ai koe kgoarasean úúa hāa.

Gaa koe guus kam ko Paulo ba Krestem koe kg'òè sa ko wèè cárm di kg'òèan koe dùú sa nxàes ka góá. Ncées tcgāyas Kolosa ne góá mááèa hāa sa Efeso ne góá mááèas hāas tcgāyas cgoa cúí si i.

Tigiko ba kò ncées tcgāya sa séè a Kolosa koe úú, a ba a kò Onesimom cgoa hāa, qām ncēm kò Paulo ba tcgāya sa Filemone ba téé-q'ooa ba koe góá máá ba.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- nqǒ ba
- tc'áró ba
- ncíís kg'òè sa, kabas kg'òè sa

Tcgāyas q'oo koe hāna zi:

- Nqǒm dis kg'òè sa hēé naka Krestem di tsééan hēéthéé e
- Kabas kg'òè sa Krestem koe

Nqǒóm dis kg'òè sa hēé naka Krestem di tsééan hēéthéé e (1–2)

Tsgámkaguku zi

1 Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao † ra Nqarim ma tc'èea khama, a gatá ka qǒesem Timoteom cgoa hāa.

² Kolosa koe hāna ne dtcòm-kg'ao ne, gatsam ka qǒese ga ne ncée Krestem koe tcom-tcomsa ne tsam ko *ncées tcgāya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim gatá ka Xòom koe guua hāa cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthéé méé i gatu cgoa hāa, témé.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne Kolosa di ne còrèa máá

³ Eè tsam kò ko còrèa máá tu u ne tsam ko wèè x'áè ka Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

qāè-tcaoa máá, ⁴ *Nqarim* koe tu nqòòan úúa hāa, a gaa domka Jeso Krestem koe dtcòmaa, a gataga wèè ne tcom-tcomsa ne ncàma hāa sa tsam kóma hāa khama. Ncée nqòòan tu nqarikg'ai koe tòòà mááèa hāa. Nxāakamaga tu gaa nqòòan ka kóma hāa, tseeguan di qāè tchōàn tu kòo xgaa-xgaaè ka. ⁶ Eè i ko qāè tchōàn gatu koe hààm cárm ka tu kò kóm m a tu a kò *tshoa-tshoa a* Nqarim di cgómkuan tseeguan kaga gatu ka q'ana hāa. Ncée i ko ma wèém nqǒóm koe tc'áróan kúrú a kai khama i ko gataga gatu xg'aeku koe hēé. ⁷ Epaferasem koe tu kò xgaa-xgaase e, qām sixae ka c'èem ncàm-ncamsa ba, ncée gatu domka tcom-tcomsam tséé-kg'aom Krestem di ba. ⁸ Ncée kò gataga *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka tu máàèa hāa ncàmkuan ka birí xae e ba.

⁹ Ncées gúús domka xae kò táá chòò cgoa còrèa máá tu ne, gaam cárm èe xae kò kóm m ka, xae kò Nqari ba dtcàrà Me kúrú tu u, Gam ko tc'èe sa tu gha cg'òèase q'āa ka, nakam gha Tcom-tcomsam Tc'èem ka hēéthéé cg'òè-cg'oe tu u, ncée gha kúrú tu u tu wèè za ga tc'èe-

ga, a kórma q'áa ba. ¹⁰ Nxãasega tu gha X'aiga ba kg'anoa hãas kg'òè sa kg'òè, a wèè za ga qãè-tcaokagu Me, a tu a gha qãè zi tséé zi wèè zi koe tc'áróan kúrú, a Nqari ba q'áan koe càuse ka. ¹¹ *A xae a ko còrè*, wèè qarian cgoa tu gha qari-qariè sa, Gam di qarian x'àam di koe guua ka, qómán xg'aeku koe tu ko qarika téé a tu a qádò tcáó, qãè-tcaoan cgoa. ¹² *Xae ko còrè*, Abo ba tu gha qãè-tcaoa máá sa, Gaam ncèe kúrú tua tu kg'ano-kg'anosa ii ba, èe tcom-tcomsa ne q'òòà hãa sa tu ko gataga thée q'òò sa, ncèe x'ààn *di x'aian* koe hãa sa. ¹³ Ntcúúan di qarian koem kgoara tcg'òò taa, a èem ncàma hãam Cóm di x'aian koe tsééa óá taa hãa, ¹⁴ ncèe Gam koe ta kgoarakuan úúa hãa ba, chibia ta di qg'óóà-máákuan di i.

Krestem díí ii sa hée naka dùú sam kúrú máá taa sa héeéthéé e

¹⁵ Bóòse tamam Nqarim dis ii sam úúa †, wèè zi gúú zi ka tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa †† ba. ¹⁶ Wèè zi gúú zia Gam koe guu a kúrúèa khama, nqarikg'ai koe hàna zi hée naka nq'óókg'ai di zi héeéthéé e, hòòse ko zi hée naka hòòse tama zi héeéthéé e, x'aian di ntc'òò-q'ooan hée kana tc'èè-tcuú-kg'aoan hée kana tc'áà-cookg'ai-kg'aoan hée kana qarian héeéthéé; wèè zi gúú zia Gam koe guu a kúrúèa, a Gabá kúrú mááèa. ¹⁷ Wèè zi gúú zi cookg'ai koem hàna, zi ko wèè zi gúú zi Gam koe qg'óóà xg'aese. ¹⁸ Me Tcúú Me e tc'áróm di ba, ncèe kereke ii ba: Tshoa-tshoam ga Me e, tc'áà a x'ooan koe guu a ghùèa ba, nxãasegam gha wèè gúúan koe tc'áà dis téé-q'oo sa úú ka. ¹⁹ *Nqari ba* i ko qãè-tcaokagu, Gam tc'áróa gha cg'oèase *Krestem* koe x'áè khama. ²⁰ Gam dis xg'àus di c'áòan koem kò guu a tòókuan kúrú, nxãasegam gha wèè zi gúú zi *Krestem* koe guu a xg'ae-xg'ae zi tòóku Gam koe, nq'óómkg'ai koe hàna zi gúú zi hée naka nqarikg'ai koe hàna zi héeéthéé e.

²¹ C'èe x'aè ka tu kò Nqarim cgoa q'aara hãa tu khòè tu u, a tc'èe-kg'árma tu koe Gam di tu cg'òo-kg'ao tu u, cg'áè zi tséé zi kúrú tu kòò zi koe. ²² Igabam ncèeska *Krestem* dis x'oos koe guu a Gam cgoa xg'ae-xg'ae tua, tu Gam koe tòókua, Gam dim tc'áróm koe guu a ‡, nxãasegam gha Gam cookg'ai koe tcom-tcomsa tu ii, a wèè za ga kàà chibi iise tòó tu u ka. ²³ Igaba i ko qaase, tshoa-tshoases dtc'òman dis koe tu gha wèè x'aè ka qarika hãa sa, táá tu gha ntc'áa-ntc'áaè a qãè tch'òan di nq'òòan koe tcg'òòè ka. Ncèe qãè tch'òan tu kórma hãa, nqarikg'ai ka nq'áaka hàna hãa khòèan wèè †† ko xgaa-xgaaè e, ra tíí Paulo ra gaan dir tséé-kg'ao ra a.

† *Nqarim dis ii sam úúa - Gerika sa ko máá: "Nqarim dim ii Me e," témé, igabas ncèe sa tch'ano tamas Naro si i. †† tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa - Gerika dis kg'ui sa ga Naros koe "tc'áà a ábàèa ba" ta ma g'óá k'abiè, igabas ko ncèes kg'ui sa méé a ko máá: "tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa ba," témé. ‡ Gam dim tc'áróm koe guu a - Gerika sa ko "tc'áróm cg'àam dim koe guu a" témé. †† nqarikg'ai ka nq'áaka hàna hãa khòèan wèè - Gerika sa ko máá: "kúrúèas gúús wèes nqarikg'ai ka nq'áaka hàna sa," témé.*

Paulom di tsééa ne kerekes koe

²⁴ Ncèeskar ko èer ko gatu domka xg'àraè zi xg'àraku-kg'árni zi ka qãè-tcao. Eè kò Krestem di xg'àrakuan koe tc'ò sar ko tirim cg'àam koe guu a cg'oè-cg'oe, Gam dim tc'áróm domka, ncèe kereke sa ii ba. ²⁵ Gas dim tséé-kg'ao bar kúrú, Nqarim máà tea hãa tsééán khamaga ma, Nqarim di kg'uia ner gha cg'oèa hãase máà tu u ka. ²⁶ Kuri xu kuri xu, naka qh'òò zi ko ma xùriku khama zi kò ncèe zi gúú zi ch'óm'mèa, igaba zi ncèeska Nqarim di ne khòè ne x'áíèa hãa. ²⁷ Nqari ba kò x'áàkos qguús ch'óm'sea zi gúú zi di sa q'áakagu ne kg'oana, ncèem ko táá zi qh'òò zi di ne úúa máána hãa sa. Si kò *ncèes kàa sa*, Kreste ba gatu koe hãa si i, ncèe x'ààn di nq'òòan ii ba. ²⁸ Ncèe xae ko Gam ka xgaa-xgaa ba, a xae a ko wèém khòè ba tch'ànò-tch'ano, a wèém khòè ba wèè q'áan di tc'èean ka xgaa-xgaa, nxãasega xae gha kúrú me wèém khòè ba Krestem koe wèè za ga kai ka. ²⁹ Ncèes gúús koer ko qarika tséé, a ko Gam di qarian koe guu a wèè qaria te tséékagu, ncèe ko tíí koe qarian cgoa tséé e.

2 Q'áa méé tu sar ko tc'èe, nta nooser ko gatu domka hée, naka èe Laodikea koe hàna ne héeé, naka wèè ne èe tíí cgoa qanega xg'ae tama ne héeéthéé domka qarika tséé sa. ² Nxãasega i gha tc'áóa ne ntc'àmmè ka, ne nc'àmkuan koe guu a cúís gúú sa kúrúè, nxãasega ne gha qguú a cg'oèa hãase kórma q'áa ka, ch'óm'sea zi gúú zi Nqarim di zi ne gha gane ka q'áa ka, ncèe Kreste ii zi, ³ ncèe Gam koe i wèè qguúan q'áan di tc'èean di hée naka tc'èegan héeéthéé di ch'óm'sea hãa ba.

⁴ Ncèes gúú sar ko birí tu u, cúí khòè ga gha nxãasega táá kàa tu u ka, nc'òè zi kg'ui zi ntcoekuan di zi ka igaba. ⁵ Eètar ma tc'áróa te cgoa gatu koe kàà ra a igabar tc'èea te koe gatu cgoa hàna, a ra a ko qãè-tcao, gatu di tséé-kg'árman hée naka gatu di dtc'òman Krestem di koe qarika téé sa héeéthéér kò bóò khama.

Kreste ba ko cg'oèas kg'òè sa óága

⁶ Ke nxãaska, èe tu ma Jeso Kreste ba ma X'aigam iise séèa hãa khamaga ma méé tu Gam koe kg'òè. ⁷ Gam koe méé tu *hiis khama ma* t'òbega naka *nquum khama ma* tsh'òa ghùè; gataga méé tu dtc'òman koe qari-qariè, èe tu ko ma xgaa-xgaaèa khama, naka tua qãè-tcaoa-máákuan cgoa cg'oèa nq'áese.

⁸ Bóò méé tu, naka i cúí khòè ga táá khòèan di xgaa-xgaan hée, naka kàà hùì qàe-qaekuan héeéthéé tséék-agu naka q'áé tu u guu. Khòèan di tc'èe-kg'árman hée naka ncèem nq'óóm di qarian héeéthéé ne ko xùri, a Kreste ba xùri tama. ⁹ Nqari ba cg'oèa hãase Gam koe x'áèa hãa ke, Gam dim tc'áróm koe, ¹⁰ tu Gam koe Gam di cg'oèa kg'òèan máàèa hãa, ncèe wèè qarian hée naka wèè tc'áà-cookg'aian héeéthéé di Tcúú ii ba. ¹¹ Gam koe tu kò gataga q'áe nq'áa-qgai khòòèa hãa, q'áe nq'áa-qgai khòokus khòèan tsh'òu ka kúrúèa tama sa, igaba Krestem ka kúrúèas q'áe nq'áa-qgai khòokus koe tu guu a tc'áróm dim cg'àam koe tcg'òòèa.

¹² Krestem cgoa tu kò tcguù-tcguukus koe kg'ónòè, igaba tu kò Nqarim ncèe Kreste ba x'ooan koe ghùiam di qarian koe dtcòm, a gaas dtcòmms koe guu a *tcguù-tcguukus koe Gam cgoa ghùietà*. ¹³ Gatu di chibian koe hëé naka gatu dim cgàam di q'äe nqäa-qgai khòèè taman hëéthëé koe tu kò x'óóa hãa, Me kò Nqari ba Krestem cgoa kg'òèkagu tu u, a gatá di chibian wèé ga qg'óóa máá taa hãa, ¹⁴ a kò èe gatá di chibian góáèas tcgãya sa tchùua tcg'òó, gaas di x'áèè-kg'áman cgoa, a ba a xgàus koe xgàu ana hãa. ¹⁵ *Gaas xgàus koem kò Nqari ba tc'ëean di xu tc'ää-cookg'ai xu qariga xu di ncõo-gàban xhùu cgae xu a qg'äè-cgaekagu xu, a ba a wèém khòèm cookg'ai koe sau-cgaekagu xu, a kò Tàà-kg'aom ii sa x'ái xu.*

Krestem cgoa x'óó sa hëé naka Gam cgoa kg'òè sa hëéthëé e

¹⁶ Gaa domka méé tu táá cúí khòè ga kgoara máá naka i xgàè-kg'am tu u guu èe tu ko tc'òó a ko kg'áàs koe, dtcòm-kg'ao ne dis kòès dim cárm ka igaba, kàbam nxoem dis kòès ka igaba, Sabata dim cárm kaga igaba. ¹⁷ Ncèea hàako zi gúú zi di sòrm-c'ana a, igabagam tc'áró ba Krestem di me e. ¹⁸ C'èe khòèa ne hàna, cg'aré-cg'arese kg'bana a, a moengelean i gha dqòm sa ko qaa. Eè ne bóóa hãa gúúan ka ne ko bóò-boose, a ne a ko gane dim cgàam di tc'ëean ka káà hùise tc'amaka bóòse. Táá méé ne téé-q'ooos èe tu úúa sa sèè cgae tu u guu. ¹⁹ *Tc'áróm dim Tcúú ba ne qg'óó tama. Wèém tc'áró ba ko Gaam Tcúúm koe guu a kai, a ba a q'amku-q'ooa ba hëé naka qg'áía ba hëéthëé ka qari-qari a qg'óóa xg'aeè, a ba a ko èem ko ma Nqari ba tc'èe khama ma kai. Ke méé tu gane ka nqúú ka hãa.*

²⁰ Krestem cgoa tu x'óóa hãa, a nqõóm di qarian koe kgoaraèa hãa. Dùús domka tua ko nxãaska ncèem nqõóm di tu iise kg'òèa máá, a gaam di x'áèè-kg'áman komsana, ncèe ko máá: ²¹ "Táá tshàu cgoa qg'óó guu! Táá xám guu! Táá cúu-cuuse guu!" ta ko méé e. ²² Ncèe *x'áèè-kg'áma nea* ko gúú zi ka kg'ui ncèe tséékaguè zi ko xg'ara ne gha kaà zi, x'áèè-kg'áman hëé naka xgaa-xgaan hëéthëéa khòèan koe guua. ²³ Ncèe ne khòè ne ko nqárian qámsea máá, a ne a ko cg'aré-cg'arese, a gane di tc'áróan koe qg'óósea hãa, khama i *ncèe x'áèè-kg'áman* q'áa di tc'ëean koe guua khama ii, igaba i qar-ian úú tama, cgàam ncàmna hãa sa i gha xgàè di i.

Kàbas kg'òè sa Krestem koe (3–4)

3 Nãakamaga tu kò Krestem cgoa ghùietà hãa ne méé tu nxãaska gúú zi tc'amaka hàna zi koe tòón tcáó, ncèe Krestem hàna, a kg'áòm x'òàm Nqarim dim xòè koe ntcõe koe. ² Gúú zi tc'amaka hàna zi koe tu tc'èea tu tòó, nqõómkg'ai di zi gúú zi ka tamase. ³ X'óóa tu hãa, i gatu di kg'òèan Krestem cgoa Nqarim koe chómsea hãa ke. ⁴ Ncèè Krestem, ncèe gatu dim kg'òèm kò x'áise, ne tu gha gatu igaba thëé nxãaska Gam cgoa x'áàn koe x'áise.

⁵ Gúú zi èe nqõómkg'ai di ii zi méé tu nxãaska x'ooan koe tcáa: cg'áràn hëé, cg'äè cauan hëé, tshúú zi tc'èe zi hëé, cg'äè tc'ëean hëé, naka cèèan hëéthëé e, ncèe kúrúa máaseèa hãa nqárian qámsea máá di i. ⁶ Ncèe gúúan domka i ko Nqarim di xg'óàn èe komsana Me tama ne koe hàà ke. ⁷ C'èe x'áè ka tu kò gazi gúú zi ka tc'ää-cookg'aiè, a gazi koe kg'òè. ⁸ Igaba méé tu ncèes-ka gatu igaba wèé gúúan ncèeta ii aagu: xg'óàn hëé, c'ee-c'ëean hëé, cg'äè tc'ëean hëé, cóèkuan hëé, sauc-gaekaguko kg'uiian hëéthëé e; gúúan ncèe wèé méé tu kg'áma tu koe táá tcg'òó guu. ⁹ Táá tshúú-ntcõa-mááku guu, gatu dim tc'áróm ncií ba tu nxõoa tcg'òóa hãa, gam di zi tséé-kg'ám zi cgoa ke, ¹⁰ a tu a kàbam *tc'áró* ba hàna hãa, nxãasega tu gha kàba-kàbaè, a gatu ka q'áa Me, a bóòse-q'ooan Gaam èe Kúrú-kg'aom ii di x'áía hãa ka. ¹¹ Gerikan hëé naka Jutan hëéthëé *di q'aa-q'ooa* nea Gam koe hãa hãa tite, q'äe nqäa-qgai khòèèa ne hëé kana q'äe nqäa-qgai khòèèa tama ne hëé, c'èe zi qhàò zi di ne hëé, nqúú ka x'áèa khòèan † hëé, qààn hëé naka qàà taman hëéthëé e, igabam Kreste ba wèé Me e, a ba a wèéan koe ga hàna.

¹² Gaa domka, Nqarim nxará tcg'òóa máasea hãa tu khòè tuè, tcom-tcomsa naka ncàm-ncamsa tu, hãakaguse tu thõò-xama-máákua ne, qàèan hëé, naka cg'aré-cg'aresean hëé, naka kgàesase qg'óósean hëé naka qáò tcáóan hëéthëé cgoa. ¹³ Gatu ka c'èe ne cgoa méé tu tsééa xg'ae, naka ncèè c'èe khòèan cgoa tu kò c'èes guu sa úúa hãa ne méé tu qg'óóa mááku. Eè ma Nqari ba ma qg'óóa máá tua khamaga ma méé tu gatu igaba gatà ma kúrú. ¹⁴ Wèé zi gúú zi ncèe zi tc'amkg'ai koe méé tu ncàmkuian hãa, ncèe ko wèé zi gúú zi cg'òèase qáéa xg'ae e.

¹⁵ Krestem di tòókuan méé i tcáó tu tc'ää-cookg'ai, ncèe tu ma cúím tc'áróm di ii, a tòókuan koe tcièa khama. Ke tu qàè-tcaoa máá *Me*. ¹⁶ Krestem dim kg'ui ba méém gatu koe qguùase x'áè. Xgaa-xgaaku tu naka tchàno-tchanoku wèé tc'ëean cgoa, naka tua Pesaleman hëé, naka ciian hëé, naka tc'ëean di ciian hëéthëé tcáó tu q'oo koe qàè-tcaoa-máákuan cgoa Nqari ba nxáèa máá. ¹⁷ Naka dùús wèés èe tu ko kúrú sa, kg'uiian koe ga igaba kana tsééan koe ga igaba, méé tu wèea sa ga X'aigam Jesom dim cg'òèm koe kúrú, naka tua Gam koe guu na Nqarim Xòò ba qàè-tcaoa máá.

Khòè zi hëé naka khòè xu hëéthëé e

¹⁸ Khòè saoè, gasao di xu khòè xu sao máase, ncèe i ma X'aigam koe ma kg'anoa hãa khama.

¹⁹ Khòè xaoè, gaxao di zi khòè zi xao ncàm naka xaoa táá thõò-xamkagu zi guu.

Cóán hëé naka xòò ga ne hëéthëé e

²⁰ Cóá tuè, gatu ka xòò ga ne wèé zi gúú zi koe kom-sana, nxãa sa ko X'aiga ba qàè-tcaokagu ke.

²¹ Cóán ka xòò ga xaoè, táá cóán xgàè guu, naka i nxãasega táá tshúú-tcao guu.

† nqúú ka x'áèa khòèan - Gerika sa ko "Sekithia" témé.

Qǎàn hěé naka x'aigan hěéthěé e

²² Qǎà tuè, gatu ka q'òòse ga ne nqǒóm di ne tu komsana wèé zi gúú zi koe. Ncěe gúúan méé tu kúrú, gaan di tcgáían gatu koe tòóa hãas ka tamase, kana cgómkuan tu gha hòò cgae e domka tamase, igaba méé tu wèé tcáóa tu cgoa kúrú u, X'aiga ba q'áà hãase. ²³ Dùús wèés ěe tu ko kúrú sa méé tu wèé tcáóa tu cgoa tséé, X'aiga ba ko tsééa máá khama, khòem ka tamase. ²⁴ X'aiga ba gha ěem Gam di ne khòè ne tòóa máána hãa sa kǎbi máákus iise máá tu u sa tu q'ana hãa khama. X'aigam Kreste Me e ncěe tu ko tsééa máá ba khama. ²⁵ Wèém khòem ěe ko cg'ǎèan kúrú ba gha suruta kǎbiè gam di cg'ǎèan domka, *Nqari ba* khòèan tǎákase qgóó tama *khama*.

4 X'aiga xaoè, gaxao di qǎàn méé xao ěe tchàno ii a qǎè ii sa máà, gaxao igaba xao q'ana hãa, X'aiga ba xao nqarig'ai koe úúa hãa sa ke.

C'ěe x'àè-kg'árma ne

² Gatu di còrèan tu qarika qgóó, naka gaan koe kòre-sea hãa, naka *Nqari ba* qǎè-tcaoa máá. ³ Naka tu gata-ga còrèa máá xae e, nakam gha nxãasega Nqari ba gaxae di kg'uiian nquu-kg'árman xgobekg'ama máá, naka xae Krestem ka chómsea tseeguan nxàe, ncěer gaan domka qáèèa a. ⁴ Còrèe nakar nxãasega tchànose nxàea tcg'òó o, ncěe i ko ma qaase khama. ⁵ Eě tchàa koe hàna ne méé tu tc'èegase tséé cgoa, wèém x'aè ba cg'oèase tséékagu na. ⁶ Gatu di kg'uiian méé i wèé x'aè ka cgómkuan ka cg'oèa hãa, tǎbean cgoa tsǎubeèa hãase, nxãasega tu gha q'ǎa, ntama tu gha ma wèém khòè ba xǒa sa ka.

Còo di zi tsgámkaguku zi

⁷ Wèé tchòà nem gha Tigiko ba tíi ka bìrí tu u, ncàm-ncamsam qǒe ba, a tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba, a gaxae khama ma qǎà ba X'aigam koe. ⁸ Gaa domkar

ko gatu koe tsééa úú me, ntama xae ma hãa sa tu gha nxãasega q'ǎa ka, me gha gataga gatu di tcáóan ghùighui. ⁹ Onesimom cgoam ko síi, tcom-tcomsa, a ncàm-ncamsam qǒe ba, ncěe gatu ka c'ěe ba. Wèé zi gúú zi ncěe koe ko kúrúse zi ka tsara gha bìrí tu u.

¹⁰ Tíi khama qáèèam Arisetareko ba ko tsgámkagu tu u, me ko Marekom Barenabasem ka qǒese ba thěé tsgámkagu tu u (nxãakamaga tu x'àè-kg'árman hòò, ncěe hààm kò ne méé tu qǎèse hàakagu me di i). ¹¹ Jesom, ncěe ko Jusetò ta ma tciie ba, nxãam igabam ko *tsgámkagu tu u*. Nooa xu Juta † xu xu u ncěe ko Nqarim di x'aian koe tíi cgoa tsééa xg'ae xu, a gataga tíi koe kaisa hùikuan úúa hãa xu. ¹² Epaferasem ncěe gatu ka c'ěe ba, a Jeso Krestem dim qǎà ba ko tsgámkagu tu u. Wèé x'aè kam ko qarika còrèa máá tu u, wèéan ěem ko Nqari ba tc'ěe koe tu gha qarika téé, a gha *dtcòmà tu koe* kaia hãa, a wèé tcáóa tu cgoa Gam koe dtcòm ka. ¹³ Kaisa tsééan ěem ko gatu hěé naka Laodikea di ne hěé naka Hierapolise di ne koe hěéthěé tcǎà tcáó a kúrú koe ra ko gam ka nxàea tseegukagu. ¹⁴ Ncàm-ncamsam Lukam naaka di ba hěé, nakam Demase ba hěéthěé tsara ko tsgámkagu tu u.

¹⁵ Tíi qǒe ga ne Laodikea koe hàna ne méé tu tsgámkagu, naka Nimefase sa hěé naka kerekes gas dim nquum koe ko *xg'aes* ga sa hěéthěé e.

¹⁶ Ncěes tcgǎya sa tu ko nxárá máàèa xg'ara ne méé tu kúrú nakas gataga thěé kerekes Laodikea di sa nxárá máàè si. Naka tu gatu tcgǎyas Laodikea koe guua sa nxárá.

¹⁷ Naka gataga Arekipo ba bìrí naka máá: "Q'òé méé tsi naka ěe tsi ko X'aigam koe máàèa tsééan xg'ara-xg'ara," témé.

¹⁸ Tíi Paulo ra ko ncěe tsgámkagukuan tshàua te cgoa góá máá tu u. Tiri táúan tu tc'ěe-tc'ěese. Cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

† JUTA - Gerika sa ko máá: "q'ǎe nqǎa-qgai khòòèa xu," témé.

1 TESALONIKA NE

Téé-cookg'ai sa

Tesalonika ba kò x'áé-dxoom Roma ne di me e, Maketonia koe hàna ba. Paulo ba kò gaa koe xгаа-xгаа, ãem ko Filipi koe guu ka, si kò kereke sa gaa koe tshoa-tshoase (Tsee 17:1-9).

Káí ne qhàò zi di ne kò Juta ne di cauan koe tcãan tcaoa hãa, a kò Paulom di xгаа-xgaan komsana, igaba ne kò Juta ne tshoa-tshoa a tauan tcãa a ne a ntcoeku. Paulo ba kò Tesalonika koe chùia tcg'òòè, a ba a Berea koe qòò (Tsee 17:10). Gaa koem kò hànaa, a síí Korinta koe tcãa, kam kò Paulo ba gam ka c'ëem Timoteom koe tchõàn kóm, Tesalonika koe hànas kerekes di téé-q'ooan ka.

Tc'ãa dis tcgãyas Paulom di sa kò Tesalonika ne góá máàèa hãa, gaa koe hãa ne dtcòm-kq'ao nes gha ghùì-ghui tcáó, a sa a ntcàm ne ka. Gane di dtcòmàn hëé naka ncàmkuan hëéthhëé di tchõà nem ko qãè-tcaoa máá. Tc'ëe-tc'ëesekagu nem ko, kg'òès ãem kò gane cgoa hãa x'aè kam kò kg'òè sa, a ba a kò nxãaska Krete ba gha n-cáma hàà di zi tēè zi ãe kò ghùìèa hãa zi xọa. C'ëes tēè sa kòò máá: "Dtcòm-kq'aom ncēe kò Kretem hàà tama cookg'ai koe x'óóá hãa ba gha kháé chõò tama kg'òèan úúa?" témé sa. Si kò c'ëes tēè sa máá: "N-cáma ba gha Krete ba gaicara kãbise a hàà?" témé. Paulo ba kò ncēm x'aè ba sée a birí ne, nqooa hãase méé ne tséé sa, nqòò sa úúa hãase Krete ba gha kãbise a hàà di sa.

Qaa-qaa sa kg'uia ne:

- ncàmku
- Jeso ba ko gaicara kãbise a hàà

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Qãè-tcaoa máákuan hëé naka dqòmkuan hëéthhëé e
- Nqari ba ko qãè-tcaokagus kg'òè sa
- Xгаа-xgaan Kretem di hààn di i
- Còo di ghùì-ghui-tcáókua ne

Qãè-tcaoa-máákuan hëé naka dqòmkuan hëéthhëé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

1 Paulo ra a, a Silefano [†] ba hëé naka Timoteo ba hëéthhëé tsara cgoa hãa, xae ko *ncēes tcgãya sa* Tesalonika dis xg'aes ncēe Nqarim gatá ka Xòò ba hëé naka X'aigam Jeso Krete ba hëéthhëé tsara koe hãa sa góá máá, a ko máá: Cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthhëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Tesalonika ne dis kg'òè sa hëé naka dtcòm sa hëéthhëé e

² Wèéa tu domka xae ko wèè x'aè ka Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ko sixae di còrèan koe gatu ka kg'ui, ³ a ko Nqarim gatá ka Xòòm cookg'ai koe wèè x'aè ka

[†] SILEFANO - Silefanom di c'ëe cg'òèa nea Silase e.

tc'ëe-tc'ëese: gatu kúrúa hãa tsééan dtcòmàn di hëé, naka gatu di tsééan ncàmkuan di hëé, naka gatá dim X'aigam Jeso Kretem koe nqòòan ka tu qarika tēes ka hëéthhëé e.

⁴ Tíí qõe ga tu Nqarim ka ncàmmea tuè, q'ana xae hãa nxárám tcg'òó tua hãa sa *Gam di tu gha ii ka*. ⁵ Sixae di qãè tchõà nea kò gatu koe kg'ui iise cúí hàà tama khama, igaba i kò qarian cgoa hëé, Tcom-tcomsam Tc'ëem cgoa hëé naka kaisa tcoman cgoa hëéthhëé hàà. Tu q'ana hãa nta xae kòò ma gatu xg'aeku koe gatu domka kg'òè sa. ⁶ A tu a kò hàà sixae hëé naka X'aiga ba hëéthhëé di tu serè-kq'ao tu kúrúse. Eèta i kò ma xgàrakuan hãa igaba tu kò Tcom-tcomsam Tc'ëem koe guua qãè-tcaoan cgoa kg'ui ba sèèa mááse khama. ⁷ A tu a kò ncēm dàòm ka, wèè ne dtcòm-kq'ao ne Maketonia hëé naka Akaia hëéthhëé koe hàna ne koe x'ái sa kúrúse. ⁸ X'aigam dim kg'uim gatu koe guua ba kò Maketonia hëé naka Akaia koe hëéthhëé cúí síí tama, igabaga i kò gatu di Nqarim koe dtcòmàn wèè za ga q'ãaè, nxãasega i gha c'ëe gúú xae gha nxàe sa táá qaase ka. ⁹ Gaa nea ko gane ka nxàe, nta tu kò

ma hàakagu xae e sa khama. A ne a ko gataga nxàe, nta tu kò ma kúrúa mááseeà hãa nqárian ma tcg'oaragu a Nqarim koe ma kabise sa, a síí kg'òèa hãa a tseegu dim Nqari ba tsééa máá sa, ¹⁰ naka tu ma Cóssem nqarikg'ai koe gha guu a hàà ba ma qãà hãa sa, ncëem kò x'ooan koe ghùì ba, Jesom ncëe hààko xgòàn koe ko kgoara ta a ba.

Paulom di tsééa ne Tesalonika koe

2 Tíí qõe ga tuè, q'ana tu hãa, sixae dis dàras gatu xae kò dàra tu ua hãa sa kò kg'amaga di tama sa. ² Hàà tama xae hãa cookg'ai koe xae kò ma Filipi koe xgàràe sa hëé, naka xae kò ma sau-saugase qgòòe sa hëéthéé tu q'ana hãa. Igaba xae kò sixae dim Nqarim koe qarian hòò, a qãe tchòàn kgoarasease kg'ui cgoa tu u, ãeta i kò ma kaisa ntcoekuan hãa igaba. ³ Sixae di xgaa-xgaa ne kàma, kana cg'urigam dàòm di, kana kàan di tama khama. ⁴ Igaba xae ko Nqarim ka tcom-mèa hãa, a xae a qãe tchòàn xgaa-xgaan dis tséé sa máàèa hãa khama ma kg'ui, khòèan xae gha qãe-tcaokagu ka tamase, igabaga xae gha Nqari ba qãe-tcaokagu ka, ncëe ko tcáóa xae kúrúa bóò ba. ⁵ Tu q'ana hãa, wèè x'aè ka xae kò táá qàe-qaekuan di kg'uian cgoa hàà cgae tu u sa, a xae a kò táá sixae di tsééan kúrú, c'ëe gúù xae gha gatu koe hòò domka - Nqari ba sixae dim tééa-máá-kg'ao Me e! ⁶ Gataga xae kò khòèan ka xae gha dqòmme sa qaa tama, gatu kaga igaba kana c'ëe khòèan kaga igaba.

⁷ Krestem di xae x'áè úú-kg'ao † xae iise xae ga kò kái gúùan qaa cgae tua hãa, igaba xae kò gatu xg'aeku koe tc'aua xae khòè xae e, khòès gas di cóán ko qãese q'òés khama ma. ⁸ A xae a kò kaisase xgónè tua hãa, domka xae kò kg'ónòsea hãa, táá xae gha Nqarim di qãe tchòàn cúí máà tu u ka, igabaga xae gha thée sixae di kg'òèan tcg'òóa máá tu u ka, tseegukaga tu kò sixae koe kaisase ncàm-ncamsa tu u khama. ⁹ Qanega tu q'ana hãa, tíí qõe ga tuè, sixae di tsééan hëé naka qóm cgoa qgòókuan hëéthéé ka. Nqarim di qãe tchòàn xae kò xgaa-xgaa tu u, a xae a kò ntcúú ba hëé naka koaba ba hëéthéé tséé, táá xae gha gatu ka c'ëean ga qóm ba qgòókagu ka.

¹⁰ Gatu hëé naka Nqari ba hëéthééa gha ncëes gúù sa nxàea tseegukagu, sixae di qgòóse-kg'árma ne kò gatu *dtcòm-kg'ao tu* koe q'ano o, a tchàno o, a cúí cg'uri ga úú tama khama. ¹¹ Gataga tu q'ana hãa, xae ko ma gatu ka c'ëem wèè ba ma qgóó sa, ãem ko ma cóán ka xòò ba ma cóán qgóó khamaga ma, ¹² naka xae kò ko ma ntcàm, a korè, a ko Nqarim koe ma qarika bìrí tu u sa hëéthéé e, Nqari ba kg'anoa hãas kg'òè sa tu gha kg'òè ka, ncëe ko Gam di x'aian hëé naka x'áàn hëéthéé koe tcii tu u ba.

¹³ Nqari ba xae ko chòò tamase qãe-tcaoa máá, ãe xae kò kg'ui ba xgaa-xgaa tu u ka tu kò cam tshàua máá me khama. Khòèan koe guua hãam kg'uim iise tamase, igaba Nqarim koe guuam kg'uim iise, ncëem tseeguan kaga ii khamaga ma, *Nqarim* ncëe ko gatu *dtcòm-kg'ao tu* koe tséé ba. ¹⁴ Tíí qõe ga tuè, Jutea koe

hàna zi kereke zi Nqarim di zi, ncëe Jeso Krestem di zi koe kúrúsea hãa sa gatu koe thée kúrúsea. Gatu di ne khòè ne ka tu kò xgàràe, ncëe gane kò ma Jutea ne ka ma xgàràe khamaga ma. ¹⁵ *Jutea* ne ncëe kò X'aigam Jeso ba hëé naka porofiti xu hëéthéé cg'òo, a xhàigu xae e ne, ncëe Nqari ba qãe-tcaokagu tama ne, a ko wèè khòèan cgoa ga ntcoeku ne. ¹⁶ Xgàè-kg'am xae e ne ko, nxãasega xae gha táá táá zi qhàò zi di ne cgoa kg'ui, ne kgoaraè ka. Ncëem dàòm ka i ko wèè x'aè ka gane di chibian càuse a cg'òè. I ncëeska Nqarim di xgòàn còò dis ka hàà cgae nea.

Paulo ba gaicara Tesalonika ne dàra kg'oana

¹⁷ Tíí qõe ga tuè, xòm x'aè-coan xae kò gatu cgoa q'aa-q'aaèa hãa, i kò tc'áróa xae gatu xg'aeku koe káà a, tc'ëea xae ka tamase. Xae gaa domka kaisase xgónè tua hãa, a ko wèè qaria xae cgoa x'áà máá, gaicara xae ga bóò tu u sa, ¹⁸ síí cgae tu u kg'oana xae kò hãa khama. Tíí Paulor tc'áróa kò kái q'oro tc'ëea hãa, síí cgae tu ur gha sa, igabagam kò satana ba xgàè-kg'am xae e. ¹⁹ Kháé sa nxãaska sixae dis nqòò sa, kana qãe-tcao sa, kana x'aian dis cábá sa, ãe xae gha X'aigam Jesom kò hàà ne xae gha dqòmse cgoa sa dùú saa? Gatu tama tua? ²⁰ Tseeguan kaga xae ga dqòmse cgoa tu u, tu ko qãe-tcaokagu xae e.

3 Eë xae ko ncëes gúù sa qómá máá xaea hãa sa bóò, ka xae kò nxãaska bóò tcg'òò, sixae ka qõe-sem Timoteo ba xae gha tsééa úú sa, ncëe sixae khamaga ma Krestem di qãe tchòàn xgaa-xgaa koe Nqarim dim tséé-kg'ao ba, xae gha sixae cuiaga Atene koe hãa ka. Ncëes gúù sa xae kò bóò tcg'òò, síím gha gatu di dtcòmman koe qari-qari, a korè tu u ka, ³ nxãasega i gha táá cúí-kg'áía tu ga ncëe zi xgàraku zi domka tééa dìbi ka. Gatu igaba tu qãese q'ana hãa, ãe zi xgàraku zim Nqari ba kgoara máá taà hãa sa khama. ⁴ Eë xae ko qanega gatu cgoa hãa ka xae kò x'aèan cookg'ai koe ga bìrí tua hãa, hààko x'aè ka ta gha xgàràe sa, si ncëe sa kúrúsea, ãe tu ma q'ana hãa khamaga ma. ⁵ Gaa domkar kò, ãer ko bóò si ncëes gúù sa qómá máá tea hãa ka, *Timoteo ba* gatu koe tsééa úú, nxãasega xae gha gatu di dtcòmman ka q'áa ka, qàe-qaeku-kg'ao ba gha c'ëedaoka qàe-qaè tu u, i ga kò sixae di tsééan kg'amaga di i khama.

⁶ Igabam ncëeska Timoteo ba kabisea hãa, a qãe-tcaokagu xae e ko kg'uian cgoa hààrà máá xaea hãa, gatu di dtcòmman hëé naka ncàmman hëéthéé di i. Gatagam kò thée bìrí xae e, wèè x'aè ka tu ko qãe-tcaoan cgoa tc'ëe-tc'ëese xae e, a bóò xae xgónèa hãa sa, ncëe xae ma sixae igabaga ma bóò tu xgónèa hãa khamaga ma. ⁷ Tíí qõe ga tuè, gaa domka xae kò gaxae di qómman hëé naka xgàrakuan hëéthéé wèè q'oo koe gatu di dtcòmman ka qgài-qgai tcáòè. ⁸ Ncëe X'aigam koe tu kòo qarika tée, ne xae gha nxãaska ncëeska sònòà dìbi a kg'òèan hòò khama. ⁹ Nqari ba xaea gha ntama ma tc'ãòase gatu domka cam tshàua máá! Kaisase xae ko Gam cookg'ai koe gatu ka qãe-tcao. ¹⁰ Koaba ba hëé naka ntcúú ba hëéthéé xae ko qarika còrè, gatu cgoa xae ga xg'ae a bóò tu u sa,

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

nxãasega xae gha ãe gatu di dtcòmãan koe tcàoa hãa sa càua máá tu u ka.

¹¹ Ke méé tsara ncéeska gatá dim Nqarim, ncée gatá ka Xòò ba hée, nakam gatá dim X'aigam Jeso ba héeéthée tsara dàò ba kg'ónòna máá xae e gatu koe xae gha síi di ba. ¹² Gataga méém X'aiga ba gatu ka c'èea ne koe hée naka wèé khòèan koe ga héeéthée kúrú naka i gatu di ncàmkuan càuse naka kái, ncée xae sixae ma ncàm tua hãa khamaga ma. ¹³ Nxãasegam gha Nqarim gatá ka Xòò ba gatu di tcáóan qarian máá, tu gha káàn chìbi, a tu a gha Gam cookg'ai koe tcom-tcomsa ii, ãem gha ko gatá dim X'aigam Jeso ba Gam di ne tcom-tcomsa ne wèé ne cgoa hàà ka.

Nqari ba ko qãè-tcaokagus kg'òè sa (4:1-12)

4 Ncéeska còò dis ka, tíí qõe ga tuè, sixae koe tu xgae-xgaasea hãa, nta méé tu ma kg'òè naka tua X'aiga ba qãè-tcaokagu sa, si ncée sa gaas kúrú tu kos ga si i. Igaba xae ko X'aigam Jesom koe dtcàrà a ko korè tu u, a ko máá: ncées gúù sa méé tu qarika kúrú, témé. ² X'aigam Jesom di qarian ka xae kò x'áè-kg'ámãan máà tu u sa tu q'ana hãa khama.

³ Ncèea Nqarim ko ma tc'èe ga a khama, tcom-tcom-sakaguè tu gha sa: nxãasega tu gha cg'áràn koe ncèèsea hãa ka, ⁴ nakam wèém khòè ba tcom-tcomsa a tcommèa hãam dàòm ka gam dis khòès cgoa kg'òè, ⁵ cg'ãè zi tc'èe-kg'ámãan zi tcáóa ba ka ncàmmea hãa zi kúrú ka tamase, cg'ãè tc'èe ne khòè ne Nqari ba c'úua hãa ne ko hée khama. ⁶ Nakam gha nxãasega táá cúim khòèm ga ba ncées gúùs ka gam ka c'èe ba chibian kúrú cgae guu, kana kàa me guu. X'aiga ba gha ãeta ii chibian wèé ko kúrú ne xgàra ke, ncée xae nxãakamaga ma bìrí tua hãa a ma nxàea tseegukagua hãa khamaga ma. ⁷ Hàà ta gha q'ano tamase kg'òè kam Nqari ba tcii ta a tama khama, igaba ta gha hàà tcom-tcomsas kg'òè sa kg'òè ka a. ⁸ Gaa domkam gha ãe ko ncée xgae-xgaan xguì ba, khòèm ko méé sa xguì tama, igabam gha ko Nqarim ko méé sa xguì, *Nqarim* ncée ko Gam dim Tcom-tcomsam Tc'èe ba máà tu u ba.

⁹ Ncéeska gatu ka ncàmkuan ka: qaase tama ia góá xae ga máá tu u sa; Nqarim ka tu nxãakamaga xgae-xgaea hãa, tu ga ma ncàmku sa khama. ¹⁰ A tu a ko tseeguan kaga wèé ne dtcòm-kg'ao ne Maketoniam wèém di ne koe ncée sa kúrú, igaba xae ko dtcàrà tu u, tíí qõe ga tuè, kaisase tu gha gatà hée sa.

¹¹ Gataga xae ko thée korè tu u, kgàea hãas kg'òè sa tu ga kg'òè sa, nakam wèém khòè ba gam di zi tséé zi gam ka kúrú naka baà tshàua ba cgoa tsééa mááse, ncée xae ma x'áè tua hãa khama. ¹² Naka tua gha nxãasega c'èe ne khòè ne ka tcommè, naka tua táá c'èe khòèan dtcãàsea hãa guu.

Xgae-xgaan Krestem di hààn di i (4:13-5:11)

¹³ Tíí qõe ga tuè, tc'èe tama xae hãa ãe x'ómã hãa ne ka tu gha c'úua hãase hãa sa, nxãasega tu gha táá

thòò-tcaoase kg'ae ka, gane ãe nqòòan úú tama ne khama ma. ¹⁴ Ncèè Jesom xg'ao x'óó a x'ooan koe tãea hãa sa ta kòò dtcòm, ne ta ko thée dtcòm, Nqarim gha gane ãe Gam koe x'ómã hãa ne Jesom cgoa óá sa.

¹⁵ Ncèea X'aigam dim kg'uim nxàe xae kom ga me e khama, ncée ko máá: gatá ncée kg'òèa a qaúa hãa ta cuiskaga ãe x'ómã hãa ne ka tc'ãà naka síia hãa tite, ãem gha ko X'aiga ba hààm cárn ka. ¹⁶ X'aiga ba gha nqarikg'ai koe guu a kaiaam dòm cgoa xõa, kaiaam moengelem dim dòm ba hée naka Nqarim dim nxãàm di q'auan cgoa héeéthée e, ne gha ãe Krestem koe x'óóa hãa ne tc'ãà a ghùie khama. ¹⁷ Nxãaska ta gha gatá ãe kg'òèa a qaúa hãa ta gane cgoa xg'ae-xg'ae a túú-c'òòs q'oo koe hãase ghùie, a síi X'aigam cgoa tc'ãá q'oo koe xg'ae, a ta a gha gaa koe guus ka chòò tamase X'aigam cgoa hãa. ¹⁸ Gaa domka méé tu ncée kg'uian cgoa qgài-qgai tcáóku.

X'aigam di hààn kg'ónòsea máá

5 Tíí qõe ga tuè, ncée zi gúù zi gha hàà kúrúse x'áèan hée naka cárnãan héeéthée ka xae ga góáa máá tu u sa qaase tama. ² Gatu igaba tu qãèse q'ana hãa, X'aigam dim cárn ba gha ts'ãà-kg'aom ko ma ntcúú ka hàà khama ma hàà cgae tu u sa khama. ³ C'èe ne khòè ne gha máá: "Wèé zi gúù zia qãèse hãa, ta qãè qgài koe hãa," témé. I gha kúúga cg'ãèan hàà cgae ne, ncãàn úúas khòès ábàn di thòòan ka ko kúúga hàà cgaeès khama ma, ne cuiskaga nxanagu ana hãa tite.

⁴ Igabaga tu gatu ntcúús q'oo koe hãa tama, tíí qõe ga tuè, me cuiskaga ãem cárn ba ts'ãà-kg'aom ga ma arekagu tua hãa khama ma arekagu tu u tite. ⁵ Wèèa tu ga x'áàm di tu cóá tu u, a koaba di tu cóá tu u khama. Ta ntcúú kana dcúú-qoms di ta cóá ta tama ta a. ⁶ Ke méé ta táá x'ómã hãa guu, c'èe ne khama, igabaga méé ta kókòã hãa, naka qgóósean úúa hãa. ⁷ Eè ko x'óm ne ko ntcúú ka x'óm, ne ko ãe ko nqàre ne ntcúú ka nqàre khama. ⁸ Igaba ta gatá koaba di ta a, ke méé ta qgóósean úúa hãa naka ta dtcòmãan hée naka ncàmkuan héeéthée dxúua ta ko ncèea máás gúùs khama ma hãa, naka taa kgoarakuan dis nqòò sa tcúúa ta ko ncèea máás cábás khama ma cábá. ⁹ Nqari ba Gam di xgòàn ka ta gha xgàràe ka nxará tcg'óó ta a tama khama, igabaga ta gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe kgoarasean hòò ka a. ¹⁰ Ncèe kò x'óóa máá ta a ba, ãem ko hàà x'áè ka ta gha nxãasega Gam cgoa xg'ae a kg'òè ka, kg'òèa ta ga hãa kana ta ga x'óóa hãa igaba †. ¹¹ Ke méé tu gaa domkaga ncée tu ko hée khamaga ma korèku naka hùiku.

Còò di ghùì-ghui-tcáókua ne (5:12-28)

¹² Tíí qõe ga tuè, dtcàrà tu u xae ko, ãe ko gatu xg'aeku koe tséé ne khòè ne méé tu tcom sa, gane ãe X'aigam koe tc'ãà-cookg'ai tua hãa a ko tchàno-tchano tu u ne. ¹³ Eè ne ko kúrú tsééan domka méé tu kaisa tcoman hée naka ncàmkuan héeéthée cgoa qgóó ne.

† kg'òèa ta ga hãa kana ta ga x'óóa hãa igaba - Gerika sa ko máá: "kókòã ta ga hãa kana ta ga x'ómã hãa igaba," témé.

Gatu xg'aeku koe méé tu tòókuan cgoa hãa. ¹⁴ Tíí qõe ga tuè, dtcàrà tu u xae ko, a ko máá: Eë ko xg'árñ-kg'aiate ne tchàno-tchano, ãe ko sau-cgaese ne korè, ãe kg'amka ne hùi, naka wèé ne khóè ne koe qádò tcáó ii. ¹⁵ Bódò méé tu naka i táá cúí khóè ga c'ëean kúrú cgae ana cg'ãèan domka cg'ãèan kúrú cgae e guu, iga-ba méé tu wèé x'aè ka, gatu ka c'ëe ne hëé, naka wèé khóèan ga hëéthëé tu ga ma qãèan kúrúa máá sa x'ãà máá.

¹⁶ Wèé x'aè ka méé tu qãè-tcaoa hãa, ¹⁷ naka tua wèé x'aè ka còrè. ¹⁸ Wèé zi xg'aeku zi koe méé tu Nqari ba qãè-tcaoa máá, ncëea gatu kam ma Nqari ba Jeso Krestem koe ma ncàmà hãa ga a ke.

¹⁹ Táá méé tu *Tcom-tcomsam* Tc'ëe ba xg'àè-kg'am guu, ²⁰ naka tua táá porofitan ntcoè guu. ²¹ Wèés gúù sa méé tu qãèse bóòà tcg'dò, naka ãe qãè ii sa qgóóa qari. ²² Qgóóse méé tu wèés gúùs ãe cg'ãè iis koe.

²³ Nqarim tòókuan di ba méém Gam tc'áró-tc'aro ka kúrú tu u naka tu wèé zi dàò zi koe tcom-tcomsa ii: gatu di tc'ëean hëé, naka tcáóan hëé, naka tc'áróan hëéthëé wèé méé i qãèse qgóóè, naka ia táá cúís chìbis ga sa úú guu nakam nxãakg'aiga síí gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba hàà. ²⁴ Nqarim ncëe tcii tua hãa ba tcom-tcomsa Me e, khamam gha ãem nqòòkagu tua hãa sa kúrú.

²⁵ Tíí qõe ga tuè, còrèa tu máá xae e. ²⁶ Wèé ne dtcòm-kg'ao ne tu tcom-tcomsas x'obèkus cgoa ts-gáñ. ²⁷ Ra ko X'aigam di cg'õèan koe dtcàrà tu u, ncëes tcg'ãya sa méé tu wèé ne dtcòm-kg'ao ne nxárá máá sa.

²⁸ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cgòm'kuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

2 TESALONIKA NE

Téé-cookg'ai sa

Khòè ne kerekes Tesalonika koe hànás di nea kò kái zi tēè zi úúa hãa Jesom di k̄abisean ka. C'ēe nea kò Jeso ba nxākamaga k̄abisea hãas ka dtcòm̄a hãa.

Paulo ba kò ncēm̄ tc'ēe ba q̄ãèse nxàea kg'ónò, a ko máá, Krestem qanega hàà tama cookg'ai koes gha nt-coeku sa tēe, me gha khòèm̄ x'àèan komsana tama ba x'áise. I gha cg'ãè cauan hēé naka x'àèan úú taman hēéthēé càuse. Paulo ba kò gam di nxárá-kg'aoan x'àè, gane di dtcòm̄an koe ne gha qarika téé sa, qórn̄an hēé naka xháéan hēéthēé di zi x'àè zi ka. Gatagam ko dtcàrà ne, kg'òè sa ne gha tsééa máá sa, Paulom ma gam di ne tséé-kg'ao ne cgoa hēéa khama.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- cg'ãè, x'àèan úú tama sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba ko dtcòm̄-kg'ao ne dqòm̄

- Krestem di hàan ka

- Paulo ba ko dtcòm̄-kg'ao ne dtcàrà, kg'òèa ne ne gha tsééa máá sa

Paulo ba ko dtcòm̄-kg'ao ne dqòm̄ (1)

Tsgám̄kaguku zi

1 Tíi Paulo ra hēé, naka Silefano † ba hēé, naka Timoteo ba hēéthēé

xae ko *ncēes tcgãya sa* Tesalonika dis kerekes, ncēe Nqarim gatá ka Xòò ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthēé tsara koe hãa sa góá máá

² a ko máá: Nqarim gatá ka Xòò ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthēé tsara koe guua hãa cgóm̄kuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Qãè-tcaoa-máákuan hēé naka còrèan hēéthēé e

³ Tíi qõè ga tuè, ncēe i ko ma qaase khama méé xae wèé x'àè ka gatu domka Nqari ba qãè-tcaoa máás gúù si i, gatu di dtcòm̄a ne ko kaisase càuse, i ko gataga gatu ka c'ēm̄ wèém̄ koe tu úúa hãa ncàm̄kuan thēé kai khama. ⁴ Gaa domka xae ko Nqarim di zi kereke zi koe gatu di qarika tééan ka hēé naka dtcòm̄an ka hēéthēé dqòm̄se, ncēe tu ko xgàraku zi hēé naka xháé zi ncēe kúrúse cgae tua hãa zi hēéthēé koe x'áia hãa a.

⁵ Wèé zi ncēe zia ko Nqarim di xgàrakua ne tchàno o sa x'ái, tu gha gazi domka Nqarim di x'aian kg'anoa hãa, ncēe tu gaan domka xgàrasea hãa a. ⁶ Nqari ba tchàno Me e, a ba a gha gane ēe xgàra tua hãa ne

thēé xgàra. ⁷ A ba a gha gatu di xgàrasean koe sãak-agu tu u, a sixae thēé sãakagu xae e. Ncēe sam gha kúrú, X'aigam Jesom gha Gam di xu moengele xu qari xu cgoa nqarikg'ai koe guu a hàà ka. ⁸ K̄arùkom c'eem cgoam gha hàà, a hàà gane ēe Nqari ba ko xguì ne hēé naka gane ēe gatá dim X'aigam Jesom di qãè tchòàn komsana tama ne hēéthēé xgàra. ⁹ Ne gha chòò tamase tòòm̄-tommè, a gha Nqarim cookg'ai koe hēé naka Gam di qarían di x'ààn hēéthēé koe tcg'òòè, ¹⁰ ēem gha ko hàà, a hàà Gam di ne tcom-tcomsa ne ka kaikaguè, a ba a thēé wèé ne dtcòm̄-kg'ao ne ka dqòm̄mèám̄ cáám̄ ka. *Tu gha gatu igaba gane xg'aeku koe hãa*, ēe xae ko gatu koe nxàea tseegukagus tchòà sa tu kò komsana khama.

¹¹ Ncēes noosega xae ko wèé x'àè ka còrèa máá tu u, gatá dim Nqarim gha kúrú tu u, tu Gam dis tciiku sa kg'anoa hãa tu khòè tu ii ka, a wèés gúùs tcáóa tu tc'ēea hãa sa hēé naka ēe tu ko kúrú tsééan dtcòm̄an di hēéthēé Gam di qarían ka xg'ara-xg'ara ka. ¹² Gata-ga xae ko còrè, nxãasega i gha gatá dim X'aigam Jesom di cg'òèan gatu koe x'ààkaguè ka, tu gha gatu igaba thēé Gam koe x'ààkaguè, gatá dim Nqari ba hēé naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthēé tsara di cgóm̄kuan koe guu a.

† SILEFANO - Silefanom di c'ēe cg'òèa nea Silase e.

Krestem di hàan ka (2)

X'àèan komsana tamam khòè ba

2 Ncéeska gatá dim X'aigam Jeso Krestem di hàan ka hée naka gatá di xg'ae an hàà ta gha xg'ae cgoa Me di ka héeéthéé e: dtcàrà tu u xae ko, tíí qõe ga tuè, ² táá méé tu tc'èea tu koe thamkase ntcãa-ntcãaè kana arekaguè guu, porofitan ka, kana xàà zi ka, kana tcgãya zi ncèe ga c'èedaoka sixae koe guua hãa zi ka-ga igaba, ncèe ko máá, X'aigam dim cáim ba nxãakam-aga hààraa, témé zi. ³ Táá hée naka i cúí khòè ga c'èem dàòm kaga qàe-qae tu u guu. Eèem cáim ba cuiskaga hààraa hãa tite ke, si gha nxãakg'aiga síí ntcoeku sa hàà, me gha x'àèan komsana tamam khòè ba x'áise, khòèm kaàkaguè gha ba. ⁴ Ncèe ba gha wèés gúús èe ko Nqarim ka tciise sa kana ko dqòmme sa ntcoe, a gaas tc'amkg'ai koe kaikaguse. A ba a gha Nqarim dim tempelem koe tcàà a ntcóò, a gabá Nqari me e sa khòè ne birí.

⁵ Tc'èe-tc'èese tama tu gáé hãa, èer kò gatu cgoa hãa kar kòo ncèe zi gúú zi ka birí tu u sa? ⁶ Tu ncéeska q'ana hãa, dùús xgáèa tòó mea hãa sa, nxãasegam gha hàà gam di x'aèan ka x'áise ka. ⁷ X'àèan komsana tama di chómsea hãa qaria ne ko ncéeska tséé khama, me gha gaam èe kò xgáèa tòó o ba qanega gatà hée, a gha nxãakg'aiga síí dàòm koe tcg'òòè. ⁸ Me gha nxãaska èe x'àèan komsana tama ba hàà x'áise, ncèem gha X'aigam Jeso ba kg'ám q'ooa ba di sònò-q'ooan cgoa dqòma cg'òo, a Gam di x'ààko hàan cgoa cg'òo ba. ⁹ Eè x'àèan úú tama ba gha satanam di qarian cgoa hàà, a ba a gha kàan di qarian hée naka x'ái zi hée naka are-aresa zi gúú zi héeéthéé kúrú, ¹⁰ a gha wèè kàakuan cg'áè tséékagu, ncèe gha gane èe aagusea hãa ne hoàkagu u. *Aaguse ne gha*, tseeguan ncàm ne ko xguì khama, ncèe gha kgoara ne e. ¹¹ Gaa domkam gha Nqari ba qarís tséés dàòm koe ko tcg'òò ne sa gane koe tsééa úú, nxãasega ne gha tshúú-ntcòan dtcòm ka, ¹² nxãasega ne gha wèéa ne èe tseeguan dtcòm tama, igaba ko èe tchàno tamasa ka qãè-tcaokaguè ne xgàraè ka.

Qarika tu téé

¹³ Igaba méé xae, tíí qõe ga tuè, chòò tamase wèè x'aè ka gatu domka Nqari ba qãè-tcaoa máá, gatu ncèe X'aigam ka ncàmmea tu, tshoa-tshoases koe gam kò Nqari ba guu a nxará tcg'òò tua khama, kgoaraè tu gha ka. Nqari ba kòo tc'èe, Tc'èe ba gha tcom-tcomsak-agu tu u, tu tseeguan koe dtcòm sa. ¹⁴ Me kò èe xae kò xgaa-xgaa tu u qãè tchòàn cgoa ncèes gúús koe tciia óá tu u, nxãasega tu gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem di x'ààn q'òò ka. ¹⁵ Ke tu ncéeska, tíí qõe ga tuè, qarika téé, naka èe xae kòo kg'ámna xae cgoa xgaa-xgaa tu u zi cau zi hée, naka èe xae kòo góá máá tu u sa héeéthéé qg'óóa qari.

¹⁶ Nqarim gatá ka Xòò ba ncàm taa hãa, a Gam di cgomkuan koe guu a chòò tama thòò-xama-máákuan

máà taa hãa, a qãès nqòò sa máà taa. Gabá hée naka gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba héeéthéé tsara méé tsara ¹⁷ tcáóa tu ghùì-ghui, naka qari-qari tu u, nxãasega tu gha wèè qãè tsééan hée naka wèè qãè kg'uian koe héeéthéé hãa ka.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dtcàrà, kg'òèa ne ne gha tsééa máá sa (3)

Còrèa máá xae e

3 Còò dis ka, tíí qõe ga tuè, còrèa máá xae e, nakam gha nxãasega X'aigam dim kg'ui ba qháése qòò naka tcommè, èe i kò gatu ka ii khamaga ma. ² Khòèan ncèe cg'áè tc'èe koe còrèa máá xae e, naka xae gha qãè qgái koe hãa. Wèém khòè ba dtcòma hãas tama si i ke.

³ Igabagam X'aiga ba tcom-tcomsa Me e, a ba a gha qari-qari tu u, a èe cg'áè tc'èe iim koe kòre tu u. ⁴ Nqarim koe xae tcoman úúa hãa gatu ka, èe xae kò x'áè tu u zi gúú zi tu ko kúrú, a tu a gha qanega kúrú zi di i. ⁵ X'aiga ba méém gatu di tcáóan Nqarim di ncàmkuan koe hée naka Krestem di qarika tééan koe héeéthéé tcéèa úú.

Kg'òèa tu tu tsééa máá

⁶ Tíí qõe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem dim cg'òèm koe xae ko x'áè tu u, wèém dtcòm-kg'aom èe kg'òès koe kg'amka ii, a èe xae kò máà mea hãa xgaa-xgaan komsana tamam koe méé tu tééa dìbi sa. ⁷ Gatu igaba tu q'ana hãa, nta méé tu ma serè xae e sa ke. Gatu cgoa xae ko hãa ka xae kò kg'amka tama. ⁸ Gata-ga xae c'èem khòèm di tc'òoan ga suruta me tamase tc'òò ta ga hãa, igaba xae kò ntcúú ba hée naka koaba ba héeéthéé qarika tséé, a ko khùbu, táá xae gha dìim ga ba qóm ba qg'óókagu ka. ⁹ Ncèes gúú sa xae kúrú hãa, èeta ii hùian xae gha qaa di qarian xae úú tama domka tamase, igaba xae kò máàse tu u kg'oana, nxãasegas gha x'ái sa ii ka, serè tu gha sa. ¹⁰ Eè xae ko gatu cgoa hãa ka xae kò ncèe x'àèan máà tua hãa, a máá: "Ncèè c'èem khòèm kò tséé tc'èe tama nem tc'òò tite," témé khama.

¹¹ Ncèes gúú sa xae ko góá, gatu ka c'èe ne kg'òès koe kg'amka ne e, a tsééan kúrú tama, a c'èe khòèan di tsééan koe tcana tée, sa xae kómna hãa domka.

¹² X'aigam Jeso Krestem di cg'òèan koe xae ko ncèe ne khòè ne x'àèan máà, a ko birí ne a ko máá, nqoo-nqoosase méé ne tsééan kúrú, naka nea kg'òèkaguse, témé.

¹³ Igaba gatu, tíí qõe ga tuè, táá méé tu qãèan kúrú ka xhòe guu. ¹⁴ Ncèè c'èem khòèm kò ncèes tcgãyas koe xae ko nxàe sa dtcòm tama ne méé tu èem khòè ba qãèse bóò naka tcg'oaragu, nakam gha nxãasega saucgae. ¹⁵ Táá hòrea tu hãam khòèm khama ma qg'óó me guu, igabaga méé tu gatu ka qõesem khama ma tchàno-tchano me.

Cò di zi tsgám̀kaguku zi

¹⁶ X'aigam tòókuan di ba méém wèé x'aè ka Gam ka tòókuan máà tu u, wèé dàò-kg'áman cgoa. X'aiga ba méém gatu cgoa hãa.

¹⁷ Tíi Paulo ra ko ncëe tsgám̀kagukuan tshàua te cgoa góá máá tu u. Ncëe sa wèés tcgãyas *tiris* koe x'ái si i, ra ko ma góá ga a.

¹⁸ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cgóm̀kuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

1 TIMOTEO

Téé-cookg'ai sa

Timoteo ba kò qari-kg'ao-coa me e, dtcòm-kg'aom Asia dim nqđóm koe guua ba, a kò Juta dis khòès ka hěé na-ka Gerika dim khòèm ka hěéthěé ábàèa hãa (Tsee 16:1-3). Paulom cgoam kò xg'ae a tsééan kúrú, a ba a kò Paulo ba qãè tchõàn xгаа-xгаа koe hùi.

Paulom dis tc'ãà dis tcgãyas Timoteom di sa ko nqoana zi gúù zi ka kg'ui:

1. Kg'aikas ko tcgãya sa tshúù-ntcõan di xгаа-xgaan ka kg'ui. Ncěe xгаа-xгаа nea kò c'ěe xòè za Juta ne di i, a c'ěe xòè za Juta tama ne di i, a i a ko máá, ncěem nqđóm di zi gúù zi tshúù zi i, témé. Ncěe khòèan kò gaxu di tc'ěe-kg'áma chómsea qgóóa qari ne cúí i gha kgoarakuan hòò o, naka qgóóse-kg'áman ncěe c'ěe zi tc'õo zi tsi tc'õo tama hěé, a sée taman hěéthěé ko kúrú ne.
2. Tcgãya sa ko kerekes di tsééan ka hěé, naka còrèan ka hěé, naka tséé-kg'ám zi kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu gha kúrú zi hěé naka hùi-kg'ao xu hěéthěé gha kúrú di x'áèan tcg'dó.
3. Còò dis kam ko Timoteo ba biría kg'ónòè, Jeso Krestem dim qãàm qãè bam gha kúrú sa, naka ěem gha ko kúrú zi tséé-kg'ám zi ka hěé naka tãáka zi xg'ae zi dtcòm-kg'ao ne di zi koem gha kúrú zi ka hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xгаа-xгаа sa
- dtcòm sa
- Nqari-tcáóa ne
- kerekes di xu tséé-kg'ao xu

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Tséé-kg'ám zi kerekes di zi hěé naka gas di tséé-kg'aoan hěéthěé e
- X'áè-kg'áman Timoteom ko máàè e

Tséé-kg'ám zi kerekes di zi hěé naka gas di tséé-kg'aoan hěéthěé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

1 Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao † ra, Nqarim gatá dim Kgoara-kg'ao ba hěé naka Jeso Krete ba hěéthěé tsara ma x'áèa khama, ncěe ta Gam koe nqòòà hãa ba.

²Timoteo, dtcòmman koe tiri tsi cóá tsi tseegu di tsi ra ko *ncěes tcgãya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hěé naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuan hěé, naka thòò-xama-máákuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Tshúù-ntcõan xгаа-xгаа dis dqàèku sa

³Maketonia koer ko qđò kar kò birí tsi, Efeso koe méé tsi hãa sa, naka tsia c'ěe ne khòè ne xgáè-kg'am,

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

táá méé ne tãá zi gúù zi tshúù-ntcõan di zi xгаа-xгаа sa. ⁴Tshúù-ntcõan di huwan koe hěé naka chòò tama qhàòkuan khòè ne di ka kg'uian koe hěéthěé méé ne tcg'dóse, Nqarim di tsééan dtcòmman di koe i kàà hùi i ke, a ko měékuan cúíga ghùi. ⁵Ncěe x'áè-kg'áman koer ko nxàes gúù sa ncàmku si i: q'anós tcáó sa hěé, tchànos tc'ěe-kg'ám sa hěé, naka q'anós dtcòm sa hěéthěé koe guua sa. ⁶C'ěe ne khòè ne ncěe zi gúù zi tcg'oaragua, a kàà hùi zi kg'ui zi koe tòósea. ⁷X'áè xгаа-xгаа-kg'aoa ne ne gha kúrú sa ne ko tc'ěe, igabaga ne ěe ne ko kg'ui sa c'úúa hãa. Kgoarasea hãase ne ko gúù zi ka kg'ui igabaga ne dùú sa zi ko méé sa c'úúa hãa.

⁸Q'ana ta hãa x'áèa ne qãè e sa, khòèan kò ko qãèse tséékagu u ne. ⁹Ncěe sa ta thěé q'ana hãa khama: x'áèa nea qãè khòèan kúrúa máàè tama, a x'áèan ko khõá khòèan hěé, uù khòèan hěéthěé kúrúa máàèa, Nqari-tcáó taman hěé naka cg'ãè cauan hěéthěé, tcom-tcomsa taman hěé naka Nqarim ka ko cg'ãè gúúan kg'ui ne hěéthěé, kg'áò xòòan hěé naka dxàè xòòan hěé ko cg'õoan hěéthěé, cg'õo-kg'aoan hěé, ¹⁰cg'árà-kg'aoan hěé, gaan khama ma kg'áò khòèan

cgoa ko séèkuan hēé, ts'āà-kg'ao xu khòèan di xu hēé, tshúù-ntcōa-kg'aoan hēé, naka khòèan c'ēe gúuan qāè xgaa-xgaan cgoa qōda mááku tama ko kúrú hēéthēé i kúrúa máàèa. ¹¹ Ncēe qāè xgaa-xgaa ne ko ts'ee-ts'eekg'aièam Nqarim di qāè tchōàn x'áàko koe hòose, qāè tchōàn ncēm máà tea hāa koe.

X'aigam Nqarim di cgómkua ne Paulom koe

¹² Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba, ncēe kò qarian máà te bar ko qāè-tcaoa máá, tcom-tcomsa ra a sam kò bódò, a kò nxárá tcg'òdò te Gam di tsééa ner gha kúrú ka khama. ¹³ Eētar xg'ao ko ma Nqarim ka cg'āèse kg'ui, a xgáèku-kg'ao ra a, a tshúù-kg'ao ra a, igabagar xg'ao thòd-xama máàè, ncēe zi gúú zir ko c'úúase kúrúa, a dtcòmman úú tama khama. ¹⁴ I kò cgómkuan gatá dim X'aigam di tíí koe ntcāna tcāà, a dtcòmman hēé naka ncàmkuan hēéthēé máà te Jeso Krestem koe.

¹⁵ Kg'uian ncēe tseegu u, a kg'anoa wèe za ga i ga dtcòmme sa, ncēe ko máá: Jeso Kreste ba nqōómkg'ai koe hààraa, chibi-kg'ao nem gha hàà kgoara ka, ta ko méé e, ncēe ra tíí gane ka kaisase chibiga ra a ne. ¹⁶ Tíí koem gha Jeso Kreste ba Gam di qádò tcáóan wèe ga x'ái domkar kò thòd-xama-máákuan hòdò, tíí ncēe kò kaisase chibiga ii ra, nxāasegar gha ēe gha Gam koe dtcòm a chòdò tamasa kg'òè sa hòdò ne koe x'ái sa ii ka. ¹⁷ X'aigam, ncēe tshoa-tshoase-q'oo, a chòdò-q'oo úú tama, a x'óo tama, a bódèa hāa tite ba, ncēe cúí iim Nqari ba méém chòdò tamase tcomkuan hēé naka x'áàn hēéthēé máàè. Amen.

¹⁸ Timoteo, tiri cóáè, ncēe x'áè-kg'árma ner ko máà tsi, porofiti xu kò tsáá ka porofita kg'uian cgoa ko qōda mááku u, nxāasega tsi gha gaa kg'uian cgoa qāès ncōo sa x'áà ka. ¹⁹ Qgóóa qari dtcòm sa hēé naka tchānos tcáó sa hēéthēé e. C'ēe ne khòè ne aagu sia, a gatá hēéan ka dtcòmms gane di sa chúu-chuua hāa ke. ²⁰ Gane xg'aeku koe tsara ko Humenaioa tsara Alekesanterea tsara hāa, ncēer satanam tshàu q'oo koe tcana hāa tsara, nxāasega tsara gha xgaa-xgaaè a Nqari ba táá cg'āèse kg'ui cgoa ka.

Nqari ba dqòmman di x'áè-kg'árma ne

² Wèe zi gúú zi cookg'ai koer ko gaa domka dtcàrà tsi, wèe khòèan ga tu gha còrèa máá sa, a còrèa mááku, a c'ēean téé-q'oo koe còrè, a tu a Nqari ba qāè-tcaoa máá di còrèan còrè sa. ² X'aigan ga hēé naka wèéan ēe tc'amaka hàna zi téé-q'oo zi dian ga hēéthēé méé i còrèa máàè, naka ta gha nxāasega kgàea hāas kg'òès tòókuan di sa kg'òè, Nqari-tcáóase naka qāè qgóósean úúase, wèe zi qgái zi kg'òèa ta di zi koe. ³ Ncēe sa ta kò ko kúrú ne i gha qāè e Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom cookg'ai koe, a i a gha qāè-tcaokagu Me, ⁴ Nqarim ncēe wèém khòèan gha kgoaraè, a tseeguan q'āa sa ko tc'ēe ba. ⁵ Cúím Nqari ba hàna khama, Me gataga cúím Khòè ba hàna, khòèan hēé naka Nqari ba hēéthēé ko xg'ae-xg'ae ba, Khòèan Jeso Kreste ba, ⁶ ncēe kò kg'òèa ba máàna hāa ba, wèe ne khòè ne di kg'òèa nem gha x'ámá kabi ka, a kò gatá

hēéan ka qāèan x'aèan ka Nqarim ka nxárá tcg'òdòèas x'ái sa ii ba. ⁷ Ra ncēes gúús domka tséé sa máàèa, Nqarim di kg'uia ner gha nxàe, a x'áè úú-kg'ao ba ii ka (tshúù-ntcōa tamar hāa a ko tseeguan nxàe), a gha táá zi qhàdò zi dim xgaa-xgaa-kg'ao ba ii ka, dtcòmman hēé naka tseeguan hēéthēé koe.

⁸ Khòè xu méé xu wèe qgáian koe, tcom-tcomsa tshàuan ghùia hāase còrè sar ko tc'ēe, xgòà naka ntcòeku tamase. ⁹ Naka zi thēé khòè zi t'òè-t'òese qāèse hāan ka, sau hāase naka tcomkuan kg'anoa hāam dàòm ka hēéthēé e, naka táá kaisase t'òè-t'òè c'òdò guu, kana gautan hēé kana t'òè nxòán hēé kana kái marian ko qaa qgáian hāa guu. ¹⁰ Igabaga qāè tséé-kg'árman cgoa méé zi t'òè-t'òese, Nqari-tcáóa zi hāa sa x'áisea hāa zi khòè zi khama ma. ¹¹ Khòè sa méés nqooa hāase xgaa-xgaaè, wèe tcáóa sa cgoa máàse hāase. ¹² Ra khòè sa kgoara máá tama xgaa-xgaaè gha sa, kanas gha khòèan tc'amkg'ai koe qarian úú sa, igabaga méés nqooa hāa. ¹³ Adam ba tc'āà a kúrúèam ga me e, si Efa sa kháóka kúrúèa khama. ¹⁴ Me kò Adam tama me e ncēe kò qàe-qaeè ba, igaba dxàes khòè si i ncēe kò qàe-qaeèa, a cg'āèan koe tcana sa. ¹⁵ Igabagas gha khòè sa cóán ábà ka kgoaraè, ncēe dtcòmman hēé, ncàmkuan hēé, q'ano-q'anoasean hēé naka qāè qgóósean hēéthēé cgoas kò ko còoka qōdò ne.

Kerekes di xu tc'āà-cookg'ai xu hēé naka hùì-kg'ao xu hēéthēé e

³ Kg'uim ncēe ba tseegu me e ncēe ko máá: Khòèan kò kerekes dim tc'āà-cookg'ai ba téé kg'oana nem ko qāès tséé sa tc'ēe, ta ko méé ba. ² Kerekes dim tc'āà-cookg'ai ba méém khòèan c'ēe gúú domka ga chibi-chibiè tite ba ii, naka ba cúis khòès dim khòè ba ii, qgóóse ko ba, tc'ēe-kg'árma ba tchāno ii ba, qāè kg'òdò ba, khòè ne ko x'áéa ba koe qāèse hàakagu ba, a khòèan xgaa-xgaa di tcáóan úúba, ³ kg'áà-kg'ao tama ba, a xgáèku di tama ba, igaba méém tc'aua hāam khòè ba ii, ncōo di tama ba, mari ncàm tama ba, ⁴ gam dim x'áé ba qāèse tc'āà-cookg'ia hāa ba, a ko gam di cóán kúrú i komsana me ba, a wèe qgái koe ga qāè qgóósean úúba. ⁵ (X'áém gam di bam gha ma tc'āà-cookg'ai sam kò c'úúba hāa ne ba gha mtama ma Nqarim dis kereke sa ma q'òé?) ⁶ Táá méém dtcòmman koe kaba ii, naka ba gha nxāasega táá bódò-bódòse, naka dxāwam di xgàrakuan koe cg'áéa tcāà guu. ⁷ Khòè ne kerekes ka tchāa koe hàna ne ka tcommèa hāam khòè ba méém ii, naka ba gha nxāasega táá sau-cgaekaguè, naka ba táá dxāwam dim dàòm koe cg'áéa tcāà guu.

⁸ Kerekes di xu hùì-kg'ao xu méé xu gataga tcom-tcomsa xu khòè xu ii, cam kg'ám-tsharà tama xu, kái gòéan kg'áà koe tòòse tama xu, a mari ka cg'aré tcáó tama xu. ⁹ Chómsezi zi gúú zi dtcòmman di zi ncēe tseegu ii zi méé xu qarika q'ano-tcáóan cgoa qgóóa hāa. ¹⁰ Gataga méé xu kg'aika kúrúa bódè thēé, a ncēe kàà chibi xu u sa i kò bódèa hāa ne méé xu nxāwa kerekes di xu hùì-kg'ao xu kúrúè. ¹¹ Khòè zi méé zi gataga tcom-tcomsa zi i, naka táá cg'āè zi gúú zi c'ēe

ne ka nxàe, igaba méé zi qgóósean úúa, naka wèé gúàn koe tcommèa hãa. ¹² Kerekes dim hùi-kg'ao ba méém cúís khòès dim khòè ba ii, naka cóáa ba hëé naka x'áa ba hëéthëé qãèse tc'ãa-cookg'aia. ¹³ Kerekes di xu hùi-kg'ao xu kò ko gaxu di tsééan qãèse kúrú ne xu ko qãès téé-q'oo sa hòda mááse, a kgoarasease gaxu di dtcòmman ka kg'ui Jeso Krestem koe.

¹⁴ Tcoma ner úúa, hàar gha qháése xg'ae cgoa tsi di i, igabar ko ncèe zi gúu zi góá máá tsi, ¹⁵ ncèe ãor kò ko ne tsi gha q'ãa ka, khòèan méé i ntama ma Nqarim di ne khòè ne xg'aeku koe qgóóse sa, ncèe kg'òèa hãam Nqarim dim kereke ba, tseegus di qhùri-c'òá ii, a tshoa-tshoase-q'oo sa ii ba. ¹⁶ Ntcoe gham khòè ba káa me e, chómsea zi gúu zi gatá dis dtcòmms di zia kaia hãa sa:

Nqari ba kò khòèan dis iis koe x'áise,
a *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka tchànóm ii sa x'áíe,
a moengelean ka bódè,
a qhàò zi di ne koe xgaa-xgaaè,
a nqòómkg'ai koe dtcòmme,
a x'ààn koe qaòkaguè.

X'àè-kg'áman Timoteom ko máàè e (4–6)

Tshùu-ntcõa di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu

4 Tcom-tcomsam Tc'èe ba ko qãèse bìrì ta a, còo di x'áe ka ne gha c'èe ne khòè ne dtcòmman aagu, a ne a gha hoàkaguko tc'èean koe hëé, naka dxãwa tc'èean di xgaa-xgaan koe hëéthëé máàse sa. ² Ncèe xgaa-xgaaku ne cg'ãe cau xu tshùu-ntcõa-kg'ao xu koe guua, ncèe gaxu di tcáóan kùrusam qanom cgoa dàoèa khama ii xu. ³ Khòèan xu ko séèkuan cara, a xu a ko x'áèan tcg'òó, táá ne gha c'èe tc'òo-ghàò ga tc'òó di i, tc'òoan ncèe Nqarim kúrú hãa a, èe dtcòmna a tseeguan q'ana hãa ne gha qãè-tcaoan cgoa tc'òó ka a. ⁴ Nqarim kúrúas gúus wèé sa qãè si i, khama i cúí gúu ga xguìè tite, ke méé ta qãè-tcaoan cgoa tc'òó o. ⁵ Nqarim dim kg'ui ba hëé naka còrèan hëéthëé cgoa i ko qãè-qãèè ke.

Qãem tséé-kg'aom Jeso Krestem di ba

⁶ Ncèe ncèe zi gúu zi ka tsi kò tsáá ka c'èe ne q'ãa-q'ãa ne tsi gha Jeso Krestem di tsi tséé-kg'ao tsi qãè tsi i. Gataga méé tsi dtcòmman hëé naka cgáé xgaa-xgaan èe tsi xùria hãa hëéthëé di kg'uiian cgoa xáròse. ⁷ Dxãwam di huwan káa hùi koe méé tsi tcg'òóse, naka tsia Nqari-tcáóan koe qari-qarise. ⁸ Tc'áróa tsi k'òèan di zi gúu zi cgoa qari-qari sa cg'árése cgáé si i, igaba Nqari-tcáóa hãase kg'òè sa wèé zi gúu zi koe cgáé si i, ncèes kg'òès koe hëé naka ncèe gha ko hàas kg'òès koe ga hëéthëés nqòòan úúa hãa khama. ⁹ Ncèe kg'ui ne tseegu u, a wèé za ga i ga dtcòmme sa kg'anoa hãa. ¹⁰ Kg'òèa hãam Nqarim koe ta nqòò ta tòóa, wèé ne khòè ne dim Kgoara-kg'ao ba, gatà hëés ka gane èe dtcòmna hãa ne di ba. Gaa domka xae ko kaisase tséé a ko xhõe.

¹¹ Ncèe zi gúu zi méé tsi khòè ne bìrì naka gazi ka xgaa-xgaa ne. ¹² Táá hëé naka i khòèan cg'áré tsi i domka ntcoe tsi guu, igaba méé tsi dtcòm-kg'ao ne koe x'áí sa ii, kg'ui-kg'árma tsi ka hëé, qgóóse-kg'árma tsi ka hëé, ncàmkuan x'áía tsi ka hëé, dtcòmna tsi ka hëé, naka q'ano-tcáóse kg'òèa tsi ka hëéthëé e.

¹³ Gataga méé tsi *Nqarim di zi Tcgãya* zi nxarán koe hëé, khòè ne ghùì tc'èean koe hëé, naka khòè ne xgaa-xgaan koe hëéthëé tòóse, nakar nxãakg'aiga síí hàà.

¹⁴ Tsáá koe hãas abas, ncèe porofiti xu kò porofitas kg'uis koe tsi guu a máàè sa, èe xu kò kerekes di xu kaia xu tshàua xu tòò cgae tsi x'áè ka, sa táá hëé nakas aaguse cgae tsi guu.

¹⁵ Tséé zi ncèe zi koe méé tsi máàse, naka qarika tséé zi, naka gazi koe hãa, naka i nxãasega còoka tsééa qòò-q'ooa tsi wèé khòèan ka bódè. ¹⁶ Tsáá hëé naka èe tsi ko xgaa-xgaa sa hëéthëé méé tsi kòre. Qáò tcáóan cgoa méé tsi kúrú si. Gatà tsi kò hëé ne tsi gha tsáá hëé naka èe ko komsana tsi ne hëéthëé kgoara ke.

Dxàe-ntcõa zi hëé naka kaia xu hëé naka qãan hëéthëé e

5 Kaiam khòè ba méé tsi táá dqàè guu, igaba méé tsi tsarim xòòm khama ma kg'ui cgoa me, qãè qgóósean cgoa, naka q'árì-kg'ao xu tsáá qõea xu khama ma qgòó. ² Kaia zi khòè zi méé tsi tsari zi xòò zi khama ma qgòó, naka dxàe-coa zi tsáá qõea zi khama ma qgòó, q'ano-tcáóan cgoa wèé za ga.

³ Dxàe-ntcõa zi, ncèe tseeguan kaga ko hùian qaa zi méé tsi tcomkuan cgoa qgòó. ⁴ Igaba ncèe dxàe-ntcõas kò cóán kana tsgõo-coan úúa hãa ne méé i dtcòmms koe ko qaase sa kg'aia xgaa-xgaase, naka gaan di khòèan q'òé, naka xòò ga ne hëé naka tsgõose ga ne hëéthëé kúrú máá, ncèe sa ko Nqari ba qãè-tcaokagu ke. ⁵ Dxàe-ntcõas ncèe tseeguan kaga ko hùian qaa a qhàò ga úú tama sa, nxãa sa nqòò sa Nqarim koe tòóa hãa, a sa a ko ntcúú ba hëé naka koaba ba hëéthëé còrè, a ko Nqari ba dtcàrà hùi sim gha ka. ⁶ Igabaga dxàe-ntcõas ncèe nqòóm di karean cgoa ko qgòé sa x'óóa hãa, kg'òèas hãa igaba. ⁷ Ncèe zi x'áè-kg'áman zi méé tsi máà ne, naka ne nxãasega c'èe gúu domkaga táá chibi-chibiè guu. ⁸ A ncèe c'èem khòèm kò gam di qhàòan kúrú máá tama, kana gam x'áé di ne kúrú máá tama, nem dtcòmman ntcoea hãa, i qgóóse-kg'árma ba èe dtcòmman tamam dian ka cg'ãè e.

⁹ Dxàe-ntcõas kò 60 kurian nqáéa hãa a sa a xg'ao cúím khòèm ka séèèa ne cúís gha dxàe-ntcõa zi dis xg'aes koe tcáàè. ¹⁰ Gataga méés gas di zi tséé zi qãè zi ka q'ãaèa, ncèe cóán kaikagu di khama ii zi, khòèan qãèse qgóóan ka hëé naka c'èe ne dtcòm-kg'ao ne qámsea máán ka hëé † naka qóman koe hàna ne hùian ka hëé naka qãè zi tséé zi wèé zi koe tcáàn ka hëéthëé e.

¹¹ Cg'áré zi dxàe-ntcõa zi méé tsi gaas xg'aes koe táá tcáà guu, hëé zi gha a Krestem tc'èe tama sa kúrú, a zi a gha tcáóa zi tc'èea sa xùri, a kg'áò-khoean séè ke.

† dtcòm-kg'ao ne qámsea máá - es ko Gerika sa máá: "tcom-tcomsa ne di nqàrèan xg'aa," témés gúu sa.

¹² A zi a gha gatà hēéan ka tc'ää dis nqòòkagukus gazi di sa aagua, a gha ncēm dàòm ka xgàrasean óága cgaese. ¹³ Gataga zi ko káà hùì zi gúù zi koe tcāase, a ko x'áé xu koe qòòate, káà hùì zi gúù zi cúí zi koe tamase, igabaga zi ko khóèan c'amate, a ko khóèan di tsééan cuiaka koe ga tcāà, a ko kg'ui tama zi ga hāa gúùan ga kg'ui. ¹⁴ Gaa domkar ko tc'ēe, cg'aré zi dxàe-ntcōa zi gha sēèè, a cóán úú sa, a x'áéa zi kòre sa, naka zia gha nxāasega táá cg'òo-kg'aoan tshúù gúùan kg'ui di x'aèan máà guu. ¹⁵ C'ēe zia nxāakamaga nxana hāa a ko satana ba xùri. ¹⁶ C'ēes khóès dtcòm-kg'aos ko x'áéa sa koe dxàe-ntcōa zi úúa ne méés hùì zi, nakas gha nxāasega kereke sa táá tsééan ka qóma mááè guu, naka sa dxàe-ntcōa zi tseeguan ka ko hùian qaa zi hùì.

¹⁷ Kaia xu ncēe ko kereke zi qāèse qòòkagu xu méé xu kaisa tcoman máàè, kaisase qarika ēe ko Nqarim dim kg'uim koe tséé a ko xгаа-xгаа me xu. ¹⁸ *Nqarim dis* Tcgāya sa ko máá: "Ghòem kò ko maberean náà gáí a ko dxòò ne méé tsi táá qhòm kg'ám me guu," témé ke. A sa a ko gaicara máá: "Tséé-kg'ao ba gam di surutan ka kg'anoèa hāa," témé. ¹⁹ Kerekes dim kiam kò ko *cúim khòem* ka chibi-chibiè ne méé tsi táá tseegu iise sèè e guu. Càm kana nqoana khóèan kò ko nxàea tseegukagu u ne cúí méé tsi tseegu iise sèè e. ²⁰ Eè ko chibian kúru xu méé tsi wèè khóèan tcgáí q'oo koe dqàè, naka ne gha nxāasega c'ēe ne gaa koe x'áí sa bóò naka bèe.

²¹ Nqarim koe hēé naka Jeso Krestem koe hēé, naka nxará tcg'òòèa xu moengele xu hēéthéé cookg'ai koer ko kgoara-tcáoase x'áè tsi, ncēe x'áèan tsi gha qgóóa qari ka. Ncēe zi gúù zi tsi kòò kúru ne méé tsi khóèan táá tākase qgóó guu, naka gataga táá c'ēe khóèan ncàm naka c'ēean hòre guu.

²² C'ēm khóem tc'amkg'ai koe tsi kò tshàua tsi tòó a tsi a Nqarim di tsééan máà me kg'oana ne méé tsi táá qháè ii guu. Naka tsia gataga c'ēe ne khóè ne di chibian koe táá tcāà guu. Tsáá ka qgóóse naka q'ano ii.

²³ Tsari ncāan di thòòan hēé naka káise tsàan hēéthéé domka méé tsi táá tshàn cúí ga kg'áà guu, igaba méé tsi cg'aré gōè-coan ga tséékagu.

²⁴ C'ēe ne khóè ne di chibia ne ko bóòse, a ko xgàrakus cookg'aia ne koe hānas koe úú ne, igaba i ko c'ēe ne khóè ne dian còò ne. ²⁵ Gatà iim dàòm ka zi ko qāè zi tséé zi bóòse, a ncēè qāèse zi kò bóòse tama ne zi chómsea hāa tite.

6 Wèém khóem ēe qāam ii dis joko sa ko tcéè ba méém gam ka q'òòse ba wèé tcoma nem úúa sa x'áí, naka i gha nxāasega Nqarim di cg'òèan hēé naka Gam di xгаа-xgaan hēéthéé táá cg'uri-cg'uriè guu. ² C'ēe ne qāà nea dtcòmman úúa hāa q'òòsean úúa; nxāa ne méé ne táá cúis dtcòmms di ne e domka cg'aré tcoman máà ne guu. Igabaga méé ne tc'ēe-tc'ēese naka bìrise naka máá: "Q'òòse ga nea dtcòm-kg'ao ne e, a ncàm-ncamsa ne e théé, a ko wèé qaria ne cgoa kúru, qāà ne ne gha hùì ka," témé. Ncēes gúus domka méé ne kaisase tsééa máá ne.

Tshúù-ntcōan di xгаа-xgaakuan hēé naka tseegu di qguàn hēéthéé e

Ncēe zi gúù zi ka méé tsi khóè ne ntcàm naka xгаа-xгаа. ³ C'ēe ne khóè ne ko táá zi gúù zi tshúù-ntcōan di zi xгаа-xгаа, a ne a kg'òèkaguko kg'uian gatá dim X'aigam Jeso Krestem di koe dtcòm tama, a gataga xгаа-xgaasean khóèan ga ma Nqari-tcáoase kg'òè di koe dtcòm tama. ⁴ Ncēeta ne kò ko hēé ne ne ko bóò-boose, a cúí gúù ga kóma q'āa tama, a ntcoeku a mēeku sa ncàm. Ncēe mēékuan di zi kg'ui zi ko tauan di kg'uian hēé, ncōoan hēé naka cóèkuan hēé naka cg'āè zi tc'ēe zi hēéthéé ghùì. ⁵ Gataga zi ko ncēe zi kg'ui zi mēékuan di zi cg'āè tc'ēe khóèan, ncēe tseeguan ka aaguse cgaèa koe xòm x'aè di zi xg'ore zi ghùì. Ncēe ne khóè ne ko tc'ēea máá, khóèan di Nqari-tcáoa nea qguàn dim dàò me e, ta tc'ēea.

⁶ Khóem kò Nqari-tcáoa hāa nes ko nxāa sa qguùk-agu me. Ncēe sa gha kúru me me qāè-tcao ēem úúa hāas gúus domka khama. ⁷ Cúí gúù ga ta nqòómkg'ai koe óá ta ga hāa, a ta a gataga cúí gúù ga nqòómkg'ai koe sèèa tcg'òóa hāa tite. ⁸ Igabaga ta kò tc'òoan hēé naka qgáian hēéthéé úúa ne ta gha gaan ka qāè-tcao. ⁹ Khóè ne ēe qguù kg'oana ne ko dxāwam di qàe-qaekuan koe tcāase a ne a ko ntcòmms tshúù-xam a káà hùì zi tc'ēe zi dis koe cg'áéa tcāà. Ncēe zi tc'ēe zi ko khóèan di kg'òèan tshúù-tshuu a zi a ko cg'òo o.

¹⁰ Marian di ncàm nea wèè zi cg'āè zi dim tōbe me e khama. C'ēe ne khóè ne ncēe ko marian kaisase qaa ne dtcòmman koe hqàkaguèa a káí thòò-tcaoan óága cgaesea.

Qāès ncōos dtcòmman di sa x'áà

¹¹ Igaba tsáá, Nqarim di tsi khóè tseè, wèè gúùan ncēe koe qgóóa tcg'oa, naka tchànoan hēé, Nqari-tcáoase kg'òèan hēé naka dtcòmman hēé naka ncàmman hēé naka qáò tcáoase hāan hēé naka qāè tcáoase kg'òèan hēéthéé x'áà máá. ¹² Qāès ncōos dtcòmman di sa x'áà. Chòò tamas kg'òè sa qgóóa qari. Gaas kg'òès domkaga a kò ii, ncēe tsi kò tciia óáèa hāa ka, a tsi a ko gaa domka dtcòmman tsi káí ne khóè ne cookg'ai koe nxàea hāa, ncēe ga nxàea tseegukagu u ne. ¹³ Nqarim ncēe wèè zi gúù zi ko kg'òèan máàm cookg'ai koer ko ncēe x'áèan máà tsi, naka Jeso Krestem cookg'ai koe hēéthéé e, ncēe kò Pontiose Pilatom cookg'ai koe Gam dis dtcòm sa nxàea tseeguk-agua ba, ¹⁴ a ra a ko máá: ncēm x'áè-kg'ám ba méé tsi káà chibi iise, naka chibi-chibiè titesse qgóóa qari, nakam nxāakg'aiga gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba síí x'áise. ¹⁵ Nqari ba gha kúru Me Me Gam tòóa hāam x'aèm ka síí x'áise,

Nqarim ncēe tcom-tcomsa a cúisega tc'āà-cookg'aia ba,

Gaam wèè xu x'aiga xu dim X'aiga ba, a wèè xu nqári xu dim Nqari ba.

¹⁶ Gaam cúí Me e ncēe x'óó tite ba,

Gaam ncēe cúù cgaèè titem x'áàm koe x'áèa ba,

Gaam ncēe cúí khòè ga bóò ta ga hãa ba kana bóò tite ba.

Gam koe méé i tcoman hěé

naka qarian hěéthěé chõò tamase hãa. Amen.

¹⁷ Ncēem nqõóm koe hàna ne khòè ne qguàa ne méé tsi x'áè-kg'áńan máà naka ne táá kái-kaise guu kana gane di nqòòan tcommè tamas qguùs koe tòó guu, igabaga méé ne gane di nqòòan Nqarim koe tòó, wèé zi gúù zi qãè-tcaokagu ta a ko zi ko tc'ãòase máà ta a ba. ¹⁸ Gaa ne khòè ne qguàa ne méé ne qãè zi gúù zi kúrú, naka qãè tsééan kúrú ka qguù, naka khaàsa ii,

naka ko gúùan q'aa-q'aaku ka tc'ěe. ¹⁹ Ncēem dàòm ka ne gha ko qguùan kúrúa mááse, si gha gane dis tshoa-tshoase-q'oo sa hààkom x'aèm ka qari ii, nxãasega ne gha tseegu dis kg'õè sa qgóóa qari ka.

²⁰ Timoteoè, máàèa tsi hãa sa méé tsi kòre. Káà hùì kg'uiian hěé naka ntcoekuan di zi tc'ěe-kg'áń zi hěéthěé méé tsi nxanagu, dxãwam di zi i ke. Gazi ncēe c'ěe ne khòè ne ko c'úùà hãase máá, 'tseegu di tc'ěe e' témé zi. ²¹ C'ěe ne khòè ne kò ncēe tc'ěean dtcòm, a ne a kò dtcòm̃s koe hqà.

Nqari ba méém gam di cgóm̃kuan máà tu u.

2 TIMOTEO

Téé-cookg'ai sa

Paulom dis tcgāyas cam di sa kò Timoteom ka q'āa-q'aa, cg'árém tcáràm gam dim iise. Paulo ba kò ncēes tcgāyas koe kaisase qáo tcáóan ka kg'ui. Timoteo ba kò biríèa hãa, a ba a ntcàmmèa hãa:

- tseegusem gha Jeso Krestem ka nxàea tseegukagu sa,
- a gataga tseeguan qãè tchõà di xgaa-xgaan hëé naka Nciís Qáé-xg'aes dian hëéthhëém gha qarika qgóó ka,
- naka ba gam di tsééan kúrú xgaa-xgaan di i naka Nqarim di kg'uiian khòè ne máà di hëéthhëé e,
- xgàrasean hëé naka ntcoekuan hëéthhëé koem kò hàna igaba.

Paulo ba kò Timoteo ba q'āa-q'āa, táá méém tchõà úú cgoa guu káà tc'ëe a kg'amka zi ntcoeku zi (2:23), ncēe qãèan cúí ga kúrú tama zi, igaba ko kg'ama khòèan ãe ko komsana a ko cg'uri-cg'uri zi.

Gatagam kò q'āa-q'āa me, ncēe zi gúú zi wèè zi koe méém Timoteo ba Paulom dis kg'òès ka hëé, naka gam di dtcòmàn di tsééan ka hëé, naka qáo tcáóan ka hëé, naka ncàm̀kuan ka hëé, naka xgàrasean ka hëéthhëé x'áis iise tc'ëe-tc'ëese sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- dtcòm sa
- tseegua ne
- xgàrase sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Xgàrakuan koe méé tsi còoka qõò
- Tshùù-ntcõa di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu
- Paulom dis téé-q'oo sa (4:6-22)

Xgàrakuan koe méé tsi còoka qõò (1:1–2:13)

1 Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao [†] ra, Nqarim ma tc'ëea khama. Tsééar óáèa, hààr gha Nqarim nqòòkagua hãas kg'òè sa nxàe ka, kg'òès ncēe Jeso Krestem koe hàna sa.

² Timoteo tsi tiri tsi cóá tsi ncàm̀-ncamsa tsir ko *ncēes tcgāya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hëé naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hëéthhëé tsara di cgóm̀kuan hëé, thõò-xama-máákuan hëé naka tòókuan hëéthhëé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Tcom-tcomsa tsi gha ii dis ghùì-ghui-tcáóku sa

³ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, ncēer ko q'anós tcáós cgoa tsééa máá ba, tiri ne tsgõo ne hëéa khama, ãer kò ntcúú ba hëé naka koaba ba hëéthhëé tiri còèan koe káise tc'ëe-tc'ëese tsi ka. ⁴ Eër ko tcgáí-tshàraa tsi tc'ëe-tc'ëese ner ko bóòà tsi xgónè, nxãasegar gha qãè-tcaoan ka cg'òè cgaeè ka. ⁵ Tsaris dtcòm̀s kàa di tama sar ko tc'ëe-tc'ëese, ncēe xg'ao kg'aia tsáá tsgõos

[†] X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

Loises koe hàna sa naka saòs Enikes koe hëéthhëé e, ra ncēeska tcoma hãa tsáá koes gataga thëé hàna sa.

⁶ Gaa domkar ko tc'ëe-tc'ëe tsi, Nqarim di aban tsi gha c'ees khama ma ntcàm sa. Tiri tshàua ner còèan cgoa tòó cgae tsia hãa, kg'aiga i gaa aban tsáá koe hàna khama. ⁷ Nqari ba q'ádò-q'ádòsean dim tc'ëe ba máà ta a tama khama, igabam qarian hëé, ncàm̀kuan hëé naka qgóósean hëéthhëé dim tc'ëe ba máà taa hãa.

⁸ Ke méé tsi gatá dim X'aigam ka nxàea tseeguk-aguan ka sau-cgaekaguè guu, kana tíí ka hëéthhëé e, ncēe Gam domka qáé-nquus koe hàna ra, igabaga méé tsi Nqarim di qarian koe qãè tchõàn domka tíí cgoa xgàrasean koe hãa, ⁹ Gaam ãe kgoara taà ba, a kò tcom-tcomsas tciikus cgoa tcii ta a ba, gatá di tsééan domka tamase, igaba Gam di tc'ëean hëé naka Gam di cgóm̀kuan hëéthhëé domka, ncēem kò nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Jeso Krestem koe máà taa hãa a, ¹⁰ i gaa cgóm̀kuan ncēeska gatá koe x'áíèa hãa gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di x'áisean koe, ncēe kò x'oo sa kaàkagu ba, a ba a káà tites kg'òè sa óága, ncēe kò hàà qãè tchõàn koe guu a q'uu-q'uuase x'áà sa. ¹¹ Ncēe qãè tchõàn dir kg'ui-kg'aor gha ii, a x'áè úú-kg'ao ra ii, a xgaa-xgaa-kg'ao ii

kar nxará tcg'òòèa. ¹² Gaa domkagar ko ncëe zi gúu zi koe xgàrase. Igabar saucgae tama, q'ana ra hãa Diím koer ko dtcòm sa khama, a tcoman úúa hãa ãer máàèa hãa sam gha kòre di qari nem úúa sa, me gha nxáakg'aiga síi ãem cárn *Jesom ko hàà ba tcàà*.

¹³ Qgóóa qari kg'òèkaguko kg'uiian ãe tsi tíi koe kóma hãa a, naka x'áís iise sèe e, naka xùri dtcòmãan hëe naka ncàmkuian hëéthëe e, ncëe Jeso Krestem koe hãa a. ¹⁴ Gatá koe x'ãèa hãam Tcom-tcomsam Tc'ëem di hùian ka méé tsi qãè gúuan ãe tsi máàèa hãa kòre.

¹⁵ Q'ana tsia, wèe ne ncëe Asia dim nqóom koe hãa ne q'aumana tea hãa sa, gane koe tsara Fugelo tsara Heremogene tsara hàna.

¹⁶ X'aigam *Nqari* ba méém Onesiforom dim x'áé ba thòò-xama máá, wèe x'aè kam kòo ghùì-ghui tcáo te khama. A kò gataga qáékuan di táuan tiri ka sau-cgaekaguè tama, ¹⁷ igaba ãem ko Roma koe hàà kam kò kgoara tcáo a qaa te, a síi hòò te. ¹⁸ X'aiga ba méém kgoara máá me nakam *X'aigam Jesom ko hààm cárn* ka, Gam koe thòò-xama-máákuan hòò - qãèse tsi q'ana hãa, wèe tsééan ãem Efeso koe kúrú hãa a.

Qãem ncõo-kg'aom Jeso Krestem di ba

2 Timoteo, tiri cóaè, Jeso Krestem di cgómkuian koe méé tsi qari ii. ² Kái zi gúu zi tsi kò kóm ra kò xгаа-xгаа, ncëe kò kái ne khòè ne ka nxàea tseegukaguè zi. Ncëe zi gúu zi tcom-tcomsa ne khòè ne xгаа-xгаа, ncëe gha gataga kgoana a c'ëe ne xгаа-xгаа zi ne.

³ Xgàrasean koe *sita* cgoa hãa, qãem ncõo-kg'aom Jeso Krestem dim khama ma. ⁴ Wèém ncõo-kg'aom ãe tsééan koe hãa ba, ãe ncõo-kg'aom tama ne khòè ne di tsééan koe tcàà tama - gam dim tc'ãà-cookg'aim cúí bam qãè-tcaokagu kg'oana hãa khama. ⁵ Ncëe khòèm kò ko qàròs koe qàrò nem tàà-kg'aom ba kúrúè tama khamaga ma, igaba qàròs di zi x'áè-kg'ám zim kò xùria hãa ne cúíga a. ⁶ Eè ko xhàrànm koe qarika tséém xhàrà-kg'aom ba méém gam tc'ãà a ko xhàrànm di tc'òoan tc'òò ba ii. ⁷ Tc'ëe-tc'ëese kg'uir ko zi gúu zi, X'aigam *Nqari* ba gha wèe zi ncëe zi koe kóma q'ãan máà tsi ke.

⁸ Jeso Kreste ba tc'ëe-tc'ëese, x'ooan koe ghùìèa hãa ba, Dafitem dis qhàòs koe guua hãa ba. Ncëe sar ko qãè tchòàn koe xгаа-xгаа, ⁹ ncëer ko gaan domka xgàrase e, a gaan domka táuan cgoa qáé a síi qáè-nquuan koe tcààèa, chìbi-kg'aom khama ma. Igabam Nqarim dim kg'ui ba qáèèa hãa tite. ¹⁰ Gaa domkar ãe nxará tcg'òòèa ne khòè ne domka wèe qómãan xg'aeku koe qarika tãe, nxàasega ne gha gane igaba Jeso Krestem koe hànas kgoaraku sa hëe, naka chòò tama x'ãàn hëéthëe hòò ka.

¹¹ Ncëe tcom-tcomsam kg'uim ga me e ncëe ko máá:

“Ncëe Gam cgoa ta kòo x'óóa hãa ne ta gha gataga thëe Gam cgoa kg'òè.

¹² A ncëe qómãan xg'aeku koe

ta ko qarika tééa hãa ne

ta gha gataga Gam cgoa tc'ãà-cookg'aia hãa.

Ncëe c'úu me ta kòo

nem gha Gam igaba c'úu ta a.

¹³ A ncëe tcom-tcomsa tama ta kò hãa nem gha Gabá tcom-tcomsa ii, cuiskagam c'úusea hãa tite khama,” ta ko méé ba.

Tshúu-ntcõa di xu xгаа-xgaa-kg'ao xu (2:14–4:5)

Tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba

¹⁴ Khòè ne méé tsi ncëe zi gúu zi tc'ëe-tc'ëesekagu. Nqarim cookg'ai koe méé tsi mëékuan di kg'uiian koe dqàè ne, ncëe káà hùì i, a ko ãe ko kóm m ne koe cg'ãè tc'ëean cúí ga tcàà a. ¹⁵ Wèe tcáo tsi cgoa kúrú naka Nqarim koe x'áise, kúrú bódoku sa tsi tàà hãa a tchàno ii sa. Saucgae ga úú tama tsi tséé-kg'ao tsi méé tsi ii, ncëe ko tseeguan dim kg'ui ba tchànose xгаа-xгаа tsi. ¹⁶ Káà hùì kg'uiian dxãwam di koe tcg'oa, ãe ko gatà ma kg'ui ne gha cg'ãè tcáoan ka kaisase cg'òè cgaeè ke. ¹⁷ Gane di xгаа-xгаа ne gha q'ombe dis tcìs khama ma tsqì-tsqise. Gane xg'aeku koe tsara Hume-naio ba hëe naka Fileto ba hëéthëe tsara hàna, ¹⁸ ncëe tseeguan koe hqàra hãa tsara, a ko máá, x'ooan koe tãe sa nxáakamaga kúrúsea hãa, témé, a tsara a ko c'ëe ne di dtcòmãan cg'òo. ¹⁹ Gatà i ii igabas kò Nqarim dis tshoa-tshoase-q'oo sa qarika téé, gas di kg'uiian tc'àmà tòò cgaeèase, ncëe kòo máá: “X'aigam *Nqari* ba ãe Gam di ii ne q'ana” témé e, naka “Wèém khòèm ãe ko X'aigam *Nqarim* cg'òè tcii ba méém cg'ãèan cgoa q'aa,” ta ko méé e.

²⁰ Kaiam nquum koe i gautan hëe naka seleferan hëéthëe di gàban cúí hãa tama, igaba i hiiian hëe naka gómãan hëéthëe cgoa kúrúèan ga thëe hãa. C'ëe ne cgáé zi tséé zi di i, i c'ëean kg'amka zi tséé zi di i. ²¹ A ncëe khòèm kò ko cg'ãè zi gúu zi kúrúan koe tcg'òòse a ko q'ano-q'anose nem gha cgáé tsééan dim gàba ba ii, ts'ee-ts'eeekg'aièa ba, a ba a q'òòsem koe tsééan úúa, a kg'ónòsea máána hãa wèe tsééan qãem gha kúrú sa.

²² Tcg'oaragu cg'ãè zi qgóose-kg'ám zi qári-kg'aom-coan di zi, naka tsia tchànoan hëe, dtcòmãan hëe, ncàmkuian hëe naka tòókuan hëéthëe x'ãà máá, gane ãe ko Nqari ba q'anos tcáoos cgoa tcii ne cgoa hãase.

²³ Táá tchòà úú cgoa guu káà tc'ëe a kg'amka zi nt-coeku zi, q'ana tsi hãa zi ko mëékuan óága ke.

²⁴ Nqarim dim qãà ba méém táá mëéku di ii guu, igaba méém wèe khòèan koe qãè ii. Gataga méém kgoana naka ko xгаа-xгаа, naka baa tc'aúa hãa. ²⁵ Gane ãe ko ntcoe me ne méém kgàesase x'áè-kg'ámãan máá. C'èedaokam gha Nqari ba gane di chibian koe tcóósek-agu ne, ne gha tseeguan q'ãa, ²⁶ a ne a gha qãèse tc'ëea qabi, a dxãwam dis ntcóm sa nxãa. Ntcómãan ncëe dxãwam ka ne kò qgóòèa hãa sa, wèes gúus gam ko tc'ëe sa ne gha kúrú ka.

Còo di xu cárn xu

3 Ncées gúù sa méé tsi q'ana hãa: Còo di xu cárn xu ka i gha cg'ãè x'aèan hãa sa. ² Khòè ne gha gane ka ncàmse, a marian ncàm, a koase, a bòòse, a cgúiku di, a gane di xòðan táá komsana, a táá qãè-tcaoa mááku, a táá q'ano, ³ a táá ncàmku, a táá qgóóa mááku, a c'amku di, a káá qgóóse, a cg'ãè tcáó, a táá qãèan ncàm, ⁴ a kàaku di, a tchõà úú tama, a bódsean ka cg'oè cgaeè, a Nqari ba ne gha ncàm x'aè ka karean ncàm. ⁵ Nqari-tcáóa ne hãa dis bódse-q'oo sa ne úúa hãa, igabaga ne gha gaan di qarian xqase. Táá tchõà úú cgoa ne guu. ⁶ Gane xg'aeku koe xu c'èe xu hana hãa, khòè ne ko tc'iri-tc'iri a gane di x'áèan koe tcãa xu, a kg'amka zi khòè zi di tc'èean cgoa qgóé xu, cg'ãè cauan ka cg'oè cgaeèa zi, a wèè tc'èean cg'ãè ka qgóó qarièa hãa zi; ⁷ wèè x'aèan ncèe kaga ko xgaa-xgaase, igabaga kgoana naka tseeguan bóòa q'ãa tama zi. ⁸ Khòè ne ncèe ne ko tseeguan ntcoe, Janesea tsara Jamberesea tsara kò ma Moshe ba ma ntcoea khama ga ma. X'óó-x'oo tc'èèa ne khòè ne e, dtcòmman koe cg'ãa-cg'ana ne. ⁹ Igabaga ne cuiskaga nqúù ka qõòa hãa tite. Gane di káá tc'èe ne gha wèém khòèm koe q'anose bóòse khama, *Janesea tsara Jamberesea* tsara ka i kò ma ii khamaga ma.

Còo di x'áè-kg'áma ne

¹⁰ Igabaga méé tsi tsáá wèès gúùs ãer ko xgaa-xgaa sa kúrú: kg'òè-kg'áma te hëé, birísea ra hãa sa hëé, tiri dtcòmman hëé, tiri qáó tcáóan hëé, tiri ncàmkuan hëé, qáó x'aèan qgóóse a tsééan hëéthëé e. ¹¹ *Q'ana tsi hãa* qóm cgoa qgóókuan tiri ka, naka wèé xgàrasean ncèe Antioke koe hëé, Ikonio koe hëé, naka Lusetera koe hëéthëé kúrúse cgae tea hãa ka. Qóm cgoa qgóókuan ncèe koer kò qáó tcáóse hãa, igabagam kò X'aiga ba ãe zi gúù zi wèè zi koe kgoara te. ¹² Tseegukaga, wèé ne khòè ne ãe Jeso Krestem koe Nqari-tcáóa hãase kg'òè kg'oana ne gha c'èe ne ka xgàràè. ¹³ Ne gha cg'ãè tc'èe ne hëé naka khòèan ko kàa ne hëéthëé gane di cg'ãè cauan ka càuse cgaeè. Khòèan ne ko qàe-qae, a ne a ko thëé qàe-qaeè khama. ¹⁴ Igabaga méé tsi tsáá ãe tsi xgaa-xgaasea hãa, a kaisase dtcòmna hãa zi koe hãa, diin koe tsi xgaa-xgaase zia hãa sa tsi q'ana hãa ke. ¹⁵ Cg'áré-q'ooa tsi koe tsi kò guu a tshoa-tshoa a ma tcom-tcomsa zi Tcgãya zi *Nqarim di zi* ma q'ana hãa khama, ncèe ko kgoana a qãè tc'èean q'ãa di máà tsi zi, Jeso Krestem koe dtcòm a kgoaraèan di i. ¹⁶ Wèès Tcgãya sa Nqarim koe guua hãa, a xgaa-xgaan hëé, naka dqàèkuan hëé, naka tchàno-tchanokuan hëé, naka tchànoan ka xgaa-xgaan hëéthëé di tsééan úúa; ¹⁷ nxãasegam gha Nqarim dim khòè ba tc'ãòa hãa xgaa-xgaasean úú, a gha wèès tséés qãè sa kg'ónòsea máána hãa ka.

4 Jeso Krestem ko kháóa hàà qhúí a X'aigam khama ma tc'ãà-cookg'ai nem gha kg'òèa ne hëé naka x'ooa ne hëéthëé bóò q'oo a xgàra. Nqari ba hëé naka Jeso Kreste ba hëéthëé tsara cookg'ai koer ko ncèem

x'áè ba máà tsi: ² Nqarim dim kg'ui ba méé tsi xgaa-xgaa, naka tsia qgóóa qari me, x'aè zia ga qãè zia kana zia ga x'aè zi tshúù zi i igaba, naka khòè ne tchàno-tchano, naka *qaase i ko koe* dqàè ne, naka korè ne. Wèé x'aè ka méé tsi qáó tcáóan cgoa xgaa-xgaa ne. ³ X'aè ba gha hàà, khòè ne cuiskaga qãè xgaa-xgaan komsana tite ba, igaba ne gha gane ko tc'èe zi xùriate, a ne a gha kái xgaa-xgaa-kg'aoan qaara mááse, ncèe gha ãe ne gane kóm kg'oana hãa sa birí ne e. ⁴ Tseeguan ne gha táá komsana, a gha huwan koe tòóse. ⁵ Igaba méé tsi tsáá wèès téé-q'oos koe qgóóse, naka tsia xháé zi koe qarika téé, naka tséé-kg'aom qãè tchõàn di ba kúrú, naka tsaris tséés Nqarim di sa qãèse kúrú.

Paulom dis téé-q'oo sa (4:6-22)

⁶ X'aè ba hààraa kg'òèa te ko kg'áàèkos dàòa-máákus khama ma ntcãèè ba, me ncées kg'òès koer gha guu a xgoaba dim x'aè ba tí koe hààraa. ⁷ Qãès ncõo sar x'ãà hãa, a qàrò sa xg'ara-xg'ara hãa, a ra a dtcòm sa qgóóa qaria hãa. ⁸ Ncèe koe guus kar tààa ra hãa dis cábá sa tòóa mááèa, tchànos kg'òè sar kg'òèa hãa khama. X'aigam tchànoan dim Xgàra-kg'ao ba gha *Jesom ko hààm* cárn ka máà te si; igabagam tí cúí ra máà sia hãa tite, a gha wèè ne ãe qhúím gha ka hãa a ko ncàmkuan cgoa qaa Me ne thëé máà si.

⁹ Demase ba aagu tea, ncèem nqõóm *di karea nem* ncàmna hãa khama, a ba a Tesalonika koe qõòa. Me Keresekene ba Galatia koe qõòa, me Tito ba Dalemata koe qõòa, ke méé tsi qarika kúrú naka qháése hàà cgae te. ¹¹ Me Lukam cúí ba tí cgoa hãa. Mareko ba méé tsi qaa naka hàà cgoa, tiris tséés koem hùian úúa hãa ke. ¹² Tigiko bar Efeso koe tsééa úúa. ¹³ Hàà tsi kòò ne, Teroa koer Karepom koe qaù a hãam qgáím cgoa hàà, Tcgãya zi hëéthëé e, kái-kg'aise khòò cgoa kúrúèa hãa zi.

¹⁴ Alekesanterem qano tséé-kg'ao ba ãem kúrú cgae tea hãa cg'ãèan ka kaisase thòò-xamkagu tea. Kúrúba ba zi tséé zi domkam gha X'aiga ba xgàra me. ¹⁵ Tsáá igaba méé tsi thëé q'ãa mea hãa, kaisasem ko gaxae ko kg'ui gúúan ntcoe ke.

¹⁶ Tc'ãà dim cárn kg'uiar ko máásem ka i kò táá cúí khòè ga tcãà dòm q'oo te, igaba ne kò wèéa ne ga aagu te. Nqari ba méém táá chibi bóò ne guu. ¹⁷ Igabagam kò Nqari ba téé dxùukg'ai te, a qarian máà te, nxãasegam gha Gam dim kg'ui ba tí koe guu a qãèse nxàèè ka, táá zi qhàò zi di ne wèè ne gha qãèse kóm me ka. Ra kò gàman kg'árm-q'oo koe kgoaraè. ¹⁸ Me gha X'aiga ba wèè zi tséé zi cg'ãè zi koe kgoara te, a gha kgoarasease nqarikg'ai di x'aian gam di koe úú te. Chòò tamase méém dqòmme. Amen.

¹⁹ Tsgámkagu Perisila khara Akila khara, naka Onesiforum dis x'áé-q'oos di ne hëéthëé e. ²⁰ Eraseto ba kò Korinta koe qaù, ra kò Terofimo ba Mileto koe qaù, tsàam kò ko khama. ²¹ Kúrú méé tsi qarika naka ncèe ko hààs saos cookg'ai koe hàà.

Ebolo ba hěé, naka Putenese ba hěé, Lino ba hěé, ²²X'aiga ba méém tsarim tc'ěem cgoa hãa.
Kelaudia sa hěé, naka tsáá qõe ga xu wèé xu hěéthěéa Cgókũkuan méé i gatu cgoa hãa.
ko tsgám̃ tsi.

TITO

Téé-cookg'ai sa

Tito ba kò qhàò zi dim dtcòm-k'g'ao me e, ncēe kò gam khama ma ko ma tséé ba, a kò Paulo ba Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xgaan koe hùì. Paulo ba kò ncēes tcgāya sa Tito ba góá máá, ěem kò Kerete koe qaù mea ka, kereke di tsééa nem gha tc'āà-cookg'ai ka.

Tcgāya sa ko nqoana zi gúú zi ka kg'ui:

1. Kg'aika dis kam ko Tito tséé-k'g'ám zi tc'āà-cookg'aim kerekes di xu gha kúrú zi ka kg'ui.
2. Gaiam ko Tito bìríá kg'ónòè, ntamam gha ma tǎáka zi xg'ae zi ma kerekes koe xгаа-xгаа sa: kaia xu khòè xu hěé, naka kaia zi khòè zi hěé (ncēe ko hàà dxàe-coa zi xгаа-xгаа zi), qárí-k'g'ao xu hěé naka qǎn hěéthěé e.
3. Còò dis kam ko Paulo Tito ba bìríá tchàno-tchano dtcòm-k'g'ao ne di tsééan ka: kái-k'g'aise méé ne tòókua hǎa naka ncàmkuu hǎa, naka hòreku di i guu, naka ntcoekuan di i guu, naka kerekes koe q'aa-q'aase guu sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tc'āà-còokg'ai sa
- xгаа-xгаа ne
- cgómkuu ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Kerekes di xu tc'āà-cookg'ai xu
- Tǎáka zi xg'ae zi di xгаа-xгаа ne, kerekes koe
- Tchànoan xгаа-xгаа ne

Kerekes di xu tc'āà-cookg'ai xu (1)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Nqarim dir qǎa ra, a Jeso Krestem dir x'áè úú-k'g'ao † ra. Tsééa óàèa ra, Nqarim ka nxárá tcg'òòèa ner gha hàà gane di dtcòmman koe hùì, a kúrú ne ne tseeguan q'ǎa, a Nqari-tcáóá hǎase kg'òè ka.

² Chòò tamas kg'òès di nqòòan úúa hǎase, ncēem kò Nqarim ncēe tshúù-ntcōa di tama ba, nqǒóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe nqòòkagu taa hǎa sa.

³ Gam qáda tcg'òóá hǎam x'aèm kam kò Gam dim kg'ui ba tiri xгаа-xgaan koe x'ái. Nqarim gatá dim Kgoara-k'g'ao ba ncēes tséé sa máà tea, ěem kò ma x'áèa hǎa khama ma.

⁴ Titoè, gatá dis dtcòmms koe tseegu di tsi cóá tsi tiri tsir ko ncēes tcgāya sa góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hěé, naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-k'g'ao ba hěéthěé tsara koe guua hǎa cgómkuu hěé naka tòókuan hěéthěé méé i tsáá cgoa hǎa, témé.

† X'ÁÈ ÚÚ-K'G'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

Titom di tsééa ne Kereta koe

⁵ Eě kò xg'ara-xg'araè tama zi gúú zi tsi gha qaù a tchàno-tchano domkar kò Kereta koe qaù tsia, a tsi a ěer ko ma x'áè tsia khama ma wěé xu x'áé-dxoo xu koe kerekes di xu kaia xu nxárá tcg'òò. ⁶ Kerekes dim kaia ba méém káà chìbim khòè ba ii, cúis khòès dim khòè ba méém ii, gam di cóán méé i dtcòm-k'g'ao ii, naka ia táá uàan hěé naka ntcoekuan hěéthěé ka q'ǎaèa hǎa guu. ⁷ Nqarim di tsééan ko kúrúm khòè me e domka méém káà chìbi ba ii, táá méém ko dqòmse guu kana xg'òà-xgoase guu, kg'áà-k'g'ao ba méém ii guu, naka ncōo di ii guu, naka táá kàa cgoa qguù di ii guu. ⁸ Iga-ba méém qǎèse ko khòèan hààkagum khòè ba ii, qǎè gúuan ncàmam khòè ba méém ii, qgóóse ko ba, a tchàno ba, a tcom-tcomsa ba, a xaèa kg'ónòsea hǎa ba. ⁹ Tcom-tcomsam kg'ui ba méém qgóóa qari, ěem ma xгаа-xгааè mea hǎa khama, naka baa gha nxáasega c'ée ne ghùì-ghuin tcáó kómseko xгаа-xgaan cgoa, naka ěe ko ntcoe e ne tchàno-tchano.

¹⁰ X'áèan ntcoea hǎa ne khòè ne kái nea hǎa ke, kg'uia xám-k'g'ao ne, a kàa-k'g'ao ne, kái-k'g'aise gane ěe Juta dis dtcòmms koe guua hǎa ne. ^{†††1} Nqookaguè méé ne, gúú zi ěe ne ga kò xгаа-xгаа tama zi xгаа-

xgaan ka ne ko wèém x'áé ba cg'ǎè-cg'ǎe ke, a ko ncêe xгаа-xgaan kúrú, c'ées gúu sa ne gha kàan cgoa hòò mááse ka. ¹² Gaxu porofiti xu ka c'èem tc'áró ga kò máá: "Kereta di nea wèé x'aè ka tshúu-ntcōa-kg'ao ne e, a cg'ǎè cau ne kg'oo-coa ne e, kúrú mááse tama nea igaba ne kg'ama tc'ōó-kg'ao ne e," témé. ¹³ Ncêe ko nxàèè sa tseegu si i, ke qarika dqàè ne, naka ne gha nxāasega tchàno dtcòmān úú, ¹⁴ naka nea Juta ne di huwan táá gúu cgáé khama ma sèè guu, kana gane èe ko tseeguan ntcoe ne di x'àè-kg'áman igaba. ¹⁵ Gane èe q'ano ne ka i wèé gúuan q'ano o, igaba gane èe cg'ǎè tc'èe ne ncêe dtcòm tama ne ka i cúí gúu ga q'ano tama. Gane di tc'èean hée naka tcáóan hēéthēéa cg'ǎè-cg'ǎèèa. ¹⁶ Nqari ba ne q'ana hāa sa ne ko nxāea tseegukagu, igaba ne ko gane di tsééan ka xguì Me. Cg'ǎè kg'òò ne e, a komsana tama, a ne a qǎè gúuan kúrú kg'ano tama.

Tséé-kg'áma ne tǎáka zi xg'ae zi di i kerekes koe (2)

Titom ga ko xгаа-xгаа sa

² Igabaga méé tsi tsáá qǎè xгаа-xgaan kg'anoa zi gúu zi ka kg'ui. ² Kaia xu khòè xu xгаа-xгаа naka xu qgóóse, naka tcom-tcomsa ii, naka i tc'èe-kg'áma xu tchàno ii, naka xu dtcòmān koe hée naka ncàmkuān koe hée naka qǎò tcáóan koe hēéthēé tchàno ii.

³ Gataga méé tsi thée kaia zi khòè zi xгаа-xгаа naka zi kg'òè-kg'áma zi koe qgóóse, naka táá c'amku di ii, naka góéan kg'áa koe káise tòóse guu, igaba méé zi tchàno gúuan xгаа-xгаа. ⁴ Nxāasega zi gha khòè zi gazi ka cg'aré zi xгаа-xгаа, gazi di xu khòè xu hée naka gazi di cóán hēéthēé méé zi ncàm sa, ⁵ naka zia qgóósean úúa hāa, naka q'ano ii, naka zia x'áéa zi qǎèse xaèa kg'ónò, naka zia gazi di xu khòè xu mááse, nakam gha nxāasega táá Nqarim dim kg'ui ba cóèè guu.

⁶ Gataga méé tsi thée qári-kg'ao-coa xu ntcàm naka xu qgóósean úú. ⁷ Wèés gúus qǎès kúrú koe méé tsi x'ái sa ii. Tsari xгаа-xgaan koe méé tsi x'ái, tcáóa tsi qǎè e sa, naka wèé tcáóa tsi cgoa gúuan kúrúan ka hēéthēé e. ⁸ Kómseko kg'uiān ncêe ntcoeè tite tséék-agu, naka ne gha nxāasega gane èe ko ntcoe e ne sau-cgaekaguè, cúí gúu tshúu ga kǎa a gane gha gatá ka kg'ui i ke.

⁹ Qǎān méé tsi xгаа-xгаа naka i wèé zi gúu zi koe gaan ka q'òósean komsana, naka qǎè-tcaokagu u, naka táá kg'ui-kg'ám-q'oo o guu, ¹⁰ naka táá ts'ǎa cgae e guu. Igaba méé i x'ái, wèé zi dàò zi koe i kaisase tcom-tcomsa a sa, naka ia gha nxāasega Kgoara-kg'aom gatá dim Nqarim di xгаа-xgaan wèé zi qgái zi koe t'òè-t'òe.

¹¹ Nqarim di cgómkuān ne x'áisea hāa, a ko wèé ne khòè ne koe kgoarakuan óá. ¹² A i a ko xгаа-xгаа ta a,

†† èe Juta dis dtcòmān koe guua hāa ne - Gerika sa ko máá: "èe qǎè nqā-qgai khòo-kg'áièa ne dis xg'aes koe hāa ne," témé.

cg'ǎè tcáóan hée naka nqóóm di zi tc'èe zi hēéthēé ta gha xguì ka, naka taa gha ncêem kámám dim nqóóm koe qgóóse hāase kg'òè, naka tchàno ii, naka Nqarim-tcáóa hāa; ¹³ èe ta hāa a ko ts'ee-ts'eekg'aièas nqòò sa qǎa ka, Nqarim kaiam, Kgoara-kg'aom gatá dim Jeso Krestem dis x'áàkos x'áise-q'oo sa, ¹⁴ ncêe kò gatá domka máàsea hāa ba, nxāasegam gha wèé chibian koe x'ámá tcg'òó ta a ka, a ba a gha Gam di khòèan q'ano-q'anoa mááse, Gam di gha ii ka, a gha gataga qǎè tsééan kúrú koe kaisase máàsea hāa.

¹⁵ Ncêe zi gúu zi méé tsi xгаа-xгаа, naka wèé qarika tsi ka khòèan ntcàm naka dqàè e. Táá hée naka i khòèan ntcoe tsi guu.

Tchàno gúuan kúrú ne (3)

³ Khòè ne tc'èe-tc'èe naka ne gane di xu tc'ǎa-cookg'ai xu hée naka gane di xu kaia xu hēéthēé qámseá máá, naka nea komsana, naka nea wèés gúus qǎè sa kúrúan kg'ónòsea máá. ² Táá méé ne c'èe khòè ka cg'ǎèse kg'ui guu, kana mēéku cgoa a guu, igaba méé ne qǎè cau ii, naka qámseá ne hāa sa wèé khòèan koe x'ái.

³ C'èe x'aè ka ta kò gatá igaba kǎa tc'èe ta a khama, a kò komsana tama, a kò hqàkaguè, a ta a kò èe ta ko tc'èe zi hée, naka tǎáka zi kǎre-kg'ám zi hēéthēé kúrú koe tòósea hāa, a kòo cg'ǎè tc'èean hée naka chiiakuan hēéthēé cgoa kg'òè, a ta a kò khòèan ka hòreèa, a kò thée hòrekua hāa. ⁴ Igabaga èe i ko Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom di qǎèan hée naka ncàmān hēéthēé x'áise, ⁵ kam kò kgoara ta a, èe ta kò gatá kúrú hāa zi gúu zi tchàno zi domka tamase, igaba Gam di thòò-xama-máákuan domka. Kgoara ta am kò kǎbase ábàkuan dis xg'aàkus koe hée naka kǎba-kǎbakus koe hēéthēé e, Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a, ⁶ ncêem kò gatá koe kaisase ntcǎa tcana hāa ba, gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem koe guu a. ⁷ Ncêes gúus domka ta Gam di cgómkuān ka *Nqarim cookg'ai koe* tchàno ta iise bódèa hāa, a Gam di zi gúu zi kàoa, chòò tama kg'òèan dis nqòò sa úúa hāase. ⁸ Ncêe kg'uiān nea tcom-tcomsa a.

Ra ko ncêe zi gúu zi méé tsi qarika nxàe sa tc'èe, naka ne nxāasega èe Nqarim koe tcoma hāa ne kòrese naka nea qǎè gúuan kúrúan kgoara tcáóa máá. Ncêe zi gúu zia qǎè zi i, a wèé khòèan koe hùian úúa. ⁹ Igabaga méé tsi kǎa hùì ntcoekuan hée naka qhàò zi ko ma xùrikus ka hée, naka tēèku-kg'ám zi hée, naka x'áèan di mēékuan hēéthēé téékagu, kǎa hùì i, a cg'ǎa-cg'ana a ke. ¹⁰ Khòèem kereke sa ko tsǎi-tsǎia q'aa ba méé tsi tc'ǎa di sa dqàè, naka cām di sa hēéthēé e. Gaa koe guus ka táá tchòà úú cgoa me guu, ¹¹ q'ana hāase, èeta iim khòè ba dàòm q'oo koe tcg'oara, a chibiga me e sa, a ba a gaam ga ba gam ka bóòa xguisea hāa.

Còo di x'áè-kg'áma ne

¹² Eèr kò Aretemase ba kana Tigiko ba tsáá koe tsééa úú ne méé tsi qarika kúrú naka Nikopolise koe hàà cgae te, sao kar gha gaa koe hāa sar bìrìsea hāa ke.

¹³ Kúru wèés gúùs ẽe tsi ga kúru sa naka Senasem x'áè q'áa-kg'ao ba hěé, naka Apolose ba hěéthěé tsara gatsara dis qǒs ka hùì, naka bóò c'ẽe gúù ga tsara tcàò tama sa. ¹⁴ Gatá di khòèan méé i thěé xgaa-xgaase naka ia qǎè gúùan kúru kgoara tcáóa máá, naka ia gha

nxãasega qaase ko zi kúru, naka ia táá káà hùis kg'òè sa kg'òè guu.

¹⁵ Wèé ne khòè ne ncěe tíí cgoa hãa ne ko tsgámkagu tsi. Tsgámkagu méé tsi ẽe dtcòman koe ncàm taa ne.

Cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

FILEMONE

Téé-cookg'ai sa

Filemone ba kò tchànòom dtcòm-k'g'ao me e, a ba a kò kerekes Kolosa koe hàna ne ka c'ëe me e, a ba a kò qàm Onesimo ta ko ma tcièm dim kaia me e. Ncëem qàa ba kò gam ka q'òsem koe qgóéa tcg'oa, a ba a Paulom cgoa sí xg'ae, ncëe kò qáé-nquuan koe hãa ba. Paulom koem kò guu a dtcòm-k'g'ao ba kúru. Paulom dis tcgãyas Filemone bam kò góá máá sa kò dtcàrà si i, Filemonem koem gha guu a qàm cgoa gha tsééa xg'ae sa, ncëem kò Paulo gam koe tsééa kàbia ba, a ba a kò qàèse hàakagu me, qgóóa máàèam qàm cúim khama tamase igaba dtcòmàn hãam q'em khama ma.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- qàa
- tséé

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba ko Filemone ba dqòm
- Paulo ba ko Onesimo ba dtcàrà máá

Paulo ba ko Filemone ba dqòm

1 Paulo ra a, Jeso Krestem domka qáèèa ra, a gatá ka qøsem Timoteom cgoa hãa,

tsam ko *ncëes tcgãya sa* góá máá tsi tsáá Filemone tsi ncàm-ncamsa tsi, a sitsam cgoa tséé-k'g'ao ii tsi, ² naka gatá ka qøses Afia sa hëé, naka Arekipom tíi khama ma ncõo-k'g'ao ba hëé, naka kerekes tsarim nquum koe ko xg'ae sa hëéthëé tu, a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xõò ba hëé naka X'aigam Jeso Kreste ba hëéthëé tsara koe guua hãa cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

⁴ Kómr ko, Nqari-tcáóa ne khòè ne wèè ne tsi ma ncàm hãa sa, a ra a ko gataga kómr tsari dtcòmàn X'aigam Jesom di ka. Gaa domkar ko tirim Nqari ba qàè-tcaoa máá a ra a ko wèè x'aè ka tiri còrèan q'oo koe tc'ëe-tc'ëese tsi. ⁶ Q'ana tsi hãa, Krestem koe ta wèès gúùs qàè sa máàèa sa. Gaa domkar ko còrè, tsari dtcòmàn tsi gha c'ëe ne cgoa qarika q'aa-q'aaku sa.

⁷ Tíi qøèè, Nqari-tcáóa ne di zi tcáó zi tsi kàba-kàbaa. Tseegukaga i tsari ncàm kuan kaisase qàè-tcaokagu tea, a i a qgài-qgai tcáó tea.

Paulo ba ko Onesimo ba kg'ua máá

⁸ Nxãatar ga ma Krestem koe kgoarasea xóé a x'áè tsi, tsi èe ko qaase sa kúru, ⁹ igaba ra gha ncàm kuan domka kg'ama dtcàrà tsi tsi kúru si. Tíi Paulo ra ncëes-ka kaia, a Jeso Krestem domka qáèèa hãa. ¹⁰ A ra a ko dtcàrà tsi tirim cóám domka, ncëer kò qáèèa a tàuan

koe hãa kar kò gam dim xõò ba kúrua ba, Onesimo ba. ¹¹ Kg'aiaam kò tsáá koe káà hùì me e, igabam ncëeska tsáá koe ga hëé naka tíi koe ga hëéthëé kaisa hùian úua hãa.

¹² Tsáá koer ko tsééa kàbi me, tirim cóám tcáó-c'óáa te dí ba. ¹³ Qàè tchõàn domkar ncëe tàuan koe hàna; gaa domkar kò ncàm hãa, tíi cgoam ga ncëe koe hãa sa, a nxãasega tsáá téé-q'oo koe tsééa máá te. ¹⁴ Iga-bagar cuiskaga cúí gúú ga dtcòm tama tsi hãase kúrua hãa tite. Tc'ëe ra ko, kúru tsi gha qàèan méé i tcáóa tsi q'oo koe guua hãa sa khama, chùiku ka tamase.

¹⁵ C'èedaokam kò gaa domkaga xòm x'aèan tsáá cgoa q'aa-q'aaèa hãa, nxãasega tsi gha chõò tamase hãa cgoa me ka, ¹⁶ qàm iise tamase, igaba qàa ba nqáéa hãase, ncàm-ncamsam q'em khama ma. Ncèè tíi koem cgáé ba ii ka ba gha nta noose tsáá koe cgáé ba ii, tsarim qàm iise naka gataga X'aigam *Nqarim* koe tsáá q'em iise.

¹⁷ A ncèè tsáá ka c'ëem khama tsi kò ko ma sèè te ne méé tsi qàèse hàakagu me, tíi ka tsi ga ko hëé khama.

¹⁸ A ncèè c'ëe gúú cg'èem kò kúru cgae tsia, kana chìbian úu cgae tsia ne méé tsi tíi tcúú koe qaa a. ¹⁹ Tíi Paulo ra ko ncëe gúuan tshàua te cgoa góá máá tsi, a ko máá: "SURUTAR GHA KÀBI I," témé. (Cuiskagar tc'ëe-tc'ëesekagu tsi naka máá: kg'òèa tsi cgoa suruta te, ta mééa hãa tite.) ²⁰ Èè, tíi qøèè, ncëes gúùs qàè sa X'aigam *Nqarim* domka kúrua máá te, naka i gha nxãasega tcáóa te Krestem koe kàba-kàbaè.

²¹ Komsana te tsi gha di tcoma ner úúa, a ko nxãata ma góá máá tsi, a gataga q'ana, káían tsi gha kúrú sa dtcàrà tamar hãan cgoa ga.

²² Gataga méé tsi cg'áè-nquuan kg'ónòà máá te; gatu di còrèan kar gha máàè tu u sar nqòòà hãa ke.

²³ Epaferase ba ko tsgámkagu tsi, ncëe ra gam cgoa Jeso Krestem domka qáé-nquus koe xg'ae a qáéèa hãa

ba. ²⁴ Xu ko gataga thée tíí cgoa ko tsée xu tsgámkagu tsi, Marekoa xu, Arisetarekoa xu, Demasea xu, Luka xu.

²⁵ X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan méé i gatu dim tc'ëem cgoa hãa.

HEBERA NE

Téé-cookg'ai sa

Tcgãyas Hebera ne di sa kò xg'aes dtcòm-k'ao ne di sa góá máàèa, ncēe kò gane di xgàrasean domka tshoa-tshoa a ko gane di dtcòm'an aagu ne. Góá-k'ao ba kò gane di dtcòm'an koe ntcàm ne, a ko Jeso Kreste ba tseegu dim Nqari Me e sa x'ái. Nqoana gú'uan cgoam ko tseeguan x'ái:

1. Jeso ba chõò tamam Cóa Me e Nqarim di ba, ncēe kò tseegu di komsanan xgaa-xgaase ba, Xõòm koe guu a, ãem kò hãa-q'ooa xgàrasean koe. Nqarim dim Cóám iisem, Jeso ba moengelean koe hěé, naka Nciís Qáé-xg'aes di xu porofiti xu hěé, naka Moshem koe ga hěéthěé cgáé Me e.

2. Cãm dis kam Jeso ba Nqarim ka nxará tcg'òòèa hãa, chõò tamasem gha peresiti ba ii ka, peresiti xu Nciís Qáé-xg'aes di xu ka cgáé iise.

3. Kaiam Peresitim iisem, Jeso ba tseegu di kgoarasean óágara hãa, me dtcòm-k'ao ba gaa domka chìbian koe hěé, naka q'áðan koe hěé, naka x'ooan koe hěéthěé kgoaraèa. Nciís Qáé-xg'aes di x'aè kas xg'ao kgoaraku sa x'áíè, igabas ncēeska Jesom koe xg'ara-xg'araèa hãa.

Góá-k'ao ba ko dtcòm'an di qarian x'ái Iseraele di ne dtcòm-k'ao ne di kg'òèan koe, a ko gam di ne nxará-k'ao ne ncēeta ma ntcàm, dtcòm'a hãase ne gha qarika téé sa (11 dim tceem koe). A ba a ko 12 dim tceem koe gam di nxará-k'aoan ntcàm, gane di tcgáían ne gha Jesom koe qãea tòó, xháé zi hěé naka qóm zi hěéthěé ãe gha hàà cgae ne zi koe.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- peresiti, chìbi, dàòà-mááku, còrè-nquu
- qáé-xg'ae
- dtcòm

- Kreste ba moengele xu ka cgáé Me e
- Kreste ba Moshe ba hěé naka Joshuam ka hěéthěé cgáé Me e
- Kreste ba peresiti xu ka cgáé Me e
- Krestem dis qáé-xg'ae sa Nciís Qáé-xg'aes ka cgáé si i
- Krestem di dàòà-máákua ne cgáé e
- Dtcòm sa
- Nqari ba ko qãè-tcaokagu zi tséé zi

Krester ba moengele xu ka cgáé Me e (1–2)

Nqarim dim Cóa ba kaiam ga Me e

1 Ncií kuri kam kò Nqari ba kái xu dàò xu tãáka xu cgoa porofiti xu tséékagu a gatá ka tsgõose ga xu cgoa kg'ui, ² igabagam ncēeska cò di x'aèan ka ko Gam dim Cóám koe guu a kg'ui cgoa ta a. Gaam ncēem kò Gam koe guu a nqõó ba kúrú, a wéé zi gúú zi dim q'òò-k'ao ba kúrú Me ba. ³ Nqarim di x'áà-q'ooa nem ko x'ái, a wéé za ga Nqarim khama ii, a ba a ko wéé zi gúú zi Gam dim kg'uim di qarian ka qgóó. Eẽm ko *gatá di* chìbian koe q'ano-q'anokuan kúrúa xg'ara kam kò tc'amaka hãam Qarim wéem dim x'òam kg'áðm xòè koe síi ntcõó.

Nqarim dim Cóa ba moengele xu ka kaia hãa

⁴ Ncēes ma Gam dis cg'òè sa ma moengele xu di cg'òèan ka tc'amaka hãa khamagam gaxu dis téé-q'ooos ka tc'amaka hãas téé-q'oo sa máàèa. ⁵ Gatagam Nqari ba qanega c'ẽem moengele ba bìrí naka máá:

“Tsáá tsia Tiri tsi cóá tsi i,

Ra ncēem cãm koe guu a tsarir Xõò Ra a,”

témé ta ga hãa,

kanam Nqari ba qanega c'ẽem moengele ba bìrí na máá:

“gam ka Xõò bar gha ii,

me gha Tirim cóá ba ii,”

témé ta ga hãa khama.

⁶ Igabagam kò Nqari ba ãem ko Gam dim Cóám tc'áà di ba nqõóm koe tsééa óá ka máá:

“Wèé moengelean Nqarim di méé i dqòm Me,”
témé.

⁷ Moengele xu kam kòo kg'ui nem ko máá:

“Nqari ba ko Gam di xu moengele xu kúru xu tc'áán khama ii,

a Gam di xu tséé-kg'ao xu kúru xu c'eean di káru tã-man khama ii,”
témé,

⁸ igabam kòo Cóám ka kg'ui nem ko máá:

“Nqari Tseè,
Tsaris ntcóó-q'oos x'aian di sa
gha chòò tamase hãa.

Tsari ne khòè ne
Tsi ko tchànò dxòm cgoa tc'áà-cookg'ai.

⁹ Eè tchànò ii sa Tsi ncàma hãa,
a èe cg'ãè ii sa hòrea.

Gaa domkam Tsarim Nqari ba, Nqari Tseè,
Tsáá ka c'èe xu nqáèa hãase nxárá tcg'òó Tsia,
a qãè-tcaoan di nxúian cgoa ntcãá tcúú Tsia hãa,”
témé.

¹⁰ A ba a ko máá:

“X'aigaè,
Tsáá Tsia tshoa-tshoases koe nqóó ba kúrua hãa,
i nqarikg'aian Tsari tshàuan di tséé e;

¹¹ kaàku i gha,
igabaga Tsi gha Tsáá chòò tamase hãa.
Wééan ga gha qgáian khama ma cg'ãa-cg'anase,
¹² hãaèkom qgáim khama Tsi gha ma kabèa xg'ae e,
i gha qgáian ko ma hãaè a tcg'òóè
i c'èean hãaè khamaga ma kãbi-kãbiè,
igabaga Tsi gha Tsáá èe Tsi ii khama cúiga ii,
i kuria Tsi chòò tite,”

tam méé.

¹³ Qanegam Nqari ba c'èem moengelem kaga máá:

“Ncèe koe ntcóó Tirim x'òàm kg'áòm xòè koe,
nakar gha nxãakg'aiga síi tsari cg'òo-kg'aoan kúru
naka i nqàrè-kg'ama tsi dis ntcóó-q'oos koe ntcóó,”
témé ta ga hãa.

¹⁴ Kháé i nxãaska moengelean dùúá? *Kg'amaga* xu
Nqari ba ko tsééa máá xu tc'èe xu u, ncèe Gam ka
tsééa óáèa hãa xu, hàà xu gha khòèan hùì i
kgoarasean hòò ka.

Komsanan dis dqàèku sa

2 Gaa domka méé ta ncèe ta kò kómá hãa tchòàn kaisase komsana, naka táá gaan koe tcg'oa na hòà guu. ² *Gatá ka tsgóose ga xu* kò moengelean ka máàèa hãa tchòà nea kò kaisa qarian úúa, ne kò gane èe kò táá komsana a, a táá xùri i ne kg'ano nea xgàrakuan hòò. ³ Ncèè èe ne khòè nea xg'ao xgàrakuan táá nxanagu, ka ta gha nxãaska gatá nta-ma ma nxanagu u, ncèè ncèeta noose kaias kgoarakus *Jesom koe hãas* cgoa ta kò tchòà úú tama ne? Ncèem kò X'aigam *Jeso ba* kg'aia gaas ka kg'uia hãa, ne kò èe kò kóm Me ne gaas ka nxàea tseegukagu sa. ⁴ Nqarim igabagam kò thèé kái zi x'ái zi hèé, naka are-aresa zi gúú hèé, naka tãáka qarian hèé, naka Tcom-tcomsam Tc'èem di zi aba zi ncèe ne kò Gam di ncàman ka

máàèa hãa zi ka hèéthèé ncèe sa nxàea tseegukagu. Gaa domka méé ta kaisase ncèe tchòàn komsana.

Jeso ba Gam kgoarakuan koe ko úú ta am ga Me e

⁵ Nqari ba ncèe ko hààm nqóóm ncèe ta ko gaam ka kg'ui ba moengelean máà naka i tc'áà-cookg'ai tama khama. ⁶ Igabaga i *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe c'èe koe góásea hãa a ko máá:

“ *Nqariè*, khòè ba díi baa,
Tsi ko gam ka tc'èe-tc'èese,
me khòèm dim cóá ba díi baa,
Tsi tchòà úú cgoa mea?

⁷ Xòm x'aè ka Tsi kò
moengelean dis téé-q'oos ka nqãaka hãa sa máà me,
a Tsi a kò x'áàn hèé naka tcoman hèéthèé
dis cába sa cábakagu me,

⁸ a kò wèé zi gúú zi
gam di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa,”
témé.

Nqari ba kò wèé zi gúú zi *khòèm* di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa, si gam di qarian dòm q'oo koe hãa tamas gúú sa káà si i. Igabaga ncèe i ii khama, wèés gúús gam di qarian dòm q'oo koe hãa sa ta qanega bóò tama. ⁹ Igabaga ta ko Jeso ba bóò, ncèe kò xòm x'aèan q'oo koe moengelean dis téé-q'oos ka nqãaka hãa sa máàèa ba, nxãasegam gha Nqarim di cgómkuan koe guu a wèém khòèm domka x'oo sa xám ka. Me kò x'oo sam kò xgàrasea máá domka x'áàn hèé naka tcomkuan hèéthèé dis cába sa cábakaguè.

¹⁰ Nqarim ncèe ko wèés gúú sa kúru, si wèés gúú sa Gam domka hãa, ba i kò qãèa máána hãa, Jeso bam gha kúru Me xgàrasean koe guu a kg'ano Meas téé-q'oos koe hãa sa. A ba a kò ncèe sa kúru, kái ne cóá nem gha kúru ne x'áàn koe hãa ka. Jeso ba Gaam kgoarakuan koe ko úú nem ga Me e khama. ¹¹ Gaam èe ko khòèan kúru i tcom-tcomsa ba hèé, naka khòè ne èe ko kúruè a tcom-tcomsa ne hèéthèéa cúis x'áè-q'oos di ne e. Gaa domkagam Jeso ba 'Tíi qõè ga tuè' ta ma tciaa ne ka sau-cgaekaguè tama, ¹² a ko *Nqarim ka* máá:

“Tíi qõè ga ne koer gha Tsari cg'òèan ka kg'ui;
a ra a gha xg'aes q'ane koe téé a ciian cgoa dqòm Tsi,”
témé.

¹³ A ba a ko gaia máá:

“Nqarim koer gha Tiri tcoman tòó,”
témé.

A ba a ko gaia máá:

“Ncãa ga Ra a,
Nqarim máà Tea hãa ne cóá ne cgoa,”
témé.

¹⁴ Cóá nea c'áàn hèé naka cgàan hèéthèé cgoa kúruèa hãa ne khòè ne e, khamam kò Gaam igaba thèé khòè ba kúruè, a ba a kò x'óó, nxãasegam gha x'oos koe guu a x'ooan di qarian úúa hãa ba kaàkagu ka, ncèe dxáwa ii ba, ¹⁵ a ba a kò ncèe sa kúru, nxãasegam gha gane èe kò wèé kg'òèa ne q'oo koe x'oos bèe koe qáèsea hãa ne, gane di q'áàn koe

kgoara ka. ¹⁶ Tseeguan kagam moengelea nem gha hùì ka hàà tama khama, igabagam Abrahamam ka ts-gōose-coa nem gha hàà hùì ka hààraa. ¹⁷ Gaa domka i kòo qaase, wèé zi dàò zi koem ga Gam ka qōese ga ne khama ma kúrúe sa, nxāasegam gha Nqarim di tsééan koe kiam peresitim tcom-tcomsa a cgómkuan úúa hãa ba ii ka, a khóè ne dàò-máákuan kúrúá máá, ne nxāasega gane di chibian koe qgóóá mááè ka. ¹⁸ Gam igabam kò xgàrase, a kúrúá bódè, khamam gha thèé gane èe ko kúrúá bódè ne hùì.

Kreste ba Moshe ba hěé naka Joshua ba hěéthěé tsara ka cgáé Me e (3-4)

Jeso ba Moshem ka kaia

3 Gaa domka méé tu, tíí qōe ga tu tcom-tcomsa tuè, ncēe nqarikg'ai di tciikuan koe hãa tuè, Jesom ka tc'ēe. Jesom ncēe kò Nqarim ka tsééa tcg'dòéa hãa ba, a Kiam Peresiti ba ii ba, ncēe ta ko Gam ka gatá di dtdòmàn nxàea tseegukagu ba. ² Gaam èe kò nxárá tcg'òó Mea hãam koem kò tcom-tcomsa Me e, èem kò ma Moshe ba ma Nqarim dim nquum wèém koe ma tcom-tcomsa me e khamaga ma. ³ Wèém nquu ba khóèan ka tshàòèa hãa, Me Nqari ba wèés gúù sa tshàòèa hãa. Me èem ma nquum dim tshàò-kg'ao ba ma nquum ka kaisa tcomkuan hòòà hãa khamagam Jeso ba Moshe ba nqáéa hãase tcomkuan hòòà hãa. ⁵ Moshe ba kò tséé-kg'ao me e, a kò Nqarim dim nquum wèém koe tcom-tcomsa me e, a ba a kò gam di zi tséé zi cgoa Nqarim ka gha hàà kg'uiè zi gúù zi ka nxàea tseegukagu. ⁶ Igabagam Kreste ba Nqarim dim nquum koe Gam dim Cóm iise tcom-tcomsa Me e. Ta gatá Gam di ta nquu ta a, ncēe *Nqarim koe* tcoman hěé naka nqòòs èe ta ko gaas cgoa bóòses koe hěéthěé ta kò qgóóá qaria hãa ne.

Komsana úú taman dis dqàèku sa

⁷ Gaa domka méé tu èem ko Tcom-tcomsam Tc'ēe ba méé a ko máá:

"Ncēe cárn ka èe tu kòò dómà ba kóm
⁸ ne méé tu táá qari-qari tcáo guu,
 èe komsanan úú tama ne kò hěé khama,
 èe ne kò tchàa-xgóós koe kúrúá bódè ka.
⁹ Ncēe gatú ka tsgōose ga xu kòò kúrúá bódè Te koe,
 a kò 40 kurian sèè a Tiri tsééan bódè.
¹⁰ Ra kò gaa domka èes qhàò sa xgòá cgaea hãa,
 a Ra a kò máá:
 'Gane di tcáoá ne ko wèé x'aè ka hòakaguè,
 ne Tiri x'àè-kg'áman komsana tama,'
 témé.
¹¹ A Ra a kò gaa domka Tiri xgòàn koe gaise a máá:
 'Cuiskaga ne Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite,'
 témé."

¹² Q'ana méé tu hãa, tíí qōe ga tuè, naka i cúía tu ga táá cg'ãè, a dtdòm úú tamas tcáo sa úúa hãa guu, ncēe

gha kúrú tu u tu kg'òèa hãam Nqarim koe tcg'oa sa. ¹³ Igaba méé tu wèé cárn ka korèku, 'ncēem cárn ba' ta i kò ko mééès noose, naka i gha nxāasega táá c'ēe-kg'áia tu ga cg'ãèan ka hòakaguè naka qari-qari-tcúúè guu. ¹⁴ Ncēe Nqarim koe ta kò ko qarika tcom, ncēe ta kò ko kg'aia hěé khama a síí chòò-q'oos koe tcàà ne ta gha Krestem koe xg'aea hãa. ¹⁵ Ncēe i ma *Nqarim dis* Tcgãyas koe ma góásea hãa khama a ko máá:
 "Ncēem cárn ka tu kòò Nqarim di dómàn kóm
 ne méé tu táá gatú ka tsgōose ga xu
 Nqari ba kò komsana tama xu
 khama ma qari-qari tcáo guu,"
 témé.

¹⁶ Kháé díí ga nea èe kò dómà ba kómà hãa igaba kò táá komsana Me ne? Gane èe kò Egepeto koe guu a tcg'oara hãa ne tama ne gáé kò ii, wèéa ne ncēe kò Moshem ka tc'ãà-cookg'aièa hãa ne? ¹⁷ Kháé ba kò Nqari ba díín 40 kurian xgòá cgaea hãa? Gane èe kò cg'ãèan kúrúá hãa ne tama nea gáé kò ii, ncēe i kò gane di tc'áróan tchàa-xgóós koe x'óóku ne? ¹⁸ Kháé ba kò díí ga ne koe gaise, ncēem kò bírí ne a máá, Gam dis sãakaguku-q'oo koe ne cuiskaga tcana hãa tite témé ne? Gane èe komsana tama ne koe cúí ga a. ¹⁹ Si kò ncēes gúù sa x'ái ta a, dtdòm úú tamas domka ne kò táá *sãakaguku-q'oo koe* tcàà sa.

4 Gam dis sãakaguku-q'oos koe tcààn dis nqòòk-aguku sa hãa, ke méé ta q'ana hãa naka i cúía ta ga táá gaa koe tcààn ka tààè naka kháóka qaua hãa guu. ² Qàè tchòà ne kò hàà cgae ta a ke, èe i kò ma síí cgae nea khamaga ma, igaba èe ne kómà hãa kg'uia nea kò gane koe cgáé tama, èe ne ko kóm m ka ne kò táá dtdòm m khama. ³ Ncēe sa ko máá, èe dtdòmà hãa ta gha èes sãakaguku-q'oos koe tcàà, témé. Nqari ba kò máá:

"Tiri xgòàn koer gaisea hãa,
 cuiskaga ne gane
 Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite sa,"
 témé khama. Eèta i kò ma Gam di tsééan nxãakamaga nqòóm tshoa-tshoase-q'oo koe ga xg'ara hãa, me kò sana hãa igaba. ⁴ 7 dim cárn ka i *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe c'ēe koe góásea hãa a ko máá: "Nqari ba kò 7 dim cárn ka Gam di tsééan wèé koe sana hãa," témé khama. ⁵ A ba a kò gaicara ncēem qgáim koe máá:
 "Cuiskaga ne Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite,"
 témé. ⁶ Gane èe kò tc'ãà a qàè tchòàn kóm nea kò táá dtdòm, khama ne kò gane di komsana taman domka gaas sãakaguku-q'oos koe táá tcàà. Ne c'ēe ne hànaa, tcàà sa kgoara mááèa hãa ne. ⁷ Gaa domkam kò Nqari ba gaicara c'ēem cárn ba tòò, "Ncēem cárn ba" ta ko ma tciiè ba. Kái xu kuri xu qãá q'oo koem kò Dafitem koe guu a kg'ui, ncēe i nxãakamaga *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe ma nxàèèa hãa khamaga ma a máá:
 "Ncēem cárn ka tu kòò dómà ba kóm,
 ne méé tu táá tcáoá tu qari-qari guu,"
 ta ko méé e.

⁸ Ncēe Joshuam kò xg'ao sãakaguku-q'oo sa máà nea hãa, nem ga kò Nqari ba táá kãbise a kháóka c'ēem cárn ka kg'uia hãa. ⁹ Gaa domkagas Nqarim di ne khóè

ne koe Sabata dis sãakaguku-q'oo sa téé-têe. ¹⁰ Diim wèem êe ko Nqarim dis sãakaguku-q'oos koe tcãa ba ko gam di zi tsée zi koe sãa khama, êem kò ma Nqari ba Gam di zi koe ma sana hãa khamaga ma. ¹¹ Ke mée ta gaa domka ncées sãakaguku-q'oos koe tcãan x'ãa máá, naka taa nxãasega táá x'óoku guu, ncée ne kò gane ma gane di komsana taman domka ma x'óoku khama ma.

¹² Nqarim dim kg'ui ba kg'òèa hãa, a ko tsée khama, a wée za ga ntcòe-kg'ám ntcàum ka kaisase ts'èe me e, a ko khòean koe qhàea tcãase, a tcáo sa hée naka tc'èe ba héeéthée gáda q'aa, a q'amku-q'oo zi hée naka tcgaèan héeéthée q'aa-q'aa, a ba a ko tcáos di cauan hée naka tc'èe-kg'ámán héeéthée bóda tcg'òó. ¹³ C'ées gúus Nqarim tcgái-q'oo koe chómsea hãas ga sa káa si i, wées gúus êe kúrúea hãa sa nqáman koe téé-têe a ko tcgái-q'ooa ba koe hòose, Gaam ncée Gam koe mée ta xqara máase ba.

Kreste ba peresiti xu ka cgáé Me e (4:14–7:28)

Jeso ba kiam peresitim tc'amaka hãa Me e

¹⁴ Q'ana ta hãa, kiam peresitim tc'amaka hãa ba ta úúa hãa sa, Jesom ncée Nqarim dim Cóa ba, ncée kò nqarikg'aian nqáe a Nqarim cookg'ai koe síi hãa ba. Ke mée ta ncée ta nxàea hãa dtcòmán qarika qgóó. ¹⁵ Kaiam peresitim gatá di kg'amkan koe thòd-xama máá ta a tama ba ta úú tama khama, igabaga ta kaiam peresiti ba úúa hãa, ncée kò êe ta gatá ma kúrúa bódeà hãa khamaga ma wée za kúrúa bóde ba, igaba kò táá chibi kúrú ba. ¹⁶ Ke mée ta gaa domka kgoarasea hãase Nqarim dis ntcóo-q'oos x'aian dis koe cúu-cuuse, ncée cgómkuan hãa koe, nxãasega ta gha gaa koe thòd-xama-máákuan hée naka cgómkuan héeéthée hòd, ncée gha hùì ta a, qaa a ta ko x'aè ka.

⁵ Wèem kiam peresitim ncée khòe ne xg'aeku koe guu a nxará tcg'òdeà ba nxará tcg'òdeà hãa, khòe nem gha nxãasega Nqarim cookg'ai koe tééa máá, a gane téé-q'oo koe chibia ne domka aba zi hée naka dàda-máákuan héeéthée tcg'òda máá ne ka. ² Gaam igabam kg'amka me e, khamam ko gane êe cúí gúú ga c'úúa hãa a ko tsaa ne cgoa tc'ause tsée. ³ Gaa domka i ko qaase, khòe ne di chibian domka hée, naka gam di chibian domka héeéthém gha dàda-máákuan kúrú sa.

⁴ I cúí khòe ga ncées tcomku sa séea máasea hãa tite, igabam Nqarim ka tciièa hãa, ncèem kò ma Arone ma tciièa hãa khamaga ma. ⁵ Krestem igabam kò táá kaiam peresiti bam gha kúrú ka kaikaguse, igabam kò nxará tcg'òde Gaam êe ko máá:

“Tiri Tsi Cóa Tsi i;

Ra ncée cárn koe guu a Tsarir Xòd Ra a,”
témém ka.

⁶ Ncèem ko c'èe qgái koe kg'ui a ko máá:

“Chòd tamase Tsi peresiti Tsi i,
Meleki-setekem di x'áèan koe guu a,”
témé.

⁷ Jesom di kg'òèan nqóomkg'ai di koem kò còrèan hée naka dtcàran héeéthée q'aua kg'aeon cgoa nxàea tcg'òó, Gaam êe x'ooan koem gha kgoara Me di qarian úúa hãam koe, a ba a kò Nqari bam q'áda hãa domka komsanae. ⁸ Gatàm kò ma Cóa ba ii, igabam kò êem ko xgàrasea máás koe guu a komsanan xgaa-xgaase. ⁹ Eëm hààraa máána hãa sam ko kúrúa xg'ara kam ko chòd tamas kgoaraku sa wéea ne êe ko komsana Me ne koe óága. ¹⁰ A ba a kò kiam peresiti bam gha ii dis ntcóo-q'oo sa Nqarim ka máàè, Meleki-setekem di x'áèan koe guu a.

Dqàèkus dtcòmán aagu di sa

¹¹ Kái zi gúú zi xae ga ncées gúus ka nxàe, igaba xae ga ma biría tchàno-tchano tu u sa qari si i, kórma tu q'ãa tama khama. ¹² Ncèe x'aè ka tu ga kò xgaa-xgaa-kg'ao tu ii, igaba tu ko c'èem khòem tseegu dis tshoa-tshoase-q'oos Nqarim di kg'uiian di sa gha gaicara xgaa-xgaa tu u ba qaa. Bñan tu ko qaa, a qari tc'òoan qaa tama. ¹³ Wèem khòem êe ko bñan cgoa xáròe ba qanega cg'aré me e khama, a tchànoan dim kg'ui ba xgaa-xgaan ka kg'anoèe tama. ¹⁴ Igaba i qari tc'òoan ka-ia ne di i; nxãakamaga ne kò kúrú xám m khama ne ko êe qãe ii sa êe tshúú iis koe q'aa-q'aa.

⁶ Gaa domka mée ta tc'ãa di zi gúú zi êe ta kò Krestem ka xgaa-xgaase zi tcg'bara guu naka taa còoka kaia qòd. Táá mée ta gaicara tshoa-tshoase-q'oo sa tshào guu: káa hùì zi tsée zi koe tcóósean di sa, naka Nqarim koe dtcòmán di sa hée, ² tcguú-tcguukuan ka xgaa-xgaakuan di sa hée, naka tshàuan tòd cgaekuan di sa hée, naka x'ooan koe téean di sa hée, naka chòd tamas xgàrakus di sa héeéthée e. ³ Nqarim kòo kgoara máá ta a ne ta gha ncées gúú sa kúrú.

⁴ Ka nea ga ntama ma gane êe kò gane di dtcòmán aagua hãa ne kabise a gaicara tcóóse? Gane ncée kò c'èe x'aè ka Nqarim di x'áàn máàè, a kò nqarikg'ai di aban xám, a kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba máàè, a Nqarim dim kg'uim di qãèan hée naka hààko x'aèan di qarian héeéthée xám ne, ncée ko gane di dtcòmán aagu ne. Thamka tama i hãa, chibian koe tcóósean koe ne gha úúe sa. Nxãata i kò ii ne ne gha ko Nqarim dim Cóa ba gaicara xgàua máase, a ko saucgae sa tcãa Me khama.

⁷ Ncèe nqóom kò ko gam koe ko ntcãa túú tshàn ko kg'áa, a êe ko gaam koe xhàrà ne tc'òoan cgoa hùì nem ko Nqarim koe ts'ee-ts'eeekg'aikuan hòd. ⁸ Igaba êem kò dxàman hée naka tc'èese tama tsoman héeéthée ka tsòm cgaeè nem káa hùì me e, a ba a cgúíkuan ka tééa máàèa, a ba a gha còo dis ka dàdè.

⁹ Ncàm-ncamsa tuè, ncèeta xae ga ko ma kg'ui igaba xae cgáé zi gúú zi kgoarasean di zi koe gatu koe kaisa tcoman úúa hãa. ¹⁰ Nqari ba tchàno Me e, a cuiskaga êe tu kúrú hãa tséèan hée naka êe tu Nqari ba x'áía hãa ncàmkuian héeéthée c'úúa hãa tite. Ncèe tu kò tcom-tcomsa ne kúrúa máána hãa, a tu a ko qanega tsééa máá ne ka. ¹¹ Kaisase xae ko tc'èe, gatu ka c'èem wèem gha ncée zi gúú zi koe tcãa tcáo sa, nakam gha nxãakg'aiga còo dim x'aè ba síi hàà, naka tu gha

nxãasega ãe tu nqòòà hãa zi gúù zi ka cg'òè-cg'oeè.
¹² Kg'amka tu gha ii sa xae tc'èe tama, igaba xae ko tc'èe, gane ãe kò dtcòm sa hëe naka qád tcáó sa hëéthëe sara koe guu a Nqarim ka ne nqòòkaguèa hãa zi gúù zi mààè ne tu gha serè sa.

Nqarim dis nqòòkaguku sa tseegu si i

¹³ Eëm kòo Nqari ba Abrahamama ba nqòòkagu, kam kò Gam ka Gam dis cg'òès ka gaise, cúí khòè ga kàà a khama Nqarim ka kaia a, gaan kam gha gaise e, ¹⁴ a máá: "Tseegukar gha ts'ee-ts'ee'kg'ai tsi, a kái tsgò-coan màá tsi," témé. ¹⁵ Me kò Abrahamama ba qád tcáóan cgoa qãà, a ba a kò ncëem dàòm ka ãem kò Nqarim ka nqòòkaguèa sa hòò.

¹⁶ Khòèa ne ko kuri ãe gaan ka kaia hãan ka gaise, si ko gaise sa ãe ko nxàè sa qari-qari a wèe ntcoekuan ga kaàkagu khama. ¹⁷ Gane ãem ko nqòòkagua hãa † nem ko Nqari ba qãèse x'ái kg'oana, Gam di tséé-kg'áma nem cuiskaga kúrúa kabi tite sa. Gaa domkam kò Gam dis nqòòkaguku sa gaisean cgoa càù. ¹⁸ Nqari ba cuiskaga tshúù-ntcõan nxàe tite. I *Gam di nqòòk-agukuan hëe naka gaisean hëéthëe* cá'm sara gúù sara kúrúa kabiè tite sara a. Nqarim koe ta bèea síia hãa, *qãè qgái koe ta gha hãa ka*. Gam di nqòòk-agukuan méé i qarika korè ta a, naka ta gha nxãasega cookg'iaia ta koe hãas nqòò sa qgóóa qari. ¹⁹ Tcáóa ta ko qgóóa tòós gúùs †† khama ta ncëes nqòò sa úúa hãa. Ncëes nqòò sa ko còrè-nquum nqarikg'ai koe hànam q'ane koe síi, qgáim q'aa-q'aakom di c'èe xòèan koe. ²⁰ Ncëe Jesom gatá téé-q'oo koe tcana hãa koe, Gam ncëe gatá ka tc'ãà a qòòà hãa ba. A ba a kò chòò tamase kiam peresiti ba kúrú, Meleki-setekem di x'áèan koe guu a.

Peresitim Meleki-seteke ba

7 Ncëem Meleki-seteke ba kò Salema dim x'aiga ba ii, a kaisase tc'amaka hãam Nqarim dim peresiti me e. Eëm kò Abrahamama ba x'aiga xu ncòos koe tàà, a ko kãbise kam kò Meleki-seteke xg'ae cgoa me a ts'ee-ts'ee'kg'ai me. ² Me kò Abrahamama ba ãem kò ncõoan koe séèa hãa gúùan wèe koe cúís tshàu-q'oo sa màá me. Tc'ãà dis kas ko Meleki-setekem dis cg'òè sa nxàeas kò kabiè ne máá: "Tchànoan dim x'aiga ba," témé, me kò gataga Salema dim x'aiga ba ii, si ko nxãa sa máá: "Tòókuan dim x'aiga ba," témé. ³ *Gam ka góásea hãa gúù ga kàà a*: kg'àò xòòà ba ka ga hëe kana dxàe xòòà ba ka ga hëe kana qhàà ba ka ga hëéthëe e, ábàèam hãa kana x'óóam hãa cá'm gam úú tama, igabam kò Nqarim dim Cóám khama ii, a ba a chòò tamase peresiti me e.

⁴ Tc'èe-tc'èese naka bóò ntam ma kaia hãa sa, gatá ka tsgòosem Abrahamam ga ba kò ãem kò ncòos koe tàà a séèa hãa gúùan ka cúís tshàu-q'ooos dian màá me koe ga. ⁵ Xu kò ãe xu khòè xu Lefim dis x'áé-q'ooos di

† gane ãem ko nqòòkagua hãa - Gerika sa ko máá: "gane ãem ko nqòòkagua hãa ne gha mààè e," témé. †† qgóóa tòós gúù sa - Gerika sa ko máá: "ankare" témé. Ankare sa skepe sa ko qgóóa tòós gúù si i.

xu, ncëe peresiti ii xu ka i ko x'áèan koe qaase, cúís tshàu-q'oo sa xu gha Iseraele di khòèan (ncëe gaxu di qòèan) koe sèè sa, gatà ne ma gane igaba thëe Abrahamam ka tsgòose-coa ne e igaba. ⁶ Meleki-seteke ba kò Lefim dis x'áé-q'ooos koe guu tama, igabagam kò Abrahamam koe cúís tshàu-q'oo sa sèè, a kò ts'ee-ts'ee'kg'ai me, Abrahamam ncëe kò *Nqarim ka gúù zi nqòòkaguèa hãa ba*. ⁷ Ntcoekuè tama ia, ãe nqãaka hãa ba ko kuri ãe kaia hãam ka ts'ee-ts'ee'kg'aiè sa. ⁸ *Peresiti xu* kò ko cúís tshàu-q'oo sa mààè. Igaba xu gha wèe xu peresiti xu x'óó, *Meleki-setekem* cúim oose, si ko *Nqarim dis Tcgãya sa* nxàea tseegukagu, kg'òeam ko hãa sa, témé khama. ⁹ Kg'amaga ta ga kg'ui a máá, Lefim ncëe ko *gam ka tsgòose-coa ga ne ka* cúís tshàu-q'ooos dian mààè ba kò Abrahamam koe guu a *Meleki-seteke ba* cúís tshàu-q'oo sa tcg'òóa máá, témé. ¹⁰ Eëm kòo Meleki-seteke ba Abrahamam cgoa xg'ae kam kò Lefi ba qanega ábàè tama khama, igaba *ncëe tchànose ta kò ko nxàe e*, nem kò gam ka tsgòosem Abrahamam dim tc'áróm koe hãa.

Jeso ba Meleki-setekem khama ii

¹¹ Moshem di x'áèa ne ko máá, peresitian méé i Lefim dis x'áé-q'ooos di khòèan ii, témé, *i kò ncëean Aronem di x'áé-kg'áman ga a thëe*. Igaba i kò Lefim di peresitian táá gaan di tsééan *chòò tama qgóóa-máákuan óága di* xg'ara-xg'ara, khama i kò ko qaase, c'èem peresitim Meleki-setekem di x'áèan koe guuam ga hãa sa, Aronem di x'áèan ka tamase. ¹² Ncëe peresiti xu ko ma tòóa xùrikus kò ko kabiè ne méé i gataga thëe x'áèan góá kabiè. ¹³ *Gatá dim X'aigam* ncëe zi gúù zi ko Gam ka nxàèè ba táás qhàòs di Me e khama, i qanega cúí khòè ga Gam dis qhàòs koe guu naka altaram koe tséé ta ga hãa. ¹⁴ Q'ãsea i hãa khama, X'aiga ba Juta dis qhàòs koe guua hãa sa, me kò Moshe ba ães qhàòs kam ko kg'ui ka táá cúí gúù ga peresiti xu ka nxàe.

¹⁵ Ncëe c'èem peresitim Meleki-setekem khama iim kò hòòsea hãa, nes ko *ncëe xae ko nxàe sa* qãèse x'áise: ¹⁶ khòèan di x'áèan kam kò táá peresiti ba kúrú, igaba chòò tamas kg'òès di qarian ka a khama. ¹⁷ *Nqarim dis Tcgãya sa* ko ncëe sa nxàea tseegukagu a ko máá:

"Chòò tamase Tsi Peresiti Tsi i,
 Meleki-setekem di x'áèan koe guu a,"
 témé khama.

¹⁸ Kg'aika di x'áèa ne kg'amka a, a kàà hùì i khama i kò tcg'òòè. ¹⁹ Moshem di x'áèa ne kò táá Nqarim di tsééan xg'ara-xg'ara khama. Igabagam ncëeska Nqari ba cgáés nqòò sa óágara máá taa hãa, ncëe ta gha gaas koe Nqarim koe cúù-cuuse sa.

²⁰ *Nqari ba* kò gaisean tséékagu. C'èe xu peresiti xu kò táá gaisean cgoa peresitian koe tòòè, ²¹ igabam kò *Jeso ba* gaisean cgoa peresiti ba tòòè, ãem kò Nqari ba birí Me a máá:

"X'aigam *Nqari* ba gaisea hãa,
 a cuiskaga tc'èea kabiè hãa tite,
 Tsi gha chòò tamase Peresiti Tsi i,"

témé ka. ²² Ncées gaises domka ta tseegukaga q'ana hãa, Jeso ba gha cgáés qáé-xg'aes ãe nxàèèa hãa sa kúrú sa.

²³ X'oo sa kò ko peresiti xu xgáè-kg'am xu táá hãa, *c'ãe xu ko x'óó ne xu kò ko c'ãe xu tòòè khama*. Gaa domkaga xu kò kái xu peresiti xu hàna hãa. ²⁴ Igabam ko *Jeso ba Gam* dis tséés peresitian di sa chõð tamase kúrú, chõð tamasem gha hãa khama. ²⁵ Gaa domkam qarian úúa hãa, wèéa ne ãe ko Gam koe guu a Nqarim koe cúu-cuuse nem gha chõð tamase kgoara di i, còrèam gha máá ne kam chõð tamase kg'òèa hãa khama.

²⁶ Kg'ano-kg'anosa a, ãeta iim peresitim kaia ba ta ga úú sa: ncèe tcom-tcomsa, a chìbi úú tama, a q'ano, a chìbi-kg'ao ne cgoa q'aa-q'aaèa, a nqarikg'ai ka tc'amaka kaikaguèa ba. ²⁷ C'ãe xu kaia xu peresiti xu khamam ii tama; i Gam koe qaase tama, wèé cárm kam ga kg'aia gam di chìbian domka dàða-mááku sa kúrú a nxáwa khòè ne domka c'ãe sa kúrú sa. Cúis dàða-mááku sam kò wèé khòèan di si i domka cúí q'oro kúrú, ãem ko dàða-máákus iise tcg'òòse ka khama. ²⁸ Moshem di x'áèan koe i ko guu a kg'amka khòèan nxárá tcg'òòè a kaia peresitian kúrú; igabam kò kg'uim gaisean di ba ncèe kò x'áèan ka kháóka hàà ba Cóa ba nxárá tcg'òò, ncèe ko chõð tamase Nqarim di tsééan xg'ara-xg'ara ba.

Krestem dis qáé-xg'ae sa Nciís Qáé-xg'aes ka cgáé si i (8–9)

Kreste ba kaim Peresiti Me e

8 Cgáés gúús ncèe koe xae ko nxàe sa ncèe si i: kaim peresiti ba ta úúa hãa, Qarim wèém dim kg'láòm x'òàm xòè dis ntcóó-q'ooos x'aian dis koe nqarikg'ai koe ntcóóa-ntcòe ba, ² ncèe kaisase tcom-tcomsam còrè-nquum koe Tséé-kg'ao ii ba, tseegu dim nquum Nqarim ka kúrúèa ba, khòèan ka tamase.

³ Wèém peresitim kaia ba nxárá tcg'òòèa hãa, nxáasegam gha aba zi hée naka dàða-máákuan ko kúrúè zi kg'oo-coa zi héeðhée Nqarim koe úú ka. Gatà iim dàòm ka i ko qaase, gataga méém thée gatá dim Peresiti ba *Nqarim cookg'ai koem gha* úús gúú sa úúa hãa sa. ⁴ Ncèe nqóómkg'ai koem kò xg'ao hàna hãa, nem ga xg'ao peresiti tama, aba zi ko tcg'òò xu peresiti xu c'ãe xua hàna hãa khama, Juta ne di x'áè-kg'ármán ko gatà méé domka. ⁵ Eè xu ko kúrú tsééan peresiti dia nqarikg'ai koe ko kúrúèan khamaga ii, a gaan di sóm-c'ana a. A ncèe i kò Moshem ka ii khamaga ii. Eém kò xgáuèkom còrè-nquu bam gha Moshe ba kúrú dim x'áè ba hàà kam kò Nqari ba q'áakagu me a máá: "Kúrú méé tsi nakas wées gúú sa ãe tsi kò xàbim tc'amkg'ai koe x'áíèa hãas khama ii," témé. ⁶ Igabagam ncéeska Jeso ba Nqari ba hée naka khòè ne héeðhée xg'aeku koe téé-tèe, a ncèem dàòm ka nciís qáé-xg'aes ka cgáé sa kúrú hãa. A ba a gataga thée gaxu dis tséés ka cgáé sa máàèa hãa. Eém ko Nqari ba kãbas

qáé-xg'ae sa kúrú, kam kò nciís qáé-xg'aes di zi gúú zi ka cgáé zi *khòè ne* nqòðkagu khama.

⁷ Ncèe tc'ãà dis qáé-xg'aes kò xg'ao kàà chìbi sa ii, nes ga kò xg'ao cárm di sa táá qaaèa hãa khama. ⁸ Igabagam kò Nqari ba Gam di ne khòè ne koe chìbian hòð, a ba a kò kg'ui cgoa ne a máá:

"Bòò, x'áè ba gha hàà,

Iseraele di ne khòè ne hée naka Juta di ne khòè ne héeðhée

cgoar gha kãbas qáé-xg'ae sa kúrú ba.

⁹ Si ncées qáé-xg'aes kãba sa cuiskaga nciís qáé-xg'aes khama iia hãa tite.

Gane ka tsgóose ga xu cgoar kò kúrú hãa sa, ãer kò qgóó x'òà xu a tc'ãà-cookg'ai xu, a Egepeto koe tcg'òò xu ka.

Qáé-xg'aes ãer kò máà nea hãas koe ne ko tcom-tcomsa tama

khamara kò Tíí X'aiga ra táá nqábé ne.

¹⁰ Igaba hààkom x'aèm kar gha Tíí X'aiga Ra

Iseraele di ne khòè ne cgoa kúrús qáé-xg'aes ga si i ncèe sa:

Tc'èea ne q'oo koer gha Tiri x'áè-kg'ármán tcãà,

a Ra a gha tcáóa ne q'oo koe góá tòò o.

Gane dim Nqari bar gha ii, ne gha Tiri ne khòè ne ii.

¹¹ Me cuiskaga díim ga ba gane xg'aeku koe tãe naka gam ka c'ãe ba xgaa-xgaa hãa kana bìrí mea hãa naka máá,

'X'aiga ba méé tsi q'ana hãa' témé hãa tite.

Wèèa ne ga gha q'ãa Tea hãa khama,

cg'árem koe guu a tshoa-tshoa

a sí kaim koe chõð koe.

¹² Gane di chìbian koer gha thõð-xama máá ne,

a cuiskaga gaicara gane di chìbian ka tc'èe-tc'èesea hãa tite khama,"

tam méé.

¹³ Eém ko máá, ncées *qáé-xg'ae* sa kãba si i, témé kam ko Nqari ba máá, tc'ãà di sa ncií si i, témé. Si gha gúús ãe ncií a cg'ãa-cg'anasea hãa sa kháóa cgáéga kàà.

Nqóómkg'ai koe hée naka nqarikg'ai koe héeðhée còrèa ne

9 Tc'ãà dis qáé-xg'ae sa kò khòèan méé i ga ko ma còrè di x'áè-kg'ármán úúa hãa, naka còrèèkom qgái ba héeðhée e. ² Còrè-nquum *cárm q'oo* ba kò kúrúè, me kò tc'ãà dim q'oo ba x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús ko tòòès gúú sa hée, tafole ba hée, naka ts'ee-ts'eekg'aièa hãa pérean héeðhée úúa hãa. Me kò gaam qgái ba, 'Tcom-tcomsam qgái ba' ta ma tciiè. ³ Me kò còrè-nquum di tsara q'oo tsara ko q'aa-q'aam qgái ba hàna, ncèe kò gam qáá koe cárm dim q'oo ba úúa hãa ba, me kò gaam q'oo ba 'Kaisase tcom-tcomsam qgái ba' ta ma tciiè. ⁴ A ba a kò gautan cgoa kúrúèam al-taram qãè hmòm xg'ãð gúúan ko gaam koe dàðè ba hée, naka gautan cgoa tcgáuèam káá-dxoom qáé-xg'aes di ba héeðhée úúa hãa. Me kò gaam káá-dxoo ba q'ooa ba koe gautan cgoa kúrúèam kubi-dxoom tc'òoan † kò úúa hãa ba hée, naka Aronem dim dxòm

ncëe kò tɔaran ka tsɔm cgaèa ba hëé, naka tafole di sara nxǒá sara tc̄aba sara, ncëe kò x'áè-kǵ'áman gasara koe góá tòóèa hãa sara hëéthëé úúa hãa.

⁵ Gaam káá-dxoom qáé-xǵ'ae dim tc'amkg'ai koes kò sere-seres cãm moengele tsara x'áàn di tsara di sa hàna, Kherubime ta ko ma tciiè tsara, ncëe kò tcgàmà tsara cgoa kò qgóóa-máákuan dis ntcōó-q'oo sa qábìa tcana hãa tsara. Igabaga ta ncëeska ncëe zi gúú zi ka qáòse kg'uiua hãa tite.

⁶ Wèé zi gúú zia kò ko ncëem dàòm ka kg'ónòè. Xu kò peresiti xu wèé x'aè ka tchàa dim còrè-nquum, tc'áà dim q'oo koe tcãà a gaxu di tsééan kúru. ⁷ Igabagam kò ko cãm dim q'oom koe, kaim peresitim cúim ga ba kurim q'oo koe cúí q'oro tcãà. A ba a kò ko wèé x'aèan ìem ko tcãà ka gabá hëé naka khòè ne c'úua hães kúrua hãa chibian hëéthëé domka sí ko tcg'òó c'áòan cgoa tcãà. ⁸ Me kòo Tcom-tcomsam Tc'èe ba ncëem dàòm ka x'ái, kaisase ts'ee-ts'eekg'aièam qgáim koe ko síim dàò ba qanega xgobekg'ammè ta ga hãa sa, còrè-nquum tc'áà dim hãas noose. ⁹ Si ncëe sa x'ái si i ncëem x'aèm koe ko úú ta a sa. A sa a ko x'ái, ìe tcg'òóèa hãa zi aba zi hëé naka máàku zi hëéthëéa cuiskaga còrè-kǵ'aom di tcáóan tchàno-tchanoa hãa tite sa. ¹⁰ Kg'amaga zi x'áè-kǵ'áman zi i, tc'òo sa hëé, kg'áà sa hëé naka táàka zi dàò zi q'ano-q'anosean hëéthëé di zi. A zi a tcáós q'oo di tama zi x'áè-kǵ'áman zi i, ìe x'aè ka cúí kò ko tséé zi, Me gha nxãakg'aiga sí Nqari ba wèé zi gúú zi kaba-kaba.

¹¹ Igabam kò Krete ba kaim peresitim khama ma hàà, qãè zi gúú zi ncëe hààra hãa zi di ba. A ba a kò còrè-nquum ka kaia a kaisase tchàno iim còrè-nquum koe tcãà, ncëe khòè tshàu ka tshàòè naka ncëem nqǒómkg'ai di tama ba. ¹² Piri kana ghòè-coan di c'áòan cgoam kò táá tcãà, igabam kò cúí q'oro hëé naka còo di sa hëéthëé Gam di c'áòan cgoa kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcãà, a ìem dàòm ka chòò tamas kgoaraku sa óá. ¹³ Ncëe pirian hëé, naka ghòè-xòòan hëéthëé di c'áòan hëé naka ghòè-coan di tháuan hëéthëé kò ko q'ano tama khòèan koe cgáè a cgàa ba q'ano-q'ano, *i khòèan kábise a gaicara X'aiga ba còrè*, ¹⁴ ne ia gha nxãaska Kretem di c'áòan nta noose q'ano-q'ano ta a! Gam ncëe kò chòò tamam Tcom-tcomsam Tc'èem ka Nqarim koe káà chibi iise máàse ba, a kò x'ooan koe ko úú zi tséé zi koe gatá di tcáóan q'ano-q'ano ba, nxãasega ta gha kg'òèa hãam Nqari ba kúrua máá ka.

¹⁵ Gaa domkam *Krete ba kãbas qáé-xǵ'ae* sa óágara hãa, ncëem gaas koe khòè ne hëé naka Nqari ba hëéthëé xǵ'aeku koe téé-tëe sa, nxãasega ne gha gane ìe tciièa hãa ne nqòòkaguèa hãas gúús ìe x'óóa gu-uèa sa chòò tamase q'òò ka. Me Krete ba x'óóa hãa, nxãasega ne gha *gaa ne khòè ne* tc'áà dis qáé-xǵ'ae koe kúruèa hãa chibian koe kgoaraè ka.

¹⁶ Eè x'óóa hãam khòè ka góá a qauèa hãas tcgãyas, ncëe gam di kg'uiua úúa hãa sa méés x'óóam hãa sa x'ái naka saa nxãwa tséékaguè. ¹⁷ Tcgãyas ìe x'óóa hãam khòè di x'áè-kǵ'áman úúa hãa sa, ìem

khòè kò x'óó ne cúigas tséé ga si i khama, igaba ìem khòè kg'òèa hãas nooses káà qari si i. ¹⁸ Gaa domkas kò tc'áà dis qáé-xǵ'ae sa c'áòan ntcãaguè tamas cookg'ai koe káà qari si i. ¹⁹ Gaa domkam xǵ'ao ko Moshe ba ìem kò ncãa wèé ne khòè ne wèém x'áè-kǵ'áman ìe x'áèan koe guua hãa ba xgaa-xgaa xǵ'ara ne, ghòè-coan hëé, naka pirian hëéthëé di c'áòan sèe a tshàan cgoa tcg'omea xǵ'ae, a qáòm hìim hisopo ta ko ma tciiè ba hëé naka ncòam x'ábà ba hëéthëé tséékaguè a tcgãya sa hëé naka wèé ne khòè ne hëéthëé gan cgoa cgáì, ²⁰ a ba a máá: "Èem kò Nqari ba x'áè tu u, a máá, qgóóa tu qari témés qáé-xǵ'ae sa ko *tc'ámà-tcèekg'am* c'áòan ga a ncëe e," témé. ²¹ A ba a kò thëé gaam dàòm ìem cúim kaga c'áòan cgoa xgàuèkom còrè-nquu ba hëé naka wèé zi gàba zi ìe kò còrèan koe tséékaguè zi hëéthëé cgáì. ²² Tseeguan kaga i ko x'áèan koe qaase khama, wèés gúús gha c'áòan cgoa q'ano-q'anoè sa (igaba zi kò c'èe zi gúú zi c'áòan cgoa q'ano-q'anoè tama), i c'áòan kò ntcãaguè tama ne i chibian di qgóóa-máákuan káà a.

Krestem dis dàò-mááku sa ko chibian sèèa tcg'òó

²³ Gaa domka i kò ko qaase, gúú zi *ncëe nqǒómkg'ai koe hàna*, a nqarikg'ai koe hàna zi di sòm-c'ana ii zi ga ncëeta ii dàò-máákuan cgoa q'ano-q'anoè sa. Igabaga zi ko nqarikg'ai koe hàna zi gúú zi *nqǒómkg'ai di dàò-máákuan* ka cgáèan qaa. ²⁴ Krete ba kò táá khòèan tshàu ka kúruèam còrè-nquum, ncëe tseegu dim còrè-nquum nqarikg'ai koe hànam dim sòm-c'ana iim koe tcãà khama, igabam kò nqarikg'ai koe tc'áro síí, a ba a ncëeska gatá domka Nqarim cookg'ai koe hãa. ²⁵ Gatagam kò táá nqarikg'ai koe síí, nxãasegam gha téé a gaa koe kái q'oro dàò-máákus iise tcg'òóse ka, ncëem ko kuri kaim peresiti ba hëé khama, ìem ko wèém kurim ka kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcãà a c'áòan ncëe gam di tama úú ka. ²⁶ Nxãata i kò ii nem ga kò xǵ'ao nqǒóm tshoa-tshoase-q'oo koe ga guu a kái q'oro xǵàrasea hãa khama. Igaba ncëe i ii khama, cúí q'orom x'áisea hãa x'aèan chòò-q'oo koe, nxãasegam gha dàò-mááku sa tcg'òóan ka chibian kaákagu ka. ²⁷ Ncëe i ma khòèm cookg'ai koe ma tòóèa khama, cúí q'oro méém x'óó, naka ìes qãá q'oo koe xǵàraè, ²⁸ khamagam kò thëé Krete ba èeta iim dàòm ka cúí q'oro dàò-máákus iise tcg'òóè, nxãasegam gha kái ne khòè ne di chibia sèèa tcg'òó ka. Me gha kábise a hàà gaicara cãm di sa x'áise, hààm gha khòè ne di chibian sèèa tcg'òó dise tamase, igaba gane ìe qãà Mea hãa ne koe kgoarasean óá dise.

Krestem di dàò-máákua nea cgáé e (10)

10 X'áè-kǵ'áman *Juta ne dia* qãè zi gúú zi hààko zi di sòm-c'ana a, a i a gaa zi tc'áro-tc'aro tama a. *Ncëe x'áè-kǵ'áma* nea cuiskaga Nqarim koe ko cúu-cu-use khòèan chibian koe chòò tamase kgoara hãa tite. Gaa domka i ko qaase, dàò-mááku zi méé zi wèé x'aè ka kurian ko ma xùriku khama ma kúruè sa. ² Ncëe Nqari ba ko còrè ne khòè ne kò xǵ'ao tseeguan kaga

† tc'òoan - Gerika sa ko "mana ne" témé.

cúí q'oro gane di chibian koe q'ano-q'anoèa hãa, nxãasega i gha gane di tcáóan táá chibi-chibi ne ka, ne zi ga kò xg'ao dàòà-mááku zi téékaguèa hãa. ³ Igaba zi ko ncéeska ncée zi dàòà-mááku zi wèém kurim q'oo koe khòè ne gane di chibian ka tc'èe-tc'èe. ⁴ Ghòè-xòòan hëé naka pirian hëéthëé di c'áòà ne cuiskaga khòè ne di chibian xg'aàra tcg'òòá hãa tite khama.

⁵ Gaa domkam kò *Kreste ba nqóòmkg'ai koem ko hàà ka Nqarim ka máá:*

“Qhàea-mááku zi hëé
naka mááku zi hëéthëé
Tsi kò tc'èe tama,

igaba Tsi kò tc'áró ba máà Te.

⁶ Dàòà-mááku zi dàòèko zi hëé
naka dàòà-mááku zi
chibian ko tcg'òòá mááè zi hëéthëé
Tsi kò táá qãè-tcao máá.

⁷ Ra kò nxãaska máá:

‘Nqariè, ncãa ga Ra a,
Tsáá ko tc'èe sar gha hàà kúrú ka,
ncée i *Tsari zi Tcgãya* zi koe
Tíí ka ma góásea hãa khama,’ témé,”

tam méé.

⁸ Tc'áà dis kam kò máá: “Qhàea-mááku zi hëé naka mááku zi hëé naka dàòà-mááku zi dàòèko zi hëé naka dàòà-mááku zi chibian ko tcg'òòá mááè zi hëéthëé Tsi kò tc'èe tama, a Tsi a kò táá qãè-tcao máá zi,” témé. A ba a kò ncée sa nxàe, èeta zi kòò ma x'àèan koe qaase igaba. ⁹ A ba a kò nxãaska máá: “Ncãa ga Ra a, Tsáá ko tc'èe sar gha hàà kúrú ka,” témé. *Ncée kg'uian ka m kò ko tc'áà di zi dàòà-mááku zi sée a dxùukg'ai za tòò, nxãasegam gha gaa zi téé-q'oo koe hàà tcg'òòse a Gam dim tc'áróm cgoa cam dis dàòà-mááku sa kúrú ka.* ¹⁰ Jeso Krestem dim tc'áróm ncée kò cúí q'oro dàòà-máákus iise tcg'òòèam koe ta ko guu a q'ano-q'anoè, *Nqarim* ncàma hãa sam kò kúrú khama.

¹¹ Wèém peresiti ba ko cáman ko ma xùriku khama ma gam di tsééan kúrú, a ko dàòà-mááku zi cúíta ii zi káí q'oro tcg'òò, igabaga zi *ncée zi dàòà-mááku zi* cuiskaga khòèan di chibian xg'aàra tcg'òòá hãa tite.

¹² Igabagam kò Kreste ba cúís dàòà-mááku sa chibian domka tcg'òò, ncée gha chòò tamase hãa sa, a ba a kò síí Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè koe ntcóò. ¹³ A ba a gaam x'aèm èem koe guu a Gam di ne cg'òòo-kg'ao ne gha hàà nqàrèa ba ka nqãaka tcààè sa qãàa hãa.

¹⁴ Gane èe ko kúrúè a q'ano nem kò cúís dàòà-máákus cgoa chòò tamase kgoara khama.

¹⁵ Me ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba gatá koe thëé ncée sa nxàea tseegukagu. Tc'áà dis kam ko Nqari ba máá:

¹⁶ “Hààkom x'aèm kar gha Tíí X'aiga Ra
gane cgoa kúrús qáé-xg'aes ga si i ncée sa:
Tiri x'áè-kg'áma ner gha tcáóa ne q'oo koe tcàà,
a Ra a gha tc'èe ne q'oo koe góá tòò o,”
témé.

¹⁷ A ba a gaicara máá:

“Cuiskagar chibia ne hëé
naka gane di zi tséé zi cg'áè zi hëéthëé
ka tc'èe-tc'èese tite,”

témé. ¹⁸ Ncèè ncée zi gúú zi ka i kò khòèan qgóóa mááèa hãa, ne i nxãaska dàòà-máákuan chibian di gaicara qaase tama.

Hàan ta Nqarim koe cúú-cuuse

¹⁹ Tíí qõè ga tuè, gaa domka ta ga Jesom di c'áòan domka kgoarasea hãase kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcàà. ²⁰ Jeso ba q'aa-q'aakom qgáim ncée Gam dim tc'áróm iim koe guu a kãbam dàòm kg'òèan di ba xgobekg'ama máá taa hãa khama. ²¹ Ta kiam peresitim Nqarim dim nquu ba tc'áà-cookg'aia hãa ba úúa hãa, ²² ke hàan ta Nqarim koe q'ano-tcáóan cgoa cúú-cuuse, cg'òèa hãas nqòòs dtcòman di sa úúa hãase, tcáó zi chibi bóòsean koe guu a q'ano-q'anoèa † hãa zi hëé, naka tc'áróan q'ano tshàan cgoa xg'aàèa hãa hëéthëé cgoa. ²³ Gaam èe nqòòkagu taa hãa ba tcom-tcomsa Me e, ke hàan ta nqòòs ncée ta gatá dis ii sa nxàea hãas koe qarika qgóó, ntcãa-ntcãà tamase. ²⁴ Hàan ta gatá ka c'èe ne ta ga ma ntcàms ka tc'èe-tc'èese, naka i gha nxãasega ncàmkuan hëé naka qãè zi tséé zi kúrúan hëéthëé càuse. ²⁵ Táá méé ta gatá di xg'ae-q'ooan chòòkagu guu, ncée ne ko c'èe ne kuri hëé khama, igaba méé ta korèku, naka ta kaisase gatá hëé, èem ko ma X'aigam dim cárn ba ma cúú ta ko ma bóò me khama ma.

²⁶ Ncèè tseeguan ta q'ana hãa igaba ta kò ko hòòga chibian x'áèa máá a ko kúrú, ne i cúí dàòà-máákuan chibian di ga hãa tite, ²⁷ igaba q'áò-q'aosas xgàraku sa hëé naka xgòàm c'ee ba hëéthëé cúí ga gha hãa, ncée gha ntcoe-kg'ao ne cg'òò o. ²⁸ Ncèè c'èem khòèm kò Moshem di x'áè-kg'áman ntcoea hãa, i cárn kana nqoana tééa-máá-kg'aoan di kg'uian ko ncées gúú sa nxàea tseegukagu, nem ko cg'òòè, thòò-xama mááè tamase. ²⁹ Kháé nxãaska ncèè c'èem khòèm kò Nqarim dim Cóa ba náà c'áa-c'ana ne? Khòèm ncée ko qáé-xg'aes di c'áòan cg'áa-cg'ana iise sée ba, ncèem kò gaan ka q'ano-q'anoè e? Khòèm ncée ko cgòmkuan ko máà ta am Tc'èem koe bóò-boose ba? Tc'èe naka bóò, nta noose i gha gam di xgàrasean ma kaisase tshúúa máá me sa! ³⁰ Gaam èe ko máá: “Tshúúan kãbi máá sa Tiri si i, Ra gha surutaa kãbi,” témé ba ta q'ana. Si ko gataga *Nqarim dis Tcgãya sa máá*: “Nqari ba gha Gam di ne khòè ne xgàra,” témé khama. ³¹ Nqarim kg'òèa hãam tshàu q'oo koe cg'áéa tcàà sa q'áò-q'aosas gúú si i.

³² Tc'áà di xu cárn xu èem kò Nqari ba x'áà ba máà tu u xu ka tu tc'èe-tc'èese: xgàrase tu kò a tu a kò kaisas ncòos thòòkas koe hãa, igaba tu kò qarika tée. ³³ C'èe x'áè ka tu kò ko khòè ne xg'aeku koe cóèè, a ko xgàraè, ne kò c'èe x'áè ka c'èe ne khòè ne ncèem dàòm ka qãèse qgóòè tama, tu kò gane cgoa hãa a ko hùì ne. ³⁴ Gane èe qáèèa hãa ne tu kò thòò-tcaoa máá, a tu a kò èe tu kò gatu di zi gúú zi xhùu cgaeè ka, qãè-tcaoan cgoa séèa mááse e, nqarikg'ai koe tu qãè zi gúú zi chòò tamase hãa zi úúa hãa sa tu q'ana hãa khama. ³⁵ Táá méé tu Nqarim koe tu úúa hãa tcoman

† q'ano-q'anoèa - Gerika sa ko máá: cgáì-cgàièa hãa. Ncèe sa ko máá, Jesom di c'áòan ka cgáì-cgàièa hãa zi.

aagu guu, ncëe kaisas kabi mááku sa úúa hãa a.
³⁶ Qarika méé tu téé sa ko qaase khama, nxãasega tu gha Nqarim kò nqòòkagu tua hãa sa hòò ka, ãem ko tc'ëe sa tu kò ko kúrúa xg'ara ne.

³⁷ "Gaam ãe ko hàà
 ba gha xòm x'aè-coa q'oo koe hàà,
 a ão tite khama.

³⁸ Tiri ne khòè ne ãe tchànò ii
 nea gha dtcòm̄s ka kg'òè,
 igaba ncëè c'ëem khòèm kò ko
 dtcòm̄s koe tééa dibi

ner cuiskaga gaam ka qãè-tcaokaguè tite."

³⁹ Igaba ta gatá khòè ta ãe dtcòm̄s koe tééa dibia a kaàkaguèa ta tama ta a, igaba ta dtcòm̄ sa úúa hãa a kgoaraèa ta khòè ta a.

Dtcòm̄ sa (11–12)

11 Dtcòm̄ sa ãe tsi nqòòda hãa zi gúú zi koe tcoman úú si i, naka ãe hòòse tama zi gúú zi hàna hãa sa q'ãa sa hëéthëé e. ² Ncií kuri di ne khòè ne kam kò Nqari ba gane dis dtcòm̄s domka qãè zi gúú zi nxàè.

³ Dtcòm̄s ka ta ko bóòda q'ãa, wèem nqòò ba Nqarim dim kg'uim ka kúrúèa hãa sa, nxãasegas gha ãe ko hòòse sa ãe hòòse tama zi koe guu a kúrúè ka.

⁴ Dtcòm̄s kam kò Abele ba Kainem dis dàòda-máákus ka qãès dàòda-mááku sa Nqari ba kúrúa máá. A kò gaas koe guu a Nqarim ka tchànò khòèm iise bóòè, Nqari ba kò gam di zi aba zi ka qãèse kg'ui khama. A ba a ko x'óóam hãa igaba qanega dtcòm̄s koe guu a kg'ui.

⁵ Dtcòm̄s kam kò Enoke ba *ncëes kg'òès koe séèa* tcg'òòè, nxãasegam gha táá x'oo sa xám̄ ka, i kò cúí khòè ga táá hòò me, Nqari ba kò séèa tcg'òò mea khama. *Nqarim dis* Tcgãya sa ko nxàea tseegukagu a ko máá, ãem ko séèa tcg'òòès cookg'ai koem kò nxãakamaga Nqari ba qãè-tcaokagua hãa témé khama. ⁶ Dtcòm̄s ka oosem khòè ba cuiskaga Nqari ba qãè-tcaokagua hãa tite. Wèem khòèm ãe ko Nqarim koe hàà ba méém dtcòm̄, Nqari ba hãa, a ko gane ãe ko qaa Me ne suruta kabi sa khama.

⁷ Nqari ba kò qanega bóòè tama zi gúú zi ka Nowa ba q'ãakagu, me dtcòm̄s ka Nqari ba komsana a araka ba kúrú, gam x'áé di nem gha nxãasega kgoara ka. Me kò *dtcòm̄s* koe guu a nqòò ba chibi-chibi. A ba a kò dtcòm̄s koe guu a tchànò iise Nqarim ka bóòè.

⁸ Dtcòm̄s kam kò Abrahamama ba ãem kò tciie ka kom-sana, a tcg'oa a ba a nqòóm ãem gha kháóa hàà q'òòm koe qòò, gatàm kò ma qòòm ko qgái c'úúa hãa igaba. ⁹ Dtcòm̄s kam kò nqòòkaguèam kò hãam nqòóm koe cg'áè-khoem khama ma x'áè. Xgàùèko nquu-coan koem kò x'áè, tsara kò gataga khòè xuku tsara Isaka tsara Jakobe tsara thëé gaa koe ga x'áè, ncëe ko Nqarim koe cúíta iis nqòòkaguku sa hòò tsara.

¹⁰ Tshoa-tshoase-q'oo sa úúa hãam x'áé-dxoo bam téé a ko qãà khama, ncëe gam dim kúrú-kg'ao ba hëé naka tshào-kg'ao ba hëéthëé Nqari ii ba.

¹¹ Dtcòm̄s kam kò Abrahamama, ãetam kò ma gãesea hãa a cóá úú tite, si Sarahs ga sa cóá ábà tama igaba

qarian hòò a cóán úú, Gam ãe kò nqòòkagu mea hãa ba tcom-tcomsa Me e sam kò bóòda hãa khama.

¹² Ncëem khòèm cúím, ncëe kò x'ooos qàe koe hãam, koe ne kò guu a kái ne tsgòo-coa ne hãa, ncëe gane di kái-q'ooan nqarikg'ai di tçonðan hëé, naka tshàa-dxooan-kg'ám̄ di góm̄an di *nxãá-coan* ncëe nxáráse tite hëéthëé di kái-q'ooan khama noo ne.

¹³ Wèé ne khòè ne ncëe ne kò dtcòm̄an úúa hãa a ko x'óó. Eè ne kò nqòòkaguèa zi gúú zi ne kò táá hòò, igaba ne kò nqúú ka zi hãase bóò zi a ne a kò qãè-tcaoa máá zi. Kgoarasea hãase ne kò nxàè, nqòóm koe ne dàra-kg'ao ne e a cg'áè-khoe ne e sa. ¹⁴ Eèta ko méé ne khòè ne ko x'áí, c'ëem nqòóm x'áè-q'oo ne gha ba ne ko qaa sa khama. ¹⁵ A kò táá nqòóm ãe ne kò gaam koe guua hãam ka tc'ëe-tc'ëese. Gatà ne kò xg'ao hëéa ne ne ga kò xg'ao kabi ne gha di x'aèan úúa hãa khama. ¹⁶ Igaba ne kò ãem nqòóm ka qãèm nqòóm nqarikg'ai di ba xgónèa. Me ko Nqari ba gaa domkaga gane dim Nqari ba ta ma tcièan ka sau-cgaekaguè tama, x'áé-dxoo bam kg'ónòda máá nea hãa khama.

¹⁷ Dtcòm̄s kam kò Abrahamama, ãem kòo Nqari ba kúrúa bóò me ka, Isaka ba dàòda-máákus iise tcg'òò. Me kò gaam ãe kò nqòòkaguèa hãa ba gam dim cóám cúíse ábàèa hãa ba dàòda-mááku sa kúrú cgoa ka hëé, ¹⁸ ãetam kò ma Nqari ba birí mea hãa a máá: "Isakam koe tsi gha guu a ncëer nqòòkagu tsia hãa tsgòo-coan úú," téméa hãa igaba. ¹⁹ Nqari ba ãe x'óóa hãa nem gha ghù di qarian úúa hãa, sam kò Abrahamama ba birísea hãa khama. Si ko ncëe sa c'ëem dàòm ka máá, x'ooan koem kò guu a Isaka ba hòò, témé.

²⁰ Dtcòm̄s kam kò Isaka ba hàà gha kúrúse ts'ee-ts'ee kg'aikuan Jakobe tsara Esau tsara nqòòkagu.

²¹ Dtcòm̄s kam kò Jakobe, ãem ko x'óós cookg'ai koe wèé tsara cóá tsara Josefam di tsara ts'ee-ts'ee kg'ai, a ba a gam dim dqàbi hiim cgoa qari-qarisea hãase, Nqari ba dqòm̄.

²² Dtcòm̄s kam kò Josefa, x'óóm gha di x'aèan ko cúú ka, Iseraele di ne khòè ne dis qòòs Egepeto koe ne gha guu a tcg'oa dis ka kg'ui, a ba a kò x'áè-kg'ám̄an nda méé ne gam di c'óá xgubu-xgubuan úú di máà ne.

²³ Dtcòm̄s ka khara kò Moshem ka xòò ga khara táá x'aigam di x'áè-kg'ám̄an wèé *xu cóá xu méé xu cg'òòè di bèe*, a khara a kò ãem ko ábàèa xg'ara ka nqoana nxoean chóm̄ me, t'òèm cóá me e sa khara kò bóòda hãa khama.

²⁴ Dtcòm̄s kam kò Moshe ba, ãem ko kai ka, Farom dis cóás dim cóá ba tam gha ma tciie sa xguí, ²⁵ a kò táá xòm̄ x'aèan ka chibian di kãrean tc'òós koe máàse, igabam kò Nqarim di ne khòè ne cgoam gha xgàràè sa nxárá tcg'òóa mááse. ²⁶ Gatagam kò hààkom x'aèm dis máákus koe tòón tcg'áa hãa, khamam kò Krete bam gha xgàrasea máá sa biríse, a ba a kò ãe sa bóò, si Egepeto di x'aian ka kaia hãas x'ai si i. ²⁷ Dtcòm̄s kam kò x'aigam di xgòàn bèe tamase Egepeto koe tcg'oa, Gaam ãe hòòse tama bam kò qgóóa qari khama, bóò Mea kò hãa khòè khama ma. ²⁸ Dtcòm̄s kam kò Paseka dis kòè sa kúrú, a c'áòan *méé i nquuan-kg'ám̄ koe* cgáiè di x'áèan tcg'òò, nxãasegam gha moengelem

cg'òokus di ba táá tc'ää a ábàèa cóán Iseraele di cg'òo ka.

²⁹ Dtcòm̄s ka ne kò *Iseraele ne* Ncòà Tshàa dim tshàa-dxoo ba tchoaba, c'òòà hãam qgáim koe ko nqáé khama ma, igaba ãe xu kò Egepeto di xu khòè xu tchoaba kg'oana ka xu kò tshàan ka tòm̄mè.

³⁰ Dtcòm̄s ka i kò nxõá di xhàroan Jeriko di cg'áé, ãe ne ko *Iseraele ne 7* cáman nxama-nxama ana xg'ara ka.

³¹ Dtcòm̄s kas kò cg'árà-kg'aos Rahabe sa Nqarim di x'áèan komsana tama ne cgoa táá cg'òòè, ães kò táá za guu a ko nqõó ba ntcàa tsara khòè tsara tòókuan cgoa qãèse hàakagu ka.

³² Dùú sa ra gha qanega nxàe? Ncãe Giteone ba hãé, Baraka ba hãé, Samsone ba hãé, Jafete ba hãé, Dafite ba hãé, Samuele ba hãé naka porofiti xu hãéthéé kar gha c'ãe gúú nxàe di x'aèa ner úú tama ka, ³³ ncãe kò dtcòm̄s koe guu a x'aian x'ää tàà, a kò ãe tchàno ii sa kúrú, a ãe xu kò nqòòkaguèa sa hòò xu, ncãe kò gàm̄an di kg'áman tcëekg'am, ³⁴ a c'eean di kãru tãman di xgòàn ts'írí, a ntcàum di kg'ám̄-c'aman nxanagu xu, ncãe kò kg'amka ii igaba kò kãbise a qari-qariè xu, ncãe kò ncõoan koe tàà xu, a kò táá nqõó di xu ncõo-kg'ao xu x'ää tàà xu qgóé xu. ³⁵ Khòè zi kò ãe kò x'óóa hãa qhàðan gazi di i x'oan koe guu a ghùèa hãa ne koe hòò. C'ãe nea kò kaisase xgàràè igaba ne kò kgoarakuan xguì, nxãasega ne gha ãe ne kò x'oan koe tãe ka qãès kg'òè sa kg'òè ka. ³⁶ C'ãe nea kò ncõè a ne a kò xg'árm̄mè, a kò thãé táuan cgoa qáéè a qáé-nquuan koe úúè. ³⁷ C'ãe ne kò nxõán cgoa xaoè, ne c'ãe ne gáda q'aaè, ne c'ãe ne ntcàuan cgoa cg'òòè. Ghùu khòoan kana piri khòoan ne kò hãa a ko caate. Dxàua ne kò hãa, a kò qóm̄ cgoa qgóókua hãa, a ne a kò tshúuse qgóóè. ³⁸ Nqõó ba ko qãèa máá ne tama. Hgàra ne ko te tchàa-xgóóan koe hãé naka xàbian koe hãé naka nxõán dòm̄ q'oo koe hãé naka dqòò hãéan koe hãéthéé e.

³⁹ Wèéa ne ga kò Nqari ba qãè-tcaokagu gane di dtcòm̄an ka, igaba ne kò táá ãe ne ko nqòòkaguèa hãa sa hòò. ⁴⁰ Nqari ba kaisase qãès gúús c'ãe sa kg'ónòa máá taa hãa, nxãasega ne gha gane gatá cgoa xg'ae a *Nqarim máà ta kg'oana sa* cg'òèa hãase hòò ka.

Jesom koe tòón tcgáí

12 Ta ncãeta noose kaias túú-c'òòs nxàea tseeguk-agu-kg'ao ne dis ka nxama-nxamaèa hãa, ke méé ta wèès gúús ãe ga ko xgàè-kg'am ta a sa hãé naka ncãe ko qóm̄ ba qgóókagu ta a zi cg'ãè zi hãéthéé aagu, naka taa ncãe ta máàèa hãas qàrò sa qáò tcáóan cgoa qàrò, ² Jesom koe tcgáía ta tòóa hãase, ncãe ko gatá di dtcòm̄an tshoa-tshoa a xg'ara-xg'ara ba. Ncãe kò qáò tcáóan cgoa xgàukuan koe máàse ba, nxãasegam gha hààkom x'aèm̄ ka qãè-tcaoan hòò ka, a kò táá saucgae ba. A ncãeska Nqarim dis ntcõó-q'ooos dim kg'áom̄ x'òàm̄ xòè koe ntcõóa-ntcõe ba. ³ Gaam ncãe kò chibi-kg'ao ne di ntcoekuan domka ncãeta noo thòðan q'oo koe qáò tcáóse hãa ba. Gabá méé tu

tc'ãe-tc'ãese, naka tua gha nxãasega táá tãu naka xhõen-tcáó guu.

⁴ Gatú dis dqùris ncãe tu ko chìbian cgoa x'ääkus koe tu qanega c'áòà tu ntcãagu tu gha xguìs téé-q'ooos koe síí ta ga hãa. ⁵ Ghùì-ghuì-tcáókuan dim kg'ui ba tu gáé c'úúa hãa? Ncãe ko gatú cgoa *Gam di tu* cóá tu ii khama ma kg'ui, a ko máá:

“Tiri tsi cóá tseè,

táá X'aigam di dqàè kg'ónòkuan ntcoè guu,

naka ãem̄ kò ko dqàè tsi ne táá xhõen-tcáó guu,

⁶ X'aiga ba ko gaam ãem̄ ncàrna hãa ba dqàèa kg'ónò,

a wèem̄ ãem̄ ko Gam dim cóám khama ma sèè ba

xgàra ke,”

témé ba.

⁷ Ke méé tu dqàèa kg'ónòkuan koe qáò tcáó ii, Nqari ba ko Gam di tu cóá tu iise qgóó tu u ke. Ndakam cóá ba hãa, ncãe xòòm̄ ka dqàèa kg'ónòè tama ba?

⁸ Wèém̄ cóá ba ko dqàèa kg'ónòè. Gaa domka, ncãe

dqàèa kg'ónòè ta ga tu kò hãa ne, tu nxãaska qãem̄

dàòm̄ ka ábàè tama tu cóá tu u, cg'áràn koe guu a

ábàèa tu, a tseegu di tama tu cóá tu u. ⁹ Gataga ta

wèéa ta ga nqòòm̄kg'ai koe kg'áò xòðan úúa hãa, ncãe

ko dqàèa kg'ónò ta a, ta ncães gúús domka tcom ana

hãa. Ka ta gha kháé nxãaska nta noose gatá ka Xòòm̄

tc'ãem̄ dim koe máàse a kg'òè? ¹⁰ Gatá ka xòò ga ne ko

xòòm̄ x'aè-coa q'oo koe dqàèa kg'ónò ta a, ãe ne ko

gane ma tc'ãe khama ta gha ii ka, igabaga ãem̄ ko

Nqari ba dqàèa kg'ónò ta a ne i gatá huì di i, nxãasega

ta gha Gam di q'ano-tcáóan hòò ka. ¹¹ Ncãè c'ãe x'aè

ka ta kòo dqàèa kg'ónòè ne i thòòka khama xam̄, a

qãè-tcaokagu ta a tama. Igaba ne gha hààko x'aè ka

gane ãe kò dqàèa kg'ónòèa hãa ne tchànoan dim

tc'áróm̄ tòókuan úúa hãa ba máàè.

¹² Gaa domka méé tu x'òàa tu hãé naka qúrúa tu

ncãe xhõea hãéthéé qari-qari. ¹³ Nqàrèa tu tchàno

dàðan kúrúa máá, naka ne nxãasega ãe nqõara ne táá

tààè guu, igaba qãèkaguè.

Nqari ba xguian dis dqàèku sa

¹⁴ Wèé qaria tu cgoa kúrú naka wèé khòèan cgoa

tòókua hãase x'ãè naka tua q'ano-tcáó ii. Q'ano-tcáó

tama tu kò hãa ne tu cuiskaga X'aiga ba bóòà hãa tite

ke. ¹⁵ Q'ãa méé tu naka i táá cúí khòè ga Nqarim di

cgóm̄kuan tcào guu, nakam táá cúim̄ tãbem kg'aum

ga ba tsom̄ guu, ncãe gha tshúuan ghùì ba, ncãe gha

káí ne kúrú ne cg'uri-cg'urise ba, ¹⁶ naka i táá cúí khòè

ga cg'árà di ii guu kana Esaum khama cg'ãè tcáó ii

guu, ncãe kò qgáé-kg'ai dim cóám ii dis téé-q'oo sa

cúís gãbas tc'õoan dis domka x'ámágu ba. ¹⁷ Ncãe ta

ma q'ana hãa khama, ãe koe guus kam kò ts'ee-

ts'eekg'aièm̄ gha sa qaa; igabam kò táá ãem̄ kúrúa hãa

sam gha kúrúa kãbi dim dàð ba hòò, gaa domka i kò

ts'ee-ts'eekg'aikuan xguì me, gatàm̄ kò ko ma wèé

tcáóa ba ka tcgáí-tshàran cgoa qaa a igaba.

¹⁸ Ncãe tu gam koe hààra hãam *xàbi ba Sinai dim*

xàbim khama ii tama khama, ncãe gatú ga qgóó a xám̄

ba, ncãe c'eean ko gaam koe kãru, me ntcúú sa hãé,

dcúú-qom sa hãé, kaiam tc'ãá ba hãé, ¹⁹ nxãam̄ di

ts'oo-q'ooan hée naka dòm di kg'ui-q'ooan héeéthée úúa hãa ba. Ncëe khòe ne ko gaam dòm di kg'ui-q'ooan kóm ka ne kò drcàrà, táa ne gha gaicara c'ëe kg'uia ba ga kóm sa ba, ²⁰ ãe ne kò x'áèèa hãa sa kò qóma máa nea hãa khama, ncëe kò ko máa: "Ncëe kg'oo-coa ga ii, a kò ncëem xàbì ba qgóo igaba méé i nxōán cgoa xaoa cg'ōòè," témé sa. ²¹ Eë kò bódè sa kò kaisase q'ae-q'aesa si i, me kò Moshe ba máa: "Q'aeen kar tcāàèa, a ko cgùru," témé.

²² Igabaga tu *ëem xàbim koe hàà tama, a Siona dim koe hààraa, nqarikg'aian dim Jerusalema ba, kg'òèa hãam Nqarim dim x'áé-dxoo ba. A tu a gataga tcám-tcám moengelean qãè-tcaoa hãase xg'aea hãa koe hààraa.* ²³ A tu a gataga tc'āà a ábàèa ne dis kerekes koe hààraa, ncëe cg'òèa ne nqarikg'ai koe góá tòòèa ne. A tu a gataga Nqarim koe hààraa, wèé khòèan dim Xgàra-kg'ao ba, a tu a gataga tchàno ne khòè ne † di tc'ëean koe hààraa. ²⁴ A tu a gataga Jesom koe hààraa, kãbas qáé-xg'aes koe ko Nqari ba hée naka khòè ne héeéthée xg'aeku koe ko tòókuan kúru ba. A tu a gataga c'áòan tsarisea hãa koe hààraa, ncëe ko Abelem di c'áòan ka qãè kg'uiian kg'ui i.

²⁵ Q'āa méé tu naka táa Gam ãe ko kg'ui cgoa tu u ba xguì guu. Ncëe gane ãem kò nqóomkg'ai koe hãa a ko kg'ui cgoa ne, ne ko xguì nea kò táa nxanagu Me, ka ta gha nta noose nxanagu Me, Gaam ncëe nqarikg'ai koe hãa a ko kg'ui cgoa ta a ba? ²⁶ Gaam ncëem ãe x'ae ka kò dòma ba cgoa nqóomkg'ai ntcāa-ntcāa ba, iga-bagam ncëeska nqòokagu taa hãa, a máa: "Qanega cúí Ra gha nqóomkg'ai cúí ntcāa-ntcāa tamase nqarikg'aian ga héeéthée ntcāa-ntcāa," témé ba.

²⁷ Ncëem kg'uim, ncëe ko máa: "Qanega cúí," témé ba ko kúruèa hãa zi gúu zia gha ntcāa-ntcāaè a tcg'òòè sa x'ái, nxãasega zi gha gúu zi ntcāa-ntcāaè tite zi qau ka.

²⁸ Gaa domka méé ta Nqarim di x'aian, ncëe cuiskaga ntcāa-ntcāaè tite ta máàèa hãas gúu sa qãè-tcaoa máa, naka taà Nqari ba còrè, qãè-tcaokagu Me kom dàòm ka, kaisa tcomkuan hée naka q'áòan héeéthée cgoa. ²⁹ Gatá dim "Nqari ba dàòà ko cg'ōos c'ees khama ii" ke.

Nqari ba ko qãè-tcaokagu zi tsée zi (13)

13 Qòekua ne khòè ne khama tu ma ncàmku. ² Táa méé tu c'urù guu, tãá za guua hãa khòèan x'áéa tu koe qãèse hàakagua ne; gatà héean ka i kò c'ëe khòèan c'úua hãase moengelean cg'áè-khoe iise qãèse hàakagu ke. ³ Gane ãe qáé-nquuan koe hàna ne ka tc'ëe-tc'ëese naka ãe ne hànas téé-q'oos koe tòóse, naka tua gataga gane ãe xg'áèè ko ne tc'ëe-tc'ëese, gatu ga ko ma xgàrase khama ma.

⁴ Wèé khòèan ka méé i séèkuan tcommè nakam kgàrom séèkuan di ba q'ano ii, Nqari ba gha cg'áràn ko kúru ne hée naka wèé cg'árà qhàòan ga héeéthée ko xgàra ke.

† tchàno ne khòè ne - Gerika sa ko máa: "xg'ara-xg'araèa ne tchàno ne," ncëe "Nqarim ko ma tc'ëe ne khama ma kúruèa ne khòè ne tchàno ne" ta i ga méèè ne.

⁵ Kg'òèa tu méé i marian ncàm koe tòósea hãa guu, igaba méé tu wèes gúus ãe tu úúa hãa sa qãè-tcaoa máa. Nqari ba kò máa:

"Cuiskagar guu tsia hãa tite;

a Ra a gataga cuiskaga aagu tsia hãa tite,"

témé ke. ⁶ Gaa domka ta ko kgoarasea hãase kg'ui a ko máa:

"X'aiga ba tirim Hùì-kg'ao Me e,

ra cúí gúu ga bèe tite,

dúu ba ga khòè ba kúru te?"

témé.

⁷ Tc'ëe-tc'ëese tu gatu di xu tc'āà-cookg'ai xu, ncëe kò Nqarim di kg'uiian xgaa-xgaa tu u xu. Tc'ëe-tc'ëese nta iis kg'òè sa xu kò kg'òè sa naka tua gaxu dis drcòm sa serè.

⁸ Jeso Krete ba Gam cúim ga Me e, ncãaka dim cárm ka hée, ncëem cárm ka hée, naka chòò tamase héeéthée e.

⁹ Táa méé tu cg'ãè na tãáka xgaa-xgaa-kg'áman ka hòakaguè guu. Gatu di tcáòan gha *Nqarim di* cgómkuan ka qari-qariè sa qãè si i ke, tc'òoan di x'áè-kg'áman komsanan ka tamase, ncëe gane ãe ko tc'òó o ne koe cúí hùì ga úú tama a. ¹⁰ Altara ba ta úúa hãa, peresiti xu ncëe Juta ne ko còrè qgáim koe ko tsée xu cúí qari ga úú tama, gaam koe xu gha tc'òó di ba.

¹¹ Kaiam peresiti ba ko kg'oo-coan di c'áòan séè a chibian dis tcg'òóa-máákus iise kaisase tcom-tcomsam qgáim koe úú, igabaga i ko gaan di tc'áróan x'áém ka tchàa koe dàdè. ¹² Gaa domkagam kò Jesom igaba thée gataga x'áé-dxoom ka tchàa koe xgàràè, nxãasegam gha Gam di c'áòan koe guu a khòè ne kúru ne gane di chibian koe q'ano a tcom-tcomsa ka.

¹³ Ke hààn ta nxãaska x'áém ka tchàa koe tcg'oa naka Jesom cgoa xg'ae naka Gam cgoa sau-cgaekaguè.

¹⁴ Ncëe koe ta kúua ta gha hãam x'áé-dxoo ba úú tama, igabaga ta ko hààkom x'áé-dxoo ba qaa khama.

¹⁵ Ke hààn ta nxãaska wèé x'ae ka Nqari ba dqòmàn di dàòà-máákuan Jesom koe guu na tcg'òóa máa, dàòà-máákus ncëe cg'òèa ba nxàea tcg'òóan ka ko kg'áms ka kúruè sa. ¹⁶ Naka tua táa qãèan kúruan hée naka aukuan héeéthée c'urù guu, gatà ii dàòà-máákuan kam ko Nqari ba qãè-tcaokaguè ke.

¹⁷ Gatu di xu tc'āà-cookg'ai xu komsana naka gaxu di x'áè-kg'áman koe máàse. Kòre tu u xu ko ke, khòèm gatu ka gha Nqari ba chòà máám khama ma. Komsana xu naka xu nxãasega tséea xu qãè-tcaoan cgoa kúru, tshúu-tcaoan cgoa tamase, gatà i kò ii ne i cuiskaga hùì tua hãa tite ke.

¹⁸ Còrèa máa xae e, tcáóa xae q'oo koe xae tcoman úúa hãa chibian xae bóòse tama di i, a xae a ko wèé qgái koe xae gha qãès kg'òè sa kg'òè sa tc'ëe ke. ¹⁹ Ra ko wèé qaria te ka drcàrà tu u, còrè tu gha sa, nakar gha nxãasega qháésega kãbise a hàà cgae tu u.

Còo di còrèan hée naka tsgámkaguku zi héeéthée e

²⁰ Chòò tamas qáé-xg'aes di c'áòan kam kò Nqari ba gatá dim X'aigam Jesom, ncëe kaia hãam ghùu kòre-kg'ao ba x'ooan koe guu a kãbi a óága. Ncëem Nqarim

tòókuan di ba méém ²¹ wèés gúùs qǎè sa máá tu u, naka tu nxãasega ãem Gabá tc'ëea hãa sa kúrú. Gataga méém Jeso Krestem koe guu naka tséé zi qǎè-tcaok-agu Me gha zi gatá koe kúrú. Chõò tamase méém Jeso Krete ba dqõm̀mè! Amen.

²² Tíí qõe ga tuè, ghùì-ghuin tcáó tu u ghas tcgãyas xòm sar góá máá tua hãa, a ko dtcàrà tu u qád-tcaoa

tu gha máá si sa. ²³ Gatá ka qõesem Timoteom kgoaraèa hãa sa tu gha q'ãa sar ko tc'ëe. Ncèè qháesem kò ko hàà ner gha gam cgoa síí cgae tu u.

²⁴ Wèé xu tc'ãà-cookg'ai xu gatu di xu hëé naka wèé ne tcom-tcomsa ne hëéthëé tu tsgám̀kagu. Italea di ne ko thëé tsgám̀kagu tu u.

²⁵ Cgóm̀kuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

JAKOBO

Téé-cookg'ai sa

Jakobom dis tcgāya sa gúu zi kúrú ta ko kg'òèa ta q'oo koe zi di x'àèan úúa hãa. Tcgāyas Jakobom dis ka tsi kò xòmse kg'ui kg'oana ne tsi gha máá: "Ncèè dtcòm tsi kòo ne méé tsi gataga thëé èe tsi dtcòma hãa sa kúrú. Kg'uiian hëé naka tsééan hëéthëé méé i q'òo mááku. Tsaris dtcòm sa méés tsari kg'òèan q'oo koe tséé. Tsaris dtcòm sa méés tsari zi tséé-kg'ám zi koe x'áise."

Tááka zi gúu zi kam ko kg'ui: qguù sa hëé naka dxàu sa hëé, kúrú bódoku sa hëé, qàè tchàno-tchanokuan hëé, tãákase khòè ne qgóó sa hëé, naka tàm di tséé-kg'ámman hëé, q'ãa di tc'ëean hëé, mëékuan hëé, dqòmsean hëé naka cg'aré-cg'aresean hëé, c'ëe ne bódò a nxàe sa hëé, qád tcáóan hëé, naka còrèan hëéthëé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãa di tc'ëea ne

- dtcòm sa hëé naka tséé zi hëéthëé e

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Dtcòm sa hëé naka q'ãa di tc'ëean hëéthëé e
- Dxàu sa hëé naka qguù sa hëéthëé e
- Kúrú bódokuan hëé naka qàè-qaekuan hëéthëé e
- Kóm sa hëé naka kúrú sa hëéthëé e
- Táá méé ta tãákase khòèan qgóó guu
- Dtcòm sa hëé naka tséé zi hëéthëé e
- Dtcòm-kg'ao ba hëé naka tàm ba hëéthëé e
- Dtcòm-kg'ao ba hëé naka nq'ó ba hëéthëé e
- Tááka zi x'àè-kg'am zi

Dtcòm sa hëé naka q'ãa di tc'ëean hëéthëé e (1:2-8)

¹ Tsgámkagu tu ur ko, tíí Jakobo ra, qãàr Nqarim di ra, a X'aigam Jeso Krestem di ra, nxãa ra ko 12 zi qhàò zi, ncëem nq'óm koe tsaj-tsajsea hãa zi *ncëes tcgāya sa* góá máá.

² Tíí q'õe ga tuè, ndaka x'aè ga igaba tu ko tááka zi kúrú bódoku zi cgoa xg'ae igaba méé tu kaisase qàè-tcaoa máá zi. ³ Q'ana tu hãa, gatu di dtcòmman di kúrú bódokua ne ko qarika-téekagu tu u sa ke. ⁴ Igaba méé i *gatu di qarika* tééan tchànos tséé sa kúrú, naka tu gha nxãasega wèè za ga tchàno ii, naka kàan chibi ii, naka tua gha c'ëe gúu kaga táá tcàòè guu.

⁵ A ncèè gatu ka c'ëem kòo tc'ëean tcàò ne méém Nqarim ncèe ko qàè-tcáóase hëé naka cgómaase hëéthëé wèém khòè ba máà ba dtcàrà, nxãaskam gha máàè e ke. ⁶ Igaba méém dtcòmman úúa hãase dtcàrà, kái tc'ëe tamase, gaam èem kái tc'ëe ba tshàn di qhonèan khama ii ke, ncèe ko tc'áán ka xàbùè, a ko kabi-kabise e, ⁷ èem khòèm kái zi gúu zi ko tc'ëe ba

kana gam di zi dàò zi koe kg'òe tama ba méém táá tc'ëea máá, cúí gúu gam gha X'aigam *Nqarim* koe hòò, ta tc'ëea guu khama.

Dxàu sa hëé naka qguù sa hëéthëé e (1:9-11)

⁹ Dtcòm-kg'aom èe nqãaka hàna ba méém dqòmse, tc'amaka hãnas téé-q'oos èe *Nqarim máà mea hãas* domka. ¹⁰ Gataga méém qguùam khòè ba Nqarim cookg'ai koem nqãaka hàna sa q'ãa, dcãan di x'aan khamam gha ma kaà ke. ¹¹ Cárí sa ko kùruan cgoa qàò, a sa a dcãan nqãikagu, i gaan di x'aan tcheè, i gaan di t'òèan kaà khama. Gatagam gha ma qguùam khòè ba ma kaà gam di tsééan koe hãa a.

Kúrú bódokuan hëé naka qàè-qaekuan hëéthëé e (1:12-18)

¹² Ts'ee-ts'eekg'aièa baa, khòèm èe ko kúrú bódokuan koe qarika téé ba. Ncèè kúrú bódokua nem kò tààa hãa nem gha cábas kg'òèan di sa cábákaguè khama, ncèe Nqarim èe ncàm Mea hãa ne nqòòkagua

hãa sa. ¹³ Khòem ãe ko kúrúa bóòe a ko chibian koe tcãàe ba méém táá máá: “Nqari ba ko chibian koe tcãàe te,” témé guu. Nqari ba cuiskaga cg'ãean ka chibian koe tcãàe tite, a ba a gataga Gabá cuiskaga khóean chibian koe tcana hãa tite ke. ¹⁴ Igaba i ko khóean ncéeta iim dàòm ka chibian koe tcãàe: khóe ba ko gam tc'aró-tc'aro di tc'ëean ka cg'ãean koe tcéa úúe, a sí ntcòm s koe qaè. ¹⁵ I ko nxãaska gam di cg'ãe tc'ëean ãe i kòo càuse ne chibian xàm, ne i ko chibian ãe kai, a x'ooan óá.

¹⁶ Táá méé tu qàe-qaèe guu, tí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè. ¹⁷ Wèes kamas cgáe sa hëé, naka wèes abas tchàno sa hëéthëé sara tc'amaka guua, a ko xõa Xòòm x'ààn dim koe guu a, ncëe Gam koe i cúí gúú kabìeà ga káa a ba, kana sóman khama kabì-kabise tama ba. ¹⁸ Gam di tc'ëean koem kò ábà ta a, kg'uim tseeguan dim koe guu a, nxãasega ta gha *Gam di ta khóe ta tc'ãà di ta ii* ka, Gam ka kúrúeà zi gúú zi koe, tc'ãà di tc'òoan xhàràam di khama.

Kóm sa hëé naka kúrú sa hëéthëé e (1:19-27)

¹⁹ Q'ãa méé tu ncëe sa, tí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè. Wèém khóe ba méém qháe ii komsanan koe, naka kg'uian koe ão ii, naka ba ão ii xgòàn koe. ²⁰ Khóem di xgòà ne Nqarim ko tc'ëe tchànoan koe sí tama khama. ²¹ Gaa domka méé tu cg'ãe gúúan kúrúan hëé naka cg'ãean kaikaguan hëéthëé chòòkagu, naka cg'aré-cg'arese naka *Nqarim dim* kg'uim gatu koe xhàràa ba hòòà máase, ncëe kgoara tu um gha di qarian úúa ba.

²² *Nqarim dim* kg'ui ba ko komsana tu méé tu ii. Kg'ui ba kóms cúí sa tu kò kúrú, ne tu gha ko qàe-qaese. ²³ Khóem kò *Nqarim dim* kg'uim dim kóm-kg'ao ba ii, a ba a kúrú-kg'ao ba ii tama nem ncéeta iim khóem khama ii khama: ncëe ko ábà cgoaèa bas kg'ái sa bóò-kg'áis koe bóò ba. ²⁴ Ntcáàsem ko xg'ara a qòò, a ba a kúúga c'urù ntam kò ii sa khama. ²⁵ Igaba gaam ãe ko tchàno x'áean koe bóò ba, x'áean ncëe kgoara tu u ko o, a ba a ko qgóóa qari i ba, nxãa ba gha gam di kúrúan koe ts'ee-ts'ee'kg'aiè, ncëe *x'áean* c'urù tamam kóm-kg'ao ba, igaba kúrú-kg'ao ii ba.

²⁶ A ncëe khóem kò bóò, dtcòma nem úúa sa ne, igabam ko gam dim tam ba qgóó tama, a ko tcáóa ba qàe-qaè, ne i gam di dtcòman cg'ãa-cg'ana di i.

²⁷ Dtcòm s ncëe Nqarim gatá ka Xòòm cookg'ai koe q'ano a chibi úú tama sa ncëe si i: khãadoma cóan hëé naka dxàe-ntcòan hëéthëé gaan di xháean koe kòre si i, naka nqòóm koe káa cg'urise qgóóse sa hëéthëé e.

Táá méé ta khóe ne tãákase qgóó guu (2:1-13)

2 Tí qõe ga tuè, gatá dim x'áàkom X'aigam Jeso Krestem koe tu kò dtcòman úúa hãa, ne méé tu táá tãákase khóean qgóó guu, ² C'èedaokam kòo gautan di tcãà tshàuan hëé naka t'òe qgáian hëéthëé hãnam khóe ba gatu dim còrè-nquum koe tcãà, me gata-ga dxàuam khóem cg'ãa-cg'ana qgáian hãna ba thëé

hàa cgae tu u, ³ tu kò ãe t'òe qgáian hãna ba qãese qgóó, a birí me a máá: “Ncëe qgáian qãe koe ntcòó,” témé, a tu a ãe cg'ãa-cg'anasea ba birí a máá: “Tsáá méé tsi ãe koe téé,” témé, kana máá “Nqàrè-kg'ama te koe gómankg'ai koe ntcòó,” témé. ⁴ Eèta tu kò hëé ne tu q'aa-q'aasean xg'aekua tu koe úúa, a tu a ncëeska cg'ãe tc'ëem xgàra-kg'ao ba kúrú hãa!

⁵ Komsana tu, tí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè. A Nqari ba gáe nqòómkg'ai koe dxàua ne khóe ne nxará tcg'òóa hãa tama, dtcòman koe ne gha qguù ka, a ne a gha x'aian di ne q'òò-kg'ao ne ii, ncëem kò ãe ncàm Mea ne nqòòkagua hãa a? ⁶ Igaba tu ko dxàua ne khóe ne sau-cgaekagu. A qguù ne tama ne gáe ãe ko nqãaka úú tu u ne, gane tama nea ncëe ko qáe-nquuan koe úú tu u ne? ⁷ A gane tama nea ncëe ko t'òes cg'òes *Krestem di* sa cg'ãekagu ne, ncëe gatu koe kò ãe tu ko *tcguù-tcguuè x'aè ka tcièe* sa?

⁸ A ncëe tseegukaga tu kò *Nqarim di* x'aian di x'áean qgóóa qaria hãa ne, ncëes ko *Nqarim di* Tcgáya sa méé khama, a ko máá: “Tsáá ka c'ëe ba méé tsi ncàm, ãe tsi ma ncàmsea khamaga ma,” témé, ne tu ko qãese hëé. ⁹ Igaba tu kò khóe ne tãákase qgóó ne tu ko chibian kúrú, a tu a gha x'áean ka bóòe, chibi kúrú-kg'ao tu iise. ¹⁰ Díim wèém ãe ko wèe x'áean qgóóa qari, igaba ko cúis qgáis koe tsãa a ba wéean koe ga chibiga me e khama. ¹¹ Gaam ãe ko máá: “Táá cg'arán kúrú guu,” témé ba ko gaicara máá: “Táá cg'òo guu,” témé khama. A ncëe cg'arán tsi kò kúrú tama ne, igaba tsi kò cg'òo, ne tsi x'áean koe chibi kúrú-kg'ao tsi i.

¹² Dùús wèes ãe tu ko kg'ui a ko kúrús ka méé tu *tc'ëe-tc'ëese*, ncëe gha kgoara tu um x'áe-kg'ám ka tu gha xgàràe sa. ¹³ Nqarim kò hàà ko khóe ne di zi tséé zi bóò q'oo, qãe zi i sa kana tshúú zi i sa, nem gaam ãe kò thòò-xama-máákuan úú tamam koe thòò-xama-máákuan x'áia hãa tite khama. Igaba ãe thòò-xama-máákuan úúa hãam khóe ba chibi bóòe tite.

Dtcòm s tséé tama sa x'óóa hãa (2:14-26)

¹⁴ Dùú sa i ko hùì, tí qõe ga tuè, ncëe khóem kò ko máá, dtcòma nem úúa, témé, igabam tséekagu u tama ne? A gam di dtcòma nea gha kgoara me?

¹⁵ C'èedaokam kò tsáá qõe ba kana tsáá qões igaba qg'aè-cgaea, a tc'òo úú tama tc'òó ne gha a, ¹⁶ me gatu ka c'ëe ba gaa khóean ka máá: “Tòòkuan cgoa qòò, hãa tu gha, a tu a gha tsáú ke,” témé, ãe ko cgáe-q'ooa ne koe qaase gúúan máà ne tamase, ne i ko nxãan dùú sa hùì? ¹⁷ Gatá iim dàòm ka i dtcòman x'óóa hãa, ncëe cúise i kò hàna ne, a tsari tséean cgoa qòò mááku tama ne.

¹⁸ Igabagam gha c'ëem khóe ba xga a máá: “C'ëe khóe nea dtcòman úúa, i c'ëean tséean úúa,” témé. Ra gha nxãaska tèe a máá: “X'ái te, ntamam gha ma c'ëem khóe ba dtcòman úú, igabam tsééa ba koe x'ái i tama sa. Nxãaskar gha tíia tiri tséean koe guu a tiri dtcòman x'ái tsi,” témé.

¹⁹ A dtcòm tsi ko Nqari ba cúí Me e sa?

Qãèse tsi ko hëé, igabaga tsi tcàoa, dxāwa tc'ëean ga ko dtcòm, a ia a q'áòan ka cgùru khama.

²⁰ A x'áíè kg'oana tsia, tsáá kàà tc'ëe tsi khòè tsi, tséé tama dtcòmà ne kàà hùì i sa? ²¹ Ntama ba kò ma Abrahamam gatá ka xòò ba Nqarim koe tchàno iise bóòè? Gam di tsééan ka a kò ii, ìem kò ko gam ka cóásem Isaka ba altaram koe úú ka. ²² Bòò tsi ko, dtcòmà ne kòo gam di zi tséé zi cgoa tsééa xg'ae sa, i kò gam di dtcòmàn tséé zi ka cg'oè-cg'oèè. ²³ Si kò *Nqarim dis* Tcgāya sa tseegukaguè, ncèeta kòo méé sa: "Abrahamama ba kò Nqari ba dtcòm, Me Nqari ba gam di dtcòmàn ka tchànóm iise sèè me," témé. Me kò Nqarim dim tcàrà ba ta ma tciiè. ²⁴ Bòò tu ko, khòè ba ko gam di zi tséé zi koe guu a tchànóm iise bóòè, dtcòmà ka cúí tamase.

²⁵ Rahabes cg'árà-kg'ao sa kò tǎá za guu a ko nqóò ba ntcáà tsara khòè tsara sèè, a sa a tǎám dàòm cgoa ts'ǎákagu tsara a. A ncèeta hëéan ka sa gǎé kò gataga gas di tsééan koe táá tchànós iise bóòè?

²⁶ Tc'ëe ba úú tamam tc'áró ba x'óóa hǎa, i gatà iim dàòm ka dtcòmàn ncèe tsééan úú tama a x'óóa hǎa thëé.

Dtcòm-kg'ao ba hëé naka tǎm ba hëéthëé e (3:1-18)

Tǎm ba xгаа-xгаа ne

3 Táá méé tu wèéa tu ga xгаа-xгаа-kg'aoan kúru guu, tíí qǒe ga tuè. Q'ana tu hǎa, sita ncèe ko xгаа-xгаа ta ko hàà kaisase thòòse Nqarim ka xgàràè sa ke. ² Wèéa ta ga ko kái chìbian kúru khama. Ncèe c'ëem kò cúí chìbi ga kúru tama ìem ko kg'uis gúús koe nem tchànóm khòè me e, kgoana ko a gam dim tc'áróm wèè ba kòre ba.

³ Biian kg'árm-q'oo koe ta ko tórm sa tcǎà, nxǎasega i gha komsana ta a ka. Ncèeta hëéan ka ta ko wèè tc'áróan gaan di ga tchàno-tchano.

⁴ Bòò skepe zi gataga, gatà zi ma kaia igaba, a ko kaia tc'ǎán ka qǒòkaguè, igaba zi ko kaisase cg'árém hiim tchàno-tchano dim cgoa nqàriè, a nqàri-kg'aom ko tc'ëem xòèm za qǒò.

⁵ Gatà iim dàòm kam tǎm ba cg'árém gúù me e, igabam ko kaia zi gúù zi ka koase.

Tc'ëe naka bóò, kaias hii-kg'ai sa ko cg'árém c'ëem ka dàòè sa.

⁶ Tǎm igabam c'ee me e, a cg'ǎès dim nqóò me e. Ncèea me ko ma tséé ga a, gatá cg'áé-q'oo koe, a ba a ko wèém tc'áróm khòèan di ba cg'ǎè-cg'ǎe. C'ees koem ko wèès kg'òès khòèm di sa tcǎà, a ba a ko chòò tamas c'ees dxāwam dis ka tcǎà-dòmme.

⁷ Khòè ta gha kgoana a xгаа-xгаа wèém kg'oo-coa-qhàò ba hëé, naka tsaràn hëé, naka ncǎà cgoa ko qǒòan hëé, naka tshàan q'oo di gúúan hëéthëé e khama, a ta a gataga xгаа-xгаа ana. ⁸ Igaba i cúí khòè ga kgoana naka tǎm ba xгаа-xгаа hǎa tite, sǎa tamam cg'ǎè ba, cg'òoko gúúan ka cg'oèa hǎa ba. ⁹ Gaam cgoa ta ko X'aigam *Nqarim* Xòò ba dqòm, a ta a ko

gaam cgoa Nqarim dis iis koe kúruèa ne khòè ne cgúí.

¹⁰ Dqòmkuan hëé naka cgúíkuan hëéthëéa ko cúís kg'árm koe tcg'oa. Tíí qǒe ga tuè, ncèe sa méés táá gatà ii guu. ¹¹ A tsàùm koe i ga kǎre tshàan hëé naka tsau tshàan hëéthëé cúí x'aè ka tcg'oa? ¹² Tíí qǒe ga tuè, a faia dis hii sa ga olife di tc'áróan kúru, kana sa ga chòò-kg'om dis hii sa faia di tc'áróan kúru? Tsau tshàa ne cuiskaga kǎre tshàan kúrua hǎa tite.

Cám tsara dàò tsara tc'ëean di tsara

¹³ Díí ba tc'ëega baa, a ba a ko kóma q'ǎa gatu xg'aeku koe? Gam di kg'òèan qǎè ka méém x'ái, gam di tsééa ne ko cg'áré-cg'aresean cgoa kúruè sa, tc'ëean cgoa hëéthëé e. ¹⁴ Igaba tu kò gatu di tcáóan koe xgòàm tau ba hëé naka cèèan hëéthëé úúa ne táá koase guu, naka táá tseeguan tshúù-ntcòakagu guu. ¹⁵ Gatà ii tc'ëea nea nqarikg'ai koe guu tama, igaba i nqóòmkg'ai di i, a khòèm di i, a dxāwam di i. ¹⁶ Eè tauan hëé naka cèèan hëéthëé hàna qgǎi koe, i gha kómku taman hǎa khama, naka wèè cg'ǎè-qhàòan kúruan hëéthëé e. ¹⁷ Igaba i nqarikg'ai koe guua tc'ëean tc'ǎà dis ka q'ano o, a cám dis ka gataga tòókuan úúa, c'ëe ne khòè ne ka i ko tc'ëe, a i a komsanan koe hëé naka tc'ëea kǎbian koe hëéthëé kgoarasea hǎa, a cgómkuan ka cg'oèa hǎa, a i a ko qǎè zi tséé zi di tc'òoan máà ta a, a i a khòè ne tǎákase qgóó tama, a i a kgoarasease ko qgóóse. ¹⁸ Tòókuan di ne khòè ne ncèe ko tòókuan di cgùrian xhàrà ne gha tchànoan tcuù.

Dtcòm-kg'ao ba hëé naka nqóò ba hëéthëé e (4:1-5:6)

Nqóò ba ncàm guu

4 Dùú sa ko ncòoan ghùì, si ko dùú sa x'ǎàkuan ghùì gatu xg'aeku koe? A gatu ko tc'ëe zi gúù zi tama zia, ncèe ko gatu di tc'áróan koe ncòoan ghùì zi? ² Ncóó tu ko, igaba tu úú tama. Cg'òo tu ko, a tu a ko kaisase xaù, igaba tu kgoana naka hòò tite. X'ǎà tu ko, a tu a ko ncòoan ghùì. Gúù tu úú tama, Nqari ba tu dtcàrà tama domka. ³ Dtcàrà tu ko, igaba tu hòò tama, tchàno tamase tu ko dtcàrà khama, ìe tu ko hòò gúúan tu gha nxǎasega ìe tu ko ma gatu tc'ëe khama ma tséékagu ka. ⁴ Cg'árà-kg'ao tuè! A c'úúa tua, nqóòm cgoa ncàmkuane Nqarim cgoa hòòreku si i sa? Nxǎaska, ncèe nqóòm di tsi ncàm-khoe tsi kò ii ne tsi Nqarim di tsi cg'òo-kg'ao tsi i. ⁵ *Nqarim dis* Tcgāya sa ko máá: "Tc'ëem ncèem Nqarim gatá koe tòóa hǎa ba kaisa zi tc'ëe zi ka cg'oèa hǎa," témé. Ncèe kg'ui ne tseegu u, ná? ⁶ Igabam ko *Nqari ba* kaisa cgómkuan máà ta a. Gaa domkas ko *Nqarim dis* Tcgāya sa ncèeta méé:

"Nqari ba ko ìe tcomsea ne ntcoe, igabam ko ìe ko cg'áré-cg'arese ne cgómkuan máà," témé.

⁷ Ke tu ncéeska Nqarim koe máàse. Dxāwa ba xguì, nakam gha gatu koe guu ná qgóé. ⁸ Nqarim koe cúù-cuuse, nakam gha Gam igaba gatu koe cúù-cuuse. Xg'aà tshàua tu, gatu chìbi-kg'ao tuè, naka tu gatu khòè tu cām tc'èe tu, tcáóa tu q'ano-q'ano. ⁹ Tshúù-tcao méé tu, naka kg'ae, naka ntcāà tcgáí-tshàra. Gatu di kg'āèan méé i kàbise naka kg'ae ii, naka i gatu di qāè-tcaoan kàbise naka tshúù-tcao sa ii. ¹⁰ X'aigam Nqarim cookg'ai koe méé tu cg'aré-cg'arese nakam gha nxāasega kaikagu tu u.

Tsáá ka c'èe ba xgàra guu

¹¹ Táá méé tu gatu ka c'èe ne cgoa cg'āèse kg'ui guu, tíí qōe ga tuè. Gaam ãe ko qōesem cgoa cg'āèse kg'ui ba kana ko qōese ba xgàra, ba ko x'áèan cgoa cg'āèse kg'ui, a ko x'áèan xgàra. X'áèan tsi ko xgàra ne tsi gaa x'áèan di tsi tséekagu-kg'ao tsi tama tsi i, igaba tsi x'áèan di tsi xgàra-kg'ao tsi i. ¹² X'áèan hēé naka xgàrakuan hēéthēé dim tcg'òò-kg'ao ba cúí Me e, Gaam ãe ko kgoara, a ko kqbe di qarian úúa ba. Igaba tsi tsáá díí tsia, ncēe tsáá ka c'èe ba ko xgàra tsi?

Táá koase guu

¹³ Hàà tu ncéeska, gatu ãe ko máá: "Ncēe cām ka kana q'uu ka ta gha ncēeta iim x'áé-dxoom koe qōò, a síí gaa koe kuri ba x'āè, a gaa koe síí x'ámágu, a gha nxāasega marian hòò," témé tu. ¹⁴ Igaba tu q'uu ka dim cām ka i gha gatu di kg'òèan nta ii sa c'úúa hāa. Nqoara-nqauan khama tu ii khama, ncēe ko xòm x'āè-coa séé a hāa a, a i a gaia kaà. ¹⁵ Khama tu ga ko ncēe-ta mééa: "X'aigam Nqarim kò tc'èe ne ta gha kg'òè, a ta a ncēe sa kana ãe sa kúrú," témé. ¹⁶ Ncēe i ii khama, tu ko koase a ko dqomse. Eēta ii dqomsean wéé ga cg'āè e. ¹⁷ Gaa domkam wéém khòèm ãe qāè gúuan kúrú q'ana, igaba kúrú u tama ba, nxāa ba chibiga me e.

Qguàa khòèan dqàèa ne

⁵ Hàà tu ncéeska, gatu khòè tu ãe qguàa tu, kg'ae méé tu naka xgò, cg'āè zi ncēe ko hàà cgae tu u zi domka. ² Gatu di qguàa ne ts'óóa hāa, i gatu di qgáían tcg'āàn ka tc'òóa hāa. ³ Gatu di gautan hēé naka seferan hēéthēéa ncàbà hāa, i gha gaan di ncàbàn gatu koe x'ái sa ii, a i a gha c'ees khama ma gatu di cgàan tc'òóa xgāá. Gatu di x'aian tu tòóa máásea hāa, còo di xu cām xu u igaba. ⁴ Bòò, surutan gatu di tséé-kg'aoan di i, ncēe gatu di xhàràan koe kò tséé e, ncēe tu kò táá suruta a, nxāa nea kg'aea tcg'òóa hāa, i kg'ae-q'ooan ãe kòo gaa xhàràan khòá ne di X'aigam Nqarim qarim wéém tcee-dòm koe tcana hāa. ⁵ Nqóòmkg'ai koe tu kàrean koe hēé, naka qāè-tcaoan koe hēéthēé x'āèa. Tsáúkagua tu hāa tcáóa tu, a tu a gha ghòèan ko ma cg'òòè khama ma xgàraè, cg'òokus dim cām ka. ⁶ Tchànò khòèan tu ko chìbi-chìbi a xgàra, a cg'òo, gatu cgoa ne kò ntcoeku tama igaba.

Tāáka zi x'áè-kg'am zi (5:7-20)

Qáò tcáóa ne

⁷ Gaa domka méé tu qáò tcáó ii, tíí qōe ga tuè, naka i nxāakg'aiga X'aigam di hàà-q'ooan síí tcāà. Bòò, xhàrà-kg'ao ba ko góm ba qāà me xhàrà di tc'òoan tcg'òò. Qáò tcáó cgoa am ko, i nxāakg'aiga síí tc'āà di túúan hēé naka kháóka di túúan hēéthēé tuu. ⁸ Gatu igaba méé tu qáò tcáó ii. Qari méé tu ii tcáóa tu koe, X'aigam Nqarim di hàà-q'ooa ne cúù u ke. ⁹ Tíí qōe ga tuè, gatu ka c'èea ne cgoa méé tu táá káise kg'ui-kg'uisse guu, naka tua gha nxāasega táá xgàraè. Bòò, Xgàra-kg'ao ba nquu-kg'ám koe hāa!

¹⁰ Tíí qōe ga tuè, tc'èe-tc'èese porofiti xu ncēe kò X'aigam Nqarim cg'òè ka kg'ui xu. Sere-seres iise séé xu, qáò tcáó xu khòè xu u kò ii di sa, ãe xu kòo xgàrase ka. ¹¹ Bòò, ts'ee-ts'eekg'aièa xu, ta ta ko ma tcii xu, ãe kò xgàrakuan di x'áè ka qarika tééa hāa xu. Jobem di qarika tééa máásean ka tu kóma, a tu a kò X'aigam Nqari ba còo dis ka dùú sa kúrú sa bòò. X'aigam Nqari ba thòò-xama-máákuan hēé naka cgómkuan hēéthēé ka cg'oèa hāa khama.

¹² Igaba wéé zi gúú zi tc'amkg'ai koe, tíí qōe ga tuè, nqarikg'aian cgoa igaba kana nqóòmkg'ai cgoa igaba, kana c'èe gaisean cgoa ga igaba táá gaise guu. Igaba méés gatu dis 'èè' sa, 'èè' sa ii, nakas gatu dis 'èe-èe' sa, 'èe-èe' sa ii, naka tua gha nxāasega táá xgàrasean koe tcāà guu.

Dtcòmàn di còrèa ne

¹³ Gatu xg'aeku koem kò c'èe ba qómàn q'oo koe hàna ne méém còrè. A ncēè c'èem kò qāè-tcaoa hāa ne méém dqomàn di cian nxáè. ¹⁴ A ncēè c'èem kòo gatu xg'aeku koe tsàa ne méém kaia xu kerekes di xu tcii, naka xu còrèa máá me, naka nxúian cgoa tcgáu me, X'aigam Nqarim dim cg'òèm koe, ¹⁵ naka i gha dtcòmàn di còrèan tsàakom khòè ba kg'òèkagu, nakam gha X'aiga ba ghùì me, a ncēè chìbia nem kò kúrú hāa nem gha qgóóa mááè e. ¹⁶ Ke tu nxāaska bìríku gatu di chìbia ne, naka còrèa mááku, naka tua gha nxāasega kg'òèkaguè. Tchànò khòèm di còrèa ne kaisa qarian úúa, Nqari ba ko gaan koe tséé khama. ¹⁷ Elija ba kò kg'ama khòè me e, gatá khamaga ma, a ba a kò qarika còrè, túúan gha táá tuu ka, i kò nqóòmkg'ai koe túúan táá tuu, nqoana kurian hēé naka 6 nxoean hēéthēé e. ¹⁸ Me gaicara còrè, i nqarikg'aian túúan tuukagu, me kò nqóò ba kaisase tc'òoan kúrú.

¹⁹ Tíí qōe ga tuè, ncēè gatu ka c'èem kò tseeguan hòàra guua hāa, me kò c'èe ba kàbi me ne ²⁰ méém q'āa, díím wéém ãe ko chìbi-kg'ao ba gam di dàðan hòàm ko koe kàbi ba gha ko kgoara me, táám gha tc'èea ba cgoa ga igaba x'óóa xgāáse ka, a ba a gha káí chìbian gam di qgóóa mááè.

1 PETERE

Téé-cookg'ai sa

Peterem di ne nxará-kg'ao ne xg'ao gane di dtcòmàn domka kái xgàrakuan hěé naka xháéan hěéthěé q'oo koe hàna.

Petere ba kò ghùì-ghui tcáo ne, a ko máá, Nqarim nxará tcg'òòà hãa ne khòè ne e, témé. A ba a kò Jeso Krestem ka tc'ěe-tc'ěe ne, ncěe Gam di x'ooan hěé, naka x'ooan koe tēean hěé, naka Gam di hààn hěéthěé di nqòðan máà nea hãa ba.

Gane di xgàrase ne ko Jesom ka dcěéè. Ncěeta méé ne ma qarika téé naka qáo tcáo. Ncěem nqòóm koe i ko gane di dtcòmàn kúrúa bóòè, igaba ne gha ěem gha Jeso Kreste ba x'áísem cárm ka kábia máàè e.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- xgàrakua ne
- komsana ne
- tcom-tcomsa
- nqòò sa
- kg'òèa hãa nxǒá ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Nqarim di kgoarakua ne
- Tcom-tcomsase kg'òèa ne
- Dùú sa méé ne dtcòm-kg'ao ne kúrú xháéan koe ne kò hãa ne
- Cg'áré-cg'aresea ne

Nqarim di kgoarakua ne (1:1-12)

Tsgámkaguku zi

1 Petere ra a, x'áè úú-kg'aor † Jeso Krestem di ra, a ra a ko ncěes tcgãya sa Nqarim nxará tcg'òòà mááse ne khòè ne góá máá, ncěe tsǎi-tsǎisea hãa ne, a cg'áè-kg'ao khama x'áèa hãa ne: xg'aekum Ponto dim koe hěé, naka Galatia dim koe hěé, naka Kapatokia dim koe hěé, naka Asia dim koe hěé, naka Bitunia dim koe hěéthěé hàna ne. ² Nqarim Abo ba nxãakamaga q'ana hãase *nxará tcg'òòà mááse tua*, Me ko *Tcom-tcomsam* Tc'ěe ba tcom-tcomsakagu tu u, nxãasega tu gha Jeso Kreste ba komsana a Gam di c'áðan cgoa cgáìè ka:

Cgómkuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i gatu koe càuse.

Kg'òèas nqòò sa

³ Dqòmè méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba. Jeso Kreste ba x'ooan koe ghùian

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

kam Gam di kaisa thõ-xama-máákuan ka kábase ábà taa hãa, nxãasega *ta gha* kg'òèas nqòò sa *úú* ka.

⁴ Ncěe nqòðan ta úúa hãa, nqarikg'ai koe ta gha q'òò ts'eekg'aian di i, kaà tite, a ts'óó tite, a cg'ãa-cg'anasea hãa tite e. *Nqari ba* gaa koe tòóa máá tu ana, ⁵ gatu ncěe ko dtcòmàn koe guu a Nqarim di qarian ka qǎèse qgóó a kòrèè tu, nxãakg'aiga tu gha síí kgoarakuan hòò ka, ncěe gha còò di xu x'aè xu ka tseegukaga x'áíè e.

⁶ Ncěe gúùan domka tu ko qǎè-tcao, gatà i ga ko ma qaase, xòm x'aè-coa ka tu ga ncěeska tãáka zi kúrúa bóòku-qhàò zi ka tshúù-tcaokaguè igabaga. ⁷ Gazi di tsééa ne gatu di dtcòmàn tseegu ii sa x'ái si i. Gautan igaba, ncěe gha kaàkaguè, ne gha c'eean cgoa kúrúa bóòè. Gataga méé i dtcòmà tu, ncěe kaisase gautan ka qaa-qaasa a, kúrúa bóòè. Nxãaska tu gha Jeso Krestem ko x'áíem cárm ka dqòmkuan hěé naka x'áàn hěé naka tcomkuan hěéthěé hòò. ⁸ Ncěe bóò Me ta ga tu hãa igaba tu ncàma hãa ba, ncěe tu ncěeska bóò Me tama igaba tu ko Gam koe dtcòm ba, a tu a x'áàko qǎè-tcaoan ncěe kg'ui a nxàèè tite cgoa qǎè-tcaoa. ⁹ Gatu dis dtcòmns ko qaa sa tu ko hòò khama, ncěe kgoarakuan gatu di tcáoan di sa.

¹⁰ Porofiti xu kò ncēe gatu koe gha hààs cgómkus ka porofita, a xu a kò ncēe kgoarakuan koe tcāà tcáo a qarika qaa a. ¹¹ Kúrúu xu kò bóò, dùútsa x'aè ka i gha hàà sa, a i a gha ntama hàà sa. Me kò gaxu koe ko hànam Tc'ēem Krestem di ba x'aèan cookg'ai koe nxàea tseegukagu Krestem di xgàrasean ka, naka xùri gha ko x'ààn ka hēéthēé e. ¹² I kò gaxu koe x'áisea hãa, ncēe zi gúú zi xu tsééa mááse tama, a ko gatua tsééa máá tu u sa; gúú zi ēe tu ko ncēeska biríèa zi, ēe ne kò ēe qāè tchōàn xgaa-xgaa tu u x'aè ka, ncēe ko nqarikg'ai koe guu a tsééa óàèam Tcom-tcomsam Tc'ēem ka. Moengelean ga ko ncàma hãa, ncēe zi gúú zi i ga kò bóò sa.

Tcom-tcomsas kg'òè sa (1:13–2:10)

¹³ Tc'ēea tu kg'ónò, naka qgóósea hãa, naka tua gatu di nqòòan cg'òèase úú cgómkuan koe, ēe tu gha Jeso Krestem kò x'áise x'aè ka máàè e. ¹⁴ Komsanako cóán khama méé tu hēé, naka zi cg'āè zi tc'ēe zi táá tc'āà-cookg'ai tu u guu, ēe tu kò Nqari ba tu c'úúu hãa x'aè ka kg'aia úúu zi. ¹⁵ Igaba ēe kò tcii tu um ma tcom-tcomsa ii khamaga ma méé tu ma wèè gúúan ēe tu ko kúrú koe tcom-tcomsa ii. ¹⁶ Góásea i hãa a ko máá: "Tcom-tcomsa méé tu ii, Tíí Ra tcom-tcomsa Ra a ke," téméè khama.

¹⁷ Ncēe Nqarim, ncēe khóèan tãákase xgàra tama, a ko khóèan di zi tséé-kg'árám zi ka khóèan xgàra ba tu kò Abo ta ma tcii ne, méé tu nxãaska ncēem nqđómkg'ai koe tu cg'áè-khoean khama ma x'āèas noose Nqari ba q'ádase kg'òè. ¹⁸ Q'ana tu hãa, dùús cgoa tu kò kàà hùis kg'òè-kg'árám gatu dis koe x'ámá tcg'òèa sa, ēe tu kò gatu ka tsgóosea xu koe hòò sa. Seleferan hēé kana gautan hēéthēé khama ii zi gúú zi kaàko zi cgoa tu x'ámá tcg'òè ta ga hãa, ¹⁹ igaba qaa-qaasa c'áòan Krestem di ka a kò ii, ghùu-coam chìbi úú tama a q'ano ba. ²⁰ Gaam ncēe nxãakamaga nqđóm ko tshoa-tshoases cookg'ai koe kò Nqarim ka q'āaèa ba, igabam kò còò di xu x'aè xu ka hàà x'áíè ba. ²¹ Gam koe tu ko guu a Nqarim koe dtcòm, ncēe ko x'ooan koe ghùì Me a x'áàkagu Mea ba, nxãasega i gha gatu di dtcòmān hēé naka nqòòan hēéthēé Nqarim koe hãa ka.

²² Tseeguan komsana ka tu q'ano-q'anosea hãa, a tu a gatu ka qōesean koe tseegu di ncàman úúu, ke tu q'ano-tcáóse qarika ncàmkú. ²³ Kqabase tu ábàèa hãa khama, kaàkom cgùrim koe guu tamase, igaba kaà tamam cgùrim koe guu a: kg'òèa hãa a chòò tamam kg'uim Nqarim dim koe guu a. ²⁴ Nqarim dis Tcgāyas ko méé a ko máá:

"Wèém khóè ba dcāan khama ii,
i wèè x'ààn gam di, qāáka di zi x'aa zi khama ii.
Dcāa ne ko c'òò,
i x'aan tcheè,
²⁵ igabam ko X'aigam dim kg'ui ba
chòò tamase hãa,"

témé khama. Ncēe ba gaam kg'uim ga me e, ncēe tu kò qāè tchōàn koe guu a xgaa-xgaaè ba.

2 Gaa domka méé tu wèè gúúan cg'āè koe tcg'òóse, naka táá c'ēe koe ga kàaku di ii guu, naka táá qāè

khóèan khama ko ma kúrúse guu, naka táá tauku di ii guu, naka gataga táá c'ēe koe ga cóèku di ii guu.

² Kqabase ábàèa cóán khama méé tu ii, Nqarim di kg'uian di bían xgónèa a, kàa úú tama a, gaan koe tu gha nxãasega kai a kgoaraè ka. ³ X'aiga ba qāè Me e sa tu xàma hãa ke.

kg'òèam nxõá ba hēé nakas tcom-tcomsas qhàò sa hēéthēé e

⁴ X'aigam koe hàà, kg'òèa hãam nxõá ba, ncēe ko khóè ne ka bóò xguìè, igaba kò Nqarim ka nxará tcg'òóèa ba, a ba a Gam koe qaa-qaasa ii. ⁵ Ke tu gatu igaba kg'òèa nxõán khama ma tshàòè, naka tua Tcom-tcomsam Tc'ēem dim nquu ba ii, gaa koe tu gha tcom-tcomsa xu peresiti xu ii, a ko Tc'ēem di zi dàò-mááku zi kúrú, ncēe ko Jeso Krestem koe guu a Nqari ba qāè-tcaokagu zi. ⁶ Nqarim dis Tcgāyas q'oo koe i ko máá:

"Bóò, Sione koer ko nxõá ba tòò,
nxará tcg'òóèa a qaa-qaasam nxõám tcúú di ba,
me cuiskaga wèém ēe ko Gam koe dtcòm ba,
sau-cgaekaguè tite,"
téméè khama.

⁷ Gatu ēe ko dtcòm tu kam ncēem nxõá ba cgáé me e. Igaba ēe dtcòm tama ne méé ne ncēe kg'uian komsana, ncēe ko máá:

"Nxõám ēe tshàò-kg'ao xu ka bóò xguìèa ba,
nxãa ba tcúú dim nxõá ba kúrúu,"
témé e.

⁸ Si ko c'ēe koe gaia máá:

"Ncēe ba nxõá me e khóè ne gha kúrú ne tcgàba ba,
a khóè ne ko cg'áékagum nxõá me e,"
témé.

Tcgàba ne ko, kg'ui ba ne kò ntcoe khama - si nxãa sa tc'ēea ne máàèa hãas ga si i.

⁹ Igaba tu gatu nxará tcg'òóèa tu khóè tu u, x'aiga tu u, a peresiti tu u, tcom-tcomsas qhàò sa, Nqarim ka q'òèa tu khóè tu, nxãasega tu gha cgáé zi gúú zi Nqarim di zi xgaa-xgaa ka, ncēe ko ntcúúan q'oo koe tciia tcg'òó tu u a Gam di are-aresa x'ààn koe tciia óá tu u ba. ¹⁰ C'ēe x'aè ka tu kò khóè tu tama tu u, igabaga tu ncēeska Nqarim di tu khóè tu u; c'ēe x'aè ka tu kò cgómkuan hòò tama, igaba tu ncēeska cgómkuan hòò hãa.

Dúú sa méé ne dtcòm-kg'ao ne kúrú xháéan koe ne kò hãa ne (2:11–4:19)

Nqarim di ne tséé-kg'ao ne khama ma kg'òè

¹¹ Ncàm-ncamsa tuè, dàra-kg'aoan hēé naka tãá nqđó koe guua khóèan hēéthēé khamar ko ma dtcàrà tu u, cg'āè zi tc'ēe zi cgàam di zi koe tu gha tcg'òóse sa, ncēe khóè di tc'ēean cgoa ko x'áàku zi. ¹² Eèta ne ko ma tãá zi qhàò zi di ne cg'āè zi gúú zi ko kúrú tu khóè tu khama ma tshúú kg'uian gatu ka kg'ui igaba méé tu gatu gane xg'aeku koe qāèse kg'òè, naka ne nxãasega

gatu di zi qãe zi tsée zi bóò, naka Nqari ba ãem gha ko hààm cárm ka x'áàkagu.

¹³ X'aigam *Nqarim* domka méé tu wèé qarian khòem di koe máàse: x'aiga-dxoom koe ga igaba ncèe tc'ama-ka hàna ba, ¹⁴ kana tc'ãà-cookg'aian koe igaba, ncèe gaam ka tsééa tcg'òòea a, a ko hàà ãe ko chibian kúrú ne xgàra, a i a ãe ko qãèan kúrú ne dqòm. ¹⁵ Nqarim di ncàmna ne gatà ii, qãe gúúan kúrúan ka tu gha ãe kórma q'ãa tama a kàà tc'ãe khòèan nqookagu. ¹⁶ Kgoarasea ne khòe ne khama méé tu ma kg'òe, igaba táá gatu di kgoarasean kúrú naka i c'ãe cg'ãèan qàbi tcàà guu; kg'òe méé tu Nqarim di tu tséé-kg'ao tu iise. ¹⁷ Wèé khòèan tu tcom. Gatu ka c'ãean tu ncàm. Nqari ba tu q'ád. X'aiga-dxoo ba tu tcom.

Krestem dis xgàrakus dis sere-sere sa

¹⁸ Qãan méé i gaan ka q'òòsean wèé tcoman cgoa komsana; ãe qãe a tc'auan koe cúí tamase, igabaga ãe xgàrà ne koe ga hëéthéé e. ¹⁹ Ncèe c'ãem khòem kò Nqari bam máàsea hãa domka kàà chibise xgàràea, a ba a qád tcáo ii, nem gha *Nqari ba* dqòm me. ²⁰ Ncèe chibian tu kò kúrú a ko gaan domka xg'ármè, a tu a qád tcáo ii ne tua gha gaan domka dqòmme? Igaba ncèe qãèan kúrú domka tu kòo xgàrae, a gaan koe qád tcáo ii nem gha Nqari ba dqòm tu u. ²¹ Ncèes gúús domka tu kò tcièa, gatagam kò thée Kreste ba gatu domka xgàrae khama, sere-sere sam kò guua máá tu u, nxãasega tu gha xùri dàò Me ka,

²² "cúí chibi ga kúrú tama ba, i ko táá cúí kàaku ga kg'árma ba koe tcg'oa." ²³ Eëm kò cóèe kam kò táá cóèkuan kàbia máá ne, a ba a kò ãem kò xgàrae ka táá birí ne, kàbisem gha a hàà xgàra ne sa, igabam kò ãe ko tchànose xgàra Mem koe máàse. ²⁴ Gam ncèe kò gatá di cg'urian tc'áróa ba ka xgàu hiis koe xgàma hãa ba, nxãasega ta gha cg'urian x'óóa máá, a ta a gha tchànóan kg'òea máá ka. Gam di chibian ka tu kg'òèkaguèa hãa. ²⁵ Hòàko zi ghùu zi khama tu kò ii, igaba tu ncèeska gatu dim Kòre-kg'aom koe kàbisea hãa khama, Q'òé-kg'aom gatu di tc'èean di ba.

Khòe zi hëé naka khòe xu hëéthéé e

3 Khòe saòe, gaam dàòm cúim kaga méé sao gasao di xu khòe xu máàse. Ncèe cúí-kg'áia xu ga kò *Nqarim dim* kg'ui ba dtcòm tama ne, xu ga nxãaska kàà kg'uisse gaxu di zi khòe zi di kg'òòan ka kúrúe a dtcòm, ² ncèe nta sao ko ma *Nqari ba* q'ád a tcom-tcomsa ii sa xu kò bóò ne. ³ Gasao di t'òèan méé i tc'áróa sao ka tchàa koe táá guu, tóróa c'òòan hëé, naka gautan cgoa kúrúea gúúan hãa di hëé, naka t'òe qgáian hãan ka hëéthéé koe. ⁴ Igaba méé sao tcáoá sao q'oo koe t'òe sao ii, t'òèan chòò tama a, qãe a tc'aua tc'èean di i, ncèe Nqarim tcgái q'oo koe kaisase qaa-qaasa a. ⁵ Ncèea gaam dàòm khòe zi tcom-tcomsa zi kg'aika di zi, ncèe kò gazi di nqòòan Nqarim koe tòóa hãa zi kò ma t'òe-t'òese ga a, gazi di xu khòe xu máàsean ka khama. ⁶ Sarahs khama méé sao ii, ncèe

kò Abrahama ba komsana sa, a sa a kò gas dim x'aiga ba ta ma tcii me. Ncèe qãe gúúan sao kò kúrú a c'ãe gúú kaga q'áòkaguè tama ne sao gha gas di sao cóá sao ii.

⁷ Khòe xaoè, gatà iim dàòm cgoa méé xao gazi cgoa kg'òe naka q'ãa, kg'amka tc'áró zi i sa. Gaxao cgoa zi *Nqarim di* aban kg'òèan di di zi q'òò-kg'ao zi i ke méé xao tcomkuan cgoa qgóó zi, nxãasega i gha gakhao di còèan táá cúí gúú kaga xgàèe ka.

Qãèan kúrú domka xgàrasea ne

⁸ Chòò dis ka méé tu wèé tu ga cúí tc'ãe, naka thòò-xama-mááku, naka ncàmku qòekua hãa khòe khama ma, naka cgòmku di ii, naka cg'aré-cg'arese. ⁹ Táá méé tu chibi sa chibis cgoa suruta kàbi guu, kana cóèku sa cóèkuan cgoa kàbi guu; igaba méé tu ts'ee-ts'ee-kg'aikuan cgoa kàbi i; gaan domka tu tcièa hãa ke, nxãasega tu gha ts'ee-ts'ee-kg'aikuan q'òò ka. ¹⁰ *Nqarim dis Tcgãyas ko méé khama a ko máá:*

"Diim wèem ãe gha ko kg'òèan ncàm ba, a ba a qãe cáman bóò kg'oana ba méém gam dim tam ba cg'ãe gúúan koe hëé naka kg'árma ba kàa di kg'uiian koe hëéthéé xgàe.

¹¹ Cg'ãe gúúan koe méém tcg'oa naka qãèan kúrú, tòòkuan méém qaa naka baa x'ãà máá a.

¹² X'aigam di tcgáia nea ãe tchàno ne koe hàna, i ko Gam di tceean gane di còèan komsana, igaba i X'aigam di kg'áian ãe ko cg'ãèan kúrú ne cgoa tsééa xg'ae tama," témé.

¹³ Ncèe qãe gúúan kúrú tu kòo x'ãà máá ne i gha diin thòò-thòo tu u? ¹⁴ Tchànóan kúrú domka tu ga ko xgàrase igaba tu ts'ee-ts'ee-kg'aièa hãa. Táá méé tu ãe ne ko bèe sa bèe guu, táá q'aekaguè guu. ¹⁵ Igaba méé tu tcáoá tu koe Kreste ba X'aigam iise nxará tcg'óò naka dqòm Me. Ncèe c'ãem khòem kòo ãe tu úúa hãa nqòòan ka tèe tu u ne méé tu wèé x'aè ka xoa me tu gha sa kg'ónòsea máána hãa. ¹⁶ Igaba méé tu qámsean hëé naka tcomkuan hëéthéé cgoa ncèe gúúan kúrú, naka tchàno tcáoan úúa hãa, nxãasega ne gha dùús wèes cg'ãès ãe ne ko gatu ka kg'uis koe, ãe ko Krestem koe qãèe kg'òèan gatu di ka ko kg'ui ne, saucgae ka. ¹⁷ Gatà ma tu ga ko ma qãèan kúrú igaba tu gha xgàrase, ncèe Nqarim kòo tc'ãe ne. Ncèes gúú sa cgáe si i, cg'ãèan kúrú domka xgàrasean ka khama. ¹⁸ Krestem igabam kò cúí q'oro chibian domka xgàrae khama, tchànóan Khòem iise tchàno tama ne khòe ne domka, Nqarim koem gha nxãasega úú tu u ka. Ncèe kò tc'áróm koe x'ooan koe tcààe, a Tc'èem ka kg'òèkaguè ba. ¹⁹ Gaam Tc'èem koe hãnasem kò síí ãe qáèea tc'èean qáe-nquuan koe xgaa-xgaa. ²⁰ Nqari ba xg'ao komsana tama ne di tc'ãe e kò ii, ncèem kò Nqari ba *tcóose ne gha ka qád tcáoase qãà ne*, Nowam ko araka ba tshào x'aè ka. Cg'orò ne khòe ne 8 ne cúí nea kò *araka m* koe hàà, a tshàam koe guu a kg'òèkaguè. ²¹ I gaa tshàan tcguù-tcguukus dis x'ái si i, ncèeska igaba ko kg'òèkagu tu u sa, cgáe-q'oom di cg'urian xg'àara tcg'óòs ka tamase, igabas tchànóan tcáoos dis

dteàr si i Nqarim koe. X'ooan koe tées Jeso Krestem dis ka i ko kgoara tu u, ²² ncée nqarikg'ai koe qōò ba, a ba a kg'áòm x'òàm Nqarim dim xòè koe hàna, moengelean hée naka tc'ää-cookg'aian hée naka qarian hée hēthēa Gam dòm q'oo koe hāa.

Nqari ba kg'òèa máá

4 Ncēm ma Kreste ba Gam dim cgàam koe xgàraèa khamaga ma méé tu gatu igaba Gam di tc'ēe-kg'ámán úúa, gaam ēe cgàam koe xgàraèa hāa ba chibian cgoa xg'ara hāa ke. ² Gaa domkagam ncēeska nqóòmkg'ai di kg'òè-q'ooa ba koe cg'āè zi tc'ēe zi khòèan di zi kg'òèa máá tama, a ko Nqarim di ncàmán kg'òèa máá. ³ Ncēe nqáéam x'aèm ka tu kò tc'āò a x'aèan kg'òè a ko táá zi qhàò zi di ne ko tc'ēe sa kúrú khama, a ko cg'áràn kúrúate, cg'āè zi tc'ēe zi hēé, kg'áà nqáésean hēé, nqàrean hēé, kg'áàè ko zi qgái zi koe hāa sa hēé, naka kúrúa mááse di nqárian dqòmán ncēe ntcoe-ntcoesa hēé hēé e. ⁴ Gane cgoa tu kò táá xg'ae a tchōà úú tamasa kg'òè sa kg'òè domka ne ko are tu u, a ko gatu ka cg'āèse kg'ui. ⁵ Igaba ne gha ēe x'ooan hēé naka kg'òèan hēé hēé xgàran kg'ónòsea máána hāam *Nqarim* koe xqara mááse. ⁶ Ncēs gúús domka i qāè tchōàn ēe x'óóa khòèan koe ga thēé xgaa-xgaaèa hāa khama: nxāasega ne gha cgàam koe khòèan khama ma xgàraè, a ne a gha tc'ēem koe Nqarim *ko ma kg'òè* khama ma kg'òè ka.

⁷ Wèè zi gúú zi di chōò-q'ooa ne cúu u. Ke tu q'ano-tcáo naka qgóósea hāa, nxāasega tu ga còrè ka. ⁸ Wèè zi gúú zi tc'amkg'ai koe méé tu kaisase ncàmku, ncàmku sa ko kái zi chibi zi qàbia tcāà ke. ⁹ Qāèse méé tu x'áa tu koe hàakaguku, kg'ui úú tamase. ¹⁰ Eēm ma Nqari ba tááka dàòan cgoa Gam di cgómkuan máà tua hāa khama méé tu ēe zi máàku zi qāèse tséekagu naka c'ēe ne tsééa máá. ¹¹ Ncēè c'ēm khòèan kò kg'ui ne méém Nqarim di kg'uian *ko kg'uim khòèan* khama ma kg'ui. C'ēm khòèan kò tséé ne méém Nqarim máà mea qarian cgoa tséé, nakam gha nxāasega Nqari ba wèè zi qgái zi koe dqòmè, Jeso Krestem koe. Gam koe méé i chōò tamase dqòmkuan hēé naka qarian hēé hēé hāa. Amen.

Dtcòm-kg'ao tsi i domka xgàrasea ne

¹² Ncàm-ncamsa tuè, thòòkas kúrúa bóòkus ēe tu ko xgàraès ka méé tu táá arekaguè guu, c'úua tuas gúús kúrúse cgae tu u kos khama ma. ¹³ Igaba méé tu qāè-tcao, ncēè tu kò ma Krestem kò ma xgàrasea hāa khama ma xgàrases ka, naka tua gha nxāasega Gam dim x'áàm ko x'áise ka kaisase qāè-tcao. ¹⁴ Krestem dim cg'òèan domka tu kò cóèè ne tu ts'ee-ts'eekg'aièa hāa, Tc'ēem x'áàm di ba hēé naka Nqarim di ba hēé hēé gatu koe hāa khama. ¹⁵ Igaba ncēè gatu ka c'ēem kò xgàrase ne méém táá cg'òo-kg'ao ba ii, kana ts'āà-kg'ao ba ii, kana cg'āè kúrú-kg'ao ba ii, kana khòè ne di gúúan koe káise tcāàseam khòè ba ii guu. ¹⁶ Gaa domka, Krestem di tsi khòè tsi iise tsi kòò xgàraè ne

méé tsi táá saucgae guu, igaba méé tsi ēe tsi úúam cg'òèan domka Nqari ba dqòm.

¹⁷ X'aè ba hààra hāa, xgàrakuan gha Nqarim dim nquum *di ne* cgoa tshoa-tshoa di ba. A ncēè gatá cgoam kò tshoa-tshoa ne sa gha dùú sa kúrúse ēe Nqarim di qāè tchōàn komsana tama ne koe?

¹⁸ "Ncēè tchànóm khòèan koe i kò qari ii kgoaraèm gha sa,

ne ia gha nxāaska ēe Nqari-tcáo tamam khòèan koe hēé

naka chibi-kg'aom koe hēé hēé dùú sa kúrúse?"

¹⁹ Gaa domka méé ne, ēem ma Nqari ba tc'ēea khama ko ma xgàrase ne, tcom-tcomsam Kúrú-kg'ao ba máàse, naka nea qāèan kúrú cgoa *còoka qòò*.

Cg'aré-cg'aresea ne (5:1-14)

Kaia ne hēé naka cg'aré ne hēé hēé e

5 Eè gatu xg'aeku koe *hàna xu* kaia xu *kerekes di xu* cgoar ko kg'ui, ncēer tíí thēé gaxu ka c'ēe ii ra. Krestem di xgàrasean tcgáia te cgoa bóòba hāa a gha gataga ncēe ko hàà x'áie x'áàn koe hāa ra, ² *domkar ko kaisase dteàr xao o a ko máá*: Ghùu zi Nqarim di zi xao kòre. Q'òé zi, qaase i ko domka tamase, igaba tcáo xao di tc'ēean domka, ēem ma Nqari ba ncàmà hāa khama. Ncēs tséé sa kúrúan di ncàmán úúa hāase méé xao kúrú si, surutan qaa tamase. ³ Ghùu zi ēe tshàu q'ooa xao koe tcāàèa hāa, kòre zi xao gha ka zi koe, méé xao táá x'aigan kúrúse guu, igaba méé xao gazi koe x'ái sa ii. ⁴ Naka xaoa gha nxāasega, ēem ko kaia Kòre-kg'ao ba hàà ne, kaà tama x'áàn dis cábá sa hòò.

⁵ Gatu ēe cg'aré tu méé tu gataga ēe xu kaia xu komsana. Wèèa tu ga méé tu cg'aré-cg'aresean cgoa hāak-aguse gatu ka c'ēe ne koe,

"Nqari ba ko ēe ko bóòse ne xgui

igabam ko ēe ko cg'aré-cg'arese ne cgómkuan máà" ke.

⁶ Gaa domka méé tu cg'aré-cg'arese Nqarim dim kaia x'òàm dòm q'oo koe, nxāasegam gha hààkom x'aèm ka ghùu tu u ke. ⁷ Gatu di káise tc'ēe-tc'ēesean wèè ga Gam koe ncemea úú, gatu cgoam tchōà úúa ke.

⁸ Qgóósea méé tu hāa naka kókòba hāa. Gatu dim cg'òo-kg'aom dxāwa ba ko kg'aekom gàm khama ma caate ke, a ko c'ēe khòèan qaa, kg'oom gha a. ⁹ Xgui me naka dtcòmán koe qarika téé, q'ana tu hāa, ne gatu ka c'ēe ne nqóòmkg'ai koe gatá ii xgàrasean koe hàna hāa ke.

¹⁰ Eè tu xòm x'aè-coan xgàrasea hāa qāá koem gha Nqarim wèè cgómkuan di ba, ncēe ko Gam di chōò tama x'áàn koe Jeso Krestem koe tciia úú tu u ba, Gam ka kàba-kàba tu u, a gha kúrú tu u tu qari, a qarika téé, tchànose. ¹¹ Qarian méé i Gam koe chōò tamase hāa. Amen.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹² Silefanom † di hùikuan cgoar xòmse góá máá tua hãa, ncëer ko máá tcom-tcomsam qõe me e témé ba. Korè tu ur ko a ko nxàea tseegukagu, ncëea Nqarim dis cgómkus tseegu di si i sa. Gaas koe qarika téé.

† SILEFANO - Silefanom di c'ëe cg'òèa nea Silase e.

¹³ Eë Babilone koe hãnas *kerekes*, ncëe gatu cgoa nxárá tcg'òóèa sa ko tsgám tu u, me ko gataga thëé tirim cóám Mareko ba tsgám tu u. ¹⁴ Tsgámku tu x'obèkus ncámkuan dis cgoa.

Tòókuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Krestem koe hàna tu.

2 PETERE

Téé-cookg'ai sa

Ncées tcgāyas koem kò Petere ba dtcòm-k'ao ne tshúù-ntcōan di xu xgaa-xgaa-k'ao xu ka q'āa-q'āa, naka cg'āèan gazi xgaa-xgaa zi koe ko guu a tcg'oa zi ka hēéthēé e. Petere ba kò gam di ne nxará-k'ao ne ntcàm, tseegu di xgaa-xgaan Nqarim di ne gha qgóóa qari ka, tseeguan ncēe kò Jeso ba bóòà hãa a kóma hãa xu khóè xu ka nxàèè e. Petere ba ko káise gane ēe kò birísea, Kreste ba cuiskaga k̄abise tite témé ne ka ko kg'ui. Kreste ba qanega k̄abise tama, qád tcáo Me e khama: Cúí-k'áia ne ga gha kaàkaguè sam Nqari ba tc'ēe tama, igabam ko wèém khóèm gha chibian koe tcóóse sa tc'ēe (3:9).

Qaa-qaasa kg'uia ne:
- cg'āèa ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:
- Dtcòm-k'ao di tciie ne (1)
- Tshúù-ntcōa di xu xgaa-xgaa-k'ao xu (2)
- Còo dis hààs Krestem di sa (3)

Dtcòm-k'ao di tciie ne (1)

Tsgámkaguku zi

1 Tíí ra Simone Petere ra a, qāà a x'áè úú-k'ao[†] Jeso Krestem di ra.
A ra a ko gatu dtcòm-k'ao tu ncées tcgāya sa góá máá. Gatá dim Nqari ba hēé naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-k'ao ba hēéthēé di tchànoan koe tu guu a ncées dtcòm sa hòòà, ncēe sixae dis dtcòm khama-ga ma cgáé ii sa.
² Cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu xg'aeku koe càùse, Nqari ba hēé naka Jesom gatá dim X'aiga ba hēéthēé tu gha gatu ka q'āa ka.

Nqarim dis tciiku sa hēé naka Gam di nxará tcg'òóá máásean hēéthēé e

³ Nqari ba Gam di x'áàn koe hēé naka Gam di qāèan koe hēéthēé tciia óá taa hãa, ta gatá ka q'āa Mea hãa, a Gam di qarian ka kg'ōèan hēé naka Nqari-tcáoan hēéthēé di gúùan wèè máàèa hãa. ⁴ Ncēm dàòm kam kò kaisase cgáé a kaia zi nqòòkaguku zi máà ta a, nxāasega tu gha gaa zi gúù zi koe guu a Nqarim khama ii ^{††} ka, a tu a cg'āè zi tc'ēe-k'g'ám zi koe qgóóa

tcg'oa, ncēe nqòómkg'ai koe hàna hãa a ko x'oos koe úú tu u zi.

⁵ Ncēe gúùan domka méé tu qarika tséé naka gatu di dtcòm koe qāèan càù, naka gatu di qāèan koe q'āan càù, ⁶ naka q'āan koe qāè qgóósean càù, naka qāè qgóósean koe qád tcáoan càù, naka qád tcáoan koe Nqari-tcáoan càù, ⁷ naka Nqari-tcáoan koe gatu ka c'ēean ncàmàn càù, naka gatu ka c'ēean ncàmàn koe ncàmku sa càù. ⁸ Ncēe zi gúù zi tu kò tc'ādàse úúà hãa ne zi gha kúru tu u tu táá káà hùì, igaba tc'ároan kúru, nxāasega tu gha gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba qāèse q'āa ka. ⁹ Igaba ncēe c'ēm khóèm kò úú zi tama nem káà tcgáí me e, a ko kg'ama cúùse bóò, a gam di chibian ncíi koem xg'aàèa sa c'urua hãa.

¹⁰ Gaa domka, tíí qōe ga tuè, qarika tséé naka tua x'ái, *Nqarim* tcií tua hãa a nxará tcg'òóá mááse tua hãa sa ‡. Ncēe zi gúù zi tu kò kúru ne tu cuiskaga cg'áéa hãa tite ke. ¹¹ Ncēm dàòm ka tu gha chòò tama x'aian gatá dim X'aiga a Kgoara-k'ao Jeso Krestem di koe cgáés hààkaguku sa hòò.

Krestem di x'áàn hēé naka Nqarim dim kg'ui ba hēéthēé e

¹² Gaa domkar gha ko wèè x'aè ka ncēe zi gúù zi ka tc'ēe-tc'ēe tu u, q'āa zia tu hãa, a tseeguan ēe tu úúà hãa koe qari-qarièa hãa igabaga. ¹³ Tíí ko bóò si tchàno

[†] X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé. ^{††} Nqarim khama ii - Gerikas ka ta ga gataga ncēeta ma góá k̄abi a máá: "Nqarim di ii-q'ooan tu máàèa," témé.

[‡] X'ÁÍ Nqarim Gerika sa ko "gatu di tciikuan hēé naka nxará tcg'òókuan hēéthēé qarikagu," témé.

ii sa, ncëem *tc'áróm* † koer kg'òèa hãas nooser gha tc'èe-tc'èe tu u, a ncëem dàòm ka ntcàm tu u si i. ¹⁴Xòm x'aè q'oo koer gha nxõo me sar q'ana hãa, ncëem ma gatá dim X'aigam Jeso Krete ba ma q'ãa-q'ãa tea hãa khama. ¹⁵A ra a gha qarika tséé a bóò, x'óóar ko hãa ne †† tu gha wèè x'aè ka ncëe zi gúú zi ka tc'èe-tc'èese sa.

¹⁶Eë xae kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem di qarian hëé naka Gam di hàà-q'ooan hëéthëé ka birí tu u ka xae kò huwa zi chòà ‡ tama khama; igabaga xae kò tcgáía xae cgoa Gam di kaia x'ààn bóò hãa. ¹⁷Nqarim Abo ba kò koa Me a dqòm Me khama, èem kò gatá iim dòm ba kaisase tc'amaka hãam x'ààm koe guu a Gam koe hàà ka, a ko máá: "Ncëe ba Tirim Cóa Me e, ncàmàr hãa ba, ncëer Gam koe kaisase qãè-tcaoa hãa ba," ta ko méé ba. ¹⁸Sixae ka xae kò ncëem dòm ncëe ko nqarikg'ai koe guu a hàà ba kóm, Gam cgoa xae kò tcom-tcomsam xàbim koe hãa ka.

¹⁹Ta porofitian dim kg'ui ba úúa hãa, ncëe tseegukaguèa hãa ba. Qãèse tu gha ko hëé, ncëe tcáóa tu tu kò *ncëem kg'uim* koe tòò ne, ntcúús qgáís koe ko x'áà-x'aas lampis khama, i nxãakg'aiga qõò a síí q'uu, Me Q'úú Tçonò ba síí tcáóa tu koe x'áise. ²⁰Kaisase cgáés gúús q'ãa *méé* tu sa ncëe si i: *Nqarim dis* Tcgáyas koe hàna porofita ne cuiskaga gaan ka nxàesea hãa tite. ²¹Porofita ne qanega khòèan di ncàmàn koe guu ta ga hãa khama; igaba i kò Nqarim di khòèan Tcom-tcomsam Tc'èem ka tcèè-tcuièa hãase kg'ui i.

Tshúù-ntcõan di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu (2)

2 Igabaga i kò gataga thëé tshúù-ntcõa di porofitian khòè ne xg'aeku koe hàna hãa, ncëe i gha gatu xg'aeku koe ma tshúù-ntcõa di porofitian ma hãa khamaga ma. Ncëe gha tshúù-ntcõa di zi xgaa-xgaa zi cg'òoko zi óága xu, a gha X'aigam ncëe x'ámá tcg'òó xua ba xgase xu, a gha gatá hëéan ka kaias cg'ãès qháése gha hàà sa tciaa óá cgaese. ²Ne gha kái ne gaxu di zi dàò zi cg'áràn di zi xùri, me gha tseeguan dim dàò ba gaxu domka cg'uri-cg'uriè. ³Ncëe xu porofiti xua hõa-hõana-tcaoa hãa khama xu gha kúrúa mááseèa zi tchòà zi chòà máá tu u, nxãasega xu gha gatu koe surutan hòò ka. Gaxu di xgàrakua ne nciísega hãa a ko qãà xu, i gaxu di cg'òokuan cúú u, a gha tseegukaga hàà.

⁴Nqari ba kò táá moengelean èe kò chìbian kúrú cgóm, igabam kò chòò tamam c'eem q'oo koe xaoa tcãà a, i gaa koe ntcúús di táúan cgoa qáéa ntcòóèa hãa, a hãa a ko xgàrakuan dim cárn ba qãà. ⁵Nqari ba kò gataga táá nciím nqõó ba cgóm, a kò khòè ne èe Nqari-tcáo tama ne koe tshàa ba óága, igabam kò Nowa ba hëé naka c'èe ne 7 ne hëéthëé guu. Nowam ncëe kò tchànoan dim xgaa-xgaa-kg'ao ba ii ba. ⁶A ba a Nqari ba Sodoma ba hëé naka Gomora ba hëéthëé di tsara x'áé-dxoo tsara xgàra, a dàò cg'òo tsara a,

tsara tháúan kúrú, a èe gha hàà Nqari-tcáo tama ne khòè ne koe x'ái sa kúrú tsara a, ⁷a kò tchànom khòèm Lote ba kgoara, ncëe kò cg'ãè cau a x'áè-kg'ám úú tama ne khòè ne di qgóósean ka thòòka xháèan koe hãa ba. ⁸Eëm khòèm tchàno ba kò gane xg'aeku koe x'áèa hãa, a ba a kò ko cárn xu ko ma q'uu khama ko ma gane di zi tséé zi x'áèan úú taman di zi ka thòò-xamkaguè, ncëem kò ko gane koe bóò a ko kóm zi. ⁹Ncëeta i ko ii nem nxãaska X'aiga ba dtcòm-kg'ao nem gha gane di kúrúa bóòkuan koe ma kgoara sa q'ana hãa, naka gane èe cg'ãè cau nem gha ma xgàrakuan tòóa máá sa hëéthëé e, me gha nxãakg'aiga síí xgàrakuan dim cárn ba tcãà. ¹⁰Si gha ncëe sa kaisase kúrúse, gaxu èe cg'ãè zi gúú zi tcáóa xu ka ncàmmea hãa zi ko kúrú xu koe, ncëe gataga *Nqarim di* qarian ntcoea hãa xu.

Ncëe xu xgaa-xgaa-kg'ao xu tshúù-ntcõa di xua ko bóò-boose a qari tcúú xu u, a xu a nqarikg'ai di tc'ãà-cookg'aian q'áò tama a ko còè e. ¹¹Moengelean ncëe qari, a gaxu ka kaisa qarian úúa hãa igaba i kò táá èe *tc'ãà-cookg'aian* chibi-chibi, a kò gataga táá X'aigam cookg'ai koe còè e. ¹²Igaba xu kò ncëe xu khòè xu qãáka ka di kg'oo-coan ncëe káà tc'èe khama ma qgóóse, ncëe qgóó i gha a cg'òòè domka xàmmea hãa a, a xu a ko c'úúa xu hãa gúúan koe còèkuan nxàe. Gaas cg'òokus èes cúís *kg'oo-coan dis khama iis* kaga xu gha cg'òòè. ¹³Eë xu kúrúa hãa thòòan domka xu gha thòòan cgoa suruta kabiè. Gaxu di tc'áróan tc'èea hãa gúúan xu ko cárn téé-tèe koe kúrú, a xu a ko nxãan ka qãè-tcaokaguè. Khòè ne xu ko hòakagu, a ko gatu cgoa xu kòò tc'òó ne sau-sauga zi gúú zi kúrú. ¹⁴Cg'áràn dim tcgáím cgoa xu ko khòè zi bóò ††, a chìbian kúrú chòòkagu tama, a xu a ko gane èe *gane di dtcòmàn* koe qari tama ne cg'ãèan dis ntcóms koe tcèèa úú, a hòà-hòànan-tcao xu gha sa xgaa-xgaa hãa. Nxãakamaga xu Nqarim di cgúíkuan dòm-q'oo koe hãa. ¹⁵Tchànoan dim dàò ba xu guua hãa, a hòàra hãa, a ko Beorem ka cóásem Balame dim dàò ba xùri, ncëe cg'ãè gúúa nem ko kúrú domkam ko surutaè marian ncàmà hãa ba. ¹⁶Igabam kò gam di cg'ãè cauan q'oo koe, donghim ka dqàèè. Kg'ui tamam kg'oo-coa ba, igaba kò khòèan dim dòm cgoa kg'ui, a porofitim di temean chòòkagu ba.

¹⁷Ncëe xu khòè xua c'óòà hãa xu tsgóre xu khama ii, túú-c'òò zi kiam tc'áám ka ko xàbùèate zi khama xu ii, ncëe ts'èe-ts'èes dcúú-qom sa tòóa mááèa hãa xu.

¹⁸Gaxu di kg'árma ne dqòmsean di kg'uian ncëe káà hùì ka cg'òèa hãa. Xu ko cg'ãè zi gúú zi tc'áróm ka ncàmmea hãa zi tséékagu, a gazi cgoa èe nxãwaga tshoa-tshoa a ko cg'ãèan dàòm koe tcg'oa khòèan gaicara hòakagu. ††¹⁹Kgoarasean xu ko khòè ne nqòòkagu, èeta xu gaxu ma cg'òokus di cg'ãè cauan di xu qãà xu u igaba. Dùús wèés èe ko khòè ba qaria sa ka tàà sa ko gaas dim qãà ba kúrú me khama. ²⁰Ncëe

† *tc'áró* - Gerika sa ko *tc'áróm* ka máá: "xgàùèkom nquu ba," témé. †† *x'óóar* ko hãa ne - Gerika sa ko "qõòar ko hãa ne" témé. ‡ *chòà* - Gerika sa ko "xùri" témé.

†† *Cg'áràn dim tcgáím cgoa xu ko khòè zi bóò* - Gerika sa ko máá: "gaxu di tcgáía nea cg'áràn ka cg'òèa hãa," témé. †† Gerika sa ko máá: "Xu ko *tc'áróm* ka ncàmmea hãa zi gúú zi cg'ãè zi tséékagu, a ko gazi cgoa hòakagu gane èe tseeguan dim dàòm koe hòàra hãa ne koe nxãwaga tshoa-tshoa a ko tcg'oa xu ne," témé.

khòem kò ko nqóóm di cg'ǎèan nxaanagu, gatá dim X'aigam Kgoara-kg'aom Jeso Krestem q'ǎa ka, a kabise a gaicara gaan ka qgóó a tààè, nem nxaaska ãem kò tshoa-tshoa kam kò hànas téé-q'oos ka kaisase cg'ǎès koe hànaa. ²¹ Eë khòèan koe i ga xg'ao qǎè e, táá i ga tchànoan dim dàò ba q'ǎa sa, q'ǎa me naka kabise na gaicara tcom-tcomsam x'ǎè-kg'árím, ncèe i kò máàèa hǎa ba xqasean ka tamase. ²² Ncèe khòèan koe kúrúsea hǎa sa ko ncèe kg'uian nxaèa tseegukagu, ncèe ko máá: "Hǎghu ba ko gam di cgòèan koe kabise, me ko xgùum ãe xg'aàèa hǎa ba kabise a síí gaicara tcoàn koe dibí-dibise," témé.

X'aigam Nqarim dim cárm ba (3)

3 Ncàm-ncamsa tuè, ncèe ncèeska cárm dis tcgǎyas tiris ga si i gatu koe. Wéè sara tcgǎya sara ncèer góá hǎa sara koer gatu di tc'èean ghùì-ghùia hǎa, tc'èe-tc'èe tu u tu q'ano zi gúù zi ka tc'èean ka. ² Ra ko tc'èe, kg'uian ncèe nqáèa hǎa x'ǎè ka kò tcom-tcomsa xu porofiti xu ka kg'uiè hée naka x'ǎè-kg'árím X'aigam Kgoara-kg'aom ka tu kò máàè héeéthée tu gha tc'èe-tc'èese sa, ncèem kò gatu di xu x'ǎè úú-kg'ao xu ka máá tu u.

³ Kg'aika dis gúùs ka méé tu q'ǎas gúù saa, cò di xu cárm xu ka i gha c'èe ncòì-kg'aoman x'ǎise, ncèe i gha gaan di kg'òèan gaan di tcáóan ncàmà hǎa zi gúù zi ka qòòkaguè e, i gha ncòì tu u, ⁴ a gha tèè tu u a máá: "Gaam ãe kò nqòòkagu tua hǎa kabisem gha a gaicara hàà sa ba ndaa? Gatá ka tsgòose ga xu ncíse x'óóa hǎa, igabagas wéès gúù sa qanega ãem kò xg'ao ntcóó a nqóó ba tshoa-tshoase nes ii khamaga ii," témé. ⁵ Q'ǎa tc'èease ga ne ko ncèe tseeguan koe tc'irì-tc'irise, ncèe ko máá, ncíí kuri ka i kò nqarìkg'aian hǎa, me kò nqóó ba Nqarim dim kg'uim ka kúrúse, a kò tshàn ka kúrúè, naka tshàn cgoa héeéthée, témé e. ⁶ Me kò nqóóm ncíí x'ǎè di ba gaa tshàn ncèe kaga kaàkaguè, tshàn kam kò tòmmè khama. ⁷ Ncèe hàna hǎa nqarìkg'aian hée naka nqóó ba héeéthéea gaam kg'uim ncèem cúím kaga c'ee ba tòóa máàèa hǎa. A xgàrakuan dim cárm ba hée naka Nqari-tcáó tama ne gha hàà cg'òoem cárm ba héeéthée tòóa máàèa hǎa.

⁸ Igaba ncàm-ncamsa tuè, táá tu cúís gúùs ncèe sa c'urù guu: X'aigam Nqarim kam cúím cárm ba 1,000 kurian khama noo, i 1,000 kurian cúím cárm khama noo sa. ⁹ X'aiga ba ãem nqòòkagua hǎas koe ão tama,

ncèe ne c'èe ne ma tc'èea hǎa khama, igabam gatu koe qáò tcáó Me e. A cúí-kg'áia tu ga gha kaàkaguè sa tc'èe tama, igabam ko wéem khòem gha chìbian koe tcóóse sa tc'èe.

¹⁰ Igabam gha X'aigam dim cárm ba ãem ko ts'ǎa-kg'ao ba ma hàà khama ma hàà. Nqarìkg'ai ne gha ka iam tc'èe-tc'èem ka kaàkaguè, zi gha gaan q'oo koe hàna zi gúù zi c'èem ka cg'òoè, me gha nqóó ba hée nakas wéès gúùs ãe gam koe hàna sa héeéthée dàoa cg'òoè!

¹¹ Kháè nxaaska, ncèe wéès gúùs kò ko hàà ncèem dàòm ka cg'òoè, ne méé tu nxaaska gatu mta ii tu khòè-x'òà tuas gúù saà? Gatu dis kg'òè sa mées tcom-tcomsa ii naka tu Nqari-tcáó hǎa tu khòè tu ii, ¹² ãe tu hǎa a ko Nqarim dim cárm ba qǎà, a ko gaam cárm di hàà-q'ooan qhée-qhae ka. Cárm ncèe gaam ka i gha nqarìkg'aian c'èean ka dàoa cg'òoè, a tòmmè, i gha nqarìkg'ai koe hàna gúùan kùruan ka kgomse ba. ¹³ Igaba ta gatá hǎa a ko ãem Gabá nqòòkagu taà hǎa nqarìkg'aian kaba hée naka kaba nqóòkg'aian héeéthée qǎà, ncèe tchànoan x'ǎèa hǎa koe.

¹⁴ Gaa domka tu, ncàm-ncamsa tuè, ãe tu hǎa a ko ncèe gúùan qǎà ka, wéè qaria tu ka kúrú naka tua q'ano ii, naka káà chibi ii, naka tua Gam cgoa tòòkuan úúa hǎa. ¹⁵ Tc'èea tu q'oo koe tu guu naka bóda q'ǎa, gatá dim X'aigam di qáò tcáóa nea ko kgoarasean nxaè sa, ncèem kò ma gatá ka káíkhoem ncàm-ncamsam Paulo ba ma Nqarim ka tc'èean máàèa hǎa a kò ma góá máá tu u khamaga ma. ¹⁶ Gam di zi tcgǎya zi wéè zi ãem góáa hǎa zi koem ko ncèe zi gúù zi ka tíí ko mées gúùs ga sa kg'ui, zi c'èe zi qari gúùan ncèe thamkase kóma q'ǎaè tama úúa hǎa, ne ko c'èe ne, ncèe xgaa-xgaase ta ga hǎa ne hée naka gane ãe *dtcòman koe* qarika téé tama ne héeéthée ko qg'urì zi, ncèe ne ko nxaakamaga c'èe zi Tcgǎya zi *Nqarim di zi* ka hée khama, a ko cg'òoku sa óága cgaese.

¹⁷ Gaa domka méé tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, ncèe zi gúù zi tu nxaakamaga q'ana hǎa ke, q'óèsea hǎa, naka tua x'ǎè-kg'árím úú tama khòèan di tsàan ka táá hòakaguè, naka gatu dis téé-q'oos ncèe tu gaas koe qarika tèes koe tçg'òóè guu. ¹⁸ Igaba méé tu gatá dim X'aiga a Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di cgòmkuan hée naka q'ǎan héeéthée koe kai. Ncèeska hée naka chòò tamase héeéthée méé i Gam koe dqòmkuan hǎa! Amen.

1 JOHANE

Téé-cookg'ai sa

Tc'ää dis tcgāyas Johanem di sa cam sara tséé sara kaia sara úúa hãa:

1. Gas di ne nxará-kg'ao nes ko ntcàm, Jeso Krestem koe ne gha guu a Nqarim cgoa kg'òè ka.
2. Gas di ne nxará-kg'ao nes ko dqàè, èe gha ko tshúù-ntcõa di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu xùri ne. Ncèe xu xgaa-xgaa-kg'ao xu kò xgaa-xgaa, ncèem nqõóm di zi gúù zi tshúù zi i sa, Me Jeso ba gaa domka cuiskaga khòè ba iia hãa tite. Eè xu xgaa-xgaa-kg'ao xu kò xgaa-xgaa, kgoaraèa tsi kò hãa ne tsi ncèem nqõóm di zi kg'òè-kg'ám zi koe kgoarasea hãa sa; a xu a kò gataga xgaa-xgaa, tseegu di dtcòmà nea nqõóm di dtcòmà tama a sa, i gúù méé tama, nta ma tsi ga ko ma kg'òè igaba. Igabam ko Johane x'ái, Jeso Kreste ba kò tseegukaga khòè Me e sa, a ba a ko nàà-kg'am a ko máá, wèé ne èe ko Jesom koe dtcòm, a Nqari ba ncàmà hãa ne méé ne gane ka c'èea ne ncàm, témé.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- ncàmku sa
- x'áà ba hëé naka ntcúú ba hëéthëé e
- tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõa sa hëéthëé e
- Krestem koe hãa sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- X'áà ba hëé naka ntcúú ba hëéthëé e
- Nqarim di ne cóá ne hëé naka dxāwam di ne hëéthëé e
- Tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõan hëéthëé e
- Ncàmku di tsééa ne
- Tààs dtcòm di sa

X'áàn hëé naka ntcúúan hëéthëé e (1–2)

Kreste ba kg'òèam dim Kg'ui Me e

1 Gaas èe kò nqõóm ko tshoa-tshoase koe guu a hàna hãa, ta gaas ka kóma hãa, a tcgáia ta ka bóda hãa, a tshàua ta cgoa qgóó a xáma hãa sa, nxāas ka xae ko xgaa-xgaa tu u, ncèe kg'òèan dim Kg'ui ba ii sa. ²I kò kg'òèan x'áise; xae kò bóò o, a kò gaan ka nxàea tseegukagu, a xae a kò chõò tama kg'òèan ka xgaa-xgaa tu u, ncèe kò Abom cgoa hãa a, a kò sixae koe x'áise e. ³Ncèe xae kò kóm, a bóda hãa sa, gaas sixae ko xgaa-xgaa tu us ga si i, nxāasega tu gha sixae cgoa cúis gúù sa kúrú ta tsééa xg'ae, si gatá dis cúis gúù sa kúrú a tsééa xg'ae sa Abo ba hëé naka Cóasem Jeso Kreste ba hëéthëé di sa ii ka. ⁴Xae ko ncèes gúù sa góá máá tu u, nxāasega xae gha cg'òease qāè-tcao ka.

X'áàn hëé naka ntcúúan hëéthëé e

⁵Xae ncèe tchõàn Gam koe kóma hãa, a ko gaan ka xgaa-xgaa tu u, ncèe ko máá: Nqari ba x'áà Me e, i Gam koe cúis ntcúú ga kàa a, témé e. ⁶Ncèe Gam cgoa ta cúis gúù sa kúrú hãa a ko tsééa xg'ae, ta ta kòò méé, igaba ta kòò ntcúúan q'oo koe qõò, ne ta ko tshúù-ntcõa, a tseeguan kúrú tama. ⁷Igaba ncèe x'áàn koe ta kòò qõò, ncèem ma Gabá x'áàn koe hãa khama, ne ta gatá ka c'èe ne cgoa cúis gúù sa kúrú hãa a ko tsééa xg'ae, i ko Gam dim Cóám Jesom di c'áòan wèé chìbian koe q'ano-q'ano ta a.

⁸Ncèe kàa chìbi ta a, ta ta kòò méé, ne ta ko qàe-qaese, i tseeguan gatá koe kàa a. ⁹Ncèe chìbia ta ta kòò nxàea tcg'òó, nem tseegu a tchàno Me e, a ba a gha gatá di tchàno taman koe qgóó máá ta a, a gha thëé wèé chìbia ta koe q'ano-q'ano ta a. ¹⁰Ncèe chìbian ta kúrú tama, ta ta kòò méé, ne ta ko tshúù-ntcõakagu Me, Me Gam dim kg'ui ba gatá koe kàa me e.

Kreste ba gatá dim Tééa-máá-kg'ao Me e

2 Tiri tu cóa tuè, ncèe zi gúù zir ko góá máá tu u, nxãasega tu gha táá chibian kúrú ka. Igaba ncèe c'èem khòem kò ko chibian kúrú, ne ta Abom koe Tééa-máá-kg'ao ba úúa hãa: ncèe Jeso Kreste ii ba, Tchàno-kg'ao ba. ² Gaam ncèe gatá di chibian domka dàda-máákus iise tcg'òòèa hãa ba, chibia ta ta gha qg'óóá mááè ka; gatá cúí ta dian ka tamase, igaba thèé wèém nq'òóm dian kaga hëéthhëé e.

³ Ncèe Gam di x'áè-kg'ármán ta kò qg'óóá qari ne, ta q'ana hãa, q'ãa Mea ta hãa sa. ⁴ Ncèe c'èem khòem kò máá, Nqari bam q'ana hãa, témé, igabagam kò Nqarim di x'áè-kg'ármán qg'óó qari tama nem ãem khòè ba tshúù-ntcõa-kg'ao me e, i tseeguan gam koe kàà a. ⁵ Igabaga díim wèém ãe ko Gam dim kg'ui ba qg'óóá qarim koe i tseegukaga Nqarim di ncàmkuan cg'òèase hàna. Ta ncèes gúùs koe guu a q'ana hãa, Gam koe ta hãa sa. ⁶ Ncèe c'èem khòem kò máá, Nqarim koem hàna hãa, témé ne i ko qaase, *Jesom* khamam gha ma kg'òè sa.

Kabam x'áè-kg'árm ba

⁷ Ncàm-ncamsa tuè, kabam x'áè-kg'árm bar góá máá tu u tama, igaba ncíim x'áè-kg'árm me e, ncèe tu kò ncíisega tshoa-tshoases koe úúa hãa ba. Me ncèem x'áè-kg'árm ncíi ba ãe tu kóma hãam kg'uim ga me e. ⁸ Ra ko gataga kabam x'áè-kg'árm ba góá máá tu u, ncèe *Krestem* koe hëé naka gatu koe hëéthhëé tseegu ii ba, ntcúú sa ko nq'áé, i tseeguan di x'áàn ko nxãakamaga x'áà khama.

⁹ Khòem ãe ko máá, x'áàn koem hàna hãa, témé, igaba q'ese ba hòrea hãa ba, qanega ntcúúan q'oo koe hàna, ncèeskaga igaba. ¹⁰ Díim wèém ãe q'ese ba ncàmna ba x'áàn koe hãa, i cúí gúù tcg'ábakagu me gha ga kàà a. ¹¹ Igaba ncèe c'èem khòem kò q'ese ba hòrea hãa, nem ntcúúan q'oo koe hàna, a ba a ko ntcúúan q'oo koe q'òò, a c'úúa hãa ndam ko q'òò sa, ntcúú ne tcg'ái-q'ooa ba kaàkagua hãa khama.

¹² Tiri tu cóa tuè, Krestem di cg'òèan domka tu chibia tu qg'óóá mááèa hãa domkar ko góá máá tu u.

¹³ Abo ga xaoè, Gaam ãe tshoa-tshoases koe ga guu a hãa ba xao q'ana hãa domkar ko góá máá xao o.

Q'ári-kg'ao xaoè, gaam ncèe cg'áè tc'èe ii ba xao tààa hãa domkar ko góá máá xao o.

¹⁴ Cóa tuè, Abo ba tu q'ana hãa domkar ko góá máá tu u.

Abo ga xaoè, tshoa-tshoases koe ga xao guu a q'ãa Mea hãa domkar ko góá máá xao o.

Q'ári-kg'ao xaoè, xámse xao hãa domkar ko góá máá xao o, me Nqarim dim kg'ui ba gaxao cgoa hãa, xao gaam ncèe cg'áè tc'èe ii ba tààa hãa.

¹⁵ Táá nq'óó ba ncàm guu kana nq'òóm koe hàna zi gúù zi igaba. Ncèe khòem kò nq'óó ba ncàmna hãa ne i Abom di ncàmkuan gam koe hãa tama. ¹⁶ Wèè zi gúù zi ãe nq'òómkg'ai koe hàna zia Abom koe guu tama, igaba zi nq'òóm koe guua hãa khama; gúù zi ncèe

cgàam ka hëé, naka tcg'áim ka hëéthhëé ncàmmea hãa zi hëé naka khòèan ko gan di kg'òèan q'oo koe dq'òmse cgoa zi hëéthhëé zi. ¹⁷ Me ko nq'óó ba gam koe hàna zi gúù zi cgoa kaà, igabaga díim wèém ãe ko Nqarim ko tc'èe sa kúrú ba gha chòò tamase hãa.

Krestem cgoa ko ntcoekum khòè ba

¹⁸ Cóa tuè, còo dim x'aè me e. Kóma tu kò hãa, Krestem cgoa ko ntcoekum khòè ba gha hàà sa, ncèeska igaba i Krestem di ntcoeku-kg'aoan kái hààraa. Gaa domka ta q'ana hãa, còo di x'aè e sa.

¹⁹ Gatá koe ne tcg'oara hãa, igaba ne kò gatá di ne tama ne e. Ncèe gatá di ne kò ii ne ne ga kò qanega gatá cgoa hãa khama. Igaba *gane di q'òò* nea kò x'ái, cúí-kg'áia ne ga kò gatá di tama sa.

²⁰ Igabam Tcom-tcomsam *Tc'èe* ba gatu koe ntc'ãa tc'ãèa hãa, tu wèé tu *tseeguan* q'ana hãa. ²¹ Tseeguan tu c'úúa hãa domkar góá máá tu u tama, igabaga tu q'ãa ana hãa domka a, i gataga tseeguan tshúù-ntcõan úúa hãa kàà a khama.

²² Díi ba tshúù-ntcõa-kg'ao baa? Khòem ãe ko x'qase a máá: Jeso ba Krestem tama Me e, ta ko méé me e. Eèta iim khòè ba ko Krestem cgoa ntcoeku - a ko *Nqarim gatá ka X'òò* ba hëé naka Cóáse ba hëéthhëé x'qase. ²³ Díim wèém ãe ko Nqarim dim Cóá ba x'qase ba ko *Nqarim gatá ka X'òò* ba thèé x'qase. Eè ko Nqarim dim Cóám ka nxàea tseegukagu ba thèé *Nqarim gatá ka X'òò* ba úúa hãa.

²⁴ Eè tu tshoa-tshoases koe kóma hãa sa méés wèé x'aè ka gatu koe hãa. Ncèe ãe tshoa-tshoases koe tu kóma hãas kò wèé x'aè ka gatu koe hãa ne tu gha nxãaska Nqarim dim Cóám koe hëé naka X'òòm koe hëéthhëé wèé x'aè ka hãa. ²⁵ Si ncèe sa nq'òòkagu taam hãas ga si i: chòò tamas kg'òè sa.

²⁶ Ncèe sar ko gane ãe q'èe-qae tu u kg'oana ne domka góá máá tu u. ²⁷ Igabam *Kreste ba Gam dim Tc'èe* ba gatu koe ntc'ãa tcana hãa, Me gatu koe wèé x'aè ka hãa, i qaase tama, cúí khòè ga ga x'gaa-x'gaa tu u sa; ncèem ko ma Gam dim Tc'èe ba wèés gúù sa ma x'gaa-x'gaa tu u khamaga ma, i ncèe x'gaa-x'gaa tua hãa khamaga méé tu Gam koe wèé x'aè ka hãa.

²⁸ Ncèeska méé tu cóa tuè, wèé x'aè ka Gam koe hãa, naka taa gha nxãasega ãem kò ko x'áise ne, kgoarasease hãa, naka táá ãem kò ko hàà ne saucgae guu. ²⁹ Tchàno Me e sa tu kò q'ana hãa ne tu thèé q'ana hãa díim wèém ãe ko tchànoan kúrú ba Gam ka ábàèa hãa sa.

Nqarim di ne cóa ne hëé naka dxãwam di ne hëéthhëé e (3)

3 Tsóágase kaia hãas ncàmku sa ba gáé Abo ba máá taa hãa, ncèe Gam di ta cóa ta gha ii di sa! Ta tseegukaga Gam di ta a! Gaa domkam nq'óó ba c'úú taa hãa, Nqari bam c'úúa hãa khama. ² Ncàm-ncamsa tuè, ncèeska ta Nqarim di ta cóa ta a, igaba i qanega nta ta gha ii sa x'áise tama. Igabaga ta q'ana hãa, ãem

kò ko x'áise ne ta gha Gam khama ii sa, ãem ma ii khama ta gha ma bóò Me khama. ³ Me ko díim wèém ãe ncées nqòò sa Gam koe úúa hãa ba ko q'ano-q'anose, ncëem ma Gabá ma q'ano ii khama.

⁴ Díim wèém ãe ko chibian kúrú ba x'áèan ko méé sa komsana tama, chibian kúrú sa x'áèan komsana tama si i khama. ⁵ Tu q'ana hãa, *Kreste ba kò x'áisea hãa sa*, nxãasegam gha gatá koe chibia ta séèa tcg'òò ka, i Gam koe cúí chibi ga kàà a. ⁶ Díim wèém ãe Gam koe hãa ba wèé x'áè ka chibian kúrú tama. Igaba díim wèém ãe ko wèé x'áè ka chibian kúrú ba, bóò Me ta ga hãa kana q'ãa Me ta ga hãa.

⁷ Tiri tu cóa tuè, táá hëé naka i cúí khòè ga qàe-qae tu u guu. Gaam ãe ko tchànoan kúrú ba tchàno me e, ãem ma Gabá ma tchàno ii khamaga ma. ⁸ Gaam ãe ko chibian kúrú ba dxãwam di me e, dxãwa ba ncísega tshoa-tshoases koe ga guu a chibian ko kúrú khama. Me kò Nqarim dim Cóa ba x'áisea hãa, nxãasegam gha dxãwam di tsééan kaàkagu ka. ⁹ Díim wèém ãe Nqarim ka ábàèa ba wèé x'áè ka chibian kúrú tama, *Nqarim* dis ii-q'oo † sa gam koe hãa khama, me cuiska-ga wèé x'áè ka chibian kúrú hãa tite, Nqarim kam ábàèa hãa khama. ¹⁰ Ncées gúús ka ne gha Nqarim di ne cóa ne ndaka ne e sa x'áise, ne dxãwam di ne cóa ne ndaka ne e sa: díim wèém ãe tchànoan kúrú tama ba, kana díim ãe qõese ba ncàm tama ba Nqarim koe guu tama.

Hàa ta ncàmku

¹¹ Ncëe tchõàn tu tshoa-tshoases koe ga kórma hãa: ncëe ncàmku méé ta di i khama. ¹² Táá méé ta Kainem khama ii guu, ncëe kò dxãwam di ii ba, a ba a kò gam ka qõese ba cg'òò ba. Ka ba kò dùús domka cg'òò me? Gam di zi tséé-kg'ám zia kò cg'ãè zi i, i kò qõesem dian tchàno o domka a.

¹³ Tíí qõè ga tuè, táá tu are guu, ncëe nqõóm kò ko hòre tu u ne. ¹⁴ Q'ana ta hãa, x'ooan koe ta tcg'oara hãa a kg'òèan koe tcana hãa sa, gatá ka c'ëe ne ta ncàm hãa domka. Díim wèém ãe c'ëe ba ncàm tama ba x'oos koe hãa. ¹⁵ Díim wèém ãe gam ka qõese ba hòrea ba, cg'òò-kg'ao me e, tu q'ana hãa, cg'òò-kg'ao ba gam ka chõò tamas kg'òè sa úú tama sa.

¹⁶ Ncëem dàòm ka ta ncàmku sa q'ana hãa: *Jeso Kreste* ba kò gatá domka kg'òèa ba tcg'òóa máá ta a sa. I ko qaase, gatá igaba ta gha thée kg'òèa ta gatá ka qõese ga ne domka tcg'òò sa. ¹⁷ Ncëe c'ëem khòèm kò x'aian úúa hãa, a ba a ko bóò me gam ka c'ëe ba qarian cgoa qg'ókua hãa, igabagam kò tc'ëe-tcao naka au me tama, ne i gha ntama Nqarim di ncàmkuan gam koe hãa? ¹⁸ Tiri tu cóa tuè, táá méé ta kg'ama kg'árma ta ka cúí kg'ui naka ko ncàmkuan x'ái guu, igaba méé ta tsééan cgoa hëé naka tseeguan cgoa hëéthëé x'ái i. ¹⁹ Ncëeta hëéan ka ta gha q'ana hãa, tseeguan di ta a sa, si gha ncées gúú sa Nqarim cookg'ai koe qgàì-qgai tcáó ta a. ²⁰ Nda koe ga igaba ãe tcáóa ta ko chibi-chibi ta a koem Nqari ba gatá di tcáóan ka kaia hãa, a ba a wèé gúúan ga q'ana hãa. ²¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncëe

tcáóa ta kò chibi-chibi ta a tama, ne ta Nqarim cookg'ai koe kgoarasease hãa, ²² a ta a gha dùús wèés ãe ta ko dtcàrà sa Gam koe guu a hòò, Gam di x'áè-kg'árman ta qg'óóa qaria, a ta a ko qãè-tcaokagu Me ko gúúan kúrú khama. ²³ Me ncëe ga me e Gam dim x'áè-kg'ám ba: Cóasem Jeso Krestem di cg'òèan koe ta gha dtcòm, naka taa ãem ma x'áè taa hãa khamaga ma ncàmku di ba. ²⁴ Ne gane ãe ko Gam di x'áè-kg'árman qg'óóa qari ne Gam koe hãa, Me Gam igaba gane koe hãa. Tcom-tcomsam Tc'ëem ãem máà taa hãam ka ta q'ana hãa, gatá koem hãa sa.

Tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõan hëéthëé e (4:1-6)

Tc'ëe xu kúrú ba bóò sa

⁴ Ncàm-ncamsa tuè, táá tu wèé xu tc'ëe xu dtcòm guu, igaba méé tu kg'aia kúrú ba bóò, ãe xu tc'ëe xu Nqarim koe guua sa. Kái porofitin tshúù-ntcõan dia nqõómkg'ai koe sífa hãa ke. ² Ncées gúús ka tu gha Nqarim dim Tc'ëe ba q'ãa: Wèém tc'ëem ãe ko nxàea tseegukagu a ko máá, Jeso Kreste ba cgàam koe guua hãa, ta ko méé ba Nqarim di me e, ³ igabam wèém tc'ëem ãe Jesom ka nxàea tseegukagu tama ba Nqarim di tama. Ncëem tc'ëe ba Krestem dim ntcoe-kg'aom di me e, ncëe tu kò kórma hãa me gha hàà ba, Me ncéeska nxãakamaga nqõómkg'ai koe hàna hãa ba.

⁴ Tiri tu cóa tuè, gatua Nqarim di tu u, a tu a *tshúù-ntcõan di xu porofiti* xu tààa hãa, *Tc'ëem* ãe gatu koe hàna ba gaam ãe nqõómkg'ai koe hànam ka kaia hãa khama. ⁵ Gaxua nqõóm di xu u, khama ãe xu ko nxàe sa nqõóm di si i, me ko nqõó ba komsana xu. ⁶ Gatáa Nqarim di ta a. Díim wèém ãe Nqari ba q'ana hãa ba ko komsana ta a, me gaam ãe Nqarim di tama ba komsana ta a tama. Ncées gúús ka ta q'ana hãa Tc'ëem tseeguan di ba hëé naka tc'ëem qàe-qaekuan di ba hëéthëé e.

Nqari ba ncàmkuan di Me e (4:7-21)

⁷ Ncàm-ncamsa tuè, hàan ta ncàmku, ncàmku nea Nqarim di i, me díim wèém ãe ko c'ëe ba ncàm ba Nqarim koe guu a ábàèa, a Nqari ba q'ana hãa ke.

⁸ Gaam ãe c'ëe ba ncàm tama ba Nqari ba c'úúa hãa, Nqari ba ncàmkuan di Me e khama. ⁹ Ncëea Nqarim ma Gam di ncàmkuan gatá koe x'áía hãa ga a: Gam dim Cóam cúí †† bam kò nqõómkg'ai koe tsééa óá, nxãasega ta gha Gam koe guu a kg'òè ka. ¹⁰ Ncëea ncàmku ii ga a: Nqari ba ta ko gatá ncàm tama si i, igabagam Gabá gatáa ncàm taa hãa, a ba a kò Gam dim Cóa ba dàò-máákus iise tcg'òóa máá ta a, hààm gha chibia ta qg'óóa máá ta a ka. ¹¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncëe Nqarim kò ncëeta noose ncàm taa hãa ne i ko qaase, gatá igaba ta gha gatá ka c'ëe ne ncàm sa.

¹² Cúí khòè ga qanega Nqari ba bóò ta ga hãa, igaba

† ii-q'oo - *Gerikas* ka i ko máá: "cg'uri," téméè.

†† cúí - kana "cúise ábàèa".

ncèe gatá ka c'èe ne ta kò ncàmha hãa nem Nqari ba gatá koe hãa, i Gam di ncàmkuan gatá koe xg'ara-xg'araèa.

¹³ Ncèes gúús domka ta q'ana hãa, Gam koe ta hãa, Me Gabá gatá koe hãa sa: Gam dim Tc'èe bam màa taa hãa domka a. ¹⁴ Ta kò bóò hãa, a ta a ko nxàea tseegukagu, Abo ba kò Cóáse ba nqóòmkg'ai koe tsééa óágara hãa sa, hààm gha Kgoara-kg'ao ba ii ka. ¹⁵ Ncèe c'èem khòèm kò ko nxàea tseegukagu, Jesom Nqarim dim Cóá ba ii sa, nem gha Nqari ba gam koe hãa, Me gabá Nqarim koe hãa. ¹⁶ Ncàmku eem Nqari ba gatá koe úúa hãa sa ta q'ana hãa, a ko gaas koe dtcòm khama.

Nqari ba ncàmkuan di Me e, me díim wèém èe ko ncàmkuan cgoa hãa ba Nqarim koe hãa, Me Nqari ba gam koe hãa. ¹⁷ Ncèem dàòm ka ta ko bóò si ncàmku sa gatá koe xg'ara-xg'araèa hãa sa: xgàrakun dim cárm ka ta gha kgoarasease hãa, ncèem nqóòm koe ta *Krestem* khama ii khama. ¹⁸ Ncàmkuan koe i cúí q'áò ga káà a, igabas ko tchànos ncàmku sa wèe q'áòan ga xhàiaagu, q'áò sa ko thòòan óá khama. Ncèe c'èem khòèm kò ko q'áò nem tchànos ncàmku sa úú tama.

¹⁹ Ncàmkuan ta úúa hãa, Gabá tc'áà a ncàm taa hãa domka. ²⁰ Ncèe c'èem khòèm kò ko máá: "Nqari bar ncàmha hãa," témé, igabagam kò gam ka qòese ba hòrea hãa nem tshúù-ntcòò-kg'ao me e. Ncèe gam ka qòesem èem ko bóò bam kò ncàm tama nem cuiskaga Nqarim gaam bóò ta ga hãa ba ncàm tite. ²¹ Ta ncèem x'áè-kg'ám ba Gam koe guu a hòò: Eè Nqari ba ncàmha hãa ba méém qòese ba gataga thèe ncàm di ba.

Tàas dtcòms di sa (5)

Nqarim dim Cóám koe dtcòma ne

5 Díim wèém èe ko Jeso ba Kreste Me e sa dtcòm ba Nqarim ka ábàèa, me díim wèém èe cóán ka xòò ba ncàmha hãa ba gha thèe èem khòèm di cóán ncàm. ² Ncèe Nqari ba ta kò ncàmha hãa a ko Gam di x'áè-kg'ámán kúru ne ta gha ncèem dàòm ka q'áa, Nqarim di ne cóá ne ta ncàmha hãa sa. ³ Ncèe Nqari ba ta kò ncàmha hãa ne ta gha Gam di x'áè-kg'ámán qg'óó qari khama, i Gam di x'áè-kg'ámán qórm tama. ⁴ Díim wèém èe Nqarim ka ábàèa ba nqóòm dim tàà-kg'ao me e khama. Si gatá dis dtcòm sa nqóò ba ta ko tàà cgoas ga si i. ⁵ Díi ba nqóòm dim tàà-kg'ao baa? Gaam èe ko dtcòm, Jesom Nqarim dim Cóá ba iim cúí me e.

Jeso ba díi Me e sa

⁶ Jeso Kreste ba Gaam tshàan hèe naka c'áòan hèéthèe cgoa hààram ga Me e. Tshàan cgoa cúim kò

hàa tama, igabaga tshàan hèe naka c'áòan hèéthèe cgoa a. Me *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba ko nxàea tseegukagu u, Tc'èe ba tseegu Me e khama. ⁷ Nqoana gúúa nea ko nxàea tseegukagu khama: ⁸ Tc'èe ba hèe, naka tshàan hèe, naka c'áòan hèéthèe e; i ncèe gúúan nqoana ko cúís gúú sa nxàe. ⁹ Eè khòe ne ko nxàea tseegukagu sa ta ko dtcòma mááse, igabagas èes Nqarim ko nxàea tseegukagu sa gaas ka kaia hãa; si ncèe sa gaas Gam dim Cóám koem kò nxàea tseegukagus ga si i. ¹⁰ Díim wèém èe ko Nqarim dim Cóám koe dtcòm ba ko Nqarim ko nxàea tseegukagu sa tcáóa ba q'oo koe dtcòm; igaba ncèe c'èem khòèm kò Nqarim koe dtcòm tama nem *Nqari ba* tshúù-ntcòò-kg'ao ba kúrua; Nqarim ko Gam dim Cóám ka nxàea tseegukagu sam dtcòm tama khama. ¹¹ Si ncèe sa *Nqari* ko nxàea tseegukagus ga si i: Chòò tamas kg'òè sam máa taa hãa di sa, si ncèes kg'òè sa Gam dim Cóám koe hãa. ¹² Díim wèém èe *Nqarim dim* Cóá ba úúa hãa ba kg'òèan úúa hãa, me díim wèém èe Nqarim dim Cóá ba úú tama ba kg'òèan úú tama.

Chòò tamas kg'òès ka q'áa sa

¹³ Ncèe zi gúú zir ko góá máá tu u, nxãasega tu gha q'áa, chòò tamas kg'òè sa tu úúa hãa sa. Gatu ncèe Nqarim dim Cóám dim cg'òèm koe ko dtcòm tur ko nxàe. ¹⁴ Si ncèe sa Gam koe ta úúa hãas tcoms ga si i: ncèe dtcàrà Me ta kò ko Gam di ncàmhan koe guu a nem ko kórm ta a di sa. ¹⁵ A ncèe q'ana ta kò hãa, kórm ta am ko sa, dùús wèes èe ta ko dtcàràs koe, ne ta q'ana hãa, èe ta ko dtcàrà sa ta ko hòò sa.

¹⁶ Ncèe c'èem khòèm kò gam ka qòese ba bóò, me ko x'ooan koe úú me tama chìbian kúru, ne méém còrè; Nqari ba gha kg'òèan máa me ke. Gane èe gane di chìbian x'ooan koe úú ne tama ner ko nxàe. Si x'ooan koe ko úú tsis chìbi sa hàna; gaas chìbi sam gha còrèa máá sar nxàe tama. ¹⁷ Wèes cg'áè sa chìbi si i, igaba i chìbian hàna hãa x'ooan koe úú tama a.

¹⁸ Q'ana ta hãa, díim wèém èe Nqarim ka ábàèa ba wèe x'áè ka chìbian kúru tama sa, igabam ko gaam èe Nqarim ka ábàèa ba kòrese, me gaam èe cg'áè tc'èe ii ba thòò-thòò me tite.

¹⁹ Q'ana ta hãa, Nqarim di ta a, me wèém nqóò ba èe cg'áè tc'èe iim di qarian dòm q'oo koe hãa sa.

²⁰ Ta gataga q'ana hãa, Nqarim dim Cóá ba hàrà hãa, a kóma q'áan di tc'èean màa taa hãa sa, nxãasega ta gha ncèe tseegu ii ba q'áa ka. Ta Gaam tseegu di iim koe hãa, ncèe Gam dim Cóám Jeso Kreste ii ba. Ncèe ba tseegu dim Nqari Me e, a chòò tamam kg'òè Me e.

²¹ Tiri tu cóá tuè, kúru mááseèa nqàrian koe méé tu xgàè-kg'amse.

2 JOHANE

Téé-cookg'ai sa

Johane ba kò ncées tcgāyas cámb di sa kiam kerekes dim iise góáa hãa, a ba a kò “ncam-ncamsas khòè sa hěé naka cóáa sa hěéthěé” góá máá sia hãa – si ko ncée sa kereke sa hěé naka gaas kerekes di khòèan hěéthěé nxàe.

Johane ba ko ncées kerekes di ne khòè ne ntcám, ncámku ne gha sa, a ba a ko tshúù-ntcōa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu koe q'āa-q'āa ne.

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Ncámkuan di xòèa ne
- Tshúù-ntcōan di xгаа-xgaan ka dqàèku sa

Tsgámkaguku zi

1 *Kerekes dir* kaia ra a, a ko ncées tcgāya sa khòès † nxará tcg'òòèa hãa sa hěé naka gas di cóán hěéthěé góá máá, ncēer tseeguan kaga ncàma hãa sa; tí ka cúí ncàmmè tama sa, igabaga thěé wèé ne ncēe tseeguan q'ana hãa ne ka ncàmmèa hãa sa, ² tseeguan ncēe gatá wèé ta ta koe hãa, a i a gha gatá koe chòò tamase hãa domkar ko máá:

³ Nqarim Abo ba hěé naka Gam ka Cóásem Jeso Kreste ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuan hěé naka thòò-xama-máákuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i gatá koe tseeguan hěé naka ncámkuan hěéthěé cgoa hãa, témé.

Tseegu sa hěé naka ncámku sa hěéthěé e

⁴ Eër ko kóm, sari cóán †† c'ēea ko tseeguan xùri sa, ěem kò ma Abo ba ma x'áèa hãa khamaga ma, kar kò kaisase qāè-tcao. ⁵ Ra ko ncēeska khòè seè, dtcàrà tu u, ncámku méé ta sa. Kābam x'áè-kg'ám bar góá máá tu u tama, igabagar ko ncíim x'áè-kg'ám ba góá máá tu u, ncēe ta kò tshoa-tshoases koe ga úúa hãa ba. ⁶ Si ncámku sa ncēe si i: Gam di x'áè-kg'ámán cgoa ta gha kg'òè si i. Ncēe tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a kóma hãa me ko x'áè-kg'ám ba máá, ncámkuan cgoa méé tu hãa, témé khamaga ma.

Tshúù-ntcōan di xгаа-xgaan dis dqàèku sa

⁷ Kái xu qàe-qaeku-kg'ao xua nqóómkg'ai koe síía hãa khama, ncēe kò Jeso Kreste ba cgàam koe guua hãas ka nxàea tseegukagu tama xu. Gatà ii xu khòè xua qàe-qaeku-kg'ao xu u, a xu a Krestem di xu ntcoe-kg'ao xu u. ⁸ Gaa domka méé tu q'òésea hãa, naka tua gha táá ěe xae kúrúa hãa tséean ka aaguse cgaeè guu, naka tua gha nxāasega cg'òèase surutaè.

⁹ Dìim wèém ěe Krestem di xгаа-xgaan qgóóa qari tama, igabaga ko càua mááse e ba Nqari ba úú tama. Igaba dìim wèém ěe ko Krestem di xгаа-xgaan qgóóa qari ba, Abo ba hěé naka Cóásem ga ba hěéthěé úúa hãa. ¹⁰ Ncēe c'ēm khòèm kò ko hàà cgae tu u, a ncēe xгаа-xgaan xгаа-xгаа tu u tama ne méé tu táá kgoara máá me nakam nquua tu q'oo koe tcāà guu, kana qāèse hààkagu me guu ‡. ¹¹ Dìim wèém ěe ko qāèse hààkagu me ba ko gam di zi tséé zi cg'āè zi koe tséea xg'ae cgoa me ke.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹² Kái zi gúù zir úúa hãa, gazi kar ga góá máá tu u zi, igabagar tcgāya ba hěé naka góá hii ba †† hěéthěér ga tséékagu sa tc'ēe tama. Igabagar nqòòan úúa hãa, dàra tu ur gha ta síí xg'ae a chòà di i, nxāasega ta gha cg'òèase qāè-tcao ka.

¹³ Sáá kíís nxará tcg'òòèa hãas di ne cóá nea †† ko tsgámkagu si.

† khòè sa hěé naka gas di cóán hěéthěé e - ncēe sa ko kereke sa hěé naka kerekes di ne khòè ne hěéthěé nxàe. †† sari cóán - ncēe sa ko kerekes di ne khòè ne nxàe.

‡ qāèse hààkagu me guu - Gerika sa ko máá, “tsgámkagu me guu,” témé. †† góá hii ba - Gerika sa ko c'ēm kg'ui ba tséékagu ncēe ko máá, tcgáù cgoa di gúùan ntcúú u. †† Sáá kíís di ne cóá ne - ncēe sa ko Johanem dis kereke sa hěé naka gas di ne khòè ne hěéthěé nxàe.

3 JOHANE

Téé-cookg'ai sa

Johane ba kò ncēes tcgāyas nqoana di sa kiam kerekes dim iise góáa hãa, a ba a kò Gaio ta ko ma tcièm tc'ää-cookg'aim kerekes di ba góá máá sia hãa.

Johane ba kò Gaio ba koa, gam di hùian c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne di ka, a ba a ko Dioterefese ta ko ma tcièm khòem ka q'āa-q'āa me.

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Gaio ba ko dqòmè
- Dioterefese ba ko ntcoèè
- Demeterio ba ko koaè
- Còo di kg'uia ne

Gaio ba ko dqòmè

1 *Kerekes dir* kaia ra a, a ra a ko *ncēes tcgāya* sa tirim ncàm-khoem Gaiom ncēer tseeguan kaga ncàmà hãa ba góá máá, a ko máá:

² Tiri tsi ncàm-khoe tseè, còrèar ko máá tsi, wèé zi gúú zi gha tsáá koe qāèse qòò, tsi gha qāèse hãa ka, ncēe i ko ma tcáóa tsi qāèse qòò khamaga ma. ³ C'ēe ne dtcòm-kg'ao nea kò hàà, a ne a tseeguan tsáá koe hãa ka nxàea tseegukagu, ēe tsi ko ma tseeguan koe ma kg'òè khamaga ma. Eēr ko ncēes gúú sa kóm kar kò kaisase qāè-tcao. ⁴ Tiri ne cóá nea ko tseeguan koe kg'òè sar ko kóm kar ko kaisase qāè-tcao. Ncēes gúú sa nqáéa hãase ko qāè-tcaokagu tes gúú sa káà si i.

Tsééa xg'ae sa hēé naka ntcoeku sa hēéthéé e

⁵ Tiri tsi ncàm-khoe tseè, wèé zi gúú zi ēe tsi ko dtcòm-kg'ao ne kúrúa máá zi koe tsi tcom-tcomsa tsi i, gatà ne ga ma tsáá koe tãá za guua ne khòè ne e igaba. ⁶ Kerekes di ne khòè ne cookg'ai koe ne kò tsari ncàmkuana ka nxàea tseegukagu. Ncēè Nqari ba ko qāè-tcaokagum caum ka tsi kò ko gane dim dàòm koe qòòkagu ne, ne tsi gha ko qāèse hēé. ⁷ *Nqarim dim* cg'òèm domka ne kò *qāè tchòàn ne gha xgaa-xgaa ka* nqòómkg'ai koe síia hãa, a ne a kò dtcòm-kg'ao tama ne koe táá cúí gúú ga hòòà mááse. ⁸ Gaa domka i ko qaase, gatà ii khòèan ta gha x'áéa ta koe qāèse hààkagu sa, nxãasega ta gha tseeguan cgoa tsééa xg'ae ka.

Dioterefese ba ko ntcoèè

⁹ Kereke sar kò ko góá máá, igabagam kò Dioterefese ne ncēè kò gane dim tc'ää-cookg'ai bam gha ii sa

ncàmà hãa ba, táá komsana xae e. ¹⁰ Gaa domka, ncēè hààr kò ko ner gha hàà *kereke sa* tc'ēe-tc'ēe dùúm ko kúrú sa: sixae kam ko cg'āè kg'uian kg'ui. Ncēeta hēéa nea kò tc'ào me tama, khamam kò *nqóó xu koe ko caate* ne dtcòm-kg'ao ne táá qāèse hààkagu. A ba a kò gataga thēé gane ēe kò *c'ēe ne qāèse hààkagu* kg'oana ne xgáè-kg'am, a ba a kerekes koe xhàigu ne.

Demeterio ba ko koaè

¹¹ Tiri tsi ncàm-khoe tseè, táá méé tsi ēe cg'āè ii sa serè guu, igaba méé tsi ēe qāè ii sa serè. Díim wèém ēe ko ēe qāè ii sa kúrú ba Nqarim koe guua. Me díim wèém ēe cg'āè ii sa ko kúrú ba Nqari ba bóò ta ga hãa.

¹² Wèé ne khòè ne hēé, naka tseeguan tc'áro-tc'aro ga hēéthééa ko Demeteriom ka nxàea tseegukagu. Xae ko sixae igaba thēé gam ka nxàea tseegukagu, tsi q'ana hãa ēe xae ko nxàe sa tseegu ii sa.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹³ Kái zi gúú zi gazi kar ga góá máá tsi zir úúa hãa, igabagar ga góá hii ba † tséékagu sar tc'ēe tama.

¹⁴ Igabagar nqòòan úúa hãa, qháéser gha xg'ae cgoa tsi di i, tsam gha xg'ae a chóà.

¹⁵ Tòókuan méé i tsáá cgoa hãa.

Tsari ne ncàm-khoe nea ko tsgámkagu tsi. Gatà di ne ncàm-khoe ne cg'òèa ne ka tsgámkagu.

† góá hii ba - Gerika sa ko càm dim kg'ui ba tséékagu ncēe ko máá, tcgáu cgoa di gúúan ntcúú u.

JUTA

Téé-cookg'ai sa

Tcgāyas Jutam di sa kò góáèa hãa, tshúù-ntcōa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xus gha q'āa-q'āa ka. Ncēes tcgāyas koe cúíta iim xg'aeku ba cá̄m dim Peterem koe hàna. Góá-kg'ao ba ko gam di nxárá-kg'aoan ntcám, “dtcòm̄s ncēm̄ Nqari ba cúí q'oro Gam di ne khòè ne máàna hãa sa méé ne x'āà máá sa.”

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xgàraku sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Tshúù-ntcōan di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu
- Xгаа-xgaasean qgóóa qari dis dqàèku sa

Tsgám̄kaguku zi

1 Juta ra a, Jeso Krestem dir qãà ra, a Jakobom ka qõese ra.

Ra ko gane ãe tcièa hãa, a Nqarim Abom ka ncàm̄mèa hãa, a Jeso Kreste ba tòóa máàèa hãa ne *ncēes tcgāya sa* góá máá, a ko máá:

² Thòò-xama-máákuan hěé, tòókuan hěé naka ncàm̄kuan hěéthěé méé i gatu koe càuse, témé.

Tshúù-ntcōan di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu

³ Ncàm̄-ncamsa tuè, ãetar kò ko ma wèé qaria te ka kgoarakus ncēe ta xg'aea máàna hãas kar ga góá máá tu u sa dqùri cgae, igabar kò bóò i ko qaase, góá méér naka korè tu u naka tu dtcòm̄s ncēm̄ Nqari ba cúí q'oro Gam di ne khòè ne máàna hãa sa x'āà máá.

⁴ C'ēe xu khòè xu, ncēe gaxu di xgàrakuan ka i ncíí x'aè ka kg'uièa hãa xua tc'iri-tc'iri tua a xg'aekua tu koe tcana hãa khama. Ncēe xu khòè xu Nqari-tcáó tama xua Nqarim di cgóm̄kuan qg'uri a cg'áràn kúrú ana hãa, a ko Jeso Krestem gatá ka Q'òòsem cúísega X'aiga ii ba xqase.

⁵ Eèta tu ga ma wèé zi gúù zi ncēe zi ka nxākamaga q'ana hãa, igaba ra kg'ama X'aigam kò ma Gam di ne khòè ne Egepeto koe guu a kgoara, a ães qãá q'oo koe gane ãe kò dtcòm̄ tama ne cg'òos ka tc'ēe-tc'ēe tu u kg'oana hãa. ⁶ Moengelean ncēe kò táá gaan di téé-q'ooan qgóóa qari a kò gaan di x'āè-q'ooan aagum kò chòò tamase táúan cgoa qáèa ntcòó, i ncēeska igabaga gaa koe ntcúús q'oo koe hãa a ko kiam cá̄m xgàrakuan di ba qãà. ⁷ Sodoma ba hěé, naka Gomora ba hěé, naka ãe nxama-nxama tsaraa hãa xu x'áé-dxoo xu hěéthěéa kò thěé gatà iim dàòm̄ cúím̄ kaga

cg'áràn hěé naka tchàno tamam dàòm̄ ka hěéthěé séèkuan kúrú, a xu a chòò tamam c'eem dis xgàrakus q'oo koe hãa, c'ēe ne koe x'áís iise.

⁸ Ncēm̄ dàòm̄ cúím̄ kaga xu thěé ncēe xu *xгаа-xгаа-kg'ao xu tshúù-ntcōa di xu* sòokuri zi úúa hãa, ncēe ko kúrú xu xu gaxu di tc'áróan cg'uri-cg'uri zi, a tc'āà-cookg'aian xguì, a moengelean còè zi. ⁹ Moengele xu ka kiam moengelem Mikaelem igabagam kò dxāwa ba còè bèe, ãem kò ko Moshem dim tc'áróm̄ *gha diín ka séèès* ka ntcoeku cgoa me ka, igabam kò birí me a máá: “Nqari ba méém̄ dqàè tsi,” témé. ¹⁰ Iga-ba xu ko ncēe xu khòè xu wèés gúús ãe xu kórna q'āa tamas koe còèkuan cgoa kg'ui. Káà tc'ēe zi kg'oo-coa zi khama xu ii, a ko ãe xu ko xáms̄ ka kg'òè, a xu a ko ncēe zi gúù zi ka kaàkaguè. ¹¹ Tsóágase i gáé gha cg'ãè ii gaxu ka! Kainem dim dàò ba xu xúria hãa, a xu a marian di ncàm̄n ka ãem̄ Balame kúrúa hãas cg'ãès khama ii sa kúrúa. A kò qari-qari tcúú ãem̄ Kora hěéa khama, a xu a gha ãem̄ ma cg'òoèa khamaga ma cg'òoè. ¹² Gatu di kḡèan ncàm̄kuan di koe xu ko kgoarasea hãase sau-sauga zi gúù zi kúrú, a gaxu cúí xu q'óése hãa. Káà tshàa zi túú-c'òò zi tc'áán ka ko wèé za xàbùateè zi khama xu ii, a tc'òoan ko tcuùem̄ x'aèm̄ ka tc'áróan kúrú tama zi hìi zi khama ii, hìi zi ncēe tḡbea zi cgoa q'òèa tcg'òòèa hãa a nxākamaga x'óóa hãa zi. ¹³ Kḡbi-kḡbiseko qhònèan tshàa-dxooan di khama xu ii, i gaxu di tsééan ncēe sau-sauga ko x'áise, ncēe *tshàa-dxooan di* xùbuan ko ma tcg'oa khamaga ma. Tcheèko xu tḡnò xu khama xu ii, ncēe chòò tamase dcúú-qom sa tòóa máàèa hãa xu.

¹⁴ Enokem ncēe kò Adam koe guus ka 7 dis qhàòs di ii ba kò ncēe gúúan ka gaxu koe porofita a máá: “Bòò, X'aiga ba ko tcám̄-tcám̄ *moengelean* Gam di tcom-tcomsa cgoa hàà, ¹⁵ a ba a ko hàà wèé ne koe

xgàrakuan óága, a wèé ne ɛe cg'ǎè tcáo ne chibi-chibi, gane di zi tséé zi cg'ǎè-tcáoan di zi koe, naka ɛe cg'ǎè tcáo ne chibi-kg'ao ne koe hěéthěé e, wèé zi kg'ui zi cg'ǎè zi Gam ka ne kg'uia hãa zi domka," tam méé.

¹⁶ Ncěe xu khóè xua ko kg'ui-kg'uisse a ko c'ěean ncóó. Gaxu di tcáoan ncàma hãa cg'ǎèan xu ko xùri, a xu a ko qǎè tamam dàòm ka kg'árna xu cgoa koase, a ko c'ěe ne koe qǎè-qǎese, nxãasega xu gha qǎè-qǎe-tcáo ne ne c'ěe gúù máà xu ka.

Xgaa-xgaasean qgóó qari dis dqàèku sa

¹⁷ Igabaga tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di xu x'áè úú-kg'ao † xu, ncěe nqáéa hãa x'aè ka nxàea hãa kg'uiian ka tc'ěe-tc'ěese.

¹⁸ Bírí tu u xu kò a máá: "Còò di xu cárn xu ka i gha ncqiku-kg'aoan hãa, khóèan ncěe ko gaan di cg'ǎè tcáoan ncàma hãa cg'ǎèan xùri i," témé. ¹⁹ Ncěea gaa ne khóè ne q'aa-q'aasean ko óága ne ne e, ncěe ɛe ne gane tc'ěea hãas ka i ko kg'òèa ne qǒòkaguè ne, ncěe Tcom-tcomsam Tc'ěe ba úú tama ne.

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

²⁰ Igaba tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, gatu di dtcòmàn ncěe kaisase ts'ee-ts'eekg'aièa koe tshàoa ghùise, naka tua Tcom-tcomsam Tc'ěem koe còrè, ²¹ naka tua Nqarim di ncàm-kuan qgóó qari, ɛe tu hãa a ko gatá dim X'aigam Jeso Krestem gha cgóm tu u, a chòò tamasa kg'òè sa máà tu u sa qǎà ka.

²² Gane ɛe ko káise tc'ěe-tc'ěese ne méé tu cgóm; ²³ c'ěe ne tu kgoara, c'eean di tshúúan q'oo koe tcg'òóa ne ka; naka tua q'áòà hãase c'ěe ne cgóm, igabaga méé tu gane di qgáían ga hòre, ncěe gane di tcáoan ka ncàm-mèa hãa cg'ǎèan ka cg'uri-cg'urièa hãa a.

Dqomkuan dim cii ba

²⁴ Nqari ba qarian úúa hãa, qgóó tu um gha, tu táa cg'áé di i. Gatagam qarian úúa hãa, kúrú tu um gha, tu hàà qǎè-tcaoan cgoa kàà chibise Gam di x'áàn cookg'aia koe téé. ²⁵ Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe méé i guu naka dqomkuan hěé, x'aian hěé, qarian hěé naka tc'ǎà-cookg'aian hěéthěé, gaam gatá dim Nqarim Kgoara-kg'aom cúim koe chòò tamase hãa, nqǒóm tshoa-tshoase tamasa cookg'ai koe guu naka ncěeska hěé naka chòò tamase hěéthěé e. Amen.

XGÒRE-KG'AI

Téé-cookg'ai sa

Chómsea zi gúù zi xgòre-kg'ais Johanem di sa kò góáè, dtcòm-kg'ao ne kò gane di dtcòmàn Jeso Krestem koe hàna hãa domka xgàràem x'aèm ka. Johane ba ko x'ái, Jeso ba wèè zi gúù zi nqóòm di zi Gam dim tshàu q'oo koe qgóóa hãa sa, a ba a gataga nxárá-kg'ao ne nqòòkagu, a ghùì-ghui tcáo ne kg'oana. Ncées tcgāyas koem ko Nqari ba Gam di ne khóè ne chómsea zi gúù zi xgòre-kg'aia máá. Kái zi sere-sere zim kò tséékagu, nxāasega ne gha dtcòm-kg'ao ne kórma q'āa, ne c'ēe ne khóè ne táá kórma q'āa ka. Ncées tcgāyas koe kaisase cgáém kg'ui ba ncēe me e, ncēe ko máá, Nqari ba gha X'aigam Jeso Krestem koe guu a còo dis ka Gam di cg'ōo-kg'aoan tàà, dxāwam ga ba hēéthēé e, témé ba. A ba a gha Gam di ne khóè ne tcom-tcomsa ne ts'eekg'aian máá - k̄abam nqarikg'aim koe hēé naka k̄abam nqóòmkg'ai koe hēéthēém gha kúrú u.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tàà sa, x'áia ne, qari ne, dqom̄
- Ghùu-coa ba
- moengele ne
- tcgāya sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- X'áis xgobekg'am ko sa
- Tcgāya zi 7 zi kereke zi koe ko síí zi
- Tcgāyas 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcēekg'am cgoaè ko zi gúù zi úúa sa
- 7 xu torompita xu
- Cg'ao-dxoo ba hēé naka cámm kg'oo-coa tsara cg'ōo ko tsara hēéthēé e
- Tāáka zi x'ái zi
- 7 zi gàba zi Nqarim di xgòàn di zi
- Babilonem dis k̄obeku sa hēé, naka kg'oo-coam dis tààè sa hēé, tshúù-ntcōa di xu porofita xu hēé, naka dxāwa ba hēéthēé e
- Còo dis xgàraku sa
- K̄abam nqarikg'ai ba hēé naka k̄abam nqóò ba hēé naka k̄abam Jerusalema ba hēéthēé e
- Còo di kg'uia ne

X'áis xgobekg'am ko sa (1)

Tshoa-tshoa dis nxàe sa

1 Ncées tcgāya sa ko Jesom nxàea hãa zi gúù zi xgòre-kg'ai. Ncēe zi gúù zi xgòre-kg'ai sam Nqari ba máà Mea, Gam di xu qāà xum gha x'ái, dùú zi gha qháése kúrúse sa ka. Jeso ba kò Gam dim moengele ba Gam dim qāàm Johanem koe tsééa úú a ncēe zi gúù zi ka q'āakagu me. ² Ncées tcgāyas koem ko Johane wèè zi gúù zi èem ko bóò hãa zi nxàea tseegukagu: Nqarim di kg'uian hēé naka Jesom kò nxàea tseegukagu sa hēéthēé ka. ³ Eē ko ncées tcgāya sa nxárá ba ts'ee-ts'eekg'aièa, ne gataga èe ko porofitan

di kg'uian ncēe komsana, a ko èe góásea sa qgóóa qari ne ts'ee-ts'eekg'aièa, x'aè ba cúù me e khama.

Johane ba ko 7 zi kereke zi tsgámkgagu

⁴ Tíia Johane ra ko 7 zi kereke zi nqóòm Asia dim koe hàna zi góá máá a ko máá:

Cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé mée i gatu cgoa hãa, ncēe hàna, a kg'aiga hàna, a ko kháóa hààm *Nqarim koe guua a*, naka 7 xu Tc'ēe xu koe guuan hēé, ncēe ntcōó-q'oos Gam di x'aian dis cookg'ai koe hàna xu, ⁵ naka Jeso Krestem koe guuan hēéthēé e, ncēe Nxàea-tseegukagu-kg'aom tcommèa ba, tc'āà a x'ooan koe ghùìèa ba, a ba a Tc'āà-cookg'aim x'aiga xu nqóòmkg'ai di xu di ba.

Gaam ãe ncàm taa ba, a ba a kò c'áòà ba cgoa chìbia ta koe kgoara taa ba, ⁶ a ba a kò x'aian koe hëé naka peresiti ne koe hëéthëé kúrú ta a, Nqarim Gam ka Xòò ba ta gha tsééa máá ka, Gam koe méé i dqòmkuàn hëé naka qarìan hëéthëé chòò tamase hãa! Amen.

⁷ Bòò, túú-c'òò zi q'oo koem ko hàà, i gha wèè tcgáian bóò Me, ãe gáò Mean ga hëéthëé e. Zi gha wèè zi qhàò zi nqòóm di zi Gam domka kg'ae. Gatà i gha ii. Amen!

⁸ "Tíí Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, *ncëe sa ko máá: tc'ää di Ra a, a Ra a còò di Ra a,*" tam ko X'aigam Nqari ba méé, ncëe hàna, a kg'aiga hàna, a ko kháóa hàà ba, qarim wèè ba.

Johane ba ko Krestem cgoa xg'ae

⁹ Tíía Johane ra, gatu ka káikhoë ra, ncëe ko gatu cgoa xgàrakuan Jesom di xgàràèa ra, a ra a gatu khama Nqarim di x'aian dir khòè ra a. Tíí hëé naka gatu hëéthëé méé ta qáò tcáó ii, naka ta qarika téé. Nqarim dim kg'ui bar xgaa-xgaaa, a ra a Jesom ka nxàea tseegukagua khamar tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqòó-coam Patemose ta ko ma tciièm koe tòòèa. ¹⁰ X'aigam *Nqarim* dim cárm kam kò Nqarim dim Tc'ëe ba cg'òè cgae tea, ra kò qááa te koe c'ëem dòm ba kóm me ko torompitam khama ma q'au, ¹¹ a ko máá: "Eë tsi gha bóò sa méé tsi tcgãyas koe góá naka tsia 7 zi kereke zi koe tsééa úú: Efeso koe hëé, naka Semurena koe hëé naka Peregamo koe hëé naka Tiatira koe hëé, naka Saredise koe hëé, naka Filadelfia koe hëé, naka Laodikea koe hëéthëé e," témé.

¹² Nxãaskar kò tééa kãbise, ãe ko kg'ui cgoa tem dòm bar gha bóò ka. Eër ko tééa kãbise kar kò 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi bóò. ¹³ Gaa zi lampi zi di téé-q'ooan nqàè koer kò Khòèm dim Cóm khama iim Khòè ba bóò, me qáòm qgáí ba hàna, a ba a dxúua ba koe gauta dim bàne ba xòóa. ¹⁴ Tcúúa ba di c'òòà ne kò q'úú u, ghúuan di c'òòan khama ma, a i a tsqán khama ma q'úú u, i Gam di tcgáian kãrukos c'ees khama ii.

¹⁵ Gam di nqàrèa nea kòò tchúuèas qanos khama ma x'áà, ncëe kò c'ees q'oo koe xgài cgaeèa sa, i kò dòma ba tòèko tshàan di ts'oo-q'ooan khama xam. ¹⁶ Me kò Gam dim x'òàm kg'áò xòè dim koe 7 zi tçonò zi qgóóa, me kò kg'áma ba koe ts'éèm ntcàum cárm kg'árm ba tcg'oa, i kò Gam di kg'áian koaba dis cárm x'áà khama ma tcãà.

¹⁷ Eër ko bóò Me kar ko nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé, x'óóam khòèm khama ii a. Me Gam dim kg'áò tshàu ba tíí koe tòò, a ba a máá: "Táá q'áò guu. Tc'ää di Ra a, a còò di Ra a ke, ¹⁸ a Ra a ãe kg'òèa Ra a, x'óóa Ra kò hãa, igaba bóò, chòò tamase Ra kg'òèa hãa! A Ra a x'ooan di xgobekg'aman qgóóa, naka x'óóa ne khòè ne dim qgáim dian hëéthëé e. ¹⁹ Góá nxãaska ãe tsi bóò gúua ne, ncëeska ko kúrúsean hëé naka ncëe zi gúú zi qáá q'oo koe ko hàà kúrúsean hëéthëé e. ²⁰ Eë tsi ko bóò Ra qgóóa hãa zi tçonò zi 7 zi hëé naka 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi hëéthëéa tchòàs chómsea hãas dis x'ái sa ncëe si i: tçonò zi 7 zia moengele xu 7 zi

kereke zi di xu u, zi 7 zi lampi téé-q'oo zi 7 zi kereke zi i."

Tcgãya zi 7 zi kereke zi koe ko síí zi (2-3)

Efeso dis kerekes koe ko qòòs tcgãya sa

2 *Me Jeso ba máá:* Efeso koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncëe kg'uiàn Gaam di ga a, ãe 7 zi tçonò zi kg'áòm x'òàm Gam dim koe qgóóa ba, a ba a ko 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi xg'aeku koe qòòà te ba. Ncëetam ko méé: ² Gatu di zi tséé zi Ra q'ana, ãe tu ko qómse tséé zi hëé, naka gatu di qáò tcáóan hëéthëé e. Q'ana Raa, khòèan ãe cg'ãè cau tu tchòà úú cgoa tama sa, a tu a kúrúa bóòà khòè xu ãe ko máá, x'áè úú-kg'ao [†] xu u témé xu, igaba xu gaxu tama xu u, a tu a tshúú-ntcòà-kg'ao xu ii sa hòòà hãa. ³ Qáò tcáóan cgoa tu kò qarika tãe, a tu a kò qóm cgoa qgóókua hãa Tirim cg'òèm domka, a tu a kò táá xhòen-tcáó.

⁴ Igabar ko gatu koe c'ëes gúus tshúú sa bóò, a gaas ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: "Gatu di ncàmkuàn tc'ää di tu aagua," témé. ⁵ Tc'ëe-tc'ëese *gatu di ncàmkuàn kò kg'aia* hànam qgáí ba. Tsóá-gase tu gáé tshúúse cg'áéa! Tcóóse tu gatu di chìbian koe, naka kúrú tsééan kg'aiga tu kò kúrú u. Gatà tu kò hëé tama ner gha gatu koe hàà, a Ra a gha gatu di lampian gaan di téé-q'ooan koe tcg'òò, ncëe tcóóse tama tu kò hãa ne. ⁶ Igaba tu ncëes gúus qàès tééa gha máá tu u sa úúa: Nikolae ne di tsééan tu hòrea, ncëe Tíí ka hòrèa a thëé.

⁷ Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrí sa. Gaam ãe ko tàà bar gha kgoara máá me kg'òèan dis hiis koe tc'òó, ncëe Nqarim dim paradaisim koe hàna sa.

Semurena dis kerekes koe ko qòòs tcgãya sa

8 *Me Jeso ba máá:* Semurena koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncëe kg'uiàn Gaam di ga a, ãe tc'áà di ba, a còò di ba, ãe kò x'óóa ba, a ba a kg'òè ba. Ncëetam ko méé: ⁹ Gatu di xgàrasea ner q'anaa, naka gatu di dxàuan hëéthëé e, igaba tu qguúa. Q'ana Raa cg'ãè zi gúú zi ãe ko máá Juta ne e témé ne ko méé cgae tu u zi, igaba ne Juta ne tama ne e, si c'ëes xg'aes satanam di si i. ¹⁰ Táá cúí gúú ga q'áò guu ãe tu gha hàà ko xgàrà máàès gúus ka. Bìrí tu ur ko, dxãwa ba gha c'ëe-kg'áia tu qáé-nquuan koe tcãà, nxãasega tu gha kúrúa bóòè ka, tu gha 10 cármán xgàràè. Tcom-tcomsa méé tu ii, x'ooan di xg'aeku koe ga igaba, nakar gha cábás kg'òèan di sa máá tu u.

¹¹ Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrí sa. Gaam ãe ko tàà ba cuiskaga cárm dis x'oos ka thòò-xamkaguèa tite.

† X'ÁÈ ÚÚ-KG'AO - Gerika sa ko "apostolo" témé.

Peregamo dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

¹² *Me Jeso ba máá:* Peregamo koe hānas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēea Gaam ēe ts'èè a cām kg'ám ntcāu ba úúam di kg'uian ga a. Ncēetam ko méé: ¹³ Q'ana Raa nda koe tu x'āèa sa: satanam dis ntcōó-q'oos hāna koe e, igaba tu ko Tiri cg'òèan qarika qgóóa, a tu a kò gatu di dtcòmān Tíí koe táá ntcoe, Antipasem Tirim tcom-tcomsa iim nxàea-tseegukagu-kg'aom di cāmān kaga igaba, ncēe kò satanam x'āèa hāa koe gatu xg'aeku koe ga cg'òòè ba.

¹⁴ Igabar ko gatu koe c'ēe zi gúú zi cg'orò zi tshúú zi bóò, a gazi ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: Khòè ne c'ēe ne tu ēe koe úúa hāa Balame di xgaa-xgaakuan qgóóa hāa ne, ncēe ko Balake ba x'ái, Israele di ne khòè nem gha ntama ma chibian koe tcāa sa ba, qàe-qae nem ko ne kúrúa mááseèa hāa nqárian dàda máàèa tc'òoan tc'òó, a ne a ko cg'áràn kúrú. ¹⁵ Gataga tu c'ēe ne úúa hāa Nikolae ne di xgaa-xgaan qgóóa hāa ne. ¹⁶ Ke nxāaska tcóóse gatu di chibian koe! Gatà i kò ii tama ne, Ra gha gatu koe qháese sencgaga hàà, a Ra a hàà ncōoan kúrú gane cgoa, kg'árma Te dim ntcāum cgoa.

¹⁷ Eē tceean úúa ba méém kórín, Tc'ēm ko kereke zi bìrì sa. Gaam ēe ko tàà bar gha chóm̄mèa tc'òoan mana di máà, a Ra a gha q'úús nxǒá sa máà me, i gaas koe kàba cg'òèan góásea, cúí khòè ga c'úúa hāa a, gaam ēe ko sèè sim cúím oose.

Tiatira dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

¹⁸ *Me Jeso ba máá:* Tiatira koe hānas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēea Nqarim dim Cóm di kg'uian ga a, ncēe Gam di tcgáían karukos c'ees khama ii ba, i Gam di nqàrèan tchùuèas qanos khama ii. Ncēetam ko méé: ¹⁹ Gatu di zi tséé zi hēé, naka ncām̄kuan hēé naka dtcòmān hēé, naka tséé-kg'árman hēé, naka qád tcáóan cgoa qarika tééan gatu di hēéthēé Ra q'anaa. A Ra a q'ana hāa, kg'aika tu thuu ko ma tséé sa tu nqáèa hāa sa, a tu a ko ncēeska kaisase tséé sa.

²⁰ Igabar ko gatu koe c'ēe zi gúú zi tshúú zi bóò, a gazi ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: Khòès Jesabele sa tu kgoara máána hāa, ncēe ko porofiti si i ta ma tciise sa, si ko xgaa-xgaa a ko Tiri qāan hōàk-agua i ko cg'áràn kúrú, a ko tc'òoan ncēe kúrúa mááseèa hāa nqárian dàda máàèa tc'òó. ²¹ X'āèa ner máà sia hāa tcóóses gha di i, igabas gas di cg'áràn koe tcóóse tc'ēe tama. ²² Khamar gha xaoa tcāa si kgàrom *xháés dim* koe, a Ra a gha ēe ko gas cgoa cg'áràn kúrú ne kaisa xgàrasean koe tcāa, gas di zi dàò-kg'árín zi koe ne kò tcóóse tama ne. ²³ A Ra a gha gas di cóán x'oos cgoa cg'òo. Zi gha wèé zi kereke zi q'āa Tíí ga Ra a sa, ncēe ko tc'ēean hēé naka tcáóan hēéthēé qaara tcg'òó Ra, a Ra a gha wèé ne ēe ne ma tsééa hāa khamaga ma suruta kàbi.

²⁴ Igabar ko c'ēe tu Tiatira koe hāna tu (gatu ncēe gas di xgaa-xgaan xùri ta ga hāa tu, a tu a 'satanam di chóm̄sea hāa' ta ko ma tciie kàan xgaa-xgaase ta ga hāa tu) birí a ko máá: Cuiskagar c'ēe cāa ga dcēékagu tua hāa tite. ²⁵ Igaba méé tu ēe tu úúa hāa sa qgóóa qari nakar gha nxāakg'aiga síí hàà.

²⁶ Eē ko tàà ba, a ba a ko Tíí ko tc'ēe zi tséé zi qgóóa qari, i nxāakg'aiga síí x'āèa ba xg'ara bar gha táá zi qhàò zi tc'āà-cookg'ai di qarian máà, ²⁷ ēer kò ma Tirim Xòòm koe ma qarian hòda khama. 'Qano dim dqàbim cgoam gha tc'āà-cookg'ai ne. Góm di zi gàba zi khamam gha ma cg'ám-cg'am ne.' Ra gha gataga q'uu tcōnò sa máà me.

²⁹ Eē tceean úúa ba méém kórín, Tc'ēm ko kereke zi bìrì sa.

Saredise dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

³ *Me Jeso ba máá:* Saredise koe hānas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēe kg'uia nea ēe 7 xu Tc'ēe xu Nqarim di xu hēé naka 7 zi tcōnò zi hēéthēé qgóóam di ga a. Ncēetam ko méé: Gatu di zi tséé zi Ra q'ana. Khòè ne ko máá, kg'òèa tua, témé, igaba tu x'óóa. ² Igaba méé tu tēe naka tua cg'áré zi tséé-coa zi ēe qàua hāa zi qgóóa qari-qari, gaa zi ēe qàua zia kaà kg'oana ke. Gatu di zi tséé zir kò bóò ne zi Nqarim tcgáí q'oo koe tchàno tama khama. ³ Tc'ēe-tc'ēese méé tu nxāaska, ntama tu ma *Nqarim di zi kg'ui zi hòda a kórmaa sa*. Qgóóa qari zi naka tua gatu di chibian koe tcóóse naka Nqarim koe kàbise. Kókò tama tu kò hāa ner gha ts'āa-kg'aom khama ma hàà, tu gha táá q'āa, ndakam x'aèem kar gha gatu koe hàà sa.

⁴ Gatà i ii igaba tu c'ēe ne khòè ne Saredise koe úúa, qanega qgáia ne cg'uri-cg'uri tama ne, a ne a gha q'úúse hānase qòò cgoa Te, kg'anoèa nea khama. ⁵ Eē ko tàà bar gha gane khama ma q'úúse hāakagu, a Ra a cuiskaga cg'òèa ba kg'òèan dis tcgāyas q'oo koe tchúua tcg'òóa hāa tite, a Ra a gha cg'òèa ba Tirim Abom cookg'ai koe hēé naka Gam di xu moengele xu hēéthēé cookg'ai koe nxàea tseegukagu. ⁶ Eē tceean úúa ba méém kórín, Tc'ēm ko kereke zi bìrì sa.

Filadelelia dis kerekes koe ko qòòs tcgāya sa

⁷ *Me Jeso ba máá:* Filadelelia koe hānas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēe kg'ui nea Gaam ēe tcom-tcomsam di i, a ba a tseegu ii ba, ncēe Dafitem di xgobekg'aman qgóóa ba. Xgobekg'amam kò hāa ne i cúí khòè ga tcēekg'am tama, a tcēekg'amam kò hāa ne i gataga cúí khòè ga xgobekg'am tama ba. Ncēetam ko méé: ⁸ Gatu di zi tséé zi Ra q'ana. Bòò, cookg'aia tu koer xgobekg'amseam nquu-kg'árín ba tòóa, ncēe cúí khòè ga tcēekg'am tite ba. Q'ana Raa, cg'aré qarian tu úúa sa. Igabaga tu Tirim kg'ui ba qgóóa qaria, a tu a kò Tirim cg'òè ba táá c'úúse. ⁹ Bòò, c'ēe ne ncēe satanam dis còrè-nquus di ner ko máà tu u, ēe ko

Juta ne ta ma tciise ne, igaba gane tama ne e, a ne a tshúù-ntcōa-kg'ao ne e. Bóò, kúrú ner gha ne hàà gatu nqàrè-kg'am koe qom̄, a ne a gha q'āa, ncām̄ tuar hāa sa. ¹⁰ Tiri x'āè-kg'árm̄an, ncēe kòo máá, qáò tcáóan cgoa méé tu qarika téé, témé tu kò qgóóa qaria, khamar gha gataga kgoara tu u cg'āèan dim cām̄ koe, ncēe ko wéem nqōóm̄ koe hàà ba, hàam̄ gha ēe nqōóm̄kg'ai koe x'āèa ne kúrúa bóò ka.

¹¹ Sencgagar ko hàà; ēe tu úúas gúù sa méé tu qarika qgóó, naka i nxāasega táá cúí khòè ga tàà dis cába sa gatu koe sèèa tcg'òó guu, *ncēe tààa hāam̄ khòèm̄ ko máàè sa*. ¹² Eē ko tàà bar gha nquu ba ko ghùì-ghuim̄ hii ba kúrú, Tirim Nqarim dim tem-pelem di ba, me cuiskaga gaia gaa koe tcg'oa tite. Gaam koer gha Tirim Nqarim di cg'òèan góá naka Tirim Nqarim dim x'āé-dxoom di cg'òèan hēéthēé e, kabam Jerusalem di i, ncēe ko nqarikg'ai koe guu a tcg'oa ba, Tirim Nqarim koe guu a, a Ra a gha gataga kabas cg'òès Tiri sa gaam koe góá.

¹³ Eē tceean úúa ba méém̄ kóm̄, Tc'ēm̄ ko kereke zi birí sa.

Laodikea dis kerekes koe ko qōòs tcgāya sa

¹⁴ *Me Jeso ba máá*: Laodikea koe hānas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēe kg'ua nea Amene *ta ko ma tcièm̄* di i, tcom-tcomsa a tseegum Nxāea-tseegukagu-kg'aom di i, Gaam ncēe Nqarim Gam koe guu a wèè gúúan kúrúa hāa ba. Ncēetam ko méé: ¹⁵ Gatu di zi tséé zir q'ana: qgàisa tama tua a kùrusa tama. Oo, kaisaser kòo tc'ēe, qgàisa tu ga ii kana kùrusa ii sa! ¹⁶ X'òòsa tu u khama, a kùrusa tama, a qgàisa tama, khama Ra ko kg'ám̄ q'ooa Te koe guu a kgàra tcg'òó tu u.

¹⁷ Nxàe tu kò a máá: “Qguùta taa, a ta a qguùan hòò, a cúí gúù ga tcào tama,” témé khama, igaba tu tshúù qgái koe tu hāa sa c'úúa, a cgóm̄ga tu u, a dxàua, a kàà tcg'ái tu u, a gataga qgái ga hāa tama sa. ¹⁸ Dào bar ko x'ái tu u: Tíi koe tu gautan x'ámá, c'eean cgoa xgòèa a, naka tua nxāasega qguù; naka tu gataga Tíi koe q'úú qgáian x'ámá ncēe tu gha hāa a, nxāasega i gha sau-cgaean kàà cgae tu u ka, qg'aè-cgaea tu hāa di i. Naka tu gataga Tíi koe tcg'ái di nxúian x'ámá, tcg'áia tu koe tu gha tcgaù u, bóò tu gha ka.

¹⁹ Wèè ne ēer ncām̄a hāa ner ko tchàno-tchano a ko dqàèa kg'ónò. Ke tu tcāà tcáo naka gatu di chibian koe tcóòse. ²⁰ Bóò! Ncēe ga Ra nquu-kg'ám̄ koe téé-tēe a ko xg'ám̄-xg'am̄. Ncēè c'ēe khòè ko dòma Te kóm̄ a ko nquu-kg'ám̄ ba xgobekg'am̄ ner gha tcāa a tc'òó cgoa a, i tc'òó cgoa Te.

²¹ Eē ko tàà bar gha qarian máá, Tíi cgoam̄ gha Tiris ntcōó-q'ooos x'aian dis koe ntcōó di i, ncēer ko Tíi ma tàà a Abom Tirim cgoa Gam dis ntcōó-q'ooos x'aian dis koe ma ntcōe khama.

²² Eē tceean úúa ba méém̄ kóm̄, Tc'ēm̄ ko kereke zi birí sa.

Tcgāyas 7 zi gúù zi tc'ámà ko tcēekg'am cgoaè ko zi gúù zi úúa sa (4–7)

Nqari ba hēé naka Ghùu-coa ba hēéthēé tsara ko dqom̄mè

4 Ncēe zi gúù zi qāá q'oo koer kò bóò, kar kò nqarikg'ai koe bóò, me nquu-kg'ám̄ ba xgobekg'amsea. Me kò torompitam khama xam̄ dòm̄ ba, ncēer ko kg'aia kóm̄a hāa ba kg'ui cgoa te a máá: “Qaò naka ncēe koe hàà, nakar x'ái tsi, dùú sa gha ncēe zi gúù zi qāá q'oo koe kúrúse sa,” témé ba. ² Ra gaa x'āè kaga Tc'ēm̄ ka tcāà, ka bóò, x'aian dis ntcōó-q'oo sa kò nqarikg'ai koe tòòea, i c'ēe Khòè gas koe ntcōe. ³ Eē ko ntcōóa-ntcōem di bóòse-q'ooa nea ko t'òès nxōás jasepere di sa hēé naka saredio di sa hēéthēé di sara khama ii, si gaas ntcōó-q'ooos x'aian di sa dòro-qhāóm̄ ka nxāma-nxāmaè, ncēe kò nxōás t'òès emerelete dis khama ii ba. ⁴ Gaas ntcōó-q'ooos x'aian dis koe zi kò 24 zi ntcōó-q'oo zi x'aian di zi nxāma-nxāmaè, xu kò ncēe zi ntcōó-q'oo zi x'aian di zi koe 24 xu kaia xu ntcōóa-ntcōe, a xu a q'úú qgáian hāna, a tcúúa xu koe x'aian di cában gautan di cábaa. ⁵ Gaas ntcōó-q'ooos x'aian dis koe i ko túú-tebean guu a tcg'oa, tcēe-tcēean hēé naka túúan di kg'ui-q'ooan hēéthēé e, i kò x'aian dis ntcōó-q'ooos cookg'ai koe 7 xu qaruko xu c'ee-kg'ám̄ xu hàna a ko x'āà, ncēea kò 7 xu Tc'ēe xu Nqarim di xu xu u. ⁶ Gaas ntcōó-q'ooos x'aian dis cookg'ai koem kò tshàa ba hàna, ts'óó-c'òán di q'ám̄-q'ooan khama ii ba, q'ám̄ me e kò ii, q'ám̄s nxōás khama ma.

Si kò x'aian dis ntcōó-q'oo sa wèè dxùukg'aia sa koe 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hāa xu ka nxāma-nxāmaè, tcgáian gan dia kò cookg'aian koe hēé naka qāán koe hēéthēé cg'òèa. ⁷ Tc'āà dim kg'oo-coa ba kò gám̄ khama ii, cām̄ di ba kò ghòè-coam̄ khama ii, me nqoana di ba khòèan dis kg'áis khama iis kg'ái sa úúa, 4 di ba kò tsāèkos xāes khama ii. ⁸ I kò ncēe 4 kg'oo-coan wèè ga 6 tcgàmàn úúa, a wèè qgáian gan di koe kái tcgáian úúa, tcgàmàn ka nqāaka ga hēéthēé e, wéem koaba ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé i ko ncēeta ma nxāèan cgoa chòò tama:

“Tcom-tcomsa, tcom-tcomsa, tcom-tcomsa Me e X'aigam Nqari ba, qarim wèè ba, ncēe kò kg'aiga hàna ba, a ba a *ncēeskaga* hàna ba, a ba a ko hàà ba,” témé.

⁹ A ēe i ko gaa kg'oo-coan ēe tcoman máà Me, a ko kaikagu Me, a ko qāè-tcaoa máá Me, Gaam ēe x'aian dis ntcōó-q'ooos koe ntcōóa-ntcōe ba, ncēe ko chòò tamase kg'òè ba, ¹⁰ ka xu kò 24 xu kaia xu cg'áé, ēe ntcōó-q'ooos x'aian dis koe ntcōóa-ntcōem cookg'ai koe, a dqom̄ Me, ncēe ko chòò tamase kg'òè ba. Gaxu di cában x'aian di xu ko tcg'òó a gaas ntcōó-q'ooos x'aian dis cookg'ai koe tòò, a xu a máá:

¹¹ “Kg'ano Tsi ia, sita di Tsi X'aiga Tsi Nqari Tseè,

dqomkuan hëé, naka tcoman hëé,
naka qarian hëéthëé Tsi gha máàè sa,
Tsáá Tsia wèé zi gúù zi kúrúa hãa khama,
zi Tsari ncàman ka hàna hãa, a ko kúrúé,"
témé.

Tcgãya sa hëé naka Ghùu-coa ba hëéthëé e

5 Ra kò bóò kg'àòm tshàum koe, Gaam ãe kò x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõem di ba, Me tcgãya sa qgóóa, q'ooa sa koe hëé naka qãáa sa koe hëéthëé kò góásea sa, si 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcëekg'am zi cgoa tcëekg'ammèa. ² A ra a kò qarim moengele ba bóò, me ko kaim dòm cgoa nxàe a ko máá: "Dìi ba tcgãyas xgobekg'am ka kg'anoèa, naka gaas di gúùan tc'àmà-tcëekg'am si ko q'òaa tcg'òò ka hëéthëé e?" témé. ³ Igaba i kò nqarikg'ai koe hëé naka nqõómkg'ai koe hëé naka nqõóm ka nqãaka ga hëéthëé koe cúí khòè ga kàa a, tcgãya sa ga xgobekg'am kana ga bóò q'oo si i. ⁴ Ra kò kaisase kg'ae, cúí khòè ga kò táá hòdè khama, kg'anoa a tcgãya sa xgobekg'ama ne kana bóò q'ooa sa. ⁵ Me kò nxãaska kaia xu ka c'ëe ba bìrí te a máá: "Táá kg'ae guu! Bóò, Juta dis qhàòs dim Gàam ba, Tõbem Dafitem di ba, nxãa ba tààa. Tcgãya sam gha kgoana a xgobekg'am, naka ães tc'àmà-tcëekg'am cgoaèa gúùan 7 hëéthëé e," témé.

⁶ X'aian dis ntcõó-q'oo sa hëé naka 4 kg'oo-coan hãa koe hëé naka kaia xu xg'aeku koe hëéthëé ra kò Ghùu-coa ba bóò Me téé-tëe, cg'òoèa hãa khama ii a, 7 nxãa nem kò úúa, 7 tcgáian hëéthëé e, ncëe kò 7 xu Tc'ëe xu Nqarim di xu ii i, ncëe kò wèem nqõóm koe tsééa úúèa xu. ⁷ Qõòm kò a síi tcgãya sa sèe, Gaam ãe kò x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõem dim kg'àòm x'òàm xòè koe. ⁸ Eëm ko tcgãya sa sèea xg'ara, ka xu ko 4 xu kg'oo-coa xu hëé, naka 24 xu kaia xu hëéthëé Ghùu-coam cookg'ai koe cg'áé. Wèea ne kò zómá † zi hëé naka gàba zi qãè h'mm xg'ãò gúùan ka cg'oèa zi gautan di zi hëéthëé qgóóa, ncëe ko tcom-tcomsa ne di còrè ii i. ⁹ Xu kò kabam cii ba nxàe a máá:

"Kg'anoèa Tsi hãa, tcgãya sa sèean ka,
a gaas tc'àmà-tcëekg'am cgoaèa gúùan xgobekg'am,
cg'òoèa Tsi kò hãa khama,
a Tsi a kò khòè ne Tsari c'áòan cgoa
x'ámá tcg'òò a Nqari ba máà,
wèé zi qhàò zi koe guu a,
naka wèé tãman koe hëé,
naka wèé ne khòè ne koe hëé,
naka wèé zi xg'ae zi koe hëéthëé e,
¹⁰ a Tsi a kò kúrú ne ne x'aian di ne peresiti ne e,
gatá dim Nqari ba ne gha tsééa máá ka,
ta nqõómkg'ai koe tc'ãà-cookg'ai,"
ta xu ma nxàe.

¹¹ Kar kò bóò, a ra a kái xu moengele xu di dòman kóm, ncëe kò kaisase kái ii xu, nxáarè tite zi tcám-tcám zi khama noo xu. Ncëe kò x'aian dis ntcõó-q'oo sa hëé naka kg'oo-coan hëé naka kaia xu hëéthëé nxama-nxama hãa xu, ¹² xu kò kaim dòm cgoa máá:

† zómÁ - Gerika sa ko "harepa" témé, cii cgoa dis gúús zómás khama iis ka.

"Kg'anoèa baa
Ghùu-coam ncëe kò cg'òoèa hãa ba,
qaria nem gha hòò ka,
naka x'aian hëé,
naka q'ãa di tc'ëean hëé,
naka kaim hëé,
naka tcoman hëé,
naka x'áàn hëé
naka dqomkuan hëéthëé e!"
témé.

¹³ Ra kò nxãaska wèé gúùan ãe kg'òèa hãa kóm, ncëe nqarikg'ai koe hëé naka nqõómkg'ai koe hëé, naka nqõóm ka nqãaka hëé, naka tshàa-dxooan koe hëéthëé hàna a, wèean ãe gaan koe hàna a, i ko máá: "Gaam ãe x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõe ba hëé naka Ghùu-coa ba hëéthëé méé i dqomkuan máàè, naka tcoman hëé, naka x'áàn hëé, naka qarian hëéthëé e, chòò tamase!"
téméè.

¹⁴ I kò 4 kg'oo-coan máá: "Amen!" témé. Xu kò kaia xu cg'áé, a xu a dqom.

7 zi gúù zi tc'àmà ko tcëekg'am zi

6 Nxãaskar kò bóò, ãem ko Ghùu-coa ba 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcëekg'am zi ka c'ëe sa ko xgobekg'am kar kò 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu ka c'ëe ba kóm, me túúm dim dòm cgoa ko kg'ui khama xañ a ko máá: "Hàà!" témé. ² Kar kò bóò, q'úúm bìi ba, me ãe qábì mea ba nxòò sa qgóóa, a ko x'aian dis cába sa máàè, a ba a kò tààa hãase qòò, a gha síi tàà.

³ Eëm ko gaia cáam dis gúús tc'àmà ko tcëekg'am sa xgobekg'am kar kò cáam dim kg'oo-coa ba kóm me ko máá: "Hàà!" témé. ⁴ Me kò nxãaska c'ëem bìi ba tcg'oa, c'ees khama ma ncòà ba. Gam dim qábì-kg'ao ba kò qarian máàèa, tòókua nem gha nqõómkg'ai koe sèea tcg'òò di i, nxãasega ne gha khòè ne cg'òoku ka, a ba a kò kaim ntcàu ba máàèa hãa.

⁵ Eëm ko Ghùu-coa ba gaia nqoana dis gúús tc'àmà ko tcëekg'am sa xgobekg'am, kar kò nqoana dim kg'oo-coa ba kóm me ko máá: "Hàà!" témé. Ghùu-kg'air ko kar kò ntcúúm bìi ba hëé naka gam dim qábì-kg'ao ba hëéthëé bóò, me qóman ko tc'ãò-tc'ãò sara gúù sara tshàu q'ooa ba koe qgóóa hãa. ⁶ Ra kò nxãaska kg'uim khama xañs gúù sa kóm kg'oo-coa xu 4 xu xg'aeku koe guu a, si ko máá: "Cúím cáam di suruta ne gha cúím tshàu-q'oom di péréan máà tsi, i gha cúím cáam di surutan nqoana tshàu-q'oo zi di maberean máà tsi, igabaga táá olife di nxúian hëé naka gòéan hëéthëé ko kúrú hian cg'òo guu!" témé.

⁷ Eëm ko gaia 4 dis gúús tc'àmà ko tcëekg'am sa xgobekg'am kar kò 4 dim kg'oo-coam dim dòm ba kóm me ko máá: "Hàà!" témé. ⁸ Ghùu-kg'air ko kar kò tsãám bìi ba bóò. Eë kò qábì meam di cg'òèa nea ko x'oo o, i kò ãe x'óóa ne khòè ne di x'ãè-q'ooan ko xùri me, i kò wèean ga 4 xòèan nqõómkg'ai di koe guu a

cúim xòem koe qarian máàè, ntcàum cgoa i gha cg'òo ka, naka xàbàs cgoa hěé, naka tcìian cgoa hěé, naka qāáka di kg'oo-coan nqđómkg'ai di cgoa hěéthěé e.

⁹ Eēm ko gaia 5 dis gúús tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò ēe Nqarim dim kg'uim ncēe ne kò nxàea tseegukagua hāam domka cg'òoèa hāa ne di tc'ēean altaram ka nqāaka bóò. ¹⁰ Kaiam dòm cgoa ne kò q'aua tcg'òó, a máá: "Oo, tc'amaka hāna Tsi X'aiga Tsi Nqari Tseè, tcom-tcomsa a tseegu Tsi, cgóm naka táá ão guu, naka nqđóm di ne khòè ne qháése xgàra, naka sita di c'áđan kabi ēe nqđómkg'ai koe x'āèa hāa ne koe!" témé. ¹¹ Me kò wèem khòè ba q'úúm qgái ba máàè, a birìè, cg'árése ne gha qāà † sa, i nxāakg'aiga síi nxáráse-q'ooan gane ka c'ēe ne qāà ne dian hěé, naka qđese ga ne dian hěéthěé tc'āò, ncēe gha hàà cg'òoè ne, ncēe ne kò ma gane hěéèa khama.

¹² A ēem ko Ghùu-coa ba 6 dis gúús tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò bóò, me ko nqđó ba kaisase cgùru, si kò cárm sa kábise a ntcúúm qgáim khama ma ntcúú, me kò nxoe ba kábise a c'áđan khama ma ncoà. ¹³ Zi kò nqarikg'ai di zi tconò di nqđómkg'ai koe tcheè, ncēe i ko ma faia dis hiis di tc'áróan kg'oarà ma tcheè khama ma, kaiam tc'áám kas kòo ntcāa-ntcāè ne. ¹⁴ I kò nqarikg'aian qabese, tcgāyas ga ma qabeè khama ma, i kò wéé xàbian hěé naka tshāam ka nxāma-nxāmaèa nqđó-coan wèe hěéthěé ntcāa-ntcāase a téé-q'ooan gaan di koe tcg'oa.

¹⁵ Xu kò nxāaska nqđómkg'ai di xu x'aiga xu hěé, naka kaia xu khòè xu hěé, naka tc'āà-cookg'ai xu hěé, naka ēe qguàn hěé naka qarian hěé, naka wéé ne khòè ne c'ēe ne, qāà ne kana ēe qāà tama ne gane hěéthěéa kò nxōán di kòmān koe hěé naka xàbian di nxōán koe hěéthěé tcāa a xài. ¹⁶ A ne a kò xàbian hěé naka nxōán hěéthěé tcii a ko máá: "Cg'áé cgae ta a, naka chóm ta a tcgái-q'ooa ba koe Gaam ēe x'aian dis ntcđó-q'ooos koe ntcđóa-ntcōe ba, naka gataga chóm ta a Ghùu-coam di xgòàn koe. ¹⁷ Gatsara di xgòàn dim cárm kaia hāa ba hààraa ke, ka i gha dīn kgoana a q'óá me?"

144,000 khòèan Iseraele di i

7 Ncēes gúús qāá q'oo koer kò 4 moengele xu bóò, xu nqđóm di zi huku zi 4 zi koe tééa-tēe, a xu a kò 4 tc'āán nqđómkg'ai di qgóóa hāa, nxāasega i gha táá cúí tc'āá ga nqđómkg'ai koe tc'āá ka, kana tshāa-dxooan koe, kana wéé hiian koe ga igaba. ² A ra a kò moengelem c'ēe ba bóò, me ko cárm ko tcg'oa xòè koe guu a ko hàà, a ba a tcāà-tshàus koe x'ái sa úúa, Nqarim kg'òèa hāam di sa, khòè ne koem gha x'áis khama ma tòò sa, me kò kaia hāam dòm cgoa moengele xu 4 xu tcii, ncēe ko qarian máàèa hāa xu, nqđó ba xu gha cg'òo ka, naka tshāa-dxooan hěéthěé e, ³ a ba a ko máá: "Táá nqđó ba cg'òo guu, kana tshāa-dxooan ga, kana hiian ga igaba, naka ta gha nxāakg'aiga síi x'ái sa tòò, gatá dim Nqarim di tséé-kg'aoan còo koe," témé. ⁴ Ra kò nxāaska ēe kò x'ái sa tòò cgaeèa ne

† qāà - Gerika sa ko "sāa" témé.

di nxáráse-q'ooan kóm: 144,000 ne khòè ne e, 12 zi qhàò zi Iseraele di ne khòè ne di zi wéé zi koe guu a.

⁵ 12,000 ne kò Jutam dis qhàòs koe guu a x'ái sa tòò cgaeèa, ne kò 12,000 ne Rubenem dis qhàòs koe guu a x'ái sa tòò cgaeèa, naka 12,000 ne hěé Gatem dis qhàòs koe, ⁶ naka 12,000 ne hěé Aserem dis qhàòs koe, naka 12,000 ne hěé Nafetalim dis qhàòs koe, naka 12,000 ne hěé Manasem dis qhàòs koe, ⁷ naka 12,000 ne hěé Simonem dis qhàòs koe, naka 12,000 ne hěé Lefim dis qhàòs koe, naka 12,000 ne hěé Isakarem dis qhàòs koe, ⁸ naka 12,000 ne hěé Sebulonem dis qhàòs koe, naka 12,000 ne hěé Josefam dis qhàòs koe, naka 12,000 ne hěéthěé Benjaminem dis qhàòs koe, nxāa nea kò x'ái sa tòò cgaeèa.

Wéé xu nqđó xu di ne khòè ne

⁹ Ncēe zi gúú zi qāá q'oo koer ko bóò, kar kò kaias xg'aes khòè ne di sa bóò, ncēe cúí khòè kaga nxáráè tite sa, wéé zi qhàò zi koe guu a, naka wéé zi xg'ae zi koe hěé, naka khòè ne koe hěé, naka tām xu koe hěéthěé e. Ne x'aian dis ntcđó-q'ooos cookg'ai koe hěé naka Ghùu-coam cookg'ai koe hěéthěé tééa-tēe, a ne a q'úú qgái-dxooan hāna, a hiian di nxāan tshàu q'ooa ne koe qgóóa. ¹⁰ A ne a kò kaiam dòm cgoa q'aua tcg'òó a máá:

"Kgoarakua ne gatá dim Nqarim koe guua, ncēe x'aian dis ntcđó-q'ooos koe ntcđóa-ntcōe ba, naka Ghùu-coam koe hěéthěé e," témé. ¹¹ Xu kò wéé xu moengele xu x'aian dis ntcđó-q'oo sa hěé naka kaia xu hěé naka 4 kg'oo-coan kg'òèa kò hāa koe hěéthěé tééa nxāma-nxāma. Ne kò x'aian dis ntcđó-q'ooos cookg'ai koe tcúúa ne cgoa qámse, a Nqari ba dqóm, ¹² a máá:

"Amen!
Dqómkuan hěé
x'áàn hěé
q'āan di tc'ēean hěé
qāè-tcaoa-máákuan hěé
tcomkuan hěé
qarian hěé
naka kaian hěéthěé
mée i chòò tamase
gatá dim Nqarim di ii.
Amen!"

¹³ Me kò kaia xu ka c'ēe ba kg'ui cgoa te a máá: "Dīi ga nea ncēe ne, q'úú qgái-dxooan hāna ne, a ne a nda koe guua?" témé.

¹⁴ Ra kò birí me a máá: "Kaia hāa tseè, tsáá tsi q'anaa!" témé. Me kò birí te a máá: "Ncēe nea gane ēe kaias xgàrakus koe guua hāa ne ne e. Gane di qgái-dxooa ne ne xg'aàra hāa, a kúrú u i q'úú u Ghùu-coam di c'áđan cgoa. ¹⁵ Gaa domkaga

ne x'aian dis ntcóó-q'ooos Nqarim dis cookg'ai koe hãa,
 a ko dqorñ Me,
 koaba ba hëé naka ntcúú ba hëéthëé e,
 Gam dim tempelem koe hãa a,
 Me gha Gaam
 ëe x'aian dis ntcóó-q'ooos koe ntcõe ba
 hãa cgoa ne
 a gha kòre ne †.
 16 Cuiskaga ne gaicara xàbà hãa tite,
 a cáma hãa tite.
 Cárn sa cuiskaga dàò ne tite,
 kana c'ëe kùruan ncëe kaisa ga igaba.
 17 Ghùu-coa ba gha gane dim Kòre-kg'ao ba ii khama,
 x'aian dis ntcóó-q'ooos nqáè koe hãa ba,
 a ba a gha chùia úú ne kg'òèan di tshàan di tsgórèan
 koe,
 Me gha Nqari ba wèém tcgái-tshàram
 gane di tcgáian di ba tchùua tcg'òó," tam méé.

7 xu torompita xu (8-11)

7 dis gúús tc'àmà ko tcëekg'am sa ko xgobekg'ammè

8 Eëm ko Ghùu-coa ba 7 dis gúús tc'àmà ko
 tcëekg'am cgoaè sa xgobekg'am kam kò
 nqarikg'ai koe qhái-qhái ba xóé, aoaram di nqáè-
 q'ooan khama noo x'aèa ne. 2 Kar ko 7 xu moengele xu
 ncëe ko Nqarim cookg'ai koe téé-tëe xu bóò, xu ko 7
 torompitan máàè.

3 Me kò c'ëem moengelem qãè hñmñ xg'ãò gúúan
 úúa hãas gãbas gautan cgoa kúrúèa sa qgóóa hãa ba
 altaram koe hàà téé, a kò qãè hñmñ xg'ãò gúúan kái
 máàè, nxãasegam gha wèé ne ëe tcom-tcomsa ne di
 còrèan cgoa gautan dim altaram ncëe x'aian dis ntcóó-
 q'ooos cookg'ai koe hànám koe tcheè e ka. 4 I kò qãè
 hñmñ xg'ãòs dàò-máákus di ts'énèan hëé naka ëe
 tcom-tcomsa ne di còrèan hëéthëé ëe kò Nqarim
 cookg'ai koe tëem moengelem di tshàuan koe guu a
 qaò. 5 Me kò nxãaska moengele ba qãè-hñmñ xg'ãò
 gúúan úúa hãas gãba sa sèè, a altaram koe guua
 c'ëean ka cg'oè-cg'oe si, a ba a nqóómkg'ai koe xaoa
 guu u; i kò túúan di kg'ui-q'ooan hëé naka ts'oo-q'ooan
 hëé naka túú-tebean hëé, naka nqóóm di cgùru-
 q'ooan hëéthëé kúrúse.

7 xu torompita xu

6 Xu kò nxãaska 7 xu moengele xu ncëe kò 7
 torompitan qgóóa hãa xu kg'ónòse, q'aukagu u xu gha
 ka.

7 Tc'ãà dim moengele ba kò gam dim torompita ba
 q'aukagu, si kò tsqà sa hëé naka c'ees ncëe kò c'áðan
 cgoa xg'aea hãa sa hëéthëé xóé. Si kò nqóómkg'ai koe
 tcheèè, me kò nqoana xòèan nqóómkg'ai di koe guu a

† hãa cgoa ne a gha kòre ne - Gerika sa ko máá: "Gam dim tente
 bam gha tc'amkg'aia ne koe xgàu," témé.

cúím xòè ba dào, me kò gataga nqoana xòèan hian di
 koe guu a cúím xòè ba dào, i wèè dcãan tsãá ga dào.

8 Me kò cárn dim moengele ba gam dim torompita
 ba q'aukagu, si ko c'ëes gúú sa tshàa-dxooan koe xaoa
 tcãàè, kaim xàbim khama noo sa, ncëe c'ëean ko
 gaas koe dào sa. Me kò nqoana xòèan tshàa-dxooan di
 koe guu a cúím xòè ba c'áðan kúrú, 9 si kò nqoana
 dtcõoan tshàa-dxooan q'oo koe x'ãèa hãa kg'oo-coan
 dis koe guu a cúís dtcõo sa x'óó, si kò nqoana dtcõoan
 skepan di koe guu a cúís dtcõo sa kòbèè.

10 Me kò nqoana dim moengele ba gam dim
 torompita ba q'aukagu, me kò nqarikg'ai koe guu a ka-
 iam tçonò ba cg'áé, a ko x'áà, kãruko c'ee-kg'árñ
 khama ma, a ba a kò nqoana xòèan tshàan di koe hëé,
 naka tshàan di tsgórèan koe hëéthëé cúím xòèm koe
 guu a tcheè. 11 Gaam tçonòm di cg'òèa ne 'Kg'au' u. Me
 kò nqoana xòèan koe guu a cúím xòèm tshàan di ba
 kg'au, i kò gaam tshàam ka kái khóèan x'óó, kg'au me
 e kò ii khama.

12 Me kò moengelem 4 di ba gam dim torompita ba
 q'aukagu, me nqoana xòèan cárn di koe guu a cúím
 xòè ba kòbèè, me gataga nqoana xòèan nxoem di koe
 guu a cúím xòè ba kòbèè, me nqoana xòèan tçonò zi
 di koe guu a cúím xòè ba kòbèè, nxãasegam gha cúím
 xòè ba táá x'áà ka, nqoana xòèan gazi di koe guu a.
 Me kò gataga nqoana xòèan koaban di koe guu a
 cúím xòè ba táá x'áàn hòò, i ntcúúan ka gataga ii.

13 Kar kò nxãaska bóò, a kóm si ko xãe sa ëes ko
 nqarikg'ai nqáè koe tsãéa te ka kiam dòm cgoa kg'ae
 a ko máá: "Nqoana xu moengele xu kg'ónòsea máána
 hãa, torompita ba xu gha q'aukagu ka, khama i gha
 cg'ãè ii, cg'ãè ii, cg'ãè ii, gane ëe nqóómkg'ai koe x'ãèa
 hãa ne ka," témé.

9 Me kò 5 dim moengele ba gam dim torompita ba
 q'aukagu, ra kò nqarikg'ai koe guu a nqóómkg'ai
 koe tcheèa hãam tçonò ba bóò. Me ko chòò-q'oo úú
 tamam hãém di kòmàn di xgobekg'aman máàè.

2 Chòò-q'oo úú tamam hãém dim kòm bam kò xgob-
 ekg'am, i kò kiam c'ëem di khama ii ts'énèan gaam
 kòm koe tcg'oa, si kò cárn sa hëé naka nqóóm-nqáè
 hëéthëé gaam kòm koe tcg'oara hãa ts'énèan ka
 ntcúúkaguè. 3 I kò tçonòm ts'énèan koe guu a tcg'oa, a
 nqóómkg'ai koe hàà, a i a kò nqóómkg'ai koe xg'árian
 di qarian khama noo qarian máàè. 4 A i a ko birìè,
 nqóómkg'ai di dcãa ne i gha táá cg'òo sa, kana c'ëe
 gúúan ëe tsãá ga igaba, kana c'ëe hian ga igaba, gabà
 méé i khóèan cg'òo, ncëe Nqarim dis x'ái sa còoan
 gaan di koe úú tama a. 5 Kgoara i kò mááè tama, cg'òo
 ne i gha sa, igaba i gha 5 nxoëan kaisase xgáè ne sa, i
 kò gaan di xgáèku-q'ooan xg'árim dian khama xam, ëe
 i kò khóèan kãá ne. 6 Eë xu cárn xu ka i gha khóèan
 x'ooan qaa, igaba i hòò o tite. X'ooa ne i gha tc'ëe, iga-
 ba i gha x'ooan bèe ne a qgóé.

7 Tçonòm ncëea kò ncõo sa kg'ónòna mááèa xu bìi xu
 khama ii. Gaan di tcúúan koe i kò gautan cgoa kúrúèa
 cábán x'aian di khama ii gúúan úúa, i kò gaan di
 kg'áian khóèan dian khama ii. 8 I gaan di c'òðan khóès
 di c'òðan khama ii, i gaan di xõóan gàmàn di xõóan

khama ii. ⁹ Gaan di dxùuan koe i kò dxùua tsi koe ko xgáèa máá tsi gúùan úúa, qano cgoa kúrúèa khama ii i, i kò gaan di tcgàmàn di ts'oo-q'ooan kái zi bìi kara zi dian khama xaṁ, ncēe ko ncōoan xàà zi. ¹⁰ A i a kò xg'árian di khama ii tsáóan úúa, a i a kòo gaa tsáóan cgoa káá, a i a tsáóan gaan di koe qarian úúa, khóèan ko 5 nxoean thòò-thòo o. ¹¹ Gaan dim x'aiga ba kò chòò-q'oo úú tamam haém dim moengele me e. Gam di cg'òèa ne kò Heberas ka 'Abatone' e, a ba a kò Gerikas ka 'Apolione' ta ma tciè, *ncēe sa ko 'cg'òo sa' témé.*

¹² Tc'ää dis cg'äè sa nqáèa hãa, bóò, cáṁ cg'äèa ne ko qanega hàà, ncēe zi gúú zi qáá q'oo koe.

¹³ Me kò nxãaska 6 dim moengele ba torompita ba q'aukagu, ra kò nxãaska dòṁ ba kóm, gautan dim al-taram di xu 4 xu nxãa xu koe guua ba, ncēe kò Nqarim cookg'ai koe hãa ba. ¹⁴ Me ko 6 dim moengelem ncēe ko torompita ba qgóóa ba bìrì a máá: "Moengele xu 4 xu ncēe tshàam kaïam Eferatete dim koe qáèèa xu méé tsi kgoara," témé. ¹⁵ Xu kò gaxu moengele xu 4 xu cáṁan kg'ónò máàèa, kgoaraè xu gha a, gaa x'ae kaga, naka nxoe ba hēé, naka kuri ba hēéthēé e. Xu gaa x'ae kaga kgoaraè, nqoana zi xg'ae zi khòè ne di zi koe xu gha guu a cúis xg'ae sa cg'òo ka. ¹⁶ Bìian qábia hãa xu ncōo-kg'ao xu di nxárase-q'ooa ne kò 200 milione e, ra kò nxárase-q'ooa xu kóm.

¹⁷ Ncēe ra kò ma tiris x'áìès koe bìi xu ma bóò ga a: qábi-kg'ao xua kò dxùua tsi ko xgáèa máá gúùan úúa hãa, ncēe kò c'eean khama ma ncòà a, a safirean khama ma kaisase tsãá a, a i a salefan khama ma dàṁ-tc'ubi i. I kò bìi xu di tcúúan gàmàn di tcúúan khama ii, i kò c'eean hēé, naka ts'énèan hēé, naka salefan hēéthēé gaxu di kg'áṁan koe tcg'oa. ¹⁸ Nqoana zi xg'ae zi khòè ne di zi koes kò guu a cúis xg'ae sa cg'òòè, ncēe zi xgàraku zi thòòka zi nqoana zi ka: c'eean ka hēé, naka ts'énèan ka hēé, naka salefan ka hēéthēé e, ncēe kò kg'áṁa xu koe tcg'oa a. ¹⁹ Bìian di qaria ne kò kg'áṁan gaan di koe hēé, naka tsáóan gaan di koe hēéthēé hàna khama. Gaan di tsáóa ne kò cg'aoan khama ii, a tcúúan úúa, a i a kò gaan cgoa khóèan thòò-thòo.

²⁰ C'èe ne khòè ne kò gazi xgàraku zi thòòka zi ka táá cg'òòè, igaba ne kò táá gane kúrúa hãa gúùan koe tcóóse, a kò dxáwa tc'èean dqòmàn táá aagu, naka kúrú mááseèa nqárian hēéthēé e, ncēe gautan cgoa kúrúèa a, seleferan hēé, naka tcg'aian hēé, naka nxõán hēé, naka hìian hēéthēé e, ncēe bóò ga hēé tama a, kana kóm ga hēé tama a, kana qòò ga hēé tama a. ²¹ A ne a kò táá tcóóse gane di cg'òokuan koe hēé, naka tsóòan kúrúan koe hēé, naka cg'áràn koe hēé, naka gane di ts'ään koe ga hēéthēé e.

Moengele ba hēé naka tcgãya-coa sa hēéthēé e

10 Ra kò nxãaska c'èem moengelem kaia qarian úúa ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xõa. Túú-c'òòs kam kò qabièa, a dòro-qhãò ba tcúúa ba tc'amkg'ai koe úúa. I kòo kg'áia ba cáṁs khama ma x'ää, i c'òáa ba nquu ba ko ghùì-ghuim hìim kàrua ko

qaòṁ khama ii. ² Tshàua ba koem kò tcgãya-coa sa qgóóa, xgobekg'amsea kò hãa sa. Gam dim nqàrèṁ kg'áò xòè di bam kò tshàam tc'amkg'ai koe tòóa, a dxàe xòè di ba nqòómkg'ai koe tòóa. ³ Kaisam q'au bam kò tcg'òò, gàmàn di kg'ae-q'ooan khama xaṁ ba. Eèṁ ko q'au ka zi kò 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi kg'uia ts'oo. ⁴ Eè zi ko 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi ts'oo, kar kò góá kg'oana, igabar kò nqarikg'ai koe guuam dòṁ ba kóm me ko máá: "Tc'àmà-tcēekg'ama tòò èes gúús 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi mééa hãa sa naka táá góá si guu!" témé.

⁵ Me kò nxãaska moengelem ncēer kò bóò me tshàa tc'amkg'ai koe hēé naka nqòómkg'ai koe hēéthēé tééa-tēe ba, kg'áò xòè dim tshàu ba nqarikg'ai koe ghùì. ⁶ A ba a Gaam èe chòò tamas kg'òè sa ko kg'òèṁ cgoa gaise, ncēe nqarikg'ai hēé naka gaa koe hàna gúùan hēé, naka nqòómkg'ai hēé naka gaa koe hàna gúùan hēé, naka tshàa-dxooan hēé naka gaan koe hàna gúùan hēéthēé kúrúa hãa ba, a ba a máá: "Cúí ão ga gha káa a, ⁷ igaba 7 dim moengelem ko hàà gam dim torompita ba q'aukagu xu cáṁ xu kas gha nxãaska Nqarim dis tchòàs chómsea hãa sa tcg'oa a kúrúse, èem kò ma Gam di xu qãà xu porofiti xu ma xgaa-xgaa sia khama," témé.

⁸ Me nxãaska dòṁ ncēer ko nqarikg'ai koe kóṁa hãa ba gaicara kg'ui cgoa te a máá: "Qòò naka sí èe xgobekg'amseas tcgãya sa, tshàam tc'amkg'ai koe hēé naka nqòómkg'ai koe hēéthēé tééa-tēem moengelem tshàu q'oo koe sèè," témé.

⁹ Ra kò moengelem koe sí a ra a dtcàrà me, tcgãya-coa sam gha máà te sa, me bìrì te a máá: "Sèè si naka tc'òò si. Kg'au si i gha ii ncãàa tsi koe, igabas gha kg'ám-q'ooa tsi koe kàre ii, dènean khama ma," témé.

¹⁰ Ra kò nxãaska gaas tcgãya-coa sa moengelem tshàu q'oo koe sèè, a tc'òò si, si kò kg'ám-q'ooa te koe dènean khama ma kàre, igaba èer ko tc'òò sia xg'ara ka i kò ncãà-q'ooa te kg'au. ¹¹ Ra kò nxãaska bìriè a máá: "Gaicara méé tsi porofita, kái ne khòè ne ka hēé, naka kái zi qhàò zi ka hēé, naka kái xu tàm xu ka hēé, naka kái xu x'aiga xu ka hēéthēé e," témé.

Cám tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara

11 Ra kò nxãaska qáò-q'ooan ko tc'ãò-tc'ãom hii ba máàè, dqàbim khama kò ii ba, a bìriè a máá: "Tēe naka síi tempelem Nqarim dim di qáò-q'ooan tc'ãò-tc'ão, naka altara ba hēé, naka gaa koe hãa a ko dqòm ne hēéthēé *nxárá*. ² Igaba tempelem ka tchàa koe hànam x'áé ba méé tsi guu, táá méé tsi nxãam di qáò-q'ooan tc'ãò-tc'ão guu. Nxãam x'áé ba qhàò zi di ne máàèa hãa ke, zi gha 42 nxoean tcom-tcomsam x'áé-dxoo ba náà. ³ Ra gha Tiri tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara cáṁ tsara qarian máà, tsara gha saka di qgáian hãa a 1,260 cáṁan porofita." ⁴ Ncēe tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara olife di tsara hii tsara a, a cáṁ tsara lampi téé-q'oo tsara a, ncēe wèem nqòóm dim X'aigam *Nqarim* cookg'ai koe tééa-tēe tsara. ⁵ A ncēè c'èe khóèan kò thòò-thòo tsara a kg'oana ne i ko c'eean kg'ám-q'ooa tsara koe tcg'oa, a gatsara di cg'òo-

kg'aoan cg'òo. Ncèea ãe thòò-thòo tsara a kg'oana khòèan gha ma cg'òoè ga a. ⁶ Qarian tsara úúa, nqarikg'aian tsara gha tcèekg'am di i, táá i gha túúan tuu ka, gatsara di porofitan di cáman ka, a tsara a tshàan koe qarian úúa, kabi i tsara gha i c'áðan kúrú di i, a tsara a gha nqóó ba xg'ám wèè cg'áèan cgoa, ãe tsara ga ko ma tc'èe khama ma.

⁷ Eë tsara ko Nqarim di kg'uiian tseegukagua xg'ara, kam gha qááka dim kg'oo-coam ncèe chòò-q'oo úúu tamam hám koe ko tcg'oa ba qaru-cgae tsara a, a ba a gha tàà tsara a, a cg'òo tsara a. ⁸ I gha gatsara di tc'áróan kaian x'áé-dxoom di xg'aekuan koe xóé, ncèe q'áasea ba, a Sodoma ii ba kana Egepeto ii ba, ncèe gatsara dim X'aigam *Nqarim* xg'àuèa koe. ⁹ Nqoana cáman hëé naka cúim cámi di nqáè-q'ooan hëéthéé ka ne gha khòè ne ncèe qhàò zi koe hëé naka xg'ae zi koe hëé naka tam xu koe hëé, naka nqóó xu koe guua ne hëéthéé, gatsara di tc'áróan kg'ama bóò, a gha xgui tc'ámàn koe tsara gha xòòè sa, ¹⁰ ne gha ãe nqóómkg'ai koe x'áèa hãa ne tc'amkg'aia tsara koe qãè-tcao, a ne a gha kòè sa kúrú, a aban tsééa mááku, ncèe tsara porofiti tsara kò ãe nqóómkg'ai koe x'áèa hãa ne qóm ba qgóókagua hãa khama.

¹¹ Igaba i kò nqoana cáman hëé naka cúim cámi di nqáè-q'ooan hëéthéé qãá q'oo koe Nqarim koe guua kg'òèan di sòndan tcãà cgae tsara a, tsara kò nqàrèa tsara cgoa tãe a téé, i kò kaisa q'áðan tcãà cgae gane ãe kò bóò tsara a ne. ¹² Nxãaska tsara kò c'èem dòm kaisa ba kóm, nqarikg'ai koe guua ba, me ko birí tsara a a máá: "Ncèe koe tsao q'ábà qàò," témé. Tsara túú-c'òòs cgoa nqarikg'ai koe q'ábà qàò, ne kò gatsara di ne cg'òo-kg'ao ne bóò tsara a.

¹³ Gaam x'aèm kam kò nqóó ba kaisase cgùru, me 10 xòèan koe guu a cúim xòèem x'áé-dxoom di ba xùbuse, i 7,000 khama noo khòèan gaam nqóóm di cgùru-q'ooan ka cg'òoè, ne kò c'èe ne kaisas q'áòs ka tcãàè, a ne a nqarikg'ai dim Nqari ba dqòm.

¹⁴ Cámi dis cg'áè sa nqáéa hãa, igaba bóò, nqoana dis cg'áè sa ko sencgaga hàà.

7 dim torompita ba

¹⁵ Moengelem 7 di ba kò gam dim torompita ba q'aukagu, xu kò kaisase ko ts'oo xu dòm xu nqarikg'ai koe kómse, a xu a ko máá:

"Nqóómkg'ai di x'aia ne gatá dim X'aigam *Nqarim* di x'aian kúrú, naka *nqòòkaguèa hãam* Krestem di hëéthéé e, Me gha chòò tamase X'aiga ba ii," témé. ¹⁶ Xu kò nxãaska 24 xu kaia xu, ãe kò Nqarim cookg'ai koe gaxu di ntcóó-q'ooan x'aian di koe ntcóe xu kg'áia xu cgoa qámse, a Nqari ba dqòm, ¹⁷ a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tsi Qari Tsi wèè Tseè, ncèe hàna Tsi, a kò kg'aiga hàna Tsi, qãè-tcaoa xae ko máá Tsi, kaia qarian Tsari Tsi séèa hãa khama, a Tsi a tshoa-tshoa a tc'ãà-cookg'aia hãa. ¹⁸ *Nqóóm di zi* qhàò zia kò xgòà, igaba i Tsari xgòàn hààraa,

naka ãe x'óóa hãa ne xgàra di x'aèan hëéthéé e. Tsari ne qãà ne, ncèe porofiti ne hëé naka tcom-tcomsa ne hëé naka wèèa ne ãe ko Tsarim cg'òè ba q'áò ne hëéthéé Tsi gha *qãèan cgoa* suruta, cg'áréan ga hëé naka kaian ga hëéthéé e. A Tsi a gha ãe ko nqóó ba cg'òo ne hàà cg'òo," ta xu méé.

¹⁹ Me kò nxãaska Nqarim dim tempelem nqarikg'ai koe hàna ba xgobekg'amse, me kò Gam dis qáé-xg'aes dim káá ba bóòse Gam dim tempelem q'oo koe, i kò túú-tebean kúrúse, naka ts'oo-q'ooan hëé, kg'ui-q'ooan gaan di hëé, nqóóm di cgùruan hëé naka kias tsòà sa hëéthéé e.

Cg'ao-dxoo ba hëé naka cámi kg'oo-coa tsara cg'òo ko tsara hëéthéé e (12-13)

Khòè sa hëé naka kái tcúú a kaian cg'aom nqòà ba hëéthéé e

12 Kaia, a *are-aresas* x'ái sa kò nqarikg'ai koe bóòse, ncèe khòès kò cáms khama ii qgáian hãna sa, me kò nxoe ba nqàrèa sa ka nqãaka hàna, si kò x'aian dis cábás 12 tcònòan úúa sa tcúúsa sa koe hàna. ² Ncãà nes kò úúa, a ábà qàe koe hãa, a ábàn di thòðan úúa, khamas kòo kg'ae. ³ Si kò c'èes x'ái sa gaicara nqarikg'ai koe bóòse, ka bóò, nqòàm cg'ao-dxoom kaian 7 tcúúan hëé naka 10 nxãàn hëéthéé úúa ba hàna, a kò 7 cábàn x'aian di tcúúsa ba koe úúa. ⁴ Tsáóa ba kò nqoana zi xg'ae zi nqarikg'ai di tcònòan di zi koe guu a cúí sa xgàia tcg'òò, a nqóómkg'ai koe tcheèagu. Kam kò nxãaska cg'ao-dxoo ba khòès ãe ábà kg'oanas cookg'ai koe téé, nxãasegam gha gas dim cóá ba ãem ko ábàè kaga tòm ka. ⁵ Si kò kg'áòm cóá ba ábà, ncèe ko hàà *nqóóm di zi* qhàò zi wèè zi qano dxòm cgoa tc'ãà-cookg'ai ba. Igabam kò gas dim cóá ba ntcàuè, a ba a Nqarim koe úúè, Gam dis ntcóó-q'ooos x'aian dis koe. ⁶ Si kò khòè sa bèe a qãáka qgóéa síí, Nqarim x'áè-q'ooan kg'ónòa máá sia hãa koe, ncèe gaa koes gha hãa, a 1,260 cáman xáròè koe.

Mikaele ba ko cg'ao-dxoom cgoa x'ãaku

⁷ Si ncò sa nqarikg'ai koe tãe. Mikaele ba hëé naka gam di xu moengele xu hëéthééa kò cg'ao-dxoom cgoa x'ãaku. Me kò cg'ao-dxoo ba hëé naka gam di xu moengele xu hëéthéé gaxu cgoa x'ãaku. ⁸ Igabam kò *cg'ao-dxoo ba* tààè, i nxãaska x'áè-q'ooa ba nqarikg'ai koe kaà. ⁹ Me kò cg'ao-dxoo ba, cg'aom ncèe ncíí, a dxãwa me e ta ko ma tciiè, a satana ii, a wèém nqóóm dim qàe-qaeku-kg'ao ba, nqóómkg'ai koe xaoa guuè, xu kò gam di xu moengele xu gam cgoa ga xaoa guuè.

¹⁰ Ra kò nxãaska kaian dòm ba nqarikg'ai koe kóm, me ko máá: "Ncèeska i Nqarim di kgoarakuan hààraa, i Gam di qarian hààraa, naka Gam di x'aian hëé,

naka qarian Gam dim *nqòòkaguèa hãam* Krestem di hëéthëé e.

Gatá ka qõese ga ne dim chibi-chibi-kg'ao ba xaoa guuèa khama,

ncëe ko gatá dim Nqarim cookg'ai koe koaba ba hëé naka ntcúú ba hëéthëé chibi-chibi ne ba.

¹¹ Ghùu-coam di c'áòan cgoa hëé naka Nqarim di kg'uian tseegukaguan ka hëéthëé ne tàà mea hãa;

a kò gane dis kg'òè sa táá tòóa mááse, igabaga ne kò x'óòan kg'ónòsea máána hãa.

¹² Gaa domka méé tu qãè-tcao, oo nqarikg'aiè, naka gatu èe gaa koe x'ãèa hãa tu hëéthëé e!

Igaba i gha cg'ãè ii gatu ka, oo nqòók'g'aiè, naka tshàa-dxooan hëéthëé e, dxãwa ba gatu koe xoana hãa, kaisa xgòàn cgoa khama.

Q'anam hãa gam di x'ãèa ne xòm m sa khama!" tam méé.

¹³ Eëm kò cg'ao-dxoo ba bóò, nqòómkg'ai koem xaoa xòòèa sa, kam kò kg'áòm cóá ba ábà hãas khòè sa qae.

¹⁴ Igabas kò khòè sa tcgàmà tsara kaias xães di tsara máàè, nxãasegas gha cg'ao ba tsãéa guu, a qãá-ka sí hãa ka, qgáim kg'ónòs kò mááèam koe, qgáim ncëes kò sí hãa a x'ãè ba xáròè ba, kuri tsara hëé, naka kurim nqàè-q'oo hëéthëé e. ¹⁵ Me kò cg'ao ba khòè sa ko xùrise tshàam di khama noo tshàan kg'árma ba koe guu a tcg'òò, nxãasega i gha xgàia tcg'òò si ka.

¹⁶ Igabam kò nqòó ba khòè sa hùi, a ba a kg'árma ba xgobekg'am, a èem tshàam ncëem ko cg'ao-dxoo ba kg'árma ba koe guu a tcg'òò ba tòm. ¹⁷ Me cg'ao-dxoo ba khòès koe kaisase xgòà, a ba a kò tcg'oa a sí wèé cóáa sa cgoa ga ncòoan kúru, gane èe ko Nqarim di x'ãèan qgòóa qaria ne, a ko wèé x'ãè ka Jeso ba tseegukagu ne. ¹⁸ Me kò cg'ao-dxoo ba tshàa-dxooan di góman koe téé.

Tc'ãà dim kg'oo-coa ba

13 Ra kò kg'oo-coa ba bóò, me tshàam koe guu a ko tcg'oa, 10 nxãan hëé, naka 7 tcúúan hëé, naka 10 cában x'aian di hëéthëé kò nxãa ba koe úúa ba, me kò Nqari ba ko cóè cg'òèan wèé tcúúa ba koe úúa.

² Kg'oo-coam èer kò bóò ba kò q'òèem khama ii, i kò nqàrèa ba bera dian khama ii, i kò kg'árma ba gàman dian khama ii. Me kò cg'ao-dxoo ba gam di qarian hëé naka gam di ntcòó-q'ooan x'aian di hëé naka kaia tsééan di qarian hëéthëé gaam kg'oo-coa ba máà. ³ Si kò gaam kg'oo-coam dis tcúús c'èe sa cg'ãès xg'am sa úúa, x'óòam ga kò hãa sa, igabas kò gaas xg'am sa ts'irìa hãa, me kò wèém nqòó ba kaias ares cgoa kg'oo-coa ba xùri. ⁴ Ne kò khòè ne cg'ao-dxoo ba dqòm, qaria bam kò kg'oo-coa ba máà khama, a ne a kò *gataga* kg'oo-coa ba dqòm, a ko máá: "Diína kg'oo-coam khama ii? Diína gha gam cgoa ncòoan kúru?" témé.

⁵ Kg'oo-coa ba kò kg'árman máàè, dqòmsean di kg'uia nem gha kg'ui di i, naka Nqari ba cóèan di hëéthëé e.

Me kò qarian máàè, 42 nxoea nem gha gam di tsééan kúru ka. ⁶ Kg'árma bam kò xgobekg'am, a Nqari ba cóè, a cg'òèa ba cóè, a ba a Nqarim x'ãèa hãa qgái hëé naka gane èe nqarikg'ai koe x'ãèa hãa ne hëéthëé cóè.

⁷ Qaria nem kò máàè, èe tcom-tcomsa ne cgoam gha ncòoan kúru di i, a tàà ne e. A ba a kò wèém *nqòóm di zi* qhàò zi tc'amkg'ai koe hëé, khòè ne koe hëé, naka tam xu koe hëé, naka xg'ae zi koe hëéthëé qarian máàè. ⁸ Ne gha wèé ne èe nqòómkg'ai koe x'ãèa hãa ne dqòm me, ncëe nqòóm dis tshoa-tshoases koe i kò guu a cg'òèa ne kg'òèan dis tcgãyas koe góàè tama ne, Ghùu-coam ncëe kò cg'òèam dis koe.

⁹ Ncëè khòèem kò tceean úúa hãa ne méém kóm:

¹⁰ Ncëè c'èem khòèem gha qáèès kòo qaase

nem gha qáèè,

a ncëè c'èem khòèem gha ntcàum cgoa cg'òèès kò qaase

nem gha ntcàum cgoa cg'òèè.

Ncëe sa ko máá, tcom-tcomsa ne khòè ne Nqarim di ne méé ne qarika téé naka dtcòm, témé.

Cám dim kg'oo-coa ba

¹¹ Ra kò nxãaska c'èem kg'oo-coa ba bóò, me nqòómkg'ai koe guu a ko tcg'oa. Ghùu-coam di nxãan khamam kò ma cáim nxãan úúa, a kòo cg'ao-dxoom khama ma kg'ui. ¹² A kò tc'ãà dim kg'oo-coam di qarian cgoa hàna baa koe wèé tsééan gam di ga kúru. A ba a nqòó ba hëé naka nqòómkg'ai koe x'ãèa hãa ne hëéthëé kúru ne tc'ãà dim kg'oo-coa ba dqòm, ncëe gam dis xg'amès ncëe x'óòam ga kò hãas xg'ao ts'irì ba.

¹³ Me kaia a *are-aresa zi* x'ái zi kúru, a ba a khòè ne cookg'ai koe nqarikg'ai koe guu a nqòómkg'ai koe hàà c'ee ba kúru. ¹⁴ Gaa zi x'ái zi cgoam kò nqòómkg'ai koe x'ãèa ne khòè ne qàè-qae, x'ái zi ncëem kò tc'ãà dim kg'oo-coam cookg'ai koe qarian máàèa hãa, kúru zim gha ka zi. A ba a kò nqòómkg'ai koe x'ãèa ne khòè ne bìrí, kg'oo-coa ba méé ne sere-sere sa kúrua máá sa, ncëe kò ntcàum cgoa thòò-thòòèa igaba kg'òèa ba.

¹⁵ Qaria nem kò máàè, kg'oo-coam dis sere-sere sam gha tc'ãan máà, si sónò di i, nxãasegas gha gaam kg'oo-coam dis sere-sere sa kg'ui ka, a gane èe gaam kg'oo-coam dis sere-sere sa dqòm tama ne kúru ne cg'òèè ka. ¹⁶ Wèé ne khòè nem kò chùi, kg'ádò xòè dim tshàum koe kana còoa ne koe ne gha x'ái sa tòò cgaèè ka. (Cg'árén ga hëé naka kaian ga hëé, qguàn ga hëé naka dxàuan ga hëé, kgoarasean ga hëé naka qãàn ga hëéthëé e.) ¹⁷ Nxãasega i gha táá cúí khòè ga c'èes gúu sa x'ámá kana x'ámágu ka, gaas x'ái sa úú tama a, ncëe kò gaam kg'oo-coam di cg'òèè ii sa, kana cg'òèa ba di nxárase-q'oo ii sa.

¹⁸ Ncëes gúu sa ko tc'èean qaa. A ncëè c'èem khòèem kò tc'èega ii ne méém gaam kg'oo-coam dim nxárase-q'oo ba nxárá xg'ae. Khòèem dim nxárase-q'oo me e ke, me gam dim nxárase-q'oo ba 666 me e.

Tǎ́áka zi x'áí zi (14–15)

Ghùu-coa ba hě́e naka Gam di ne khòè ne hě́éthhě́e e

14 Ra kò nxǎaska bóò, a cookg'aia te koe Ghùu-coa ba bóò Me Siona dim xàbìm koe tééa-těe, i kò 144,000 khòèan Gam cgoa hàna, ncěe kò còoa ne koe Gam di cg'òèan hě́e naka Gam ka xòòm di cg'òèan hě́éthhě́e góásea ne. ²Ra kò c'ěem ts'oom nqarikg'ai koe guua hǎa ba kórí, me tòè ko tshàan khama xaṁ, a kaia kg'ui-q'boan túúan di khama xaṁ. Ncěer kò kórí hǎam dòm ba kò harepa cii-kg'ao ne dim khama xaṁ, ne ko gane di harepan cii. ³Ne kò x'aian dis ntcòò-q'ooos cookg'ai koe hě́e naka 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hǎa xu cookg'ai koe hě́e naka kaia xu cookg'ai koe hě́éthhě́e kǎbam cii ba nxàè. Cúí khòè ga kò cii ba táá xgaaxgaase, ẽe 144,000 ne cúí ne ne e kò ii, ncěe kò nqǒómkg'ai koe guu a x'ámá tcg'òòèa hǎa ne. ⁴Ncěe xua ẽe kò táá khòè zi cgoa xóe xu khòè xu u, q'ano iise xu kò qgóósea hǎa khama. Ghùu-coa ba xu kò wèè qgáian ẽem ko qòò koe xùri. Khòè ne xg'aeku koe xu kò x'ámá tcg'òòèa hǎa, tc'ǎà di tc'áróan Nqarim di iise naka Ghùu-coam dian hě́éthhě́e e. ⁵Gane di kg'árman koe i kò cúí tshùú-ntcòà ga táá hòè, kǎà chibi ne e kò ii khama.

Nqoana xu moengele xu

⁶Ra kò nxǎaska c'ěem moengele ba bóò, me ko nqarikg'ai nqàè koe ko tsǎ́éa te, a chòò tama qǎè tchòàn úúa, a ko ẽe nqǒómkg'ai koe x'ǎèa hǎa ne koe hě́e naka *nqǒóm di zi* qhàò zi wèè zi koe hě́e, naka wèè zi xg'ae zi koe hě́e, naka tǎman koe hě́e, naka khòè ne koe hě́éthhě́e nxàe e. ⁷Kaiam dòm cgoam kò máá: "Nqari ba q'ád naka x'áakagu Me. Gam di xgàrakuan dim x'aè ba hàaraa ke, naka dqòm Me Gaam ẽe nqarikg'ai hě́e naka nqǒókkg'ai hě́e, naka tshàa-dxooan hě́e, naka wèè qgáian tshàan ko tcg'oa hě́éthhě́e kúrúa hǎa ba," témé.

⁸Me kò c'ěem moengelem cam di ba xùri me, a máá: "Cg'áéa baa, cg'áéa baa, Babilonem kaia ba, gaam ncěe *nqǒóm di zi* qhàò zi wèè zi kúrú zi gǒéan kg'áa hǎa ba, cg'áràn kúrú di i, Nqarim di xgòàn ko óaga gǒéa ne," témé.

⁹Me kò nqoana dim moengele ba xùri tsara a, a kaiam dòm cgoa kg'ui a máá: "Ncěe c'ěem khòèm kò kg'oo-coa ba hě́e naka gam dis sere-sere sa hě́éthhě́e ko dqòm, a x'áí sa còoa ba koe kana tshàua ba koe úúa nem ¹⁰gha gaam igaba thě́e Nqarim di xgòàn di gǒéan kg'áà, ncěe qǎbukaguè tama a, a kubis Gam di xgòàn dis koe ntcǎàèa a. C'eean cgoa hě́e naka salean hě́éthhě́e cgoam gha tcom-tcomsa xu moengele xu hě́e naka Ghùu-coam cookg'ai koe hě́éthhě́e thòò-thòòè. ¹¹I gha gane di thòò-thòòèan di ts'énèan chòò tamase qàò, ne sǎa di x'aèan úú tama, koaba ba hě́e naka ntcúú ba hě́éthhě́e e, gane ẽe ko kg'oo-coa ba hě́e naka sere-serea ba hě́éthhě́e dqòm ne, naka wèem ẽe cg'òèa ba dis x'áí sa hòda ne hě́éthhě́e e."

¹²Ncěe sa ko máá, tcom-tcomsa ne khòè ne Nqarim di ne méé ne qarika téé, témé - gane ẽe ko Nqarim di x'áèan hě́e naka Jesom di dtcòman hě́éthhě́e qgóoa qari ne.

¹³Ra kò dòm ba kórí me nqarikg'ai koe guua hǎa a ko máá: "Ncěe sa góá: Ts'ee-ts'eeekg'aièa nea ẽe ko Nqarim koe x'óo ne, ncěem x'aèm koe guu a," témé. Me Tcom-tcomsam Tc'èe ba máá: "Èè, *ts'ee-ts'eeekg'aièa nea*, sǎa ne gha gane di tsééan koe, i gha gane di tsééan xùri ne khama!" témé.

Nqǒóm di tcuùè-q'ooa ne

¹⁴Bòòr kò, a cookg'aia te koe q'úús túú-c'òò sa bóò. Gaas túú-c'òòs koe kò ntcòe ba kò Khòèm dim Cóám khama ii, a gautan dis cábas x'aian di sa tcúúa ba koe úúa, a ba a kò q'ǎe cgoa dim xgàom ts'èè ba tshàua ba koe úúa. ¹⁵Me kò c'ěem moengele ba tempelem koe guu a tcg'oa, a kaiam dòm cgoa gaam ẽe kò túú-c'òòs koe ntcòe ba q'au, a ko máá: "Tsarim xgàò ba tcǎà naka gaam cgoa tcuù, tcuùan dim x'aè ba hàaraa hǎa, nqǒómkg'ai dian ncěe tcuùè ko ne kaisase x'ǎéa hǎa ke," témé. ¹⁶Me kò nxǎaska gaam ẽe túú-c'òòs koe ntcòe ba xgàò ba nqǒómkg'ai koe nqáékagu, me nqǒò ba tcuùè.

¹⁷Me kò c'ěem moengele ba tempelem nqarikg'ai dim koe guu a tcg'oa. Gaam igabam kò q'ǎe cgoa dim xgàom ts'èè ba qgóoa.

¹⁸Me kò c'ěem moengele ba altaram koe guu a tcg'oa, moengelem ncěe c'eean koe qarian úúa ba, me kò gaam ẽe kò ts'èèm xgàò ba qgóoa ba kaiam dòm cgoa tcii, a máá: "Tsarim xgàò ba tcǎà naka nqǒóm di kg'oman di tc'áróan tcuù cgoa me, gaan di tc'áróa ne x'ǎéa hǎa ke," témé. ¹⁹Me kò moengele ba nxǎaska gam dim xgàò ba nqǒómkg'ai koe nqáékagu, a ba a nqǒómkg'ai di kg'oman tcuù, a gǒéan ko kúrúès qgáis ncěe Nqarim di xgòàn di iis koe xaoa tcǎà a. ²⁰I kò kg'oman x'áé-dxoom ka tchàa koe náà tòòm-tommè, gǒéan ko kúrúès qgáis koe, i c'áðan gaas qgáis koe guu a tòè, a càuse, a bìi di tórm kgòrean ko téé khama noose síí, 300 kilomitara di qàò-q'ooan khama noose.

7 xu moengele xu di zi cg'ǎè zi chòò di zi

15 Ra kò nxǎaska c'ěes kaias are-aresas x'áí sa nqarikg'ai koe bóò: moengele xu 7 xu ncěe kò 7 cg'ǎèan úúa xu - ncěe chòò di i, gaan koe i kò Nqarim di xgòàn chòò khama.

²Ra kò c'ěes gúú sa bóò, tshàam ts'óó-c'óán khama ii ba, me c'eean cgoa tcg'omesea. A ra a kò gataga gane ẽe kò kg'oo-coa ba tàà hǎa ne hě́éthhě́e bóò, *kg'oo-coam* ncěe kò sere-sere sa kúrúa máàèa hǎa, i kò cg'òèa ba nxáráse-q'oom ka x'áíèa ba. Tshàam qàe koe ne kò téé-těe, Nqarim máà nea hǎa zi harepa zi qgóoa hǎase. ³Ne kò Moshem dim cii ba nxàè, Nqarim dim qǎa ba, naka Ghùu-coam dim cii ba hě́éthhě́e e, a ko máá:

"Tsari tsééa nea kaia, a are-aresa a.

Oo, X'aiga Tsi Nqari Tseè, Qari Tsi wèè Tseè!

Tsari dàòà nea tchàno a tseegu u,
oo, X'aiga Tsi *nqǒóm di zi qhàò* zi di Tseè!
4 *Dìina gha táá q'áò* Tsi,
oo, X'aiga Tsi Nqari Tseè,
a cg'òèa Tsi táá x'áakagu?
Tsáá Tsia cúisega tcom-tcomsa Tsi i.
Nqǒóm di zi qhàò zi wèè zia gha hàà
a Tsáá cookg'ai koe dqòm khama,
tchàno tsééan Tsaria x'áísea hãa khama,"
témé.

5 Ncées gúús qǎá q'oo koer kò nqarikg'ai koe tempele ba bóò, xhàro-dxoom ncèe Nqarim ko khòè ne cgoa kg'uim koe, me nqáè koe hànám qgái ba xgob-ekg'amsea. 6 Xu kò gaxu moengele xu 7 xu gaa koe guu a 7 cg'ǎèan cgoa tempelem koe tcg'oa. Q'úú qgáian tcǎàko xu kò hana, a kò gautan di bànean dxúua xu koe qáéa. 7 Me kò 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu ka c'èe ba nxãaska 7 xu moengele xu gautan di zi gàba zi 7 zi máà, chòò tamase ko kg'òèan Nqarim di xgòàn ka kò cg'òèa hãa zi. 8 Me kò tempele ba Nqarim di x'áàn hëé naka Gam di qarian hëéthéé koe guua ts'énéan ka cg'òè-cg'oeè. I kò cúí khòè ga tempelem koe tcǎà tama, i nxãakg'aiga qòò a síí 7 cg'ǎèan moengele xu 7 xu di chòòkaguè.

7 zi gàba zi Nqarim di xgòàn di zi (16)

16 Ra kò nxãaska kiam dòm tempelem koe guua hãa ba kóm, me ko moengele xu 7 xu bìrí a ko máá: "Qòò xao naka nqǒómkg'ai koe síí Nqarim di xgòàn di zi gàba zi 7 zi ntcǎàgu," témé.

2 Me kò tc'ǎà dim moengele ba qòò a síí gam dis gàbas dian nqǒómkg'ai koe ntcǎagu, zi kò cg'ǎè a thòò zi chibi zi khòè ne koe tcg'oa, èe kò kg'oo-coam dis x'ái sa úúa ne hëé naka gam dis sere-sere sa kòò dqòmà máá ne hëéthéé e.

3 Me kò cámm dim moengele ba gam dis gàbas dian ntcǎagu tshàa-dxooan koe, i tshàan kabise a x'óóam khòèan di c'áòan khama ii, i kò tshàan q'oo koe hàna kg'òèa gúúan wèè ga x'óó.

4 Me kò nqoana dim moengele ba gam dis gàbas dian ntcǎagu tshàa xu koe hëé, naka wèè qgáian tshàan ko tcg'oa koe hëéthéé e, i kò kabise a c'áòan kúrú. 5 Ra kò tshàan dim moengele ba kóm, me ko máá:

"Tchàno Tsi i,
Tsáá ncèe hàna
a kò kg'aiga hàna Tsi,
ncèe tcom-tcomsa Tsi,
xgàrakuan ncèe koe Tsi tchàno Tsi i.
6 Tcom-tcomsa ne hëé naka porofiti xu hëéthéé di c'áòà ne ne kò ntcǎàgua,
Tsi kò c'áòan máà ne ne kg'áà,
èe ne kòò ma qaa khama
gane di zi tséé zi cgoa,"

tam méé. 7 Ra kò altara ba kóm, me ko xoa a ko máá:
"Èè, X'aiga Tsi Nqari Tsi qari Tsi wèè Tseè,
Tsari xgàrakua ne tseegu a tchàno o,"
témé.

8 Me kò 4 dim moengele ba gam dis gàbas dian cámm koe ntcǎagu, si kò qarian máàè, khòèa nes gha c'eean cgoa dàò di i. 9 Ne kò khòè ne cámm di kùruan kaia ka dàòè, a kò Nqarim di cg'òèan cóè, Gaam èe ncèe zi cg'ǎè zi di qarian kò úúa hãa ba, a ne a kò táá chibi bóòse a kabise a Nqari ba dqòm.

10 Me kò 5 dim moengele ba gam dis gàbas dian kg'oo-coam dis ntcǎo-q'ooos x'aian dis koe ntcǎagu, i kò gam di x'aian ntcúú-ntcuuè. Ne kò khòè ne thòòan ka kǎán tam, 11 a ne a nqarikg'ai dim Nqari ba gane di thòòan hëé naka chibian hëéthéé domka cóè. A kò táá èe ne kúrú hãa zi gúú zi koe chibi bóòse.

12 Me kò 6 dim moengele ba gam dis gàbas dian Eferatase dim tshàam kiam koe ntcǎagu, i gaam tshàam di tshàan kaà, nxãasegam gha dàòm cámm ko tcg'oaam xòèan di xu x'aiga xu di ba kg'ónòè ka. 13 Ra kò nqoana cg'ǎè tc'èean bóò, ncèe ko cg'ao-dxoo ba hëé, naka kg'oo-coa ba hëé, naka porofitim tshúú-ntcǎa ba hëéthéé xu kg'árú q'oo koe tcg'oa a, i dqòean khama ii.

14 Tc'èean ncèea kò dxáwan di i, a kò *are-aresa zi x'ái* zi kúrú, a kò wèém nqǒóm di xu x'aiga xu koe síí, nxãasega i gha síí ncòos koe xg'ae-xg'ae xu ka, Nqarim Qarim wèém dim cámm kiam ka.

15 (*Nqari ba ko máá*: "Bòò, ts'ǎà-kg'aom khamar ko ma hàà. Ts'ee-ts'eekg'aièa baa èe kókòà a qgáia ba qgóóa kg'ónòà ba, táám gha nxãasega qg'ǎè-cgaease qòòate ka, a ba a khòè ne xg'aeku koe táá sau-cgaease hãa ka," témé.)

16 Ncèe tc'èea nea kò x'aiga xu xg'ae-xg'ae, qgáim èe ko Hebera dis kg'uis ka Hare-Magetone ta ko ma tci-ièm koe.

17 Me kò 7 dim moengele ba gam dis gàbas dian tc'áàn q'oo koe ntcǎagu, me kò kiam dòm ba tempelem koe guu a tcg'oa, x'aian dis ntcǎo-q'ooos koe a máá: "Xg'araa ia," témé. 18 I nxãaska túú-teben hëé naka ts'oo-q'ooan hëé naka túúan di kg'ui-q'ooan hëé naka nqǒóm di cgùruan hëéthéé kúrúse. Ncées cgùru sa kò kaisase kaia, si qanega gatà iis gúú sa kúrúse tama, khòèan nqǒómkg'ai koe tshoa-tshoa a hãa koe ga guu a. 19 Me kò x'áé-dxoom kaia ba nqoana q'oro q'aa-q'aaè, i kò *nqǒóm di zi qhàò* zi di x'áé-dxooan cg'áé. Me kò Nqari ba kiam Babilone ba tc'èe-tc'èese, a ba a gòéan dis kubis Gam di xgòàn kaia di sa máà me. 20 I kò tshàam ka nxàma-nxàmaèa nqǒó-coan wèéan ga gári a kaà, i kò cúí xàbí ga táá hòòse. 21 I kò kaia tsǒàn nqarikg'ai koe guu a khòè ne koe tcheè, 50 qóm-q'oo khama noo qómmàn kò úúa a. Ne kò khòè ne ncées gúús cg'ǎès tsǒàn dis domka Nqari ba cóè, ncées cg'ǎè sa kò kaisase tshúú si i khama.

Babilonem di cg'áé-q'ooan hěé, naka kg'oo-coam dis tàà sa hěé, tshúù-ntcōa di xu porofita xu hěé, naka dxāwa ba hěéthěé e (17–20:10)

Cg'árà-k'g'ao sa hěé naka kg'oo-coa ba hěéthěé e

17 Kam kò nxāaska 7 zi gàba zi qgóóa xu moengele xu 7 xu ka c'ěe ba hàà cgae te, a hàà birí te a máá: "Hàà nakar hàà kaias cg'árà-k'g'aos di xgàrasean x'ái tsi, ncěe kái tshàan tc'amkg'ai koe ntcōe sa! ² Ncěe x'aiga xu nqđómkg'ai di xu gas cgoa cg'áràn kúrúa hāa sa, ne kò nqđóm di ne x'āè-k'g'ao ne gas di cg'áràn di gōéan nqàre sa," témé.

³ Kam kò nxāaska tc'ěem koe sèe te, a qāáka úú te. Ra kò khòe sa bóò si nqòam kg'oo-coam tc'amkg'ai koe ntcōe, ncěe gam koe i kò Nqari ba ko cóe cg'òèan cg'oèa hāa ba, me 7 tcúúan úúa naka 10 nxāan hěéthěé e. ⁴ Si kò khòe sa tsāáse nqàse hāna, a kòo gautan ka hěé, naka t'òe zi nxōá zi ka hěé, naka tcāako nxōán cgoa kúrúèa qg'amān ka hěéthěé x'āà. Tshàua sa koes kò gautan dis kubi sa qgóóa, si cg'āè zi gúú zi hěé naka gas di cg'áràn di cg'urian hěéthěé ka cg'oèa hāa. ⁵ Gas di còoan koe i kò chómseas gúú sa ko nxàe cg'òèan góásea:

"KAIAS BABILONE SA,
CG'ÁRÀ-KG'AO ZI KA XŌŌ SA

NAKA CG'ĀÈ ZI NQĐÓMKG'AI DI ZI HĚÉTHĚÉ DI SA," ta ma góásea a. ⁶ Ra kò khòe sa bóò, si tcom-tcomsa ne di c'áòan ka nqàrea hāa, gane ěe Jesom di ne nxàea tseegukagu-k'g'ao ne di c'áòa ne.

Eěr ko bóò si kar kò kaisase are. ⁷ Igabam kò moengele ba birí te a ko máá: "Dúús domka tsia area? Ncěes khòes di zi gúú zi chómseas zir gha birí tsi, naka ěes qábía hāam kg'oo-coam 7 tcúúan hěé naka 10 nxāan hěéthěé úúam di zi hěéthěé e. ⁸ Kg'oo-coam ěe tsi ko bóò ba kò hānaa, igabam ncěeska káà me e, a ba a gha hàà chōò-q'oo úú tamam hāém q'oo koe guu a qaò, a gha tcg'oa a sí kaakaguè. Nqđómkg'ai di ne x'āè-k'g'ao ne, ncěe gane di cg'òèan nqđóm tshoa-tshoasea koe guu a kg'òèan dis tcgāyas q'oo koe góáe tama ne gha are, gaam kg'oo-coa ba ne ko bóò ne. Hànam kò hāa, igabam ncěeska káà me e, a gha gaicara hàà khama.

⁹ "Ncěes gúú sa tsi kò kóma q'āa kg'oana ne i ko tc'ěean qaase. 7 xu tcúú xua 7 xu xàbi xu u, ncěes ko khòe sa gaxu koe ntcōe xu. ¹⁰ Gataga xu 7 xu tcúú xu 7 xu x'aiga xu u. 5 xua kò cg'áé, me c'ěe ba qanega x'aiga me e, me c'ěe ba qanega hàà tama - hààm kò nem gha hàà cg'orò x'aè-coan cúí ga hāa. ¹¹ Kg'oo-coam ncěe kò hānaa ba, a ncěeska káà ii ba, nxāa ba 8 di me e, igabam 7 xu ka c'ěe me e, a ba a gha sí cg'òèe.

¹² "I nxāaska 10 nxāan ěe tsi kò bóò o, nxāan 10 xu x'aiga xu u, ncěe qanega x'aian máàe ta ga hāa xu, igaba xu gha hàà cúim aoara ba gaam kg'oo-coam

cgoa x'aiga xu gha ii di qarian hòò. ¹³ Ncěe xua cúis tc'ěe sa úúa, a ko gaxu di qarian hěé naka gaxu di tséean di qarian hěéthěé kg'oo-coa ba máà. ¹⁴ Ncōoan xu gha Ghùu-coam cgoa kúrú, Me gha Ghùu-coa ba tàà xu, x'aiga xu dim X'aiga Me e, a kaia xu x'aiga xu dim kaian X'aiga Me e khama. Ne gha Gam cgoa hàna ne ěe tcièa, a nxárá tcg'òèa, a tcom-tcomsa ne ne e," tam moengele ba méé.

¹⁵ A ba a birí te a máá: "Tshàan ěe tsi kò bóò, ěe cg'árà-k'g'aos gaan koe ntcōa-ntcōe e, nxāa nea kái ne khòe ne hěé, naka xg'ae zi hěé, naka nqđóan di zi qhàò zi hěé, naka tam xu hěéthěé e. ¹⁶ Nxāà xu 10 xu ěe tsi ko bóò xu hěé naka kg'oo-coa ba hěéthěéa gha cg'árà-k'g'ao sa hòre. Cg'āa-cg'anasekagu si i gha, a qg'āè-cgaeakagu si, a gha cgāaa sa kg'oo, a c'eean cgoa dàò si. ¹⁷ Nqari ba tcáóa xu koe tcāà ana hāa khama, Gam ko tc'ěe sa xu gha kúrú, a gha cúí tc'ěe ka, a gaxu di x'aian di qarian kg'oo-coa ba máà, i gha nxāakg'aiga síf Nqarim di kg'uian tseegukaguè ka. ¹⁸ Khòes ěe tsi ko bóò sa kaian x'áé-dxoo me e, ncěe nqđómkg'ai di xu x'aiga xu koe qarian úúa ba."

Babilonem di cg'áé-q'ooa ne

18 Ncěe zi gúú zi qāá q'oo koer kò c'ěem moengele ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xōa, kaia qarian úúa ba, me kò nqđó ba gam di x'āan ka x'āà-x'aaè. ² Kaiam dòm cgoam kò kg'ui a ko máá:

"Cg'áéa baa, cg'áéa baa, Babilonem kaia ba! Dxāwan x'āèa hāa qgáia nem kúrúa, naka wèe zi tc'ěe zi cg'āè zi di x'āè-q'ooan hěéthěé e, x'āè-q'ooan wèes tsarás kg'ooè tamas di hěé, naka x'āè-q'ooan wèem kg'oo-coam kg'ooè tama, a hòrèeam di hěéthěé e.

³ Nqđóm di zi qhàò zi wèe zia gas di cg'áràn di xgòà gōéan kg'āà hāa, xu nqđómkg'ai di xu x'aiga xu gas cgoa cg'áràn kúrúa, xu nqđómkg'ai di xu x'amágu-k'g'ao xu qguua hāa, gas di xaù-q'ooan kaia ka," témé.

⁴ Ra kò nxāaska c'ěem dòm ba nqarikg'ai koe guu a kóm, me ko máá:

"Tiri tu khòe tuè, tcg'oaragu si, gas di chìbian koe tu gha táá tcāà ka, naka tua gha nxāasega táá gas di xgàràean koe tcāà.

⁵ Gas di chìbia nea dtcōa qaòkaguèa khama, a nqarikg'aian koe ga sía,

Me Nqari ba gas di cg'āè cauan tc'ěe-tc'ěesea hāa.

⁶ Kābise naka máà si,

ěes ko ma gasa máà tua khamaga ma, naka cām q'oro suruta si gas di tséean koe.

Cām q'oro cg'oè-cg'oea máà si,

kubis ěes kò cg'oè-cg'oeas koe.

⁷ Eēs kò ma x'āakaguse a kàrean máàsea hāa

khama noose xgàra si

naka thōòan máà si.

Tcáóa sa koes ko máá:

'X'aigas dxàe sa ntcōe,

dxàe-ntcōar tama ra a,
cuiskagar thōò-tcaoa hāase kg'aea tite,
témé khama.

⁸ Gaa domka i gha gas di cg'āèan cúim cárm ka hàà:
tcìian hēe naka tshúú-tcaolan hēe, naka xàbàn
hēéthhēe e.

Sí gha c'eean cgoa dàdè,
X'aigam Nqari ba qarian úúa,
ncēe ko xgàra si ba khama,"
tam méé.

⁹ Eē xu ko nqōóm di xu x'aiga xu, ncēe kò gas cgoa
cg'áràn kúru, a kòo nqōómkg'ai di karean gas cgoa
tc'óó xu, dào-q'ooa sa di ts'énèan bóò ka xu gha kg'ae,
a xu a gha thōòkase kg'ae cgae si. ¹⁰ Nqúú ka xu gha
téé, gas di thōòan di q'áòan domka, a xu a gha máá:

"Haò, cg'āè i gha ii!
Cg'āè i gha ii, haò, kiam x'áé-dxoo ba!
Haò, Babilone ba, qarian dim x'áé-dxoo ba!
Cúim aoaram q'oo koe i tsari xgàrakuan hààraa!"
témé.

Q'úúm bìim dim qábi-kg'ao ba

¹¹ Xu gha nqōómkg'ai di xu x'ámágu-kg'ao xu kg'ae, a
thōòkase kg'ae cgae si, cúí khòe ga gaxu di gúúan
gaicara x'ámá hāa tite khama: ¹² gauta di gúúan hēe,
naka selefera dian hēe, naka t'òè nxōán hēe, naka
tcààko nxōán hēe, naka q'úú qgáían hēe, naka tsāáse
ncòà qgáían hēe, naka tcààko qgáían hēe, naka ncòà
qgáían hēe, naka wèe hìi-ghàòan qāè hñm-xg'āò hēe,
naka tcgoà di nxāàn cgoa kúruèa zi gúú-ghàò zi wèe zi
hēe, naka kaisa marian ko tc'òà hìian cgoa kúruèa zi
gúú-ghàò zi wèe zi hēe, naka tcg'aian hēe, naka
qanoan hēe, naka tc'úúan úúa nxōán hēe, ¹³ naka kina-
mone hēe, naka tsóòberean hēe, naka qāè hñm-xg'āò
gúúan tcgáúse di hēe, naka tshāán hēe, naka qāè
hñm-xg'āò gúúan hēe, naka gōéan hēe, naka nxúian
hēe, naka péréan hēe, naka xhàràèa péréan hēe, naka
ghòèan hēe, naka ghùuan hēe, naka bìian hēe, naka
kara zi hēe, naka qāàn hēe, naka khóèan di kg'òèan
hēéthhēe e. ¹⁴ Ncēeta ne gha méé: "Wèe cgùrian ncēe
sari tcáòan kò xgónèa hāa ne tcg'oa cgae sia. Wèe
qguúan hēe naka gúú zi wèe zi t'òè-t'òe si ko zi
hēéthhēe kaàraa hāa, a cuiskaga gaicara hòdè tite,"
témé. ¹⁵ X'ámágu-kg'ao xu ncēe kò ncēe zi gúú zi
x'ámágu xu, a kò gaas koe qguú xu, nxāa xua gha gas
di thōòan di q'áòan domka nqúú ka téé, a gha kg'ae, a
kaisase thōòkase kg'ae cgae si, ¹⁶ a máá:

"Haò, cg'āè i gha ii!
Cg'āè i gha ii, haò, kiam x'áé-dxoom
ncēe q'úús qgáí sa hānas khóès khama ii ba,
tsāáse ncòàse hāna sa,
a ko gautan ka hēe, naka t'òè nxōán ka hēe
naka tcààko nxōán ka hēéthhēe tcàà sa!

¹⁷ Cúim aoaram ka
i ncāa wèe x'aian ncēe ga cg'āa-cg'anasekaguè!"
témé.

Me gha wèem chù-i-kg'aom skepean di ba hēe naka
q'ábà-kg'ao ba hēe naka skepean ko qòòkagu xu hēe

naka wèe xu ēe ko tshàan q'oo koe x'ámágu xu
hēéthhēe nqúú ka téé. ¹⁸ A gha ēe xu kòo dào-q'ooa sa
di ts'énèan bóò ne q'aua tcg'òó, a xu a gha máá:
"Ndakam x'áé-dxoo ba kò ncēem x'áé-dxoom kiam
khama ii?" témé. ¹⁹ A xu a kò tcúúa xu koe tsharàn
tchee, ēe xu ko kg'ae, a ko thōòkase kg'ae ka, a ko q'au
a ko máá:

"Haò, cg'āè i gha ii,
cg'āè i gha ii, haò kiam x'áé-dxoo ba.
Wèe ne ēe skepe zi tshàan q'oo koe úúa ne gam koe
qguúa,
gam di qguúan ka!
Cúim aoaram kam cg'āa-cg'anasekaguè,"
ta xu méé.

²⁰ Qāè-tcaoa tu nqáé si, oo nqarikg'aiè,
oo tcom-tcomsa tuè,
naka x'áé úú-kg'ao xao hēe naka porofiti xao hēéthhēe
e,
Nqari ba gatu domka xgàrakuan máá sia ke!

²¹ Me kò nxāaska c'ēm moengelem qari ba kiam
nxōá-dxoom khama noom nxōá ba ghù, a ba a
tshàam q'oo koe xàbù tcāà me, a máá:

"Gatagam gha ma Babilonem,
kiam x'áé-dxoo ba ma qarika xàbù tcāàè,
a ba a gha gaia táá hòdè.
²² Ciian harepa cii-kg'ao ne di hēe
naka nxàè-kg'ao ne di hēe,
naka fulutu cii-kg'ao ne di hēe
naka torompita cii-kg'ao ne di hēéthhēe
cuiskaga gaicara sáá koe kómsea hāa tite;
i cúí xom-kg'aoan
ncēe xommè ko zi gúú zi di ga
cuiskaga gaicara sáá koe hòdèsea hāa tite;
i cuiskaga sáá koe
gáí cgoa dis nxōás di gáí-q'ooan kómsea hāa tite.

²³ Cuiskaga i lampian di x'áàn
gaicara sáá koe x'áà hāa tite.
Sèè-kg'ao ba hēe naka sèèè kos khòe sa hēéthhēe
khara

di kg'ui-q'ooa ne
cuiskaga sáá koe gaicara kómsea hāa tite.
Sáá koe ko x'ámágu ne khòe nea kò *dqòm*se khama
nqōómkg'ai di ne kaia ne khòe ne e sa ,
zi kò *nqōóm di zi* qhàò zi wèe zi
sari tsóòan cg'āè ka hōàkaguè,
²⁴ i kò gas koe porofiti xu hēe
naka tcom-tcomsa ne hēe,
naka wèe ne ēe nqōómkg'ai koe cg'òèa ne di c'áòan
hēéthhēe hòdèse,"
témé.

Káí ne khòe ne ko nqarikg'ai koe Nqari ba dqòm

¹⁹ Ncēe zi gúú zi qāá q'oo koer kò khòe ne kái ne
dis xg'aes di kg'ui-q'ooan khama xañs nxòbo sa
nqarikg'ai koe kóm, ne ko máá:

"Haleluya!
Kgoarakuan hēe
naka x'áà ba hēe

naka qarian hěéthěéa
 gatá dim Nqarim di i.
² Gam di xgàrakua ne tseegu a tchàno o khama.
 Kaias cg'árà-k'ao sam xgàra hãa,
 ncěe kò nqóo ba gas di cg'áràn ka cg'ǎè-cg'ǎe sa.
 Gam di qǎàn di c'áòà nem kabia máá sia hãa,"
 témé. ³ Ne kò gaicara q'au a máá:
 "Haleluya!
 Gas koe guua hãa ts'énèa ne ko chòò tamase qaò,"
 témé.
⁴ Kaia xu 24 xu hěé naka kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu
 4 xu hěéthěéa kò cg'áé, a Nqari ba dqòm, ncěe kò
 x'aian dis ntcóo-q'oos koe ntcòe ba. A xu a kò máá:
 "Haleluya! Amen"
 témé.

Ghùu-coam dis sée sa

⁵ Me kò nxãaska x'aian dis ntcóo-q'oos koe dòm ba
 guu, a ko máá:
 "Gatá dim Nqari ba dqòm,
 gatu wée tu tsée-k'ao tu Gam di tu,
 gatu ẽe ko q'áò Me tu,
 cg'áréa tu ga hěé naka kaia tu ga hěéthěé e,"
 témé.
⁶ Ra kò nxãaska khóè ne kái ne dis xg'aes khama
 xaṁ kg'ui-q'ooan kóm, si tòèko tshàan di ts'oo-q'ooan
 khama xaṁ, naka kg'ui-q'ooan kaisa túúan di hěéthěé
 e, ne ko q'au a ko máá:
 "Haleluya!
 X'aigam gatá dim Nqarim
 ncěe Qarim wée ba tc'ǎà-cookg'aia.
⁷ Hàà naka ta qǎè-tcao, naka x'áàn máà Me!
 Ghùu-coam dis sée sa hààraa ke,
 si Gam dis khóè sa kg'ónòsea hãa.
⁸ Thamka qgáían q'úús kò máàè,
 x'áàko, a q'ano o, hãas gha ka,"
 ta ne méé. (Q'úú qgáía ne kò tchàno zi tsée zi i, tcom-
 tcomsa ne di zi khama.)
⁹ Me kò nxãaska moengele ba birí te a máá: "Ts'ee-
 ts'eekg'aièa nea gane ẽe séèkuan dis tc'òos dqòà dis
 Ghùu-coam dis koe tciièa ne! ta ma góá," témé. A ba a
 càu a máá: "Ncěe nea tseegu di kg'uian Nqarim di i,"
 témé.
¹⁰ Ncěes gúús kar kò nqàrè-k'ama ba koe cg'áé, a ra
 a dqòm me. Igabam kò birí te a máá: "Táá ẽeta hěé
 guu! Tsáá cgoa gar qǎà ra a, naka tsáá qõe ga ne cgoa
 ga hěéthěé e, ncěe ko wée x'aè ka Jesom ka nxàea
 tseegukagu ne, ke Nqari ba dqòm! Jesom di nxàea
 tseegukagua nea Tc'èem ka kúrúèa, porofitam gha sa
 ke," témé.

Q'úúm bìim dim qábì-k'ao ba

¹¹ Ra kò nqarìkg'aian bóò i xgobekg'amsea, kar kò
 q'úúm bìi ba bóò, Me kò gam dim qábì-k'ao ba Tcom-
 tcomsa a Tseegu ii ba ta ko ma tciiè. A ba a kòo gataga
 tchànoan cgoa gúú zi bóò a ncóoan kúrú. ¹² Gam di
 tcgáía nea kò kārukos c'ees khama ii, i Gam di tcúúan

koe kái cábán x'aian di hàna. Gam koe góáseas cg'òè
 sam kò úúa, ncěe ko cúí khóè kaga c'úúèa hãa, igaba
 Gam cúím ka q'ǎaèa hãa sa. ¹³ Qáòm qgáí bam kò hã-
 na, c'áòan koe kò tcǎàèa ba, i Gam di cg'òèan Nqarim
 dim kg'ui me e. ¹⁴ Ne kò nqarìkg'ai di ne ncóo-k'ao ne
 xùri Me, a q'úú xu bìi xu qábìa hãa, a thamka qgáían
 hãna, q'úú a q'ano o. ¹⁵ Kg'ám-q'ooa ba koem kò
 ts'èem xgào-dxoo ba tcg'oa, gaam cgoam gha *nqóòm*
di zi qhàò zi thòò-thòo ba, a ba a gha qano dim dxòm
 cgoa tc'ǎà-cookg'ai ne, a ba a gha góéan ko kúrúès
 qgáí sa Nqarim Qarim wéem di kaia xgòàn domka náà
 tòòm-tòm. ¹⁶ Gam dim qgáím koe hěé naka cùbia ba
 koe hěéthěés kò ncěes cg'òè sa góásea:
 "X'AIGA XU DIM X'AIGA BA,
 NAKA KAIA XU X'AIGA XU
 DIM KAIAM X'AIGA BA,"

ta ma góásea hãa.

¹⁷ Ra kò nxãaska moengele ba bóò, me cáms koe
 téé-tée, a ba a kò nqarìkg'ai nqǎè koe ko tsǎéa te zi
 tsarǎ zi kaiaam dòm cgoa tcii, a ko máá: "Hàà, naka ta
 kaias dqòà dis tc'òos Nqarim di sa xg'aea máá, ¹⁸ naka
 hàà cgàan x'aiga xu di kg'oo, cgàan tc'ǎà-cookg'ai xu di
 hěé, naka cgàan qariga xu khóè xu di hěé, cgàan bìian
 di hěé, naka bìi qábì-k'ao xu di hěé, naka wée khóèan
 di cgàan hěé: ẽe kgoarasea ne hěé naka qǎà ne hěé,
 cg'áréan ga hěé naka kaian ga hěéthěé di i," tam méé.
¹⁹ Ra kò nxãaska kg'oo-coa ba hěé naka x'aiga xu
 nqóòan di xu hěéthěé bóò, naka gaxu di ncóo-k'aoan
 hěéthěé e, xu ncóo sa xg'aea máána hãa, bìim dim
 Qábì-k'aoan cgoa naka Gam di xu ncóo-k'ao xu cgoa
 hěéthěé e. ²⁰ Igabam kò kg'oo-coa ba qgóóè a qáè-
 nquuan koe tcǎàè, naka tshúú-ntcòam porofiti ba
 hěéthěé e, ncěe kò gaam cookg'ai koe *are-aresa zi x'ái*
zi kúrú ba. (Ncěe zi x'ái zi cgoam kò gane ẽe ko kg'oo-
 coam dis x'ái sa úúa hãa, a kò gam dis sere-sere sa
 dqòm ne qàè-qae.) Gatsara cáṁ tsara kò kg'òèa hãase
 xaoa tcǎàè, salefan di c'eean kāruko dim tèbem q'oo
 koe. ²¹ Xu kò ẽe qaùà hãa xu cg'òè, bìi ba qábìam
 kg'ám koe tcg'oara hãam xgào-dxoom cgoa, zi kò wée
 zi tsarǎ zi gaxu di cgàan ka xg'ǎakaguè.

1,000 xu kuri xu

20 Ra kò moengele ba bóò, me nqarìkg'ai koe guu
 a ko xõa, a tshàua ba koe chòò-q'oo úú tamam
 hǎém di xgobekg'aman qgóóa, naka kaiaam táù-dxoo
 ba hěéthěé e. ² Me kò cg'ao-dxoo ba ntcàu, gaam ẽem
 nciím cg'ao ba, a dxáwa ii, a satana ii ba, a ba a 1,000
 kurian qáé me, ³ a ba a chòò-q'oo úú tamam hǎém
 q'oo koe xaoa tcǎà me, a ba a tc'amkg'aia ba koe
 tc'ámà-tcèekg'am, nxãasegam gha táá gaicara *nqóòm*
di zi qhàò zi qàè-qae ka, i nxãakg'aiga síí 1,000 kurian
 nqáé. (Gaa x'aè qǎá q'oo koe i ko qaase, cg'árèsem gha
 kgoaraè sa.)
⁴ Kar kò nxãaska x'aian di zi ntcóo-q'oo zi bóò, ncěe
 gazi koe i kò ẽe xgàrakuan di qarian máàèa ne ntcóo-
 ntcòe zi. Ra kò khóè ne di tc'èean bóò, ncěe kò Jesom
 ka nxàea tseegukagua hãa domka hěé, naka Nqarim
 dim kg'ui ba ne kòo xgaa-xgaa hěéthěé domka ko q'ǎe

tcúùèa ne. Kg'oo-coa ba kana gam dis sere-seres igaba ne kò táá dqom̄a máá, a ne a kò Gam dis x'ái sa còoa ne koe hěé kana tshàua ne koe hěéthěé táá tòò cgaèè. Kg'òè ne kò, a ne a Krestem cgoa 1,000 kurian tc'ää-cookg'ai. ⁵ Ne c'ěe ne khòè ne x'óóa kò hãa ne táá gaicara kg'òè, i nxãakg'aiga síí 1,000 kurian chõð. Ncěe sa x'ooan koe tées tc'ää di si i. ⁶ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea, a tcom-tcomsa ne e, gane èe x'ooan koe tées tc'ää dis koe hàna ne! Ncěe ne khòè ne koes cá̄m̄ dis x'oo sa qari úú tama, igaba ne gha Nqari ba hěé naka Kreste ba hěéthěé di ne peresiti ne ii, a ne a gha 1,000 kurian Gam cgoa tc'ää-cookg'ai.

Satana ba ko tààè

⁷ Eě i ko 1,000 kurian nqáé kam gha satana ba gam dis qáé-nquus koe guu a kgoaraè. ⁸ A ba a gha tcg'oa a síí nqđóm di chõð-q'ooan 4 koe hàna zi qhàò zi qàe-qae, nqđó tsara Goge ba hěé naka Magoge ba hěéthěé di tsara, a ncõoan xg'ae-xg'aea máá ne. Gane di nxáráse-q'ooa nea tshàm qàe di góman di nxǎa-coan khama noo. ⁹ Wèém nqđóm koe ne gha qđòate, a ne a gha síí kgoara-cgae-q'oos èe tcom-tcomsa ne di sa nxama-nxama, naka ncàm-ncamsam x'áé-dxoo ba hěéthěé e. I kò c'eean nqarikg'ai koe guu a hàà dàòà cg'òo ne. ¹⁰ Me kò dxāwam, ncěe kò qàe-qae ne ba, c'eean hěé naka salefan hěéthěé dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè, ncěe kg'oo-coa ba hěé naka tshúù-ntcōan dim porofiti ba hěéthěé tsara hãa koe, xu gha koaba ba hěé naka ntcúú ba hěéthěé chõð tamase thõð-thõè.

Còo dis xgàraku sa (20:11-15)

Tcgāyas kg'òèan di sa hěé naka c'ěe zi tcgāya zi hěéthěé e

¹¹ Ra kò nxãaska kaias q'úús ntcōó-q'oos x'aian di sa hěé naka Gaam èe kò gaas koe ntcōe ba hěéthěé bód. Nqđómkg'ai hěé naka nqarikg'ai hěéthěéa kò Gam hãa koe guu a bèe, a kò táá gaicara hòdè. ¹² Ra kò èe kò x'óóa hãa ne bód, kaia ne hěé naka cg'aré ne hěéthěé e, ne x'aian dis ntcōó-q'oos cookg'ai koe téé-těe. Zi kò tcgāya zi hěé naka c'ěes tcgāyas kg'òèan di sa hěéthěé xgobekg'ammè. Ne kò èe x'óóa hãa ne èe ne kúrúa hãa zi gúù zi koe guu a xgàraè, tcgāya zi koe i ko ma góásea hãa khama ma. ¹³ I kò tshàa-dxooan khòè ne èe gaan koe x'óóa hãa ne tcg'òó, si x'oo sa hěé naka x'óóa ne khòè ne dis qgái sa hěéthěé sara èe ko gasara koe hãa ne x'óóa hãa ne khòè ne tcg'òó, me kò wèém khòè ba èem kúrúa hãas gúùs koe guu a xgàraè. ¹⁴ Sara kò x'oo sa hěé naka x'óóa ne khòè ne dis qgái sa hěéthěé sara c'eean dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè. Si ncěe sa cá̄m̄ dis x'oo si i, c'eean dim tèbem di sa. ¹⁵ Ncěè c'èem khòèm di cg'òèan kò kg'òèan di tcgāyas q'oo koe hòdse naka góásea hãa tama, nem kò c'eean dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè.

Kābam nqarikg'ai ba hěé naka kābam nqđóokg'ai ba hěé naka kābam Jerusalema ba hěéthěé e (21-22:5)

21 Ra kò nxãaska kābam nqarikg'ai ba hěé naka kābam nqđóokg'ai hěéthěé bód, tc'ää dim nqarikg'ai ba hěé naka nqđóokg'ai ba hěéthěéa kò nqáéa hãa khama, me tshàa ba kààraa hãa. ² Ra kò tcom-tcomsam x'áé-dxoom, kābam Jerusalema ba bód, me nqarikg'ai koe guu Nqarim koe, a ko xõa, a ba a sèèè kos khòès khama ii, t'òè qgáian gas dim khòè ba hàna máána sa. ³ Ra kò kaim dòm̄ x'aian dis ntcōó-q'oos koe guu ba kóm̄, me ko máá: "Bód, Nqarim di x'áéa ne *ncěeska* khòè ne cgoa hãa, Me gha gane cgoa x'áè. Gam di ne khòè ne e gha ii, Me gha Gaam Nqarim ga ba gane cgoa hãa, a ba a gha gane dim Nqari ba ii. ⁴ Wèém tcgái-tshàra bam gha tcgáia ne koe tchùu, si gha x'oo sa hěé, naka tshúù-tcaoan hěé, naka kg'aeon hěé, naka thõðan hěéthěé kaà, kg'aika zi gúù zia nqáéa hãa khama," témé.

⁵ Me kò Gaam èe x'aian dis ntcōó-q'oos koe kò ntcōóa-ntcōe ba máá: "Bód, wèè zi gúù zir ko kúrú zi kaba!" témé. A ba a ko gataga máá: "Ncěes gúù sa góá tòò, ncěe kg'uia ne tcom-tcomsa a, a i a tseegu u ke," témé. ⁶ A ba a ko birí te, a ko máá: "Xg'ara i hãa! Tíí Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, tshoa-tshoase sa hěé naka chõð-q'oo sa hěéthěé e. Eě cáma hãa ner gha tshàan dim dòm̄ koe guu a máà, kg'òèan di tshàan di ba, surutakagu ne tamase. ⁷ Eě ko tàà ba gha ncěe zi gúù zi q'òò, Ra gha gam dir Nqari Ra ii, me gha Tirim cóá ba ii. ⁸ Igaba èe q'ád̄ ne hěé, naka èe tcom-tcomsa tama ne hěé, naka cg'áè cau ne hěé, naka cg'òo-kg'ao ne hěé, naka cg'árà-kg'ao ne hěé, naka tsòò-kg'ao ne hěé, naka kúrú mááse di nqárian ko dqom̄ ne hěé, naka wèè tshúù-ntcōa-kg'aoan hěéthěé di qgáia ne gha k̄aruko c'eean dim tèbem salefan dim q'oo koe hãa. Ncěe sa cá̄m̄ dis x'oo si i.

Kābam Jerusalema ba

⁹ Me nxãaska 7 xu moengele xu, ncěe kò 7 cg'áèan chõð di ka cg'oèa zi gàba zi 7 zi qgóóa xu ka c'ěe ba hàà cgae te a birí te a máá: "Hàà, nakar sèèè kos khòè sa x'ái tsi, Ghùu-coam ka dxàe sa," témé. ¹⁰ A ba a kò Tc'èem koe sèè a kaim xàbim qáòm̄ koe úú te, a ba a tcom-tcomsam x'áé-dxoom Jerusalema ba x'ái te, me nqarikg'ai koe guu, Nqarim koe, a ko xõa, ¹¹ x'áàn Nqarim di úú a, a kò t'òès nxǎas jasepere dis khama ma kaisase tcāà, q'úúse q'ám̄ sa tcāàko nxǎan q'ám̄ khama ma. ¹² Kaim xhàrom qád̄ bam úúa, a 12 zi heke-kg'ám̄ zi úúa, a ba a heke-kg'ám̄ zi koe 12 xu moengele xu úúa, i kò gazi heke-kg'ám̄ zi koe 12 zi qhàò zi di cg'òèan Iseraele di xu cóá xu di góáèa. ¹³ Nqoana zi heke-kg'ám̄ zi ko cáms̄ ko tcg'oa xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám̄ zi tcg'ao xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám̄ zi dtcèè xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám̄ zi cáms̄ ko tcheè xòè za hàna. ¹⁴ Me kò xhàrom

x'áé-dxoom di ba 12 zi nxõá zi tshoa-tshoas di zi tc'amkg'ai koe tshàòèa, i kò gazi koe 12 cg'òèan hàna, Ghùu-coam di xu x'áé úú-kg'ao xu 12 xu di i.

¹⁵ *Moengelem* ncëe kò kg'ui cgoa te ba ko gautan cgoa kúrúèam qanom tc'äò-tc'äo cgoa di ba qgóóa, x'áé-dxoo bam ko gam di heke-kg'áman hëé naka gam di xhàroan hëéthëé tc'äò-tc'äo cgoa ba. ¹⁶ X'áé-dxoo ba kò wèé 4 xòèa ba za cúíta noo, i wèé dxùukg'aia ba kò cúíta noo. Me kò gam dim qanom cgoa x'áé-dxoo ba tc'äò-tc'äo, i qád-q'ooa ba 2,400 kilomítara [†] khama noo, i dxùukg'aia ba hëé naka cookg'aia ba hëé naka qhùria ba hëéthëé cúíta noo. ¹⁷ Me nxãaska moengele ba xhàro ba tc'äò-tc'äo, i kò qád-q'ooa ba 60 mítara a ††, khóèan di nxárá-q'ooan ka, ncëem kò moengele ba tséékagu u. ¹⁸ Xhàro ba t'òè nxõán cgoa tshàòèa, jasepere ta ko ma tciie e, me x'áé-dxoo ba q'ano gautan cgoa kúrúèa, a ts'óó-c'óán khama ma q'ano me e. ¹⁹ Nxõá zi ncëe x'áé-dxoom dim xhàrom gazi tc'amkg'ai koe tshàòèa zi kò wèés nxõá-qhàòs cgoa t'òè-t'òèèa. Tc'äà dia nea kò jasepere e, i cámm dian kò safire e, i nqoana dian kò kalesetone e, i 4 dian kò emerelete e, ²⁰ i 5 dian kò saretonike e, i 6 dian kò saredio o, i 7 dian kò kerisolete e, i 8 dian kò berile e, i 9 dian kò topase e, i 10 dian kò kerisoperase e, i 11 dian kò hiasinte e, i 12 dian kò ametesete e. ²¹ Heke-kg'ám zi 12 zia kò 12 xu tcààko xu nxõá xu cgoa kúrúèa, si kò wèés heke-kg'ám sa cúím tcààkom nxõám cgoa kúrúèa. Kaiam dàòm x'áé-dxoom xg'aeku di ba kò q'ano gautan cgoa kúrúèa, a ts'óó-c'óán khama ma q'ám me e.

²² X'áé-dxoom koer kò tempele ba hòò tama, X'aigam Nqarim Qarim wèé ba hëé naka Ghùu-coa ba hëéthëé tsara kò Gam dim tempele ba ii khama. ²³ X'áé-dxoo ba kò x'áàn cáms di kana nxoem di ga qaa tama, x'áàkagu me gha a, Nqarim di x'áà nea kò x'áàn máà me khama, Me kò Ghùu-coa ba gam dis lampi si i. ²⁴ Zi gha *nqóóm di zi* qhàò zi gam di x'áàn koe qðò, xu gha *nqóóm di* xu x'aiga xu gaxu di x'aian gam koe óá. ²⁵ I kò gam di heke-kg'áman cámm *chòò q'oo* koe tcëekg'ammè tite, ntcùúa ne gha gaa koe kàà a khama. ²⁶ X'áàn hëé naka qhàò zi di x'aian hëéthëéa gha gam koe óáè. ²⁷ Cuiskaga i cúí gúú q'ano tama, kana díím ãe sau-cgaekagu ko gúúan ko kúrú ba, kana tshúú-ntcõan ko kúrú ba gam koe tcàà tite, igaba ãe gane di cg'òèan Ghùu-coam dis tcgãyas kg'òèan dis q'oo koe góásea ne cúí ne e gha ii.

Kg'òèan dim tshàa ba

22 Kam kò *nxãaska moengele* ba tshàan kg'òèan di úúam tshàa ba x'ái te, me tcààkos nxõás q'úús khama ii, a x'aian dis ntcóó-q'ooos Nqarim dis koe hëé naka Ghùu-coam dis koe hëéthëé guu a ko ² x'áé-dxoom di dàòan x'áéan xg'aeku di koe ntcàna xõa. Si kò kg'òèan dis hii sa wèé dxùukg'aian tshàam di koe hãa, a ko 12 tc'áróan tc'óoan di kúrú, a kò wèém nxoem ka gaa tc'áróan tcg'òó. Gaas hiis di tqara nea kò *nqóóm di zi qhàò zi kg'òèkagu* di i. ³ I gaicara cuiskaga

† 2,400 KILOMITARA - Gerika sa ko máá: "12,000 qád-q'ooa ne," témé. †† I KÒ QÁD-Q'OOA BA 60 MITARA A - Gerika sa ko máá: "144 qád-q'ooan x'òàm di khama noo," témé.

cgúíkuan hãa tite. Si gha x'aian dis ntcóó-q'ooos Nqarim di sa hëé naka Ghùu-coam di sa hëéthëé x'áé-dxoom koe hãa, i gha Gam di qãàn tsééa máá Me. ⁴ Kg'áia ba ne gha bóò, i gha cg'òèa ba còoa ne koe góáse. ⁵ Ntcùú nea gaicara hãa tite, ne lampian di x'áàn hëé naka cáms di x'áàn hëéthëé ga qaa tite, X'aigam Nqari ba gha x'áàn máà ne khama. Chòò tamase ne gha x'aiga ne ii.

Jesom di hàà-q'ooa ne (22:6-21)

⁶ Me moengele ba birí te a máá: "Ncëe kg'uia ne tcom-tcomsa a, a tseegu u. Me kò X'aigam, ncëe porofiti xu di xu tc'ëe xu díim Nqari ba, Gam dim moengele ba tsééa tcg'òó, me síí ncëe gha qháése hàà kúrúè zi gúú zi ka Gam di qãàn x'ái," témé.

⁷ *Me Jeso ba máá*: "Bòò, qháéser gha sencgaga síí! Ts'ee-ts'eekg'aièa baa gaam ãe ko porofitan di kg'uian ncëes tcgãyas di qgóóa qari ba," témé.

⁸ Tíia Johane ra gaar kómá ga ra a, a ra a ncëe zi gúú zi bóò ra. A ãer ko kóm a ko bóò zi kar kò moengelem ncëe kò x'ái te ziam nqàrè-kg'am koe cg'áé, dqom mer gha ka. ⁹ Igabagam kò birí te a máá: "Táá ãeta hëé guu! Tsáá khamagar ma qãà ra a, naka tsáá qõea xu porofiti xu khamaga ma hëé, naka ncëes tcgãyas di ne wèé ne ãe ko kg'ui ba qgóóa qari ne khamaga ma hëéthëé e, ke Nqari ba dqom!" témé. ¹⁰ A ba a birí te a máá: "Táá porofitan di kg'uian ncëes tcgãyas di tcëekg'am guu, *ncëe zi gúú zi gha hàà kúrúse* x'aèa nea cúú u ke. ¹¹ Eë ko cg'ãèan kúrú ba méém qanega cg'ãèan kúrú, nakam wèém ãe cg'uriga ii ba méém qanega cg'uriga ii, naka ãe ko qãèan kúrú ba méém qanega qãèan kúrú, nakam ãe tcom-tcomsa ii ba méém qanega tcom-tcomsa ii," témé.

¹² *Me Jeso ba máá*: "Bòò, qháéser gha sencgaga síí, a gha Tiri surutan cgoa síí, a gha síí wèém khòè ba ãem ma tsééa hãa khamaga ma suruta. ¹³ Tíi Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, tc'äà di Ra a, a Ra a còo di Ra a, tshoa-tshoase sa hëé naka chòò-q'oo sa hëéthëé e," témé.

¹⁴ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea gane ãe ko qgáia ne xg'aà ne, nxãasega ne gha kg'òèan dis hiis *di tc'áróan tc'òó* di qarian úú, a ne a gha heke-kg'áman koe tcàà a x'áé-dxoom koe síí ka. ¹⁵ Tchàa za i haghuan hàna, tsoòkuan ko kúrúan hëé, naka cg'árà-kg'aoan hëé, naka cg'òo-kg'aoan hëé, naka kúrúa mááseèa hãa nqárian ko còrè ne hëé, naka wèé ne ãe tshúú-ntcõan ncàma hãa a ko kúrú u ne hëéthëé e.

¹⁶ "Tíi Jeso Ra Tirim moengele ba tsééa máá tu ua hãa, hààm gha kereke zi koe ncëe zi gúú zi ka nxàea tseegukagua máá tu u ka. Tíi Ra Tobe Ra a, a Dafitem dir Cóa Ra a, a Ra a kaisase ko x'áàr q'uu tçonò Ra a thëé," tam méé.

¹⁷ *Tcom-tcomsam* Tc'ëe ba hëé naka séè-kg'ao sa hëéthëéa ko máá: "Hàà!" témé.

Naka ãe ko kóm ba méém máá: "Hàà!" témé.

Wèém ãe cáma hãa ba méém hàà, nakam wèém ãe ko tc'ëe ba, kg'òèan dim tshàam surutaè tama ba séè.

¹⁸ Wèém khóè̀m ẽe ko nc̄ees tcḡãyas di porofitan di kg'uian komsana ba Ra ko tseeguan bìrí a ko máá: nc̄èè c'ẽem khóè̀m kò c'ẽe gú̀uan gaan koe cà̀ua mááse, nem gha Nqari ba nc̄ees tcḡãyas koe góáèa hãa cg'ã̀èan cà̀ua máá me, ¹⁹ a nc̄èè c'ẽem khóè̀m kò nc̄ees tcḡãyas porofitan dis koe c'ẽe kg'uian séèa tcg'òó, nem gha Nqari ba gam di xòèan kg'òèan dis

hiis koe h̄éé, naka tcom-tcomsam x'áé-dxoom koe h̄ééth̄éé séèa tcg'òó, nc̄ees tcḡãyas koe góáèa a.

²⁰ Gaam ẽe ko gazi gú̀u zi nxàea tseegukagu ba ko máá: "Eè, sencgagar gha síí," témé. Amen. X'aiga Tsi Je-so Tseè, hàà!

²¹ X'aigam Jesom di cgóm̄kuan méé i gatu wèèa tu cgoa hãa.